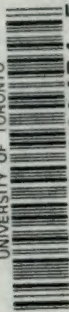

UNIVERSITY OF TORONTO

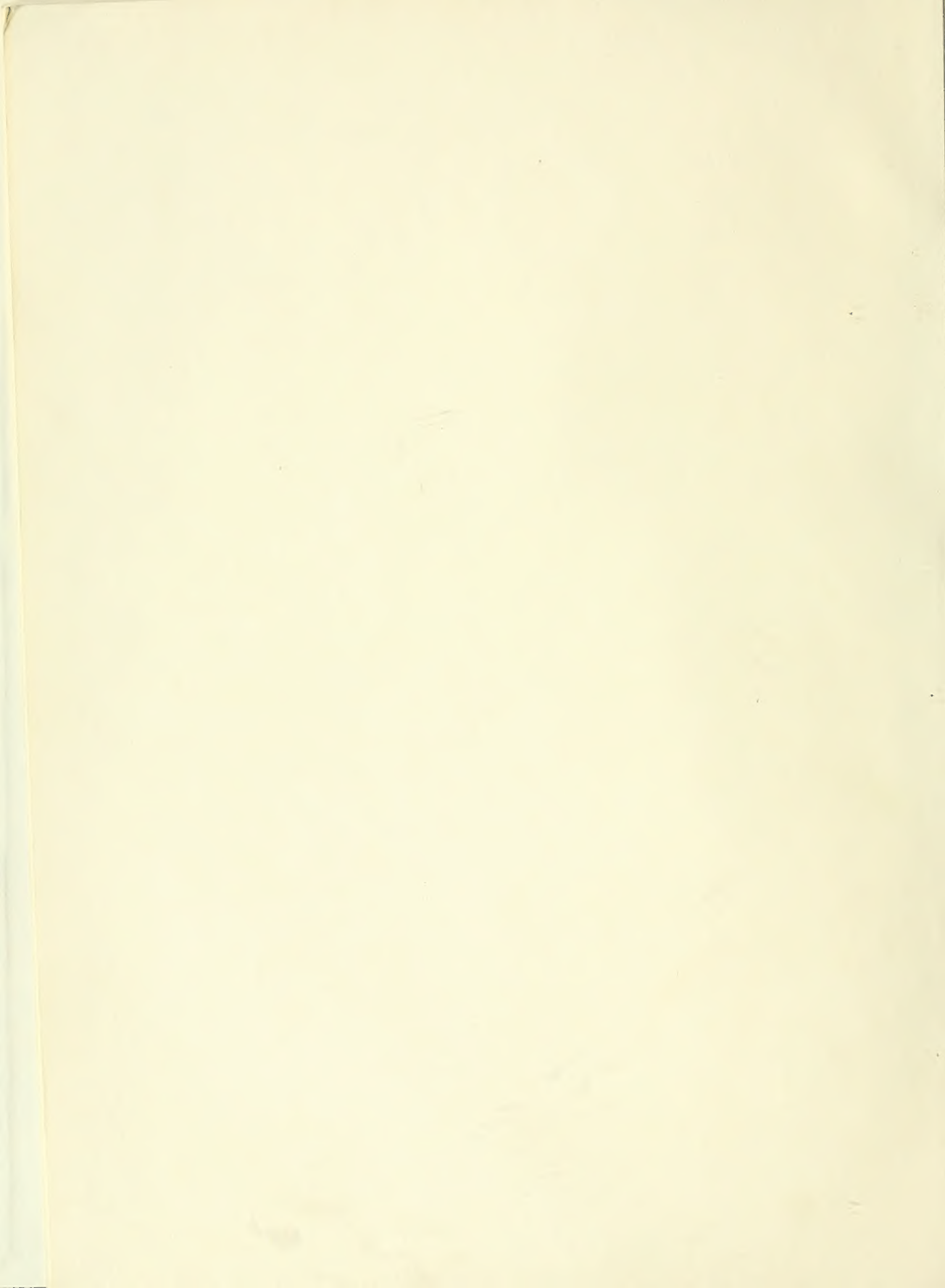
3 1761 01240474 5

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

T I T I
PETRONII
ARBITRI
SATYRICON QVAE SUPERSUNT

Cum integris Doctorum Virorum Commentariis;

& NOTIS

NICOLAI HEINSII & GUILIELMI GOESII

antea ineditis;

Quibus additae DVPEYRATII & auctiores BOVRDELOTII ac REINESII notae.

Adjiciuntur

JANI DOUSAE PRAECIDANEA,
D. JOS. ANT. GONSALI de SALAS COMMENTA,

Variae DISSERTATIONES & PRAEFATIONES,

quarum Index post praefationem exhibetur.

Curante

PETRO BURMANNO.

Cujus accedunt curae secundae.

EDITIO ALTERA.

TOMVS SECVNDVS.

AMSTELAE DAMI,

APVD IANSONIO-WAESBERGIOS.

MDCCCXXXIII.

THE
BETTER
ART
STATION ONE
Cum ingre's Deforum Vorum
NIGRA
Cum ingre's Deforum Vorum

4794

17/18/90

Q

PA

6558

A2

1743

v.2

WETZEL
1810-1811
also

INDEX CONTENTORUM

TOMI SECUNDI.

- JANI DOUZAE Praecidanea p. 1.
GONSALII DESALAS Praeludia. 65.
Ejusdem Commenta. 86.
SAMBUCI praefatio & vita Petronii. 293.
TORNAESII praefatio. 294.
LILIUS GREGORIUS GYRALDUS de Petronii vita. ibid.
P. GUIRANDI ALOSIIANI Epistola ad Arnaudum. 295.
EX ROBERTI TITII praelectione superiori Epistolae opponenda. 296.
PATISSONII praefatio. 297.
De Petronio & ejus scriptis veteres auctorum loci. ibid.
PETRI DANIELIS praefatio. 298.
CLAUDII BINETI praefatio. 299.
GOLDASTI prolegomena. 300.
JOANNIS A WOUWEREN dedicatio Josepho Scaligero. 310.
Ejusdem praefatio. 312.
Ejusdem praefatio in observationes variorum a se digestas. 313.
BARTHII vita Petronii. ibid.
MICHAELIS CASPARIS LUNDORPII ὁμοιοφωνία. 314.
Testimonia in Lundorpianis omissa. 322.
CASPARIS BARTHII dissertatio de Petronio. 327.
Praefatio HADRIANIDAE, male Bourdelotio adscripta. 333.
Patavina praefatio. 337.
BLAEUII Epist. ad Principem Condaeum. 338.
JOANNIS LUCII Epistola ad Blaeuios. 339.
JO. CAJI TILEBOMENI (id est JACOBI MENTELII) judicium de fragmento Traguriano. 340.
JOH. CHR. WAGENSEILII dissertatio de cena Trimalcionis. 341.
HADRIANI VALESII dissertatio de cena Trimalcionis. 353.
MARINI STATILEI responsio ad superiores dissertationes. 359.
--- --- apologia ad patres conscriptos reipub. literariae. 379.
JO. SCHEFFERI dissertatio de fragmenti Traguriani vero auctore. 394.
THO. REINESII dedicatio. 398.
--- --- praefatio. 399.
Epistolae variorum de fragmento Traguriano ad Chr. Arnoldum. 403.
JOANNIS BOSCHII praefatio. 408.
MANTISSA anecdotorum & aliorum. 409.

I N D I C E S

1. omnium vocum & phrasium in ipso corpore Satyrici Petroniani occurrentium, prout a Scioppio aut Gonsalio confectus & editus sub titulo *Sirenis Latinae*, postea ex Traguriense fragmento auctus fuit ab Arnolfo Drakenburgio.
2. phrasium ex fragmentis.
3. eorum quae in notis textui subiectis notantur.
4. vocum Graecarum, quae ibidem explicantur.
5. auctorum qui in iisdem emendantur.

JANI DOUZÆ NORDOVICIS

P R O

S A T Y R I C O

P E T R O N I I A R B I T R I

P R Æ C I D A N E O R U M

L I B R I T R E S.

Εἰς τοὺς ἐλλογιμοὺς καὶ περιφανεῖς
Πετρ. Ἀρβίτρον καὶ
Ἰανὸν τὸν Δοῦσα

Ἐπίγραμμα διαλογισικόν.

- α. Ἐννεπε, ξεῖνε, τίς ἐσσί; β. Πέτρωνι, ὃν ποτὲ Ῥώμη
Τίμιον ὑπαλκῇ βλέψεν ἐν ἀγλαΐᾳ.
- α. Οἶδ' ἀπὸ Μασσαλίας τὸν ῥήτορα, τὸν σιχαιοδὸν
Διζυγὸς εὐεπτίας ῥυθμῷ ἀγαλλόμενον.
Πῶς δ' ἔλαθες συγερῇ τόσσον χρόνον εἵνοχ' ὄξφην,
Ἐλλογίμοις ἔδ' αὖ γινώριμ' ὑμνοπόλοισ;
- β. Δήϊος, ἐσπερίης ἀπελάσας παλρίδ' αἴης,
Δῆρον Βαρθαρκαῖς ἐγκαλῆερξε πέδαις.
Ὅψε δὲ δὴ με φιλόφρονες εἰς φῶς φῶτες ἐνεγκον,
Καίρια δαλοσύνης λύτρα χαρισσάμενοι.
Δηθὰ δὲ λυτρωθεῖς, κεκολῶμέν' αἶαν ἀμείβων
Πλάγχθην, ἔτιδανὸν λώπιον ἐσσάμεν'
Ἐισότε Δῶσα μ' εἰς φιλίως μεγάροισι κομίσσας,
(Τῆνεκεν οἱ δοῖεν χάσματα πολλὰ θεοὶ)
Ῥωμαλέον προτέρην μετενέγκατ' ἐς ἀξιότῃα,
Τὴν δ' ἐμέ λαμπροτάτην τήβενον ἀμφιέσας.
- α. Ὡς εἰεὸν γ' ἔπος ἐσιν, ὁμοῖον ὡς τὸν ὅμοιον
Προσπελάειν μεγάλων αἰὲν ἑκὴι θεῶν.
Μεσοπόλοι ξείνῳ συγχαίρειε, Δασιάδῃ τε
Ἀμφοτέρων, ξενίῳ σπένδετε, καὶ λογίῳ.

JANUS DOUSA
DANIELI ROGERTI
S U O

S. D.

nnos abhinc, ni fallor, jam factum est septem, quum tibi meane, an publica felicitas dicam nescio, eam cogitationem immisit, ut Bataviam nostram crebro revivendo de praesentia nobis tua gratiam facere & vel-

les & posses, mi suavissime DANIEL, quam rem studiorum meorum rationi opportunissimam feliciter aliquamdiu atque ex sententia nobis sub manus successam, cupientissimisque adeo ac lubentissimis animis utrinque porro continuatam ac cultam, in ipsa pene (ut sic dicam) epitasi inopinatus reviviscentium armorum civilium clangor, patriaeque infaelicis fortuna mediis peregrinationibus istis tuis ex transverso incurrens defubito abruptit atque exstinxit; summo adeo meo bonorumque omnium cum dolore, tum illorum hominum flagitio, qui tumultus hos nobis tragoediasque concivere. Me miserum, tene (ô ROGERS) animo meo carissime: tene inquam ista doctrina, comitate, industriaeque indole, & (quod rei caput est) ista benevolentia dico, tantum temporis, tam multa adeo millia à LIPSIO ac DOUSA tuo discretum, sejunctum, & quasi abalienatum in externo solo vitam degere? Musaeque ac studia nostra, ex cujus consuetudinis solatio tantas voluptates haurire ac participare solitas, ex ejus distractione ac dissidio tantos percipere luctus? Atqui paullo etiam praesentiae tuae desiderium tolera-

rem facilius, si modo id ipsum mutua scribendi assiduitate lenire ac committigare possemus. Nunc isti malo hoc insuper adjunctum est incommodi, quod ne per literas quidem interpretes colloqui inter nos confabularique liceat, ita undique & terra & mari interceptus est comeatus,

Nec quicquam in Clario nomine praesidii est.

Nae jam ego reapse nimis quam verum esse experior Plautinum illud:

Tam denique homines nostra intelligimus bona,

Cum quae in potestate habuimus, ea omisimus.

Itaque nec te mihi succensere aequum arbitror, nec causae dictionem exspectare, quod biennium prope jam totum literarum officio defuerim. Tantum rogo quaesoque, ut satisfactionem quam dico animo, quo decet, accipias, flectasque mentem justissima deprecatione lenitam, ea lege, ut bona fide poenitentiam emendem, hoc est, superiorem temporum veterum nova ac succidanea diligentiae usura sarciam porro atque compensem, simulatque primum per illos licuerit, quibus est ea res in manu. qua in re si tuae fortunae successus opinioni ac votis responderit meis,

rex jum: regem autem quid loquor? imo deus.

Ac ne me iudices gratis aut sine mercede hacce noxa exsolvi velle; en tibi, mi Patrone, PETRONIUM hunc nostrum, qui caduceatoris more inducias faciat tecum: ac ROGERTEM DOUSAE tranquillet suo, reducemque, ut antea, propitium concinnet nobis. Quid ni (inquies) eum donec

JANI DOUSAE P. PRAECIDANEA.

denes scriptorem mihi, cujus quidem à capite ad calcem curatissime descripti meo solius beneficio exemplar indeptus primitus? jam tum, quum patriae nomine ad Britannos meos legatus missus publicae auctoritatis munus sustinebas. Fa-teor, ac prae me fero. Itaque redit (ut vides) ad te depositum tandem tuum: non quidem sar-tum testum, hoc est, inviolatum modo; sed ve-ro, praeter haud paenitendam literarii foenoris accessionem, nova insuper politura refectum, ac DOUSIANIS denique COMMENTARIIS il-lustratum, & quidem post geminatas (ut scis) SATYRICI illius editiones multo electissimas, LUGDUNENSEM ac LUTETIANAM inquo, quae res in causa fuit, ut publicationis istius propositum in haec usque tempora differre fue-rim coactus. Accipies proinde (ut dixi) hanc PRAECIDANEORUM TRIGAM: quibus hercu-le aliud nihil obfuturum intelligo magis, quam quod ARBITRUM auctorem habent. Nosti hoc sacculum quibus moribus sit;

Pergula pictorum: veri nihil, omnia ficta.

Id DOUSA curat scilicet. Et tamen ita res abi-bit, nisi mihi praesidium ipse contra occupare propero in tempore, quod ne ab ipso PETRO-NIO petam, ecqua causa est, istiusmodi nobis sic quasi ex tripode oraculum suggerente? *Nihil esse hominum inepta persuasione falsius, nec ficta severi-tate ineptius.* Quod te per practextatae amicitiae memoriam, per communia Musarum sacra, ac studiorum nostrorum societatem obsecro obtestor-que; ut salinarum Arbitri possessionem, tanquam legitimus procurator, defendendam suscipias: neu contra fas legemque civem patricium, & (quae ratio maximae est) consulare infibulari, multo minus evirari, ulla porro ratione patiaris, quem non tralaticia aedepol deformitate insigni-tum, ac vix Massilienibus suis cognitum MEM-MIANA munificentia primitus à fatali adeo meta revocavit ad lucem. Nam quod ad me attinet, nullam recuso invidiam, quae spem salutis modo aliquam ARBITRO nostro ostendat. Quod si utique facinore opus est, cur non (quia bellissi-

ma est occasio) ipsimet intestabiles fiant potius, qui tam severa tristitia violari aures suas obscoe-no sermone palam ac publicitus assimulantes, suae atque alienae lubrici nihil non in secreto condonant? Scis, quos dicam. Quo majore opere ex parte tua adnitendum, ut & sectores omnes frustra sint, & SATYRICUS noster in patrocínio tuo ac fide tuto audeat conquiescere, ALBIMONTANI GENII perennitate securus: utique adversus istos, qui novam nobis histrio-niam commenti, aliorum simpliciter dicta in crimen raptare non cessant; ipsi adeo factorum innocentes, ut in eodem plane contubernio cum EUMOLPIO PETRONIANO stipendia jam olim factitasse videri possint, cui generi ip-sus hercule jampridem advocatus venire cu-pio, si qui mea opera citius addici possint, MORBONIAM porro ut abeant recta via. *Vá-le ocelle noster, imo ocelle MUSARUM. LUG-DUNO BATAVORUM.*

JUSTUS LIPSIUS.

ad Juventutem.

*En PETRONIUS, arbiter leporum,
Et falsus pater & salax jocosum:
Quos novit Latium, vetusque Roma,
Paedore obfusus impolitique
Dudum, nunc melior politiorque
In novam properat venire lucem.
Non quidem magica recoctus arte,
Sed DOUSAE medica recoctus arte.
DOUSAE, qui veterum arbiter leporum est.
DOUSAE, qui pater elegantiarum est.
At tu nostra fave & cave juvenus.
Merum mel latet hic, latet venenum.
Probis mel merum, at improbis venenum.*

Idem Cent. I. Epist. LXX.

*Dusa noster Commentarios ad Petronium scripserat,
nunc totus in Historia concinnanda suae gentis.*

SATYRICO
PETRONII ARBITRI

VIRI CONSULARIS

PRAECIDANEORUM

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Satyram Petronianam haud unius quidem, sed vero complurium librorum opus fuisse. Dictorum factorumque quasi papavere & sesamo spartorum ad joci Plautini similitudinem accommodatio. Fricam nucem, pro cocta, sive tosta potius, tam apud Horatium, quam Plautum, jani oportere. Madidum, seu tepidum cicer, pro fricto in Martiali. Dedimus Petronianam cum Ovidiano doquendi genere coniatio; adjecta siquidam in super alterius loci emendatione.

Satyricon istud Petronii Arbitri in libros plures diribitum, tributum ac dispartitum fuisse, satis magno argumento est nobis veteris Glossarii fiducia, quod apud litteratissimum antiquae fidei custodem Petrum Danielem nostrum

in publicos potius, quam privatos usus adservari intelligo. Inde enim sic quasi ex armario depromta festiva illa ablectissimorum Fragmentorum symbola, de qua post omnes omnium collectas novissime ac recens nobis gratiam fecit is, qui Lutetianae Editioni architectus cluit. Ibi igitur inter cactera & hoc exemplum sub Satyrici illius spicilegii exodium Petronianis amatoribus occurrit: *Excellissimus dicitur à Petronio in 1. Satyrarum.* Unde manifestum, hoc opus certo librorum ordine (ut dixi) à compositore suo distinctum & quasi interjunctum fuisse, quod quoniam in tanto ejus scriptorum defectu compertioribus argumentis praestare haud facile est, ambagibus ac diviticulis relictis, de semita in viam me sistere appropinquo, hoc est, in rem praesentem venire pergam: non ut oeconomiam novam hic ullam institutum scilicet, sed vero ut ordinem mihi ab ipso auctore praescriptum ac praestitutum conservem, studiose utique ac sedulo. Proinde ab Eucolpianae Declamationis fragmento telam hanc auspiciato orfuri, post rerum tumorem, & sententiarum vanissimum strepitum in Arbitri nostri arbitrio conquietere cogitamus, scaevam perverfamque hujus (an illius?) saeculi eloquentiam junctis in unum copiis, omnibusque pariter cachinnis flagellaturi. nec molles verborum globulos, &

omnia dicta factaque quasi papavere & sesamo sparsa vel unius assis aestimaturi: imo minoris etiam, quam vitrea fracta & somniorum interpretamenta Ascylos.

Cap. I. Et quoniam papaveris ac sesami nos in memoriam induxit Arbitr, haud alienum instituto nostro videtur Satyricam Petronianae metaphorae similitudinem Comico Plautinae urbanitatis suffragio adjutum porro ire atque defensum. Id existat Poenulo in joco non absimili *εὐανδρῶς* usurpatum, cui etiam utrumque tam *sesamum* istud, quam *papaver* aspersum reperitabis. verbi causa, Act. 1. sc. 11. vers. 112.

AG. Obsecro berce ut multa loquitur? MI. Nil nisi laterculos,

Sesamum, papaveremque, triticum, & frictas nucas. Ad exemplum Plautinum etiam Horatii illud spectare videtur ex Arte, vers. 249.

Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emtor. Neque enim *frictum* istud ad *cicer* modo, quod praecedit, sed vero etiam ad *nucis* mentionem, quae porro sequitur, pertinere autumo, hoc Plautino potissimum testimonio persuasus; interpetorque, *coctum*, seu *tostum cicer*, adstipulante nobis Martialis loco, quem libro primo Epigr. 1. reperias hujusmodi:

----- *Quod ostendit*

Vendit qui madidum cicer coronae.

Item ibidem Epigr. 104.

Ad cicer tepidum constat, & ass: Torus.

Madidum enim, seu *tepidum* Martiali, quod Horatio *frictum*. & scimus *madidum* pro cocto usurpatum antiquis, item Comico nostro non semel; sed & Vergilio:

Et quavis igni exiguo properata mad rent.

Unde liquido dilucet error eorum hominum, qui *frictum* pro novello & recenti in Horatio positum sunt interpretati. Sequitur deinceps in eaple Declamatione illa, quam contra umbraticos & praeposteros saeculi sui Declamatores in nescio qua porticu ab Eucolpio habitam palam deprehendimus, argutissima haec similitudo.

Cap. II. Qui inter haec nutriuntur, non magis sapere possunt, quam bene olere, qui in culina habitant] V. C. uno verbo auctior, tantum interpositum habebat, hoc modo: Qui inter haec tantum nutriuntur. neque id abhorret sententia. Locitur porro

porro ex ordine.

Pace vestra liceat dixisse, primi omnem eloquentiam perdidistis. Levibus enim atque inanibus sonis ludibria quaedam excitando effecistis, ut corpus orationis enervaretur & caderet.] Idem hoc ipsum de Asiatica ista soliloquentia Octavianus Caesar, cujus (quantum quidem ex ejusdem Fragmentis est conjectare) universam prorsus dictionis imaginem à Petronio nostro possideri, jampridem satis acceptum est mihi. Scribit igitur ille in quadam ad M. Antonium epistola, (Suetonium auctorem sequor) ludens malum & inconstans in eligendo genere dicendi ingenium ejus: Tuque dubitas, *Cimberne Annius, an Verrius Flaccus imitandi sint tibi? ita ut verbis, quae C. Sallustius excerpfit ex Originibus Catonis, utaris? an potius Asiaticorum orationum inanibus sententiis verborum volubilitas in nostrum sermonem transfrenda?* Quibus mox item succinit Arbitrator porro hic noster, inquiens: Nuper ventosa istaec & enormis loquacitas Athenas ex Asia commigravit, animosque juvenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam sidere afflavit. Cacterum, quod dixi Petronianum scribendi genus ad Octavianae dictionis similitudinem examulsum mihi conformatum videri, neminem demiraturum arbitror, qui quidem bona animi mente, hoc est, iudicio ac ratione utatur; denique Suetonianum illud ejusdem loci de Augusto Principe testimonium memoriter commeminerit satis: Genus eloquendi sequutus est elegans & temperatum, vitatis sententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum (ut ipse dicit) faetoribus, praecipuamque curam duxit, sensum animi quam apertissime exprimere. quod quo facilius efficeret, aut necubi lectorem vel auditorem obturbaret ac movaretur, neque praepositiones verbis addere, neque conjunctiones saepius iterare dubitavit, quae detractae adferunt aliquid obscuritatis, etsi gratiam augent. Quae quidem omnia ita graphice, & quasi ad verum Petronianam nobis orationem ob oculos repraesentant, ut, nisi de Augusto ea memorata esse constaret nobis ex Historicae fidei auctoritate, in alium potius neminem, quam in Arbitrum nostrum convenire ex animi sententia jurati asseverare possumus. Ita velut uno in ludulo erudituli ambo semper prorsus mihi, nec quicquam minus, quam publici saporis sermonem habere videntur. Habes inter ejusdem porro indignationis argumenta.

Nondum juvenes declamationibus continebantur, quum Sophocles aut Euripides invenerunt verba, quibus deberent loqui] Placet legi, conterebantur, Metaphora vere Petroniana.

CAPUT II.

Interrupta argumentorum aliquot recessio carptim & quasi per Satyræ facta; rerumque sub uno aspectu positarum veluti Breviarium quoddam, earum dico,

quarum perpetuae in Petronio narrationes (quantum quidem ex centunculis ejus supersticibus exsculpere atque exterebrare potuimus) hac tempestate nequiquam desiderantur. Graecae urbis appellatione haud aliam, quam Neapolim significari. Id Corneliano quoque testimonio firmatum. Luetianae lectionis assertio. Verba atroci stilo effodere, quomodo intelligendum. Quandam Arbitri nostri sententiam de Horatio adumbratam videri.

Eucolpica declamationem Agamemnonis interpellatione abruptam fuisse fidem nobis faciunt haec verba.

Cap. III. Non est passus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipse in schola sudaverat] Porticum quam dicat nescio, praesertim quum nec pes nec caput Eucolpianae dissertationis, in tanta tanquam deformi Satyrici istius decurtatione, uspiam gentium compareat hodie. Nam nec de Agamemnonis suspiria reliquum nobis quicquam fugitiva oblivio fecit. Quid? quod majorem insuper ac meliorem superioris Declamationis partem Petronio, imo vero nobis, amatoribus inquam ejus, deperisse credibiliter augurari possumus. Jam de obscoena illa, modisque omnibus flagitiosa Eucolpii servitute, eodemque ad arenam (sicuti apparet) condemnato; de fuga ejus, ac iudicio deluso; de nocturna hostis caede, de uxore Lycæ corrupta, tum injuriis eidem illatis, expilatoque contumeliosa migratione navigio, nec vola, nec vestigium, quod ajunt. Quid de damnatione Tryphaenae, de exilio ac dignitate ejus in concione proscripta; de Lycurgi villae desolata, ac rapinis communibus; de Menelao antescholano loquar? quid vero aliud, nisi horum omnium nobis ac doctis omnibus nihil praeter inanissimum desiderium restare? Sed & de propudiosa illa, quamque stupro emeruerat, Gitonis manumissione, deque primis impudicitiae ejusdem tyrociniis, praeposteraque ac nefaria cum Eucolpio consuetudine; de Ascylo infamiae notis cooperto, qui ne vir esset à matre persuasus, ipso virilis togae die stola assumpta in muliebris patientiae scortum transferat, opus etiam muliebre in ergastulo fecerat: omnia haec inquam in perpetuum evanuerunt, haud radicitus quidem, verum hercule eradicatus. Taceo conturbationem Ascyli, solique versionem multo perditissimam: taceo fraternam cum Eucolpio sub praeceptoris umbra initam societatem, & viridarum faedissimis utriusque voluptatibus inquinatum: postremo, quod ex turpissima lite in risum jurgantes convorterat, laudationem Poëtae, cujus adeo subdissimae recitationi cum auritis, imo vero dentatis plagis interfuerant ambo, neque id frustra: quippe quam vocatio etiam fuerit subsequuta, ex utriusque captatoris sententia, parasiticis potius, quam scholasticis artibus quaesita. Neque minor jactura facta in argumentorum sequentium amissione, de pallio loquor per latrocinium barpagato, de tunica Ascyli intactis aureis plena de-

perdita, eademque porro mox à rustico quodam in solitudine inventa: de sacro Priapi ante cryptam turbato, de nocturnis in sacello magni illius Dei religionibus inspectis, proditiſſue. Ex quibus tum universis, tum singulis facile est adfirmare, ipsa haec tantula, quae reliqua etiamnum possidemus, fragmenta vix mehercules in decimi ejus Satyrae parte censerī posse, quam non sola carminum varietate mistam condidit Petronius noster, Varronis (uti arbitror) Menippaeas sequutus. Atqui essent omnia facilliora, si vel in his ipsis, quae de tanto corpore supersunt, reliquis aliqua fabellarum cohaerentia, seriesque continuatae porro historiae appareret. nunc protasi quasi, atque epitati amissa, quarum potiore adeo partem argumenta, quae posui, olim occupasse videntur; catastrophē inſuper centonis in morem virgatis undique veluti pannis confutam, pessimeque sane ac discorderit conciliatam habemus. Ita interrupta omnia, ac passim lacunis deformati, quarum vicem explent asterisci, quibus hercule ego lumbos adeo omnes defraſtos vellem, ut vel novissimum Aetam integrum saltem inviolatamque haberemus, cujus nunc, sicuti Aululariae Plautinae, nequiquam atque irritis votis exodium miſere desideramus. Cacterum de *capite portu* habes aliquanto etiam post, capite vi. Nam nede *portu* *Horatius Romae a Philippo quendam extructa* dictum credam, cujus meminit cap. cvi. obstat Graecae urbis mentio, in cujus diverſorio se desertum *jacere* *horatius* *esse* *posset*. Addidiſſet ſilitem urbis appellationem, caetera porro comperiora haberemus. Utut est, gnarum hoc ſaltem nobis, *ſilium ejus proximum littori fuiſſe*. & fortassis haec fuerit, quem Satyricus ipſe cap. cxv. *inſulam M. Manicii* indigitat. unde ductore Eumolpo navi aliquando conſcenſa Tarentum cogitantes, factō per tempeſtatem naufragio, Crotona adpulſi de credula Coranorum ac haredipetarum turba, hoc est, de praedonibus ipsis praedam capturi, felicitate pleni, ne dicam ebrii, prioris fortunae ſtatum facile porro obliviscantur, niſi forte tamen *inſula* id loci, pro domo publico privatove circuitu cincta, eaque, quae parietum communione careat, poſitam interpretemur. qua notione nomen illud accipi haud raro ſolere, ex Cicerone nobis, Tranquilloque, tum Petronianae aetatis ſcriptoribus clarum. Commodum haec ſic ſcripſeram, quum mihi hujusce controverſiae cauſa ad commune Academiae noſtrae oraculum proſecto ac vix primam dum hercule Graecae urbis ſyllabam eloquuto, *Lippius autem*

Vellit, & admonuit de loco Cornelii Taciti. unde ſcitiſſor factus sum tandem, nobilem illam Cumano- rum coloniam, ac primariam Magnae Graeciae civita- tem, (Parthenopen, seu Neapolim dico) peculiari Graecae urbis appellatione inſignitam antiquitus. credo, ob Gymnecios ludos maxime, tum Myſicam

*illud quinquennale certamen magna Graecarum ur- bium frequentia ibidem ſolitum celebrari: vel (quod vero propius videtur.) ob vetuſtiſſimam Graecae proſapiae jam inde ab ipſo uſque Theſeo ac priſcis Athenienſibus (quorum coloni Chalciden- ſes cluebant) repetitae altius originationem. Loc- us, quem dico, Taciti lib. xv. Annalium hiſce verbis conceptus exſtat, eſtque ſermo omnis de CL. Nerone contra decus Imperatorum ſcenatu- riente, vel Bacchanal facitante verius: Nam ad- *duc per ſem. aut horos de ſcenat. ſuſcitant. L. d. is, quos ut ſermon eſt. nes & t. ſuo ſc. arg. ſ. ſpernebat. Nan tamen Romae incipere ſcenas auſus, Neapolim quaſi Graecam urbem delegit. Ad illa A- gamemnoniae diſſertationis verba aliquando venia- mus.**

Cap. IV. *Quod ſi paterentur laborum gradus fieri, & ſtudioſi juvenes lectione ſevera mitigarentur* Ita lego, proboque hanc lectionem prae veteri ac Lugdunenſi illa, irrigarentur. Perſiſtit enim in metaphora noster, & maturitatem iſtam, quam per verbum mitigari exprimit, opponit ſtudioſorum cruditati, qua juventutem de parentum conſilio obnoxiam laborare queſtus fuerat antea, verbis illis: *Deinde quum ad votu properant, cruda adhuc ſtilla in ſermon proſiliunt, & eloquentiam, qua niſi eſſe majus conſitentur, pueris induunt adhuc naſcenti- bus.* Mitigari ergo pro mitificari (quo vocabulo uſus Gellius) hoc eſt, matureſcere, poſitum acci- piemus. Sequitur exinde.

Ut ſapientiae praeceptis animos componerent, ut verba atroci ſtillo effoderent Idem cum Horatiano illo peniſſime:

Saepe ſtilum veritas, iterum quae digna legi ſint Scripturus, &c.

Stilo enim (id quod à Turnebo, magno illo do- ctrinarum ac leporum omnium parente, ſagaciſſi- me indagatum) in ceratis tabellis literas facie- bant, vel pangebant potius; cujus adeo ſtili cu- ſpis, qua aequor illud cereum inarabatur, acu- men cluebat. unde & M. Tullius: *Omnia ſub acu- men ſtili ſubeant neceſſe eſt*: Altera pars retuſa e- rat, qua veluti tranſverſo calamo jugulabant, id eſt, inducebant, eradebantque oblitterantes, ſi quae minus ex ſententia videbantur: ipſamque ceram illam denuo complanabant, ſartam (uti prius) aequabilemque concinnantes ad novam ſcri- pturam ſupponendam quaſi ſuccidancam, veteri ac fugitiva illa expuncta ſcilicet. *Stilum ergo ver- tere*, eſt interpolare atque emendare, quod ſcri- pſeris: nec mucronem (ut antea) ſed vero alte- ram ſtili partem, inverſam dico, atque ideo ob- tuſiorem ad delendum adhibere. Praecipit pro- inde cum Horatius, tum Arbitr frequentes in ſcribendo lituras faciundas, verbaque (*quamvis invita recedant*) atroci ſtillo effodienda, hoc eſt, crebro invertendum graphium, nec ſtillo, aut ce- rae parcendum, ſi quis digna modo poſteritatis

auribus conscribillare postulat sese. Vide exemplum Prudentii prudentissime apud eumpse Turnebum illum Adversar. suorum lib. xiv. cap. 24. interpretatum in hanc, quam posuimus, sententiam. Pergit narrare porro apud Petronium Agamemnon.

Nunc pueri in scholis ludunt, juvenes videntur in foro, & quod utroque turpius est, quod quisque perperam discit, in senectute confiteri non vult. Expressere videtur voluisse dictum Horatianum, cujus quantopere studiosus fuerit Arbiter, testis est elogium illud multo liberalissimum, quo *curiosam* in Poëta isto biforini *felicitatem* idem admiraturus postea. Illud igitur Horatianum (ut dixi) exprimere voluisse videtur hic Noster, ex lib. 11. Ep. 1. v. 83.

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:

Vel quia turpe putant parere minoribus, & quae Imberbes didicere, series perdenda fateri.

CAPUT III.

Licinianae improbitatis (an humilitatis potius?) in privam, hoc est, in veterem suam sedem reductio. Improbitate illa Luciana, seu Lucillianae etiam humilitate, una cum Turnebi Imperatoris sui praesidio ac propugnaculis, tam hic, quam in proximi Scazontis constitutione, de statu dejecta, infirmata, ne dicam subversa funditus. Contra, Lucillianum nomen postliminium Sidoniano carmini restitutum, Calvo, qui alienum temere usurpaverat, pariter cum titulis gentilitiis injusta possessione pulso denique ac deturbato. Perditi, quod genus vocitentur. Addictus Histrioniae. Salisberiensis exempli integratio. Mittere habenas.

Cap. IV. Sed ne me putes improbasse schedium Lucillianae improbitatis, quod sentio & ipse carmine effingam.] Ita nobis refert curatissima illa, ac Parisiensis Editio.

Turnebus, pater eruditionum,

Idemque ARBITER omnium Leporum;

Non horum modo, sed quot aut fuerunt,

Aut posthac aliis erunt in annis,

priorum exemplariorum fidem sequutus non improbitatis, verum humilitatis, rescribebat. idque Petronianae etiam sententiae haud paullo accommodatius visum. Nam (sicuti idem argute subjicit) Lucillius in Satyris interdum se ad humilitatem Famulorum demittebat: hodieque in Grammaticis quidam ejus Famulici reperiuntur. Alii non Lucillianae, sed vero Lucianae improbitatis potius maluerunt, & ita in contextu posuerunt, haud quidem suo, verum hercle communi vitio in errore imprudentes compulsi, inscitia aetatis maxime, qua Petronium hunc nostrum Luciano posteriorem credere; quare venia digni. Et fuit tempus, quum & ipse scripturae eorundem vestigiis insi-

stens ex Lucianae, Lucinianae concinnandum hariolarer. atque eomehercules audacius, quoniam in codice quodam membranaceo Lucinianaeprehenderam jam antea; quamquam quid grave, si de deserto illo Catulli Salicippio, seu Salaputio dictum accipiamus? Licinio, inquam, Calvo cognomine, qui multum & diu cum ipso Cicerone, & quidem ambiguo certamine, de Eloquentiae principatu contentiones exercuit, & cujus delicati versiculi passim à Catullo, familiari suo, de meliore sane nota commendantur. quippe qui & oratione summum illum Oratorem (uti dictum est) aemulus, & Poëta insuper non humillimi spiritus fuit. Nam (ut testis est Seneca) carmina quoque ejus, quamvis jocosae sint, plena sunt ingentis animi. Proinde improbitatis istud non improbo; quam etiam in Poëmatibus ejus agnovisse Ovidius videtur, quum scribit:

Par fuit exigui similisque licentia Calvi,

Detexit variis qui sua furta modis.

Hoc est, variis modorum, seu numerorum generibus Epigrammati convenientibus ad exemplum Catulli scilicet. Quod si quis humilitatis mordicus retinendum contenderit, ad Liciniani stili mediocritatem & oratorium dicendi genus verbum istud accommodare debebit. quod an humile fuerit, haud facile dixerim: hoc compertum habeo tamen, Ciceroni ipsi & accuratum & exquisitum visum oppido: & cujusmodi non nisi abs summo Atticisim cultore manare potuisse est verisimile. eundemque & violentum & incitatum in dicendo à Seneca perhiberi, etiam scio. neque aliter sane de Orationibus ejus Plinius Nepos. Sed enim humilitatem hanc potius in Poëmata Calvi convenire crediderim, in quibus & priscae illius Latinitatis imaginem examussim expressam, & simplicitatem Catullianae aemulam, (cujus aetati suppar vixit) ad vivum oppido enituisse, & Epigrammatum ipsius Fragmenta, & residua de eo veterum testimonia fidem nobis abunde facere atque adstruere possunt. Caeterum, ut hic Lucillius pro Licinio perperam objectus nobis, ita in versu quodam Sidoniano, quem Petronii Editor producit, contrarius admissus error, hoc modo:

Non Licinius hic, Lucretiusque est.

Quin eo loci haud dubie Lucillii nomen reponendum, tum ipsius sententiae ratio, tum legitima Phaleuciorum dimensio commonefacere nos possint.

Cap. V. Hic porro Scazon se prodit:

Clensque coenas impotentium captet. Examussim optime. Neque enim Turnebi commentum probare possum, Ne potentium audacissime rescribentis. Et vero Impotentium valde potentium interpretor. qua significatione hoc verbum Horatio alias familiare. Sequitur;

v. 6. Nec perditis addictus obruat vino

Mentis

Mentis calorem.] *Perditis*, id est, nequam & dissolutis hominibus, ad quos *Apturum*, ac *Nepotum* cognominibus pro dignitate insignire possis. Eo dico, quod animadvertam hanc etiam lectionem in controversiam à Petronianis correctoribus vocatam fuisse, imo adeo praeferat omne meritum suum mala manu sollicitatam. Sequitur etiam:

v. 7. ---- *Nove plausor in scena*

Sedeat redemptus Hislroniae additus.] Quorum verisimilem explicationem Praevidentis nostris Plautinis reservabimus, Amphitruonis Prologo id omne, cujuscunque modi videtur, de nostro gratificaturi, interim hocce pro tempore admonuisse contenti, ne quis porro Turnebo insistat credere, *et hislronis* hunc in locum magna cum fiducia inducenti; atque adeo *additus* istud non participationem, sed vocabulum esse adseveranti: haeresi praeposteram, nec tanti viri acumine condigna. Quam *Hislronian* facere apud Plautum etiam iteratum offendas, & ipse Arbiter eadem voce alibi praeterea usis reperitur, non quidem in his Fragmentorum rudibus, sed vero in exemplo quodam, quod à Joanne nescio quo Salisberienſi depravate productum ita corrigendum plusquam Turnebica fiducia pronunciamus: *Non duco contentionis funem, dum consistet inter nos, quod fere totus mundus, juxta Petronium, exerceat hislroniam.* Nam & illic, & in postrema Lutetiana Editione, *hislronem*, perperam hodie publicatum legitur.

v. 13. *Mox & Socratico plenus grege mittat habenas*

Liber, &c.) Mittere habenas Petronio & Propertio idem, quod Ovidio *immittere*, aliis *permittere*, seu *remittere*, i. e. laxare, ac concedere habenas. Hinc patet hoc loco *mittat*, non *mutet* retinendum, quod tantopere tamen quibusdam complacitum. Et tamen Stat. Silv. III.

Et semel incertas (rescribo insertas, sc. ori.) non mutaturus habenas.

Neque hoc a sententia alienum.

C A P U T I V.

Notare sibi. Petronii complures loci aut correcti, aut novo interpretamento illustrati. Mos in re trepidam ac subitaria capitis operiundi. Nonariorum cellae distingui titulis quaeque suis solitae. Eas adeo (cellas dico) meritorias, stataque ac certa mercede, hoc est, a se uno, parabilis fuisse. Res quasi per nebulam, seu caliginem videre. Omnes Gitionis mores ad subdolam ac fucatam vernilitatem facti oppido.

Cap. VI. *Dum haec diligentius audio, non notavi Aesculi fugam*] Phrasis Petroniana, quamque hic idem scriptor

Tantum non in delictis habuisse videtur:

bis utique usurpatam postea, primum cap. ciii. *Notavi sibi ad lunam tunc intertempore insistentem ministerio.* Iterum deinde cap. cxi. *Proxima ergo nocte quum miles notasset sibi & lunam inter monumenta clarius fulgens, &c.* Servandum itaque Pronomen, neque de hoc dictionis genere delibandum quidpiam. Habes deinceps.

Et dum in hoc dictorum aestu motus incedo] Praepositionem in inducendam arbitror, at caetera retinenda: mirorque, quid eos moverit, qui *et motus*, loco movere sunt ausi. Sequitur porro;

Ingens scholasticorum turba in porticum venit, ut apparebat, ab extemporali declamatione nescio cujus, qui Agammemnonis Suajoriam exceperat] *Suajoriam* accipito, quam Agamemnon nescio quis in Schola exsudaverat supra, cap. III. interim dum in Porticu declamat Eucolpius ejus, quam ibidem habuimus, Declamationis particulam. Porro igitur:

Sed nec viae diligenter tenbam, quia nec quo stabulum esset sciebam.] Videtur aliquantillum desiderari; & nescio, an interponendum hujuscemodi quidpiam: *Quia nec, quo iter ad stabulum esset, sciebam.* Vel certe adjectandum loco: hoc modo: *Quia nec, quo loco stabulum esset, &c.* Sic enim idem cap. VIII. *Cum errarem per totam civitatem, nec invenirem quo loco stabulum reliquissem.*

Cap. VII. *Tarde, imo jam sero intellexi, me in fornecem esse deductum*] In veteri Codice erat *tandem*, non *tarde*. Sequitur mox.

Exsecratus itaque aniculae insidias, operui caput: & per medium lupanar fugere coepi in aliam partem] De more operiendi capitis in re crepera & subita antiquitus frequentato, diximus quiddam in Notulis nostris ad Horatium; plura (uti spero) dicturi suo loco ad Mostellariam Plautinam, quo etiam referendum exemplum illud cap. xx. in hoc ipso Petronio: *Operuerat Aescylos pallio caput, admonitus scilicet, periculosum alienis intervenire secretis.* Neque alio trahendum Ovidii illud de Anna naufraga Fast. III.

Jactatur tumidas exsul Phorissae per undas,

Humidaeque opposita lumina veste tegit.

Sed tamen neque illud pigebit adscribere, quod apud Fabium lectum nobis huic loco illustrando mirabiliter facit, libro v. c. I. Ita neque illum probaverim, qui, quum esset cruentus gladius ejus ab accusatore prolatus, quo is hominem probabat occisum, subito ex subfelliis ut territus fugit, & capite ex parte velato, quum ad agentem ex turba prospexisset, interrogavit, an jam ille cum gladio recessisset. Fecit enim risum, sed ridiculus fuit.

Cap. VIII. *Jam pro cella meretricis assem exegerat*] Locum liberum designat, in quo homines venerei ac voluptuarii nequam faciebant clam (ut inquit Comicus) remotis arbitris. Hoc enim genus cellae dicebantur: easque à Lenis, sive etiam

Lenonibus conduci mos erat, assis unius (sicuti hinc patet) pretio. In ejusmodi ergo secretum se à patrefamilias perductum commemorare pergit Ascyntos; & abique pertinacia sua fuisset, daturum poenas: & quidem *penitas*, parato praesertim, imo prompto peculio in rem praesentem. Facit eodem quoque Senecae patris locus II. *Contra*versiarum: *Deducta es in lupanar, accepisti locum, pretium est constitutum, titulus inscriptus est.* Quo loco *titulum* intellige, quem planius expressum reperis Satyra illa Juvenalis, ubi de indomita Messalinae *Induperatricis rabie, an tentigine dicam?* agit gravissimus publicae luxuriae castigato Sa- tyricus, quem dixi, his verbis:

*Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuum atque suam, tum nuda papillis
Constitit auratis, titulum mentita Lyciscaae.*

Adiice & Martialis ista:

*Intrasti quoties inscriptae limina cellae,
Seu puer arrisit, siue puella tili, &c.*

Pergit porro Petronius:

* *Functis viribus molestum contempsimus*] *Ego, & Ascyntus scilicet. Intelligit autem pullipremone- nem, vel subulonem illum potius, patrefamilias dico, qui Ascynto paulo ante hillas caedere voluerat: eundem porro obstinate etiam persequutus, frustra; quippe *valentior* nactus *adversarium*; jamque insuper occurru & quasi intercessione Eucolpii fratris novis succenturiatum copiis, animisque ac viribus solidissime confirmatum.

Cap. IX. * *Quasi per caliginem vidi Gitona in crepidine semitae stantem*] Plautus noster per nebulam dixisset.

Et in eundem locum me conjeci] Sic dictum, quomodo ab eodem alibi; *In armarium memet conjeci.*

Consedit puer super lectum, & manantes lacrymas pollice expressit] Ergo simulatas, atque ad ostentationem doloris comparatas modo, & velut vi quadam extritas; neque dissimulatas nimium illis Ovidianis, quas lib. I. de Arte, amatorum deliciis unicus ille Venerearum rerum magister praei- vit hoc praecepto suo;

Si lacrymae (neque enim veniunt in tempore semper)

Deficiunt, uda lumina tange manu.

Unde perspicere est, quam condigne aedepol, atque ex disciplinae pullariae regula personae serviat Giton: quem nusquam non sui similem, hoc est, nequam malumque ac versipellem, (& ut uno verbo absolvam) pathicum & quasi Comoedicum inducit Petronius: prorsus, rota figulina vorfatiorem, & in quem meritissimo Horatianum istud convenire putandum,

Verna ministeriis ad nutus aptus beriles:

& reliqua, quae de argillae udae imitatione ibi- dem ordine deinceps operae pretium sit lectita- re.

C A P U T V.

Intentare, *sive*, intendere manus alicui, vel in aliquem. Inhorrescere. Nocturnus percussor, grallator, advocatus. Fortiter facere. Cum pura muliere pugnare, *quo sensu accipienda*. Fra- tris nomen in obscenis ubique apud Petronium. Vitrea fracta solidata, ac pristinae suae integri- tati restituta. Ejusdem loci per se obscuri liqui- diffima declaratio.

CAP. IX. *Quilus ego aulitis, intentavi in oculos Ascynti manus*] Ex hac nota est, quod ab eo- dem iteratur cap. XVIII. *Nec quicquam pro me depre- cabar, sed intentans in oculos Tryphaena manus.* cap. xcv. *Alius veru extis stridentibus plenum in oculos ejus intentat.* Uti quoque eadem phrasi Tacitus haud semel. Hirtius, Livius, ipse Cicero deni- que. neque aliorum trahenda digitorum intentatio apud Senecam. Habes haud multo post.

Inhorrescere se finxit Ascyntus] Idem cap. cxxxv. *inborrui ego tam fabulosa pollicitatione conterritus.* Item alias plus vice simplici, pro *coborrescere*, & quasi mente tota atque omnibus artibus contemiscere,

*Quod fit, ubi subito correpunt membra pavore,
Arrectaeque horrore comae, & vox faucibus
haeret:*

Genua tremunt, gelidusque coit formidine san- guis.

Legitur mox ibidem:

Non taces nocturne percussor?] Nocturnus gralla- tor, cap. LXXXII. Etiam *Advocati* penè nocturni, c. xv. Quod vero idem mox subdit;

Qui ne tum quidem, quum fortiter faceres, cum pura muliere pugnasti] Novo, neque usitato mo- re dictum videtur, utique mihi, qui fortiter fa- cere hac sententia nullus alibi, quod sciam, me- mini lectitare: positum (ut apparet) pro *mulie- bre arum conferere*, armisque virilibus agere res ma- riti; atque in robusta (ut idem loquuturus postea) hoc est, in mascula hercule, non autem pathica voluptate deditum esse. Pura vero mulier, libe- ra est, immunisque à faeditate morbi Campani, ac luxu illo capitali, quem Nolanis assignat Aufonius, Lesbiis usurpatum antiquitus: unde & *desiderat*, quod dissimulanter innuere volentes Latini illi veteres Plautus, Varro, Seneca, Tranquillus de- nique: *comprimere linguam; offendere buccam; ori seu capiti cuiuspiam illudere* (quibus respon- dent, *mergere caput; comprimere; ore alicui mori- gerari*) periphrasi multo honestissima circumscri- ptere. Martialis lib. IX. Epigr. 69.

Improbis quiddam ridensque rubensque rogavi,

Pollicita est nulla luxuriosa mora.

Sed mihi pura fuit.

Ubi hoc quoque observabis, non de nihilo esse, quod

quod *luxuriosae* Epithetum attribuerit sellatrici. Item alia hujus generis passim; ut non eadem circuitione semper. Quo etiam referendum id, quod ante Ascylo tacite exprobaverat Eucolpius dictis illis; *Cujus nec spiritus parus est*. Eodem quoque honestatis velamento in diverso * *Ligurum* genere, hoc est, Varronianis *Latidis* notandis ulla Latinorum verecundia; Exempli gratia; *occultare se demisso capite*, *perdere caput in aliqua, melas lingere*, *obligurire*: cujus rei infamia Tiberio quoque hirco ac olido seni clare & publicitus *Attuliano exordio* exprobrata apud Suetonium hinc verbis:

Hircus vitulus naturam capreis ligurit.

Veniamus ad Petronianum illud cap. eod.

Cujus eadem ratione in viridario frater fui, quae nunc in diversorio puer est] Unde apparet non Gitiona modo, sed vero & Ascyllum puerili morigeratione, id est, pythico obsequio, quod Eucolpio jam olim in viridario officiosissime praestiterat, *Fratri* appellationem jure quodam suo ex pathica disciplina indeptum antea. Quam rem in priori hujusce narrationis serie (quae nunc ab stirpe interit planissime) pluribus haud dubie Petronius noster fuerat exsequutus. *Sed hanc prius fuere* &c. Legitur,

Cap. X. *Quid ergo homo scilicet facere debui, quum fame morerer? an videlicet audirem sententias, ut est, coenam fractam? & somnium interpretamenta?* Agamemnonis dissertationem intelligit de causis corruptae Eloquentiae, paulo ante cum Eucolpio habitam. Unde quum se praeter opinionem fratris, vel praeceptoris potius, nam & hanc (quoque appellationem ipse sibi Eucolpius attribuerat modo) ad Gitonem inforandum, stabulum versus, hoc est, in diversorium, furtim & quidem curriculo volabundus subduxisset, ut hoc saltem colore aliquo probabili fecisse videretur, dentes suos dentientes, ac lippientes fame fauces, ventrisque esuritoris inanias callide, nec non nec minus rationabiliter, obtendit, cui jampridem latranti explementum quaeritare malas operae praetium tulle cavillatur sibi, quam caedium illud scholasticae auditionis devorare diutius, in excipienda primum praeceptoris sui (Eucolpii inquam) Declamatione, deinde campse mox consequutis Agamemnonis sermonibus, soluta partim, partim vincita oratione, bifariam puta conceptis. Unde & *vitrea fracta*, & *somnium interpretamenta* appellat, multo urbanissime: ut quasi *scopas solutas* dicas,

Inanes inquam Praeficarum naenias,
Plautique Mortualia.

CAPUT VI.

Ad uberiorem Petroniani loci intelligentiam curiosa

* *Cunniungorum.*

facilitate evasum. De more locupletum Poëmata sua recitantium culto antiquitas, indidemque pulchrae ac pannosae multitudinis assensum atque approbationem aucupantium & quasi mentium sibi; non quidem ulla Poëticae facultatis virtute, aut scientiarum meritis, sed vero gratuita cibi ac vestimenti praebitione, Comedanea accuratissima.

Ordinem continuare pergamus porro. Subjungit igitur Petronius c. eodem x.

Multo me turpior es tu hercule, qui, ut foris coenares, Poëtam laudasti] Odiosum aliquem recitatorem intelligit, cui frequentem aurium operam locaverat Eucolpius: non quidem carminum (quibus hercle nihil inveniustus) sed vero multo validius Genio ipsius coenae illectus, secundum illud Martialis nostri:

Quid tam grande Sophos clamat tibi turba togata,

Non tu Pomponi, coena diserta tua est.

Cujus adipiscendae gratia à semet ipse impetraverat idem ille, quem dico, frater Ascyli, ut praeter animi sui sententiam inculta & male nata Poëmata plausu etiam immeritissimo prosequeretur, *Sophos ex Ascolia, ex auditu Landione factus* subito. Haec enim nomina in *Coenepetas* vulgo detorquebant, id est, in coenarum captatores, eosque, qui (ut Catullus loquitur)

Quarunt in trivolis vocatines:

& qui deterius nihil, quam *domicoenia* odere. Cujusmodi à Martiali plurimos adeo in Epigrammate graphice prorsus, omnibusque suis coloribus depictos videmus: praeque cacteris *Selium* quendam, familiam, eo in genere strenuissime ducentem. Quid mirum vero? quum non deessent iis temporibus homines lauti ac locupletes, qui re nulla alia, quam carmina sua ut recitarent, assidua coenarum praebitione auditorum studia emerent: interdum lacernarum etiam, vel similibus rerum largitionibus gratiam eorundem ac faventiam aucupantes. Exemplo fuerit nobis unicus pro omnibus Ligurinus ille Martialis, de quo ita falsissimus Poëta.

Haec tibi, non alia, est ad coenam causa vocandi,

Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.

Neque omittenda illa Horatii, de semet in Epistola praedicantis;

Non ego ventosae plebis suffragia venor

Impensae coenarum, & trivis munere castis.

Qui mos etiam Persio non intactus, ineptum ac divitem recitatorem his dictis Satyrice compellanti:

---- *Collidum scis ponere fumen;*

Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

Quibus insuper alterum quoque ab Horatio locum appingas licebit, qui in Arte legitur itiusmodi:

Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,

Affentatores jubet ad lucrum ire Poëta

Dives agris, dives positus in foenore nummis.

Si vero est, unctum qui recte ponere possit.

& caetera, quae sequuntur eodem pertinentia, in Notis nostris Horatium plus uno in loco liberalissime explicata. Hujus proinde laudationis turpitudinem, sive indignitatem verius, etiam hic Eucolpio objicit Ascyltus. Neque alio me hercule referendum, quod idem haud multo sane post: *Hodie (inquit) quia tanquam scholastici ad coenam promissimus, non perdamus noctem. Ad coenam, Poëtae illius, scilicet, ab Eucolpio (uti diximus) coenae gratia collaudati. Cujus haud dico versus, sed vero & nomen pariter cum meliore hujusdem Satyrici parte (id quod ex superioribus argumentis fatis superque antea nobis ostensum) ubi sint, utrum sint, an non sint, id id vero Lethen scire oportet scilicet. Nam ne de Trimalcionis coena, qui & ipse Poëta videri volebat, aut perbelle certe amorem carminum simulabat, dictum credam, obstat temporum ratio. Haec enim, qua de agitur, coena in hodiernam vesperam condita; at altera illa triduo, an quadriduo post. Indicio sint (praeter ea quae ab ipsa usque stirpe interciderunt) tot interjectae in medio festivissimae narratiunculae, in quibus dies, vespere, noctesque aliquot absunt, superstites etiamnum reliquiae attestantur. Arguta porro, atque oppido prudens comitiuncula illa.*

Non perdamus noctem] Eam vero & Martialis noster scitissime aliquoties expressit. Ut lib. xi. 57.

Et nihil ex tota perdere luce voles.

Item lib. x. 63.

Et nihil extremos perdidit ante rogos.

Postremo lib. vii. 46.

Perdiderit nullum vita reversa diem.

Quo etiam respexit Plautus noster, quum scribit: *Diem perdidit optimum.*

C A P U T VII.

Phraeos Plautinae cum Petroniana conlatio. Quae- sticuli in Arbitro, depulso Quaestionum frigore, certo potius, quam arbitrario jure repositi. Collidere cum aliquo, avari & confligere. absolute positum in Seneca, Rumoribus differre. Habitationem ac sedem prospicere sibi. Fraternitas Eucolpiana quousque debeat extendi. Collusio in re voluptatum. Vestae contubernium, pro Vestae contubernali, felicitis conjecturae alite in Petronio restitutum. Addita & alterius loci emendatio. Divisionis munus inter nequitiae vocabula, atque ad eos, qui Sectiones ambituriunt, ablegandum.

Uterius in Petronio progrediamur. Cap. eodem decimo.

* *Rursus in memoriam revocatus injuriae, &c.] Phraesis vetus, & qua Plautus etiam usus in Persa:*

Ne suarum se miseriarum in memoriam inducas. Pergit Petronius.

Ac paupertatem nostram privatis quaestibus conemur expellere] Ita novissima illa Parisiensis Editio. Aliae, atque in his Lugdunensis, *Quaestio- nibus*. Quae lectionum diversitas me adigit, ut *Quaestibus* rescribendum harioler, voce examus- sim probissima, & qua Lucillius, Varro, ipse Cicero usus denique. Probarem *quaestibus*, nisi idem vocabulum in proxima etiam linea repeti- tum viderem. Quae iteratio an Arbitrum nostrum concedat satis, doctioribus arbitris arbitrandum porro ac discutiendum relinquimus. Est in eodem capite.

Alioqui mille causae nos quotidie collident, & per totam urbem rumoribus deferent.] Sic Silius:

---- *Concursusque viros colliserat acer.*

nec non Papinius:

Gloria collidit fratres. ----

Absolute vero Seneca lib. de Div. Providentia, quo loco de Catone differit, Uticense dico: *Quem sibi rerum natura delegit, cum quo metuenda collideret.* Quod superest, malim inibi *different*, quam *deferent*, uti hodie vulgo legitur. Idque paullo (meo quidem animo) significantius efficaciusque. Ad sequentia gradum porro capessamus:

Cras autem, quia hoc libet & habitationem mihi prospiciam, & aliquem fratrem] Proba, & Romana loquutio, quam nec refugit Livius, *Qui sedem (inquiens) senectuti vestrae prospiciunt. Fratris vero cognominationem cum germana cognatione confundas, cave.* Nihil enim absurdius. Et docuit jampridem, tertio Antiquarum suarum, unico magis unicus Lipsius noster, nomen illud inter vocabula nequitiae passim a veteribus celebratum. Et haud scio, an *fraternitatem* istam ab Arbitro positam alio significato uspiam in hoc opere sis re- perturus.

Cap. XI. *Discussisque fortissime claustris invenit me cum fratre ludentem*] Honesta sane rei turpiculae periphrasis ex ejus saeculi consuetudine (ut apparet) nata, indidemque porro in vulgum recepta. Quam in Seneca etiam Patre deprehendas lib. ii. Controvers. xi. *Omnes infamaverunt raptorem patrem quasi cum colludentem.* Item sub ejusdem Controversiae finem: *Hermagoras solebat interdum diu scemata persequi, interdum breviter & fortius attingere, sicuti in hac sententia fecit, cum suspicionem facere vellet inter raptae patrem & raptorem collusionis.*

Et quid agebas, inquit, frater sanctissime? quid vesticontubernium facis?] Quod quidem Turnebus verbo juncto venuste de iis dictum autumat, qui sub eadem veste cubant. Mihi non sit verisimile, suspi-

suspicioque duobus potius verbis referendum *Vestae contubernium*, ut ironiam semel institutum continuare perpetuet porro, & *Vestae contubernium* per irritum appellet eum, quem videri vult à Vestalium castimonia quam longissime abesse.

Et me coepit non persundere verberare, adiectis etiam petulantibus dictis: Sic dicere cum fratre nolito] Ita Editiones, quas quidem mihi usque adhuc inspectare contigit. Caeterum haud placet haec clausula, & pro nolito, perlubenter hercule cogito légerim. Latet autem spurcicies, ne ipsi quidem Petronio dissimulata. Addit enim *petulantibus dictis*. Quamobrem autem? Id vero non jam meis, verum hercule Ciceronis ipsius verbis enucleare conabor tibi. Sic enim libro IX. ad Pætum suum Ep. 22. *Ergo in verbis honestis obsoeena ponimus. Quid enim? non honestum verbum est Divisio? At inquit obsoeenum. Cui respondet Intercaedo.* Unde & Plautus Aulularia:

Me tu quidem hercle, hic tam palam, non divides.

Hinc etiam *Divisores dicti Hillicidae*, qui Pullarium facerent scilicet.

Cap. XII. *Nec diu moratus rusticus quidam familiaris oculis meis, &c.*] Id est, quem vidisse alias videbar mihi, quique (cum Plauto dicam) oculis meis haud sane ignorabilis objiciebatur. Invenias idem loquendi genus infra cap. c. *Vox pene auribus meis familiaris.* Hoc est (uti dictum modo) auribus antehac meis compluries usurpata.

CAPUT VIII.

De metus, an motus, praerogativa disputatum. Alterius loci enarratio. Mos prius aures, seu latrones etiam deprehensos flagitandi, ab hodierni saeculi consuetudine non abhorrens. Inspicere querelam, morbum. In controversiam esse. Manus. Codicis lectio repraesentata. Fragmenti alterius Petroniani cum hujus ipsius loci argumento conciliatio, per causam Cryptae Neapolitanae; unde Lipsiana quoque de Graeca urbe suspicio valdissime confirmetur. In sacrum Quartillae ante cryptam turbatum inquisitio paullo curiosior. Manus inter se usque ad articulorum strepitum contritae praefens animi stomachantis indicium. A Scaligeri sententia in Propertium discessum.

Ventum ad Cap. XII. Id vero & quaedam ordine consequentia tralaticia opera, hoc est, persunditorie, & quasi ulterius properantes percurtabimus. Pergit casus proinde suos commemorare Encolpius:

Ac ne ipse quidem sine aliquo metu hominem conspexi.] Ita est in editione nuperrima. Et fortasse probe. in altera, *motu*. Quod si recipimus, quid restat aliud, quam ut pro levi animi commocioncula, de subito objecta, positum interpretemur?

Cap. XIII. *Exbilaratus ego, non tantum quia praeterea videbam, sed etiam quod Fortuna me a turpissima suspicione dimiserat, &c.*] Id est, liberaverat, exsolveratque Unde patet, Ascyrtum jam antea *tuniculam istam intactis aureis plenam* sibi non à Praemiatore aliquo ignoto, sed vero abs Eucolpio ipso astu manticulatam, manuque improba sublectam, falso sane persuasum habuisse, neque misero profuisse *fraternum* illud *sanctum ac venerabile nomen*, quo minus in suspicione furti apud carissimum commilitonem, ac contubernalem suum immeritissimo poneretur.

Cap. XIV. *Injecit utramque laciniae manum, magnaque vociferatione latrones tenere clamavit*] Si tenere retineamus, subaudiendum videtur *se*; ut manifesta in noxa latrones sese tenere significet, tanquam deprehensos. Alii tamen, *tenete* malunt potius. idque ad nostri hujus saeculi consuetudinem referre haud absurde possis, quoties trium literarum homines in ipso furto deprehensos persequimur ac rellagitamus, altiore voce conclamantes: *Hout den dief*. Cui opinioni ipse quoque Arbiter hic noster succenturus postea cap. cxxxviii. ubi scribit: *Anculae, quamvis solutae vero ac libidine essent, eandem viam tentant, & per aliquos vicos sequutae fugientem, Prebende furem, clamant.*

Cap. XV. *Ac postero die judex querelam inspiceret.* Neque enim res tantum, quae videretur, in controversia esse, &c.] Eadem ratione dictum, qua apud Plautum: *morbum inspicere*. Quod reliquum est, utraque manu Turnebi emendationem amplector, accusandi casum Petronio redonantis, referentisque, in controversiam esse, hoc loco, more loquendi Plauto, Ciceroni, ac veteribus illis perquam usitato, qui, in mentem fuit, non vero in mente, consimiliter dictitabant.

Cap. XVI. *Et me derisisse, inquit, vos putabitis? Ego sum ancilla Quartillae, cujus vos sacrum (lege, sacrum) ante cryptam turbastis*] In veteri Codice: *Et derisisse, inquit, vos me putatis?* plane & probe exaratum visebatur. Caeterum hoc leve; illud aliquanto pensius magisque (ut quod res est dicam) *κρυπτα* de *Crypta*: quod quidem ego de nulla sane alia, quam Neapolitana illa, accipiendum habeo persuasum mihi, veteri P. Danielis Glossario inductus maxime huiuscemodi nobis fragmentum subministrante ex r. Satyrarum Petronii: *Satis constaret eos nisi inclinatos non solum transire cryptam Neapolitanam.* ad cujus ipsissimum loci argumentum haec ipsa quoque pertinuisse evidens suspicio est mihi. Unde magis etiam interpretationis ejus auctoritas suffulcitur de Petroniana Graecae urbis commemoratione, quam eampse utique cum Neapoli fuisse, antiquissima, id quod supra ostensum, Graeci generis colonia, (ubi haecce omnia, quae Protasi continentur, gesta ac patrata) nec Lipsianum nobis, nec Cornelia-

nelianum oraculum mentitur. Sacrum vero nocturnum & penetrabile in Sacello Priapi, (cujus Genio *Pervigilium debere* monet Quartilla postea) à sequiore sexu ex ritu & disciplina patratum intellige. Ejus enim Dei sanctuarium ac religionem *juvenes isti urbani* interventu suo vitiaverant scilicet. qui non contenti tanti Semonis mysteria, ceremonias, totque annorum secreta oculis profanis usurpata indignissime contaminasse, etiam ante *Cryptam Neapolitanam* (ut diximus) turbellas dare sustinuerant insuper: alienissimo & loco & tempore vias publicas grassatura sua infestas habere ausi: nec secus quam *Praemiatores nocturni* viatorum loculis ac vestimentis insidias facere. Cujus rei testis *pallium* fuerit, mala manu, hoc est, nefario latrocinio, ne sacrilegio dicam, ab iis ipsis harpagitum antea. Quo item referendum, quod Eucolpio & Ascylo mox ab eadem Quartilla objectari videmus; *Quaenam est, inquit, haec audacia? aut ubi fabulas (rapinas, lego.) & ante-tecura latrocinia dedicistis?* Praecesserat.

Cap. XVII. Ut ergo tam ambitiosus detonuit imber, rexit superbum pallio caput, & manibus inter se usque ad articulum strepitum contritis: *Quaenam est, inquit, haec audacia?* Hoc ipsum inter alia commoti vehementius animi indicia recenset quoque Seneca lib. XII. de Ira his verbis: *Adjice articulum crepitum, quum se ipsae manus frangunt.* Item ibidem cap. I. lib. I. *Horrent ac subriguntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulum se ipsos torquentium sonus, gemitus, mugitusque?* &c. Unde liquet illustrissimi viri error, qui ad Propterianum illud l. IV. El. VII. VI. II.

Spirantisque animas, & vocem misit, at illi

Pollicibus fragiles increpue manus:

interpretamenti vicem adjecit, eum proculdubio gestum fuisse componentium se ad dicendum, more etiamnum hodie plerisque familiari.

Protendo igitur ad genua vestra supinas manus]
Imitatio Horatiani illius:

Coelo supinas si tuleris manus.

CAPUT IX.

Turnebicae correctioni assensum. In certamine gladiatorio, qui non jugulat, victorem abire, quam potissimum ob causam censuerit Arbiter. neque aliunde natam emendationem illam, quam corruptissimo Martialis loco non adolescentuli imputavimus jam olim, pro conjunctione causali disjunctivam negationis particulam primitus substituisse ausi. Te-tioris sententiae exploratio. Emendatus Petronii locus, non sine exemplorum tam à Plauto, quam Martiali, festivissima conlatione. Mutare equum, quid? quid Horribilis secreti enunciatio?

Cap. XVIII. Nam sune & sapiens, cum tempus, jurgia fleat; (ita enim haud dubie cum doctis-

simo Turnebo locus ille rescribendus) *Et qui non jugulat, victor abire solet.*] Alludere autem videtur ad morem ac disciplinam gladiatorum, quorum solertiae industriae, peritiaeque vis omnis, ac praecipuum porro ad victoriae consequutionem momentum, non feriendo, aut etiam jugulando; sed vero habili quadam membrorum agilitate potius, modicoque corporis inflexu ac declinatione, adversarii petitiones, hoc est, istus impetusque contra objectos eludendo, exeundoque; atque ita tractim ac sedato nisu par suum dilassando fatigandoque & quasi ad languorem dando positum id temporis putabatur. Unde & recte inter alia gladiatorii artificii encomia illud etiam à Martiali haudquaquam praeteritum, vel dissimulatum;

Hermes vincere, nec ferire doctus.

Probandum ex Seneca ita scribente lib. II. de Ira I. 4. *Nec est difficile vincere animum, cum Athletae quoque in vilissima sui parte occupati tamen istus doloresque patiuntur, ut vires caedentis exhauriant, nec, quod ira suadet, feriant; sed quod occasio.* Quamquam apud Martialem eo loci perperam in omnibus vulgatis exemplaribus nullo sensu, sed ferire, jam inde ab antiquo typis publicatum existet. Unam Junianam editionem excipio modo, quae correctiunculam hanc nostram, ex Petroniani loci conlatione & conceptam mihi & edolatam jam olim, paginarum margini adtextam praefert. Neque id adeo mirandum; quippe in qua adstruenda vivus ille bono sane atque obsequenti chirographo usus fuerat exemplari, sed tum denique, posteaquam eidem antea de fugitiva hacce, quam dico, lectione primum certe aurem vellissem, quam ille porro tanti aestimasse visus, ut eam fastidiose etiam pro sua publici juris facere neutiquam sit dedignatus. Impetrabilis porro ac clemens illa sequens supplicatio, qua non quidem mortem, sed (quae morte ipsa intolerabiliora) tormenta à se, cruciatuque corporis deprecatur Eucolpius noster.

Cap. XX. *Rogo, inquam, domina, si quid tristius paras, celerius confice. Neque enim tam magnum facinus admisimus, ut debeamus torti perire.*] Ita enim legendum. cui scripturae Curtianum quoque illud adstipulari videmus: *Callisthenes quoque ante tortus interit.*

Operuerat Ascylos pallio caput, admonitus scilicet, periculosum alienis intervenire secretis] Hoc enim & ipse suo & Eucolpii periculo perdoctus fuerat jam antea, ob inexpressibile scelus, nec consilio, sed casu ab imprudentibus admisum, id est, ob sacrum Quartillae in honorem Priapi institutum, (id quod supra planius ostensum nobis) nimium alieno tempore, adde oculis profanis, indignissime usurpatum. Itaque jam inde cautiore facto placuit operire caput porro, ne quid in oculos denuo fortuitum incurreret, unde periculum

Item aliquod sibi in posterum crearetur. Prudenter utique, atque ex disciplina praecepti ejus, cujus Quartilla ipsum commonefecerat prius: *Neque enim impune qui, quam, quod nunc licuit, adspexit.*

Cap. XXI. *Utino cinaedus supervenit, myrtica fulmenatus gurgastina, cinguloque subiectus modo extortis nos clunibus coecidit, modo baculis didissimis inquinavit.*] Huic consentaneum quod habes infra cap. XXIV. *Ab hac voce equum cinaedus mutavit, transiitque ad comitem meum facto, clunibus eum bajisque distrivit.* Sed videtur legendum potius in Fragmento illo priore: *Modo extortis nos clunibus coecidit, ad exemplum Martialis scribentis:*

Cuius tritor Iladili lacernis.

Item Plauti, ex Fragmentis amissarum Fabularum: *Cam extortis talis, cum totellis crustulis.*

Quod si quispiam extortis malit, referendum erit ad pygae ejusdem macritudinem, ita porro à Martiali meo quasi penicillo expressam:

*Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
Quae clune nudo radat, & genu pungat:
Cui ferra lumbis, cuspis eminet culo.*

Caeterum quod equum *mutasse* cinaedum praedicat, ea vero metaphorà à Vertumnis, hoc est, equorum desultoribus, & (quod Propertius ait)

Trajicit alterno qui leve pondus equo,
desumpta videri potest. De re taceo, quippe flagitiosa, & quam nostris pudoris non est explicare.

Uterque nostrum religiosissimis juravit verbis, inter duos periturum esse tam horribile secretum.] *Horribile*, id est, sacrum, verendum, & quod hominum mentibus tacitam quandam a se religionem inculciat. Unde & Catullus *legimus* scilicet:

Di magni, horribilem & sacrum libellum.

Sic & Petronius postea cap. LXXXIII. *Et Protopogenis rudimenta cum ipsis naturae veritate certantia non sine horrore tractavi.* Id est, non sine religionē, metu, ac reverentia, quae rebus sacris potissimum ac divinis debetur. Florus lib. II. de Gestis Rom. cap. 17. de Decimo Bruto. *Pera-gratoque victor Oceani litore, non prius signa convertit, quam cadentem in maria solem, obrutumque (obbrutumque) aquis ignem non sine quodam iactantem metu & horrore deprehendit.* & lib. III. cap. 21. *Redit ab Africa Marius, cladem major, si quidem carcer, catenae, fuga, exsiliū honorificaverant dignitatem.* idem est, auxerant quadam divinitatis opinione. talis enim de Mario fuit, Sallustio teste, qui de Bello Jug. scribit. *Interim Marius, fugatis equitibus, occurrit auxilio suis, quos pelli jam acceperat. Denique hostes jam undique fusi. tum spectaculum horribile in campis patentibus: sequi, fugere: occidi, capi: equi atque viri afflicti.* adde exemplum de Cimbro illo ad captivi necem submisso à Sylla. Quid quod non indelectati hujusmodi verborum formationibus antiqui, apud quos non modo horresco istud, verum & terrifico & perterricreptum reperias haud semel, ex quibus omnibus dispalescit error eorum

hominum, qui in Floro *honorificaverant* suppositum nobis ire non veriti sunt. Sic horresco, pro venerande apud Lucretium: item religionem pro metu, & contra, plus semel positum invenias idque ipsum non sine acmulo ac rivali, Vergilio primum, cujus hoc de lauro exemplum occurrit modo,

----- *multosque metu servata per annos.*

id est, religionis ergo. deinde & Valerio Flacco libro II. vers. 440. de Sacris Bonae Deae in Samothracia institutis primulum:

----- *Mane iuvetque metum servemus opertis.*

CAPUT X.

Veteris ludi mos, quo dormientibus ora fuligine oblinebantur, ad Plauti, ac Petronii plenam solidamque exemplorum intelligentiam nunc primum Notiano indicio patefactus; accommodatissime ad ritus aevi praesentis, & Regium nostrorum festivitates.

Cap. XXII. *Cum Ascyrtos gravatus tot malis in somnum laboratur, illa, quae injuria depulsa fuerat, ancilla totam faciem ejus fuligine longa perfrexit, & non sentientis labra tum reliquis scriptionibus pinxit.*] Spero me gratiam a Lectore non nimium ingrato initurum, si ex confragosa planam fecerò loci huiusce interpretationem, retracto fugitivo ludi veteris more, neque id mediis fidiis Petroniani magis, quam Plautini honoris gratia, meretricem Adelphasium inducentis in Poenulo, forma ferocem, eoque nomine plus aeque blandientem sibi; non sine contemnifica sane, plenissimaque fastidii gloriacione: quam hujusmodi castigatiuncula retundit demum Antherastilis soror:

Stulta, joror, es magis quam volo, an vero pulchra videre, obsecro.

Si tibi illic non os oblitum est fuligine?

Caeterum hujusdem loci sententiam ad Petroniani exempli illustramentum mirifice faciunt, fuliginea somniorum suorum nube solens nobis oblevit Lambinus, quam Marcelliana tandem spongia absterfurus, Grammaticam ejusdem observationem huic chartae illinere non gravabor: *Sublevit, significat illudit, & pro ridiculo habuit, tractum a genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur.* Unde perspicue dilucet, hoc pigmenti genus per joculum & ludum iis allini solere, quos aliis deridendos propinare volebant. idque turpulis puellis potissimum, quas hoc contumeliae genere a procaci juventute affici mos erat: credo, ut hac quasi censione monitae, deformitatis suae in memoriam revocarentur. Confirmat opinionem hanc nostram Adelphasium, quam ibidem ob amabilitatis successum haec de semet factis gloriose praedicantem Comicus induxerat modo in Poenulo, Actu quinto scena quarta vers. 8.

----- *Certo enim, quod quidem ad nos duos*

Attinuit, praepotentes, pulchrae, pacisque potentes, soror, fuimus.

Neque ab iuventute ibi irridiculo habitae, quod pol,

Soror, caeteris omnibus factum est.

Hinc mos ille, quasi per manus jam inde ab antiquo traditus nobis, dimanasse videri potest, quem in joco & vino pridie Regalium, *optimo dierum* scilicet, usurpare consuevimus etiamnum hodie, Morionem fortito ex omni numero creandi ac deligendi, cui inter caetera veraene, an simulatae, stultitiae commoda, etiam haec quasi praerogativa data, ut triclinio in orbem lustrato, oculisque quaque vorsum circumactis, si quidpiam forte ab incurioso, maleque sedulo conviva contra communis Regis (Dialis inquit) edicta vel dicto, vel facto per incogitantiam (ut sit) titubatum animadverterit, ei vero homini multam imponat illico; hoc est, carbone aliquo teterrimo, seu fuligineo potius medicamine (ut in Plauto & Petronio fit) os ei totum faciemque perfricatum denigret, cum ingenti accubantium plausu: quibus tamen pariter delinquentibus, legesque communibus suffragiis latas migrantibus eadem porro decoloratio impender, solo Rege excepto modo, quippe exlege & quasi sacro. Atque haec ipsa ad fuliginem fatis. Restat, ut *Sopitionibus*, quae sequuntur, manum applicem: quas lubenter eundem *Scipionibus* commutari, si tamen, quid id esse verbi dicam *Scipionibus*, fatis pro comperto haberem. Nam in Catullo auxilii quae specula, gravissimam adeo hanc poenam puellae suae depraedatoribus interminante?

----- *Namque totius vobis*

Frontem tabernae scipionibus scribam.

Qua enim ratione *frons tabernae scipionibus* conscribillari possit, non video: non utique magis, quam condignus ille doctissimo Poëta Interpres, Scaliger noster, cui secundas agere, & mendum potius tam hic, quam in Catullo, latere suspicari mavolo, quam enarrare, quae non intelligo.

C A P U T X I.

Concrepare aera. Cymbalistria. Crotalistria. *Horatii ac Martialis locorum ad sententiam Petronianam adcommo- datio. Urbanitatis vernulae vera ac luculenta enarratio, correctusque Arbiter, eademque opera Seneca locis duobus. Mancipiorum id genus in probis meditate funditandis liberrima atque impunitissima dicacitas. Alia quaedam notae haud proletariae.*

Cap. XXII. *Cum intrans cymbalistria, & concrepans aera omnes excitavit* Eadem fere loquutio apud Propertium lib. III. El. XVII. vers. 6.

Cymbala Thebano concrepuere Deo.

Item Ovidium:

----- *Themesaeaque concrepat aera.*

Quod & Martialis sequutus:

Et Tarpejiaca concrepat aera manu.

Cymbala proinde ex aere, quemadmodum & *Crotala*, (unde *Crotalistria* simili modo conformatum) sed & *Sistra*, instrumentum tinnulum, concavum, Matris Deorum sacris consuetum adhiberi antiquitus.

Cap. XXIII. *Perfluebant per frontem sudantis acatiae rivi, & inter rugas malarum tantum erat cretae, ut putares detectum parietem nimbo laborare.* Similitudo aptissima, quo aptari etiam haud incommode sane poterit Horatianum illud ex Epod. XII. vers. 7. de vetula huic Cinoedo non nimum dissimili,

Quis sudor vietis, & quam malus undique membris

Crescit odor, quum pene soluto

Indomitam properat rabiem sedare: nec illi

Jam manet humida creta, colorque

Stercore fucatus crocodili.

Item Martialis:

Quam cretata timet Fabulla nimbium.

deque eadem alibi:

Craffior in facie vetulae stat creta Fabullae.

Plura qui volet, succidancas ad Horatium notas nostras consulito.

Cap. XXIV. *Complosit illa tenerius manus, & O (inquit) hominem acutum, & urbanitatis vernulae fontem* Ego, *Frontem*, malim: *in gremio*. neque aliter sane fuerat in manuscripto. Caeterum *vernula urbanitas* quae sit, video quaeri posse. Ego eam interpretor, quae *salibus* (uti est apud Juvenalem) *natis intra pomeria constat*; quaeque proprie, auctore Fabio, *urbanitas* perhibetur, qua idem notari vult sermonem praefertentem in verbis, & sono, & usu proprium gustum *urbis*, &c. cui contraria sit *ruricitas*. Nisi potius tamen ad *vernarum dicacitatem* allusum, quibus impunitissime etiam in dominos jocularia funditare jus erat. sicuti & Morionibus quoque, Cinaedisque, ac mancipiis denique eum in usum praestitatis conciliatisque, quo initium videlicet ab ipso convivii praebitore facientes in convivas porro singulos scommata ac disteria viritim evibrarent. quibus tamen adest, ut perstricti offenderentur, ut etiam risu ea ipsa prosequerentur ac plausu; in joco quippe & vino vernaliter, hoc est, argute ac ridiculariter profusa. Probo istuc ipsum ex Seneca ita lib. II. de Tranquillitate vitae differente: *Eadem causata est, cur nos mancipiorum urbanitas in dominos contumeliosa delectet, quorum audacia ita demum sibi in convivas jus facit, si coepit a domino. Ut quisque contemptissimus, & ut maxime ludibrio est, ita solutissimae linguae est. Pueros quidam in hoc mercantur procaces, & eorum impudentiam acunt, & sub magistro habent, qui probra meditate effundant. Nec has contumelias vocamus,*

camus, sed argutias. item Statio Silv. II.

*Non te Barbaricae versabat verna catastaes,
Nec mixtus Phariis venalis mercibus infans,
Compositosque sales, meditataque verba loquutus,
Quaefisti lascivus berum, tardeque parasti.*

Adde istuc ex ejusdem Senecae de Divina Providentia libro: Itaque quom videris honos viros, acceptosque Diis, laborare, sudare, per arduum conscendere, malos autem lascivire, & voluptatibus fluere, cogita filiorum hos (emendo, nos) modestia delectari, vernularum licentia. Illos disciplina tristiori contineri, horum ali audacia (malim, audaciam.) Idem tibi de Deo liqueat. Haecenus liquidissime Seneca. Neque enim genus istud laxo imperio modo, verum soluto quoque; imo etiam sub magistro (uti ex eodem Seneca demonstratum modo) habebatur: quo videlicet praeunte, nequitiae omni, ac scurribus cavillis, Mimicisque dictis jam inde a prima ac tenella aetate assuefierent strenue. Unde arbitror planum fieri, cur scripserit Martialis lib. x.

*Vernaculorum dicta, sordidum dentem,
Et sorda linguae probra circulatoricis.*

Item x.

Urbanus tibi, Caecili, videris.

Non es, crede mihi, quid ergo? verna es.

Neque omittendum id hominum genus, Vernas Equites, joculari, imo Satyrico convicio indigtos, eodem Martiali, ac Juvenali auctoribus. verbi causa.

Certe modico contentus agebas

Vernam equitem, conviva joco mordente facetus

Et salibus vehemens intra pomeria ratis.

cui affine istud Martialis de Ancillariolo loquens.

---- Futuit ancillas

Domumque & agros implet equitibus vernis.

Proinde haud inscite Horatius:

----- Vernasque procaces

Pasco libatis dapibus.

nec non Tibullus:

Consuescet numerare pecus, consuescet amantis

Garrulus in dominae ludere verna sinu.

Ad Petronium denuo convertamur:

Per fidem, inquam, nostram, Afcyltos in hoc triclino solus ferias agit Sententia efflagitare videtur, ut vestram rescribamus.

Hodie enim post asellum diaria non sum Id est: Quoniam quidem ex sententia per diem totum robusta me voluptate explevi: ipsaque adeo usque ad satietatem quinta Venerei nectaris parte, lepidissimo inquam illo Ithyphalli flore, a molitoribus meis onusta ac plena navi discessi, ultra igitur promulsidi locus non est, in satura praefertim ac saburrata probe. cras vero primo cum diluculo, simulatque integram famem ad ovum attulero, tum igitur gustatione hacce matutina primum, sic quasi rude aliqua velitari, fatis pol in tempore more porro meo initiabor solens.

CAPUT XII.

Rima improbe diducta unde, quomodoque interpretandum. Acus cognomento lascivae ex Martiali & Tertulliano declaratio. Valgia Petroniana fufe ac dilucide explicata. Turnebi expositio defenfa; alia rejecta, una cum suffragatore suo Monstroju-liensi. Valga savia non meretricia collabellandi actione (uti volunt alii) sed vero pro ore ac labellis ipsis valgiter, hoc est, ad irrisum conformatis in Plautino Milite accipiunda. Aliquem labiis ductare.

Cap. XXVI. Itaque, cum inclusi (Sic & Persius: Scribimus inclusi numeros ille, &c.) jacerent, confedimus ante limen thalami, & imprimis Quartilla per rimam improbe deductam applicuerat oculum curiofum, hujumque puerilem libidinosam speculabatur diligentia] Placet lectio orae Lugdunensis Editionis praetexta, in qua per rimam improbe diductam legitur. Atque istuc facit exemplum illud à Martiali lib. xi.

Oblinitur minimae, siqua est suspicio, rimae,

Punctaque lasciva quae terebrantur acu.

Ubi, cur lasciva acus cognominata Martiali, in controversiam vocari posse video. Mihi vero jam id ex Christianissimo scriptore Tertulliano planum facere est benignitas, in opusculo de Virginibus velandis praeunte nobis in haec verba: Simulque se mulieres intellexerunt, vertunt capillum, & acu lascivior comam sibi inserunt, crinibus a fronte divisis apertam professae mulieritatem.

Et quia considerantium haeserant vultus, (simile apud Ovidium: Haesit, & in vultu constitit usque tuo) quicquid a spectaculo vacabat, commovebat valgiter labra, & me tanquam furtivis subinde oculis verberabat] Hoc est: Quoniam reliqui qui aderant alioversum mentes oculosque diviserant suos, totique adeo in Gytonis ac novae nuptae automatis per rimam libidinosa curiositate inspectandis, lusuque puerili exigendo dediti videbantur, Quartilla interim, quicquid temporis nuptiarum spectaculo clanculum suffurari poterat, id porro omne oculissima in me contemplatione injecta avidè & quasi catillatim consumebat, oris habitu in lasciviam conformato, hoc est, obtortis valgiter labellis, & quod Catallus nicanitius amat dicere, semihulcum saviu lingula leniter leviterque protensa eminus amatori suo objectans. Neque aliorum spectat illud Aquinatis Satyrici, Sat. iv. vers. 18.

Blandaue de vena jastaret balia rictus.

De motu oris ad foedissimam patientiam comparato etiam Martialis lib. i.

Una lavamur: aspicit nihil sursum,

Sed spectat oculis devorantibus draucos:

Nec otiosis mentulas videt labris.

Denique idem Juvenalis Satyra ix.

*Quamvis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, &c.*

Locum fufius enarravi, mollium exemplorum collatione uti coactus, probiorum inopia. eo magis, quod videam in *Valgiis* hifce Petronianis explicandis valgitur nimis hallucinatum amicum quendam nostrum, qui rem se factam habere est arbitrat, si lapsa illa cum *valgis* Plauti *saviis* confunderet; non sine gravissima Turnebi reprehensione, quasi valgitur, id est, prave Interpretis hifce officio functi. At ego ajo, recte, & Turnebum ab iniquissima calumnia libero, haecenus quidem, quod ad furtivas illas Quartillae osculationes scilicet. Nam de *Valgiis* Plautinarum meretricum prudentius consuli potuisse, quis vero est, qui dubitet? qui quidem haec viri illius verba aliquanto praesentiore animo ruminetur, vii. Adversar. libro lectitata: *Valga savia, obtortiones sunt oris ad derisionem. Nam suavitatem interdum est conformatio oris & labrorum ad suaviandum. Sapienter sane usque adhuc: illa, quae sequuntur, non item: Meretrices autem, dum gloriosum Militem ductabant atque captabant, per illusionem tamen inter osculandum os obtorquebant, valgumque reddebant, eum ex animo non basiantes, atque ludificantes. Neque movet me sententiae ejusdem succidaneus Labinus, quam hoc ipso etiam Petronii exemplo confirmare admittitur. perperam, uti dictum ac doctum est modo. Suavia enim non pro suavitationibus (proinde ut vulgo solet) verum potius pro labiis ipsis accipi oportere ipsa sententia clamat. idque divinitus (ut omnia) a principe illo Scaligero animadversum. Non igitur de *Valgiis* inter basiandum militem a meretricum turba per irrisum & contumeliam conformatis, sed vero de *posticis* *sannis* intelligendum, sine basiatione: quibus fastidiosae illae ac contemnificae Militem absentem, seu praesentem etiam, sed aversum tamen, atque (ut fieri solet) a tergo ludos faciebant assidue. quas quidem (*Sannas* dico) oris obtortione lascivum morem adumbrare mos erat indidemque interpretandum id quod antecesserat modo.*

Itaque meretrices labiis dum ductant eum.

Quod proverbialiter dictum aliud significare videtur mihi, quam quod ipse mox porro explicat Comicus, *Valgiis* *suaviis*, hoc est, prave distorto ore Militem subsannant scilicet, habentque miserum & Gloriosum illum omnibus modis ludibrio ac despiciatui.

CAPUT XIII.

Priscae beatulorum delitiae, solo nutu, vel digitorum certe crepitu, si quid vellent, poscendi ac significandi. Eam in rem Martialis, *Tocitus illustrati*. Aquariae provinciae Praefectura ad

Eunuchos. De Linteorum in balneis usu: nonnulla item de Mappis, hodiernae consuetudini penitus adversantia. Sellae ac Lecticae discrimen. Cursores falerati. Locus Tranquilli cum cura discussus, imo (ut spero) cum fructu. Ministri Cathedralitii, quod genus? *Foj.* Scaligeri conjecturae in Arcuma Festi, Chiromaxio Petronii interpretando subscriptum.

Cap. XXVII. *Trimalcio lautissimus homo digitos concrepuit, ad quod signum matellam spado ludenti supposuit*] *Concrepuit digitos*, sic dictum, ut supra; *Concrepare aera*, &, quod nos vulgo dictitare consuevimus, *Op zijn vingeren knippen*. Mos utique ex Martialis disticho libri xiv. planissimo planior, cui Lemma, *Matella fistilis*:

Dum poscor crepitu digitorum, ac vernia moratur,

O quoties pellex culcita facta mea est!

Unde & alterum ejusdem Poetae locum in promptu sit expedire:

Cum peteret seram media jam nocte matellam

Arguto madidus pollice Panaretus.

A lautioribus porro Eunuchos in deliciis habitos quis nescit? atque id genus Aquariae provinciae praefulum potissimum, ejusdem quoque Epigrammatarii testimonio adstruere posse videor, in re & persona huic prorsus consimili, imo etiam cognomini ita more suo delicias.

Digitis crepantis signa novit Eunuchus,

Et delicatae fuscitator urinae

Domini bibentis ebrium regit penem.

Huc accomodandum illud Taciti de superbia Pallantis lib. xiii. *Respondit, nihil unquam se domi, nisi nutu, aut manu significasse.*

Cap. XXVIII. *Jam Trimalcio unguento perfusus tergebatur, non linteis, sed palliis ex mollissima lana factis*] A lavatione enim tenuiores oleo, ditiores contra unguento perfusos, pro re puta atque opibus unosquosque, carbasinis velis, id est, linteis sudariisque setabis detergeri mos erat, quemadmodum & hodie, non autem palliis laneis. unde hoc ipsum quoque inter quaesitissimas Trimalcionis elegantias lautitiasque ponit Arbiter noster. De linteis balneariis, quod dixi, confirmat Martialis lib. x.

Lintea ferret Apro vacuus cum vermula nuper,

Et supra togulam lufca federet anus.

Item alibi:

Lintea si sumas; nive candidiora loquetur,

Sint licet infantis sordidiora sinu.

Unde hanc quoque ducere est conjecturam, eos, qui lavandi causa balnea publica ingrediebantur, lintea, quibus extergerentur, secum prius domo adportare consuevisse, ne quis ea forte a balneatore subministrata opinetur. Quod mirum nemini videri debet, quando alienas etiam epulas adituri mappam quisque suam abs se ad mensam adferre

ferre cogeantur. Ejus moris testem facio cun-
dem Epigrammaticum meum:

Ad coenam Hermogenes mappam non attulit unquam.

A coena semper rettulit Hermogenes.

Nec *massam* modo, sed vero & *lagenam*, indicio ejusdem:

*Sed mappa quum jam mille rumitur faretis,
Rosos tepenti spbondilos sinu condit, &c.*

Et mox:

Nec esculenta sufficit gulae praeda,

Myto lagenam replens ad pedes vino.

Hæc per auctoritas quoniam dominum tollit scilicet, &c.

Addatur fidei insuper causa ex Lapithis Luciani de mappa, seu mantili, in rem praeientem testimonium multo apertissimum. Καὶ ἀνα λείπον,

την ὁμιλίαν π. Θεοφάν. τ. Χρυσ. ἢ ὁ παῖς ἐχέει ὁ Ζωροτροπιδῶν, καὶ τὴν ὁμιλίαν παιδοπιδῶν ποιεῖν. καὶ ἔπειτα, λατρεῖς αὐτὴν μὲν, ἀποτίπτειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐσθλός, ἀλλ' ὁ παῖς ἔχει καὶ καὶ κατὰ αὐτὴν, οἰκιστὴς.

Hinc involutus coccina gausapa leſticae impoſitus eſt.] Sicut hic leſticae folius, ita ſilice quoque mentio leſticae conjuncta legitur apud Senecam libro de Brevitate vitae: Nec illos quidem inter oſiſios numeraveris, qui ſella ſe & leſtica buc & illuc ferunt, & ad geſtationum ſuarum, quaſi deſerere illas non liceat, horas occurrunt, quos & quando lavari debeat, &c. Et mox: Audio quendam ex delicatis (ſi modo delitiae vocandae ſunt, vitam & conſuetudinem humanam deſiderare) quon ex balneo inter manus clatus, & in poliſitus eſſet, dixiſe interrogando: Jam ſedeo? Unde in ſellis ſeſitare, in leſticis vero reſupinos geſtari cubantium in morem ſolitos, prorsus perſuaſum eſt mihi. De caeteris Lipſianum oraculum adeunto, cujus Eleſta non compilo. Subjungit deinceps Arbiter:

Præcedentibus faleratis cursoribus IIII. & *Chiramaxio*, in quo delitiae ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior] De *Cursoribus* quidem (sicuti hic) faleratis meminit etiam *Tranquillus* in vita *Neroniana*: *Nunquam currus minus mine iter fecisse traditur, sed et mularum argentatis, cuneatis malibridas, armatas & phaleratas cum Masaeum turba, atque cursorum.* Qui locus præter *Egnatium* & *Glarenum* etiam *Phoenicem* illum *Egyptiae*, *Turnebum* dico, miserrimis modis exercitum, & quasi in equuleo tortum habuit. Idque adeo haud mirandum, in tanto *chirographorum* Codicem delitio, ac varietate: quorum alii *phalerata cymasacum*; alii *phalerata chiramaxiorum*; sunt etiam, qui *phalerata cum amaxicorum* nobis repraesentant; nec defuere, qui *Cymasacum* praeferrent. Ex quorum omnium pariter lectionum farragine, hujusce *Petroniani* loci fiducia maxime ac subsidio fretus, in *Suetonio* referendum praestare nullus dubitem, *phalerata chiramaxiorum turba*, vel certe, *Chirama-*

maxorum, &c. ut *Rhedarios*, *Effedariosque* intelligamus (*ῥακεῖς* enim quidam aliud, quam *Effedarii*?) Eos dico, qui *Chiramaxiis* cum herili praeerat imperio, & caelatorum vehiculorum aurigationi quasi Praefecti cluebant: in quibus infelicitum catamitorum *Paedagogia* (quo *Martialis* meus *Catbedralitios ministros* indigitat) oblita facie vestari consueverant; ut ne fol viderelicet, aut frigus teneram ac delicatam cuticulam perfringeret, cujus eximiae cautionis commonefecit nos *Seneca*, neque aliena adeo vifa, quae huc per caullam infarciretur. Sicut igitur ille *Epitola* cxxiii. *Omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidarum praecurrat equitatus, ut agmen curforum antecedit.* Et mox lineis aliquot interjectis: *Omnium paedagogia oblita facie vebuntur, ne sol, ne frigus teneram cutem laedat. Turpe est neminem esse in comitatu puerorum, cujus facies medicamentum desideret.* Sed enim hoc nihil ad pompam & comitatum *Trimalcionis*, quem haud longius sane, quam e balneo ad triclinium proficiscentem inducit *Petronius*, uno exoleto contentum modo, qui non *Lectica*, aut *Rheda*, sed vero *Chiramaxio* feratur. Atque equidem quid id esse dicam verbum *Chiramaxium*, nescio. & poenitet expositionis, qua id genus gestatorii cum *Rheda* aut *Ejedo* confudisse videor prius. tametsi non ignorem *Ejedis* etiam in *gestatione* locum fuisse aevo veteri: & *Gestatores* nominatos ejuscemodigenis vectores: indicium nobis praeunte *Martiali* versiculis illis libri i.

Illinc Aemiliae, Salariaeque

Gestator patet esse do tacente.

Sed multo etiam certius, magisque historica ex fide, Suetonio Tranquillo, cujus narratio ista de Claudio mihi commodum hercule succurrit modo: *Solitus etiam in gestatione ludere, ita effuso alveoque adaptatis, ne lusus confunderetur.* Quocirca Sciligeri Principi hic nostro satius esse duco subscribere; qui Festi *Arcumam*, *Chiramaxii* vocabulo interpretatur, pro modici plaustrî genere, neque plurium, quam unius hominis capaci: adde, a fœvis, non a mannis trahi, ac provehi solito: unde & caussa nomini.

CAPUT XIV.

Agamemnon quisnam apud Petronium? Picae Vari-
 riae consideratio. De adoptivo Trimalcionis
 Praenomine haud languidae sunt fidei conjectura.
 Coenatoria enim medi fuerint; & an eadem cum
 vestimentis cubitorii, quaesitum. Cautum Ro-
 manis olim legibus fuisse, ne Quaestoribus,
 vel Provinciam sortitis munera porro ulla ac-
 cipere a Provincialibus liceret. Trimalcionis
 Petroniani cum Martialis Malchione affinitas.
 Habitus utrorumque, ornatusque in persona Mae-
 cenatis a Seneca tanquam penicillo expressus. Ar-
 milla

millarum mollities à foeminis paulatim ad viros quoque traduci coepta. Cochlearia quid, & cui potissimum usui apud Romanos. Easpe comestorum ocorum, tum Cochlearum maxime (unde & etymon rei) calycibus perterebrandis, superstitionis ergo, servasse antiquitus. Pondus eorundem in Petronio expensum. Dubius & controversus Martialis locus Lucilliani testimonii similitudine defensus pariter, ac declaratus.

Eodem cap. XXVIII. Sequimur nos jam admiratione saturi, & cum Agamemnone ad ostium perreimus. Agamemnon hic Trimalcio non est, sed is, quem Sutoriam in schola habuisse nobis narraverat antea, addita ejusdem insuper de caussis corruptae Eloquentiae Dissertatione: quam Eucolpianae declamationi consequam ac subiectam ibidem huius operis invenias.

Super limen autem cavea pendeat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat. De hoc genere Plinius lib. x. cap. 29. Nuper, & adhuc tamen rara, ab Apenino ad Urbem versus cerni coepere picarum genera, quae longa insignes cauda variae appellantur. Nos patrio sermone, Bonte exters, nimitatus, famosa garrulitate ambiles. nec mentitus Martialis lib. xiv.

Pica loquax certa dominum te voce saluto
Si me non videas, esse negabis avem.

Cap. XXX. G. POMPEIO. TRIMALCIONI. VI. VIRO. AUGUSTALI. CINNAMVS. DISPENSATOR.] Neque multo post: III. ET PRIDIE KAL. IAN. G. NOSTER FORAS COENAT. Repono utrobique G. ut Gnaeus fiat denique, quem cognomentum etiam Pompeji ferre videmus. nec vero mirum cuiquam videri debet de Praenomine, cujus solius nota in hac novissima Inscriptione Petronianus iste Trimalcio insignitur. In eo enim ingenuorum dignitas posita antiquitus, credo, quod servi generis homines inopiam praenominum paterentur & cognomine honestiores appellare familiarius, quam pro dignitate habebatur: contra ac nos hodie facitamus. Qua de re plura ac compertiora nosse qui volet, eum porro ego Adversaria magni illius Turnebi accedere jubeo, lib. II. cap. 19. ad huncce Horatii locum:

Quinte puta, aut Publi (gaudent praenomine molles

Auriculae,) &c. -----

Vestimenta mea cubitoria perdidit, quae mihi natali meo donaverat cliens quidam Tyria, &c.]. Coenatoria appellitaverat supra: cujusmodi patroni locupletiores, vel etiam advocati ab antambulonibus & clientulis suis quotannis muneri accipiebant diebus Natalitiis, ex more & disciplina munificentiae Romanae. Martial. lib. x.

Pugnorum reus, ebriaque noctis

Coenatoria mittat advocato.

Vide, quae notavimus ad illum Horatii locum:

Natales grate numeras, ignoscis amicis.

Quibus tamen & haec quoque ex Plinio Juniore adjici oportuerat insuper, per incogitantiam (ut fit) silentio nobis praetervecta id temporis, quae libro Epistolarum ejusdem IV. de Julio Basso, qui Bithyniam fortitus repetundarum reus redierat, ad hoc exemplum leguntur: Multis enim, atque etiam Principi dixerat, sola se munuscula, duntaxat Natali suo aut Saturnalibus, accepisse, & plerisque misisse. Item paullo antea de eodem: Hoc illum onerabat, quod homo simplex & incautus quaedam Provincialis, ut amicis (male enim in H. Stephani Editione ut amicus procusum exstat) acceperat, nam fuerat in provincia eadem Quaestor. Haec accusatores furta ac rapinas, ipse munera vocabat. sed Lex munera quoque accipi vetat. Unde hoc quoque praeter alia docemur, Praesidibus, seu Procuratoribus Provinciarum istud juris utique non fuisse, ut à Provincialibus suis, quibus aut cum Principis, aut cum Populi praeerant potestate, aliqua porro munera acceptarent; ne Natali quidem suo, aut Saturnalibus, optimo dierum: ab amicis tamen & familiaribus licuisse. Sed nos ad Petronium nostrum reveniamus denique: in quo credo fore, qui vestimenta ista cubitoria diversa à coenatoriis fuisse asseverabant, & illa quidem cubicularibus, haec vero triclinariis lectis convenisse ex utriusque vocis etymo fidem haud dubie sunt facturi. neque ego huic sententiae repugno. Sed quid diutius trico? quasi vero lis ista non abs Lipsio nostro in Saturnalibus suis publicitus decisa jam pridem! Fateor: & Accubitoria, literula in Petronio retracta, pro Cubitoriis repONENTI meritissimo utique ac lubens suffragatorium addo calculum.

Cap. XXXII. Positusque in cervicalia minutissima, (nostrarum Puerperarum in morem) expressit imprudentibus risum. Pallio enim coccineo adrasum incluserat caput, circoque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam] Huc spectat Martialis illud de Malchionis hujus, pene dixeram, germano, & quidem gemino;

Facet occupato galbanatus in lecto,

Suffultus ostro, sericisque pulvinis.

Caput vero pallio inclusum Maecenatico cultui respondet penissime; qui tamen non risum, sed justam indignationem potius Senecae stomachanti expressisse videtur. Testes haecce ipsissima ejus verba, Epist. cxiv. Hunc esse, qui in tribunalis, in rostris, in omni publico coetu sic apparuerit, ut pallio velaretur caput, exclusis utrinque auribus, non aliter, quam in Mimo Divites fugitivi solent. Hinc non immerito risum convivis suis imprudentibus, id est, istiusmodi habitum spectandi insolentibus atque propter insolentiam insuetis, spectaculique novitate commotis, expressisse Trimalchionem ait Arbiter. simili fere cum hoc Maecenatico cultu, non tamen in publico, perinde uti ille, sed domi

domi atque intra privatos parietes, immo vero in triclinio suo ornatum. *Latitaviam* etiam *mapam* inter munuscula alia Saturnalia, & quidem vilissima, pretiique minimi, à Piceno cliente muneris missam Sabello Caussidico commemorat falsissimus Poëtarum Martialis, lib. iv. Epigram. 46.

Et lato variata mappa clavo.

Et ne has tantum ostenderet divitias, dexterum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina spectante conexum. Armillas sequiori seculi antiquitus in usu tantum, mox etiam glisciente luxuria ad virorum ornamenta traducta. Vide Plinium lib. xxxiii. cap. 3. Historiae Natural. Eadem mollities in Caligula quoque notata à Suetonio scribente: *Saepe depictas gemmatasque indutus penulas, manulertas & armillatus in publicum processit.* Nec non à Seneca lib. ii. In sapientem non cadere injuriam: *Chaereae Tribuno militum Cuius signum petenti, modo Veneris, modo Priapi dabat, aliter atque antea exprobrans armato militum.* Huc ipse pellucidus, crepidatus, armillatus &c. Quo loco, *Aliter atque aliter*, utraque Venere studiosum, hoc est, modo agentem, modo patientem, interpretor. Per Priapum enim divitorem, sive admittarium; per Venerem & mollem & impudicum designari res ipsa vociferatur.

Cap. XXXIII. *Accipimus nos cochlearia, non minus sex libras pendencia, oraque ex farina pingui figurata pertundimus.* Hinc cochlearium usum, apud veteres qui fuerit, planissime deprehendimus. Neque hinc modo, verum etiam ex Martiali, ita lib. xiv. sub Lemmate cochlearis disputante:

Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis.

Nunquid scis potius, cur cochleare vocer?

Facit eodemque & locus Plinii ex libro xxviii. cap. 2. *Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc pertinet ovorum, ut exforbuerit quisque calyces cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perforari.* Cujus superstitionis manifestissima vestigia nostrarum etiamnum muliercularum animis firmissime impressa hodie est animadvertere, quibus prima hujus rei cautio esse consuevit, usque adeo, ut quodvis Venerium etiam vadimonium deferere praeoptaturae videantur prius, quam non post ovorum exorbitationem testas eorundem sive adeo putamina pertusum ire protinus, imo vero frustillatim comminuere. ne diris illis Plinianis scilicet, id est, carminibus devotoriis Thyestaeo ritu conceptis obnoxiae factae defigi, aut linguae malignantis execrationibus fascinari porro ab invidis, vel malevolis, possint. Caeterum omnis cochlearium virtus pro ratione ponderis, & argenti modo aestimata. atque in hoc ipso quoque pars aliqua elegantiae posita fuisse videtur. non quod singula apud Trimalcionem cochlearia singulas sex libras pendisse autem, (apage illam ponderis im-

manitatem, tudiculae, seu truae alicui magis, quam cochleari convenientem) sed quod de plurium potius cochlearium strue, non autem de singulis, Petronium fabulari persuasum sit mihi. Et tamen malum cochlearis pondus Saturnalibus, optimo dierum, dono missi sibi in Posthumiano excitat Martialis, lib. viii.

Octavus (f. annus) ligulam misit jexante minorem.

Nonus acu levius vix cochleare tulit.

Sic enim legendum autumo. quasi diceret Poëta; vix dignum esse, quod cochlearis nomine censeatur, ad exemplum (sicuti opinor) Lucillii, ita in re dissimillima *vis, Cochlearis* argutantis:

---- *Vix vixum hominem, ac monogramum.*

Unde additum ab Epigrammatario, *acu levius*: ad rei vilitatem more suo, hoc est, Poëtico magis magisque etiam elevandam. Ad Lucillianae quoque Hyperbolae imitationem Ovidianum illud non infulse comparatum iudices:

Si pasta est, Veneri similis: si flava, Minervae:

Sit gracilis, macie quae male viva sua est.

Ita enim postrema Pentametri ejus particula reconcinnanda: neque iis assensus commodandus, quibus novae loquutionis gratia ex hujus loci interpolatione ingeniose potius, quam verifimiliter quæsit, *nisa*, pro *viva*, ausis rescribillare, deceptis (opinor) proletariae illius scripturae vanitudine, quae majorem fere ac meliorem exemplarium nostrorum partem, impune & vindice nullo, ad hoc usque tempus perperam infedit, exemplo: *macie quae male viva sua est.* Nam (ut meus est animus) absque illa lectione fuisset, conjectura ista nata non foret. Lucretianum quoque illud appingas licet: *vivere non quit prae macie*: tanquam sententiae meae interpretamentum.

CAPUT XV.

Promulsis, unde dicta. Gustatoria. In veterum coenarum legibus fuisse, ut conviviarum nemo ferculi sui parte fraudaretur: quam baud modo in profundum condere, sed domum etiam asportare jus erat. Eam in rem Martialis pro testimonio adducta auctoritas. Rectae coenae observatio. Erasmus in Lucianici loci versione notatus. De festivissima Epigrammatis cujusdam, in fine laborantis, enarratione Martialis Genio gratificatum.

Cap. XXXIV. Jam Trimalcio eadem omnia lusu intermisso poposcerat, feceratque potestatem clara voce, si quis nostrum iterum vellet mullum sumere. Hinc patet etymon promulsidis, & curnam ita dicta prior pars coenae. Sequitur enim è vestigio de gustatoris à choro cantante pariter raptim sublati. Quo etiam respexit Horatius noster, ex disciplina Catiana conviviorum strategis hoc quo-

(C)

que

que inter caetera nepotinum praeceptum Saryrice instillans:

----- Vacuis committere venis

Nil nisi lenē decet. leni praecordia mulsō

Proletis melius. ---

Nec minus Seneca Epist. cxxii. de Sp. Papinio quodam ē genere Lucifugarum, prorsus contra consuetudinem, ordinemque naturae, sic quasi ex professo viventium, ideoque non ab octava hora vespertina, sed à prima luce auspicantium coenas: *Circa lucem dis arritur, pueri vocantur, cellarii, coqui tumultuantur. Quaero, quid sit? Dicitur mulsū & alicam posuisse, a balneo exisse.* Postremo etiam Plinius Junior, lib. i. Epistol. 15. de eadem ista gustatione, sive adeo promulsidae verba faciens: *Paratae erant lactucae singulae, coctae ternae, ova bina, alia cum mulsō & nico.* Quo etiam pertinebit illud à Martiali Distichon:

Nos alicam: mulsū poterit tibi mittere dives.

Si tibi noluerit mittere dives, eme.

Ad superiorem Arbitri locum aliquando reveniamus: ē quo etiam ille mos declaratur, non ita vulgo vulgatus, lautiores olim dominos convivis suis voce clara potestatem facere solitos, in coenarum, praesertim rectorum, exhibitione, poscendi quae vellent, interdum etiam iterata. idque priusquam gustatione sublata novum mensae ferculum inferretur. *Quadram enim singulis, partemque suam palam flagitare jus erat: eamque non in ventrem ablatam modo, verum mappa madente conditam domum quoque asportare, si vellent.* Clara omnia de Martiali, exempli gratia:

Nihil est miserius, nec gulosius Santra:

Rectam vocatus quum recurrit ad coenam,

Quam tot diebus noctibusque captavit,

Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,

Nec erubescit pejerare de turdo.

& reliqua ad finem usque. Coenam porro rectam eandem esse suspicor, quam Graeci homines, τὸ ῥηδὲς ἢ πολετὲς δῖπνον appellant: in qua nihil desideres scilicet mensae apparatusi necessarium. Colligo ex Luciano narrante: *Καὶ ἀμείσις πικρὸν οὖν τὸ ῥηδὲς οἰκουδὲμον δῖπνον.* Quo loco Erasmus tamen, dum vim vocabuli Graeci nequicquam exprimere satagit, *absolutam coenam* reddidit infestissime. Ex iis vero, quae dicere occooperam prius, alterius quoque in Martiali meo Epigrammatis sententia illustratur, quod lib. ii. in Caecilianum quendam exstat hujusmodi:

Quicquid ponitur hinc & inde verris,

Mammās suminis, imbricemque porci;

Communemque duobus attagenam,

Mullum dimidium, lupumque totum,

Murenaeque latus, femurque pulli,

Stillantemque alica sua palumbum:

Haec, quum condita sunt madente mappa,

Traduntur puero domum ferenda.

Nos accumbimus otiosa turba.

Ullus si pudor est, repone coenam.

Cras te, Caeciliane, non vocavi.

Exemplum integrum adscripsi, non tam joci facetia inductus, quam Julianae Editionis pravitate: ubi postrema haecce clausula, in qua totius Epigrammatis consistit lepos, infestissime concepta legitur, praeterito in futurum perperam commutato, hanc ad faciem:

Cras te, Caeciliane, non vocabo.

Nihili enim istuc; nec tanto minus Exhibitore, quam Poëta ipso, lectio indigna, cujus haec sententia fuerat jam olim: Si quando à nobis vocatus es ad coenam forte, nullum ita nec facetum, nec lepidum mensae nostrae ferculum inferri potest, quod non vixdum appositum ad te trahas illico, atque in mappam istam tuam harpagatim converras, domum porro à puero ē vestigio auferendum, haud secus, quam si non in commune obsonatum, sed vero quantum in lancibus est epularum ac scitamentorum, uni & soli tibi antepositum foret. Unde relinquitur, ut ipse convivator ego, ac parochus, caeterique item, quantum est, convivae mei dentibus dentientibus, Tantali in morem, ringentes ac famelici, maleque feriati accumbamus; quum tu unus omnium nostrum pariter munus iniquissime fungaris; haud quidem ambabus malis expletis tuburcinans modo, verum etiam catillans insuper, mappaque ac manibus pariter gypsatissimis circumverrens universa; oblitus juris humani, imo adeo contra communes leges coenaticae disciplinae, quae jubent partem cuique suam assignari ex aequo, ut fiat Trimalcionis illud: *Aequum Mars amat.* Quare, si quid ingenui etiamnum pudoris est tibi, coenam istam, non tibi solum, sed vero mihi quoque in partem, reliquisque item convivis meis destinatam atque instructam, fac de manibus tuis reglutines ac remittas aliquando: ut & nos de ea non minus, quam tu, o Caeciliane, bene esse possimus in commune. Quid enim? non in crastinum etiam, verum in hodiernam vesperam tantum esse te volui, atque expetivi convivam mihi. Salse, arguteque. quasi dicat; O bone Caeciliane, si hanc tecum rationem pergis instituire in posterum, ut mappam usque tuam, ita unctam effertamque ab alienis epulis, redux domum porro comportare pertendas, faxo cras in totum etiam diem de obsonio abunde ampliterque cautum ac provisum sit tibi, hoc est, ut ipse haud de vespere hoc meo prandeas modo, verum laute adeo, atque opipare insuper coenam facias postridie. Atqui te (si nescis) ego, non ut posterum in diem ventrem etiam domi faginare tuae, faburrareque de meo, verum uti hoc vespere apud me pari cum caeteris jure hilarem convivam ageres.

res, familiariter vocitavi. Quid hac quaeso urbanitate urbanus?

CAPUT XVI.

Signum ministrantibus symphonia dari solitum ad insertendam comon. Obiurgare colaphis. Lēcticiarius de convivio abdicatus, juxta Suppellectilario dignitas restituta. Arbiter correctus. Carptores, Structores, Sciffiores, Chironomantes, singuli pro Cibicidis. Petronii cum Juvenali, ac Martiali meo super structoris munere controversia. Structurae hujusce magistros, & quasi Professores Publicos, in pergulis prostrare solitos Romae, compluribus ac luculentis testimoniis demonstratum. Eadem Juvenali larga diffusae lucis claritas de Senecae luminaribus accensa. Longe arcessere. Nummos metiri modio. Abire in coelum.

[Eodem cap. XXXIV. Cum subito signum symphoniae datur, & gulatoria turba a choro cantante rapiuntur] Res omnis manifesta ex Seneca, lib. de Brevitate vitae: Convivia mehercule horum non per se, sed ut ea ante tempus, quam videtur, quam sibi argenti ordinem, quam diligenter exoletum perirentur, sed quod postremo expressit Flaccus:

--- Ut comas

Prædicti recte pueri, comique ministrent) quam supponit sine, quam de opor a cois coisus exeat, quanta celeritate signo dato glabri ad ministeria decurrant. Idem in epist. Transeo pistorum turbam, transeo ministrorum, per quos signo dato ad inferendam coenam accurrunt.

Colaphisque obiurgare puerum, ac proficere rursus paropsidem jussit] Usus eodem loquendi genere & Persius:

--- Solae puer obiurgare rubra.

Nec non Tarquillus: ferulis obiurgari. Sequitur deinceps:

Insequutusque est Lēcticiarius, argentumque inter reliqua purgamenta scopis coepit verrere] Inter tot res convivii multo electissimas Lēcticiario quis locus? Et certe (ut, quod res est, fabuler:) poterat coena esse sine illo. Sed deformatus haud dubie locus, & quem in decore pristinum non aliter fane reponi posse arbitror, quam si in lēcticiarii vicem suppellectilarius succedat, eum dico, istiusmodi suppellectilem qui curet, quique provinciae adeo mundulae praefectus jure optimo, suoque ipsius meritissimo, cluat. ne videlicet abs Eucolpio & caeteris injuria laudatus ob elegantias domus existimetur, lēcticiarium argento admoveat ausus, ὄνον (quod dicitur) αὐτὸς λῦσον, quo quid absurdius? Rescribatur proinde: Insequutusque est suppellectilarius. Quam vocem & Pandectae Veteres pro Romana identidem agnoscunt; asseritque praeterea probae & antiquae fidei monetaeque

Glossarium illud multo elegantissimum, quod rei nostrae literariae in commune, praesertim antiquariae, gratificatus est non ita pridem industriosissimus Typographorum Henricus Stephanus.

Heu, heu, nos miseros, quam totus bonuncio nil est!

(In V. C. pro totus, coecus exaratum legebatur:)

Sic erimus cecili, postquam nos aegeret Oritus:

Ergo vivamus, dum licet esse bene.]

Versus insulsiissimi. nihil adeo minus, quam Genii Petroniani. Itaque suspicatus aliquando fui, Pentametri clausulam hoc modo interpolari posse, haud paullo concinnius:

Ergo vivamus. dum licet, estque bene.

id est, dum per occasionem, perque valetudinem licet; dumque virent genia. Nunc & me frustra & Petronium Trimalcionis, hoc est, hominis omnium subitissimi burras, quisquillas, ineptiasque in joco & vino exprimere voluisse, video demum atque intelligo, hercle vero serio. Itaque recepta scriptura servetur.

Cap. XXXVI. Non minus & Trimalcio ejusmodi in theatro laus] Methodium, ut Exodum, pro Methodo, id est, sitione, seu ludificatione. eo dico, ne quis de Editionis Lugdunensis sententia pro transitu porro interpretari pertendat. Clara explicatio haec nostra ex narrationis superioris argumento. Sequitur:

Carpe, inquit, praecessit statim scissor, & ad symphoniae ita gesticulationis lacrimis obsequium, ut putares Darium, (quid si, Daren, vel Dareta, legamus?) hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio lentissima voce, Carpe] Proprie, atque oppido Latine Trimalcio. Ab ejusmodi enim munere carptores hoc genus didicabantur. Juvenalis: Librarius, archimagiri, carptores. Carpere enim nihil aliud, quam quod Petronius, lacerare, dixerat antea. neque aliter sane antiquissimos illos Romuli nepotes loquutos scio. argumento utique est illud xii. Tabularum: MULIER FACIEM NE CARPITO. Eo dico, uti ab errore insubido eos aliquando in viam reducam, quibus carpere, & lacerare, tantum non contraria esse persuasum video jampridem, Ovidiano illo testimonio subnixis: Carpe cibum digitis. Quos potius ad verbi istius composita mentem atque animum convertere oportebat, puta concerpere ac discerpere, eadem cum τὰ lacerare significantia. Notandum porro, quem scissorem hoc loco indigitat Petronius, eundem à Juvenali non carptorem (ut diximus modo) sed vero & structorem simul, & chironomanta Graeco nomine perhiberi. quomodo & Martiali versu illo:

Et quae non egeant ferro structoris offellae.

contra mentem Petronii nostri, qui paulo prius structoris meminsit, cum non pro Cibicida Luculliano, aut obsoniorum divitore, sed pro Archimagi-

magiro, & penes quem *patinarius* *struic* con-
cinnatio, quo scilicet rite omnia ordineque fie-
rent, gabatis & lancibus singulis apte ac suo loco
dispositis, hoc est, pro artifice ferculorum men-
sae imponendorum ordinatore, instructore, &
quasi arbitro visus accipere. idque (sicuti appa-
ret) non sine ratione, & quidem (uti animus meus
est) cum primis probabili, si modo verbi ipsius
etymon pressius aliquanto investigare velimus.
Verum ad Juvenalem revolvamur, quo mos ge-
sculatoriae istius, inter tam anxias rerum ele-
ctissimarum lanienas, planior atque illustrior fiat.
Scribit igitur ille Sat. v. vers. 120.

*Structorem interea (ne qua indignatio desit)
Saltantem spectes, & chironomianta volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia. nec minimo sane discrimine refert,
Quo gestu lepores, & qua gallina secetur.*

Item Sat. xi. vers. 136.

*Sed nec structor erit, cui cedere debeat unius
Pergula, discipulos Trypberi doctoris, apud
quem
Summe cum magno lepus, atque aper, & py-
gargus,
Et Scythicae volucres, & Phoenicopterus in-
gens,
Et Getulus oryx, hebeti lautissima ferro
Caeditur, & tota sonat ulmea coena Subura.*

Quae tum universa, tum singula lumen deside-
rant, alioqui per se nebulosa oppido, & (absque
Seneca interprete foret) Platonis numeris obscu-
riora. Proinde parentem illum Philosophiae Ro-
manae audiamus, in Epistol. in has nobis expli-
cationes praeuntem: Cum ad coenandum discum-
bimus, alius sputa detergit, alius pretiosas aves
scindit per pectus & chunes certis (forte certisque
ductibus circumferens eruditam manum in frustra ex-
cutit. Infelix, qui huic uni rei vivit, ut astita
decenter secet, nisi quod miserior est, qui hoc vo-
luptatis caussa docet, quam qui necessitatis discit.
Unde liquido edocemur, inter caeteras Romae
conturbantis lautitias, seu luxuriae verius pro-
bra, etiam doctores in pergulis prostitisse, qui
daedaliae hujusce structurae scientiam profiterentur.
ad quam item decuriam pertinere videntur popi-
nae praefecti, tum culinariae artis magistri. de qui-
bus idem Seneca Epistol. xcv. Innumerabiles esse
morbos non miraberis, coquos numerata. Cessat omne
studium, & liberalia professi sine ulla frequentia de-
sertis angulis praesident. In Rhetorum ac Philoso-
phorum scholis solitudo est. At quam celebres (id est,
frequentes) culinae sunt! quanta circa nepotum fo-
cos juvenus premit. Emendo, quanto circo, vel
certe, circulo, id est, quam spissa, ac frequente
corona. Sic Martialis:

*Nec calculator, nec notarius velox
Majore quisquam circulo coronetur.*

Rursus de structoribus alibi Seneca: *Quare ars est*

*apud te ministrare, nec temere, & ut libet, colloca-
tur argentum, sed perite servatur* (corrige *struitur*,
vel mea, vel Lipsiana fiducia potius) & est ali-
quis *scindendi obsonii magister*. Idem de brevitate
vitae loco antea laudato: *Quum videam quam sus-
pensi sint, quomodo aper a coco caesus exeat, quan-
ta celeritate signo dato glabri ad ministeria decur-
rant, quanta arte scindantur aves in frustra non e-
normia*. His superaddatur Plinianum illud, de
gallinis arte secandis: *postea culinarum artes inve-
nerunt, ut chune sectentur, ut dividantur in tergo-
ra, ut a pede uno dilatatae repostoria occupent*. Ad
Eucolpii narrationem regrediamur denuo.

Cap. XXXVII. Non potui amplius quicquam gu-
stare, sed conversus ad eum, ut plurima exciperem,
longe arcessere fabulas coepi. Idem loquutionis ge-
nus usurpatum à Seneca Patre Controversiarum
VIII. Hoc ut aliquando faciendum est, quum res
patitur, ita ineptissimum est luctari cum materia,
& longe arcessere. Nec non ipse Petronius postea
quoque cap. xcv. Eumolpus autem, dum Epigram-
ma mortuo facit, oculos ad arcessendos sensus longius
mittit.

Uxor inquit, Trimalcionis Fortunata appellatur,
quae nummos modio metitur. Ad hoc exemplum
scripserat Horatius antea: *dives, ut metiretur
nummos*. Ibidem paulo post de eadem Trimalcionis
uxore:

Nunc nec quid, nec quare, in coelum abiit. Id
est, ut rem ipsam vernaculo sermone strictim at-
tingam modo: *Zy en kent baer selven niet*. Cui lo-
quutioni adfinis quoque illa Seneca philosophan-
tis: *subsilire in coelum ex angulo licet*. Vide an &
hinc Dialogi Fabiani de Oratoribus defectus far-
ciri possit hujusmodi explemento: *Tum mihi su-
pra tribunatus & praeturas & consulatus ascendere
videor, tum in coelum abire*. Nam in libris nostris
lacuna est id loci asterisco insignita.

C A P U T XVII.

In M. Tulli cum Publio Syro comparatione Trimalcio-
nis judicium suis, hoc est, Petronianis, ponderibus
examinatum. Ejusdem Mimici ingenii acrimonia
cum Senecae, tum duorum Fuliorum, & quidem
Caesarum, Caji inquam dictatoris, ac Scaligeri no-
stri aeternis praeconiis cobonestata. Ejus rei lu-
culentissimum specimen praebitum à Petronio. Pu-
bliani genii elegantia, & eruditus luxus.

Cap. LV. Et Poëtarum coepit esse mentio, diuque
summa carminis penes Mopsum Thracem immora-
ta est, (ita enim Lipsius noster) donec Trimalcio,
Rogo, inquit, magister, quid putes inter Cicero-
& Publium interesse. Ego alterum puto disertorem
fuisse, alterum bonestorem. Quid enim bis melius
dici potest? Vide, & ride (mi Lector) praeposte-
rum insectissimi convivatoris judicium: nec vero
Ar-

Arbitrum nostrum, sed Trimalcionem nugas blattentem te audire existimes, velim, quem quidem modis omnibus ridiculum ex professo ut faceret, Poëtarum commemoratione abrupta, novum prorsus atque inexpectatum de M. Tullio sermonem subito injectantem inducit, ut *florem* scilicet

*Delibatum illum populi, suadaeque medullam cum Mimicis fordibus, & Publina tolutiloquentia contenderet. quo quid ineptius, vel absurdius fingi possit, haud video sane; nisi (ut meus est animus) fieri non posse arbitror. At tu fortasse novum istud atque insolens comparationis genus non ad prosam Tullii dictionem, verum potius ad Poësin ejusdem, haud perinde quo mereretur plausu à posteris exceptam, pertinere contendes. cujus hercle sententiae me subscriporem minime es habiturus. Et tamen Trimalcioni nostro etiam advocatus ut veniam, nullam mihi linguam esse fateor, qua horundem Publici Jamborum argutias, ac felicem verborum compositionem satis pro virtute praedicare possim. Nam (ut ne à Petronii imitatione recedam) quicquid dixero, minus erit. Ita publici saporis nihil, itaque novo urbanitatis sale sparsa omnia, atque ad praestantem elegii ejus, quod de Syro hoc nostro testatum reliquit sanctissimus Romani theatri censor Seneca libro 1. de Tranquillitate vitae, his verbis: *Publius tragicis comicisque vehementior ingenii, quoties Mimicas ineptias & verba ad summum caveam spectantia reliquit; inter multa alia coturno, non tantum sipariis, fortiora & hoc ait:**

Cuius potest accidere, quod cuiquam potest. Ubi tamen, *sipario*, ad marginem adscriptum legitur, idque verius. Est enim *siparium* genus veli, quo in scena Mimi utuntur, teste Pompejo. Credo te jam expectare, uti & alteram quoque magni illius J. Caesaris Scaligeri laudationem hic imputem referamque expensam tibi. Merito. Neque enim decere, aut ullo modo convenire videtur nobis, ut tanti Herois censuram minoris, quam ipsius Senecae judicium faciamus. Sic igitur ille libri primi Poëtices fure cap. 10. de Mimographo hoc nostro, Equitis Romani, Laberii dico, haud quidem aemulo solum, sed & victore: idque de Divi ipsius Julii liberalissima sententia: *Translata in Italiam argumenta adeo salibus, ac dicitate audita sunt, ut unus Publius universam Graeciam ea laude spoliavit.* Sed jam tempus, ejus rei specimen aliquod ut speciamus, Arbitri nostri beneficio maxime. Nam absque illo foret, quid reliquum erat, quam ut ita lepidi ac venusti Poëmatas inopiam in perpetuum porro patere-mur?

Luxuriae ritu Martis marcent moenia:

Tuo palato clausus pavo nascitur, (forte pascitur)

Plumato amictus aureo Babylonico:

Gallina tibi Numidica, tibi gallus spado;

Ciconia etiam grata, peregrina, hospita,

Pietaticultrix, gracilipes, crotalistris,

Avis exsul biemis, titulus tepidi temporis,

Nequitiae nidum in cacabo fecit meo.]

Video Publico isti idem, quod & Scauris nostris hodie, usu venisse propemodum, qui, gravissimi alienae nequitiae objurgatores in propatulo visi, sibi suaeque lubrici nihil non in secreto condonant: nec cito, aut temere cuiquam, nisi scelorum suorum administro, vel conscio, gratiam offensae alicujus facturi. Huic enim generi flagitium quodvis impune, modo occultum, ac sine arbitris: nam *testibus* non audeo dicere. credo, illam ut Plinianam sententiam nobis verisimilem faciant scilicet: *multifariam conscientiam pauci verentur.* De Publina vero insolentia, (Ciceroniano more me loqui scito, seu verius elegantia) quam in aliis potius quam semetipso Mimus ille tanto dictorum acumine exagitasse videtur, ita Plinius: *Publici (inquit) Mimorum Poëtae coena, postquam servitutem exuerat (malim, servitute exierat. Sic enim & Cicero: exire aerumna, pro liberari) nulla memoratur sine abdomine, vocabulo etiam suminis ab eo imposito. Ut mirum non sit, eum etiam ciconiarum meminisse; quas id primum temporis edules factas, novamque ex earundem conditura ὀψοποιίας Romae institutam didicerat de Sempronio Rufo, auctoritatem eam haudquaquam utique defugiente, & quidem Praetoriam. quo cognomento insignem ipsum Horatius facit. ad quem locum consule observatiunculas nostras. Adjice Fragmentum quoddam Cornelianum, Nepotis dico, apud Plinium majorem, ita lib. x. cap. 33. differentem. Cornelius Nepos, qui Divi Augusti principatu obiit, cum scriberet, turdos paullo ante coeptos saginari, addidit ciconias magis placere, quam grues, &c. Caeterum Thrax Poëta iste qui fuerit, cui summa carminis in Trimalcionis convivio delata, divinare non est meum. & scin, quid verear, ne pro Eumolpo scilicet praeposita sciolorum diligentia Mopsam objectaverit nobis. Eumolpo inquam, de quo non infrequentem sane, nec infestivam in posteriore hujus Satyrici parte mentionem habituri postea. qui an Thrax etiam fuerit, ignoro: hoc scio, non indignum, qui in principum Poëtarum lustro haud postremus censeatur.*

CAPUT XVIII.

Margaritum inter faleras pelagias. Pedes tollere. Indomita. Stratum extraneum. Carbunculi, unde Carchedoniorum cognomento famigerati potissimum. Eorum fragrantia, & quasi ignitus fulgor. Septuaginta cujusdam loci in Publino versu dissertatio.

Pergamus auscultare Mimum porro publicae luxuriae accusatorem:

Cap. eodem LV. Quo margarita, cara, tribacca, Indica?

An, ut matrona onerata faleris pelagiis

Tollat pedes indomita in strato extraneo?]

Margarita numero plurali posita accipio, utpote generis neutri, quando margaritum in singulari quoque veteres extulisse constat. Vel Maecenatis Fragmentum specta, in nuperis ad Horatium Notis integritati suae primitus à nobis restitutum. In eo enim ita scriptum deprehendes:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,

Nec percaudida margarita quaero, &c.

Adde quod ejusdem casus continuatio deinceps sequatur. argumento sunt ista;

Smaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitrum?

Caeterum ubi idem:

Tollat pedes indomita in strato extraneo?

dixerat modo, Mimica quaedam sententiae obsoenitas subesse videtur: ut, indomita significet, necdum domita, vel fatiata saltem tot ac tam affiduis libidinibus; haud quidem in lecto maritali, sed vero in strato extraneo, id est, apud adulterum, vel adulteros verius. quorum (id quod de Clodia sua Catullus)

Nullum erat vere, sed tantidem omnium

Ilia rumpit.

Nam tollere pedes quid sit, operam interpretando si pergam fumere, nugas egero. Itaque, Scriptorum aliquot exemplis contentus, pausam facere appropinquo. Nonius in Atellanarum Fragmentis:

Mammās teneas, pedes extollas, congenues, javies.

Cicer. Epistolar. II. ad Atticum: Noli, inquam, de uno pede sororis queri, licet etiam alterum tollas. Quibus addas, si voles, illa à Martiali:

Tollunturque pedes. & medicina gravis.

Item -

----- Ille pedem sustulit, hic tunicam.

Idem porro Graecis αἰρεῖν τὰ σκέλη valere, facete ab eruditissimo omnium Victorio observatum, hocce Aristophanis exemplo, ex Fabula, quam Ἐκκλησιαζέστας vocavit, eam in rem producto examissum scitissime:

Ἐκείνο δ' εἰ περροῖν κέρδι, ὅτι πρόσω

τὰς χεῖρας αἰρεῖν μνημοσύνομεν τότε.

Ἐὐπορίῃ δ' ὅσον αἰρεῖν τὰ σκέλη.

Pergit Publius Romanas delitas flagellare porro hujusmodi castigatione:

Quo Carchedonios optas ignes lapideos,

Nisi ut scintillant? Probitas est carbunculus.]

Horum Senariorum nemo (quod sciam) clarius, quam Plinius, illustrationem praeiverit tibi. Ita enim ille lib. xxxvii. cap. 7. Principatum habent

carbunculi, à similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id à quibusdam Apyroti vocati. Horum genera Indici, & Garamantici, quos & Carchedonios vocavere, propter opulentiam Carthaginis magnae: & reliqua, quae deinceps ibidem sequuntur. Quod vero subjungit Mimographus noster, probitas est carbunculus, omnibus credo modis obscurum plerisque visum iri. Videor tamen facile à memet ipsis impetrare posse, ut probitatem pro pudore, sive adeo pudicitia matronali, positam existimem. cui innuere videtur, scintillantibus gemmis exoticis, aut lapidibus pretiosis opus non esse: ut quae, nullis etiam externis adminiculis adjuncta, ipsa per se carbunculi in morem flagret, atque scintillet tamen,

Purpureum toto fundens de corpore lumen.

Sed monendus Lector, perperam nimis in nupera ac postrema illa, quam politissimae Lutetiae debemus, Petronii Editione, carbunculos, impressum residere. nisi tamen carbunculos id loci recto casu carum & carbunculus antiqua declinandi forma positum existimemus.

CAPUT XIX.

Ternae in Petronium correctiones. Gradum ad praeliandum, sive statum praeliantis componere. Eucolpius, ac Afcyltus non fortunae modo, sed & vitiorum similitudine, par inter sese quam bene compositum. Ex Luciani exempli conlatione clarum Satyrico nostro lumen accensum: simul mendum sublatum. Brevis Eucolpiorum scelerum enumeratio, quasi tu Elenchum dicas. De ejusdem ab arena liberatione, ducta ex argumentorum fugientium signis non aliena sane, neque incredibilis conjectura:

Cap. LXXIX. Itaque quum hora pene toto per omnes scirpos, gastrarumque eminentium fragmenta traxissemus cruentos pedes, &c.] Vidi oculis, vidi ipse meis, exemplar membranaceum, in quo liquido scriptus expressum legebatur. Unde ipsius, scirpos, concinnavi illico: arbitrorque porro pro gastrarumque, glarearumque reponendum, ut terrae petrosae scruposaeque calculi, seu lapilli intelligantur, cujusmodi in ripis nostris spectare ac littoribus est frequentes, iter facientibus molestos. Carices aliorum nullus moros.

Et forsitan pernoctassemus in limine, ni tabellarius Trimalcionis invenisset x. vehiculis dives.] Restituo, intervenisset: ita postulante sententia, manca aliqui, ac imperfecta. Et vidi librum, qui fidem faceret, haud aliter verba haecce ab auctore concepta. Porro x. vehiculis dives, sic dictum, ut:

Dives agris, dives positus in foenore nummis.

Cap. LXXX. Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio, composui ad praeliandum

dum gradum.] Simile illi, quod habituri postea cap. xcv. Alius furca de carnario rapta statim praecipientis composuit. Utrique etiam contentaneum Plautinum illud in Milite:

----- In statu stat senex,

Ut a'oriatur moechum manifestarium.

Quod quidem prudentissimae translationis genus ab gladiatorum pugnaturientium positura datum qui nescit, nae illi Lipsianis Saturnalibus quantum potest conventis, imo vero intellectus potius, quam plectis, est opus, in quibus omnia, maxima, minima, ad statum istum quae faciant, non Poena, sed Graeca fide, vel Romana potius, sigillatim tradita atque excussa.

E'gnidur superbus cum p'rio (id est praeda) *Afcyltos*, & paulo ante charissimum sibi commilitonem, fortunaeque etiam similitudine forem in loco peregrino destituit abjectum.] Recte, atque ex argumento. Uterque enim fugitivus, hic (Eucolpius scilicet) obsoenus gladiator, arenarius & homicida. Alter (puta Afcyltos) ergastularius, impudicus, tum conturbator. Quae omnia ex insequenti Eucolpii querimonia atque indignatione, in iis, quae priore Satyrici hujus parte desiderantur, Petronium nostrum persequutum, satis acceptam est mihi, idque à nobis etiam superius indicatum. Quod vero subjicit Eucolpius, *in loco peregrino destitutum*, & *quod abjectum ab Afcylto*, id vero aliquanto etiam planius explicat nobis postea, ubi ejusdem Afcylti, tum Gytonis opera potissimum, mendicium statim exsulum in diversorio Graeca artis descriptum fore monstratur. Cui loquendi modo conionat Propertianum illud:

Desertum Eoa passa jacere domo est.

Grex agit in scena mimum, pater ille vocatur,

Filius hic, nomen divitis ille tenet.

Moxy, ubi nihil est inclutit pagina partes,

Una redit facies, dissimulata perit.]

Grex, proprie. Etenim gregem histricum (ut Plautus meus loqui consuevit) hoc est, & Chorum, & catervam histrioniam facientium, designat. Quod superest, videor fidem meam hoc loco obstringere quamvis auster posse, atque asseverare legendum: *assimulata*, non *dissimulata*. Et sententiam ipsius Epigrammatis appello. Quam etiam in Necromantia sua expressit Lucianus, haud alia sane usus similitudine. Sic enim inibi:

Οὐαὶ ὃ καὶ ταῖς ἐπὶ τῆς συνῆς πομπῆς ἐισαχέναι τῆς τραγῆς ὑποκριτῆς τῆς αὐτῆς τῆς χρεῖας τῶν δεικνύται ἀπὸ τοῦ Κροῖτας, εἰσὶ δὲ Περικλῆς γυμναστὴς, ἢ Ἀγαμέμνωνας. Καὶ ὁ αὐτός, εἰ τύχοι, μικρὸν ἐκπαθεῖν μάλα σιμῶς τὸ ὁ Κέρκροπος, ἢ Ἐρεχθίδας σκληρὰ κινησάμενος, μετ' ὀλίγον οἰκτιρὸς πωλῶν ἐπὶ ὁ ποιητῶν κινησάμενος. ἤδη ὁ πῶρας ἔχουσιν τῶν δευκλῆτος, ἀποδισσάμενος ἡσῶς αὐτῶν τὴν χρυσόπασσιν οὐκ ἐν ἰσότητι καὶ τὸ ἀποπῶσις ἀποθερῶς, κηλῶδας ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν πόντος

ὁ ταπεινὸς ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς Ἀγκυρίων ὁ Ἀτταῖος, ἀπὸ Κροῖτον ὁ Μνησικλῆς, ἀπὸ Πύλος Χάρις κλῆς Σανίος, ἀπὸ τοῦ Κροῖτας, ἢ Σάπρος ὁ Θωκυδανὸς Μαργαρίτας.

Cap. LXXXI. *Aufugi, judicium barenae imposui, b'spitem occidi*, ut inter audaciae nomina mendicus, exsul, in diversorio Graecae urbis jacerem desertus.] Eleganter nomina audaciae appellat, *aufugisse à domino*, operam arenae inter gladiatores, & quidem obsoenos (id quod Eucolpio cap. ix. supra objecerat Afcyltos) *aucturatum locasse*, *b'spitem per fidem necasse*. Unde ibidem quoque nocturnus percussor ab eodem commilitone suo, jure optimo indigitatus. Ceterum subdubito, an locum totum rescribere potius, atque interpungere ausim hoc modo: *Effugi judicium, barenae imposui, b'spitem occidi &c.* Quid enim? an non ita Horatius quoque?

Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud

Fugerit.

Ut ut est, aqua mihi haeret utrobique. Et videtur haud obscure significare, seu suam illam ad gladios locationem, seu casu fortuito (Deo scilicet, id quod in Proverbio est, *ἀπὸ μηχανῆς* opitulante sibi) seu calido, callidoque nescio quo commento, atque effugio ludificatum, incolumem ac sine noxa evasisse; eaque ratione salutem peperisse insperatam sibi. Quo etiam spectat, quod idem successus ipse suos miseratos fuerat modo querimonia hujusmodi? *Ergo me non ruina terrae potuit baurire?* Item exprobratio illa Afcyltica, cap. ix. *Non taces gladiator obsoenē, quem de ruina arena dimisit?* Quamquam haec ex Lipsii Epistolice jam nota. Ut videatur ruina fortasse pensilis nescio cujus Theatri, momento aliquo luxatis machinis, arena elapsus fuga porro consuluisset sibi Eucolpius, & (quod Plautus inquit) exercuisse se protenus ad cursuram. eodemque fortean pertinuerit Fragmentum illud extra operis hujus ordinem, è veteri doctissimi P. Danielis Glossario, Satyrico nostro attributum: & inter alia Petroniana exempla sub Lutetianae Editionis finem ab eruditissimo Collectore relatum hujusmodi: *Petauroque jubente (juvante, malim) modo superior.* Nec non alterum quoque istud à Turnebo emaculatum ad hanc faciem: *in automatum (aumarium est in exemplaribus nostris) me coneci.* quod quidem τῷ *petauri* mentionem antecessisse sane verisimile facit mihi. Scin', quid suspicer: ad *Automati* forte alicujus, sive Pegmatis ruinam, coagmentis inter se nimio machinamentorum pondere elisis ac solutis scilicet, hanc Eucolpiani effugii imposturam quam dicit, pro argumenti ratione probaliter accommodari posse, unde turbella aliquanta, novaeque (uti in re subita solet) concurrentis, invicemque se collidentis exorta populi spectatoris trepidatione, versipellis ille, atque in omnes furtorum occasiones intentus, (ne dicam ipsis pene mechanicis ac scansilibus illis, in

in quae impositus fuerat, tabulatis versatilior) lubricitate sua, quasi anguilla, ac pressantis (ut dixi) multitudinis beneficio, per urbem tacite, ac latenter, ut fit, invisus atque ignorabilis dilapsus, hoc est, fugitivus imitatus inflexa pedum pernecitate salutem porro peperit sibi. Ad hanc classem pertinere videntur gladiatores pegmares apud Suetonium.

CAPUT XX.

*Macula una, altera, eluta è Petronio. Mutuis libidinibus attriti. Inter Sicyonia ac Phoeasia discrimen, & utriusque generis aestimatio. Quac-
sitioni acceptus Seneca. Additum nonnihil praeterea de colore calceatus Romani.*

Eodem cap. LXXXI. *Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? Adolescens omni libidine impurus, & sua quoque confessione dignus exilio.* Apage exilium istud. Levius hoc enim, quam pro delicto Gytonis, vel etiam justa ac seria Eucolpii indignatione. Itaque nihil dubito, quin, exilio, scripserit Arbiter. Hoc enim est illud quod cap. LXXX. manifesta pro noxia commercium semet Gyton ipse professus fuerat prius, Fratrum duorum fatali rixae intercedere ausus, atque ita sese quasi medium facere, hac personata deprecatione proclamans: *Quod si utique facinore opus est, nudo ecce jugulum, convertite huc manus, imprimite mucrones. ego mori debeo, qui amicitiae sacramentum delevi.* Quae deprecatio non exilii, sed exitii, & quidem praesentarii res erat. neque alio utique Gytonis haec confessio referenda.

Quid ille alter? die qui tanquam togae virilis stolam sumsit; qui, ne vir esset, à matre persuasus est; qui opus muliebri in ergastulo fecit. Scriptura non dubie transposita, & vide, an hujusmodi additamento spes sit restitui posse concinnius: *Quod ille alter? qui in ipso inquam togae virilis die stolam sumsit, &c.* Nisi si cui forte lectionem hanc Lippianam potius animatum est sequi: *Quid ille alter, ô Dii! qui tanquam togae virilis, &c.* Videtur proinde Ascylto idem quod Graecorum primo (ut cum Crispo hoc dicam) Achilli evenisse. quem parens fati praescia, quod filium ad Pergamam, Trojae sub moenibus altis, oppetitur praedidicisset, periculi hujus declinandi ergo, aegre ab eodem vixque maternis tandem precibus obtinuerat, ut assumto habitu virginali in Scyro insula tantisper inter lanificas occultatus falleret, dum decennale bellum cum Trojanis obsessis positum esset denique. Sed ille virum se esse masculo facinore Deidamiae serio aliquando approbavit: Ascyltos contra, accepta semel muliebris patientiae lege, intercutibus probris usque & usque flagitatus porro, post foedissimas adeo divisiones, ne capite quidem suo injuriam abstinuisse videtur.

Scires & aversum & adversum pariter impudicum fuisse: hoc est, *per caulas corporis omnes* (uti apud Carum est) libidinem alienam sine ulla exceptione excepisse. Patet hoc ex superiore quoque illa Eucolpii increpatione, qua eumpse inclamaverat prius: *Quid dicis, inquam, muliebris patientiae scortum, cujus nec spiritus purus est?* Pergit secum porro Eucolpius itomachari.

Facient nunc amatores obligati noctibus totis, & forsitan mutuis libidinibus attriti derident solitudinem meam. Eandem in suspiciosissimo amore solitudinem, multis magnisque experimentis per cognitam, etiam exprensit Propertius, Cynthiam suam probri, stupri, dedecoris manifesto visus insimulare:

*Quin etiam multis duxisti (f. duxistis Douz. MS.)
pocula risu,*

Forsitan & de me verba fuere mala.

Adumbravit & popularis noster, delitiae meae, nulli Poëtarum secundus, tenerrimo hocce disticho?

Forsitan & de me teneros motura cachinnos

Miscetur vestris fabula nequitiiis.

Notanda porro phrasis illa: *mutuis libidinibus attriti*, etiam Propertio familiaris, de virosissima Cleopatra istiusmodi nobis elogium perhibenti;

Et famulos inter foemina trita suos.

Denique ipsi quoque Petronio infra cap. LXXXVII. *Utcunque igitur inter anbelitus sudoreque tritus, quod voluerat, accepit.* Ad anbelitus itos etiam referendum Juvenalis illud:

----- *Nec queritur, quod*

Et lateri parcas, nec quantum jussit anheles.

Cap. LXXXII. *Age ergo (inquit ille) in exercitu vestro Phoeasiati milites ambulant?* Ita enim princeps nobis hunc locum restituit Turnebus. Rite, atque ex disciplina Romana. *Militem* enim non *Phoeasium*, sed *caligatum* esse conveniebat. Neque iis assentior tamen, qui *Phoeasia*, muliebri calceamenti, seu solearium, genus fuisse volunt, ac tantum non cum Sicyoniis confundunt. Perperam. *Sicyonia* enim levioris pretii, tametsi Lucretius reclamare videatur, ac duarum drachmarum opus: *Phoeasia* vero bis tanti. Et illud quidem doceo ex Dialogis meretricii Luciani: Δο. Εὐγε, ὦ Μυρτάλη, λογισάμεθα. ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος τὸ πρῶτον δύο δραχμῶν. Alterum ex Seneca de Beneficiis VII. cap. 21. ita rem istam computante: *Pythagoricus quidam emerat à futuro Phoeasia (rem magnam) non praesentibus nummis.* Et paullo post de eodem ad tabernam futoris interdiu oclusam nominis expediendi gratia nequicquam revorso: *At Philosophus noster tres, aut quatuor denarios (non invita manu) domum retulit, subinde concutiens.* Rem magnam, subdit Seneca, εἰρωνικῶς, & suo more argutias faciens. credo, quia

quia pretiosiores fortasse, quam pro persona Philosophi videbantur; quem crepusculis potius, vel baxeis calecatum incedere conveniebat. Et tamen idem ille, quem dico, Romanae sapientiae antistes, in epistolis ipse à sese hac quidem in re seorsum mihi sentire videtur, quo loco monet: *Puto quidam esse, quae decent phocaesium, palliatum.* Unde in communi etiam omnium philosophantium uti fuisse videri possunt, haud aliter, quam amictui pallium, peculiare huic generi gestamen: cum quo *Phocaesia* conjunxit (ut vides) Seneca. Utut est, Graecanicum genus, ex Plutarcho; ex Appiano coloris etiam candidi fuisse condiscimus. *Albis* certe *calceis* Romanos quoque in publico usos de Martiali cognoscas, ita in Cinnam quandam ludente, more suo:

Sordidior coenae quam sit toga, calceus autem

Candidior prima sit tibi, Cinnae, nive &c.

Et fortasse Phocaesium voluit dicere.

CAPUT XXI.

Insperata ex traverso fieri. Vita truditur: Protogenis rudimenta cum naturae ipsius varietate certantia. *Lycurgus quisquam fuerit, de cujus crudelissima societate Eucolpius secum & cum animo suo conqueritur.* Literarum studia & odio & molestiae semper jam inde ab antiquo fuisse opum ac divitiarum studioribus. *Mendum à Petronio submotum. Aitia haud pauca explanata.* De Pinacothecarum positura quiddam non proptrium.

Cap. LXXXII. *Nemo coelum putat, nemo iusjurandum servat, sed omnes operis oculis bona sua computant* Frequent haec apud probos omnes tam veteres, quam novos scriptores querimonia, neque dissentanea Ovidianae illi ex libris Tristium.

At reditus jam quisque suos amat; & sibi quid sit

Utile, sollicitis computat articulis.

Et deinceps interposita lacuna Arbitratur:

Quod hodie non est, cras erit: sic vita truditur. Ad exemplum credo istius Horatiani: *Truditur dies die, &c.* Sententiae porro istae, interiectis passim asteriscis, lacunasque explentibus, dispositae usque ad postremam illam: *Non multum oportet consilio credere, &c.* ad Eucolpii derelicti personam pertinere videntur, semetipsum demum consolantis de vi atque iniuriis, imo contumeliis ab Aescylo illatis sibi, deque perfidia ac dissidio pulli sui, Gytonis. Habes ibidem.

Quod non expectas, ex transverso fit, & super nos Fortuna negotium curat Sic & Seneca quoque loquutus deprehenditur lib. de vita beata: *Morbos dico, funera, debilitates, & caetera ex transverso in vitam humanam incurrentia.* Est itidem apud Plautum: *Ex transverso incedere.*

Cap. LXXXIII. *In Pinacothecam perveni vario genere tabularum mirabilem* De Pinacothecis consulendus Plinius lib. xxxv. cap. 2.

Et Protogenis rudimenta cum ipsius naturae veritate certantia non sine quodam horrore tractavi Quamvis à veritate non alienum huic loco, ego tamen assentationem in eam partem flecto, ut varietate potius rescribendum existimem. Consule eundem Plinium super Protogene, statuariae non minus, quam picturae, artibus famigerato.

Et hos fabulae quoque habuerunt sine aemulo complexus Non, ut ego, invenustus, infelix, desertusque, cujus amores ad se per summam injuriam translato aemulus Aescylos intervortit. unde abs eodem subjungitur statim.

At ego in societatem recepi Lycurgo crudeliorem Atque hic *Lycurgus* ille fuisse videtur, de quo mentio cap. cxvii. cuiusque adeo villam à se dispositam, vestesque latrocinio harpagatas, ipse apud Eumolpum postea indicium professurus Eucolpius. eo dico, ne quis temerarium Thracem illum Dryantis filium, Liberi patris orem,

Vesanumque nova nequicquam in vite Lycurgum; aut legum etiam Lacedaemoniarum latorem ex transverso somniet nobis.

Sed cultum non proinde speciosus, ut facile apparet, eum hac nota literarum esse, quos odisse divites solent Confer cum his sententiam illam multo argutissimam Epistolae Plinianae libri vii. de Cornelio Minutiano: *Natus splendide, abundat facultatibus, amat studia, ut pauperes solent.* Unde apparet, jam inde à Plinianis temporibus, humanitatem ac literas odio semper divitiarum amatoribus fuisse. proinde non esse, quod, nostri modo saeculi fastidium ac contemptum tantopere miremur. nec quicquam expediendo huic loco accommodatius invenies. qui tamen ad veterem hancce formam interpolandus videtur. *Ut facile apparet eum ex hac nota literarum esse, &c.* Quae phrasi itidem infra usus, capite cxxvi. *Ex hac nota domina mea est, &c.* Igitur Eumolpum interrogare properat Eucolpius.

Quare ergo, inquit, tam male vestitus est? Sic Martialis quoque in re prorsus huic simili, ne dicam gemina, & quidem ipse de se.

Cur ergo, inquit, babes malas lacernas, &c. Nec Satyrice [minus magnus ille Auruncae alumnus.

Sic ite ποιντικόν esse, videt tunicam, & toga quid sit.

Quae sequuntur porro, cum iis desiderantur, in quorum vicem asterisci vacuas lacunas explentes successere, ea vero omnia partim astricta numeris, partim soluta oratione concepta, ex persona Eumolpi prolata videntur, fortunam casusque suos Eucolpio commemorantis. in quibus exsequendis binas propemodum horas infumtas, ex castigatione illa Eucolpiana, quam habituri sumus infra cap.

xc. ducere audere videor conjecturam. Sic enim inibi: *Minus quam duobus horis mecum moraris, & saepius poetice, quam humane loquutus es.* Ubi humane, pro, hominum more ac ritu, simpliciterque capiundum, & quod nos patrio sermone distitamus, *Menschelyker wys.* quasi vero duo ista, humane inquit & poetice loqui, contraria inter se ac pugnancia forent. Ridicule. & jocus omnis (ut vides) ex novitate dicti atque insolentia quaesitus. Ex quibus tum singulis, tum universis apparet, Eumolpum istum Petronianum narrationem institutam longius insuper producturum fuisse, nisi eampse abruptisset subito hominum in porticibus spatiantium, nec verba, verum lapides loquentium, odiosa interpellatio. qua ille adventitia, interim dum *Halosm Trojae* recitat, exceptus, plausu ingenii sui cognito, caput operuisse, extraque templum curriculo sese proripuisse inibi invenietur. Unde item manifesto docemur, Pinacothecas templis fere ac porticibus publicis annexas, seu continuatas fuisse. crede, quo augustiores intransitibus scilicet, majoremque adeo religionis speciem habere viderentur: simul, ad frigus in umbra captandum, animi causa (ut sit) sub iisdem inambulare volentibus, aetivis praefertim caloribus.

CAPUT XXII.

Leonum in Lenones commutatio. Locorum aliquot expositiones. Indelectatus. Illustramentum sententiae Picturae. Tropica Petronii dilucide enarrata. De verbo audere, pro velle, tum Arbitro, quam Plauto novi interpretamenti gratia facta.

Cap. LXXXIV. Deinde, qui solas exstruere divitias curant, &c.] Proprie, & antiquae. id quod ad illud Horatii planum fecimus, l. II. od. III. v. 19.

- - - Et exstructis in altum
Divitiis potietur haeres.

Vide Festum in dictione *Struere*.

Nunc veteranus est latro, & ipsis leonibus doctior] Quid si, lenonibus, legas? genus quod improbissimum est, siquidem Plauto credimus.

Cap. LXXXV. Jam ergo coeperam ephebum in gymnasium deducere, ego studia ejus ordinare, ego docere ac praecipere, &c.] Ex oeconomia sequentium satis superque apparet legendum Jam ego coeperam, &c. Ita enim haud paulo concinnior fuerit ter iterata pronominiis repetitio.

Cap. LXXXVI. Ut tertia nox licentiam dedit, consurrexi ad aurem male dormientis] Idem, Irrepsitamen, & male repugnanti gaudium extorsi. Id est, simulate repugnanti, sive obductanti potius, idque ex disciplina adeo puellari, cui respondet Ovidianum istud lib. I. Am. El. v. vers. 15.

Quae, cum ita pugnaret, tanquam quae vincere nollet,

Victa est non aegre proditione sua.

Etiā Horatii illud libro primo Od. IX. vers. 23.

Pignusve dereptum lacertis,

Aut digito male pertinaci.

Et praeter hoc etiam timebam, ne tam grande minus suspectam faceret humanitatem meam] Hoc est, ne me munificentia largitasque tam profusa in aliqua probri poneret suspicione apud pathicissimi pueri, mei inquam discipuli, parentes. Adfine illi, quod jam inde ab initio fuerat professus cap. LXXXV. excogitasse se novam rationem scilicet, quo non esset patrifamilias suspectus amator.

Cap. LXXXVII. At ille non indelectatus nequitia mea, &c.] Nota novitatem verbi, *Indelectari*. Nec enim apud alium scriptorem Romanum temere compositionem eam reperias, condignam mehercule venustissimo ingenio Arbitri nostri.

Cap. LXXXVIII. Simulque causam desidia praesentis excutere; quum pulcherrimae artes periissent, inter quas pictura ne minimum quidem sui vestigium reliquisset] Eadem fere de insipientia saeculi sui atque inficitia apud Plinium conquestio lib. xxx. cap. II. & quidem paene toto: Ita est profecto, artes desidia perdidit, & quoniam animorum imagines non sunt, negliguntur etiam corporum. Animorum imagines, id est, quoniam omnes, qui nunc sunt, homines communi hac divinae aurae particula ad ignaviam & voluptates corporis praepostere abutentes, animorum veluti inopiam pati, sensusque prorsus ac rationis expertes videntur; Nil nisi Cecropidae, &c.

Pecuniae, inquit, cupiditas haec tropica instituit] Hoc est, umbras rerum atque imagines tantum, & simulacra quaedam inania, surdo figurarum discrimine. Qua de re superius Plinii caput, qui volet, consulto. Non. monogrammi dicti sunt homines, macie tenues ac decolores, tractum a pictura, quae prius, quam coloribus corporatur, umbra fingitur, &c. [Vide an non pertineat ad p. 17. locum Lucilii?]

At nos vino, scortisque demersi, ne paratas quidem artes avemus cognoscere] In pervulgatis hoc loco, audemus, antea lectitabatur, quo magis subit admirari eorum hominum audaciam, ne imperitiam dicam, qui principes illud in avemus commutare insisterunt. Quo in numero Burrhum nostrum nollem equidem fuisse. frustra: quippe fero, ac depugnato jam pridem proelio. Sed hoc beat saltem, quod ita conjectura ductum de ingenio (quo supra Sicambum praeditus) ipse se restituisse inficias non eat. Nam (ita me Deus amet) à blattariis Codicibus male metuebam miser. Quos ille, quoties videtur, perpetuos auctores habet, & quidem in mundo; ne apud Parthos, aut Armenios censeas. Caeterum in rem praesentem. Au-

de.

damus, inquam, revocandum cenſeo, & retrahendum è fuga. Atque eo audacius, quo compertius mihi, verbum illud notione longe diverſa prifeis illis, quam nobis hodie, in uſu atque in conſuetudine fuiſſe. Argumento, quod dico, abunde fuerit Plautinum illud Monæchmi:

Ecquid audeſ de tuo iſtuc addere?

Hoc eſt, nunquid ſultines addere illuc inſuper aliquid de tuo? vel, nunquidnam abs te impetrare poteſ, ut præterea de tuo iſtuc vel eorollarii vicem addaſ quidpiam? Item alibi,

Nunquid audeſ gratiam mihi aliquam facere hic
(ſcribo binc) *argenti?*

Sic ſodeſ eidem, pro ſi audeſ, Comico more toties celebratum, an vero aliud, quam ſiſ notare cenſeaſ, quod pro ſi viſ antiquæ poſitum capiunt Literatores?

Iſſe Senatus, recti bonique præceptor, mille pondi auri Capitolio promittere ſoleſ! Promittere in votis, id eſt, addicere, ſeu vovere. Sic Tibullus:

Interna nigras pecudes promittite Diti.

Cæterum de ſoleni promiſſionis huius ritu, quem tangit Arbiter, nihil aliunde extrico, hæcenus quidem, quod ad Senatum: nam ad Imperatores ipſos, non auſim dicere, inter quos Auguſtum memorat Suetoniuſ; *in cellam Capitolii Jovis XVI. millia pondi auri; gemmarumque octo margaritas quingentiaſ LLS. una donatione centulijſe.* Quo item referri poterit Horatianum illud ex lib. Carm. III. Oda XXIV.

Vel noſ in Capitolium,

Quo clamor vocat & turba faventium:

Vel noſ in mare proximum

Gemmaſ, & lapideſ, aurum & inutile

Mittamus, &c.

C A P U T XXIII.

Halofis IIIi. Suſpectiorum aliquot locorum reſtitutio, partim ab ingenio, partim à Manuſcriptis. Feruſ, pro equo poſitum, ſubſtantive: indidemque & Semiferuſ, pro Lapitha ac Centauro conſtat, etiam Semifer. JAN. PANNO-
NII, & Pontificiſ, & Poætæ Quinquæecleſienſiſ meritiffimum encomium. Fugitivæ nonnullæ lectioneſ retractæ, retractatæ aliæ. Correctionum triga, vel quadriga veriſ.

Cap. LXXXIX. *Sed video te totum in illa hæere tabula, quæ Trojæ baloſin oſtendit* Etiam baloſin IIIi dixit Suetoniuſ in Nerone.

---- *Cæſi verticeſ*

Idæ trahuntur, ſciſſaque in molem cadunt

Robora] Vidi Manuſcriptum, in quo *ſpiſſaque*, non *ſciſſaque* plane & probe exaratum habebatur. Et dubitamus adhuc, utri ſcripturae ad-

hæreamuſ potiuſ? Legimuſ ibidem:

Ille decenri proſidio Iſtata virtuſ abſiſt] Mihi valdiuſ arridet, *jurata virtuſ*, id eſt conjurata, ſimplex pro compoſito. Nec multo poſt:

Hoc tituluſ fero

Incipit, hoc ad ſata compoſituſ Sinon

Excubet, & mendaciū in damnum potens.]

Ita enim ablectiſſima illa Pariſienſiſ Editio, quomodo & noſ ante decennium emendaveramuſ ſem olim: examinuſ optine. Ut ſit ſentiuſ: *Ille tituluſ equo Dario inſcriptuſ, hoc iſtum & Sinon, Trojæ proditor, confirmabat.* Itaque pro *baec*, quod eſt in aliis, *hoc* repetendum; tum vero poſtrema copula ante *re mendaciū* inducenda: eiuſque vicem, *hei*, ſive etiam, *heu*, referibundum cum hac interpunctioe:

Firmabat. hei mendaciū in damnum potens:

Id eſt, detrimentoſum Ilienſibuſ, imo calamitoſum oppido: ſenſu maniſeſto, atque etiam pereleganti, quod cur de noſtro aliuſ adſcriberet ſibi, cauſſa non erat. Sed tamen credo fore, qui *mendaciū* iſtud accuſandi caſu poſitum interpretabuntur, conjuncteque cum ſuperioribuſ conſtruendum: ut intellexerit Arbiter, Sinonem tum ad *fata*, hoc eſt, ad implendum fatum, (noviſſimuſ illud de tribuſ dico, quo *portæ Sæciſ linoſ ſuperum ſchinditur*) tum ad *mendaciū* pariter *in damnum potens*, id eſt, Trojanis (ut diximuſ) calamitoſum, ſive exitiale & funeſtum potiuſ, docte meditateque inſtruſtum atque compoſitum fuiſſe. Neque ego fane huic ſententiae repugno. Pax ſit potiuſ: & ſequi ipſe malo adeo, quam trahi, vel rei tantillæ cauſſa contentioniſ funem ducere, cum adverſario præſertim valentiore. Et quoniam in mentionem *feri*, pro equo poſiti, occaſione oblata potiuſ, quam quaerita, incidimuſ, etiam ad parteſ vocitetur Prudentii locuſ è libro *De ſylva*, Hymno XI. qui Hippolyto Martyri inſcriptuſ legitur:

Poſtquam compoſito ſatiſ inſtruxere paratuſ

Martyriſ ad poenam verbera, vincla, ferroſ

Instigant ſubitūſ clamoribuſ atque flagelluſ.

Sic enim hunc locum ex Vet. Cod. doctiſſimi Giſelini primituſ reſtituit Giſaniuſ noſter, quum *feroſ* antea in Prudentio imprudenter excuſum ſerio cum Antiquariis ſtomacharemur. Quod ut ita eſſe mihi cum amico conveniat meo, ita ſeoruſ ruriuſ ab eodem ſentire neceſſitaſ ſubigit me, in verboruſ ſimul ipſoruſque verſuū conſtructione. Quam quidem continenter ipſuſ atque conjunctim conſtituendam cenſeo, eodemque huncce in modum interpungendos:

Martyriſ ad poenam verbera, vincla, ferroſ

Instigant ſubitūſ clamoribuſ atque flagelluſ.

Feroſ enim pro equiſ antiquituſ uſurpatuſ haud Catulli modo, Virgiliique auctoritatibuſ confirmare poſſiſ; ſed & liquidiuſ multo ejuſ Epithe-

ti contemplatione, quod Hippocentauris Laphisque omnes uno ore contribuant Poëtae. Et enim genus istud *Semiferus* indigitant, non quidem à *feritate* vocabuli ejus etymologia petita, sed vero à forma ipsa, qua *feros* (ut diximus) hoc est, equos dimidiata sui parte assimilasse finguntur. Unde illorum hominum error castigandus pariter, quibus in compositione ista, *ro ferus*, adjectivum potius, quam substantivum esse, falso quidem haecenus, sed tamen serio, fuerat persuasum, quorum offensa tamen non minus tolerabilis, quam felix illorum hominum audacia laudanda, qui rectum ejus verbi casum admittentes novissimae syllabae detruncatione bimembre hoc genus *curto* Horatii mulo prorsus ad simile reddiderunt, ita ut *Apellae* prope modum videantur, *Semifer*, pro *Semiferus*, nobis trisyllabum nominativum commentum Architecti. [Frustra me fuisse culpamque admisisse humanitus video, qui *ro Semifer* reprehendere ac furcillare ausus fuerim, neque cogitaverim, cum ea commentarer, usum ea voce Ovid. II. Met. de Chirone:

*Semifer interea divinae stirpis alumno
Lactus erat.]*

Utque non mendice, sed plena manu, tecum porro agere perseverem, mi Lector, etiam recens quoddam superioris saeculi exemplum istuc pertinens in commune hoc loco proponam, à Poëta uno omnium elegantissimo, JANO PANNONIO, petitum, in cujus Elegiarum opere versus istiusmodi extare invenitur:

*Nec nisi duratum Lantro thoraca volebam,
Nec nisi ferrato ferreus ire fero.*

*Ecce alia monstra, celsa qua Tenedos mare
Dorso repellit, &c.]* Lectio & proba & plana; at in Lutetiana Editione, *replevit*, legitur, non recte, neque ad disertissimi Poëtae genus.

De geminis Lacoontis filiis in Vergiliano illo anguium totidem improbo atque inexplicabili nexu fatagentibus laborantibusque:

----- *Neuter auxilio sibi,*

Uterque fratri transulit pias vices.]

Ita Editiones Gallicanae. Mihi tamen, nescio quo pacto, Antverpiensis scripturae interpunctio arripet impensius, ea ipsa inquam, quam Clarissimi Sambuci Bibliothecae debemus, in qua ita haec distincta observavimus jam olim:

----- *Neuter auxilio sibi,*

Uterque fratri, transulit pietas vices.

Tentant in armis se duces, ceu ubi solet

Nudo remissus Thessali quadrupes jugo

Cervicem, & altis quatere ad excursum jubas.]

Placet scriptura libri veteris, in quo diserte ca-
lamo exaratum legebatur:

Tentant in armis se duces, seu solet ubi.

Neque istud satis, nisi versus item proximus in pristinum tandem decorem me porro conjectore reponatur hoc modo:

*Nudo remissus Thessali quadrupes jugi
Cervicem, &c.]*

Nam & haec quoque correctio à nobis erat; verum antevortit nescio quis, qui eampse in rationum suarum tabulas referre sustinuit non ita pridem, expensi, haud excepti, inquit, *oblitus juris humani.*

----- *Hic graves alius mero*

*Obtruncat, & continuat in mortem ultimam
Somnos.]*

Sic & paullo prius cap. LXXIX. *Et dubitavi, an utrumque trajicerem gladio, somnumque morti jungerem.* Malim tamen in Petroniana Trojae Halosi, noctem, legi. Nam, quanti obsecro est illud, *mortem ultimam*? An vero mors ulla (naturalis inquit) homini evenire possit, quae ultima non sit?

[Cap. XC. *Timui ego, ne me Poëtam vocarent.*] Ita enim malo, quam (quod omnes usque adhuc Editiones insedit) *vocaret legere*, ut ad Eumolpi lapidatores referatur, non ad Eumolpum ipsum, eo quod in comitatu ejus Eucolpium vidissent antea, ex persuasione Paroeniae illius conjecturam ducentes, qua vulgo dicitare consuevimus, *Aves concolores una fere volitare scilicet.*

Rogo inquam, quid tibi vis cum isto morbo? Minus quam duabus horis mecum moraris, & sapientius potice, quam humane, loquutus es.] Humane & Potice opponit. Facete, ad exemplum opinor sententiae illius Horatianae:

Surge, & inhumanae sentium depono Camoenae. Qui locus, quantus est, huic Petroniano explicando mirabiliter facit. Vide Notulas nostras in biformem Poëtam illum Venufinum. Habes ibidem:

*Imo quoties theatrum, ut recitem aliquid, intra-
vi, haec me adventitia excipere frequentia solet.]* Rescribe: *Hac me adventitia, &c.* Argute. Et enim ad coenae praebitionem quaesita allusio, quae *adventoria* Martiali, Plauto *viatica* indigitatur, & persistit in Metaphora semel instituta Eumolpus subiectans porro è vestigio: *Caeterum ne & tecum quoque habeam rixandum, toto die me ab hoc cibo abstinebo.*

CAPUT XXIV.

Illustramentum historiae Petronianae. De linteis, ac strigilibus balneariis cum cura & fide descriptum. Tergeri, fricari, item destrungi, peculiariter haece rebus vocabula. Gyton quid Aescylo? De Gutto, atque Ampulla nominibus. Vestimentis observandis cautio cujusmodi in balneis publicis adhiberi solita antiquitus. Capere experimen-

rimentum. Obscurioris argumenti declaratio. Hominum quorundam importunitas, nulla, aut loci, aut temporis, habita ratione, frequentes, imo affiduas, alienis auribus Poëmatum suorum recitatione argutias, hoc est, molestias exhibentium. Idonea ejusce rei exempla ab Horatio, & Martiali. Ambigua alterius loci interpolatio.

Cap. XCI. *Video Gytona cum linteis & strigilibus parieti applicitum, tristem confusumque. Scires non libenter servire* Scilicet Ascylo. Ergo in balneo erat Gyton, quum haec acciderent; unde statim ab Eucolpio extractus, atque inde in hospitium porro, interim dum carminum suorum recitationi intentus Eumolpus, corporis vero lavationi Ascytus dans operam, non notat sibi fugitivam fratris harpacitatem. Quae mox causa etiam fuisse videtur, cur ostreofus ille palam vestimentis circumductus magna clamoris indignatione reflagitatum puerum vestigiis fuerit persequutus: cujus dilapsu ac perfugio tantam porro jacturam fecisset miser, quam aequiore animo tamen laturus videbatur, siquidem pro veste modo investem sibi pullum recipere contingeret. Facit huc locus Juvenalis Satyrae III. vers. 262.

----- *Et prae parietis*

Strigilibus, pleno componit linteae gutto.

Item Persii Flacci Sat. v. vers. 126.

I, puer, & strigiles Crispini ad balnea defer. Denique Epigrammatarii illud:

Linteae sordet A. ro vacuus quum vernula nuper,

Et supra togulam lufca federet anus.

Illustris enim strigilum, linteorumque, ad desquamandum, fricandum, exsaniandum, purgandumque corpus, in balineis usus temporibus illis, haud paullo illustrior futurus tamen Pliniani hujus loci commonstratione, libro III. Ep. 5. de Plinio avunculo: *Secessu solum balinei tempus studiis eximebatur. Cum dico balinei, de interioribus* (id est; quae in secreto sine arbitris fieri solent) loquor. Nam dum destringitur, tergiturque, audiebat aliquid, aut dicebat. Ubi diserte rem utramque sic quasi indice digito designari videmus. *Destringitur* enim ad strigilum (unde & etymon nomini) frictionem; *tergitur* vero ad linteae, & sudariorum post balnea absterfionem referendum. Adde, fidei causa, ex magni illius Turneb. Adversar. lib. XXVI. cap. o. *Apud Senecam lib. XXII. Epist. 13. elegantissime, Destringere, est sudorem strigilibus siccare & detergere.* Ut (inquit) sudorem, quem moventur potionibus crebris & ferventibus, subinde destringant. *Et apud Plinium lib. XXXIV. cap. 8. Se destringentem, est Ἀποστρίπτειν, qui strigilibus se defricat, & sudorem sordescere deterget.* Et haecenus quidem ille. Nunc ad Gytona invite atque ingratis (quae quidem somnia de nihilo si-

bi fingit Eucolpius) hero suo servientem remigremus denuo: qui utrique utique huic ministerio ab Ascylo (cui etiam pro culcitella erat, omnibus & horis & locis officium faciundo suum) praefectus fuisse à nobis existimatur, quo videlicet lavanti domino praesto esse posset, pleno gutto, (id quod ex Juvenali docuimus supra) hoc est, ampulla, vase olearione, an aquario potius? ad ablucendas infusione sordes; linteis componendis, strigilibusque, ad detergendum delicatissimum sudorem prompte parateque, quum usus posceret, expediendis: simul, uti malas balneariorum furuncolorum finistras vestimentis herilibus (quomodo anus illa Martialis, quam Cinnana in togula praesidentem induximus prius) curiosa observatione prohibitum iret ac defensum. Quae tamen omnia, perfidia ejusdem & transfugio maxime, Ascylo contraria, ac praeter omnem expectationem etiam flagitiose, evenerant. Sequitur in Petronio.

Itaque ut experimentum oculorum caperem, &c.] Eadem loquendi ratione non indelectatus Plinius: sed & Seneca Remed. fortuit. *Aegroti venit tempus, quo experimentum mei caperem.* Habes deinceps ex ordine Petroniano:

Convertit ille solum gaudium vultum, & miserere, inquit, frater: ubi arma non sunt, libere loquor] Blanda & amatoria praeteriti metus simulatio. Hoc enim dicit Gyton, se tandem sine cura ac corde libero contra consistere, cominusque & ex propinquo magis Eucolpium compellare audere, quoniam inermem eum ac sine telo obviam occidisse videt sibi, quem armatum ac districto gladio ferocem pueriliter nimis expaverat antea. Vel referendum certe ad delinimenta illa satisfactionis Gytonicae, quam hoc capite habituri, idque verius puto; caeterum rem vide: *Equidem fateor, & prae me fero, quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.* Ut significet Gyton, se jam primum denique, remoto armorum metu, atque Ascylo maxime, fidem amoremque suum adversus Eucolpium libere atque ex animo depromere audere scilicet: quem praesente, & (quae ratio maxima) armato Ascylo, nimis hercule praeter animi sui sententiam dissimulare fuerat coactus, seque in fidem ejusce patroni tradere, quem minime voluisset, praesertim fortioris. *Delitiae pueri.*

Relictoquo Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebrosam, &c.] Adverte mirificam observationem decori in homine nimis Poëta, & quem ita lotum recitandi cocoëthes, vel morbus potius, penissime occupatum tenet, ut nullo non & loco & tempore hominum auribus molestias argutiasque, vel ad fastidium usque, ne languorem dicam, versuum suorum praedilectione exhibeat. Quod genus etiam à Flacco urbanissime perstrictum lib. I. Sat. IV. vers. 73.

*Non recito cuiquam nisi amicis, idque coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet. In medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavan-
tes.*

*Suave locus voci resonat conclusus; inanes
Hoc juvat, haud illud quaerentes, num sine
sensu,*

Tempore num faciant alieno.

*Lavantes, inquit, hoc est, in balneo ac circa so-
lium sedentibus carmina sua vel ingratiis ad nau-
seam usque ingerentes, ad exemplum credo Eu-
molpi Petroniani, cui etiam in vicinia mortis, le-
tbique modo non limine in ipso carmen facere vaca-
bat, sicuti narrabitur postea: item Ligurini il-
lius, de quo apud Martialem meum festiva men-
tio lib. III. Epigram. 44. Ejus tibi hic etiamgu-
stum aliquantum dabo.*

Et stanti legis, & legis sedenti;

Currenti legis, & legis cacanti;

In thermas fugio, sonas ad aurem:

Pisciniam peto, non licet natare:

Ad coenam propero, tenes euntem:

Ad coenam venio, fugas sedentem:

Lassus dormio, fuscitas facientem, &c.

Vide praeterea, mi Lector, ea, quae ad supe-
riorem Horatii locum suo in loco adnotavimus.
Petronius porro:

*Invado pectus amplexibus, & perfusum os lacry-
mis vultu meo contero.] Quid si vero nobiscum le-
gas? contergo, tametsi cum recepta lectione faciat
locus superior, quem retro habes cap. XXIV. de
uno exoletorum omnium infulsissimo Embasicoeta:
Transituque ad comitem meum (scilicet Ascyllum)
facto, clunibus eum basijque distrivit. Nec non ve-
nustissimus ille Venerum omnium ac leporum pa-
ter Aristaeus in Epistolis suis vere Eroticis I.
1. Ep. CXVI. Τοι γὰρ ἐν ἐκδοακχευδίστῳ τῷ ἔρωτι,
ἀνέλασέ τε πρὸς αὐτοῦ τὸν αὐχένον, καὶ πῖλιν ἐν, ἔτω
αἰσθητὸς μαικῶν, ὥς μόλις ἀποσπᾶται τὰ χεῖρα, καὶ
κατέριψε μὲν τὸ σῶμα.*

JANI DOUSÆ NORDOVICIS

P R O

SATYRICO PETRONII ARBITRI,

V I R I C O N S U L A R I S,

Præcidancorum

LIBER SECUNDUS.

C A P U T I.

*Draucos, hoc est, grandioris peculii homines, in
balneis publicis communi pariter lavantium plausu
exceptari solitos, & Petronii & Martialis indiciis
patefactum: eadem alter ejusdem Epigrammaticarii
locus per causam explicavit. Lucillii versus ten-
tati; correctusque Arbitr.*

LT nuptis & praetextatis verbis u-
surus hoc capite, veniam hercu-
le (prudenter simul, ut puto, ac
pudenter) antea praefabor mihi:
Socratemque imitatus, in re mol-
liculo & parum severa, caput ope-
rire insistam, Arbitri nostri arbi-
tratu maxime, ita scriptitantis.

Cap. XCII. *Illum autem frequentia ingens circum-
venit cum plausu & admiratione timidissima, &c.]*
Ascyllum refert plausu & admiratione secundissima

à favente undique circumstantium corona exce-
ptum, quos commendata supellestilis ejus bonitas
ad gravissimum sibi spectaculum (Romane loqui
me scito) in rem praesentem porro frequentesque
ac conglobatos exciverat, nemine non votorum
conceptione tacita, hoc est, timidissimo murmu-
re (quae illius saeculi mollities fuit) rutabulum
istiusmodi in postfurnum suum oculis devoranti-
bus muliebriter exoptante, frustra: quandoquidem
non nisi in Equestribus federe solitus Ascyllus,
omnes porro à se admittarios spernere ac segre-
gare quam longissime: neque quenquam tanta
fortuna dignum judicare, praeter Equitem Ro-
manum istum, ordinis sui dehonestamentum; qui
eumpse veste dispoliatum, tunicaque & pallio
circumductum, simulque improbiissima clamoris
indignatione Gytona flagitantem miseratus, suis
sibi ipse exuviis nudum destitutum circumdedit;
atque in penates, imo in cubile transtulit suum;
credo, ne diutius sine integumento circa balneas

ex-

expalliatu erraret miser, homo Equestri tantum cunctis dignus, quippe à peculio ac penilibus ita ba lice opipareque instructus, ut non cum sui facili Draucis modo, sed & cum Hercule illo Goropiano de vaforum luculentitate in ambiguum certamen descendere posset. Atque hinc, veluti de plano, cuius illustre jam tandem factum confido, in quam sententiam à Celtibero Poëta scriptum fuerit:

*Audieris in quo, Flacce, balneo plausum,
Machinis illic esse mortalem scito.*

Neque aliunde, quam ex hocce Arbitri loco versusum istorum explicationem commodius peti posse existimo, mire alioqui frigentium. Quanquam quisnam adeo in re Antiquaria hospes, obsecro, ut nesciat, Equites istiusmodi sessorem pati solitos, hocque morbo usque ad infamiam laborantes, Magiris, vel Saliis potius domesticis non contentos, emissarios insuper habuisse, qui impensa mercede ostreos undique, ac bene vasatos conquirerent sibi, ad se è vestigio domum perducendos suam; quo videlicet fortuna tam magna soli porro, ac sine aemulo, potirentur. Atque is defectus, enque censio in balineis publicis exigebatur potissimum, ubi loturos omnes, quasi venales, inspectare, palamque ac cominus, & veluti oculato die pretium pro virtute, atque ad mensuram inguinis (uti apud Juvenalem est) unicuique facere erat copia. Probo ex Seneca lib. i. Natural. Quæst. de divite nescio quo obscenitatis usque in fecem productæ, & per utramque cavernam (id quod Aufonius ait) molis confueto. Sic enim inibi: In omni us quidem balneis agerat ille defectum, & aperta mensura legebat viros. Et reliqua, quæ sequuntur. Etenim pudet ac piget adscribere. Quod vero subdit Arbitr:

*Habeat enim inguicium pondus tam grande, &c.
cum illa Martialis loquutione germanitus consentit, qua ait lib. vii. Epigr. 35.*

*Sed meus, (ut de me taceam) Lecania, servus
Judæum nulla sub cute pondus habet.*

Ubi curiam Judæum pondus dicat, in controversiam vocari posse video. nec quicquam à Domitio auxilii; qui inguina Judæa, id est, circumcisa & aperta, (ut Judæus est) Epitibium illud ponderis interpretatur. quasi intellexerit Martialis, servum suum Judaicæ superstitioni additum; idque, quancis ex gentis illius lege præputiis circumcisis, sine scorteo tamen subligaculo, multo minus theca aliqua (quam silulam appellabant) abereca munitum salam atque in publico lavari. Seu cum gutto potius, & linteo ad herilem sudorem destringuendum extergendumque, strigiesque (uti docuimus) expediendos domino coram lavanti adfistere, media etiam parte corporis nuda. Neque enim aliam sententiam ullam commodiorem ex ipsius verbis elicere possum. Utur est, solemnitas insanis Domitius, & quidem solens. Non enim hoc vult Poëta

noster: sed Judæum pondus vocat salissime partem eam, qua viri fumus, non quidem testu Samia circumcisam, tanquam hominis recutiti, & cui Sabbatarium in morem decorticata fuerit pellicula illa verendorum scilicet; verum glandem potius præputio suo vi tentiginis resectam, suaque sponte magis, quam Judaicæ circumcissionis adminiculo denudatam. unde & vocabuli Verpæ originitio deducta. & τὸ Verpus, nunc contumeliose pro Apella, id est, curto ac recutito Judæo, nunc vicissatim pro eo, cui αἰδ. τὸν ἀπεψαλῆμαι, καὶ ἐσκολιμῆμαι, quasi tu μετέθερον dicas, usurpatum antiquitus. eadem nimirum ratione, qua apud Catullum Lesbia

Glubit magnanimos Remi nepotes.

Quaque Poenum illum Plautinum in Fabula sibi cognomine, inter alia militaria opprobamenta, Degluptæ quoque Maenæ cognomento insigniri videmus. Quo etiam ψαλδ: & ἀπεψαλῆμαι Aristophanis; tum delicatissimi illi Lucillii versus pertinere judicandi, à Junio nostro apud Marcellum restituti primitus ad hanc faciem:

*Cum poclo bibo eodem, amplector labra, labellas
Fidrices compono, hoc est, tum (lego, cum)
ψαλοκοπέμαι.*

Malim tamen, ita ut antea legebatur, priorem partem relinquere, hujuscemodi interpunctione scilicet:

*Cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
Fingens, (forte figens) compono, hoc est, cum
ψαλοκοπέμαι.*

Idque haud paulo simplicius ut novissimum O, τὰ compono dico, in numerorum dimensione nullum exteratur. Cacterum deinceps, quo loco in Petronio legitur,

*Itaque statim invenit auxilium, nescio quis enim
Eques Romanus, ut ajebat, insanis, &c.] Equis
vero homo tam matula, qui hic statim, ejebant,
rescribendum non videat: uti subaudiatur, vulgo,
atque in turba scilicet. Neque enim ad Hellenismum, illam Catullianum apce satis accommodari posse opinor, quo idem in Phaedri usus dedicatione,*

At fuisse navium celerissimus.

C A P U T II.

Officium Petronio factum in nova, imo vere antiqua, τὰ Officii enarratione. Illud enim in balneis depositorum custodia cujusmodi hominum fidei delegata antiquitus. Notores eam quoque in rem cautionis loco dari atque adhiberi solitos. Et generi fulcimentum, fidei causa, à Seneca petatum, atque impetratum: Junii, tum Rhenani conjecturis (tam hic, quam in voce Juratores apud eundem Senecam) in perpetuum porro explosis, atque ejuratis denique.

Cap. XCII. At ego ne mea quidem vestimenta ab officioso recepissem, nisi notorem dedissem, &c.] Officijum qua notione hoc in loco accipi velit, nec

necdum satis etiam liquere mihi pronuncio lubens, nisi hillas abs se caecas fortasse significat ei, apud quem, tantisper dum lavatur, vestimenta sua deposuerat Eumolpus. Hoc enim cognomentum, paullo ante Petronii aetatem, primitus impudicis atque inforari solitis inditum qui nescit, is certe Senecae Patris Controversias vel nullus legisse; vel, si oblitus, legisse quasi per nebulam modo, caliginemque mentis potius, quam corporis luminibus infestam habuisse videtur. Loquitur autem de Aterio Declamatore libro earundem controversiarum IV. hisce verbis: *Memini illum (quum Libertinum reum defenderet, cui obiciebatur quod patroni concubinus fuisset) dixisse: Impudicitia in ingenuo crimen est, in servo necessitas, in liberti officium. Res in jocos abiit: Non facis mihi officium; & Multum ille, vel hic in officiis versatur. Ex eo impudici, & obsoeni aliquamdiu Officiosi vocati sunt.* Caeterum hoc verisimile non est: videor-que potius eam in partem assentationem flectere debere, ut *servum Casparium* hic notari existimem, penes quam erat vestimentorum custodia, eorum videlicet, qui in balneis publicis calida macerabant sese; quo elixi potius, quam assi suaviores existerent scilicet. At hoc ipsum haud sine mercedula, inquit aliquis. Fateor; atque ideo tenuiores notae homines vernam ad pedes, vel vetulam certe aliquam peculiarem secum ductabant: quibus ejus rei cura potissima incumbabat, operam observationis ut darent, ne quis rursus gravior aut propensior, quam advenisset, domum è balneo se receptaret, Corniculæ illius Æsopi-
caæ in morem, furtivis lavantium plumis haud decore exornatus, fures balnearii ut consuevere. cujus cautionis etiam ex Rudente sua noster commemorat Comicus II. sc. 3.

Etiā qui it lavatum,

*In balneas, ibi cum sedulo sua vestimenta servat,
Tamen surripiuntur, quippe qui, quem illorum
observet falsus est,*

*Fur facile quem observet vides. custos, qui fur
sit, nescit.*

Martialis supra:

Linthea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,

Et supra togulam lusca sederet anus.

Quo magis demiror, Eumolpum istum non Coracem mercenarium suum huic negotio praefuisse. verum is fortasse, quum haec fierent, alio quopiam ablegatus fuerat antea, nisi eumse autem tamen in frigidibus, linteis, atque olei stilla, hero, seu potius conductori suo, subministrandis deditum atque occupatum fuisse, quod non arbitror, & patet ex sequentibus, Eumolpum solum postea sine assecra aliquo, aut pedissequo, ad hospitium Eucolpii, cui coenulam condixerat, plena se demum nocte recepisse, quoniam ob importunam recitationem de balneo, tanquam de theatro, ejectus fuisset. Unde & no-

bis insuper, quorsum lavatio ista pertinuerit, clare ac perspicue dilucet, nimirum ad morem illum tam Graeciensibus, quam Italicis hominibus, frequentatum, quo non nisi munditer prius eloti, ac lixati probe ad coenas itare condidicerant, jam inde ab antiquo. Quod vero addiderat Eumolpus, *nisi notorem dedissem*, nihil potuit festivius: significatque, omnes jam pridem sese furum balneariorum mores experimentis certissimis provisos probe antea atque exploratos habuisse, ac propterea de vestimentis suis sollicitum, priusquam eaisa exuta officioso illi asservanda concederet, cautionem istam consulto adhibuisse, ut *notorem* deposito apponeret suo: hoc est, praesentium aliquem testem, & quidem oculatum ut faceret, qui porro sese postea (siquidem usus veniret) & Eumolpum res suas vindicantem probe cognitum habere asseveraret: eidemque, quantum pote, suffragio suo adversus vestirapos omnes, tricones nempe, atque inficiatores lentissimos, in partem praesto foret illico; convinceretque caussa utique liberali, Eumolpi esse spolia, quae Harpax ille balnearius possideret. Hoc adeo genus hominum *Notores* dicebantur. cui rei firmandae *notorem* quoque à me Senecam Philosophum dabo; ita in ludo de morte Claudiana, ex ejusdem exclamanti persona Herculis fidem appellantis, jocosae & lepide cavillantem: *Ego te, fortissime Deorum Hercules, speravi mihi adfuturum apud alios; & si quis à me notorem petisset, te fui nominaturus, qui optime nosti.* Quid igitur? vincone jam jam argumentis *notorem* retinendum in Seneca? neque Junium nostrum audiendum, qui Petroniani *notare* destitutus, ac singulari vocabulo non contentus binas ex una nobis dictiones exculpfit, in quas, si in alias ullas, Plautinum illud conveniat penitissime: *nec pes, nec caput.* Sic enim vult legi: *& si qui à me noto rem petisset &c.* Descensus alioqui (id quod ipse de se fatetur) in multo absurdiorum Rhenani sententiam: & cum eodem quamvis audacter auxilium etiam à Graecis petiturus hujusmodi: *& si quis à me nota petisset, &c.* Nodum in scirpo. Quamquam utriusque Manibus ignoscendo, qui abs se porro *juratores* exigi vetuere: quos una cum *notoribus*, quos dixi, ab eodem Senecae ludo exclusissimos fecerunt: *à me & juratores* castigationem multo inscitissimam, ac parissimam priori illi, quam posuimus modo, à se substituere ausi ad hoc exemplum: *quis unquam ab historico jurato res exegit?* Nec satis, accessit etiam tertius, qui, nescio quo jure (more tamen correctionibus nostris non insolito; qui, si quid ignorant, statim de vicino mutuantur) *jure auctores*, in Seneca scriptitandum pronunciavit, quasi vero *juratores* omni Romanae civitatis jure expertes, imo extra numerum Quiritibus illis fuerint. Vides, Plautinae latinitatis inscitia scriptoribus pri-
scis quantum detrahat gratiae: quantum denique
encha-

emendandi rationi nova haec, qua vulgo uti consuevimus. Hypercritici acuminis insolentia: quicquid auribus nostris minus familiare obicitur statim extra Romanam decuriam exigentes, quasi aut Barbarum, aut exoletum, ut nunc quidem antiquitati facimus nomina. Neque pol advortimus, nobis id ipsis vitium haerere, cuius alios infimulamus: imperitiamque ac sordes nostras causam esse, quo minus munditas illas germanas, ac meras Latinae linguae veneres (quibus architectus Plautus) sagaciter odorari ac perentiscere valeamus. Nam nisi a Plautinae scenae facietis ac festivitatis homines, quos dixi, manum sic quasi jurati abstinuissent, nunquam aedepol ita maddida memoria, adeoque sublesto iudicio fuissent, ut non meminissent juratores hodie, pro juratis iustis accipi oportere: quos iuramento adagi solenne etiam hodie.

CAPUT III.

Emendatus Arbitr. Idem enervatus. Exhibita verba libri scriptura. Formis omni pars togatae quae ministerium ab his impetum, ex Petronio, & Martialis auctoritatibus fides facta. Pavoris proprietas excessu. Mendum estinguitur. Coctores, pro cocis. Mulcare à multare diversum. Confidit, pro contedit expetitum. Petronianae metaphorae illustratio à Plauto. Rixa, ex definitione Juvenalis. Unius, alterius loci de Manuscripti codicis sententia restituitur. Scrutatores.

Cap. XCII. *Tanto magis impedit lingua, quam ingenia fricare.*] Elegans in re turpicula *ingenia*, si tamen expedit, pro impedit rescribatur. Enimvero hocce coliculi genus frictionibus vel adruptionis periculum usque grandiri ajunt, qui sciunt eo impensius, siquidem tractatrix accedat. scin', cujusmodi? haud dico amplius.

Cap. XCIII. *Ales Phasiacis petita Colcbis, Atque Asrae volucres placent palato, Quod non sunt faciles, &c.*

Hoc est, facili, vili, seu minuto pretio parabiles: eodemque plane sensu, quo Horatius ipse de se praedicat, lib. i. Sat. ii. vers. 119.

----- *Namque parabilem amo Venerem, faciliemque.*

Ex persona pathicissimi Gytonis sequitur.

Cap. XCIV. *Ego, si te non invenissem, periturus per praecipitia fui.*] Ita in Gallicanis Editionibus. at in manuscripto, quod mihi oculis usurpare contigit, *petiturus praecipitia fui*, diserte exaratum legere memini jam olim.

Rudis enim novacula, & in hoc retusa, ut pueris descendentibus audaciam tonsoris daret, instruxerat thecam.] Mollitiem faeculi illius perditissimi considera. Homines enim elegantes haud contenti

olim Catamitis ad pocula, culonibus ad lecticam, forma & patientia conspicuis, ex lubricine sua ad omne ludibrium ac flagitium impunissime abuti, etiam tonsores insuper in ministeriis, imo in delitiis, habebant, quorum frequenti opera non in tondenda coma, pilisque vellendis modo, aut barba rasitanda, aequandisque simul atque expungendis genis, sed vero & pygiacis sacris cinaedice, ne nefarie dicam, de nocte administrandis utebantur. Caeterum, quoniam *mortalium nemo* (ut in Proverbio est) *artifex nascitur*, antequam artis experimentum caperent collumque novaculae submitterent, strictum, aut per pestinem attondendi, impuratos istos veteranis tonsoribus in magisterium prius ac disciplinam tradebant; qui eosdem & praeceptis suis, & quotidiano operae ejus usu exercitatos porro, idoneosque in posterum redderent herili occipito radundo. videlicet, ne quid per imperitiam (ut solet) titubarent, tanquam *virum tonderent*. Martialis lib. viii.

Tonsorem puerum, sed arte talem,

Quis nec Thalmus (Lipianam correctionem sequimur) *fuit Neronis, (malim Neroni)*

Druorum cui contingere barbae, &c.

Proinde, quum res ea à periculo non abesset, tyrocinium artis acie novacularum retusa auspicabantur, (id cum ex hocce Petronii loco, tum vero ex sequentibus manifesto docemur) quo videlicet audaciores redderentur: nec ad strictum ferramenti mucronem, animo non minus, quam corpore effoeminati (pueriliter, an muliebriter dicam?) de nihilo expavescerent. Unde non incite ex argumento subtextitur porro:

Itaque nec mercenarius ad raptum ferramentum expaverat, nec Eumolpus interpellaverat mortem mimicam.] Proprie expaverat. Pavor enim (ut quidem Fronto interpretatur) *puerilis est*. Sic Horatius lib. i. od. xxvii. vers. 21. de Cleopatra virilis audaciae Heroïna differens:

---- *Quae generis*

Perire quaerens, nec muliebriter

Expavit enses, &c.

Item Suetonius de muliebris ignaviae Imperatore Claudio, *quasdam insidias temere delatas adeo expavit, ut deponere imperium tentaverit.*

Cap. XCV. *Fit concursus familiae, hospitumque ebriorum frequentia.*] Rescribo, *hospitumque ebriorum*; commate, copulaque inductis. aberatque eadem etiam à MS. ut *frequentia* auferendi casu accipiat.

Interim coctores, insulariique mulcant exclusum] *Coctores*, coquos interpretor, ac pro eo hominum genere, qui (ut noster fabulatur Comicus) non machaera ad legionem, sed vero veru in culina acres bellatores cluunt. Etiam mulcant (unde Mulciberi quoque appellationem derivant Grammatici) significantissime usurpavit: uti idem Comicus saepe, item Livius, Tacitus, denique ipsemet in-

(E)

fra:

fra: cap. cxxxiv. *Et harundinem ab ostio rapuit, iterumque nihil respondentem mulcavit.* Quod propterea visum est ponere, ne quis verbum istud cum multare confundere de communi porro sententia insitit. Habes

Cap. XCVI. *Et ille flens quidem confedit in lecto.* Lectum habebat V. C. unde sit, legendum ut suspicer, sed suspicer tantum, haud certa inquam, verum arbitraria sententia potius: *confedit in lectum*, praeteritum istud verbi perfectum non à *confideo*, verum à *confido* desectens. Idem eodem:

Injuriamque Eumolpi, ad vocationemque commendabam, & veluti quodam cibo me replebam. Saepe est apud Plautum, *istuc mihi cilus est*, quod fabulare. Item: *Qui pro cibo habeas te verberarier*, & alia talia. Sequitur:

A duobus lecticariis in mediam rixam perferitur.

Proprie, ac signate *rixam* usurpat: siquidem rixa est, ex Satyrica illa Juvenalis definitione,

----- *Ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.*

Quod tamen non ex mea, sed ipsius persona dictum postulo. Nihil enim est tanti. Sequitur subinde:

Contubernalis mea mihi fastum facit. Ita, si me amas, maledic illam versibus, ut habeat pudorem. Nota verbum *male dicere*, cum accusandi casu conjunctum. cui responderet *bene dicere*, eidem casui à Tibullo copulatum versu illo:

Sed bene Messallam sua quisque ad pocula dicat.

Cap. XCVII. *Intrat stabulum praeco cum servo publico, aliaque sane modica frequentia.* Concinnior sane veteris libri lectio, quae negationem interpositam ostendit, hoc modo: *Aliaque sane non modica frequentia.*

Extentus infra grabatum scrutantium eluderet manus. Huc refer scrutatorum nomen apud Tranquillum in Claudio.

Publicus vero servus insertans commissuris secures, claustrorum infirmitatem laxavit. Firmitatem erat in Chirographo, idque haud paulo opportunius ad sententiae concinnitatem facere nobis visum.

CAPUT IV.

De pertica ostiarii, sive harundine foribus praefigi solita, quaedam monetae non protritae. indidemque Propertiani loci obscuritas in partem discussa, atque illustrata. Ritum bene sternutantibus dicendi, solennem nobis etiamnum hodie, multo vetustiore esse, quam vulgo existimetur: neque aliunde, quam à religiosa illa Gentilium consuetudine natum primitus, propagatumque in haec tempora. Id superstitibus tam Plinianis, quam Petronianis, testimoniis liquidissime demonstratum.

Cap. XCVIII. *At non servus publicus tam languide agit, sed raptam cauponi harundinem subter lectum mittit, omniaque etiam foramina parietum scruta-*

tatur. Harundinem ostio appensam affixamque intellige; de qua planius idem infra quoque cap. cxxxiv. *Et harundinem ab ostio rapuit, iterumque nihil respondentem mulcavit; ac nisi primo ictu harundo quata verberantis impetum minisset, forsitan etiam brachia mea, caputque fregisset.* Ea virga appellatur Senecae, janitoris, sive ostiarii, gestamen lib. II. de Tranquillitate vitae: *ille pusilli animi est, qui sibi placet, quod hostiario libere respondit, & virgam ejus fregit.* Vide, quae cultissimo Poëtarum Tibullo in Praecidaneis nostris imputavimus nuper. Neque aliovorsum Propertianum illud attingere facile ipsus persuaserim mihi, quod libro IV. ex persona Cynthiae defunctae Poëtae amatori objectum legitur:

*Nec crepuit fissa me propter arundine custos,
Laejit & objectum tegula curta caput.*

Dum haec ego jam credenti persuadeo, Cyton, collectione spiritus plenus, continuo ita sternutavit, ut grabatum concuteret. Ad quem motum Eumolpus conversus, salvare Gytona jubet. Unde disertissime apparet, etiam hunc in usu antiquitus fuisse morem, ut sternutantibus, si qui in re praesenti forent, bene comprecarentur, ac salutem subinde ingererent, conceptissima illa voti formula dicentes, *Salve*. [adde citata a Brissonio in Formulis ex Apulejo & Epigr. Graecis.] Qui ritus à Paganis ac Gentilibus illis ad nos, qui Christiani cluimus, devolutus, & quasi per continuas successorum manus traditus porro, usque in hunc etiam diem sanctissime simul, ac religiosissime custoditur. Argumento est solenne illud, quò vulgo sternutantes afficere consuevimus, bene omninatis verbis vernaculam phrasim usurpantes: *De Heere wil u zegenen.* quasi si Latine dicas: *serveet, aut sospitet, te Deus.* quod quid quaeso aliud fuerit, quam salutatio ista priscorum: *servari* enim, item *salvere*, germana inter se, ne dicam paene gemella. utrumque in Deo positum, salutis omnis ac conservationis auctore. Unde & ab Arnobio verissime juxta, ac augustissime sospitatoris cognomento insignitus. Neque vero sublesta illorum fidei fides habenda, qui precationis istius gloriam priscis illis Latinis adimenes, eam in nuperos ac novitios auctores transtulerunt; antiqui moris inscitia maxime, quibus propterea errationem istam, ut caetera quoque, haud gravatim condonamus. tantum pervicaces esse desinant, amentque condiscere aliquando, quod nesciunt, quo in numero etiam Plinianum illud esse comperient, ad hanc ipsam (quam dico) consuetudinem, si quod aliud, accommodatum cumprimis, è lib. xxviii. cap. II. Histor. Natur. *Cur sternutamentis salutamur? Quod etiam Tiberium Caesarem, tristissimum (ut constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosus putant. Haec* tenus ille. Nec abhorret à vero hujus item religio-

ligionis (ne superstitionis dicam) ceremoniam in sternente Gytone salutando adhibuisse callentissimum sane Eumolpum; eundemque nomine etiam suo caute consultoque ac meditate compellitasse scilicet; & quidem ad hoc exemplum: **SALVE GYTON.** Quod & ipsum consequa Petroniana narratio aperte ac palam indicare videtur, qua scribitur: *salvere Gytone jubet, &c.*

CAPUT V.

Veteris cujusdam medicinae observatio ad praesentis aevi consuetudinem accommodata. Copulae indutio. Periphrasis zelotypiae. Auxilium Petronio opportune latum: ealemque tam Tibulliano quam Juvenalis loco,

Per causam, lucis copia facta novae.

Trium, quatuor morderum purgatus Arbitrator. Idem variis interpretamentis illustratus. Circumamictus somnio. Iterum emendatus Satyricus noster. Adducere laciniam. Constratum puppis, quid? Fulminatus. Macula, quae Patissonii Editionem inquinaverat, deleta, non sine nobilioris loci declaratione.

Cap. XXVIII. Gytone longe blandior, quam ego, primum araneis oleo madentibus vultus, quod in supercilio erat, coartavit.] *Araneas, pro textricibus ipsis, cave interpreteris hoc loco: potius est, ut Vescas earundem telas quam vietam aranei vestem indigitat Lucretius) Arbitrum intellexisse credamus. Et vero, quum recogito, eandem quoque & nos medicinam vulgo facitare consuevimus, si quando digitalum forte, aliudve quod membrum temere (ut fit) atque imprudentes incidimus nobis.*

Utinam me solum inimicus ignis hauriret, & utinam bibernum invaderet mare.] Hibernum placet, prae eo, quod in Parisiensi editione legitur, biberum, tantum copula inducenda ante secundum, utinam. neque aliter Patissonium.

Cap. XCIX. *Neque enim in amantium esse potestatem furiosam aemulationem.] Eleganter amentium potius, quam amantium, zelotypiam hacce circuitione describit, seu potius circumloquitur.*

Ut scias, inquit Eumolpus, verum esse, quod dicis, ecce etiam ostulo iram finio.] Ex prisca amoris post offensusculas (ut solet) integrandi consuetudine. quo idem quoque respecturus postea cap. cix. Et ne residua in animis etiam post jusjurandum ira remaneret, praeterita aboleri oculis placet.

Haud mora, omnes consurgimus.] In Rogertiano Codice hac, pro baud; visitabatur. caeterum quum copulam negativam flagitet sententia, labor, ut nec, ex hac, concinnandum hario-ler.

Cap. C. *Unus, & senex non erit gravis: etiam, quum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.]*

Placet legi: *prodet.* neque id sine auctore sane, editione inquam Lugdunensi, nec non MS. Codice toties à nobis laudato, quibus etiam sententiae ipsius ratio astipulari videtur cumprimis. Scenae enim (ut scimus) asthmatici, hoc est, anhelii. Spiritus autem timide reducendus, tam in reddendo, quam recipiendo anhelitu, illud recipiendo voluit dicere: praesertim si furti res fuat. Unde de semet cautissime multis magnisque experimentis hac quoque in parte firmus ac prudens cognitus Tibullus noster:

Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur

Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.

Aliter Juvenalis Satyra vi. quum scribit:

--- Nec queritur, quod

Et lateri parcas, nec, quantum jussit, anbeles.

Ibi enim de obstinatione ac perseverantia in re voluptatum est sermo. hic vero de collectione spiritus tantum, quem, nisi intra pulmones penitissimos suspensum retro pertinaciter inhi-beas, cum sonitu erumpere necesse sit, teque ipsum manifesta in noxia, veluti foricem, tuopte indicio deprehensum perire.

Hoc ut infra fiduciam posui, fraudavique animum dissidentem.] Quid si dissidentem scribas? Sequitur:

Coepi somnum obruto tunicula capite mentiri.] Obruto non placet, & fortasse obnupto legendum, hoc est, velato, obtestoque, antique

Ergo me derisit?] Licet sermo abruptus de injuria Eucolpii, tanquam absentis (quippe quem in navi, hoc est, in potestate sua esse nesciebat) apud Tryphaenam cum iustissima indignatione conquerentis. Et mox:

Et, si quis Deus manibus meis, inquit, Gytone imponeret, quam bene exsulem exciperet!] Scilicet me Triphaenam: Recte ergo erit, exciperet: nisi si quis acciperet malit, ac Plautum sequi potius. Item mox:

Ego praecipue, quasi somnio quodam turbulento circumamictus, diu vocem collegi.] Loquutio vere Poëtica, atque ad exemplum (uti apparet) illius Tibullianae:

Et cum te fusco somnus velavit amictu,

Vanam nocturnis fallit imaginibus.

Atque hujuscemodi translationibus efferta fere omnia Poëtarum volumina. Sequitur est vestigio:

Tremulisque manibus Eumolpi jam in soporem labentis laciniam duxi.] Ambigo de lectionis veritate; eo magis, quod in Editione Lugdunensi asteriscus ad postremam vocem adpictus, & credo reponendum adduxi, id est, versus me attraxi adprehensam laciniam. proprie, ac significanter.

Et, Hoc, inquit, placuerat tibi, ut super constratum navis occuparemus secretissimum locum, &c.] Sic idem quoque eloquutus antea: Ejusmodi vox super constratum puppis congemuit. Videtur autem foros, seu tabulata potius intelligere. Unde constratae, & conestae naves dictae scilicet.

(E 2)

Cap.

Cap. CI. *Intremus post hoc fulmen attonitus*] Eodem Metaphorae genere usus fuerat & supra *Fulminatus hac pronuntiatione*. Sequitur deinceps:

Aliquando, inquam, totum me Fortuna vicisti. Aliquando, pro tandem: quomodo & Plautus Rudente: *Aliquando osculando, uxor, melius est pau-sam facere*. Item M. Tullius: *Collegi me aliquando*. Compluribus tamen haec duo in unum conjuncta, & quasi inter se conciliata reperias: puta, tandem aliquando, vel, aliquando tandem.

Quae autem hic insidiae sunt? inquit, aut quis nobis Hannibal navigat?] Emendabis de Lugdunensis Editionis sententia: *aut quis nobiscum Hannibal navigat?* Videtur ad Punicam calliditatem Hannibalis allusum à Petronio: qua veteranus Imperator ille, omnibus Poenis Poenior, insidias thesauris suis furtim comparatas vaferri mo comento traditur cluisse: neque quidem ex *Harpacum thesauriariorum* manibus elapsus modo, sed vero eos ipsos etiam probe atque ex animi sui sententia ultus oppido. Vitam vide, resque ejusdem gestas ac paratas, apud Plutarchum & AEmilium Probum.

CAPUT VI.

Petroniani exempli integratio. Alia explicata. Crura in orbem pandere, ex Martiali meo interpretatum. Quatuor plus minus locorum restitutio, partim ex chirographa fide, partim ex conjectura. Manus literalis.

Cap. CII. *Praeterea illud miror, Eucolpi, tibi non succurrisse, unum nautam stationis perpetuae interdiu noctisque jacere in scapha.*] Quis tam stipes, vel plumbeus, qui non videat rescribendum esse? *interdiu noctisque, &c.*

Nam quod ad meum quidem comitatum attinet, nullum recuso periculum.] Novo more dictum, vel perantiquo potius, pro societate, seu communione periculi mei cum vestro. Cicero: *societas & comitatus alicujus*. Item alibi: *Abstrahere se ex comitatu amplissimorum virorum*. Ibidem mox:

An tanquam eos, qui sternutare non soleamus, nec stertere? an quia hoc genus furti semel mihi feliciter cessit?] De sternutamento Gytonis, cujus indicio proditus fuerat Eumolpo, subter grabatum absconditus, diximus antea ad cap. xcviii.

Age, nunquid & labra possumus tumore tetrico implere?] In Chirographo exemplari haec postrema transposita legebantur hunc in morem: *tetrico implere tumore?* Et paulo post:

Nunquid & crura in orbem pandere? nunquid & talos ad terram deducere?] Poplites divaricatos, cruraque, Lunae dividuae in morem, sic veluti in cornua extrorsum sinuata intellige, intra coeuntibus talis: vitium Aethiopum genti (ad eos enim

spectat haec oratio) proprium ac genuinum, qui maximam fere partem diversas, seu duplicatas habent furas, pravis & vitiis talis subnixi. quo fit, ut cancos, sive etiam lacertos, in incessu imitari videantur. cujusmodi genus hominum *Valgos* Plauto indigitatos reperimus. Talem & Phoebum quandam omnibus Poëticis coloribus depictum proposuit Epigrammaticarius nobis lib. ii.

Cum sint crura tibi, simulent quae cornua Lunae,

In Rhytio poteras, Phoebe, lavare pedes.

Rhytium enim vasis genus pandum, incurvum, ac simillimum cornui, unde & à nonnullis *négas*, hoc est, cornu vocitatum. Quod quidem Martialis Epigrammaticum loco huic explicando uniter uniceque comparatum videtur.

Audite, quid timenti succurrerit] Chirographae membranae manifesto *dementi* repraesentabant: neque aliena mehercules ab hoc loco sententia, si quidem ad loquendi rationem popularibus nostris in consimilibus rebus usitatum respicere nos postulemus, qua vulgo dicitare soliti: *Segget, dat bet u een dwaes geseyt beeft*. quum tamen diversum prorsus, & contra quam verba haec sonant, intelligi volumus.

Cap. CIII. *Sequitur ego, frontes notans inscriptione solerti, ut videamini stigmatibus esse puniti*] Puto restituendum, *stigmatibus esse puncti*. neque aliter Cicero, *notis compunctum*, pro stigmatico usurpans. Sequitur exinde:

Ita eadem literae & suspicionem declinabunt quarentium, & vultus umbra supplicii tegent] Quid si supplicii legamus?

Implevit Eumolpus frontes utriusque ingentibus literis, & notum fugitivorum Epigramma per totam faciem liberali manu duxit.] Epigramma, quod dicit, reperies infra, inter reliquias eas, quae extra opusculi istius ordinem leguntur in lectissima illa Patissoni Editione, quam uni omnium eruditissimo Pithoco memores sane ac grati acceptam ferimus meritissimo. Caeterum commendandus Lector, exemplar manuscriptum hoc loco non liberali, sed *literali*, diserte ac sine ulla adeo litura, repraesentasse. neque aliter sane Petronium scripsisse, animus induci potest. *Literalis* ergo, ut *virginalis*, *verbalis*, alia apud unum Plautum infinita, ad eandem speciem conformata atque composita. Unde & *literatus*, pro inscripto, ac stigmoso apud eundem Comicum, ad quod ipsum Arbiter etiam noster haud dissimulanter alluisse videri debet.

CAPUT VII.

Bini Petronii loci (quorum alter interpunctionis, alter superfluae negationis vitio laborabat) opinione correcti. Facere sibi auspiciam. Plagas imponere cupiam. Mille hominum. Tutelae navalis expia-

piatio. *Invisita Laconiae juventutis ad flagellorum illius sufferendos fortitudo. Facile, quod quisque vult credit. Alterius loci castigatio. Porticus Herculis, ubi gentium? Altorum exemplorum collatione Petronianae bysioriae lumen accensum.*

Cap. CII. *Non dissimulata nauseantis devotionis ad ordinem tristitiae redimus* Emendo, Nos dissimulata, mecum faciente sententia, ac receptam lectionem contumaciter repudiante. Legitur subinde.

Cap. CIV. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere: Eucolpium, quem quaeris, scito à me in navem tuam esse perductum* Ita enim haec legenda, ac distinguenda: credoque esse verba Licae somnium suum Tryphaenae ac Eumolpo narrantis.

Cap. CV. *Ego, inquit Eumolpus, hoc jussi; nec non eodem futurus navigio auspiciu mibi feci* Sic Horatius:

- - - Cui si vitiosa libido
Fecerit auspiciu, &c.

Itaque, ut tutela navis expiaretur, placuit quadragenis utriusque plagas imponi] Antiquus & verus loquendi modus, quippe à Lucillio, in cujus Fragmentis hic Senarius invenitur:

Cui saepe inpositi mille plagarum in diem.

Appone ex Propertio:

Imponitque notam collo.

Mille vero plagarum, sic dictum, quomodo mille hominum apud Quadrigarium: nec non apud Horatium, *mille eorum*. Vide Agellium libro i. Noct. Att. cap. 16.

Aggrediuntur nos furentes nautae cum funibus, tentantque viliissimo sanguine tutelam placere] *Viliissimo sanguine*, id est, servili, & (quod vilis etiam) fugitivorum: ut quidem de compacto perbelle ab Eumolpo assimulabatur: phrasi & Suetonio & Tacito perquam familiari. Tutelam vero navis placare, est expiare, quomodo ipsiusmet prius interpretatus fuerat modo.

Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi] Nota enim Spartanorum animi firmitudo ac tolerantia in sufferendis plagis: quibus à teneris etiam in ore, hoc est, in conspectu parentum adfusa tantum non occalluerat juvenus Lacedaemonia. Seneca de Divina Providentia cap. iv. *Numquid tu invisos esse Lacedaemoniis liberos suos credis, quorum experiuntur indolem publice verberibus admotis?* (al. admotos) *Ipsi illos patres adhortantur, ut illius flagellorum fortiter perseverant, & laceros ac semianimes rogant, perseverent vulnera praebere vulneribus.* Unde merito Horat. Odar. i.

Me nec tam patiens Lacedaemon.

Nec non Martialis noster:

Vel non caesus adhuc matre iubente Lacon.

IIabes subinde in Arbitro:

Defleat aures Tryphaenae jam sua sponte creden-

tes, &c.] Quemadmodum usu venire solet in rebus, quas cupienter nimis, atque avariter obtingere nobis desideramus Galla credulitate tumidi. Merito. *Quis enim (uti vere à Poëta Hispano scriptum) damnet sua vota libenter? Sed & Ovidio:*

Cur ego non votis blandiar ipse meis?

Miretur nunc aliquis, Ulyxis nutricem post vicissimum annum cicatricem invenisse, originis indicem, cum homo prudentissimus, &c.] Non equidem dubito, quin scribendum sit, *pueritissimus*. Hoc enim Elogio eundem supra quoque honestum fecerat Eumolpus, cap. ci. quum diceret: *Licas Tarentinus, homo verecundissimus.*

Volebat Triphaena misereri, quia non totam voluptatem perdiderat] Malim, *nondum totam*. Sequitur subinde

Sed Licas memor adhuc uxoris corruptae, contumeliarumque, quas in porticu Herculis acceperat, &c.] Ergo facinora haec in Urbe, terrarum domina, patrata ab Eucolpio. Romae enim porticus Hercules, quam, aede ejusdem Dei instaurata, Martius Philippus exstruxerat, Augusti vitricus Unde & Philippi apud Martialem titulo insignita libro Epigr. v.

Vites censeo Porticum Philippi:

Si te viderit Hercules, peristi.

Cui urbanae injuriae altera quoque ab eopse Eucolpio Licae Tarentino per summan contumeliam illata, sic quasi succedanea, subjungitur postea cap. cxiii. *Non dubie redierat in animam * edile, expilatunusque libidinoso migratione navigium.* Quo item referri debere videtur, quod habes cap. cxiv. ex persona ipsius Licae in propinquo naufragii articulo suppliciter prolatum: *Et tu (inquit) Eucolpi, succurre periclitantibus, id est, vestem istam dicinam, sisrumque redde navigio. Per fidem, miserere, quemadmodum quidem perit.* Ex quibus verbis liquido est conjectare, antea item eodem quoque Licae navigio vectum cum Gytone Eucolpium: sed enim utrumque maritum moribus cum illo ac Tryphaena expertum, furtim inde se subduxisse, abacta insuper praeda (cui sisrum istud, vestemque divinam inuisse est verisimile) & compilato per fidem Lica, quasi fugitivos, & quibus in odium bona sua venissent. id quod paullo superius iisdem exprobratum à misericordissima foeminarum Tryphaena scilicet. Ait ibidem Licas

Quod ad me attinet, non sum crudelis, sed vereor, ne quod misero patiar] Superstitiosus hic quidem est, vera praedicat. Evenit enim, cuius metuens fuerat maxime; scilicet, ut in profundum, hoc est, in maximam malam crucem ipse navigii dominus pessum ac praiceps sine vitatico divorfus abiret miser, piscibus in alto (opinor) pabulum praebiturus, captivi contra salvi ac superstites in fospitale littus ejecti ex inimici manibus per tempus sane elaborerentur.

CAPUT VIII.

Ciceronis locus cum Petroniano collatus. Intervortere pecuniam. Enucleatus Arbitrator, idemque correctus. Pharmacus, pro scelesto. De Tryphaenae damnatione nonnulla. Uti viribus suis. Alterius loci integratio. Pelagiae volucres: Petronius ope Propertiana illustratus.

Cap. CVII. *Nisi forte putatis, juvenes casu in has plagas incidisse, cum omnis velleor nihil prius quaerat, quam cuius se diligentiae credat* [Verisimiliter utique ex solenni navigantium consuetudine. Unde & Cicero Tyroni suo consuetudet, ut non nisi caute atque explorato itineri committat sese. Quo enim alio spectent, quaevis, cautiones illae toties iteratae? verbi causa, Epist. lib. XVI. *Reliquum est, ut te hoc rogem, & a te petam, ne temere naviges. Sileat nautae festinare quaestus sui causa. Cautus sis, mi Tyro: mare magnum & difficile tibi restat. Si poteris cum Messinio (caute id scilicet navigari) si minus, cum honesto aliquo homine, cuius auctoritate navicularius moveatur.*

Si mehercule intervortissent pecuniam vestram, si fidem proditione laessissent, &c.] In Manuscriptis membranarum erat, *pecunia*. unde suspicor desiderari, *vos*, aut aliud aliquid, affine huic quod sit, hoc modo: *Si mehercule vos intervortissent pecunia, vestram si fidem proditione laessissent.* Et tamen, *intervortere* cum accusandi casu in Plauto offendas haud semel, exempli gratia: *Intervortere argentum*. Item *Asinar*. Unde *sumam*, quem *intervortam*? Nihil ergo immutandum.

Quaquam quid attinet veritatem per interpretem quaerere? Scilicet tete, qui, vicem interpretis sustinens, pro deprehensis ac conviciis causam audes dicere, tanquam si ipsi pro semet loqui non possent? Pergit tinnire Licas:

Quid dicis tu latro? quae sola salamandra supercilia tua excussit? Corrigendum, *exussit*; atque interpretandum ex Plinio, ita libro x. cap. 67. scribente: *Salamandrae sanie, quae lactea ore vomitur, quacunque parte corporis humani contacta, toti desuunt pili; idque quod contactum est, colorem in vitiliginem mutat.* Respexit haud alio sane Epigrammatarius Celtiber:

Hoc Salamandra notet, vel saeva novacula nudet,

Ut digna speculo fiat imago tuo.

Subdit deinde cum stomacho Licas iste Petronianus:

Cui Deo crimen novisti? Pharmace, responde [Pharmace, id est, sacrilege, scelestus, piacularis, sacer. Utitur voce ea in Βαίφεχοις suis Aristophanes:

Καὶ ποιητοῖς κάκιστον ἔστιν, εἰς ἅπαντα χρόνον

Ἰσάτοις ἀφιγμένοισιν, οἷσιν ἡ πόλις προτὶ
Οὐδὲ φαρμακοῖσιν εἰκὴ ῥαδίως ἐχρήσται' αὐν.

Sed & Hipponax ille:

Βαθονίς ἐν χειρῶνι, καὶ ῥαπίζοντες
Κράδητι, καὶ σκίλλαισιν, ὥστε φαρμακόν.

Sequitur subinde:

Cap. CVIII. *Sed intentans in oculos Tryphaenae manus, iurum me viribus meis clara liberaque voce clamavi, ni abstineret a Gytone injuriam mulier damnata, &c.* Multata enim exilio Tryphaena: unde & supra lamentata fuerat misera, se non minus, quam *Licam*, grandi injuria vexatam, quippe cuius pudoris dignitas in concione fuisset proscripta. idque Eucolpii istius potissimum, tum Gytoneis opera ac comitate evenisse, ex argumento ipso posse videor conjectare. Cacterum, quod Tryphaenae interminatur Eucolpius, *viribus suis sese usurum tandem*, ea forma dictum, qua Senecae illud de Divo Augusto apud Pollionem coenitante: *Fuit Caesari sic castigandus amicus; bene usus est viribus suis.*

Sed contentus amor vires habet, &c. Ex persona Tryphaenae, secundum Maronianum illud:

----- *Spretaque injuria formae.*

Quo pertinent & illa cap. c. Ergo me derisit? & quae sequuntur.

Cap. CIX. *Alius exultans quarebat fuscina piscis.* Probior (meo quidem animo) Lugdunensis editionis scriptura, quae non piscatorem, sed pisces exultantes facit, quomodo & Martialis noster.

Et piscem tremula salientem ducere seta.

Fuscina vero cum Cicerone appellat, quam tridentem Plinius, pro instrumento, quo pisces, aut anguillae confodiuntur. nota etiamnum nostris hominibus captura, qui hoc genus, *Elgers*, patrio sermone indigitant, terna dentium serie insigne. Et mox:

Ecce etiam per antennam pelagiae confederant volucres, quas textis arundinibus peritus artifex tetigit. Frequens Epithetum istud apud Junium Columellam, etiam *Pelagicus*. Sed & in senariis illis Publianis supra cap. LV. an non discretum lectum?

An ut matrona onerata faleris pelagiis, &c.

Ovidius noster *volucres marinas* appellat. quoniam & Propertius, versu illo in Paetum naufragio praereptum sibi:

Sed tua nunc volucres astant super ossa marinae.

Etiam *arundinum* mentionem ex hoc Propertiano explices licebit:

----- *Sed arundine sumta,*

Faunus plumoso sum Deus aucupio.

CAPUT IX.

Binae ex uno dislicho maculae elutae. Calliblepha-

phara. Corymbion. *Compluris emendationum
cunulus.*

Habes subinde ab Eumolpio capillorum Elegiarum multo hercule festivissimum: cuius primum distichon hunc in morem typis divulgatum existat:

Cap. CIX. *Quod solum formae decus est, cecidere capiti;*

Vernantesque comas tristis abegit biems.

Ratio perverse nimis, improbeque subducta. Neque enim omne puerilis formae decus in sola positum caesarie. Miror proinde, hoc mendum tanto jam tempore infedisse exemplaria nostra. Itaque tollatur quamprimum, haud quidem mea, verum manuscripti Codicis fiducia maxime, in quo diserte *sumum*, non *solum* exaratum legebatur, sententia aptissima, nec sine quadam ambiguitatis gratia, quae voculae huic subest, quam *praecipuum*, tam *supremum* pariter significanti. Videturque, inquam, ad *capitis posituram* allusum, quae in homine pars summa. Repono etiam deinceps, ab eodem exemplari veluti manu in correctionem inductus:

--- *Tristis adedit biems.*

In illo enim, *adegit*, comparebat planissime. unde nuper *abegit*; priores, *ademit*, exculpserant. Neutrum ad Bacchum. Accessit tamen tertius, qui conjecturam hanc nostram in * Racemationes transulit suas, dissimulato, unde acciperat, nomine.

Cap. CX. *Imo supercilia etiam profert de pyxide, sciteque iacturae lineamenta sequuta totam illi formam suam reddidit.* Calliblephara designat, quibus supercilia ad ornatum denigrant mulieres interpoles. quod genus medicaminis tetigit etiam Juvenalis in Satyra:

*Ille supercilium malida fuligine tinctum
Obliqua producit acu.*

Nec non Martialis meus lib. ix.

*Nec tecum facies tua dormiat; inuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio.*

Denique disertissimus Christiani generis scriptor Tertullianus de habitu muliebri, quo loco de Angelis, qui ad foeminas hominum se penetrarunt, agit: illi (inquit) *proprie & peculiariter foeminis instrumentum istud muliebris gloriae contulerunt, lumina lapillorum, quibus monilia variantur, & medicamenta ex fuso, quibus lanae (forte malae, vel certe genae) colorantur, & illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur.* Sed & ibi fortasse ciliorum exordia (nisi cui, *exodia* ardeat potius) ex altero Petronii loco emendandum, quem habes cap. cxxvi. his verbis conceptum: *Supercilia usque ad malorum scripturam currentia, & rursus confusio lumi-*

* *Palmerium notat in Spicileg.*

nium sine seminata. Vide Plinium praeterea, non uno in loco *Calliblephara* ista sequiori sexui concinnantem. Ait ibidem Arbiter:

Imo commendatior vultus enituit, quia flauorum corymbion erat. In Codice MS. duabus literulis minus, quam *flauorum*, referebatur, ad hoc exemplum: *Flaucor.* Unde non *scripturae utriusque lineamenta* sequuti totam Gytoni formam suam reddere posse videmur, hac levicula commutatione, rescribendo scilicet *Glaucum*. nisi forte Germanicae cujusdam gentis nomen reponendum, *Cauchorum* puta, aut simile aliquid: unde tanquam a victis deditisque sibi flava potissimum capillamenta petere gaudebant Romani, juxta illud Natonis:

Jam tibi captivos mittet Germania crines:

Culta triumphatae munere gentis eris.

Qui mos apud Poetas, tum Historicis, ita tritus atque obuius passim, ut in re nota plura nos verba deperdere pudeat pigeatque

Cap. CXI. *Donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta, &c.* Ita novissima quidem Editio. Lugdunensis autem, *incertum habeo.* Quae verba insititia videntur. Certe a manuscripto, quo ego usus, aberat utrumque, legebaturque hoc modo, & quidem probissime: *Donec ancilla vini odore corrupta.* Nisi fors scripserit Arbiter: *Vini adeo odore corrupta.* Omisso *et* certe. Quod quasi glossema quoddam fuisse videtur *et* *adeo*, a studioso aliquo (opinor) extra lineae ordinem superne collocatum. Unde postea in contextum ipsum ab exscriptoribus relatum denique.

Ipsam te jacentis corpus commovere debet, ut vivas. Quid si? *commonere.* Admonere enim est in Editione Sequanica. Sequitur:

Nemo invitatus audit, cum cogitur aut cibum sumere, aut vivere. Omnia mira sunt, nisi ad illam forte Trogi Pompeji sententiam respexerit, quam de Poro Indorum rege hostium potito commemorat nobis abbreviator ejus Justinus libro XII. *Qui victum se adeo doluit, ut, quum veniam ab hoste accepisset, neque cibum sumere voluerit, neque vulnera curari passus sit: aegreque sit ab eo obtentum, ut vellet vivere.*

Cap. CXII. *Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abstinuit.* Membranae calamo exaratae: nec hanc quidem, &c. Caeterum non nauci illud; uti nec istud, quod apponam insuper:

Ut quisque ex notis ignotisque ad monumentum venisset. Quo loco liber idem, quisquis, nobis praesentabat, tametsi haud ignorem alterum interdum pro altero, & quidem promiscue, sumi. Videtur &, notis, agnatisque non incommode rescribillari posse.

Nec istud, inquit, Dii sinant, ut eodem tempore duorum mihi carissimorum hominum funera spectem. Hominum, in Chirographo non erat. Et credo

credo ab aliquo Librarium Arbitro condonatum.

[*Isset in crucem*] Vere haec accidisse confirmat Jo. Saresberienfis lib. VIII. *In historiam aut fabulam, quod his verbis refert Petronius, pro luctu appellabis. Ita tamen & ex facto accidisse Ephefi & Flavianus auctor est, mulieremque tradidit impietatis suae & sceleris parricidalis & adulterii poenas luisse.* Unde patet supplicium porro de matrona illa publice sumptum, idque ex sententia Lichae Tarentini, quod tamen inditum reliquit Eumolpus iste Petronianus.

Cap. CXIII. *Non dubie redierat in animum * edile, expilatumque libidinoso migratione navigium.*] Moechile legendum puto; monuimus supra, pro Moechimonio, ut quidem loquitur Laberius. Ut referatur ad uxorem Licae corruptam. Qua de re vide retro Cap. cvi. Ibidem:

Sed obliquis trucibusque oculis utrumque spectabam.] Hinc & Flaccus;

Non istic obliquo oculo mea commoda quiscquam limat.

Item Ovidius,

----- *Obliquo lumine cerat.*

Cap. CXIV. *Et quod omnibus procellis procellisus sic enim & V. C. alii, periculosus) erat, tam spissae repente tenebrae lucem suppresserant, ut ne proram quidem totam gubernator videret.*] Huic non dissimile Curtianum illud, ex libro Histor. VIII. *Deinde momento temporis repressus est imber. Caeterum adeo spissae intendere se nubes, ut conderent lucem, vixque colloquentium inter ipsos facies noscitur.*

CAPUT X.

Properio duobus in locis ex Petronii collatione lumen praclatum. De religiosa priscorum pietate, ut corporibus inhumatis, ac sepulturae honore carentibus, de pulvere glebaque ter injecta gratia à praetereuntibus fieret, religiosissime disertum. Diaetarii magistri. Diaetarii. Obscurissimi loci declaratio, alterius etiam correctio. Eumolpus mentem iussus habere bonam. Superfluentis pronomini exstirpatio. Verbi cuiusdam revocatio de manuscripti Codicis dissensione nata primitus. O mi hospites, sic dictum, quomodo mi dulcis anus, mi fidus. SUOS HAEREDES habere. Cominoda, quid? Binae maculae fugatae de Petronio.

Cap. CXIV. De Lica pelagiis fluctibus per tempestatem absorpto: *Et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque hausit.*] Atque hoc illud est, quod in consimili casu nobis iteratur à Properio.

Tu Paetum, ad Pharios tendentem lintea portus,

Obruvis infano terque quaterque mari.

Aut praetereiens aliquis tralatitia humanitate lapidabit: aut, quod ultimum est, (ita enim distinguo atque interpungo) iratis etiam fluctibus imprudens arena componet.] Hoc ex veterum religione, vel superstitione potius; Jurisque adeo Pontificii cautionibus praedicat. Fraudem enim plusquam capitalem, ne piaculum dicam, sibi capitique suo accersere censebatur, si quis naufrago, seu cadaveri alioqui insepulto, temere fortuitoque (ut fit) in via objecto sibi, de glebae, seu pulveris injectione, & quidem ter repetita (quam lapidationem hic vocat Arbiter) gratiam facere quasi per contemptum neglexisset. Unde rite etiam Horatius 1 Carm. ex persona naufragi ad nautam praetereventem:

At tu nauta, vagae ne parce malignus arenae

Offibus, & capiti inhumato

Particulam dare, &c.

Nec non sub ejusdem Odae exordium:

Quamquam festinas, non est mora longa, licet

bit

Injecto ter pulvere curros.

Jam quod de imprudentis arenae lilitinaria opera subjungitur à Petronio, explicat nobis Propertianum illud libri III.

Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita

Paetum sponte tua vilis arena tegas.

Cap. CXV. *Audimus murmur insolitum, & sub diaeta magistri, quasi cupientis exire belluae genitum. Persequuti igitur sonum invenimus Eumolpum sedentem, membranaeque ingenti versus ingentem.*] Diaetam pro caenatione hoc loco, an cubili potius, in quo navicularius, hoc est, navigii magister conquiescit, funere videtur. Unde & diaetarii apud Jurisconsultos, qui in navibus custodiæ causâ praeponiuntur. Lege 1. §. 3. ff. Naut. Caup. De belluae porro genitu nescio quid è Senecae ludo mihi de morte Claudiana videor electasse, & credo Eumolpum significari, alienissimo tum tempore, quippe in ipsa mortis vicinia poetantem: imo & cum mugitu quodam versus suos, naucleri diaetae tanquam Musaeo inclusum, ridicule ingentem membranae. Idem enim propemodum illic de stupore illo Caesare, ovicula mera, Cordubensis noster Philosophus: *Tum Hercules primo adpectu sane perturbatus est, ut qui etiam non omnia monstra timeret (lego, domuerit) ut vidit novi generis faciem, insolitum incessum, vocem nullius terrestri animalis, sed qualis esse marinis belluis solet, raucam & implicatam, putavit sibi tertium decimum laborem venisse.* Adjuvat suspicionem nostram haud timide sane quod sequitur, de eodem Eumolpo lepidissime confictum: *Inicio ego pbrenetico manum, jubeoque Gytona accedere, & in terram trahere porcann mugientem.* Siquidem & illic forte pbecam,

an & porcam referibendum, ut belluae (quod praecesserat) gemitui omni ex parte respondeat.

Extraximus clamantem, jubemque bonam habere mentem.] Id est, sanam & validam; quasi dicas, ad pristinam sanitatem redire. Sic & supra cap. III. Et (quod rarissimum est) amas bonam mentem. Nec minus cap. LXXXIV. Nescio quo modo bonae mentis fons est paupertas. cap. LXXXVIII. At ne bonam quidem mentem, aut bonam & virtutem perit. Ubi potest enim & bonam puto abundare. Sed & Propert. lib. III.

Mens bona, si qua Deo.

denique passim alibi Ovidius.

Aut patrem utique reliquit aliquem, cui proficiens oculum dedit. Aliquem, ubi erat a Manuscripto: & sine illo utique per se constat sententia, uti suis patens opibus, neque pronominis alieni us indiga.

Id est, uti vixit & ridendum penam suam non fecit.] Variare hoc loco ex chirographi codicis auctoritate licet mihi. Namque in eo non legitur, verum coeperit, memini lestitare. Unde & mihi scripturae hujusce lineamenta quasi vestigiis persequuto visum est emendare coeperit. Nec tamen (ut ne hoc quoque dissimulem) hac manuscripta deterior cula lectio. Habes ibidem:

At enim studiis obruto non contigit sepultura. Tanquam interfit, periturum corpus quae ratio conjunct, ignis, an fluitus, an mora. Quicquid feceris, omnia haec eodem ventura sunt. Fecit tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis accipiat.] Totam fere hujusce loci sententiam ab Arbitro mutuatus Minut. Felix, quum scribit: Id est, videtur & exornatur reges, & damant ipsorum sepulturae, quod non omne corpus, etsi si minus subtrahatur, annis tamen & actibus in terram resolvatur: nec interfit, utrum ferae diripiant, an maria consumant, an flamma contegat, an flamma subducatur: quum cadaveribus omnis sepultura, si sentiunt, poena est, si non sentiunt, ipsa conficiendi celeritate medicina.

Et Licam quidem regis inimicis collatus matris adolebat.] Scilicet meis, qui paullo antea cum eodem inimicitias, & quidem capitales, ingratias utique, nimisque adeo adversus animi mei sententiam, exercere fueram coactus.

Cap. CXVI. O mihi (sperit hylas, si negotiatores estis, &c.) Mi, singulari pro plurali posito, antiquae, quomodo saepicula Plautus noster, ut vel Cistellaria: Mi homines, mi praedatores, &c. Nec minore insolentia Apulejus neutro genere, & quidem numero singulari, eundem in vocativum efferre ausus Apologia prima, in lepidissima illa Platonici Epigrammatis versione:

Alba vides: utinam stam (mi fidus) Olympus,

Ut multis sic e luminibus videam.

Quomodo & foeminino Tibullus lib. I.

Vixit diu, ut dicitur a te, &c.

Quod quidem unj omnium solertissimo castigatori Jos. Scaligero assentior lubens. Nam absque illo foret, mi, pro mei à Plauto usurpatum poteram suspicari, virtute contractionis scilicet: sicuti Di quoque pro Dei, seu Dii, monosyllabum pro dissyllabo; scriptitatum animadvertimus.

In hac urbe nemo liberos tollit, quia quisquis suos haeredes habet, &c.] Notum apud I. C. quid sit, SUUS HAERES. Sequitur exinde:

Nec autem pater, nec ad praedicta admittitur, sed omnia probatur commissa.] Scire, & praedicta, quam inter se nota distinguere possint, haud sane video: suspicorque non scenas, verum coenas scriptitasse Petronium. eas dico, quas & orbis & locupletibus maxime senibus assidue ingerebant turpilucricupidi captatores, haereditates aliorum animis avidis praecipientes, atque inhiantes vulturinum in morem. Commodis porro, id est, honoribus atque immunitatibus, pro quibus nos privilegia (opinior) diceremus.

Cap. CXVII. Genusque divinationis sibi non displicere confessus est.] Divisionis habebat exemplar Manuscriptum. Unde nos, ditationis, exte-
rebrare ausi fuimus.

CAPUT XI.

Largior seu laxior scena. Scema, foeminino genere. Glossema, quod in contextum irrepperat, submotum. Pitboeanae conjecturae subscriptum. Familiae, nec non & familiaris, significatio baud sane familiariter accepta. Lacunae explementum. Tibullus locis redintegratus Arbitror.

Cap. CXVII. Utinam quidem sufficeret largior scena, id est, vestis humilior, quae praeter mendaciam fidem.] Ita enim lego, inducis superfluis illis è glossemate, ut apparet, procusis: vestimentum latius. Verum tempestas memini quum quondam fuit, quum scema reponendum arbitrarer, motus cum veterum auctoritate, tum Comici nostri cumprimis, apud quem & scema, scemae, hoc est, genere foeminino prolatum memineram lestituisse. ut Amphitr.

Quod ego hic processi sic cum servili scema.

Pro vestimenti genere. Nunc Plinianae potius sententiae accedo, Nepotis dico, ita Epist. lib. VII. argumentantis: Nunc, quum surgis ad agendam, tam maxime tibi igitur a sibi? tam commutata, non dico plurima, sed omnia cunctis? utique si latior scena, & corona diffusior. Suspicioque de comitatu suo loqui Eumolpium, quem ampliore, id est, frequentiore, minisque adro actus viaticatum sibi, tum cultius aliquanto exornatum desiderare praedicat sese, ne scilicet simulatas divitis domini partes, & quasi Mimicam personam agitare videatur, tamen non ignorem, Mimicam

que interdum pro loco ipso, ubi quispiam se ostentat, sui que specimen facit. Unde, *in scenam prodire, μεταφαικῶς*. quomodo & ipse Arbiter aliquanto post hoc capite in eodem adhuc argumento versans: *Et ne quid scenae deesset*, &c. Sequitur:

Non me bercules poenam istam differrem, sed continuo vos ad magnas opes ducerem.] Ita Editiones, quas correctissimas nobis exhibuit Gallia, pro quo unus atque unicus ille Pithoeus noster, *peram*, restituit, cui etiam codex chirographus, toties à me ob probitatem laudatus, hac utique in parte assentabatur. Cujus vicem haud inscite mihi supplere videtur posse Graeca dictio, in hunc locum (si qua alia) convenientissima: *πείραν* inquit, hoc est, *tentamentum*, sive adeo *experimentum*, atque id quod Gallico, *la preuve*, vernaculo sermone, *een proeve*, perhibere vulgo solemus, facta à gustatu in alienum migratione. Neque aliam sane Pithoei mentem super hocce loco fuisse, persuasum mihi

Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiae esse sparsam, ut possit vel Carthaginem capere.] Proprie familiam dicit. neque enim alio titulo servae conditionis homines censi antiquitus, nimirum à *famulando*, auctoribus Jctis, & Ulpiano in L. 1. ff. de v. & vi armata. Unde & gladiatorum familiae apud Ciceronem. Cujus rei causam hanc reddit Seneca Epistol. XLVII. *Ne illud quidem videtis, quam omnem invidiam majores nostri dominis, omnem contumeliam servis, detraxerint. Dominum, patrem familiae appellaverunt, servos (quod etiam in Mimis adhuc durat) familiares.* Confirmat hoc ipsum Plautus Amphitr. *Advenisse familiares dico.* Item Epidico; *Quis properantem me reprehendit pallio?* T. H. *Familiaris.* Denique alibi compluries.

*Sedeat praeterea quotidie ad rationes, tabulasque testamenti omnibus * renovet*] Videtur desiderari *horis*, vel aliquid tale ad lacunae explementum. Ibidem:

Ridebat contumaciam Giton, & singulos strepitus ejus pari clamore prosequabatur] Malim clangore: idque Petronianae sententiae haud paullo accommodatius.

Cap. CXVIII. *Neque concipere, aut edere partum mens potest, nisi ingenti flumine literarum inundata*] Ita quidem rectissime postrema editio, quum in prioribus omnibus inundante antea legeretur. Utitur ea ipsa Metaphora solens Petronius. ut vel paullo prius cap. CI. *Inundatus hac Eumolpus invidia.* Item cap. XXI. *Vino etiam Falerno inundabamur.*

Caeteri enim, aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut versum timuerunt calcare] Scio cuiusmodi sententiam ex hocce loquendi genere exculcaverit Turnebus, receptae scripturae vanitate deceptus; quae mihi ipsa via illa, quam & Ho-

merum principem, sequutosque mox Lyricos, ac Romanum Vergilium cum Horatio legitime instituisse vult credi Arbiter, asperior ac petricosior videtur. Quis enim bonae mentis ad hunc quidem modum loqui se postulet? *versum calcare*? Non ego: nam, quod ad me attinet, sane nolim. Proinde magna cum fiducia reponendum pronuncio atque edico: *Non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuerunt calcare.* Idque non mihi, sed vero lectioni manus scriptae, credi, atque acceptum referri cupio.

C A P U T XII.

De Lucani coastanei sui Pharsalia, ab Arbitro hoc nostro, haud arbitrario, sed certo, censoriae animadversionis praejudicio notata gravissimae suspicionis conjectura. Iniquissima amborum inter se commissio, fati similitudine parium potius, quam laudis. Inops audacia tuta est, ad confinem quandam Salsustianae Historiae sententiam opportunissime tradductum: in eaque enarranda quantum Glareani acies caligaverit, ostensum Locum aliquot, cum Martialis, tum aliorum festivissima cum Petronianis collatio. Simplex, pro composito: simul peragere, pro perorare positum. Totidem, quot ego, ac tu junus (mi lector) mendae de Petronio sublatae.

Eodem Cap. CXVIII. *Ecce, belli civilis ingens opus quiquis attigerit, nisi plenus literis, sub onere labetur.* Non enim res gestae versibus comprehendendae sunt, quod longe melius Historici faciunt, quam Poetae, &c.] Aut frustra sum ego, aut ad Lucanum Poëtam, notissimum illum civilium bellorum compositorem, trahendum hanc digressionem, qua Satyrice ejusdem Pharsaliam perstringit noster; *ἀνὰ πύλιν* quidem, & quasi ex traverso, verum ita tamen, ut eum ipsum veluti digito indicare videatur. In quo Petronium, quantum à corrupto, & quidem communi aetatis suae iudicio abfuerit, haud obscure est animadvertere, quo tanti aestimatus Lucanus, ut non defuerint illis, sequutisque temporibus, viri doctrinae nomine cumprimis celebres, atque in his Papinius, & Martialis, illi conterraneus fere, qui eum & Virgilio (si Diis placet) & Homero ipsi parem facere, ne dicam antepone, haudquaquam dubitavere; qua fiducia sufflatus ipse virtutis suae etiam praeconium facere, atque in has iniquissimae contentionis inanias erumpere veritus non est:

Et quantum mihi restat ad Culicem?

Juvat opinionem hanc nostram censoria illa, quam ibidem praemiserat Eumolpus, principum poëtarum commemoratio, non ultra Romanum Vergilium, & curiosam Horatii felicitatem à Petronio extensa. Subdit enim, caeteros (Lucanum, ut dixi,

dixi, & totam illam poetarum manum haud dubie designans) aut non videri viam, qua iretur ad carmen, aut visum timuisse calcare. idque mihi oraculi instar; & (si mei arbitrii res fuit, unam me hercule à Petronio *Eum haecam Trja: Haecia*, aut hanc ipsam potius vere poeticam belli civilis vaticinationem multo mavelim mihi,

*Quam vel tricenā Cordubensis illius
Pharaliceram versuum volumina.*

Quod ipsum & Quintilianus circumspēcte considerans, oratoribus, quam poetis potius, hunc Caesariani belli scriptorem censuit adnumerandum. Ut ut est, *οὐκ ἔστιν* certe Lucanus ac Petronius noster, indidemque fortasse in contentione studiorum communium aliquanta aemulationis similitas. Utrique enim, imperante crudelissimo Nerone, tum vitae, tum genii similitudine dispares, parem vitae exitum sortiti; sed hic (Arbitrum dico) vertente anno post, C. Suetonio, L. Telephino Coss. quum alter Annaeus ille, Silio Nerva, & Attico Vestino Coss. anno, qui praecesserat modo, ab V. C. DCCCXVIII. ejusdem Principis jussu fatalia Parcarum fila venis ante diem incisis abrupisset scilicet.

Cap. CXIX. In descriptione belli civilis:

Atque Arabum populus sua circumdedit arma

Quis vero mente usque adeo exensa, ut populis statim emendandum non videat? Et mox:

*Perferam ritu, malo pulchre, non otis,
Serrigare viros, ex. Haec est forma ferro
In venem frangere]*

Cujus sententiae acrimoniam in animo habuisse videri potest sanctissimu Martyr Cyprianus lib. Epistol. 11. ad Donatum, de otiosi ac cinerelici illi historion salutatione condignos homine Christiano sermones differens: *Vide contra sedes jugiter nascenti patientiam incestae turpitudinis elaboratam. Ecce autem mures: omnis bonos & vigor ferus eximii corporis dedecore emollitur, plaguam (lego plaguam) illic placet, quisquis magis virum in foeminam fregerit. Stat. de Edicto Domitiani.*

Nondum pulchra ducis clementia coeperat ortu

Intactos fervere mares, nec frangere saxum

*Atque binomem mutare nefas, gravissaque solos,
(Lege totos, id est non femi-viros, aut mutilatos illa parte qua viri sumus)*

Quos genuit, natura videt.

De eadem re quoque pulcherrime Martialis. Sequitur in Petronio.

*Atque ut fuga mobilis acci Circumscripta mora
properantes differat annos, Querit se natura, nec invenit]* Huc spectat capitalis illa legis poena Constantio & Constante auctoribus perlatae, quam Variarum suarum ex Codice ad L. Juliam de adult. laudat nobis exactissimae eruditionis censor Durant. Casellius, ex veteri quadam membranula nova hacce forma à sese interpolatam primitus: *Cum vir nubis in foeminam viris porceduram quid*

cupiatur, ubi sexus perdidit locum? ubi scelus est id, quod non proficit scire? ubi Venus mutatur in alteram formam? ubi amor quaeritur, nec invenitur? Quum in libris, quantum est, formulariis: ubi amor quaeritur. nec videtur? perperam inibi vulgo procusum exstet. Stat. 11. Silv.

- - - Qualis dubiae post crimina formae

De sexu transire jubet.

Quo pertinet illud Juvenalis. *Quae fugit a sexu. Legitur ibidem:*

Et laxi crines] Pro quo ego fluxi lubenter repofuerim ad illud Martialis mei accommodandum:

- - - Mollesque flagellens

Colla comae. - - -

vel certe lixi rescribendum, id est, lixivio (quam *Caudicem*, seu *Batavam spumam* idem poeta appellat) loti atque inbuti crines, verbi causa:

Et mutat Latias spuma Batava comas.

Nisi si tamen, *laxos*, pro solutis interpretari malimus.

Inops audacia tuta est] Sententiam, me hercule, scitam oppido, argutamque, ac brevem, nec minore adeo elegantia à Principe illo Historicorum in consimili paene Catilinae conjurationis argumento expressam, quasque enarratam dicto istiusmodi: *Nam semper in civitate, quibus opes nullae sunt, bonis invident, malos extollunt, vetera odere, nova excipiunt: odio suarum rerum mutari omnia student: turba atque seditionibus sine cura aluntur, quoniam egestas facile habetur sine damno. Quam tamen sententiam haud quaquam fueram laudaturus, nisi in luce mera misere caligasse hoc loco Glareani aciem advorterem, qui tam argutae clausulae intellectum ignotum sibi, ac supra captum esse fateatur suum; nisi post habetur distinctioni locus fiat, ac postea innotetur *de viciis sine damno*. Ridicule, & vere adeo *vidus* (quod dicitur) in scirpo. Habes porro apud Petronium:*

Cap. CXX. *Tres tulerat Fortuna duces, quos obruit omnes*

Armorum strue diversa feralis Enyo.

Crathem Partius habet: Libycos jacet aequore

Magnus:

Julius ingratus perfudit sanguine Romam.

E: quid non paret cellas tuas (ita v. c.) ferre sepulcra,

Divisit cineres] In membranaceo Codice:

Tres dederat Fortuna duces,

liquido referebatur. A reliquorum vero versuum argutia Epigrammatis unius acumen Martialis noster mutuatus videri potest, quod Magni Pompeji, ejusque filiorum Manibus merito hercule ac lubens à se suaeque Musa imputandum censuit hoc exemplo:

*Pompejos juvenes Asia atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyae, si tamen ulla tegit.*

Quid mirum, toto si spargitur orbe? jacere

Uno non poterat tanta ruina loco.

(F 2)

Quid

Quid mirum vero? qui vel acutissimum etiam Hemistichium illud ex hoc ipso Poëmate ad alterius item Epigrammatis conclusionem transcripserit fibi:

- - - *Lageniſe gula eſt.*

Alterum praeterea quoddam à D. Hieronymo, in Epist. ad Demetriad. de virginitate servanda, Arbitro, non Martiali, auctori condonatum:

- - - *Non tene olet, qui bene ſemper olet.*

Quem tamen versum nulla sui parte minutum, aut immutatum, apud Martialem reperias etiamnum hodie, lib. II. Epigramm. XII.

Cap. CXXI. *Vota mihi cedunt*] Ita Editio Lugdunensis. Ego tamen Parisiensi potius, tum chirographo codici meo subscribendum autumo: in quo, *Vota tibi cedunt*, disertissime legebatur, id est, succedent, evenientque tibi ex sententia, quae vovisti, omnia.

Cap. CXXII. In eodem Poëmate ex persona Caesaris jam dictaturientis: *Certe mea causa peracta est.*] Hoc est, *perorata*. Quomodo apud Callimachum illum Romanum, *causa perorata est*. *Agere enim, sive orare causas*, germana, imo gemina esse

Nec pueri ignorant, nisi qui nondum aere lavantur.

Cap. CXXIII. *Fertior omnibus movit Mavortia signa Caesar*, & *insolito gressu prior occupat ausus*] Aliis, *hausus*, placet: neutrum mihi, verum ituc potius, quod ponam:

- - - *Et insolito gressu prior occupat ausu.*

Sequitur

- - - *Mox flumina montibus altis*

Undabant modo nata, sed haec quaque missa putares.

Quo loco alii, *si ista*, legunt: at Rogentis mei Codex calamo exaratus, *ista*, habebat. Unde novissima Editio *issa* nobis concinnasse videtur. Mihi vero, si quis in tanta dissentientium scripturarum varietate conjecturae locus est reliquus, *stare* stat restituere, idque proxime sequentis versus causa maxime, quem in optima illa Parisiensi Editione hac forma conceptum meminisse reperitare:

Stabant, & vincta fluctus stupere pruina.

Cap. CXXIV. *Quid porro tu, Dive, tuis cunctaris in armis*] Apollotrophe Poëtica ad Divum Julium, infesta patriae signa inferre satagentem.

C A P U T XIII.

Maculae binae, quae Petronium inquinabant, deletae. Alterum huiusdem Satyrici locum ad Tibullianae sententiae similitudinem conformatum videri. Libidinem concitare. Obosculari. Turnebicae opinio*ni assensum*. Digiti gubernantes vocem. Conciliare, quid?

Cap. CXXV. *Ceterum ego, etsi quotidie magis magisque supprulentibus bonis jaginatum corpus im-*

pleveram, putabamque à custodia mei removiſſe vultum fortunam: tamen saepius tam consuetudinem meam cogitabam, quam cauſſam.] Non mehercules intelligo (de clausula postrema loquor) nisi porro (mi Lector) negativae particulae des locum, ante *to tibi* collocandae, hocce exemplo scilicet: *Tamen saepius non tam consuetudinem meam cogitabam, quam cauſſam.*

Totamque fallaciam invidiosa proditione detexerit.] V. C. *Ambitiosa proditione* in ipso contextu praeferebat planissime.

Cap. CXXVI. *Quia nosti Venerem tuam, superbiam captas, vendisque amplexus non commodos.*] Rescribo, atque interpungo: *Vendisque amplexus, non commodas*, ipsa adeo sententia hanc nobis coniecturam praecunte, quam & Lipsio pariter nostro in mentem venisse gaudeo, gratulorque merito mihi, etiam sequenti insuper ratione corroboratam, hoc, inquam, non inani argumento, quod mox hoc capite ab ea ipsa ancillula amatrice objicitur Polyaeo: *Sive ergo nobis vendis, quod peto, mercator paratus est: sive (quod humanius est) commodas, effice, ut beneficium debeam.*

Quo incessus tute compositus?] Quid est, *tute*? Nihil id quidem, atque adeo Petronio indignum, cui porro commodare ut pergam, pro *tute*, *arte*, de opinione restituere haud gravabor. Habes inibi:

Vides me? nec auguria novi, nec Mathematicorum coelum curare soleo: ex vultibus tamen hominum mores colligo; & cum spatiantem vidi, quid cogites, scio.] Eadem de se fere Tibullum promittentem operae pretium fuerit auscultare lepidissimis versiculis illis:

Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum,

Praecinnet eventus nec mihi cantus avis.

Ipsa Venus magico religatum brachia nodo

Perdociuit multis non sine verberibus.

Eodem capite,

Quaedam enim foeminae sordibus calent: nec libidinem concitant, nisi aut servos viderint, aut statores altius cinctos.] *Libidinem concitant*, ea forma usurpatum, quo poetarum Deus, Martemque accendere cantu: Martialis vero,

Inde lego, Musasque cio, Phoebumque laceſſo, dictare ausi.

Viderint matronae, quae flagellorum vestigia osculantur.] In MS. exemplari, *obosculantur* visum legere. sic fere dictum, quomodo, *obligurire*, apud Suetonium. Mox:

Procedentibus deinde longius joci, rogavi ancillam, ut in platanona produceret dominam. Placuit puellae consilium; itaque collegit altius tunicam, flexitque se in eum daphnona, qui ambulationi haerebat.] Ita est in Editione Gallicana, & quidem utraque, in prioribus vero: *ut platea nova duceret lectum haecenus.* Unde fuit tempus, quum, in *prata nova*, emendandum hariolarer; nunc Turnebi potius senten-

tentiae accedo, lesionem novissime procusam auctoritate sua stabilientis, docentique porro, *Platanona*, item *Daphnona*, nihil aliud quicquam, quam loca platani, ac lauris confita significare, Latinae civitatis jure, haud sane repugnantibus Graecis, donata jam olim; & quidem ab antiquo. Addo fidei causa bona à Poëta Celtibero testimonio, ut:

Exornant pictae qua platanona feras:

Item:

Dissolvit daphnona suis Torquatus in hortis.

Cap. CXXVII. *Mox digitis quæ manibus vocem, &c.]* Argute, de actione, seu gesticulatione digitorum verius, nimium illecebrosa, concinnaque, ac prorsus meretricia, cui non multum ab simile, in dissimili licet argumento, illud Tibulli nostri:

At postquam fuerant digiti cum voce loquati.

Subjungitur deinceps a Circe:

Si non fastidis, loqui, foeminam ornatam, & hoc primum anno virum expertam, concilio tibi, ô juvenis, sororem.] Proprie, concilio, in re lenocinii usurpat Petronius. Sed enim & Ovidius, non minus urbane de Tithoni nuptiis apud Auroram expurgans sese:

Cur ego plector amans, si vir tibi marcet in armis:

Non me nunc sibi conciliante seni.

Unde & conciliatrix, pro adductrice, id est, lena, seu stupri sequestra (quod genus nos patrio fermone *Koppelere* seu vulgo hodie indigitamus) Plauto, Comiceque antiquitus frequentia.

CAPUT XIV.

In amoris curis: statem severae foriropa habitae quaestiones: praesidio ejus rei a Plauto, Horatio, Ovidio auctoritatis. Cultores, pro amatoribus. Duxit sup. de fidei licentia repurgatio. Item de fascino nonnihil.

Pergit delicias porro Polyæno dicere Circe. Eodem cap. cxxvii.

Habes tu quidem & fratrem: neque enim me piguit inquirere.] Nequiter sane, atque ex praescripto disciplinae lenoniae, ita in Menaechnis adumbrata à Plauto; ubi, quum herus admirans dixisset:

Sed minor, qui ille noverit nomen meum.

Ecce servus non paulo sapientior:

Minime vero mirum: (inquit) morem hunc meretricem habent;

Ad portum mittunt servolos, ancillulas:

Si qua peregrina navis in portum adventit,

Rogant, cujatis sit, quid ei nomen fiet.

Post illas (scribo, post illa) extemplo se adplicant, agglutinant.

Si pellerunt, perditum amittunt domum.

Quo etiam applicare possis Ovidianum illud, ex Helenes persona benignius sane, quam necesse fuerat probae, ad captiosissima Paridis blandimenta rescriptum:

Nec tamen ipse negas, & nobis omnia de te

Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.

Ain vero, mi Helena? tantumne à re domestica operae otique fuisse tibi, ut oblita pudicitiae tuae matronalis, ac Genialis thori immemor, res omnes relictas habuisse fatearis, prae istorum facinorum cognitione, quae Paris juveniliter per antea vitam bene, an sequius, turpiter certe ac libidinese, patrata designarit? cui bono autem? quidve curatio isthaec ad Menelai conjugem, de Barbaro & alieno adolescentulo ita anxie isse inquisitum singula? quo, nisi ut per literas quoque interpretes turpitudinem ipsa denudes tuam? tibi-que invicem res amationesque Iliensis hospitis curae atque adeo sollicitudini haud minori, quam illi tuas, fuisse tuopte manifesta indicio ostendas. utque ex infans infaniorum Alexandrum tum concinnes scilicet, quem sic tu amas, quemadmodum ille te vult, cujusque adeo pulcritudinis propius ac penitus percognoscendae multo cupientius videris, quam puellae Horatiana Barri illius formosi, quem lib. Sermon. i. Sat. vi. à Satyrico illo hujuscemodi coloribus depictum habemus:

Ut, si qui aegrotet, quo morbo Barrus, haberi

Et cupiat formosus, eat quacunque, puellis

Injiciat curam quaerendi singula, quali

Sit facie, sara quali, pede, dente, capillo, &c.

Imo, inquam, ego per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores admittere.]

Nota cultores pro amantibus positos, translatione verecunda, à qua haud longe sane abludere videtur, quod nos, servile hoc hominum genus Gallico fermone designare volentes, pro amatoribus, *sercos* vel *fanculos* perhibere consuevimus. sicuti & puellas quoque in delitiis habitas, non quidem amicas, sed dominas eadem ratione vulgo appellitamus, loquendi forma (credo) ab ipsis usque Latinis accersita. Sed enim hic non ad culturam, quae reges, dominosque, id est, potentiores amicos sequi fere, & quasi comitari solita, verum potius ad nescio quam religionis speciem, Numinum magis, quam hominum venerationi debitam (quae *cultus* nomine proprie ac signate Romanis exprimitur) vocabuli hujus virtus referenda, cujus Metaphorae continuandae porro, religiosam etiam adorationem, & nescio quid de templo insuper subjungit Polyænus, neque id adeo injuria; quippe qui & deae, & reginae, non solum dominae, titulo maectam, augustinque factam Circen adveneraturus postea.

Quidni, inquit illa, donas eum mihi, sine quo non potes vivere, ex cujus osculo pendes, quem sic tu amas, quemadmodam ego te volo?] Delitiae meretricis.

cis. Sed videtur emendandum: *Quid? inquit illa, donas eum mihi, &c.* Neque aliter sane fuerat in manuscripto, nisi quod, *avri &, eum mihi, mihi illum*, transpositum inibi legebatur. Quid? quod *dones* potius, quam *donas*, rescribendum videtur? si tritam lectionem retinere porro mordiculusque defenditare velimus. In eodem exemplari eodem capite hujusmodi visitabatur scriptura:

Non sum quidem solis progenies, nec mea mater, dum placuit, labentis mundi cursum detinuit. Quae placet, utique prae ea, quae exstat in impressis omnibus, *dum placet*, impensius, etiam placitura, siquidem, *cum placuit*, rescribatur: hoc est, quotiescunque matri meae aut visum, aut complacitum fuit, ad exemplum (opinor) Tibulliani illius in materia huic prorsus parissima:

Cum libet, haec tristi depellit nubila coelo:

Cum libet, a festivo provocat orbe nives.

Denique Ovidii quoque ex libro Amorum I.

Quum voluit, toto glomerantur nubila coelo,

Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sume ergo amplexum, si placet: neque est, quod curiosum aliquem extimescas: longe ab hoc loco frater est.] De hac ridicularia veterum superstitione, qua nimiae felicitatis successum, certumque ac praefinitum bonarum rerum numerum fascino obnoxium opinabantur, consulendus aevi nostri Phoenix Jos. Scaliger, ad votum illud basiatu-
rentis Catulli:

Tan v. baska multa basiare

Vesano satis & super Catullo est,

Quae nec permunere curiosi

Possint, aut mala fascinare lingua.

CAPUT XV.

Loca non pauca de opinione correcte, plura interpretata. Quasillariae. Immoderata muliebris libidinis intemperantia, ne dicam importunitas, in Tribunatum quasi verberalem erumpere denique, atque in infantis famulitii terga languorem siculae maritalis expiare solita antiquitus, ne quis nunc censeat. Frons constricta.

Cap. CXXVIII. Ex persona Polyaei, *militis quidem pransi parati*, sed nec arma, nec rem (ubi re cum primis opus) habentis in mundo: *Lorum*, quod dicitur, *in aqua, &c.*

Perfusus ego rubore manifeste, etiam si quid habueram virium perdidit, totoque corpore velut laxato, &c. Eundem languoremne, an *paralysem* dicam, sibi in Corinna quoque alias obvenisse tota Elegia v. libri Amorum III. secum post irritas minas lamentatur Ovidius:

Huc pudor accessit, facti pudor ipse nocebat,

Ille fuit vitii causa secunda mei.

Etiam de *veneficio*, & caeteris, quae sequuntur, eandem Nafonis Elegiam consulas licebit. Ea enim, quanta est, haud alio sane, quam ad haec Arbitri explicanda, nata mihi prorsus, ac composita videtur.

Rapuit deinde tacenti speculum, & postquam omnes vultus tentavit, quos solet inter amantes risus frangere.] *Risus*, huic loco quid faciat, nobis necdum in mentem venire potuit; itaque mihi quoque omnes vultus tentanti, *risus* tandem visum est emendare, pro eo, quod supra scilicet *furtivam molitionem* appellitaverat, interpretandum. Sequitur porro:

Excussit vexatam solo vestem, &c.] *Vexatam*, inquit, quod nos opinor, *gekreuekt*, dicemus; scilicet superiori illa in gramine volutatione, malo astro, Deaque Persica non favente, hoc est, sine robustae adeo voluptatis effectu, praeter speciem, aetatem, atque utriusque sententiam denique, cum Polyaeo amatore suo tentata, sive inchoata potius, quam ad *patratum* perducta. Et mox:

Ego contra damnatus, & quasi quodam visu in horrorem perductus, &c.] Quid, si hoc potius est, ut *viso* reponatur, pro *speculo*, & quasi somnio quodam turbulento? proinde ut idem loquutus supra cap. c. *Visa*, certe, pro *insomniis* poni quis nescit, qui Musaeas fores vel primis digitis impulerit modo?

Cap. CXXIX. In Epistola illa multo urbanitatis sale cumulatiflima: *Narrabo tibi, adolescens, paralysem cave.* Nunquam ego aegrum tam magno periculo vidi.] Eadem loquutionis forma usus quoque ad Ciceronem suum M. Caelius, de absoluto Messala scribens: *Itaque relictus lege Licinia, majore esse periculo videtur.*

Cap. CXXXII. *Nec contenta mulier tam gravi injuria mea, convocat omnes quasillarias, familiaeque sordidissimam tartem, ac me constui jabet.*] Ita est in Editione Lugdunensi; in Lutetiana vero, *quasillarias*: unde nos, *quasillarias*, extricaveramus jam antea: hoc est, genus ancillarum omnium spurcissimum ac despicatissimum; quas robustum ad *codicem* detrusas, ubique herilibus pensis in perpetuum damnatas, interpretabamur ex Plauto, Tibullo, Propertio, Ovidio, Juvenali denique; unde & *codicariarum* cognomento insignitae antiquitus. Haecenus haec scripseramus, quum ecce potiorem ejusdem item sententiae fundum nobilissimum Jos. Scaligerum esse percepimus denique, qui ad locum illum Albanum,

*Sit tibi cura togae potior, pressumque quasillo
Scortum, &c.*

hoc ipsum Petronii exemplum, (quod inani strepitu aures Turnebi verberaverat jam olim) ita ut nos emendavimus, Lectori porro arripendum

endum reliquit. [Hoc etiam, ut alia pleraque, à nobis mutatus Mellerus Spic. p. 774. qui quassillarias easdem quae codicariae. intelligens credo illud Juvenal.

Horrida quale fuit residens in codice pellex.]

Rescribo deinceps :

Oppono ego manus oculis meis, multisque precibus effusis, quia sciebam quid meruisssem, verberibus spiritique extra januam eiectionis sum.] Male enim in omnibus Editionibus nullisque precibus hodie cum sum compareret : posteraque correctio ista, non audacis ingenii curiositatem, sed vero chirographum optimae & notae & fidei, Rogertinum inquam codicem, auctorem habet. Pergit narrare porro :

*Ejicitur & Proselenos, Chrysis vapulat, totaque familia tristis inter se misisset, quaretrique, quis dominare bilaritatem confuderit *.]* Ridicula : sed tamen ex ejus saeculi consuetudine stolis pariter ac togatis mulieribus recepta : quae libidine indomita, atque inexstincta, ad furorem usque prurientes, nihil pejus adeo deteriusque metuebant sibi, quam ne vir suus, vel adulter utique haud paullo virilior, vidua pudicaque contentus nocte, fundum familiarem, hoc est, officium suum, colere negligens parcusque existeret :

Neu tenuem texens rivalis aranea telam

Deserto in Veneris hortulo opus faceret.

Ideoque (quae illius temporis infolentia fuit) quoties evenisset forte, ut admissarius suus virum se esse quodammodo quasi oblitus videretur, parte illa corporis funerata scilicet, quam potissimam in nobis foeminae appetunt sibi, reliquum erat, ut in fervorum ancillarumque infantium gregem herilis expeteret culpa : hoc est, ut *codicariae* omnes cum librariis, ac ornatricibus, caeteraque familiae pars multo fordidissima, piacularis ob alienam ignaviam fierent : utque tot ministeriorum infelicitum terga capitis unius lenitudini, haud secus utique quam fuccidanea, subderentur. Cui disciplinae etiam lux foeneranda à Juvenali meo, hanc ipsam matronarum impotentiam, atque insatietatem, ad hoc exemplum Satyrice castiganti, *consione* dico, non *bubula*, sed *papyrina*, ut vides :

Est operae pretium penitus cognoscere, toto

Quid faciant, agitentque aie ; si nocte maritus

Aurijus jacuit, periit libraria ; ponunt

Cupinetas tunicas ; tarde venisse Liburnus

Dicitur, & poenas alieni pendere somni

Cogitur ; hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,

Et scutica ; sunt, quae tortoribus annua praestent.

Vult rat, atque obiter faciem linit, audit amicas,

Aut latum pictae vestis considerat aurum :

Et caedens longi relegit transversa diurni, Et caedit, donec lassus caedentibus, Exi, Intonet horrendum, jam cognitione peracta, &c. Itaque pensatis vicibus animosior verberum notas arte contexi, &c.] *Vibicibus*, edendum esse tam scio, quam me amare Petronium.

Quid me spectatis, constricta fronte Catones ? Id est, adducta, seu contracta, & quasi caperata fronte. Usus eodem loquendi genere & Martialis, libro decimo :

Et numerat nostros adstricta fronte trientes.

Nec minus Propertius libro Elegiarum II.

Differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te

Astrictus plorete saepe dedisse pater.

Adde huc adductus, ex Cornelio Tacito, pro severo, tetricoque, ac supercilioso, cujusque frons semper adeo matutina, id est, striata, seu corrugata Catonianam quandam, ac plusquam censoriam praeferat gravitatem. Quaerit in eodem Epigrammatico Arbitrator noster :

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit ?

Quis vetat in tepido membra calere thoro ?

Ita repono, itaque reposui jam olim, antequam certe * *Pictorius* nescio quis hac ipsa, quam quidem à me acceptaverat, conjectura Racemationes porro suas auctiores facere institisset. Sequitur.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte

Fussit, & hoc vitam dixit habere telos.]

Perpera haec Sequanicae Editionis scriptura, quam ex Lugdunensi partim, partim ex ingeniosis cum meis, tum alienis suspitionibus, ita porro me praeunte, in pristinum honorem restituas licet :

Ipse pater veri doctus Epicurus amare

Fussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Qua lectione nihil verius, nihil adeo argutius. Scias, è Petroniana officina profectum bonum pedem ad nos porro Gallo-Belgas attulisse.

* *P. Victorius.*

CAPUT XVI.

Fidei tutamen appositum. Volenti neque vim, neque ullam injuriam fieri. Res attritae. Culina mortualis, sive bustuaria. *Locorum alia explanata, alia refuta, ad incudem dico Petronianam. De clavo numerali, annorum indice, prisca quaedam, ac monetae Romanae. Fortuitum, gratuitum, pituita denique, penultima producta enunciari debere : ideoque haec, aliaque talia trisyllaba fieri, quoties in Hexametris occurrant. Tegilli Plautini consideratio.*

Cap.

Cap. CXXXIII. *Hac declamatione Gytona voco, & Narra mihi, inquam, frater, sed tua fide, &c.]* Quid vero est? tua fide Apage tam frigidum schema à Petronianis facietis, & quidem quam longissime. nihil enim indignius. Mihi certe dubium non est, quin pro tua, tuta fide, debeat emendari, hoc est, quae ex sese nihil incommodi tibi, tuaeque adeo existimationi, in posterum sit paritura, quippe arcano dicturo, atque ei, qui culpis tuis & veniam simul & silentium praestare condiderit solens.

Tetigit puer oculos suos, conceptissimique verbis juravit, sibi ab Aesclyo nullam vim factam.] Nihil hoc mirum; quippe cupienti omnia Gytoni facta, neque quicquam adeo grave, vel praeter animi sui sententiam passus. Sic supra idem de Jove; cap. LXXXIII. *Et peccaturus in terris nemini tamen injuriam fecit.* Festive; atque ex opinione nostris etiamnum Jctis celebrata, qui, volenti nullam fieri injuriam, serio nobis ac severo vultu asseverant. Habes eodem capite:

----- *Sed inops, & rebus egenis*
Attritus, facinus non toto corpore fecit.]

Lego:

----- *Et rebus egenus*
Attritus, &c.

Phrasi Poëtis omnibus usitatissima; item Livio Historico, qui *attritas opes* alibi distitasse invenitur: quomodo & ipse Petronius antea cap. CXVI. *Post attritas bellis frequentibus opes, &c.* Et tamen recepta lectio vel Plauti auctoritate defendi posse videtur, qui *res dubias, egenas*, conjunxit non semel. Denique quid vetat Arbitrum nostrum obsecnitatis (ut solet) latebram sub honestissimae translationis sipario quassivisse?

Cap. CXXXIV. *Quid vos, inquit, in cellam meam, tanquam ante recens bustum venistis?]* Culnam his verbis circumscribere videtur, unde & *inquilini* etymon deductum. Ita enim loca quaedam sub Urbe inopium funeribus destinata, ubi *ferales*, sive sepulcrales epulas comburi mos erat, antiquitus indigitata, ex Festo, & Aggeno Urbico docuit nos omnium doctissimus Jos. Scaliger. Quasi innuat Enothea, Eucolpion, & Proteselenon ex hac esuritorum nota esse, quos cibos è flamma petere posse; urbane sane cavillatur Terentius: hoc est (ut Catulli quoque interpretatione in rem Petronii utamur) *in sepulcretis*, tubercinandi causa, quamvis *semiraso uxtore* prohibente, ipso capere e rogo coenam.

Et ne putetis perplexo agere, rogo, ut adolescentulus mecum nocte dormiat, nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu] Eadem similitudine in Fauni quoque Satyriafino usus Ovid. ubi narrat:

Et tumidum cornu curius inoven erat.

Verum hujusmodi commentanti venia praefanda

fuerat prius, caputque Socratico exemplo operiundum.

----- *His ego callens*

Artibus Idaeo frutices in gurgite sistam,

Et rursus fluviis in summo vertice ponam.]

Ita Editio Parisiensis. malim tamen cum Lugdunensi, *latices*, in *fruticum* locum reponere; tum *Aegaeo* potius quam *Idaeo* legere, ex conjectura. Male est ibidem in Editione postrema:

Cap. CXXXV. *Ergo exclamat, ô Enothea, imperio parete.]* Revocanda enim priorum Editionum scriptura, quae, *imperio para te*, liquido nobis antea repraesentabat.

Non Indum fulgebat ebur, quod inhaeserat auro.] Fallor? an ad Horatianum illud spectavit Arbitrarius libri Carm. II.

Non ebur, neque aureum

Mea renidet in domo lacunar, &c.

Et paries circa palea satiatius inani,

Fortuitoque luto: clavis numerabat agrestis.]

Clavos proculdubio emendandum, distinguendumque hoc modo:

Fortuitoque luto clavos numerabat agrestes.

Ut de *clavis annalibus* loquatur, qui pangebantur, id est, figebantur in parietibus sacrarum aedium, per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum; qua de re Festum, qui volet, adito, in dictione *Clavus annalis*. Adde ex Livii lib. VII. *Volsiniis quoque clavos indices numeri annorum fixos in templo Nursciae Etruscae Deae diligens talium monumentorum auctor Cincius adfirmat* Plura darem, istius nisi quantula conjecturae gloriola est, alio nuper migrasse viderem: opera inquam, & comitate hominum eorum, qui adversariis nostris per fidem inspectis, partem horumden diutius sub signo esse, atque intra Vestae penetralia

Versari aequo animo non potuere pati;

credo, ne parum in largiendo prothymi, parumve munifici viderentur, de alieno praefertim; nam quanti id refert? modo Lectori constet, omnia inter amicos communia esse debere, jure familiaritatis maxime: quo quidem hoc genus, vel ad plagiorum usque infamiam, illiberalissime abusi. Quod superest, illud indictum nobis abire non debet, *fortuito*, hoc loco trium in se syllabarum numerum habere, non quatuor: quomodo & *pituita*, apud Horatium. Fallunt enim, atque adeo falluntur ipsimet, qui verbum illud, quotiescunque auferendi casu positum occurrit, aut ex Jonico minore, aut ex Choriambos constare sic quasi pro comperto confessoque (ut, contra si quis sentiat, nil sentiat) persuasum habent sibi: priorem quidem syllabam pro verificantis arbitrio communem, tertiam vero ubique brevem facientes, sola (sicuti apparet)

re) pronuntiatione seduci, qua nos hodie sane grave nimis ac praeposere uti, omnium Poëtarum testimonio convincimur: in verbis praefertim hoc exemplo formatis, *gratuitum*, *fortuitum*, aliique talibus: quae omnia tertiis syllabis correptis publica exprimit consuetudo, quum ex traverso tamen debeant produci. Indicium fuerit hoc ipsum, quod inter Petronianos Hexametros laudavimus modo, clarius vero Horatianum illud ex II. Carminum Oda xv.

Nec fortuitum prope cessit

Leges fuisse, &c.

Sequitur versu interjecto:

Proterea, quae pinguis fovea tigillo

Concreverat, quae lentius coctis, non tuta

Inter cunctas praeparata erat, &c.

Pithocanae Editionis scripturam vides: in qua nihil desideres utique, nisi forte singularis literae suppositionem in prooetico *pro*, E. scilicet in S. commutata, ad hanc locum:

Proterea quae fovea pinguis tigillo

Concreverat, quae lentius coctis, &c.

Ut *mitia forba*, & *veteres*, quae mox sequuntur, *typhres*, ut *apula*, *pro*, *pissis*, *mitia*, *pariter inter odoratas coronas pendentia*, appositione de subtilissima appellatione *pro*, *pissis*, *mitia*, *pariter*: quas ego sane (si quidem optio utriusque eveniat mihi) adipatis regum epulis, omnique Persico apparatu recusum commutare,

Sat. 6, huiusmodi Concreta.

Atque ita, *humilis casa ista fumoso suspensa tigillo* aptissime congruet: eademque Plauto meo opera commodabitur, ita in Aulularia arguanti:

Quin Divum atque hominum clamat continuo fidem,

De suo tigillo fumus si qua exit foras.

Qui quidem totus super triparca Euclionis avaritia, inter coqus, servumque Megadori, ceditur sermo. Plura enim hic à nobis eam in rem expectes, cave, hoc unum didicisse contentus, *tigillum* istud haud aliunde quam à *tigno* formatum, quasi tu *diminutivum* dicas: quod ego pro *transillo*, hoc est, longurio transverso; unde *lardum*, *tomacula*, *succidias*, alia id genus ad diuturnitatem usus in carnario salita suspendere soleamus, lubentissime hercule interpretarer, si tamen istiusmodi annonae, aut apud sordidissimum Euclionem, aut in prisci illius saeculi consuetudine locum omnino ullum faciendum existimarem. Tibullus quidem pro *transversariis*, aut *pericis*, quibus ex more, pestinata villarum pergularumque culmina inniti, fulciri, & quasi suffundari solent, *tigilla* accepisse videtur, quum de primis illis rusticis, ac Saturniis architectonibus praedicat:

Illi congestis primis decedere tigillis

Exiguam viridi fronde operire domum.

Catullus vero pro Hyperthyro, cui generi li-

minis *superi* nomen inditum à Plauto; verbi causa

Dixerit hic aliquis: qui tu isthaec, Janua, noli?

Cui nunquam domini limine abesse licet,

Nec populum auscultare, sed huic suffixa tigillo

Tantum operire soles, aut aperire domum.

Quocirca non etiam defuturos arbitror, qui *tegum* in Plauto contestandam pronuntiabunt, pro *testi* genere exiguiore, uti apud Varonem explicat nobis Marcellus; quum sumpsit hoc verbum in mente habuisse, suspicari quid vetat? quum alterum aliud, *limen* inquam suum, pro *tuguriolo*, ac *domicilio breviori*, perperam nobis suppositum ire ausus.

CAPUT XVII.

Locorum aliquot obscurorum illustratio. Libare limen, *Attico* quoque *Aristophanis* patrocinio defensum. *Pensio*, pro *Pensatione*. *Anser*, *Priapi* pariter, ac *matronarum delitiae*. Ejus rei aliqua rationum *verisimilitudo* quaesita, relataque ad *verecundiae* notam scilicet, qua prae caeteris hoc pennipotentum genus vulgo insignitum nobis concinnat *Plinius*. Additum praeterea de *cenforia* cibatus *anserini* locatione, eidem animanti omnium *facerrimo* OB MERITUM, ac *Capitolii* defensionem, *antiquitus decreti* praebitque ex publico.

Cap. CXXXVI. Jam reliqui (sc. anseres) *revolutam*, *passimque per totum effusam pavimentum*, *collegerant fabam*, &c.] *Effusam* mensae eversione scilicet: cui, oblitus anilium edictionum, purgandique leguminis cura ad tempus seposita, (haud quidem praeliandi studio, neque quo pugnacissimo animali ullum capitis periculum crearet, sed ut semetipsum potius, tum folliculum suum, à rabioso impetu, ferratisque trigae istius anserinae moribus fartum tectum praestaret) pedem, opinor, tertium extorserat *Polyaenus*, ita ut de *tripede*, jam *bipes* reddita videretur, ad exemplum illud *Martialis* mei:

Huius tripes quatuor, & bipes me ipse.

Veterem mensulam illam dico, quam, *Enotheae* Sacerdotis opera maxime, binis etiam carbonibus impletum, potantque fieri causa in medio item altari, habuimus supra cap. praecedenti. Ex quorum singulorum pariter consideratione planum de *confragoso* omnibus jam concinnatum opinor locum in sine hujus capitis, ubi *Enothea* denuo in cellam suam revorsa, *quidnam se absente de faba factum sit*, scitari pergit ex *Polyaeno*, *faba*, inquam, cuius nec volam adeo, nec vestigium ullum reliquum inibi nota-

(G)

bac

bat sibi; neque mirum; ut quae è sacra mensa illa (quam tertii pedis defectu percussam subverfamque memoravimus modo) in terram universa revoluta exciderat, unde in proclivi adeo anseribus fuit, partem illam leguminis temere humi dispersam, passimque per totum pavimentum effusam, in profundum ilicet, hoc est, in voracem ventrem, condere, sibi que auferre porro, & quidem cum ipsis folliculorum quiscquiliis, quos periphrasi multo felivissima, *muscarum imagines* capite praecedenti supra indigitaverat Petronius.

Necdum libaveram cellulae limen, &c.] Ita in utraque Gallicana Editione probissime culum extat. Proinde, an Turnebus apud se fuerit, dubito, quum pro *libaveram*, *superaveram*, obiectare ausus est nobis. quasi vero non sirempse metaphoram ista aliquot ante Petronium feculis, & quidem Athenis Atticis,

Ufus item in Ranis priscus Aristophanes?
Verbi gratia.

Οὐ μὴ δαρεῖσθαι, ἀλλὰ γούραι τῆς ἰσχύος.

Et, ne diutius tristis esset, jacturae pensionem anserem obtuli, &c.] Pensionem, pro pensatione, posuisse videtur, qua voce idem quoque usurus postea, cap. cxli. *Sequetur imperium, si promiseris illi pro unius horae fastidio multorum bonorum pensationem.* Porro:

Cap. CXXXVII. *At illa, complois manibus, scelerate, inquit: & loqueris? Nquis, quem magnum flagitium admisseris. Occidisti Priapi delitias, anserem omnibus matronis acceptissimum.*] Cur vero matronis anserem acceptum praedicat? an verecundiae causa fortasse, quam animanti huicce antiquitus tributum, unicus ille naturalium rerum scriptor memorat nobis Plinius lib. x. cap. 20. quo loco pavonina pariter ingenia describit? *Ab auctoribus non gloriosum tantum animal hoc (pavo) traditur, sed & malevolam: sicut & anser verecundum: quoniam has quoque quidam addiderunt notas, &c.* Credo equidem, neque enim aliud, quod dicam, habeo in mundo; an potius, quoniam Isidi hoc alitum genus peculiariter sacratum? quam Deam curatissimis utique ceremoniis colebant stolati ordinis matronae: nimis quidem adversus animi Propertiani sententiam, utpote, quem votivum illud puellae suae in casto Isidis pervigilium, ac decemnoctialis secubitus, in istiusmodi contraria sane vota, ne dicam Thyestaeas preces, stomachosum amorem coëgit erumpere:

Atque utinam Nilo percat, quae sacra tepente

Misit matronis Inachis Ausoniis.

Sed quum Priapi etiam delitias, idem pugnacissimum istud animal appellitet Petronius, haud sine causa suspicari possit aliquis, improbius nescio quid sub matronalis schematis integumentis occultari; nec alio fortasse accommodandum,

quam quod avis eiusce lingua in cibo, vel potione certe, assumpta, foeminarum libidinem concitare, maximumque adeo pruriginis muliebris fuscitabulum esse credatur. Ego tamen priori sententiae meae, à nemine haecenus tentatae, acquiescere tantisper cogito, donec aliquid verisimilius sese obtulerit mihi. Utut est, anseres istos sacros fuisse, ac propterea alimenta *ob meritum* sibi decreta accepisse ex publico (sicuti in Prutatio Athenis bene de re populi meritis fieri solet) ex Arbitro didicimus jam antea; illud non item, cibaria horundem locare publicitus, rem censoriae inprimis curationis fuisse. idque in fide Flaminium, ac Sacerdotum potissimum. quo fiebat, ut hocce *Ganjarum* genus nemini coquo in jus vocare jus esset; id de Lydis piscibus praedicat Varro. De locatione vero alimentorum ita Plinius lib. x. cap. 22. *Est & anseri vigil cura Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditi ruitus. Quamobrem cibaria anserum Censeres in primis locant.* Cicer. pro Roscio. *Anseribus cibaria publice locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint.* Adde ex Arnobii lib. vi. *Cur canes in Capitolio pascitis? cur anseribus victum alimoniamque praebetis?* Caeterum hoc ipsum Romae, quum haec omnia Crotone gesta: ubi, an ritus idem obtinuerit, vel Petronium interrogato, ne quaeras foris.

CAPUT XVIII.

Aliquammulti loci apud Petronium lustrati, correctaque. Mero ac libidine solutus. Regnum Neptuni pavit Ulysses, quo pacto oporteat interpretari. Effectus pro patratu in re nuptiarum. Clotellum. Dei Lampfacii numen Lycae periter ac Tryphaenae propitium: Polyaeo contra terra marique iratum infestumque. Eucolpium, & Polyaeum, pro una eademque persona indiscriminatim sumi debere. Carnis Etymologia, ejusdemque vocis proprietas, Donato maxime adminiculante, excusata. Pseudogalli, tum nostrorum hominum latinitas non ferenda: simul eorundem in vocabuli istius usurpatione insolentia atque impuritiae detectae.

Eodem Capite CXXXVII. *Itaque taedio fatigatus, rogo, inquam, expiare manus pretio licet*] Ecqua vero causa est, quin, liceat, hunc in locum restituere liceat nobis?

Infra manus meas camellam vini posuit, & cum digitos pariter extensos porris apioque lustrat.] Id est, hoc piamenti genere februat expiasset, sive repurgasset, quippe impiatos, consceleratosque, ac pollutos anserina caede scilicet. Habes exinde:

Avellanas nuces cum precatione merfit in vinum: & sive in summum redierant, sive subfederant, ex
bat

hac conjectura dicebat: nec me fallerebat, inanes scilicet, ac sine molecula veri, nec in summo humore consistere.] Et ego quoque, quamvis nec superstitiosus, nec hariosus eluens, conjecturam tamen ex his Arbitri ipsius verbis ducere haud dubitanter ausim, locum, qui in medio est, hoc modo repurgandum: ex hoc conjecturam ducebat, &c. Caeterum, quod hic de nucibus Petronius, id ipsum de avorum ingenio refert M. Varro in lib. Rei Rust. verbi gratia: *Ovum inane natat, plenum desidit.*

Epulo, quae etiam laetas, paullo ante (ut ipsa dicebat) perituro praestat.] Recte, atque ex fide argumenti superioris. Etenim malam crucem Polytaeno interminata fuerat Enothea.

Cap. CXXXVIII. *A Lyciae, quamvis soluto memore ac libidine egest, eandem vim tentat.]* Usus eadem phrasi & supra cap. LXXIX. *Nec cum solutus in ro amissum ebrias manus, &c.* Item cap. CXXXI. *Peribat illa resoluta membris cunctis (ita enim cum Lipsio legendum) aurea n thorum.* Nec non Ovid.

Tempore jacens mecto mulier resoluta Lycae.

Idem in Arte;

Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis

Formae.

Necque aliofium illa quoque alterius loci improbitas trahenda:

Odi concubitus, qui non utrinque resolvunt, &c. *Ipsa Paris de mero libidinatum judex.]* Quid, libidinatum, faciat hoc loco, sane non video. Quocirca, frustra eos haud quaquam futuros, arbitramur, qui litigantium se legere nobiscum potius sunt praecepti tui; vel certe litigantium, cum Lipsio. Subdit porro Polytaenus:

Si hanc in comparatione exhibet, tam petulanti oculis.] Ab eodem habitu sidera quoque ista, plus quam Circeia, commendaverat & supra cap. CXXVI. *Et oculorum quoque mollis petulantia, &c.*

Cap. CXXXIX. *Gemini satiavit numinis iram Telephus, & regnum Neptuni cavat Ulysses.]* Restituo, *pavit*; à *pavendo*, imo vero hercule à *pascendo*, ne quid mentiar; nimirum, quod (uti Plautus autumat) piscibus in alto pabulum praeberit toties, cum suis, tum sociorum naufragiis, apud Homerum

Nobilis, ac nusquam non famigeratus Ulysses. ut non injuria de ipso Romanus Philetas praedicasse iudicetur;

In mare cui soli non valere doli.

Quaer conjectura confirmior videtur mihi, quoniam satiavit video etiam antecessisse, metaphoram sequenti huicce tantum non confinem, ac geminam.

Cap. CXL. *Ea ergo ad Eumolpum venit, & commendare liberos suos ejus prudentiae, bonitatisque credens.]* & *vera sua.]* Provocabulum, *suos*, aberat à Manuscripto: potestque etiam à libris nostris,

salva sententiae integritate, abesse.

Cum ergo res ad effectum spectaret, &c.] Hoc est, quum, gaudia sua (Lucretiana saltem circutione uti ut liceat mihi) toto corpore praeflagiente, in eo iam Venus esset, ut hortum virginalem, & muliebria arva aspergine feminali confutum iret Eumolpus. Per effectum enim plenam voluptatis robustae, reique Venercae, consummationem honestissimi vocabuli ambage circumloquitur, patratum dico: idque ex Divi ipsius Isidori definitione observatum pol memoriter mihi.

Dum frater sororis suae automata per clostellum miratur.] *Clostellum*, diminutivum à *claustro*, eadem formatione cum *plostello*, *mofstello*, *castello*, *rastello*, quorum origo adeo in promptu, atque in confesso. Et mox:

Nec se rejiciebat à blanditiis doctissimus puer, sed me numen inimicum ibi quoque invenit.] Videlicet

Implacabilis illa (Lycaeatrix anme Triphaenae?)

Quae me per terras, per cani Nereos aequor,

Hellepentiaci sequitur merita ira Priapi,

Praesens heu nimiam vindicta in partibus illis,

Quas finis abscondit. nam nec pueri, nec amicae,

Nec mea fratri in Pygmaei bona vendere possum,
nedum ut Eumolpo, velut antea, totum approbare me postulem. De Triphaena, ac Lycae addidi: qua vero conjectura adductus? inquires, hac scilicet, quod in superiore illa Eucolpii cum Gytone & Eumolpo navigatione aurem in somnis Lycae à Priapo vulsam commemorerim jam antea: eumque serio cum Triphaena per quietem admonitum, Eucolpium, quem quaerebant, ejusdem Dei opera ac consilio maxime, in navim suam esse perductum, quae quidem res & iram ultoris Numinis adversus hunc nostrum, contra in Tarentinum negotiatorem illum, ejusque vedtricem omnium foeminarum (vel Eumolpo teste) formosissimam, studium divinum praesens, ac propitiam voluntatem nobis, velut in tabella, plenissime simul ac planissime ostendat. Quid enim? Cave Polytaenum istum diversum esse ab Eucolpio illo priore existimes: nec mirere, si unum fugitivi caput aliter atque aliter, pro tempore & loco, duarum personarum munus partesque sustineat pariter. Ita enim rem natam intelligas velim, Scenae serviendum fuerit, vetusque illud & quasi quotidianum nomen suum Eucolpio commutandum. Cui bono? inquires. Nimio vero, quo integra videlicet simulatio servaretur, utque fallere facilius inter ignotos posset: quippe cujus rebus minime conducebat, anteaetae vitae suae flagitia Crotoniatibus innotescere, latrociniaque, ac caedes, & inquietem illam obscoenae ad arenam damnationis, tum fugae, ac tot adulteriorum infamia conscientiam dispalescere in vulgum: fallaciamque, ex praescripto consilii com-

munis callidissime institutam, invidiosa proditio-
ne à peregre adventantibus denudari: atque ita
inchoatam Tragoediam personis capitj detractis
indignissime subverti. Cujus adeo rei periculum
non erat, quamdiu quidem Eucolpius mutato no-
mine Coranis illis, Galla credulitate tumidis, pro
supposititio nescio quo Polyæno, quem perbelle
sefe esse assimilabat,

Et titulo, & specie ignorabilis objiceretur.

Cap. CXLI. *Apud quosdam gentes scimus adhuc
legem servari, ut à propinquis suis consumantur de-
functi, adeo quidem, ut objurgentur aegri frequen-
ter, quod carnem suam faciant sejorem.* De lege
ista, & gentibus, quarum exemplum Coranis
suis, hoc est, captatoribus, Eumolpus imitan-
dum proponit, plenius consulendus Solini Poly-
histor capite lv. Quod reliquum restat igitur, in
carnis vocabulo summam Latinitatis rationem à
Petronio habitam, defunctorio ictu resolvendum
non est. Etenim, probe & signate verbum rei
convenientissimum usurpasse, fidem abunde factu-
rus nobis Donatus illa ad Terentianam Heauton-
timorumenon explanatione: *Caro dicta est, eo quod
careat anima, & caro proprie dicitur mortuorum,*
unde & excarnificare deductum, item carnifex, pro

eo, qui carnes ex homine facit. Hactenus Donatus.
Unde animadvertas licet barbariem ac sordes ne-
scio cujus Maximiani, qui usque adhuc tamen
pro principe illo Elegiographo, Cornelio Gallo,
non dico mihi,

Nec bardo juveni, neque naris obefae,
sed stolidæ imperitorum turbæ obtrusus, in cu-
jus impurissimis, carminibusne, an criminibus,
dicam? hic quoque inter caetera Pentameter oc-
cursurus est tibi:

Carnis ad officium carnea membra placent.

Ut enim *carnea membra* ista, pro carnosis & suc-
ciplenis, auctoritate Martialis, qui *carnarius sum*,
eodem fere significato princeps visus procedere,
defensitare facultas sit nobis: illud tamen qua ra-
tione ferri possit, non video, *carnis officium*, pro
Veneria corporis oblectatione, reque volupta-
tum, positum esse apud eos utique, qui latine,
quam *barbare*, [erat *Theologice* in autographo] lo-
qui potius, vel scriptitare se student:

*Queis hæc (cum Flacco dicam) sint qualiacun-
que*

*Arridere velim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra, Beleago, teque Gotalpi
Morojoporum inter jubeo plorare cathedras.*

JANI DOUSÆ NORDOVICIS

P R O

SATYRICO PETRONII ARBITRI,

VIRI CONSULARIS,

Praecidaneorum

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

Multum esse in re aliqua; inibique emendatus Macro-
bius. Saurea Plautinus sexui quodammodo suo resti-
tutus apud Fulgentium. De Albutia Petroniana,
anne eadem eum Albutilla Taciti, quaesitum, ac
pronunciatum denique. Narrationum complurium, de
incertis Arbitri atque extraordinariis Fragmentis in
unam veluti struem congestarum, Doufica desideratio.

Hactenus quasi per scrupos Petronia-
nos, atque (ut ipse loqui amat)
glarearum eminentium fragmenta fe-
minalceatos traximus pedes, myr-
mico & molesto incessu auctoris li-
neamenta atque ordinem capitum,
persequuti; quæ, quanquam in-
terrupta oppido, nobis tamen ad callem musteum
quodammodo investigandum, præeunte clarissimo
Pi-

Pithoco, ac veluti faculam ad spississimas tenebras extendendis, non sine succellu, vel potius succella, communis praeiueate, semitam aperire visa; nam, absque illo manu ductore fuisset,

*Non ante caute, nec Numinis ulla visibilis
Copia, nec misero Lucifer ullus erat.*

Itaque parum absuit, quin cum depontano illo Catulli munice

*Praeceptum ierim in lutum per caputque, per
aurem;*

idque imprudentia locorum maxime, etiam interdiu obscura. Reliquum est, ut, quae praeterea à Vêteribus passim in exemplum adducta ejusdem nobis monumenti, fumosi magis quam lucidam faciem quassantis, extra Satyrae huius ordinem liberalissime praeiuit, suspensis per timorem vestigiis casabundi porro attendemus; haud quidem continenti serie (ut antea) sed vero saltuatim potius, ne non reapse videlicet sic, quasi per Satyram, grassari iudicemur, ad destinatum finem properantes denique: qui, quo eveniat, Diis etiam in manu est.

QUOD ILLUC TAUSTUM, FOELIX, AC FORTUNATUM DEAT cum editori, tum spectatori, vel (si mavoltis) arbitris, locum quendam Macrobianum, ab copte, quem dico, laudatissimo taedigero nostro in rem praefentem laudatum, praemittere stat sententia; in quo perexiguam, imo duarum modo literularum, praepositionem soleo desiderare, recte, necne, viderint doctiores, atque in primis ille, cuius nomen (sanctum nobis in perpetuum futurum) ediffertavimus modo, inter Arbitri nostri arbitros,

Quantum est, aut erit, aut fuit priorum, citra controversiam consultissimus, namque, ut nunc legitur: *auditum mulcent* (de fabularum ratione institutus hic fuerat sermo) *velut Comoediae, quales Menander, ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta patris castius amator non reposita, quibus vel mutam esse Arsitram, vel Arsitram nomen, quoniam insipiens mirantur, ferri qui potest?* At vero modica tantum praepositionis accessuncula fiat, jam omnia in proclivi existent. Sed rem vide: *Vel argumenta patris castius amator non reposita, in quibus vel multum esse Arbitrum, &c.* Nam & in Cicero: *multus in opere*, etiam cum faventia lestitimus: & Graecos, τὸ πολὺ consimiliter usurpantes,

*Haud veniam modo, sed laudem meruisse fate-
mur.*

Monendus Lector, in notabili illa Fulgentii censura, Plautinum Sauream, ne vir esset, praeposere à Lutetiano librario persuasum. Sic enim ille.

*Scilicet Petroniana subit Albutia: hac enim allu-
dente & Plautinae Saureae dominatus obdormit.]
Saurea autem servus dotalis in Asinaria apud Plau-
tum, quem de communis dominae sententia,*

domino ipsi suo dominantem more suo concinat Comicus. Unde merito hercule dominatus ejus à Fabio Planciade haud obscure incessit. Proinde è foemina in marem, me vindice, denuo tandem transire ut possit dominator iste atrienfis Demaeneti, iterum dico omnibus, generis rationem ante omnia commutandam, ne, exemplo Petroniani Ascylti, à sexu ipse suo fugisse videatur scilicet. Caeterum, quae hic *Albutia* vocitata Petronio, eandem cum *Albucilla* Taciti esse (nisi & illic forte, *Albutillam*, ὑπεροχιστὶς scribillandum) facile adducor ut credam, ob has notas maxime, quibus ipsam Historicus ille insignem magis, quam honestam facit, ita scribens sexto Annali suo: *Dein multorum amoribus famosa Albutilla, cui matrimonium cum Satrio Secundo, conjurationis indice, fuerat, defertur impietatis in Principem. Comitiis tunc ut exijit & Albuti ejus, Gn. Domitius, Vibius Marjus, L. Arruntius, &c. & quidem hoc ipso facilius, quod Salustianam Semproniam, ejusdem paene farinae matronam, statim porro ibidem subjungat Mythologicus ille scilicet. Mirum vero, in universa hac farragine nec vestigium, quod ajunt, nec volam elegantiae illius (quam in eapse muliere tantopere ab amatoribus expetitam agnoscere videtur Planciades) imo ne nomen quidem, quod minimum fuerat, uspiam locorum comparere. Sed profecto verum erit, id quod jam inde ab initio Praecidaneorum meorum conquestus sum prius, vix decimam miscelli hujus operis partem in manus nostras pervenisse; nam qui pote? quam neque de Cerbero illo latratore trifauci? quem caudicem, seu rabulam forensem fuisse, facile fidem nobis (expertis inquit) facturus erat Arbitr: neque de tot regis illis manubiarum struicibus penes fugitivum (Ascyltumne an Eucolpium?) repertis: de Allicitis eundem molestantibus: aut quinam Longuriones illi fuerint, quos, nisi inclinatos, non solere transire cryptam Neapolitanam, ex veteris Glossarii Petri Danielis relatu cognoscimus, residuum nobis quicquam publicae calamitatis injuria fecerit; ut de Petauri interim circumactu nil dicam: de Tullia, nescio quam regiam significante, de definitione doli, & mali, apud judices, (uti apparet) & quidem legitime instituta: de Aumario, in quod semetipsum conjecerat Eucolpius: de Myrrbino poculo, quod quidem, ad libidinis concitamentum, epotum sibi profusus fuerat Satyricus noster: de sacerrimo illo Masiliensium ritu in pharmaci unius, verbenis vestibusque sacris ornati, eoque cultu per totam civitatem circumducti, devotum ac quodlibet caput univèrsam pestilentiae publicae contagionem à se despuentium, atque execrantium quam longissime: posteaquam ille inopia, ac necessitate (quas venter aerumnas creat) ad extrema compulsum, in saginam se conjicere non dubitasset, alendum antea, quasi in περὶ τῆς, publicis, & purioribus cibis, & quidem per annum integrum,*

offerens locansque sese: atque inde, piacularis victimae in morem, deprimendum ad laniendam porro, aut saxo deprimendum in maximum malam crucem. ut fiat illud: *Unum pro cunctis dabitur caput.* cui ritui ea quoque consona, quae libro XVIII. de Carthaginensibus narrantur à Justino. Quemnam denique furem illum fuisse suspicabimur, qui ad periculum usque (id quod ab Acrone refertur) publicem arroserat sibi, de quibus omnibus singulatim in extraordinariis Fragmentis istis mentio non infestiva, & quasi gustus quidam praebitus nobis, si tamen gustum appellare possis, minuta nescio quae Analesta (quorum nec pes, nec caput in tanta uspiam vastitudine comparet) & quasi ramenta quaedam Petroniana de copiosissimis epulis residua nobis modo, quae passerini prandii reliquias ex aequare possit videantur.

CAPUT II.

Pithonae conjecturae de aetate Petroniana confirmatio. Eidem Satyrico nostro maculae aliquot insigniores deterfae. Hallucinae, quid? indidemque verbi hallucinari origines deflexa. Vera manubiarum significatio ostensa. Excelsissimus. Ducere contentionis funem.

Ex D. Hieronymo in Epist. ad Demetriad. de Virginitate servanda:

Concinnatulos pueros, & calamistratos, & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbitri est, non bene olet, qui bene semper olet, quasi quasdam pestes ac venena pudicitiae virgo devitet.] Haec Hieronymi citatio doctissimi Pithoei conjecturam de aetate Arbitri nostri validissime confirmat; ipsum nempe Martialis tempora antecessisse, imo plane eundem esse, quem inter paucos familiarium Neroni assumptum, tanquam elegantiae ARBITRUM, testis est Tacitus; nam, nisi ita esset, Martialem, non Petronium, Pentametri istius auctorem laudasset Hieronymus, quemadmodum & Papinium (uti opinor) Fulgentius lib. I. Mythol. in sequentis Hemistichii relatione, utrique Poetae communis:

Primus in orbe Deos fecit timor.

si tamen Papinio de Placidii Lutatii Statiani Interpretis sententia (qui Hemistichium istud ab ipso Statio mutuatum Arbitrum vanissime hariolatur) aetate posteriori judicasset hunc nostrum, qua persuasione nihil absurdius utique, aut stolidius. Habes protinus Fragmentum ejusdem ab Isidoro Hispalensi Episcopo prolatum, paullo aliter; quam in Etymologici illius contextu hodie csum legitur, exempli gratia:

Quid est iudicis dolus? Nimirum, ubi aliquid factum est, quod legi dolet. Habetis idolum, accipite nunc malum.] At nobis receptam potius Isido-

ri Editionem consilium est sequi, in qua ad ipsos Iudices directus hic sermo, & *dolum*, pro *idolum*, disertissime publicatum hoc exemplo: *Quid est, Iudices, dolus? &c.*

*Cui vultur jecur ultimum pererrat,
Et pectus trahit, intimaque fibras,
Non est, quem lepidi vocant Poetae,
Sed cordis malus, livor, atque luxus.]*

Ita lepidissima illa Parisiensis Editio. contra Bapt. Pio placebat *tepidi*, hoc est, insuaves, insipidi, non inflammantes ardentem, lacertose, non omnibus nervis rei scopum attingentes, qua lectione nihil mehercule tepidius, ita ut in ipsum Pium potius, nec coelum, nec terram, nedum scopum Petroniani acuminis attingentem, *insuavitas ista enervis*, quam in Poetas fabulatores, convenire videatur. Quid mirum? quum neque ipse Scaliger (at quantus jaculator!) satis *εὐρύς* nobis hoc loco vel oculos, vel manum collimasse censeret possit, qui *timidi* legit, quam scripturam Editio quoque Lugdunensis amplexa,

Haud timide, ut tanto tibicine suffundatam.

Ego vero, post tot tantasque pugnantes opinionum sententias, si quis correctioni quartae locus est reliquus, nihil equidem addubito, quin ad istuncce modum,

Non est, quem Tityum vocant Poetae, &c.

clausulam hanc suam conceperit Petronius. Atque hanc conjecturam mihi divini illius Scaligeri hariolatio haud timide suggererat jam olim, quam quum postea ad horum versuum marginem iure, & quidem optimo, pro mea (uti res erat) solens adtexuisssem, ecce ab ipsis usque Vipsaniensis vulturem tibi, qui Tityum nostrum usu facere ausus est suum, non quidem jecur illi, sed mihi conjecturam involans meam, qua in re singulari sum fato, meapte culpa maxime, qui per fidem toties istiusmodi Laconibus libros meos pertractandi fecerim copiam.

Repono in Furi Comediarum scriptoris exemplo, ita Gliconem meretricem (si qua Planciadi fides) loqui facientis:

Myrrbinum mihi adfer, quo virilibus armis occurrerem fortiuscula.] Nam in Editione Patissonii *adfers* legitur, sed perperam. In versibus illis vero;

*Concepit nam terra sonum, calami loquentes
Invenere fidem, qualem narraverat index.]*

nodum in scirpo mihi videntur quaesivisse, qui lectionem hanc ipsam examussim probissimam in dubium vocare ausi, dignissimi utique, quorum calida commenta non nisi apud auritos Midas inveniant fidem.

Allucinari dicitur vana somniare, tractum ab Allucitis, quos nos Conopas dicimus. Petronius: Nam centum me vernali allucitae molestabant.] Aut plane hallucinor ipse, aut aliter rescribendus hic locus, & fortasse interpolandus ad hoc exemplum:

Nam

Non enim me verna lallucinae mollescit. Pro-
tinus ibidem legitur :

*Manubias dicitur ornamentum regum, unde &
Petrus dicitur ait : Ut regum manubias per
fugitivum repertae.] Credo Eucolpium, vel certe
Alcylton significari. Etenim ut ille ait manubias
paravit. Quid? quod de amborum manu-
biis etiam habuimus supra, cap. LXXIX. ubi de
femet, & fraterrimo illo fratre suo narrat Eu-
colpius : Non repugnavit Alcylton, sed, sed per
optima fide partiti manubias sumus, &c. Proprie,
ac signate oppido. Manubiae enim à manu ety-
mon habent fortiter, quasi, ut dicas fortia, aut
per vim, hoc est, per latrocinia, seu rapinas,
quod est : sed vero magnifica est, atque opul-
ta, &, proinde, uti hinc dicimus, Basilica
prorsus; neque aliter Cicero : Qui manubias sibi
tantas ex L. Metelli manubiis fecerit. Et Cicero
III. de Orat. Quaeque (sc. nostra) Caesar impe-
ratoris manubiis ornat. Citatur porro ex Vete-
ri Glossario P. Danielis :*

Eucolpius, dicitur à Patronio i. Satyrarum]
Credo non alium locum Glossarii hujusce Aucto-
rem in animo habuisse sibi, quam quem nos in
Petronio habuimus prius, cap. LXXXVIII. Eu-
dorus quidem in cacumine excelssimi montis conse-
nit, &c. Ita enim malo, quam quod in Ma-
mertina Editione spectant : In cacumen excellen-
tissimum montis consensit.

Deinde ex Joannis Salisberienfis Policratico:
Non duco contentionis funem, dum constat inter nos]
Ducere contentionis funem, est velitari, sive al-
tercari, jurgiaque cum aliquo exercere super re
quapiam controversa. Quo etiam Horatianum
illud perlubenter traxerim lib. I. Epist. x. vers.
48.

*Tortum digna sequi potius, quam ducere fu-
nem.*
utiturque capite metaphora alibi Tertullianus.

CAPUT III.

De Festra Palmerianae correctioni subscriptum, e-
st, Cuius Romuli a Seneca ac
Macrobio hujusmodi festivitatis statumen qua-
situm.

Vili ferebat laet Regni bona : cellaque ca-
pituli.

Deinde fiam, Romuli quoque casam.]

Probe, & sincere omnia, si festam excipias ta-
men. pro quo Janus Palmerius emendandum
conjecit festam, positum videlicet pro re qua-
vis antiqua & vili; quoniam de festra Ant. Gni-
pho integrum librum ediderit olim, ubi (ut
cognoscimus à Macrobio) de plerisque id genus,

quibus vetustas cludebat, satis polè curiose dispu-
taverat, ut non magis ad ipsam festram, quam
ad eum librum Gniphonis (quem cum ipso au-
ctore, & quicquid casae illa antiquitas exoletum
habuerat, irrideri autumat Palmerius) respexe-
rit Arbiter. Et haec quidem mens, sicuti ap-
paret, Melleri nostri. Ego autem ingeniosi a-
dolescentis conjecturam, prout debeo, amplec-
tor, haecenus quidem, ad vocabuli festrae res-
titutionem quod attinet; nam enarratio istius-
modi (dicam libere) haud placet, qui seorsum
à capite amico sentire audere, nullum piacu-
lum esse deputo, arbitrorque Arbitrum nostrum
saeculi sui insolentiam sumtusque intolerabiles
more suo fugillare, imo criminose, & quidem
palam ac publicitus incessere, atque hoc velle
significare, eo jam luxuriae ventum, atque in-
tantum à majorum suorum moribus degenerasse
suae aetatis ingenia, ut vilissimum quamvis
mancipium, mediastinus puta, aut cellarius a-
lioque, & catenatus janitor, non quidem Gni-
phonis librum de festra (uti Palmerio placet) aut
rancidas omnino antiquitates, sed vero festram ip-
sam potius, hoc est, istum in Sacrario Romano
mancipium, ac vetustissimam Romuli regiam,
tanquam casam, aut gurgustium aliquod praete-
gere, & tegillo suo contemniscus ac fastidii
plenus naso suspendat adunco, nauseans prope-
modum ad Saturniam simplicemque illam priscae
Reipubl. continentiam, ac frugalitatem parvissi-
mo contentam, neque id adeo injuria : quippe
quem cella laxiore, ne angustiore dicam tem-
poribus nostris (ex Arbitri persona disputo) pan-
diculari, lumbosque ac nervos exporrigere vi-
demus, quam aula quondam Urbis nostrae con-
ditoris fuerit scilicet, id quod facile crediturum
scito, qui modo loci illius apud Juvenalem, &
ipsum corruptissimos saeculi sui mores perpetuo
detestantem, meminerit memoriter, Sat. XI.
vers. 79.

*Ipse (sc. Curius) focus brevibus ponebat oluscu-
lo, quae nunc*

Squalidas in magna squalidit conde fester,

*Qui meminit, calidae sapiat quid vulva popi-
nae, &c.*

Sed hoc ad malaciam, seu fastidia eduliorum ple-
bejum sapientium. nunc vero regiam istam Qui-
rini casam, cujusmodi fuerit, propius aliquan-
to consideremus. Tradit igitur Seneca Pater II.
Controversiar. Inter haec tam effusa moenia, ni-
hil est humili casa nobilius. fastigiatis supra templis
auro fulgens praelucet Capitolium. potes objurgare
Romanos, quod, quum humilitatem suam obscurare
possint, ostendunt. Hinc rite & ordine illa sacra-
menti formula concepta à Valerio Max. lib. IV.
cap. 4. Namque per Romuli casam, perque veteris
Capitolii humilia testa, & aeternae (forte aeter-
nos) Vestae focus, fidelibus etiamnum vasis conte-
ctos

dos iuro, &c. De eadem insigne quoque testimonium habet Factor. III. ubi Romuli patrem, Martem ipsum inquit, ita loquentem inducit Ovidius vers. 183.

*Quae fuerit nostri si quaeris Regia nati,
Aspice de caena straminibusque domum.*

Item I. vers. 199.

Dum caesa Martigenam capiebat parva Quirinum,

Et dabat exiguum fluminis ulva thorum.

Denique efferti argumento isto, quantum est, poetarum libri, quibus tamen singulis foeneranda lux ab historica illa Dionysii Halicarnassae narratione, quae est libro Antiquit. I. in Romuli & Remi fratrum mentione scilicet, à scriptore Graeco verbis huiusmodi veluti penicillo adumbrata. *Εἶδ' ὃ ἄνθρωποις ἐν βασιλικαῖς, καὶ διαίται ἀνθρώπων, ἐν ὅροις τὰ ποτὰ παλαιαῖς διὰ θυλόν καὶ κελεύμενον σιμῶς ἀνθρώπων, ἐν ἐστὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐν Πάριον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τ' ἱπποδρόμου ἐρεβῆτης λεγόμενης, Γαυλὸς λεγόμενης, ἣν φιλάττων ἱερὸν, οἷς τῶν ἐπιμειλῶν, δὲ ἐν ἐπὶ τὸ σαρμότερον ἐξάγοντες, εἰ δέ τι ποιητεῖν ὑπὸ χειρὸν, ἢ χρόνῳ, τὸ λεῖπον ἐξακούμενοι, ἐπὶ πρὸς ἐξομοιοῦντες εἰς δύναμιν.*

CAPUT IV.

Uni, item alteri emendationi manus injecta; causaque liberali postliminium auctori sua res vindicata. Inops audacia tuta est. De duorum, qui perperam diremti fuerant, locorum reconciliatione conjectura. Sententiam quandam Petronianam de Ennio adumbratam videri.

Nam nihil est, quod non mortalibus adserat usum:

Rebus in adversis, quae jacuere, juvant.]

Quae jacuere, id est, quae despiciatui, & quasi derelictui nobis, nulloque in honore aut pretio fuerant antea, tunc, quum eorum usu facile carere poteramus.

Sic nate domersa cussam deponderat aurum:

Remorum levitas naufraga membra vebit.

Cum sonuere tubae, jugulo stat divite ferrum:

Barbara contemni praelia pannus habet.]

Alterum prioris Hexametri Hemistichium hoc modo emaculandum, fulvum deponderat aurum, indicavere ante nos alii, posteaquam id ipsum à nobis, & quidem in re praesenti, praemoniti fuissent prius, quemadmodum novissimi item Pentametri clausulam, quem hoc exemplo corrigendum ad oram Editionis Lugdunensis papyro interposita in Adversariis meis notaveram planissime:

Barbara contemtu praelia pannus habet.

Quam tamen restitutionem nostram idem ille,

quem dixisse me sentio, in ipsissimi hujus Petroniani Epigrammatis per causam à se laudati contextum nullus referre veritus, auctoris sui nomine per fraudemne, an contentum, maligne dissimulato. Caeterum, quod dixit Petronius, *pannum* (quo pannuceam, hoc est, pannis centonibusque obitam ac fordidatam plebeculam designat) *barbara praelia habere contemtu*, id est, bellicorum tumultuum unice securum degere, nec barbariem praeliorum curare, quasi nihil ad se attinentium, haud inscite (meo quidem animo) applicare possis ad Hemistichii illius sententiam, quam habes cap. cxix. in Carmine illo belli civilis longe omnium ingeniosissimo:

----- Inops audacia tuta est.

cujus nos hancce inibi ex Sallustio rationem reddidimus, *Quoniam egestas facile habetur sine damno.* Cui illud quoque ab Aquinate Satyrico succenturies licebit:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Hoc enim dicto viatoris vacui securitas multo facetissime exprimitur, qui, etiam coram immanissimo viarum infessore, ac sicario publico, in ipsa mortis vicinia constitutus cantillare, & quidem fidenter ac sine noxa, sustineat. *Pannus* igitur in Petronio, pro eo, cui deprehensio nihil praeter pannum, id est, scissam ac fordidam tuniculam, auferre possis. Quis enim ita immanis obsecro, aut barbarus, detrahare uti nudo vestimenta se postulet? In divite vero, atque opulenter viaticato, ornatoque, ratio prorsus dispar; in *cujus jugulo ferrum stare*, hoc est, ficas in unius caput undique ac mucrones distringi,

*Claroque & caro potius, quam sanguine vili,
Noxia Bellonae telu tepeferi,*

intelligit Petronius noster. Sequitur porro Poëtici styli, imo stimuli, ab exemplo ductoris Ithaci ad longinquas peregrinationes exhortatio:

*Lingue tuas sedes, alienaque littora quære,
O juvenis; major rerum tibi nascitur ordo,
Ne succumbe malis, te hoverit ultimus Ister,
&c.]*

Suspicioque hanc APERTAE ipsius DICTIONEM fuisse, hoc est, responsum ex Tripode, & Apollinis persona ei datum scilicet, qui Delphicum oraculum consulebat, tanquam Tiresiam Horatianus Ulysses, quibus artibus, atque undenam potissimum, opes ac divitias sibi parere vel corruiere posset, huiusmodi captiosae quaestionis argutiola grassatus:

*Nunc si nos audis, atque es divinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, unde petat?*

Quam lepidissimi Epigrammatis clausulam una cum Tetraſticho praecedenti, ac festivo Petronianorum versuum auctario, imo Thesauo boni, de

de blattariorum Codicum penu depromptam, ac gypsiatissimis vespilionum manibus opportune praecceptum, alius neminis, quam Claudii Bineti doctrinae, comitati, iudicio, ac diligentiae debemus. Sed de toto hoc genere proximo Capite singulatim videbimus, unam prius Poëmatici sequentis sententiam excussuri, quam de Enniano penu penissime adumbratam quamvis audacter ausim dicere. Ea vero haec est:

*Nam citius flammis mortales ore tenebant,
Quam commissis tegant.]*

Nunc Ennianam, si videtur, audiamus, lib. II. de Oratore relata à M. Tullio: *Dicere, ajunt, Ennium, flammam a sapiente facilius ore in ardente opprimi, quam bona dicta teneat.*

CAPUT V.

In Petronianam Cl. Bineti symbolam seriae ac severae habitae quaestiones: nonnullae ac Censuriae quidam velut delectus adbibitus. Ejus exempli primum Epigramma (quod & ἀνέφαλον esse demonstravimus) de Prisciani, ac Fulgentii auctoritatibus, pristino tandem nitore restitutum, auctumque unius insuper Hexastichi supplemento, quod à reliquo corpore suo diversum facile ex rei ipsius conjiciamus argumento. Alia quaedam.

Receperam superiori capite, proxime me ali- quid de Cl. Bineti collecta dicturum. Id reapse aliquando ut praestem, & res, & locus, paene dixeram efflagitare, non tantam postulare, videntur: ipse, inquam, Arbitr Petronius noster, cujus liberalissimo genio quin major meliorque Epigrammatum istorum pars debeatur,

Religio sane est addubitare mihi.

In eo proinde assensum Editori nostro haud gravatim videor commodaturus, unum è primoribus excipio, quod ne Petronio assignem, ipsa constructionis totius invenustas in causa, nihil minus, quam Petronium, respicientis, à quo vitio structorem hunc nostrum abesse quam longissime, cognitum habent omnes, quibus aut palatum, aut pectus sapit, ad genium inquo, sed Petronianum. Scin, quod dicam? Epigrammatum illud Martiae nomini inscriptum, super pomis & castaneis à delicata illa muneri missis nescio cui, versificatori huic scilicet

Petro ruris, & insectationum.

Ejus hoc est initium:

*Aurea mala mihi, dulcis mea Martia, mittis,
Mittis & lirsutae munera castanae.]*

Quod ipsum tamen cum Tetraasticho sequenti aliqua ratione tolerabile videri poterat, nisi conclusio Gallica hieme illa Petroniana frigidior

Ille, cor paene mihi funderet, ac cervicem.

Quid enim istis languidius obsecro, vel inconcinnius?

At si dissimulas multum mihi cara venire,

Oscula cum pomis mitte: vorabo libens.

Verum de hoc fatis: ad primum Epigramma convertamur, cui aedepol principium deesse videre qui nequeat, nae vere coccum illum, haud luscitiosum, esse oportebit, commune faciendum insuper, prioris Hexametri contextum, virtute lectionis margini ascriptae, ex Prisciani ipsius sententia, ac Fulgentii laudatoris fide, celeriter repurgandum, ita nobis Petronium enucleantis; *Solus corvus contra rerum naturam in mediis aestivis fervoribus oviparos pullulat foetus, unde & Petronius:*

Sic contra rerum naturae munera nota

Corvus maturis frugibus ova refert.]

Jam, quod ad finem ejusdem attinet, is vero (me iudice) haud absurde adeo agglutinari posse videtur ad alterum Poëtae nostri Hexastichon quoddam, de Catalectis magni illius Scaligeri depromptum, atque indidem porro inter Petronianae caenulae reliquias, extra Satyrae ipsius ordinem tamen, ab obsonatore Lugdunensi relatum primitus, cum Lemmate istiusmodi:

DE VITANDO FASTIDIO.

Id enim omni sane ex parte hujus, quo de agitur, carminis argumento respondet penissime: quod ipsum clarius adeo ut liqueat, Epigrammatis prioris finem cum exordio sequentis ausim sub uno quasi aspectu lectoris proponere:

Non uno contenta valet natura tenore,

Sed permutatas gaudet habere vices.

Nolo ego semper idem capiti supponere costum,

Nec noto (id Mellero placebat) stomachum conciliare mero.

Taurus amat gramen mutata carpere valle, &c.]

Sequitur deinceps in Editione Bineti Epigrammatum multo argutissimum, *Psittaci* (uti apparet) *honori consecratum*, quod, quia obscuritatis nihil habet, elegantiae plurimum, glossematis meis corrumpere superfedebo: tantum ab ipso contextu manum abstinere Lectorem velim, ubicunque alterius ad marginem adscriptae Lectionis suppetierit copia. Ea enim optima ac Petronissima esse persuasum tibi habeas, mi Lector, (generatim, hoc est, de toto opere in universon praedico) quae singulis paginarum oris praetexta aliquem scripturae variantis praeserunt titulum.

ET HOC PUTA VATEM DIXISSE.

Nec minor tertii carminis luculentitas, quam in prioris tamen Hexametri particula cogimur desiderare. Nam quanti obsecro pretii est illud?

Naufragus ejecta nudus rate, &c.] Ego certe (si & fidei & notae praesentis Codices auctores in

in mundo haberem mihi) lubenter adeo emendam:

Naufragus eversa nudus rate.

Necque enim ejecta quid fiet, hoc utique tempore divinare possum.

CAPUT VI.

De controversae lectionis veritate in versu Petroniano παρρησιας, variae, atque in omnes partes, disceptando certatum. Quid Romanis Ora. Aras, pro cancellis, quis, praeconum Quirintium exemplo, patris sermone Kajos vulgo nominatus; Auricolas, pro Nabecolis solites videri. Locis aliquot laborantibus suppetiae latae.

Ad octavum Epigramma salutem porro transeamus. etenim reliquis, in medio quae sunt, abunde Binetus ipse medicinam fecit. Id adeo in curtos Judaeos, (genus apud Romanos quod contemptissimum erat; unde & recutitorum, verporum, apellarum, sabbatariorum inditis ex recognitionibus per summam contumeliam appellati) detortum apparet. Quid enim?

Judaeus licet, & porcinum numen adoret,

Et coeli summas advocet auriculas;

Ni tamen & ferro succiderit inguinis aram,

Et nisi nodatum solverit arte caput, &c.]

Ita enim est in contextu, unde Binetus, aram, nobis extricavit scilicet, quod circumcisio (vel Scriptura teste) sit velut arrabo quidam nationi Judaicae. sed &, oram, in eadem ora adsumum legimus. Ego vero quid sequar, aut quem? Ipsum me potius, atque hocce porro quod apponam denique.

Ni tamen & ferro succiderit inguinis oram, &c.

prudenterissima translatione, pro pellicula glandis sphaeram cooperiunte; quod ea sit veluti freonum, sive lupatum potius (hoc enim oreas est) iis dico, qui recutiti vel circumcisi non sunt, idque ipsum eo fit verisimilius nobis, quod Metaphoram inchoatam porro continuare voluisse videatur Petronius, nec, quod semel prospere sub manum atque ex sententia cessit, relinquere, praesertim quum de nodato capite continenter atque è vestigio subjungat: Quid vetat & pro labio, oream interpretari hoc loco, figura non absimili? quod praeputium glandi nihil aliud, quam labrum, quippe quod duplici seu bipartito Bifrontis Dei cognomine nunc Clusum, nunc Patulcium pro re nata possis indigare. Oreas vero ab ore sic dictas, ac utramque, quam proposui, significationem habere, tam Latinis, quam Graecis (qui labra etiam παραρρησιας vocant) gnarum nobis ex Festo, principis illius Jos. Scaligeri commentariis, uti ipsos illustris, & illustriore reddito, quam solis radii esse, olim cum

judum est, solent. Nec tamen vel oram, vel (si malis) etiam aram in Petronio defensari posse abnuerim. sed pro ara inguinis Judaici, sic tanquam pro aris & focis patriis, vortis gladiis depugnare velle, id vero aequum sane haud arbitror:

Necque illi, qui faciunt, mihi placent, plane loquor:

animo tamen aequiore hoc ipsum passurus, si praeliatores istos modo, vel pugiles potius, quam ratione ara hoc loco locum habere possit, satis pol cognitum atque exploratum habere cognovero prius, quod quidem persuaderi mihi ipse vix posse opinor. Ego igitur huic generi tanquam in tempore auxiliari venturus, aio, asseroque aram, sive oram, Judaeo inguini non minus apte mehercule, quam oream illam nostram, congruere, ut videlicet primum illud (aram in quo) pro Cothone Serviano, hoc est, pro margine, labro, seu crepidine aggestu terrae in altum editius aliquanto extructa, qua flumina (uti Carus loquitur) oppilantur, ad undarum exaequantium impetus potissimum coercendos, dictum interpretemur. Quod quidem genus nos populari sermone Kajos indigare consuevimus jam inde ab antiquo, quam Romanae item notae vocem esse, ab eodem Semone illo, quem dixi, edocti fuimus jam olim. - Cajare enim apud Quirites priscos illos, comprimere, coartare, compescere, unde & Cajeta pro aetatis coartrice, & Cajatio, coërcitio. Ita siquidem me malo, quam puerilem caedem cum Fulgentio interpretari,

Qui capite sepe suo instituit vestigia retro.

Utut est, eleganter mehercules aram appellat pelliculam illam, cujus apellae, id est, Judaei, ex disciplina majorum, ac patriae legis necessitate inopiam quodammodo patiuntur: quasi si labrum, seu crepidinem dicas, supremam struthi partem integumento suo probissime adeo ac pudicissime velantem. Idem fere de lectione illa altera, τῇ oram scilicet, dictum cupio; quod proinde ut vestimentorum extremitas limbus, vel instita; sic & folliculus, seu membranula illa peniculamenti instar fimbriata ac laciniosa fascinum circumquaque ambire, imo vero coronae, sive causiai in morem vel cuculli potius, capitellum ipsum praetextare videatur. Cacterum ecquidnam Pentametro, illo sibi voluerit Petronius:

Et coeli summas advocet auricolas:]

non medius fidius intelligo: nisi si rescribendum forsitan:

Et coeli summos advocet auricolas:

pro aurarum, hoc est, aetheris ac nubium cultoribus: idque ex sententia illius, quod in Judaeos detortum praedicat Juvenalis:

Nil praeter nubes; & coeli numen adorant.

Pergit eo ipso in carmine de eadem gente porro commemorare Petronius noster:

Exem-

Exemptus populo Graja migrabit ab urbe &c.]

Neapolis significari opinor periphrastice. Huic siquidem *Græcae urbis* cognomen peculiariter, & quasi speciatim, antiquitus tributum de Varrone nostro, Lipsio inquam, didicimus nuper. Vide quæ ad locum superiorem cap. LXXXI. notati à nobis antea: ubi mendicem expulsum in decuratio *Græcae urbis desertum sese ac delatam jacere, jocosam lamentatus Eucolpius*: Habes deinde

Vidi ego me tecum jussu fide in fine fœni:

Summa tu vincis, si mihi vera venis.]

quo loco *vincis* rescribi malim. Et mox altero ab hoc Epigrammate:

Non totius inae Venus, & Tritonia parat.]

pro quo *parat* inibi jam lectitur. Denique tertii, hoc est, sequentis Tetraſtichi initio *intertexta* conjunctim scribendum. Sed hoc vilis, quam pro monumentis, aut legentium etiam, dignitate: quemadmodum & alteram illam in v. d. d. illis illis oppido, ac vere Eroticis Hexametris nescio cujus amatoris Poëtae,

Græciæ totius inae magnifico monilibus ornat,

Atque totius inae capiti, &c.]

Illic siquidem, *magnis monilibus*, palam hodie periculum esset, repugnante initialis illi *bae* monilia, & eadem contumacillime, in dictione monilia. Non minus leviculum in Dillicho, cui *Caesaris* praemissus titulus, in honorem (uti apparet) Lucani Cordubensis:

Mitanda est in fœna sacrata sereni, &c.]

Ubi, *fœna*, potius placet, tractu non ignorem receptam lectionem vel Tullii ipsius praefidio atque auctoritate defendi posse, scribentis: *consecrare aliquem in fœna, vel monumentum eam*. Illud vero magis nugæ etiam supit, quod pro arte, ante reposuimus hocce Pentametro epigrammate de E-lephanto.

Ere moriens ludus, qui fuit arte pavor.

CAPUT VII.

Pœma quoddam Madaurensis Philippi sibi de Menandro conversum, laquei illud quidem omnium venustissimum, cæterum plerisque ignotum incivisumque *ba-æ-nus*, ideoque post nuperam Bineti Editionem formis recudi jussim. *ba-æ-nus*. *Laca* in eo non paucæ explicata, correctæ, vel illustrata.

Exemplum hocce capite Phœnicis illius, Justi Lipsii, imitari decretum est mihi: atque, ut ille PERVIGILIVM VENERIS ab eruditissimo JC. Pithoeo subministratum sibi ablectissimis ELECTIS suis inseruit nuper, item ego alterum quoddam haud minoris elegantiae Poëmatium, non lectum antea, non visum, doctis (ut spero) ac bonis omnibus cupientissimis, imo cum summa adeo ipsius Bineti (ab eo enim hic argenti rivus) voluntate, gratia, faventia, in publicum aperiabo mihi.

Dabo hocce primum Romanæ Poësis ac communium studiorum cultoribus, dabo etiam Genio ipius meo, dabo denique, imo merito lubens redonabo, Auctori suo scilicet, quem, quum antehac dilexerim semper, nunc etiam

Ob unus bujus carminis facetiam,

Dignum Latinis, haud Batavis auribus,

Et amare capior pariter, & admirarier.

Is autem L. Apulejus cluit, Philosophus ille Madaurensis nobilissimus: atque ab illo architectone Poëma istud, quod dico, extructum. in cujus partibus aliquot sigillatim castigandis, ne opera nostra largiores videamur, carmen integrum, præmissa antea inscriptione, antelagio huic nostro protinus subiciemus: non quidem, uti hoc ipsum in Editionis suae contextum retulit Binetus, sed quomodo nos, partim ex variis ejusdem Editionis ad oram libri attestis, partim ex privi ingenioli conjectura universum porro illud rescribendum existimamus. Exemplum vide.

L. APULI *Agxaxiv* ex MENANDRO.

Amare liceat, si potiri non licet:

Perantur illi: non moror: non sum lividus.

Non se percuriat, qui beatissimè lividet.

Quis Venus amant, fuit amoris compotes.

Nobis Cupido esse dat, ipse adargit.

Olli purpurea delibantes oscula

Clemente morfu rosea labella vellicent;

Mentem denique & leguminas genas,

Et pupularum nitidas geminas gemmulas.

Quæ & cum tenera membra molli lectulo,

*Cum pectore * adhaerent Veneris glutino;*

Libido quum lasciva insinista suscitet

Sinuare ad Veneris carum semina, foeminas

Inter gannitus & subantis voculas,

Carquet popillos atque anpholous intiment,

Arentque sulcos molles arvo Venerio,

Thyrsumque pangant hortulo in Cupidinis,

Dum crebros ictus combibente lumine,

Trepida in dorso Veneris, & anima secula,

Esaculent tepidum rorem niveis laticibus.

Haec illi faciant, quæ Venus non invidet,

At nobis casto saltem delectamine

Amare liceat, si potiri non licet.

Nunc quid in his ipsi potissimum variatum sit, videamus, correctionum nostrarum rationes in loco atque in tempore reddituri.

*Cum pectora * adhaerent Veneris glutino;*

Lacunarum in medio vides, sed vero modicam eam, & cui explendæ sesquipædali verbo neutiquam sit opus. itaque statim auxilium à Bineto invenit, una, interponere auctorem ipsa illum manu quæducente sententia. Mihi vero idem juris illuc ab hypercriticis non si tribuatur, quid vetit, quod minus *arte*, five *ordo*, *venis* & una in vacuum porro venire *Veneris glutino* agglutiatum jubeam?

Libido quum lasciva insinista suscitet

Sinuare ad Veneris carum semina, &c.

[H 2]

Ita

Ita restitui, ac distinxī, nisi me animi mens fallit, *εὐσεβέως*. Neque vero est, quod quenkum novitas ejus loquutionis offendant: *σείσεται σινὸν γέμιναν* ad *Veneris cursum*, qui modo in translatione Poëtarum ingeniticiem ac nervos subactos habeat probe: pro *incitet*, seu *solicitet sinuare*, hoc est, ad lananda implexu sinuoso, & quasi pectinatim conferenda, atque *σείσεται* *bedarum* in morem contortuplicanda inter se femora, sive adeo femina, amantes ut solent, quod *congeniuare*, vel etiam *congenulare* casca dictitabat Latinitas. Quod si quis Bineto subscribere sese maluerit potius, emendantī praemisso commate:

Sinuent ad Veneris cursum, &c.

ecce hic etiam secundas agere paratum Doufam; hoc enim satius consultiusque esse deputo, quam in ambiguum litem descendere, aut in dividiam porro venire cum homine ignoto.

Atque amplexus intiment.

Noviter dictum, at rationabiliter tamen, estque, *εσϋλα* (uti apud Ovidium meum est) *linguis lucantia*

Valgiter obtortis alte insinuare labellis,
& (quod Plautus perhibet) *proserpentem bestiam facere, duplicem ut habeas linguam.*

Thyrsumque pangant hortulo in Cupidinis.

Latine, ac signate oppido, si modo eorum hominum acumini credendum, qui à *thyrsō* isto non Bacchico, sed Ithyphallico, vernaculum illum nostrum, quod hodie foeminis praecipue ad quemvis subitum casum, puta si pedem offenderint, aut testum forte manibus prolapsum confregerint, temere ac muliebriter proclamantibus, vulgo in ore esse consuevit; haud quidem iis togatis dico, aut vili de plebe modo; sed vero iis stolis etiam,

Quisque tegit medios insita longa pedes:

hoc est, de summo matronis loco, ac ordinis primarii, multo in speciem honestissimis. Neque id adeo mirandum, quum *thyrsos* nihil aliud, quam *scapum* sive *caulem*, in morem columnae supinatum, ac subrectum, Latinis hominibus designat. Sed neque minor proprietates in verbo pangant, pro figant, posito; qua ratione & plantae, & taleolae pangi, vel depangi dicuntur, quum inhumantur, hoc est, deferuntur, aut defiguntur in terram. Unde & Strategus ille Poëtarum Mantuanus noster:

---- *Pange ordine vites.*

Vide Festum. De hortulo vero Cupidinis, metaphorice ad rem voluptatum translato, quod eodem loco addit Apulejus, posteaquam veneri arvi arationi vim illam Lucillianam, id est, satum genitalem rite atque ordine subiecisset, consulendus flos ille Belgarum unicus, Lipsius noster, Antiqui. Lectionum libro III. Sequitur deinceps:

Dum crebros ictus combibente lumine,

Trepida in decursu Venere, & anima fessula, &c.
Ita enim emendare potius visum nobis, quam retinere id, quod in contextu est modo: *combibente lumine*; aut, quod ad oram a Bineto adtextum legitur, *combizente*. *Combibere* porro ictus lumine, tralatio omnium elegantissima: à quo etiam Lucretianum illud alienum videri non debet:

Sic igitur Veneris qui telis accipit ictum,
Sive puer membris muliebribus hunc jaculatur,
Seu mulier toto jaciens è corpore amorem,
Unde feritur, eo tenet, &c.

Sic, *amorem bibere*; Virgilius: *Ignem totis ossibus, imo medullis bibere aut vorare*, Ovidius, Papinius, & ceteri omnes, quicquid est Poëtarum. Apulejus hic igitur, *putres in venerem, fractosque ac vere patrantes oculos* denotare volens eorum exprimit habitum, qui *validis Veneris compagibus haerentes* (uti apud eumpse Carum nostrum legimus) *solicitant spatium decurrere amoris*, hoc est, quum res ad effectum jam spectat, Poëtae Sullonenſi haud ignarum. Sic enim ille II. de Arte:

Aspicias oculos tremulo fulgore micantes,
Ut sol in liquida saepe refulget aqua.

Sed & Juvenalis,

----- *Oculoſque in fine trementes.*

Ad superiorem Lucretii *decursum* illa etiam frequentia opportune possis accommodare:

Trepida in decursu Venere, & anima fessula, &c.

Quae quidem restitutio feliciter (uti spero) nata nobis sub manu, quum in Bineti Editione:

Trepidante cursu, Venere & anima fessula, &c.

illepida hercule, ac coacta nimium constructione legatur. Etiam *laticibus* scripsimus, contextum potius, quam succidaneam, quae margini adhaeret, lectionem sequuti, ea vero *laticibus* refert, quod, uti barbarum ac invenustum, hoc utique significatu, nec ipsa quidem amorum mater, aut nobis, aut Apulejo, unquam opinor, persuaserit.

CAPUT VIII.

Alterius item lepidissimi Poëmatii exemplum, carminum Horatianorum genera omnia ac modos singulis versibus complexi, nuper a Cratippo primum, mox à Bineto, tertio nunc denique à nobis, editum, & plenius, & emendatius, non sine curiosa difficillimorum explanatione.

Pergam officium meum exsequi porro, &, quando semel jam exorbitare insiti, alterum quoddam Poëtae quidem incerti, cacterum venustate & vetustate nihil (uti spero) priori illi Apuleji Poëmatio concessurum, in commune proponam. Promulgatum id non ita pridem, & quidem bis eodem

eodem anno iterata Editione, primum dum comitate atque indutria liberalissimi Cruquii nostri, iterum ab unico superiorum Carminum editore Cl. Bincto: non sine lituris, mendis, ac lecanis aliquot, quas tamen, facta utriusque exemplaris conlatione, nos & exarcire, & integrare posse confidentia est. ita alterum alterius auxilium eget. Argumentum ex titulo haud ignotum. Ipse, candidissime Lector, consideres licet.

* PASIPHAE FABULA EX OMNIBUS METRIS HORTIANIS.

Filia Solis

Affidat igne novo,

Et per prata juvencum,

Mentem perditam, quaeritat.

Non illam thalami pudor arcet,

Non regalis torus, non magni cura mariti.

Optat in formam bovis

Converser cultus per:

Et Proetides dicit beatas;

Ioque laudat, non quod Isis alta est,

Sed quod juvenca cornua in frontem levat.

Si quando miserae copia suppetit,

Brachiis ambit fera colla tauri,

Floresque vernos cornibus illigat,

Oraque jungere quaerit ori.

Audaces animos efficiunt tela Cupidinis:

Illic itaque gaudet

Corpus includi stabulis, se faciens juven-

cam.

Et acriter iudicanti male suavis
O sapienter totis, & juvenca (heu nefas)
bimembrem,

Cecropidae juvenis quem perculit fractum ma-
nus,

Fili relictens Gneffus tristia tecta domus.

Restituimus (ut vides)

Et per prata juvencum,

legitimam Bineti lectionem prae Cruquiana illa subditiua:

Et perstrata juvencum,

merito, hercule, ac perlubenter amplexi. Atque, ut hic Pictaviensis illa Antverpianae, ita contra Antverpiana Pictaviensis, septimo ab hinc versu, multis millibus, mea quidem sententia, antistat, in hoc exemplo:

Ioque laudat, non quod Isis alta est, &c.

Etenim in Editione Bineti defectus hoc loco, quem ex Cruquiana supplevimus, antiquo Memphiticae Deae nomine retracto è fuga. Etiam *juvenca* ibidem, *τῆς τῆς juvencae*, restituere ausi, huiusmodi interpretationis fiducia maxime, Pasiphaë lus felicitatem non cessat praedicare, ac magnificare prae sua, laudibusque in coelum vehere assidue; non eo quidem nomine, quod primaria Aegypti Dea, ac quadi Praefestrix, novo

praeterea Isidis cognomento insignis eluens; verum potius, quod vaccina forma, lacteoque candore, notabilis cornua superbe ac gloriose elata, atque in frontem subrepta, gerere conspiciatur. Quid vero? annon cornuta utrobique Inachis,

Sive juvencam illam, sive Deam facias?

Juvencam, quod de puella omnium formosissima in candidae juvencae faciem ob furiosam Junonis aemulationem conversa primitus: *Deam* autem, quod, quum ipsius Isidis personam omnemque imaginem gerit, non alius coelestis Numinis, quam Lunae nobis habitumque ac personam representet, quae candida est, & coerula, hoc est, humida, maximeque diebus primis corniculata. At Pasiphaë hanc ipsam, non ut Isidem lunatis atque in frontem elevatis cornibus conspiciam; sed vero, ut patalem bovem laudibus in coelum tollit: ac juvencae potius, quam Deae similem fieri exoptat sese: quo non homini, sed tauro adultero suo, vaccina scilicet specie totam approbare se possit. Reliqua in libris formulariis bene se habent, usque ad Distichon illud,

Illicitisque gaudet,

Corpus includit stabulis efficiens juvencam.

Ita enim est in utrisque, idque ex divini illius Scaligeri castigatione maxime, quam nos poene integram sequuti sumus; excepto, quod pro *includit*, postrema exclusa litera *includi*, pro *efficiens*, transpositis sic quasi per *μετάθεσιν* prioris syllabae elementis, divisim, *se faciens juvencam*, fatali huic monstro probabiliter condonavimus: hoc est; assimulans sese, quasi revera juvenca fiet. Nota enim, prodigiosae quidem, sed antiquae fidei, historia, qua abiectae bovis Daedali artificis simulacro fallaciter inclusa, ac bovillo integumento velata, indomita haec Minoë uxore ductori regii armenti inforandam se praebuit, ex cuius compressu gravis facta non hominem, sed Minotaurum, in gremium currucae mariti profuderit denique. Possit & lectio constitui ac reconcinari hoc modo:

Illicitisque gaudens

Corpus includit stabulis, &c.

uti Participium *τῆς gaudens* accusandi, haud nominandi, casu acceptum ad vocem *corpus*, non vero ipsam *Pasiphaë*, referamus, eadem permanente sententia scilicet. *τῆς stabulis* vero etiam ambiguitas nonnulla subesse videri possit, & fortasse ad penitiorem *stabulorum* significationem alusum, unde & *prostibula*, & *prostibulae* derivatae, quasi *pro stabulis prostantes*, ad capturas emendas exigundasque à praetereuntibus; de prostituteis loquor, ac togatis hisce, quae meretricium quaesti sui gratia in propatulo facere condiderunt scilicet: quod genus universum, ita graphice verisque ac genuinis coloribus expressum ab unico illo Comicorum principe habes in Poenulo:

(II 3)

Pro-

* *Exstat apud Rafinum de Metris.*

*Profedas, pistorum amicas, reliquias alicar-
rias,*

*Miseras, schoeno delibutas, servilicolas sordi-
das:*

*Quae tibi olant flabulum statumque, sellam & ses-
sibulum merum,*

*Quas adeo haud quisquam unquam liber tetigit,
neque duxit domum.*

* *Servolorum sordidulorum scorta diobolaria.*

Sed & *praesepim*, sive adeo *praeseptum*, apud eundem pro mansuetula meretricia, hoc est, pro fornice, lustroque, ac loco libero usurpatum reperias non semel, nec apud Plautum modo, sed vero apud Varronem quoque, & ipsum M. Tullium. Omnia enim loca clausa, & iuta *praesepia* vocitata antiquitus, teste Nonio. Neque alio-
vorfum juvenalis illud, mea quidem sententia, interpretandum:

Qui bona donavit praesepibus, &c.

Porro, ne quis postremum Hemistichium istud ita, ut posuimus modo, legere addubitet nobiscum, loquutionis fortasse insolentia offensum, eum vero ego à Latinorum Comitorum principe melius Latine addiscere, indidemque has phrasas in animum suum immittere, ac fideli memoriae commendare, jubeco: *bardum, vilem, gloriosum, facitum aequae, ac magnificum virum facere sese*: interdum omisso etiam Pronomine, quomodo *ferocem facere*, in Mostellaria, id quod nostris quoque Idiotismis consentit planissime, quae vulgo dictitare soliti: *Faire la pretieuse, le brave, Den praccbert, oft den haen maken*. Nam, quod in Pictaviensis editionis contextu, *effigies juvencae*, quasi per appositionem, superiori sententiae connexum appensumque legitur, quid vero ad emendationem hanc nostram? quae tamen, si cui obefioris naris Lucumoni arriserint minus, poterit, me quoque hoc ipsum praecedente sibi, *effigie juvencae*, hoc est, sub mendaci juvencae lignae velamento, falsoque adumbrata vaccinae personae specie ac simulacro, extrinsecus contentus, sibi potius approbare, quam mihi; nam ipse sane, ad me quod attinet, à prioris sententiae statu haud facile dimovebor. Habes subinde:

Et amoris pudibundi male suadis, &c.

Pudibundi, non in laude, sed in vitio positum videtur, pro pudendi ac merito erubescendi amoris morbo scilicet, quod silentio praetereundum haud quaquam putavimus. Versu vero antepenultimo, qui sequitur, geminam in Pictaviensi exemplari lacunam Cruicii nostri comitate explevimus: cui, ostinentum par pari de alieno aliquando ut redderemus, manu ductore Bineto, in proximo Sapphico synarteto vicissim auxilio fuimus, primum pro recto patrium, deinde pro auferendi casu rectum in extremo substituitur: hoc amplius, deleto comitate, quod versus sententiam in medio conturbare utrobique ac destruere visum hactenus.

Eleganter vero *bimembrem*, hoc est, biforem, seu bicorporem, vocat portentosum Pasiphaes partum: quem cum ingeniosissimo Poëtarum Ovidio,

Semibovemque virum, semivirumque bovem,
rite possumus interpretari.

CAPUT IX.

*Devitri flexilis temperamento Tiberii Principis temperibus reperto. Ejus adeo rei causa quatuor scriptorum auctoritates productae, atque inter se conciliatae mutuo. Dictorum aliquot Joh. Salisberien-
sis Arbitro auctori suo (illuc unde bonum pedem attulerant), liberali ac literali causa assertorum enun-
ciatio.*

Petrus Crinitus, magni illius Politiani auditor, ac discipulus, inter caetera industriae, atque ingenii facinora, libros nobis complures HONESTAE DISCIPLINAE titulo honestos reliquit. In iis, praeter Grammaticae rei, ac verborum veterum tractationem, multa item ad Historias reconditiores pertinentia passim lestantibus occurrunt, quibus Sallustianum illud jure optimo occentari possit: *Fides sit penes auctorem*. Ea excipio modo, ubi, non abs semet, sed vero ex certorum monumentorum relatu, caesi aevi ritus, vel res etiam interdum gestas, curiosa felicitate conquistatas, recenset: quo in numero illud quoque (uti spero) memoria haud sane indignum videri poterit, quod idem de vitri ductilis, seu flexilis inventionem, ea, qua à scriptoribus praefcis acceperat fide, nobis porro examinandum proponit, quae res, quoniam miraculo affinis, eademque nostro quoque Arbitro digna aestimata, quam convivalibus Trimalcionis sui festivitatis interponeret, ne nobis quidem aliena videri debet, quam paulo altius fustiusque repetitam, adductis undique in unum testimoniis, asseramus, atque corroboremus in posterum, & quidem eo hercle curiosius, quod de gestae rei veritate ipse Plinius nonnihil utique visum subdubitare. Sic enim unicus ille, ac fidelissimus naturae arcanorum scrutator, lib. xxxvi. cap. 24. *Ferunt à Tiberio principe excogitatum vitri temperamentum, ut flexibile esset: Quotum officinam artificis ejus abolitam, ne aeris, argenti, auri metallis pretia detraberentur, eaque fama crebrior (restituo, celebrior) diu, quam certior fuit. Ubi clare imperatoris nomen, sub quo hoc ipsum acciderit, habes expressum, id quod unum modo, culpa exscriptoris puto, in Petroniano exemplo desideratur. Sed & Graecis verbis ejusdem historiae narrationem aliquanto adstrictius à Dione pertractatam operae pretium fuerit cognoscere, eo magis, quod nulla Historici ejus mentio apud Crinitum. Tradit igitur Cassius iste, sed quasi pro comperto, lib. LVII. pag. 617. κατὰ τοὺς ῥομαιοὺς*

τῶτος καὶ ἐν αὐτῇ μεγίστη ἐν τῇ Ρώμῃ, ἐπειδὴ ἑταροκλήναι
ἰγνύτο, θαυμαστὴν δὴ τινα τροπὴν ἀνέτειλεν. ἀρχιτέκτων
γὰρ τις, οὗ το ὄνομα οἷος οἶδε (τῇ γὰρ θαυματοποιίᾳ
αὐτοῦ ὁδοῦτος τὸ Τίδεος καὶ ἐπεροφέν αὐτοῦ ἐς τὴν
ἐν ὑπὸνῆμαϊ ἐγγυχθῆναι) οὗλος οὖν, ὅς τις ποτὶ
ἀνομάζον, τὰς τε θεμελίους αὐτῆς περιεχούσας,
ἄσε καὶ συγκινθῆναι, καὶ το λοιπὸν πᾶν πικρὸς τε
καὶ ἰσχυρὸς παρὰ τὴν περικλῆσιν, σχοινοῖς τε πανταγῶ-
δεν αὐτὴν ἐκέντη, καὶ ἐς τὴν ἀσχυρίαν ἔδραυ ἀνδρά-
ποισ τε τοιοῦτος καὶ μηχανικαὶν ὑπακίνοος ἵππων κα-
ποι. Τότε μὲν Τίδεος καὶ ἱστανκισεν αὐτοῖς, καὶ ἐγ-
λοφύτη, καὶ δὴα μὲν ἐκείνο χρημάσιν ἐμίμνε, διὰ
τὸ ταῖο ἐκ τῆς πλεως ἐξήκατε, μετὰ δὲ ταῦτα περὶ
ἐλθόνος οἱ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν καὶ αὐτοῖς ποικίμην, κέν του-
τῇ πείρῃν τε, καὶ οὐλοῦν ἐκασθῶλονος τε ἐξῆπιτόδες,
καὶ θλαστὴν πᾶς, ἥ συνῆσαν ταῖς τε χρῆσι διατε-
χάτος, καὶ ἀδραστον ταμνοῦσιν ἀποδρῶντος, ὡς
καὶ συγκατακαὶ οὐα τῶ τοῦτοῦτοῦ, καὶ ἀπέκλειεν ἐν-
ταῖ. Meminit & Isidorus lib. cap. 15. his verbis:
*Pertur autem; sub Tiberio Caesare quandam artificem
excogitasse vitri temperamentum, ut flexibile esset,
& ductile. Qui, dum (forte cum) admissus esset
ad Caesarem, porrexit phialam Caesari, quam ille in-
dignatus in praesentiam projecit. Artifex autem su-
stulit phialam de pavimento, quae complicateverat se,
in praesentiam Caesarem: deinde malleum de sinu protu-
lit, & phialam commisit. Hoc facto, Caesar dixit
artifici: numquid (lege nunquid) alius scit banc con-
ditionem vitri? primum ille foras nega-
vit, alterum hoc scire, iussit eum Caesar decollari,
se dum hoc cognitum fieri, a nemine pro hoc habere-
tur, & nullum metallum praeterea abstraheretur. pro
quo, detraberetur, antea dixerat Plinius, &
mirum ni ita corrigendum in hoc Isidori loco. Om-
nium vero disertissime Joannes Salisberienfis,
quoniam ab exemplis supra dictis in partem non-
nihil deflectionis. libro de magnis curia lib. iv. cap.
5. qui Polieraticus inscribitur, non quidem de
suo, ne quid erres, sed vero de alieno (id quod
corniculæ isti cum fartoribus illis femipriscis,
Solino puta, Macrobio, Isidoro, atque aliis ejus-
dem farinae mangonibus commune) solens uti-
que, praefertim de Satura Arbri nostri, quam
ex hac ejusdem ediffertatione auditiore porro,
instructioremque, suo loco, hoc est, Trimalcion
coenae reddas licebit: Apud Petronium Trimal-
cio refert fabrum fuisse, qui vitrea vasa faceret te-
nacitatis tantae, ut non magis, quam aurea, vel
argentea, frangerentur. Cum ergo phialam hujus-
modi de vico protulisset, & phialam, ut putabat, dedit
Caesari, phialam illam cum malleo suo Caesarem aduersus
admissus est. Lamentum quod species malleus, cum pro-
data manus artificis, acceptata est devotio donantis.
Faber, vero ut admirationem intuituentium verteret in
stuporem, & sibi plenius gratiam conciliaret impera-
toris, petitan: de manu Caesaris phialam recepit.*

eamque solidius proiecit in praecipitium tanto impetu, ut nec fulvisima & conspersissima aeris materia maneret in aëre. Caesar autem ad haec non minus fluctuavit, quam exstiterat. At ille de terra jussit phialam; quae quidem non fracta erat, sed colisa, ac si aeris substantia vitri speciem induisset. Deinde marticulum lege, martulum de feno profert, vitrum correxit equiline, & tantam colligim vas aeneum, crebris ictibus reparavit. Quo facto, se caelum Jovis tenere arbitratus est, eo quod familiaritatem Caesaris, & admirationem omnium se promeruisse credebat. Sed secus accidit. Quaesivit enim Caesar, an alius sciret hanc condituram virorum. Quod cum negaret, eum decollari praecipit imperator, dicens, quia, si hoc artificium innotesceret, aurum & argentum vilescerent, quasi lutum. Et, ut palam demonstraret, fe quoque lupradidac Historiae fidem, non minus quam Plinium, suspectam merito ac controversam habere, subjungit suis verbis protenus: *An vera sit relatio & fidelis, incertum, & de facto Caesaris diversi diversa sentiunt.* Quaternas (ut vides) auctoritates produximus, Crinito duorum testimoniorum suffragiis superato, idque Petroniani honoris causa maxime, cujus an Salisberiensis iste, pro rei merito, aut scriptoris etiam dignitate, rationem habuerit satis, prudentioribus porro ingeniiis considerandum relinquo: hoc unum praestare contentus modo, priorem hujusce narrationis partem auctori suo Arbitro acceptam referendam videri, non, qua ad sententiam tantum, sed vero, qua etiam ad dictionis simplicitatem, ipsumque verborum ambitum, truncati stellas nunc etiam diēnis nebulam à Brittanni illius fullonia aspersam non negaverim: sed ita tamen, ut pannum in purpura positum haud obscuris utique indiciiis deprehendas, quemadmodum & libro *Policratici* VII. cap. 15. sub finem, ubi aliam quandam sententiam tacite, ac dissimulato auctoris nomine, in usum accommodat suos, verbi gratia: *Nam, ut dicitur, amor ingenii nunquam hominem divitem fecit*, pro quo in Satyrico nostro invenias; cap. LXXXIII. *Amor ingenii neminem unquam divitem fecit.* Denique, initio capitis sequentis, quis obscuro non videt latibulum furti quaesitam verbis illis: *Qui solas divitias congerere curant, nihil in vita potius credi volunt via, quam cacteris praetulerant*; qui quidem Petronianum istud memoriter commeminerit modo? cap. LXXXIV. *Deinde qui solas exstruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipsi tenent.* Paene praeterieram inmemor, quod prius monitum oportuit, ad coenam quoque Trimalcionis alterum ejusdem centonum sarcinatoris exemplum pertinere, à Fragmentorum Arbitri editore, per incogitantiam credo, silentio praetermissum. Id vero lib. VIII. cap. 8. *Policratici* quem dico,

reperitabis hujusmodi : Coenam Trimalcionis apud Petronium, si potes, ingredi, & porcum sic gravidari posse miraberis, nisi forte admirationem multiplex, ignota, & inaudita luxuria tollat. Ad quam

coenam etiam retrahendum autumo Fragmentum minutulum, quod à Fulgentio Grammatico sub Petronii nomine citatur his verbis: *Postquam ferculum allatum est.*

DON JOSEPHI ANTONII
GONSALII DE SALAS

COMMENTA

IN

T. PETRONII ARBITRI
SATYRICON.

Labor pene puerilis , nunc autem postliminio
duorum lustrorum incudi denuo redditus.

AUDITORI MEO.

Ecce in προχολίῳ, Auditor, adsum, ut, antequam centonem liceat elevare, & auditorium introire, possim tecum paucis verbis agere; paucis, inquam, sed quae rescire te, mea nonnihil refert, & etiam tua. Sed aures tuas jam bibulas auguror, fac ut sentiam quoque benivolus. Equidem jam olim, adhuc nimirum puer, ex umbris Grammaticulorum egressus, dum parenti, heu quondam meo! inlustris, & venerando, morem gero, luminaque melioris illius aevi penitus lustris, sidera minus corusca delibo tantum, factum est, ut in Arbitrum Petronium inciderem; & , quanti illum fecerint Viri eruditione conspicui, quamque etiam tum carum foret illius nomen, ex omnium longa commendatione condiscerem. Avidus ideo lectionem adgredior, quis ambigat? Sed, bone Deus, ut offendi eum disruptum, lacerum, ac deformem! Praetereo hic doctorum Virorum conatus, quibus eidem primitus anxii subvenere; nam licet plurimum ii profecerint, egebat miser ille auxilio praesentiori. Imparem me sane tanto facinori sat bene noveram, quod nec dum juvenis forem, & quod conscius itidem meae curtae suppellectilis. Attamen, fateor quidem, mihi ab iniquo labore temperare non potui; sic prima illa actas audax est, immo praeceps, ac lasciviens. Post vero haud breve temporis spatium, quam onus subieram, in prolixam segetem subcrevit nostra lucubratio, seu potius molem indigestam, ac farraginem: inibi namque obgessem temere, quicquid ex assidua lectione succurrebat opportunum. Obgannient haud dubio hic homines insubidi, tristi & superciliosa fronte mihi objectantes, Siccine puer, Venere apud Arbitrum prostante nuda oculos pascere, immo exsaturare, non erubuiti? non salva res est. Sed velim id tam candide ad eorum aures perveniat, quam simpliciter gestum est. Dicam, quod verum scio; narratiunculae ejus devirginatae, me-Hercules, vel in illa aetatula mihi, quod musica ad surdum. Suaviloquentia me cepit, simplicis stili mundities, urbanitas, & sales, & in summa tot Veneres, quibus primae notae scriptoribus aliis quam longissime superemineret. Insuper & sapientiae praeceptis animum meum ita Petronius composuit, ut vel exinde insigniter edidicerim Fortunam contemnere, imminetiaque tot fati discrimina catus opperiri. Deferbuit tamen id studium nostrum, & altum siluit tribus pene lustris, quousque plurimorum hortamina, quae apud me imperii vim obtinebant, tandem compulerunt, ut omnino satagerem fidem jam antiquam liberare, satisque tot annorum facere expectationi, qua publicae, qua privatae. Repetii itaque rude opus, & , nunc addendo, nunc vero innumera jugulando, tunc primum concinnavi; ac deinde, ut patet, in COMMENTA haut incommode digessi. Iis autem in comminiscendis quae ratio servata nobis fuerit, & lubet aperire.

Nostra enim COMMENTA παραλειπόμενα fere sunt ceterorum Interpretum, apud quos offenduntur indubio, si inlustratione indigentia (quod mirum valde erit)

erit) nonnulla praetermisimus: Pariterque, scriptorum loca illis memorata adtingere, nobis summa religio fuit, nisi diversa prorsus ratione producerentur. Praeterquam quod & iisdem nonnunquam Criticum ferrum, nonnunquam novam faculam, admovemus. Ast in omnibus spero me secutum tale temperamentum, ut de me queri non possit, quisquis de se bene senserit; quum salva omnino personarum reverentia, ubique ludam eorum nominibus parcens ingenti superstitione, quorum sententiae utcumque mihi non probarentur, laudari vero omnium, qui digni elogio. Ubi autem longiuscule digressi per Parerga videbimur evagari (quod & rarer fit) si propius rem inspexeris, haud extra oleas, ut ajunt, ferri nos, constabit manifesto. Ἀπροσδιόγιστα quidem non sunt, quae Auctorem quoquo modo exornant, aut morem, quem tetigit; ibique, recenti inquam exornatione priscorum rituum, fors haud lusimus operam. Plerisque etiam locis, quibus huc usque opus fuit Delio natatore, primi nos, praefiscini, vitam & lucem dedimus; omnibus vero adseruimus vindicias antiquae lectionis, ubi ne desperata loca erunt excipienda, de quibus optime forsitan omnium fuimus meriti. Caeterum quidem etsi Satiricon illis scriptum fuit, qui solent spectare Florales, adsit tamen COMMENTORUM nostrorum auditor severus Cato; impudentiam enim exhorrens non exhibit de theatro. At denique, jam dum plura alia, quae apud nos servantur confecta, publici juris facimus, quisquis es ex Critico Senatu in praesentia futurus meus auditor,

*Vive, vale: si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti, si non, his utere mecum.*

DON JOSEPHI ANTONII
GONSALII DE SALAS

A D

T. PETRONII ARBITRI
SATYRICON
PRAELUDIA.

Scriptor, ejus vita, secta, mors.

PRAELUDIUM I.

OSTER SCRIPTOR est TITUS PETRONIUS ARBITER. Quid hic inculcem moleste Petronios alios? In Praenomine enim Auctores prisci variant. nam *Cajus* Cornelio Tacito est, *Publius* Scholiaetae Juvenalis, *Titus* vero Plinio Secundo, & Plutarcho: quibus, duo quippe testes sunt, majorem fidem habuisse Viros doctos, constat manifesto. Quaestiunculam hanc jam olim disceptavit vir ille ad Musas & Veneres omnes factus, Justus Lipsius, Commentar. in lib. XVI. Annal. Taciti, qui potest adiri. Nomen PETRONIUS agnoscunt omnes. *Petroniam* autem gentem antiquissimam fuisse, utpote quae è Sabinis oriunda, ex numis Veterum evincere * Antiquarii conati sunt. Cognomen denique ARBITER documento videlicet est, ut ab aliis tuto discerni noster potesset Scriptor; nihilo minus tamen cum pluribus aliis recentioribus Petronius confundi non potuit evitare. Videtur sane ab ingenio Tacitus innuere, cognomen illud accepisse Petronium; & forsan ab ipso Principe: *Inter paucos, ait, familiarium Neroni adsumptus*

* Vide fam. Roman. Falvii Ursini in *Petronia*.

est, elegantiae ARBITER, dum nihil amoenum, & molle adfluentia putat, nisi quod ei Petronius adprobavisset. Pariter etiam Julius Romanus, aut quisquis ille Epigrammaticus est, quodam Epigrammate:

ARBITER arbitrio dictus & ipse suo.

Nisi verius sit, de quo ego etiam delibero, ipsa veri cognominis significatione sat decenter Cornelium luisse. Sic laudant plures ex antiquis Grammaticis, puta, Terentianus Maurus, Lactantius Scholiaetae Papinii, Marius Victorinus, Fulgentius Planciades, Diomedes, alii, item B. Hieronymus, Macrobius, Sidonius Apollinaris, & Saresberienfis. Etenim operam omnino jam ludere sit, longam disputationem contexere de aevo Petronii: hoc est, an unus idemque ille sit, cujus Tacitus meminit, cum auctore videlicet nostri Satyrici. Plura enim conspirant, ut diversi esse non videantur, quam quae vel ingenti cum molimine strenuus oppugnator speret evertere. Latiuscule nos & inferius prosequimur, ubi de ipso Satyrico agimus. Unicum tamen hic, quo offendi solent superstitionis Critici, necessum est scrupulum remove. Arbitri ex Epigrammate hemistichion est:

Primus in orbe Deos fecit timor.

à quo postea indubie mutuatus Papinius III. Thebaid.

baid. ubi inquit vetus Scholiastes : *Negot Deos* *ulla alia re celebrari, nisi timore mortaliū, ut* *Lucanus :*

Quae fœvera timent.

¶ *Petronius Arbitor istum secutus :*

Primus in orbe Deos &c.

Aunt igitur *Arbitor* ad Statium referri, non ad Lucanum. Itaque Statio, qui sub Domitiano floruit, posteriorum Arbitrum subindicare. Eos autem caccutire, videat vel andabata galeatus, nam tunc potius, *illum*, diceret sat bene Latinus Grammaticus; nisi, *istud*, forsitán scripsit, sententiam ipsam, placitumque intelligens. Ut autem sit illud, *istud*, ad Lucanum proximum referri necessarium. Lucanus vero etſi *ὁρίζων* Arbitro, Poëmáte tamen suo illum præcessit, ut notum est, nosque in Commentis nostris patefacimus. Sed quid jam comminiscuntur, postquam Terentianum constet, nostrum haut semel Arbitrum advocasse; Terentianum vero Martialis ætate Syenen rexisse, ipso testante; inquit Epigr. 86. lib. 1.

Tam longe est mihi, quam Terentianus,
Qui nunc Nilæcan regit Syenen.

Et Apollinaris Carm. 9. coævum, hoc est, haut nimis disparem, Terentianum quoque fecit Perſii, Propertii, & Martialis; illum nempe inter plures inlustres animas recensendo, qui haut nimis longo temporis intervallo inter se differebant. Ut desinant jam Viri eruditione nobiles eundem Maurum Grammaticum ad Constantinorum tempora deturbare, & cum Apulejo, Tertulliano, Cyprianoque Afris scriptoribus committere.

Ast postquam scriptorem agnovimus, ingenium ejus, ac fortunam propius inspicere, consentaneum. Sed quum adeptus felici fato sit egregium Historicum, qui tradere illum potuit immortalitati, ab ipſo jure optimo vita ejus petenda nobis fuit. At prævium illud Plinii Junioris etiam ad Tacitum * usurpem, quum exitum Plinii Majoris vellet memoriae commendare; nimirum, quod quamvis ipſe Petronius plurima opera & mansura condiderit, multum tamen perpetuitati ejus Taciti scriptorum aeternitas addet. Ipsum igitur in hunc modum audientem L. xvi. Annal.

Idcirco hoc inſignium virorum posteritati, ut quomodo exſequiſ a promiscua ſepultura ſeparantur, ita in traditione ſupremorum accipiant, babeantque propriam memoriam. Pauci ſcilicet intra dies, eodem agmine Annaeus Mella, Cerialis Annicius, Rufus Crispinus, ac C. [reponendum T.] Petronius cecidere. Et poſt pauca ad Arbitrum redit. De T. Petronio ſupra pauca repetenda ſunt. Nam illi dies per ſomnum, nox officiis, & oblectamentis vitæ

transſigebatur. Utque alios induſtria, ita hunc ignavia ad ſanam protulerat; babeaturque non ganeo, & inſigetur, ut ſiquis ſua hauritatem, ſed eruditionem. De dicta ſententia quæ in ſententia, & quondam in negligentiam præſentia, tanto gratius in ſpeciem ſimplicitatis accipiebantur. Procul tamen illiſ, & max. Cæſar, ægrotum ſe de ſolem negotiis ageret, deinde reſectus ad vitia, ſeu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neroni adſumptuſ eſt, elegantiae ARBITER, dum nihil curaret, & multo adſumptuſ eſt, quod ei Petronius adſcribitur. Unde inſignis Tigellini, quaſi adverſus æmulum, & ſcientia voluptatum potiorum. Longo eruditionem Principis, cui cæterae libidines cedebant, aggreſſus, amicitiam Scevini Petronio obſectans; corrupto ad indicium ſervo, ademptaque deſectare, & majore parte ſanctitæ in vincula reſta. Ante illis diebus Campaniam petiverat Cæſar, & Cunas uſque progreſſus Petronius illic adinebatur. Nec tulit ultra timoris, aut ſpei moras; neque tamen præceps vitam expulſit, ſed inciſas venas, ut libitum, obligatas, aperiri ruſum, & alloqui amicos, non per ſeria, aut quibus conſtantiae gloriam peteret. Audiebatque reſerentes, nihil de immortalitate animæ, & ſapientium placitis, ſed levia carmina, & faciles verſus. Servorum alios largitione, quosdam verberibus adſecit. Inuit & vias, ſomno indulgit, ut quamquam coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus eſt: ſed flagitia Principis ſub nominibus exoletorum, ſeminarumque & novitate cujuſque ſupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni; fregitque annulum, ne mox ipſi eſſet ad faciendâ ſericula. Adhuc Neroni, quoniam modo noſtrum ſuarum ingenia notescerent, offertur Silia matrimonio ſenatoris haut ignota, & ipſi ad omnem libidinem aſſecta, ac Petronio perquam familiaris; agitur in exſilium, tamquam non ſiliſſet, quas viderat, protuleratque proprio odio.

Mire enim mores, & ingenium ejus expreſſit, nos vero obiter nonnulla inluſtramus. Illi dies per ſomnum, ait, nox officiis, & oblectamentis vitæ transſigebatur. Quod ipſum de Alagabalo memoriae prodidit Lampridius, qui Neronis ſimia fuit. Obſervo equidem, pariter & Veſpaſiano probatam fuiſſe conſuetudinem illam Petronii; innuit plane Plinius Nepos Ep. 5. lib. III. ubi de avunculo ait: *Ante lucem ibat ad Veſpaſianum Imperatorem: nam ibi quoque actibus utebatur. Ubi nihil aliud, noſctus uti, quam officiis, & dierum actibus noctes eidem transſigi. Evincunt Suetonius, & Aurelius Viſtor, facemque ad Plinii hiftoriam præferunt. Ille in Veſpaſiano cap. XXI. iſte de eodem ſic verbis adhuc diſſertoribus: Inſtitutum vero uniforme omni Imperio tenuit. FIGILARE DE NOCTE, 14.*

* Lib. vi. Epist. 16.

hicisque adibus absolutis, caros admittere. Inprimis enim Plinius ille fuit, itaque opportune tunc temporis Imperatorem adibat. Hofce autem Antipodas vitae graphice Seneca noster descripsit Epist. 122. Sunt qui officia lucis noctisque pervertunt; nec antea diducunt oculos besterna graves erapula, quam adpetere nox coepit. Qualis illorum conditio dicitur, quos natura (ut ait Virgilius) pedibus nostris subditos è contrario posuit.

Noxque ubi primus equis oriens adflavit ambrosialis,

Illis fera rubens accendit lumina vesper.

Talis horum contraria omnibus non regio, sed vita est. Viguit igitur mos aevo Neronis, ejusque in aula maxime. Quapropter ejusdem noctes pluribus memoratae, Juvenali:

----- Noctesque Neronis.

Tacito: Ambigenti Neroni, quoniam modo noctium suarum ingenia notescerent. Aptè omnino. nam oblectamentis Neroni quoque transigebantur. Nec aliter fieri potuit, quin pares omnino forent mores utriusque, Neronis, inquam, & Arbitri, si arbiter ipse elegantiae Neroni inter paucos adsumptus est. Protulit & Tacitus de Petronio: Dein revolutus ad vitia, seu vitiorum imitationem. Ubi & Neronem carpit; ipse namque prius trajecerat & dierum actus noctibus, & nocturnos diebus. Imitatione enim vitiorum mire pellexerunt antiqui infanos Principes. Insignis locus Lampridii est de Alagabalo, facitque unice ad Petronium: Erant amici improbi, & senes quidam, & specie Philosophi: qui caput reticulo componerent: qui improba quaedam pati, se dicerent: qui maritos se habere, jactarent. Quos quidam finxisse dicunt, ut illi fierent vitiorum imitatione cariores. Hisce & similibus delinimentis Principem adgressus, animum ejus adeo devinxit, ut nihil amoenum, & molle adfluentia putaret, nisi quod ei Petronius approbavisset. Ejus etiam blandientis urbanitatis vestigia apud Plutarchum exstant lib. Πῶς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα ὃ φιλάω. Ubi quum eruditos astus commemorat adfessantium, inter alia inquit: Ἡ τὸς ἀσώτους αὐτὸν πάλιν ἐ πολυελεῖς εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπαρίαν ἐνεδιζῶσιν, ὥσπερ Νέρωνα τὸν Περσῶν. Aut quum sumptuosus ac prodigis sordes objiciunt, nimitaque parsimoniam, ut Neroni fecit T. Petronius. Item Cornelius ait, Petronium fuisse Proconsulem Bithyniae. Cave autem credas, Catullum pariter fuisse, quod ex ejus Epigrammate 10. adstruere, haud dubitavit recentior Taciti Interpretes. Nec audiendus vir doctissimus, quum ait in Tacito corrigendum, Proconsul tamen Britanniae, loco Bithyniae, confundens videlicet Arbitrum nostrum cum Petronio Turpiliano, qui in Britannia Proconsul fuit; quum Turpilianum sub Galba, auctore Tacito 1. Hist. Arbitrum vero sub Nerone constet periisse. Mox Consul,

subdit Tacitus, id est, post Bithyniae Proconsulatum, at indubie ordinarius non fuit, sed suffectus menses aliquos. Suffectos enim Consules non solum veteres fasti, sed ipsi Historici, qui res gestas exacte prosequuntur, silentio per saepe praetereunt. Consulare vero nominat Plinius lib. xxxvii. cap. 2. Titus Petronius Consularis moriturus &c. Fuere etiam nomine tantum Consulari quidam dignitate donati. Ita Procopius: Ὑπαὶτος καὶ λῆμνος μόνος. Consul nomine solum vocatus, ut Senator Aufonius sic de se Idyllio xxx.

Curia me duplex, & uterque Senatus habebat,

Muneris exsortem, nomine participem.

Revera autem Consulem existimo fuisse Arbitrum, & adnuit Cornelius: Proconsul tamen Bithyniae, & mox Consul, vigentem se ac parem negotiis ostendit.

Sed video apud Viros doctos in quaestione versari, cui nam sapientiae studio Petronius fuerit addictus? Potior vero pars Senatus Musici Epicuri familiae illum haut cunctanter adseruit, ajuntque hisce argumentis ita esse necessario convinci: quod in Epigrammate pater veri aperte dicitur ab Arbitro Epicurus. Item quod Carmen illud condiderit:

Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coeli

Fulmina quum caderent, &c.

Ubi ridere eum adfirmant superstiosos, qui Deum timore, tamquam pueri nocturnis terculamentis, adficiuntur inaniter. Epicureorum namque dogma fuit, Deos immortales curam rerum humanarum non habere; itaque illum timere, supervacaneum, qui nec beneficiis optimos prosequi, nec improbos suppliciis adficere, meditatur. Addunt, placito Epicuri, scilicet: in voluptate summum bonum situm esse, etiam adhaesisse, quum illum cecinerit versum:]

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

Ac denique, animas cum corporibus interire, quae & Epicuri sententia fuit; manifesto mortuum subindicasse, dum nihil de immortalitate animae, verba Taciti sunt, & sapientium placitis, sed levia carmina, & faciles versus audierit referentes. Equidem autem intrepidus adfirmo, aeque ac hominem Arbitrum fuisse, sic non esse secta Epicureum. Quod clarius ut omnibus constet, discutiendae nobis, leviter tamen, adversariorum rationes sunt. Sed primo nunc subit mirari, adeo disciplinam Epicureorum despiciatui adversarios habuisse, ut non animadverterint, minime illam doctrinae fuisse adprobationem, sed propriam adpellationem illius sectae parentis, ut suo loco nos in Commentis patefacimus. Deinde licet decreta plura Epicuri adprobavisset, vere non inducerent, ejus sectaneum esse.

Quis-

Quisnam, ego inquam, antiquorum, ita ut Seneca, amavit, verum sese ac germanum Stoicum adprobare? nemo sane, licet ipsum haut excipias Zenonem, vel Chrysippum. Ille autem quid hic fenterit, mecum audi Ep. 16. *Non est quod mireris animum meum. adhuc de alieno liberalis sum. Quare autem alienum dixi? Quidquid bene dictum est ab ullo, meum est. Sic quoque quod ab Epicuro dictum est.* Et Ep. 21. postquam egregias ejusdem Philosophi sententias retulisset, subdit. *Has voces non est quod Epicuri esse judices, publicae sunt. Quod fieri in senatu solet, faciendum ego in Philosophia quoque existimo. Quum censuit aliquis, quod ex parte mihi placeat, jubeo illum dividere sententiam, ET SEQUOR.* Immo munusculum, quod in quaque Epistola pendebat Lucilio, ut plurimum ab Epicuro mutuum fovebat. Tandem vero proferre volo eum, Epicuream disciplinam medullitus adprobantem; nihilominus tamen, masculum se cuilibet probaturum Stoicum, nec minimum ambigentem; verba sunt ex libro de vita beata cap. XIII. *Mea quidem ista sententia est (invitis hoc nostris popularibus [Stoicis, puto] dicam) sancta Epicurum & recta praecipere, & si propius accesseris, tristia. Dicta nunc adversae partis antesignanus non nemo, hancce adoream, nisi discipulus & sectator, haut temere Epicuro tribuisset; tribuit & non semel magnus Cicero, quamquam totus Academicus fuit: Sed tempus jam urget devitandi secundum telum.*

*Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coelo
Fulmina quum caderent, discussique moenia
flammis,*

*Atque istu flagraret Athos, mox Phoebus ad
ortus*

*Lustrata deiectus humo, Lunaeque senectus,
Et reparatus bonos, hinc signa effusa per or-
bem,*

*Et permutatis disjunctus mensibus annus
Proiecit vitium hoc: atque error jussit inanis,
Agricolas primos Cerevi dare messis bonores:*

*Palmitibus plenis Bacchum vincere: Palem-
que*

*Pastorum gaudere manu. natat obrutus, o-
mni*

*Neptunus demersus aqua: Pallasque cavernas
Vindicat. Et voti reus, & qui vendidit or-
bem,*

Sam sibi quisque Deos avido certamine fingit.

"*Athen* ecce totum hoc Epigramma est, non Epicureum. Minime namque Epicurus Deos inficiabatur, qui librum de pietate erga deos scripsit, Laërtio & Cicerone testibus. Et passim ubi ejus memoria est apud antiquos, divinam mentem agnoscere, numinaque memorare, animadvertitur. Inter laceras magni aedificii reliquias Carmen illud hodie rejectum est, quo autem ex

Arbitri opere, quoque loco Satyrici de promptum sit, non comparet, pariterque haut comparere, qua mente deorum professionem, quam alias crebriter adeo intimat, ibi exsertim inficias ierit, ingenue fatendum est. Nam *Athen*, Petronium fuisse, vel per somnium cogitare, uti ex ejus scriptis conligere est, foret prorsus desipere. Deos autem eo in Epigrammate nullos esse, verbis disertissimis dicit, sed metu quemque sibi finxisse. Itaque Auctorem ac parentem Deorum timorem adfirmat, idque subinde appellat naturae scilicet vitium atque errorem inanem.

Proiecit vitium hoc, inquit, atque error jussit inanis,

Agricolas primos Cereri dare messis bonores.

Praemissisque tandem clausulam addidit opportunam:

Sam sibi quisque deos avido certamine finxit.

Neutiquam ergo ex adducto Epigrammate inferatur Petronium Epicureum fuisse. Verum inquirere etiam oportet, an Petronius juxta Epicuri placita hominum religionem erga deos (quae sententia est adversariorum) inficietur, etiamque deorum providentiam, & praemittenda erit hic opportune inspectio scilicet conceptus, quem de utroque habuerit Epicurus. Seneca plene nobis promittit, ideoque locum ejus etsi latiusculum excipiam lib. iv. de benef. cap. 19. *Deos nemo sanus timet, inquit. Furor est enim metuere salutaria: nec quisquam amat, quos timet. Tu denique Epicure Deum inermem facis, omnia illi tela, omnem detraxisti potentiam, & ne cuiquam metuendus esset, projecisti ipsum extra metum. Hunc igitur septum ingenti quodam & inexplicabili muro, diviisque a contactu, & a conspectu mortalium, non habes quare verearis: nulla illi nec tribuendi, nec nocendi materia est. In medio intervallo hujus & alterius coeli desertus, sine animali, sine homine, sine re, ruinas mundorum supra se, & circaque se, cadentium evitat, non exaudiens vota, nec nostri curiosus. Atqui hunc vis videri colere, non aliter quam parentem: grato, ut opinor, animo. Aut si non vis videri gratus, quia nullum habes illius beneficium, sed te atomi & istae micae tuae forte ac temere conglobaverunt, cur colis? Propter maiestatem, inquis, ejus eximiam, singularemque naturam. Deos igitur consitebatur Epicurus, colebat, ac venerabatur, propter eorum tamen maiestatem, ac eximiam naturam. at supersitiosos ac deorum meticulosos cultores deridebat. Utrumque hocce innuere Sextus Empiricus videtur verbis illis lib. viii. adversus Mathematicos: *Ἐπίκουρος ἡ καὶ οὐκ, ὡς μὲν πρὸς τὰς πολλὰς, ἀπολείπει θεόν, ὡς ἡ πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἰθαυῶς.* Epicurus autem, ut nonnullis videtur, quod ad vulgus quidem adinet, relinquit Deum: quod autem adinet ad rerum naturam, nequam.*

que

que humanum genus ab deorum metu & religione vindicabat. Eleganter Himerius Sophista rem explicat, & Empiricum interpretatur declamatione, cuius Epigraphe, *Ἐπικυρος, προνοίει ἢ εἶναι λόγον, ἀσπίδιος Φεγγεὶ γράφειν*. Epicurus, providentiam negans, impietatis accusatur. Βωμὴς, inquit, *ἢ ἀνέλεψας ἀπὸ μάτην ἰσῶτας ἰδεῖς, πρόνοιαν ἀνέλεον, δι' ἣν βωμὴς ἰδρυσάμεθα. Διτίαν καὶν ἢ ἔθους ἀπὸ πάσας ἀνέλεπας*. Aras non exertisti: At eas frustra esse ostendisti. quum providentiam ē rerum natura tollis, ob quam aras exstruximus. Sacrificia nova non introduxisti? At omnia sustulisti. Sexcenta equidem loca ex Gracis, & Latinis Philosphis in medium producere possem, ubi divinam auferat providentiam Epicurus ille dementissimus hominum; ideoque religiosos pariter exsecratur numinum observatores. Si Arbitr ergo valde se superstitiosum exhibuit, divinaeque providentiae nimium quantum observatorem, nequaquam Hercle sectae Epicureorum erit addendus in posterum discipulus. Paucula loca Satyrici tantum in praesentia attingam; totum namque refertum est providentia deorum, hominumque pariter superstitione. Adserit ergo providentiam cap. xcvi. sub Eumolpi persona: Immo, si Deus quidam, humanarum rerum arbiter, prudenti puero excussisset indicium, elusus circa popinas errarem. & cap. cvi. clarius adhuc sub Lycæ: Deos immortales rerum humanarum agere curam puto, intellexisti, o Trybaena. nam imprudentes noxios &c. ac denique jam verba solum Quartillae referam ex cap. xviii. quae semel conficiunt negotium: Nam neque sacra quemquam vulgaturum, & si quod praeterea aliud remedium ad tertianam Deus illi monstrasset, adjuvaturos nos DIVINAM PROVIDENTIAM vel periculo nostro. Satis testimoniorum sunt de divina providentia. De superstitione plura adhuc possemus proferre: at pleraque in Commentis nostris tempestiviter commemoramus: quare illuc te remittere satis nunc sit. vide quae notamus ad verba cap. cxiv. Et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit &c. item quae ad versiculos illos cap. cxxxix. Me quoque per terras, per cani Nereos aequor, Hellepontiaci sequitur gravis ira Priapi. Et alias sparsim. Nec diutule immorari licebit illi versui, quo ajunt professum Arbitrum, in voluptate summum bonum situm esse:

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

Id enim, vix credas, serio ullum virum doctum adseverare potesse. Hilaris tantum ac genialis est convivoris invitatiuncula, ut & amicos concoenas ad voluptatem quoquomodo adliceret paterfamilias; quod post mortis injectam in convivium memoriam erat creberrimo in usu, ut suo loco dicimus. Quod tandem proprio exemplo animae interitum haut adfluxerit mori-

turus Petronius, inferius ostendimus, ubi de ejus morte sermo nobis est. Dilui ergo jam, & ut arbitror, manifesto Epicureas maculas, quas inurere haecenus Petronio Arbitro adversarii conati sunt; abs gregeque Epicuri cultum admodum ac venustissimum ingenium, ubi indigne * porcus audit huc usque, nunc primum vindicavi. At vero si a me quaeferis, quamnam ergo disciplinam promiserit? haut ego facile dicam. Aliquando putaram adfensum suum ad Academicos deflexisse. nonnulla namque, quae cum illis convenirent, apud ipsum offenderam. Sed quum captiosas disputationes, quaestiunculaskue eorum contortulas à quolibet animadvertentem eleganti ac venusto ingenio abhorreere, à Petronii vero praecipue *verecundiam Platonis*, postea resipui; Stoicorumque sectam consecratum, credidi rationi magis consentaneum esse. Stoicorum, inquam, qui iidem paene cum Cynicis, ut ait Cicero. i. de Off. nam utrorumque dogmata fere convenire, indubium est; vita autem & cultu plane differebant. Inde Juvenalis Sat. xiii.

*Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit,
A Cynicis tunica distantia-*

Et plura alii. Jam vero de Arbitro nescio an sit aliquid memoratum, quod ab decretis Cynicorum, immo Stoicorum, vel minimum diffentiat. Nota autem mihi ut illud consonet, quod negotium fortasse huc usque nonnullis faceffit: *Utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat.* &c. Ac dicta, factaque ejus quanto solutiora, & quandam sui negligentiam praeserentia, tanto grato gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Vicia autem ejus, seu vitiorum imitatio nec hilum hic obstant, quo minus se purum putum Stoicum exhibuisse videatur. Aliter certe in aula flagitiosissimi Principis facere non potuit; praeterquam quod & Stoici Principes, haut secus ac reliquum humanum genus, variis fuere morbis animi, ac naturae, olim obnoxii. Sextus Empiricus L. iii. *Pyrrhon. Hypotyp. capp. 24. 25.* & L. ix. *adversus Mathematicos*, nefaria eorum dogmata recenset, & potissimum Zenonis, & Chrysippi, familiae ductorum, quae Arbitrum nostrum frugi Stoicum ac probatum poterunt deinceps reddere. Mitiora vero Seneca de illis prodidit, quem juvat audire de se quoque plusquam humiliter ac modeste profantem cap. xviii. de Vita Beata: *Haec non pro me loquor: ego enim in alto vitiorum omnium sum: sed pro illo, cui aliquid acti est. Aliter, inquit loqueris, aliter vivis. Hoc per malignissima capita, & optimo cuique inimicissima, Platoni obiectum est, obiectum Epi-*

* Sic de se Horatius: *Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.*

*Epicuro, objectum Zenoni. Omnes enim isti dicebatur, non quem modum sibi viserent, sed quem admodum vivere debent. De veritate, non de me, loquor: Et quum vitiiis convicium facio, quum potuero, vivam quomodo oportet. At hic progredieris urgere nos, & Arbitrator, ais, nec vita nec verbis pudicus fuit. Itaque potius protulit, quem admodum ipse viveret, quam quemadmodum esset vivendum. Scriptaque ejus, hoc est, Satyricon, & si quae alia, id manifesto adducuntur. Immo potius, inquam ego, ex antica oppositum. Ibi sane flagitia propalat, ut insectetur; vitia propudiosa depingit, ut puniat & ulciscatur acerbè. Hoc ipsum qui non sentit, à me sciat, nihil unquam senturum de Arbitri mente, quod abunde, ubi de scriptis, inferius ostenditur. Ceterum quid Stoicis magis familiare, quam id genus obscœna scilicet loquendi licentia? Cicero celebrat in illa Epistola ad Pactum L. IX. Famil. Att. *Ana veritas est, vel potius libertatem loquendi; atque hoc Zenoni placuit, homini me Hercule acuto: etsi Academiae nostrae cum eo magna rixa est. Sed, ut dico, placet Stoicis suo quamque rem nomine adpellare.* ac deinceps pluribus id tota Epistola persequitur, quousque hinc eam claudit: *Itaque testis verbis ea ad te scripti, quae apertissimis agunt Stoici* &c. Et lib. I. de Offic. paria refert, quae in eam sententiam ab eisdem contra verecundiam disputantur. Etenim praeterea volo nonnulla eorum placita cum Satyricon conferre, ut apertius omnibus jam constet de Arbitri fœcia.*

Nae Stoici deos esse, qui mundum administrarent, inprimis censebant; quique consulerent rebus humanis. *ἡγεμόνες* vocabant & providentiam; quae II. & III. de Nat. Deor. & IV. de Finib. Cicero docet. Ut autem huic dogmati adfenserit Arbitrator, satis puto liquere ex dictis adversus Epicureos.

Fatalem necessitatem plane etiam agnovit Petronius, pluriesque professus, pedibus in sententiam ivit Stoicorum, quam refert etiam Cicero lib. de Fato, scilicet *fato omnia fieri.* Porro Tusculanar. V. & lib. II. de Divinat. quid Stoicorum fatum sit, latiuscule exponit; omnia vero cum Arbitro mire consentiunt.

Stoicorum erat etiam decretum, multa falsa esse, longeque aliter se habere, ac sensibus videantur; quod & uberius in Lucullo disseruit Cicero, interque alia de Chrysippo illud testimonium ibidem dedit: *Sed quid eos conligam, quum habeam Chrysippum, qui falsum putatur, verum Stoicorum? quam multa ille contra sensus dissolvit?* &c. Suum vero in hac re sensum Arbitrator illis versiculis exposuit:

*Fallunt nos oculi, vagique sensus
Oppressa ratione mentatur.
Nam turris, prope quae quadrata surgit,
Aeternis parietibus aëre rotatur.*

*Ille cum refugit scatur lipseram,
Et naris castam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus placere
Non posset, nisi lite destinata
Pugnarent dubio tenore sensus.*

Credebant item, *visa quaedam mitti à Deo*, inquit etiam in Lucullo Cicero, *velut ea, quae in somniis videantur, quaeque oraculis, auspiciis, extis declarantur.* Haec enim ajunt probari à Stoicis, quos contra disputant. Quae omnia exemplis in Satyricon Arbitrator adseruit. De somniis illa sunt cap. XXVII. Et ideo medicinam semno petii, jusseque sum vos perquirere, atque impetum morbi monstrata subtilitate lenire. Et cap. CIV. Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion quem quaeris, &c. Et cap. eod. quod nonnihil & oraculi habere videtur: *Et mihi simulacrum Neptuni, quod Bais ter stylo notaveram, videbatur dicere: In navi Licæ Gytton invenies.* Hoc enim Epicurus derisit, quem ideo opportune laudat, & effert Eumolpus, ut sic Encolpio, & Gyttoni patrocinetur. Sin Neronem, quem Eumolpus repraesentat, subindicat tinctum Epicureorum haerese, ut alibi dicimus. Istud vero exstat de auspiciis cap. CXXII.

Haec ubi personuit, de coelo Delphicus ales

Omnia laeta dedit, pepulitque meatibus auras.

Et hocce de extis cap. CXXXVII. *Recluso pectore extis fortissimum jecur, & inde mens fatales praedixit.*

Sordidum quoque placitum Stoicae disciplinae erat: *crepitus aequè liberos ac rufus esse oportere*; sic Cicero memoriae prodidit Epist. 22. lib. IX. Fam. Puto equidem, urbanus adeo homo, nisi eo placito fretus, in medium haut produceret tale flagitium mercenarii Eumolpi, & fors formosi pueri; maxime quum in balneo solum id sine dedecore apud Romanos esset permixtum. Cicero ibidem: *Suppedit, flagitium est: jam erit nudus in balneo, non reprebendes.* Verba Arbitri sunt cap. CXVI. ubi de Corace loquitur: *Nec contentus maledictis, tollebat subinde altius pedem, & strepitu obscœno, simul atque odore, viam implebat. Ridebat contumaciam Gytton, & singulos strepitus ejus pari clangore prosequabatur.*

Stoica denique scita nota sunt: *urbanitatem esse virtutem, & eloquentiam virtutem, ac sapientiam esse.* * Absurdum namque valde est, Stoici os triste ac severum cogitare, frontem caperatam, supercilium contractum, pariterque mores austeros ac difficiles fore, verba insuavia, & consuetudinem injucundam. Ex diametro namque omnia contraria sunt, ut fat liquet ex placitis. Itaque quum se Arbitrator praebet inprimis urbanum, & aulicum, etiamque elegantem purissimae elocutionis architectum, in mere Stoici vivum

* Cicer. III. Fam. ep. 7. de Orator. lib. III.

vivum exemplar aeternitatis in templo erit collocandus.

Sed jam ad metam decursus, & Arbitri mortem jam attingit praeludium. Ex ejus autem apud Tacitum descriptione, unde haut parvi momenti rationem sibi pro familia Epicureorum parabant Petroniani interpretes, equidem jam pridem verum omnino Stoicum fuisse, conjectabam. Inquit Cornelius: *Nec tulit ultra timoris, aut spei moras; neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas, ut libitum, obligatas, aperire rursus, & alloqui amicos, non per seria, aut quibus constantiae gloriam pararet. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientiam placitis, sed levia carmina, & faciles versus. Secretum autem largitione, quosdam verbis adiecit. Idem & ceteris, somno indulgit, ut quamquam coacta mors, fortuitae similis esset.* Omnia mihi constantem viri magni animum prae se ferunt, vitaeque & fati contemptorem egregium; & singillatim si examinentur in ipsa Stoicae Philosophiae statera, facient vel Catoni ipsi fati, vel Epicteto. * Quid aliud quam vitae contemptum praedicant illa verba: *Nec tulit ultra timoris, aut spei moras?* omnino sane. Caesar namque non jussit. Ne autem praecipiti morte obviam ivisse ejus cruciatibus, & impatentia videretur, parumque constantiae suae fides esse, addit: *neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas &c.* An aliter Thraseas Poetus, an ipse Seneca? Vincit tamen Noster mora illa spontanea, *ut libitum obligatas, aperire rursus &c.* quum magnus Seneca mortem adeo maturare cupiverit, crurum quoque & poplitum venarum incisione; ac subinde saevisque cruciatibus defessus, verba etiam Taciti sunt, *orat proxijs pridem venenum amicus promeret; adlatumque hausit frustra, ideoque postremo flagnum calidae aquae introiit; quae adhuc quum non sufficerent, enim balneo inlatus, vapore ejus exanimatus est.* Praeterea reliquit insuper Arbitrator novum sane extremumque suae constantiae, ac fortitudinis exemplum, ipsa nimirum, ut sic dicam, constantiae contemptione. Hoc est, ne vulgus, ut est ad deteriora promptum, postidea crederet, famam ac memoriam insignis constantiae captasse tanto in illo animi robore ac virtute, ut de Paullina Senecae uxore tradidit Tacitus; *famam sociatae cum marito mortis petivisse, in ipso exitu limine adlocutus amicos Petronius est, non per seria, aut quibus constantiae gloriam petere videretur; audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientiam placitis, sed levia carmina, & faciles versus.* At vero ut suam tandem illam masculam adfereret ἀπάθειαν, miramque animi tranquillitatem immortalitati com-

mendaret. post ipsam venarum abruptionem, ea Taciti mens est, *inivit vias, somno indulgit, ut, quamquam coacta mors, fortuitae similis esset.* Narrationi enim inlustris Historici quid addere, supervacuum. ideo flere, ac mirari fatius duximus, sed eodemmet temporis, hoc addam in fine, indubie spectat, quod de Petronio etiam narrat Plinius Secundus lib. xxxvii. cap. 2. *Titus Petronius consularis moriturus, invidia Neronis Principis, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrinam ccc. HS emptam fregit.* Mortem igitur obiit anno P. R. C. dcccxiix. C. Suetonio Paullino, L. Pontio Telephino COSS. P. C. N. anno lxxiix. biennio antequam Petrus, & Paullus, Apostolorum coryphaei, Romae paterentur.

DE

PETRONII ARBITRI SCRIPTIS,

ET IN PRIMIS

DE SATYRICO.

PRAELUDIUM II.

Virum inlustris ingenio praeditum, summa doctrina excultum, Poëticaque facultate divinum, plura opera condidisse, suspicari pronum est. Argumento etiam sunt tot ejus carmina, quae ὁλόκληρα, quae ἀποσπασματικά, quae inter Catalecta veterum Poëtarum sparsa reperiuntur; omnia namque ē Satyrico divulsa ac discerpta esse, ego haut facile credam. Idem in mentem Viris doctis jam olim venisse, equidem puto, quum in adnotationibus ad Fulgentii Mythologiarum Libros * Joan. Baptista Pius perhibeat disertim. Ipsi autem Fulgentius Planciades, cui Petronius Arbitrator fuit valde familiaris, Libro de Virgiliana continentia opus Petronii, *Euscio* inscriptum, sive *Euslion*, ut alia exemplaria exhibent, laudat, exindeque profert elegans fragmenticulum: *Cerberus forensis erat caussidicus.* Fulgentius habet: *Unde & Petronius in Euscio ait;* ubi Petrus Daniel tentabat, *in Ευσκίῳ.* Adietiam Doufæ F. Spicilegium.

Idem Planciades Fulgentius praefat. lib. i. Mythologicôn alius operis Petronii mentionem fecit, quod *Albucia* vocavit. Ejus, ajunt, amicam fuisse, ac carmen de eadem amatorium luisse; ego potius satyricum carmen suspicor; quo etiam & mihi praeire Mythologicus, licet corruptus, videtur: nam de Satyra agit, quae sola modum, inquit,

* Senecam adi extremo lib. de Providentia.

* Cap. XLVIII.

inquit, imponere potest verbalibus undis mulierum: quo loco & *Albuciae Petronianae* meminit, cui cedere alias virorum inlustrium *Satyras*, fors innuit.

Deponam ego aegrotantia verba, ut si *Machaon* aliquis, aut *Podalirius*, contigerit eis: *Sola & Satira*, quas *modum imponit farratibus* [materiosis.] Scilicet *PETRONIANA* jubet *ALBUTIA*; huc enim adducit, & *Plautinae* *Satyræ* dominatus obdormit, & *Sulpicillae Aufonianæ* loquacitas deperit, *Sallustianæque* *S. m. m. m. m.*, quomodo pueris, *nos* raucescit. Sic locum ego interea concinnavi ex pluribus codicum scripturis variantibus. Valde enim *Albucilla*, si illa *Albucilla* *Taciti* est, ut volunt eruditi, *multorum amoribus famosa*, *Satiricae* scriptiōni foret obnoxia. vide quae & de illa adtigimus *Praeludio* sequenti.

Item, *Joannes Episcopus Saresberienſis Lib. iii. de Nugis curialium cap. 8.* Arbitri citat verba hīc: *Finis est autem ex arbitrio nobis generis mīmī et satyræ implere, ad COMOEDIAM suam quodammodo respiciens.* Forsitan erit, qui *Satiricon* subintelligere autemet; tum quod *dra-maticum* esse patet, uti infra dicimus, tum quod *maledicum*, convicioſum, ac petulans scriptum sit. *Comoedia* enim antiqua, ut sciunt docti, tota fuit in conviciis, & *Satira* mera. Forsitan alii de *Satirico* etiam *Sarisberienſem* accipient, sed diversa ratione. Fuere namque olim, qui speciem *Comoediae* *Satiram* facerent. Sic *S. Isidorus Lib. viii.* Duo sunt genera *Comiconum*, id est, *seriae* & *moei*. *Series*, qui & *joco* *ridiculus* exstiterunt, ut *Plautus*, *Aelius*, *Terentius*. *moei*, qui & *Satirici*, a quibus generaliter *satira* conſtituitur, ut *Facius*, *Porcius*, *Juvialis* & alii. Hi enim *delicta* *conſpiciunt*, nec *vetabantur* eis, *peſſimum* quomodo *deſcribunt*: nec *cauſas* *hic* *peccata*, *merito* *repreſentant*. Nescio autem, quam vera sit illa *ſcenicae* poſſeſſos *diviſio*; ſcio tamen, a Criticis malè ea propter accipi *Isidorum*; quo circa rem totam nos in *medium* relinquimus.

Iſthaec ſunt, quae in praesentia ſuccurrunt, memorata *T. Petronii Arbitri* opuscula praeter *Satiricon*, de quo iam tempus urget inſtituere *fermonem*, quem habebimus *duplicem*. Primum materiem, hoc est, argumentum complectetur; Secundus vero formam. Nescio equidem, unde aptius, quam è *Tacito* ipſo argumentum eruere poſſimus. Ipſe diſerte in *vita* ejus edocet, quae verba & hic repetimus:

*Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Nomen, aut Tigenionem, aut quoniam aliam pretium adolatus est: Sed si getia principis sub nominibus existerent, finierantque, & mox ut cujusque stupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni; freſque amicum, ne mox ipſi eſſet ad faciendum pericula. Ambigenti Neroni quoniam modo noctium ſuarum ingenia noſſerent, offertur *Silia* matrimonio ſenatus eam ignota, & ipſa ad omnem libidinem ad-*

ſcita, ac Petronio perquam familiaris: agitur in exiſtentione, tamquam non ſiuiſſet, quae dicitur, perſcribiturque, proprio loco.

Urbis ergo *Romae* imaginem, praecipue vero *Neronis aulae*, *Satiricon* repraeſentat, hoc est, ſtigia horrenda fere omnium procerum, ac virorum inluſtrium; Principis maxime, & ejus domesticorum. Sub larva enim petulantiffimi ſcripti propudioſam *Neronis* hitoriam *Petronius* oc-culit, ſuique aevi turpitudines. Itaque illico ac mentem ego ad *Arbitrum* adplicui, ſubiit animad-vertere, actiones impudicas *Neronis* ab ejuſdem hitoricis neceſſario petendas eſſe, ut ſenſa, lo-que *Satirici*, alias tenebricoſa, ac difficillima, inluſtrari, & enodari poſſent utcumque. Sic nos fecimus, integramque hitoriam *Neronis* per-volutavimus; indeque ſacem accendimus locis non paucis adeo huculque caligine obduſtis, ut de-ſperatio, vel minimae unquam lucis adipiſcendae, eos retro multos per annos proſus ceperit. Res ipſa fidem faciet. nunc progredimur. Vides, inquam, uti *codicillorum*, ut vocat *Tacitus*, *Petronianorum* argumentum unice cum *Satirico* conveniat, quod *Petronii Arbitri* nomine circum-feritur; & quum cetera, nomen puta *Auctoris*, *aetas*, & alia pariter conſentiant, nullus jam de ſcriptore ac de ſcripto dubitationi relinquitur locus. Fulcitur haut leviter haec veritas divina illa *Divi Pauli* *Episto-la* ad *Romanos*, ubi, compar quum ille fuerit *aetate* *Neroni*, & *Petronio*, pariter adeo eademmet vitia exagitat, ac recenſet, ut cap. i. & xiii. ejuſdem *Epistolae* ex ſententia quorundam eruditorum *Theologorum*, fere ſine *Petronii Satyra* non poſſint intelligi. Reſtat igitur tantum, ut ullus vel leviffimus ſcrupus reliquus non ſit, palam facere, quod ſcripti no-men *Tacito* memoratum ſcilicet, *Codicillis*, etiam optime quadret *Petronii* ſuperſtiti *Satirico*. Quod plane ego ex ipſo *Tacito* evincam, docente exer-timur. *Annal.* aevo *Neronis* haut inſuetum fuiſſe, id genus probroſa, & maledica ſcripta *Codi-cillos* nuncupare: *Haut diſpari crimine*, ait, *Fa-bulatus* *Uſque* *conſtitutus* eſt, quod multa & probroſa in *Patris*, & *Sacerdotis* conſiſſet iſis libris, quibus nomen *CODICILLORUM* dederat. Ortum indubie, ex libertate ac licentia ſupremis tabulis, id eſt, teſtamenti & *codicillis*, conceſſa, quod libri nempe illi ignominioſi adpellari conſueve-rint *Codicillis*. Hoc etiam oſtendit nobis *Tacitus* ipſe lib. vi. *Annal.* *Exortu* *Fulcinus Trio*, ingruen-tes *accuſatores* hant perſuſus, ſunt nō tabulis multa & atrocita in *M. C. C.*, ac praecipuos *libertorum* *Caesaris*, compoſuit, &c. *Senatus* tamen jampridem in-hibere tentavit, ſed *Augustus*, teſte *Suetonio* cap. lvi. de *inſtituendi* *teſtamentorum* *licentia* ne *Senatus* quicquam conſtitueret, interceſſit. En aper-te mos, & ejus origo. commodum jam ad reli-qua ſecedimus. Addit *Tacitus*: *Atque obſignata*

misit Neroni, frangiturque armatum, ne mori usui esset al facienda potestas. Unde et isthuc licet colligere; Primum, obsignatum misisse Satiricon, haut secus ac si testamentum foret, titulus etiam ut sic ad Principem pervenire possit: plures namque percontum ex magna bonorum parte Imperatorem instituebant heredem. praeterquam quod & supremæ quodammodo tabulae illæ fuisse. Quod hinc incommode fieri etiam potuit. nam a testatore tantum, testibus non adhibitis, nonnunquam supremæ tabulae obsignabantur. Inquit Tacitus ipse lib. xv. Annal. cap. 54. & 55. de Scevino loquens. Et fors, quod ait nunc Tacitus, obsignatas Neroni Arbitrum tabulas misisse, haut incepte de obsignatione capiendum, ac lini traiectione, quæ adinventæ primum est sub ipso Nerone, auctore Paulo lib. v. Sententiar. Tit. 25. Inquit etiam Suetonius in Nerone, cap. xvii. *Alexandras fuparatus tu e primum reperiunt, ne tabulas non pertuque, ac traiectione per foramen traiectione*, **OBSIGNARENTUR**. Deinde colligitur, suppresso vero nomine ad Principem misisse Petronium suum Satiricon; ac sub Encolpio scilicet, ut paret, ipsum latitasse, & subinde Polyæno: ideoque annulum postea consulto, post obsignationem scilicet, fregisse, tradidit Cornelius, ne vel illud indicium Auctoris superesset etiam post ejus obitum. Subdit Tacitus: *Ambigenti Neroni quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia*, &c. ac Petronio perquam familiaris, &c. Unde & edisco isthæc. Primo, quod codicillorum auctor Neroni innotuit, licet annulum frugerit, & nomen suum occultarit. Item, quod jam Neroni ademptus Petronius non erat suorum elegantiarum Arbitrator, nimirum postquam ad Principem Tigellinus detulit, Cumisque erat detentus, ut inquit Tacitus, quod haut parvum temporis spatium fuit; eoque conceptum Satiricon esse, conditumque, intelligere par est. Itaque jure optimo mirabatur Cæsar, quod flagitia suorum noctium Petronio notescerent. Sed occurrit animo Silia eidem Arbitro familiaris; quæ quoniam videretur non filuisse, quæ viderat, pertuleratque, (nam Cæsari erat ad omnem libidinem adscita) exilio punita tantum evasit ab immanissima fera. Ita & morsus caeteri, qui in reliquis fragmentis continentur, puta adversus eloquentiæ professores, forenses advocatos, sacerdotum libidines, paedagogorum nefaria flagitia, equitum in balneis turpissimum delectum, feminarum adulescentes formosos ambientium levitatem, & lascivos amores, ac denique hereditarum rapacitatem ac fraudes, omnes pariter etiam ad imperium Neronis spectant, qui mores eo temporis, si unquam alio, potissimum viguere. Et hæcenus de argumento.

In forma autem tria considerabimus: Satirici originem, progressum, formam usque nactum est,

in qua tandem conquievit, & postremo nomen. Sed ad originem. Si Satirac primæ Romanæ initium inquirimus, longè altius est, quam istius, de qua nobis instituta est dissertatio. Id vero nostrum non interest. nam licet varias illa primæva mutationes sit passa, nec minimum quid longo tempore cum nostra habuit commune: quo usque ad duas illas species pervenit, quas Quintilianus recenset. Inde ergo nostræ Satirac origo nobis ducenda necessario est. Ecce verba Fabii nostri ex Lib. x. Instit. Orat. cap. 10. *SATIRA quidem nati nostra est, in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius, qui quosdam ita deditos sibi adhuc habet amatores, ut eum non ejusdem modo operis autoribus, sed omnibus poetis præferre non dubitent. Ego, quantum ab illis, tantum ad illius delectatio, qui Lucilium fluere latuit, & esse aliquid, quod collere possis, putat. Nam & eruditio in eo mira, & libertas, atque inde acervitas, & abunde satis. Multo est tersior ac purius magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus. Multum & veræ gloriæ, quamvis uno libro, Persius meruit. Sunt clari hodieque, & qui olim nominabuntur. ALTERUM illud est, & prius Satirac genus, quod non sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus. Manifesto separantur his verbis duæ species Satirac diversæ. Prior species est ejus Satirac, quam Lucilius excoluit, & quodammodo adinvenisse videtur. Horatius aperte dixit L. ii. Sat. i.*

- - - Quum est Lucilius ausus

Primus in hunc operis componere carmina morem, &c.

Etiam alibi. Altera species est illius Satirac, quam eximie Terentius Varro exornavit: Inventor autem fuisse videtur Ennius, seu Pacuvius. Idem ac Quintilianus docet Diomedes L. iii. prefatus tamen, sed non obscurius: *SATIRA dicitur carmen apud Romanos, non quidem [apud Graecos] malitiam, & ad carmina hominum vitia Archææ Comœdiæ charactere compositum; quale scripserunt Lucilius, & Horatius, & Persius. Sed olim carmen, quod ex variis poematibus constabat, SATIRA vocabatur; quale scripserunt Pacuvius, & Ennius. Ad posteriorem ergo speciem pertinet Petronii Satira, ideoque de illa, altera prætermissa, accurate nobis agendum est. Ejus enim antiquius initium ego non invenio, quam à Pacuvio, aut Ennio. De Pacuvio hodie obscuram fati memoriam habemus, de ejus vero Satiris nullam. ea propter convertendus erit stilus ad Ennium. Ejus Satirac à Grammaticis præfice sæpe laudantur. Sextum librum Donatus citat ad Phormionem Terentii: sed Porphyrio vetus Horatii interpretes ad Satiram 10. Lib. i. ait, quatuor Satirarum libros ab Ennio relictos esse. Sed nihil mirum hæc, quum prout in similes numerorum*

eriores semper librarii fuerint. Quando veronatus Ennius, à Cicerone habemas : inquit in 1. Tullius *Libris sine cecce. post Romanorum Livius fabulam dedit C. Clodio Caeci F. M. Tuditano C. anno ante natum Ennium, qui fuit major quoniam Pinus, & N. eius.* Verum enim vero non solum originem Satirae nostrae didicimus ex Diomede, sed etiam etiam, itidemque ex Quintiliano. Ille : *C. Ennius, quod ex eo i. primis tribus constabat, Satira dicebatur.* Iste : *Satirae genus, quod non sit cum non daretur non sit condidit Terentius Varro.* Miscellum ergo existit opus illud, constans ex variis metrorum generibus, quod ex ipsis Ennii fragmentis, quae apud Grammaticos reperiuntur, liquido patet. Ex lib. III. Satirarum, sive ex II. Satira exаметros versus proferant, etiamque trimetros jambicos : & sic in aliis libris diversitas similis animadvertitur. Unde jam error Criniti erit manifestarius, qui * Satirarum libros, ait, scripsisse Ennium quadratis versibus ; cui haut dubio A. Gellius imposuit, quum L. II. cap. 29. dixit, quemdam *Aesopi apud Q. Ennium in Satiris fuisse admixtum & venisse versibus quadratis composuisse.* Habuerunt & Graeci ejusmodi miscellanae scriptionis exempla nonnulla. Poëta quidam, Chaeremon vocatus, ex multis versuum generibus mistis, auctore Aristotele L. de Poëtica, carmen quoddam contexuit, quod satis vel ideo opportune vocavit *Hippocentaurum.* Item Homerus in Margite (quod opus convitiosum fuisse, subindicat ibidem Aristoteles) teste Hephaestione, jambicos aliis versibus miscuit ; quod sic & Marius Victorinus prodidit L. III. agens de quodam jambici genere : *Hic quare verum, ut i. primis, primusque.* Homerus in Margite *gen. nec totum totum carmen ita digessum perfectit. nam duobus pluribusve exametris antepositis istum subiciens copulavit.* Verum nescimus, an exinde parentes Satirae nostrae, Pacuvius, & Ennius exemplum sibi sumserint, certo autem scimus posteris dedisse. Sed quum in dies res augeantur, & plurimum exoritur, accidit Satirae, ut jam non solum ex diversorum generum versibus constaretur ab inferioris aevi Poëtis ; sed ex prorsus oratione simulque versa, ut monstruosum Poëma, ipsa tamen varietate conspicuum, edere postea commenti sint ; qui fuit Satirae non minimus *progressus.* Similis vero scriptionis antiquiorem auctorem eruditi Terentio Varrone non agnoscunt. Jam ex Quintiliano audivimus, qui luculentus hic nobis testis est : *Aterum illud, & prius Satirae genus, quod non sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus.* Quorum verborum sensus est, Satiram, quam Varro excoluit, ipsam omnino esse, cujus inventorem antiquitas, ut jam vidimus, Ennium probeba-

* L. I. de Poët. cap. I.

tur ; aliter enim capere, scilicet antiquiorem esse Varronis Satiram Lucilianam, temporum ratio non concederet, quum posterior natus Varro sit, quam Lucilius. Sed addit Fabius, quod non sola carminum varietate mistum genus id Satirarum condiderit Varro, ut fecerat Ennius, sed cum metris etiam solutam orationem commiscuerit. Eadem re Menippum Philosophum Cynicum imitatum fuisse, ipsemet Varro apud Ciceronem Academicis quaestionibus disertim testatur : *Et tamen in illis veteribus nostris, quae, Menippum imitati, nos interpretati, quadam hilaritate conspersimus, &c.* Idem insinuat Probus, grammaticus antiquus, ad sextam Eclogam Virgilii : *Varro Menippeus non à Menippo, cujus artes longè praestantior, nominatus : sed à societate ingenii, quod is quoque omnigeno carmine Satiras suas expolierat.* Ubi immerito accusatur à Criticis imperitiae, quod videatur persuasisse sibi, Satiras scripsisse Menippum ; quum revera ejus scripta nullus unquam antiquorum Satiras vocaverit ; quod ut ego libenter concedam, minime vero, haut secus ac Varronianas (& hic animus dubio procul Grammatici fuit) non posse jure merito Satiras appellari, qua augmenti petulantia, ac varietate, qua soluti sermonis etiam & vincti commistione. Quod fuisse ingenium scriptorum Menippi, haut finit nos dubitare ipsamet certe Varronis imitatio ; quapropter & suas Satiras *Menippeas* nuncupavit. Omnia A. Gellius plane lib. II. c. 18. *Servus ille Menippus fuit, cujus libros M. Varro in Satiris aemulatus est ; quas alii Cynicas, ipse adpellat Menippeas.* Et inde etiam ipse adpellatus *Menippeus*, ut supra Probus indicavit. Tuetur & non leviter Lucianus, dum Necyomantia Menippi characterem, quae eruditorum observatio est, exprimere haut oblique voluit ; ibi Menippum introducit profantem. sermo ejus ex versibus, & prosa contextus est. Verum enimvero nihilum prorsus refert, quo minus parissimi sint Menippeae Varronis, & Menippi libri, quod proprii sint Varronis versus Satiris suis inserti, Menippi autem aliunde petiti. Ac praeterea unde scimus nos, sapientius quoque cum prosa versus proprios non miscuisse Menippum ? nec scripta ejus comparent, nec dixit nobis ex vetustis, qui viderunt, ullus. Audimus tamen tamen hodie venerandae antiquitatis testes non paucos proferentes, quam ambitiose Menippum exprimere optaverit Varro. Itaque ego adfentiri non possum, quid vel minimum discriminis comminiscenti, praeter nomen, inter Varronis Satiras & opera ut plurimum Menippi. Nec materię utriusque scripta fuere diversa : carpere namque hominum mores, ac festivo hilaruloque stilo deridere, ambo sibi proposuerunt. hocce sane ex Varronis reliquiis liquido paret. De Menippo Laërtius : *τὰ πρῶτα αὐτοῦ (Μενίππου) τοῦ καὶ χαριώτατος γράβη, καὶ τὰ ἴσα τοῖς Μελεαγροῦ τὰ κατ'*

καὶ αὐτοὺς ἡννομεύει. Libri ipsius multo visu referti sunt, non secus atque Meleagri, qui tempore ejus fuit. Ideo Strabo l. xvi. *παρδογέλοιον* adpellat, hoc est, in *ridiculis versantem*, rerumque *ridicularum studiosum*, & pariter cum Meleagro componit. Testatur & Lucianus fuismet scriptis. nihil quippe ille habuit carius & antiquius, quam aemulari ingenium Menippi lepidis suis sermonibus, ac Dialogis pluribus. Cultor igitur Varro Satirae hujus eximius, ea illas concinnavit forma, & effinxit, quae perstitit diu: quo longo temporis intervallo plures exstitisse inlustres & famigerabiles viros, qui Satiricos hujuscemodi libros scripturarunt, ambigere delirium est. Sed vetustatis omnia depascentis injuria posteris invidit. Ad nos unus tantum aut alter pervenit magnorum hominum, aetate, eruditione, haeresi quoque philosophica parium. Isti sunt L. Annaei Senecae APOCOLOCYNTOSIS, & T. Petronii Arbitri SATIRICON. Sed ille brevis ludus est de morte Claudii Caesaris; hic vero, quem ad justum volumen auctor perduxerat, avorum memoria adeo à blattis & tineis exesus, mutilus, & deformis adparuit, ut parens, si resurgeret, ut notum & spurium foetum abdicare posset impune. Ex eo tempore vix reperiri poterit vir ullus ingenio & doctrina nobilis, cujus acumen & eruditionem Arbitr non exercuerit. verum, ut omnes homines sumus, non dii, impari admodum successu. Sed ad rem. nos putamus, huc adcenferi non posse Martiani Felicis Capellae miscellum Satiricon. Nam, licet connubio illo pedestris & equestris orationis cum Satira praecedenti conveniat: quum ab illa prorsus natura sua, materia, & fine dissentiat, ad aliud scriptorum diversum genus erit revocandum. rationem vero nominis infra attingimus. Quod pariter & de opere Boëtii, de consolatione Philosophiae inscripto, censendum erit. At hic praeterire non licet aptissimam esse hanc formam descriptionis ad expromendos animi sensus felleo cum sale; etiamque duplicis stili vires, ac nervos intendendos ingenii, duobus autem Satirographis illis, Senecae, & Arbitro, alio praeterea respectu forsitan adrisisse: eo, inquam, quod haberent prototypum illius Menippum, qui Cynicae disciplinae fuerat sectator egregius; unde & Varronis Satirae pariter Cynicae, ac Menippeae, vocatae, ut supra didicimus ab A. Gellio. Itaque quum Satiras erant scripturi, illas nempe aemulari prae cacteris maxime Stoicos Philosophos decuisse, licet intelligere una namque ac pene eadem doctrina Cynica & Stoica apud antiquos habebatur. Ast ad nomen tandem devenimus, ubi novissimum Isaaci Casauboni commentum, tam de Satirae originatione, quam de modo scribendi, sane quam videtur ad veritatem accedere. Vetustissimae quid. n. poësi suae valde cum ratione congruit praefatos Romanos imposuisse

Romanum nomen, non vero exoticum & peregrinum: quod à moribus rudis eorum primordii maxime abhorrebat. Itaque Romana vox Satira, & quidem antiquissima apud illos, ac proinde ante illud tempus exorta, quo Graecas disciplinas cum illarum acceperunt nominibus, eaque propter litteris etiam scribenda Latinis, uti in pluribus codicibus pervetustis invenitur, nempe Satura, aut Satira, quod idem est, ut jam olim monuerunt eruditi, haut secus atque *maxumus*, & *maximus*; *optimus*, & *optimus*, & alia quam multa. Caeterum Satirae nomine quid primitus significaretur, cognoscitur ex Acrone veteri interprete Horatii ad l. Sat. Lib. i. ubi docet, Larcem illam, quae plena diversis frugibus in templo Cereris infertur, SATURAM adpellari. Idem Diomedes tradit Lib. iii. additque ideo à copia & saturitate rei SATURAM vocari. Exinde coepit SATURA usurpari latius. Festus: Satura & cibi genus est ex variis rebus conditum. Et Varro, teste eodem Diomede, quoddam genus farciminis, quod multis rebus refertum est, SATURAM dicit vocitari, & profert hocce ex ii. Lib. Plaut. Quaelt. SATURA est, uva passa & polenta, & nuclei pinei mulso conspersi. At quod magis ad nostrum scopum accedit, id Festi est: Et lex multis aliis legibus conferta. illud sane tandem collimat, quod ejus abbreviator Panillus retulit: SATURA & genus carminis est, ubi de multis rebus disputata. Ita & Acron ibidem: Ergo & hoc carmen propterea SATURAM adpellaverunt, quia ita multis & variis rebus refertum est.

Tute jam vides, quam apte Varronianae Satirae, & pariter Petronianae, conveniat SATIRAE vocabulum Romanum. Nam quum Satirae sit plurimum videlicet rerum commissio, ubinam, quae so, mistura major, quam in nostra Satira, & rerum, & multiplicis simul orationis est, ut antea ostensum? Pariter facit & ad aliam Satirae speciem eadem adpellatio, sed quae ad nos in praesentia ejus explicatio non facit. Ut enim maledicentiae quoque Satirarum adpellatio ipsa quadraret, non defuit & etymi sui satis opportuna ratio. Addit Acro loquens de Satira poemate. Alii dicunt, quod ideo Satura [vel Satira] vocitata est, quod ita convitia & crimina hominum libere invadat, ut Satiri, id est, ebrii solent homines disteriis aut contumeliis adficere. Aptè ergo sic à nomine Satur, Etymologia petita est, quod & noster D. Isidorus lib. viii. orig. c. 7. juvat his verbis ex regio codice emaculatis: aut à Saturis nomen tractum, qui multa habent ea, quae per violentiam dicuntur. Mire convenit Satirae Romanae dubio procul & isthaec originatione. utraque ejus species plane circa doctrinam morum, vitiis etiamque exagitationem versatur.

SATIRICON, sive SATIRICUM Latina formatione, opus suum Petronius inscripsit. Cur

Cur autem potius, quam SATIRA, questio el-
riculistica. Certe obsoletae insolentisque in-
scriptiones auctores Satirarum potissimum per-
petuo delectarunt. Sic aliis, placuit *epigram-
ma*, & *epigramae*, prae *epigram*, non semel poe-
mata sua adpellere. Sic *epigrammaticus* adfuit
potius quam *epigramma*, & *apologeticus* potius
quam *epigram*, & innumera alia. Ita & Marcian-
us Felix cyclopediam suam, si vera est *Lexicon*,
Satiricon vocavit: non tamen quod convitosum
esset scriptum, sed quod miscellum & varium,
ut ipsemet in fine adtestatur. Dispersitum vide-
tur in libros & Satiricum fuisse. nam sic veteres
Grammatici laudant. Decimus quintus liber,
quod supra omnem fidem meo animo est, citatur
in veteri quodam Lexico; & sic ab aliis Libri
diversi. Utcunque autem res sit, majorem, cer-
to certo certius est, & potiore operis partem
perissit. Caeterum nonnullae in reliquis, quae
superfunt, parum pudicae (fatendum est) narra-
tiunculae offenduntur dispersae, & quae fortassis
castas aures haut immerito offendant. At me-
Hercules sui aevi flagitius, in quae invehitur, il-
lud potius, quam impudentiae suae, erit imputan-
dum; etiamque ingenii scriptoris praestantiae,
& incomparabili eloquentiae. Ab eo enim mini-
me res narrari, sed agi videntur; muniaque ocu-
li sua, non aures obire. Ideo & non semel au-
ditur *aliquis* ab antiquis, & aliis quamplurimis
elogis passim decoratur.

DE SATIRICI PERSONARUM

NOMINIBUS.

P R A E L U D I U M III.

Vetus per aliquot retro saecula obtinuit opinio, Comicos tantum scriptores adigi debere, nomina interlocutorum suarum fabularum aliqua scilicet cum ratione excudere. Sic exsternit ad Adelphos Terentii Donatus edocuit: *nomina personarum, in Comoediis duntaxat, habere debent rationem, & Etymologiam*. At, si verum amamus, nequitium Grammaticus capiendus est restricte de Comicis tantum fabulis, immo potius de universa dramatica poësi, ubi vel Tragoedia ipsa excipienda non est, licet Aristoteles proferat in Poëtica: *Ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀνέχομαι*. In tragoedia vera nomina retinentur: addique rationem. Subdit namque post pauca: *Οὐ μὲν ἄλλα καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ἐνίοις ἐν μὲν ἡ δυνάμει γνωρίμων ἐσὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα ποιοῦμενα. ἐν ἐνίοις*

7. *ἡ δὲ τοῦ τῶν Ἀγαθῶν Ἄνδρ. ἐκαστος* quae est
 τῶν τῶν πρὸς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀντιπαρα-
 τίθεται τῶν κακῶν. Sed in trag. illis nonnullis
 unum atque alterum notum servatur, reliqua vero ex-
 cogitantur: in nonnullis etiam nullum, sicut in tra-
 gœdia Agathonis, *ἡ δὲ ἐκαστος*, in qua nihil
 minus pariter retinetur, & nomina exornata sunt, &
 tamen aequè delectant. Caeterum certo certius est
 Petronii Satiricum poemâ esse Dramaticum; qui
 imitatur, exprimitque hominum mores, qui item
 agentes inducit personas, variaeque inter se con-
 oquentes, licet auctor ipse simul interloquatur
 in fabula, narretque, quod plane Aristoteles in
 Poëtica tradidit, & proluxe ad illum variis in lo-
 cis interpretes. Dramatum igitur lege coactus Ar-
 biter fuit procudere, convenienti admodum cum
 ratione, & respectu, personarum nomina. Ma-
 xime autem propter ipsam Satirici naturam; de
 ipso inquit Tacitus: *Ne codicillis quidem* (quod ple-
 rique pereuntium) *Neronem, aut Tigellinum, aut quem*
alium potentium, adulatus est: sed flagitia principis
sub NOMINIBUS exoletorum, feminarumque, &
novitate cujusque stupri perscripsit, atque obfignata
misit Neroni. Hinc edisci, Satiram scripsisse Pe-
 tronium, supra jam monuimus. nunc insuper ad-
 dimus, conjici etiam, & confinxisse nomina.
 Quid ergo decori eruditissimi & venustissimi scri-
 ptoris magis adversaretur, quam temere aut for-
 tuito illa conslavisse? Amant indubie Satirica &
 Scommatica scripta larvas illas eruditas vocabulo-
 rum, quod vel mitiores epigrammatistas olim
 haut fugit. Unde aperte jam illud Valerii nostri
 capiendum in praeliminari Epigrammatum epi-
 stola: *Spero me sequutum in libellis meis tale tem-*
peramentum, ut de illis quæri non possit, quisquis de
se bene senserit, quum salva infamum quoque perso-
narum reverentia ludant: quæ adeo antiquis auctori-
bis defuit, ut NOMINIBUS non tantum veris
abusi sint, sed etiam magnis. Sub nominibus ergo
 scite & argute confectis ludit in plures Martialis,
 immo, ipso adtestante, in omnes, quos insecta-
 tus est. Quorundam nos rationem quaesivimus
 jam olim, exinque confecimus confectanea; alio-
 rum nunc in Comments Petronianis reddidi-
 mus. Undique ergo cogi videbatur Petronius ad
 erudita vocabulorum commenta. itaque haut du-
 bium est, hac in parte politissimum scriptum
 claudicare, minime illum passurum. Merito jam
 ideo partium erit in praefentia nostrarum, sensa
 illa auctoris reconditiora sedulo perscrutari.

Ex Athenaeo enim libr. xiv. confingere licet, ut Comica nomina duarum tantum confingerentur syllabarum, quod infimarum personarum videlicet forent; Tragica vero plurium, quod essent virorum illustrium: Φιλογελοῦς δ' ἦν καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὡς Θεοὶ Φύλαρχος ἐν τῇ ἑλῃ τῶν ἰσοεῶν, ὅς γε τὴν Δυσμαχίαν ἀρχὴν καμικῆς σκηνῆς εἶδεν διαφέρειν ἔλεγεν· ἐξίεναι γὰρ ἀπ' αὐτῆς πάντας διό-
συναι

συγκάθη, τόντε βίβην χλευάζων, ἔ τ' ἰάσιν, με-
γίστης ὄψεως ἄλγυι' αὐτοκαίρι, ἔ τινὲς ἰτέρως
τῶν φίλων &c. Fuit & Demetrius Poliorcetes ri-
diculorum studiosus, qui, ut scribit Phylarchus li-
bro sexto Historiarum, Lyfimachi regnum diceret,
nihil à scena comica discrepare, quoniam ex ea pro-
dident omnes dissyllabis nominibus adpellati, Bithu
irridens, Parin, & alios quodam ejus antea, ma-
ximae apud Lyfimachum auctoritatis, &c. Raro
tamen auctoribus praeis superfluis invenimus
id observatum; pariterque Arbitrum insuper ha-
buisse, constat manifesto. Unde autem potissi-
mum Comici servis adinvenerint scenicis nomen-
clationes, sic Helladius prodidit in Chrestomathia.

Οἱ οὖν ποικίλοι τὰς οἰκίας τῶν μὲν πλεον ἀπὸ τῶν γε-
νῶν ἐκάλουν οἷον, Σέγγη, Καρίωνα, Μίδαν, Γέταν,
ἔ οὐκ αἶ' ἐκάλουν ἡ ἔ τιν' ἐξ ἐπιθέτων, ὡς ἀπὸ τῶ
χεράμω, Ἰφί, Πύθιαν, ἔ Σαυραν, ἀπὸ τῶ
παρὰ ἔ Παρμηνίαν, ἔ Βίβιν, ἔ Δορμίδα. ἐκάλ-
ουν δὲ ἔ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ἐν ἡ αἰσιν οἱ οἰκίαν
ἔ τ' ἡ ἔ τῶν Νουμηνίαν ἀνομάζον. Comici plerumque
servis nomina à natali solo induunt, ut Syrum, Car-
ionem, Midam, Getam, & similia: partim ex
adjectivis, ut a colore quidem, Pymionem, & Xan-
thian: à moribus Parmenionem, Pysiam, Dramo-
nem: item à die, quo impius ejus servus: unde
& Numenias vocant. Aliter vero alii saepiuscu-
le, ut sibi visum fuit. At enim nos propius jam
inspicimus nostri Satyrici nomina.

ENCOLPIUS] Quum isthaec Satyrae species ad
mistum genus Poëmatum referri debeat, in quo
& Auctor narrat, & aliorum introducit conlocu-
tiones (μικτόν Graeci, ut alias diximus, vo-
cant) persona necessario scriptum indigebat, quae
Auctoris munere fungi videretur. Ejus ergo vi-
cem subit toto in Satyrico Encolpius. nam licet
post medium compareat, ejus partes subripuisse
Polyaenon, ipse tamen ab Encolpio diversus
censendus non est: nomen vero ille commuta-
vit ob mimicum illum Crotone compositum fig-
mentum. Recte omnino illi, qui scribunt En-
colpius. nam quibus potius Eucolpus, sive Eucol-
pius, jampridem adfuit, fors originationis habu-
ere momenta, quae nobis inviderunt. In pri-
scis namque lapidibus adserere ita nomen scri-
ptum reperiri frequenter, nunquam vero En-
colpius, prorsus sane fuit sua fide abuti majores:
nam aliter se rem habere, hoc est, rarer ad-
modum Eucolpus inveniri, saepius autem, in
cognominibus potissimum, Encolpus, facile cui-
libet probabitur animadvertenti, notavitque jam
ad Martialem suum Scriverius lib. 1. Ep. 31.
Caeterum vel Graecanico etymo praestans nostra
scriptura est; habent veteres Glossae, Ἐγκολπί-
ζω, insinuo. Quod vere quidem de se potuit
Petronius praedicare. callida enim & erudita
morum suavitatem se penitus in potentium animos

insinuare consuevit, eorumque in sinu mira fuit
acceptus benevolentia. Plane innuunt Taciti il-
la verba: *Inter paucos familiarium Neroni adsum-
ptus est elegantiae ARBITER, dum nihil amoenum
& molle adjuventia putat, nisi quod ei Petronius
adprobavit.* Eiusdem Encolpianae virtutis in
Satyrico etiam vestigia reliqua sunt. Eo spectat
Lycae & Tryphaenae haut semel erga ipsum re-
petita benignitas vel cum capitis periculo: Cir-
ces item, & Chrysidis adfectus; ut de Gytone
taceam, Quartilla, aliiisq. Ast in nominis
hujusce significatione locum fors habet & illud
Tibulli:

Quid hoc nocti est? quid ira nunciat Deum?

Silente nocte candidus mihi puer

Tibi te quam recent deditus SINU, &c.

Quo quid crebrius Encolpio contingit cum Gy-
tone suo? Ἐγκολπίς in vulgo est, in sinu ha-
bere.

AGAMEMNON] Rhetor est, & eloquentiae in-
dubie praeceptor; ideo Magistrum vocat, ut
mea est sententia, Trimalcio cap. 1. v. Apte
vero regis Agamemnonis illum adpellatione in-
signivit. Oratores namque & Sophistae reges o-
lim nominabantur, quod observarunt jam viri
eruditi. Lucianus, postquam bellum eloquen-
tiae magistrum descripsit in Περὶ διδασκαλίας, addi-
dit: Πάτη τοιοῦτον παραχρῆν, ἡ παραχρῆς σεαυτοῦ,
ἀνὴρ μακάριος ἴστω ἔργη, ἡ περὶ ἐλπίσιν, ἔ, ἔ, ἔ, ἔ-
νομαζεν αὐτοῦ, ἰσοχρῆς ἐν τοῖς λόγοις δεικνύει κα-
τὰ τὴν τέχνην. Ad hunc itaque si accesseris, teque ipsum
tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac con-
spicius, & ut ipse vocat, Rex in eloquentia ci-
tra laborem constitueris. Apte quidem, nam eo-
rum natio superba nimis ac tumida, quod ne-
mo nescit post eruditae Creffolli lucubrationes
lib. v. cap. 1. Theat. Rhet. Fastuosos autem
quoslibet ut plurimum, & superbientes, nomi-
ne regis haut sine sale nigro notarunt antiqui:
sic visum in potentioribus amicis, patronis, ac
viris principibus, quos officiosi togatuli ita prae-
dicabant, saepe Hispanus Epigrammatista docet.
lib. 11. Ep. 18.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo
regis.

Et lib. 111. Ep. 7.

Regis superbi sportulae recefferunt.

Et lib. v. Ep. 20.

Luxuria est, tumidique vocant haec munera
reges.

Sic ipse Valerius Martialis, observo ego, ut
Arbiter Agamemnona declamatorem suum, At-
tatum declamatorem quemdam & oratorem nun-
cupavit, quod regis exinde concepisset, ac ve-
luti fastus Attalicos:

Declamas bene: causas agis. Attale, belle.

Petronius vero haut sine exemplo rhetori suo
dedit

dedit Agamemnonis nomen. nam prius M. Varro in Virgula divina itidem adpellavit *Agamemnona* similem rhetorem aut declamatorem, nimirum quia regem fecerit Agamemnona Homerus oratione adprime gravem ac vehementem, quod vir doctus Ausonius Popma etiam adnotavit.

ASCYLLOS] Encolpii comes est, fraterque nequiori sensu, si qua est verbis Gytonis, immo ejusdem Ascylti, fides. cap. ix. inquit puer: *Tuus iste frater, seu comes.* & cap. eod. Ascyltos: *Cujus eadem ratione in viridario frater fui,* &c. Encolpius autem suum commilitonem vocat cap. lxxx. Ast ejus nomenclatura uti Satyrici conveniat actioni, indicare necessum est. Ajunt veteres Glossae: *Ἀσχυλῶς, infatigabilis.* Quod sane & opportunum erit interpretamentum verborum cap. xcii. *O juvenon libroni jam? futo illum pridie incipere, postero die finire.* Unde & error patet cum adspiratione, *Ascbyllos*, scribentium.

GYTON] Frater Encolpii est ac deliciae, totaque in Satyra perpetuus comes, si paucos dies excipias, quos apud Ascylton, si qua est amanti- bus fides, exulavit invitus. Pannychidis etiam fuit mimicus conjunx; desiderium vero ac voluptas Quartillae, Ascylti, Eumolpi; item Lycae & Tryphенае. *Γειτὼν, vicinus, proximus* sonat, quod verbum amoris agnoscunt Critici; fenseruntque, quibus vicina contigit pulcritudo. Veram sane scripturam ex priscis editionibus exhibuimus. Scaligeri autem F. *Gnython* libri aver- fantur scripti.

PSYCHE] Ancilla Quartillae, ipsa profante cap. xvi. Eidem toto actu adfidet fidissima, nequitiarumque ejus, uti ex superstitibus reliquiis cogitare licet, nec inferior, nec invenustior aemulatrix. Ideo ab *anima* habuit nomenclationem, quae Graecis *Ψυχή*, estque amantium compellatio mellitissima. Juvenal. Sat. vi. 193.

----- *Quotiens lascivum intercecit illud*

ΖΩΗ ΚΑΙ ΨΥΧΗ, modo sub lodice relictis

Uteris in turba.

Martialis lib. x. 68.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΨΥΧΗ lascivum congeris usque.

Apte ergo Amoris conjunx, deliciosissima ac formae emendatissimae puella, teste Fulgentio Mythologo, & Appulejo fabulatore, PSYCHE indigata. Vocabulum etiam verum fuit seminarum pudicarum. Lapis Romanus:

DIS. MANIBVS. SACR.

CORNELIAE. Q. L. PSYCHES.

SER. MARTIVS. MARTIALIS

ET. SPATALVS. Q. CORNELI

FLACCI. DISP.

CONIVGI. FIDELISSIMAE

FECERVNT.

QUARTILLA] Non Priapi sacerdos est, potius víctima. Carmen Ithyphallicum indicat, uti nos latiuscule in Commentis.

*Quum sacrum fieret deo Jolaci,
Conducta est pretio puella parvo,
Communis satis omnibus futura &c.*

Apte ideo *Quartilla* vocata, sive, ut arbitrium est viri docti, *Quadratilla*, ut apud Quintilianum *Quadrantaria*: quibus adpellationibus eae significantur, quae ob quadrantem sui copiam videlicet facerent. *Quintiam* pariter parvi pretii scortillum suspicari licet, carmine devirginato.

*Deliciae populi, magno notissima circo
Quintia &c.*

Quartilla nomen Romanum est, cujus in vetustis lapidibus seges foecunda.

PANNYCHIS] Virguncula est septennis, cujus impudicae & praecoces cum Gytone nuptiae apud Quartillam celebrantur. Nomen aptum est prorsus cuilibet meretrici. Glossae interpretantur: *Πανυχίς, hoc excubitum, pervigilium.* Nequitia autem, quae latet, palam erit cuicumque Commentum nostrum consulenti ad verba cap. xxi. *Quum sciatis Priapi Genio pervigilium debere.* Arnobius lib. v. *pervigilia*, & *pannychia* conjunxit, & in vetustis inscriptionibus feminae reperiuntur *Pannychides*; & apud Lucianum meretrices. Satyrici autem est *καφοί προγαπον*, uti *Carpus*, *Fortunata*, *Menelaus*, *Lycurgus*, *Doris*, *Endymion*, *Gorgias*, quod hic satis sit monuisse.

EMBASICOETAS] Cinaedus erat vetusculus, molitor, immo tortor, Encolpii & Ascylti. Apte enim illi cinaedo impositum nomen. Nam, uti Josias Mercerus inquit notis ad ultimam Epistolam Aristaceti, *ἐμβασικόν* idem quod *ἐμβαίειν*, unde *ἐμβασισκόντις, Incubus*; quod nomen, Cinaedi apud Petronium., quae recte omnino viro docto in mentem venerunt; nam licet Cinaedi alii sit ab Incubis plane, Cinaedus vero ille purus incubus ea scena fuit, ut nos ostendimus ad verba cap. xxiv. *Quaeso, inquam, domina, certe Embasicoetam jufferas dari.* Itaque jocus, quem ab eo ipse Mercerus petivit, quod promisso scilicet incubo repraesentaretur Cinaedus, ibidem non admisimus.

TRIMALCIO] Senex ille beatulus est, cujus lautitias, luxumque convivalem, graphice Petronius describit. Nomen certe ab nequam molli- tie habet. Glossae: *μαλακός, molis, μαλακία, subigo, mollis.* Vere omnino, ut ex narration- culis Satyrici constat. cap. xxviii. *In chiramaxio deliciae ejus ferebantur, puer vetulus &c.* & alias. *Trimalcio* ergo, id est, termollis. quod nimiam ejus molliem innuit, quippe ternarius numerus indeterminatus est, & multitudinem comprehendit. Plutarchus lib. i. de Plac. Philo- sophi. *Ἡ δὲ τέρσις, πλὴν τῶν ἀπὸ τετρακτῶν δια- αῖσι.* Non aspirandum igitur vocabulum esse, satis jam patet; simulque ex Neronis numismatis, (L) quae

quae laudat Bourdelotius, mihi autem videre adhuc non contigit, in quorum parte reversa legitur TRIMALCIO, quo mire quidem, fides autem penes illum sit, Commentum infra nostrum juvatur, videlicet sub Trimalcionis persona latere Neronem.

CINNAMUS] *Dispensator* ille est Trimalcionis, qui, licet superciliosus ac superbus, exorari tamen ab peregrinis hominibus passus est. Fors autem Cinnamus ille dictus dispensator (ni aliud in amissis detur nobis hodie latere) quod in primoribus servis olim dispensatores censiti, haut secus atque inter fructus aromaticos pretiosum *cinnamum* habitum fuit, sive *cinnamomum*; quo & illud Arbitri spectat cap. xciii.

----- *Rosa cinnamum creetur.*

Praeterquam quod & id nominis legitur in prisca servorum titulis. sic Romae:

CINNAMVS
TI. CAESARIS. AVG.
PEDISEQVVS
NYMPHAE. CONIVGI
FECIT.

CARPUS] *Scissor* ille est, qui ad symphoniam gesticulatus lacerabat obsonia; id *carpere* adpellabant antiqui; itaque quotiens, *carpe*, Trimalcio proferebat, servum vocabat, eundemque munia obire sua jubebat. Eo autem lusui illi conviviali amplius quid inest leporis, quod & verum fuerit illud nomen hominum fervilium, uti ex prisca inscriptionibus ostendimus in nostris Commentis; addimus, etiam inter ingenuorum cognomina reperiri. Romanum marmor:

D. M.
ALBIAE. THREPTAE
M. ALBIVS. CARPVS
PATRONVS
FECIT.

FORTUNATA] Fictum quoque vocabulum est, quod Trimalcionis uxori Arbiter dedit. Apte nimirum, quum Trimalcio ille plane Nero sit, uxor item liberta Aëte, ut suo loco ostendimus. *Fortunatus* enim antiquis dicebatur, auctore Cornelio Frontone, qui cum opibus nomen accipiebat, quod mire Aëtae illi convenit; *Felix* namque, qui a natura habuit, ab ipsoque scilicet ortu. Revera autem pluribus feminis fuit & illud nomen. Vetus elogium Romanum:

D. M.
M. SEIO. DIOGENI
FORTVNATA
CONIVX
MARITO. BENE. MERENTI
FECIT.

Et saepe alias. Fuit etiam & cognomen. sic in inscriptione Romana:

D. M.

ANTONIA. FORTVNATA
FECIT. PATRONAE. SVAE
BENE. MERENTI
HERACLIAE
ET. SIBI ET. SVIS.

MENELAUS] Ille Scholasticus est, *antescholarius* Petronio dictus cap. LXXXI. & praeterea haut exstat ejus memoria. Saepè enim Homericæ vocabula personis suarum fabularum imposuerunt veteres. Repete autem hic, quae in AGAMMONE diximus: nam huc pariter spectant. Fulgentius Planciades lib. de Cont. Virgiliana, *Menelaus*, *virtus populi* interpretatur.

EUMOLPUS] *Poeta* est, ejusque sub persona adprime poetarum ingenium depictum. Ejus certe partes ex potioribus sunt in reliquo Satyrico. Nomen vero ei sat bene opportunum. Εὐμολπος sonat *elegans cantor*. Sunt & in vetustis marmoribus, quum sileam historias, plures *Eumolpi*.

M. MANICIUS] *Dominus stabulariae insulae*, sive diverforii; & forsitan diverfitor ipse, & stabularius, ut conjectura mea est, dicoque in Commentis; & tunc fortasse *Manicius*, quia manu strenus, cujus & facinora adhuc spectantur in Satyra: *Ille tot hospitum portionibus liberum urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus est, solvitque clamantis frontem*, &c.

BARGATES] *Procurator* ille *stabuli* est, qui sedandis in eo rixis temporis adfuit opportunus. Proferam vocis originationem, quae adhuc puero mihi in mentem venerat, nimirum quasi *gravis catus* sat proprie diceretur Petronio, & pronus eram, ut *Barcatus*, aut *Barcates*, scriberem. nam sic veteres lapides exhibent nomen, & alias *Barcathes*. C. & G. saepe invicem mutari notum est, & viri docti jam pridem observarunt. Apte enim *gravis*, quum pedibus aeger, ideoque adlatus lestita: *Catus* item quilibet diverforii praefectus, ministrer, scommate haut invenuto posset adpellari, quum satis ubique constet, catum animal esse furacissimum, unde & fures dicuntur cati, non paucis gentibus figurata videlicet locutione.

LYCAS] *Navigii dominus*, Tryphaenae conjux, an & leno? ego sic censeo, sic jubet & rerum ipsissima series. Ita etiam Plautinus leno *Lycus* dicitur in Poenulo, hoc est, *lupus*. Mire huc facit locus Appulei ex Apologia: *Domus ejus tota lenonia, tota familia contaminata; ipse propudiosus, uxor lupa*. Meretrices namque antiquis *Lupae* & vocatae, & *Lupanar* locus publicus. Recte igitur, si scorti apud Valerium nostrum nomen est Epigram. 72. lib. 1.

Quinque Lycus, Lyde quatuor, Ida tribus.

Quae omnia sane praeclare congruunt Lycæ Petroniano, ejusque universae familiae. Simul &

& vera scriptura ediscitur, nam varia nimis est. Sunt saepiuscule & in marmoribus P. AELIUS LUPUS, & P. AELIUS LYCUS, tituli que haut ab-
similes.

TRYPHAENA] Lycae audit [meritissima uxor; nam omnium quum foret feminarum formosissima, voluptatis nimirum causa, & plane robustae, huc atque illuc vedabatur à marito. Deliciosa inprimis erat femina, ac voluptuaria, qua propter illi quidem nomen obtigit sat bene conveniens. Τρυφή, deliciae sunt, voluptas, ac mollities; ideo & Lucianus ἐν ἀρχ. διαλ. vocabulum id pariter meretrici dedit. Equidem autem haut invitus Tryphena scriberem. nam sic haut semel in priscis hodie viisur monumentis.

AETIUS] Unus est ex *vestitoribus*, qui nempe tonsorem notavit sibi in navigio Lycae Gytorem, & Aescylon radentem; quod quum postea aperiret, occasionem praebuit tot in navi turbellis. Unde, puto, Aetius contendit Bourdelotius, reponendum esse ex Etymologico, ubi:

Αἴτιος, ὁ τοῦ αἵματος, τὸ αἷμα, τὸ αἷμα τοῦ αἵματος. Aetius, qui causam, hoc est, occasionem vel auxilium praebet. Aliter nos. nam Aetius ille ab rasura eorum auspiciis sibi fecit, exsecratusque omen est, quod imitarentur naufragorum ultimum votum, quod nomini Aetius convenit plane. Inde ἄλτιος, ἀλτιος, αἵμα, ὁ αἷμα τοῦ αἵματος, fulgura, tonitrua, aquila, aves augurium, auspiciisve facientes, Graecis scriptoribus sunt, uti Budaeus observat, puerosque non latet. Ideo & inferius subdit opportune Eumolpus de re agens eadem: Nec non eodem futuris navigio, auspiciis mihi feci: ubi Barthii argutia admodum adridet scribentis, auspiciis nibili feci.

LYCURGUS] Dominus vilis est, quae a grassantibus, puto, Encolpio, & Aescylo expilata fuit; exinque raptas latrocinio vestes, & pretiosas manubias in usus suos diu adservarunt. Alibi hodie ejus mentio non est. Ille quippe cap. LXXXIII. memoratus longe diversus fuit, Satyricusque nusquam existit interlocutor, persona, aut commilito, uti nos ibidem latiuscule. Fuit enim Thrax haut dabi Lycargus ille, qui *lycus* audit apud antiquos haut sine honore. Exin & Arbiter *Lycurgum* vocavit toparcham istum, qui hospitio Petronianos socios liberaliter excepit, & cui eam retulerunt illi gratiam, scilicet rapinam.

CORAX] *Mercenarius* Eumolpi est, qui & *tonfor*; habuit namque proprium tonsorem poeta ille, uti Martialis noster, ac plures alii. Κορᾶς, *corvus* est, quae avis edacissima; unde Plautus *corvitare* in Casina verbum consilavit, hoc est, instar corvorum tubercinari, ac seise ingurgitare, quae omnis ministerii unica cura est, ut sat Comici testantur. Item, Κορᾶς, *uncinus* est,

aut *annulus*, quo hostium pulsatur; qui & *manus exterae* dicuntur Lucretio in i. haut aliter quam bene. nam manuum, quibus & pulsare fores solemus, munere illi funguntur. quod probe & famulo conveniet. Memini equidem multis abhinc annis me apud antiquum scriptorem offendisse, servitia pari ratione dominorum *manus ac pedes* indigitari. Unde species illa proverbii nostri originem duxit, *es mis pies i mis manos*, de sedulo nempe ac industrio famulitio usurpari solita.

POLYAENOS] *Idem*, qui *Encolpius* est, nomen vero Crotone mutavit (ubi divitem orbem Eumolpum finxerunt) ut nihil suorum praeteritorum facinorum fraudi inimicae obstaret, quominus captatores possent inretiri. Πολύαινος saepe apud Homerum Ulysses cognominatur, & interdum pro, *gloriosus*, *multum laudatus*, quod mire convenit Encolpio. Vide autem, quae infra in Circe dicimus.

CHRYSI] *Ancilla Circes* impudicae est, & ipsa impudica. Haut invenustula forma fuisse praeditam, ex eo scilicet, quo Encolpium, sive Polyaeonem, adoritur, licet cognoscere: *Quia nostri Venerem tuam, superbiam captas*; pariter namque, quod illa bene nota sibi foret, superbire videbatur. Huc faciunt longi logi, quos cum eodem Polyaeo conserit cap. cxxvi. Merito ergo *χρῆσις* adpellata, hoc est, aurea; quippe ex forma nomen inditum est, ut Plautus loquitur. Ea propter indubium, haut paucas hujusce nominis antiquas meretrices offendi. Cujusdam Timocles meminit apud Athenaeum lib. xiii. & Plutarchus alius, quae amica fuit Demetrii. Sed longum ipsas recensere. Rationi igitur jam contentaneum videbitur, si scietis etiam meretricibus suis id nomen scriptores indiderint. Sic apud Lucianum est Dial. Meretr. apud Terentium in Andria, & apud Persium Sat. v. In lapideis item monumentis nomen reperitur nonnunquam, pluries vero cognomen.

DORIS] *Ancilla Eucolpi* est, quam nimirum posthabuit, postquam pulcherrimam Circem contempsit, amavitque. De ipsa enim plus hodie memoriae non superest. Δορίς, culter est ad excoiandum, quod significatum à meretricis moribus non abhoret. Etiam apud Boissardum exstat sub stemmatis foeminae ac viri Doridis inscriptio:

AELIAE. DIVAE. AVG. L. DORIDI. ET. ATIMETO. FECIT. MEROPE.

CIRCE] *Matrona* nobilis est, fama ob prostitutionem pudorem profligatissima, forma autem emendatissima, de ipsius tamen toro, dum illum deperit, sine voluptate surrexit Encolpius. Nullo alio profecto nomine magis decenter matronam Arbiter notaret ingenuam, & impudicam. Utroque enim Circe existit insignis, ut pote quae

quae diis orta, prostitit Aeaea in insula libidini
mancipata. Haut aliter quidem Ulysses illa pel-
lexit, ac Petroniana Polyaenon; tu confer cum
scena nuptiarum impudicarum Circes cap. cxxvii.
librum x. Homeri Odysseae, illud vero potissi-
mum, [vf. 333.]

Ναὶ δ' ἔπειτα

Εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιθήσομεν, ὅφρα μιν ἐν
Εὐνῇ, ὃ Φιλίππῃ, πεποιθόμεν ἀλλήλοισιν.

----- Nos vero deinde

*Leſulum meum conſcendamus, ut commixti
In lecto, & amicitia conſidamus invicem.*

Unde perquam opportune Petroniana protulit:
*Nec ſine cauſa Polyaenon Circe amat; ſemper inter
haec nomina fax ſurgit.* Polyaenos namque Ulyſ-
ſes diſtus, ut ſupra oſtendimus. Adde, quod
minime vacarit veneficii ſuſpicionem noſtra etiam
Circe, quod vel ſamula ejus Proſelenos ſaga pe-
ritiſſima teſtatur haut illibenter.

PROSELENOS] *Anicula ſaga eſt, Circes ſamula,*
quae Encolpii inertiam inguinum paralyſinque
magicis artibus emendare tentavit. Anne ab Ar-
cadia eſt anus oriunda, & ideo diſta *Proſelenos*,
hoc eſt, *antehumaris*? Arcades ſcilicet cum luna
ipſa de antiquitate certaverunt, eademque prio-
res haberi totis viribus conati ſunt. Idcirco
Προσέληνος dicebantur, uti ex Ariſtotele Scholia-
ſtes Apollonii teſtatur ad illud iv. Argon. [263.]

Ἀρκάδης Ἀπιδανῆς,

Ἀρκάδης, οἱ ὃ πρότερον σεληναίης ὀδονταί
Ζηνι.

*Arcades, qui & ante lunam dicebantur
Vivere.*

Idem docet Scholiaſtes Ariſtophanis ad Nubes [vf.
397.] & Virgillii Servius ad ii. Georg. & Statii
Laſtantius ad iv. Thebaid. Dixit etiam exſertim
Ovidius lib. ii. Faſt.

*Ante Jovem genitum terras habuiſſe feruntur
Arcades: & luna gens prior illa fuit.*

Aliunde vero, non ab Arcadia, jocus vocabuli
vetuſtiſſimae aniculae ſat Petronius convenienter
petivit; ab ipſa, inquam, annosa vetuſtate, quaſi
antiquior luna anus videretur Acheruntica; quae
hyperbolicæ exaggerationes haut infrequentes
ſunt venuſtis ſcriptoribus. Referam hic conla-
tionis ergo ſat lepida nonnulla epigrammata. Ta-
le in Leſbiam Valerii noſtri eſt 39. lib. x.

*Conſule te Bruto, quid juras, Leſbia, natam?
Mentiris, nata es, Leſbia, rege Numa.*

*S.c. quoque mentiris, namque ut tua ſaecula nar-
rant,*

Fiſta Prometheo diceris eſſe luto.

Similiter luſit in anus Plotiae Epitaphio, eodem
libro Ep. 67.

*Pyrrhae filia, Neſtoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam ſenex vocavit,
Nutricem Priamus, jocum Thyſtes.*

*ſam cornicibus omnibus ſuperſtes,
Hoc tandem ſita prurit in ſepulcro.
Calvo Plotia cum Melanthonē.*

Sic vetus in Priapeis Epigrammatarius: Epigr.
xii.

*Quaedam ſenior Heſtoris parente,
Cumaeae ſoror, ut puto, Sibyllae,
Aequalis tibi, quam domum revertens
Thyſeus repperit in rogo jacentem &c.*

Et alibi: Epigr. lvii.

*Cornix & caries, vetuſque buſtum,
Turba & putrida faſta ſaeculorum,
Quae forſan potuiſſet eſſe nutrix
Tiboni, Priamique, Neſtorique,
Illis ni pueris anus fuiſſet, &c.*

Pariter & Graeculi Epigrammatiſtae ſupra fidem
omnem vetularum aetatem extulere, quos nunc
non exſcribo. Addo tamen in fine reſpectu hoc-
ce, Arbitrique noſtri haut ſine memoria, Bar-
claium ſcilicet politiſſimum *Argenidis* fabulae ſcri-
ptorem, ejusdem *Argenidis* aniculam nutricem
indubie *Seleniſſam* adpellatſe. adcuratus ille valde
artifex fuit nominum perſonarum.

ENDYMION] *Puer eſt, cujus praeter illam, EN-
COLPIUS DE ENDYMIONE PUERO, marginalem in-
ſcriptionem, pluribus in editionibus adpictam ad
fragmentum cap. cxxxii. Ipſa corporis pulchritu-
dine me ad ſe, &c. nihil aliud ad nos contigit
pervenire.* Ibi indicamus ad Circem potius ſpe-
ctare fragmenti narratiunculam, ideoque nobis
viſum de alio ſolo exulantem inſcriptionem de-
trudere. Apte vero ſpecioſus puer potuit En-
dymion nuncupari, reſpectu ſcilicet ad ſomni-
cuſum aduleſcentem ob pulchritudinem effictum
lunae quondam adamatum. pueri quidem ut plu-
rimum ſomniculoſi valde ſunt.

ENOTHEA] Anus eſt *ſacerdos Priapi*, maga-
que inſignis, inde *Enthea* adriſit potius Bourdelotio.
ἐνθεος namque & magi dicuntur. Conveniret i-
tem appellatio vetulae ſacerdoti, & vati, quip-
pe quae & numine adſari atque concipi ſoleret,
quod genuinum vocis ſignificatum: ſed nihil ne-
ceſſum mutare; *Oenothea* enim, ſive *Enothea*
diphthongo contraſto, proprium valde adpella-
tur bibaciſſima anicula, de qua Arbitr cap.
cxxxvi. inquit: *Excusare coepit moram, quod ami-
ca ſe non dimiſiſſet tribus niſi potionibus e lege ſic-
catis, repetitque haut ſemel ſubinde.*

PHILUMENE] *Matrona* illa captatrix eſt, quae
juniori aetate multas ſaepe hereditates formae
lenocinio extorſerat; quum vero jam annis con-
ſecta anus, filiorum videlicet petulantia antiquum
morem perſeverabat extendere. Φιλαμένη, *ama-
bilis* ſonat, quod de illa adoleſcente vere dici
poterat. Sic apud Terentium vocatur in Andria,
& Hecyra, puella nobilis, honeſtaque facie deco-
ra. Item, in litteratis ſaxis nomen id reperitur,
etiamque cognomen.

GORGIAS] *Captator Eumolpi fuit*, ut plures alii, delusus. *Fragmenticulum tantum ejus nunc illud superest*; *Gorgias paratus erat exsequi*; cuius sentus, paratum illum esse ad exsequendum monita Eumolpi, quibus summa erat: Quod omnes haeredipetae, qui in senis testamento legata habebant, corpus suum in partes conciderent, & adstante populo comederent: nomen quoque in Romanis inscriptionibus legitur.

ALBUCIA] Ejus hodie memoria in Satirico non exstat, meminit autem Fulgentius praefatione Lib. i. Mythologiarum, videturque innuere. & sic quoque censuere jam olim viri eruditi, de ipsa nostrum Arbitrum carmen amatorium luisse. Eandem quoque cum illa faciunt, quam *Albucillam* Tacitus vocat Lib. vi. Annal. ac refert sub Tiberio *multorum in amantibus sanctorum fuisse*. Quibus sane facile ego subscribam, quum eorum commentum nec temporum videatur rationi repugnare, nec multum nomini. Praecipue enim quam *Albucilla*, non vero *Albucia*, constanter in

vetustis inscriptionibus exaratum invenerim. Itaque jam coacti non erunt in Tacito deinceps *Albucilla* reponere.

Haecenus de Personarum nominibus lubuit argutari. nescio an alicubi, ubi divinandum nobis fuit, imposuerimus theatro; certiori enim pede per avium solum & incultum incedere, cuilibet arbitramur, haut licet. Plura autem de operaneis hisce, qui rescire cupiverit, manes jubeo consulat Petronii, quod aliquâ terrarum parte procuratum etiam, à viro docto cognovi. Equidem adeo curiosus non sum, nec tanti mihi

----- *stultus labor est ineptiarum.*

Praeterea alii sunt interlocutores Satirici, quorum reticentur vocabula: hisce autem Nomenclaturis eorum interlocutiones ad oram designavimus. ANUS, ATRIENSIS, SERVUS, CONVIVA, MILES, DIVERSITOR, NAUTA, ANCILLA, VILLICUS.

DON JOSEPHI ANTONII GONSALII

DE SALAS

C O M M E N T A

I N

T. PETRONII ARBITRI SATYRICON.

ap. I. Num alio genere Furiarum declamatores inquietantur, qui clamant?] Figurata omnino interrogatio est adseverantis, cui orationis generi vigoris plus, ardorisque inest excitando auditori, commovendo, quam si pronuntiative, ut ajunt Grammatici prisca, rectaque ac simplici oratione diceret, *Non alio genere Furiarum &c.* Frustra igitur sunt, qui emendant. Furiarum vero haud dubio genus secundum est, quo Declamatores inquit agitari. Tres namque illae fuerunt, quarum prima Aleſto: Verba Fulgentii sunt, Mythol. lib. 1. cap. 6. quae, rem opportune satis totam aperiunt. Ἀλεſτὸς enim Graece impausibilis dicitur. Alia Tisiphone: Τισιφώνη autem, quasi τῶν φωνῶν, id est, iularum VOX. Tertia Megaera: Megaera enim est, quasi μεγάλη ἥρις, id est, magna contentio. Primum est ergo, non pausando Furiam concipere. Secundum est, **IN VOCEMERUMPERE.** Tertium, jurgium protelare. Qui in vanas ergo, sensus est Satirici, declamationum voces erumpunt, num alio, quam Tisiphones, Furiam genere inquietantur?

Declamatores] Satis superque interpretes jam pridem de declamatoriis exercitationibus ad Arbitri egerunt inlustrationem, quo circa, quum hac in parte, ut & nonnullis aliis, praeverterint nos, leviter loca, ne asymboli scilicet, indeque discedamus jejuni, nonnunquam adtingemus. Praecipua enim olim fuit, in scholis Rhetorum, & Sophistarum, declamationum exercitatio,

eamque vario temporum lapsu varias induisse formas, jam dudum factum est, quum Viri eruditi monuerunt. Theſibus primitus, locisque communibus sese Scholastici, ipsique Sophistae exercebant, aliterque, & aliter, quousque ad Suasorias tandem, Controversiasque devenire. Sub declamationum autem nomine omnes nimirum. exercitatorum species illae apud Latinos comprehensae, uti μελετῶν apud Graecos. Ficta enim erant certamina Rhetorica, ut Priscianus ait, unde & πλάσματα dicta, & figmenta Sophistarum, item Auctori Dialogi de Orator. argute sane, Scenae Scholasticorum, & Ennodio dicendi simulacra. A. Gellius decursus ludicros vocavit, & simulacra praeliorum voluptaria. Eo autem, quod declamationes repraesentarent per diu litium fictas imagines, Aufonius falsas lites vocavit Epist. II. ad Paulum Rhetorem:

Vel falsas lites, quas schola vestra serit.

Quod S. Basiliius mire verbis illis exposuit, L. II. cont. Eunom. Πρὸς κατηγοροὺς τε μάχη μὴ ὕφεσάς, καὶ ἀπλογία πρὸς κατηγοροὺς ἢ ἀπορήθεισαν, καὶ λόγος πρὸς διὰ τὰς τὰς εἰδὰς ὁ φαινομένης. Est enim pugna adversus accusatores, qui nusquam sunt, & ad accusationem non praeditam responsio, & ad iudices, qui nulli videntur, oratio. Id vero postea fastidientes scholastici, ad mera nugamenta, quasi tempestate delati, adhaesere, tanquam ad saxum, diversaeque prorsus à forensibus causis tractare coeperunt, quo Arbitri spectat plane & illa indignatio hoc capite: Et ideo ego adolescentulos existimo in scholis stultissimos fieri, quia nihil

ut illi ex parte ipsi libemus, aut aliter, aut aliter, id est, &c. quae propter, quoniam in petronio, &c. putent se in alium terrarum orbem delatos.]

[Ductum est ab spectris, nocturnisque terrificis, quae nimirum in nocte, hoc est, somnos impedire, consuevit. Sic puer veneficae nascitur apud Horatium Epod. v. vers. 91.

Quin, ubi perire iussus expiravero,
Nocturnus occurram furor,
Petamque vultus umbra curvis unguibus,
(Quem vis Doriæ et Manium)
Et INQUIETIS adsidens præcordiis,
Patere somnos aulem.

Inquietari igitur, somno privari priscis. Ita apud ipsum Arbitrum Eumolpi illud est in soporem labentis, ab Encolpioque excitati, cap. c. Inquietatus hic noster talis: & deinde, &c.

[Succisa pectus membra non fatigant.] Parissime Lucanus noster, Petronio *οὐκ ἄγνοος*, in extremo Panegyrico ad Pisonem:

Et tremefacta cadunt SUCCISO POPLITE
MEMBRA.

Nescio an, more suo, Lucani versum huncce, immerito tamen, carpat nunc Petronius. Illi porro supernati vocabantur antiquitus. Festus: supernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum. Etnius:

His pernas succidit iniqua superbia Poeni.

Haec ipsa tolerabilia essent, si ad eloquentiam ituram viam facerent.] Fecerunt omnino Ciceroni Christiano, Lactantio inquam. Ipse profitetur, lib. i. cap. i. Multum nobis exercitatio fictarum litium contulit, ut nunc majori copia, & facultate dicendi causam veritatis peroramus. Prolixè autem Arbitr, ut plures antiquorum, genus id exercitationis infectatus est.

Rerum tumore, & sententiarum vanissimo strepitu.] Vide quae notantur inferius ad verba illa capitis ii. Lucilius enim, atque inanibus sonis, &c.

[Sententiarum.] Plurimus usus sententiarum in declamationibus, & in Petronio plurima mentio. Illic faciunt loca, quae sequuntur: cap. vi. Dum ergo juvenes sententias rident. Et cap. x. An videlicet audirem sententias, id est, vitrea fracta. Et cap. cxviii. Quam controversiam sententiarum vibrantibus pictam, & iterum ibidem. Ne sententiae emineant extra corpus, &c. Graecis autem sententiae illae *γνώμης* dictae, quarum differentias, exemplaue, tradidere ex Hermogene Priscianus, lib. de Praeexercitamentis Rhetoricae, & Aphthonius in Progymnasmat. cap. 6. De illis etiam loquitur Seneca Pater, praefat. Controvers. ad Filios, dum, in ipsis saepius fuisse exercitatum nostratam Porcium Latronem, Oratorum, ipsius Senecae sententia, facile principem, his verbis edocet: Aliquo die nil praeter has translatitias scriberet, quas proprie Sententias dicimus; quae nihil

habent cum ipsa Controversia implicitum, sed satis quae & de bonis, & de malis, atque de fortuna, & crudelitate, de saeculo, de deliciis dicuntur. Hoc genus sententiarum supellestem vocabat.

Ut, quum in forum venerint, putent se in alium terrarum orbem delatos.] Insigne exemplum Porcii Latronis hocce patefacit, quod refert Quintilianus lib. x. cap. 5. Ego autem altiuscule repetam locum, quia huiusce declamationis Petronianae potissimam partem illustret mirifice, indicetque iudicium, quod de id genus exercitationibus fecerit summus Oratorum Magister: Sed, quemadmodum forensibus certaminibus exercitatos, & quasi militantes, reficit ac reparat haec velut sagina dicendi, sic adolescentes non debent nimium in falsa rerum imagine detineri, & inanibus simulacris: usque adeo, ut difficile ab his digressos sit adsuafacere, ne ab illa, in qua prope consenserunt, umbra, vera discrimina, velut quendam solem, reformident. Quod accidisse etiam Porcio Latroni, qui primus clari nominis professor fuit, traditur: ut quum ei, summam in scholis opinionem obtinenti, causa in foro esset oranda, impense petierit, uti subsellia in basilicam transferrentur, ita illi coelum nocum fuit, ut omnis ejus eloquentia contineri tecto ac parietibus videretur.

Quia nihil ex his, quae in usu habemus aut audiunt, aut vident.] Ideo ineptissimam judicavit Arbitr declamatoriam exercitationem, indeque ortum, ut, quum in forum venerint adolescentes, putent se in alium terrarum orbem delatos. Contra ex antica Plinius Nepos sensit de exercitatione Poëtica lib. vii. Ep. 9. qui locus, praeterquam quod sane eruditus est, venit etiam & huc satis opportune. Itaque summi Oratores, summi etiam viri sic se, aut exercebant, aut delectabant; immo delectabant, exercebantque. Nam mirum est, ut his opusculis animus intendatur, remittaturque. recipiunt enim amores, odia, iras, misericordiam, urbanitatem, omnia denique, quae ad vitam pertinent, atque etiam in foro causisque versantur.

Cap. II. Pace vestra.] Formula veniam deprecantis. Tibullus lib. ii. El. 5.

Pace tua, perant anxia, perantque sagittae. Ovidius lib. iii. Amor. El. 2.

Pace liquor Venis, tu Dea major eris.

Pax pro venia usurpata antiquitus, & vicissim venia, pro pace; sic ad versum illum Virgilii iii. Aeneid.

Sed votis, precibusque jubent exposcere Pacem: Nonius pacem interpretatur veniam, & Servius ad huncce i. Aeneid.

Orantes veniam templum clamore petebant. Veniam pro pace. Inde conjunxit Arnobius i. ii. Cum pace hoc ejus, & cum venia dixerim.

Primi omnium eloquentiam perdidistis.] Primi omnium, aut primi omnium, fere idem; sed paucis hocce post Ciceronem usu venisse annis, distertissime

tissime omnium dixit Seneca Rhetor. præfat. Controv. I. I. In deterius deinde, agit tunc de Cicero-
nis aevo, quotidie data res est: sive luxu tempo-
rum, nihil est enim tam mortiferum ingeniis, quam
luxuria; sive, quum præmium pulcherrimæ rei ceci-
disset, translatus est omne certamen ad turpia, mul-
to honore quaestive vigentia: sive fato quodam, cu-
jus maligna perpetuaque in omnibus rebus lex est,
ut ad summum perducta, rursus ad infimum, velo-
cius quidem, quam ascenderunt, relabantur. Alia
vero Petronio causa est potior, videlicet, decla-
mationum exercitatio, quæ etiam & post Cice-
ronis constitit ætatem. Plane ipse Seneca ibi-
dem: Scholastica controversia multo recentior est, sicut
ipsa declamatio, apud nullum auctorem antiquum
ante ipsum Ciceroem, & Calvum, inveniri potest, qui
declamationem distinguit. Additque de declama-
tione: modo nomen hoc prodit: nam & studium ipsum
nuper celebrari coepit. Ideo facile est mihi ab incu-
nabulis nosse rem post mæ natam. Vide ergo, quam
consona Petronio acinat.

Levibus enim atque inanibus sonis ludibria quæ-
dam excitando effecistis, ut corpus orationis enerva-
retur.] Plane enim hic fucata declamationum
elocutionem, turgidulaque orationis ampulla-
tas voces, inanes sonos, atque leves vocavit, ut su-
pra etiam cap. I. parvissimo sentu: nunc & re-
rum tumore, & sententiarum vanissimo strepitu: &
infra hoc capite, nuper ventosa isthæc & enormis
loquacitas: & cap. cxviii. Controversiam sententio-
lis vibrantibus pictam. Eodemque faciunt verba
hoc capite, pudica oratio non est maculosa, nec
TURGIDA. * Elegans autem allegoria est, &
consonans dictis: ut corpus orationis enervaretur.
Sic & Symmachus I. IV. Ep. 29. locutus. Plures
utilitatis & honestatis adjertiones in ipso corpore
orationis invenies. Et Petronius cap. cxviii. Ne
sententiae emineant extra corpus orationis expressæ.

Declamationibus continebantur.] Vera hæc est
lectio. Continebantur juvenes declamationibus,
detinebantur, Petronii ætate, priusquam in fo-
rum venirent. Frustra hic Auctor Analector. est
lib. II. cap. 9. & alii, qui pariter emendare co-
nantur.

Quum Pindarus, novemque Lyrici.] Novum hoc-
ce Graecis, Latinisque scriptoribus, quibus no-
vem tantum Poætæ Lyrici cum Pindaro agno-
scuntur videlicet. Enumerant plane, nominant-
que Epigrammata Graecorum, Anthol. lib. II.
cap. LXVII. Ep. 10.

Εἰς τὰς ὀνεία Λυρικὰς.

Πίνδαρε, Μουσῶν ἱερὸν σῶμα, καὶ λάλε Σεισὴν
Βακχυλίδη, Σαπφῶς τ' Ἀπολλιδεὺς χάρις,

* De tumida hacce Declamatorum dictione abunde
egit novissime Lud. Cresollius Theat. Vet. Rhet.
lib. III. cap. 23.

Γράμμα τ' Ἀνακρέοντος, Ὀμηρικὸν δὲ τ' ὀνεία
ρέυμα

Ἐσπάρτας οἰκείοις Στησίχορον ἐν ναμάτοις,
Ἡ τε Σιμωνίδειο γλυκερὴ σελῆς, ἥδ' τε Πειθῶς

Ἰδυκε, καὶ παῖδων ἀνθ' ἀμυστάρι,

Καὶ ξίφ' Ἀλκιόιο, ὃ πολλὰκις αἶμα τυράν-
νων

Ἐσπείπεν, πάτρης θέρμα ῥυόμην,

Θηλυμειλὲς τ' Ἀλκμῶν ἀρόνες, ἰλάτε, πάτρης

Ἀρχὴν τ' ἀνικτὴς καὶ πείρας ἰσπλάττει.

Vertit Megiferus:

In novem Lyricos.

Pindare, Musarum sacrum os: facundaque Siren,

Bacchilides: Sapphus gratiaque Aeoliae:

Scripta senis Teji: quique ipsum imitatus Ho-
merum,

Stesichore, eximium carmine nomen habes:

Musa Simonidis inclita: tuque lepore suavis

Ibyce, gratus erat cui puerilis amor:

Quique tyrannorum Diis saepe cruore litasti,

Alcaeï mucro, jura tuens patriae:

Et vos Alcmanis cantus; esto benigni.

Principium & finem contrahitis Lyricae.

Et alias. Sic & Quintilianus lib. X. cap. I. ubi
& Pindari eximium elogium: Novem vero Lyrico-
rum longe Pindarus princeps, &c. Innuit & Au-
fonius Ep. 32. quod in Sapphus simulacrum scrip-
tum:

Εἰμ' ὀνεία Λυρικῶν, Ἀείδων δέκατη.

Sum nona Lyricorum, Aonidum decima.

Petronio est igitur aliquod quaerendum effugium.
Isaicius enim, Lycophronis scholiastes, novem il-
lis Lyricis Poëtis decimam nescio quam Ecyrrhi-
nam Poëtriam addidit, itaque ex decem illis
iporum chorum constituere non dubitavit. Li-
lius autem Gyraldus, homo doctissimus, Dial. IX.
de Poët. Hist. Ecyrrhinam pro Corinnam mendose
exaratum pro certo habuit: quum & Hephæstion
Corinnam, duplici r, videatur enuntiare. Cui
sententiae Vinetus quoque, Aufonii eruditus in-
terpres, subscripsit haud cunctabundus. Itaque,
quum cap. cxviii. Lyrici tantum nominantur
Petronio, indubie decem illi sunt intelligendi.
Unde etiam patet, qui mendacii jam olim insi-
mulavit Hyginum, (septem quippe solum Lyrico-
rum exstat apud illum epigraphæ capitis 222.) sa-
tis rem non vidisse: nam, praeter Pindarum, uti
ex Arbitro liquet, praeterque Sappho, Corin-
namque poëtrias, septem olim celebrabantur se-
paratim Poëtae Lyrici.

Homericis versibus canere timuerunt. J Daniel Hein-
sius, lib. de Tragoedia, legit, canere non timue-
runt. Homericam quippe dicendi rationem, ait,
Lyrici expresserunt, masculam nempe & nervo-
sam

sam, minime vero corruptam & effeminatam. Docte vero Arbiter verbo, *Homerici versibus*, epicum poemā significavit, quod heroicis, sive hexametris, versibus condi debere, docuit in Poëtica Aristoteles. Sic Homerus fecit; exemplumque posteris reliquit. Unde Horatius in Arte:

Res gestae regumque, ducumque, & tristia bella

Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.

Et Ovidius extremo lib. i. [de Remedio amoris:

Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.

Maeonis pes Nasoni, quod nostro *Homerici versus*. Itaque Arbitri mens patet, scilicet non ausum Pindarum, & reliquam Lyricam cohortem Epopeiam adgredi, & heroicum poemā, quod verius nos interpretamentum putamus.

At hoc genus exercitationis.] Nempe declamationum: frequenter olim exercitatio de omni declamatorio genere usurpata. Vide quae dicuntur infra cap. cxviii. ad verba: *Sic forensibus ministeris exercitati.*

Nuper ventosa isthaec & enormis loquacitas Athenas ex Asia commigravit.] Tale est iudicium Ciceronis de Asiaticis oratoribus in Bruto: *hinc Asiatici oratores, non contemnendi quidem, nec celebritate, nec copia, sed parum pressi, & nimis redundantantes.*

Ventosa isthaec & enormis loquacitas.] Supra huiusce loci meminimus. Addimus & *loquacitas* suum fel quoque haut deesse. *Loqui* enim *απλῶς* oratoribus praeis incondite verba facere erat, cui opus fuit *dicere*. Cicero saepe docet, & Quintilianus; sed hoc proletarium. Graeci idem observarunt in *λαλῆν*, & *διαλέγεσθαι*, sive *λέγειν*, ut Ammonius docet *περί ομιλίαν*, &c. quod & in Eupolidis versu animadversum:

Λαλῆν αἰστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.

Blatterare optimus, dicere ineptissimus.

Unde jam & Maximi Tyrii in Sophistas patefcit scomma, quorum *σοφία* ait esse *πολυρρήμονα κ' ἁλῶν*, *τινὸς* nimirum & *loquacem*. Dissert. xv. Et Iulianus illud simile in Philosophos, in Bis accusat. quos quum *δοξαστοφες* describit, eos pariter vocat *ἁλῶες*, loquaces.

Animoque juvenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam fidere adflavit.] Decens valde ab novellis arboribus translatio. illae enim sunt quae facilius siderantur. Clarissime docet Theophrastus adpositissimo loco, lib. v. de Causis Plant. cap. 10. *Ἀσποδλήα ἢ ἐν καλίστῳ γίνεται τὰ θύλα, κ' οἱ μισχοί, διὰ τὴν ἀπτερείαν. Συμβαίνει δ' τὸ πάθος, ὅταν ἢ γὰρ ξηρανθῇ, καὶ μὴ ἔχωντι ἐλκεῖν ὑγρολήα. διὸ καὶ ὑπὸ ἄστρον πλεῖστα. τὰ δ' πρεσβύτερα διὰ τὴν ἰσχυρὴν ἀντίχει τε μύλλον, καὶ ἐλκεῖ πόσιν.*

οὐκ. Siderantur praecipue plantae novellae, ac surculi, suae causae imbecillitatis. Quod accidit, quum, siccata tellure, bumorem trahere nequeant. quapropter plurima pereunt sub fide. At maiores aetate, utpote validiores, magis resistunt, & alimentum eminus trahunt. Etiam Plinius lib. xvii. cap. 24. Proprium tamen siderationis est, abortu carnis siccitatum vapor, quum insitae novellae arbores moriuntur. Haud aliter & tyruncolorum progressus facillime sistuntur, ac, veluti sideratione surculi, praecutuntur.

Stetit, & obmutuit.] Manet adhuc in metaphora. Sideratio etiam motum tollit, & linguam, ut ex Medicis notum. Dixit etiam Martialis; & lib. vii. Ep. 91. firmat Petronii, obmutuit:

Hoc opus est, subito fias ut fidere, mutus.

Et lib. xi. Ep. 86. ejusdem, *stetit*:

Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua, Dum lingis cummum, Zoile: nunc futes.

Quod neutiquam erat interpretibus praetermittendum.

Ac ne carmen quidem sani coloris enituit.] Paullo post hocce ex Horatio confirmamus, ejusque rationem reddimus.

Sani coloris.] Metonymia est, & elegans ad carmina translatio. Non absumilis est illa Symmachi ad leges Epist. 117. lib. ix. *Valeo, quantum finit aeger animus. Atque utinam leges aequae mecum valerent, quarum sanitas ab ipsis plerumque corrumpitur, quibus curanda mandatur.* Sic & Cicero in Bruto, de eloquentia loquens varias regiones peragante: *Omniemque illam SALUBRITATEM Atticae diditionis, quasi SANITATEM, perderet, & post pauca: Rhodii SANIORES, & Atticorum similiores.* Quod à D. Augustino videtur clarorem accipere, quum lib. iii. contra Petiliannum sano opponit tumidum. Disertim autem Seneca inlustrat utrumque, praef. lib. v. *Controvers. Musa Rhetor multum habuit ingenii, nihil cordis, omnia usque ad ultimum tumorem perduca, ut non extra SANITATEM, sed extra naturam, essent.* Recte ergo *sanus color* bene valentis dicitur. Unde jocus Martialis lib. i. Ep. 78.

Pulcre valet Charinus, & tamen pallor.

Exitum fecit.] Sic & plures locuti. Seneca Ep. 105. *Expectarent, viderentque, quem admirator auri exitum faceret.* Et Quintilianus Declam. v. *Exitum faciam hominis, ad quem non venerit pater.* Et alias saepe, etiam Marcellus Jctus l. 3. Dig. De iis, quae in testamento delentur: *Credi potest satis se consecuturum putasse, ut intestati exitum facerent.*

Postquam Aegyptiorum audacia tam magnae artis compendiarium invenit.] Quae illa compendiarium via est, quam Aegyptii ad picturam inveni-

runt? frustra, Hercules, petes ab interpretibus, frustra ab quolibet alio, qui palmari omnium consensu gloria litterarum stiliam percurrerit. Dum haec hic, parumque lucis mutuari aliunde posse confido, consulere tandem de pictura veterum decrevi prudentiorem. Obtulit sese illustri vir, & omnifariam eruditione refertus, in primisque amicus, Don Joannes de Fonseca & Figueroa. Ille enim de pictura veteri, inter plura alia humanioris litteraturae monumenta, librum jam confectum adseruat; unde mecum depromptam interpretationem perlibenter communicavit. Ecce ejus ipsamet verba, Lector, habe. Neronis enim aeo, pictura ne minimum quidem sui vestigium reliquerat, auctore Petronio. Hinc immanissima illa in emendis picturis pretia. Suetonius Tiberio, cap. XLIV. Dio, alii. Sed, quia Petronius addit, ideo picturam exitum fecisse, quia audacia Aegyptiorum tam magnae artis invenit compendium, quaerendum est, quid sit, per compendium pingere. Quid sit compendium in scriptis, pueri sciunt, & hoc est, quod à viris doctis ad hunc locum observatum invenio. Quid vero compendiare picturam, hoc opus, hic labor. Primus Nicomachus, Aristodemi filius, ac discipulus, in pingendo omnibus velocior, mira brevitate coepta opera absolvebat: ut contra ille, qui nunquam manum de tabula. Sed hoc pingere non est per compendium, immo brevitati consulere. Philoxenus Eretrius, Nicomachi discipulus, celeritatem praeceptoris sequutus (verba sunt Plinii) breviores etiamquam quasdam picturae vias, & compendiaras invenit. Non solum, inquit, celeritatem praeceptoris sequutus est: sed novo more vias, per quas pictura compendiaretur, invenit. An vero cum Aegyptiis conveniret, & illorum compendium sequutus esset, ignoramus. Verum enim vero, quid tandem per compendium pingere Aegyptiis sit, ex uno Plinio, de veteri pictura, plusquam reliqua omnium scriptorum, tum graecorum, tum latinorum, turba bene merito, discimus plane. Quae verba quia factis mendosa & corrupta, ex Codicibus Hispanensi, & regio, si non prorsus emaculata, non, ut hodie dolemus, lacera exscribam: ratio enim emendationum in nostris Plinianis perpetuis notis plene, συνδεσθ, tradetur. verba igitur doctissimi scriptoris sunt, lib. xxxv. cap. 16. Pingunt & vestes in Aegypto, inter pauca mirabili genere, candida vela postquam adstrivere inlinentes non coloribus, sed colorem forbentibus medicamentis. Hoc quum fecere, non adparet in velis, sed in cortina, pingi; in ferventes aquas mersa post momentum extrahuntur picta. Mirumque quum sit unus in cortina color, ex illo alius atque alius sit in veste, accipientis medicamenti qualitate mutatus. Nec postea ablui potest. ita cortina, non dubie confusura colores, si pictos acciperet, digerit eos ex uno, pingitque, dum

coquit, & adustae vestes firmiores fiunt, quasi non urerentur.

[Compendiarum.] Compendiaria, sive compendium est via contractior, quae ad metam cujusque rei sine flexibus, nec diverticulis, tendit. Glossae: Compendium, compendiarum, συντομία. Ovid. III. Metamorph.

Tardius exierant, sed per compendia montis Praecipitata via est.

Et passim omnes. Magnae ergo artis pictoriae compendiarum, quam Aegyptii invenerunt, brevior indubie via erat, quae ad artis peritiam tyrunculi pervenire possent; neutiquam vero, uti ego existimo, ingeniosum illud artificium per compendium pingendi. Itaque compendiarum via discendi fuit, non vero pingendi.

Cap. III. Amas bonam mentem.] Omnium potissima habenda est semper interpretandi ratio, quae parum videlicet aeo constet scriptorum conlatione. Ideo Seneca noster saepius procedet subvenire Petronio, quum aetate enim haud secus parissimus scriptor sit, atque corruptissimum sui temporis morum acerrima exagitatione. Apud utrumque ergo bonae mentis memoria frequentissima, licet parissimus ejusdem fuerit in ipsorum aeo proventus. Quid autem bona mens antiquis foret, plane Seneca ipse significavit, Ep. 10. quum inquit: *Votum tuorum veterum licet Diis gratiam facias, alia de integro suscipe: roga BONAM MENTEM*, quod ut explicet, addit: *bonam valetudinem animi*. Est igitur sana mentem sanam habere, id est, non insanire. Id Horatius lib. I. Sat. IX. *mentem bene sanam* vocavit, & Juvenalis Sat. X. 356. Ceterum subdit Seneca, *deinde corporis* pro bona valetudine vota esse suscipienda, quo mire facit alius Petronii locus cap. LXXXVIII. ubi sub Eumolpi persona veterum vota insectatur. *Quis unquam venit in templum, Petronius inquit, & votum fecit, si ad eloquentiam pervenisset? quis, si Philosophiae fontem invenisset? ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt*. Nostra autem Siren plura tibi bonae mentis exhibebit exempla.

[Exercitationibus.] Quae istae exercitationes, dicimus infra, ut jam monuimus.

[Tanquam piscator.] Eloquentiae praeceptores, magistrive, ac Sophistae cum piscatoribus conlati olim haud semel. Inde Plato Sophistam cum piscatione comparat, in Sophista. Sic & avidum Sophistam depingit Themistius Orat. I. *Εἰ δὲ δὴ συμβαίη τῷ ἑαυτοῦ φιλοχρηματῷ, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ σοφιστῇ, τρεῖς ἐλπίαι καταπερὶ ἰχθῦς διλεσθέντας, ἰχθύων μὴ ἴσονται ἀναυδοί, μισθὸν δὲ ὅπως ἐκπράξαι διδάσκαλόν τῆς ἀφωρίας*. Quod si adeo sordido & avaro homini discipulorum copia contigerit, quos paucis criminibus (setis) velut pisces inescarit, erunt illi quidem piscibus elinguiiores, mercedem

dem nihilominus taciturnitatis hujus praeceptor exi-
get. Inde apud Suidam sunt αἱ αἰσχροὶ αἱ, pi-
scatores ὀψιθίας, etli alio videatur ibidem ipsos
trahere.

Moratur in scopulo.] Ad vivum hic piscator re-
praesentatur, calamo suo super rupe aliqua, pi-
sciculos nempe captans, morabundus. Quod su-
per scopulis piscatores exercerent piscatum, jam
dudum factum est, quum Meursius vidit. Por-
ro nos nunc primum addimus, id potissimum de
illo piscationis genere capiendum, quod *hamo*
moliebantur, *calamoque*. Non dubie hocce pri-
mus Arbiter ipse palam faciet in istomet loco;
ecce ejus integra verba: *Sic eloquentiae magister,*
nisi, tamquam piscator, eam imposuerit HAMIS
escam, quam scierit adpetituros esse pisciculos, sine
spe prutae moratur in SCOPULO. Nec magis
obscure indicabit nobis Theocritus, Idyllio XXI.
vers. 41. piscatoris somnium describens:

Εἰς τὴν κρητὴν ἀνδρῶν ὁ δὲ δαίμων
ἰχθυῖας ἐν καλῶν ὁ δὲ δαίμων κατὰ τοὺς ὄν-
τας.

καὶ τὴν τρεφῶν ἀνέβητο. καὶ γὰρ ὁ
δὲ δαίμων.

Πῶς κεν δόξας μαλίσθαι, ἰχθυῖα κήαν.

Χόαν τρεφῶν ποτὶ σκῆπτρόν το

----- Ἰππὸν μίσσην

*In rupe cunantem pisces capere, sedens autem
observabam*

*Pisces; ex ARUNDINE vero suspensam falla-
cam quasi hamo escam,*

*Et auctus ex grandis adpetivit: nam & in
somnia*

*Omne canis escam auguratur; sic & ego pi-
sces.*

Et ille quidem HAMO adhaerescerebat, &c.

Sic & Aristaeus, lib. 1. Ep. 7. Περὶ τὴν
ἀλὴν ἰσχυρὸν μοι κατὰ πέτρας, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ
προσιππύχοντι καλῶν ἰχθύων ἀναπὰρ τῶ καλῶν
κρεττέρων τῷ βάρει; vertit Mercerus, *Dum ad
littus in SCOPULO molior, haerentemque hamo
pulcherrimum piscem trabo curvato pondere CALAMO.*
Unde jam & novam lucem Plauti loco conamur
praeferre, perperam usque adhuc interpretibus
accepto. Inquit in Rudente II. I. 10.

*Post id piscatum HAMATILEM, ET SAXA-
TILEM adgredimur.*

*Post id, id est, post aliud piscationis genus,
quod praemiseraat scilicet, ostreorum saxis ut plu-
rimum adhaerescensium. Non ergo id voce sa-
xatilem intellexit, quae interpretatio Criticorum
est, diversum à piscatu bamatili facientium. Ast
totus totus versus unici piscationis modi peri-
phrasis est. Ex ipsa enim scena luce meridiana
clarior tota res patet, quam paucis verbis sic per-
curramus. Piscatores igitur vitae suae rationem*

reddentes, ex duobus piscationis generibus con-
tilare, plene satis ostendunt; Primum instru-
mentis designant, quae in illo versu:

*Hic HAM, atque haec ARUNDINES jam
nobis quodam & cura.*

Alterum, testacis ipsis, plura recensentes; ejus
namque instrumenti praeter manus non memora-
rantur. Atque adeo utrumque sese exercitare in-
timant; post ostreorum nimirum, alterum, ad
quod praedictis hamis, & arundinibus, opus ha-
bent. Et Comicus quidem, ut perspicuo satis
rem exponeret, videtur de industria extrema sce-
na addidisse, ad concharum capturam piscatores
necessario esse conversos, quum piscatui HAMA-
TILI & SAXATILI ob maris tempestatem locus
non esset.

Cap. IV. Primum enim, sicut omnia, spes quo-
que jam, etiam in illo. Sententia juxta ac lo-
cutio tam perspicuae, quam elegantes. vidi ta-
men hic implicatos Criticos nonnullos, sicut mu-
res in pice. Mens ergo Petronii est, haud esse
nimirum parentum curam, quum ad scholas libe-
ros mittunt, ut ipsi vere docti efficiantur ibidem;
imo potius, ut ex foro lucrum aucupentur. quo-
circa dum compendio inhiant, quae eorum vota
sunt, ad quae properant, etiam amice gradum
studia in forum propellunt. Istaec enim praeci-
pua est corruptae classis eloquentiae, adtestante
dialogi ejusdem argumenti scriptore cap. XII.
Nam *arrogans, & justitia se legit Liptius*
eloquentiae usus, recens, & malis moribus natus,
atque, ut tu dicebas Aper, in locum teli repertus.
Idemmet & carmini obviit, quo minus sano colore
eniteret, ut supra dixit Petronius, cap. II. prius
autem Horatius ad Pisones vers. 330.

----- *Ad hanc animos acrius, & cura pe-
culi,*

*Quam jamel imbuere, speramus carmina fusi
Pöje inania cedro, & laevi fereanda cupressu?*

Bourdelotius nuper edidit *arbitrari*, prius au-
tem Plantinus; & viris doctis jam olim non dis-
plicuit.

Sicut omnia.] Mirifice & hic aevi sui mores ex-
primit, cui saepius postea succinit Martialis, sci-
te admodum, lib. IV. Ep. 56.

Sordidius nihil est, nisi te se furem uno.

Qui potes impudicus dona vendere tuas?

Sic vides fallax inuere et piscibus hamus:

Callida sic stultas decipit esca feras.

Acutissime vero lib. V. Ep. 18.

Oui doles munera & malas artes.

Imitantur bamos dona: namque quis nescit,

Avium vorata decipi sciam rauce?

Quoties amico diviti nihil donat,

O Quintiane, liberalis est pauper.

Et passim alias. Adpositum erit potissimum hoc-
(M 2) ce

ce Commentum, si *τὸ ἀμβιτόν*, quae proba lectio est, nempe praetuleris.]

Quum ad vota properant.] Sic inferius in Trojae Halosicap. xxix. In vota properant, ubi fors plura.

Verba atroci stilo effoderent.] Atroci, id est, rigido ac cenforio, litorisque minime parcenti. De hacce autem veteri scribendi ratione, stilis nempe in tabellis ceratis, jam Turnebus. Paucula nos addimus abs re haud abhorrentia. *Graphium* stilus vocatur à Graeco *γραφίον*. Sic habet epigraphe AEnigmatis 1. apud Symposium, ubi eleganter ejus forma, & usus descriptus. Sic & Seneca utitur lib. iv. Quaest. Nat. cap. 6. Inde *Graphiarium* theca, aut vagina, graphiorum. Martialis lib. xiv. Ep. 21.

Haec tibi erunt armata suo graphiaria ferro:

Si puero dones, non leve munus erit.

Tabellae vero dictae pugillares, & *ἀπλῶς* ceras. Plinius Junior lib. 1. Epist. 6. totam rem confirmat: *Erant in proximo non venabulum aut lancea, sed stilus & pugillares. Meditabar aliquid, enotabamque; ut, si manus vacuas, plenas tamen ceras, reportarem. Erant à numero foliorum pugillares duplices vocati, triplices, quincuplices, &c. Martialis Apophor. Fuit etiam Graecis in usu, obfero ego, ipse scribendi modus: Laërtius in Antisthene: ἵσως τε το Πανάκον μισρανιον, μέγλοι φοιτᾶν αὐτῷ, & πύθουσιον τιναν αὐτῷ δεῖ, φησὶ, βιβλιαριὰ καὶ πινακιδίς καὶ τὸν νῦν παρεμφαινών. Pontico adolescenti, quum se illi in disciplinam dare vellet, rogaretque, quam re sibi opus esset, libro, inquit, novo, & stilo novo, novaeque tabella, animum significans. Sis autem videre expressa antiquorum graphia, apud Pignorium sunt, opere de Servis, Ursinum, alios.*

Ut, quod vellent imitari, diu audirent.] Praecipuum ferme imitationis praeceptum. Nam sicut nemini cutis, aut color (quae viri docti similitudo est) certave corporis constitutio ex epulis provenit, quas leviter attingit, sed ex quotidiano videlicet pastu, quo longo tempore vegetatur & alitur? sic nisi vestigiis illius, quem aemulari inprimis cuique propositum est, quilibet institerit diu, eidemque constanti assiduam opera adfuerit, ipsam omnino perdet, nec ejus habitum induet, quem repraesentare conatus est. Sic enim docuere grammaticorum, ac rhetorum filii; sic & plurimis exemplis, si satis non liqueret, facile utique nos palam facere possemus. Notum est Demosthenem omnium, non solum decem, Oratorum facile principem, uti Thucydidem, Historicum eximium, effingere tandem aliqua in parte potis esset, octiens manu sua descripsisse, Luciano, & Procopio testantibus. sed nolumus in re clara diutius immorari.

Quid quisquis perperam dixerit, in senectute confi-

teri non vult.] Cicero in Lucullo: *Deinde infirmissimo tempore aetatis, aut obsequi amico cuidam, aut una alicujus, quem primum audierunt, oratione casti, de rebus incognitis judicant: & ad quamcunque sunt disciplinam, quasi tempestate, delati, ad eam, tanquam ad saxum, adhaerescunt. Sive de iis loquitur Petronius, qui, ut ne usquam fateantur, quid nescire, nequaquam à sapientiore sese erudiri unquam perpetientur. Ferum sane illud pecus, impurissimum tamen, propudor! omnium viventium ex eorum grege fieri passus sum sat temporis mihi familiarem; ab ipsius autem stultitia, ac turpitudinis sordibus tandem abhorruit animus, arcuitque longissimum.*

Sed, ne me futes improlasse *schedium Lucilianae humilitatis.*] Mirum est, quantum negotii interpretibus Petronii locus iste facessierit. Quod sic autem sit retinendus, vel Appulei simillimus alter possit satis convincere. inquit ergo in Floridis: *Sed, ut me omnisariam noveritis, & in isto, ut ait Lucilius, schedio incondito experimini, an idem sim repentinus, qui & praeparatus.* Recte insuper ad rem & Glossae veteres: *σχιδιον*, ex tempore dictum. Tale Agamemnonis effinxit carmen. Huc facit & S. Isidorus lib. vi. Orig. cap. 14. *Scheda est, quod adhuc emendatur, & necdum in libris redactum est.* Apertius autem Festus ore Paulli: *Scheda genus navigii inconditum, id est, trabibus tantum inter se nexis factum, unde mala poemata schedia adpellantur.* Idem igitur schedia, schedae, & schedium. Caeterum & adjamborum humilitatem itidem Lucilium descendisse, ex nonnullis scilicet, qui in priscis Grammaticis reperiuntur, colligere est.

Cap. V. *Artis severae si quis amat effectus.*] Versiculorum horumce miserum fatum. Nam haud secus, ac si ex argilla cerave ficti factique essent, quisquis, ut ad illos accessit, denuo ad libitum suum effingere neutiquam cunctatus est. Contra nos, veteres ac vulgatas lectiones adferentes, (quod institutum toto fere in opere servandum proposuimus) veram ex eis Petronii mentem elicere conabimur. *Artis severae omnino retinendum.* plane enim supra, cap. iv. *severam legem*, quam nunc *artem severam*, adpellavit. verba sunt: *Parentes objurigatione digni sunt, qui nolunt liberos suos SEVERA lege proficere.* Ac deinde eodem capite *severam lectionem* sic illis instituit: *Quod si paterentur laborum gradus fieri, ut studiosi juvenes lectione SEVERA mitigarentur.* Minime etiam *τὸ effectus* mutandum: *artis quippe severae effectus est, Arbitro ipso auctore, grandis illa oratio, quae majestatis suae pondus nimirum habet.* Quam autem ut perfecte juvenes confequantur, tot erudita praecepta tradere, nunc adgreditur.

----- Prius more

Frugalitatis lege polleat exacta.]

Isthacc

Isthuc prorsus est ex prisca scripturis con-
cinnior. quæ propter omnibus præcædunt: neati
quam tamen nobis permixtus in recentiorum
commentationum prolixam segetem manum vide-
licet immittere. Richardi vero adridet interpre-
tatio; si est, prius mare unum verbum, id est,
more prisco, & veterum eruditorum consuetu-
dine. Id genus junctorum vocabulorum in opti-
mis scriptoribus exempla plura. Ceterum, *pal-
leat*, *posseat* loco, quum ea itidem V. C. scri-
ptura sit, decenti satis sensu recipi quoque po-
tesset. In voce autem, *exacta*, latere mendum,
jam olim suspicabar, quum *frugalitatis exactæ*
apud Senecam meum mentionem reperissem lib.
de Brevitate vite cap. xviii. *Nec decuit*, in-
quit, & *frugalitatis exactæ homines*, &c. Mu-
tationem sane committi, valde fuit pronum: &
quippe diphthongi, facillimum fuit, obliterari,
nondum tamen in textum admitti, ne, quum
aliorum audaciam criminarer, ad eundem lapi-
dem viderer impingere.

Nec perditis addictus.] Videtur Henricus Ste-
phanius primum repperisse: *Nec perditis additus*.
Unde, *nec in pugnis additus* fecit, quod nec
nobis displicuit, ne minimo intervallo bis, *ad-
dictus*, repeteret.

Obruat vino mentis calorem.] Quintilianus parif-
sime lib. i. cap. ii. *Qui corporis cura mentem
obruunt.*

Neve plausor in scena.] Ingenui namque etiam
plaudendo addicti. Insignis est Suetonii locus
in Nerone, unde & plausuum genera simul edi-
scimus. nescio, an alibi ipsorum exstet memo-
ria. inquit ergo cap. xx. *Neque eo segnius ado-
lescentibus equitris ordinis, & quique amplius mil-
lia è plebe robustissimæ juventutis undique elegit,
qui divisi in factiones plausuum genera conficerent,
Bomby, & Imbrices, & Testas vocabant.* Tacitus
autem eos plausores, equites Augustanos,
adpellavit. Fuit & plaudendi genus aliud, quod,
scabellorum crepitum, vocavere. Ipsum indicat
factum Cicero pro M. Caelio, post mimi, aut
fabulæ, exitum: *Deinde scabella concrepant, au-
laeum imitatur.* Meminit & Suetonius in Caligula
cap. liv. & Arnobius lib. ii. Ceterum de plau-
sus genere manibus se percussis, alibi plu-
ra.

*Sed sive armigeræ ridet Tritonidis arces,
Seu Lacedaemonio tellus habitata colono,
Sirenumque domus.*] Sensum istorum versuum
capo:

Sed sive armigeræ ridet Tritonidis arces.
id est, si stylo Attico ille delectatur. Athenarum
arcem à Tritonide Minerva conditam esse,
ipsamque urbis tutelam audissee, vulgaris res
est. Et

Seu Lacedaemonio tellus habitata colono.
sive Laconico stylo. Lacedaemon urbs erat prin-

ceps regionis Laconicæ.

--- *Sic nunque domus* ---
sive stylo Siculorum oratorum. illi enim pro-
prium habebant, & ab aliis distinctum: de quo
Cic. in libb. de Oratore, aut, ni fallor, in
Bruto. Sirenas autem Siculum mare litusque in-
habitare, credebant antiqui. Statius lib. ii. Syl.
Epic. in Glauc. Mellior.

*Nec, si tergeminum Sicula de virgine carmen
Adfluat.* ---

Hancce fuisse Petronii mentem, nullus ego du-
bito. nescio tamen. silent omnes interpretes
alii, quidnam fenserint. *Rident*, id est, adri-
dent. Sic Plauto, Catullo, aliis.

Det primos versibus annos] *Laborum*, quos di-
xit supra, hosce designat gradus. Primus *posset*,
in quo Homero adsuafacere sese tyrunculum,
exertim jubet. Dein *philosophia*, cujus quum va-
riarum sectarum placita devoravit (id per *Socra-
ticum gregem* innuit non oblique) discipulo mu-
tandas habenas præcipit, ut totum videlicet se-
se oratoriae mancipet exercitationi, qua *Græcæ*,
qua *Latinae*, ita tamen Poëtices interdum deli-
nimentis interspersis, ut ex forensis arenæ labo-
re, si forte oppressus, recreari animus possit,
reficique. Illud est:

*Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri discincta meatu.
Dent epulas, & bella truci memorata canere.*

Sic flumine larga

Plenus, Pierio defundes pectore verba.]

Eadem fluminis metaphora usus cap. cxviii.
poëtam instruens: *Neque concipere, aut edere
partum mens potest, nisi ingenti flumine litterarum
inundata.* Ratione haud absimili, paullo ante
Homerum *Mæonium fontem* vocavit. Verborum,

----- *Pierio defundes pectore verba*,
eadem adhuc allegoria est; ait ergo, ex *pectore*,
velut Musarum ex monte *Pierio* (unde ipsæ *Pie-
rides* dictæ) verba defundes in perennis flumi-
nis modum. ex montibus namque fundi flumina
dicuntur. Sic fluvius Nonno *ἰερώχου*, ex
montibus *fusus*, *ἰεράρεφός* Tryphiodoro, & ipsi
Arbitro cap. cxxiii.

----- *Mox flumina montibus altis*

Unde hanc modo nata. ---

Cap. VI. *In hoc distorum aestu.*] *Aestus* hic da-
bia mentis est fluctuatio, ducta ab mari meta-
phora. Parissime transfert Plinius Nepos, quum
Suetonium Tranquillum consulit de suorum ver-
sum recitatione: scilicet, an ea in re libertum
suum experiatur, siquidem parum omnino fidat
ipsiusmet sibi: *Explica aestum meum, audio me
male legere duntaxat versus.* Et postea iterum:
Iterum dicam, *explica aestum meum, vereque re-
scribe, num sit melius, &c.* Virgil. lib. viii.
Aeneid.

----- *Magno curarum fluctuat aestu.*

(M 3)

Sic

Sic *salum* usurpavit Appulejus initio lib. IV. Miles. *Ego igitur quum in isto cogitationis salo fluuarem*, & iterum lib. IX. Itidem & *λευσαν* Graeci transferunt. Eustathius lib. VI. de Amorib. Iſm. & Iſm. plures.

[Totus.] Haec probior lectio, uti Horatii illud, lib. I. Sat. IX. vers. 2.

---- Totus in illis.

Et lib. I. Epistol. I. vers. II.

Quod verum atque decens curo, & rogo; & omnis in hoc sum.

Sic passim & Eustathio in Amor. Iſmen.

[Ab extemporalis declamatione.] Extemporalium declamationum studium, veluti eximium ingenii prompti decus, magni praeſcis oratoribus habitum. Earum ideo exercitationum crebra memoria est apud Graecos Rhetores, & Romanos. *Αὐτοσχέδιον* vocabant Graeci, & *εὐροπον*, aliterque & aliter. Praeparatae orationi opponebant *repentinam*. Celsus *subitariam* dictiorem adpellat, Quintilianus, ut Arbiter, *extemporalem*; Cicero *subitam* & *fortuitam* orationem; Martialis autem Rhetorem ipsum *extemporalem*. Eleganter Tacitus, sive quisquis est Auctor Dialogi de Oratoribus, cap. VI. *Sed extemporalis audaciae, atque ipsius temeritatis vel praecipua iucunditas est. Nam ingenio quoque, sicut in agro, quamquam alia diu serantur, atque elaborentur, gratiora tamen, quae sua sponte nascuntur.* Simularunt autem & pluries subdoli Sophistae, & quum parati ad dicendum venerant, videri tamen satagebant ex tempore dicere, quod etiam indicat Hermogenes. Et Fabius Quintilianus lib. X. cap. 7. *quemadmodum extemporalis facultas paratur, doctè tradit, fuscè vero ecce jam viri eruditi.*

[Qui Agamemnonis suaviorum exceperat.] Id est, qui declamare inceperat, postquam Agamemnon desierat. Usus est haud inelegans verbi, *excipere*. Sic Cicero: *Hunc Labienus exceperit*, hoc est, Labienus loqui coepit, simulac ille alter finem fecerat. Sic Virgilius lib. IV. Aeneid. vers. 114. ubi post Veneris orationem incipit Juno:

---- Tum sic exceperit regia Juno.

[Agamemnonis suaviorum.] Non isthac de Agamemnone suaviorum, qui Iphigeniam filiam immolare recusabat, ut voluit vir doctissimus, insigniter deceptus. Argumentum sane fuit, quo plures olim declamatores exercitati. Sed ipſus apud Petronium Agamemnon Rhetor est, qui suaviorum declamaverat, cujus disertim cap. II. mentio: *Non est passus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipse in schola sudaverat.* Enimvero postquam suaviorum finem imposuit, cum Encolpio de causis corruptae eloquentiae, ut visum est, edisseravit, interea vero perorans, qui ipsum exceperit, subitanam declamaticulam; cujus videlicet sententias, in-

quit Petronius, ridebant Scholastici, ordinemque dictionis infamabant. Quod utique minime etiam capiendum de suaviorum Agamemnonis, uti novissimus sentit interpres. Intempestiva, quod ajunt, Minerva, Petronius in medium protulisset Scholasticos antiquam jam, memoriaeque oblitteratam, carpentes declamationem; extemporaneae vero parentes, recentique.

Cap. VII. *Et, rogo, inquam, mater.* Comis, blandaque compellatio. pariter Appulejus itidem ad aniculam, lib. I. Metam. *Remoto, inquam, joco, parens optima, dic, oro, &c.* Idem lib. IV. Metam. *Parce, inquit, mi parens.*

[Divinam ego putabam.] Hoc est, sagam. Aperite Appulejus ipſus lib. I. Metamorph. *Saga, inquit, & divina, potens coelum depunere, terram suspendere, &c.*

[Centonem anus urbana rejecit.] Ego centonem istum jam pridem Encolpii faciebam, ut in hoc anicula insuper peregrino imposeret, ejus in turpitudinis loco caput aperiens, ubi operiendum potius. Hocce fulcitur frequentibus, quum Encolpius ait: *Exsecratus itaque aniculae insidias, operui caput, & per medium lupanar fugere coepi in aliam partem.* Operuit ergo caput, à vetula quippe nudatum. Operiendi autem modum vide apud Lipsium de Amphith. cap. XX. Barthium postea hujusce sententiae suffragatorem animadverti acciri potesse. Ceteri namque hic nugipolyloquides mirifici.

[Nudaeque meretrices.] Nudae prostabant in cellis olim meretrices. Talis apud Horatium, lib. II. Sat. VII. meretricis periphrasis est:

---- sub clara-NUDA lucerna

Quaecunque exceperit turgentis verbera caudae.

Juvenalis Sat. VI.

---- tunc NUDA papillis

Prostitit auratis ----

Factum enim, ut commodè inspicere amatoribus possent, ne qua labe deciperentur occulta. Plane P. Vinitius apud Senecam Rhetorem, lib. I. Controvers. 2. *NUDA in littore stetit ad fastidium emptoris: omnes partes corporis & inspectae, & contrectatae sunt.* Id autem eouſque in usu fuit majoribus, ut inspectionem illam paterentur honestae matronae. Suetonius sic in Augusto cap. LXIX. *Et conditiones quaesitas per amicos, qui matresfamilias, & adultas aetate virgines nudarent, atque perspicere, tanquam Thorianio mangone vendente.* Fors autem nudae, quia indutae pellucidis vestibus; disertim videtur dicere Publius mimus:

Palam prostare nudam nebula linea.

Ubi nos plura.

[Operui caput.] Nam antea aperuerat anicula, jam supra nos ad verba: *Centonem anus urbana rejecit.* Tangit etiam hic scortatorum morem in lupanaribus. Ideo, ut novum, notatum illud Plauti

Plauti Parasito Captiveis. III. 1. 15.

*Ipsi de foro tam aperto capiti ad lenonis eunt,
Quam in tribu aperto capitis fontes conveniant
rivos.*

Sed plura hic interpretes.

A pe lajus, ac moriens Aescylo.] Adridet mihi admodum haec lectio; ait, *aque lajus*, scilicet atque ego; paullo ante de se ipso Encolpius inquit: *Donec in curia fatigatus, & sudore jam madens*, ac postea de Aescylo itidem: *sudorem manibus detergit*. Elegantissime dixit, *moriens*, ut anhelantem exprimeret. notum enim est, animum tunc temporis spissius duci. Parisime Propertius, El. x. lib. 1.

*Quam te complexa morientem, Gallo, puella,
Fecimus.*

Nec longius abit idem Petronius, cap. xcviii. *Non morientes vellet occidere.*

Cap. VIII. *Per atria deinde obscurissimos egressus.*] Sic superius cap. praecedenti de eodem lupanari dixit Encolpius: *At subinde, ut in locum secretiorem venimus*. Utrumque etiam de domo lenonis, haud secus atque de lupanari, dixit Plautus Poenulo Aët. iv. sc. 2.

----- *Itaque in totis aedibus*

Tenebrae, latebrae. -----

Remota igitur ut plurimum loca illa; nam scortatotes, & ganeones Aediles metuebant. Illud est etiam Petronii cap. praeced. *Video quosdam inter titulos, nudaque m. retrices, FURTIM conspicientes.*

Proloque peculio.] Hunc locum interpretes parum honeste capiunt, puto ego, & minimum vere. Plane enim antiquus Grammaticus convicit, cujus ex veteri Lexico testimonium profert Bongarsius; ubi, ad confirmandum, *peculii* voce *assum* vel *denarium* significari, itemet Petronii locus Lexicographo laudatur. Pecuniae etiam significatione utitur eo & alibi Arbiter: *Jovem*, inquit, *quoque peculio exoret*. A pecu: cujus effigie primum aes signatum, *pecuniam, peculium*, dictum, pueris est notum.

Jam pro cella mentrix assum exegerat.] Haec lectio optima est, non vero, si unica dictio, *procella*: sensus enim est narrationi convenientissimus, nimirum pullipremonem illum in meretricis cellulam Aescylo deduxisse; ipsam autem cellae poposcisse mercedem. Qui vero ad scorti capturam detorquent, mirifice ineptiunt.

Mibi injecerat manum.] Manum injicere, vulgare, sed hic ambigue positum. Nam *manus* verbum impurum est, ac penem significat. Plautus in Pseudolo Aët. III. sc. 1. 19.

Atque edepol nunc male eum metuo miser,

Si quispiam det, quo manus gravior sit.

Ubi aequae anceps locutio, ibique plura Comici interpretes.

Et nisi valentior fuisset.] Plinius Ep. ult. lib. VIII. *Longaeque valentior amor ad obtinendum, quod velis*. Sic Roma prius dicta *Valentia*. Solinus cap. II. & Festus in Roma. *Appellavisse à viribus regentis Valentium*. Inde Hispanorum, *Valentie*. Idem est cap. xci. *fortior*, Petronio: ibi & huic loco faciem praefertimus.

Satyrium bibisse.] Potio est ad venerem concitandam. Ideo cap. xx. vocavit *medicamentum*. Plinius sic, lib. xxvi. cap. 10. de Satyro Erythmico, inquit: *Venerem, etiamsi omnino manu teneatur radix, stimulat. magis adeo, si bibatur in vino austero. arictibus quoque, & biris segnoribus in potu dari*. Et à Sarmatis equis ob assiduum laborem pigrioribus in colu, quod vitium profeclum vocant. Puto Satyrii semen etiam (ut de bulbis dicemus postea) Plinium ibidem inuere simile testium esse. Adjuvat enim partem, quam illud repraesentat. Alia vero apud Petronium potio est veneris languentis fuscitabulum, nimirum *myrrhina*, teste Fulgentio lib. III. Mythol. ecce ejus verba: *Unde & Petronius Arbiter, ad libidinis concitamentum, myrrhinum se poculum bibisse refert*. Quod in fragmentis infra occurrit. Ubi quum ejus rationem reddat ab ipsa myrrhae natura petitam, nullus omnino Hadriani Junii emendationi relinquitur locus, substituentis *myrrinum*, Animadvers. lib. v. cap. 19. quam etiam ipse Mythologicus scriptor altero insuper Sutrri Comici testimonio non leviter oppugnat. ibidem ipsum vide. Addimus vero ab eodem Plinio Secundo edocti, *Satyrii* nimirum nomine herbas etiam alias Graecis cognominari, quae veneris tamen procul dubio forent incentivae, ex quibus nominatim *Crategin*, & *Toelygonon* designat, additque: *In totum Graecos, quum concitationem hanc volunt significare, Satyrium adpellare*; quae omnia Arbitri sunt interpretamenta, praeterquam quod certo certius sit, tunc temporis Romae insignem aliquam potionem frequenti admodum in usu fuisse, quae ab effectu suo *Satyrium* vocaretur, quod vel unus Petronius satis potest ostendere, cap. xx.

Functis viribus molestum contemptissimus.] Plane satis ex fragmenti hujusce, & superioris sententia cognoscitur, longas scilicet eventum narratiunculas, qui Aescylo, diversorum quaerenti, contigerunt, nobis à malignitate temporis esse subreptas, nec uspiam modo (pro dolor!) comparere.

Cap. IX. *Quasi per caliginem.*] Proverbialis locutio, qua significatur aliquid haud perspicue videre. Cic. XII. Philip. cap. 1. *Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem*. Et lib. v. de Finibus *In infirma aetate, imbecillaque mente vis naturae per caliginem cernitur*. Idem erat, *per nebulam*. Plautus in Pseudolo Aët. 1. sc. ult.

Sunt quae te volumus percontari, quae quasi

Per

Per nebulam nosmet scimus, atque audivimus. Etiam, *per somnum*. Graecis κατ' ὕπνου, quo usus Plato lib. vii. de legibus. Latius vero Adagiographi.

Quum quaererem.] Hiatus hic, etsi non magnum, agnosco; minime enim cohaeret, puerum Gytona in crepidine semitae stare, & nulla interjecta mora, super lectum sedere: quod asterisco, defectus indice, (uti nos fecimus) debuit notari.

Manantes lacrimas pollice exterfit] Prior lectio, *expressit*; nec loco erat inepta; nota enim ars ista pullorum veneris, qua soliti suppetiari lacrimarum defectui. illud Virgillii est lib. ii. Aeneid.

----- *Captique dolis, lacrimisque coactis.*

Sic locum Servius legit, cui parillime Juvenalis, Sat. xiii.

----- *Vexare oculos humore coacto.*

Item Ovidius vi. Metam.

Inuitique oculi lacrimis maduere coactis.

Et Eleg. viii. lib. i. Amor.

Quin etiam discant oculi lacrimare coacti.

Quae ideo adduxi, ut Scholiastae scripturam obiter firmarem, immerito paene ab omnibus sollicitatam; quum & plurimi sint in illa disciplina Poetae omnes. In textu tamen, *exterfit*, retinui; optime quippe ea voce mos puerorum lacrimantium exprimitur: eo etiam mirifice facit Nafonis locus lib. xiii. Metamorph.

Quas ubi marmoreo DETERSIT POLLICE VIRGO.

Et Epit. Heronis:

Dumque queror, LACRIMAE per amantia lumina MANANT,

POLLICE quas tremulo conscia siccant anus.

Plura autem interpretes. Novum vero illud est, nec absonum, Papinii in Lucani Genethl.

Sic fata est, leviterque decedentes

Abrafit lacrymas nitente plectro.

Muliebris patientiae scortum.] Scorti masculi periphrasis est, cujus simillima forma & cap. lxxxi. quum inquit: *Qui opus muliebre in ergastulo fecit*, utiturque eleganter tertium quoque eodem locutionis genere, cap. xxv. *ut muliebris patientiae legem posset accipere.*

Gladiator obsceno, quem de ruina arena dimisit.] Triplex olim pegmatum genus; sic omnino distinguenda sunt, *Triumphale*, *Theatricum*, *Amphitheatricum*. *Triumphalia* pegmata fercula erant, non αὐτόματα. Machinis ergo illis triumphalibus imagines captarum urbium deportabantur, fluviorum, montium, & marium, pompaeque triumphalis erant non minimum ornamentum. Ipsas graphice describit Iosephus lib. vii. de bell. jud. cap. 24. *Theatralia*, sive *scenica*, in theatri scena machinabantur antiqui, tragicis actionibus ut plurimum deservientia, quorum apud Servium exstat ad-

curata delineatio ad lib. iii. Georg. Ast *Amphitheatralia*, de quibus Petronio impraesentia fermo est, prae omnibus sane erant insignia, qua magnitudine, qua inventis variis mirabilibusque, & lufibus ingeniorum stupendis; ea Seneca Ep. 91. conatur exprimere. Illae igitur mirae erant contabulationes, quae machinamentis occultis vel adtollebantur, vel deprimebantur. Iis insuper & facinorosi homines erant impositi, ut vel pugnam inibi inter se, uti gladiatores, committerent; vel, solutis mox compagibus pegmatis, in caveam, sive arenam, ubi aut ignis, aut ferae erant de industria positae, praecipites ruerent. Quae omnia, ex Strabone, Appulejo, Claudiano, & Suetonio satis superque firmarunt viri doctissimi Iustus Lipsius, Iosephus Scaliger, & Isaacus Casaubonus. Unde jam quisque animadvertet clarere Petronium, quum gladiatorem illi pegmare, uti Tranquillus loquitur, Encolpium hic esse factum, palam jam sit. Ipsi enim in pegmate populo exhibitus, & cum femina aliqua omnium turpissima, ut gladiator, compositus, unde obscenus jure adpellatus (non dissimili schemate, ait Lipsius, quo asinus Appulejanus) felici quodam sidere ruina pegmatis ex arena praeter spem evasit. Eodem utique pertinet locus, cap. lxxxi. *Ergo me non RUINA terra potuit haurire? Non iratum etiam innocentibus mare? Aufugi iudicium, ARENAE imposui, &c.*

Quem de ruina arena dimisit.] Ὑσενν πόντεσιν in verbis est. Sunt autem, qui quavis sponcione adfirmare non dubitent, trajectis vocalis locum sic esse scribendum: *quem de arena ruina dimisit*. Nobis vero, nihil mutare, visum.

Pugnasti.] Verbum etiam impudicum, *pugnare*, ut paene omnia alia, quae militiam spectant. Cornelius Gallus, sive quis ille est:

Fortis ad occasum mi pugnem solis ab ortu,

Detrahat ignavo protinus arma Venus.

Haud secus infra cap. xix. illis praesertim, qui locum eum subtarpiuscule cogitant: *Ut si depugnandum foret, &c.*

Cujus eadem ratione in viridario frater fui, qua nunc in diversorio puer est.] Vulgata haec lectio omnino servanda. Verba sunt Ascyli ad Encolpium. Itaque τὸ *cujus* ad ipsum Encolpium referendum, nequaquam ad mulierem. Recte quidem, nam ipse Ascylos praeposteram quoque patiebatur libidinem. sic paulo ante ad ipsum Encolpius: *Quid dicis, inquam, muliebris patientiae scortum.* Quo facit etiam & illud Gytonis ad Encolpium de Ascylo: *Tuus, inquit, iste frater, seu comes.* Ex occulta ergo libidinum conlatione, nempe sui, & Encolpii, suam minorem palam ostendere in praesentia Ascylos conatur; utpote, qui Gytonem sollicitaret, Encolpius vero jam pridem Ascyton. Quod valde tempe-

tempestive Ascyrtos hic proculdubio illi exprobrat. Elegans autem est illa circumlocutio, cui adfinem & Luciani dabo aliam in Gallo, quum de Pythagora, qui postea, ut aebat ipse, Aspatia fuit meretrix, inquit tutor Micellus: *καὶ ὁ φασί, καὶ ἡδὲ, ὅταν ἦν τῶν ὀφθαλμῶν, πάλαι δὲ Ἀσπατίαν ὄνομα*. Nam sicut, te etiam tum, quum Pythagoras esses, venusta formae decorum, sicutus Aspatia non fuisse tyrannum. Pariter etiam Ovidius loquutus in emendatissima Medea Enicolae:

Hic sibi Medea fuit, nota nupta quod hic est.

Succurrit te, inquam, a praecceptoris colloquio] Subintelligit, ut Gitonem quaceret, quae unica dividiarum origo. Itaque verba isthac *ἐν ἡμῶν* praeferenda. mentem autem intimam Enicolpii verbum subducere eruit, ostenditque nobis, quod ibi est, clanculum scilicet de loco discedere: qua notione saepe eo elias utitur Petronius. supra cap. vi. *Opportuit judicari me.* Sed plura exempla exhibebit Siren. Ast vero Ascyrtos vindicat se ab suspitione, ratione verisimili; telumque avertit, quod callide etiam non vult agnoscere, idcirco subdit cap. seq. *Malo te turpior es tu, bercule, &c.*

Cap. X. *Sententias, id est, vitrea fracta.*] Miro acumine sententias declamationum confert cum vitreis fractis, cui adstruendo, ac demonstrando, operanostra neutiquam erit necessaria, si quae de illis apud Senecam Rhetorem Portius Latro supra fecitissime protulit, utique & nunc opportune in memoriam verbatim revocentur. Sententias enim ipsas esse, veluti orationis membra divisa atque distincta, plane ibidem agnosces.

Et somniorum interpretamenta.] Nihil contentius diceret Ethnicus homo, nedum quippe nauci habita illis somniorum interpretamenta. Audi ergo comparis hominis adfensum, ut vel inde discant, qui CHRISTUM DOMINUM induerunt, tandem respiscere. Ennium, inquam, Tragicum Telamone, cujus aurei versus jure merito legantur pluribus in locis:

*Non habeo denique nauci Marsum augurem,
Non vicanos baruspices, non de circo Astrologos,
Non Isucos conjectores, non interpretes somnium:*

Non enim sunt ii, aut scientia, aut arte divini:

*Sed superstitiosi vates, impudentesque bariolei,
Aut inertes, aut insanei, aut quibus egestas imperat:*

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam:

Quibus divitias pollicentur, ab iis drachmam ipsei petunt.

De his divitiis sibi deducant drachmam, reddant cetera.

Communes sarcinulas partiamur.] Adlusio mera,

est ad formulam repudii, de qua infra. Juvenalis Sat. vi.

Collige sarcinulas, dicet libertus.

Communitam sarcinularum partitionem subindicavit Martialis verbis illis:

Quae tua sunt, tibi habe; quae mea, redde mihi.

Et Plautus in Amphitruone, Act. III. sc. II. Quo etiam & Petronii facit illud post cap. LXXIX. *Sed postquam optima fide partiti manubia sumus.*

Et tu litteras scis.] Quasnam litteras innuit Eumolpus, an libroriorum? ipsi etiam audiebant litterati. Plane Cornelius Nepos in Attico: *Ujus est familia, si utilitate judicandum est, optima: si forma, vix mediocri; namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi, & plurimi librarii, ut ne paucisquis quidem quicquam esset, qui non utrumque horum pulcre facere possit.* Anne Grammaticorum? notissimum enim est, & illos litteratos esse dictos, & litteratores. Inde petivit jocum Caesar, quem refert Tranquillus: *Sulla nescivit litteras: quasi dicat, nescivit quod Grammatici est, nempe dictare; id est, gerere dictaturam.* Utut autem sit, Grammaticum omnino facit Arbitrator Ascyrtos, nam libroriorum professio & inter Grammaticae partes fuit olim recensita. Disertim D. Augustinus, & ad rem adpositissime II. de Mus & II. de Ord. Grammatica Graece, Latine litteratura nominatur; & ego nomine se praeteri litteras clamat: & quicquid dignum litteris est, id sibi vindicat. Libroriorum, & calculorum professio velut quaedam Grammaticae infantia est, quam Varro litteratione vocat. Graeco autem quomodo adfensum, non satis in praesentia recolo.

Aliquid aliud promittam.] Profectebor. Horatius lib. II. Epist. I. vers. 115.

----- *Quod medicorum est,*

Promittunt medici, tractant fabrilis fabri.

Et per totam urbem rumoribus differunt.] Nonius: *Differre, diffamare, divulgare, & laudat Lucilium, lib. xxx. Sat.*

Gaudes, quum de me ista foris sermonibus differes.

Iterum eodem in libro:

Et maledicendo multis sermonibus differs.

Sic etiam Varro lib. IV. de vita Pop. Rom. *Si modo civili concordia exquiri rationem possit, ROMANOS non DIFFERANT, licet, neque carpant.* Et Tertullianus c. Apologeticus.

Ad coenam promissimus.] Plinius Junior Epist. 15. lib. I. *Heus tu, promittis ad coenam, nec venis.* Plautus Stichus IV. I. 8.

Et magis par fuerat, me dare vobis coenam advenientibus,

Quam me ad illam promittere.

Intelligunt, venire.

Non perdamus nosem.] Prisca formula. Titus Imperator apud Suetonium cap. VIII. *O amici, diem*

perdidi. Idem apud Aurelium Victorem *Amici*, ait, *perdidimus diem*. Martialis lib. v. Ep. 81.

Durum est, perdere fortas.

Alii.

Amoliri custodem molestum.] *Amoliri*, inquit veteres Grammatici, *dicuntur ea, quae cum magna difficultate, & molimine, jumententur, & tolluntur è medio*. Custos iste Ascylos est, qui diligenter observabat, an luderet cum Gitone Encolpius, ut nactus sic vindictae occasionem, reditaque scordalo vice, eum increparet, quod exsequentibus patet.

Cap. XI. *Ofculisque tandem bona fide exatis.*] Formula solennis, *bona fide*, qua usi veteres in amicitis ineundis, societatibusve; tempestive ergo addidit illam hic, quippe dissidia praecesserant. Indicat, plane nunc jam cum Gitone in gratiam Encolpium rediisse. Simillime, post civile illud in Licae navi bellum, omnibusque jam ad pacem revocatis, inquit cap. cx. *Tunc primum bona fide puero basium dedit Tryphaena.*

Fruorque votis.] *Proprium voti* significatum, sponso scilicet est Deo facta, inde & alia pleraque propagata. Id enim, quod susceptis votis poscimus à Deo, vehementer optamus: exin igitur ortum, ut usurpetur *votum* pro re desiderata, etiamque pro ipsis desideriis. Recte hinc jam votum & ad nuptias significandas antiquis traditum: quod, uti autumo ego, nuptiae virginibus optatissimae sint. Sic M. Grunnius in Ludi-cro suo teitamento locutus est: *Sorori meae Quirinae, ad cujus votum interesse non potui, do, lego dari hordei modios xxx.* S. Ambrosius Serm. 180. *Solent autem homines, sicut mos est, in suis votis, hoc est, nuptiis, praecipue salutare, & canere.* Appulejus in Florid. *Togam parari voto & funeri.* Hinc adluceo facem Claudiano, lib. i. de rap. Prof. de ipsa loquenti:

----- *Mistaque tremit formidine votum.*

Frequens est & Petronio vox variis significationibus, de quibus agimus suis in locis. Hic pro re optata sumendum.

Usque ad invidiam felicibus.] Magna semper & Amoris gaudia invidiae sunt obnoxia. Hinc & interpretandum illud eiusdem Petronii, cap. c. *Immo vero nolo habere bona, nisi quibus populus inviderit.* Eademque illius apud Propertium mens est, Eleg. xii. lib. i.

Invidiae fuimus. -----

Sed de hoc alias fortean latius.

Nec adhuc quidem omnia erant facta.] *Extremae nequitiae verbum, omnia.* Sic infra cap. lxxxi. *Et, prob pudor, tanquam mulier secutuleja, unius noctis pactu omnia vendidit.* Et cap. cxxx. *Forstidum omnia concupisco.* Eadem mens Senecae lib. de Divina Provid. cap. 3. *Quanto magis huic invidendum est, quam illis, quibus gemma ministratur, quibus exoletus omnia pati doctus, &c.* Nec forte

aliunde petendus est locus Martialis Ep. 97. lib. vii.

Omnia; Castor, emis; sic fiet, ut omnia vendas.

Ejusdem quoque notae est, *facta*, sed hocce vulgo jam notum.

Quid vesticoncubernium facis?] Valde mihi hoc in loco probatur, *vesticontubernium*: ad id nimirum verbum constatum, ut sub eadem veste subindictet cubantes. praecesserat superius: *opertum me amiculo evolvit*, quod utriusque necessario esset tegmen, quum arctissimis essent complexibus adligati. Praeterea aliud est non dubium vesticontubernii specimen Petroniani, cap. cxiv. *Giton vestem deposuit, meaque tunica contestus exseruit ad osculum caput.* Sic in Ovidii Ep. Paris de Helena ac Menelao accubantibus:

Rumpor, & invideo, (quid nunc tamen omnia narrem?)

Membra superjecta quum tua veste fovet.

Et Socrates saepe facit, incorrupte tamen, ut a libi dicimus. Sic apud Lucianum in *vitarium au-tione* idem Socrates profatur: *τις δ' ἀν' ἐπιτηδεύ-τερος εἰς γένους συνεναι καλῶ; καὶ γὰρ ἔ' ὁ σα-μάτων ἐρατὴς εἰμι, τὴν ψυχὴν δ' ἡγῆμαι καλὴν. αἰ-μίλη καὶ ὑπὸ τούτων ἱματίων μοι κατακλινῶ, ἀκατή αὐτῶν λεγόντων μὲν ὅτι εἰς δαιμόνιον παθεῖν.* Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero versetur? Neque enim corporum amator sum: animam enim formosam esse existimo, & quamquam sub eodem palliolo mecum recumbant, audies illos, vel ipsis testibus, nihil grave à me perpeti. Pariter & Sophocles, uti apud Athenaeum lib. xiii. Dipnosoph. [p. 604. D.] narrat Hieronymus Rhodius, quem adi sis. Frequentissime autem omnium Tyrreni: de ipsis namque sic Heraclides: *καὶ τ.ς δὲ ὑπὲρ τῶ αὐτῶ ἱμα-τίω κατὰ τὸ γυναικῶν καθεύδοντες, καὶ παρῶσι τινες.* Omnes sub eadem veste cum uxoris concumbunt, quicumque tandem adsint.

Lorum de pera solvit.] *Lorum* ad adliganda vestium involucri aptissimum. sic cap. cii. inquit Eumolpus: *Ego vos in duas jam pelles conjiciam, vinctosque loris inter vestimenta pro sarcinis habebō.* Et ad verberandum; ita apud Jctos lora eidem usui frequentissime adhibentur, Plautum, & alios. Dignum sane de Sallustio Historico narrat ex Varrone A. Gellius, ut haud intempestive etiam hic legatur; inquit ergo cap. 18. lib. xvii. *M. Varro, in litteris, atque vita, fide homo multa, & gravis, in libro, quem inscripsit Pius, aut, de Pace, Cajum Sallustium scriptorem seriae illius, & severae orationis, in cujus historia notiones censorias fieri, atque exerceri videmus, in adulterio deprehen-sum ab Annio Milone loris bene caesum dicit, & quum dedisset pecuniam, dimissum.* Ast mendosus est plane uno verbo locus in omnibus exemplari-bus, quae mihi videre contigit: alia habent, ut

ex.

expressimus, alia nationes, alia *vetus*, ex omnibus vero veram lectionem eliciamus, nimirum *nationes*, de quo iam neutiquam est ambigendum.

Sic dividere cum fratre noli.] Si emendationi hic locus, ita equidem scriberem: *Sed et tu fratrem noli.* Levissima omnium vulgatae scripturae mutatione, nequiori sensu apertissime ad sarcinularum partitionem adludens, quam supra expetivit Encolpius. Itaque communes sarcinulas partiantur, inquit, cap. x. Nam verba *partiri*, & dividere unius & ejusdem sunt improbitatis, ut constat ex Plauto; observavitque Lipsius Ep. Quæst. lib. v. Ep. 14. Quaecumque autem scriptura sit, idem plane respectus est.

Cap. XII. *In forum.*] *Καταγομωσθησ* aperte inuit, sive *forum furinum*, ut loquitur Plautus. Graphice, me-Dius Fidius, hic exprimit Petronius morem apud nos usque adhuc proclis inviolatum, cujus nescio an apud aliam nationem reliqua sint vestigia. Deficiente jam die mercatus incipit: quae nimirum ridicularia res est, oppido quam fallacibus mercibus nunquam ibi emtores deficere. Forum, cujus Petronio mentio, dubio procul est, quod *vespertinum* appellavit Horatius lib. i. Sat. vi. observavitque Casellius, contulitque primus cum Arbitri loco: unde postea Symbolae mutuatae sunt. Vulgus hominum nostratum vocat *Baratillo*.

Injecit contemplationem super humeros rustici emtoris.] Et hinc propriam vendentium consuetudinem animadvertere licet, illorum praecipue, qui merces, non quidem preciosas, novaeque, venditabant, sed id genus spolia, quibus infima ex plebe emtores pellici consueverunt. Super humeros videlicet vanae vestes imponebant, ut inde conspectui facilius apertiusve offerrentur; nos etiam passim videmus, apud quos mores non pauci ex prisco illo aevo defuncti neutiquam quidem hucusque obsoleverunt. Res autem adeo est hic exsertim descripta, ut nec minimus jam dubitationi relictus sit locus. pergit igitur narrare Encolpius; *Detraxitque HUMERIS laciniam, & diligentius tenuit. O lusum fortunae mirabile!* Nam adhuc nec futurae quidem aetulerat rusticus curiosus manus, sed tanquam mendici spoliis etiam fastidisse *TENDIT ABAT*.

Timeat fidem oculorum.] Eleganter dictum, miroque fidei usu. eodem quoque cap. xci. locutus: *Quaeso, inquit, Encolpi, fidem memoriae tuae adpello.* Multifariam vero voce ea utitur Petronius hocce in Satirico.

Cap. XIII. *Nam adhuc nec futurae quidem attulerat rusticus curiosas manus.*] Plane tunica illa duplici panno constabat, recto & inverso: inter utrumque ergo per commissuram aureos immiserant, postea futuram probe consuentes: cui adhuc rusticus, inquit Petronius, non attulerat curiosam manum. Ast quanam illa rusticitas,

ni supor potius vocandus est, hominis, qui suspectum non habuit tuniculae pondus aureis videlicet plenae?

Depositum esse inviolatum vidit.] *Depositum* hoc aurei ipsi sunt, quos tunicae fidei crediderat, apud ipsamque deposuerat, non tunica, ut male quidam interpretes. Hocce verum est, nam, quod nunc figurate *inviolatum depositum*, postea recta oratione aureos intactos adpellat. Etiam nobis, *deposito*, idem est, &, apud quem deponimus, cujusque fidei committimus, *depositorio*.

Ad interdictum veniret.] Hoc est, in jus ad Praetorem Peregrinum. nam lis erat inter peregrinos & cives. Diversus ab Urbano erat praetor Peregrinus, qui inter cives & peregrinos jus dicebat. Testantur Pomponius Jureconsultus in l. 2. ff. de Orig. Jur. Fenestella de Magistrat. cap. 19. plures. Etiam veteres Lapidēs PRÆTORIS PEREGRINI meminere, qui PRÆTOR INTER CIVES ET PEREGRINOS, juri nimirum dicundo, ipsis quoque nominatur.

Cap. XIV. *Quid faciant leges, ubi sola pecunia regnat?*] Id ipsum de Augusti aevo Cornel. Tacitus i. Annal. *Invalido LEGUM auxilio, quae vi, ambitu, postremo PECUNIA, turbabantur.* Quid ergo de Neronis perditissimo sentiendum est?

Ipsi, qui Cynica traducunt tempora coena,

Nonnunquam numis vendere verba solent.]

Verbis, qui Cynica traducunt tempora coena, fictos denotat pecuniae contemtores: derisores namque opum fuisse Cynicae disciplinae sectatores, notissimum ex Luciano, Laërtio, pluribus. Sic Aufonius de Diogene, familiae ductore, Epig. 52.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arista suppellex

Ista fuit Cynici: sed putat banc nimiam.

Namque cavis manibus cernens potare bubulcum.

Cur, scypho, te, dixit, gesto supervacuum?

At, *vendere verba*, quod Plauto est, *logos vendere*, Sticho ii. iii. 59. de caudicibus olim dictum, ut convincunt testimonia ab interpretibus adducta. Ast hic de iudicibus omnino capiendum, vel ipso Petronio interprete, qui addit:

Ergo iudicium nihil est, nisi publica merces,

Atque Eques, in causa qui sedet, emta probat.

Exin & cap. cxix. dixit:

----- *Emtique Quirites*

Ad praedam, strepitumque lucri suffragia vertunt.

Ergo iudicium nihil est, nisi publica merces.] In Decretis Canoniciis ii. quæst. 2. sic scriptum legimus: *Licet advocato vendere iustum patrocinium, & jurisconsulto rectum consilium, sed non licet iudici vendere iustum iudicium.* Verum etiam adversus advocatos lex olim lata, quae Cincia cognominata est, qua cavebatur antiquitus, nequis advocatus ob causam orandam pecuniam donumve acciperet. Tacitus lib. ii. Annal. & Livius lib. xxxiv. Sed

postea *Claudius*, verba sunt ejusdem *Cornelii*, capiendis pecuniis posuit modum usque ad dena festeria, quae egerit repetundarum tenerentur. Ac deinde iterum sub Nerone Senatusconsulto cautum est, nequis ad causam orationem mercede, aut donis, emeretur, ut inquit Tacitus, lib. xvii. Annal. Puto id Senatusconsultum esse, quod in Nerone cap. xvii. inter alia refert *Tranquillus*, ecce illud; Item, ut litigatores pro patrociniiis certam justamque mercedem darent. Ipsa dena festeria fuisse, suspicari proclive est: nam pro justa mercede habitae sunt pluribus principibus. Eademmet *Trajanus* advocatis quoque permittit, peractis tamen negotiis, uti ait *Plinius* Junior lib. v. Ep. ult. quae decreti sui fuit moderatio. nam id procul dubio prorsus vetabat aliquid accipere. Innuit *Plinius* ipse verbis illis Epist. 14. ejusdem lib. quibus clarissima lux ex dictis adfulget: Pauci dies, & liber principis severus, & tamen moderatus. Idemmet honorarium *Ulpianus* *Patronis* etiam attribuit in singulas causas l. i. de Var. & ext. cogn. Nota vero mihi munus appellations, quibus patronos donatos, ostendit etiam *Plinius*; quam me juvat, quod in causis agendis non modo passione, dono, munere, verum etiam xeniiis, semper abstinui. Sed satis jam de his, quae in gratiam nostri aevi litigatorum dicta sint, misere à *Patronis* sanguisugis exfactorum.

Atque Eques, in causa qui sedet.] Equites olim quoque judiciis adhibiti. *Pomponius Laetus* de Legibus: *Aurelia* lege communicata summa judicia senatui, equitibusque Romanis, & tribunis aerariis. Eam tulit *Aurelius Cotta* praetor. Quando id factum, refert *Cassiodorus* in *Chronico*: His Coss. scilicet, Q. *SERVILIO* & C. *ATILIO SERRANO*, per *Servilium Caepionem* Consularem judicia equitibus, & senatoribus communicata. Verbum autem, sedere, proprium est judicium. Cic. pro *Rabirio*: modo vos iidem in *A. Gabinium* iudices sedistis. Sed hoc vulgare. Item, in causa, vel, de causa, sedere, priscis etiam dictum. *Appulejus* in *Apologia*: quod si modo iudices de CAUSA ista SEDERENT C. *Fabricius*, Cn. *Pompejus*. Qui longius abeunt, errant. Saepius autem judicialis forma *Romae* immutata.

Recuperare potius thesaurum.] Recte. Nam ex Grammaticorum sententia, recuperari dicuntur amissa, quum ad eum, qui ea amisit, integra redeunt. Tunicula ergo, uti *Aescylo* videbatur, adhuc erat intactis aureis plena. Rusticus autem proprium diceret, pallium preciosum redemisse, nam à praedonibus illud recuperarat: quae vis verbi redimere. Exin redimiae, quas *Glossae* veteres interpretantur; res à praedonibus redemptae.

Praeter unum dipondium, scilicetque.] Misere luxata periodus non minus quam sequens: sed quas interpretes, ex fide enim MSS. inquirunt,

ut tolerari possint, concinnarunt. Sic eas amplexus est & *Bourdelotius*: itidem fecimus nos, quum meliora nunc praestare non possimus. *Sicilicum*, inquit *Festus* *Pauli*, dictum, quod semunciam fecet. Pendebat igitur duas dachmas, quippe unciae octo, ut *Priscianus* docet. Sic *Rhemnius Palaemon*, de ponderibus & mensuris,

Drachmam si gemines, aderit, quem dicier audis

Sicilicus.

Sicilicum etiam vocabant antiqui Grammatici notam, quam, ut tradit *Marius Victorinus*, super litteram, quam geminari oportebat, scilicet imponebant, quod signum ἀπλὴν aversam alibi adpellat, autumo commatis notam fuisse, semicirculum nempe, sive punctum vocis caudatum. *Dipondius*, teste *Varrone* lib. viii. duo asses pendebat; inde *Prisciano* de ponderibus numus est bilibris. erat enim libralis As. Itaque as, libra, & pondo idem; omnia clare ipse *Varro* lib. iv. *Dupondius* à duobus ponderibus, quod unum pondus Asidipondium dicebatur, id ideo, quod as erat librae pondus.

Lupinos.] *Lupini* olim vilissimum pauperum cibarium, & aliorum, frumenti inopia; *Cynicorum* vero adeo creberrimum, ut vix unquam à *Cynici* pera abesse *lupinos* contingeret. *Diogenes* ipso-
rum πρωτότυπον, quemdam uti *Cynicum* instruens apud *Lucianum*, in *Vitarum Auctione* inquit: Ἡ πέρα δε σοι θέρων ἔσαι μισή, καὶ ὀπιόντο γὰρ βιβλίον. Peram praeterea lupino, & libris opisthographis refertam habebis. Et *Mortuor. Dial.* sic *Charon* ait *Menippum* *Cynicum* insignem: Ἀγέρον τι ἐν τῇ πύλῃ εἶρας. MEN. θέρων, εἰ πέρας, &c. Ostende quid habeas in pera. MEN. *Lupinum*, si velis, &c. Inde *Crates* apud *Aristotelem*: οὐκ ἀνάσκει γὰρ, οὐκ οἶδα, φησιν, πῇ αὖ δύναιτο ἡλικὴν ἔχει θέρων ἵε χοινίῃ. Non equidem perspicuo novi inquit, quantam vim pera habeat, ac *lupinorum choenix*. *Parcinus* autem hic pluribus, quae de illis addere possemus. Miram tamen ipso-
rum historiam vide apud *Theophrastum* lib. viii. *Plinium* variis in locis.

Itaque ne interim praeda discederet, &c.] Aut locus mendo laborat, aut insigni defectu. Ipsi vero in integrum restituendo hodie non sumus, tentabimus tamen sensum ex superstitibus verbis haud indecentem elicere, totam videlicet periodum sic interpretantes. Itaque ne interim praeda discederet, vel minoris pallium addicere placuit, id est, placuit preciosum pallium parvi vendere, ut precium majoris compendii levio-
rem faceret jacturam, hoc est, ut precium, etsi minimum foret, quo illud tunc venderetur, faceret jacturam levio-
rem illius majoris compendii, quo vendi aliter debuisset pallium ipsum preciosum: nam numis illis ex eodem pallio parvi vendito habitis emere facile

facile possent fordida tuniculam aureis tamen praedivitem. Adhuc tamen equidem haereo; ideo amplius de hoc loco censere deliberandum.

[Conciones.] *Conciones* homines sunt, qui ad clamorem veluti in concione convenerant. Sic Cic. in Orat. *Conciones saepe exclamare vidi, quum apte verba cecidissent.* Figurata locutio est Petronio familiaris. Sic post pauca iterum: *Et nescio quis ex concionibus calvus*, & tertium: *ridere acumen non minus concionum*, &c. Sic cap. cxvii. *ministra dixit pro ministris*, cap. cxxvi. *crucem pro cruciariis*, & cap. cvii. *servitia pro notis servorum*. Quod commune etiam aliis scriptoribus. Catullus mulierem prostituti pudoris vocavit *luam*. Lucillius, & Tettulianus, *carceris*, *servos* *vinctos* in carcere: *ergastula*, *servos* *ergastularios*: *metalla* in *metalla* damnatos: Aemilianus Marcellinus *togam* viros togatos. Capitolinus, & Vulcatius, *affectus*, ipsas personas, quae affectu praecipuo amantur: & id genus alia, quae viris magnis jampridem animadversa. Idem prorsus locutionis genus, cap. xci. quum ad Gitonem inquit Encolpius: *quid dicis peregrini amoris concessio?* ubi *concessio* pro eo dicitur, qui conceditur. Sic *Optio* pro eo, qui optatur, dictus antiquis, is nimirum erat, *qui adiutor dabatur*, auctore Festo, *centurioni a trimiro militum: & quem centurio optabat, sibi rerum privatarum ministrum*. Idem docet Vegetius lib. 11. cap. 7. *optiones ad optando adpellati*, &c.

[Pannuciam] Hujus verbi meminimus ad locum, cap. lxxxiii.

[Risum discessit] Risum eorum, qui ad clamorem confuixerant. Paulo ante: *sed nullo genere par erat cavilla nostra*, & *conciones*, quae ad clamorem confuixerant, *nostram scilicet de more ridebant invidiam*, quo loci Hispanissimum nota, nullo genere, sic & nos dicimus: *de ninguno genero*.

Cap. XV. *Advocati jam paene nocturni.* Argute dictum, *paene nocturni*, de furibus non manifestariis. *Nocturni* autem de furibus apte dicitur, nam & illis nomen à *furvo*, qui noctis color; quippe, *noctem fur diligit*, ut verbum est vetus. *Et fures per noctem*, quae atra sit, *facilius furantur*, ut ait apud Agellium Varro. Propterea *tenebricolum* Plautus adpellavit furem, *lucifugam* Lucilius, Varro etiam *tenebrionem*. Hinc ergo originem duxisse miras voces Glossarum S. Isidori, jam claret: *furabula*, *tenebrae*. *Furfuraculum*, *tenebrae*. Major vero venustas & ideo inest verbo, *paene nocturni*, quod etiam ad diem jam senescentem, hoc est, ad noctis & lucis confinium, ibi quoque respectum sit. Recte igitur, homines, id temporis in publicum egredientes, *vespertilioes*, vocari Ulpiano, ac Varroni: avis namque vespertilio est, quae interdiu latet, noctu evolat; sic etiam furem, quod de die dormiat, *μεγρολην* adpellavit Heliodorus.

[*Judex querelam inspiceret.*] Forense verbum, *inspicere*, plane Valerius Max. ostendit lib. v. cap. 9. *Id est, diligenter causa, absolvere eum.* Sic nos, *Ver el pleito, la Vista de el pleito*.

[*Sed longe aliud quaeri, in utra parte scilicet latrocinii suspicio haberetur.*] Istaec simulatio erat advocatorum; nam quod unice in votis habebant, nimirum, quod subdit, erat: *ceterum adparebat nihil ALIUD QUaERI*, nisi, ut *semel deposita vestis* inter praedones strangularetur, & nos metu criminis non veniremus ad constitutum. Itaque neutiquam illae duae sententiae inter se repugnant, uti magnum virum credere cognovi. Dicunt mihi, ipsum adferere: non sollicitos esse lucifugos illos advocatos de iudicis in utroque de furto suspectos animadversione, dummodo inter ipsos vestis strangularetur. Nec minus id nos pro certo habemus, qui prius Arbitrum audivimus, unicam ipsorum curam esse, *pallium* *lucrifacere*. Sero tamen simulabant, longe aliam sollicitudinem habere, *in utra parte scilicet latrocinii suspicio haberetur*.

[*Calvus tuberosissimae frontis.*] Hujus loci interpretatio petenda est ab ipso Petronio, cap. cix. quum in *calvos* Eumolpus exacuit stilum:

At tunc laevior aere, vel rotundo

Horti TUBERE, quod creavit unda.

Ridiculum ergo faciem exprimit recalvastris, cuius videlicet frons ad occipitium usque, instar magni tuberis glabra; depilataque, tumoribus hinc inde etiam prominentibus, ipsummet reddebat prae caeteris conspicuum, atque illius nocturnae concionis veluti praesidem.

[*Nisi ut semel deposita vestis.*] Pretiosa scilicet, unde claret, quod sequitur: *idem plane & nos volebamus*. Ascylos, & Encolpius pannuciam tantum vindicare cupiebant, parum quidem de splendida veste solliciti.

[*Non veniremus ad constitutum.*] Varro de Re Rust. lib. 11. cap. 5. *Sed venisset ad constitutum.* Est ergo *ad constitutum venire*, adesse tempore promisso. Nec longius Arbitro petendum commentum. Idem Appulejo est, *ad conditum venire*, in Floridis, ubi de Philemone: Macrobio, *ex disposito convenire* l. 1. Saturn. e. 7.

[*Votum casus adjuravit.*] Simile illud cap. cxi. si nos descendentes adjuverit casus. sic & locutus Symmachus lib. 1v. Epist. 52. *Modo eventus adjuveret destinata.*

[*Nolo quod cupio, &c.*] Hos duos versiculos hic exulare, & illis adjuendos esse, quibus cap. xciii. locus est, ibidem docebimus.

Cap. XVI. *Beneficio Gitonis praeparata nos implevimus coena.* Id negotii Gitioni commissum, praecedentia illa argumento sunt, cap. ix. *Quum quaererem, non quid nobis in prandium frater parasset, coegit puer, &c.*

Nos implevimus coena.] Pariter locutus Plautus sub parasiti persona, Stichus I. III. 19.

Inanimentis explementum quaerito.

Infra rursus Arbiter cap. xvi. *Et veluti quodam cibo me replebam.*

Ostium satis audaci strepitu impulsu exsonuit.] Grajus, sive Granius, Peliadibus:

Sonat impulsu regia cardo.

impulsu ergo exsonuit, hoc est, pulsante ancilla. infra cap. xcii. *Eumolpus ostium pulsat.* Addit, *satis audaci strepitu, cui consonum veteris illud Comici:*

Qui repens semipulsus onere gravi fores strepitu terret.

Character est hominis rustici, & inurbani. Aristophanes Nebulis act. I. sc. II. [vl. 135.]

Ἀρχὴς γ' ἐν ᾧ ὅς τις ἔσται σφόδρα Ἀπεριμερίτως τὴν θύραν λαλῶντας.

Rudis, per Jovem, quicumque sic vehementer Inconsiderate januam calcitraſti.

Etiam iracundi. Sic apud Appulejum lib. ix. *furens saxo fores verberat.* Urbanus Lacones, de quibus Plutarchus: *ἔσθ' ἢν αὐτοῖς μὲν κῆρυξεν τὰς αὐλίας θύρας, ἀλλ' ἔκταν βοῶν.* Moris erat apud ipsos, non pulsare ostia, sed foris clamare.

Aperi, jam scies.] Omnino est, quod nos dicimus: *abra y lo vera.* Ex Petronii autem eleganti locutione lucem praebeo splendidissimae formulae illi, qua usus vetus interpret biblicus in verbis D. Matthaei illis reddendis cap. xv. *ὑπερον δὲ ἐρχομαι καὶ αἱ λοιπαὶ πύρραι λεγόμεναι, κύριε, κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. ὁ δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν, αὐτὸν, λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ὅμως.* quae ad verbum latine sonant: *posterius vero veniunt & reliquae virgines dicentes, domine, domine, aperi nobis. Ille vero respondens ait: Amen dico vobis, non novi vos. interpres autem postrema verba sic: At ille respondens ait, Amen dico vobis, NESCIO VOS.* Parissime & usus Arnobius lib. I. *Et is habendus divinus est, qui aut summum imperatorem nescit; aut ignorat à nobis quotidianis ei precibus supplicari.* Nescit, id est, non nescit. Et Arbiter ipse cap. xci. *Scires non libenter servire.*

Dum loquimur.] Proverbii species. Sic Ovid. lib. III. Amor. El. vi.

Dum loquor, increvit latis spatiosus in undis.

Hispani, mientras lo digo.

Sera sua sponte delapsa cecidit.] Sera, inquit Varro lib. vii. quibus remotis fores panduntur. Optime ad mentem Petronii. A foribus ergo removebantur ferae, quod vulgo jam notum; unde liquet, cur *apposititiae*, sive *appositae*, dicerentur, ut Ovidio in I. Fastor. Locus item claret Plauti in Curculione, quum pessulos, ut subsiliant, precatur Phaedromus Act. I. II.

Fite causa mea ludii Barbari,

Subsile, obsecro, & mitte istanc foras.

Praeterea addimus, feras fuisse catenis prehenſas, catenas vero januis ipsis adfixas: ne videlicet ferae, quum januae recludendae forent, amitterentur. Id haud obscure videtur Propertius innuere ultima omnium Elegia:

Et jaceat tacita lapsa catena fera.

Alii vero antiquarii volunt, ut catenis ipsis fores occluderent, postibus eas inferentes, adpendentesque feras ad catenarum extremum, itaque, quum januae essent aperiendae, scissae & catenis, quibus inhaerebant, eximerentur.

Sua sponte.] Sic apud Virgilium centum ostia patefacta lib. vi. divini operis:

Ostia jamque domus patuere ingentia centum SPONTE SUA.

Julius Obsequens inter ostenta, quae mortem Caesaris praemonuere, illud memorat: *nocte, quum valvae * cubili clausae essent, SUA SPONTE apertae sunt, & Suetonius de re eadem cap. LXXXI. Ac subito cubiculi fores sponte patuerunt.* Etiam Macrobius de porta Viminali, quae postea Janualis dicta: *postquam clausa est, mox SPONTE patefacta est.* Sed nunc in Petronio magicae nescio quid disciplinae subolfacere mihi videor, uti apud Appulejum januae sunt itidem à saga referatae lib. I. Metamorph. *At illae probae & fideles januae, quae SUA SPONTE deferatae nocte fuerant.*

Reclusaeque subito fores.] Praeclusae namque supra: *praeclusis*que foribus ridere, &c. *τὸ subito* suspicionem cantaminis adauget. ita apud Suetonium supra inter Julii mortis praesagia *subito, & sponte sua* apertae valvae.

Et, me derisisse, inquit, vos putabitis?] Haec ancilla Encolpium, & Ascyllon, ad stabulum usque secuta est; ipsi autem prae gaudio recuperati thesauri haut animadvertentibus. illud est quod Encolpius dixit: ergo, recuperato, ut putabamus, thesauro, in diversorium praecipites abimus. Apte ergo nunc illos nihil minus cogitantes ingrediens adloquitur: Et me derisisse vos putabitis? sed longe aliud est. nam ego hospitium vestrum cognovi, Quartillae indicavi, & jam, ut vobiscum loquatur, ipsamet adest. Hoc certo certius est. nam per quietem ea erat Quartillae monstrata medicina; illos perquirere. Sic cap. seq. paullo post inquit: Et ideo medicinam somno petii, jussaque sum vos perquirere, atque impetum morbi monstrata subtilitate lenire.

Sacra ante cryptam turbastis.) Ego divinus non sum. hic autem adfirmare ausim, unum & idem cum hacce crypta sacellum illud Priapi esse cap. seq. memoratum: ubi quam opportune, quae arcana erant ac recondita sacra, possent celebrari, cuilibet patebit jam satis, modo, quidnam crypta sit, haud penitus ignoret. Sic, quae Bonae

* An cubiculi, ut Suetonius.

Deae

Deae erant abditissima sacra, & in quibus propudiosa libidines matronis committebantur, pariter agi & in antris solita fuisse, certum est: antris, inquam, hoc est, subterraneis fornicatiffue facellis. Plane Juvenalis indicat Sat. vi. ubi sermo est de sacris illis exsecrandis:

Tunc praeigo morae impatiens, tunc fœmina simplex;

Et toto pariter repetitus clamor ab antro:

Fam fas est, &c.

Priapi autem sacra, ne quid erres, scito duplicia fuisse. Prima in aperto ac propatulo loco peragi solita, quae & ante cryptam videlicet, & quorum exhibit luculentam imaginem Marmor illud Boissardi post pauca nobis describendum. Altera propudiosa magis, quae ideo abstrusa, in intimoque subterraneis facelli, cryptaeve, recessu impudenter commissa. De utrisque latiuscule nos loquimur infra. Ceterum, turbastis, Plautus exponit Pseud. i. 1.

Sed tu quidem, hercle, mea si commoti sacra, Quo pacto, & quantas soleam tabellas dare.

Cap. XVII. Imber.] Ipsi cap. cxxxvii.

- - - oculis nec defuit imber.

Plures sic usurparunt. Omnia sunt ad ostentationem doloris conficta. Eodem quoque spectat manuum illa extrema confilio: *Et manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis.* Ubi optime Doussa P. nequitiam alii. Hujusce notae sunt & illa, cap. xxiii. *Qui ut infractis manibus congemuit*

Retexit superbum pallio caput. Aperuit caput; opertum namque habebat, uti & ancilla. Hinc jam disces, feminas olim palliis capita obtegere solitas, quum vagarentur per urbem: quo, non inepte fortassis, Martialem traho lib. ix. Ep. 33.

Hanc volo, quae facilis, quae PALLIOLA- TA vagatur.

habitus namque erat parum pudicarum. Matronas autem honestas numquam credam ego foras obvelato capite progressas: Sed quaenam haec pallia? inquis, mihi in dubio est. Pallium antiquis & muliebri fuit vestimentum; sic docet Ictus Ulpianus in l. 23. D. de auro & argento leg. etiam Scaevola in l. 38. §. 1. D. de auro & arg. leg. muliebria sunt, inquit, Ulpianus, quae matrisfamiliae causa sunt comparata, quibus vir non facile uti potest sine vituperatione: veluti stolae, PALLIA, &c. Habuere & alia communia, hoc est, quibus aut vir, aut femina, sine dedecore posset uti; addit ipse Ulpianus: communia sunt, quibus promiscue utitur mulier cum viro, veluti, si ejusmodi paenula, palliumve, est, & reliqua hujusmodi, quibus sine reprehensione vel vir, vel uxor, utatur. Forsitan & illud palliolum feminis etiam commune, quod in deliciis erat delicatioribus, de quo suggillans Maecenatem

sic Seneca meminit: *bunc esse, qui in tribunali, in rostris, in omni publico coetu, sic adparuerit, ut pallio velaretur caput, &c.* & Petronius habitum describens Trimalcionis, cap. xxxii. cui loco Lipsius bene jam adluxit, cap. xx. Amphith. En pallia tria, id vero vulgivarum quodnam sit, dicat ille, qui laurum momordit.

Fabulas.] *Fabulam* rem gestam etiam notare, jam docuerunt Critici. Sic Plautus Persa v. ii. ii.

- - - Sed quid ego adspicio?

Hoc vide, quae haec fabula est?

Vide Gruterum lib. xviii. Suspp. cap. 3. quod hic Petronii interpretes haud cognoverunt. Pariter etiam cap. xx. ipse Arbiter: *Ascylos, jam deficiente fabularum contextu, & cap. xcii. utrumque tamen; tamquam non agnoscerem fabulam, tacui.*

Me-Dius Fidius.] Magnum hoc antiquis jusjurandum. Plautus Asinaria i. 1. 8.

Per Diem fidium quaeris! Jurato mihi

Video necesse esse eloqui quicquid roges.

Recte; nam *Deus fidius* olim dictus, qui *fidei* praeerat, Jovisque erat quidam filius; idque valebat, ac si dicerent, *ita me dius fidius juvet.* sed plura addere inutile, quum acta res Hanfenio jam sit de jurejur. vet. cap. iv. Argute Arbiter videtur usurpasse Circes codicillos cap. cxxix. *medius fidius jam peristi.* Ubi Symbolae, habueruntque à Douza P.

Neque enim impune quisquam, quod non licuit, adpexit.] Propertius lib. iv. El. x. de occultis Bonae Deae sacris:

Femineae loca clausa deae, fontesque pian- dos,

Impune & nullis sacra resecta viris.

Sacra enim vetita qui vidissent, visu privari credebant antiqui. Cic. pro domo sua ad Pontif. *Quem unquam audisti majorum tuorum, qui & sacra privata coluerunt, & publicis sacerdotiis praefuerunt, quum sacrificium Bonae Deae fieret, interfuisse? neminem: ne illum quidem, qui caecus factus est.* Appium Claudium intelligit. Sic & Metellus Pontifex, quo, quum Palladium in Vestae templo repositum ab incendio, flammisque liberaret, inspexisset (erat enim, ut ait Lucanus, lib. ix.

- - - in abstruso pignus memorabile templo.) orbam luminibus, lib. vii. cap. 43. Plinius inquit, *exegit senectutem.* Quod etiam Placidus Luctatius ad Statii lib. ii. Thebaid. verbis illis subindicavit: *Est Palladium, quo quidam quondam viso privatus est visu.* Insignis autem rei illustrandae locus est Heliodori, quum se Chariclea orbatum ob similem noxam Charicles agnoscat lib. iv. *καὶ ὁ Χαρίκλῆς, πεισθὲν ὅτι ὁ αὐτὸς οὐκ ἔστιν ὁ παλαιὸς τῶν πατρῶν. Συνίπυ γὰρ ὡς ἐκ τῶν μνηστῶν ταύτην τινὴ τὴν διάν, ἣν, ἐξ ἑπεί*

εις τὸ ἄδυτον ἄωρι παρελθὼν εἶδον, ὀφθαλμοῖς, ἀ μὴ
 δέμῃς, ὁ θεὸς μοι προείπεν, ἀντὶ ὧν εἰ προσπαγόντως
 εἶδον, τῆς τῶν φίλων ὀφείας περιθῆσθαι. Chari-
 cles autem (inquit) supervacaneum est fortassis dein-
 ceptare cum praesenti fortuna. Intellego enim,
 quod ob iram deorum hanc poenam: quam ab eo
 tempore, quo, intempestive in adytum ingressus, vi-
 di, quae fas non fuerat, Deus mihi praedixit, pro-
 prierea bis, quae animo meo charissima essent, me pri-
 vatam iri. Experitur itidem & Priapi iram non
 semel Encolpius ob scelus commissum, ut nota-
 mus alibi. Non desunt tamen viri adprime docti,
 qui hic solemnia nugentur.

Praesentibus numinibus.] Valerius Maximus Ti-
 berio adulans lib. ix. cap. 11. *Arae, pulvinaria,*
templa praesenti numine vallata sunt. Horatius
 lib. 11. Ep. 1.

- - - *Et praesentia numina sentit.*

Et quum Augusto blanditur Ode v. lib. 111.

- - - *Praesens dicus habebitur*

Augustus - - -

Et Plautus apud Servium more suo joculariter u-
 turpavit:

Vinum precemur; namque hic deus praesens adest.
Ast praesentibus, hoc est, potentibus. nam illud
priscis potentius numen, quod praesentius, li-
gneumve illud foret, lapideumve. Hinc & Ar-
nobio Phoebus oritur, quum de pristinis suis sic
profatur erroribus lib. 1. Si quando conspexeram
lubricatum lapidem, & ex olivi unguine ordinatum,
tanquam inesset VIS PRAESENS, adulabor, affa-
bar, & beneficia poscebam nihil sentiente de trunco,
&c. Isthac etiam haud dubio & olim causa ex-
stitit deorum multitudinis, sive, ut S. Justinus
loquitur, πολυθεότης.

Ut facilius possis deum, quam hominem, invenire.
 Disertim ipsissimum Plinius Major lib. 11.
 cap. 7. quod DE DEO est: *quamobrem MA-*
JOR COELITUM POPULUS etiam QUAM
HOMINUM intelligi potest. Et rationem subdit:
Quum singuli quoque ex semetipsis totidem deos fa-
ciant; Junones Genisque adoptando sibi.

Aetate magis vestra commoveor, quam injuria mea.
 Parissimum est illud Ovidii x. Metamorph. quod
 de Hippomene inquit Atalanta:

Sed, quod adhuc puer est, non me movet ipse,
sed aetas.

Et, quod de Jafone antierius Medea lib. vii.

- - - *Vivat, an ille*

Occidat, &c.

Imprudenter, addit, &c. ubi bene de imprudentia
 Erhardus, quem vide.

Ipsa quidem illa nocte vexata, tam periculoso in-
horui frigore.] Mirum illud sane, amoris in o-
 pere, ubi calor necessarij suscitatur, frigere.
 Isthic sensu est hujusce loci. Unde, iratum esse
 numen, scortillum cognovit, seque ipsam mor-

bo haud levidensi laborare. Omnia enim insigni-
 ter sunt ad augendam superstitionem comparata.
Vexare, nuptum verbum, de quo alibi loquimur.
 Adpositum & hic valde illud erit Martialis lib.
 viii. Ep. 46.

Felix, quae tenerum vexabit sponsa maritum.

En Priapi sacra, quae, quippe obscenissima, nup-
 ta etiam, hoc est, obvelata, & occulta. *Illa*
nocte, ait, fuisse vexatam, qua fecit sacrum, &
turbellas dedere Encolpius, & Ascylos.

Tam periculoso inborui frigore, ut tertianae etiam
impetum timerem.] Frigus, quod febribus praeced-
dit, triplex observatur medicorum filiis, ac di-
ψύξις, φριξη, ἰγνῶ adpellatur, id est, *frigus,*
horror, rigor. Distant enim, differuntque inten-
 sione, remissione. nam *frigore* summa corporis
 tantum inalgefcunt: *horrore* totum, sed leviter,
 concutitur, *rigore* autem usque eo corpus con-
 tremiscit, concutiturque, vix ut cohiberi possit.
 Alii vero scriptores has adpellationes confun-
 dunt.

Et ideo medicinam somno petii.] Est enim, quod
 Virgilius dixit, lib. vii.

- - - *somnosque petivit.*

Aegrotantes in Aesculapii templo. Plaut. Cur-
 cul. Act. 1. 1.

Ideo fit, quia hic leno aegrotus incubat

In Aesculapii fano.

Sic & Act. 11. sc. 1. & 11. Etiam in Isidis, ut do-
 cet Tibullus. Item Serapidis, ut Suetonius in Ve-
 spasiano, cap. vii. Vide autem Mercurialem de
 arte Gymnast. lib. 1. statim sub initium, ubi &
 hujusce rei insignia monumenta. Tabellae vide-
 licet sunt Romae in Aesculapii templo jampridem
 inventae, quae quidem curationum rationem di-
 fertim exhibent. Sed, cum miraculosae prorsus
 illae curationes sint, parum sane ex id genus ta-
 bellulis juvari poterat primo fuo ortu rudis me-
 dicina, quod & monere necesse habuit eruditus
 vir. Porro & pictas tabellas, quae etiam Isidis
 fanis plurimae spectabatur suspensae (nam

- - - *Pictores, quis nescit, ab Iside pasci?*

ut ait Satyricus) ejusdemmet notae cum illis fuif-
 se, innuunt non obscure Tibulli illa, lib. 1.
 El. iii.

Nunc, dea, nunc succurre mihi; nam posse
mederi

Picta docet templis multa tabella tuis.

Nobis enim hoc intellectu facilius est, apud quos
 hujuscemodi ἀνθήματα parietibus templorum
 adpensa passim videntur. Illud quippe colimus
 NUMEN, quod vere θαυματουργὸν unicum po-
 test.

Major enim in praecordiis dolor saevit.] Vide-
tur hic illud Horatii ob oculos habuisse Epod.
 111.

Quid haec veneni saevit in praecordiis?

Vulgetis.] Vulgetis, proferatis in populum, tradu-
 ce

cere velitis, idem. Neutiquam enim hic erit intempellivum, quod de Numenio Philosofo scriptum Macrobi. reliquit, lib. 1. de Somnio Scipionis, cap. 2. Numenio denique inter Philosophos occultorum curiosiori assensum numinum, quod Eleusinia sacra interpretando vulgaverit, somnia prodiderunt, visas sibi ipsas Eleusinas Deas habitu meretricio ante apertam iupanar ludere prostratos; admirantque, & causas non concordantis numinibus turpitudinis consulenti, respondisse iratas, ab i. se adyto iudicantis suae vi abstractas, & passim adeuntibus prostitutas. Ideo & Alcibiades accusatus fuit, ut tradit Plutarchus, quod Ceres sacra parum reverenter evulgasset. Nuper autem latius hocce argumentum prosecutus Meursius in Eleusiniis, cap. xx.

Deorumque consilia. Id est, arcana, mysteria. Videtur & Festus faciem huic interpretationi praefare, quum inquit: *Consilium*, vel a consulendo dicitur, vel, quod in unam sententiam plurimum mentes consiliant, & convenient; sed *A SILENTIO* credibilis dictum putatur, quo maxime invenitur. Et nunc ad rem a maxime.

Protergo igitur ad genua vestra supinas manus. Gestus est suppliciter deprecantis, qui saepius Petronio iteratur, videlicet cap. lxxx. xcvi. xcvi. ci. Inde ergo veteres Glossae: Γενουπιτός, *Genuarius*, *supplex*, & plures Graecorum, ex quibus paucorum loca solum designabo. Homerus saepissime, Diodorus Siculus lib. xvii. Plutarch. Rer. Rom. cap. xlix. Heliodorus lib. v. aliasque, Tryphiodorus in Ilii Halosi, vers. 255. Euripides Supplicibus, Clytemnestra, & Iphigenia, Sophocles non semel, & saepius Synesius, Aristarchus lib. 1. Ep. 22. Onosander Strategici cap. xiv. Passim itidem & apud Latinos scriptores, quos longum recensere. Plinii autem locus, ubi moris videtur rationem reddere, haud reticendus. Isthac ejus verba sunt lib. xi. cap. 45. *Hominis genubus quodam & religio in se observatione gentium. Haec supplices attingunt: ad haec MANUS TENDUNT: haec, ut aras, adorant: fortassis, quia inest iis vitalitas. Namque in ipsa genu utriusque commissura, dextra laevaue priore parte gemina quaedam buccarum inanitas inest: qua perfocta, seu jugulo, spiritus fugit: Sive religio eis ideo exhibita, quod essent Deae Misericordiae consecrata. Servii referam eruditum testimonium ad illud Virg. lib. iii. Aeneid.*

Dicunt, & genua amplexus, genalique co-

lucant. -----

scribentis: Physici dicunt, esse consecratas numinibus pinguis corporis partes, ut aurem memoriae. Hinc est, Cynthius aurem vellit, & admonuit. Frontem Genio, unde venerantes Deum tangimus frontem. Dextram Fiaci; unde paullo post: Atque a-

nimum praesenti pignore firmat. *Genua Misericordiae, unde haec tangunt rogantes.* Etiam Quintilianus lib. vi. cap. i. Exinde autem, quod carissima genua forent ob vitae in illis discrimen a natura conlocatum, obortum sane, ut merito obstestationes olim fierent per genua. Plautus faepe. sic Curculione v. ii. 31.

----- *Per tua genua te obsecro,*

Ut nos facias certiores, &c.

Et Mostellaria iii. ii. 57. Milite ii. vi. 61. Rudente iv. iii. 13. Truculento iv. iii. 15. & aliis. Verum enim vero eo usque ritus percrebuit, ut & ipsa Deorum genua, non hominum tantum, contrectarint. Arnobius lib. vi. *Ita enim non videtis spirantia haec signa, quorum & genua contingitis, & contrectatis orantes. Videtur & Anacreon illud significasse.*

Ω αναξ, θαυμάλιος βρω,

Ω νόμοι κυριαπύοι,

Ποφύρο το λαρύδιον

Συμπαιζού, ἐπιστάται δ'

Υψηλὸν ἔξιν κορυθαί,

Γανθμοί σε, σὺ δ' ἐμολύ;

Ἐὰν ἡμῶν κατακτενέαι δ'

Εὐχαλὶς παύσκειν,

Κλεισέλαρ δ' ἀγαθὸς γυνή

Συκοῦλαθ, τὸν ἱμὸν ὅραται ὡδ' ἔντ περ ὅ-

χεῖται.

O domitor rerum, & dux amor,

Qui cum Nymphae caeruleae

Et purpurea ludit Venus,

Et altorum juga montium,

En genua suplex amplector tua.

Tu propitius teneras exaudi preces,

Fave C. dulo, suscipe votorum morum.

Cui simillimum venit, etiam votorum sponsiones ipsis signari Deorum in genibus. Illud est Appuleji in Apologia: *Votum in alicujus statuae femore adsignasti.* Eo procul dubio cera illitae & illic statuae. unde nunc clarebit Juvenal. Sat. x. 55.

Propter quae fas est genua incerare Deorum.

ubi Scholiastes: *In signis insignare, vota facere.* Idem & Prudentius lib. i. contra Symmachum:

----- *Et saxa (id est, statuas Deorum) illita*

cera

Viderat. -----

quo tabellae etiam interdum adhibitae, quibus quum vota suscepta essent exarata, ipsas deinde adhibebant genibus simulacrorum, quod notatum jam aliis.

Supinas manus, petoque. Gestus precantis, supinas manus porrigere. sic & cap. cxiv. *Lycas trepidans ad me supinas porrigit manus.* Livius lib. vi. Bell. Pun. Undique matronae, in publicum effusae, circa Deum delubra discurrent, crinibus

(O)

mus ad coelum, ad Deos, tendentes. Virgilius lib. III. Aeneid.

----- *Tandemque supinis*

Ad coelum cum voce manus.

Erant omnino ad coelum conversae palmae. Convincit Servius, quum illud enarans iv. Aeneid.

Multa Jovem manibus supplex orasse supinis,
docet, *Coelestes Deos manibus ad coelum jupitis*
invocari; aperitque manuum gestum altero Ma-
ronis loco:

----- *Duplices tendens ad sidera palmas.*

Ἰππιδίον λέγει vocat Galenus lib. i. de Usu part. hoc est, *supinam manum*, sursum videlicet aquae continendae conversam.

Nocturnas religiones.] Priapi sacra vocat nocturnas religiones, veluti noctu peractas. & ipse quidem, quum esset abdita. Sacra enim, quae occulta olim, noctu fiebant. Rationem reddit Clemens Alexand. lib. iv. Stromat. *Διὰ τὸν δὲ τῶν αἰνέσεων ἡννοήσεως καὶ μαθήσεως, οὐκ ἀλλοτρίως τὴν ἐν νυκτὶ τῶν θεῶν σέβαν δὲ τῶν μυστηρίων.* Propterea ergo sacra quoque mysteria maxime noctu fiunt, significantia eam, quae noctu fit, animae à corpore contractionem. Hinc Senecae in Medea lucem praebeo novam, quum Lunam noctis praesidem ipsamet invocet, Aët. i.

Tacitisque praebens conscium sacris jubar,
Hecate triformis.

Tacitis, hoc est, occultis, arcanis; sive, quod idem est, magicis lubet interpretari, cui mire accinit & illud Horatii Epod. v. vers. 49.

----- *O rebus meis*

Non infideles arbitrae,
Nox, & Diana, quae silentium regis,
Arcana quum fiunt sacra.

Arcana, hic etiam magica. Sic in Hercule Furante inquit ad Cererem Megaera:

----- *Tibi, frugum parens,*
Secreta reddam sacra, tibi multa fide
Longas Eleusi tacita jactabo faces.

Eleusinia quippe sacra etiam abdita; quae, ut vel exinde liquet, & nocturna fuere. De ipsis in Hippolyto Phaedra loquitur:

Faltare tacitis conscias sacris faces.

Et in Troadibus mentio Aët. III. Ideo & Statio illis reconditis sacrorum mysteriis initiati, *taciti mystae*, vocantur. Pariter & *Isidis sacra* recondita, & nocturna. Sic de ipsis Appulejus lib. II. *Quum primum, inquit, initiatus, nocte media, vidi solem candido coruscantem lumine,* &c. Sic & *Bacobi Orgia*, ut Virgilius iv. Georg.

----- *Nunc quoque orgia Bacchi.*

Et iv. Aeneid. ac proinde *Nyctista* dicta, ut asserit Servius, quae & occulta fuisse, nihil dubium. Sic Euripides in Bacchis: [v. 472.]

Ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἡμῶν ἡμεῖς ἔργον.

Arcana non bacchantibus scire, haud licet.

Cujus & Clemens meminit lib. iv. Stromat. Itidem & *Bonae Deae sacra*, de quorum flagitiis Juvenalis Sat. vi. Ita igitur & Priapi sacra erant nocturna, quia arcana: merito quidem, quippe quae impudicissima. Hoc enim subodorari ex tota hac scena licebit cuique; minime vero prorsus secreta ea percipere, quae mystae vix omnes noverunt, ut ait Arbiter: praefertim, quum Petronianis fociis interdictum sit, in populum illa proferre. Equidem tamen vere initiatum producam, qui haud cunctanter nobis propalet. Ecce Epigrammatarius est Priapejorum, Ep. videlicet 34.

Quum jacrum fieret Deo salaci,
Conducta est pretio puella parvo,
Communis, satis omnibus futura,
Quae, quot NOCTE viros peregit una,
Tot verpas tibi dedicat salignas.

En jam Quartillae vexatio penitus ut patet! Erant & his *Bacchantis*, sive *Litanae*, sacra quam simillima. Vide autem Priapi sacrificalem pompam, quam ex marmore jampridem Boissardus expressam dedit, interque plura vetustatis monumenta visitur part. II. suarum Antiquit. Eam ad propatula Priapi sacra pertinere, supra monuimus. Ibi enim plurima puellarum turba in varia exercitamenta dispersitur. Hic sacrificulis pluribus hostia oppido conveniens mactatur, asellus quippe est: illic canentium, tibialisque instantium chorus conspicitur; alibi saltantium choreasque ducentium: nonnullis tamen ex eis crotala simul, crepitaculave quatientibus, quae nostratum prorsus referunt speciem, *Sonaxas*, dictorum. Ubique vero longum agmen spargitur vimineis calathifcis donaria adferentium, vasculisque liquorem Bacchi. Verecundissimis demum munus tributum est, rubens pondus venerandi, reverenterque pertractandi, florumque fertis coronandi, quibusdam insuper illud succis fragrantissimis perfundentibus.

Jocum, risumque.] Formula est, qua prisci utebantur frequenter. Cic. II. de lege Agraria: *Oppidorum autem finitimorum illam copiam cum hac per risum ac per jocum contemnent.* Sic etiam, *per ludum*, & *per jocum*, dicebant, uti passim Scriptores.

Cap. XVIII. *Gemitibusque largis concussa, tota facie ac pectore.*] Varii hujus loci sensus erunt, ab diversa cum interpungendi ratione. Sive ita distinguitur: *Gemitibus concussa facie, ac pectore*, & tunc consonum habebit illud cap. xci. *Nihil profuturo gemitu pectus diducere.* Sive pectus, faciemque, innuit, manibus percussisse, adhibitis insuper largis gemitibus. sic cap. cxv. *Non tenui igitur diutius lacrimas, immo percussis facie, & pectore manu pectus.* & cap. cxxvii.

Conspicuique genas, oculis nec defuit inter.

aut denique sic interpungendus locus: *et mihi-
bique longi consilia, tota nocte, ac per totam
noctem meum pressit.*

*Dependentes ab aure capillos meos dentata manu
duxit.*] Quot Protei sunt formae, tot lectiones
hanc vocis, *dentata*, variantes. haec ego in-
veni: *tentata, temperata, lenata, temptata,*
tentante, lentata, lenta. Lipsii vero inlustre
fuit acumen, qui primus *dentata* scripsit. Sed
mihi semper longum placuit sententia (verior
dubio procul est) legentium *lenata*, quod Ro-
mæ autumo primum advenisse. fultur plane
pluribus ejusdem Petronii parilibus locis. ut ut
autem sit, mirifice Lucilius mentem Arbitri ex-
pressit lib. xxix. Sat. *Hic ubi me videt, sub-
blanditur, palpat, caput scabit, pedes legit:*
nam Festus inquit: *Pedes dicuntur, quod dimi-
nuisse dicimus Peziculos.* Expiant etiam Plau-
tus in Mostellaria 1. III. 69. praecipue vero si
locum, uti Turnebus, scite interpreteris.

*Soli (amatori) genulum cervicem meam, &
capitulos crines.*

ubi, *Capere crines*, est blandiri, & adsentari,
lenoque capillorum tactu ac moliente amantur
desinire. Quo faciunt & Calliopes blandiente
illae apud Fulgentium lib. 1. Mytholog. *Lau-
datorio palmulae tactu meam mulit caesariem, per-
cussaque molius cervice quam decuit, &c.*

Quod si non advenisset de hoc advenisset.] Con-
stanter omnia, quae vidi, vulgata Petronii ex-
emplaria habent, *amulissetis.* Scaliger vero F.
malebat *adjuissetis*, conferens cum illo Catulli-
ano ad Ipsithillam:

Jube, ad te veniam meridiatum:

Quod si non advenisset de hoc advenisset.

*Advenissetis, conferens cum illo Catulli-
ano ad Ipsithillam.*

Judicet ergo docti illi conscripti, quibus Se-
natus de mutatione litterarum frequenter Ha-
betur.

Et dignitatem.] Cujusnam dignitas? ego religi-
onis posthabita interpretor. nequaquam enim
de se tam superbe scortillum sentiret, ut post-
quam de injuria sibi inlata sumpsisset vindictam,
in se adhuc dignitatem insuper vindicandam ag-
nosceret. De duobus plane cum illis quereba-
tur, expostulabatque; nempe de injuria sua,
ac de mysteriis numinis Lampfaceni violatis. ipsi
postea de utroque jubent eam esse securam; ac
denique ipsa utrumque etiam nunc jactat fuisse
vindictandum, nisi iidem de medicina, quam
petebat, plene adnuissent.

Legem donare.] Jam pridem in lib. Verisimil.
Scioppius scribere tentabat, *regem*, & ad oram
libri mei etiam adpinxerat; sed postquam inter
nos de Epigrammate isto verba contulimus, re-
spicit, suamque lectionem jugulavit; adstruens
tam, *subnotumque, legem donare* illam

esse, ut paullo inferius cap. xxv. *legem accipere*
recte.

Hoc amo, quod possum qualibet ire via.] Etiam
hic doctiss. Scioppius suam emendationem ex Ve-
risimilibus in libri mei marginem protulerat,
scribens, *quod possum.* Ast etiam illi

Advenissetis.

Th. Scioppius advenissetis.

adlevit postidea: nam meam huiusce versus
interpretationem tueri, habuit prorsus anti-
quam. Eccillam: *Hoc amo*, inquit Quartilla,
id est, hoc mihi placet, quod via, qua mihi
libet, possum ire, hoc est, quod jus meum per
pacem, & sine jurgio obtineo. Quod neque
me contemnitis, neque mihi, ut vobiscum liti-
gem, legesque praescribam, necessitatem impos-
nitis. Distichum autem sequens ex dictis nec mi-
nus claret.

*Advenissetis, conferens cum illo Catulli-
ano ad Ipsithillam.*] Mi-
rum est, quot monstra lectionum Condoctores
hic comminiscantur, & quam impendio viris
doctis adrideant. Sensus autem, qui ex vulga-
ri scriptura depromitur, adeo genuinus est, ut
quemvis alium, ut spurium nothumve, si Arbi-
ter revivisceret, abdicaret, atque e conspectu
suo prorsus removeret. Ille ipse quidem est,
quem expressit Locrianus, homo inter Arabes do-
ctissimus, *ἐκ μὲν τοῦ* cujusdam Arabici Apologi Le-
onis & Vulpis, quod sic ad verbum Erpenius
interpretatus est: *Despectionem (contemptum) SA-
PIENTI ipsa morte graviolem esse.* Scioppius,
scilicet, etiam in meo libro interpretatur, *insle-
at.* Sed mihi valde placet, *neat.* sic Ovid.
lib. II. Amor. El. 9.

*Advenissetis, conferens cum illo Catulli-
ano ad Ipsithillam.*

Quod & aliis, puto, jam olim probatum.

Et, qui non jugulat, victor abire solet.] Sensus
totius Epigrammatis cohaerens, & perspicuus.
Turpe est, inquit, contemni: leges imponere,
& edicta praescribere, superbum. Mediam ve-
ro inter utrumque viam tenere, ipsam discupe-
re: modo sic, quod optet, consequatur. Ei-
dem insistens secundo disticho addit, adeo esse
factu difficile contemptum pati, ut sapiens ipse,
cui omnia contemnere datum est, contemni se-
se, non patitur. Minime vero esse necessari-
um, ut compos fiat quilibet votorum suorum,
vim adhibere, nec alicui inferre. Misa enim
concinnitate omnia procedunt, si aliter iis non
videtur, quibus omnia hic conturbantibus,
nodum in scirpo quaerere, immerito adlubuit.

Compositis deinde manibus.] Hoc est, confisis,
& invicem percussis, qui gestus plaudentium
est, cum eorum, qui composunt. Puto
rursus idem cum plaudo, non duo diversa, ut
vulgo creditur. Plane docent Grammatici pri-
sci. inquit Diomedes lib. 1. *Plaudo frequens est,*
quod non solum, & post testimonio: ea quoque

rudine, qua, *AU*, syllaba cum, *O*, commercium habet; ut quum dicimus claustra, & clostra; & cauda, cola; & similia. Frequens enim est haec commutatio, unde Priscianus in 1. loquens de syllaba, aut diphthongo, *AU*, transit, ait, in, *O*, productum more antiquo, ut *lotus* pro *lautus*; *plostrum*, pro *plaustrum*; *cotes*, pro *cautes*. Hinc ergo pluribus in locis interpretandus Petronius. cap. xx. *Complotit manus.* cap. xxiv. *Complotit illa tenerius manus.* cap. xxxiv. *Complotit Trimalcio manus.* & cap. cxxxvii. *Complotis manibus.* Ast, quod praecipuum est, plaudentis gestum scilicet planius exprimere, operae erit pretium non inutile. Plausus igitur fere totus in manibus. Cic. ad Atticum: *Populus Romanus manus suas non in defendenda libertate, sed in plaudendo consumit.* Autumo ego & vocem comitem adhibuisse. Convincit Martialis l. vi. Ep. 34.

Quaeque sonant pleno vocesque manusque theatro,

Quum populus subiti Caesaris ora videt.

Manuum vero plaudentis figura, sonusque etiam, quem ex plausu ciebat, nescio an omnibus innotuit. Ego plene ex Philostrato didici in Comi imagine: *καί ται τινα ὁ γὰρ φησὶ καὶ πρῶτον, ὁ μαλίστα ὁ δὲ καὶ ὁ Κάρου. καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπερβαλύνει τὸν ἀριστερὸν πληγῇ εἰς τὸ κεῖλον, ἵν' ὥσιν αἱ χεῖρες ἐξυδαῖνοι, πλετλούμεναι τῷ πῶ κυμαῖον.* Plausum etiam quendam imitatur *pidura*, *cujus maxime indiget Comus.* Nam dextera contractis digitis subjectam sinistram ad cavum pleat, ut manus, cymbalorum more percussae, consonae fiant. Verbotenus videtur mutuatus esse Aristænetus, Ep. 10. lib. 1. quem alibi laudamus. Simillime etiam Corippus:

Ingeminantque cavae dulci modulamine plausus. Cavae denique manus complosae illum sonum efficiunt, qui *poppyismus* vocatur, ficta omnino vox ad soni similitudinem. *Poppyismi* est & apud plures mentio, qua Graecos, qua Latinos. Mirifice etiam Martianus Felix lib. 11. plausus sonum expressit, *bombos tympani*, vocans. Erant & alii plaudendi modi, de quibus jam diximus.

In tantum repente risum effusa est. Paulo ante hoc capite de eadem Quartilla: *Et ex lacrimis in risum mota.* Mimicus ergo iste risus large effusus, vel ipso Petronio adstante. Cave ideo credas, quid habuisse illum cum iratorum risu commune, quod miror erudito interpreti nuper in mentem venisse; nec minimum enim videbatur irae relictum loci post *invocatas fastas*, omnibusque jam ad pacem revocatis. Similis risus Jovis Olympici cujusdam simulacri fuit, sed magis, ut satis constat, mirus. Id videlicet *Caligulae*, (auctor est Tranquillus cap. LVII.) *quum dissolvi, transferrique Romam placuisset, TAN-*

TUM CACHINNUM REPENTE EDIDIT, ut machinis labefactis opifices diffugerint. Loquutus item, ut Arbiter, Appulejus haud semel. inquit lib. 11. Miles. *quum nos in clarum cachinnum videret effusus.* Et mox: *inlicentiosus cachinnus effunditur.*

Cap. XIX. *Omnia mimico risu exsonuerant.* Mimi large risum concitabant. Appulejus in Floridis: *Si minus est, riseris; si comoedia, faveris.* Infra etiam de mimo cap. LXXX.

Mox ubi ridendas incluserat pagina partes.

Simpliciter, omnia. Ipse Appulejus VIII. *Metamorph. Latratibus fervidis, dissonisque miscent omnia.*

Et praecincti certe altius eramus. Omnino iste de paratis ad praelium accipiendus est locus; ne autem hic quid ambigamus, facit ipse parationis contextus. Lege tute rursus adtente, & palam fateberis. Notissimum enim est, qui ad pugnam expediti forent, stetisse praecinctos. Inde, *cincti*, pro militaribus viris antiquorum quamplurimis usurpati; & contra, *discincti*, pro imbellibus, militiaeque inhabilibus. Sic Acro ad Horatii illud in Arte vers. 50.

----- *Cinctutis non exaudita Cethegis.*

Inquit: *Cinctutis* Antiquae dixit, id est, *militaribus viris, & ad militiam paratis.* Unde per contrarium dixit Poeta, l. VIII. *Aeneid.*

----- *Discinctos Mulciber Afros.*

Id est, imbelles ad militiam. Parissimus item mos, observo ego, Judaeis dimicaturis. Sic Macchab. l. 1. III. 58. *καὶ τὸν Ἰούδας, ἀνίστασθε, καὶ γίνεσθε εἰς, υἱὸς δυνατῆος, καὶ γίνεσθε ἵππομοι εἰς τὸ πρῶτὸ τῶ πολέμαται.* reddit vulgatus Interpres: *Et ait Judas: Accingimini, & estote filii potentes, & estote parati in mane, ut pugnetis.* luceo ego & hinc jam Petronio cap. LXXXIII.

Qui pugnas & castra petit, praecingitur auro. Sed hic latius Wouwerius. Fuere antiquitus plures praecincti alii, nos addimus, & hunc in modum in praesentia distinguimus. Signanter ego *venatores* inveni, *chirurgos, popas*, ac denique, *iter falluros.* Evinco testimoniis. *Venatores* quidem omnium maxime eo habitu indigebant; aliter enim vagari non possent per obliqua montium devexa, quae saxis asperissimis cinguntur, nec per cava convalium lacunosa, quae spinetis, & fenticetis vastissimis aggerantur. Aristaeum primum venatorem primitus id adinventisse, docuit Nonnus lib. v. Dionys. vers. 238.

----- *Κινεσδόν εἰς δρόμον ἄγρης*

Πέπλα φαεινορόρης ἐπιγανυθὺν ἄχρη φορεῖται,
Μήποτε θηρητῆρ' ἐπιανορόρη ποδὸς ὀρμη
Ἄψ' ἀνασείσεται κατ' ἐμῶιο χιτῶν'.

----- *Canes agitantem in cursum venationis,*
Vicia, adparentia ad genua usque, ferre, (docens)

*Ne quando, dum venatoris fugiantis impetus
Retro tendente demissa vestis.*

Ad eo ergo demissa vestes impedimento venationi forent, ut feminae ipsae non, nisi succinctae, feras persequerentur. Dianam sic lingunt Poëtae omnes. Ovid. lib. III. Amorum El. 2.

Talia pinguntur succinctae crura Dianae:

Quum sequitur fortes fortior ipsa feras.

Vetus Poëta:

*Si succincta togam risu phaeotrata Dianae
Venatrix toto crine soluta fores.*

Lege ritu, ut Ovidius infra. Minutius Felix Ethnicos deridens: *Diana interim est alte succincta venatrix.* Ita & in numis visitur. Valeriani quidam sic habent, cum inscriptione ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΕΜΙΣ, quos Ephesi cultos esse, putant Antiquarii. Exhibent Deam cum cane venatico, arcu, & phaeetra, ac proxime arborem: utpote sylvarum praesidem significantem; ipsius vero habitus est, caput detonsum, vestis autem eo alte succincta, ut genu nudum prorsus adpareat. Tale ergo, ut descripsi, numisma apud me servo. Similis Venus Ovidio est x. Metamorph. ubi Adonidis comes est venatoris & illa venatrix:

Per jura, per jura, dantis, & jura vagatur,

*Nuda genis, vestem ritu succincta Dianae:
Hnaturque vates, &c.*

Ita etiam Rhodopis puella venatu gaudens apud Achillem Tatum lib. VIII. *Ῥοδοπίς ἡ δούλη, δόκμα ἰαδύτην, κούρην ἰσχυράν ἐ δόξας, ποδὶ ταχὺς, εὐποχὰς πόδες, ἔχον ἐ μύθη, ἐ μαζωμένης ἰσχυρὸν χιτῶνα, & κατα δόδατι καὶ τὰς πόδας.* Ingerat olim formae Rhodopis nomine, venatu gaudens, pedum velocitate, jaculandique peritia insignis admodum, & cingulum, & mitram, veste genu tenuis succincta, capilloque detonso, gestare consueta. Sed jam ad Chirurgos transimus. Ipsi procul dubio & succincti, ne in artis suae exercitatione impedirentur. Virgilius plane XII. Aeneid. de lapide chirurgo loquens:

----- *Ille retro,*

*Poenium in morem, senior succinctus amictu,
Multa manu medica, Phoebeique potentibus herbis, &c.*

Item Papinius lib. I. Sylv. 4. quum parant se, qui Rutilium Gallicum erant curaturi:

----- *Ritu se cingit uterque*

Poenio, &c.

Similiter Poëtae, hoc est, ministri sacrificaturi. Ovidius II. Fast.

*Numinis esse potest succinctus causa minister,
Hostia coelitis quo feriente cadit.*

Suetonius Caligula cap. XXXII. *Adnota altaris vestima, succinctus poparum habitu, elato alte malleo cultrarium mactavit.* Sic Propertius, Lucanus, alii, quos Brissotius laudat lib. I. de Form. De iter autem facturis nihil dubium, vel ipso Pe-

tronio teste: unde & eidem duobus in locis clarem praebco. Primus est cap. cxxvi. quum abeuntis Chrysidis exprimit habitum: *Procedentibus inde longius logis, rogavi ancillam, ut in platanona produceret dominam. Placuit puellae consilium. itaque collegit altius tunicam, flexitque se in eum duphnona, qui ambulationi baerebat.* Alter est cap. cxxxvi. quum Polyaei deinde convivium vrens, abeundi formavi consilium: conlectoque cultu meo ire extra casam coepi. Contra paulo post eodem capite manentis ut habitum ostendat, inquit: *Reduxi igitur gradum, PROJECTAQUE TESTE, tanquam exspectantem morantem, in altu steti.* Proinde ergo & Mercurius ἀνεσαλεύσθῃ, sive alticinctus, depingitur Capellae lib. I. Sat. utpote nuncius coelitus: *Ac jam pubescentes genae seminudum eum incedere, chlamydisque indutum parva, involatumque caetera, brachiorum cacumen obnubere sine magno risu Cypridis non sinebant.* Passim id & in sacris Bibliis observatum. Exodi cap. XII. Aegypto nimirum profecturis Judaeis praecipit Dominus: *Si commedetis illum, (agnum) renes vestros accingetis, & calceamenta habebitis in pedibus, &c.* Ipsum Ezekielus Tragicus:

*Οὕτω φάγεσθε τὰ τὰ ἀβελόωντοι,
καὶ χιτῶνα ποσσὶν ὑποδέσθε, &c.*

Tunc comedetis ea cincti,

Et calceos pedibus induetis, &c.

Sic Reg. IV. 4. *Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, vade.* Ex consuetudine ista orta indubie nostra proverbialis locutio, *poner fuldas en cinta*, pro, de discessu cogitare. Nominatim isti praecincti reperiuntur. Generatim vero omnes, qui quodlibet opus gnaviter essent adgressuri, praecingi dicebantur; pariterque strenui, prompti, & expediti homines vocati praecincti. Contra disincti, ignavi, molles, ac negligentes. In Scriptoribus natant testimonia. Sic de Maecenate Seneca Ep. 92. *Alte cinctum putes dixisse: habuit enim ingenium & grande, & virile, nisi illud ipse discinxisset.* Adludit ad ipsius habitum. Discinctus quippe in publicum progrediebatur, uti & Julius Caesar; unde uterque non leviter notati.

[*Paria composueram.*] Paria componere, comparare, & committere, propriae erant de gladiatoribus formulae. vide Iulium Lipsium lib. II. Saturn. cap. 19. Nota insuper illud Terentii Adelphi. Act. II. sc. II. de concertatione loquentis Aeschini, & lenonis:

----- *Numquam vidi iniquius*

*Concertationem COMPARATAM, quam haec
hodie inter nos fuit.*

Ubi Donatus: *ET COMPARATAM ad dictum Syri refert, qui ait, concertationem fuisse, PARES FACIENS Aeschinum, & lenonem.* Traducitur etiam locutio ad Veneris flagitium, ad quod Petronium hic respexisse nonnulli volunt: signanter

ter vero cap. cxxvii. *In hoc gramine PARITER COMPOSITI mille osculis lufimus*, &c. cui & illud parissimum cuius cuius sit veteris politissimi Poetae:

*Sit nox illa diu nobis dilecta, Nealce,
Quae te prima meo pectore COMPOSUIT.*

Tunc vero excidit omnis constantia attonitis.]
Martialis lib. viii. Ep. 56. de Marone:

Excidit attonito pinguis Galatea poetae.

Recte ergo Arbitr. nam supra dixerat cap. xvii. *Attoniti expectavimus lacrymas ad ostentationem doloris paratas.* Verum enim vero nunc jam, quod imprimis praemonendum est, in Quartillae domo sunt Encolpius, Ascyltos, & Giton. patet. nam pavere miseri incipiunt, qui prius in diversorio quum essent, ubi neminem, qui supplicias adferre posset, timebant, praeter ancillam, & virgunculam, Quartillae comites, praesenti erant animo ad pugnam. Ast aliena in domo sibi parari insidias, suspicari erat pronum. Erant igitur jam apud illam. Aliter cum abhinc, quae ad Trimalcionis usque convivium acta sunt, parum sibi omnino constarent.

Cap. XX. *Si quid tristius paras.*] Vide ergo quam suspecti in praesentia sunt de insidiis, quas neutriquam alibi, ut diximus, expaverant. quod ut constaret, vel Encolpii verba illa fulicerent, in diversorio adhuc stantis cap. praecedenti. *Sed NE QUID TRISTIUS expectarem, comitatus faciebat,* (Quartillae videlicet.)

Ut debeamus torti perire.] Immerito hic seie torquent interpretes, quum mera meridie clarius sit, verbis, *ut debeamus torti perire*, id significari, ac si aliter diceret, *ut debeamus diutissima morte torqueri*, lentisque cruciatibus sensim exanimari; quod opponitur verbis illis, *si quid tristius paras, celerius confice.*

Lodiculam in pavimento diligenter extendit.] *Lodices* inter lestorum suppellectilem recensitae; erant nimirum opertoria. Martialis indicant Hendecasyllabi l. xiv. Epig. 148. cuius lemma *Lodices*:

Nudo stragula ne toro paterent,

Junctae non tibi vicinus perire.

Plane etiam, meo animo, Juvenalis Sat. 6.

Uteris in turba.

Glossae: *Lodex*, *σινδών*. Etiam earum usus in campo, gymnasio, & in balneis frequens: uti quum se exercebat Augustus *involutus lodicula* erat, referente Suetonio cap. lxxxiii ubi plura Casaubonus; qui habitus erat, autumo ego, delicatorem, ceu etiam *gaußapa*, ut Trimalcio gaußapatus exit e balneo paullo infra cap. xxviii.

Sollicitavit inguina mea.] Verbum esse nuptum, *solicitare*, sciunt jam omnes; ego autem insuper observo, summam nequitiam *ἀπλῶς*, eo ver-

bo priscos significasse. Acute Martialis subindicat lib. viii. Ep. 56.

Et libata dabat roseis carchesia labris,

Quae poterant ipsum sollicitare Jovem.

Id est, Jovem reddere tentum. Planius lib. vi. Ep. 71.

Tendere quae tremulum Pelian, Hecubaeque maritum

Posset ad Hectoreos sollicitare rogos.

Mille jam mortibus frigida.] Retinuimus constantem omnium vulgatorum scripturam. Locum autem infra cap. xxix. cum alio conferimus, unde ei clarior accedit. ipsum adi.

Operuerat Ascyltos pallio caput, admonitus scilicet periculosum esse alienis intervenire secretis.] Douza P. voluit, Arbitrum adludere hocce fragmento ad superius Priapi sacrum in crypta à Quartilla institutum, profanorumque oculis, Ascylti puta, & Encolpii, usurpatum; forsitan non inepte. Sententia tamen communis est, de qua posset edoceri Ascyltos pluribus eventibus. Notissimum Horatii praeceptum:

Arctum neque tu secretis ullius amicum.

Porro, *secretis*, interpretaberis, turpitudinibus, ac flagitiis, quae in illa impudica scena apud Quartillam commissa. Noxium, turpeque visu antiquos adpellasse arcanum, ac secretum, vulgaris res est. Occulte fiunt, quae bona non sunt.

Duas instittas ancilla protulit de furis.] Hanc lectionem libentius amplector, quod eam vel veteris Glossarii taceat testimonium. Quae vero *instittae* istae sint, videtur Wouwerius etiam subolfecisse ad verba, *laciniam extremam* cap. xii. Nam procul dubio ex illis fasciis sunt, quibus ad pedes, crura etiam, femoraeque contegenda, convestiendaeque utebantur antiqui, loco videlicet femoralium, & tibialium, braccarumque, quibus hodie nos utimur. Fascias vero illas cruales, semper ego pro certo habui, proprie feminarum fuisse: Viris certe non sine dedecore concessas. ideoque infamia notati, delicatique, mollesque omnino habiti; aegrotis tamen exceptis, qui videlicet muliebre illud habitum non crubescerent. Sic P. Clodio obiectae turpiter fasciae apud Ciceronem; sic etiam Pompejo à Licinio Calvo, si conjecturae Jos. Scaligeri lib. i. Aufon. Lect. cap. xxvii. manucente tamen illum Ammiano Marcellino, fides habenda est.

Fasciola qui crura ligat, digito caput uno

Scripti, quid credas hunc sibi velle? virum.

Illo equidem insignem locum jam pridem observaveram Ovidii ii. de Arte, ubi puellis praecepta tradit illis haud contemnenda:

Pes malus in nivea semper celetur aluta,

Arida nec vinculis crura resolve tuis.

Sed

Sed nos in unum de tabula, quum copiose hinc
ad Saxoniam profectum sit. Quam. etc. & primo
vero Hieronymus Magius lib. III. Miscell.
cap. 3. quibus & illud demum poteris affe-
re.

Medicamentum.] Medicamentum hocce, & Sa-
tyrion, quod sequitur, idem. Vide quae su-
pra adnotantur ad verbum cap. VIII. *Al. aliq.*
cap. VIII. tit. lxxviii. §. viii. p. 101.

Ebibisti? Hocce inter *bibere*, & *ebibere*, interesse docuerunt Grammatici prisci, quod *bibit*, qui aliquid relinquit in poculo, *ebibit*, qui totum exhaurit. Ea Petronii mens. Subdit plane Quartilla: Quicquid Satyrii fuit Encolpius *ebibit*?

Non indecenti risu latera commovet.] Non indecenti, hoc est, tempestivo. Eidemmet utebatur tibi i. gaudium munus, ubi et tranquillitas utitur translatione Epigr. xxvi.

Equidem quasi per caliginem memoria tenco,
illi tempestivo risui me alibi legisse quid tempe-
stivum, quod modo non occurrat. Hinc vero
Martiali clarorem praebeo, Ep. 17. lib. VII.

Pei ere te mallem : namque hoc nec inutile di-

Re spondet opari, quo de agit, tempore, videlicet ob motum, quo illud juvatur, ut in-

[illegible]

Innumerabilia oscula dedit.] Opportune, *innumerabilia*, dixit de osculis. sic Martialis lib. VI. l. 34.

Sed Petronio sic dictum respectu ad veterum superstitionem, ut fascinum averteret. Credebant enim fascinationi esse obnoxio praefigendi funiculum; eis vero totus mundus inco-

ne non p. C., quorum numerum, aut nomen non tenerent. inquit ergo Catullus Carm. 5. ad ad quod adlusit Martialis supra:

Dein mille altera, dein secunda centum,
Dein usque altera mille, deinde centum.
Dein quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut ne quis malus invidere possit,
Quem tantum sciat esse basorum.

Unde & Martiali novam facem accendo Ep. 65.
lib. III.

Helicia, Jacq. par, Diadema, basia fragrant.

Quid, si tota dares illa sine invidia?

Id est, si usque eo multa dares, ut numerari non possent? Sic enim ab invidiorum linguis liberae forent illae basicationes. Est vera proculdubio isthaec Valerii mens; aliter constare sententiam non posse, quisquis animadvertet, qui cum caeteris ad Diadumenum epigrammatibus hocce contulerit. Cupit plane innumerabilia oscula Valerius, etiamque ut totis labellis, non ut lib. 11. Ep. 10. & 22. optabat, tantum *dimidio* ea Diadumenus imprimeret. *Totus*, verbum nequitiae est, de quo alibi loquimur. Iterum & Carm. 7. de basis itidem dixit Catullus:

Quae nec ferre valeat in ius.

Fig. 1. a) Cu^{2+} ion; b) Cu^{2+} ion; c) Cu^{2+} ion.

Quo studio elevans in aeterni veteris Poëtae:

7. The α and β components are 0.44 per cent and 0.235,

Cap. XXI. *Invocare Quiritum fidem.*] Livius lib. III. cap. 44. *Nutrix puellae FIDEM QUIRITUM implorat.* Seneca Ep. 15. *Nemo statim QUIRITUM FIDEM implorat.* Hoc erat, *Quiritare*. Varro lib. v. L. L. *QUIRITARE discitur*. & *QUIRITUM FIDEM* clausus *implorat*. & Nonius Marcellus; *QUIRITARE, est clausus implorare*. & *QUIRITES INVOCANT*, ubi testimonia. Inde nostrum, *Gritar*, fluxisse, autem ex nostris viri docti, Sanctius, & Aldretus, quibus adsentior. alii vero dissentire videntur. Formula erat, *PRO VESTRAM FIDEM QUIRITES*. Livius lib. x. *Decurrit inde ad arma, & pro vestram fidem Quirites, clamitans.* Etiam &, *PORRO QUIRITES*. Sic &, *FIDEM PLEBIS ac FIDEM POPULI ROMANI*. *Protestor, & CONFITEOR FIDEM* (ut dicitur) *COMITUM MILITUMQUE*. Verba ista, quae in *Invocando* clausam, huic destinata. Festus, & Servius docent; sed hae Grammaticorum quiquilliae sunt.

Mulas pungebat.] Sunt qui & hic pingere tenta-

tyrographo non pinguntur, sed producuntur supercilia Sat. 11. Pinguntur, sed non acu, etiam malae, quae purpurifatae genae Appulejo dicuntur in Apuleio. *Supercilia* Tertulliano de Cultu

Cultu feminarum: & mendacio ruboris infectae D. Cypriano de Habitu virgin. Ceterum bene etiam ibidem, *acu pingere*, scripsisset Petronius. nam *pingere ferro* antiquus erat, stigmati notare. Claudianus sic lib. 1. in Rufinum vers. 315.

Membraque qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.

Quod à Virgilio sumtum, qui prius 11. Georg. dixerat:

--- *Pictosque Gelonos.*

Quem locum Servius interpretatur: *Stigmata habentes.*

Penicillo.] Ex spongia procul dubio. Plinius lib. 1x. cap. 45. *Spongiae genus tenue, densumque, ex quo penicilli*, & lib. xxxi. cap. 11. Glossarium vetus: *Penicillam, σπογγίον, σπογγίον*. Plurimus ejusmodi penicillorum usus veteribus. *Ad quasvis abstergenda*, Plinius, ut plurimum *mensas*. Martialis lib. xiv. Ep. 144.

Haec tibi forte datur tergendis spongia mensis

Utilis, expressio quum levis imbre tumet.

Ad manum igitur *penicillum absterforium* haberet puella. Item ad *fricanda corpora* itrigilum vice, linteolorumque, etiam Plinius. Item ad *chirurgica opera*, quod notissimum. Et ad *pingendum*. Penicillis quippe ex spongia confectis olim pingi solitum; vel debebant saltem, quod displiceret. Plinius lib. xxxv. cap. 10. ubi de Protogene loquitur veram canis anhelantis spumam exprimere conante: *Abstergerat saepius, mutaveratque penicillum nullo modo sibi adprobans. Postremo iratus arti, quod intelligeretur, spongiam EAM iniegit inorsu loco tabulae, & illa respondit ablatis colores, qualiter cura optabat. Cuinam spongiae? Eam referret, nisi ad praecedens Penicillum, quum nusquam alia? Inquis, ad illam, qua subintelligitur absterxisse saepius tabulam. Fors non male isto sensu, quod illud abstergerat saepius de spongia deletili accipitur; &, mutaveratque penicillum, opportune videlicet de pictorio. Facit, ut pro certo habeamus, hocce in animo habuisse Secundum, parissimus eventus, quem Apelli equum pingenti usu venisse, narrat Sextus Empiricus Pyrrhon. Hypoth. lib. 1. cap. 12. Isthac sunt ejus verba: *ὡς γὰρ, ὅτι κενὸν ἵππον γραῶν, καὶ τὸν ἄφρονά τε ἵππον μιμνήσκειν τῇ γραφῇ βελαντίς, ὥς ἀπειλὴ, ὥς ἀπεισίη, καὶ τὴν σπογγίαν, εἰς ἣν ἀπειμασε τὰ ἀπὸ τῆς γραφῆς χρώματα, προσεῖλαι εἰκότι. τὴν δὲ προταχάμεναι ἵππῳ, ἀφροῦ ποιῆσαι κινῆσαι.* Vertit Henricus Stephanus: *Ajunt enim de isto (Apelle) num in pingenda equo spumam ejus pictura sua repraesentans voluisset, tam male ei non successisse, ut de ea omnino desperaret, ideoque spongiam, in quam abstergebat penicilli sui colores, in illam imaginem iniegit.* Ajunt autem, quum equum adtigisset, spumae similitudinem expressisse. Similis fuit & Nealcae pictoris successus itidem in equi pictura, teste eodemmet Plinio, quem prius Va-*

lerius Maximus retulerat lib. viii. cap. 11. ipso vide.

Cinaedus supervenit myrtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus.] Cinaedi varii coloribus muliebriter induti, ut infra cap. xxiii. ex Appulejo ostendimus, ubi & istum locum inlustramus. *Myrteus* color olim erat in precio. Sic Ovidius, quum de diversis lanarum insectarum coloribus agit, lib. 111. de Arte, inter alios, qui varias res imitantur, hujusce meminit:

Hic Paphias myrtos.

Gausapila.] Varii olim *Gausaparam* usus. & mensis tegendis erant, & lectis vestiendis, & hominibus, uti ex Epigrammatis lib. xiv. Valerii Martialis 138. 145. 147. 152. & lib. vi. Ep. 59. Horatio, aliisque constat, & variorum quoque colorum fuisse. *Myrtea* hic Petronio, item *coccinea* cap. xxviii. Glossae D. Isidori, habent: *Gaunaca, Gausasa*. Unde quid lucis mutuatus videtur Terentius Varro lib. iv. L. L. quem locum optime sic edidit Auf. Poppa: *Quibus operiebantur, ocrimata, & pallia, opercula dixerunt; in his multa peregrina, ut Sagum, Reno, Gallica: Gaunacum, majus sagum, & Amphimallon, Graeca.*

Modo extortis nos clunibus caecidit.] Omnino id factum, quum Cinaedus, velut equis, Encolpio utebatur, & Ascylo. planum hoc ex sequentibus cap. xxiv. *Ab hac voce equum cinaedus mutavit, transiitque ad conitum inum festo, clunibus eum basisque distrivit, ubi & nos plura.* Utrobique autem proptitum loquutus est. nam in ejusmodi inequitatione vix abesse poterit, quin clunium illam agitationem paterentur miseri illi cinaedis succumbentes, quod expressit Horatius alibi etiam laudandus:

Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum.

Extortis clunibus.] Durum jam olim epitheton, *extortis*, mihi videbatur, *clunibus*. Proinde ego suspicabar scribendum *cruribus*, quae extor- saepenumero qua vara, qua varia videmus; & in Cinaedi inequitatione procul dubio caederent succubantes. Faceto Epigrammate Phoebum quemdam inridet Martialis lib. 11. Ep. 35. fors obtortis similiter *cruribus* deformem. Ast vulgaris lectio tolerari potest, fumendo locum de insigni Cinaedi macritudine.

Horribile secretum.] Adi quae ad verba illa observantur cap. lxxxiii. non sine horrore tractavi.

Palaestricae.] Nescio an figurate loquitur, ut Terentius Phormione Aët. 111. sc. 1. domum Leonis vocavit *Palaestram*, & Lucianus in Asino Hipparchi ancillam, Venerisque conluctationum magistratam, satis opportune nomine *Palaestrae* insignivit; inquit ergo eademmet ad Lucium: *Τατο μὲν παρ' ὡς αὐτὸς σε μακάριον, ὡς νεανίαν, ὅτι εἰς Παιδείαν ἐμπέσωντας, καὶ καὶ*

clivi ratio est, cur & *Priapo* pervigilium debeatur: amitt enim hocce nomen *operis*, & *pervigilibus* noctibus, ut cum Appulejo loquar, creberrime coli. Ipse de se praedicat carmine libero:

Parum, quod astra sub laboribus luce,

Parem diebus pervigil trabo noctem.

Idem etiam *Tonus* atque *Amor*. Illa proinde *Nocturgha* Plauto; *Nocturna* Laetio, antiq. Ilium Poëtae, *φελπανιχ*, *pervigilium* cupiens Orpheo; & ejus palaestram *Casinae* Plautinae Prologographus vocavit *excubias*. Isti etiam, *Amori* inquam, ea propter *vigilandi vis* tribuitur ab Appulejo lib. de Deo Socratis: *Quorum est numero Somnus atque Amor, ut quoniam inter se vim possident; Amor vigilandi, Somnus soporandi*. Hinc jam & C. Plinii Epigrammati dies oritur:

Haec mihi vos largo spumantia pocula vino,

Ut cal fessus Amor pervigilare valeat.

Alioquin largius merum somnum conciliat. Hinc & *noctes* Amoris, ac Veneris *ἀπᾶς* *pervigiles* vocatae; ipse Appulejus lib. 11. fab. Miles. *Ut nocte pervigili & oleo lucerna, & vino calix abundet*. Lucianus quoque amatorum hocce pervigilium subindicat *Δαλ. ἐπ. 15*. Ο ὦ πόρνε, ὡς φιλῶν, οὐκ ἔστιν ἡδὺν ἔχειν, ἔστιν παρὰ χιζῆσαι. Ille autem tota nocte osculatur, & solus intus est, & quoddam pervigilium tecum peragit. Amica item Propertii simile prius, atque Quartilla, pervigilium postulabat nocte illa, quae *caustissima* vati. lib. 11. El. 15.

Ille meos sonno lassos patefecit ocellos

Ore suo, & dixit: Siccine, lente, jaces?

Exin & Papinius repulsum Somnum sibi evocat lib. 1. Sylv.

At nunc, heus, aliquis longa sub nocte, pulchre

Brachia nexa tenens, ultro te, Somne, repellit.

Inde veni.

Ast Catullus ad ipsum respicit pervigilium epigram. in Gellium:

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore

Prurit, & abjectis pervigilat tunicis?

Inde & hasta scilicet, quae strenua existit in Veneris praedio, *pervigil* etiam dicta Maximiano:

Conscia secreti semper fidissima nostri,

Adstans in nostris pervigil obsequiis.

Contra vero, qui viduo cubabat toro, amicamque non habebat, somnum evocabat. Plane Martialis Ep. 72. lib. 1.

Et quia nulla venit, tu mihi, Somne, veni.

Et Ep. 107.

Quid parcis tibi, Rufe, dormiendum est.

Erant & alia in potu *pervigilia*, quae serio infestatur Clemens Alexandrinus lib. 11. Paedagog. cap. 4. illudque Graeci vocabant, ut ex Postuce ediscitur, *οὐκ ἀπαινεῖται, & οὐκ ἀπαινεῖται, & παρὰ τὴν νύκτα ἐς τὴν ἡμέραν*. Tale ergo ille in convivio pervigilium Liberi Genio deberi, merito admoneret quoque metreticula.

Cap. XXII. *Sopitionibus*.] Sic retinuius, uti est in primis editionibus. Nam lectionem illam, quam praeferunt nuperi, *sopiti titiionibus*, ex argute contracta voce Gruterus dissolvit. Appositissima est enim illa compositio ingenio Petronii, cujus generis & plures sunt antiquis, Satyrogaphis potissimum, excogitatae. Sic de illi Grammatici: *Compositae autem a mina* (verba sunt Prisciani lib. v.) *modis quatuor, ex duobus integris, ut tribunus plebis, iurjurandum. Ex duobus corruptis, ut leontidas, phidias. Ex integro & corrupto, ut inimicus, extorris. Ex corrupto & integro, ut efferus, impius*. Ipsummet docuere Donatus, Servius, Cledonius, & Quintilianus.

Fatigatus gustum hauseram somni.] Eadem mens Terentii Eunuchio Act. 11. sc. 1.

Opus faciam, ut defatiger usque ingratis, ut dormiam.

Nam post laborem inviti dormire cogimur. Illud est, *ingratis*, interprete Donato. Hispanice, *aunque no quiera*. Sic paullo ante: *Quum Aexylos gravatus tot malis in somnum laberetur*. Porro ex loco Terentii non incommode fortassis mecum noviter interpreteris Propertii locum lib. 111. El. 9. qua celebrat puellae natalem.

Dulciaque ingratos adimant convivia somnos.

Rem miram, novamque cupit Poëta, ut diei videlicet solenniis vacare largius possit; nam convivii proprium est, somnum conciliare. *Ingratis ergo somnos*, inquit, hoc est, coactos, & quodammodo necessarios.

Alii circa pedes, &c. alii parietibus, &c. quidam in ipso limine, &c.] Ubique pueri, servi; praecessit, idem & tota intra forisque familia fecerat, & subsequitur: *Et pueri deterfis paulisper oculis redierant ad ministerium*. Adpositissime Ovidius lib. 11. Amor. El. v.

Janque frequens lenat morsa convicia relictæ:
Compositi hinc unus & alter dicit.

Compositi sunt sepulti somno & vino, ut alibi dicimus.

Discumbentium.] Etiam soporatorum, quod in tricliniis frequenter factum, resque notissima est. Sic in Platónico convivio, licet *πανόχιοι* Socrates, Agathon, & Aristophanes, plures tamen somno indulserunt in diem usque inlucescentem. Sic infra etiam cap. LXXXV. in triclinio,

libri mei scripserat: *Forto legendum, eductum, id est, exemplum.* Sed quam iustitiae mea possidia illi adprobarem, subdidit: *placet, diductam, prout Parricius dicitur apud Homerum.* Sic etiam Aetacem Doricem, adulescentem pulcherrimum, apud Maximum Tyrium Differat. VIII. *ἀνδρῶν τοῦ ὁμοίου οὐκ ἔστιν ὁμοίωσις, ἀλλὰ ὁμοίωσις ἀδελφῶν.* Adul fecit utriusque in diversa diductus, violentiaque ipsa dilaceratus, in manibus eorum exierunt. Revera duo Syri hic ipsis oculis spectantur utrinque lagenam adprehensam tenentes, & alter avellere alteri conantes, quousque, illa in duas partes ducta, unusquisque suam deportarit.

Caput fregit. Non sine horrore tractandae sunt purissimi sermonis elegantiae. pariter usus cap. cxxxiv. quod notatum aliis. parissime & nos dicimus: *quebrar la cabeza.* Eadem acceptance elegans alia Petronii locutio est, *solvere frontem.* inquit ergo cap. xcv. *Ille tot hospitum potionibus liberum urceolum fictilem in Eumolpi caput jactulatus est, percussitque clamavit frontem.* Quae ipsissima translatio cap. cxxi. locum praecedentem mirifice illustrat:

----- *Rupto tellurem solvit biatu.*

Et stertere tanquam olim dormientes coeperunt. Stertere signum est quidem alti soporis. Diserte Plinius de avunculo stertente: *Tum se quieti dedit, & quievit verissimo quidem somno. Nam meatu animae, qui est propter amplitudinem corporis gravior, & sonantior erat, ab iis, qui limini observabantur, audiebatur.* lib. vi. Ep. 16. Omnino vere. nam sonantius stertunt, qui corpore ingenti sunt, pectoreque praediti obeso. Apte ergo qui somnum simulant, stertere eis in primis curae est. plane his in Syris id visum: plane etiam in pueris, cuius impetu Eumolpus infra exponit narrationem. Sic cap. lxxxv. de illo inquit: *Audito voluptatis pretio puer stertere coepit; itaque aggressus simulacrum, & c. quod satis eleganter,*

----- *Vigilanti stertere naso,*

dixit Juvenalis de marito lenone Sat. i. Ille vero nasi sonus *ῥονχός* dicitur, per Onomatopoeiam compositum vocabulum, quo & utuntur scriptores Latini, saepe Martialis, & Horatius, si bene memini, & Sidonius. Glossae Arabico-Latinae: *Runco, sonitus de naribus emitto.* scribe *Rboncho*, sive *Rbonco*; *ῥονχίον* Graeci etiam habent, teste Hesychio. Exinde & Hispani, *Roncar.* Plautus autem dixit; *Rbonchissat*, à *ῥονχάειν* Graecorum.

Jam & tricliniarches experrectus lucernis occidentibus oleum infuderat. Apte. nam tricliniarches, qui triclinii praefectus, id est, cui commissa potissimum est cura convivalis, & qui adparando praeerat convivio, triclinioque exor-

nando. Idem Graecis dictus *συμποσίάρχης*, & *ἀρχιτρικλινος*. Inter alia etiam, ut hoc *ἐν πάροδο* observem, ejus muneris erat, potionem praegustare, unde apud convivium illud nuptiale signorum primo, quo innoscere coepit Jesus DOMINUS, insulare primum architricino vinum adlatum, non vero ut biberet, sed ut gustaret tantum: *Ut autem gustavit architricino aquam vinum factam*, ait D. Joannes cap. ii. ubi indubie ejus indicatum fuisse officium animadvertent viri docti. Indeque jam & inscriptiones lapidum clarescere:

A LAGVNA. TRICLINIARCHA.

& alibi:

VOTVM. SYLVANO. SOLVIT. LIBENS.

MERITO. T. F. DIADIMEVS. LVRVESTIANVS.

PRAEVSTATOR. AVGVSTI.

Lucernis occidentibus oleum infuderat. Ut reviviscerent, non ut suffocarentur saturitate, uti quorundam est, nescio quae, observatio. satis liquet ex sequentibus. Praeterea apud Plutarchum, quaestio est, in Quae. Rom. qu. lxxx. cur Romani non fuerint soliti lucernam occidere, sed potius illam ultro consumi, atque extinguere, cujus plures edit ibidem rationes, & iterum lib. vii. Sympof. problem. 4. Inde fortassis illa lucerna, quae pernoctantibus, in potuque pervigilium agentibus luceret, dicta fuit *ἡ περὶ πύργου*, lucerna pervigil. illud est Horatii lib. iii. Carm. viii.

--- *Et vigiles lucernas*

Perfer in lucem.

& Carm. xxi. lib. iii. *vivam.*

Te Liber, & si laeta aderit, Venus,

Segnesque noxum solvere Gratiae,

Vivaeque producent lucernae,

Daem rediens fugat astra Phoebeus.

Martialis *seram* lib. x. Ep. 9.

Seras tutior ibis ad lucernas;

Haec hora est tua, dum furit Lyaeus,

Quum regnat rosa, quum madent capilli.

Nam ipsum usque in Phoebum, quod obiter dicam, producebant convivia. sic etiam lib. vii. Ep. 9.

In lucem coenat Sertorius. -----

Hispani: *hassa la manana.* Eleganter Propertius lib. iv. Eleg. vi. vers. 85.

Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec

Inficiat radios in mea vina dies.

Plures alii.

Pueri redierant ad ministerium. De pueris sic Paulus Jctus leg. 204. ff. de verb. sign. Pueri appellatio tres significationes habet: unam, quum omnes servos pueros adpellaremus: Alteram, quum puerum contrario nomine puellae diceremus. Tertiam, quum aetatem puerilem demonstraremus. Nunc sigillatim: Quum omnes servos pueros adpellaremus. Est Graecorum imitatio, quibus aequè multi-

plex

plex significans vocis πῦρ, Domus illa, unde palmarum Latini *Palmarum*, nam ut plures sunt positiones huius, *Maiores*, *Minores*, *Quarta*, &c. unde ortus procullabio, quod adhibetur in eadem erant nomina, ut Festus inquit voce *Quartipor*, à praenominibus Dominorum ducta, significans *Maiores*, *Minores*, *Quarta*, &c. sed postea intercederunt. Quintilianus lib. 1. cap. 4. *In primis Iulius jam illud genus, quod adhibetur à domo, ut Maiores, Minores, Pauperes.* *Pauper* hacce notione omnes usi. Cic. ad Atticum: *Eo die pueri tui mihi à te litteras reddiderunt.* Ufurpatur passim & in sacris Bibliis. D. Augustinus in 1. Locutionum ad locum: *Et vos erimur servi domini nostri,* inquit. *Etiā hic πῦρ; Graeci habent, hoc est, pueri; quod tam assidue Scriptura pro servis ponit, ut difficile inveniatur, non isto nomine appellari servos.* Et ad locum Genesis: *Sabens quod puer tuus, pater noster, addit: Hic extrorsus ostenditur, pueri nomine servum solum significari.* Non enim in illo sero (de Jacobo loquitur) posset hoc esse nomen aetatis. De his ergo capiendus nunc, & saepe alias, Petronius. Eadem ratione, obfero ego, *juvenem* etiam vocavit servum Ovidius III. de Arte.

Ancillae, puerique minus ferat ante tabellis:

Pignora nec juveni credite vestra novo.

Et lib. II. Amor. El. v.

Juvenis frequens erat mensa convicia solita:

Compositi juvenes unus & alter erant.

Sed deinde Lex: *Quum parum contrarii nomine puellae diceremus.* Hocce notum. Ovidius:

----- *Sive puellae,*

Sive dares puero.

Quamquam, *pueris legatis*, inquit Lex 81. ff. de leg. 3. *etiam puellae debentur*; ut & *servis legatis etiam ancillae quidam debere recte putant*: quasi commune nomen utrumque sexum contineat. Et vere omnino. nam utroque sexu saepicula *pauper* antiquis enunciari, observatum Grammaticis veteribus, Prisciano, & Charisio. Ait Nae-vius lib. II. Belli Punici:

Prima incedit Cereris

Proserpina puer.

At denique J. C. *Quum aetatem puerilem demonstraremus.* Quod omnino vulgare. Sed notandum est, *puellae* nomine natu quoque grandiore in cludi, uti, quae adulescens, aut, quae mater jam sit. Horat. lib. III. Od. XXII. ad Dianam:

Quae laborantes utero puellas

Ter vocata audis.

Et similiter Penelope, apud Ovidium in Epistola, se puellam vocat, quum Ulyssi jam pri-

am T. modum peperisset. Ad hunc quoque locum, ubi Petronius, *etiam adhibetur*, postea vero aliis etiam novimus animadversum: *pro illis ubi Petronius.* Horatius testatur in libro II. Od. XVIII.

----- *Maiores*

Pauperi recluditur,

Reclauditur.

Et alias pluries. Sed Domitius ad Terent. Andr. Act. III. Sc. II. vers. 1. dicit: *Omnis, quae peperit, paupera, & non est puerum, si quid filium pepererit, paupera dicta est.* Sic Ovidius lib. II. de Ponto Eleg. VIII. ad Augustum:

Parce, puer, secti decus admirabile nostri.

Filium Caesaris vocabant adfentatores. Ita Procopio γήπαιδες, id est, terrae filii, ut Salviano Gepidae. Sic & puera pro filia, & puella, invenitur apud scriptores veterimos; sicut puerus quoque pro puer.

Quum intrans cymbalistria, & concrepans aera.] Lubet hic de cymbalis & cymbalistris facere digressunculam haud inutili opera. Et primum praemittimus, bene Petronium in convivium cymbala intulisse. nam saepe antiquitus ad illa adhiberi solita, ex prisca non pauci indicaverunt. Plane sic Cicero in Pisonem: *Quum collegae tui domus cantu, & cymbalis, personaret: quumque ipse nudus in convivio saltaret.* Ita & Clemens Alexandrinus lib. II. Paedag. cap. 4. inter lasciva conviviorum musica instrumenta disertim cymbala recensuit. *Crotala*, quae simillima crepitacula sunt, comitibus adfescisque Comi, commensationum numinis, dedit Philostratus in Comi ejusdem imagine. Musicam autem, quam cymbalis edebant, *tinnitum* appellaverunt veteres. Ecce Appulei verba VIII. Metamorph. *Inibi vir principalis, & alias religiosus, tinnitu cymbalorum, & sonitu tympanorum, &c.* Etiam Virgilii IV. Georg.

Tinnitusque cie, & Matris quate cymbala circum.

Erudite ergo vulgatus interpret illud D. Pauli reddidit Ep. I. ad Corinthios cap. 13. *Γέγονα χαλκός ηχών, ἢ κυμβαλον ἀναλάζον.* *Fidus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens.* Hinc dubio procul cymbala aerea fuisse, facile colligere est. nam aeris proprium tinnire. Arnobius lib. VII. *Etiāne aeris tinnitibus.* Et Catullus de Nupt. Pelei & Thetidos:

Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.

Unde jam planum, cur Hispanus Epigrammatarius ἀπλῶς aera cymbala vocarit Epig. 204. Apophoretorum. Itidem hic Petronius: & *concrepans AERA.* Propertius aera rotunda lib. IV. Eleg. VII. 61. Et, *concava aera*, Ovidius IV. Metamorph. Sic ideo & Glossae veteres habent: *Aeratae aerae, κυμβαλοκεῖσαι.* Ex quibus abunde,

puto, cuique jam patet eorum materia. Reliquum est, ut queramus formam. Haud obscure Servius expressit ad Virgilii versum illum supra adductum istis verbis: *Quæ in ejus (Matris Deorum) tutela sunt cymbala, ideo quod similia sunt hemicyclis coeli, quibus cingitur terra, quæ est Mater Deorum.* Sane eleganter; sed propius adhuc rem inspectemus. Scribonius Largus aliud agens ecce quomodo descriperit cap. LV. *Item mentastrum, vel radicem ἡερυλῶνος, quæ herba folia similia cymbalis habet.* Inde ergo Cymbalion planta ipsa nominata Dioscoridi lib. IV. cap. 88. Eandem vero Cotyledonem sic Plinius delineavit lib. XXV. cap. 13. *Cotyledon parvula herba, cauliculo tenero, pusillo, pingui folio, & concavo, ut coxendices.* Quales ergo coxendices, ut penitus exin Cymbalorum faciem percipiamus? Petenda omnino est illarum figura ab Anatomicorum filiis. Ipsi autem ostendunt perspicue, coxendicum ossa habere utrinque sinum cavum, profundumque, non secus ac si medius globus impressus fuisset eorum unicuique. Illæ porro duæ cavitates nimirum sunt, quibus femorum ossium capita sese articulant, & quas Medici antiqui, latiore coxendicis notione, adpellarunt *coxendices*, item *pyxides*, *bucellas*, *acceptabula*, & *acetabula*; uti cymbala etiam ipsa. S. Isidorus lib. III. Orig. cap. 22. *Cymbala acetabula quædam sunt, quæ percussa invicem se tangunt, & sonum faciunt.* Hinc & tangendi rationem elicimus, quæ optime & cum Servii verbis consentit. Parisissime & Amalaris Fortunatus lib. III. cap. 3. *Cymbala invicem tanguntur, ut sonent. ideo à quibusdam labiis nostris comparata sunt.* Idem totidem fere verbis & D. Augustinus ad Psalm. 150. Do insuper Philostratum, eadem Comi imagine; qui ritum plaudendi exprimit, & id quoque non expressit obscure: *καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δεξιῶσι ὑπεσαλμένοις ὑποκείμεναι τὴν ἀριστερὰν πλήττει ἐς τὸ καὶ λον, ἐν ᾧ σὺν αἱ χεῖρες ζυμφανοί, πλαττόμεναι τρωπικῶς κυμβάλλον.* Nam dextera contrahitis digitis sinistra ad cavum plectit, ut manus, cymbalorum more, percussæ consonæ fiant. Eo manubriata erant, insatave in convexitate exteriori, ut aptius sic manibus ambabus hinc & illinc apprehensa considerentur. Ipsorum habes apud Pignorum imagines, quas ex Romanis Bacchanalium sacrorum scalpturnis dedit haud inelegantes. Ipsas vide; ob oculos omnia, quæ hic observavimus, habebis patentia. Sunt quoque & quadam in gemma chorum Dionysiacum, sacraque Bacchanalia, exhibente. Cujus ego duas picturas jam vidi graphice expressas: apud Casaubonum primam in Diatriba de Satirica Graecorum poësi; alteram apud Scaligerum F. Epistola Gallice scripta, & in Opusculis postumis edita. Verum enimvero ille videtur non satis rem vidisse, dum Baccham illam, quæ Bacchum

praecedit, instrumenta invicem concrepantem, incedentemque retrorsum, facit *tympanistrum*, manibus videlicet, verba ejus sunt, *tympanum quatientem.* Scaliger vero longe aliter, recteque sensit, quem tute vide. Nos autem, de tympanis nonnulla proferentes, palam omnino faciemus, ea cum Cymbalis nullo modo esse confundenda. *Tympanum* enim musicum erit instrumentum, cujus variis in ludicris usus, pompisque Deorum, nemini hodie, arbitror, ignotus est. Pelle erat superinductum, ut ex pluribus scriptorum locis, quæ hic adferre possemus, constat abunde. unum tamen aut alterum attingemus. Phaedrus sic extremo lib. III.

Detracta pelle sibi fecerunt tympana.

Ovidius cymbala, & tympana, ut saepe alias, denotans libr. IV. Fast.

Atta Deae comites, raucaeque terga, movent.

Catullus de Atti, & Bercynthia:

*Niveis citata cepit manibus leve tympanum,
Tympanum, tubam, Cybele tua mater initia:
Quatientsque terga tauri teneris cava digitis.*

Cava igitur hinc tympana cognoscimus, & digitis tangi solita, non mutuo inter se instrumenta, ut de cymbalis dictum, gemmaque ipsa signantissime expressum. Rem magis confirma. Lucretius lib. II.

TYMPANA TENTA sonant PALMIS.

Ecce palmis. Manu Ovidius in Ibin:

Et quatients molli tympana rauca MANU.

Interdum & bacillo; unde apud Phaedrum joculariter asino, ex cujus pelle tympana facta, vel mortuo non defuerunt plagæ:

Putabat se post mortem securum fore:

Ecce aliae plagæ congeruntur mortuo.

Nostris, puto, similia prorsus fuere instrumenta vocatis *Panderos*, & *Adusses*. Patet ergo aperte jam differentia, insigniterque Criticum illum virum à vero aberrasse. Habet autem eorum effigies ara marmorea, quam Boissardus exsculpit Part. III. Romæ. Antiquit. fol. 47. Ibi enim Cybele visitur Deorum mater, sedens in curru, qui à leonibus trahitur, dextra spicas, ac milium tenens, sinistra vero *tympanum*. Stat & ibidem Attis puer innixus pinui, mitratus, braccatusque, *tympanum* etiam sinistra extollens, dextramque, ut quatiat videlicet, ad ipsum dirigens.

Cap. XXIII. *Infractis manibus congemuit.*] Idem aliter supra cap. XVII. *Et manibus inter se usque ad articulum strepitum contritis;* quod à me jam dictum. Utrumque complexus est Seneca lib. III. de Ira cap. 4. *Adjice articulum crepitum, quem se ipsæ manus frangunt.* Qui gestus furentis potius sunt, quam sese ad dicendum componentis; ubi tot viri docti turpiter lapsi sunt, ut nos indicamus alibi.

Ejuf-

[*Ejusmodi carmine confut.*] Cantio isthaec, quae Plauto *Chastula* data, quod petulans, quod voluptaria, itidem Petronio, & insuper, quod à Cinaedo effusa. Parum tamen juxta Appulei sententiam foret blanda & suavis, quippe vocem tribuit montis illi *raucum* & *arsonem*, licet *fracta* nihilominus, & *effoeminata* sit.

[*Sparto mact.*] Equidem puer adhuc reponendum hic putabam *Batalocinaedi*, congrua satis compositione, qualibet famatur acceptione *βαταλος*. Atticis, teste Plutarcho, erat pars corporis, quae honeste satis nequit enuntiari: *Δοκίμῃ δ' ἔστι τὰς ἀνδρῶν τὴν ἀντιπρὸς τῷ σωματικῷ μορῇ παρὰ τοῖς ἄλλοις τότε καλεῖσθαι βάταλος*, id est, *podicem*; unde & Cinaedi ipsi *Batali* vocati, *ἀπὸ τοῦ εὐρυπλάτου τοῦ ποδῶς*, & *βαταλίζεσθαι*. Fuit *Batalus* & Ephesius tibicen, de quo haec Libanius protulit: *Ἰσχυρταί γὰρ τῶν βαταλῶν ἐπὶ τὸν ἀλλοτρίον γενέσθαι, ὡς πρῶτον ὑποβάλλει ὁμοκλήσεως ὅτι τὸς σκῆψις ἐξέρχεται, καὶ ἀδελφικὰ τεύχεσι, ὅσως τὸν τέχνην ἐμάλῳσεν. ἀπὸ τούτου ἔστιν ὁ ἀνὴρ βατάλλος, καλῶν. Νόμισται γὰρ τὸν Βατάλλον quendam Ephesium tibicinem, qui omnium primus in femoralcalceamentis usus est feminis, & *βατάλλος* continens & artem tibiarum remolliendi peritus dicitur: ab hoc *exsulatos*, & parum viros *Batalos* vocabant. Inde ergo fracti, & remolliti *Batali*, ficeos Hermogenes vocat lib. 11. de Form. orat. Thomas Magister, Aefchines & alii. Sed latius jam isthaec Rhodigino acta. Verum enim vero, quum vulgaris scriptura non incommode possit tolerari, postquam isthaec conrectoribus designaverimus, eam omnino conservandam putamus.*

[*Clune agili.*] Describit cinaedicam saltationem verbis saltaripiculis, pariter quae ad illam mirifice faciunt, atque Cinaedorum ad flagitia; quod & hic semel plene indicasse sufficiat. Utrumque ergo utrique convenire, *agilem clunem* inquam, & *femur facile*, indubium est. Difertim Juvenalis Sat. xi. vers. 164. saltatricibus Gaditanis dedit *tremulum clunem*, & itidem saepius Martialis, aliique. Ad obsoena quoque traduci motum clunium agilium, neminem fugit. *Covere* id vocabant antiqui. Martialis lib. 111. Ep. 95.

[*Sed jactatoris, sed pulere, Narcote, coeres.*]
Persius Sat. i. 101.

- - - *An Romule coeres?*

ubi prius Grammaticus: *mollis* est? *mollis*, & *coeres* *clunem* natus significat. Vides ergo plane datum Cinaedis, feminis vero saepius à pluribus, illudque vocarunt *Crissare*. Lucilius:

Crissata, ut si frumentum clunibus vannit.

Carmen liberum de Telethusa:

Crissabit tibi fluctuante lumbo.

Est mens Ovidio de Sapphone Epistola ad Phoenem:

Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat:

Crebraque mobilitas, aptaque verba joco.

Tibullo item Eleg. ix. lib. i.

- - - *Nec tu stultissime sentis;*

Quom tibi non potui corpus ab arte moveri.

Inde, venusta compositione, puellae ea insignes mobilitate vocatae *Recellectumiae*. Idem tu puta de *fimore* esse quoque dictum.

[*Manu procaces.*] Locum non capio de Cinaedi masturbatoribus, ut volunt nonnulli, nec, ut alii, de impudicis illis, quorum characterem Seneca delineat in Ep. 52. Ibi enim signanter Hispano Philosopho illi notantur,

Qui digito scalpunt uno caput.

uti ex Licinio Calvo Juvenalis dixit Sat. ix. 133. quae impurissimis illis valde erat levis nequitia: potius enim sollicitationem subindicat, ut Petronius loquitur, frigidorum inguinum, cui etiam & manus adhibitae. Sic Martialis ad Lesbiam lib. vi. Ep. 23.

Scare jubes nostrum semper tibi, Leebia, penem,

Crede mihi, non est mentula, quod digitus.

Tu licet & maribus blandis, & vocibus infles, &c.

Ita & Juvenalis Sat. vi. 198.

- - - *Quid enim non excitat inquam*

Vox blanda, & nequam? Digitos habet, ut tamen omnes

Substant homines.

Sive adjumentum ibi obsoeni operis Arbiter inquit, quod inter alia designatum reliquit Iberus Epigrammatarius lib. 11. Ep. 105-

Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,

Nec digitis.

[*Molles, veteres, Deliaci manu recissi.*] Videtur hic locus à D. Augullino adumbrari lib. 11. de Civit. Dei cap. 7. *Quanto melius & honestius in Platonis templo libri ejus legerentur, quam in templis daemonum Galli abscinderentur, molles consecrarentur, insani secarentur.* Galli namque sacerdotes secti, & obsoenissimi, ut ex Luciano notum, Appulejoque.

[*Molles.*] *Mollis*, ait D. Isidorus lib. x. Etymolog. quod vigorem seu eneruato corpore dederet, & quasi mulier molliatur. Inde molles opponuntur viris. Cornelius Tacitus lib. 11. Annal. sub princ. *Exin adulterium Poppaeae, ac postremo MOLLITIAM corporis obesse.* (Asiatico nempe) Ad quod, visio flestit, prorupit reus: *Et interroga, inquit, Silli, filios tuos, VIRUM me esse fatebuntur.*

[*Veteres.*] Exoleti, vetuli cinaedi, & qui pueri vetuli argute Petronio ipsi dicuntur cap. xxviii. Et in Chiramaxio deliciae ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, &c. Evocat ergo compares suos, comitesque, nam de ipsomet cinaedo subdit En-

col-

colpius: *Et inter rugas malarum, &c.*

Immundissimo me basio conspuat.] Babigerum hifce verbis facit Cinaedum. prorsus enim sputis perfundebat miserum, quem osculabatur. id ergo est, *basio conspuere*, summa concisione, summa elegantia dictum. Talibus Martialis etiam dedit *nares caninas*. quippe adfudio mucidae. Catullus in Acmen, deformi puellae, *os non siccum*. Immunditiae namque character est. item stultitiae. Nihil aliud vult S. Isidorus Glossographus, & Papias; *Babiger, stultus, Babigera, stulta*. Inde paritatem nos fatuos ac stultos adpellamus, *babesius, baberus*, *que se les cae la baba*.

Saepe inguina mea diu multumque frustra moluit.] Nunc Encolpius equus cinaedi, postea Ascylos, quum equum cinaedus mutavit. Addit, *frustra*, id est, sine voluptate Encolpii robusta.

Moluit.] Bonae sunt, quas hic conferunt, symbolae. Addo insuper ego ex Bibliis sacris unum aut alterum. Jobo sic & verbum *molere* usurpatum cap. xxxi. 10. *Molat alteri uxor mea?* quod sic explicat D. Hieronymus: *Scortum sit alterius uxor mea*. Et Jeremias Thren. v. 12. *Juvenes ad molendum rapere*. Et idem S. exponit: *Adolescentibus impudice abusi sunt*. Ceterum conlatio illa, quam ad verba cap. xcv. *Quid sibi vult tam furtiva molitio?* symbolae faciunt, omnino est ridicularia. Prorsus non videntur, *molitionem* illam à verbo *molior*, non *molo*, duxisse originem. Est igitur ibi *molitio*, quaedam quasi machinatio, dictumque *ad grabatum erectum*. Epigrammate item 94. hic etiam nuperrime laudato, longe aliud Ausonium voluisse, cuilibet patebit legenti, sed si omnia *ἀκρίβως* adducta nobis indicanda forent, quam inficetum adgrederemur opus! & quam invidiosum nobis esset futurum! Verba autem illa atque omni vi detexit recusantes, mirifice rem ob oculos ponunt.

Perfluebant per frontem sudantis acaciae rivi.] Ad quid *Acacia* in caput cinaedo induta, jam olim nos vidimus, uti sciunt non pauci, quibus primores nostras in Arbitrum notatiunculas communes fecimus. Postea apud Marcellum, Horatii interpretem, Commentum invenimus nostrum, unde nuper Bourdelotius protulit. *Acacia* ergo sudori immixta defluebat à capillis fucatis. Senex enim cinaedus canos tingeat, quibus malarum rugae mirifice consentiunt. Geminus est germanus ille, licet non fucatus, quem depinxit Appul. lib. viii. fab. Miles. *Cinaedum & jenem, cabrum quidem, cincinnis semicanis, & pendulis capillatum*. Sic ab oculis sudantium calliblepharo oblitis manare, Eubulus ait in Stephanopolidibus, rivulos atramenti, apud Athen. lib. xiii. cap. i.

Κάν ἔχιντε τῷ Σέρες, ἀπὸ τῶν ἰφ' αὐτῶν ἰδρούσας

Δύο ῥέοντι μέλανος, - - -

Si per aestatem vobis est progrediendum foras, ab oculis continuo rivi

Duo fluunt atramenti. - - -

Et inter rugas malarum tantum erat cretae.] Insignis, & tempestiva cinaedorum descriptio apud Appul. lib. viii. *Metamorph. Die sequenti variis coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, facie coenoso pigmento delicta, & oculis obunctis graphice, prodeunt: mitellis, & crocotis, & carbacinis, & bombycinis injecti. Quidam tunicas albas, in modum lanciolearum quoquo versus fluente purpura depictas, cingulo subligati. Unde & Petronius claret supra cap. xxi. ultimo cinaedus supervenit myrtea subornatus gausapila, cinguloque jucundus. Mulicriter enim variis coloribus induti.*

Tantum erat cretae.] Facies quippe depicti cinaedi *creta*, usi potissimum more feminarum; quibus tantum ejus adhibitum (de deformibus sermo) ut forma velut sub larva omnino lateret; ea mens est Martialis lib. vi. Epig. 93. de Thaide:

- - - *Aut acida latet oblita creta, &c.*

Plura *cretae* genera. de *Selinasia* sic Plinius lib. xxv. cap. 16. *usus ad mulierum maxime caton; lactei coloris est, & aqua dilui celerrima*. Ea propter summa cretae cautio, ab quolibet humore declinare; exsertim Martialis ipse lib. ii. Ep. 41. & Horatius Epod. xii. *Sudore igitur nunc cinaedi creta diluta*. Alia praeterea & candori acquirendo olim fuere usurpata: uti *gypsum*. sic de Medea Cicero lib. vii. fam. Ep. 6. *Optimatibus matronis illa manibus gypsumatissimis persuasit*. Item *cerussa*. Plautus Mostell. Act. i. sc. iii.

PHIL. Cedo *cerussam*. SCA. Quid *cerussa* opus est? PHI. Nam qui malas oblinam.

Et Ciceroni, *cerussatae buccae*, dictae sunt; & Eubulo apud Athenaeum lib. xiii. cap. i. *περιπτελασμένας ψιμυδιός, cerussis oblitae* feminae, quo circa post paucos versus addit:

Ἐπὶ τῷ προσώπῳ δ' αἱ τρίχες φορέμεναι

ἔχουσι πολλὰ; ἀνατλεῖ ψιμυδις.

Qui vero capillus in facie volitat

Canis similis, cerussa plenus est.

Cerussatam namque frontem adtingebat, non vero, quia *cerussa* foret capillus fucatus, quod insigne erratum fuit viri eruditi. Etiam *Melinum*. Ibidem Plautus. Vere autem *falsum candorem* illum adpellavit Propertius lib. i. El. ii. *Ast creta latius pro quavis terra candefaciente sumta auctoribus praevis invenitur*. Glossae veteres: *λευκόγειον, creta, cretisodina*. Sic & *cretatum* pro candido, uti *cretatum bovem* Juvenalis Sat. x. *candidum* interpretatur Scholiastes, & Persii Sat. v. *cretata ambitio* candidati sunt. Sed de fucis his alii quam insigniter hic nobis fucum faciunt!

Detectum parietem nimbo laborare.] Id est, parie-

rietis opus albarium nimbis esse dilutum. Id opus tectorium vocabatur; & ab ipsi albedine, albarium, etiam dictum, ex Vitruvio patet lib. VII. cap. 2. uti & conficiendi modus ipsum albarium opus, sive tectorium. Rem vero totam perspicue inlustrat Bernard. Baldus Opere de verbis Vitruvianis erudito, voce, *Albarium opus*. Nostra haec mens jam olim, puto, & Wouwerii. Bourdelotius tamen aliter locum interpretatur, nec inconcinne. ipsum vide. Haud infrequens metaphora est ab parietum tectoriis ad faciem variis officiis coopertam, & incrustatam. sic Juvenalis Sat. VI. vers. 468.

Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,

Incipit agnoscere.

Qui locus omnino capiendus est de fucis illis, quibus domi apud maritos feminae faciem incrustabant, & removebant, ut moechis placerent, foras proditurae; puta, pane lacte afinino madido, & similibus, minime autem de cretae albedine, gypsi, quam subinde inducebant facibus. nam isthaec sane, non prima tectoria dicerentur, potius secunda: quippe ipsa inducta, postea tectoria am reponuntur prima. Vulgo hocce functum etiam hodie videmus. Ubi tamen eius loci interpretes parum constantes video. Ratio dubio procul est, totius Juvenalis loci, ubi speciatim seculum illud perfringit mulierum, luxatio, ordoque versuum praeposterus, quod miror tot doctos viros non animadvertisse. Sic ergo vulgari leguntur nullo bono sensu, immo valde inconcinno, parumque coherenti:

*Interca fucula pectus, uterrima vultu,
Panem tumet facies, aut pinguis Poppaeani
Spirat. Et hinc miseri videntur labra mari-
ti.*

*At moechum veniet lota cute. Quando videri
Vult formosa domi, moechis foliata parantur.*

Hic emitur, quicquid graciles hic mittitis Indi.

Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,

*Incipit agnoscere, atque illo lacte fovetur,
Propter quod Iovem comites deavixit afflas,
Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quae mutatis inducitur, atque fovetur,
Tot medicaminibus, colthaeque filiginis offas
Accipit, & madidae, facies dicatur, an bul-
cus?*

Ita autem reponendos cogitamus:

*Interca fucula pectus, uterrima vultu,
Panem tumet facies, aut pinguis Poppaeani
Spirat. Et hinc miseri videntur labra ma-
riti:*

Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,

*Incipit agnoscere, atque illo lacte fovetur,
Propter quod Iovem comites deavixit afflas,
Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quae mutatis inducitur, atque fovetur,
Tot medicaminibus, colthaeque filiginis offas
Accipit, & madidae, facies dicatur, an bul-
cus?*

*At moechum veniet lota cute. Quando videri
Vult formosa domi? Moechis foliata parantur.*

Hic emitur, quicquid graciles hic mittitis Indi.

Mens sic Satyrici Poetae, quam supra tetigimus, plane percipitur, remanetque clarior,

*Quam Solis radii esse olim, quum sudum' est, so-
lent.*

Cap. XXIV. *Quaeso, inquam, domina, certe Embasicoetam jusseras dari.* Valde hic viri eruditi notis ad Aristaeonem demiror incogitantiam, qui Embasicoetam incubum interpretatur. Nam praeterquam quod longius abit originitio, iniquissima insuper foret Encolpii querela. Si incubum enim promisit Quartilla, incubum praestitit. Neutiquam nos inficias imus, alios ab incubis esse cinaedos, sed in hacce propudiosae libidinis fabula cinaedus plane incubi partes agebat, ut nos sat pluribus. inquit de ipso Encolpius cap. praecedenti. *Super inguina mea diu multumque frustra moluit*, & paullo post: *At ille voce equum cinaedus mutavit*. Longe ergo alia fuit Arbitri mens. Nam poculi genus erat haud dubio Embasicoetas, cuius apud Athenaeum mentio lib. XI. Dipnosoph. [p. 469.] *Ἐμβασικοῦ ποτηρίου ἑυδαρκεῖται ὅπως ὁππότε καλεῖται ἡ ἑλκυσαν ὁ Ἀθηναῖος. Ἐπὶ τούτου ποτηρίου, quod nunc Embasicoetam nominant. Itaque quum, Embasicoetas detur, jussit Quartilla, poculum illud exhibendum, pro certo habuit Encolpius, mente autem Quartillae cinaedus erat, qui Embasicoetas, quod illa subdit: *Quid? tu non intellexeras, cinaedum Embasicoetam vocari?**

Per fidem, inquam, vestram. Hic jusjurandum est, ut cap. c. *Per fidem, inquam, pater, cujus haec navis est?* &c. Encolpius sic Eumolpum obstringebat, ut verum diceret. Sic nos, *Por vuestra fe, Por mi fe.* Galli per vobis foy, par ma foy. Formula itidem erat in deprecationibus, & obtestationibus, usurpata. Exempla in Arbitro non pauca. cap. xciii. *Per fidem, saltem noli torcere, qui te mactat, ut faciamus.* Et cap. xcvi. *Per fidem, Eumolpe, reduc puerum.* At cap. cxiv. *Per fidem, miserere, quemadmodum tu soles.* Sic Appulejus Miles. lib. II. *per fidem vestram, domine, Quaevis, per pietatem publicam, perempto civi suffultis.* Quod etiam & Brissionius vidit in Formulis.

Et cum cinaedus mutaretur. Nam usque huc, uti jam diximus, Encolpius erat equus cinaedi. Cap. (Q)

prae.

precedenti ipse inquit: *Sister inguina mea diu manente frons mea*. De hocce nequam in-
equitandi modo etiam manere alii scriptores.
Horat. plane expremit Sat. VII. lib. II.

Cum ibi aut aequum equum lasciva se pinum.

Martialis lib. XI. Ep. 105.

Heletero qualem foderat uxor equo.

Quem locum prae aliis libentius adduxi, ut, quam
diversam Naso de Andromacha opinione la-
buerit, obiter palam facere possem. inquit ergo
lib. III. de Art.

*Parva rebatur equo: quod erat longissima, ma-
quam*

Thebais Heletero nupta repleat equo.

Quod & antierius dixerat lib. II.

Omnibus Andromache visa est spatiosior aequo.

Hinc & equitare, verbum impuritatis. Juvenalis
Sat. VI.

Inque vices equitant, & lona teste moventur.

Quod & cum Graecis habuere commune Latini,
uti notatum pluribus. Eiusdem notae & illa Eu-
molpi molitia cap. CXL. qui nimirum puellam ex-
oravit, ut *federet supra commendatam bonitatem*. Et
mulier apud Lucianum impudicissima, cuius
videlicet nequissimus vector, & quo ipsa inequi-
tare volupe habuit, asinus fuit, non equus. Ea
vero Madaurensi scriptori *pendula venus* dicitur
lib. II. Miles. fab. Ast & cinaedis nec illud de-
fuit, ut prorsus feminae vel ideo viderentur.
Clare Petronius, cui suppetiatum venit Appule-
jus lib. VIII. Metamorph. de eisdemmet loquens:
*Passimque circumfusi nudatum, supinatunque iu-
vem execrandis uredinibus flagitabant*. Ubi & alia
non pauca hujus Petronianae scenae gemina ger-
mana. Item Arnobius lib. V. ubi Bacchi narrat
propudiosum flagitium: *Et postica ex parte nuda-
tus accedit, subdit, insidit, &c.*

Bastisque distrivit.] Infra hanc locutionem cum
aliis similibus conferimus. Tero notae turpitudi-
nis verbum, hic non adeo profligata est, uti ali-
is in locis. Parissime autem cap. XCI. *Perfusum
os lacrimis vultu meo contero*. Barba dixit Juvena-
lis in re tamen longe turpissima, initio Sat. IX.

*Quid tibi cum vultu, qualem deprensus babe-
bat*

*Ravola, dum Rhodopes uida terit inguina bar-
ba.*

Ceterum nequiori significato Petronio alias, ubi
& nos alia.

Et risu dissolvebat ilia sua.] Pueri namque &
puellae in risum prona. ea propter, modicum
ridere, filiam apud Lucianum anus erudit, quip-
pe, ut ille ait,

----- *Discunt etiam ridere puellae,*

Quaeritur atque illis hac quoque parte decor.

inquit ergo διαλ. ἰταίε. κὼ. πῶς ἢ τὰς ἐκνήτα-
θαι Λύρα; κῶ. τὸ μὲν πρῶτον κατακοιμῶσα ἑαυ-
τὴν ὀπρὲπῶς, & ὀσαλῆς ἔσα, & φαιδὸς πῶς

ἀπα. πῶς, ὅτι ἀπὸ τῆς καρχαζέως ἐκδιδῶς, καὶ ἀπὸ
τοῦ ἰαδῶς, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ τοῦ & παγῶν COR.
Quo pacto autem haec acquisivit Lyra? CRO. Prin-
cipio quidem excornando seipsam eleganter, deinde fa-
cilem atque hilarem gerendo se erga cunctos; non eo
quidem usque, ut in caccinnum facile solveretur,
quemadmodum tu soles, sed adridendo iudae ac blan-
dum quiddam. Sic Circe infra cap. CXXVII. *risit tam
blandum*, ubi nos plura. Haud secus nequitiarum
magistellus in lib. III. de Arte suas etiam puel-
las edocet, qui locus & Petronio nunc adpositif-
simus:

Sint modici rictus, parvaeque utrinque lacunae:

Et summos dentes ima labella tegant.

Nec SUA perpetuo contendat ILIA RISU:

Sed leve, nescio quid, femineumque sonet.

Cui facit & illud Varronis: *Rictus parvissimus, ut
refrenatus risu roseo*. Arbitr, *dissolvebat*, inquit
sic Arnobius lib. I. *Atque in lasciviam dissolvamini
caccinmorum*.

Cujus esset puer.] Puer hic ἀγνῶς accipiendus.
nam Gitonis aetas puerilis demonstratur; quae
una ex notionibus ejus, ut supra jam diximus.
Planum hoc ex praefatio illo, quo Gitonem A-
scyltos quaerit, cap. XVII. nam ibi serio agitur,
& inquit praeco: *Puer in balneo paullo ante ober-
ravit amorum circa XVI. &c.* Itaque fere semper
de Gitone dictum hoc in Satyrico.

Mox manum dimisit in sinum] Vicem subeat in-
terpretamenti locus Senecae P. ex praefatione in
lib. IV. *Controversi. Inter pueriles condiscipulorum
sinus lasciva manu obscena lufisti*. Sic, turpia lu-
dere Juvenalis Sat. VII. Accinit & illi Rhetori Ci-
cero Christianus, Lactantius inquam, lib. I. de
Fals. Relig. cap. 20. *Et Mutinus, in cuius sinu
pudendo nubentes resident, ut illarum pudicitiam prior
deus delibasse videatur*. Apertius & morem istum
refert S. Augustinus lib. VI. de Civit. Dei cap. 9.
Feminarum autem sinus haud prorsus absimilis.
ipsum namque in sinum manum immittere,
etiam inter contrectationes impudicas habitum.
Terentius Heauton. Act. III. sc. III.

----- *Vidine ego te modo manum in sinum huic
meretrici*

Inserere?

Quod Plauto omnino est, *papillam pertrastare*. Un-
de & notior redit Catullus, quum ad Passerem
Lesbiae:

Qui cum ludere, quum in sinu tenere.

Item Amalthaeus:

Fert nitido tu poma sinu formosa Lycoris:

Illa eadem nitido fert duo fraga sinu.

Et vetus quidam Poeta:

Sinus expansa profert cinnama.

Isento tam rudi.] Sic, *rudes lacernae*, sunt
Martiali novae; uti &, *rudis toga*. unde jocosum
elegantem petivit Ep. 36. lib. III. Ita *rudes curae*,
nuperrimae, nondumque per ora hominum e-
vul-

vulgatae. Sic *rudis factus capellae* eidem tenellus est, & Tertullianus parissime de infantis sanguine cap. 8. Apolog. dixit: *Fugientem animam non capis, exipe riuam jaculentem.* & Appuleius lib. 1. Miles. *Quae vel auditu nova, vel visu rudia.* Sic & *filia rudis* ipsi Valerio est, immatura virguncula, pusilla. Et Ovidius iv. Fastor. similime inquit de iuvenca nondum marem experta:

----- *Juveneam*

Militant opus, conjugique, rudem.

Et Epistola Helenae:

Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem

(Dii mihi sunt testes) iussum arte virum.

Uti Arethusa apud Propertium lib. iv. El. iii.

Quem rudis urgeti brechia vidit doli.

Quoniam igitur pacto, adloquor virum doctum, inter *rudis* contendus est puer parvissimi poniculi, nondumque Veneris initiati; si necessario *tituli* futuri sunt Cornuto immanibus pensilibus juvenes peculiat? Hocce adhuc planius fit ex sequentibus: *Hodie postquam avaria non juvat.*

Hoc, inquit, belle cras in promulside libidinis nostrae, &c.] Hoc translativè dictum, ut supra monitum est, ad verba cap. xxi. *Gustatione mirifica initiati.* Ait ergo scortillum, in *promulside libidinis nostrae*, id est, ac si diceret, loco mihi erit Venerae gustationis, & inritamenti libidinis. scite, nam in gustu, quae aviditatem cibi provocarent, exhibita.

Militabit.] Verbum amoris Ovid. lib. i. Amor. El. ix.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido:

Amor, crede mihi, militat omnis amans.

Et in Epistola Didonis:

Frater, Amor, castris militet ille tuis.

Etiā Veneris, qui usus longe ab superiori diversus. nunc Petronius, perinde atque Appuleius lib. ix. Metamorph. *Commodum prima stipendia Veneri militabant novi, & nudi, milites.* Puto & Horatius lib. iii. Carm. xxvi.

Vixi puellis nuper idoneus,

Et militavi non sine gloria.

Sic & *militiam* usurpavit Naso lib. iii. Amor. El. vii.

Quae (membra) nunc ecce vigent intempestiva, valentque:

Nunc opus exposcunt; militiamque suam.

Itidem *praeliari* translatum. Appulejus lib. ii. Miles. *Tota enim nocte tecum fortiter & ex animo praeliabor.* Alibi: *Praeliare, & fortiter praeliare.* Item, *pugnare* Cornelio Gallo, sive quisquis ille sit:

Fortis ad occasum ni pugnem solis ab ortu,

Detrahat ignavo protinus Venus.

Ita & Petronius cap. ix. *Cum sura mulieris pugasti.* Primam autem velitationem, levemque pugnam innuit nunc Arbiter.

Hodie enim post asellum diaria non sumo.] Hunc

locum licet infra adtingamus, loco proprio nunc magis illustremus. Afini ingenti membro sunt praediti: unde & bene vasati homines *aselli* dicti. Plane Juvenalis Sat. ix. 92.

--- *Atque bipedem sibi quaerit asellum.*

Huc indubie meretricula adlusit, ludens scilicet ambiguitate vocis *asellus*, denotantis promulsidis gestatores, quorum inferius haud ambigua mentio cap. xxxi. *Ceterum in promulsidari asellus erat Corinthius cum bisaccio positus.* quem qui vas fecit toto coelo aberravit. ex Corinthio aere asellus erat effectus procul dubio; cui indicium facit indubitatae fidei impositum *bisaccium*. Sive ad *asellum* *asellum* respexit, qui valde olim preciosus & gulonibus expetitus. Plinius lib. ix. cap. 17. post accipenserem *praecipuam auctoritatem fuisse* *asellum*, & *ASELLIS*, ex Cornelio Nepote, & Laberio, tradidit.

Diaria.] Lexicon vetes: *Ὀψώνιον, Opsonium, Diarium.* At *diarium* tenuissimum erat opsonium, nempe alimentum unius diei, exiguum tamen, utpote fervorum, ancillarumque (Horat. lib. i. Ep. xiv.) eorum item, qui in carcere victi. Sic Seneca Pater Controvers. 27. lib. iv. *Quum introductus esset e carcere in Senatum, postulaturus ut diaria acciperet.* Victorum autem victum ita tenuem fuisse, ut solum mortem prohiberet, minime autem augeret vires, notum, vel ipso Sallustio testante lib. iii. Hist. *Namque ut illis (alimentis carceris) exiguitate mors prohibetur, senescunt vires.* Mulierulae igitur dicaculae mens cuiam jam satis non patebit?

Cap. XXV. *Ad aurem ejus]* *Ad aurem*, sive, in *aurem*, aliquid dicere, antiquis erat, secreto nimirum loqui. id nos *bablar al oido* dicimus. ipse Petronius cap. xxviii. *Et tamen in aurem secreto aliquid diceret.* Sic & cap. lxxxvi. *Conspicui ad auram male dormientis.* Inde facetissime quendam Cinnam Valerius noster insectatur Ep. 90. lib. i.

Garris in aurem semper omnibus Cinna,

Garris & illud, teste quod licet turba.

Rides in aurem, quereris, arguis, ploras,

Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.

Adeone penitus sedit hic tibi morbus,

Ut saepe in aurem, Cinna, Caesarem laudes.

Sed nondum Cinnarum genus extinctum est, aures videlicet miserorum, quibus obviam fiunt, perpetuo obtundentium.

Devirginatur.] Glossae Isidori: *Devirginat, corrumpit.* Sed plura de hoc verbo interpretes. Ad ejus normam simili in re simile verbum conflatit Caecilius Comicus, nimirum *deintegrare*. inquit: *Novem virgines*, (sic satis est legere, quam nomen virginis) *nisi mirum est, deintegravit.* Bene ergo interpretatur Nonnius, *deminuit.* Minui enim dicebantur virgines, quum earum *virginitas interficiebatur*, ut Appulejus loquitur,

(Q 2)

quod

quod itidem Livius, expugnare decus muliebre, vocavit.

Et quae non plus quam septem annos habere videbatur] Sic nescio quae Dionysia apud Poëtam veterem (Martialem putant Scaliger, & Scrivenerius) offensis scilicet, sacris itidem Veneris initiata; tale ergo in ejus monumento elogium legi, finxit Epigrammaticus:

Ille jactat exutis Dionysia sibilis amnis,

Extremum tenui quae pede rupit iter.

Cupis in octava lascivia jurgere messe

Coeperat, & dulces fingere nequicias. &c.

Nec puellam ejus acutis esse, ut muliebris patientiae legem posset accipere.] Hujusce sententiae elegans illa Allegoria Horat. lib. II. Carm. V.

Nondum subacta ferre jugum valet

Cervice: nondum munia comparis

Aquare, nec tauri ruentis

In Venerem tolerare pondus.

*Αρχαίος erat Psyche, Quiritillae autem videbatur jam παλαιά postē. inquit ergo Plutarchus in libello de Amore: Χάρις δ', ὡς Πρωτόγενος, ἡ δὲ δόξα ὅτι ὡς αἰεὶ τῷ ἀδελφῷ πατρὶ τῶν παλαιῶν καὶ τὴν ἑσπέραν γάμον ἔχουσιν ὅταν ἡ Σαπφώ πατρὶ αὐτοῦ δώσει θυτὴν ὅτε σμερῇ μοι πατὶ ἑμῶν φαίται καὶ χάρις. Charis enim, o Protagenes, à veteribus vocatum fuit obsequium, quod femina mari praestat, atque adeo Sappho quandam nondum viro maturam compellans, ait: parva mihi videris, & ἄχαρις, hoc est, Charitum Venerearum experts. Idem & Scholiastes Pindari, Sapphone itidem laudata esset. Etiam Maximus Tyrius Dissert. VII. sed κάλλος ὑπερβολή, inquit Heliodorus, καὶ εἰς ἀρετὴν ἐκείνου φέροι παρὰ τὴν. Formae excellentia multum etiam addit ad proceritatis speciem. Ideo Chariclia, ipso referente, Charicli videbatur, jam matura viro, etsi non plenis nubilis amnis. Inquit ergo lib. II. Ἀγχι με παρ' αὐτόν, καὶ δεικνύει πόσῃ ἀμύχανῃ τὴν δαίμονιον κάσιν, ἢν αὐτὸς με ἐπὶ κατὰ γινώσκοντα ἔλεγεν, ἐμοὶ δὲ καὶ ὅσα γάμον περιτρίβειν ὥκει. Ducit me ad sese, & ostendit puellam, insigni & divina forma praeditam, quam ipse annos septem natam esse dicebat, mihi vero jam non procul abesse à tempore apto conjugio videbatur. Septennis erat, ut Pannychis. Sed notandum etiam est, quod ille nimirum, qui istiusmodi puellarum potiretur immaturarum, Siculos, acerbos uvas decerpentes, imitari dicebatur. Aristaeus lib. II. Ep. 7. Σικελὸς ἐμπακίζει Πισσόνλης περὶ ἀρτυρῶν παιδισκαλόν, καὶ δὲ φιλήματι ἀμαλίας. Siculos imitari videris, acerbos uvas legentes, quum puellam ante tempus decerpis, etiam basiorum imperitam: quod postea apud Graecos abiit in Proverbium, referuntque Zenodotus, Diogenianus, & Suidas. Sic apud Eustathium ad Iliniam, suae virginittatis florem praemature delibare satagentem, inquit Ismene.

φεῖται παρθένης ἱμῆς· καὶ πρὸς τὴν δέξιν ἐκτελεῖται τὰς εἰχλῆς, &c. καὶ τὴν παλαιὰν τεχνολογίαν ἐμπακίζεισαν. Parce virginittati meae, ne ante messē spicam evulseris, &c. ne acerbam uvam decerpseris. Unde jam & splendida lux Horatio adfulget eodem in Carmine. nescio an ejus viderint interpretes:

----- Tolle cupidinem

Immitis uva. -----

Est omnino illi, immitis uva, quae Varroni, virgo acerbata, in Satt. Sic Nicetas Choniates lib. I. Andronici: Καὶ παρὰ γὰρ ἐκείνους οὐ παρὰ τὴν ἐμπακίζεσαν. Amphlexatrisque est matura acerbata (virginem). Pariter ergo ἐμπακίζεσαν usurpavit. nam supra Eustathius quoque dixit παλαιὰν ἐμπακίζεσαν, uti & Glossae veteres: Ὀμφαξ βίτρυς, acerbata uva, uva immitata. Isthac ego sic ad hujus Petronii loci illustrationem jam pridem concinnaram. Sed postea quum in eruditi Bourdelotii Commentarium incidereimus, pauca de eis adtingentis, delendo, ut meum est institutum, calamus jam paratus erat. Sed continuo semel eis parcendum in praesentia decrevi, fors inde nonnihil gratiae à Lectore initus: praecipue quum methodus hic mea modusque procedendi longissime alius mihi servatus olim sit.

Quum primum virum passa sum.] Ovidius v. Fast.

Virgineo nullum corpore passa virum.

Immerito hic in Sciopium invehuntur Symbolae.

Funonem meam iratam babeam.] Formula isthaec execrationis est, ut infra ad verba cap. CVIII. Data ergo acceptaque patrio more fide, dicimus. Nunc vero inquo in imprecationibus etiam iratos deos fuisse invocatos antiquis. Afranius Deposito:

----- Dii sint tibi irati,

Qui conciere cogites tantum mali.

Ovid. III. de Arte:

Crimina dicuntur, resonat clamoribus aether:

Invocat iratos & sibi quisque deos.

unde lux ipsi Arbitro cap. CXXXIV. ubi Proseleus anus enervatum profatur Encolpium; *Nec contentus ipse peccare, mihi deos iratos excitasti.*

Posse taurum tollere.] Nequiter proverbium traductum, de quo jam plus satis interpretes, de taurique significatione. addam tamen locum Horatii ipsi praetermissum Epod. XII.

----- Pereat male, quae te

Lesbia quaerenti taurum, monstravit inertem.

Ne majorem injuriam in secreto.] Elegans injuriae acceptio de stupro, saepius Petronius cap. LXXXIX. *Volutatusque liberius cum fratre non suo, sive non sentiente injuriam, sive dissimulante.* Et cap. CXXXIII. *Usque in injuriam vigilavit.* Et cap. CXL. *Accessit tentaturus an pateretur injuriam.* Hinc etiam & locus ille cap. CVI. interpretandus: *Nec se minus grandi vexatam injuria.* Convincit impuritatis vox, vexatam, de qua alias. Similiter usus & Plautus Cistellaria I. III. 32.

ὁ θάλαμος ἐνοσμητο thalamusque iterum exornari coepit. Thalamus ergo est, quod post pauca cubiculum vocat: correptumque Girona in cubiculum traxit, Quartilla nempe, quod erat pronubae officium. Cui simile est illud Luciani Dialog. Panop. & Galen. ἡ Θέτις καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπελκυσαντες τὸν θάλαμον, ὑπὸ τῆς Ἀυριτίτης καὶ τῆς Ποσειδῶνος παραπεμπθέντες. Thetis ac Peleus concesserant intro in thalamum, deducantibus eos Amphitrite ac Neptuno.

[Facerent.] Facio, etiam verbum libidinis. sic cap. LXXXI. Facient nunc amatores obligati noctibus totis. cap. CXII. Facuerunt ergo una, non tantum illa nocte, &c. Martialis XI. Ep. 23.

----- Quod nudo cum Ganymede facies.

Per rimam aspiciuerat oculum curiosum, & libidinosa speculabatur diligentia.] Schema furtim spectantis. Sic cap. XCII. Obiterque per rimam foris speculari diligentissime coepi. Appulejus lib. III. Mil. Ipsa per rimam ostiorum quamquam iubet spectare. Et lib. IX. Ac de rima quidam prospiciunt.

Oculum curiosum.] Subinde curiosos oculos, patientes porta, spectaculi prospectu gratissimo reficiens. Appulejus lib. X. Metamorph. Sic & alias.

Commovet valgiter labra.] Lamias turres, & pectines solis nobis hic exhibent Critici suis commentationibus. nos vero, quae nostra sunt, consuetudo more, sincere proferimus. Valga igitur illa laborum commotio, oris est omnino conformatio osculum laceffentis; ea autem haud aliter, quam labio obtorquendo, forasque vertendo, fit: quod antiquis Valgire dictum. ostendunt Grammatici. Inquit in Glossis S. Isidorus: Valgis, foras versi, tumentibus. Lege, foras versis, & labiis intellige. Nec aliud Fulgentius vult, quum alterum Petronii fragmentum profert in Expositione sermonum antiquorum ad Calcidium Grammaticum: Valgia sunt labellorum obtortiones in supinatione, sicut & Petronius ait: Ostorto voluit labello. Apertius tamen Balbus Catholico: Valgia à Volvo dicitur, quasi Volvia, id est, Retortio. Inde equidem rectius forsan deducere videor mihi vocem nostram, belso, scriboque Velfo. Graphice illum habitum oris exprefsit Hispanus Isidorus: foras versis, tumentibus. Porro & Graecis sunt valga videlicet labra χειλὲς λεγὰ dicta, uti ex Arinaci Epigrammate jam pridem ego observaram. Postea idemmet & Jos. Scaligero in mentem venisse, ipsum ab eo Latine factum Epigramma fecit ut credam:

Ὅμματα δ' οὖτοις κρυφίαν ἐνθάλασσα πρὸς αὐτὴν,
Χεῖλα δ' ἀκροβαρῆ' λεγὰ παρακτανυίς.

Vertit Scaliger:

Lumina distortes tacitas prodentia flammis,

Ductas purpurea valga labella rosa.

Effinxit & Anacreon in suae puellae imagine:

Γράφε χεῖλος, οἷα Πειθοῦς,
Προκαλῶμενον φίλμα,
Facito labella Suadae,
Quibus osculum laceffat.

Ceterum subdit Balbus: Proprie enim labiorum obtorsio est, quam facimus, quum aliquem deridemus: unde Valgire est retorquere. Unde & dies omnino inluxit Principis Comici loco in Milite II. I. 16. qui totiens viris doctissimis negotium faceffit. Ratio autem in proclivi est. eadem enim oris est conformatio contemnifica, ac basiorum est invitabunda.

[Et me tanquam furtivis osculis verberabat.] Acute hic more suo Arbiter. Revera oscula Quartillae furtiva non erant, videbantur tamen, quum quicquid temporis à spectaculo vacaret, osculationibus velut subriperet, ac furaretur. Ideo illud tanquam, opportune additum. Propritim autem vocarentur oscula furtiva, quae praesente patre, aut custode, aliove, averso tamen, atque, ut saepe fit, à tergo amanti imprimeret puella. Pari ratione Hispani haud inscite vulgo id vocant, à Hurtadillas. Praeterea, osculis verberare, dictum ut cap. XXIII. basio conspuere. & cap. XXIV. basio distorere.

Cap. XXVII. Videmus senem calvum.] Incipit hinc Neronianae hujus fabulae Actus Trimalcionicus. Sub larva autem Trimalcionis ipsum Neronem Principem latere, alii jam subodorati sunt. Longum vero eruditus ille vir aberravit, qui in Horatium edidit Quotidiana; dum ex Trimalcionis calvitie, five rasura, ut ille vult, ipsum conditione libertina, libertumve fuisse, auguratur. Paucis id palam hic facere in animo est, simulque rei toti adpositam Praefatiunculam. Primum equidem quaero, anne Libertus, ut Deus Mercurius, effingi nimirum auderet, quod Caligulae Principis, ut postea dicemus, fere omnibus fuit audacius deliramentum? insuperque ab ipsa Minerva taeniis duci, quum ideo vel suo Jovi fastus insanissimam nota inureretur? Sed quid loci est ambigendi reliquum, quum plane ipsemet se praebeat denique divinandum, & in Deorum numerum à Mercurio referendum? quae omnia cap. XXVIII. parent. Praeterea addimus, quod etsi jam dicta removerentur, imo potius ingenuitatis indicia reperiri facile foret in de Trimalcione narratiunculis, quam ejus videlicet libertinitatis. Ingenuorum dignitatem totam in Praenomina Romanos antiquitus positam habuisse, jam olim observavit Turnebus lib. II. Advers. cap. 19. adductisque fulcivit testimoniis, illis quippe servi generis homines nimirum carerent. Quo & illud facit Horatii lib. II. Sat. V.

Quintē, puta, aut Publi (gaudent praenomine molles
Auriculae.) - - -

Et

fra; etiamque ad ludi genus, quod postea clarius significat, quum ait: *Alter numerabat pilas, non quidem eas, quae inter manus lusu expellente vibrabant; sed eas, quae in terram decidebant.* nam perdebat illas. Trigonalis enim pilae maxima laus, ne unquam caderet; cui impediendo utraque manu utebantur lufores, uti ex pluribus Valerii Martialis locis docuit Mercurialis lib. 11. Art. Gymn. cap. 5. Ideo ut decideret pila accipienti, astus omnino mittentis erat: cui plurima ad id fraus adhibita. Traho ego & ad lufum huncce novum inventum Urbi Togati, qui nimirum *vitrea pila* ludere, primus edocuit, ut periret, quum caderet. Sic apud nos ollis, aut id genus fictilibus vasculis, id factum. Elegantissima quidem inscriptione apud Vellferum inter Augustana monumenta vitreae illius pilae exstat memoria:

VRSVS TOGATVS VITREA QVI PRIMVS PILA

LVSIV DECENTER CVM MEIS LVRSORIBVS, &c.

Nec eam amplius repetebat, quae terram contigerat. Signanter hic ingenium exprimit Neronis, deridique absque dubio. Illi enim valde in deliciis fuerunt deliciae similes. Sic de ipso Suetonius cap. xxx. *Nullam vestem bis induit.* Quidnam igitur jam mirum, si pilam haud iterarit post terrae contactum? Nec ambigendum, id in aliis servasse. nam Alagabalus, qui Imperator quum esset, dicebat se *Neronem imitari*, narrante Lampridio, *calceamentum nunquam iteravit: annulos etiam negatur iterasse.* Etiamque *lintheamentum* nunquam adigit, mendicos dicens, qui *lintheis lotis* uterentur. Et, quod ridiculum magis est, eadem illi mens in Veneris voluptatibus: *Idem mulieres nunquam iteravit, praeter uxorem.*

Follem. Lexicon vetus: *πῶρα, mantica, foliis.* Vegetius de Re militari lib. 11. cap. 20. *Denique decem folles, hoc est, decem sacci.*

Matellam tenebat argenteam Vas reddendae urinae inserviens *matellam* adpellabant antiqui, etiam *matulam*, *lasanum*, *scaphium*. Hispani *Urinat* ab *ὑρῶν* Graecorum. Qui autem *Metellio Corinthius* Ciceroni est v. Paradox. dubium. Et subsidii nihil à Varrone rv. L. L. ita variantes sunt lectiones. Quod tamen certius constat, Alagabalum, est, carius minxisse. Sic de illo Lampridius: *Onus ventris auro excepit: in myrrhinis & onychinis minxit.*

Quae inter manus lusu expellente vibrabant. Non usque adeo improba haec lectio, ut egeat necessario emendari. *Vibrare* enim neutraliter sumitur, ut saepius alibi Auctoribus priscis.

Digitos concrepuit. De hac consuetudine consulendi interpretes. De ipsa & intelligendus Velius Longus de Orthograph. Nam & digitorum sono pueros ad respondendum clemus. Fuit etiam,

obseruo ego, inter signa amantium nocturna ille digitorum crepitus. Tib. lib. 1. El. 11.

Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis;

Non mihi, quum multa decidit imber aqua.

Non labor hic laedit, referet modo Delia posses,

Et VOCET AD DIGITI ME TACITURNA SONUM.

Novo autem more Petronius, *concrepare digitos*, dixit. alii Latini auctores *digitis concrepare*, ut Plautus in Milite, Cic. 111. de Officiis. At nos de aliis digitorum sonis alibi egimus.

In capite pueri terfit. In coma pueri pendula linteoli vice, res mira, nova, nondum quid simile in antiquitate offendere mihi adhuc contigit, praeter illud Epigrammatistae nostri ad Theopompum formosum puerum:

- - Has unde posuisti ungues comis?

Tacco de capillis Mariae absterforis pedum Domini apud Pharisaicum discumbentis, tantum veneror.

Cap. XXVIII. *Itaque intravimus balneum.* Etiam de Trimalcione hocce capiendum, ut ex sequentibus liquet. & apte. nam pila se exercuerat senex. Post exercitationes enim lavandi à primis temporibus consuetudo percrebuit. Ideo, observo ego, *Gymnasia* olim prope mare constructa. Plane docet Aelianus de animalibus lib. vi. cap. 15. τὸ γυμνασιὸν τοῦ τῶν Ἰατρῶν ἐπικείται τῇ θαλάττῃ. οἷον ἐφ' ἑσθὶ μετὰ τὰς δρομὰς, & τὰς κοίτρας κατιόντες ἐν ταύτῃ ἀπελθόντο κατὰ τι ἐὶ δὲ ἀρχαίων. *Fajensium igitur Gymnasium mari imminet: illic ephabi post cursum, & palastras mare ingressi, antiquitus recepto more, lavabant.* Iucundum fane saluberrimumque habebatur in primis, pulverem ac sudorem aqua abluere. Ea propter itidem fuere & juxta flumina. Philostratus indicat in Apollonii vita cap. 18. lib. vi.

Ἄγε μοι τῆτον ἐπὶ τῇ τῷ ποταμῷ ὁρῶν ἐφ' ἧς αἱ παλαιῶσαι. *Ipsum autem ducito (canem scilicet) adfluminis ripam, ubi palaestrae exercentur.* Proinde fane & in Campo Martio, qui Romae secundum Tiberim erat, juvenus Romana exercebatur. Diserte tradidit Livius lib. 1. V. C. *Ager Tarquiniorum, qui inter Urbem & Tiberim fuit, consecratus Marti, & Martius deinde dictus, quia exercitia ibi fiebant: palaestritae in eo se exercebant, & jam fatigati ludo abluebant se in Tiberi, & natabant.* Quod etiam Vegetius lib. 1. de re milit. cap. 10. ad exercendum militem videtur retulisse: *Ideoque Romani veteres, quos tot bella, & continuata pericula ad omnem rei militaris eruditorum artem, Campum Martium vicinum Tiberi delegerunt, in quo juvenus post exercitium armorum sudorem, pulveremque dilueret: ac lassitudinem cursum natandi labore deponeret.* Luculenta est ipsius Campi apud

Strat-

Strabonem lib. v. ejusque exercitationum descriptio, quem vide. Innuat morem etiam Themistius Orat. i. ubi de Athletico ritu apud Eleos, & Pisatas, verba in hunc modum instituit: Ἄλλα τὸν γε Φιλάμονα ἰκέειν ἔκ αν ποτε ἤφισταν πρὸς τῷ Ἀλφειῷ κλισσάσθαι, μὴ ζυμωστικῶν τοις Ἀισιτοῦλοις τῷ γένει, & παῖδα ποικιλαίνε. Vertit Petavius: Verum Philammonem illum nuncquam ad ALPHEUM ASPERGI PULVERE visissent, nisi testem se generis ejus professus esset Aristoteles, atque in filium adoptasset. Ideo in thermis postea utraque coniuncta, gymnasia, & balnea; ut ab exercitiis irent protinus lavatum. Ostendit insignis Plinii Junioris locus Ep. 6. lib. v. describens Tufculanum suum: Apodyterio superpositum est Sphaeristerium, quod plura genera exercitationis pluresque circulos capit. Unde autem Apodyterium, dicimus infra hoc capite.

Et sudore calefacti momento temporis ad frigidam eximus.] Recte Laconico uti, ubi sudarent, quia non se illi exercuerant; eo autem Trimalcio, si lubuit, potuit abstinere; praevis necessario sudor lavationi, quod, puto, lippi jam viderunt. Sadoris autem excitandi varii modi: nam quibus exercitia defuissent, haud tantum subsidio sudatorium. Plures recensent Celsus lib. ii. cap. 17. Aëtius Tetrab. i. Sect. iii. cap. 9. Cella illa, ubi sudor eliciebatur, Laconicum vocata, Sudatorium, Assum, Cella asfa, Cella sudatoria, & Suiatis Vitruvio. Eam jam olim ex Pisanis balneis descripsit Robortellus, quem vide. More vero Laconum à Laconico ad frigidariam transitum fecerunt, mediam, ubi calida lavabant, praetergredientes, expresse Martialis lib. vi. Ep. 42. de Hetrufci thermis:

Ritus si placeant tibi Laconum,

Contentus potes arido vapore,

Cicula virgine Martiaque mergi.

Vide Plutarchum in Alcibiadis vita. Sic de Plinio Nepos ejus Ep. 16. lib. vi. Usus ille sole, (sudatorii vice) mox frigida, gustaverat jacens. Hance vero hujus loci veram esse scripturam, evincunt illa Ep. 5. lib. iii. quae de avunculo quoque: post solem plerumque frigida lavabatur, deinde gustabat. Erat aetate Neronis id frequenter in usu. Carmis quippe, Massiliensis Medicus, valde probaret, suaderetque. Sic de Paconio Agrippino, quem in exilium egit Neronis faevitia, (ut narrat Tacitus extremo lib. xvi. Annal.) tradidit Epistetus, post exercitia quinta hora frigida lavari. Ita & Seneca psychrotem seipsum vocat, hoc est, lavatorem in frigida, Ep. 53. & 83. Ratio in proclivi est. nam ut docet Galenus in x. Method. sic membra, quae excelsa sunt, sive in anterioribus foliis, sive in exercitiis refrigerantur; ac vires, densata cute, simul firmantur; ubi hocce latius persequitur. Interdum (ut morem non protritum hic

haut praetermittam) postquam sudorem excitaverant, antequam in frigidam descenderent, corpora siccis pulvisculis conspergebant; cutem sic aliquantulum constipantes, ne corpus sudore jam laxum, & transpirabile subita frigiditate rigorem pateretur, morbumque contraheret. Hocce ego ex Plinii didici insigni loco lib. xxi. cap. 19. sic de rofarum foliis loquens: Et aridis, & expressis, aliquis usus. Diapasmata inde sunt ad sudores accendendos, ita ut a balneis inargent corpora, dein frigida abluantur. Retinui veterem scripturam, inarescant corpora, quae plane concinnior ad mentem auctoris. Huc etiam spectat & quod praemisera cap. eodem: Et siccis (rosarum foliis) femina asperguntur. Disertim & diapasmata vocavit, hoc est, conspersoria. Constabant ex aridis floribus, additis nonnunquam aromatibus. Innuat plane Theophrastus lib. de Odoribus: Ὅς μὲν τὰ ἀρώματα, & τὰ διαπασματα, παντὶ θινί, ζυροῖς ποῖος ἐνέει. Ut qui aromata, ac diapasmata, componunt, sicca siccis. Unde Plinius lib. xiii. cap. 2. Siccis odoribus constant, quae diapasmata vocantur.

Jon Trimalcio unguento perfusus.] Eo usque luxur illius aevi. Plinius lib. xiii. cap. 3. Liniq; jam non solum, PERFUNDI UNGUENTIS gaudent. Sic ego distingo locum, aliter confusum, minime tamen emendatione indigentem. Sed planius adhuc inlustrat, quid sit nimirum unguentis perfundi, quum inquit: Viximus etiam vestigia pedum tingi: quod M. Othoem monstrasse Neroni Principi ferebant. Quaeso, ut qualiter sentiantur, juxtaque, ab ea parte corporis? Ne aut aliquem ex privatis audivimus jussisse, jargi parietes balnearum unguento, atque C. Principem, solia temperari; ac ne * principale videatur hoc bonum, & postea quendam ex servis Neronis. Unguentis ergo dilutis in balncari folio lavabant, & sic vere tunc illis perfusi, madefactique. Plane de Cajo ipso Caligula Tranquillus cap. xxxvii. Commentus novum balnearum usum, portentosissima genera ciborum, atque coenarum: ut calidis frigidisque unguentis lavaretur. Verum enimvero post Cajum eo deliciarum ventum, ut ad servos usque Neronis devoluta sit insignis luxuria. Quid igitur de Principe ipso sentiendum, cui id tribuit in praesentia Petronius? Dicit Eutropius lib. i. cap. 4. de ipso loquens: inistatae luxuriae, junctumque, ut qui, in C. Caligula, in calidis frigidisque lavaret unguentis. Item Eusebius in Chronico: Nero tantae luxuriae fuit, ut frigidis, & calidis, lavaretur unguentis. Siganter ergo admodum hic notat illum Arbitrari sub Trimalcione. Ceteri vero interpretes veniunt galeati, prorsus esse Andabatas arbitrabaris.

* Id est, Principum.

(R)

Ter-

Tergebatur.] In Apodyterio, in quo Cornelius Celsus docet, *se novissime, qui se lavissent, abstergere, & ungere consuevisse.* Ita Galenus quoque lib. x. Method. In Apodyterio etiam, quod & tepidarium vocabatur, ad balneas ingressuri exuebant vestes, unde ei nomen ἀποδυτήριον. Latine sonat *spoliatorium*, sive *spoliarium*. Vesteres Glossae: Ἀποδυτήριον, *spoliarium*. & D. Isidori Glossarium: *Spoliaria, exteriores balnearum cellulae.* ita Lexicon Arabico-Latinum: *Spoliarium, exterior balnei cellula.* Hinc juniori Plinio facem splendendam accendo lib. III. Ep. 5. ubi de avunculo: *In secessu solum balinei tempus studiis eximebatur, quum dico balinei, de interioribus loquor. nam dum distringitur, tergiturque, audiebat ali- quid, aut dicebat.* Plane indicat in exteriori cella distringi, ac tergi, hoc est, in Apodyterio: Describit ipsum Baccius lib. VII. de Thermis, praebetque ichnographiae icona. Vestes igitur in Apodyterio deponebant, quum balneum intrabant; ac postquam laverant, eodem revertebantur; & ungebantur ibidem, & tergebantur, iterumque vestes sumebant.

Non linteis.] Vide quae dicimus ad verba capitis xci. cum linteis & strigilibus, quae huc pariter spectant

Sed palliis ex mollissima lana factis.] Nihil de palliis istis interpretes, sed manum, ut est in proverbio, sub pallio continent. Ego suspicabar jam olim *Endromidem* esse, ex illis nempe, quas Tyrias vocat Juvenalis Sat. VI. exponuntque interpretes, purpureas, molles, pretiosas, ac leves. Endromide enim sudorem ceromate permixtum, in palaestra & cursu excitatum, abstergebant, unde ei impositum nomen. recte igitur Trimalcioni unguento perfuso & endromis abstergendo adhibita. Nec obstat, quod ipsam faciat Martialis pinguem, & sordidam, quum levissimas, mollissimasque conquirere facile beatoribus, & utcunque res sit, de endromide etiam ipsus Valerius effert lib. XIV. Ep. 126.

Pauperis est munus, sed non est pauperis usus. Recentioresque, à divitibus usurpari solitam, palam fecerunt; sicut & ad usus balneares adhiberi, viri docti Rhenanus, Pamelius, & Salmasius; praecipue autem post frigidam. Praeterea & Martialis testimonio mihi, quae nunc dixi, videor fulcire; mittit ad amicum endromidem, & posteaquam, variis ejusdem muniis recensitis, multifariam laudasset, addidit lib. IV. Ep. 9.

Non sic in Tyria sindone tutus eris.

Hoc est, satius & tutius tibi erit, pallio isto tegi & abstergi, quam linteis aliis Tyriis videlicet. Sindonem enim, notum est ex Pollucel. II. cap. 16. confici olim ex Aegyptiaco lino; & sic vocatam credimus, quia primum, ut opinatur etiam Baysius cap. 13. de re vestiariar. in Si-

done urbe fieri coeperit: recteque Tyria ideo a Martiale dicta, quia vicinae erant urbes Tyrus & don. quo etiam & id mire facit Marcelli: *Plagae, grande LINTEUM tegmen, quod nunc torale, vel leiticariam sindonem, dicimus, quarum diminutivum est, Plagulae.*

Iatraliptae.] Frequens est iatraliptarum mentio in gymnasiis; erant veluti medici athletarum, qui interdum Gymnaetae, Progymnaetae, Paedotribae, & Aliptae nuncupati. Progymnasi à Seneca Ep. 83. de quibus plura Mercurialis, Turnebus, & Petr. Faber. Hic vero Petronio unctores sunt, qui tamen, ut Principem deliciosissimum decebat, simul artis Medicae gnari quum essent, scite officio suo fungerentur, manibusque doctissimis. Medicunctores haud incommode possent Latine nominari, sive *Reunctores*, ut ex Plinio volunt nonnulli, meo autem animo non bene.

In conspectu ejus falerum bibebant.] Potabant large & in balneis. nonnulla consuetudinis proferam testimonia. Adpositissimum hocce Martialis est lib. XII. Ep. 71.

*Linca ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et supra tegulam hujus foderet anus;
Atque olei stiliam donaret Opellius unctor;
Nudorum tetricus censor, & asper, erat.
Frangendos calices, effundendumque Faler-
num*

*Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A sene sed postquam numi venere trecenti,
Sobrius à thermis nescit abire domum.*

*O quantum diatibeca valent, & quinque coma-
ti!*

Tunc, quum pauper erat, non sitiebat Aper. Faleri hic Valerius pariter meminit, itemque unctoris, quem Arbitr, ut diximus, vocat iatraliptam. Quinctiliani autem do aliud testimonium extremo cap. 6. lib. 1. Igitur ut velli, & comam in gradus frangere, & in balneis perpotare, quamlibet haec invaserint civitatem, non erit consuetudo, quia nihil bonum caret reprehensione. Inter mores igitur corruptissimos & ille habitus olim, quapropter ipsum exagitat non semel Seneca F. Vide Epist. 122. & Plinium lib. XIV. cap. 22. & Arnobium, ut puto, lib. 1. Potionem vero calidam in balneo quoque praebere solitam, ex Plauto ego jam pridem observabam in Rudente II. III. 43.

Aedepol, Neptune, es balneator frigidus:

*Cum vestimentis postquam abs te abii, al-
geo.*

Ne thermopolium quidem ullum ille instruit;

Ita saltem praebet potionem, & frigidam.

Videlicet uti balneator perversus. Causam autem, cur in conspectu Principis, adpositissimam edit Bourdelotius, quem adi.

Hinc, involutus coccina gausapata.] Hinc, id est, è balneo, exiit nimirum gausapatus. Simile il-
lud

Iud Senecae Ep. 53. *Sed memor artificii mei veteris, mitto me in mare, quomodo sycebulam decet, gurgitatus.* Ibi etiam Lipsius notat. Nos vero de *Gaufapis* jam cap. XXI. *Atque ergo*, id est, ex balneo, *lecticae impositus est*, ait Arbitr. Eiusmodi erant Trimalcionum deliciae. Inrepat idem divinus Seneca loco inlustri cap. 12. de Brevitate vitae: *Audio quendam ex delicatis (si modo deliciae vocandae sunt, vitam, & consuetudinem humanam deducere) quoniam ex balneo inter manus elatus, & in sella positus esset, dixisse interrogando, jam sedeo?*

Gaufapa.] De *Gaufapis* supra memoriam fecimus cap. XXI. ubi de ea meminit Petronius.

Lecticae impositus.] Viri docti plura jam de lecticis. Insuper tamen ego Luciani locum addam in Cynico rei inlustrandae opportunum: *Ἰμεῖς οἱ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τοῦ ζυγίου χρεώστε, καὶ οὐτε ὁ αὐτὸς, ἀπὸ τοῦ ἀμαξίου, τὰς κλῖνας τοῖς τοῦ ἀρχαίου ἀγῶνι, αὐτοὶ δ' αἰὶν καὶ κλισίᾳ τρυφῶντες, καὶ ἐκείνῃ, ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἰσχυροῦτε τῆς ἀνθρώπου, ταύτην, ἀλλὰ καὶ ταύτην, τοῖς περὶ τὰς κλῖνας, εἰ οἱ ταῦτα μάλιστα τοῖς ἵπποις μάλιστα ἀναγκαζοῦνται.* Vos, inquam, qui homines tanquam ium utis utimini. Nam eos iubetis, ut lecticas tanquam currus in cervicibus ferant. Ipsi vero in sublimi residetis delicati, atque illinc homines, perinde tanquam quinos, aurigamini im crantes ut hac, non illac, eant. &, qui haec facitis maxime, iidem maxime beati videmini. At magnus vir, dum Elect. lib. I. agit de lecticae forma, satis non vidit, quid asseres essent in illa. Lecticam enim ex asseribus compactis videtur formare: quod licet equidem non inficior, minime tamen hic adfirmare dubitem, ipsorum neutiquam esse, quam faciunt scriptores prisca, memoriam. Longe enim diverso usui in lecticis fuerunt asseres illi adhibiti, quod ego sic ostendo perspicue. Perfecta jam lectica oblongi nimirum inferebantur asseres per ejus latera, ipsi porro hinc inde foras scilicet ab illa progrediebantur, ac prominebant eo usque, ut illis, videlicet asserum extremitatibus, aut humeris, aut manibus, impositis, facile lecticarii servi tollere possent lecticam, loris tamen à collo pendentibus, ponderi nempe minori cum labore sublevando, super interdum additis. Huc procul dubio trahendus Martialis:

*Quem grex togatus sequitur, & capillatus,
Recensque sella, linteisque, lorisque.*

Nunc autem ipsiusmet tantum testimoniis, quae doctus vir, invitis autoribus, ad suam deflectere conabatur sententiam, nostram, ut planius constet, stabilire proposui; quae paulo penicillatius examinanda. Sic Juvenal. Sat. VII. vers. 132.

*Perque forum juvenes LONGO premittit asserē
Medos.*

Apertius adhuc Martialis lib. IX. Ep. 23.

Et canisfinatus nostro Syrus asserē sudet.

Erant enim, quod magis quidem rem convincit, asseres illi omnino exemptiles. Plane Juvenalis indicat Sat. III. 245.

- - - Ferit hic cubito, ferit asserē duro

Alter. - - -

Et Suetonius in Caligula cap. LVIII. *Ad primum tumultum lecticarii cum asseri us in auxilium adcurrerent.* Enim vero nobis haec cognitu prorsus faciliora sunt, qui huiusmodi gestatorias fellas, exemptilibus asseribus, lorisque, à servis itidem deferri videmus passim.

Praecedentibus faleratis cursoribus quatuor.] Cursores isti diversi ab illis, quorum cap. sequenti mentio, de quibus & nos ibi. Symbolae autem inepte confundunt. Horum ministerium satis unico Seneca indicare Ep. 123. *Omnēs jam sic peregrinantur, ut agmen cursum antecedit.* Turpe est nullos esse, qui occurrentes via decificent, qui honestum hominem venire magno pulvere ostendant. Antecedebant ergo dominos, turbamque submovebant. Faleratos autem cursores suos fecit Trimalcio luxu insanissimo: Phalerae namque Equitum; ac nobilium erant ornamentum, ut vel sic intemperiem Principis innueret Arbitr. Idemmet notatum Tranquillo de ipso Nerone cap. xxx. ut jam, illum Imperatorem hic repraesentari, videret, qui inter Criticos clueret Tiresias: *Nunquam carrucis minus mille fecisse iter, traditur, soleis mularum argenteis, canisfinatis mulionibus, armillata, & phalerata cum Mazaeum turba, atque cursum.* Praeterea phalerae sunt & equorum ornamenta. Quid si dicamus, eas dedisse cursoribus Neronem; uti alas Verus Imperator, Spartiano teste, ventorumque vocabula, ut illorum sic pernicitatem uterque significarent? Judicium penes doctos esto. Procul dubio vero servi, qui a pedibus dicebantur, intelligendi cursores. Fortean & cursores Anteambulones vocati. nondum tamen mihi videre contigit locum ullum, unde conligere liceat, anteambulorum operam haud liberorum fuisse. nam disertim Martialis de seipso loquens lib. X. Ep. 74. ait:

- - - Quamdiu saluator,

Anteambulones, & togatulos inter,

Centum merebor plumbeos die toto.

Erant omnino officiosi illi togati, qui sportulae mercede officii gratia potentiores comitabantur anteambulantes. Ipsi Valerius Ep. 18. lib. II.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis:

Tu comes athenius; jam sumus ergo pares.

Et lib. III. Ep. 7.

Centum miselli jam valete quadrantes,

Anteambulans equitum lassus.

Item Suetonius in Vespasiano cap. II. Qua autem ratione, qui de Operis fervorum scripserunt, ipsos in familiam urbanam intruferint,

(R 2)

ego

ego prorsus ignoro. quod animadversione dignum iudicavi, ne juvenus studiosa deciperetur. Verum enimvero cursorum ministerium plane servile, quod vulgo fati notum. qui velit tamen adeat Paulum [C]um leg. 99. §. ult. ff. de leg. 3. & de Curforibus.

In quo delitiae ejus ferebantur.] Ad exemplar prorsus M. Antonii, cujus inter alia flagitium hocce exagitat Cicero Philipp. 11. qui locus Petroniano simillimus: *Vehebatur in effedo Tribunus plebis*, (Antonius) *littores laureati antecede- bant: inter quos, aperta lectica, Mimia portaba- tur*, &c.

Delitiae ejus.] Quos in delitiis habebant, *delitias* vocabant. Statius in Epicedio in filium lib. v. Sylv. v.

*Non ego mercatus Pharia de puppe loquaces
Delitias, doctumque sui convicia Nili
Infantem, linguaque simul, salibusque protervum
Dilexi. - - -*

Virgilius Eclog. 11.

*Formosum pastor Corydon ardebat Alexin,
Delicias domini.*

Quo adlusit Propertius lib. 11. Eleg. ult.

*Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin,
Agricolae domini carpere delitias.*

Elegantem & noſter Quinſtilianus lib. 1. cap. 2. *Gaudemus, ſi quid licentius dixerint: verba ne Alexandrinis quidem permittenda delitiis, riſu & oſculo excipimus. Sunt omnino, qui pueri Alexan- drini* Petronio infra cap. xxxi.

Puer vetulus.] Qui pueri *vetuli*, ſupra jam vi- dimus cap. xxii. Varro adpoſitiſſime Bajis: *Quod ſola ſolum innubae ſunt communes; ſed etiam VE- TERES PUERASCUNT, & multi pueri puella- ſcunt.* Hoſce & apud divinum Senecam haut ob- ſcure delineatos, mihi videre videor Epist. 122. nec non Eunuchos, qui ideo videlicet caſtrati, ut diutius itidem eorum abuterentur pueritia: *Non vivunt contra naturam, qui expetunt, (ſic leg- it Lipſius) ut pueritia ſplendeat tempore alieno? quid fieri vel crudelius, vel miſerius, poteſt, num- quem vir erit, ut diu virum pati poſſit? & quum illum contumeliae ſexus eripuiſſe debuerat, ne aetas quidem eripiet?*

Cum minimis ſymphoniis tibiis.] Inluſtris de ti- biis locus. Verbatim nos perſequimur. *Tibiis*, duas quippe uno ſpiritu animabat. Inventum hocce Hy- agnis eſt, Appulejo teſte in Floridis. Poſtea in uſu crebriter. Martialis lib. xiv. Epigr. 62. *Lemmate Tibiae.* Plura ſic antiquorum ſimulacra duas inſtando & hodie viſuntur. Progredior, ſym- phoniis, hoc eſt, concinentibus, conſonanti- bus. Ubi & genus expreſſit concentus, ex gra- vi ſcilicet, & acuto temperati. *Symphonia*, inquit D. Iſidorus, *modulationis eſt temperamentum, ex gravi & acuto concordantibus ſonis, ſive in voce, ſive in FLATU, ſive in pulſu.* Eandem ſympho-

niae modulationem, pariſſime quoque in ſono- rum triplici genere muſicorum, & Caſſiodorus agnovit: *Symphonia eſt ſonitus gravis cum acuto temperatus, modulationem efficiens in voce, vel in organis quae percutiuntur, aut INFLANTUR.* & iterum lib. de Muſica: *Symphonia eſt temperamen- tum ſonitus gravis ad acutum, vel acuti ad gravem, modulamen efficiens: ſive in voce, ſive in FLATU.* Signanter etiam melos illud ſymphoniacum, hoc eſt, ex gravi & acuto temperamentum, dedit & tibiis Appulejus: *Primus Hyaginis laevis & dextris foraminibus, acuto tinnitu, gravi bombo, concen- tum muſicum miſcuit.* & plures alii. Pythagoras autem ex impari tibiarum longitudine ſympho- niam quoque in ſonorum differentiis quaeviſit, quod large Cenſorinus oſtendit cap. 10. Addit demum, *minimis.* recte: nam tibiae olim aliae erant breves, ac longae aliae, & inter utraſque mediae. Ut plurimum breves pueriles erant, dic- tae ideo puellatoriae, ſive ob clariorem ſonum, uti voluit Solinus cap. 11. Polyhiſtoris. Pueri enim pariter, ac feminae, & ſpadones *ὀψώνιοι* ſunt: anguſtior quippe illis arteria, ut docent Ariſtoteles de Hiſt. Animal. & Seſt. 11. Problem. & Alexander Aphrodiſaeus Problem. lib. 1. Sed puellatoriae erant, quae Graecis *παρθενίοι* dictae: nam diſferre eas volunt nonnulli à puerilibus, quas Graeci *παῖδες* vocabant. Athenaeus lib. iv. *εἰσι δ' οἱ αὐτοὶ (ἡμίποιοι) τοῖς παιδικοῖς καλεμέ- νοις, οἷς ὅτε εἴην ὑπαγανίοις, πρὸς τὰς εὐαχίας χρᾶν- ται: διὸ καὶ τερενας αὐτὰς κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων.* *Sunt autem ipſae (* Hemiopei) eadem cum pueri- libus tibiis, quibus, quod ad canendi certamina mi- nus idoneae, in conviviis utuntur. quamobrem & teneras vocavit Anacreon.* De hiſce omnino ca- piendus Epigrammatarius, ubi Turanium ad coe- nam invitat, Ep. 78. lib. v.

Parvi tibia condyli ſonabit.

Et eis haud puto abſimiles, quas rebus ſacris ad- hibere poſtea Catholici, vocavitque pueriles ſiſtulas Venantius lib. 11. Carm. ad Clerum Pari- ſiacum. Utraſque igitur illas pueriles, & puella- torias, *minimas* agnoſcimus, & propriim eas puero Petronio tribuiſſe. Breves etiam fuere & *Gingrinae*. Feſtus: *Gingrive anſerum vocis pro- prium eſt. Unde genus quoddam tibiarum exiguarum, Gingrinae.* Eaſdem Solinus adpellat *breuiiores.* & Heſychius: *Πυχρίαί, αὐλοὶ μικροί.* unde claret error ibi ſcribentium, *μαροί*. Latius autem eas ex Xenophonte deſcripti Euaſthius in lib. xvii. Iliad. Homeri. Porro de *mediis* memoria apud Heſychium; de *longis* apud Dionem, ſive Xiphi- linum, in Othone.

Prasinaſtus ceraſino ſuccinctus cingulo.] Certum eſt ſeſe medios cinxiſſe Romanos cingulis, bal- theis,

* Semiplenae, ſive, ſemitoniae.

theis, zonis, semicinctis, linteis, aliisque, de quibus plurima mentio aliis scriptoribus, etiamque Arbitro est. nunc hostiarium cinctum vides *cingulo cingulo*, quae fortassis nota pecaliaris servorum Neronis fuit, aequae ac *prasinus* color. notum Prasinæ factioni fuisse Principem. Servus autem illo cingulo etiam forte notatus, eo quod *cinguli* olim indices fuerint Magistratus, dignitatis, imperii. Suidas; *ζώνη, τὴ ἀξιώμας*, & in Jure Civili *cinguli honor*. l. 14. Cod. Theod. de privil. eorum. Et leg. 2. C. ut dignit. ordo. ut vel exin Neronis infamia conjici quoque facile possit. Sed alias nos in isto opere de diversis cingulis latiuscule loquimur.

Prasinatus.] Notum & hinc jam in Neronem satyricum scema. Ego autem magis adhuc confirmo. Nam Cajum Principem, quem penitus aemulari, gloriosum duxit imprimis ipse Nero, (ut alibi dicimus) Suetonius testatur, nimis factioni Prasinæ fuisse addictum. inquit ergo in Ciliaga cap. LV. *Prasinus factio ita addictus, & deditus, ut cecidisset in statu adgenuis, & maneret, &c.*

Cavea pendeat aurea, in qua pica.] Martialis Ep. 6. lib. III.

Positur in cavea mortua pica mibi.

Argentae autem cavea psittaci Melioris apud Statium lib. II. Sylv. ubi elegans perfectaque omnibus suis numeris id genus cavearum descriptio:

At tibi quanta domus rutina testudine tuas?

Connexusque ebori virgarum argenteus ordo?

&c. ubi & limina, & fores.

Pica varia intrantes salutat.] Firmata satis lectio *picae variae*, et si scriptura altera, quam sua editione Bourdelotius ex nescio quis MSS. exhibuit, ferri & optime possit. nimirum, *pica varia intrantes salutat*. nam cum non leviter caeri videtur id Nasonis in Philomela:

Pica loquax T. ARIAS modulatur guttore co s,

Scurriliter strepitu quicquid & audit, ait.

Vulgaris tamen semper a nobis praeferrenda est. Variis enim velut ex centunculis pica vestita spectatur, nigerrimis, & candidis. Nobis avis est vulgarissima simili vocabulo *Picaea*, & aliter *Urania* dicta. Erant igitur doctae antiquitas, quae volucres erant vocales, potissimum salutare, *χαίρει, αὖς, vale, ῥαυε*, dicentes, cujus innumera scriptoribus vetustis testimonia.

Cap. XXIX. *Non longe ab ostiarii cella canis ingens catena vinctus.*] Servi, qui aedium olim custodiae erant pro foribus adhibiti, *Ostiarii* vocabantur, *Janitores*, *Custodes*, *Claustriarii*, & *Pueri à janua*. Notum jam hoc & iis, qui nondum aere lavantur. Praeterea erant & illis insuper additi *canes*, natura sua excubitores vigilantissimi, ut ab iis tandem ingressu arceretur ignotus ille, qui aliud videlicet agentem praefugisset janitorem. Adposite hic noster Columella recitan-

bus lib. VII. cap. 12. *Nunc, ut exordis priorem pollicitus, de mutis custodibus loquar: quamquam canis falso dicitur mutus custos, nam quis hominum claudere, aut tanta vigilantia, &c. &c. furem, praedicat, quam iste latratu? quis famulus amantior domini? quis fidelior canis? quis egestior corruptior? quis excubitor inveniri potest vigilantior?* Trimalcionis vero canis mutus custos vere diceretur. Ceterum ad limina erant utrique janitores, ut à loco, videtur, discedere non possent, adligati, catenaeque vincti. Hocce tamen videntur nonnulli ignorasse ex Petronii interpretibus, sed adeo res clara est ex pluribus locis utriusque Senecae, patris, & filii, Suetonio in Vitellio cap. XVI. & lib. de Claris Rhetor. Ovidio passim, perinde ac Tibullo, Plauto, Phaedro, Afranio, Naevio, aliisque innumeris, ut pudeat in eo diutius immorari. Unicum tamen ex Theodoro Metochita proferam testimonium, quia Neronis aevi est, lectuque sane dignum. *Ἐπεὶ δὲ Νέρωνος καὶ Σίμωνος μαγικοῦ ἦν. πρὸς ὃν ὁ κορυβαῖος εἶδεν, εἶρε κυνα δεδεμένον ἀλυστα ἐν τῷ πυλῶνι αὐτῶν, κατεστρωθεὶς τὰς ἀντιπροσώπας ἐπιμαρτυρίας εἰσελθὼν ἐπὶ τὸν Σίμωνα. ὃ δὲ καὶ οὐκ αἰσίων εἰσελθὼν, καὶ ἀνταποκρινθεὶς πρὸς Πέτρον ἀπαγγέλλει.* Vertit Menestius: *Sub Nerone etiam Simon magus erat, ad quem quum vir summus Petrus accessisset, eum invenit in vestibulo ad catenam alligatum, dormientem qui ingressu ad Simonem intrare videtur. Huic intrare illo jussit, & de Petro voce humana nuntiare. Vincula illa impedimenta vocata invenimus, etiam & compedes.* Porro canis iste Trimalcionicae domus custodiae joculariter erat adhibitus. Ast alibi apud Petronium ipsum catenarius est Molossus vivus, quem janitrix comes in Eumolpum instigat cap. xcv.

In pariete erat pictus.] Efficti ergo olim canes janitores per jocum ac per risum magnarum domorum vestibulis, sive vivorum vice, sive additi cum vivis. Ex auro, & argento sculpti in regis Alcinoi aula Homero sunt, VII. lib. Odysseae. Ex marmore autem duo Anno 1558. reperti fuerunt prope Tiberim, via Vitellia ad laevam duobus passuum millibus ab Urbe. Antiqui omnino sunt illi, & artis industria, ac magnitudine, mirabiles. Fuisse autem in eum, quo de agimus, usum effigiatos, quum multa plane convincant, tum sedendi modus, ac totius corporis habitus, imitar excubitorum formidabilis, nullum prorsus ambiendi locum reliquum faciunt. Habent praeterea & sua collaria, ut catenae eis infererentur, quibuscum adligabantur, uti jam diximus. Illos nobis jam dedit in suis Antiquitatibus Romanis Boissardus. ipsum adi.

Quadrata littera.] An litterae erant, quae longae Plauto bis aut ter dictae erant, aliae ab illis, erantque olim litterae diversae longae, & quadratae?

tae? Vide ipsum Comicum Aulularia i. i. 39. Poenulo iv. ii. 15. Rudente v. ii. 27. Ego etiam olim per somnium cogitabam, an fors hacce aut simili forma litterae illae fuissent figuratae?

CAVE CAVE CANEM,

uti in nonnullis numis antiquis litterae similes hodie spectantur. Verum enimvero quum litteras minuscultas, quibus hodie utimur, & olim in usu fuisse, certum sit; haud inepte ut majusculas, aut capitales, denotaret, adderet signanter, *quadrata littera* fuisse titulum scriptum. Fidem nobis minuscularum litterarum faciunt veteres inscriptiones, quarum copia apud Gruterum non minima, observavitque Scaliger F. cap. 19. suorum ad ipsas indicum, quod est rerum Grammaticarum. Alias & aliae quoque reperiuntur inscriptiones nonnullae, quae adstruunt id ipsum. Non autem proculdubio, ut hocce insuper moncam, idem Josephus istud animadverterat, quando apud Wouwerium suavit, *quadratas litteras* omnino esse quae-rendas. Ceterum quod ex Quintilianiano vir doctus comminiscitur, ego prorsus non capio, quum pariter Petronii aeco, & Quintilianii, vel ipso adfertore, capitales, quadrataeque litterae fuerunt in usu: antiquissimae vero adeo obsoleverant, ut neutiquam Arbiter egeret, formam quadratare designare, ut non vetustissimis characteribus illud fore descriptum, intelligeretur.

CAVE CAVE CANEM. Per jocum etiam erat admonens inscriptio cani depicto addita; quod ex edicto Aedilium non liceret, canem mordacem ita habere, ut cuiquam nocere, vel damnum inferre posset. leg. 40. cum seq. de Aedilit. edict.

Venalitium titulis pictum. Pictum in porticu venalitium, ut infra hoc capite grex curorum. apte ut figurarum varietate spatiantes delectarentur, fallerentque tempus expectantes. Sic in publicis porticibus depicta munera gladiatoria exponi solita, Plinius adferit cap. 7. Hist. Natur. lib. xxxv. quod videtur innuere inventum fuisse Neronis liberti, nisi C. Terentii Lucani esse mavis. Erat ergo apud Trimalcionem grex catastorum depictus, quibus (ut in foro, ubi venum expositi) tituli collis erant aptati. Quid tituli illi indicarent, novimus ex edicto Aedilium Curulium, ubi qua parte de mancipiis vendendis cautum est, scriptum sic fuit testante A. Gellio lib. iv. cap. 2. TITVLVS SERVORVM SINGVLORVM VT SCRIPTVS SIT CVRATO, ITA VT INTELLIGI RECTE POSSIT, QVID MORBI VITIQQVE CVIQQVE SIT: QVIS FVGITIVVS ERRORE SIT: NOXAVE SOLVTVS NON SIT. Recte igitur a venalitio mango Venalitarius dictus. Lexicon vetus: Μεταπρεπής ἀνδρῶν προδων. Mango, venalitarius.

Et ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat. Nofce jam simiam Caligulae, quem typum sibi proposuit Nero penitus imitandum, ut alibi dicimus. inquit ergo de eodem Cajo Philo Judaeus legatione ad ipsum; Ἰσαυτῇ δὲ τις τοῖς αὐτοῦ ἢ λυσία καὶ παρὰ τοῦτο ἔπαρξεν, ὥστε ἔτις ἡμῶν ἐπερὶ εἰς ἐπὶ ἀποδοῦναι τοῖς τῶν μεζόνων, ἑαυτοῦ αὐτῶν εἶναι σεβασμοῖς, Ἐρμῆ, ἑ Ἀπολλωνίου, ἑ Ἀρεος. Ἐρμῆ δὲ τὸ πρῶτον κρηνηιοῦς, ἑ πεδίοιοις, ἑ χλαμύσιν ἐντενευαζομένων. Tantus autem ei iherat furor, tam insana vaecordia, ut non contentus se aequiparari semideis, ad majores Deos versis, aemulationem cum eis susciperet; cum Apolline, Marte, ac Mercurio. Mercurii primum caduceo, talaribus, chlamydeque ornatus. Ipsummet & Tranquillus cap. l.ii.

Ratiocinari. Ratiocinari de Procuratore olim dictum. recte, quum ipse rationes acciperet, ut ait Arbiter cap. seq. hic omnia simulate dicuntur, & aliud in titulo, ut ait proverbium, aliud in pyxide est.

Mercurius rapiebat. Hic Trimalcio divinandus proponitur, cui Mercurius praecerat, ut docte hic notat Bourdelotius, quem vide.

Novi etiam in porticu gregem curorum cum magistro se exercentem. Carpitur & hic dubio procul Nero. illum immodico curus agitando studio deditum fuisse, palam faciunt, insectanturque simul, Suetonius, Dio, Tacitus, Philostratus, Constantinus Manasses, Plinius, Orosius, & alii. Nunc vero dissimulanter Principem tangit, abusive vocans *curjores*, qui revera aurigae erant. Aurigae enim circum metas currendo sese exercebant. Faciunt & huc grex, & magister, quorum ibi mentio. utrumque quippe de aurigis proprium. Sic gregis meminit Suetonius in Nerone cap. xxii. Quare spectaculum multiplicatis missibus in serum protraheretur, ne dominis quidem jam factionum dignantibus, nisi ad totius diei cursum, greges ducere. Et magistri lapis Lanuvinus apud Gruter. cccxxxviii. 2.

M. AVRELIO LIBERO PATRI ET
MAGISTRO ET SOCIO DOMINO
ET AGITATORI FACTIONIS PRASINAE

AURELIUS CAECILIUS PLANETA
PROTOGENES OB III. PALMAR.

HOEC DONVM VOVI
NATIONE AFR.

Exarata à magistro quodam inscriptio factionis etiam Prasinae, conlega simul, socioque defuncti. Aurigationis tyrocinium est, quod ibi Petronius denotat: rudimentum Suetonius vocavit loco laudato. Vesti insuper & curribus aurigarum *curjores*, quod Athenienses, testante Dionysio Halicarn. extremo lib. vii. nuncupabant, ποταμοῦ, Ποταμοῦ, Plures antiquitus & *curjores* alii, sed de quibus parum foret in praec.

praesentia opportunus sermo.

Grande armarium.] Armaris signa contineri, majorumque imagines, nequiquam novam. Id in animo Juvenali initio Sat. VIII. quam *δε-φρασικὴς, tabulam capacem*, vocat:

*Qua fructus generis tabula fuisse capaci
Cretum, &c.*

Loquitur de cereis avorum statuis, quae in atriis per stemmata dispositae, disertim vero Plinius lib. XXXV. Hist. Natur. cap. 2. *Expressi cereo vultus singulis disponuntur armatis, ut essent imagines, quae constarent eorum gentium iura.* At grandi illi armario plures aediculae fortassis; ubi inter alias & illa fuit, quae Lararii vicem praestabat. Ut ut autem sit, quod aptum ad servandum imaginem, nec ineptum aliis etiam signis continendis, *armarium* olim vocatum.

Idcirco antiqua sunt Laris argentei positi.] Lares antiquitus familiares Dii cuiusque domus. Ipsus Lar in prologo Aululariae Plauti:

*Ego Lar jam familiaris, ex hac familia,
Cuius ex nomine me est, xipilis, haec domum
Fui multo ante est quam possidea, & colo.*

Majores cuiusque familiae, eidem fuere Numina. Non tamen omnes, sed illi tantum, qui recte & honeste curriculum vivendi à natura datum confecerant. Plane Appulejus de Deo Socratis, cuius locum rei toti aperiendae longiusculum recitare non gravabor: *Animum humanum emeritum significat esse, & per se a parentum, veterum Latina lingua reperio LEMUREM adnotationem.* Ex hoc ergo Lemuribus, qui posterorum suorum curam sortitus, placato & quieto nomine domum possidet, *LAR* dicitur *FAMILIARIS*, qui vero ob adversa vitae merita, nullis bonis sedibus, incerta vagatione, seu quodam exilio, punitur, inane terrorem mentium bonis hominibus, ceterum noxium malis, id genus plerique *LAVRAS* perhibent. Quum vero incertum est, quae cuiusque sortis esset, utrum *LAR* sit, an *LARIUS*, nomen *MANEM* domum occupantem. Ipsum, sed brevius, Martianus Felix lib. 11. *LEMURES*, à veteris primis adiuti fuerint honestate, in *LARES* domorum, urbiumque, vertuntur. Si quatenus agnoscantur ex corporis, *LARIAE* perhibentur, ac *MANIAE*. Ideo ipsorum similia vix abesse contingeret à domo alicuius, sed Larariis imposita colebantur honoribus, supplicabanturque tunc, cum, & ceterum. Plautus docuit. At, observo ego, lucernas, etiam ante aediculas pendentibus. Planum hoc fit ex bilychni lucerna aenea Lugduni reperta anno 1505. apud Gruter. 14. cvi. cuius catenis inserta tabella erat cum hac inscriptione:

LARIBVS
SACRVM
P. F. ROMAN.

Id est, *Publicae Religioni Romanorum.* Apud Guilielmum Choulum lib. de antiqua religione Ro-

manorum huiusce lucernae imaginem videre est. Confirmo insuper veteri inscriptione Praeneste in Latio inventa, apud Gruter. 3. LXXVII. ubi inter alia.

ET. CUPIDINES. 7 CVM. SVIS

LYCHNACHIS. ET. LUCERNA. LARVM. Argentei haud insolenter facti. Municipibus Rheginis T. TARPENIUM reperio inter alia legasse LARES ARGENTEOS SEPTEM. Sic ex marmore constat Calabriae civitatis apud Gruter. pag. CLXXIV. 7.

Veneris signum.] Lares non solum in illis Larariis, sed & aliorum numinum inibi habuere simulacra. Lampridius in Alexandro Severo cap. XXIX. qui locus & supra de Laribus dictis aderit opportunus: *Matutinis horis in Larario suo (in quo & Divos Principes, sed optimos electos, & animas sanctiores, in quibus & Apollonium, & quantas Scriptor suorum temporum dicit, CHRISTUM, Abraham, Orpheum, & huiusmodi deos habebat, ac majorum effigies) rem divinam faciebat.*

Et fixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius.] Hic & digito Neronem indicat, ut ex Dione [seu Xiphilino] patet lib. LXXI. pag. 698. *Μετὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ Νέρωνος ἡγεσίαν (παύσαντος τὴν ἰδέαν, ἀποστάντων πάντων ἀπ' αὐτοῦ) ὁ πρεσβύτερος ἐπὶ τῇ γενεᾷ αὐτοῦ ἐφ' ᾧ τὸ τότε πρῶτον ἐξῆλθε τὰς γυναικας ἐπὶ τῇ ἐκείνου ἐκείνης τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ κατὰ τὸν καιρὸν. Posthaec celebravit festa alterius generis, quae dicuntur Joviana, ea propter barbam eius, quae non priusquam regi fuerat, facta fuit, cuius pilos in pixidem auream coniectos Jovi Capitolino consecravit.* Etiam Suetonius cap. XII. quem locum interpretes adferunt.

Atriensem.] Qui forent atrienenses, M. Varro docet lib. VII. L. L. Si ab aede & tuendo atrienus est, cur ab atrio & tuendo non atrianus sit potius, quam atrienensis? Atrium ergo atrienenses tuebantur, hoc est, atrio praefecti quum essent, aliisque servis praepositi inferioribus (qui *atriarii* dicti) sedulo curabant, ne quid ex signis, stemmatibus, picturis, ac ceteris in atrio reponi solitis, deperiret. In atriiis enim omnes census, divitiaeque servarunt antiqui, ut ostendunt Plinius lib. XXXV. Histor. Natur. cap. 2. Vitruvius extremo cap. 4. lib. VI. Valerius Maximus lib. V. cap. 8. Servius in lib. I. & IX. Aeneid. Unde qui honoratiora erant, & integrae fidei, servi atriorum observationi adhibiti, pariterque picturarum porticum, quod ex Arbitro liquet. Ut autem prompti magis excubare possent, cellae atrii in ipsis erant atriensibus adstructae, uti hostiariis pro foribus. Suetonius indicat in Caligula cap. LVII. Plura adhuc insuper possem de atriensibus adferre, ni res jam pridem à viris doctis foret praecupata. Nota ergo nunc mihi, quam opportune de picturis atriensem Encolpius interrogavit.

Quas

Quas in media porticu.] Sic hiatulum supplevi ex consensu fere omnium doctorum virorum, ibi *porticum* subintelligi, ubi frequenter olim picturae conlocatae, adfirmantium. Induxerunt pessimo exemplo asteriscum nuperae editiones, ejus in locum haut quid substituentes idoneum. Commentum vero Scaligeri F. de Medica porticu longius putamus abire, quam possit convenire Petronio. Dempsterus vult *media* substantivè esse positum, atriumque significare, quod & nobis non displiceret, si constaret, sic atrium adpellatum ab antiquis.

Cap. XXX. *Procurator rationes accipiebat.]* Plures procuratores fuere, quibus non hic tempestivus sermo: nam de illo tantum nonnulla delibabimus, qui rationibus nimirum praeerat. Ipsissimi ergo sunt, qui in antiquis monumentis PROCURATORES A RATIONIBUS vocantur. Sic in veteri lapide Lanuvino apud Gruter. 2. ECCLXXI.

T. AVRELIO

AVG. LIB.

APIRODISIO

PROC. AVG.

A RATIONIBVS

Rationes accipere, quod Hispanis, *tomar las quantas*. Sic Seneca Ep. 14. *Rationes accipit*, forum conerit, *Kalendarium versat*, *sit ex domino procurator*. Et Ep. 122. de Sp. Papinio: *Audito circa horam tertiam noctis flagellorum sonos: quare, quid faciat? dicitur rationes accipere*. Ista enim rationes domesticae erant, quae quotidie relegebantur, quod vel ex Seneca claret. nam diurnum Papinii vitae recenset tunc ordinem. De iisdem ergo rationibus Petronius loquitur: quas bene *Diurnum* vocavit ideo Juvenalis Sat. iv. 482.

---- *Longi relegit transversa diurni.*

Non autem intelligendi sunt Hispanus Philosophus, & noster Satyricus, de aliis rationibus, quas à dispensatoribus accipiebant domini, de quibus Cicero in Hortensio apud Nonium: *Quid tu, inquam, soles, quum rationem à dispensatore accipis, si aera singula probasti, summam, quae ex his confecta sit, non probare?* Rationes enim istae non tam crebro accipiebantur, quod abunde constat ex dispensatoris munere, de quo infra. Viros autem principes, haud dubium est, habuisse id genus procuratores, qui diurnas domus rationes acciperent; non ita vero alii minoris fortunae homines, sed ipsimet accipiebant, uti Sp. Papinius. Dispensatoris autem rationes vel ipse imperator relegebat. Suetonius in Galba cap. xii. *Et ordinario quidem dispensatori breviarium rationum afferenti paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexisset*. Hocce breviarium rationum summarium est acceptae expensaeque pecuniae, minime vero quotidie imperatori exhibitum; neque in eo contentae expensae domesticae, ac minutae. Differitas etiam satis constat ex ipso

Petronio, qui dispensatorem aureos numerantem facit; procuratorem vero accipientem rationes. et si scriptores (ut hoc item moneam) interdum confundant. Porro rationes illae vel immaniter exactae, ut & in Seneca visum: nae tunc saepe vapulabant servi. Juvenalis itidem loco citato,

----- *Longi relegit transversa diurni,*

Et caedit, donec lassis caedentibus, &c.

Quod praecipue miratus sum, in postibus triclinii fascies erant.] Luculenta hujusce loci interpretatio petenda est à Lipio lib. i. Elect. cap. 23. paullo ante finem. ipsum vide.

Quasi embolium navis aeneum.] Glossarium vetus: *Εμβολον. επί νας. Haec Rostra, singularia non habet*. Non ergo *rostrum* pro adunca illa navis parte proferrent emendati scriptores. Ferrea semper fuere rostra, aeneave. unde Graecis vox conilata *χαλκευόλος*, aeneum embolium. Plutarchus in Pompejo: *ὀνείηρον τε ἢ χαλκευόλος παρελάβε*. *Nonaginta aereis rostris armatas naves accepit.*

Lucerna.] *Triclinaris*, sive convivialis. nam erant jam in triclinio. Talis est illa Martialis lib. xiv. Ep. 41.

Inlustrem quum tota meis convivia flammis,

Totque geram mixtas, una lucerna vocor.

Discrimen enim lucernarum fuit haud secus ac lectorum. Erant namque *lucernae aliae*, quae *cubiculares*. Id genus illa, cujus Tibullus meminit lib. i. El. iii.

Haec tibi fabellas referat, postitaeque lucerna,

Deducat pleno flamma longa colo.

Ejusdem generis sunt, quae nocturnis Veneris conluctationibus praesunt, earumque est apud politos scriptores memoria haud inficeta. Martialis lib. x. Ep. 38.

O quae praelia! quas utrinque pugnas

Felix lectulus, & lucerna vidit!

Et lib. xiv. Ep. 39. ipsa loquitur cubicularia:

Dulcis conscia lectuli lucerna,

Quicquid vis, facias licet, tacebo.

Quae Galieni Imp. mens est in Epithalamio:

Ludite, sed vigilas nolite extinguere lychnos:

Omnia nocte vident, nil cras meminere lucernae.

Item Propertius inter alia voluptatum suarum specimina illud memorat lib. ii. Eleg. xv.

Quam multa adposita narramus verba lucerna?

Causam autem, cur eam amatores in deliciis suis adhibuerint, Appulejus edidit opportunam lib. v. Fab. Mil. *Quum lucernam scilicet amator aliquis, ut dulcius cupitis etiam nocte potiretur, primus invenerit*. Aliter enim haud cederet deformis admodum vultus emendatissimo. Erant praeterea & *sepulchrales lucernae*, de quibus alibi.

Bilychnis de camera pendebat.] Harum pensilium lucernarum supra meminimus, cap. praecedenti, & cujusdam effigiem esse apud Guilielmum Choulium,

lium, etiam monuimus. Ipsae Lucretio lib. v.

Pendent lychni

dictae. Similem eleganter descripsit S. Paullinus Natali 9. Felicis, Petroniumque illustrat haece versibus:

Ece vides quantus splendor, velut aede renata,

Rideat insculptum camera crispante lacunar.

In ligno mentitur char. totaque superne

Pendentes lychni spiritus retinentur abenis.

Et medio in visco laxis vaga lumina nutant

Fumibus. undantes flammis levis aura fatigat.

Lucerna lychnibus diutius; est, sed quam vocem alias ego nusquam offendi.

III. ET PRIDIE KAL. JAN.

G. NOSTER FORAS COENAT.] Hocce non

oblique & de Nerone tradidit Suetonius cap. xxvii. *Coenabatque nocturnum & in publico, Nymphis praecipue, vel Martia campo, vel Circo Maximo, inter postremum totius anni, ambulationemque, ministeria. Nonne jam vides, cur perditissimos homines, Encolpium puta ejusque socios, in Trimalcionis convivium intulerit Arbiter? Nec minus clare Tacitus lib. xv. Annalium cap. 37. ubi & causam reddit: *Ipso quo fidem asperneret, nihil usquam perinde laetum sibi, publicis locis struere convivia, totaque urbe quasi domo uti. Et nec inconcinnam Vertranii emendatio, ni illigam periculosum sibi, scribentis. Aegyptiis olim isthuc commune. Sic de ipsis Meia noster lib. i. cap. 9. *Cum palan & extra sua tecta coeant. Ita & Hispaniarum reges in publico (sic & nos dicimus) cibos bis, terve, capiunt in anno, non tamen extra regiam. Antiquiores autem Romani alio spectabant, quum in propatulo coenitarent. Ita S. Iudorus lib. xi. Orig. cap. 2. *Ante veteris enim solitum erat in propatulo vesci, & communiter epulari, ne singularitas luxuriam gigneret. Quo de egregius est Val. Maximi locus lib. ii. cap. 5. *Fuit enim illa simplicitas antiquorum in cibo capiendo, bonitatis simul, & continentiae, certissima index. Nam maximis viris praeire, & coenare, in propatulo, verecundiae non erat: nec sane ullas epulas habebant, quas populi oculis subicere erubescerent. Idem pluribus Salesburiensis in Polycratici lib. viii. cap. 7. refertque leges olim latas fuisse, quae jubebant, ut patentibus hostiis coenitaretur. Ipsas VALVIPATAS & VALVIFRAGAS appellari, auctor est Portunianus, antiquissimus scriptor.*****

Altera lunae sursum, stellarumque VII. imagines pictas.] Puto hic coenationem illam Neronis designari, (jam enim in triclinio erant) de qua sic Suetonius cap. xxxi. *Praecipua coenationum rotunda, quae perpetuo diebus ac noctibus vice mundi circumageretur. Imitabatur omnino coelestem machinam. quapropter & planetarum imagines ibidem quoque necessario adessent, quorum mentio*

in hacce Trimalcionici triclinii descriptione nihil posset signantius aliud prae se ferre. Facit enim & hic ferculum illud xi. signorum. Conveniens namque omnino foret etiam ipsum illi coenationi.

Qui dies boni, quique incommodi essent.] Ex eventibus rerum fecerunt dies, & advertis, omnia observarunt veteres bona, vel tristia; cuius plura in Camillo Plutarchus recitat exempla, refertque ab Heraclito reprehensum fuisse Hesiodum, quod *αγαθὰς* constitueret *ἡμέρας*, & *φάλας*, uti in ejus opere patet, cui titulus *Ἡμέραι*. Eiusdem fucere & superstitionis admodum observatores Romani, & vix, puto, reperiri gentem posse, quae pura omnino evaserit ex simili contagione. Ex nomine apud nos jam solum reliquo dierum, *aciagos*, nuncupatorum colligere est, ejusmodi nugarum rationem aliquando etiam Hispanos habuisse. Eosdem dies faciunt viri docti cum illis, quos *atros* antiqui vocarunt, dictosque putant esse quasi *atriagos*. Alii ab Aegyptiacis diebus deducunt, qui in decretis canonicis notati: *Non observetis dies, qui dicuntur Aegyptiaci, aut Kalendas.* Pessimi ominis habiti dies Aegyptiaci respectu illorum, in quibus Aegyptus olim plagis afflicta. itaque *Aciagos* velut *Aegygiagos* vocarunt prisci. Sed nos de his hic non plura, quum loco proprio in de Antiquorum Calculis Diatriba nostra abunde egerimus.

Ceterum ut movimus dextros gressus.] Similiter paullo post: *Revulimus ergo dextros pedes.* Hispani dicimus: *revolvimus à mano dextera.*

Procubuit ante pedes] Supplicis gestus, precantisque. Arnobius lib. iv. *Et quia non supplices Mutuno procumbimus, atque Tutuno.* Ritus erat Persarum proprius, uti apud Curtium passim. Sic Alexander ad Sisigambim, Darii matrem, lib. v. *Procumbens saepe se venerari voluisti, inbibui. Usque ad terrae contactum faciem demittebant procumbentes.* indicat Ammianus lib. xviii. cap. 19. de Antonino loquens, qui ad Saporem, regem Persarum, transfugerat. *Sublata tiara, quam capite summo ferebat honoris insigne, dissiluit equo; curvatisque membris, humum vultu pene contingens salutavit, patronum appellans, & dominum.* Etiam Curtius lib. viii. *Alexandrum venerantibus Persis, Polyspercon, qui cubabat super regem, a quo nobis invito contingente periculo, per se ad terram in fugam bortari, ut vehementius id quateret ad terram, &c.*

Dispensatorumque in propatulo aurum monumentum.] Dispensator servus, qui domini pecuniae praepositus erat, ejusdemque jussu eam pro necessariis dispensabat, posteaque in sua brevitaria accepti & expensi summas, ac rationes, inferebat. Unde apud Jurisconsultos merentur libertatem, si dominicas rationes ipsi transaverint diligenter. Insignis enim locus est apud Suetonium in Vespasiano

fiano cap. XII. de dispensatoris cura in referendis in rationarium pecuniarum Principis nomine expensis: simulque de adscribendo titulum summam, qui videlicet, modo sic fieri posset, addebatur semper: *Exigatus autem à quodam, quasi amore sui deperiret, quum perditus pro concubita seſteria quadraginta donasset: admovente dispensatore quemadmodum pium rationibus vellet referri? Vespasiano, inquit, adamato.* Petronius vero dixit numerantem, ut Macrobius cap. 4. lib. II. Saturnalis. ubi de Augusto loquitur: *Secuto omnium risu, dispensatorem Caesar vocavit & seſteria centum milia numerare Graeculo iussit.* Sed novitio more; apud antiquiores enim dispensatores pecuniam appendebant, non numerabant; unde eis nomen. sic Pompeius Festus: *Dispensatores dicti, qui aes pensantes expendebant, non adnumerabant.* Et in eandem sententiam veniunt Plinius XXXIII. Hist. Natur. cap. 3. M. Varro extremo lib. IV. L. L. D. Isidorus lib. X. Etymol. Cornutus, aut quisquis est Persii ille vetus interpres, Sat. II. Papias, alii. Nobis dispensatores dicuntur, *Theſereros*, & in Constitutionibus pariter vocantur dispensatores, qui Principum curant pecunias, thesaurorumque gerunt administrationem. *Dispensatio* dispensatoris functio est apud Suetonium in Vespasiano cap. XXIII. & Othone cap. V.

Non tam jactura me movet.] Sic cap. CXVII. *Nec illum jactura moveri.* pariter & Catullus Carmin. 12. de linteis amisso.

Vestimenta accubitoria - - - Tyria.] *Cubitoria*, vel accubitoria scribas, nihil prorsus interest. Facta igitur accubitoria vestimenta ex purpura. Plinius inquit lib. IX. Hist. Natur. cap. 39. *Purpura dibapha quis jam non triclinaria facit?* Eadem igitur *triclinaria*, *accubitoria*, & *coenatoria*, quorum supra etiam cap. XXI. mentio. Sed in balneo, quaeris, subducta fuere vestimenta coenatoria? haud inquam inepte. nam quum è balneo recta irent ad coenam, haud indecenter coenatoria jam induti irent etiam ad balneum.

Sed jam semel lota.] Aliter, sed tantum semel lota. sed longe abit à ductu litterarum. Qui vero interpretantur, sed jam semel, pro sed tamen, argute faciunt: ast duriuscula videtur locutio. Probior lectio mihi est, sed ea semel lota. exaratum fors erat forma ista, ea semel. unde facile stolidus librarius, jam, illud conſlavit. In textum tamen recipere ausus non sum. Plurima est scriptoribus mentio de vestibus illis. Eleganti autem ambage bis tinctas concepit Ennodius Panegyri Theodorico dicto: *Exhibete, Seres, indumenta, vinctoſo murice quae fucatis, & non ubi abeno bibentia nobilitatem tegmina prorogate.* Est memoria & in Sacris Bibliis Numer. cap. XIX. 6. *Coccinumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam.* Suspicio preciosiores purpuras pluries murice infectas, nam mihi Martialis haud oblique praeire

videtur ad hanc conjecturam lib. II. Ep. 28.

Quaeque Tyris toties erat avere lacernae.

Et Epig. II. lib. X. qui locus unice Arbitro tempestivus quum sit, miror tot interpretibus silentio fuisse praeterveſtum:

ET LOTAM, ut multum, terque quaterque togam.

Cap. XXXI. *Ad summam.*] Formulae hujusce varius apud Arbitrum usus. sed quemadmodum in praesentia, saepius alias usurpat. Loca parallela isthacc occurrunt. sic cap. XXXVII. *Ad summam, mero meridie si dixerit illi tenebras esse, credet,* & cap. CV. *Ad summam, adhuc patrimonii mei reliquias olent.* & cap. CXXXIV. *Ad summam, qualem putas esse, qui de Circes toro sine voluptate surrexit?* cap. CXI. *Ad summam, relinquere se pueros in domo Eumolpi, ut illum loquentem audirent.* Idem est, ac si aliter diceret, ut summam & sine ambagibus dicam, sive, demum, denique, & quod Hispani dicimus: *ien resolucion, ien fin, i finalmente.* Sic & Vitruvius praefat. lib. VII. *Ad summam, mors ejus, ut parricidii damnati, varie memoratur.*

Vinum dominicum] Diversum quippe erat à convivarum vino. qui nescio an fastus divitum antiquorum fuerit, an fordes. ipſus autem apud scriptores tam Latinos, quam Graecos, querela est creberrima. Facete, more suo, saepe Martialis. Sic lib. IV. Ep. 86.

Nos bibimus vitro, tu myrra, Pontico, quare?

Prodat perspicuus ne duo vina calix.

Tali nunquam nos suspicioni erimus obnoxii, qui abstemii fumus, frigidamque omni neſtare potamus suaviorem. Et lib. VI. Ep. II.

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes,

Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.

Juvenalis etiam Sat. V. 51.

Non eadem vobis poni modo vina querebar.

Nec minus false eum morem infectatur Lucianus, apud quem ita Saturnalium legumlator legem tulit: *Οἷον τὸ αὐτὸ πίνειν ἀπαντας. καὶ ἐὰν προφασίς τῷ πλεῖστοι, ἢ τομάχου, ἢ κεφαλῆς, ἢ δυνάμει, ἢ μόνον δι' αὐτὴν πίνειν τὸ κρείττον.* Eodem de vino omnes bibunt: neque proſit diviti, si cauſetur vel stomachi, vel capitis, dolorem, ut ideo bibat de meliore. Et rursus in Epist. Saturnal. Προεπιέν ὃ καὶ τοῖς οἰνοχοοῖς, καὶ περιμένειν, ἐὰν ἂν ἐπ' αἰτίας αἰτήσῃ πίνειν ὑμῶν ἐναὶον, ἀλλὰ ἐν ἀπαξ κελύσει, αὐτῇσιν ἰσχυαί, καὶ ἀναδοῦναι μεγάλην κύλικα ἐμπλησάμενος, ὥσπερ τῷ δεσπότη. Ἐ τὸν οἶνον ὃ αὐτὸν πᾶσι τοῖς συμπόλοις ἵνα, καὶ τὸν αὐτὸν, εἶναι. ἢ ποῦ γὰρ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν μὴ ἀνδομῆς μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ ἢ ὑπὸ τοῦ γλυκύς διαβόλῃ γινώσθαι τῇ γαστρί; Utque praemoneantur pincernae, ne cunctentur, donec unusquisque nostrum septies potest

scat bibere, sed semel iussi protinus infundant, & tegunt in calicem impletum trahunt, aqua atque ipsi domino, utque uinum, & idem vinum conuictis sit onibus. Atque utinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic vino odorato generosoque temulentus sit, mihi contra musto disrumpatur alvus? Et tertio etiam ibidem. Idem & in cibis factum, quod magis adhuc spargidicam. Unde omnium lepidissime à nescio quo Pontico quaesivit Epigrammaticarius lib. III. Ep. 60.

Cur sine te coeno, quum tecum, Pontice, coenem?

Ministrat tuis gratia est.] Vere: nec fugit Lucianum. ideo cavit istdem in legibus: οὐδὲν πρὸς χάριν μὲνεν μὲνεν. ἀλλὰ αὐτὸς πρὸς χάριν, μὲν πρὸς χάριν. *Ministri ne cui quid favore danto, neque cunctantur, neque praetermittunt.*

Alexandrinis.] Argutuli Romam exinde adducti pueri, speciosique. Ovid. lib. I. Trist. Eleg. II.

*Nam ut Alexandri clamor delatus in urbem
Delicias edidit, Nilio iocose, tuas.*

Martialis lib. IV. Ep. 42.

*Niliacis primum puer bis nascatur in oris,
Nequitias tellus scit dare nulla magis.*

Et supra Quinétilianus.

Aquam nivatam.] Notum jam, notari hic etiam Neronem, cuius inventum decoquere aquam, viresque demissam in nives refrigerare, ut ait Plinius lib. XXXI. Histor. Natur. cap. 3. cuius & Juvenalis meminit Sat. V. & Suetonius cap. XLVIII. vocavitque *Neronis decoctam*. Fuit olim & potui nix ipsa decocta; aqua etiam ex nivibus dilutis; itemque aqua cum nive commista, sed quae parum ad Petronii interpretationem conducunt, itemque ad corporis valetudinem, uti apud Macrobius videre est lib. VII. Saturnal. cap. 12. Neronis autem decoctae voluptas frigoris, Plinius addit, contingit sine vitiiis nivis. Subridet igitur opportune Arbitr, decocta illa uti in conviviis Principem ad pedum quoque lotionem, manuumque.

In manus infundentibus.] Plura hic ego confeceram, postea, quum animadverti, id laboris pridem convivialium rerum scriptoribus praeoccupatum, omisi consulto. Addam tamen, quod fortean non ita erit protritum, nimirum Romanos, aequae ac nos hodie, post epulas manus lavasse. Conligo ex divino Seneca, dum Lucilio vitae suae seriem exponit quotidianam Ep. 83. *Paris deinde stercus, & sine mensa in prandium: post quod non sunt lavandae manus.* Quia sordes videlicet non contraxerat cibo parafissimo: alias igitur non deforet ablutio. Confirmo insuper inlustri Suidae loco, qui & plura nos obiter edocebit: Ἀπονιπ[τρον]. Ἀριστοφάνης. ὡς πρὸς ἀπονιπ[τρον] ἐκχέοντες ἐπὶ πύργῳ, εὐώδῳ δὲ οἱ ἀρχαῖοι εἶπον ἐκχέοντες ἀπονιπ[τρον] ἀπὸ τῶν θυρίδων, ἵνα

μή τις βραχὺ τὸν παρὶόντων, λέγειν ἴδῃ καὶ ἀπονιπ[τρον] εἶναι τὸ δῆλον ἐκ τούτου. πρὸ τῆς οὐσίας ἡ καὶ δὲ χεῖρες. *Malluvium.* Aristophanes [Acharn. 616.] *Ut manuum, ac pedum ablutorum aquam, & sordes effundentes vesperi.* Antiqui autem, si fordes manuum, aut pedum, ablutorum aqua ex fenestris effunditur, ut quis ea rigaretur, praeteruntibus dicere solebant, *De via.* Et ἀπονιπ[τρον], id est, manus abluere, dicebant *POST COENAM.* Ante coenam vero dicebant, καὶ ἀπονιπ[τρον], id est, in manum (aquam funde.) Athenaeus autem has locutiones permutat lib. X. moremque lavandi manus post coenam satagit multis stabilire. Vide jam, quae so, quam altam ducat originem vulgaris formula nostratium, *agua va*, praemonentium, quum aqua ex fenestris effunditur.

Aliique insequentibus ad pedes.] Nota, quae so, quod lavatio isthaec in mensa, licet in balneo loti jam satis illis conviviae, ut supra visum. Quapropter omnino fallitur vir doctissimus, quum adferit, si in balneis prius fuissent, neutiquam antiquos lavare pedes in convivio solitos. quod Arbitri suffragio plane reluctantis conatur tueri, quum ex antica oppositum hic ostendat ipse Petronius. Sic etiam apud Planudem Xanthus & balneo rediens iterum ante coenam jubet, ut pedes suos Aescopus lavet. Ipsum adi, nos loco parcimus longiusculo. Necessario autem: vel ob hanc consuetudinem, pedibus nudis adeunberent veteres: quandoquidem, ne stragula conspurcarent, haud fuisset prorsus necessarium, quod vulgo jam satis superque notum.

Ad pedes.] Plautus in Persa V. II.

Locus hic tuus est, hic accende. Forte aquam pedibus, praeben' tu puer?

Pelluvium adpellatum vas lavandi pedibus inferviens, ut *Malluvium* manibus: itemque *Malluviae*, & *Pelluviae*, auctore Festo. *Polubrum* quoque idem, teste Nonio. Modum indicat Livius: *Argenteo polubro, & aureo gutto.* Planius Fabius Pictor lib. XVI. *Aquam manibus, pedibusque dato, polubrum sinistra manu teneto, dextera vasum cum aqua.* Guttus, gutturnium est. sic etiam Varro lib. IV. L. L. *A Gutteis Guttum* adpellant. Festus: *Gutturnium vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo quod propter oris angustiam guttatim fluat.* Etiam *urceolus manalis* à manando dictus: ut & *aqua manalis*, quam vocem nescio ubi meminisse legisse. Unde Hispanorum *Aquamanil* eidem usui. Sic & hodie visuntur in antiquis marmoribus, quae triclinia representant, pueri sinistra manu malluvium tenentes, dexteraque urceolum manalem. Et apud Urfinum in append. ad Triclin. Ciaccon. cuiusdam id genus cernitur depicta imago.

An tota familia cantaret.] Aptissime dictum de familia Principis usque ad dementiae cantoris.
(S 2)

nam ut est in proverbio: ὁποία ἡ δόξα, τοῖαι εἰς διαπρανοίεσσι. Qualis vera, tales & ancillae. Ipse autem eo videlicet infaniae tandem devenerat, ut citharoedi habitu depingi amaret impendio numisque excudi; quorum hodie nonnullos exstare, nemo nescit. Ejus item mortem sibi confiscentis, novissimum fuit verbum, referente Constantino Manasse:

Οἷον, ὃ Ζεὺς, κίθαρον δὲ οἱ ἐκζητῶσι.
Qualem, ὃ Juppiter, citharædum mortales amittunt!

Lege capp. xx. xxi. xxii. Suetonii, ubi prorsus delirantem Imperatorem deprehendes, indequē locum istum luculenter inlustrari. Eadem etiam multis Dio, ac Plinius, saepius inculcant, Lucianus in Nerone, Joan. Saresberienfis lib. i. Polycratici cap. 7. Julianus Imp. in Caesarib. Eutropius lib. vii. Suidas.

Itaque potionem potesci: paratissimus puer non minus me acido cantico exceptit.] Hinc observo eundem, nescio an usquam quantum est Criticorum observavit alius, quod pueri antiquitus bibentibus, nec sane intempestive tunc, ut alias, canere essent soliti. Plane etiam Horatius lib. ii. Ep. ii.

Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibentem.

Traho huc & Manilium lib. v. Astron. vers. 327. ubi oriente lyra fidicines & cantores nasci docet:

Ille dabit cantus inter convivia dulces,
MULCEBITQUE SONO BACCHUM, notisque tenebris.

Verbis autem, notisque tenebris, convivia designat antiquorum, quae in multam noctem protrahantur, ut supra diximus. Haud absconum est quod & Atheniensibus in festo, quod Choas adpellabant, fuit antiquitus factum. Indicebatur per praeconem certamen bibendi ad tubae sonitum. sic Aristophanes in Acharnensibus, [vers. 999.] ubi praeco clamitans inducit.

Ἀκρεῖτε, λέω, καὶ τὰ παῖρα τὰς Χόας
Πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος. ὃς δ' ἂν ἐκπιῇ
Πρώτιστος, &c.

Audi, popule, more patrio Choas
Bibendum ad tubum: qui vero ebiberit
Primus, &c.

Apud Suidam quoque memini me observasse huc conducentia, quae nunc non occurrunt.

Pantomimorum.] Qui Pantomimi, dicat nobis unicus Manilius lib. v. vers. 473.

Externis tamen aptus erit nunc voce poetis,

Nunc saturo gestu, referetque affectibus ora,
Et sua dicendo faciet, solusque per omnes
Ibit personas, & turbam reddet in uno.

Plenius adhuc & planius Aristaenetus Ep. 26. lib. i. & Macrobius lib. ii. Sat. cap. 7. quos

vide. Ceterum in Nerone agnosce parum aberrans telum. Adeo enim scenicis artibus fuit addictus ille princeps, ut Paridem pantomimum occisum ab eo, quasi gravem adversarium, tradat Suetonius cap. liv. Aequae, ac Petronius, illum etiam perstringit Plinius Panegyrico: Idem ergo populus ille aliquando scenici imperatoris spectator, & applausor, nunc in pantomimis quoque aversatur & aannat effeminatas artes, & indecora saeculo studia. Latius vero Philostratus de vita Apollon. lib. v. Et Joan. Saresberienfis lib. i. de Nugis Curialium cap. 7. & caeteri jam supra laudati scriptores.

Cui locus novo more primus servabatur.] Vere, novo more. nam medius locus in conviviis honoratior erat Romanis, quod planum fecit scriptorum testimoniis inprimis eruditissimus noster Ciaconius lib. de Triclinio, Manutius lib. ix. Ep. Famil. Ciceronis epist. 26. & Lipsius lib. iii. Antiq. Lect. Quod autem ex Festo proferunt interpretes non recte capiunt. neutiquam, novo more, primus locus Trimalcioni fervaretur, si rex semper supra omnes accumberet. De Pontificalibus coenis tantum Grammaticus loquitur, aut de illis quibus Pontifices adhibiti. Nae talibus coenis ordo erat. Festo ipso auctore: Rex, deinde Dialis, post hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto loco Pontifex Maximus. Confirmatur Pontificalium librorum auctoritate, referente A. Gellio: Super fluminem Didon in convivio, nisi Rex Sacrificulus, laud quisquam alius accumbit. & Servius ad illud lib. ii. divini operis vers. 2.

Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.

Quod satis etiam non vidit vir doctissimus.

In promulsidari.] Supra de promulsidare nos, quae jam ad Petronium post tot doctos viros sufficere videbantur. Addere tamen in praesentia lubuit, promulsidare, sive promulsidarium, mihi esse promulsidis, sive coenae primae partis ferculum, repositoriumve; Martialis gustatorium dicitur Ep. 88. lib. xiv. Arbitroque inferius cap. xxxiv. in promulsidare namque seu gustatione & esculenti quid fuit, & poculenti. Minime autem promulsidare vocari adfero vas continendae gustationi destinatum, ut omnes voluere eruditi. Plane hic indicat Arbitrator, inquiens, in promulsidari esse asellum Corinthium duabus lancibus testum, cui usui repositoria aut fercula in convivium inferri solita fuisse, hoc est, ut lances, & struices patinarias sustinerent, infra dicimus. Plane etiam indicat Ulpianus leg. 19. §. 10. ii. de aur. & arg. leg. Sed si cui vasa sint legata, non solum ea continentur, quae aliquid in se recipiant, edendi bibendique causa paratum, sed & quae aliquid sustineant. ET IDEO scutellas, vel PROMULSIDARIA, contineri. Hinc vero neutiquam conligere est, quod promulsis necessario pro vase usurpetur aut lance: Itemque pro gustu aut antecoena minime usurpari posse

posse *pronulsi* m, ut voluit nuper vir doctus ad Pallium Tertulliani, adseverans scilicet, nusquam de gustatione aut antecoenio *pronulsi* dixi se priscum scriptorem. nam praeterquam quod fuomet ipse gladio jugulatur, verba illa proferens Arbati cap. xxiv. *Hoc belle eras in pronulsi libidinis nostrae militabit; hodie enim post asellum*, &c. omnemque admittit sententiae leporem, ibi asellum cum promulsi confundens, quod, si diis placet, nunc in promulsi artificiis valde convivoris asellum quoque vidit. plura praeterea testimonia obvia erunt cuique, ex quibus, ipsum falli, constabit manifeste. Adeat interim Ciceronis Epp. 16. 20. lib. ix. ad Familiares, ubi aperte *pronulsi* pro gustatione extulit Cicero.

Adhuc autem Cornutius cum Bisaccio. Veri, quae hic Erhardus & Bourdelotius cogitant. Sed nemini ex nostris, certo scio, quod addam, in mentem venit; nisi ille, de cuius pravitate saepius in isto opere conqueror, postquam cum illo feci communes lucubrations meas, pro suo, uti alia plura, hocce vendidit. Ecce originatione indubitatae fidei est, quam de Hispano nomine *Bisagas* a *Bisaccio* Romanorum duco haud cunctabundus. Vide Covarr. Thesaur. vocibus, *Biasas*, *Bicagas*. Sordebunt prae ista indubie quaelibet aliae Etymologos nostrates consulenti. Quod vero addit *tegebant asellum duae lances*, est videlicet inter duas lances esse illum constitutum.

Adhuc & tomacula si ra craticulam ferventia argentum posita: ista craticulam Syriaca pruna cum granis Punici mali. Primi nos huiusce loci sensum odorati sumus reconditiorem. in eo videlicet (quoniam ipse ex illis sit, qui ad Principis ingenium penitus exprimendum sunt compacti) plus aliud, quam verba sonant, necessario fuit requirendum. Sed jam ad rem. Primum sciendum est, quid sint *tomacula*. Verius enim, quod nos cognoverimus, adferemus in medium. *Tomacula* ergo ex variis plerumque carniū generibus olim fuisse confecta, indubium est. Carnes enim valde minutatim concidebant, unde eis nomen, *τομακία*, id est, *incisurae*. Eas subinde condebant cum ovis, aromatis, & oleis, ex quibus omnibus in unum perfecte redactis globulos ad nucis magnitudinem efficiebant. Demum pilas, aut globulos illos omento involutos, aut in sartagine larido frigebant; aut, quod frequentius factum in craticula torrebant. Longum foret loca, unde isthaec depromimus, referre. Bene igitur, qui idem cum tomaculis faciunt *offellas*, quod indicare mihi videtur & Martialis hexametro illo Ep. 221. lib. xiv.

Parva tibi curva craticula sudet ofella.

Quo & ille facit Ep. 48. lib. x.

Et, quas non egeant ferro struere, ofellae.

Et alius lib. xii. Ep. 48.

M. natus ad julitas habitare, et ad illos.

Ubi, *julitas* *gelitas*, non subito lapsus interpretor, nam id non facile: sed illico, ut amicus adfuit conviva, super craticulam ad torrendum impositas, qui è fumo videlicet fuissent quamprimum detractae. Ibi enim, uti notatum aliis, durabantur, siccabanturque. Idem prorsus hodie parissime nobis usurpatum, variis potissimum in suum farciminibus. Verum enim vero quum tomacula, offellae, sive insitia ex porcinis constarent ut plurimum partibus pinguisimis, necessario in mensam producenda erant satis calentia palato atque stomacho consulentibus. Id autem fieri neutiquam poterat, nisi craticulis ipsis adferrentur, foculoque opportune iisdem subiecto. Aperte hocce innuit Petronius, quum *tomacula illa facit ferventia*: aperte quoque Martialis, quum *fumantia* lib. i. Ep. 42.

Quod fumantia qui tomacula raucus

Circumfert tepidis coctus porinis.

Ubi, id significare Valerium, & Raderus animadvertit. At numne, ais, ignis est subtus craticulam Trimalcionis argentam injectus? Omnino, inquam ego: simulatus tamen & effectus, non verus. Ipsum indubie ut repraesentarent, Syriaca pruna infra craticulam posita fuere, & grana Punici mali. Aliter ineptissime profecto ferventibus edulis adjungerentur. Quam proprie vero prunarum vicem pruna Damascena, & Punici mali grana possint subire, quisque animadvertet. Similes enim lusus insanientium fuere Principum delitiae, Neronis autem ingenio adpositissimi. Non alio abeunt, quae sequuntur cap. xxxiii. lignae gallinae, in corbe ova ex farina figurata incumbentis, nugamenta, ut dicemus ibidem. Parissimae fuere & parissimis principibus insaniae. Sic Alagabalo Neronis siniae convivas suos ludificanti ipsissimus animus. Isthaec inter alia de ipso Aelius Lampridius scripta reliquit: *Pisum cum aureis, lentem cum ceraunias, fabam cum electris, & oryzaem cum albis exilibus*. Cujus sane loci mentem penissimum Casaubonus percepit, quicquid nuperus ejusdem Historici interpretes incassum reluctetur. Nae ille miscebat aurum, gemmasque cum oleribus, aut natura aut arte iisdem adsimilantes, aut falleret sic etiam, perinde ut pluribus aliis, convivas suos, quum cibos adgrederentur. Inde prorsus Trimalcionis concoena facetur ingenuae, cap. xxxiii. se suam fictorum ovorum partem voluisse abjicere; *cum videtur illi jam in pulum colere*.

Cap. XXXII. *Ad symphoniam adlatus est.* Adferébantur in triclinium ad tibias, sed nimio tantum luxu profluentes. Sic Antiochus, referente Polybio lib. xxvi. Histor. apud Athenaeum lib. x. cap. xi. ad symphoniam adlatus est: *εὐ δὲ καὶ τῶν ὑστερῶν, φασὶ, συναισθῆναι τῆς εὐαρχίας*

ὅπῃ δὲ ποτε, παρῇ μετὰ κεραμίῃ, καὶ συμφωίας. Et sicubi convivari juvenes intelligeret, cum lagenis, & symphonia, illuc accedebat. Pariter & domum deducebantur à coena praecedentibus quoque lucernis, facibusve. Cic. in Catone: C. Duillium M. filium, qui Poenos primus classe devicerat, redeuntem à coena senem saepe videbam puer. delectabatur crebro funerali, & tibicine, quae sibi nullo exemplo privatus sumserat: tantum licentiae dabat gloria. Idem de C. Duillio plures referunt. Allatus, nempe Chiramaxio, aliove sellae gestamine, vel cathedrae. Sed verius lectica, ut supra cap. xxviii. Lecticae impositus quum ergo adferretur.

Ad symphoniam.] Sic instrumentum quoddam musicum, symphonia appellatum, describit S. Isidorus lib. iiii. Orig. cap. 22. Symphonia vulgo appellatur lignum curvum ex utraque parte, pelle extenta, quam virgulis hinc & inde Musici feriunt. Fitque in ea ex concordia gravis & acuti suavissimus cantus. Ejusdem enim formae sunt antiquorum Sistris, nostrisque Panderos. Etiam S. Hieronymus Epistola ad Damasum adfirmat, quosdam olim Latinorum, symphoniam genus fuisse organi Musici, existimasse. Ea ergo de simili quodam musico instrumento capiendus hic, & saepe alias Petronius, ubi de symphonia mentio? Doctiores verint, nos vero progredimur.

In cervicalia minutissima.] Cervicalibus locum fuisse in lectis triclinariis, jam Critici monuere. A cervice autem denominari, Priscianus docet lib. iv. & recte: nam delicatolorum cervices subfulciebantur cervicalibus. Eadem cum pulvinis facit Volaterranus lib. xxviii. Pluma erant resecta. plane Martialis lib. xiv. Ep. 146.

Tinge caput nardi folio: cervical olebit.

Perdidit unguentum quum coma, pluma tenet.

Inde Plinius jam claret, quum in Trimalciones ejusmodi invehitur lib. x. Histor. Nat. cap. 22. Eoque deliciae processere, ut sine hoc INSTRUMENTO plumae durare jam ne virorum quidem CERVICES possint. Loquitur ibi de lana anserum molissima. Cervicalia nunc, acericos, nos adpellamus non magna vocis differentia si eraditur littera, a, in principio addita.

Expressit imprudentibus risum.] Id est, novitiis convivis, qui id nondum spectaverant. Sic cap. lxxix. imprudentiam locorum tribuit eis nimirum, quibus, per ejusmodi anfractus egredi, non contingerat. Contra senem indigenam, suaeque rerum civitatis bene conscium, prudentiorem adpellat advena Encolpius cap. lxxxviii. Consulare prudentiorem coepi aetates tabularum &c. De veteri autem conviva inquit cap. xxxvi. At ille, qui saepius ejusmodi ludos spectaverat, & cap. sequenti: Deinde ut audivi veterem convivam.

Pallio enim coccino.] Supra hunc locum, le-

viter tamen, tetigimus, ubi de palliis egimus. plene vero Lipsius cap. 23. Amphith. quem vide.

Circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam.] Et locus iste nominatim de Nerone accipiendus. Palam faciant Historici. Tranquillus sic prodidit in vita ejus cap. li. ubi mappam istam Judarium vocat: Ac plerumque syntbesinam indutus, LIGATO CIRCA COLLUM SUDARIO prodierit in publicum, sine cinctu & discalceatus. Habitus omnino est in triclinio discumbentis. ac proinde ego existimo mappis aut sudariis illis linteola omnino respondere, quae, babadores, vocamus, quibusque in mensa utuntur divites nonnulli, ac delicati homines. Dio συνδάνιος vertit, integrumque locum verbis illis concepit: Τῶν ἐκλευτάς χιτῶνων τι συνδυνάας αἰνιστοῦ, ὥς συνδυνίου τῶν τὸν ἀρχαῖον ἔχων, ὡς πατάλε' καὶ ᾧ ἐν τῇ τοῖς ἡδὴ παρηνίμῃ, ὥστε καὶ ἀξίως χιτῶνας ἐν τῷ σηκωσίῃ εὐδύνει. Notum est & mappis illis adfutos quoque clavos fuisse.

Veste.] Vestis haec mihi palliolum est, quo habebat delicatulus ille caput inclusum; fieri enim aliter non poterat, quin humeros illud necessario contingeret. Aliis vero doctis viris Focal est, quod itidem, ajunt, esse habitum in deliciis olim, non ad raucedinem solum, aut anginam, adhibitum. Sed praeclare nugantur, nec adferunt exemplum, quo opinionem suam corroboratam videri velint.

In minimo digito sinistrae manus.] Longa apud Macrobius lib. vii. cap. 13. disceptatio, cur praecipue sinistra annulorum gestamini destinata sit. Attejus autem Capito rationem reddit, quam unicam adferre, digna enim scitu est, nobis adlubuit. Agit de immodica antiquorum in gemmis luxuria, scalpturisque ipsarum, ac subdit: Hinc factum est, ut usus annulorum excentu dextrae, quae multum negotiorum gerit, in laevam relegaretur, quae otiosior est, ne crebro motu, & officio manus dextrae preciosi lapides frangerentur. Plures aliae sunt rationes, quas brevitati confucentes reticemus. Pluribus exsequitur Plinius lib. xxxiii. cap. 2. Apion Aegyptius apud A. Gellium lib. x. cap. ii. & apud Macrobius alii. Inde Tertullianus ait extremo lib. de Habitu mulieb. Et sinistra per singulos digitos de saccis singulis ludis. Notaque est Sabinorum historia, à quibus Tarpei filia quod in sinistris manibus haberent postulavit, annulos intelligens: illi vero scuta pra aureis donis fuere congesta, tradente Livio lib. i. ab V. C. cap. ii. natantque testimonia auctorum voluminibus. Verum enim vero minimus digitus olim, ut medius, annuli honore privatus, quod plane Petronio, aliisque non paucis repugnare videtur. ipse Capito: Medium & minimum vitaverunt, ut ineptos, alterum ma-

genuit, et aliter alterum. Sed postea turbatum hoc, sicut annia, aperte Seneca lib. vii. Nat. Quæst. Et Martialis Epig. 63. lib. v.

Per digitum digito caritatis est auctus annus.

Annulus gemmatus.] Magnorum annulorum gestationis originem ab ipso finet olim Subinis tractare Romani potuerunt. sic Livius loco laudato: *Quæ gemmatus magis facit annulus lacertum Subini, &c.* Hinc & Martialis tibi lucis nonnihil mutuatur, qui *annulum gravem* vocavit; nam quia grandes annuli, erant et graves. Ideo *Delyiotheca* excogitata ipsis reponendis. ita lib. xiv. Ep. 121. *caus Lemni Delyiotheca.*

Sæpe gravis digitis elabitur annulus unctis:

Tuta nec jam jam gemma soluta.

Ea propter & inventum postea delicatum discrimen, annuli nempe æstivales, qui leviores: hiemales item, qui graviores forent. Id Juvenalis Sat. vii.

Sæmestri vatum digitos circumligat auro.

Et planius Sat. i. in Crispinum, quod jam Criticis puto esse notatum.

Extremo vero articulo digiti sequentis.] Annularis nempe, sive, ut vocat Macrobius *medicinalis*. apud quem & rationem videre est, quam ei præstitit Attejus Capito. Præterea notandum, in singulis articulis à priscis gestatos annulos. ideo, *extremo*, expresse Petronius addidit. Aperte Seneca: *In omni articulo gemma signatur.* Immo & in uno articulo plures. Martialis lib. v. Ep. 11.

Sard iohas, smaragdos, adamantas, jessidas

Portat in articulo Stella, Severe, meus.

Nisi de annulo uno ridicularia hyperbole hoc dictum sit. Sed omnium maxime mirum est, quod ex dictis conligere licet, nimirum quod ipsi finet in articulis annulos antiqui gestarunt. nam id summo manum impedimento foret procul dubio. Fateor me diu hic hæsisse; nihilque crepera admodum in re adfirmare sum ausus, quousque in Clementis Alexandrini locum incidi, qui ut fugitivus mos denuo in lucem proferretur, vel solus quidam sufficeret. Inquit ergo lib. 111. Paedagogi cap. 11. *Ἄλλα δὲ τὸν δακτύλιον ἐν ἑπ' ἀσφῶν φορεῖται τοῖς ἀνδράσι γυναικῶσι δὲ τὸ ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ. καὶ τῷ τριτῷ τῷ τετάρτῳ καὶ πέντῳ. ἔστι δὲ ὥς τις ἐνεργὴς ἡ χεὶρ, ὅν οὐ αὐτῆς δεξιὰ καὶ ἡ ἄρις ὁ σημαντικὸς διαπιστῶν, τῇ μὲν ὥνι ἡ ἀριστερὴ πρὸς τὸν δακτύλιον.* Sed neque à viris est annulus in articulo ferendus: hoc enim est muliebri: sed in parvo digito, atque adeo in extrema ejus parte est collocandus: ita enim erit manus ad operandum expedita in iis, in quibus ea egemus: neque facile excidet figillum, quod majore articuli ligamento custoditur.

Ferreis velut stellis ferruminatum.] Annulum au-

reum, ait, *ferreis stellis ferruminatum*, uti Ju-reconsultus, *scyphum argento ferruminare*. Innuat enim Petronius, auro ferreas stellulas fuisse inclusas, atque impleatas, & inligatas, de quo late Salmasius ad Claudium Trebellii Pollionis cap. xvii. Haud ab simile hoc opus ab illo, quod *Vermiculatam* dicitur. *Atauxia*, Arabico nomine nos adpellamus. nam eo Mauri sunt artifices insignes. De hocce indubie & accipiendus Tranquil. in Aug. cap. vii. *Thurinum cognominatum, satis certa probatione tradiderim, nactus puerilem imagunculam ejus æream veterem, ferreis ac paene jam exolescentibus litteris hoc nomine inscriptam.* ubi Casaub.

Dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum.] Clarius hic Neronem significare non potuit. Sic de ipso Suetonius cap. vi. *Et acies, & gentis AC-REAE ARMILLAE inclusas DEXTRO BRACHIO gestavit.* Inde & notatus Caligula Neronis archetypus, referente ipso Tranquillo cap. lii.

Dextrum lacertum armilla aurea.] Proprie dixit lacertum, ubi armilla. nam *Armea* dicta ab armo suprema brachii parte in humeros, collumque vergente. Festus: *Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis ar-mos vocabant.* Unde arma ab his dependentia sunt vocata. Ab armea deinde diminutivum armilla factum est. Ea quoque suprema brachii pars vocata lacertus. Addit, *dextrum*, novo more: nam antiquiores brachii lacvis armillas gestare. Livius lib. i. ab V. C. cap. 11. ubi de ambiguo pacto Tarpejæ virginis verba sunt: *Additur fabule, quod vulgo Sibi i aureas armillas magni ponderis brachio lævo, gemmatosque magna specie annulos habuerint, pepigisse eam, quod in sinistris: &c.* Quod idem Dionysius Halicarnass. [Lib. ii. p. 105. 33.] enarrat. Proprius ergo ornatus fuit militum, ut supra etiam dixit Festus. Isidorus item lib. xix. cap. 31. *Armilla autem proprie virorum sunt, collatae victoriae causa militibus ob armorum virtutem.* Unde & quondam vulgo *Viriolæ* dicebantur. Glossæ: *ἰ-λιον. Viriola, Armilla.* Erit *Viriola*, diminutivum etiam à *Viria*. vocabant & *Calbeos*, sive *Galbeos*. etiam Festus: *Calbeos armillas dicebant*, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. Quia in brachiis ergo gestatae armillae, adpellatae & *Brachiales*; ipsae Glossæ, *Βραχιαίοι. Viriola, & quia in brachiis postea dextris, Dextralia, & Dextrocheria*, ut S. Isidorus, ac plures indicant. Et *Spinther* item genus armillae, ut Festus in *Spinther*, & Priscian. lib. v. Erit igitur *spinther* Neronis inrisio illa armillae ostentatio, utpote parum viri, quod satis notum: cuius haud secus molliem infectabitur, si vel armillas pro, uti etiam fuere, feminarum sumas ornamentis. Ipsarum autem imagines jam

antiquarii dedere, Chiffetius in Vefontione urbe, & Pignorius de Servis. quibus non injucunde oculi pascuntur intuentium. pluresque statuæ hodie spectantur antiquorum, armillis hisce conspiciuæ.

Et eboreo circulo lamina splendente cornexum.] Eboreo circulo forte exuviae illae serpentis inclusae; Circulus autem ipse armillae indubie annexus. Erant enim armillae tessellis distinctae, gemmisque. quo pertinet illud Juvenalis Sat. ix.

- - - Cui succina mittas

Grandia.

Ubi Scholiastes vetus (Probum BIRTHIUM nonnulli nominant) *gemmata dextereb-via.*

Dentes perfodit.] Perfodit, ut Martialis. lib. vi.

Ep. 74.

Foditque tonsis ora lora lentis.

Appulejus, *exscalpit.* At aliud est *Dentiscalpium*, nimirum quo dentes lavantur, scalpunturque: aliud *Dentifricium*, videlicet pulvisculi candidi, quibus dentes fricantur, Graecis *ιδωρίσιον*. Confudit tamen Appulejus in Apologia, quem vide.

Cap. XXXIII. *Cam tabula terebintina, & crystallinis tessellis.]* Aleatorius lusus talorum, tessellarum, & calculorum, res valde confusa est hodie, & implicata. Ea propter non pauci ex humanioris litteraturae candidatis hanc exornandam spartam susceperunt: sed tale horum ludorum fatum est, ut, contrario sibi quum plures opponantur docti viri, tamen de manifesto errore iure postulare neminem possis: tantis sunt scriptorum, qui laudantur, exempla involuta tenebris. Nos olim densam admodum caliginem illam discutere conabimur, & fortasse non ludemus operam. Interea, quod indubium est, & huc praefertim facit in praesentia, proferimus: nimirum similes ludos inter conviviorum oblectamenta antiquitus numerari, ac fere semper in ipsa inferri solitos. Auctores enim scantent testimoniis. Adimius & Neronem hic plane perstringi, de quo sic scriptum Suetonius reliquit in ejus vit. cap. xxx. *Quadrigenis in punctum HS. alveum ludit*, quod de tessellis accipiendum, jam dudum est, quod probe censuit Calcagninus. Ceterum tolerabiliorem facit lusoriam tabulam terebintinam gemmea illa M. Pompei, cujus videlicet apud Plinium in Histor. Natur. cum admiratione mentio cap. 2. lib. xxxvii. *Transfudit alveum cum tessellis lusorium è gemmis duabus, latum pedes tres, longum pedes quatuor.* & ne quis ea de re dubitet, nulla gemmarum magnitudine hodie prope ad banc amplitudinem accedente. Latinis alveus, sive alveolus tabula lusoria dicta est, etiam abacus: Graecis *τέτρας*, *παιδιον*, tesserae, *λεψυςculi*, jacula, quadrantalía, numeri; item *νύκτι*, *οσα ισχυμένα.*

Pro calculis enim albis, aut nigris.] Quid ea-

dem in tabula calculi cum tessellis? Ludus enim, quem finire cupiebat, calculorum fuit, uti fati liquet ex sequentibus. Quid ergo tesserae adhibitae eidem ludo? Latet adhuc ludi genus tenebris antiquitatis involutum, unde etiam & non pauca auctorum loca quadam quasi nocte offunduntur. Cedet forsitan diei aliquando caligo, lusumque locaque equidem, si Deus det, luce clara illuciscam in Diatriba de antiquorum Calculis. Nunc autem, calculi, inquam, geminis coloribus erant distincti. Lucanus in Panegyrico ad Pisonem:

Callidior modo tabula varietur aperta

Calculus, & vitreo peraguntur milite bella,
Ut niveus nigras, nunc & niger adliget al-
bos.

Et Martialis lib. xiv. Ep. 17.

Hic mihi bissono numeratur tessera puncto,
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Sidonius item Apollinaris Ep. 12. lib. viii. *Hic tabula calculis strata bicolorit.*

Interim dum ille omnium agmen testorum inter lusum consumit.] Locus iste ex illis est, de quibus bene praecipue nos opere in isto meritis esse, existimare possumus. Illum supplemus, & interpretamur, an vere, iudicium tantum penes doctos esto. Tò *agmen*, ubi asteriscus erat, inferuimus, adeo concinno sensu, ut illud, aut simile quid, necesse habuerit scripsisse Petronius. quod ex peculiari ludi illius ratione (cujus nunc ea tantum, quae huc conducere videbuntur, adtingam) Phoebo fiet meridiano clarius. Ludus ergo ille belli omnino prae se ferebat imaginem, ut eleganter Martialis dixit lib. xiv. Ep. 20. quod est de calculis:

Insidiosorum si ludis bella latronum,

Gemmeus iste tibi miles, & hostis, erit.

Et Lucanus:

- - - *Vitreo pugnantur milite bella.*

Et crebriter omnes. Deinde, ars lusus erat, haud aliter ac in bello fit, calculum hostem inter duos milites, hinc & hinc domunculis tabulae conlocatos, ita comprehendere, ut neutiquam hosti illi subterfugendi alius relinqueretur locus; itaque de medio, revera autem de tabula, velut devictis contingit, tolleretur. Omnia haec mira brevitate Julii Pollucis insignis locus manifesta reddit lib. ix. cap. 7. [Scgm. 98.] *Διπρυμένων ἢ εἰς δύο τῶν ψήφων κατὰ τὰς γότας, ἢ τετρατῆς παιδιῶς ἐστὶ, περιλάπτει τῶν δύο ψήφων ὁμογενῶν τῶν ἐλεούχρων ἀναίσιτον.* Calculis autem bipartito secundum colorem divisis, ludi hujus ars est: duorum concolorum comprehensione, alterum discolorum tollere. Inde pariter jam multi scriptorum loci lucem accipient. Nobis autem hic unum, aut alterum, designare tantum, adlubuit, quum plenius

citra coepisse. Mox additum argentum in angulis, *limbusque per comas fatus*. Erant igitur varis figuris fabricati, terribis tamen potissimum conventitia. disertim Petronius ipse cap. xxxvi. *Repositum enim rutilantem dandecem habebat signa in orbe distincta*. Est infra etiam quadratum aliud, aut quadrangulum, de quo & nobis erit loquendi occasio. *Compositile* Ennodius vocavit Epig. 22. quod *Arbiter repositorium*, à compositis scilicet in eo lancibus obsoniorum. Septem paropides gravatae conlocatae erant in illo Ennodii. ubi erudite Sirmondus.

Convertit ad hanc scenam vultum Trimalcio.] Istam veram esse hujus loci scripturam, censemus. Optime enim de quovis figmento *scena* dicitur, ducta origine ab eo, quod in scena res gestae, sed fictae ut plurimum, agerentur. Sic Senecae saepius est, passim Appulejo etiam, Tertulliano, & aliis pluribus, quod observarunt jam viri docti, & nos infra cap. cxvii. haud intempestive tangimus.

Cocblearia non minus sex libras pendencia.] Veterem hic exhibuimus lectionem, cujus sententiae fides non ut religiofae sub testibus orationis, sed potius ut exaggerationis jocularis, sumenda est. Id ergo non vidiſſe, novitiae scripturae hujus, *se libras pendencia*, ansam correctoribus praebuit. *Cocbleare* notum est convivialis supellestilis instrumentum, ad liquida capiendi potissimum deserviens. Lexicon vetus: *Cocbleare; δειδύχ.* recte. nam ejusdem formae instrumenta coquinariis etiam usibus adhibita. Vide Aristophanem in Equitibus. [vers. 980.] In marmoribus antiquis reperiuntur ipsorum imagines expressae.

Partem meam.] *Pars* de cibi portione. sic Plautus Menaechnis III. II. 14.

Satur nunc loquitur de me, & de parti mea. Sed plura jam interpretes.

Pinguissimam ficedulam.] Valde olim in deliciis habitae sunt ficedulae. sic Phavorius Orator: *Is nunc flos coenae habeatur inter istos, quibus sumptus, & fastidium pro facetiis, procedit. Qui negant ullam avem, praeter ficedulam, totam comesse oportere*. Ficus fiebat pinguis ficedula, & inde ei nomen. false Martialis lib. xiii. Ep. 49. ubi loquitur ficedula:

Quam me ficus alat, quam pascat dulcibus visis,

Cur potius nomen non dedit uva mihi?

Pari ratione *συκαδής* dicta Graecis. Ast Becmanus in Originibus Ling. Lat. per auctumnum solum, ait, ei esse ficedulae nomen, quia tunc ficus edat; sed cetero anni tempore *Melancoryphus*, quod apicem capitis nigrum gestet, unde versus:

Sumque melancoryphus, quod mihi fuscus apex.

Res est prorsus ridicularia. Erant pingues op-

pido commendatae. ideo *ἀρχαυὶ* Epicharmo *συκαδής*, dictae apud Athenaeum lib. II. [p. 65.] Nitet enim, quod pingue est.

Ficedulam invenit.] Non improprie Trojana vocarentur illa ova. nam, ut adposuit Sarisberienſis: *Et in hunc modum faciundo quam plurima, facimus esse Trojana*. Neutiquam absimilia, quae apud Martialem ova dicuntur *jecta* lib. x. Ep. 48.

Seda coronabant rutatos ova lacertos.

Et lib. v. Ep. 79. *divisa*:

Divisis cybium latebit ovis.

Quae pariter ei Epigrammatario in gustatione quoque sunt. Inclusus in illis ovis piscis vocatus Cybium, ut in Trimalcionicis ficedula. Platina vero illa conficere condireque edocet lib. ix. de tuend. valetud. De his ergo procul dubio erit, me interprete, Juvenalis capiendus Sat. v.

Sed tibi DIMIDIO congrictus Commarus ovo

Ponitur.

Vide etiam quae de porcis Trojanis infra adnotamus.

Cap. XXXIV. *Si quis nostrum iterum vellet, mulsum fumeret.*] Primam sitim in coena, immo in promulsade, mulso sedabant antiqui. Plane autem hic docet Petronius, si iterum in gustatione sitirent, mulsum & iterum procul dubio potabant. nunc Trimalcionis convivae adhuc erant in gustatione. & quia jam removere gustatoria proximum erat, clara voce praemonuit Trimalcio, Si quis iterum vellet, mulsum fumeret. Aperiunt clarius sequentia: *Quum SUBITO SIGNUM SYMPHONIA DATUR, & gustatoria pariter à choro cantante rapiuntur*. Haec vera est mens hujusce loci, eritque ex sententia illorum, qui aliter usque adhuc senserunt. Mulsa aqua & Turcae hodie utuntur assidue. Marcilius autem de mulso plene ad Horatii lib. II. Sat. IV. ac plures alii.

Colaphisque objurgare.] Vel hinc discere posses, antiquis, *objurgare*, non tantum verbis fuisse, sed verberibus etiam, quod jam docti viri adnotarunt. Plato apud Senecam lib. III. de Ira, cap. 12. *Tu, inquit, Speusippe, servulum istum verberibus objurga, nam ego irascor*. Columella sic, *objurgare flagello*.

Insecutusque est supellesticarius.] Valde mihi hic suspectus *supellesticarius* cum *scopario* confusus, vilissimo mancipio: nisi hocce etiam deliciis Trimalcionis perinde tribuitur, ut in coelo munus ipsum Mercurio dedit facetissime Lucianus in Deorum Dialogis. inquit ergo Deus ille, ubi de laboribus suis cum Matre Maja conqueritur: *Ἐπειδὴ καὶ γὰρ ἐκένωσας τὰ πλοῦτα τὰ συκαπύριον αἰ.* Nam mane protinus surgendum est mihi, statimque verendum coenaculum, ubi Dii comitant. Nec magis subsidii est in altera lectione, quam plures vul-

vulgati antiquiores praeferunt, *lecticarii*. ideo nobis, eam amandare in desertas insulas, visum, & illam videlicet amplecti, quam ceteris viri docti praeponere. Illi autem *piscarii* sunt, qui in in veteribus inscriptionibus dicuntur A SEPULCHRELLI.

Arg. nunc inter reliqua purgantia scitis capit vertere.] Simile illud Senecae Patris in Coniurati. 25. *In r. PURGAMENTA, & pascua continent, & parant in cunctis pascuis, in r. nunc scitis ETERRITUR.* Et paulo post: *In r. purgantia, nunc in purgamenta ETERRITUR caput.* Plato item Comicus apud Athenaeum lib. xvi. jamblicis libris:

Ἐπεὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν ἀποκαθαίρει.

Κεφάλαιον πικρὸν ἀποκαθαίρει.

Aquam purgantem melleis ut effundam, vertere.

Ego vero EVERRAM.

Puto equidem per stipulos melleis officio suo functum esse supellectilium, immo, quoties mutarentur repositoria. Verumenimvero inter novas Trimalcionis elegantias etiam videtur illud recensendum, hoc est, scopis verri preciosa pavimenta apud ipsum, quum potius illa leviter siccis spongis extingerentur antiquitus, conlectis tamen prius, quae de mensa cecidissent, purgantibus, ut docet Ulpianus. quod de Asartotis vulgare est.

Ep. in Memoriam.] Proverbium sapit, dictum fortassis ab illa origine, à qua ortum etiam, ut Marti equus immolaretur apud Romanos lib. Decemb. nimirum quod crederent, *ἵππος περὶ Τροίαν ἔπεσεν, equo captam fuisse Troiam*, ut ait Plutarch. c. *Τρωπ.* Sed quidnam equus habet cum illo commune, *mensam cuique suam assignari*? Superbiter ego, quod haud aliter, atque uno in equo tantum unico fessori sella paratur, quod & Martialis dixit lib. v. Ep. 40.

Uno credis equo posse sedere duos?

sic & in illis mensis factum, quum unicuique scilicet convivae mensa sua assignaretur. quod igitur evitando aestui foret indubie potissimum remedium; in Heroumque conviviis fieri solitum; ex Homeri Odyssaea lib. i. notat Athenaeus.

Addiditque, *obvii & per adhaesum fere melleis*, ut nunc actione subita frequentia fuerint. Sic locum supplevi, & sic locum desperatissimum haud incommode restituere conatus sum, quo loci tantum nostrae emendationis est vox *obvii*, quae propius accedere visa ad monstrum illud dictionis *obvii*, quod in *obvii* vulgati nonnulli ineptissime mutarunt. Ceterum ex variantibus MSS. Codicum lectionibus concinniora seligentes integram periodum conslavimus, cuius sensus perspicuus. Aestum remove Trimalcionis satagenti duo venerunt in mentem. primum, conviva-

rum cuique suam mensam assignare: alterum, elevare frequentiam concursantium fervorum, iussis videlicet ab triclinio nonnullis discedere: Haec ad unguem omnino cohaerent, ac demum alius meliora nobis exhibet, possunt tolerari.

ETERRITUR OPIMIANUM ANNORUM CENTUM.] Cuiusque generis vinum anno videlicet DC XXXIII. V. C. genitum (cujus tunc fecundissimus proventus) L. Opimio Consule, *Opimianum* fuit ab eo denominatum. Clare hoc Plinii indicant verba lib. xiv. cap. 14. *Apothecae fuisse, & diffundi solite vina anno DC. XXXIII.*

Urbis apparet indubitato Opimiani vini argumento, jam intelligente suum bonum Italia. Nondum tamen *Opimianum* in deliciis erat. Itaque in latine genita unum libent *Opimianum* nomen. Id tunc, ipsam annum DCXXXIII. denotat, quo ipse Opimius Consul. Idem Plinius sibimet quidem interpret cap. 4. ejusdem libri: *Anno fuit omnium gentium L. Opimio Consule &c.* ita & lib. 11. Vellejus Paternulus cap. 7. *Hic est Opimius, à quo Consule celeberrimum Opimiani vini nomen: quod jam nullum esse scitis, etiam consili potest, quoniam ab Opimio, M. T. C. Consule C. C. C.* Quo & procul dubio Martialis adlusit lib. vii. Ep. 78. quam ait, *se vinum conchare potasse*, anniculum vero scopitice subintelligens. Sed major me-Hercules Falerni Trimalcionici aetas, si hominum aetates computamus. Anno videlicet DC XXXIII. Consul Opimius: ad mortem vero Petronius aetas anno DCCXXIX. medii ergo sunt inter utrumque CLXXXV. anni. Satyrici autem hujusce coedicii, ut primum dictum est, supremae tabulae fuere Arbitri testamenti. Parum igitur Petronii fides ex Vellejo constaret, nisi pro illa plane testimonio expresse flarer Plinius Secundus oculatus testis, nimirum quum de opimo Opimiani Consulatu addit cap. 14. *Durante adhuc vina ducentis fere annis.* Exsertim, *adhuc*, hoc est, sua aetate. Præterea autem *januare* aliud vinum apud Martialem lib. viii. Ep. 48.

Ambora centeno Consule facta minor.

Ubi, *facta minor*, illud est, quod Hispani dicunt, *decentia*. Velut lib. xi. Ep. 27. ad suum Ganymedem:

Perdidi centeno Consule facta minora tuis.

Ait, ANNORUM CENTUM. subintelligiturque, ET QUOD EXCURRIT. id namque interduum non additum usque ad integrum saeculum.

Itum est, vinum Opimianum fuisse.] Ishaec antiqua est, & vulgata lectio, nostraque adpositissima interpunctio vera juxta atque clara. Facessant ergo hinc viri doctissimi cum suis emendationibus, quibus neutiquam jam hic concedendas fecas. Illud autem, *verum est, ἐπεὶ αὐτὸς*

proferendum, quod rem miram valde adferere videatur Trimalcio, hoc est, vivere vinum adhuc tam multae aetatis videlicet.

Larvam argenteam.] Explicet hic unus Seneca paucissimis verbis totum de larvalocum, quem miror tot interpretes praetermisisse. Ecce sic Ep. 24. loquitur. *Nemo tam puer est, ut Cerberum timeat, & tenebras, & larvarum habitum nudis offibus cohaerentium.* Est igitur, ut inde patet, σκελετός. Petronius etiam evincit postea illo versu:

Sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus.

Verum enim vero quum apud varias gentes constet, mortis in conviviis memoriam fuisse haud infrequentem, non omnium videlicet finem eundem fuisse, certum est, quod adhuc non vidi observatum doctioribus. Perfuntorie nos rem adtingimus in praesentia, forteam alias plenius acturi. De Effedonibus memoriae prodidit noster Mela lib. II. cap. I. *Funera parentum laetos, & victimis, ac festo coitu familiarium, celebrare.* Ac postea addit: *Capita ubi fabre expolivere, cincta pro poculis gerunt.* Ipsi quidem τελευτή γλυκερή prorsus videbatur, ut Orpheus inquit, hoc est, mors dulcis. & vere, quum finis multiplicis miseriae in morte sit, teste Cicerone: Unde apud plures nationes morem servari scimus, ut lacrymis excipiantur nascentes, defunctis vero gaudio magna exultatione parentetur. Effedonibus ergo, exhilarandi animi gratia, fati memoria in convivium tempestive injecta; locus namque ille hilaritudinis. De Scythis vero sic ipse Mela; *Pocula, ut Effedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expolire.* Idem Solinus cap. 25. Herodotus lib. IV. [62. 64.] Strabo lib. VII. [p. 298.] In mensam igitur sic Barbari isti mentionem inferebant hostium internecionis, ut vel exin delectationem caperent. Ita de Alboino, Longobardorum rege, conligere est apud Warnefridum lib. I. cap. 27. qui videlicet, postquam de Gepidis victor evasit, in eo praelio, addit, *Alboin Cunimundum occidit, caputque illius sublatum ad bibendum ex eo poculum fecit: quod genus poculi apud eos Scala dicitur: lingua vero Latina Patera vocitatur.* Ast quid de Aegyptiis dicendum, ad quos & ipsius consuetudinis origo videtur referri? Scriptores haud sane consentiunt. Herodoto omnino est Epicurea invitatiuncula, quo largius nimirum ideo perpetarent, & oblectarentur convivae. Ἐς τῶτον ὀρέων, ait singulis conviva quidam, aut convivator, πῦνέ τι τ. ποτ. ἔλαιον ἀπολαύειν τούτων [lib. II. cap. 78.] Sed Plutarcho longe mens alia in septem Sapientum convivio: Ὅδ' αἰγύπτιοι σκελετός, ὃν ἱπτικὸς εἰσφέρειν, εἰς τὰ συμπόσια προτίθενται, & παρακαλεῖται μεθύσθαι τάχα δὲ τοῖς τῶν εἰσφέρειν, καίπερ ἄχαρις, & ἄρ' ἐπὶ πικρῶ ἤκων, ὅμως ἔχει τινὰ καίρον, εἰ μὴ πρὸς τὸ πίνειν

& ἰδοῦσθαι, ἀλλὰ πρὸς φίλον, & ἀγάπην ἀλλήλων προτρέπεται, & παρακαλεῖ τὸν εἶον μὴ, τῷ χρόνῳ βραχὺν ἔσθαι, πραγμάτων κακῶς μακρὸν ποιεῖν. Aegyptii inferre in convivia solent sceletum, borta-rique convivas, ut meminerint sese non ita multo post tales fore. is quanquam ingratus, & intempestivus comessator, tamen suum habet locum, non ad potum & voluptates, sed mutuum amorem, dilectionemque cohortans: moremque vitam, breve tempus sortitam, non debere malis rebus longam reddi. Petronius autem hic aperte adfuit Herodoto, uti poetarum fere chorus inlustrior.

Postquam nos auferet Orcus.] Nota genus loquendi poetis elegantioribus familiare. Propertius lib. II. El. 20.

Ambos una fides auferet, una dies.

Et Eleg. II.

- - - Tecum uno munera leto

Auferet extremi funeris atra dies.

Et Virgilius VI. Aeneid.

- - - Et ab ubere raptos

Abstulit atra dies.

Orcus. Horatius itidem lib. II. Sat. V.

- - - Si quis casus puerum egerit Orco.

Ergo vivamus.] Hic vivere ἀλλῶς, genialiter vivere est. Ita & cap. XCIX. *Ego sic semper, & ubique, vixi, ut ultimam quamque lucem tanquam non redituram consumerem.* Sed hic satis interpretes. Proprie nobis est illud vivere, darfe buz-na vida, Scaligero F. bolgar, nam & Hispane nescire non passus est. Galli itidem, ut nos, inquit, se donner bon temps.

Dum licet esse bene.] Id est, dum vivimus. Manuduxit nos ad hanc interpretationem haud incerta via Maecenas quodam apud Senecam carmine:

Vita dum superest, BENE EST.

Et eadem Inscriptionis illius sententia;

AMICI, DUM VIVIMUS, vivamus.

Sic parissime ergo Petronius: *Ergo vivamus, DUM VIVIMUS, sed, Esse bene, ductum ex formula illa bene precantum, BENE SIT, quae nihil crebrius in priscis scriptoribus, & in lapidibus.* Persius Sat. IV.

Ingemit, hoc bene sit.

Marmor vetus:

BENE. SIT. FILIIS. FILIABUS. MEIS.

QUI. ME. BENE. COLUERUNT.

Usurpata itidem & veteri interpreti Psalm. 127.

- - - *Et bene tibi erit.*

Structor.] Alius à Carptore Petronio est, Martialis vero idem lib. X. Ep. 48.

Et quae non egeant ferro structoris ofellae.

Carptor enim Arbitro scissor est, sive cibicida, ut paullo infra dicimus. Qui vero structores Petronio sint, Wouwerius exponit. Nomen est à verbo struere ductum, quod est conviviale. Sic, strue-

Tales ergo numos Silphii nota signatos Cyrenensibus fuisse, auctor est Aristoteles, testante Aristophanis Scholiaste in Plato [vi. 926.] & Equitibus [vi. 890.] Verum enimvero proferre quid obstat, quum jam emendationi sit concessus hic locus, longe mihi illam placere, quae *ἀπορίδι* sub ipso stili acumine fuit? videlicet *de laſerpitio mimico canticum extorquet*. Veteres Codices habent: *de laſerpitio mineo*, & *de laſerpitio & minio*. qua enim, praeterquam quod veteris asterisci lacunula magis refarciri videtur, sensus quoque, quem ex verbis elicere necessarium est, exprimitur planius. Idem tamen bene significari lectione illa, quam in textum admisi, jam olim senserunt Scaliger F. & Erycius Putcanus.

Suadeo, inquit Trimalcio, coenemus; hoc est jus coenae. Videtur hic innuere Petronius voluisse, vi quadam olim ad edendum urgeri solitos, potandumque, qui apud Principem decumberent coenaturi; illudque coenae quasi jus praesentissimum servari. Idemmet & iis hodie usu venire ferme solet, quibus molestum videlicet, ac pertinacissimum contingit habere convivatorem. Contendit usque adeo, pugnabitque amoris, & benivolentiae obtentu, donec, velis nolis, cibi jam tibi saturo, etiamque palato tuo ingratisimi, sumendi necessario sint. Jus vero illud hic apud Petronium Neronianum (si hodie uspiam gentium) inviolatum adhuc apud Phagesypios conservatur Cimmerios. Protinus hancce gentem cognoscet, quem Erycii Puteani non fugerit Comus elegantissimus. Cum illis ergo cui datum est semel discumbere, nequicquam ipse sui manet deinceps juris, sed intemperantiae, sive, quod idem est, convivii domini: haud secus ac qui navem conscendit, in naucleri potestate, pelagique.

Cap. XXXVI *Superiorem partem repositorii.* Ferculum hocce duobus constabat repositoriis, sive repositorium malis vocare, duobus ferculis; superiori nempe, & inferiore. In ipsis ergo, ut in ceteris, omnia erant ad vivum efficta. Ideo superius Zodiacum quippe orbem repraesenta-

bat: apta enim rotunditate erat circinatum. Inferius autem, quoniam stagnum quoddam, Euripumve, tetragona, procudubio, erat quadratum figuratione. planum id ex verbis: *Notavimus etiam circa angulos repositorii Marſyas IV.* Vix unquam est, ut fiant aliter stagna. Illas autem repositoriis formas fuisse, jam ex Plinio supra didicimus. Opportune etiam stagni in medio Pegasus, cujus ungula fontem aperuit Hippocrenen. sic apud nos mediis Euripis montes visuntur, castella, insulae, ac monstra varia.

Marſyas quatuor. Signa olim fontibus imposita, ex quorum rostris, aliave corporis parte, aqua salire solita, varias potissimum Satyrorum species repraesentantur. Inde ortum, ut *Sylvanorum* plurima mentio, ubi est fontium, qui postea injuria temporum in *Silanos* degenerarunt; quod pridem & docti viri animadverterunt, germanaque vocem restituere conati sunt. Marſyas quoque ex Semicaprorum turba fuit, unde & huc opportune adducti IV. illi. Plura hic doctè Wouwerius, cujus & scriptura, *veretriculis*, mihi arridet valde. Eo autem, uti ego autumo, prae aliis Satyrorum simulacris fontes antiqui exornarunt, quod hortis viridariis, ubi fontes creberrimi, illa scilicet, amuleti loco, insuper forent adversus fascinum. In eum usum Satyrica signa posita olim, ego ex Plinio didici lib. xix. Hitor. Natur. cap. 4. *Contra invidentium effascinationes fuisse in Satyrica signa.* Quae enim quam aptius & simulacris fontium ridiculariis accipiantur prae Phallis, & Ithyphallis, uti alii volunt, tute vides.

Garum piperatum. Quid garum, hodie nemini ignotum; paucis tamen illud conficiendi modum Plinius tyrunculis tradat lib. xxxi. cap. 7. *Aliud etiamnum liquoris exquisiti genus, quod garum vocare, intestinis piscium, ceterisque, quae abjicienda essent, sale maceratis, ut sit illa putrescentium sanies.* Frequenter & pipere condiri garum consuevit. Apicius in Polytele. *Fungi faginei elixi calidi exsiccati in garo pipere accipiuntur, ita ut piper cum liquamine teras.* Id vocabant piperatum; ipsum vero garum *καὶ ἔξωζον* liquorem, & liquamen. Veteres Glossae: *ράγον, liquamen.* Magni illud antiqui aestimarunt, valdeque in deliciis habuerunt.

Super pisces, qui in Euripo natabant. Et hic nos elegantiam subodoramur haud cuilibet obviam. nam quum omnia ad vivum essent in convivio illo ingeniose effigiata, ut revera pisces viderentur natare, alio colore in Euripum non erant inferendi, etsi jam cocti, quam quo essent videlicet vivi. nam coquorum fuit & tale artificium olim. Didicit & inter alia deliramentum hocce à Nerone princeps Alagabalus, recensente Lampridio, qui locus certissimo nobis ansam praebuit hujusce commenti: *Pisces semper*

in modis aqua cum colore suo cedens constituta Veneta constituta.

[*In L. Ep.*] Euripi, hoc est, magna olim erat in hortis, pariter ac ludie, adeoque pitulatis, ut hic Petronius denotat. Item ad istam. Seneca Epist. 83. *In ista Pappus, qui Ciceronis fuit in Pappi, ad istam. Illi enim vocamus, Staque, verissima, auctore me, originatione: videlicet, quia in eo sunt aquae.* Ideo Plinio nepoti Ep. 3. lib. 1. *Euripus viridis, & gemmeus*, qui omnino color aquae stagnantis est, non fluentis. Ceterum mirum est, quod Lampridio narratur, scilicet Algalbum in *Euripiis* vino plerumque Cimonis exhibuisse.

[*Cujusmodi methodio.*] *Methodium* hocce Tor-nactiana editio ad istam translationem interpretatur; & ferculi videtur subintelligere. Doufa P. impugnat, & methodon, pro methodo, hoc est fictione, seu ludificatione, dictum, contendit. Wouwerius, *Metodio*, legit, à *metadeia*, id est, interjecto cantico. Bourdelotius ad Scalig. F. Aufon. Lectiones lectionem remittit, ubi, quid hic *Methodium* sit, ait, reperiri. Equidem tamen notandum cepi, quoniam modo huc faciant, pertineantve Scaligeri illa. Isthaec videlicet sunt, quae huc usque excogitarunt interpretes: per me autem hic est omnino, ut

----- *tra it per mare velut.*

[*Scissor.*] Carptor, Cibicida, Divisor, Diribitor, Cerodeta. Etiam Petronio *Carpus* joculariter dictus, ut simul vocet, & imperet Trimalcio. Quod antiquis erat hac notione *scindere, dividere, carpere*, nos *Trinchar* dicimus, *scissoremque, Maestre sala, Trinchant*, sicut Galli *Tranchant*. Adde insuper, & acceptione ista verbo *secare* usos fuisse saepiuscule veteres. Juvenalis Sat. v.

----- *Nec minimo sane discrimine refert,
Quo capta hères, & quo gallina secatur.*

Et Sat. xi.

----- *Haud ideo pejor gallina secatur.*

[*Ad istam*] *Ad istam lacrimis obsequium.* Recte, quum olim ciborum diviores arte, & magis facilius edocti, ut ad numerum, velut Pantomimi, aptis gestulationibus gladium inter concidendum moverent. prius in ulmea nimirum coena ligneaque versati, exercitatie. Qualis vero symphonia illa, alibi inquirimus.

[*Ut putares Darii hydreaule cantante pugnare.*] Indicat Darii exercitum ad Organica instrumenta pugnasse, haud secus ac Sybaritarum, de quibus sic Plinius lib. viii. cap. 42. *Equorum docilitas tanta est, ut universus Sybaritarum exercitus equitatus, ad symphoniae cantum, saltatione quadam moveri solitus, invenitur*: Sic ergo & cultelli omnes motus, & cibicidae Trimalcionis gestus apte omnino ad symphoniae respondebant modulationem.

[*Sed me a summo.*] Id est, superiori loco. Cicer. lib. ii. Famil. Ep. ult. *Accubueram bona*, quum ad istam exemplum in carnis ex-
[*Id est, ubi? quid Potumum Extraperum? & quidem supra me Atticus, infra Verrius, familiae est.* Sed quum jam enim omnibus innotuerit antiquorum discumbendi modus, quid *supra*, quid *infra*, accumbere sit, non erit obscurum. Hac in parte & marmora auxilium sunt; etiam antiquarii, qui rem jam pridem miscebat intulerunt. Vide Ciaconium de Triclinio, & ibi Urfinum, Lipsium lib. iii. Antiquar. Lection. & Stuckium Antiq. Conviv. lib. ii. cap. 34. 35.

[*Carpus vocatur.*] Nam *Carpus* olim & verum nomen fuit; ejus memoriam bis, aut ter, in Lapidibus inveni. Sic in magno Inscriptionum opere pag. dcix. 6. ex urna marmorea.

D. M.

CARPO. FILIO

DVLCISSIMO

VIX. ANN. II.

DIEBUS. XXVIII.

CARPVS.

CAESARIS. LIB.

Iterum ibidem num. 5. Sic & pag. dcxxii. 3. ex ara sepulchrali:

CARPVS. AVG. LIB.

PALLANTIANVS

&c.]

Iterum pag. dcccxvi. & alias. Etiam apud Martialem nostrum lib. vi. Ep. 39.

[*Carpus, eadem verbo vocat, & imperat.*] Vocat, quia *Carpus* vocatur; imperat, quia *carpere* est, *scindere* obsonia. *Carpere* enim verbum est conviviale, id etiam haud incommode significans. Martialis lib. iii. Ep. 13.

Dum non vis leporem, dum non vis carpere mulum.

At vero illud Nasonis ex lib. iii. de Arte ad huncce Martialis locum ab docto ejus Interprete adductum:

Carpe cibum digitis, est quidem gestus edendi, parum me-Hercules erit opportunum. Verbis quippe istis Nasonianis longe quidem diversa inest elegantia; scilicet ne tota manu rustice & imunde cibos in os ingerat puella, immo potius primoribus tantum digitulis, ait Plautus, quod ex sequentibus planius:

Ora nec immerita tota porridge manu.

Hocce speciatim virginibus dedit Eustathius lib. v. de Ismene & Ismenia, praecipue in adripiendo calice. Ego autem miror, virum eruditum animadvertere non voluisse.

Cap. XXXVII. *Sed conversus ad eum, ut plurima exciperem.* Qui ad mensam adcumbabant, in latera versus illum, quo cum volebant loqui, sese convertebant. adposite satis ad Petronium indicat

dicat Juvenalis Sat. iv. de conviva adulatore loquens:

----- Nam plurima dixit
In laevam conversus.

Sic enim factum. nam dum fumebant cibos, aliter atque aliter discumbebant; nunc in ventrem proni, postea modice resupini, dorso nimirum pulvinis suffulto. ad summam, corporis habitum, situmque, varie quisque mutabat, modo jam superiori, inferiorique concoenae molestus non foret. Praeterea eleganti illa locutione, ut plurima exciperem, saepe usus est Cicero, alique emendati sermonis architecti.

Arcessere fabulas caepi.] Sic cap. cxxxix. Quotumque diu necum esset locuta, & mi accersito sermone lassasset.

Uxor, inquit, Trimalcionis.] Mulierculam hancce, quam hic satyrico stylo describit Petronius, in Neronis historia oportet investigemus. Alibi enim quaerere profusum esset, ut ajunt, lanam ab asino. Isthaec vero de illa prodit hic videlicet Petronius. Trimalcionis (Principis inquam) uxorem esse: Numos modio metiri: Et adeo ex humili origine ad magnam fortunam ascendisse, ut jure Fortunata posset adpellari: Itaque omni ex parte beata quum esset, merito videri in coelo iam esse conlocatam. Nec mirum hocce, quum ad libitum suum Imperatorem modificare, ipsi liceret. Equidem sane, ni Musae me omnino fallunt, ipsam reperi: adferoque Acten illam fuisse libertam ex Asia oriundam, de qua sic loquitur Dio lib. lxi. pag. 602. Ἡ γὰρ Ἀκτὴ ἡ παλαιὰ ὡς καὶ τὸ ἄλλοις ἀνέστηκεν ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ὡς καὶ τὸ ἄλλοις ἀνέστηκεν ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ὡς καὶ τὸ ἄλλοις ἀνέστηκεν ὑπὸ τοῦ Νέρωνος. Fuit autem Acte ingenua ex Asia, cujus amore Nerone ita captus erat, ut eam retulerit in familiam Attali, & Octavia uxore multo chariorem habuerit. Etiam Tacitus lib. xiiii. Annal. Caeterum infracta paulatim potentia matris, delapso Nerone in amorem libertae, cui vocabulum Acte fuit. Et quid mirum si effrenatior hic fuerit tyrannus? quum ne severioribus quidem, addit post pauca ipse Cornelius, amicis adversariis, muliercula, nulla cujusquam injuria, cupidines Principis explente, quando ab uxore Octavia, nobiliquidem, & probitatis spectatae, fato quodam, an quia praevalent illicita, abhorrebatur, necdumque ne in stupra fornicarium inlustrium prorumperet, si illa libidine prohiberetur. Sed Agrippina libertam aemulam, NURUM ancillam, alique cunctis in modum mulierit r. fremere. Ubi disertim Tacito uxor ejus vocata. Tranquillo tamen revera non fuit. sic ait cap. xxviii. Acten libertam, paulum absuit, quin iusto matrimonio sibi conjungeret: submissis consularibus viris, qui regio genere ortam pejerarent. Sed verum est enim, et si nimium contemtuae, ob nuptiarum spem re-

gium ei splendorem adferere voluisse.

Nunos modio metitur.] Habuit & magnam pecuniae vim Acte proculdubio, utpote acceptissima Principi effuso nimis amasia. Vestigia hujusce apud Tacitum remanent, adhuc de ipsa ita loquentem: Ex cujus familiaribus Annaeus Sere-nus, simulatione amoris adversus eandem libertam primis adolescentis cupidines velaverat, prae-bueratque nomen, ut quae Princeps furtim mulierculae TRIBUEBAT, ille palam largiretur. Proverbialis tamen ea Hyperbole est. sic habet Suidas: Μόδιον ἀπὸ δαρμίστης ἔσθαι ὁ πατὴρ ἀργυρίου. Medimno paternam metior pecuniam. & intelligit, ἰσὶ τῶν μεγάλων ὁ ἀδελφὸς προσδοκᾷται ὠφέλειαν, de iis, qui magnum & confertum lucrum expectant. Falluntur autem omnino, qui putant, μέδιον esse Romanorum modium: nam, Suida ipso ibidem auctore, modius est pars sexta medimni. Sic etiam docent Fannius de Amphora loquens, Cornelius Nepos in vita Pomp. Attici, Budaeus de Asse lib. v. Georg. Agricola lib. ii. qui est de mensuris Graecorum, & plures alii ex recentioribus. Medimnus enim antiquis erat, quod nobis hodie est Fanega, & sic modius Romanus continebat duos nostros celemines. Praeterea modius Romanus continebat duos nostros celemines. Praeterea modius lignea olim erat mensura, non fictilis. Disco ex Catone, quum cap. ii. petit inter alia instrumenta modium praeferreatum, nos barreado dicimus. Ipse quidem, nisi ligneus esset, vix est, ut praeferreari potuisset, aut praeferreatione indigeret. Similis ergo erat his, quas hodie nos aridorum mensuras habemus, ut passim plures videntur.

Trimalcionis tapanta est.] Satis superque interpretes hanc lectionem firmarunt. Insuper nos satis multa addere possemus, sed jam inutile. Conferimus tamen, ut symbolam, unicam Ifidis inscriptionem eruditam, quae Capuae exstat ad S. Benedicti, in corpore Gruteriano 2. LXXXII.

TE. TIBI

VNA. QVAE. ES. OMNIA

DEA. ISIS

ARRIVS. BALBINVS

V. C.

Bene quidem, juxta Aegyptiorum mysteria, quibus Isis terra fuit, Nilus Osiris. Vide sis plura exempla apud Heraldum ad Epig. 69. lib. i. Martialis. Praeterea tamen nefas duximus praeferire mellitam, & jaculariorum orationem, crebiter Sancto Francisco, ut plures testantur, usurpatam: DEUS MEUS, ET OMNIA. Illi enim B. Ambrosius videtur non latuisse, qui Epist. 56. ait; Sanctis OMNIA DEUS est. Ceterum multiplici formula sententiae illud fuit antiquis enuntiatum. Sic Quintilianus usurpavit: Principes in Caesaris amicitia agunt, fueruntque CUNCTA. Aliter Apollinaris Sidonius Carm. 7.

--- Tum

----- Tum respublica nostra
TOTÆ Camillus erat.

Et aliter Phaedrus Fab. 58. [Lib. III. Fab. 19. v. 1.]

Aesopus domino SOLUS quum esset familia.
Qui locus ibi Rigaltio sic desumptus acute.

Mero meridae si dixerit illi, tenebras esse, credat.] Videtur hocce & Senecae haud latuisse, quum scripsit Tacitus, contra illius monstri cum matre, pro pudor! nefarium concubitus, rem scilicet tanti momenti, omniumque gravissimam, subsidium à femina bacce petivisse, ut ad illum deferret, pervulgatum esse incestum gloriante matre, nec toleraturos milites profani principis imperium. Nullum igitur tunc ivit alium Seneca quaesitum, ut nonnihil metus Principi videlicet incuteret; nam bene satis noverat, summi apud ipsum mulierculam illam ponderis, ac potentiae, fuisse.

Coenam Trimalcionis.] Et locum hic dedimus isti de porco Trojano, quod apud Sarisberiensem lib. VIII. cap. 7. de Nug. Cur. exstat, Petronii monumento, ex hacce haud dubio celebri Trimalcionis coena desumpto. Macrobius lib. II. Saturn. cap. 9. Cincius in suafione legis Fanniae objicit seculo suo, quod porcum Trojanum mensis inferant, quem illi ideo sic vocabant, quasi aliis inclusis animalibus gravidum, ut ille Trojanus equus gravidus armatus fuit. Hinc & sua hausit Sarisberienfis, cujus plura exscripsit Erhardus. Insigne porro exemplum est id genus porcorum apud Athenaeum l. IX. c. 5. [p. 376.] ille nempe, qui altera ex parte tostus, altera elixus, simulque habebat oppletam alvum multifariam lautitiis. de ipso ergo isthaec verba sunt coqui artificis: καὶ ὁ κίχλας ὃν ἐαυτῷ ἔχει, καὶ ἄλλα ὀνιδία, ὑπογοσίων τὲ μέρη χαίρων, καὶ μήτεας τόμης, καὶ τῶν ὠν τὰ χρυσᾶ, ἐπὶ ᾧ ὀνιδίων γαστέρες αὐταῖσι μήτραις, καὶ καλῶν ζωμῶν πλείς, καὶ τὰ ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς λεπτὰ καὶ ἄχνιζύδρα, καὶ μετὰ πεπερίδων συμπλαττόμενα. Et turdis enim farctus est, & aliis aviculis, & portionibus quibusdam abdominis porcorum, & vulvae particulis concisis, & ovorum vitellis, & gallinis, quarum venter plenus est, tum vulvae frustris, tum lautis buxeis & lucanicis confectis ex carnibus minutim tritis, ac cum pipere subactis.

Cap. LI. Faber fuit &c.] Injurios sane in Petronii manes se praebent ejus editores, qui narrationem hancce, simplici dictionis ambitu comprehensam, silentio praetermittere ausi sunt. praecipue quum viri docti fragmentum esse Satyrici genuinum, ex vetustatis nimirum parietinis eruderatum, jam pridem adserere non dubitarint. Interspersi forsitan sunt, ut hoc item praemoneam, aliqui Britannici naevi pulcritudini Romanorum emendatissimae. Sed tamen ideo nequitiam solatium hocce invidendum est, quibus

levis lacunulae supplementum auro contra gemmisque videlicet carum erit. Propterea equidem libenter admisi, illudque etiam pauculis notis inlustravi. Trimalcionis ergo isthaec verba sunt, ex ejusdem Sarisberienfis testimonio, lib. IV. cap. 5. apud quem ita initium narrationis habet: *Apud Petronium Trimalcio refert, fabrum fuisse, qui vitrea, &c.* Unde conligere jam facile cuique omnino est, quod non solum gulae epulum ille convivarum pararit, sed auribus etiam, quod est longe suavissimum.

Caesarem adiens admissus est.] Sic etiam S. Isidorus lib. XVI. Orig. cap. 15. eundemmet narrans eventum: *Dum admissus fuisset ad Caesarem, &c.* Esse hoc ex veteri more dictum, sciendum est. nam cuivis libere aditus non patebat ad Imperatorem, nisi per admissionum magistrum, ut Ammianus loquitur lib. XV. cap. 5. *accitus esset.* Inde hujusce admissionis, & admitendi officii plurima mentio in scriptoribus antiquis. Item, *Praefecti admissionum, & Magistri & Proximi:* qui etiam *Admissionales* vocati. Sed de his latius jam Bulengerus lib. II. de Imperat. cap. 22. quem adi.

Se coelum Jovis tenere, arbitratus.] Addenda est ista proverbialis locutio similibus ab Adagiographis jam congestis, *in coelum abire, in coelo esse, &c.* de homine supra modum felici usurpatis. sic supra ipse Petronius de uxore Trimalcionis, & infra de Encolpio, sive Polyaeno, cap. CXXXII. *ut me in coelo positum ad inferos traheres.* idem contigit misero illi artifice, sed quidem immerito. Sic principes Latini sermonis aevo illo loquebantur. inquit Seneca lib. I. de Benef. cap. 13. de Alexandro: *Tamquam coelum, quod mente vanissima complectebatur, teneret.*

Cap. LV. *Et poetarum coesit esse mentio.*] *Facta in convivii poematum mentione, dicit aliquis locuples, &c.* ait Persii vetus interpres. creberrima quippe inter pocula olim poetarum memoria, qua in re nec feminae sibi temperarunt. Juvenalis scoptice caput Sat. VI. vers. 35.

Illam tamen gravior, quae, quum discumbere coepit,

Laudat Virgilium, periturae ignoscit Elisae,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.

Rogo, inquit, Magister.] *Magister* erat, qui & *Praeceptor, & Doctor,* etiamque *Professor.* Exemplum plura jam Alb. Gentilis congestit Lect. Virgil. cap. 4. ubi & plures *Magistri,* sed qui huc non faciunt. Equidem autem Agamemnona hic adloqui Trimalcionem, non inepte existimo nam & ipse in convivio aderat, uti ex illo cap. XXVIII. & cum Agamemnone ad januam pervenimus, &c. conligitur. Quam apte ipsi illius appellationis honor conveniret, Declamatio ipsius,

(V)

eru-

eruditaque dissertatio initio fragmentorum habita aperte indicat.

Alterum disertiozem.] Ciceronem proculdubio, vel Catullo teste in gratiarum ad ipsum actione:

Disertissime Romuli nepotum.

Nec aliud voluit Martialis lib. III. Ep. 38.

Causas, inquit, agam Cicerone disertius ipso.

Et Arnobius lib. III. *Et ante omnes Tullius Romani disertissimus generis.* Multus vero Quintilianus de ejusdem genere dicendi.

Tuo palato chylus pavo pascitur.] Integra pavonum historia apud Varronem lib. III. de Re Rustica cap. 6: ubi, inter alia, prima eorum in coenam introductio, ac postea aestimatio: *Primus hos Q. Hortensius augurarii adjiciendi coena posuisse dicitur. quod protinus factum tam luxuriosi, quam severi, boni viri, laudabant. Quem cito secuti multi, extulerunt eorum pretia, ita ut ova eorum denariis veneant quinis (id est, uno floreni) ipsi facile quinquagenis, hoc est, decem florenis. Notum, aves, ut pinguecerent, claudi consuevisse. nec aliter hodie fit, quod motus earum, & lux, pinguitudini est inimica, docente ipso Varrone. Laeva igitur eorum mens, qui, chylus, eunt mutatum. Ait Seneca Ep. 122. *Aves, quae conviviis parantur, ut immotae facile pinguescant, in obscuro continentur.**

Plumato amictus auro Babylonico.] Elegans lusus inequit verbo, *plumato Babylonico.* Prisci namque *plumas* vocarunt, notas videlicet ex auro, vel purpura, aliave materia, aut colore, forma rotundas, & in modum plumarum factas, quibus intextebantur vestes, variabanturque. Hinc *Plumarii* adpellati non solum textores, ejusmodi vestium conficiendarum periti, sed etiam illi artifices, qui multifariam pictura, multiplicibusque coloribus ac figuris, variegatas vestes acupingerent. & opus hocce *plumatum* etiam dictum. Idem & *Babylonicum* vocatum. Plures antiquorum edocent. nos unicum Martialem producimus, brevitati in nota isthac consulentes, quippe de his omnibus Salmasius egit abunde ad Carinum Fl. Vopisci cap. xx. ait ergo lib. VIII. Ep. 28.

Non ego praetulerim Babylonica picta superbe

Texta, Semiramica quae variantur acu.

Ludit igitur Mimus pavonis amictu, qui praeterquam quod perfecte imitaretur pictum illud opus plumatum Babylonicum, splendente notatum colore auri & purpurae; plumis insuper ille erat revera contextus. Omnia inlustri loco Achillis Tatii confirmo, in quem fors incidi novissime, cum nostra raptim colligerem commenta. Verba sunt lib. I. [p. 55. edit. Salm.] ubi pavonis habitum floridissime describit: *ο ὅς τ' αὐτῶν λευκῶν εὐανθεῖς δὲ πεφυτεὺς ἦν αὐτῶν ἡ χρυσὸς ἐν τοῖς πτερῶσι. κόκκω δὲ τὸ ἀλγυῖς τὸν χρυσοῦν περιβάει τ*

ἵσον χρυσοῦ, & εἶν ἐφθαλμὸς ἐν τῷ πτερῶσι. Saneque pavonis hoc pratum alio quovis longe floridius est. in ejus enim pennis oculorum serie distinctis, aurum omni ex parte purpura aequaliter convestitur. Unde jam nescire non poterit, quam insigniter inceptiverit ille, qui, aureo, sollicitavit jam olim, & in auleo mutatum ivit.

Gallina tibi Numidica.] De Numidicis avibus infra loquimur ad verba cap. xciii.

Atque Aerae volucres.

Gallus spado.] Capus est, quod jam viderunt interpretes. Varro edocet: *Ex gallio gallinaceo castrato fit capus.* Galli, quum castrati sunt, non jam galli, sed capi, nuncupantur. Contra sacerdotes Cybeles, qui Galli non dicuntur, quousque castrantur. de quo pluribus Symbolae.

Tollat pedes indomita.] Procul dubio quid sit, tollere pedes, ostendit versu illo Ovidius lib. III. de Arte:

Melanon humeris Atlantae crura ferebat.

Unde lucem accipiunt plures auctorum loci, qui negotii nonnihil Criticis faceffivere. Aliud tamen, *tollere pedem*, est cap. cxvii. de re spurcica.

Probitas.] Recte qui pudorem interpretantur, quod quum feminarum futilia recenseret ornamenta, illud praetulit verum, *pudicitiam*. adposuit Seneca ad Helviam: *Maximum decus visa est pudicitia.* Et Pythagoras apud Justinum lib. xx. *vera ornamenta matronarum pudicitiam, non vestes esse*, adfirmat.

Palam prostare nudam nebula linea.] En mulier cum veste nuda, adeo amacula olim fuere rara, adeo pellucida. Belle Athenaeus initio lib. IV. [p. 129.] *Καὶ σαλευρίσσαι τινες Ῥόδιαι, ἐμοὶ μὲν γυμναὶ δοκῶν, πλὴν ἴδιος ἢν τινες ἔχεν χιτῶνας.* Et sambucam pulsantes Rhodiae quaedam mulieres, quae mihi quidem videbantur nuda: agebant tamen nonnulli, tunicis indutas fuisse. Nemo autem, ut Varro, hoc expressit eleganter, ejusmodi vestem vocans *vitream togam*, Modio Satyra. Sic item Claudianus Panegyrico in Consul. Probinus & Olybrii belle de Tiberi fluvio;

Palla graves humeros velat, quam necerat unxor

illi, percurrrens vitreas sub gurgite telas.

Sic & Martialis inter alias conlatione illa botri vase vitreo conditi lib. VIII. Ep. 68.

Femineum lucet sic per bombycina corpus.

Talis vestis antiquitus *ἀραχνώδης* dicebatur Graecis, id est, quae aranearum telas imitaretur. observo ego ad Eustathium, unde loca nonnulla huc transferam opportune. inquit ille lib. II. de amoribus Ismeniae & Ismenes, ubi temperantiae describit imaginem: *Ἀραχνώδης ὁ χιτὼν τῇ παρθενῶ, τὸ χρώμα λευκός.* Tunica erat virgini aranearum telas imitabunda, colore candida, &c. Etiam

lib. iv. Themistius item in oratione ad Nicomedienses. Ἀντιπροϊόντος ἡ ἀσπίς, ἡ δὲ τὰς ἀσπίδας. Vertit Petavius: *Aranearium telis fiduciosi capite duatur.* Et Sanctus Asterius Homilia de Divite & Lazaro: Ἰνδύσαντων ἐπιζήτησι, ἡ δὲ τὰς ἀσπίδας. Rubenius vertit: *Ut byssum requiris, & Persicorum flamma vultum comest, unde coenata, ut ita dicam, aranea tela contextatur.* Prore autem tenuissima ubique *nebula* usurpatur. sic ipse Valerius in lepidissimo Epigrammate de phiala nimis gracili lib. viii. Epigr. 33.

Hae fuerat nuper NEBULA tibi pegma perundum.

Ait igitur nudas proflare vestibus illis, quod & meretricum fuisse vulgo notum est. unde veriorum interpretationem sumendam esse loco illi cap. vii. *nudarum meretricum*, reor in praesentia. *Tunicae rallae* similes & Plauto Epidic. ii. ii. 46. vocantur, unde & nos, *Ralas*, quoque vocamus.

Cap. LXXIX. *Nec fax ulla in praesidio erat, quae iter aperiret errantibus.* Bernardinus Gomezius noster Opere, quod de *Sale* construxit, aptissime ad hunc Petronii locum interpretatur Horatii illud lib. i. Sat. v.

----- *Tuum*

Praebuit, & parochi quae debent, ligna, salemque.

Per *ligna* scilicet non solum ignem ad focum intelligens, sed cereos etiam & funalia, quae peregrini praeberent parochi ad pernoctandum, &, ut suspicari licet, commodè etiam per urbem deambulandum. Quod itidem & in Urbe factum, nihil dubium est. Sic apud Athenienses coenantibus *Oenoptae* (genus erat magistratus) funalia praestabant, & ellychnia, ut postea luminis praesidio possent domum redire. quapropter & *Oculi* ipsi vocati, ut constat ex Philini Oratoris loco apud Athenaeum lib. x. Item ex Eustathio ad L. Z. Odyss. Οἱ τοῖς δευτεῖσι λυχνίαι, καὶ περικλιδίαι, παρεχόντες, Ὅσοι οὖν ποτὶς τινὸν ἐκάλειτο. Qui coenantibus candelas, aut lucernas exhibebant, oculi dicti nonnullis.

Nec silentium noctis jam mediae. Carpit etiam hic suum Imperatorem. Redibant ergo à Trimalcionis convivio media jam nocte. Eousque enim coenam protraxit gurgis ille, testante Suetonio cap. xxvii. *Epulas medio die ad mediam noctem protraherebat.* Quo & illud Taciti facit lib. xiii. Annal. *Profecta nox erat, & Neroni per violentiam traheretur.* Signantius vero Juvenalis Sat. iv. ubi de Montano sermo: [vf. 136.]

----- *Noverat ille*

Luxuriam imperii veterem, nodesque Neronis jam medias.

Notatum insigniter illud, quia magis erat more

receptum, veteres sub solis occasum, nocte jam imminente, convivia finire.

Promittat coenationem lumen. A coena itidem, ut illi, redeuntium. Plurimis quippe lucernarum usus antiquitus fuit convivis domum redeuntibus, facumve, cereorum, candelarum, funaliorum, lampadum, aut laternarum, de quo late Athenaeus Dipnosophista opere extremo. Servi, qui ea praerferrent, *λυχνῆχοι*, & *λυχνοφοροί* Graecis adpellati, etiam *δαδῆχοι*: Latinis *Praelucentes*. sed hoc jam vulgare, notaque plura testimonia à Cicerone, Valerio Maximo, Livio, Floro, Appulejo, Juvenale, aliisque petita. apud Graecos quoque plura sunt, apud Athenaeum vero variis in locis plurima.

Accedebat hic ebrietas. Ebrii redibant, destitutique ebriorum auxilio, nam & ei quoque provium. Temulenti quum à mensa recedebant, praesidio fervorum utebantur, qui eos titubantes sustinerent, & vix aliter reversuros, domum reducerent. Eo igitur ibant servi illi advorsum heris. Plautus Mostellaria iv. i. 23.

----- *Solus*

Nunc eo adversum hero ex plurimis servis.

Terentius initio Adelphorum:

Storax, non redit hac nocte à coena Aeschynus,

Neque servolorum quisquam, qui adversum ierunt.

Exin vocati *Adversitores* ii servuli, ut ait ibidem Donatus. Parissime sane, atque illi, Propertius destitutus, ut ipse Eleg. 29. lib. ii. narrat:

Ille mihi, mea lux, quum potus nocte vagaretur,

Nec me servorum ducent ulla manus.

Congruens item & S. Asterii elegantissimus locus Homilia, *An liceat homini dimittere uxorem quamcumque ex causa.* Οὐ μὴ δὲς ἐν συμποσίῃ εἰδέναι ποτὶς, & ἀνδρῶν καὶ ἡρώων ἀπερίφραστὸς μέθης μιγῆσθαι· ἀλλὰ καὶ ὑπερβῆσθαι μὴ συγγνώμης ἀνδρωτικῆς, καὶ ἐχρησθῆναι σὲ τὸ πολέρον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκρούσιν τοῖς ἰσχυροῖς ἀδυνάμειον. Ὅστις, ἀδυνατεῖ ἢ ἐπὶ τὴν κοίτην τὴν γυμνὴν, μόνη συμπαύσθαι, τῶν οἰκετῶν γελάντων, καὶ ἐπιχλευάζοντων τὴν ἐκ τῆς μέθης παρατοίαν. Nec redeuntium à symposio, vino oneratum & insanientem, ebrietatis odio non admisit, aut rejecit; sed cum venia ac lenitate, qualis humanitatem nostram decet, te suscepit, & reprimentem, ac verberantem, ad lectum manu duxit, caputque aegrum, ac meri vaporibus agitatum, sedulo curavit: sola nimirum tui miserta, quum famulantis ob errorem & agitationem berum deriderent, ac subsannarent.

Per omnes scrupos, gastrorumque, &c.] Metram illam Erifichthonis filiam puta hic spectare, de qua Ovidius:

*Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cer-
vus, abibat.*

Tot namque sunt hujusce loci μεταχηματισμοί. Ex MSS. Cod. primae editiones habuerunt: *Per omnes scirpos, grurumque*. inde ergo fecerunt postea *scriptos, scrupos, scrupos: & gastrarumque, caricumque, castrorumque, glarearumque, grumorumque*, ac denique *gastrorumque*. sed quid multis? plures hic cucurbitas pingunt. nos vero lectionem praestitimus, quae probior viris doctis olim fuit visa, quum nihili prorsus sint, quas manu exarati codices repraesentant. Nec aliter fieri debuit sequenti altero loco corruptissimo, & nos per eandem terram admisit. Ita Richardi emendationem ibi recipimus, quod & parili ea Virgillii loco stabiliri videbatur, & utpote omnino concinniore, praetulerunt ceteris viri hocce eruditionis genere singulares. Item sic loquutus Petronius in fragment.

--- Cellaque capti

Deridet Festram, Romuleamque casam.

Inquit ergo Encolpius haud inlepedo sensu: *Itaque quum hora paene tota per omnes scrupos, gastrorumque eminentium fragmenta traxissemus cruentos pedes*. Cui parissimus est Appuleji locus lib. II. *Metamorph. Sed quum primam plateam vidimus, vento repentino lumen, quo utebamur, exstinguitur: ut, vix improvidae noctis caligine liberati, digitis pedum detunsis ob lapides, hospitium defeSSI rediremus*. Item & Martialis Epigramma 75. lib. VIII. de Gallo Lingono:

*Dum repetit sera conductos nocte penates
Lingonus à Teſta, Flaminiaque, recens.
Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fufus humi.*

Ideo scite Alexius in Midone protulit apud Athenaeum [p. 700.]

Ὁ πρῶτος ἐβράν μετὰ λυχνέχῃ παπατῶν
Τῆς νυκτός, ἢ τις κηδεμὴν τῶν δακτύλων.

Gestare primus qui lucernam repperit

Noctu, digitis curabat ille provide.

Et Ovidii Corinnae speciatim inde laus quoque petita, quod docte sciret videlicet

----- *Impercussos nocte movere pedes.*

Prudens enim pridie, quum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnasque notaverat.] Sic puella illa apud Poëtam veterem:

Intrepidus tenebris ponere docta pedes.

Ipsissimum enim de celebri anicula nomine *Celestina* memoratur ridiculi causa. cujus omnibus numeris absolutissimam fabulam, totoque orbe jam olim decantatissimam scripsit Hispanus eruditus. Multo quidem expedite magis noctu, quam interdum curstabat: observatis videlicet diligenter vicorum, ac viarum, obicibus, anfractibusque, quum adhuc luceſceret.

Anus enim ipsa &c.] Janitrix plane, de qua infra cap. xcv. *Anus praecipue lippa sordidissima*

linteo praecincta, soleis ligneis imparibus imposita, canem ingentis magnitudinis catena traxit, instigatque in Eumolpum. De ipsa autem nos non semel in hisce Commentis loquimur.

Et transfudimus hinc & hinc labellis

Errantes animas] Aliter hunc locum, quam copia interpretum, lubebat jam olim interpretari. *animas* hic de mutuo ac mixto amantium halitu, ac reciprocante inter basianum spiritum, dictum esse, cogitabam. Sic Latissimi scriptores locuti, quod vel mediocriter doctos hodie non latet. nonnulla tamen exhibeo insignia loca. Caecilius comicus inquit Plotio:

----- *Quae mihi ubi domum*

Adveni, ac sedi, extemplo saviū dat jejuna anima.

Sic Titianus Fullonibus:

Interea fetida anima nasum oppugnat.

Plautus Afinaria v. II.

Dic, amabo, an fetet anima uxoris tuae?

Et alias. Virgil. II. Georg. vers. 134.

----- *Animas, & olentia Medi*

Ora fovent illo.

Inde ventorum status eleganter *animae* dictae Lucetio pluries. sic lib. v.

Impellunt animae lintea Thraciae.

Item Horatio lib. IV. Od. XII.

Aurarumque leves animae.

Etiam Claudiano I. de Raptu Proserp. Virgil. lib. VIII. Aeneid. ac pluribus. Adposita satis est & isti interpretationi illa descriptio apud Achillem Tatium, amantium videlicet anbelitus suos commiscantium, lib. II. [p. 147]. *Πρὸς δὲ τὸ τέγμα αὐτῆς τὸ Ἀφροδίτης ἡ γυνὴ γινομένη πέφυκεν ἀσθμαίνειν ὑπὸ καυματώδους ἡδονῆς. τὸ δὲ ἄσθμα συνπνέματι ἐρωτικῷ μέχρι τῶν ἐσομάτων χαλῶν ἀναδρῶν, συντυγχάνει πληνωρῶν τῷ φιλήματι, καὶ ζητῶντι καταβῆναι κάτω, ἀνασπρεφει δὲ σὺν τῷ ἄσθματι τὸ φίλημα ἐμικθὲν ἔπει, καὶ βάλλει τὴν καρδίαν.* Igne ergo isto amatorio faculam Martiali accendo, modo hic aliasve, ubi forteam *παρθένοιον* pudorem violariam, veniam pudicae aures condonent. inquit ergo lib. XII. Ep. 55.

Nec cluſis aditum neget labellis.

Neget aditum, inquit, scilicet halitui, quod necessario fit, si labellis clausis oscula impinguntur. Sed longe fateor ingenue, ardentior est amoris adfectus ille, quem ipsorum constare animorum per ora commercio, jam pridem monuerunt Critici. Vicem hic interpretis subeat Aristaeetus Ep. 19. lib. II. loquens in hunc modum: *Οὐ μόνον σέβειν ἀρμόζοντες, ἀλλὰ καὶ φιλήμασιν ἐπισυνάπτοντες τὰς ψυχάς. τῆτο δὲ φίλημα δύναται. καὶ τὸτό ἐστιν ὁ βάλεται. παύσασθαι αἱ ψυχὴ καὶ ἀφ' τῶν σομάτων πρὸς ἀλλήλας, καὶ ποιεῖ τὰ χεῖλη συναντῶσιν. καὶ ἡ μῆξις αὐτῆς γλυκεῖα γίνεται τῶν ψυχῶν.* Vertit Mercerus. Non ad-

motis solum pectoribus, sed junctis per oscula ipsis etiam animis hoc enim osculum potest, hoc petit. Festinant invicem ad sese animae per ora, concurruntque circum labia, fitque ibi coitus animarum dulcissimus. Quo & illud indubie Lucilii pertinet Sat. xx.

Eduxique ollis animam in primoribus labris.

Plane vero veteris Poëtae hocce in Catal.

Jungere & innumeras nexa per ora animas.

Valete curae.] Sic Martialis Epigrammate 7. lib. xi.

Pallentes procul hinc abite curae.

Et Anacreon [carm. xxiv.]

Μεθετέ με φροντίδες,

Μηδεν μοι καὶ οὐκ ἔστω.

Tu vero abito cura,

Mecum tibi nihil sit.

Gaudio dispoliatum torum.] Gaudium hic adpellative de puero. ita pariter de amica Plautus Bacchidibus 1. 11.

Quis istic habet?

Pist. Amor, voluptas, venus, venustas, GAUDIUM.

Non facis rem viderunt interpretes Petroniani, qui hocce ejus confundere videlicet cum aliis gaudium.

Somnumque morti jungerem.] Vide quae infra notantur ad verba extrema Trojanae Halosis cap. LXXXIX.

Et continuat in mortem ultimam

Somnos.

Res tuas oculus tolle.] Adlusive dictum, respectu scilicet ad solennia verba in divortii faciendis usurpata. Liquido Lex edocet xii. Tabularum: Si VIR AB UXORE DIVORTIT, UXORI RES SUAS SIBI HABERE JUBETO, ETQUE CLAVIS ADIMITO. Transfuit etiam & simile Martialis lib. x. Epig. 51.

Dicere te lassum quoties ego credo Quirino,
Quae tua sunt, tibi habe; quae mea, reddere mihi.

Plautus itidem in Trinumo Act. 11. 1.

Apagesis amor.

Tuas res tibi habe. Amor, mihi amicus ne suas unquam.

Locum quem polluas.] Ludit dilogia. Isthunc autem locum Murrhedius Rhetor loco inlustrat insigni apud Senecam patrem lib. 1. Cont. 2. Novimus, inquit, istam maritorum abstinentiam, qui etiam si priam virginibus timidis remisere noctem, vicinis tamen locis ludunt. Est haec Martialis sententia lib. xi. Epig. 79.

Paedicare semel cupido dabit illa marito,

Dum metuit teli vulnera prima novi.

E libero mutuatus est carmine, nescio an viderint eorum interpretes. Sic Carm. 111.

Quod virgo prima cupido dat nocte marito,

Dum times ALTERIUS vulnus inepta LOCI.

Sic & Quintus Serenus :

Obscoenos si pone locos nova vulnera carpent.

Pro femineo utero saepius apud Lucretium est etiam locus.

Quem polluas.] Admodum hic tempestivum illud Propertii Eleg. 34. lib. 11.

Polluit ille deus (Amor) cognatos, solvit amicos :

Et bene concordēs tristia ad arma vocat.

Et plura hujusce Elegiae, quam confer.

Partiti manubias sumus.] An istae manubiae, quarum apud Fulgentium memoria est, Libello de Prisco sermone? nam alterum Petronii citat ibi fragmentum: *Tot regum manubiae penes fugitivum repertae.* Ego sic censeo. Encolpius enim Ascylosque plane fugitivi.

Age, inquit, nunc & puerum dividamus.] Ludit iterum in Gitonis divisione Ascylos, ut cap. xi. Ibi enim ad farinarum divisionem respiciens, quae cap. x. praecefferat. hic vero ad nequissimam illam cap. xi. Ibi sane cum Encolpio, flagitiosissime Gitonem dividente, jocosus primum fuerat Ascylos, ipsum Encolpium in hunc modum adloquens: *Sic dividere cum fratre nolito*, sive ut ibidem nos emendare conabamur: *sic dividere tu fratrem nolito.* Nunc vero rursus, quum manubiarum jam partitio esset facta, ambigua improbate vult etiam idem Ascylos particeps esse in Gitonis divisione.

Cap. LXXX. *Contentus.*] Interpretor, perseverans. A me Nonius plane; *Contentum, continentum, perseverans.* Cicero Tuscul. lib. v. *Socratem ferunt, quum usque ad vesperam CONTENTIUS ambularet, quaesitumque esset ab eo, cur id faceret.* Etiam Appulejus in Floridis de praecone loquens: *Et quidem per diu stat, aut ambulat, aut plerumque CONTENTISSIME clamat.* Cui opponit Proconsulem, qui moderata voce *RARENTER, & sedens loquitur, & plerumque de tabella legit.*

Intorto circa brachium pallio.] Laevum nempe, clypei loco. Sic Appianus Alexandrinus lib. 11. de Bello Civil. pag. 503. habitum describens percussorum Caesaris post perpetratum scelus. *Οἱ δὲ σταγῆς ἐκαστοῦ μὲν τι εἶπεν ἐν τῷ βαλετη-εῖν, εἰδὲς δὲ παραμεινῆσθαι, τὰ ἱμάτια ταῖς λαφαῖς, ὥσπερ ἀσπίδας, ἀντιπλάττειν, & τὰ χεῖρ μετὰ τῇ αἵματι ἔχοντες, ἐκαστοὺς βασιλεία καὶ τύραννον ἀνελθόν.* Percussiones autem ejus voluerant quidem aliquid in senatu dicere: sed quum nemo ibi maneret, togis circum laevas manus obvolutis, vice clypei, cruentos gladios tenentes, currentesque vociferabantur, regem, &c. Praeterea & lucis nonnihil videtur ex isthoc Arbitri loco sibi foenerari Donatus, ubi de vestitu comico agens sic loquitur: *Parasiti cum INTORTIS PALLIIS veniunt.* circa brachia nempe, aut circa corpora.

(V 3)

Tau

Tangebatur utriusque genua.] Vide quae supra notantur ad verba cap. xvii. *Protendo igitur ad genua vestra supinas manus, &c.*

Thebanum par humilis taberna spectaret.] Thebanum par κατ' ἐξοχήν dictum de Etheocle & Polynice fratribus, Oedipi, regis Thebanorum, filii, ex nefando scilicet Jocaistae matris concubitu editis. illi nimirum ob regni sceptrum mutuis vulneribus confossi, ambo occubuerunt; simul mater, quae se medium interponebat, ne pugnarent filii. quo etiam adlusit plane Propertius extrema elegia 9. lib. ii.

Non ob regna magis diris cecidere sub armis

Thebani media non sine matre duces,

Quam mihi si media liceat pugnare puella:

Mortem ego confugiam morte subire tua.

Quem locum adumbrasse Petronium, parum abest ut credam. nam parissima omnia, nempe Propertius cum rivali pugnare volens, modo Cynthia sit media, ob quam videlicet confertum proelium. Tu autem nunc cum Arbitro facile conferras. Ipsummet Passeratio in mentem quoque venisse, videre videor. Tabernam itidem pro diversorio Plautus saepius posuit.

Nudo ecce jugulum, convertite huc manus.] Simile illud Encolpii cap. xcvi. *Praeeo ecce cervicem, funde sanguinem.* Pluribus id genus conlationibus parcimus, ne rebus nihili nos immorari, Critici mullitent delicatissimi.

Fulminatus.] Id est, fulmine veluti ictus. talis enim attonitus manet, stuporeque adfectus. quod nunc, ut Encolpio conveniat, quisquis jam videt. Plura autem huc conducentia supra jam praenotata sunt, ad verba cap. xvii. *sed attoniti,* quae rursus adire, haud abs re erit in praesentia.

Damnatae manus.] Explicet ipse Petronius, quae damnatae manus sint. inquit cap. lxxxiii. *Damnabat Apollo noxias manus. Noxias,* id est, scele-ratas. Sic & Propertio sunt damnatae manus El. 7. lib. iv.

Egreditur superbus cum praemio Ascyrtos.] Rivalis scilicet victoris more. Multus in eo exprimendo Aristaenetus tota Epistola 6. Lib. ii. ad quem te remittere hic satis sit.

Nomen amicitiae.] Verbi hujus acumen non senserunt interpretes. Non hic amicitiam nomine amicitiae, ut volunt, auctor intelligit: immo potius, nihil aliud praeter nomen in amicitia esse. & vere: quum illius fidem homines tantum fervent inter se, dum illis conducit, expeditque; postea vero turpi vertant ora fuga, ut Petronius loquitur. Plane hocce tuetur Ovidius lib. i. de Arte:

Nomen amicitia est, nomen inane fides.

Etiam Euripides:

Ὀνομα γὰρ, ἔργον δ' ἐκ' ἔχουσιν οἱ φίλοι,

Οἱ μὴ πὶ ταῖσι συμφοραῖς ὄντες φίλοι.

Nomen quidem, sed rem ipsam amici non, habent,

Qui forte tristi non se amicos exhibent.

Idem de virtute in magno M. Bruti morientis verbo apud Dionem lib. lvii. [p. 406. Ed. Steph.]

ὦ πλῆμον ἀρετῇ, λόγον ἂν ἦτορ· ἐγὼ δέ σε ὦς ἔργον ἥσκουν· σὺ δ' ἀφ' ἰδμευες τύχη.

O infelix virtus, itane quum nihil quam nomen esses, ego te

Tanquam rem aliquam exercui, quum tu fortunae servieris.

Si, quatenus expedit, haeret.] Eleganter divinus Seneca Ep. 9. *Hae sunt amicitiae, quas temporarias populus adpellat. Qui causa utilitatis adiunctus est, tandiu placebit, quamdiu utilis fuerit.* Proinde addit Petronius:

Quum fortuna manet, vultum servatis amici:

Quum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Quod parissime dixit & Seneca: *Hac re florentes amicorum turba circumfedit, circaeversos ingens solitudo est: & inde amici fugiunt, ubi probantur.*

Calculus in tabula mobile ducit opus.] Sententia est. Quod si amicitia diutius non durat, quam utilitati videlicet inserviat, omnino calculorum ludum ipsam sic imitari, quo nimirum potissimum id artificium servatur, ut hinc & illinc alio libere moveantur, nec ulli tabulae regioni plus temporis inhaereant, quam illis nempe conducant, conveniatque. Neutiquam vero, ut doctissimus auctor Adversariorum lib. i. cap. 15. voluit, quia amicitiam calculi fervarent inter se, quatenus ludo utile foret, quum quidam velut amici essent, quidam hostes. Quod viro omnia erudito ex ludi ignorance indubie excidit. Calculi quippe, qui ab ludi initio erant hostes, ad finem usque tales habebantur, ipsissimumque de amicis intelligendum. nec pro ludi utilitate amicus, quem alibi militem adpellavimus, suae factionis commilitonibus unquam adversarius fuit. Quae supra jam de calculorum ludo perfunctorie edisserere nobis adlubuit, de nostra interpretatione, ac de magni viri errato ambigere in praesentia non sinunt, itemque de legitima scriptura, mobile, quam servant veteres libri, non vero quae primum cufos invasit, mobile, & Adversariis suis etiam ille amplexus est.

Grex agit in scena mimum.] Grex etiam de scenica caterva & familia, Graecis τὸνοδός, uti apud Aristophanem. Inde nos vocavimus: *Compannia*, & histriones *Companneros*. Donatus Praefat. in Terentii Adelpbos: *Haec sane acta est ludis Scenicis funebribus L. Aemilii Paulli, agentibus L. Ambivio & L. Turpione, qui cum suis gregibus etiam tum personati agebant.* sic etiam Plautus pluribus fabularum Prologis. Unde error cuiusdam eruditi

diti Horatii interpretis, aliorumque iam eliret, adferentium minimum, *memum* locum non facile ab uno solum agi semper antiquitus potest. At si Petronius illis fidem facere non potuit, quid pluribus aliis, quid ipsi Horatio tuo poterunt respondere?

- - - *Vel partes nimium tractare secundas,*

inquit Ep. XVIII. lib. I. cui tot tum Graeci, tum Latini, scriptores acciunt, ut tantum nomina recensere, esset importunum.

Mox ubi ridendas inclusit pagina partes &c.] Sensus est, post fabulae exordium auctores figmenta exuere, personaeque, & sic oris sui manifestam proferre veritatem. *Partes ridendas*, extremas interpretantur, quod non displicet, licet omnes Mimi partes ridendae erant, ut alibi dicimus. *Paginae hic incipit*, fabula est. insigne dabo equidem testimonium aliud. Donati ecce verba sunt ex argumento Adelpheorum Terentii: *In dividendis Actibus fabulae identidem meminimus: primum quidem ad Graecos, neque Latinos, servasse, quum ejus distributio, &c.*

Cap. LXXXI. *Anteſcholanus.]* Quinam anteſcholarum olim ex longa Professorum natione? Puto adhuc viris litteratis non liquere. An fors anteſcholanus erat Proſcholi Praefectus, Proſcholus etiam appellatus. Doctiores viderint. Proſcholum enim locus erat in Schola velo tantum ab auditorio disſectus, ubi pueri, antequam ad Magistrum accederent, oris sui totiusque corporis componebant habitum, proſcholi videlicet adstante praefecto omnium praemonitore. Haud enim vulgaris consuetudo ex antiquis puerilibus conloquiis utraque lingua descriptis plane conligatur. ait ergo puer: *ὁ δὲ ἄλλων πρὸς τὴν κληματὶ ἀνδρῶν οὐ τὰν πατρὸν ἀνέμα, ὡς ἔδει, & οὐ τῷ προχολίῳ ἀπέδρα βίβλοι, & κατέψαυται ταῖς.* καὶ ὡς ἄλλοι κεντρανὶ ἀνδρῶν & πρὸς ὁπταμαὶ κατέψαυται, συλαπῆνός. Ut ergo veni ad scalam, ascendi per gradus otio, ut oportebat, & in proſcholio deſcui birrum: & domo exi capiti, & sic elevato cantone introeci, & primum saluti praemonitores, conſpectui. En vultus, quae D. Augustino memorantur lib. I. Conf. cap. 13. *Ad vultus vela pendunt in limitibus grammaticarum ſcholarum, &c.*

Ergo me non ruina terra potuit baurire? non iratum etiam innocentibus mare?] Gemellus locus cap. xcvi. Utinam me solum inimicus ignis bauriret, utinam hibernum invaderet mare, quae verba Gitonis sunt. unius quippe ejusdemque fortunae semper cum Encolpio fuit, nec ab ejus latere unquam discessit transversum unguem. Vide autem quae infra notamus ad ipsum locum. Hic autem insuper addere, omnino necessum: nimirum hujusce felici Encolpii successus supra jam meminisse Arbitrum cap. ix. nunc vero indubie eis-

dem in verbis, *Ergo me non ruina terra potuit baurire?* speciatim ad genus illud pegmatem respexit, quae, quum ruinam subitanam patiebantur, chasmate absorberentur. De iis sic Appulejus lib. Metamorp. x. Jamque tota suave frugante caeca, montem illum ingrem TERRAE TORAGO decerpit. Ubi cum pegmate necessario & homines, qui impositi, absorbebantur. bene igitur, qui ibi, *recepit*, legunt, ut Arbitri, baurire, ita apertius exprimere potest, quod inibi valet devorare. Sic est ipsi Milesiarum scriptori lib. v. *Meministis consilium vestrum, scilicet quo mihi suastis, ut bestiam, quae mariti mentito nomine mecum quiescebat, priusquam ingluvie voraci me missellam bauriret, ancipiti novacula perimerem.*

Graecae urbis.] Graeca urbs Parthenope est, postea Neapolis dicta, quasi nova civitas. Ea enim quum esset à Longobardis eversa, ut in Constitutionibus Neapolitanis scriptum est, à Graecis postea fuit restaurata; & inde adpellata nova civitas in posterum, & Graeca urbs quoque optimo jure. Taciti autem testimonio à Lipsio indicato, addam insuper & Papinii alterum non levidense, Parthenopen scilicet in Epicedio Patris adloquentis:

Si tu stirpe vetus, famaque obscura, jaceres, Nil gentile tenens, illo te cive probares

GRALAM, atque Euboico majorum sanguine, duci.

Adulescens.] Giton, ut voluit recte Doufa P. Eventum certe, quos hic recenset, ἀνακταλίσσεως, ut fecerunt alii, aliter accipere non sinunt. Pariter & ipsius acumini subscribo, *exitio, loco τῷ exilio*, substituentis, quae praecedenti confessione nitens ipsius Gitonis cap. lxxx. emendatio verissima est. *Ego mori debeo, &c.*

Cujus anni ad tesseram venerunt.] Leve scelus hoc summae Encolpii indignationi. ideo pro certo habeo, latere mendum. Odorati etiam sunt Pithoeus, & Lipsius, reposueruntque *venerunt*, haud perspicuo sensu. Reor, annos ad tesseram venire, illis esse, puerum primos agentem annos, simili amatoria lite, commissum ad tesserarum fortem ad amatoribus rivalibus. Itaque enim in eligendo fratre salva illi tunc libertas non esset, potius iudice fortuna, ut ipsum Arbitrum usurpem, *caderet alea*. Ea propter ad illum eventum postea respiciens, ut melius tunc puero succederet, illi videlicet, voluit Aescylos, iudicium committendum. Sed hic, equidem fateor, dubia lux est, parumque distans à tenebris.

Quid ille alter, o Dii! qui tanquam togae virilis stolam sumsit.] De Aescylo indubie hic incipit loqui. Verba autem etiam sunt inprimis corrupta. quod MSS. repraesentant, plane vitiosum est. Tornaesius edidit: *Quid? ille altero die, qui tanquam togae virilis, &c.* quod quidem absque sua confessione dignum exilio. Deinde editiones plures id praetulerunt: *Quid ille alter * die, qui*

tanquam togae virilis, &c. unde Lipsius: *Quid ille alter, o dii! qui tanquam togae*, &c. quod recentiores fere editiones occupavit. Criticorum autem nupera proles ad libitum postea refinxerunt. Ideo adhuc puer tentabam ego levissima omnium mutatione, & probo admodum sensu, *Quid ille alter? qui die, inquam, togae virilis, stolam sumsit.* haud tamen hodie fatiscit valde. Adsit igitur cum suo tripode Apollo. nobis namque insinare est, veritatem per divinationem quaerere. Utcumque vero sit, mens claret. Ascyrtos ergo *stolam sumsit*, quod proprium feminae. Ita Tertullianus de Achille in puellam transvestito libro de Pallio cap. 4. quippe ne vir esset, à matre quoque persuasus est: *Adhuc sustinet stolam fundere, comam struere, cutem fingere, speculum consulere*, &c. Sic etiam de Antonio Appianus lib. v. Bell. Civil. [p. 677.] deliciante.

Qui postquam conturbavit. Conturbare, decoquere, est, & pecuniam dissipare. De servis etiam dicitur, qui rationibus dominicis paria non faciunt. Et de quibuslibet denique, qui expedit nomina, & aes alienum, quod contraxere, solvere non possunt. quod Hispani vocant, *Quebrar*, *faltar de su crédito*.

Sic Pedito conturbat, Matro deficit, dixit Juvenalis Sat. vii. 129. ut Terentius etiam, Martialis, Cicero, alii.

Et libidinis suae solum vertit. Hoc est, commutavit locum, ubi prius libidinem vario erat perpeffus. nam postquam conturbavit, se in pedes conjicere, illi fuit necessarium. Sensus iste verus, perspicuus, & quem vel ipse Cicero tueatur, quum quid, *solum vertere*, sit, exponit in Oratione pro A. Cecina paulo ante finem: *Exilium enim, non supplicium est, sed perfugium, portusque supplicii. Nam qui volunt poenam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eo SOLUM VERTUNT*, hoc est, sedem ac locum mutant. Et pariter pro domo sua: *Quo vertendi, hoc est, mutandi soli causa venerant.* Et pro Pub. Quintio: *Qui exilii causa solum verterit.* Suffragatur nobis parissimus Juvenalis locus, sententia, verbis, Sat. xi. vers. 46.

Hi plerumque gradus: conducta pecunia Romanae,

Et coram dominis consumitur. inde ubi paulum

Nescio quid superest, & pallet fœnoris auctor, Qui vertere solum, Baias, & ad Ostia currunt.

Ait scilicet, profusus, & luxuriosos nepotes patriam mutare, quum alienam pecuniam consumfere. Inde vocabulum *soliverfor* conflatum, usurpatumque in ludicro Grunnii Corocottae testamento: *Magirus cocus dixit, veni huc everfor domi, soliverfor, fugitive porcelles, ego hodie tibi vi-*

tam adimo. Graecis illud est, γῆν πρὸ γῆς, *terram pro terra.* Alciphron in Epistol. Ἀναστὰς ὁπίπολε γῆν πρὸ γῆς φεύγωμαι μάλλον. *Demigrans quolibet fugiam potius, terram terra commutans.* Item Cicero ad Atticum.

Secutuleja. Elegans, & scripto satyrico, quod ejusmodi amat vocum insolentiam, adpositissima dictionis compositio. Rem autem plures exprefere scriptores, quorum apud interpretes testimonia. Isthac illis adde. Propertius Eleg. 5. lib. iv.

Non te Medae delectant probra sequacis. Sabinus in Epistola Ulyssis de Clytemnestra, Agamemnonis uxore:

Tyndaris has illi laetas pro foedere poenas

Stuxerat, externos ipsa secuta viros.

Sed, ohe, jam satis est, tametsi plura possemus.

Unius noctis tactu omnia vendidit. Veterem scripturam retinui, licet in novitiam, *pactu*, valde inclinarem. *Vendidit*, id est, posthabuit. Hisp. *aventuro todas sus obligaciones.*

Libidinibus attriti. Tero, extremi flagitii verbum. parissime cap. LXXXVII. usurpatur: *utrumque igitur inter anbelitus sudoresque tritus, quod voluerat, accepit.* Sic & Martiali lib. ix. Ep. 59.

Culus tritior Hedyli lacernis.

Plauto etiam Captivis iv. ii. 108.

- - - Boius est, Boiam terit.

Liberorum quaerendorum causa ei, credo, uxor data est.

Argute ergo, qui exin Propertium interpretantur lib. iii. El. 20.

Forfitan illi alio peccus amore terit.

Alio amore, id est, alia amica. Ast satis exemplorum, quae satius ad morboniam mitterentur.

Cap. LXXXII. *Gladio latus cingor.* Sic locutus Appulejus lib. ii. Miles. Nam gladio solito cinctus altrinsecus. & Hispani dicimus, *Centir la espada.* Haud aliter & Propertius dixit El. 13. lib. iii.

- - - *Niveum latus ense revincit.*

Sed quodnam latus innuit Petronius, dextrum an sinistrum? me Castores dubium. Eandem & Lipsius lib. iii. de Milit. Rom. Dial. 3. quaestionem movit; ipsum vide. *Gladius* vero procul dubio Hispaniensis foret, nam nostrates illos à temporibus Annibalis, patrios gladios deponentes, adsumpsere Romani, ut docet apud Suidam anonymus scriptor. unde conjicere abunde licet, quampridem illi fuerint in precio. vide & Lipsium ibidem.

Pbaecasiati milites ambulant. Mendacii miles ille arguit Encolpium opportune ab calceatu. nam milites olim Romani *caligati* incedebant, non *pbaecasiati*. vide Valtrinum lib. iii. de re Milit. cap.

cap. 13. Et Balduinum Calcei Antiqui Auctorem cap. 19. Phaeacium autem calceamentum album fuisse, quo Athenienses sacerdotes, & Alexandrini utebantur, ex Appiano ego didici lib. v. Bell. Civ. ubi de Antonio sermo est cum Cleopatra vitam degente.

Non bibit inter aquas, &c.] Difficile Epigramma, cuius mens interpretibus praeterita: anquod contemserint, an vero quod non adsecuti sint, me-Hercules dubium. Impotens dives, tyrannus hic cum Tantalo confertur, qui enim quid inter se simile habeant, neutiquam est facile visu. Ille sane, etsi obrutus curis, cupitis tamen frui- tur indubie: quod alteri fecus accidere, notum. Ciceronis autem duorum locorum conlatione, qui officio nunc fungitur interpretis, facile ex his angustii educemur. Ecce primi verba sunt ex lib. iv. Tuscul. Quæst. Cui miseriae proximus est is, qui adpropinquans aliquid in idem metuit, exanimatusque pendet animi. quam vim significantes mali, Poetae, impendere apud inferos saxum Tantalo, faciunt ob scelera, animique imbecillitatem, & superbiloquentiam. Insuper ergo additus ingens lapis Tantali imminens capiti, unde ortum, ut prae timore exanimatus poma quidem esuriens non adtingeret, aquam & sitiens itidem non gustaret. Quod fuit dubio procul fabulae verum figmentum, expressum quoque parissime à Dionysio tyranno astu illo, quo voluit indicare nihil esse ei beatum, cui semper aliquis terror impendat. Id etiam narrat ipse Cicero lib. v. Tuscul. Quæst. ubi regias delicias pergit luculenter describere, & inter ipsas constituere Damoclem, reges, qui ipsarum potiebantur, beatos cogitantem: *Ad- vanti unguenta, coronae, incoedebantur olores: mensae conquistissimis opulis exstuebantur. fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladium & lacunari seta equina adpen- sum demitti Dionysius iussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec pulcros administratores adspiciebat, nec plenum artis argentum, NEC MANUM PORRIGEBAT IN MENSAM.* Et eleganter Horatius:

Districтус ensis cui super impia

Cervice pendet, non Siculae dapes

Dulcem elaborarunt saporem.

Nulla ergo aequae, ac Tantali imagine, tyranni principis potuit misera praesentari beatitudo, de quo inquit nunc cum Cicerone Arbiter, quod omnia cernens, scilicet bona sua, illis frui prae timore non potest. qui prorsus & plurimum Poëtarum fuit ipsissimus animus. Fuit certe Lucretii verbis hisce lib. iii.

Atque ea nimirum, quaecumque Acberunte pro-
fundo

Prodita sunt esse, in vita sunt omnia nobis.

Nec miser impendens magnam timet aëre saxum

Tantalus (ut fama est) cassâ formidine torpens:

Sed magis in vita Divum metus urget ina-
nis

Mortales, casumque timent, quocumque senas
fors.

Pindari quoque Od. i. Olymp.

Κορυβόεντι

Ἄνδρες ὑπέρτατοι,

Τὰν οἱ τάλῃς ὑπὲρ καίμα-

σι, καὶ οὐκ αὐτῇ λίσσῃ.

Τὸν δὲ μισοῦν καὶ φάλλῃ βαλεῖν

Ἐφροσύνας ἀλλῶται.

Saturitate autem accepit (Tantalus)

Dammum immensum,

Quod ipsi pater superadpendit,

Validum lapidem:

Quem semper cupiens à capite depellere,

À laetitia aberrat.

Fuit & Euripidis in Oreste. Sed mire enim à Suida commentum nostrum juvatur, rescire ta- men valde discuperem, unde conlegerit: Τάληα λῶ, τῷ Δίῳ υἱός. ἀξιώτης ἢ τραπέζης τῶν θεῶν, ἐδημοσιύσεν αὐτῶν τὰ μυστήρια, & διὰ τοῦτο καλᾶζεσθαι ἐν τοῖς ὑπὸ γῆν δικαστηρίοις, πῶλλον ἔχειν ἐφ' ἑρ- σεν αὐτὸς ἐξηκμένον, & κατὰ ὕδαρ πολὺ, καὶ βασι- μάα καρποφρού. ὅς ἐν ὕδατι πλεῖν τῷ ὕδατι, ἐπιπλεῖν ὁ λῶν ἐπ' αὐτῶν, διψῇ δ' ἐλκεῖτο, ὅρῳν μὲ ἀφ' ὧν ἐδὲ φανεῖν, καὶ πλεῖν, καὶ δύναμει δέ.

*Tantalus. Jovis filius fuit. Quum autem hunc Dii sua mensa dignati fuissent, eorum arcana publica- vit. Et propterea punitur in iudiciis, quae sunt sub terra, saxum habens capiti suo impendens, & in- fra multam aquam, & fructiferas arbores. Quoties vero aquam bibere volebat, saxum cadebat in ipsum, & siti consciebatur. Cernebat enim unde edendum, & bibendum esset; sed edere, & bibere non poterat. Non ergo ob cibi potusque fugam jejunos ille; sed edere, ac bibere lapidis casus impedi-ebat. Ast ut semel conficiam negotium, prodeat Athe- naeus, qui, quod primum ego conjectaram, quum aurem mihi pervelleret Cicero, proferat disertim. Longam disputationem de voluptate in- stituens lib. vii. Tantalum, narrat ex quodam scriptore, qui Atridarum in patriam reditum scrip- sit, voluptatibus admodum deditum fuisse: sed postea quum in deorum consortium pervenisset, Jovem optionem ei dedisse petendi quidquid vel- let. à quo nimirum postulavit, ut ei ad eum mo- dum jugiter inter epulas vivere concederetur. Tunc autem, addit, ἐπ' οἷς ἀγαπᾶσθαι τὸν Δία τὴν μὲν εὐχὴν ἀπορίσκει διὰ τὴν ὑποχρεω- σίαν ἢ μηδὲν ἀπαιτῆσαι τῶν παρασκευασμένων, ἀλλὰ δια- τελεῖ παρασκευαῖαν, ὅτι τῆς καὶ φάλλῃ ἐξέρχεται αὐ- τῷ πέτρον, δι' ἣν οὐ δύναται τὴν παρασκευασμένην ἵν δένειν. Jovem indignatum ea de re, quia publicitus esset, praestitisse quod optavit. At ne frueretur ad- positis, verum moestus, & anxius semper esset, su- per caput saxum appendisse, quod obstat, ne quis eo-
(X) rum,*

rum, quae admota sunt, capere possit. Caecus ergo quidam post se in eandem foveam plures caecutientes praecipites dedit. Itaque inter aquas & poma puniendum ridicule Tantalum, potius fane, ut veluti oscillatione luderet, constituerunt. haud secus atque Eumolpum alibi conlocavit Petronius. Neroni igitur id Epigrammation, qui non sentiant igitur convenire, à me sciat ille, cor plumbeum prorsus habere. Caeterum, qui in avaritiam tradiderunt, factum id esse, decepti omnino sunt mendosis Codicibus, ubi sic admodum diverse invenerunt scriptum:

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit

Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

Divitis haec magni facies erit, omnia late

Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

Ita Fulgentius, & Priscianus exhibent, & inter Catalecta veterum Poëtarum haud secus, nisi quod corruptius, reperitur. Cujus sententia, licet ineptissima, adstrui quippe insuper videbatur parili Horatii similitudine lib. I. Serm. Sat. I. nihil mirum, si viris doctis jam pridem imposuerit.

- - - *Quem sua vota premunt.*] Ex verbis Athenaei supra adductis lucis, quod satis est, capit hoc hemistichion. Ob insana namque sua & immodica vota Tantalum impendentis lapidis supplicium punit ac premit. Matth. Bergius aliter versus integrum distinxit, & sic parenthesi includit:

Tantalus (infelix, quem sua vota premunt!)

Quod postea & Rittershusio placuit. Nec nobis valde displicet, quod aliquot libri veteres praesentant,

- - - *quem sua fata premunt.*

Divitis haec magni facies erit. &c.] Distichi hujus sensus est, Tantalum nempe imaginem esse tyranni, qui omnia quum cernit bona sua, illis frui prae timore non potest. quod mire facit, ut satis jam constet, ad fortunam tyranni. Si alteram vero lectionem liceret praeferre;

- - - *Omnia late*

Qui tenet,

ad avari ingenium.

Et sicco concoquit ore famem.] Siccus de jejuno. sic infra cap. CXI. Itaque mulier aliquot dierum abstinentia sicca. & Martialis lib. XII. Ep. 32.

- - - *fame ficcus.*

& Tertullianus Apologet. cap. 40. Nos vero jejuniis aridi. Item de abstemio Lucilius Sat. VI.

Sanificam dici, siccam, atque abstemiam ubi audit.

Etiam de muliere vexata, sine adspersione tamen feminali, dixit ipse Valerius eleganti Epigram. 82. lib. XI.

Cum sene communem vexat spado Dindymus Englen,

Et jacet in medio sicca puella toro.

Sed omnes opertis oculis bona sua computant.] Caeci omnino, qui divitiis inhiant. Exprimit infra eleganter Petronius cap. CXLII. ubi de elusis Eumolpi captatoribus: *Excaecabat ingens fama oculos, animosque miserorum.* utrique loco Varro venit interpretes *Andabatis*, qui gladiatores erant opertis capitibus, ne alter alterum cerneret, pugnant: *Non mirum si caecutis. minus aurum enim non praestringit oculos, quam τὸ σὺ κράνεις, tua galea.* Bona isthaec fortunae sunt, unde ipsa, quae dividit, prorsus exoculata efficit, uti Appulejus loquitur. Vere Tullius in Laelio: *Non ipsa solum fortuna caeca est, sed eos etiam plerumque efficit caecos, quos complexa est.* Eadem ratione & divitiarum deus *Plutus* itidem caecus antiquis habitus. Vide Aristophanem in cognomine fabula. Itidem *Phineus*, qui in modum avaritiae positus, auctore Fulgentio Mythologo ext. lib. III.

Bona sua computant.] Id est, cogitant, quomodo opes consequantur. Sic & simpliciter computare dictum antiquis. Magnus Seneca lib. V. de Benef. *Quotus quisque uxoris optima mortem timet, ut non computet?* id est, ut lucrum, ex ejus morte eventurum, non sibi proponat. Et Ep. 14. *Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant, quam oderunt.*

Quod hodie non est, cras erit.] Simile illud est vice oraculi olim habitum.

Tarpejo quondam fedit quae vertice cornix,

EST bene non potuit dicere, dixit ERIT.

Aliter viri docti accipiunt hunc locum, scribuntque: *Quod hodie non est, cras non erit: sic vita truditur.* Sententiam mire & acore illo suo Perius expressit Sat. V.

Cras hoc fiet. idem cras fiet, quid? quasi magnum

Nempe diem donas, sed quum lux altera venit,

Jam cras besternum consumimus: ecce aliud cras

Egerit hos annos, &c.

Semper in hac re qui vincitur, vincit.] Eadem ipsius Arbitri verbis illis cap. CXIX.

Pellitur à populo VICTUS Cato: tristior ille est

QUI VICIT.

Ubi & nos plucula notamus.

Cap. LXXXIII. *Nam & Zeuxidos manus vidi nondum vetustatis injuria vitas.*] Vere. nam de ejusdem Zeuxidos tabulis, quibus Crotoniatae templum Junonis magnifice exornarunt, siccitiam Cicero initio lib. II. de Inventione: *Is & ceteras tabulas complures pinxit, quarum nonnulla pars*

pars usque ad nostram memoriam, propter sani religionem, remansit. Non post multum temporis vixit Petronius.

[Cum ipsius naturae veritate certantia.] Eximia laus tabularum Protogenis, nimirum cum naturae veritate certare: nam vel Seneca Patre adfertore, semper citra veritatem est similitudo: & Cicerone in Oratore: Sine dubio in omni re vincit imitationem veritas. Haud est illud Eustathii ab simile, ubi virum in pictura expressum & balneo exeuntem anhelare, inquit, videri, lib. iv. de Ismeniae & linemes amoribus, Οὐτως ὁ πικτωρ ἐξαρτάς ὅσους αὐτὰς ἀπικρυσίτο τοῖς χρομασιν. Adco ipsius artifex easdemque rerum naturas coloribus imitatus est.

[Non sine horrore tractavi.] Non sine religione, & reverentia. Sic docet Servius ad illud i. Aeneid.

----- Horrentique astrum nemus inninet contra.] Horror plerumque ad usum pertinet: plerumque ad venerationem, ut hoc loco. Sic Lucanus:

Arboribus suis locor inest.

Hinc & locus, qui praecessit cap. xxi. interpretandus: Inter nos periturum est: tam horribile secretum.

[Quam Graeci monochromon adpellant.] Ego libentius legerem, monochromaton, uti illustres veteres loquebantur pictores. Monochromata enim picturae erant unicolores, ut vox indicat. Plinius inquit lib. xxxv. cap. 3. ubi de picturae gradibus sermo est: Itaque talem primam fuisse, secundam SINGULIS COLORIBUS, & Monochromaton dicendam, postquam optiosior inventa erat: duratque talis etiam nunc. Optime ad mentem Petronii, quum etiam, postquam facta esset pictoria ars absolutissima, pinxerint & monochromata artifices eximii. De Apelle hic Petronius testatur, de Zeuxide Plinius extremo cap. 9. lib. xxxv. Pinxit & monochromata ex albo. Porro genus quoddam inest Antonomastiae verbis illis: Quam Graeci monochromon adpellant. Longe vero diversae sunt picturae, quibus semel, aut pluries colores inducti, uti quater lalyfi illi à Protogene, Plinio cap. lib. xxxv. memoratae. quarum confusione insigniter erravit vir eruditus.

[Tanta enim subtilitate extremitates imaginum erant ad similitudinem praecisae, &c.] Locus est subobscurus illi praefertim, cui de pictorio artificio haud quicquam innotuit. Nam verbis istis, extremitates imaginum praecisae, me interprete, intelligit procul dubio Petronius; lineas illas extremas, quibus omnia includuntur depicta, extremumque cuiusque corporis est. Summa enim prorsus picturae est, corpora in tabula lineis illis tanta subtilitate praecidere, ut, quum desinere ibi corpus ipsum, certum sit, visum tamen omnino fallat, & ambire sese extremitas ipsa videatur, & alia post se promittere, hoc est,

revera id corpus eminere, & quod in superficie plana est, foras exflare. Exatissime hocce tradidit Plinius cap. 10. lib. xxxv. qui locus rei, Petronioque, illustrandis unice quidem compactus est: Primus (Parrhasius) argutias vultus picturae dedit, elegantiam capilli, venustatem oris, confessione artificum in lineis EXTREMIS palmam adeptus. Haec est in pictura summa SUBTILITAS. Corpora enim pingere, & media rerum, est quidem magni operis; sed in quo multi gloriam tulerunt, EXTREMA corporum facere, & DESINENTES PICTURAE mutum includere, rarum in successu invenitur. Ambire enim debet se EXTREMITAS ipsa, & sic desinere, ut promittat alia post se: ostendatque etiam, quae occultat. Qui insignes hodie pictores sunt, idemmet quoque magni habere cognovi; contraque cane pejus & angue vitare fidas, sic enim ipsi haud inepte vocant, extremitates. vulgari idiomate est, secos perfiles. Unde valde miror, artibus hifce virum eruditum adeo ab scopo aberrasse, ut intrepide adferere non dubitavit, Opticen Plinio verbis illis esse descriptam.

[Ut crederes etiam animorum esse picturam.] Magna enim haec laus semper in pictura fuit, ibique etiam fuit, artis labor & opus. Sic Antiochus Epigrammatarius dixit:

Ψυχὴν περ ἡγεΐσαι χαλεπὸν, μορτὴν δὲ χαλεπὸν ἔστι.

Ῥαδίου.

Pingere difficile est animum, depingere corpus

Hoc facile est.

Qui primus pinxerit, tradidit Plinius; & quid animum pingere sit, exemplis patefecit. utrique indicando insignem ejus referam locum ex cap. 10. lib. xxxv. Aequalis ejus fuit Aristides Thebanus. Is omnium primus animum pinxit, & sensus omnes expressit, quos vocant Graeci ἰδυ: item perturbationes, durior paulo in coloribus. Hujus pictura est, oppido capto ad matris morientis & vulnere mammam adrepens infans: intelligiturque sentire mater, & timere, ne emortuo lacte sanguinem infans lambat, &c. Vide quae infra notamus ad verba cap. lxxxviii. qui paene hominum animas, &c.

[Hinc aquila ferebat sublimis deum.] Omnia, quorum in praesentia meminit, tabularum figmenta (quod etiam silentio haud erat praetereundum) studio quidem sunt ejus argumenti quaesita, quae perfidis maxime hominum Gitoni & Ascylo pugnarent ex antica. quod semel satis sit, nunc indicasse. Vulgaris est Ganymedis fabula, Nasonique pluribus lib. x. Metam. descripta. Legge item lepidissimum Luciani dialogum, qui inscribitur Dearum judicium. Nomen tamen Dei latius apud antiquos patebat, quam restricte necessum sit capere de Ganymede nondum in deorum numerum recepto. unde incogitantiae Arbitrum perperam insinuat novitius interpres. De

pulcerrimis saepius dictum, & Petronio ipsi iterum cap. cxxvii. *Lituit DEAE nomen quaerere.*

Illinc candidus Hylas repellebat improbam Najada. Nec minus trita est de *Hyla* fabula, nam plures adhuc referunt, plene vero Idyllio Theocritus, *Hylas* cognominato. Ideo ergo Virgilius exclamat Georg. iii.

Cui non dicitur Hylas puer?

Najada, id est, fontis aut fluvii Nympham. nam aquatum iville, quum à Nymphis raptus, omnes scriptores uno ore proferunt: Zenobio tamen excepto, qui venatum tradidit. *Naiadas Eumenidas* ideo vocavit Aufonius Ep. 93. satis eleganter. nam quum puerum, ut potirentur, mergerent, quid nisi lethum illi peperit ipsarum amor?

Improbam Naiada. Vide quantum venustatis, quantum leporis hic locus accipiat, si cum illo conferas cap. lxxxvii. *Nihil est tam arduum, quod non improbitas extorqueat.* Voluit ergo Petronius innuere, improbis lenociniis à Nympha puerum pellici, ut si fors tandem ab illo extorqueret amorem.

Damnabat Apollo noxias manus. Nota fabula *Hyacinthi* interempti ab Apolline disco nimirum, quem flatu suo in pueri caput converterat Zephyrus contemptus amator, & zelotypus. Latius canit Orpheus apud Ovidium lib. x. *Metamorph.* Nicander Theriac. paullo ante finem, & Joannes Tzetzes Histor. ii. Lucianus deridet duobus venustis Dialogis Mercurii, & Apollinis; Junonis, & Latonae. Pinxere item & uterque Philostratus eleganter in suis Imaginibus.

Lyramque resolutam modo nato flore honorabat. *Honorabat*, id est, coronabat. ubi morem aperte tetigit citharoedorum. Ipsos nimirum finito carmine citharam redimire consuevisse, ex Papinio plane conligitur lib. vi. Thebaid. ubi de Apolline etiam sermo est, postquam canere desisset, lyram laureo ferto circumdante:

Finis erat, differt avidas audire sorores:

Dumque chelyn lauro, textumque inlustre coronae

Subligat, & picto distinguit pectora limbo.

Ubi Lactatius, sive Lactantius ait: *Citharoedorum disciplinam expressit, quibus moris est finito carmine coronam detractam citharae subligare.* Post luctum ergo fidicinis dei, mens est Arbitri, opportune enim lyra ejus redimiri videbatur. Ita rursus idem Statius chelyn coronat lib. iv. Sylvar. ad Jul. Menecratem:

Quumque tibi vagiret tertius infans,

Protinus ingenti non venit nuntia cursu

Littera, quae festos cumulare altaribus ignes,

Et redimire chelyn, postesque ornare juberet?

Addit, modo nato flore. ex Hyacinthino videlicet sanguine. qui flos & fidibus etiam, ut citharoc-

pus ipse, gemitus suos ambibat temperare.

Ipsa suos gemitus foliis inseribit, & αἱ αἱ,

Flos habet inscriptum, junctaque littera dicta est.

Resolutum, denique inquam, hoc est, solutam, humique jacentem. Amans namque deus ille abjecerat prae moerore.

Ergo amor etiam deos tangit? Sic pro certo habebant antiqui. Adposuit Heliodorus lib. iv. *Μέγιστον δὲ θεῶν ὁ ἔργον, καὶ ἡδὴ θεῶν αὐτῶν ποτὶ κρατὶ λεγόμενον.* Maximus enim deorum est Amor, & ipsos etiam deos interdum tangere dicitur. Id autem diis indecorum fuisse, satagit demonstrare Aphthonius in *Ἀνακρεόντι* exemplo, cantat tamen palinodiam in *κατασκευῆς*. Eleganter vero de juvene amplius aequo placente sibi Ovidius in Arte:

Posse suo tangi credet amore deas.

Peccaturus. Peccare hic scortari est, meretricari. Sic Ovidius ad amicam Eleg. xiii. lib. iii.

Non ego ne pecces, quum sis formosa, recuso.

Et Martialis in Epigrammate ejusdem argumenti cum Nafonis Elegia, hoc est, ad Lesbiam, operam videlicet Veneri propriam navantem, lib. i. Ep. 55.

*Incustoditis, & apertis, Lesbia, semper
Limnibus peccas, nec tua furta tegis.*

Sed plura hic interpretes.

Sine aemulo. Victore, uti Alcyltos, intellige. aliter fides auctoris non constaret.

Hospitem Lycurgo crudeliorem. Lycurgum huncce diversum puta ab illo cap. cxvii. memoratum. Sic in Symbolis censet Scioppius, licet postea respuit, novamque lectionem ad oram adpinxit mei exemplaris, *Hospite Lycurgo crudeliorem.* huc etiam desectens id cap. lxxxii. *Hospitem occidi.* hocce scilicet animo, ut verbis illis cap. cxvii. *Et quicquid Lycurgi villa grassantibus praebuisset,* Arbitr significet, quod focii illi Lycurgi villam non solum spoliarent, sed ejus dominum, qui hospitio nempe illos humanissime exceperat, occiderint, quae fuit & Doufae P. sententia. Sed hisce sic constitutis ubinam, quae so equidem, Lycurgi exstitit credulitas? immo potius humanus, amicus & hospitalis jure merito audiret. pro quibus meritis illam ei retulerunt gratiam, rapinam, mortem. Sed longe aliter est, quum sine dubio hic de Lycurgo sermo sit, quem merito veteres agnoverunt *crudelem*, vocaruntque. Alter vero particeps fuit Satyrici, ut claret. Plane nobis Virgilius adstipulatur lib. iii. divini operis, ad quem signanter, puto, hic respexisse Petronium. Thraciam describere Poeta adgreditur, quo se primum Aeneas recepit, postquam Troja solvit. *Hospitium* quippe olim fuetat amicum Trojanis:

Terra procul vallis ceditur Mavortia campis.

Turces arant: ACRI quondam regnata LICURGO,

HOSPITIUM antiquum Trojæ, scilique penates.

Unde *hyspiter Lycurgo crudeliorum*, adfero, scripsisse Petronium, & huncce habuisse in mente, non alios, ut parum recte volunt alii.

Exercitati vultus.] Eleganter dictum de poeta, qui nacer & pallidus, nam frequenter Apollinis id genus sacerdotes ex labore & meditatione pallorem contrahunt, quod Persius innuit Sat. III.

At te nocturnis jure in aliojere chartis.

Et venuste Martialis lib. VII. Ep. 3.

Ejda, Cypriæ, quam mali coloris

Virgus scribere coepit Ovidius.

Id ergo est *exercitatus vultus*, quod abunde prosequitur in *Contest. de Pallere Annianum & Postumum*.

Ego Poëta sum.] Scito & sub Eumolpi persona volens Arbitrum, quod delitesceret etiam haud incommode suus Princeps. Eum ad infantiam usque proclivem prodiderunt ad carmina Historici antiqui. Sic cap. LII. inquit Suetonius: *Itaque ad Poëticem pronus carmina libenter, ac sine labore composuit.* Et Cornelius Tacitus lib. XIV. cap. 16. *Carminum quoque studium a se dedit, contraxit, quibus aliqua pangendi facultas.* Quod in Lucano visum. & alibi dixit: *Aliquando carminibus pangendis inesse sibi elementa doctrinae, ostendebat.* Idcirco carmina ejus à pluribus, sapientius non sine elogio, memorata reperimus: Plinio ita nonnullis in locis, Seneca lib. I. Quæst. Natural. cui *disertissima*: Martiale lib. VIII. Epist. 70. cui *docta*: & lib. IX. Ep. 27. item Philostrato: Grammaticis etiam Servio, & Persii Scholiasta. Poëtica ergo valde laboravit prurigne, uti & alibi dicimus, eoque ineptiarum amens prorsus devenit, ut *recitaret carmina*, referente item Suetonio cap. X. *non domi, sed in theatro.* quod etiam sub Eumolpo signatissime expressum verbis illis paullo infra cap. XC. *Immo quotiens THEATRUM, ut RECITEM aliquid, intravi, &c.*

Non humili spiritus.] Immo grandis & alti. sic illud satis simile Propertii El. 7. lib. I. interpretatus est Passeratius:

Tunc me non humilem miralere saepe poetam.

Pariter etiam iterum lib. III. El. 15.

Hæc ego non humili referam memoranda cothurno.

Contra Eleg. 10. lib. II.

Sarge anima ex humili jam carmine sumite vires

Pirides, magni nunc erit oris opus.

Quod & ideo libentius distichon adduxi, ut belle prorsus, immo vere, interpunctum exhiberem, quem aliter vulgatis omnibus, quos vidi, distinguatur. Illi praeterea & idemmet anima est,

quod Petronio spiritus.

Si modo coronas atiquid credendum est.] De coronis Poëtarum si hic conlectanea facimus, non ludemus operam; quandoquidem id haud exacte praestiterint, quibus materies coronaria unicum fuit jamdudum, & potissimum, argumentum. Itaque nos continua jam interpretatione defessi, hocce haud inamoeno, utpote quod plusculis est arboribus consitum, diverticulo aliquantisper recreabimur. Poëtarum olim commissiones habitae sunt in Capitolinis Domitiani, ac Neroneis agonibus; in quibus qui coronas adeptus (ipsae namque praemia fuere Musicorum certaminum) coelum ipsum Apollinis tetigisse credebatur. Coronae autem illae tum pro commissionis, tum pro victoriae ratione variae fuerunt. Querna enim praemium exstitit Capitolini certaminis. nam quercus arbor Jovi Capitolino sacra, in cujus honorem ipse agon institutus. Martialis lib. IV. Ep. 54. ad Colinum:

O cui Tarpeas licuit contingere quercus,

Et meritis prima cingere fronde comas!

Et Statius Papinius in Epiced. Patris, dum reddit rationem, cur non victor quoque evaserit ex agone Capitolino:

Nam quod me mixta quercus non pressit oliva.

Unde equidem conligo, coronas Albani certaminis pari causa Oleaceas fuisse. nam hoc institutum etiam à Domitiano in honorem Matris Minervae, ut narrat Tranquillus cap. IV. Arbor enim Minervae fuit oliva, & in ejus certamine victor Statius ipse, uti infra dicimus. Itidem & Palmae rami Poëtarum capita circumplexi, interdum vero, non semper, *lemniscati*. Aufonius sic:

Et quae jam dudum tibi palma poetica pollet,

Lemnisco ornata est, quo mea palma caret.

Musae & ipsae sic palma coronabantur, uti ex Phornuto notum cap. XIV. *Ἐν τῷ Μουσῶν.* Lauro item Poëtae redimiti. nam haud fuit solum Imperatoris coronamentum. Ideo eleganter Papinius Domitiani caput imperiali, & poetica, lauro insignitum lib. I. Achill. celebravit:

At tu, quem longe primum stupef Italæ virtus,

Graiaque, cui geminae florent, vatunque, dumcumque,

Citavi laurus (olim dolet altera vinci.)

Unde & Aufonius claret, quum Epigr. I. de Valentiniano loquitur, aut Gratiano-

Come serenatam duplici diademate frontem,

Serta ferens, quae dona togae, quae praemia pugnae,

Bellandi, fandique potens Augustus. &c.

Nullum frequentius aliud fuit coronamentum Poëtarum, ratione à perenni ejus virore defumta. Eximium id ac sibi peculiare habet divina Poësis, hoc est, ipsum nimirum poetam immortalem reddere; perinde atque illum, quem ver-

sibus suis sumferit celebrandum. Primum disertim effert in statua Claudiani exarata inscriptio:

LICET. AD. MEMORIAM. SEMPITERNAM
CARMINA. AB. EODEM. SCRIPTA. SUFFICIENT.

Alterum Pindarus Pyth. extrema Od. 3.

— γυναικῶν

Δ' ἀρετὰ κλεινὰς αἰδαῖς,

Χρὸνιά τελέθει.

Quae cognoscitur virtus per inclytos cantus, diuturna est. Et plures passim. Ex hedera quoque factum Poëtarum coronamen. aperte Plinius lib. XVI. cap. 34. *Hederae & semen nigrum, alii crocatum: cujus coronis poëtae utuntur, foliis minus nigris.* Inde Ovidius, quum queritur, Poëtas sine honore esse, inquit III. de Arte:

Nunc hederae sine honore jacent. -----

Ceterum non Poëtae solum ipsi, sed eorum statuae. Persius Satyrarum vestibulo:

Heliconiadasque, pallidamque Pirenen

Illis relinquo, quorum imagines lambunt

Hederae jequaces.

Item & Musae. Ovid. lib. v. Fastor.

Tunc sic neglectos hedera redimita capillos,

Prima sui coepit Calliopea chori.

Alii. Insuper myrto haud immerito honorati Poëtae, praecipue vero amatoria canentes, Veneraeque, Elegiographi, Lyciri. Ovidius lib. I. Amor. Eleg. v.

Sustineamque comam metuentem frigora myrtum:

Atque ita sollicito multus amante legar.

Et Statius I. Sylv. II. vers. 98.

----- Mitisque incedere vates

Maluit, & nostra laurum subtexere myrto.

Etiam Musae ipsae. Naso lib. I. Amor. El. I. quum Eraton adloquitur, quae Elegiographis praeest, &

----- Nomen amoris habet.

Ex apio denique plectebatur poëtis redimiculum. ita Virgilius Eclog. VI. de Lino Apollinis filio:

Ut Limus haec illi divino carmine pastor,

Floribus, atque apio crines ornatus amaro,

Dixerit.

Ad quem locum exfertim Servius inquit, in Nemaeco agone, qui in honorem Archemori institutus est, speciatim apio coronantur poëtae. Quo etiam omnino facit & illud Juvenalis Sat. VII. vers. 224.

Haec opera, atque hae sunt generosi principis artes,

Gaudentis foedo peregrina ad pulpita cantu

Prostitui, Graiaque apium meruisse coronae.

Verum enim vero, qui praesentiores novem senferunt Deas, & aliquando plures contigit nancisci coronas. Sic Papinius, ut testatur in E-

pic. patris & alibi, tres obtinuit certaminibus Albanis, & Eumolpus itidem, quas pruriens apud Arbitrum effert jactabundus. Praeterea ex dictis observare licet, non inconcinne, quum corone illae forent indices adprobatoriae sententiae judicum, pro ipsa audientium adprobatione nonnunquam coronam usurpari. Ita sane apud Horatium est loco insigni Poët. Art. quod nescio an animadverterint ejus interpretes:

Nec, si quid fristū ciceris probat & nucis emtor,

Aequis accipiunt animis, donantve corona.

Hoc est, quod infima probat, neutiquam equites, & nobiles adprobant. Sed jam cursus ad metam, & sextuplex, ajo, Poëtarum fuisse coronamen, ex quercu nimirum nexum, oliva, palma, lauru, hedera, myrto, & apio. Aliam, sed unius tantum poëtae, principis enim, sed per livorem ei traditam, contemptumque, coronam item invenimus: quapropter ipsam inter honorificas non accensemus. Linea videlicet est, qua Homerus poëta donatus à Platone in III. de Repub. De ea longa est & erudita dissertatio apud Paschalium lib. v. de Coronis cap. ultimo, quem, si vacat, adi.

Quas etiam ad imperitos deferre gratia solet.] Et iste in Neronem ictus sat rectus. Sic de ipso cap. XII. Suetonius: *Et orationis quidem, carminisque Latini coronam, de qua honestissimus quisque contenderat, ipsorum consensu concessam sibi recepit.* Adpositissimum rei exemplum est, quod refert A. Gellius lib. XVII. cap. 4. Menandri scilicet Comici à Philemone devicti: Menander à Philemone, nequaquam pari scriptore, in certaminibus comoediarum, ambitu, GRATIAQUE, & fastionibus saepe numero vincebatur. Quippe & in ingenua hacce ingenii decertatione habuerere suum etiam locum summa potestas, divitiaeque corrumpendis iudicum suffragiis, quo & iterum infra respectavit Petronius, quum cap. CXXXVII.

Quisquis habet nummos &c. -----

Carmina componat,

inquit. Minoris tamen ejusmodi victoriae fuere omnino factae. Fortunae namque caecutientis haud secus ac munera forent, &, uti Seneca dicit, *tanquam consulatus praeturave* contingerent. Hujusce argumenti exstat venustissimum Pollianī Epigramma ad Florum malum poëtam, adeptum tamen in certamine praemium, illi obsecundante fortuna prorsus immerito, lib. II. Anth. cap. XL. Epigr. I.

Εἰ μὴ χαίρω, Φλῶρε, γενοίμην δάκνυλον, ἢ
πῶς

Εἰς τῶν σῶν τέτων τῶν κατατενομένων.

Χαίρω νῦν τὸν κλῆρον, ὃν δὲ κλέησας εὐ αἰσῶς

Ὡς περὶ χρεῖας ἔσθ' ὅταν μελῖδω, &c.

Ejus ecce libera Casauboni versio, sive potius, si

si ita vocare lubet, enarratio: prius namque pessime fuit interpretibus acceptum. *Ego vero, o Piere, nisi gaudeo, siam eorum dactylorum, aut pedum, unus, quos tu in tuis chartis torques misere: Gaudeo inquam, idque ita esse, juro tibi per fortunam, & sortem, qua faciente tibi coronam poeticam ita nactus es, ut in divisione haereditatis, quae parentum morte obtigisset, partem optimam, &c.*

Gratia.] Hic, munera, dona. Ita Sallustius Crispus de Bello Jugurthino: *Fautores legatorum, praeterea magna pars gratia depravata, Adherbalis dicta contemneret.* Innuit pecuniam à Jugurtha per legatos missam. Sic & Appulejus de Paride Deorum iudice, Veneris promissis corrupto, lib. x. *Quum rerum exordio, inter deos & homines agitatione iudicium corruerit gratia.*

Quare ergo, inquis, tam male vestitus es? propter hoc ipsum.] Male Eumolpus vestitus, quia Poëta bonus, aliter Martialis lib. vi. Ep. 82. quod erat interpretibus animadvertendum, sed potius confundunt:

Subrissi modice levique motu,

Me, quem dixerat esse, non negavi.

Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?

Respondi: Quia sum malus Poëta.

Ast Arbitri sententia omnium gentium stabilita suffragiis omni aevo. in re clara immorari non licet. Latius id Lucianus declamat in Saturnaliis. Sed quid? quum olim & sapientes fuerint viri, quibus ab attrita veste petita vanitas. Inde superbientem Antisthenem perstrinxit Socrates, referentibus Laërtio lib. vi. & Aeliano de varia Hist. lib. ix. cap. 35. An fors ambibant sic male vestiti ex nota litteratorum videri. An indicare, veros esse divitiarum contentores.

Qui pelago credit &c.] Plenam sententiam istorum versuum verbis Senecae P. excipe conceptam, ubi pariter de eloquentia contempta loquitur, praefatione lib. i. Controvers. *Sive quum praemium pulcherrimae rei cecidisset, translatum est omne certamen ad turpia, MÛLTO HONORE QUAESTUQUE VIGENTIA.*

Qui pugnās & castra petit, praecingitur auro.] Praecincti milites ut supra notavimus. Recte autem auro dicit. nam in zonis pecuniam gestabant milites. sic C. Gracchus apud A. Gellium lib. xv. cap. 14. *Itaque Quirites, quum Romam profecti fuer. zonas, quas pūnas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli.* Spartianus item in Pescennio Nigro: *Idem iussit, ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos numos portarent, sed publice commendarent, recepturi post praelia quod dederant.* Lampridius rationem reddit in Alexandro: *Miles non timet nisi vestitus, armatus, calceatus, & satur, & habens aliquid in zona.* Hinc & D. Matthaeus x. 9. jam claret: ubi *χαλῶν* ideo vulgaris interpretes recte pecuniam reddidit. Ligamenta & habenas habebant cingula & zonae,

quibus circa ventrem cingebantur milites, in medio tamen receptaculum erat, quo numi continebantur, haud secus ac sinum funda habet, quo conlocantur lapides. Itaque cingula illa prorsus olim fundam referebant. Unde non dubio fuit ortum, ut cingulum etiam vocaretur ab antiquis funda. Plane indicant Glossae veteres: *Ventrale. κοιλιοδεσμη, αἰσῶν.* Ventrale etiam est genus zonae. Item alibi, *Ventrile, αἰσῶν.* Sed *φῶνδα*, scito, Latinum est, non Graecum vocabulum. *Funda* nempe, quae Graecis est *σπένδων.*

Facet ostro.] Nam divitum stragula purpurea olim, sive cubiculares lecti essent, sive discubitorii. Iberus Epigrammatographus lib. 11. Epigr. 16. de Zoilo aegrotante:

Zoilus aegrotat, faciunt banc stragula febrem,

Si fuerit sanus, coccina quid facient?

Ac de eodem discumbente lib. 111. Epigr. 82.

Cubitis trudit hinc & inde convivas,

Effultus ostro, sericisque pulvinis.

Et qui sollicitat nuptas ad praemia, peccat.] Adulteria & stupra Romanis prohibita, libidines aliciae ferè permiffae. Ecce D. Hieronymi locus id indicans plane in vita B. Fabiolae, ubi de Ethnicorum legibus verba facit: *Apud illos (Romanos) viris impudicitiae frena laxantur, & solo stupro atque adulterio condemnato, passim per lupanaria, & ancillulas libido permittitur, quasi culpam dignitas faciat, non voluntas.* De poenis autem moechis irrogatis creberrima apud scriptores mentio. Ideo ergo nuptae mulieres emebant futuiones, sive, ut Martialis loquitur, *numabant.* nimirum ut praemiorum spe, ubi voluptas defuisset, adulteri deliniti imminencia supplicia contemnerent. Illud est cap. civ.

----- *Dat adultera munus.*

Ad praemia id est, ob praemia, ut Plautus loquitur.

Pruinosi pannis.] Vel pannis solum sufficeret: quum fordida vestem, ac vilem pannum vocarent antiqui. Sic contentim *pannuciam* vocavit vilissimam vestem cap. xiv. & vetus Lexicon *pannum* interpretatur *pannuciam*, testemque Petronium affert Grammaticus. Ea significatore Seneca Ep. 20. bis *ἀπλῶς* utitur *panno*, dum illorum sese ad paupertatem redigentium commendat ingenium: eorumque dicta, si factis tamen haud dissentiant, mirifice animis imprimi, item docet. *Munificentior (mibi crede) sermo tuus in grabato videbitur, & in P. ANNO. non enim dicentur tantum illa, sed probabuntur.* Et post pauca: *Alloquin haec argumentum est bonae voluntatis grabatus aut P. ANNS; nisi apparuit aliquem hui non necessitate pati, sed malle.* Unde interpretis cuiusdam error manifestarius, quod locum videlicet cap. cii. *Sententiarum ritu patiemur pannos & vincula?* de amiculis Deorum pretiosissimis perperam

peram capit. nam ibi dubio procul intelligit Arbitrator tegmina & involucria, quibus statuæ nimirum, quum aliquo forent deportandæ, obvolvabantur, praeligabanturque, ne ullum ab itinere vitium damnumve contraherent. Viles namque ac parvi pretii centones ad id adhibiti. [*Inopi lingua.*] *Inops lingua*, hic diferta est, facunda; nam, vel eo teste,

----- *Pruinosus horret facundia pannis.*

Ex diametro contrarium est Symmacho lib. ix. Ep. 88. *Tu tantum bona venia recipe obsequium linguae inopis.* Hoc est, rudis, & elegantiarum indigentis. Sic pauper ingenium eidem eadem in Epistola.

Cap. LXXXIV. *Vellem tam innocens esset, &c.* Verba sunt Encolpii, quae in hocce fragmento, querentis scilicet de Ascyli fide scelere violata, ac de extremo item pueri ingrati flagitio. Cum Eumolpo loquitur: unde ei postea tempestive refert frupator senex obsoenam de discipulo suo narrationem.

Cap. LXXXV. *In Asiam quum essem à Quaestore stipendio eductus.* Recte. nam & illud fuit munus Quaestoris. Non solum pecuniam ex provinciis, aut hostium praedis exactam referri in aerarium cûrabant: sed pecuniam etiam, quae ab aerario nimirum esset in exercitus usum deprompta, expendebant, stipendiumque militibus ex ea adnumerabant. in quem usum à Tribunis Aerariis ipsam ex aerario desumptam, qui Imperatorum Quaestores erant dicti, accipiebant. Afconius diferte adpositeque ad Petronii inlustrationem ad Cicer. Verrin. *Pecunia adtributa, quae in stipendium militum de aerario à Tribunis Aerariis adnumerari Quaestori solet.* Hinc & obiter discis, Pecuniam illam *Adtributam* fuisse vocatam. Illi ergo muneri obeundo, cum singulis Imperatoribus singuli mittebantur Quaestores.

Tam severa tristitia. *Severa tristitia*, Martialis *triste supercilium* est lib. i. Ep. 24. &, *severa frons* lib. i. Ep. 2. Ipse vero, qui simulat, *ambitiose tristis* in Epist. lib. i. Phaedrus etiam *severitatem frontis* vocavit Fabul. 64.

Quum in triclinio jaceremus. Locus etiam Veneris flagitiis fuit in triclinari accubitu. Notum hoc plane ex ultima hacce impudicitiae narratione, in qua nunc versamur. notum etiam ex nonnullis scriptorum locis, quae in praesentia operae pretium duximus adpingere. Non alio abit simulatio mariti lenonis eleganter apud Juvenalem expressa Sat. i.

Doctus & à calicem vigilanti stertere naso.

Somnum namque aucupabantur amantes obstantium in triclinio. diferte paullo infra cap. sequenti ipse Petronius: *ut intellexi stertere patrem, rogare coepi ephebum, &c.* Eadem Ovidii mens Eleg. iv. lib. i. Amor.

Vir bibat usque roga: precibus tamen oscula desunt,

Dumque libet, furtim (si potes) adde merum.

Si bene compositus somno, vinoque jacebit,

Consilium nobis resque LOCUSQUE dabunt.

Et Eleg. v. lib. ii.

Ipse miser vidi, quum me dormire putares,

Sobrius adposito crimina vestra mero.

Tempestiva & hic historia Galbae & Maecenatis apud Plutarchum Eroticis, & Cippii illius, qui Pararrhenchon dictus, apud Festum in proverbio, *Non omnibus dormio.* Et plura alia, quae praetermitto haud nefciens.

Jaceremus. Soporati scilicet, ac de omnibus loquitur, qui in triclinio adcumbebant. Verbum est funerale, *jacere.* unde opportune ad somnum transfertur, qui mortis imago dictus. parissime Propertius lib. ii. El. xv.

Ille meos somno lassos patefecit ocellos

Ore suo, & dixit, Siccine, lente, jaces?

Annuat plane & id quod sequitur: *Fere circa mediam noctem intellexi, puerum vigilare.* Sic componere acceptum, ut dicimus alibi.

Quia dies solemnibus ludum artaverat. [*Ἀπλὸς ludus* pro literario. Plautus Persa Act. ii. sc. i.

Cuculus, si in ludum iret, potuisset jam fieri, ut probe literas sciret.

Sensus ergo est, solemnitatem illam parum temporis ludo literario reliquisse. Sed bone Deus! quid *pigritia*, quae sequitur, cum ingenuo litterarum otio Martialis in lib. xii. Ep. 4. habuit unquam simile, ut ea conferre Symbolis in mentem veniret? equidem nec per nebulam video, nec ipse, qui conlegit, etfi Argus ipse, potuit videre.

Cras illi par columbarum donabo. Adpositum oppido votum. Venerem precatur, aves sunt Veneris columbae. Aelianus de Animal. lib. iv. cap. 2. Porro conditio voti suscepti, *si amasium basiaverit.* Columbae adfidae rostris sibi invicem morficatim blandiuntur, belle Martialis lib. xii. Ep. 66.

----- *Basioque tam longo*

Blandita, quam sunt nuptiae columbarum.

Et lib. ii. Ep. 105.

Basia me capiunt blandas imitata columbas.

Quod plures etiam dixerunt alii.

Audito voluptatis precio puer, &c. Nefaria etiam flagitia mascula precio utique olim obnoxia. Adpositus & insignis locus Aristophanis est in Pluto Act. i. sc. 2. ubi parissimos, ac Romanorum sunt, perstrinxit Graecorum mores:

Χε. Καὶ τὰς ὧ' ἑταίρας παρὶ τὰς Κορινθίας,

Ὅταν μὴ αὐτὰς τις πένος παρῶν τύχη,

οὐδὲ πρὸς τὸν νῦν ἐὰν ᾖ πᾶσι τοῖς,

τὸν πρᾶκτὸν αὐτὰς εὐδὲς ὡς τὸτον τρέπειν.

Χε.

Καρ. Καὶ τὸς γὰρ παῖδας φασὶ ταυτὸ τῶτο

δρῶναι,

Οὐ τῶν ἐρασῶν, ἀλλὰ τ' ἀργυρίᾳ χάριν.

Χρ. Οὐ τὸς γὰρ χρηστὰς, ἀλλὰ τὰς πόρνους. ἐπεὶ
Αἰτῆτιν σὺν ἀργύριον οἱ χρηστοί. Καρ. Τί
δαί;

Χρ. Ὁ μὲν ἴσπων ἀγαθόν· ὃ δὲ κύνες θηρευτι-
κάς.

Καρ. Αἰτχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
Ὀνόματι αἰτῆτι τὴν μοχθηρίαν.

Vertit Nicodemus Frischlinus:

CH. Etiam Corinthiacas ajunt meretriculas,
Si quando pauper eas sollicitando ambiat,
Nullam rationem ejus habere. At si quis-
piam

Dives, statim illi facere copiam sui.

CA. Hoc ipsum ajunt facere pueros tenellulos,
Non propter amatores, sed quaestus gratia.

CH. At tu hoc non de bonis, sed meritoriis,
Dici puta: nam frugī argentum haud expe-
tunt.

CA. Quid ergo petunt? CH. Alius quidem ge-
nerosum equum,

Alius vero expetit, canes venaticos.

CA. Fortasse dum eos pecuniam exposcere pu-
det,

Hoc praetextu suam tegunt infamiam.

Cap. LXXXVI. Gallos gallinaceos.] Conveniens
rei & voto sponsio isthaec. Galli enim salacissi-
mi sunt, ac de praepostera libidine suspecti. Vi-
de Aelianum de Animal. lib. iv. cap. 16.

Coitum plenum.] Votum plenum vocavit Ovi-
dus i. de Arte:

Quantum defuerat pleno post oscula voto?

Unde Arbiter & paulo inferius claret, ubi unum
id κατ' ἐξοχὴν nuncupat votum: Deinde in unum
omnia vota conjunxi.

Cras puero asturconem Macedonicum donabo.] Votum
autem hocce prorsus hic ἀπὸ τοῦ δόκτου venit.
nam quid cum summa voluptate habent asturco-
nes commune? Et quonam modo suspicari puer
certum quiverat munus, quod patri neutiquam
latere poterat; cognitumque ab eo si foret,
omnino faceret suspectam paedagogi liberalita-
tem, ut ipse inquit postea? Notum est, asturco-
nes esse Gallaicos equulos, nobis Acas Gallegas,
adpellatos, ab Asturia scilicet Gallaicae olim
adensisit regioni Asturiones dictos, & Asturcones.
exstat & hodie de ipsorum incedendi modo apud
Martialem, & Plinium mentio. Ea propter,
postquam diu negotium fecisset nobis locus iste,
& mendum altius latere pro certo habuissimus;
tandem, anne, asturcone expuncto, ejus in lo-
cum substituendum esset struthionem, comminisciba-
mur. Quam vero apte ipse conveniat rei, uti

inquiramus licet. Alites fuere minorum voto-
rum sponsones, ipsius quasi per gradus augendo,
quousque ad summum votum Eumolpus perve-
nit. cujus enim census promissus, quod omnium
videlicet maxima ales futura esset, rectus omni-
no rerum ordo videbatur exigere. Ipse autem
struthio sine controversia est. Ita inquit Plinius
initio lib. x. S. patitur natura avium, quarum gran-
dissimi, & pauci Ispanum generis, struthiocamelī
Africi, & Aethiopici, altitudinem equitis insidentis
equo excedunt. Inde eis magnitudinem immensam
tribuit Oppian. III. Κυνήγ.

Τὸς ἵπτοι μετ' αὐτοῦ μὲν ὑπὲρ βίου.

Et vasta ales Claudiano dicitur lib. ii. in Eutrop.
Μεγάλῃ Aristophani in Avibus, & Aeliano pas-
sim. Praeterea fuere & insigniter falaces. supe-
riores aves illae, ut forent venerae velitationi
mercedulae adpositissimae. Erat igitur & tertia
avis futura salacissima, nam commissi jam profligatissimi
voti exlicit munus insigne. Struthio autem adeo salaci est natura,
ut vel exin in mi-
mis vocari Struthionem obfcaenam partem virilem,
nullum sit dubium. Sic dicit Festus: Struthionem in
minis praecipue vocant obfcaenam partem virilem, a
sacitate videlicet passis, qui Graece σαρδὶς
dicitur. Quem locum Aldrovandus recte de struthione
isto, quo de agimus, cepit lib. ix. Ornithol. cap. 2. Ideo & Avicenna, carnem struthio-
nis Medicis laudari, memorat, libidini coituque
promovendo: nam calida quum sit, praestare id
posse, rationi consentaneum est. Ipsi quidem
saepissime coeunt, quod sat plurimum habent
excrementi. Sed tu forte inquis, in quem usum
tam vehementer puer optaret promissum struthio-
camelum? Ego enim paucis aperiam, & in-
quam in duplicem. Sive ut condiscipulis inde
convivium pararet, quod & verba illa haud in-
sinuant invite in cap. sequenti. Postquam diu
questus est, deceptum se & derisum, traductumque in-
ter condiscipulos, quibus jactasset censum meum. ju-
vatque adpositum, quod in voto praemiserat,
struthionem Macedonicum OPTIMUM, ubi & for-
sitan scriptum, OPIMUM. sed idem ibi optimum
valet. Struthiones sane inter luxuriae instrumen-
ta olim non vulgaria. Lampridius auctor est,
Alagabalum in coenis aliquoties struthiones exhi-
buisse; & sexcentorum capita quodam in convi-
vio, ad edenda videlicet cerebella. Ipsum au-
tem nonnullis diebus tantum eisdem vefci con-
suevisse, sicuti phasianis, & pullis. Sic etiam
narrat & Heraclides, regi Persarum inter caete-
ras animantes quotidie & struthiones Arabicos ma-
ctari. Ipsos vero condiendi rationem hifce ver-
bis praeiuit Apicius in Trophete cap. i. In
struthione elixco usurpant piper, mentum, cuminum,
porrum, apii semen, dactylos, vel caritas, mel,
acetum, passum, liquamen, & olei modicum. Quae
in cacabo bulliunt, amylo obligant, atque ita partes
(Y) stru-

*struthionis in lance perfundunt, ac piper desuper ad-
spargunt. Si autem condituran volueris, oleam ad-
des. Et rursus: Aliter sic praeparatur: struthione
elixo, piper Ligusticum, thymum, aut saturejam,
mel, sorapi, acetan, liquamen, & oleum addis.
Unde colligere est, illos ab delicatissimis gulo-
nibus nunquam assuri. Sive expetebat anxie e-
piebus impudicus struthionem, ut illius specta-
culum ederet condiscipulis, interque se struthio-
camelum agitantes, haud insolens iidem lude-
rent. Antiquos nimirum Romae & spectacula
struthionum exhibuisse, ex Plauto equidem vi-
deor mihi oderari: nam in Persa II. II. 17. qui-
dam curriculo volare iussus quum esset, haud in-
concinne respondet:*

Isthic marinus passer per Circum solet.

*Marinus passer struthio est, ut infra dicimus,
ubi & nonnulla insuper de illo opportune addimus.
Ita Pergami, & Athenis coturnicum, & gallina-
ceorum fuisse, narrant Pollux, Lucianus, Aelia-
nus, & Plinius. Firmat etiam Vopiscus in Pro-
bo: Inmissi deinde (in Circum) per omnes aditus
(cavearum) struthiones mille, mille cervi, mille a-
pri. Ipsos & talibus spectaculis miniari, innuit
Capitolinus in Gordiano cap. III. Verum enim-
vero auribus jamdudum nostris tinnire moleste
sensimus. Ubinam tui Struthionis Macedonici me-
moriam? Scrupulus enim est, nos ingenue fate-
mur, quem in praesentia remove, satis non
possumus. nam adhuc ego non reperi struthio-
nem Macedonicum: quum apud Xenophontem,
Diodorum Siculum, Strabonem, & Lampridium
Arabici sint: Lybici, sive Africi apud Aristote-
lem, & Plinium: & Mauri etiam apud Capitol.
in Gord. cap. III. item apud Plinium Aethiopici:
& apud Diodorum Siculum, Syriaci. Ast ego in-
terim ab ipsis quaererem, Ubinam est & Astur-
conis Macedonici testimonium? Nusquam me Her-
cules scriptorum, & ipsi asturcones Macedonicarum
nusquam prorsus, ut urbitror, gentium.
Itaque haud hinc superior evadit scriptura ine-
ptissima, & radicitus ex politissimo scriptore evulsa
quum sit, in Gemonias aeternum abijcienda.*

*Cap. LXXXVII. Male repugnanti.] Venustius
adhuc plane istud est prae illo cap. xx. non re-
pugnanti. Pariter Horatius Od. IX. lib. I.*

Pignusque direptum lacertis,

Aut digito male pertinaci.

*Sic & Sulpitius Servastus Junior, quum mollem
ac levem illam, quam in alveo paulatim facit
exiguus annis, arrosionem exprimit eleganter:*

Annis infueta solet ire valle;

Mutat & rectos via certa cursus,

Rupta quum cedit male pertinaci

Ripa fluento.

Gaudium.] Coitum. Tibullus lib. II. El. I.

----- Discedat ab aris

Cui tulit besterna gaudia nocte venus.

Abiter ipse cap. cxxxii.

Nam quis concubitus, veneris quis gaudianescit?

Et saepe alias.

*Gaudio lassus.] Iterum gaudium pro coitu,
quem, ut indicat hic Petronius sublequitur lassitudo.
Sic etiam Ovid. lib. I. Amor. El. 5. sub
finem:*

Cetera quis nescit? lassus requievimus ambo.

Et in Sapphus Epistola:

*Et quod, ubi amborum fuerat confusa volu-
tas,*

Plurimus in lasso corpore languor erat.

Et alibi summa cum venustate:

Aut te trajectis Aeaea venefica ramis

Devovet, aut alio lassus amore venis.

*Item Tibullus lib. I. El. 9. de corruptoris uxore
pueri sui loquens:*

Et quum furtivo juvenem lassaverit usu,

Tecum interposita languida veste cubet.

*Cujus rei Aristoteles rationem quaerit, reddit-
que Problem. 22. sect. 4. Unde & Petronius sibi
ipsi interpret cap. XXI. & cap. cxxxii.*

*Pungere me manu coepit, & dicere, quare non
facimus?] Fateor me haud secus suspensis pedi-
bus per hancce fabulam properanter incessisse,
ac si per ignem, per spinas, aut per hastae cus-
pidem, ut ajunt, mihi contingeret progredi. Ni-
mio plus charum & egomet hunc scriptorem, me-
dius Fidius, haberem, si absque ultimae impro-
bitatis ejuscemodi narratiunculis Satyrici sui fu-
niculum produceret. Mutuo autem auxilio sibi
sunt locus iste & ille cap. cxxx. ut timerem ne la-
tus meum frater convelleret. Facere notum veneris
verbum. Unicum Senecam meum produco ep.
123. Ubi felicitas est bonae vitae, facere, esse, vi-
bere, frui patrimonio.*

*Cap. LXXXVIII. Haec tropica instituit.] Sensus
est, quod artes nimirum, quum ad summum per-
venissent cacumen, exin pecuniae cupiditas, quae
medullitis postea homines invaserat, deturbarit,
ac omnino revertendi imposuerit necessitudinem.
haud aliter atque solis fax, quum circulos teti-
git, qui Tropici ideo indignantur, convertit se-
se, ac reflectit cursum suum, ut docent cum Pro-
clo Astronomorum filii. Patereculus enim diser-
tis verbis sententiam ipsam protulit extremo lib.
I. ubi & plura huic Eumolpi declamationi repe-
riuntur consentanea. Difficilis, inquit, in per-
fecto mora est: naturaliterque, quod procedere non
potest, recedit. Alii nescio quas hic somniant um-
brarum imagines, & incondita ac inania quaedam
soporatorum deliramenta. Utebantur sane, uti
vernaculis, nonnullis voculis Graecis olim Ro-
mani, ob utriusque nempe linguae commercium.
Sic nos hodie plusculis Latinis. Cape apud Ar-
bitrium isthaec, Tropica, Phili, Logi, Da-
phnon.*

Omnium barbarum succos Democritus expressit.]

Sic

Sic ipsum cum Pythagora composuit Plinius lib. xxv. cap. 2. *Ab eo Pythagoras clarus sapientia, primus volumen de herbarum essentia composuit, Apollini, Aesculapioque & in totum Diis immortalibus, invectione & origine assignata. Composuit & Democritus, ambo peragratis Persidis, Arabiae, Aethiopiae, Aegyptique Magis.* Nihil ergo mirum si de ipso Arbiter adfirmat, aetatem inter experimenta censuisse. Diogenes etiam volumen illud Democriti, Plinio subintellectam, inter ejus recenset opera in vita ipsius.

Eudoxus.] Plures Eudoxi, omnium autem celeberrimus ille, cujus hic fit à Petronio mentio. Cnidius nimirum major ille est, cujusque vitam scripsit Diogenes lib. viii. Quum vero coeli, astrorumque observationi motuum diutius vacasset, recte *Ἀστρολογέμεν*, ut Laërtius vocat, sive *Φασίμενα*, ut Hipparchus in Aratum Comment. lib. i. & Anonymus in vita ejusdem Arati, scribere potuit. Plura ejusdem opera Meursius recenset, uti & ceteros Eudoxos, Commentario in Apollonii Dyscoli Historiam commentitiam, quem vide cap. 24. Si de ipso autem plura rescire lubido foret, consulendi videlicet erant Laërtius dicto jam loco, Suidas, & A. Gellius lib. xvii. cap. 21.

Per helleborum animum deterfit.] Apud Lucianum ait ipse Chrysippus in vitarum Aetione: *Καὶ τὸ καὶ δαλκίον, ὃ δέμεις γενέσθαι ποθόν, ἢν καὶ πρὸς τὸ ἔσθαι τοῦ ἐκείνου πρὸς.* In summa, nequaquam sapientem fieri prius, quam ter ex ordine helleborum bibas, quem locum etiam indicavit Bourdelotius. Helleborum enim primum terribile habitum medicamentum, postea adeo familiare redditum, ut studiosi fere omnes epotaverint haud cunctabundi. Didici ex Plinio cap. 5. lib. xxv. Candidum (helleborum) vomitione, causasque morborum extrahit, quondam terribile, postea tam promiscuum, ut plerique studiorum gratia ad pervidenda acris, quae commentabantur, saepius sumitaverint. Chrysippi autem decantati hellebori sic translativè meminit Fulgentius Continentia Virgiliana: *Ego vero Chrysippi hellebori candidulo acre perposito, cum Musis aliquid Mundi fabulor.*

Statuae unius lineamentis.] Infra & plastrarum tangimus lineamenta, ubi de picturae lineamentis studiose inquirimus. Nunc autem in transcurso Valerii Maximi praemitimus locum, rei sane, qua de agimus, plurimi faciendum. Inquit ergo, ubi de Venere Gnidia loquitur, glorioso illo, inquam, Praxitelis marmoreo pervigilio, juvenis vero Deam ipsam depereuntis, amatorio, lib. viii. cap. 11. *Quid enim vacua rationis animania arte docepta miramur, quoniam hominis sacrilegum cupiditatem muti lapidis LINEAMENTIS excitatum videamus?*

Myron, qui paucis hominum animas ferarumque re-re comprehenderat.] Sic ubi de statuariis Plinius

lib. xxxiv. cap. 8. *Myronem Eleutheris natum, & ipsum Ageladis discipulum, bucina nobilitavit, celebratis versibus laudata: quando alieno ingenio plerique, quam suo, commendantur.* Ac subinde ejus recenset opera, ubi ferae, ubi homines. Superstites adhuc sunt, nescio an iidem sint, qui Plinio memorantur, versus illustres, qua Graecorum, qua Latinorum, quibus bucina illa celebratur. Nobilitantur item & statuarios plures signa videlicet, ubi animi mores, subtilitate quoque lineamentorum, ad vivum prorsus fuerunt expressi, quod & Plinio non latuit. Ea mens Callistrati est profantis de marmoreo Centauro: *Τοιοῦτον δὲ οὐκ ἔστι σαρματός, εἰδὲς αὐτὸν καὶ ἐπιπλάσσειν τῷ τεχνήματι, καὶ ἡγριωμένον τὸ πάθος, ἐπὶ προσωποῖσι θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.* Perro quam tale sit corpus, videas iratum animum in artificio eminentem, & corpus effratum, & cultui belluinum quiddam inefflorescens.

Ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt.] Valetudinem innuit animi, & corporis, ut supra diximus ad verba cap. 111. *amas bonam mentem.*

Alius donum promittit, si propinquum divitem extulerit, alius &c.] Vota haec sunt, quae arcano ore suscipiebantur, de quibus intelligendus Martialis lib. i. Ep. 40.

Et nihil arcano qui roget ore deos.

Cui opponitur; *aperto vivere voto*, ut ait Persius. Sed copiose de votis hisce plures jam Critici.

Capitolio promittere solet.] Nihil mutare necessum. Capitolium pro Jove Capitolino saepius positum. plane Suetonius in Nerone cap. xii. ubi audaces nimis ejus nuperi interpretes ad libitum suum locum refingunt. Prudentius Apotheosi titulo adversus Judaeos:

Ipsa suis CHRISTUM Capitolia Romula morarent,

Principibus lucere Deum.

Et Rycquius de Capitol. Rom. cap. 5. inter alias Capitolii notiones recensuit. *Promittere*, ait, quum vota scilicet à Senatu nuncupabantur, quorum plurima apud scriptores prius exstant exempla. Quid ergo hocce cum donariis deorum, & auro eis dedicato, quae commiscuit Horatii interpres? Inconditi sane coqui sunt saepenumero viri eruditi, diversis jura confundentes.

Foram quoque praesidio exerat.] Hocce dictum ex Jovis Dodonaei oraculo:

Δῶρα θεοῦς πεῖθει, καὶ αἰδοῦς βασιλέας.

Munera deos placant, & venerandos reges.

Quod ore Hesiodi prolatum, refert Suidas, inveniri apud Platonem 111. de Republica. Expresit item & Ovidius 111. de Arte versu illo:

Placatur donis Juppiter ipse datis.

Quae eadem Euripidis sententia Medea:

— Παιδίον δῶρα καὶ θεοῦς, λόγῳ

- - - *Donis vel ipsos diducant flecti deos.*

Multisque Aristophanes in Pluto. Hinc & illud Arbitri exponendum cap. cxxxvii. *Unde possitis & deos emere.*

Peculio.] Supra quid hic *peculium* sit, jam diximus. Insuper tamen addimus in praesentia, dictum Petronii formam proverbialem referre eadem figura, uti illud cuiusdam poetae est apud Pollucem lib. ix.

Τὸν ἀρετὴν, καὶ τὰν σοφίαν νικῶντι χαλῶναι.
Virtus testudinibus, & sapientia cedit.

Olim namque Graecorum in numis *testudinis* effigies insculpta, uti & pecudum fuere Romanorum numismatis. Unde & Graecis ἀπλῶς *testudines* vocabantur numi.

Quum omnibus diis, hominibusque formosior videatur massa auri.] Parissimum illud Ovidi lib. iii. de Arte:

Munera, crede mihi, capiunt hominesque deoque.

Eademque sententia est oraculi Jovis Dodonaei supra adducti.

Cap. LXXXIX. *Quae Trojae halosin ostendit; itaque conabor opus versibus pandere.*] Agnosce & hic sub Eumolpi figura imperatoris ad poetice proclivitatem adumbratam. Inter insigniora enim poemata Neronis *Halosis* existit antiquitus *Trojana*. Ubi simul ainaram carminis occasionem indubie infectatur Petronius. quae videlicet immatissimo principi ex Romae incendio fuit oblata. Omnia sic veteres Historici convincunt. Suetonius cap. xxxviii. quum urbis incendium describit: *Hoc incendium ē turri Maecenatiana prospiciens, laetisque flammis, ut aiebat, pulcritudine ἁλωσιν Ilia decantavit in illo suo scenico habitu.* Tacitus pariter lib. xv. *Ipso tempore flagrantis urbis, inisse eum domesticam scenam, & cecinisse Trojanum EXCIDIUM, praesentia mala vetustis cladibus adsimilantem.* Item Dio lib. lxi. pag. 709. Ὁ Νέρων ἐς τὸ ἄκρον τῆς Παλατίης (ὅθεν μαλιστα σύνοπτα τὰ πολλὰ τῶν καιομένων ἦν) ἀνῆλθε, & τὴν σκευὴν τὴν κιθαρῳδικὴν λαβὼν ᾄσεν ἁλωσιν, ὡς μὲν αὐτὸς ἐλέγεν, Ἰλίσ. Nero in summum Palatii, unde magna pars incendiiorum videri poterat, conscendit, ibique ornatu citbaroedi HALOSIN Trojae, ut ipse dicebat, cecinit. Ast revera urbis erat Romae. Scripsit praeterea Troica, ut Juvenalis vocat Sat. viii. 221. TROICON Persii Scholastes, & TROADOS LIBROS vetus interpret ejusdem Juvenalis. Sed de illis latius nos in de Neronis Operibus Libro singulari. Exstat hodie & Τρυφιοῦ Ἀίγυπτιο Γραμματικῷ, & Ἐποποιῶ, Ἰλίσ Ἀλωσις.

Jam decuma &c.] Ab equi fabrica, perinde ac Maro, consulto Poëmatum suum orditur Petronius. Praefatiuncula autem haecce de belli statu praemittenda, longe enim multumque superavit

poëtam principem. quod sat erit ex conlatione perspicuum. Sic Virgilius canere coepit principio lib. ii.

- - - *Fracti bello, fatisque repulsi,
Ductores Danaum, tot jam labentibus annis,
Iustar montis equum, &c.*

Ubi jejune Danaum memor fuit tantum summus poeta, nulla facta Trojanorum mentione. Arbitrari vero plenius utramque gentem commemorans, quod erat eo loci omnino necessarium, cultiori doctrina (si fas est, etsi vere, hic italoqui) & mira, ac plena rerum, verborum paritate ad equi descriptionem sese adcinxit. Inquit ergo primis tribus elegantissimis versibus:

*Jam decuma moestos, inter ancipites metus,
Phrygas obsidebat messis, & vatis fides
Calcantis atro dubia pendebat metu.
Quum &c.*

Ubi utrosque facit belli eventus ancipites, nempe Phrygios, & Graecos. omnibus vero longa obsidionis mora potissima occasio. nam decennali praelio vires Trojanis prorsus fuerant exhaustae. Danaïs autem Calchantis fides vaticinii, mora itidem, dubio constare videbatur.

- - - *Decuma messis.*] Notissima haec figura, *Metalepsis* dicta, qua gradatim itur ad illud, quod verbis transiuntis ostendi amat poeta. Parissime usus est Martialis lib. iv. Ep. 79.

Condita quum tibi sit jam sexagesima messis.

Parissima exstat & in veteri monumento puellae octuennis:

*Cujus in octava lascivia surgere messe
Coeperat.*

Et alii aliter saepius. Ast infra nos de obsidionis tempore.

Caesi vertex Idae trahuntur.] Tryphiodorus:

Καὶ δὴ τέμνετο δούρα, καὶ ἐς πεδίον κατέβαι-
νεν
Ἰδης ἐξ αὐτῆς.

*Et cadebant ligna, & in campum destuebant
Ex ipsa Ida.*

Obducti specus.] Isti sunt *specus*, qui obstant, quo minus apte veterem scripturam retineamus eodem versu:

*Aperitur ingens antrum,
& quae non satis mihi probata fuit, claustrum nimirum, aut clostrum, plures autem receperint, reliquerimus. Eadem de re dixit Virgilius:*

- - - *Penitusque cavernas
Ingentes, uterumque armato milite complent.*
Postremum sic & Petronius:

Qui castra caperent.

Praeterea, *obducti*, sunt, operti, tenebrofi. quod ita & Virgilius eleganter expressit:

Includunt caeco lateri.

Tu confer, plura sunt, quae nostrum praeterfugiunt obtutum.

- - - *Decemi.*] Supra *Decuma missis*. Haec est receptor sententia, utpote Platoni 111. de Leg. Demosthenis, Tryphiodori, Metellae Corvini, Plauti Bacchidibus, ac deinde recentiorum. Alii augent spatium obsidionis, aut praelii. videbis Daretem Phrygium, & Thucydid. lib. 1.

- - - *Et in voto latent.*] Varias hic sunt interpretum sententiae; nostram vero ingenii exercendi gratia reticere noluimus. *In voto latent*, inquit, id est, in loco impendio cupito. sic paulo post interpretamur illud:

Et in vota properant.

Delecti enim fuere, ut includerentur in equo, qui robore, animique virtute forent insigniti. Discit Virgilius lib. 11. Aeneid. sub principium:

*Huc delecta virum sortiti corpora, furtim
Includunt caeco lateri.*

Etiā Cicero 11. Philipp. *In huius me consilii societatem, tanquam in equum Trojanum, includi cum principibus non recuso.* Καταλογον autem Cointus Smyrnaeus refert lib. XII. post quem addit:

Ἀλλοὶ δ' αὖ κατέβαινον, οἷοι ἔσαν ἔξ' ἁρίστοι.

Alii denique intrarunt, qui longe optimi erant. Indubie ergo in equum includi optarint valde illi, utpote summae animi praestantiae argumentum, ac specimen inlustre. Ast quid tempus terimus argutiis, quum plane illud sit ē Virgilio desumptum? ipse sic de equo eodem lib. 11. inquit:

Votum pro reditu simulant.

Unde postea Petronius ad illud respiciens,

- - - *Et in voto latent,*

dixit. Participium enim est, intelligiturque, in equo, quem voverant.

- - - *Pulsas mille credidimus rates.*] Tot fuere in expeditione illa testantibus scriptoribus praeis, Aeschylō Agamemnon. Euripide Androm. Livio lib. v. Plauto Bacchid. Seneca Tragico, Propertio, Ovidio, pluribus. Sic itidem & Poeta antiquus:

Graecia conjurat repetendam mille carinis,

Furata banc ratibus Graecia mille petit.

Unde, uti ex Horatio quoque Od. xv. lib. 1. Carm. & proba lectio illa, quod αὖ παρὰ δὲ inquam, firmior relinquitur,

Furata virtus abditur.

Ast ex Homeri Catalogo 11. Iliados constat, naves circLxxxvi. fuisse. Unde nonnulli volunt, numerum finitum pro infinito tot scriptoribus poni, nec desunt, qui hocce refellant. nam istae sunt Criticorum quaestiones.

- - - *Titulus fero*

Incisus.] Talem, volunt, fuisse:

DANAI MINERVAE ILIADI DONO.

Sive, ut Aëtius in Deiphobo apud Servium Fuld.

MINERVAE DONUM ARMIPOTENTI
DANAI ABEUNTES DICANT.

- - - *Hoc ad fata compositus Sinon.*] *Compositus*, effictus. ubi etiam ejus innuit totius corporis habitum. Expresit Tryphiodorus vers. 211.

Μένεισε πλεγμασιν ἐκαστὰ γούνα χαλαρταίς,
Αἰσιμίδης ἐλεεινὸς Σινῶν, ἀπατίλινος ἥρως.
Solutus vero sponte membra sauciatus plagis,
Relictus fuerat Aesimides Sinon, fraudulentus
heros.

Et paucis intermissis vers. 219.

Ὡς τότε λωδῆτοῖσι περιστὰς μελέεσσι.

Sic tunc stigmatis notatus membris sauctis.

Additque:

- - - καὶ δέ οἱ ἄμρες

Ἐλκεσι ποιντοῖσιν ἐπ' ὤρεε νήχυλον αἷμα.

- - - per humeros autem ipsi

De vulneribus inflatis defluebat fluidus cruor.

Et iterum vers. 251.

Γυμνὸς ὑπὲρ πεδίοιο φάνη κεκακωμένος ἀνὴρ,
Αἰμάτι δὲ σμῶδιγγες αἰετὶα βεβροχύται
Ἴχνη λαβὴνεν ἰσοδὴν ἀέφαινον ἱμάνην.

Per campum apparuit quispiam vir nudus, misereque affectus,

Sanguine vero vibices indecenter refertae

Ostendebant vestigia dira vebementium flagellorum.

Dolosum valde fuit hocce strategema, eoque dubiis itidem expeditionibus usi magni duces. ejus referam insigne quoddam exemplum ex duobus utriusque linguae probis sane scriptoribus depromptum, mirificeque hujusce loci inlustrationi conducens. Ecce primus Julius Frontinus est, qui lib. 11. Strategematum cap. 3. in hunc modum inquit: Cyrus, Persarum rex, suum comitem Zopyrum, explorata ejus fide, TRUNCATA DE INDUSTRIA FACIE ad hostes dimisit: ille, adsentante injuriarum fide, creditus inimicissimus Cyro, quum hanc persuasionem adjuvaret, procurrendo propius quotiens acie decertaretur, & in eum tela dirigendo, commissam sibi Babyloniorum urbem tradidit Cyro. Plenius adhuc eandem historiam Polyaeus narrat lib. VII. Strat. cap. 12. Dario tamen verius adtribuens, ut Justinus extremo lib. 1. quod Cyro Frontinus. Δαρειὸς πολυσεκῶν βαβυλῶνα, χρεὼν μακρῶ τὴν πόλιν ἰλεῖν ἔχουσιν ἢ Ζώπυρον, Δαρεῖς τατράσας, ἀκραγήριάσας τὸ πρόσωπον, ἤκεν αὐτομολῶν, ὡς ταῦτα δὴ ὑπὸ Δαρεῖος παθόν. Βαβυλωνιοὶ πιστεύουσι τῇ ὄψει τῆς συμφορᾶς, καὶ τῷ Ζωπύρῳ τὴν πόλιν ἐπιτρέψαν. ὁ δ' οὐκ ἄνοιγε τὰς πυλάς, καὶ Δαρεῖος κραδίησας βαβυλῶνος, ἐκείνο δὴ τὸ λαμπρὸν ἐφ' ἑγγέστον ἔειπε: Βαβυλῶνας ἔχον ἱερὸν ἀν, ἐφ' ᾧ ἐστὶν τοῖς

(Y 3)

τοιαῦτα παθόντα Ζώπυρον. Darius Babylonem oppugnans longo tempore civitatem capere non potuit. Zopyrus, Darii satrapa, mutilata facie, transfugae specte ad hostes venit, quasi bis damnis à Dario adfectus. Babylonii vultus calamitati fidem adhibent, Zopyroque administrationem civitatis permittunt. Qui per noctem portas aperuit, & Darius Babylone positus est.

Et mendacium in damnum potens.] Qui, & copulam recidunt, pessimi pol litterarii fabri sunt. Pulsas quippe esse Grajorum naves, solumque Trojanorum bello esse liberum, etiam mendacium in exitum Priamidum potens firmabat. Id autem mendacium, totum figmentum Sinonis est, egregie à Virgilio descriptum. Inquit ergo Petronius, quod Sinonis habitus simul ac mendacia ejusdem ingeniosissime efficta, fugam Graecorum non leviter adseruerunt.

Jam turba portis libera, ac bello carens

In vota properant.] Similiter & supra locutus est cap. IV. quum ad vota properant. In vota, nunc ait, hoc est, in loca optata. Virgilius id aperit, signatque loca lib. II. vers. 27.

Panduntur portae, juvat ire, & Dorica castra,

Desertoque videre locos, litusque relictum.

Hic Dolopum manus, hic Jaevus tendebat Achilles,

Classibus hic locus, hic acies certare solebant.

Obsidione namque decennali oppressos Ilienses valde cupivisse de urbe exire, certum est; nec non inspicere locos, ubi sua Graeci habuissent castra. quod, hostibus jam amotis, obsessis quidem valde foret jucundum. Id pariter indicavit de Trojanis ipsis Cointus Smyrnaeus lib. XII.

Γηρότοποι δ' ἄρ' ἄνδρες ἐπιδραμον αἰγιαλοῖσι.
Cumque igitur bilares ad litus procurrunt.

Nihil dubium ergo, portas patere urbium, quando sunt nempe obsidione liberatae. Sic & Tryphiodorus indicat de eadem Trojanorum civitate loquens:

Ἀθήναι δ' ἐξέθορον πυλάων πλάσσαντες ὀχλῆας.

Mox vero exsiliabant pandentes seras portarum.

- - - Gaudium lacrymas habet.] Vide quae infra nobis observantur ad verba cap. cx. lacrymisque turbata. ubi de lacrymis è gaudio provenientibus verba facimus.

- - - Neptuno sacer.] Laocoon Anchisae frater primum Apollinis sacerdos fuit. Ast quum Neptuni sacerdos deesset, sorte ductus est, ut sacrum faceret Neptuno ad litus, uti Hyginus ait cap. 135. & Euphorion infra laudandus.

Crinem solutus.] Sic Seneca Tragicus Medea, quum ipsa Eumenides evocat Tragoediae principio:

Adeste, adeste, sceleris ultricas deae,

Crinem solutis squalidae serpentibus.

Tibullus El. III. lib. I.

Bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes

Insignis turba debeat in Pharia.

Crinem solutus, dictum ad normam συλῆξας Graecorum, ut vulgo notum.

- - - Mox reducta cuspidem,

Uterum notavit. - - -] Et paullo post:

ITERUM tamen confirmat invalidam manum,

Altaque bipenni latera pertentat.

Unde conligitur, bis fuisse equum à Laocoonte percussum, hasta, & bipenni; utero, ac latere. Inde autem & Virgilii loco simul inluxit dies, adeo in tenebris usque adhuc versanti, ut prisci putarint Grammatici, Servio referente, aliquid poetae deesse; aut prorsus ipsum sibi repugnantia adstruxisse. Est nimirum locus ille lib. II. Aeneid. ubi de re eadem:

Sic fatus (Laocoon) validis ingentem viribus hastam

In LATUS, inque feri curvam compagibus ALVUM,

Contorsit.

Ubi plane utramque scilicet equi percussione expressit, conjunxitque divinus Poëta. Itaque secum neutiquam ipsum pugnare, haud difficile sit cuilibet modo animadvertere

- - - Fata sed tardant manus.] Manus Trojanorum, ne aperirent, foedarentque, ut Maro loquitur, Durateum equum. nam ex periculo, quod Laocoon fecerat hasta ac bipenni, fatis admoneri poterant, nisi obstitissent fata. Haec mens prorsus Arbitri est, cui praeivit Virgilius:

Et, si fata deum, si mens non laeva fuisset,

Impulerat (Laocoon) ferro Argolicas foedare latebras.

Ibat juvenus capta, dum Trojam capit.] Hocce de Graecis dictum. contra de Trojanis Virgilius, qui cum Aenea per ferrum & ignes evaserunt, simili prorsus ὀχυρώσῃ sub Junonis persona dixit lib. VII. 295.

Num capti potuere capi?

Pares enim loquendi modi priscis auctoribus frequentissimi.

Tenedos.] Insula est; in qua Graeci sese occultarunt, dum reditum in patriam simulavere. Virgilius lib. II. Aeneid. vers. 21.

Est in conspectu Tenedos, notissima fama

Insula, dives opum, Priami dum regna manebant:

Nunc tantum finis, & statio male fida carinis.

Huc se provecti deserto in littore condunt:

Nos abiisse rati, & vento petiisse Mycenae.

Hinc

Hinc ergo prodiiſſe gemini illi angues Virgilio dicantur, ac deinde ipſum aemulanti Petronio. Inquit ergo divinus Maro verſ. 203.

*Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta
(Horreſco referens) immenſis orbitibus angues
Incumbunt pelago.*

A Tenedo ergo venerunt angues, qui poenas à Laocoonte, & ejus filiis, repeterent; quod inde nempe erant poſſidea venturi, qui a tota Trojanorum natione. Subdit ipſius poëta princeps verſ. 254.

*Et jam Argiva palatæ inſtructis navibus ibat
A Tenedo, tectitæ per amica ſcientia luncas.*

Niſi præmonitio fuit dei alicujus Trojanis propitii, de malo extremo, quod iſdem ab eo loco proxime imminabat. Hyginus vero alio tranſiit parum tempeſtive.

Undaque regnat ſciſſa tranquillo minor.] Obſcura ſententia eſt, neſcio equidem qui ceperint alii. Erit tamen perſpicua, modo in ordinem ſic redigantur verba, *Unda minor ſciſſa reſultat tranquillo*: id eſt, ſuper mare tranquillum. Abſolute tranquillo dixit Virgilium imitatus, ubi eadem dere:

*Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta
&c.*

Mare igitur, quod prope Tenedon inſulam, pacatum erat, & tranquillum; ſed tunc temporis (quod mirum etiam) undæ littoris faxis frangebantur repulſæ, ac ſaliebant reſciſſæ. Idque vel minori undæ pariſſime contingebat; quæ elegans eſt exaggeratio.

Pulſumque marmor.] Acquor ſatis poëtiſce. Avenius lib. de Oris maritimis:

Et ſi quæ in illo marmore inſulæ timent.

Paſſim poëtae omnes, ſciuntque lactantes. Inde Zenoni, Epifcopo & Martyri Veronenſi, marmoreus ſupor, poſitus pro mari in Sermonem de Fide.

Angues orbitibus geminis.] Haud dubie Hyppalage eſt, pro, angues gemini, quod prius Virgilio dictum:

Ecce autem gemini à Tenedo &c.

Iterumque. *Porcem & Chariboeam* nominant Quintus poëta, qui Homerum ſupplevit, interpretſque Lycophronis.

Libææ ponto jubæ Conſentiunt luminibus.-----] Hunc deſperatum locum, ideoque ferro uſque adhuc expoſitum Criticorum, nunc a me expoſitum ſingulari *ὀφρύας* impoſterum relinquam. Proba ejus antiqua lectio juxta atque vera eſt, itemque plana Virgilii imitatio, ut pleraque alia ſunt hujus poëmati. Duo ejus loca paucis hiſce verbis eſt Arbitrator imitatus, ubi pariter angues illos depingere, curæ ſummo poëtae fuit. Ecce verba ejus ſunt:

*Pectora quorum inter ſtūdus arrecta, jubæque
Sanguineæ exſuperant undas.*

En jubæ, (quæ, nota, etiam ſanguineæ) ut plane liberae ponto ſint. Aſt quomodo, inquis, ſon-

ſentiunt luminibus ipſæ jubæ? Virgilius quoque aperiet, ubi poſt pauca ſubdit:

*Atque neſcit oculos inſpecti ſanguine, & igni.
Quo & illud Arbitri, quod ſubſequitur, facit:*

----- Fulminum jubar

Incendit æquor.

Conſentient ergo, ſimile prorfus erunt, oculi ſanguinei, jubis illis nimirum, quæ ſanguineæ etiam ſunt. Quem ruborem jubis anguium ſimulque oculis non ſine exemplo uterque dederunt: nam prius fecere alii, quos plures deinceps ſecuti ſunt, eoſque largiter ad Virgilium ſuum retulerunt interpretes. Conſentiunt, veniſſe admodum dixit. qua loquendi formula & alibi uſus, cap. ſcilicet cxxiv. *Conſenſitque fugas coſti timor.*

----- Inſulis ſtabant ſacri.] Aperte innuit Petronius etiam Laocoontis filios ſacrorum fuiſſe miniſtros. nam illos facit inſulis redimitos, qui proprius plane fuit ſacerdotum olim habitus, uti ex Paſchalii erudita diſquiſitione ultimo capite lib. iv. de Re Coronar. abunde conſtat, quem vide.

----- Mutuo metu.] Hoc eſt, unumquemque duorum fratrum perſiſſe præ metu ingentium malorum fratri ſuo imminentium, quum parum de ſeipſo alteruter ſollicitus. quæ ſententia apertius eſt & verbis illis præcedentibus expreſſa:

----- Neuter auxilio ſibi,

Uterque fratri tranſtulit pias vices.

Auxilii nempe vices. nam viciliam alter alteri prorfus auxiliabatur ſuimet oblitus. Similis & pietas illa duorum ſimilium fratrum Saguntinorum à noſtro Silio ſat eleganter decantata lib. ii.

Accumulat ecce liberum fanus parens.] Phryges enim ideo putabant poenas Laocoontem tueri, quod baſtam nimirum, verba ſunt Hygini, in equum Trojanum miſiſſet. Aliter vero alii ſenſerunt, ut ex Euphorione colligere licet. Quo circa ejus locum, latine vero ut ſonat, in præſentia referre, ad Arbitri inluſtrationem facere, cogitamus: Poſt adventum Graecorum ſacerdos Neptuni lapidibus occiſus eſt: quia ſacrificiis eorum non velavit adventum. Poſt abſcedentibus Graecis, quum vellent ſacrificare Neptuno, Laocoon, Thymbraei Apollinis ſacerdos, ſorte ductus eſt, ut ſolet fieri, quum deſt ſacerdos certus. Hic piaculum commiſerat ante ſimulacrum numinis cum Antiopa uxore ſua coſundo. Et ob hoc inmiſſi draconibus cum ſuis filiis intererunt eſt. Eadem ſere Hyginus narrat cap. 135. quem vide.

Peritura Troja perdidit primum deos.] Virgilius lib. ii. Aen. verſ. 351.

Exceſſere omnes adytis, ariſque relictis,

Dii, quibus imperium hoc ſteterat. -----

Ubi multa interpretes, quæ æque ad Arbitrum faciunt.

ſam plena Phoebe. -----] Prolixæ ſunt Scriptorum

rum dividiæ de tempore ac lunæ aetate, quæ Troja capta. nos vero hic illas non tangimus, factis nostro fecisse instituto existimantes, si Arbitri sententiam suffultam nunc reliquerimus aliorum testimoniiis. Sic Clemens Alexandrinus lib. i. Strom. ubi sententias recenset variorum auctorum super re eadem: Ἐλλανικὸν γὰρ δωδεκάτη Θαργελιῶν μηνός, καὶ τινὲς τῶν τὰ Ἀττικὰ συγγραψάντων, ὁ γὰρ φέρονται, βασιλεὺς οὖν τὸ τελευταῖον ἐστὶν Μενεστρεως, πληθυντικὸς σελήνης. Hellenicus duodecimo mensis Thargelionis, & nonnulli eorum, qui Attica scripserunt, octavo desinentis, postremo anno regnante Menestheo, in plenilunio. Idem videtur & indicare parvæ Iliadis auctor;

Νῦξ μὲν ἦν μέσα τε, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελήνη.

Noctis erat medium, & splendebat lucida luna.

Juvat etiam quod Ludovicus de la Cerda, vir summa eruditione conspicuus, ad Virgilium observat, nimirum, Graecos nisi plena Luna, pugnatæ haud consuevissent, quod & testimonio Aristidis confirmat ex II. Platonica. Λακεδαιμόνιοι ἢ εἴτε ὑπὸ τῷ πρὸς τὰς Μεσσηνίας πόλεμα, εἴτε καὶ τὴν παντέλην μένοντες, οὐδὲ αὐτοὶ βοκθῆν εἶχον. Lacedaemonii, sive quod cum Messeniis bellum gererent, sive quod expectarent plenam lunam, auxilium non poterant.

----- Sepultos Priamidas nocte & mero.] Frequenter ducitur à morte ad somnum translatio. similiter inferius:

Turba sepulta mero.

Sic & Seneca Ep. 12. Pacuvius, qui Syriam usum suam fecit, quum vino & illis funereis epulis se sepelisset, quasi sibi parentaret, &c. Item Ovidius Eleg. iv. lib. i. Amor.

Si bene compositus somno vinoque jacebit.

Et lib. ii. El. v.

Compositi juvenes unus & alter erant.

Verba componere, & jacere, funeralia sunt, quod nemo ignorat. Kirchmannus copiose lib. iiii. de Funer. cap. 8. Etiam Petronius ostendit cap. cxiv. Imprudens arena componet. & cap. cxi. Jacentis corpus admonere debet, ut vivas. & saepius alias. Rem autem sic narrat Hyginus cap. 108. Equum in arcem quum statuissent, & ipsi noctu, lusu, atque vino, lassè obdormissent, &c.

Gladios retractant. -----] Sic Virgilius lib. vii. 694.

----- Ferrumque retractat.

Utroque duces strinxisse gladios, equidem interpretari ausim, fecerimque verbum, retracto, frequentativum, à retrabo. Itaque retractare sit, foras trahere. Sive cum Festo, retractant, id est, rursus tractant. Sed primum potius est.

----- Commovent orbis manu.] Orbis, clypei sunt. Exfertim Papinius lib. ii. Achilleid.

At ferus Aeacides radiantem ut comminus ORBEM

Caelatum pugnīs saevis, &c.

Loquitur de armis ab Ulyssē Achilli oblatis. Ita & Virgilius lib. xii. de Aeneae hasta loquens:

----- Et clypei extremos septemplex ORBES

Per medium stridens transit femur.

In orbem erant enim ut plurimum formati. ideo Homero Iliad. E. [v. 453.] ἀπὸς εὐκυκλὸς adpellatur: Callimacho σάκος εὐκυκλον [Hymn. in Dian. v. 53. & in Del. 147.] δινωτὸν Apollonio: δδινωτὸν Nonno. κυκλῶσαν ἔτην vocavit Poëtria Anyta: rotundas parmas Varro in Satyris. Liqueat fat ergo aliter interpretantium supinitas.

----- Et continuat in mortem ultimam somnos.]

Fateri debent, interpretes nondum ceperunt, cur Arbitro mors ultima hic dicta sit. Unde ortum, ut veluti Pentheum Bacchae, sic Critici hunc locum misere dilaniare, habuerint necesse. Me autem duo viri illustres, & Petronio σύγχρονοι scriptores, jampridem docuerunt, quæ priscis mors ultima diceretur videlicet. Lucilius primus est illo aureo versu:

Mors non una venit, sed quæ rapit, ULTIMA MORS est.

Alter est magnum naturae miraculum Seneca F. qui dum versum illum interpretatur, inquit Epist. 24. Malo te legas, quam epistolam meam. Apparebit enim tibi, hanc, quam timeamus, mortem extremam esse, non solam. Neutiquam & huic Horatius, quod admonere visum, repugnat sententiae inquires:

----- Sed omnes una manet mors.

(Quæ verissima loci scriptura est, perperam quippe alicubi nox exaratur.) Nam ibi UNA MORS Lyrico longe aliud est, scilicet semel mori, quod patefacit versus ille sequens:

Et calcanda semel via lethi.

Addimus praeterea, saepe & dormientibus contigisse, ut somnus scilicet jungeretur cum morte. Id adversus Ascyton in mentem Encolpio venerat cap. lxxix. Itaque apud Heliodorum Theruthis χάλκεον τινα ἐ πύκτων ὕπνον ἔλαυνεν, ἀπὸ τοῦ δῆγμαλ, μοιῶν τάχα βελήσει, πρὸς τὸν ἀνάγκοτον & τὸ πρὸς τὸ τέλος κατατρέψας. Aeneum quendam & ultimum somnum dormivit, aspidis morsu, fatorum fortasse voluntate, non inconvenientem vitae finem sortitus. Quem & ideo locum adduxi, ut simul indicarem, χάλκεον ὕπνον fatalem illum somnum antiquis vocari. Ita & Homerus lib. A. Iliad. [v. 241.]

Ὡς ὁ μὲν αὖθι πετὸν κοιμήταρ χάλκεον ὕπνον.

Sic is quidem illic lapsus dormivit acreum somnum.

Quod cultius à Marone lib. xii. Aeneid. fuisse prolatum, Macrobius inquit lib. v. cap. ii.

Olli dura quies oculos, & ferreus urget

Com-

Somnus: in aeternam clauduntur lumina noctem. Inde Hispanis haud absimilis somnus, *Suomoposado*, apte vulgo dictus. Sive Petronium sic aliter interpretaberis haud incommode. Somnus, quod notum cuilibet, mortis in eo quondam audit, unde sat recte, qui soporati forent, dici potessent mortui. Sic Appulejus lib. 11. Metam. de defuncto, ac de ejus custode somno oppresso, loquens: *Ut ne Deas quidem Delphicus jacere discerneret, duobus nobis jacentibus, quis esset magis mortuus.* Ac deinde de eodem custode: *Hic, utpote vitus quidem, sed tamen sopore mortuus,* &c. Itaque mors continuari apte dicetur, quum occidi dormientes usu veniret. *Ultimaque illa mors* vocari probe poterat, respectu illius primae, videlicet somni. Quod interpretamentum admodum juvat verbum illud *continuat*. Item Euripides, qui somnum esse *μικρὸν μυστήριον* mortis, hoc est, informationem quandam ejus, & initiationem, uti minuscula mysteria majusculorum in arcanis facris.

Υπνος ὃ μικρὸν τὰ θανάτου μυστήριον.

Ab aris alius accendit faces] Pendet hinc & sequentium sententia:

Cunctaque Troas invocat Troiae sacra.

Nam quodammodo inservire videbatur ignis praecedentium sacrificiorum civium ruinae sacrificantium. Haec meo animo vera est & unica hujusce loci interpretatio. Gemina germana Phaedri sententia illa est Fab. 69.

Lucretiam far accendit ex ara Jovis,

Ipsumque compilavit ad humani juium.

Cap. XC. *Lapides in Eumolpum recitantem miserunt.*] Scena recitationum Eumolpi lepidissima est, cui, longe tamen diverso modo, & quod Amphioni utique modulatori obveniebat omnino, apud Horat. in Arte.

*Dictus ὃ Amphion, Thebaeae conditor arces,
Saxa movere sono testudinis, ὃ prece blanda
Ducere quo vellet.*

Quae & Thebis ipsis condendis illi sat fuerint. Quippe ni & Eumolpo sufficerent in theatris videlicet, in balneis, & ubicumque carmen auspicaretur, lapidum adventitia frequentia prosecuto?

Sacrius poetice, quam humane locutus es.] Sic & S. Hieronymus adversus Jovianum lib. 1. *Non est in hoc nobis, id est, HUMANO more loqui: ALTIUS QUIDDAM aggreditur.* Recte, nam verbis utuntur plerumque poetarum ampullatis, tummentibusque, ut stilus clare procedat, non humi repat, ut sermo hominum est familiaris, & quotidianus. Itaque huc facit ideo Ciceronis locus lib. 11. de Divinatione: *Ut si quis medicus aegroti imperet, ut sumat,*

Terrigenam, herbigradam, domiortam, sanguine cassam,
potius quam HOMINUM MORE, cochleam. vid.

inf. ad verb. cap. cxviii. *praecipitandus est liber spiritus,* &c. Argutissime ergo Arbiter opposuit, quum verum sit, fabulas enim & oracula (quibus potissimum constare possum, constet aperte) contrario nimirum opponi nomine τοῖς ἀνθρώποις λόγοις. Ita apud Aristophanem in Vespis, quum quidam plures ridiculas fabulas effutisset, ei alter respondet dicens [vf. 1174.]

*Νῆ μὲν μῦθος, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων,
ὅπως λέγουσιν καλίστα τῆς κατ' οὐκίαν.*

Non mihi fabulas, sed humanos (sermones refer)

Quales dicimus inter domesticos.

A te exire.] Infanire. Adpositissimum ergo hic venit, quod de Nerone prodidit Scholiastes Juvenalis ad illud Sat. viii. 121.

Troica non scripsit.

Hoc ideo, quia Nero Troados libros scripsit. Unde ὃ maxime infanscit, quia poeta fuit. Passim enim illum acuto graphio pupugit, saepius nos non sensimus.

Quotiens theatrum, ut recitem aliquid, intravi.] Per plurimis exercitationibus & corporis, & ingenii, theatra olim praebuere locum: disertum Appulejus ostendit in Floridis: *Bono enim studio in theatrum convenisti: ut, qui sciatis, non locum auctoritatem derogare orationi: sed cum primis hic spectandum esse, quid in theatro deprehendas.* Nam, si mimus est, riseris; si funerepus, timueris; si comedia est, foveris; si philosophus, didiceris. Alias & Bulengerus recenset lib. 1. de Theatro cap. 39. quem consule. nostrum enim non est, cujus plenum putamus jam indicium dedisse, aliena scriinia compilare.

Si ejuras hodiernam bilem, una coenabimus.] Nam post coenam vel temperantes moderatique poetarum carmina plura recitarunt; multi vero, quod omnes sciunt, ipsis conviviis emerunt auditores. Ideo Valerius Martialis lib. xi. Ep. 53. ad coenam quum invitasset Cerealem, pollicitusque esset cibos per plures, in fine carminis addit:

Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.

*Iste tuos nobis relegas licet usque Gigantas,
Rura vel aeterno proxima Virgilio.*

Plura sunt ejusdem argumenti epigrammata sat venusta, quae tantumdem signo. lib. iii. Ep. 44. 45. 50. lib. v. Ep. 80. lib. vii. Ep. 50.

Bilem.] Bilem haec poetica est, cujus purgatum sese quotannis, adfirmat Horatius in Arte:

----- O ego laecus,

Qui purger bilem sub verni temporis boram.

Si vero illam haud expelleret,

Non alius faceret meliora poemata,

addit. Mutuum autem hic Petronius, & lib. vi. Ep. 64. Martialis sibi praestant clarorem. Ibi summa cum elegantia inquit:

(Z)

At

*At si quid nostrae tibi bilis inusserit ardor,
Vivet, & haerebit, totoque legetur in orbe.*

Acuere forsitan possunt Petronianum acumen Pompei Festi verba: *Ejuratio significat, id, quod desideretur, non posse praestari.* Ideoque *Arbiter* inquit: *Si ejuras laeternam bilem, innuens videlicet, a poeta, etsi polliceatur ipse, etsi valde discupiat carmina non evomere, revera praestari non potest.* Firmat & commentum nostrum eventus ipse. nam vix est paullo post in hospitium Encolpii receptus Eumolpus, quando nimirum, pauculis verbis interjectis, ad carmina sua redire, deprehendes. Quapropter importunae jam recitationis pertaesus Encolpius ad illum inquit cap. xciii. *Hoc est, inquam, quod promiseras, ne quem hodie versum faceres? Per fidem, saltem nobis parce, qui te numquam lapidavimus, &c.*

Cap. Xci. *Cum linteis & strigilibus.* Horum usus instrumentorum ita apud Plinium min. referuntur lib. i. Ep. 5. *nam dum distringitur tergiturque.* Conjunxerunt & illa saepe scriptores antiqui, quippe & usu ipso erant conjuncta. Ita Epictetus Arriani lib. iv. cap. ii. inter cetera balinei utensilia: *ἄλγ' ἄλλο ὄργανον, ἔλαιον, χεῖρες, ἰσχυρίον, ἐνσῆμα, νίτρον.* Ideo praefato est aqua, oleum, manus, **LINTEVM, STRIGILIS**, nitrum. Plinius major lib. xxviii. cap. 4. *Sicut linteorum strigiliūque vehementia.* Linteis tergebantur. Idcirco linteum extersui Plauto est Curculione Act. iv. iv. 22. & Ammianus dixit: *tenuissimis se terferit linteis.* Inde linteā ista M. Varro termentaria adpellat lib. iv. L. L. *Hinc linteum, quod teritur corpore, Termentarium.* Istud Glossographi veteres intelligunt: *Terforium.* *σμηναῖον, & ἔκταραῖον.* *Tergorium.* Lege *terforium.* Etiam Jul. Pollux lib. vi. cap. 14. *τὸ ὃ σμηναῖον, καὶ χιζόμακτρον αὐτὸ τετραπίσις.* Linteum vero detorforium, etiam mantile adpellaris. Et huc facit locus cap. xxviii. *Tergebatur non linteis, sed palliis.* Illa vero linteā, quorum apud Catullum mentio est Carm. 12. ab istis balnearibus diversa prorsus sunt. Erant quippe convivialia, mappae quoque nuncupatae, quas scilicet alienas epulas adituri secum domo adportare consueverant. Mart. lib. xii. Ep. 29. *Distringi autem strigilibus, notum.* Martialis lib. xiv. Ep. 15. *cujus lemma strigiles:*

Pergamus has misit curvo distringere ferro.

Seneca Ep. 122. *Ut sudorem, quem moverunt portionibus (in balneo) crebris ac ferventibus, subinde distringant.* Quod igitur distringebant, sudor erat. Appulejus in Florid. paullo post laudandus. Item Symposius Aenigm. 86. *quod Strigilis est:*

Dedita sudori modico succumbo labori.

Strigilibus. Et de strigilum forma paucula hic addere, lubido fuit. Praesertim quod sic in Appulei difficilem locum nonnihil studii operaeque conferrem. Ipsarum autem multiplicem ma-

teriam jam praecoccuparunt viri docti. Sic ergo Madaurensis scriptor strigilem describit in Floridis: *Juxtaque honestam strigileculam, rectā fastigatione clausulae, flexa tubulatione lingulae: ut & ipsa in manu capulo moraretur, & sudor ex ea rivulo laberetur.* Plane in duas partes strigilem dividit, in illam, quam rectam fastigationem clausulae nuncupat, & ejus usus est, *ut in manu capulo moraretur: & in alteram, quam adpellat, flexam ligulae tubulationem, quapropter Martialis, curvam ferrum, vocavit, curvam* Symposius. ejus autem usus est, *ut sudor ex ea rivulo laberetur.* Ejus prorsus imaginem figuravit, quae ex ruinis thermarum Trajani jamdudum effossa est, deditque depictam nobis Mercurialis lib. i. de Arte Gymnast. cap. 8. Habet omnino, quem capulum Appulejus vocat rectum, manubriatumque, non vero ansatum, ut plures aliae, quarum effigies nos apud diligentes antiquarios vidimus, Choulum, Boissardum, Pignorium. Praeterea Artemidoro lib. i. cap. 66. *xytrophylax* est, ubi servabantur strigiles. *cujus nescio an pictura illa sit, quam Mercurialis praebuit cap. 10. ejusdem lib. i. in cujusdam lavacri delineatione.* Ex ipsa enim plures clare adpenae strigiles visuntur, sed illae nempe, quae omnibus procul dubio forent publicis balneis communes. nam alia prorsus diversa esset ratio pretiosas strigiles servandi, puta, thecis, & capsulis. Exstant adhuc & se & alios distringentium imagines exsculptae in vetustis marmoribus, quas & Mercurialis expressit in dicto jam opere.

Ut experimentum oculorum caperem.] Hoc est, ut experirer ego, veram fuisse meorum oculorum fidem, deceptumque me non esse, quum illum libenter servire cognovi, Giton animum suum aperuit, & convertens solum gaudio vultum, *miserere inquit, &c.*

Eripe me latroni cruento.] Hinc nota syntaxis illius vi. Aeneid.

Eripe me his, invicte, malis.

Plinius itidem minor lib. vi. Ep. i. *Eripe me huic tormento.* Et Val. Flaccus operis initio ad Vespasianum,

Eripe me populis, & habenti nubila terrae.

Diu vocem neuter invenit.] Verus amantium adfectus. Eundem Propertius exprimere conatur, quod jam viri docti viderunt, lib. i. El. x.

*Quum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus, & longa ducere verba mora.*

Et in hoc pectore, quum vulnus ingens fuerit, cicatrix non est.] Elegans translatio. Eadem rursus utitur inferius cap. xcix. *inlustratque egregia similitudine, quem locum vice interpretamenti hic addere, haud erit abs re.* Blanditur ergo hisce verbis poeta vetulo Encolpius: *Tantum omnem scabitudinem animo, tamquam bona-*

rum

rum artium magister, deleret sine cicatrice. Incultis asperisque regionibus diutius nives baerent. Ast ubi ea aratro domesfacta tellus nitet, dum loqueris, levis pruina dilabitur. Similiter in pectoribus ira confidit: feras quidem mentes obsidet, eruditae praelabuntur. Contra Magnus Alexander frequenter dicebat solitus erat testante Plutarcho, ut maxime sanaretur vulnus, quod esset illatum, cicatricem tamen quoquomodo manere, innuens videlicet, injuriae factae memoriam semper ob oculos versari.

Peregrini amoris concessio.] Nos supra hujusce loci meminimus, interpretamurque compluribus aliis ejusdem notae figuratis locutionibus, ideoque satis nunc erit, illuc te, Lector, remittere.

Supercilium.] De superbiante supercilio infra loquimur ad verba cap. cxiiii. *At domini supercilium, &c.*

Quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.] Fortior hic & armati, nupta sunt verba. Recte ergo armis illis dictus fortior Ascyrtos, ut ex narratione proxime sequenti satis constabit. Sic supra cap. viii. idemmet valentior à Petronio factus, propudioso illo cum patrefamilias congressu. Hacce item acceptione infra cap. cxxx. arma detenta elegantibus codicillis: *Paratus miles arma non habui, ubi nos plura.*

Cap. XCII. *Mulierque coenae mandata curaverat.*] Aedicularum custos. paullo ante cap. xc. *Mando aedicularum custodi coenulae officium.*

Ganymedem.] Pincernam, pocillatorem. subdit: *Et quum puer illi potionem dedisset.* Martialis lib. xi. Ep. 23.

----- *Quod nullo cum Ganymede jussu.*
Et alias saepe.

Malo te, inquit, &c.] Malle, & velle, amoris verba sunt: uti & nolle, odii. De illis infra agimus ad verba cap. cxxvii. *Quemadmodum ego te volo?* Ideo transitum nunc facimus ad alia.

Quam balneum totum.] Id est, quam pueros omnes, qui in balneo fratribus, aut dominis, utensilia adferunt.

Circa solum sedentibus.] Solum vas erat mobile in balneis lotioni inserviens, quo videlicet lavabant sedentes, unde ei nomen à Sede, auctoribus Festo, & Aspero. Formae autem vestigia exstant verbis, *circa solum sedentibus.* nam hemicyclum sine dubio solum referebat. Probo ex Sardonio Ep. 2. lib. ii. *Hinc aquarum surgit cella codicilium, quae sequenti unguentariae spatii paritate conquadrat, excepto solii capacis hemicyclio.* Quapropter satis concinne ipsum adpellat Sigma paucis interjectis: *Hinc frigidaria dilatatur, &c.* ita ut ministeriorum sese non impediende famulatu, tot possit recipere sellas, quot solii sigma personas. Dixit ergo circa pro circum, ut plures una locuti, saepe Propertius, Virgilius, & Horatius,

observaruntque jam Critici.

Carmen recitare.] Importuni namque recitatores in thermis lavantibus non pepercere. Pariter quoque notavit Horatius satyrico dente lib. i. Sat. iv.

----- *In medio qui*

Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes.

Juvenis nudus, qui vestimenta perdiderat.] En ratio, cur ille, qui ex balneis furatus esset, morte plecteretur; qui autem ex domo privata, solum furti pretium duplum exsolveret, quam nimirum inter alias reddit Arist. Sect. 29. Probl. 14. *Ἐν δὲ καὶ ὁ ἐξ οἰκίας τινος ἀπλῆσας, ἐν τῷ τοιαύτῳ τόπῳ τυγχάνει ἄν, ὅθεν ῥᾶδιον μῆτε παρῶσα, μῆτε χλασάσθην ὑπὸ τινῶν, οἵ κ' αὖτ' ἐν τῷ ἀτύχημα φέρειν τῷ δὲ ὅτι ἐκ, ὅτι ἡ ἀπώλειαν ἐργάσθης γενομένην, αἰστέτι δὲ χλασάσθαι ὑπὸ τινῶν ὑπαρχει τοῖς πολλοῖς. ὁ πολὺ δυσχερὲς ἐστὶ τὸ ἀπώλειαν. διὸ καὶ νομοθέτης μάλιστα αὐτοῖς ζημίας ἐνέγραψεν.* Item qui ex domo privata rem suam amiserit sine ulla contumeliosa affectione domi manens, suum perferat casum. At qui in balneis, aut alio id genus loco amittere, aegre inde nudi discedunt, & plerique immos irridentur: quod longe molestius, quam rei factura est. Qua de causa legumlator damna his statuit graviora.

Pueri imitatione petulantissima deriserunt.] Diverse prorsus excepti in balneo Eumolpus & Ascyrtos, quorum videlicet conlationem exhibere facere coepit Petronius. Contentissime enim, *Encolpi, Encolpi*, Eumolpus proclamabat. Pueri sic & senem imitantes, clamitantesque petulantissime deridebant. quod unice sane dictum ad puerorum ingenium. Ascyrtos vero, qui non minore clamoris indignatione Gitona flagitabat, quid videlicet contigit? dicat ipse Arbitrator: *Frequentia ingens circumvenit cum plausu, & admiratione timidissima &c.* Et sic conferendo deinceps progreditur.

Habebat enim inguinum pondus tam grande, ut ipsum hominem laciniam fascini crederes.] Interpretamenti vice Arnobii hic locum exhibeo lib. vi. paullo ante finem: *Aut genitalibus propriis inferior Priapus.* Unde jam claret Catullus Carm. 116.

Non homo, sed vere mentula magna, minax.
Haud absimilis & jocus ille est Theodori Epigrammaticarii nasum scilicet nescio cujus Hermocratis in hunc modum deridentis lib. ii. Antholog.

*Ἐμοκράτης τ' ἦν, ἐπὶ τῷ ἵνα λόγῳ
Ἐμοκράτης, μικροῖς μάλιστα ῥησιζόμενα.*
Sic verti licet:

Dicimus Hermocratem nasi. nam dicere nasum Hermocratis, parvis grandia nempe dare est. Utrumque enim ὑπερβολικῶς dictum. Invenies tamen
(Z. 2.)

tamen revera apud Herodotum Musa II. c. 48. simile ferme fascinum in effectis ab Aegyptiis flatu Bacchi quodam festo, *την δὲ αἰὲν ἀνάγκη ἐρεῖν τῷ Διονυσῶι οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χοίρων, καὶ βοῶν χιδὸν πάντα ἔχουσιν. ἀνὰ δὲ φωνῶν, ἀλλὰ σφί ἐστὶ ἐξυμνήματα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγαλματῶ νευρότρεπας καὶ ἀειροδέκας καὶ κώμας γυναικείας, νέον τὸ αἰδοῖσθαι, ἢ πολλῶν τέω ἔλασσαν ἰὸν ὃ ἄλλης σώματι* quae verba sic reddenda esse, monue- runt Rhodiginus lib. I. cap. 16. & Hospinianus lib. II. de Festis cap. II. *Quin & alium diem festum Baccho Aegyptii agunt sine porcis fere per omnia Graeco festo similem. Pro Phallis autem alia sunt eis inventa cubitalia simulacra nervis tractis sua sponte mobilia, quae circumferunt per vicus mulieres: mentula nutante, quae propemodum instar est reliqui corporis.* Meminit & Lucianus in de Dea Syria ejuscemodi imaguncularum, & itidem νευρότρεπας vocavit. Hinc jam & Carminis liberi mens haud dubio patet:

*Huic dixi, fer opem, Priape, parti,
Cujus tu pater ipse par videris.*

Si pars vero hic scriberes, longe admodum augeres Epigrammatis argutiam, quam nunc indubie & expressisse Petronius videretur, etiamque Arnobius. Haud est etiam absimile quod de Patnotiorum auribus tradit Solinus cap. 22. quem vide.

O juvenem laboriosum! Et labor olim dictus de molesta coitus agitatione. Sic nunc usurpat Petronius. Sic & Martialis lib. XI. Ep. 82. de fene- & spadone loquens:

Ergo sine effectui prurit uterque labor.

Aperit & Arbitri mentem id, quod subsequitur: *Puto illum pridie incipere, postero die finire.* Pari etiam nequitia usurpat Priapus Carmine libero:

*Parum, quod acta sub laboribus luce,
Parum diebus pervigil trabo noctem.*

Sic autem definit II. Tuscul. Cicero laborem: *Est functio animi, vel corporis, gravioris operis, vel muneris.*

Nescio quis enim eques Romanus, ut aiebant, infamis. Plures Romae aevo illo corruptissimo equites forent Romani, qui auxilium id drauco juveni nudo libentissime praestarent. Nostra autem conjectura est, notare hic Afranium Quintilianum Romanum equitem, Arbitrum voluisse. Taciti quippe testimonio ejuscemodi infamia fuit ille notatus, Neronisque deinde Carmine satyrico famosus. Ipsum vero Cornelium audiamus, qui lib. XV. Annal. extremo cap. 49. dum Pisonianae conjurationis molitionem narrat, inquit in hunc modum: *At Flavius Saevinus, & Atranius Quintilianus, uterque senatorii ordinis, contra famam sui, principium tanti facinoris capeffovere. Nam Saevinus dissoluta luxu mens, & prouide vita somno languida. Quintilianus MOLLI CORPORE*

INFAMIS, & à Nerone probroso carmine diffamatus, contumelias ultum ibat.

Ut tam magna fortuna solus uteretur. Ab alio ipsius Arbitri loco petenda lux est & loco isti, pariterque & hinc ille vicissim mutuatur claritudinem. Deprecatione videlicet in illa, qua rebus suis adtrititis petit ut subveniat Priapus, Polyaenus inquit cap. CXXXIII.

*Et quandoque mihi FORTUNAE adriserit bo-
ra,*

Non sine honore tuum patiar decus.

Hoc est, quando nervos meos tua benignitate recpero, & insigni marcescentium armorum tenguinie me denuo praebebo Achillem, neutiquam tunc, inquam, ego praetermittam beneficiorum istiusmodi redhostimentum. Itidem conditio nonnullis scriptoribus accepta. Sic Capitolino de Faustina M. Antonini uxore loquenti. Sic & Lampridio non semel de Alagabalo. Adpositum vero rei excribam unicum testimonium. *Lava-
crum publicum in aedibus fecit; simul & palam po-
pulo exhibuit, ut ex eo conditiones bene vasatorum
hominum colligeret.* Prorsus uti Petronianus e-
ques. Idem de Hostio quodam Seneca refert lib. I. Natur. Quae est. cap. 26. Horatio etiam dictum, *fortuna uti*, sed alio sensu; transferri autem & huc illud optime posset. lib. I. Epist. V. ad Torquatum inquit:

Quo mihi FORTUNA, si non conceditur UTI?
Ubi pro divitiis accipi vulgare. Pari item ratio-
ne apud Arbitrum, *inops*, transfertur eodem car-
mine cap. CXXXIII.

Sed INOPS, & rebus egenus

Adtrititis, facinus non toto corpore feci.

*At ego ne mea quidem vestimenta ab officiosis rece-
pissim, nisi notorem dedissem.* Officiorum hic vo-
cat Arbiter balnearum servum capfarium, aut
vestispicum. Innuit item & ipsa haec mancipia,
quae vindicandis à furunculis in balneis vestibus
erant praeposita, pravum quoque subripiendi stu-
dium dupla fraude exercuisse. nam quum servan-
das vestes à pluribus acciperent, postidea non
omnibus reddere tentabant, homines illos se noa
agnoscere praetextentes, cui testes adhiberi sole-
bant, qui notitiam rei aut personae profiteren-
tur, *Notores* nempe dicti Senecae Ep. 39. Fir-
mant autem hoc nostrum commentum verba Pau-
li JC. leg. 3. ff. de offic. praef. Vigil. *Adversus
capfarios quoque, qui mercede servanda in balineis
vestimenta suscipiunt, judex est constitutus; ut si
quid in servandis vestimentis fraudulententer admiserint,
ipse cognoscat.*

*Tanto magis impedit inguina, quam ingenia frica-
re.* Antiqua isthaec scriptura tolerabilis est, si,
impedit, non accipiat. Venusta autem est
in *ra* inguina & ingenia paronomasia.

Coenae ordinem explicui. Ego interpretor, coe-
nae obsonia ordine suo retuli, quod etiam con-
vi-

vivatori fuerat tributum olim munus. Scite enim, ut sic conviva eduliorum praescius, ei, quod probasset gula, famem destinaret. Convivatori autem schedulam prius idem tradebat coquus, quae obsonia descripta ordine, quo in mensam erant adferenda, habebat omnia. Sic Athenaeus docet lib. II. quum inquit: 'Οκ ἐστὶν ἡ ἐν τοῖς πρῶτοις τῷ ἱστῶσι καὶ ἀκλῆθεν ἀποτίσασθαι γαστρίῳ τι, ἀλλ' ἔχον ἀναγκασθὲν τῶν παρεσκευασμένων, ἵνα ὁ εἰδὼς ὅτι μένει ἵδον φέρειν ὁ μαγειρῶν. In coenis prisco more convivatori, postquam accubuisse, tabella, in qua omnium ferculorum nomina descripta fuerunt, tradebatur, ut jecit ille, quomodo obsonium adiaturus esset coquus. Quod alii ad Martialem de loco isto argutantur, verba non dicunt. Postea vero eequidem animadverti, me hic cum Wouwerio sensisse.

Cap. XCIII. *Vile est, quod licet, & animus errore lentus injurias diligit.* Ita in re amoris ejus censent magistrelli. Martialis lib. IV. Ep. 38. inquit:

Galla nega: satiatur amor nisi gaudia torquent.
Et prius Epig. 29.

Sic satiricon commendat factus amicam:

Jamta nec juvenem semper aperta tenet.

Et saepius Ovidius. sic lib. III. Amor. Eleg. 19.
Quod licet, ingratum est; quod non licet, acrius urit.

Eademque mens est horum locorum III. de Arte vers. 473.

----- Mora semper amantes

Incitat.

Ac deinde vers. 581.

Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem;

Miscenda est laetis rara repulsa jocis.

Ante fores jaceant; crudelis jamia, clament:

Multaque summis, multa mimanter, agant.

Dulcia non ferimus, succo renovamur amaro, &c.

Et post pauca vers. 597.

Quoslibet extinctos INFURIA suscitatur ignes:

En ego (comit' r) non nisi laevis amo.

Ausonius quoque Epig. 38.

Hanc volo, quae non volt, illam, quae volt, ego nolo.

Vincere volt animos, non satiare, Venus.

Non tamen praeter modum difficilem se praebere debet amata, nam

Odinus immodicos, experto credite, fastus,

Ovidius addit vers. 511. & alibi:

Sed neque te facilem juveni promitte roganti:

Nec tamen edure, quod petit ille, nega.

Et Martialis ubi supra hunc versus imparem addit;

Sed noli nimium, Galla, negare diu.

Eademque Epigrammatis 58. lib. I. sententia est:

Qualem, Flacce, velim quaeris, nolimve puellam?

Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.

Illud, quod medium est, atque inter utrumque, probamus.

Nec volo, quod cruciat: nec volo, quod satiat.

Quod & Ausonius aemulatus est dicto jam loco. & Epigram. 82. lib. IV. dixit rursus Valerius:

Negare jussi, pernegare non jussi.

Abunde vero hocce Aristaeus edisserit lib. II. Ep. I. quem vide.

Nolo, quod cupio, statim tenere; &c.] Hos duos versiculos, quos haecenus alieno in loco, cap. scilicet xv. exulare, & ab sequentibus hendecasyllabis dispesci, nescio quo fato, contigit, nunc demum mutare locum jussimus, & priscis, ut fas erat, fecimus connecti sodalibus. Cum fragmento superiori mire consonat totius carminis sententia. quae ubi disticho illo, quod devium retraximus, comprehensa fuit, apte pluribus exemplis, quae sequentibus continentur versiculis, confirmatur.

Atque Afras volucres -- --] Sallustius: *Epulae vero exquisitissimae, neque per omnem modo provinciam, sed trans maria, ex Mauritania volucrum, & ferarum, incognita antea plura genera.* De ipsis sic & M. Varro lib. III. de Re Rust. *Gallinae Africanae sunt grandes, variae, gibberae, quas μελαγρόδας adpellant Graeci.* Hae novissimae in triclinium ganearium introierunt e culina, propter fastidium hominum. veneunt propter penuriam magno. De eisdem, reor, capiendus quoque Manilius lib. v.

----- Numidarum pascimur oris.

Supra & Minus Publianus meminit cap. LV.

Gallina tibi Numidica.

Quod non sunt faciles -----] Idem sic & meus exagitat Seneca Consolatione ad Helviam cap. 9. *O miserae, quorum palatum, nisi ad pretiosos cibos, non excitatur! Pretiosos autem, non eximius sapor, aut aliqua foris dulcedo, SED RARITAS, ET DIFFICULTAS PARANDI facit.* Ipsummet pluribus & Lucianus in Cynico, quem vide, A. Gelliumque lib. VII. cap. 16.

----- Ultimis ab oris

Adrahtus scarus ---] Scito, ne quid erres, aevo Petronii haud necessum fuisse maria longinqua petere, ut inde Romam scari adveherentur. Nam tunc temporis Italiae in littore frequentes jam capiebantur. Sati quippe illi in oris Italiae sub Tiberio, unde ingens ipsorum numerus ortus. Ne autem delirium putes, pisces feri, Plinium satis erit audire plene scarorum hancce historiam narrantem lib. IX. cap. 17. *Nunc scaro datur principatus, qui solus piscium dicitur ruminare, herbisque vesci, non aliis piscibus, mari Carpathio maxime frequens. Promontorium*
(Z 3)
Troa-

Troadis Leston sponte nunquam transit. Inde adve-
ctos Tiberio Claudio principe Optatus è libertis ejus
praefectus classis inter Oslensem & Campaniae oram
sparsos disseminavit. Quinquennio fere cura est ad-
bibita, ut capti redderentur mari. Postea frequen-
tes inveniuntur Italiae in littore, non ante ibi capti.
Admovitque sibi gula saporis, piscibus SATIS, &
novum incolam mari dedit, ne quis peregrinas aves
Romae parere miretur. Plane hoc indicavit infra
ipsos Arbiter, quum cap. cxix. inquit :

----- *Siculo scarus aequore merfus*

Ad mensam vivus perducitur.

Nunc igitur scari originem omnino Petronius
 respexit, quum *ultimis ab oris*, dixit, fuisse Ro-
 mam adlatum.

----- *Atque arata Syrtis*

Si quid naufragio dedit, probatur.] Plane ipse
infra interpretatur cap. cxix.

Ut renovent per damna famem. -----

Ubi vide quae adtingimus.

----- *Amica vincit*

Uxorem. -----] Parissimam victoriae huius
reddit, uti Arbiter, Naso item rationem lib.
xiii. de Arte vers. 585.

Hoc est, uxores quod non patiaturs amari :

Convenient illas, quum voluere viri.

Et paulo post vers. 603.

Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas,
&c.

Aliunde vero amicae praestantiam Amphis in A-
 thamante petivit versibus istis apud Athen. lib.
 xiii. cap. i. [p. 559.]

Εἴτ' ἡ γυναικὶς εἶναι ἀνοικάλιστον
 Γαμετῆς ἐκείνου ; πολὺ γε καὶ μᾶλ' εἰκότως.
 Ἡ μὲν νόμον γὰρ καὶ ἀφρονέει· ἔνδον μένει,
 Ἡ δ' οἶδεν, ὅτι καὶ τοῖς ἱεροποῖς ἀνηλέει
 Ἀνθρωπὸς εἶναι, ἢ πᾶσι ἄλλον ἀπείλον.

Nonne vero magis amica est,
 Quam uxor, benevola, & facilis, idque merito?
 Uxor namque lege cassa domi manet :

Amica vero probe novit, lenitate suavitaeque
 morum

Esse hominem sibi emendum, vel abeundum a-
lio.

----- *Rosa cinnamum veretur.] Optime & hoc*
ce ad mentem carminis. nam cinnama in Italia
non erant, uti rosae, vulgaria. Sic de Cinn-
amomo Martial. lib. iv. Ep. 13.

Tam bene RARA suo miscentur CINNAM-
nardo.

Rosarum vero tanta erat copia, ut fuisse in Ca-
 labria oppidum, Servius ad iv. Georg. Virg.
 vers. 119. tradat, in quo uno anno bis nasceretur
 rosa. Erat nimirum *Pastum*, eaque propter Vir-
 gilio *biferum* vocatum, ac postea Martiali Ep. 31.
 lib. xii.

Obliuiscit officii.] Hoc est, humanitatis, pro-

bitatis, comitatis. Hacce notione saepe & Ci-
 cero utitur hac voce. Sic pro Roscio de Caeci-
 lia loquens matrona insigni: *In qua muliere, ju-*
dices, etiam nunc, id quod omnes semper existima-
verunt, quasi exempli causa, vestigia antiqui officii
remanent. Vicem interpretationis subeunt, quae
subdit Arbiter: Mensam quam humanitate posuissim,
contumelia tollerem.

Mensam, quam humanitate posuissim.] Formula
convivialis, ponere mensam. Juvenalis Sat. xv.

----- *Nec magna gaudia coenae*

Sentirent, positis ad templa & compita mensis.

Retinet adhuc mordicus politissimum Hispanorum
 idioma, quibus pariter, *Poner la mesa*, dicitur.
 Sic inter convivialia verba ei oppositum, *men-*
sam tollere, auferre. Addit Arbiter, contumelia
tollerem. Plautus Amphitr. Act. ii. sc. ii.

AM. *Sine modo argumenta dicat, quid, post-*
quam coenavimus?

ALC v. *Te dormire ajebas. Mensa ablata est.*

Etiam Hispani, *Quitar la mesa.*

Cap. XCIV. *Maeste virtute esto.] Id est, auctus,*
cumulatusque esto nova virtute, cujus & nunc
verbis inlustre specimen praeiussit. Res jam vul-
garis est. Locutionis id genus à sacrificiis tractum,
ubi τῶ μακτὸν utebantur prisca pro magis auctum,
aeque atque, adultum, ut Nonius in Adolere.
Sic, maesta hostia, cum frugibus & mola erat. vix
unquam nisi maesta immolabatur, caedebaturque.
unde postea maestare pro caedere usurpatum, prac-
cipue in sacris κατ' εἰρημισμὸν, vocisque caedere
ut ita averterent malum omen. Porro recta con-
structio erat maestus virtute esto, in casu recto,
non maeste in quinto; sed talis usus est Syntaxeos
utriusque linguae, ut palam exemplis fecit Jo-
seph. Scaliger lib. i. Ep. xx. ad Vertunianum
Medicum, ubi latiuscule de maeste etiam patrio
casu ab antiquis scriptoribus usurpato, non solum
sexto. Addo tamen insuper ego, junctum geni-
tivo. Martialis lib. xii. Epigr. 6. vf. 7. in-
quit:

Maeste animi.

Et Silius Italicus lib. xii.

----- *Maeste o virtutis avitae.*

Forma.] Pulcritudo. Donatus ad illud Andriae
 i. v. 50.

----- *Hujus formam, atque aetatem, vides,*

ait: *Formam enim dicendo pulcritudinem significat.*
 Sic antiquorum plures. Tacitus de Caji Pisonis
 uxore: *Testamentum foedis adversus Neronem adu-*
lationibus, amori uxoris dedit. Quam degenerem,
& sola corporis forma commendatam, amici matri-
monio abstulerat. Ovid. lib. ii. de Art. vers.
 107.

----- *Ut ameris, amabilis esto:*

Quod tibi non facies, solave forma, dabit.

Saeptus Petronius. cap. cv. *Fam Giton mirabili*
forma exarmaverat nautas. Et cap. cxvii. Nulla

nox est, quae formam ejus possit comprehendere. Ast vide Sirenem.

Ego laudes tuas carminibus implebo.] Poetae quippe, inquit Plato in Minoë, vim maximam in utroque tempore partem, & ad laudandum, & ad vituperandum, habent. Sed latius infra. Sic & Anacreon Cleobulon puerum celebravit carminibus, teste Maximo Tyrio, & in deos suos, ita pueros indigitabat, Hymnos scripsit, Pindari Scholiaste referentibus. Primus vero Orpheus Thrax, uti ex Ovidio colligere est lib. x. Metam. aliisque non paucis.

Ego paedagogus & custos, etiam quo non jussuris, sequar.] Aperte ludit in paedagogi antiqua acceptione. inquit Lexicon vetus: Παιδαγωγός. Paedagogus, PEDISSEQUUS. Sic & Gitonem nunc persequi pollicetur amator Eumolpus. Etiam & magister paedagogus vocatus. Donatus ad Scenam II. Act. I. Phormionis: magistrum Latini, quem Graeci παιδαγωγόν, adpellant. Magister autem Eumolpus ipse dictus cap. xcix. tanquam bonarum artium magister. Item custos pro paedagogo usurpatus. ita apud Plautum Pseudolo III. II. 76. Horatium de Arte, & alios. quapropter recte conjunxit Arbiter. Martialis ita ad Charidemum paedagogum suum lib. II. Ep. 40.

Cuniarum furas motor, Charideme, mearum:

Et pueri custos, adfuitque comes.

Jam nolo vel carminibus loquaris.] Hoc est, quod carmina, quicquid loquaris, videlicet sint. Ubi & locum habet illud Ovidii satis simile:

Quicquid conabar dicere, versus erat.

Hunc autem Arbitri locum alibi attingimus.

Vide quam non conveniat bis moribus.] Hunc locum supra jam cum altero pari contulimus cap. x. Intelligo nobis convenire non posse. quorum mens, & Syntaxews forma, prorsus eadem est.

Et jam semicinctio stantem ad parietem spondam vinxeram.] Nostram istam emendationem in textum recepinus, quod stare recte sententia non posset stanti semicinctio. Praeterea quod nobis plane Scioppius suffragaretur notulis manu sua scriptis in libri mei margine. Item quia eadem sit τὴν junxeram, & vinxeram scriptura, unde plures errores orti, ut alibi dicimus. Adde insuper illud diversitoris cap. seq. quum inquit: Quis autem grabatum illum erexit? & plura ex sequentibus. Encolpius igitur erexerat omnino, ut exin laqueo penderet. Ast vero si objicis, quomodo, erecta sponda, super lectum se à Gitone praecipitari, dicat ipse Encolpius? Non ideo, etsi de laqueo locus, ad vestim, ut ajunt, res ista redit. Nam ibi certe de stragulis, & lodicibus, quae de lecto tunc deciderant, loquitur Arbiter. Eundem porro

mirifice illustrat simillimi suspendii artificium, magis à Tacito descriptum perspicue in suprema Epicharis actione, insignis, & constantissimi animi libertinae, lib. xv. Annal. cap. 57. Postero quum ad eosdem cruciatus ei traheretur gestamine sellae (nam dissolutis membris insistere nequibat) vinculis sese, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellae restricto, indidit cervicem; & corporis pondere commissa, tenuem jam spiritum expressit.

Semicinctio.] Munus semicinctii praecingere est. Martialis indicat lib. xiv. Ep. 153. cujus lemma semicinctium:

Det tunicam dives: ego te praecingere possem.

Essem si locuples, munus utrumque darem.

Haec ego Epigrammaticarii interpretum commentationes non curo, Martialis vero sententiam sic plane confirmo. Inquit S. Isidorus lib. xix. Orig. cap. 33. ubi agit de cingulis: Cinctus est lata zona; & minus lata, semicinctum; & ex utrisque minima cingulum. Cui adcinunt Glosae pricae: Semicinctum. ημιζώνον. & Semicinctum. ὑποζώνον. Et iterum: ὑπόζωμα. Subcinctum. Ubi vero sunt & hac voce σιμικινθία. S. Cyrillus in Catechesi 18. Nicetas Paphlago in vita Ignatii, & D. Lucas Act. cap. xix. vers. 12. Quum autem semicinctia cingula angusta omnino sint, quibus sese medios antiquos cinxisse constat perspicue, nescio, an pro pellibus artificum sumi alicubi possint, tinctorum puta, sutorum, aliorumque, quae usque ad poplites demissae undique tegerent hominis anteriora, ut voluit Epigrammaticarii quidam interpretes. Porro addunt Plinio semicinctia dici ventralia, quod ad nos & optime facit, quum ventrale procul dubio sit pariter cingulum. Colligo ex Glossis, quae sic habent: Ventrile, Φῶδαμ; & alibi: Ventrile, καλὸς σινθ, Φῶδαμ. quibus in locis Glossographi veteres vocem Latinam, ventrale, alia Latina sunt interpretati. Funda enim Latinum nomen est, non Graecum: nam σινθών Graecis est, quod Latinis funda. Fundis enim, certum est, majores usus cingulorum loco; quemadmodum apud nos hodie rusticorum mos est, funda lanea medium corpus praecingere. quod & Vulcanius jam pridem observavit, Hispanicae linguae, & consuetudinum haud imperites. Puto & idem cum semicinctio Plauti cincticulum esse, Bacchidibus III. III. 28. nam illum adulescentis facit, cui proprie minus latum cingulum conveniret. Vocabantur & semicinctiorum confectores, semizonarii. Ipse Comicus in Aulularia nominat III. v. 42.

Strophiarii adstant, adstant semizonarii.

Aperte tunc ergo apud Arbitrum potuit, funis inausi officio fungi, Encolpii semicinctium.

In Ascylii hospitio gladium quaevisi.] Illud est ipse

ipſius Gitonis cap. LXXX. *Quod ſi utique, proclamabat, facinore opus eſt, nudo ecce jugulum, converſite huc manus, imprimite mucrones: ego mori debeo, qui amicitiae ſacramentum delevi.*

Non longe eſſe quaerentibus mortem.] Inluſtratio hujus ſententiae petenda eſt à divino Seneca ſextremo libro de Providentia, & cap. 15. lib. III. de Ira. ubi opportuna ad hancce amantium fabulam obviam procedunt, ac ſaepeius alias.

Mercenario Eumolpi novaculam rapit.] Mercenarius iſte Corax Satyriſco vocatur. cap. cxvii. ejus memoria eſt: *Et mercenarius Corax detractator miniſteri.* Erat nimirum tonſor, eaque propter plures habebat novaculas. ſic conſtat ex cap. ciii. *Mercenarius meus, ut ex novacula comperiſtis, tonſor eſt.* & rurfus cap. cviii. Encolpius inquit: *Hinc mercenarius tonſor ferramenta ſua nobis, & ipſe armatus, diſtribuit.*

Mortem mimicam.] Vera iſthaec aequae atque elegans lectio ex illa ineptiſſima, *mortem inimicam*, abſque nulla mutatione jam olim facta. Quam nunc mortem mimicam adpellat, infra cap. cviii. ſatis concinne vocat *tragoediam*, ubi nos denuo utriuſque loci conlationem latiuſcule faciunt.

Cap. XCV. *Molito.*] Diſtum hoc ob grabatum ereſtum, ut ſupra jam monuimus ad verba cap. xxiii. *frustra moluit.*

Fugere nocte in publicum voluisti.] Cicero lib. v. in Verrem: *Cleomenes, quanquam NOX erat, tamen in PUBLICO eſſe non audeat, includit ſe domi, &c.* Id, quod nox praeflat, nimirum eo temporis ipſos etiam noxios poſſe libere per civitatem vagari, claſſis Romanae imperator ille Cleomenes non audebat. Unde in Verrem tunc Cicero haud levidenſem invidiam concitavit.

Non viduae.] Proverbialis ſpecies. Sic Terentius Heautont. v. 1. 80.

Non, ita me Dii ament, auderet haec facere viduae mulieri,

Quae in me fecit.

Ubi Eugraphius, ejus vetus interpres, ait: *Facilis enim illuſio eſt in eam, quae & mulier, & vidua eſt.*

Insulam eſſe.] Feſtus: *Insulae dictae proprie, quae non junguntur communibus parietibus cum vicinis, circuituque publico, aut privato, cinguntur.* Tacitus de German. morib. c. xvi. ſuam quique domum ſpatio circumdat, nullis cohaerentibus aedificiis, more inſularum. & Donatus ad illud Adelp. Terentii act. iv. ſc. 11.

Id quidem angiportum,

ait: *domos, vel portus, vel inſulas, veteres dixerunt.* Inſula igitur ſtabulum illud fuit, nam Romae quidem longe plures ejusmodi inſulae erant, quam domus, quae aliis contiguae intelliguntur in deſcriptionibus Urbis P. Victoris,

& Sex. Ruſi, quod vel exinde patet. Pariter nos hodie, *Isias*, vocamus ſimiles prorfus aedes ab aliis diſtinctas. Item eccleſias Patres antiqui *inſulas* adpellarunt, quod neceſſario ab omnibus aedibus ſeparatae eſſe Eccleſiae debuerint. hoc eſt, *οἰκίαι περιεχόμεναι*, ut Durantus obſervat de Eccleſiae Catholicae ritibus lib. 1. vid. S. Cyrillum in comment. Iſai. cap. 24. S. Hieron. lib. xiiii. in Iſaiam cap. 49.

Sed M. Manicii.] An diverſitor ipſe, & ſtabularius, M. Manicius vocatus? fors non male, ut ipſe de ſe ſic magnifice loquatur. quod locutionis genus, ni fallor, apud Comicos ſcriptores, & Tragicos, obſervaram jam olim, uniceque ad vilium capitum effingitur ingenium.

Solvitque clamantis frontem.] Supra jam hunc locum inluſtravimus ad verba illa cap. xxii. *caput fregit.* quod nunc, ſi tanti eſt, potes ruruſus adire.

Redditaque ſcordalo vice.] Prius Eumolpus in cella incluſerat Encolpium, obduſtoque hoſtio, & adempta clave, ad Gitonem inveſtigandum ſine aemulo cucurrit. Nunc vice verſa Encolpius foras Eumolpum excludit, ac praecluſis foribus ſine aemulo itidem & cella utitur & nocte. Itaque ſat tempeſtiviter naſtus vindictae occaſionem ſenis pruriginem ultus eſt pariſſimo eventu, quae mens eſt horumce verborum. *Scordalus, ferox* D. Iſidoro Gloſſographo eſt, quod jam monuerunt interpretes. Alii interpretantur eum, qui ſordes è balneo deſert. quiquid autem ſit, Encolpii verbum eſt Eumolpo conviciantis.

Et nocte.] Nequam diſtum, uti pluribus nequioris notae ſcriptoribus. Sic tenebricoſus Satyricus II. Sat. verſ. 13.

Haec ſanctè ut poſcas, Tiberino in gurgite mergit

Mane caput bis, terque, & noctem flumine purgat.

Ovidius lib. III. Amor. Eleg. II.

Protinus ut placuit, riſi, noctemque rogavi.

Et lib. III. de Arte verſ. 609.

Sed miſcenda tamen venus eſt ſecura timori,

Ne tanti noctes non putet eſſe tuas.

Juvenalis Sat. I.

Quum te ſubmoveant, qui teſtamenta merentur

Noctibus.

Alii multi. *Noctibus* uti alio ſenſu Plinio juniore lib. III. Ep. 5. ubi de avunculo loquitur. *Ante lucem ibat ad Veſpaſianum Imperatorem. nam ille quoque noctibus utebatur.* Hoc eſt, quod de Petronio noſtro Tacitus: *Nam illi dies per ſomnum, nox officiis, & oblectamentis vitae, tranſigebatur.* ubi plura nos de illa antipodum vitae perverſa conſuetudine.

Coctores, inſulariique.] *Coctores*, coqui, uti inter-

terpretatur Doufa P. *insularis*, insulae custodes, sunt. Pomponius JC. leg. 16. ff. de usu, & habitat. Dominus proprietatis, etiam invito usufructuario, vel usufructuario, fundum, vel uodes, per saltuarium, vel *INSULARIUM, CUSTODIRE* potest. De ipsis alias in Jure haud est infrequens memoria.

Furca de carnario rapta.] Disce hinc *furcas* olim ē carnariis adpensas. Cui vero usui, disce etiam ab Arbitro cap. cxxxv. Simulque *farum de carnario detulit furca*. Ubi de carnariis loquimur. Et cap. cxxxvi. Coaequale natalium suorum *incipit in carnarium furca reponit*. Rebus igitur superiori loco reponendis perinde, atque hodie fit, olim *furcae* sunt adhibitae.

Anus praecipue lippa.] Venuiste hic, more suo, Arbitr, summaque insuper proprietate locutus. Vetulae namque propter sanguinis defectum admodum sitibundae sunt, ideoque bibacillimae. Unde *multibibae* dicuntur Plauto, & *Merobibae*, ac pari joco similis quaedam *Meroe* Aufonio, pariterque aliis. Merum igitur largiter potare, causae est, cur aniculae saepenuinero lippitudine laborent, ut ferme omnibus provenit, qui Patri Libero indulgent liberaliter. Ea nunc palam facere lubuit exemplis. Sic apud Ovidium est anus similis insigniter lacrimosa, quae nomen, quum *Dipias* vocaretur, ex re habuit, hoc est, *Sitis* ipsa, lib. i. Amor. El. viii. vers. iii.

Quin alban, raramque comam, lacrymosaque vincta

Lumina, rugosas distrahentque genas.

Ideo plane Heliodorus lib. v. inquit, ἐπίφορος, ὡς τι πρὸς δάκρυον οἶστος. Vinum enim proclives quodammodo in lacrymas efficit. Et Lucretius expressit lib. iii. dum inter alia, quae homini ebrio necessario proveniunt, addit:

Nant oculi, clamor, &c.

Ita & Latinae lyrae princeps Horatius, qui vino nimium deditus fuit, lippum se proficitur Sat. v. lib. i.

Hic oculis ego nigra meis collyria lippus

Illinere.

Sed ohe, jam satis haec lippis erunt, ut morbum adgnoscant.

Sordidissimo linteo praecincta.] Persii vetus interpres ad illud, *Discincto vernae*, Sat. iv. inquit: *Praecincta tunica linteo amicituntur vernae*. verissime. Itaque frustra est, qui Scholiastem emendabat, & *linteo loco, licio*, substituens. Erat omnino habitus ille ministrantium. Sic DOMINUS Jesus pedes discipulorum lavaturus apud D. Joannem cap. 13. τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαῶν λεγόντων διέζωπεν. εἶπα βάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸν νιπῶρα, καὶ ποῦλον νιπῶν τὰς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἱμαστέον τὸν λεγόντα, ὃς ἦν διέζωπόμενος. Vulgatus Interpres: *Ponit vestimenta sua, &c., quum accepisset lin-*

teum, praecinxit se. Deinde misit aquam in pelvim, & coepit lavare pedes discipulorum, & extergere linteis, quo erat praecinctus. Ast, si bene memini, negotium jam isthoc est praecoccupatum Criticis, ideoque plura testimonia non addo, quum possem fat multa.

Soleis lignels imparibus imposita.] An quia clauda, cujus impar ingressus? Prudentius satis eleganter similem incedendi modum descripsit in Hymno S. Laurentii:

*Et clodus infracto genu,
Vel crure trunco semipes,
Breviorve planta ex altera,
Gressum traheret imparē.*

Sic ergo jam anus haud impariter incederet, nam ingressus ferme jam factus aequalis esset, quum imparibus soleis crura imponentur imparia. Ast ego existimo, potius sic aniculae sordidissimum ingenium auctorem exprimere amasse, quasi ei hinc inde adsumtae forent seorsim soleae impares. *Lignae* autem *soleae* videlicet sunt, quas Hispani *Zuecos* vocant: & quibus inter ambulandum crepitus editur satis fridulus, unde claror Catullo Eleg. ad Manlium:

- - - Arguta constitit in solea.

Hoc est, in *lignea*, ideoque crepitanti. id *argutum* Virgil.

- - - Argutumque nemus, pimusque loquentes.

Canem ingentis magnitudinis catena trahit.] Anicula janitrix comitem canem ostiarium sibi in auxilium adfert, de quo supra meminimus. nam ministerio aditum observandi & feminae propositae antiquitus, sed potissimum aniculae. Plautus Curculione Act. i. sc. i.

Anus hic solet cubitare custos janitrix.

Cap. XCVI. *Caput miserantis stricto acutoque articulo percussit.*] Percussit τῷ κενόδωλῳ pueri Gitonis caput. Digitum sic complicatum *talitrum* olim Latini vocabant. Indicat clare Tranquillus Tiberio cap. LXVIII. *Sinistra manu agiliore ac validiore, articulis ita firmis, ut recens & integrum malum digito terebraret: caput pueri, vel etiam adolescentis, talitro vulneraret.* Perperam igitur qui digitorum sic complicatorum percussione ibi *talitrum* interpretatur, quum potius sit articulus ipse strictus & acutus. Planius adhuc Glossae veteres evincunt: κενόδωλος ποδὸς ἐ χειρὸς. Hoc *talitrum*, lege ex Suetonio, *talitrum*. Praeterea Analistorum quidam conlector lib. i. cap. ii. omnino fallitur, dum putat, percussione illam summae ignominiae notam esse apud Petronium: quum vel ex ipso quidem, quando Tranquillus abesset, constaret abunde, tantum fuisse supplicium puerile. id nobis hodie satis frequens in usu, *Capon*, vulgo à capite nuncupatum. sive a verbo *cape*, quod identidem repetebat percutiens.

Injuriamque Eumolpo, advocacionemque comitudo-
(Aa)

iam.] Primum in M. S. repertum fuit: *Injuriamque Eumolpi, advocacionemque.* unde postea Scaliger F. fecit: *Injuriaeque Eumolpi advocacionem commolabam.* fors non male. nam ei omnino confortat, quod praecesserat: *favēbanque vapulanti.* Alii vero, ut in textu repraesentavimus, cujus videtur sensus esse, advocacionem illam, quam Eumolpo commodabat Encolpius, plus injuriae prorsus habere.

Et veluti quodam cibo me replebam.] Recte. nam cibus quodammodo oculorum videtur, quod cum voluptate spectatur. Inde antiquorum plures translativae locutiones abortae, scilicet *oculis comedere, devorare, item oculos reficere, & pascere*, quibus usus Martialis lib. ix. Ep. 6. lib. i. Ep. 97. Appulejus lib. x. Ovidius lib. iii. Amor. El. ii. Cicero: non semel, Symmachus lib. v. Ep. 78. Praeterea nos unum aut alterum elegantiore locum attingimus. Facete, more suo, Ep. 78. lib. iv. lusit Martialis:

Tunc ego non oculos, sed ventrem, pascere veni.

Cui simile prorsus & illud Senecae est lib. iii. Nat. Quaest. ubi de nullo loquitur: *Et oculos ante, quam gulam, pavit, & post multa pariter concludit: Non sunt ad popinam dentibus, & ventre, contenti, oculis quoque gulosi sunt.* Sic & Plautus Poenulo v. iv. 2. *oculis epulas dare*, dixit, ubi plura ejus interpretes, quae non exscribo. Addo tamen in fine nostrum egregium Poëtam Garsiam Lassum, qui Ecloga 2. usurpavit mirifice: *Sus ojos Mantenia de Pintura.*

Procurator insulae.] Omnibus Urbis insulis id genus procuratores praefuisse, dementia est cogitare, sed illis tantum, in quibus ob convenientium hospitum frequentiam similes passim excitari rixas, foret proclive, puta cauponiis, stabulis; popinis, & ejusmodi aliis. Sive Major domus servus ille fuit, cui ceteri parerent. similitum namque inprimis summa dignitas fuit etiam apud antiquos.

A duobus leſticariis perfertur.] Tenuiorum olim leſticae parvae erant, ut commodè à duobus servis possent perferri. Talem nimirum optat sibi Juvenalis verbis illis Sat. ix.

- - - *Et duo fortes*

*De grege Moesorum, qui me cervice locata
Securum jubeant clamoroso insistere Circo.*

Unde manifestarius ejusdem Satyrici poëtae error interpretis, negantis scilicet, leſticam ullam portari à duobus hominibus potuisse. Ampliores quidem divitum ac potentiorum nihil ambigendum à pluribus necessario gestari solitas, puta sex, aut octo mancipiis. Martialis lib. ii. Ep. 81.

Laxior hexaphoris tua sit leſtica licebit.

Et lib. vi. Ep. 84.

Octophoro janus portatur, &c.

Leſticariis.] Servis, qui leſticam portabant.

Seneca de Constantia cap. 14. Jcti, Suetonius Caligula cap. lviii. Scholiaſtes Juvenalis ad vers. 142. Sat. ix. & saepe prisci lapides. *Bajuli etiam, & geruli dicti.* Tertullianus de Virg. veland. Seneca de Benef. lib. iii. 28. Nonnulla autem de leſticis ad cap. xxviii. supra retulimus: Ita à cathedra *cathedrarios servos* vocavit Sidonius Ep. ii. lib. i.

Contubernalis mea mihi fastum facit, ita, si me amat, maledic illam &c.] Servile hocce prorsus verbum, & inurbanum, vilique mancipii ingenio adprime conveniens; qui personarum mores mire à Petronio servati. Sententia tamen, si non indecenter usurpetur, neutiquam sperni debet ab honestissimis adolescentibus. ignoscant modo superbientium puellarum emendatissimae formae, ipsarum quippe, si immodici sunt, fastus intolerabiles. Ita & Magister docuit iii. de Arte vers. 509. quod supra jam fuisse persecutus sum. repeto tamen hic opportunum locum:

Nec minus in vultu damosa superbia vestro:

Comibus est oculis adliciendus amor.

Odinus immodicos (experto credite) FASTUS:

Saepe tacens odii semina vultus habet.

Ast hic nihil insuper addo, de fastu quippe hocce pluries opere in isto locuti sumus. *Contubernalis* vero haud incommode accipi potest de uxore Bargatae. Vulgo quippe notum est, uxores servorum *contubernales* in jure adpellari, connubium *contubernium*; idque sat multi veteres Jureconfulti testantur disertim, alique optinae notae scriptores.

Maledic illam versibus, ut habeat pudorem, &c.] Infra hunc locum attingimus ad verba cap. cxiii. *Et homo dicacissimus carminibus vindicaret.* Nemo autem, ut Celtiberus Epigrammatarius, expresit loco interpretibus jam designato, mihi etiam animadverso quoque jam pridem. Aptè ergo inquit ad Fulgentium Calliope lib. i. Mytholog. *Nescis, Fulgenti, rudis accola Pieridum, quantum Satyram matronae formident.*

Cap. XCVII. *Cum servo publico.*] Ministeria publica vocat Labeo leg. ii. de Serv. fug. Appulejus lib. x. Metam. Alii vero prorsus erant servi illi publici à lictoribus. licet eis quoque tribuat Arbiter *secures*. Aperte innuit antiquum Senatusconsultum apud Frontinum lib. de Aqueductib. *PLACERE SENATUI, EOS, QUI AQUIS PUBLICIS PRAESENT, QUUM EJUS REI CAUSA EXTRA URBEM ESSENT, LICTORES BINOS, ET SERVOS PUBLICOS TERNOS, &c. HABERE.* Item Appulejus extremo lib. ix. qui locus & huic Petroniano parissimus; *Postremum magistratibus placuit, obstinate denegantem scrutinio detegere. Immissis itaque lictoribus, ceterisque publicis ministris, angulatim cuncta sedulo perlustrari jubent.* En quomodo servi publici rerum deperditarum con-

conquisitioni adhiberentur olim, quod auctoribus, qui de servis scripserunt, praetermissum fuit. Sic illos deninivit Catanaeus, *respublicae munus entos, & publicis usibus inperitatos*. Titus Popma, *officium, & ministerium publicum sacerdotibus, magistratibus, & populo exhibentes*. Ea autem officia, & ministeria plures recensent, praesertim vero ipse Popma, & Pignorius. Postea servum publicum *viatorem* adpellat Petronius. Itaque ex dictis colligere licet, lictoris, servi publici, ac viatoris, munia promiscua fuisse.

Facem quaessant.] Martialis Ep. 43. lib. viii.

Fumumque toris quaessat uterque facem.

Propertius lib. i. El. 3.

Et quaterent fori nocte facem pueri.

Opportune vero Arbitr adhibet facem, nam plena nocte tota isthaec fabula acta. Ipse saepius testatur. supra cap. xcii. *Et jam plena nox erat, mulierque corinae mandata curaverat, quum Eumolpus bellum perisset.* & cap. xcv. *Fugere nocte in putationem voluitis.* & post pauca: *Ecce cella utor & nocte.* Ac denique in fabulae exodio cap. xcix. *Et memoris, inquit, Eumolpe, tanquam prope diem ignores.*

Haec proclamavit: Puer in balneo &c.] Duplex mos inquirendi amissa olim solennis, etiam hic ex Petronio edificendus: Per praeconem nimirum, & per conquisitores à praetore impetratos. proclamationis, praeconive, aut praedicationis antiquae eximium exemplum praefens hocce Petronii est, cui parissimum Appulejus habet lib. vi. Fabulae Milesiae, ubi Venus Psychem investigat Mercurio praecone, qui sic mandatae praedicationis munus exsequabatur: *Si quis à fuga retrahere, vel occultam demonstrare poterit fugitivam regis filiam, Veneris ancillam, nomine Psychem, conveniat retro metas Murtias Mercurium praedictorem; accepturus indicii nomine ab ipsa Veneris septem savia suavia, & unum blandientis adpulsu linguae longe mellitum.* Quod indicium haud semel à Veneris promissum. Sic apud Moschum Amore fugitivo:

— Ο μαντὰς γίγας ἔχει.

Μεθ' ἐς τοὶ τὸ φίλαμα τὸ εὐπρόσθ'· ἢ δ' ἀγνέ-
γης νιν,

Οὐ γυνὴν τὸ φίλαμα, τὸ δ', ὦ ξένη, καὶ
πλεον ἔχεις.

— Dulce index munus habebit,

Basiliolum Veneris, quod si ipsum adduxeris, bospes,

Nam tibi basiliolum simplex dabo; at amplius addam.

Per conquisitores autem investigationem haud dubio & Petronius subindicavit sequentibus paulo infra hoc capite, *Interim Ascyrtos, ut pererratis omnes cum viatore cellas, venit ad meam, &c.*

Planius vero Plautus expressit consuetudinem, simul primorem contingens, in Mercatore extrema Scena iv. Act. 111.

Certum est praeconem jubere, jam quantum est conductor,

Qui illam investigent, qui inveniant. Post ad praetorem illico

Ibo, orabo, ut conquisitores det mihi in vicis omnibus.

Nam mihi nihil relicti quicquam aliud jam esse intelligo.

Porro & tertium quoque modum animadvertere licet ex Propertio, qui per scedulam erat alicui columnae adfixa. diserte enim edocet lib. 111. extrema El. 23. tabellas quaerens amissas.

Crispus.] Crispitudo olim non leviter pulcritudinem augebat. facetissimus Martialis lib. v. Ep. 62.

Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret

Qui, Mariane, tuae? Crispulus iste quis est?

Sic & Theophylactus Simoc. in Epist. amat. loquens etiam de formoso juvene, & Moschus Idyll. de Amore fugitivo.

Indicium.] Praemium indicanti, Hispanis, *Hal-lazgo*. Ulpianus leg. 4. de Cond. ob turp. cau. *Si tibi indicium dederis, ut fugitivum meum indices, vel furem rerum mearum, &c.* Supra Appulejus lib. vi. Metam. *Accepturus indicii nomine ab ipsa Veneris septem savia, &c.*

Ut raptim grabatum subiret.] Idem infra cap. cxi. *Ut lectum, in quo ipse jacebat, subiret.* ubi iterum nos latiuscule loca conferimus.

Institis.] Pauperum lecti, grabatique, funibus tenti. Funes vero illi *institae* vocatae, *fasciae, restes, resticulae, fasciola, vincula, & cadurca*. Sunt & apud nos usque adhuc tenuiorum similes lecti, qui vulgo hodie adpellantur, *Camas de Cordeles*.

Sicut olim Ulyxes pro ariete adhaesisset.] Si *τοιωπύτου ἐστὶ τὸ χημάτος* Gitioniani Ulyxes olim exstitit in Cyclopiis antro, quum gnaviger effugium suum comminifcebat: ab Ulyxe ergo ipso petenda est ejusdem schematis ratio, ut apertius pateat ejus rei Petroniana descriptio. Idem autem Ulyxes apud Homerum expressit haud obscure lib. ix. Odyssaeae vers. 431. quod miror, obvium quum sit, & huc (quod caput rei est) maxime conducat, interpretes non retulisse:

— Αὐτὰρ ἔγνω

(Ἀγνείος τὸ εἶναι μέλαν ὅχ' ἄριστος ἀπάντων)

Τὸ καὶ νῶτα λαβὼν, λασιῶν ὑπὸ χερσὶν
ἐλευθεῖς

Κείμεν' αὐτὰρ χερσὶν ἄνω θεοπεσίῳ

Ναλεμέως σφραβθεὶς ἐχόμεν' τετλήῳ θυμῷ.

(Aa 2)

--- Ce.

----- Ceterum ego

(Aries enim erat pecudum longe optimus omnium)

Huius tergum adripiens (hoc est, hunc supra dorsum [scilicet meum] aptans, ut Volaterranus interpretatur) villosum sub ventrem delapsus

Pendebam ceterum maritus lanam preciosissimam

Firmiter implicitus tenebam audaci animo.

Lectulum vestimentis implevi.] Id est, stragulis, & lodicibus, quae grabato erecto exciderant. Vere, nam antea dixit diversitor: Quis autem grabatum illum crexit? Culcitrae enim, & stragula, quibus sternebantur tori, dictae olim vestes. Terentius in Heautontim. v. 1.

Huc est intro latus lectus, vestimentis stratus est. Horatius in politissimo murum apologo lib. 11. Sat. vi. vers. 102.

----- Rursum ubi cocco

Tincta super lectos canderet vestis eburnos.

Et Ovidius ad puellam corpore pusillam lib. 111. Art. Amor. vers. 265.

Hic quoque ne possit fieri mensura cubantis

Injecta lateant fac tibi veste pedes.

Loco illarum vestium, stragulorum, inquam, & culcitrarum, plumatis pulvinaribus hodie effarciuntur lecti.

Uniusque hominis vestigium.] Hoc est, unicum vestigium, quod apte dictum; nam duo in lectis vestigia remanentia signa voluptatis transactae fuere habita praeis amatoribus, certaue haud viduarum; immo potius plane impudicarum, noctium indicia. sic frequentia testimonia ostendunt. Tibullus lib. 1. El. 9.

Semper sint externa tuo vestigia lecto.

Quod & Livius similiter dixerat lib. 1. vestigia, Collatine, alieni viri in lecto sunt tuo. Nec huius Magister oblitus 111. de Arte, & Eleg. viii. lib. 1. Amor.

Ille viri videat toto vestigia lecto.

Item Propertius lib. 11. El. 9.

Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.

Amolitur Ascylos invidiam.] Observo duobus in locis invidiam Petronio pro calumnia usurpanti, hic, & cap. ci. Inundatus hac Eumolpus invidia. Inquit Nonius: Est enim calumnia malitiosa & mendax infamatio. Mendax ergo est & malitiosa, quam Ascylo Encolpius imponit; mendax, quam Eumolpo. Ideo uterque continuo se purgant ab ea, ille, Et se vero nil aliud quam fugitivum suum dixit quaerere, mortem nec hominis concupisse, &c. iste, jurat per deos deaque se neque scire, quid acciderit, nec ullum dolum malum consilio adhibuisse, &c. Parissime usus etiam hacce notione Symmachus lib. vii. Ep. 16. Vicem sermonis mei desiderasse te, gaudeo: sed AMOLIOR INVIDIAM negligentiae, & frequentia, quae excusationis sunt. Ita & Appu-

leus in Apologia: Mibi jam dudum satis est, si non modo crimina obiecta plenissime dilui, verum etiam radicem huius iudicii, id est, haereditatis quaesitae INVIDIAM, funditus substuli.

Cap. XCVIII. Sed raptam cauponi barundinem.] Hic interpretes cauponem malis avibus cum janitore confundunt, ostiariove, cuius gestamen (quod barundo Petronio est, ut ex cap. cxxxiv. constat, virga Senecae cap. 15. de Constantia sapientis) nunc quoque ab ostio raptum tribuunt diversitori. Longe enim diversa fuit (de materie ego ejus, formave, non loquor) cauponis virga, aut harundo. Ejus namque illud insigne ejusdem puto notae fuisse cum illo, quod familiae praefectum gestasse, jampridem ego observabam apud Ammianum. Sic ergo inquit lib. xiv. cap. 17. dum sequioris aevi perstringit corruptos mores: Uique praeliorum periti rectores, primo ceteras densas opponunt, & fortes, deinde leves armaturas, post jaculatores, ultimasque subsidiales acies, si fors adegerit, invasuras: ita PRAEPOSITIS urbanae FAMILIAE suspensae digerentibus sollicitis, QUOS INSIGNES FACIUNT VIRGAE DEXTIRIS APTATAE, velut tessera data castrensi, &c.

Ipsos cimices tangebant.] Libere hic ineptissimam vocem expunximus Scyniphes; ejus in locum verissimam substituentes, cimices, quos miror tot nasutos interpretes non subolfecisse, quum eminus gravi odore sese praebeant agnoscendos vel ipsis naribus simis. Scyniphes enim in lectorum lignis locum non habent, maxime vero cimices; in diversorilis potissimum, pauperumve grabatis. Facete innuit Martialis lib. xi. Ep. 33.

Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus, &c.

Et Epigr. 57.

Et teges, & cimex, & nudi sponda grabati.

Ut constantiam igitur extolleret Encolpius, animalcula foedissima, & dictu quoque fastidienda, ut Plinium usurpem, ab ipso puero, ait, ore attingi, & nihilominus tamen non mustitare, vel tantillum hircere. quae ingens est exaggeratio.

Ne morientes vellet occidere.] Nam cui non est mors una satis? uti ait Arbiter ipus cap. cviii. qui duo loci conlati invicem lucem accipiunt. Ideo igitur morientes (mens haec est Petronii) supervacaneum occidere, quia cuique mors una satis est. At, morientem occidere, volunt Paroemiographi proverbium sapere, ut θνήσκοντα ἐκτελέειν, mortuum necare, apud Sophoclem. Et τῶς τεθνήκοντος δαμάσκειν, defuncto occidere, apud Aristophanem ἐν Ὀρεϊσι. Et, jugulare mortuos, apud Laërtium.

Ut grabatum concuteret.] Eleganter dictum. Sic etiam Juvenalis dixit de lecti nequam motu Sat. vi.

Anti-

*Antiquum & vetus est, alienum, Postume, lectum
Concutere.*

Salvere Gytona jubet.] Plus satis interpretes de sternuentium salutatione, & nos insuper adducere possemus non pauca: omittimus tamen, quia pluribus acta res est. nuper vero latiuscule à Romano Strada Romano lib. III. Prolusion. Academicar. Praelest. 4. Nae Aristoteles cuique fundus erit hujusce dissertationis. ipse enim variis in locis reddit rationes plures, cur sternuentes saluentur. vide Sect. 23. Problem. 7. & 9. & Sect. 33. Prob. 9. ac lib. I. de Hist. Animal. Lepido autem cum tetrasticho Ammiani, Graeci Epigrammatarii, hinc lubet discedere, quod in Proclum quemdam insigniter nasutum scriptum olim fuit, ex Anthol. Graec. lib. II. cap. XIII. Ep. II.

Οὐ δύναιται τῇ χειρὶ Πρόκλῳ τὴν εἴν' ἄκνυτον

τῆς ἰνὸς ᾧ ἔχει τὴν χεῖρα μικροτέρῳ.

Οὐδὲ λείπει, Ζεῦ σάτοι, ἐκ πλάγ' ἡ γ' ἀκούει
τῆς ἰνὸς· πολὺ γὰρ τῆς ἀκνὸς ἀπέχει.

Sic Henricus Stephanus Latinum fecit:

Haud manibus Proclus petis est emungere nasum,

Nam Procli nasus longior est manibus.

Invocat baudique Jovem, quoniam sternuit. auribus istum

Tam procul a naso non capis ille sonum.

Videt Ulyxem, cui vel esuriens Cyclops potuisset parcere.] Notum hoc totum ex Homero lib. IX. Odyssaeae, cujus & Petronius meminit cap. CI. Et, fingite, inquit, nos antrum Cyclopi intrasse, &c. ubi & nos leviter figmentum illud adtingimus.

Primum araneis.] De telis, dictum, ut passim omnibus. Afranius:

Tanne arcula tua plena est aranearum.

Quod cum Graecis habuere Latini commune. Medicina etiam vulgaris. Illud autem, inter alia Alagabali, deliramentum, non item. inquit de ipso Lampridius cap. XXVI. *Focabatur sane ita cum servis, ut eos juberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito praemio. collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens, & hinc intelligendum, quam magna esset Roma.*

Utinam me solum inimicus ignis bauriret, utinam bibernum invaderet mare.] Parissimus est superior locus cap. LXXXI. Ergo me non ruina terra potuit baurire? Non iratum innocentibus mare? Mutuam enim lucem accipiunt uterque conlati. nam ignis ille indubie sub pegmate fuit, ubi uterque impositi Encolpius, & Giton, & cujus ruina utrique salutaris: De eademmet ergo machina duo loci haud dubitanter accipiendi, de illa, inquam, cujus & antierus cap. IX. jam meminit, ubi

etiam nos mage abunde loquimur. Sequens evincit: *arenae imposui.* Nunc primum à nobis locus iste acceptit clarorem.

Invaderet mare.] Id est, devoraret. Saepe hac notione sumtum olim verbum, *invadere.* Tertullianus de Pallio cap. 5. *Servos murenis invadendos objectabat Vedius Pollio.* ubi Claudius Salmasius plura contrahit exempla. Hocce in germano illo loco Arbiter palam facit: *Haurire me non potuit mare?*

Cap. XCIX. *Et ubique vixi, ut ultimam quamque lucem tanquam non redituram consumerem.*] Saepe contigit, ut idem placitum longe diverse caperetur à diversis Philosophis. Sic hocce, quod effert Eumolpus, aliter ab Epicureis fumebant Stoici. Utrorumque sententiam è Seneca cape Ep. 12. *Itaque sic ordinandus est dies omnis, tanquam cogat agmen, & consummet atque expleat vitam.* En Petroniana sententia aureis Philosophi verbis concepta. progreditur autem diversimode eam interpretari. Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, quum vino & illis funereis epulis se sepelisset, quasi sibi parentaret, sic in cubiculum ferebatur à coena, ut inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur, *βέλτερε, βέλτερε.* nullo non se die extulit. Hoc quod ille ex mala conscientia faciebat, nos ex bona faciamus, & in somnum ituri, laeti bilaresque dicamus:

VIXI, & quem dederat cursum fortuna, peregi.

Craftinum si adjecerit Deus, lacti recipiamus. Ille beatissimus est, & securus sui possessor, qui craftinum sine sollicitudine expectat. Quorum autem agmen insequeretur Petronius, satis palam jam fecimus in Praeludiis. Ratio autem Eumolpi diversa prorsus in praesentia est. nam Neroneum ille repraesentat; & facile, puto, cuique probabitur, eum Principem sectaneum fuisse Epicurae familiae, cujus insignis existit olim error existimantis, animas cum corporibus interire. Quid ergo aliud est, ultimum quemque diem tanquam supremum deliciosissime consumere. nisi exsertim profiteri, reliquum in toto homine vitae quum nihil sit post corporis interitum, illud saltem vitalis aurae exiguum spatium summa esse cum voluptate transigendum. Hinc plures antiquorum, qua Graeci, qua Latini, saepissime monuerunt, quod in hacce dubiae fidei vita non essent deliciae procraftinandae. Duo ego tantum referam ex ipsis testimonia, quum possem sat plura. Facetissime omnium lib. V. Martialis Ep. 56. in hunc modum ad Posthumum inquit, ubi & ficto nomini suus lepor inest, illum vero usque adhuc non senserunt ejus interpretes:

Cras te vidurum, cras dicis, Postume, semper.

Dic mihi cras istud, Postume, quando venit?

(Aa 3)

Quan

Quam longe cras istud ubi est, aut unde petendum?

Numquid apud Parthos, Armeniosque latet? Jam cras istud habet Priami, vel Nestoris, annos.

Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?

Cras vires: hodie jam vivere, Posthume, se- rum est.

Ille sapit, quisquis, Posthume, VIXIT beri.
Et Anacreon pariter:

Τὸ σήμερον μέλει μοι,

Τὸ δ' αὖριον ὥς οὐδεν;

Hodierna curo tantum:

Quis cras futura novit?

Luxem.] Lux pro die pluribus, ut tenebrae pa- riter pro nocte. Ipse Arbiter cap. civ.

Quicquid luce fuit, tenebris agit. -----

Allis in re nota properantes parcimus. Item lux pro vita Petronius cap. xciv. *Meque à fatali jam meta revocavit ad lucem.* Unde Rhetoris patet argutia, quae in vocis est ambiguitate, apud Calpurnium Flaccum Declam. 42. quae est de Raptore excacato: *Erepta autem mihi lux est ante quam morerer.*

Tantum omnem scabitudinem animo, tanquam bonarum artium magister, deleret, sine cicatrice, &c.] Eadememmet sententiam innuere voluisse Pythagoram quodam symbolo auctor est Clemens Alexandrinus lib. v. Stromat. *Πάλιν ὁ Πυθαγόρας, ὁ χυτὸς ἀφαιρῶν ἀπὸ τοῦ πυρὸς, τὸ ἐν τῇ σποδῷ τύπον μὴ δόλιπτεῖν, ἀλλὰ τυγχεῖν, ἀσσετατῆν, καὶ παραπτεῖν ἀνθρώπους ἐξ ὧν ἐκ τρώματα. ὃ ὅτι τὸ τυφλὸν ἀφανίζει μόνον δὲν ὑπὸ πτεροῖ, ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες ἔχουσιν ἀπολιπτεῖν. ἐπὶ τὸ ἀναζήτατα παύσονται, καὶ ὁρῶντες αὐτὴν, καὶ πᾶσαν ἀταλαιδεῖν μνησικακίαν.* Rursus Pythagoras, olla ab igne sub- iata, praecipit, non relinquere figuram in cinere, sed eam confundere: *Et qui surgunt e cubili, con- turbare stragula.* Tacite enim significabat, non so- lum esse delendum fastum, *Et superbiam, sed ne irae quidem relinquendum esse vestigium.* Quum au- tem ebullire cessaverit, eam esse componendam, *Et omnem esse delendam injuriae memoriam.* Refert etiam Plutarchus Quaestionibus Convivialibus. Mirifice autem locus facit ad Petronii inlustra- tionem, de quo & supra locuti jam sumus. Ci- catrix hic Arbitro irae vestigium est.

Tanquam bonarum artium magister.] Plinius lib. xx. cap. 14. *Cato omnium bonarum artium magi- ster. Addit, deleret sine cicatrice, &c.* quod sci- te dictum est ad poetam eruditum, cujus animus cultiori ac placida doctrina excultus nescit omni- no difficiles ac tetricos mores. Ea mens Ovidii est 111. de Arte vers. 545. *eleganter expressa de vatibus itidem loquentis:*

*Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores convenienter eunt.*

Ecce etiam osculo iram finio.] Osculum olim ami- citiae habitum pignus solenne. adpositissime Plautus in Poenulo Act. 1. scen. 11.

Non sum iratus. AG. Da ergo, ut credam, javium.

Nunc autem, ut iterum Eumolpus osculetur Gi- tonem, amicitiae foedus osculis sancire dissimu- lata nequitia adgreditur. Foedera enim quum paciscebantur antiqui (saepius post bella id fa- ctum) sese mutuo osculantes obstringebant. Sic Petronius cap. cix. pacato jam civili illo in Li- cae navi bello. *In haec verba foederibus compositis arma deponimus: Et ne residua in animis etiam post fursurandum ira remaneret, praeterita aboleri osculis placet.* Praeterea equidem apud Heliodorum ob- servo, caput osculari, blanditias fuisse gratias agentis, adsentantisque. Ita lib. v. Calasiridi blanditur Phoenicius mercator, quod illi Cha- riciam desponderat. *Ἰπερὸς τῶν ἀκκοῦς, καὶ, εὐγε αὖ πατερ, ἔφη, καὶ ἄρα ἰσίδει πρῶτον τὴν κεφαλὴν. Ἰεβementer est delectatus, his auditis: Et, recte pater, inquit: simulque accedens caput osculabatur.* Et paulo ante ubi Nausicles Mitra- ni adsentatur, gratesque agit, ac simulat nimi- rum, ejusdem Mitranis beneficio suam Thisben jam recuperasse: *Τότε ἀσσεδωκῶν ἰσίδει τε πομπὴν τὴν κεφαλὴν ὁ Μιτράνης, &c.* Tunc adcurrens ille (Nausicles) osculabatur diu Mitranis caput, &c.

Itaque, quod bene eveniat, expedite, &c.] Fau- sta omnibus fere rebus auspiciandis olim precatio isthaec adhibita: *Quod bene eveniat.* Cato de re Rust. cap. 141. *Impera Suovitaurilia circumagi cum diis volentibus; quodque bene eveniat, mando tibi Mani.* Et Arbiter habet cap. cxvii. hisce ver- bis: *His itaque ordinatis, Quod bene feliciterque eveniret, precati deos.* Ita & Cicero lib. iv. Ep. Fam. 14. ad Plancium: *Alteris dicebas, te velle, quae egissem, bene ac feliciter evenire.* Plura exempla Briffonius congesti lib. 1. de Form.

Expedite.] Conligite, Nonius.

Barbis borrentibus nauta.] Mire res Arbiter ex- primit, ipfas omnino intueri, me-Hercules, facit. Habitus ille plane rusticorum est, inculto- rumque, puta nautarum, agricolarum, &c. Martialis lib. 111. Ep. 48. idem innuit:

Seras putator horridus refert uvae.

Idem Hippocentauro dedit D. Hieronymus in vita S. Paulli primi Eremitae: *Inter borrentia ora setis blandum quaesivit eloquium.* Graphice Varro effinxit lib. v. de L. L. *In corpore pili, ut arista in spica bordei, horrent.* Transulit & eleganter Dracontius in Hexaëmer. quum terram fecit ru- pibus horridam, ut pilis Petronius nautam.

Pars datur in tumulos, pars aspera rupibus bor- ret.

Praeterea, etiam qui macri, horripili sunt, & squallidi. ideo Vegetius lib. 1. de Re Veterinaria cap. 3.

cap. 3. *Est gracilis horrentibus pilis*, inquit. Qui corporis habitus vel ideo sane convenit mitigiter nautis, quod a marina fllugine semper illis fore macritudo proveniat. Mirifica vox id nobis exprimit, *Illegado*, ducta ab *hericio* animalculo spinis horrido. *Barbis* pro *barba* Latinismus iuxta ac Hispanismus est.

Et maris, inquit, tanquam prope diem *ignora*.] Expressi hic mores nautarum, qui sive, ut paratos vectores habeant, simulant festinare; sive, *quaeslus sui causa*, ut inquit Cic. Ep. 9. lib. xvi. Fam. Nemo autem ut Plautus *id* repraesentavit in Milite, ubi Pleusides nautam simulans ornatu exit naulerico, urgetque Philocomasium Act. iv. scen. vii. Ibi plura in feminarum mores lepida convitia sunt, ac denique subdit:

- - Philocomasium quaerito,

A matre illius venio: si nura est, eat:

Omnes miratur: nautam cuiusvis putaret.

Ast, prope diem, jam olim emendarunt recte viri eruditi.

Mercenarium suum jam olim dormientem.] Tonfor enim est, alibi *Corax* vocatus, de quo in Satyrico, & in Commentis, haud semel mentio fit. Supra & de Syris illis somnum mentientibus pater dixerat cap. xxii. *Et stertere tanquam olim dormientes coeperunt.*

In altum compono.] Alia scriptura, *in alutam*, nec inepte, uti infra cap. cii. Ego vos in duas jam pelles conjiciam, vinctoque loris inter vestimenta pro sarcinis habebo. Ubi & videndi interpretes. Id vero *inlatum* compono, quod litteratus vir comminiscitur, interpretaturque *inlatum*, id est, *ἐμπαλαιον*, non placet.

Et adoratis sideribus intro navigium.] Quae isthaec sidera? Equidem *Geminis* adfero illos Ledaes, quos sic Statius precatur lib. iii. Sylv. Propempt. Metii Celeris:

- - Proferte benigna

SIDERA, & antennae gemino confidite cornu, &c.

Et Horatius cum aliis navigantium Diis Od. xxi. lib. i.

Sic te diva potens Cypro,

Sic fratres Helenae, lucida SIDERA.

Quo & illud Plutarchi facit in Theseo, quaerentis nimirum, cur Tyndaridae ipsi *Aeacis* adpellarentur: *Επει οὗτοι οἱ Λεωγέτες, δια τὴν τῶν Ἀεακῶν ἐπιθεσίαν Ἀεακῆς δορυλάεσθαι. τὸ γὰρ ἄνω τους Ἀεακῆς, ἀεακῆς δορυλάειν.* Sunt autem, qui dicunt, sic nuncupatos propter siderum splendorem, nam *ἄνω*, quod est sursum, sive supra, *Ἀθηνιenses* *ἀεακῆς* ajunt. Ceterum *Veneris* sidus haud indigne potuit navigaturienti adorari, quia *sidus Veneris* navigationi prosperum, agnovit Acro. ex illo fortasse ortum, quod narrat Varro lib. ii. Antiquorum

divinar. *Aeneam Troja profectum, Veneris per diem stellam semper vidiſſe, donec in Laurentium agrum venit, ubi non est amplius viſa.* Fuere praeterea nautis & plures quondam alii dii salutare. *Aeolus*, teste uti supra Horatio: *Apollo* *Ἑλέων* Apollonio lib. i. vers. 359. Et *Νηυστό* Apollo, hoc est, navium servator, eodem Apollonio lib. ii. Eidemque etiam dicitur *ἑλεων*, & *ἑλεων*, hoc est, littoralis. Etiam *Hercules*, nam, ut Hyginus refert, non desuit, qui Dioscuros Herculem, & Apollinem fecerit; non Castorem, & Pollucem: Item *Isis*, Luciano auctore Deorum Dialogis, & Juvenale Sat. xii. vers. 26. Tibullocque: *Nymphae item marinae*; quas precantur plures apud Sophoclem extremo Philoctete: *Ac Lares permarini* (qui *ἑλεὶ διαπρόνιοι* in Glossis vocantur) Livio lib. xl. Et qui *Dii littorales* Catullo dicuntur Carm. 4. Priapusque ut infra ostendimus. Ac denique omnes *Dii marini*, quorum longa vulgatioque progenies.

Cap. C. *Hospitali*.] Eumolpo. In animum namque Encolpii redierat morbus zelotypiae: nec mirum enim. amoris quippe ingenium tale omnino est, ideoque cap. praeced. ipse jam apte praedixerat, *Non esse in amantium potestate furiosam emulationem.*

Sol omnibus lucet.] Id est, in publico, ut postea de aquis noster, & Seneca infra laudandus Natural. Quaeſt. Hinc lux Arnobio lib. i. Quis, ut subiectas res cernere, ut contrectare, ut considerare possitis, publicum istud lumen dedit? Vide autem Senecam de Beneficiis. Addit Arbiter: *Luna innumerabilibus comitata sideribus*, &c. cui integro loco consonum valde illud Martialis est Ep. 27. lib. ix.

Quod, rogo, quod scelus est; mollem spectare MINISTRUM?

Aspicimus SOLEM, SIDERA, templa, DEOS.

In publico tamen manant.] Sic parissime Seneca lib. iv. Natural. Quaeſt. cap. 13. Neronis de coctum, suppresso tamen nomine, insectans: *Hoc, quod illa (natura) fluere & patere omnibus voluit, cujus haustum vitae publicum fecit: hoc quod tam homini, quam feris, avibusque, & inertissimis animalibus, in usum large ac beate profudit, contra se ingeniosa luxuria redegit ad precium.*

Solus ergo amor furtum potius, quam praemium.] Acumen, quod hic ex furti & praemii oppositione quaesivit Janus Guilielmus cap. i. in Menaechnos Plauti, non parvi faciendum. eo enim mirifice induxit loco haud perspicuo. Symbolae quoque illius meminerunt. Nos insuper opportune addimus, furtum passim dici praeſcis scriptoribus de amoris opere, venerisque. ex potioribus nunc hosce adlubit referre. Catullus. El. ad Mallium:

Quae

*Quae tamen etsi uno non est contenta Catullo,
Rara verecundae furta feremus herae.*

Eleganter Tibullus El. 2. lib. 1.

*Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
Obvia, celari vult sua furta Venus.*

Propertius lib. 11. 23.

- - - *Nolim furta pudica tori.*

Saepius Martialis Ep. 35. lib. 1. ad Lesbiam:

- - - *Nec tua furta tegis.*

Ovidius Ep. Leandri ad Heronem:

*Interca dum cuncta negant ventique frētum-
que,*

Mente agito furti tempora prima mei.

Inde *furtivos* amores vocavit Catullus, *furtivam noctem* Ovidius, & *furtivos jocos*. Frustra autem erunt, qui dicunt de adulterio tantum dictum fuisse *furtum*. De ipsa namque veteribus concessa venire diserte Ovidius 1. de Arte vers. 33.

*Nos venerem tutam, concessaque furta, ca-
nemus,*

Inque meo nullum carmine crimen erit.

Immo vero nolo habere bona, nisi quibus populus inviderit.] Alibi & hunc locum inlustramus. Hic vero, bona, pulcrum amasium equidem amasiamve interpretor. Sic Propertium capio lib. 11. El. 3. ubi impense admodum Cynthiae dotes miratur.

Non, non bumani sunt partus talia dona:

Ista decem menses non peperere bona.

Contraria autem ex diametro erat Tibullo mens, volebat quippe omnino habere bona, quibus populus invideret. Sic lib. 1v. ad amicam Carm. XIII. v. 6.

Aetque utinam posses uni mihi bella videri:

Displaceas aliis, sic ego tutus ero.

*Nil opus INVIDIA est, procul absit gloria
VULGI: &c.*

Planius adhuc mentis Tibulli rationem reddit Aufonius Epig. 70.

*Deformem quidam te dicunt, Crispa, at ego istud
Nescio, mi pulcra es, iudice me satis est.*

*Quin etiam cupio, junctus quia zelus amoris
est,*

Ut videre aliis foeda, decora mihi.

Vietus, & senex.] Proba haec lectio. inquit Festi Epitomator: *Vietus, languidus, sine vi, & naturalibus privatus viribus.* Sic Terentius in Eunocho:

Hic est vetus, vietus, veterinosus senex.

Ad quem locum ait Donatus: *Araneae vestem* Lucretius vietam adpellat putri mollietie praeditam. Plura Zinzerlingus cumulat cap. 6. Promulgid.

Dissidentem.] Jam dudum est, quum ego legerem hic *dissidentem*. mirifice enim ad mentem Encolpii, verbis praecedentibus conceptam, facit legitima scriptura. Omnino de senis frugalitate Encolpius diffidebat, pariterque de fide erga i-

psum servanda: solatium tamen suspiciosae amoris sui sollicitudini quaerebat, dum, falso licet, ambibat sibi persuadere, prae senilis aetatis inertia minime injuriam Gitioni Eumolpum esse facturum. Id igitur prorsus est, *fraudare animum dissidentem*. nam cum Encolpius haberet animum de Eumolpi amicitiae fide plane diffidentem, fallebat se ad rem composito similis imbecillitatis solatio. Juvant & verba: *Hoc*, id est, Eumolpi imbecillitatem, *ut infra fiduciam posui*. quod est, ac si diceret, postquam de fide Eumolpi desperavi, solatium id ex ejus senectae petium anxius amator aucupatus sum. Nostrae autem emendationis Douzam P. Meursiumque invenio approbatores: eaque propter, ac facile, quippe (quod caput est) commissum illud plane fuit mendum, novam lectionem in textum recepi haud cunctabundus. Janus vero Edoardus mordicus *dissidentem* retinebat, Jacobo Boevinio referente, interpretabaturque, diffidentem ab hac se animum.

Quam bene exsulem exciperet.] De se ipsa Tryphaena loquitur, & ait: Quam bene deus ille me exsulem exciperet! & quam propitium illum equidem deum experirer! Patet ex sequentibus, quum post pauca inquit Eumolpus: *Quid porro ad rem pertinet, si dixero Lycam Tarentinum esse dominum hujus navigii, qui Tryphaenam exsulem Tarentum ferat?*

Diu vocem conlegi.] Prae timore, apte. Sic apud Achillem Tatium inquit Leucippe lib. 11. *Μὲν δὲ ἀναπραγνίζων διὰ τὸν φόβον δυνάμενη, φόβου γὰρ γλώττις ἐστὶ δεσμός.* Ut neque vocem praetimore mittere possem. linguae enim vinculum timor est.

Per fidem, inquam, pater.] Jurisjurandi hic species est, *per fidem*, ut supra cap. xxiv. quod jam monuimus. Alias deprecationis fuit, & obtestationis, uti & nos ibidem.

Super constratum navis.] Super constratis navium olim navigantes dormisse, nil ambigendum, vel ipso Petronio teste. Nae *super constratum* puppis cubantem etiam ponit dominum navis Licam, in insomniisque (quod indubium est, ibi voluisse Petronium) loquentem. sic supra hoc capite: *Sed repente, quasi destruyente fortuna constantiam meam, ejusmodi vox super constratum puppis congenuit.* Quum autem *constratae* naves procul dubio sint, quas Caesar saepius *testas* vocat, cave autem credas, *constrata* illa Petronii, super quae cubilia erant, catastromata fuisse, pavimentaue superiora, quibuscum testa nimirum foret navis illa constrata: nam loca illa parum enim opportuna forent nocte ad quiescendum. quapropter de aliis ergo tabulatis inferioribus Petronius capiendus, quae, quod in illis stragula consisterentur, dubio procul *constrata* nuncuparentur simpliciter, participio in nomen commutato.

Cap.

Cap. CI. *Post hoc fulmen attonitus.*] Apte, nam fulmine tacti manent attoniti, quod saepius adtingimus opere in isto. Plane hoc edocet S. I-fidorus lib. x. Orig. Attonitus veluti furore quodam instinctus atque stupefactus: *Didus autem attonitus à tonitruo strepitu, quasi tonitruo stupefactus, & vicino fulgure, aut à tactu proximus.* Idem Servius ad III. Aeneid. Inde, *Tonto*, Hispanis vocatus stupidus homo, stultusque, & ipse, qui adtonitus, Graecis ἐμπόνητος: Quomodo autem fulmine icti stupeant, eleganter expressit Ovidius lib. 1. Trist. El. III. vers. 11.

Non aliter stupui, quam qui foris ignis ictus
Perit, & est vitae nescius ipse juue.

Animum egit.] Hinc lusum petivit Seneca Ep. 26. *Quid egeris, tunc adparebit, quum animam ages.* Aptissimum similibus joci verbum agere, quorum plena seges apud Martialem. Sic & ridicule transulit Plautus Trinummio IV. III. 84.
- - - *Res quum animam agebat, tum esse of-fusam oportuit.*

Mors venit, quae, nisi per te licet, potest esse pro munere.] Sensus est, mors venit, quae si per te non licet, id est, si à te non impeditur, & omnia facis, quo minus moriamur, potest esse pro munere, hoc est, tandem nobis munus erit, Deorumque beneficium, utpote tot malorum finis ac meta. Ubi & Ovidium exprimit lib. 1. Trist. Eleg. II. vers. 52. idem profitentem:
- - - **MORS MIHI MUNUS ERIT.**

Huc facit & fragmentum illud adulterinum hic insertum, & in Parisina editione vulgatum ann. 1585. *Et mortis banc à te ineam gratiam.* Verba sunt desperantis, uti & illa: *Aliquando totum me fortuna vicisti.* Patrocinium autem ab Eumolpo petere, certum est: *Miserere*, inquit ad ipsum Encolpius, morientium, id est, pro consortio studiorum commoda munus. est ergo, *Nisi per te licet, ἀρχαὶ σμῆς.* Potest esse pro munere, fortassis est, pro munere, quod tibi Licas dedit, ut nos in suam navem inferres. Itaque Eumolpi purgatio à calumnia illi objecta subsequitur tempestiva: *Inundatus hac Eumolpus invidia, jurat per deos deasque, se neque scire, quid acciderit, nec ullum dolum malum consilio adhibuisse.*

Inundatus hac Eumolpus invidia.] Huncce locum paullo ante interpretari conabamur, cum illo conferentes cap. xcvii. *Amolitur Ascylos invidiam*, quem adi.

Et familiae negotiantis.] Nihil hic auxilii ab interpretibus. mihi autem res non adeo manifestaria familia negotians est visa, ut de illa nunc cogitare, duxerim prorsus inutile. Plures antiquis familiae memorantur, sed de illis in praesentia à nobis non instituitur sermo. hic vero adferimus, Licae illam familiam fervorum haud dubio fuisse. Sic Ulpianus inquit: *Familiae adpel-latione omnes, qui in servitio sunt, continentur.*

At hoc vulgare: sed addis, Martianum JC. *servos negotiatores* designare, qualesque essent verbis istis exponere l. 65. de Leg. 3. *Legatis servis, exceptis negotiatoribus, Labeo scripsit, eos legato exceptos videri, qui praepositi essent, negotiis exercendi causa, veluti qui ad emendum, locandum, conducendum praepositi sunt.* De quibus ego & Senecam capio cap. 13. de Constant. Sapient. *Num moleste feram, si mihi non reddiderit nomen aliquis ex his, qui ad Castoris NEGOTIANTUR,* &c: nam de persona valde contempta sermo ibi est divino philosopho. Itaque de istis & Petronium accipiendum fors adfirmas. Mihi autem non placet. nam mens mea omnino est, Petronium significare, ex fervorum commercio genus negotiationis Tarentinum Licam tractasse, exindeque lucrum fecisse, nimirum hic emendo servitia, & vendendo alibi. *Negotiatio enim ex emto & vendito constat, ut ait Seneca lib. III. de Beneficiis cap. 38.* Hoc enim planius fiet ex nostris quae de negotiatione infra observamus ad cap. cxvii.

Hic est Cyclops ille, & archipirata.] Hic Cyclo-pem Arbitro dici pro archipirata, monuit jam pridem vir doctus, Polyphemum Cyclo-pem maximum intelligens proculdubio. mihi vero satis non constat, quam recte illud notatum sit. Nam, licet nonnihil quidem cum piratis monstrum illud Siculum habuerit commune, & huc faciat, quod de illo, Galateae pulcritudine capto, profert Ovidius lib. XIII. Metam. vers. 769.

- - - *Et tutae veniunt, abeuntque carinae:*

Nunc enim εἰρωνικῶς duo enunciat Eumolpus, innuens videlicet, nec dirum Cyclo-pem Polyphemum Licam esse, nec archipiratam; itaque ullas insidias ab ipso non parari, quae sane Cyclopi illi, piratistae vix unquam desuerunt. Ast vero, ubi instans periculum agnovit, respuit senex, & antrum Cyclopi illos intrasse, inquit. quaerendumque necessario esse aliquod effugium, si naufragium fors non contingeret, quae potissima est ab piratis evadendi ratio. Archipiratae cujusdam memoria existat in fragmento Diarii antiquissimi, anni nempe post R. C. DXXCV. pridie K. Aprileis: DEMIPHON. ARCHIPIRATA. CAPTVS. A. CN. LICINIO. NERVA. LEGATO. IN. CRUCEM. ACTVS.

Ringite nos antrum Cyclopi intrasse, quaerendum est aliquod effugium.] Et antrum Cyclopi, memoratur Rufo, & P. Victori in 2. regione urbis Romae. Sed de illo Arbitro nunc non est sermo, nam plane ad Homerum adludit lib. IX. Odyssaeae, ubi Ulysses ingressum suum narrat in Polyphemi antrum: deinde quo astu excaecavit Cyclo-pem: ac demum ipse, & reliqui sex focii, omnes arietes induti, ex Orci cancellis liberi e-vaserint. Eo eleganter satis & supra respexit ver-bis
(Bb) bis

his illis cap. xcvi. sic ut olim Ulyxes pro ariete adhaesisset, quod jam monuimus.

Languentem.] Aegrotantem. sic post pauca hoc capite: *Et quis non dare manum languentibus volet?* Lexicon vetus: *Νοτῶ. Languo*, aegrotō. & *Νοσεῖν. Morbosus, languidus.* Ita Aufonius Epig. 74.

Languentem Cajum moriturum dixerat olim Eunomus.

Opertis capitibus an nudis.] Observare hic plane ex Arbitro licet, aegrotantes, ac valetudinarios obtectis capitibus foras procedere consuevisse. aliter enim mollitie essent notati, qui velassent capita, ut alibi dicitur. Firmat & illum morem, quod de Claudio Imperatore refert Suetonius ejus vita cap. 11. Ob hanc eandem valetudinem, & gladiatorio munere, quod simul cum fratre memoriae matris edebat, palliolatus novo more praesedit. Qui locus non dubio capiendus de palliolis illis, quibus moris erat includere capita, idque Trimalcionem facit, supra jam vidimus cap. xxxii. Pallio enim coccineo adrasum incluserat caput. Firmat omnia & Pelignus Poëta lib. 1. de arte vers. 733.

Aegrum tu facito ut similes; nec turpe putaris,

Palliolum nitidis imposuisse comis.

Quem locum ex vetustissimis membranis sic restituit Salmasius, quum vulgati libri exhibeant: *Pileolum nitidis*, &c. Sed verum quoque est, diversis rebus antiqui quod caput tutati sint.

Et quis non dare manum languentibus volet.] Senem, valetudinariumve sublevare (quod obiter monebo) consuetudo non est, ut cuidam vocatur, sed homini, modo impius barbarus non sit, ingenua miseratio. Sic de Antonino Pio Capitolinus in ejus vita cap. 2. *PIUS cognominatus est à senatu, vel quod socerum fessa jam aetate, manu, praesente senatu, levaverit: (quod quidem non satis magnae pietatis est argumentum, quum impius sit magis, qui ista non faciat, quam pius, qui debitum reddat,)* &c. Quid ergo jam nunc quaerit Criticus alius?

Cap. CII. *Et per funem lapsi descendimus in scapham, praecifoque vinculo.*] Funis ipse scaphae vinculum, quo navi ea adligabatur. Plane indicat paulo infra Arbitrator ipse: *Per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum regione FUNIS descendit, qui SCAPHAE CUSTODIAM TENET.* ita & Achilles Tatius lib. 111. p. 159. οἱ μὲν γὰρ ἐπιβάντες ἤδη τὸν κέλον ἐκπύον, ὃς συνδέει τὴν ἐφελκίδα τῷ σκάφει. Nautae enim jam funem, quo scapha navi adligabatur, praecidebant. Sic & S. Paullinus Carm. 13. ad Cytherium de scapha loquens:

*Ut fune rupto, quo cobaerebat rati,
Dimitteretur aequori.*

Longis enim navigiis additae semper, ut illis

subserviant, ejuscemodi naviculae parvae. Quod & ibidem Paullinus:

Scapham sequacem quadremis machinae, &c.

Utique gubernator, qui pervigil nocte siderum quoque motus custodit.] Noctu ex siderum motu navigationem dirigebant antiqui. quod indubium, pluresque alii, & Petronius hic plane subindicant. Ast interdum? Res est valde difficilis, quum magnetis vim, ac miram naturam, hoc est, pyxidis nauticae usum neutiquam habuerint cognitum prisca. Id nos aperte docuit Leontius Mechanicus in constructione Arateae Sphaerae: καὶ γὰρ καὶ οἱ πλωζόμενοι εἰ δια μηχανικῶν ὀργάνων, καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ δια ψιλλῆς ἀναβλέψεως, καὶ παχυμερῶς, τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν ἐμὲλλον ἐπισκοπεῖν. Navigantes enim non mechanicis instrumentis exquisitis, sed simplici suspensu, & crasso modo, stellarum positum considerare solent. Ego autem ex Apollonio didici, navigationem veteres interdum è solis cursu moderari consuevisse. sic inquit Argon. 1. vers. 107.

— Ἐπὶ δὲ ἀνεμοῖο θυέλλας

καὶ πλόνον ἢ κλίω τε καὶ ἄσει τεκμήρασθαι.

— - - Egregius vero (Typhis) venti procellas

Et navigationem A SOLE, & ASTRIS con-

gestare.

Ubi Scholiastes: Ἀγαθὸς μὲν καὶ ἡμέρας τῷ ἡλίῳ, νυκτὶ δὲ πρὸς τινὰ τῶν ἀστέρων, τὸν καίρον ἔπλετ τεκμήρεσσιν. Optimus **INTERDIU** quidem **EX SOLIS CURSU**, **NOCTU** vero **EX SIDERE** aliquo, navigationis tempus praevidendi. Ideo ergo quum coelum nubilum erat, minime ubi versarentur, sed per vastum pelagus errabundi vagabantur. Plane id ostendit Virgilius lib. 111. divini operis vers. 203. quod, puto, non viderunt ejus interpretes:

Tres adeo incertos COECA CALIGINE SO-

LES

Erramus pelago, totidem SINE SIDERE

NOCTES.

Necessario ergo navigationi pervigilaret, ut Arbitrator ait, nocte gubernator, quod & D. Paullinus Carm. 13. pariter dixit:

Cunctis soporem suaserat tranquillitas,

Tantum gubernator vigil, &c.

Praecipitari viribus.] Nempe, in mare, ut paulo post inquit: nocte servos praecipitasse se in mare. *Spiritum.*] Vitam Cicero: *Auferre spiritum sine sensu doloris.* saepius alias. Curtius lib. vi. *Nil est miseris mortalibus spiritu carius.* Alii. Non viderunt Lexicographi vulgares. Hinc & plures Petronii loci interpretandi. Sic itidem anima. Arnobius lib. 1. *Morsu animam serpens tollit.*

Labris.] Scilicet pellium. parissima nos translatione, *boca de costal, boca de talego*, dicimus.

Conclamabo deinde nocte servos poenam, &c.] Apte

pte, ut vestorum absentivorum sic rationem redderet: aliter enim suspectus foret ipsorum discensus.

[Quibus non soleat venter injuriam facere:] Ommino capiendus locus de strepitu obsceno, cujus mentio cap. cxvii. convincunt & sequentes strepitus, stertantium nimirum, & stercantium.

Hoc genus furti semel mihi feliciter cessit? Prisca scriptura erat: *An quia hoc genus furti semel mea feliciter cessit?* Unde Scioppius ad oram libri mei faciebat: *An quia hoc genus furti semel antea feliciter cessit?* & fors non male, ut simile ejus sit cap. xvii. *Aut ubi fabulas, & antequam iura latrocinia didicisset?* Ubi autem id genus furti feliciter Encolpio cesserit, hodie non comparet.

[Tranquillitas nos tenuerit.] Ipse explicat cap. cix. *Et quia repentina tranquillitas intermiserat cursum.*

[Statuarum ritu patiemur pamos & vincula?] Hunc locum haud infeliciter putamus supra jam enucleasse, quum sermo nobis super verbis illis esset cap. lxxxiii.

Sola pruinosis borret facundia pannis.

[Tanquam litterarum studiosus utique atramentum habet.] Hocce atramentum est, quod Vitruvius vocat *librarium*, Cornelius Celsus *scriptorium*, id est, quo scribebant antiqui: nam atramenta habuere alia, nempe *testoria*, sive *pietoria*, & *sutoria*. Membranis, quibus Eumolpus scribebat, ut infra patebit cap. cxv. illud erat omnino destinatum. Fuligine conficiebatur, cameris fumum non emittentibus adhaerescere, uti docet Plinius lib. xxxv. cap. 6. Vitruvius loco laudato, & Dioscorides lib. v. Plinius autem agens de atramentis inquit: *Adulteratur fornacum balnearumque fuligine, quo ad volumina scribenda utuntur.* Unde & Petronius cap. cviii. recta oratione locutus est, non figurata: *Ut vero spongia uda facies plorantis deterja est, & liquefactum per totum os atramentum, omnia scilicet lineamenta fuliginea nube confudit, &c.*

[Hoc ergo remedio mutemus colores.] Pari ratione mox ait, *medicamine.* Sic Commodianus MS. lib. ii.

Nec non & inducis malis medicamina falsa.

Ac deinde:

Mala medicatis quodam superducto rubore.

Salmastius item observat ad Probum Flavii Vopisci, cap. ult. *colores mutare*, priscis dictum de re scilicet, quae unum tantum colorem haberet, ut Arbitro nunc, Horatio etiam lib. i. Ep. 16. & Vitruvio lib. viii. cap. 7. Verum enim vero illud erat hic majori animadversione dignum. Nempe quod corporis colores saepe, haud secus ac Encolpius vult, veteribus quondam mutati. Corpora quidem ipsa infecti res simulabant varias. Insignis locus est ei patefaciendo apud Paterculum mihi jam dudum notatus lib. ii. cap.

83. ubi de L. Planco loquitur vestito in numen maris. *Plancus quum COERULEATUS, ET NUDUS, caputque redimitus arundine, & caudam trabens, genibus innixus Glaucum saltasset in convivio.* Plane etiam inquit, quod nudum corpus referebat coeruleum colorem, fucis nimirum ac pigmentis ei accersitis.

[*A capillis usque ad ungues.*] Proverbialis locutio est omni ratione familiaris. Hispani dicunt: *De los pies ala cabeza.* sic Galli, Itali hodie, alii. Cic. pro Rosc. Comoedo: *Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum, &c.* Sed hoc protritum.

[*Et increta facies, ut suos Gallia cives putet.*] Non, quod infici creta consueverint Galli, sed quod albi colore, patet. inficias namque it, ut Aethiopes habeantur, fat fore atramento inlini. Praeterea Gallos a niveo lactis candore dictos olim, opinio vetus obtinuit. *Lac enim Graecis γάλα est.* Sic Mantuanus:

Igne mens Gallis, & LACTEA corpora, nomen

A candore datum.

Unde & Virgilius splendet lib. viii. Aeneid. vers. 600.

Virgatis lucent sagulis, tum LACTEA colla Auro inneduntur.

[*Nec vestem atramento adbaesuram.*] Hypallage enim est, pro, *nec vesti atramentum adbaesurum.* quod plane & ostendunt sequentia.

[*Non accersito ferrumine.*] Quod genus istud ferruminis prorsus, ego existimo, hodie ignotum est. licet ex Arbitro conligere liceat, qualis ejus effectus, & cuinam usui adhiberetur olim. Liquet enim, insuper addi fuisse indubie solitum illis depictis rebus, quibus, aqua dilui & obliterari, proclive foret. Ast vero eodem supra inducto, minime in posterum obliterationi picturae illae relinquebantur obnoxiae. Erat igitur gluten quoddam, bitumenve factitium, simile prorsus illis, quae apud nos, *barbizes*, vocantur, & Germanos *Fürnis*.

[*Numquid labra possumus tumore terribilo implere? numquid & crines calamistro convertere?*] Parrisiense Aethiopem graphiceque describit auctor Moreti:

*Afra genas, tota patriam testante figura,
Torta comam, labrique tumens, & fusca colore,*

Pectore lata, &c.

Ubi fuit, qui tentaret, tota illud in testa convertere, ineptissime sane quum subdat, *fusca colore*, & id esset *ταυτολογεῖν*. Potius summa elegantia inquit, tota figura Aethiopem patriam testari. nam, ut recte Petronius docet, color non sufficit.

[*Numquid & crines calamistro convertere?*] Auctor Phallicorum Carm. 45.

(Bb 2)

Quum

Quum quendam rigidus deus videret,
 Ferrenti caput ustulare ferro,
 Ut Maurae similis foret puellae.

Fervens ferrum calamistrum est.

Nunquid barbam peregrinatione figurare.] Isthæc antiquior lectio juxta ac probior. Tactur valide illam Tranquillus in Nerone cap. LI. Circa cultum habitumque adeo pudendus, ut coram semper in gradus formatam, PEREGRINATIONE Achaice etiam pone verticem summiserit. Praeterea Satyrici genio & peregrinationem vocabulorum quis nescit convenire? Scioppius tamen in meo libro emendabat, peregrini ratione, id est, exotico more. sed prima scriptura indubia magis est.

Color arte compositus inquinat corpus, non mutat.] Speciem proverbii habet, & dici poterit aptissime de iis, quae, quum in facie fucanda nimum quantum temporis consumant, nihil proficiunt, immo potius & operam perdunt, & faciem, transferreturque haud incommode ad alia. Eadem omnino & veteris Poëtae sententia est, hocce disticho comprehensa:

Dum sumit cretam in faciem Sertoria, cretam
 Perdidit illa simul, perdidit & faciem.

Parum ergo fucum prodesse, hoc est, ut Petronius loquitur, corpus non mutare, vel elegans Lucilii Poëtae Graeci Epigrammation possit satis adstruere ex Antholog. Graec. lib. II. cap. IX. Epigr. 9.

Τὴν κεφαλὴν βάπτεις. γῆρας δ' οὐκ ἔποτε βάπτεις,

Οὐδὲ παλαιὰν ρυτίδα σκτανύσεις.

Μὴ θῖναι τὸ πρῶσσωπον ἅπαν ψικυῖν καὶ ἑπώπῃ,

Ὅτε πρῶσσωπῶν, καὶ πρῶσσωπον, ἔχει.

Οὐδὲν γὰρ παλαιὸν ἐστὶ. ἢ καίνεαι; ἔποτε φέρεται
 Καὶ ψικυῖν τὰ ἔχει τὴν ἑπώπῃ ἑλάνω.

Saepe caput tingis nunquam, tinctura senectam,
 Aut tensura, genis quae tibi ruga tuis.

Parce igitur faciem cerussa condere totam,

Pro facie ne sic larva tibi maneat.

Ecquid adduc restat? quid quaeris fallere? nunquam

Ex Hecuba fucus reddiderit te Helenam.

Cap. CIII. Hic continuo radat.] Novacula: ea quippe rasura fiebat. Varii namque antiquis depilandi erant modi. Tres disticho uno comprehendit Martialis lib. VIII. Ep. 87. ubi sane & omnes complexus, qui à nuperis additi:

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,

Pars vulsa est; unum quis putet esse caput?

Forfice ergo, sive forficula, tondebant, nos vocamus Tiferas. ideoque bene ex nostris, qui, Tiferas, quasi tonsorios dici autumant. Novacula radebant, cujus haud infrequens apud Petronium mentio. Volsellis vero, aut medicamentis velle-

bant. Praeterea forficulis per postinam attondebant, strictim novacula. Insignis locus Plauti est Captivis II. II. allegorice loquentis de tonsoribus:

Nunc senex est in tonsrina: nunc jam cultros adinet,

Ne id quidem involucre injicere voluit, vestem ut ne inquinet.

Sed utrum strictissime attonsurum dicam esse, an per postinam,

Nescio Verum si frugi est, usque admutilavis probe.

Nota etiam & verbum admutilare, quo non semel ea notione usus Comicus ille, & ad cutem admutilare. Unde nostrum, motillar, fluxit indubie.

Sed etiam supercilia.] Capitis rasura servis omnibus semper fuit communis. at superciliorum, tantum servi nequam, feditiosi, fugitivi. Inde & mores C. Fanni Chacreæ conligit eleganter Cicero pro Roscio Comodo: Nonne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrafa, olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur? Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum (si quam conjecturam adfert hominibus tacita corporis figura) ex fraude, fallacii, mendaciis, constare totus videtur? qui idcirco capite, & superciliis semper est rasis, ne ullum pilum viri boni habere dicatur. Habet & illa ab utero proles, ideo antiquitus non liceat alii cuivis abraderet. Sic Pollux erudit cap. 4. lib. II. segm. 50. Καλὸν αἰ τὸ ἔρριον κεφαλῇ μὲν τὰ πρὸς τῇ ἐνὶ μέρῃ, ἔχει δὲ τὰ πρὸς τοῖς κροτάφοις. ἀδραρυλαλέον δὲ, ὅτι καὶ συναπαλαυνῶν αὐτοὶ αἱ τεύχεα, ὥστε καὶ αἱ ἐν βλεφάροις, ὅθεν μέγαν ἀπέρχονται θυμὸν τὰς ἄλλας τεύχεα οἱ τὸ Αἰγυπτίων ἱερεῖς. Superciliorum autem capita dicuntur partes hae, quae circa nares sunt; caudae vero, quae circa tempora. Observandum vero est, quod hi pili una nobiscum nascuntur, sicut & hi, qui in palpebris sunt. unde ab his solis, quum reliquos omnes radant, Aegyptiorum sacerdotes abstinent. Ast Polluci (quod mirum est, minimeque praetermittendum) adversatur plane Synesius in Calvitii encomio: Ἦδὴ δ' ἐγὼ κρατεροῦ καὶ τὰς ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὰς ἑπώπῃ καὶ ἐπὶ βλεφάρων ἀνεχομένους τεύχων. Ego vero etiam sacerdotes in Aegypto vel ipsis ex palpebris prominentibus pilis non peperisse, intelligo. Ideoque in Aegypto Eudoxum una cum sacerdotibus degentem ἐπὶ τῶν τε ἑπώπῃ καὶ ὁφρύς facit Laërtius extremo lib. VIII. hoc est, rube, superciliisque rasum. Itaque supercilia radere, infame apud quosdam non fuisse, Lucianus prodidit in Dial. de Dea Syria: Ἀνὴρ εἴτ' ἂν ἐς τὴν ἱερὴν πόλιν πρῶτον ἀπικνέσσει, καὶ φάλην μὲν ὅδε, καὶ ὁφρῦας ἐξέρχτο. Vir quispiam quando primum in sacram civitatem abit, caput ille quidem, & supercilia tondere solet. Sic factum & in

in luctu, Artemidorus adserit lib. I. Onirocrit. cap. 2. 7. *Εἰς τὸν γὰρ τελευτῶν ἐπὶ τῶν τοῦ τελευτῶντος ὄψας ἔχει.* Pictus enim mos est, in luctu super illa *ναυῶν*. Aliquando fuit & mollitiei specimen. Sic Scipio Africanus Paulli F. inter pleraque alia, quae P. Sulpicio Gallo obiectare solebat, id quoque probro dedit, ferente A. Gellio lib. VII. cap. 12. Ecce verba ipsa Scipionis: *Nam qui quotidianis unguentatus ad corporis speculum ornatur; CUFFIS SUPERCILLIA RADANTER; qui barba volssa, feminibusque subjugis ambulet; qui in convitiis adolescentulus (lege, adolecentulus) cum amatore, cum cithridota tunica, inferior adcubuerit; qui non modo vinosus, sed virosus quoque: eumne quisquam dubitat, quin idem fecerit, quod cinaedi facere solent?*

Frontes notans inscriptione solerti, &c.] Inscripti servi olim, praecipue nequam, fugitivi, hoc est, litteris, notisque per totam faciem puncti. Sed nihil hocce inculcatum magis, quo de plura Baronius Cardinalis notis ad Martyrol. Hieron. Alexander Comm. in Int. Canon. Franc. Connanus secundo Commentario Jur. Civil. Elias Vinetus ad Aufonium, Heraldus ad Martialem, copiose & Lipsius, & postea Pignorius opere de Servis.

Umbra supplicii.] Umbram supplicii vocat, quod reapse non erat, etsi aliquid esse videbatur. sic usurpat eleganter Circe codicillis cap. CXXIX. *In umbra voluptatis diutius lusi.* ubi nos plura. Ipsum mimicum supplicium *adumbratam* inscriptionem vocat cap. CVI. *Nunc mimiciis artibus petiti finis, & adumbrata inscriptione derisi.*

Et notum fugitivorum epigramma.] Quale ergo illud fuit? Nobis hodie non adeo notum. Lipsius autumat, litteras fuisse, aut plura verba, quae crimen continerent, supplicii quoque causam: venit. *Cave à fure, Cave a fugitivo:* Pignorius vero ipsammet inscriptionem, quam in eorumdem fugitivorum collaris, & aereis lamellis incidi, moris erat. Nam quum Constantinus humaniter vetuisset, in facie noxiorum scribi, quod non liceret faciem maculari, quae ad pulcritudinis coelestis imaginem esset effigata, oris ideo contumelia in collaria translata fuit. Se autem Romae collare vidisse, testatur ipse Pignorius in libro de Servis cum tali inscriptione: **TENE ME, QUIA FUGI, ET REVOCA ME DOMINO MEO BONIFACIO LINARIO A**

 Ω X. Ubi apud illum plura id genus Epigrammata. Hic autem de amantissimi fugitivo elegans tantum Aufonii unum, duove, nam Scaliger ipsum dividit, adscribere adhibuit:

I.

Tam sequis scriptor, quam lentus, Pergame, cursor,

Fugisti; & primo captus es in stadio.

Ergo notas scriptor tolerasti, Pergame, vultu,
Li quas ingratum dextera, frons patitur.

II.

Pergame, non recte punitus, fronte subisti
Supplicium, lentae quod meruere manus.

At tu, aut dominus, peccanti membra coerec:
Injustum falsos excruciare reos.

Aut infertile hanc, quae non vult scribere,
dextram,

Aut profugos ferri pondere nescis pedes.

Geminus isti est & Martialis jocus, re tamen ab simili, lib. III. Ep. 85. quem vide; plures vero Graecorum Epigrammatum.

Epigramma.] Sic etiam ab Aristotele in Rhetoricis inscriptiones reorum & tituli adpellantur *Epigrammata*. Sic & Jurisconsulti nominant, observatque ad Martialem Raderus in Analectis. Ast Petronio cap. CXV. *Dum epigramma mortuo facit, sepulchralis inscriptio est.*

Stomachum nausea gravem.] *Gravem*, id est, morbo adfectum. Sic divinus Seneca usurpavit lib. VI. de Benef. cap. 38. *Medicis gravis annus in quaestu est.* Sive, quia gravis nausea, exonerabat vomitione. *Nauseam* autem, quae plerumque mari commeanibus accidit, odoratus inprimis insuetus, deinde timor Punicae maris fidei, adferentibus priscis Medicinae doctoribus, solent concitare.

Exsecratusque omen, quod imitaretur naufragorum ultimum votum.] Cap. sequenti, quod sequitur, planius hocce explicat: *Audito enim, non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues, neque capillos deponere, nisi quum pelago ventus irascitur.* Nescio an unus, idemque ritus iste cum illo sit, cujus haud infrequens existat apud veteres scriptores memoria, naufragos nempe, postquam ex procellarum discrimine evasere, diis marinis consuevisse crines consecrare. Ejus unicum tantum huc adscribam testimonium, Lucianique Epigrammation erit, si Lucilli non est, ut mavult Brodaeus:

*Γλαυκὴ καὶ Νηρεΐ, καὶ Ἰσιὶ, καὶ Μελικέρτῃ.
καὶ βοδὶν Κερνίδῃ, καὶ Σαμοθρακῇ, ποταμῷ.
Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λακκιδίῃ, ὅδε νεκρὸς εἰ
τὰς τεύχεα. ἐκ νεοθαλῆς ἀπὸ τοῦ δόειν ἔχω.*

Latinum sic reddidit Ursinus Velius.

Glauce tibi, & Nereo, Inoque tibi, & Melicertae,

Et, Neptune, tibi, & quos Samothracae habent,

Servatus pelago Lucillius, banc ego tonsus,
Quum sit nil aliud, dedico caesariem

Nos vero hic amplius non addimus, nostrum
(Bb 3) quip-

quippe laborem praeoccupaverunt jam eruditi interpretes.

Cap. CIV. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere.*] Quinque somniorum genera Macrobius designat lib. 1. de Somn. Scip. cap. 3. quod & in praesenti adire operae foret pretium non inutile. Porro isthaec Lycae, & Tryphaenae somnia omnino ad tertium genus, quod *χερματισμὸν* ille vocat, id est, oraculum, debent referri. Sic de eo inquit ipse Macrobius: *Est oraculum quidem, quum in somnis parens, vel alia sancta gravissae persona, seu sacerdos, vel etiam deus, aperte eventurum quid, aut non eventurum, faciendum, vitandumve, denunciatur.* Eumolpus autem ad quartum genus trahere nitebatur, quod *εὐπνίαν*, sive *insomnium*, nuncupatur. de eo sic concinne satis ipse addit scriptor: *Est enim εὐπνίαν, quotiens cura oppressi animi corporisve, sive fortunae, qualis vigilantem fatigaverat, talem se ingerit dormienti.* ac deinde pluribus. Eadem est & verbum sequentium sententia. Subdit ergo Eumolpus:

Quicquid luce fuit, tenebris agit, exemplisque confirmat. Similia pene sunt, quae de somniorum differentiis Artemidorus Oneirocrit. lib. 1. cap. 1.

Secundum quietem.] Cicero 1. de Divinat. *Quae ei secundum quietem visa sunt.* Nam Minutio Felice adfertore: *Etiam per quietem deos videmus, audimus, agnoscimus.*

Scito à me in navem tuam esse perductum.] Plene inferius causam edimus, cur sibi infensum hic, & ubique, Priapum experiatur Encolpius. Nunc vero insuper addimus, apte à Petronio fingi, quod nauticam istam vindictam fumat etiam Priapus, utpote qui marinum numen antiquis fuit quoque habitus, navigantiumque praefes. Plures Graecorum poetarum evincunt, quorum pauca, adposita tamen, nunc loca afferimus. M. Argentarius inquit in Epigrammate:

Τῷ σὺ Πρίπῳ
Πειθόμενος, πάσης ἄπ' αἰὸς ναυηλίας.

----- Hoc tu Priapo

Credens, omnem tange navigationem.

Item Leonidas etiam Epigrammatarius:

Ταῦτ' ὁ Πρίηπος ἔγαν ἐπιτέλομαι, ὁ λιδηρίτης.

Hoc ego Priapus impetro, portubus praefectus.

Ita & Antipater Sidonius:

Λαίφεια δ' εὐφρα παρ' ἐνιζέετε, ταῦτ' ὁ Πρίηπος
Ἰκύν ἐνορμίζεις πάς ἐν' αἰὸς βορμίν.

Vela bene texta extendite, haec Priapus

Vobis in portu consistentibus puer dico Bacchi.

Et mihi simulacrum Neptuni, quo deo nuncupata vota Bais ter stylo notaveram, videbatur dicere.] Fortassis nusquam melius de laceris fuimus meriti Petronianis reliquis: loco enim ubi potissimum Arbitro defuit salutaris manus. Et primo

sane mihi audaciae interpretum subit admiratio, qui demta exinde alterisci nota, hoc est, defectus indice, monstrum lectionis continuo ductu primi nobis nec quid, nec quare intrepide adpingere, ausi sint. Omnes quidem MSS. Codices, editionesque, nuperis una vel duabus exceptis, habent concordēs: *Nam & mihi simulacrum Neptuni, quod * Bais ter stylo notaveram, &c.* Explere igitur simul vindicis erat, non solum emendare. utrumque, ut vides, nos fecimus; an recte, iudicium tantum penes doctiores esse jubemus. Reliquum autem est, ut inlustremus ipsum locum. Neptuno ergo vota ter, ait Arbiter, nuncupasse Tryphaenam, eaque ejus in simulacro, more antiquo, exarasse. quod vide mihi, quam opportune dictum de femina, cui, mari continuo oberrare, valde erat jucundum. Adpositissimus & hic Appulejus venit initio Floridorum, ut feliciter tamen à Rutgerio lib. v. Var. lect. cap. 5. est restitutus, duarum vocum tantum inversione: *Ut religiosi vianitum moris est, quum aliquis locus, aut aliquis locus sanctus, in via oblatus est, votum adponere, portum postulare, paulisper adsidere, &c.* Praeterea difficili in mari si adversa tempestate jactarentur, inibi haud raro vota itidem Neptuno nuncupabant antiqui, soluturi, quum in portum adpulissent. Disertim indicat vetus arae inscriptio Capuae in Campania inventae, cujus isthaec verba legi adhuc possunt:

NEPTUNO SACRUM

Tres lineae hic studio erasae sunt.

VOTUM. IN. SICULO. FRETO SUSCEPTUM. SOLVIT

Hoc est, inter Charybdim, & Scyllam. Porro quod Deorum statuis cera inlitis voti sponsiones exararint veteres, vulgo notissimum est, nosque supra tetigimus, quae & nunc iterum legas tempestive, Rutgeriumque supra laudatum. Styli item cuspidē solitum in ceratis scribi, etiam protritum; ac nos alibi diximus. Potius nuncupata deo vota, prae, facta, suscepta, adposita malumus, nam sic alibi & Petronius locutus est.

Somnia, quae mentes ludunt.] Id est, decipiunt, ac deludunt. parissime cap. cxxviii.

*Nocte soporifera veluti quum somnia ludunt
Errantes oculos.*

Utrobique videtur illud Tibulli aemulari lib. iii. El. 3.

*Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent.*

Explicat D. Hieronymus Epist. ad Eustochium Virginem: *Nec vero inanis sopor ille fuerat, aut vana somnia, quibus saepe deludimur.* Eustathius itidem in initio lib. v. Amor. καὶ δὴ με καθύπερ μωρόν χόρὸς ἐνέραν περὶ τοὺς ὕπνους. καὶ μοι συνέπαιζε, καὶ καλῶς παίζεν, ὅσα παίζουσιν ὄνειροι. Dormi-

tari-

tantum vero chorus integer somniorum me circumspexit, mihi quae, qua consuevit, qua inuagitur, quotiensque motis ludunt somnia.

Non delubra deum, nec ab aethere numina mittunt.] Vere hoc certe dictum de infomniis, quorum jam mentionem fecimus. Vere, inquam: isthaec quippe infomnia mendacia sunt, & ab inferis missa. Virgilius sic extremo lib. vi. Aeneid.

Sed falsa ad coelum mittunt infomnia mures.

De illius autem somnii genere, quod dictum oraculum, nullo enim modo. Delubris quidem deorum ea venire, autumabant, in ipsique esse captanda. Cic. lib. i. de Divinat. Qui praeerat Lacedaemoniis Ephori, non contenti vigilantibus curis, in Pasiphaes fano, quod est in agro propter urbem, somnianti causa incubabant, quia vera quietis oracula ducebant. auctoribus exempla natant. Id genus quoque sunt & aegrotantium in templis somnia, medicinam petentium, de quibus alibi loquimur.

Quicquid luce fuit, tenebris agit.] Idem docet Nonnus Dionysiacan lib. xlii. vers. 324. parisiis pene exemplis confirmat.

ἀντίτυπον γὰρ

Ἔργον, ὅπερ τελείη τις ἐν ἡμέρᾳ, νυκτὶ δοκεύει.

Βάκχου ὁ ὑπῳάν κερὰς βόας εἰς νόμον ἔλκει.

Δίκτυα θρηνητῆρα φαίνει καὶ ὄψις ὀνείρεα.

Γειωπῶνοι δ' εὐδοντες ἀγροῦ ἄρχουσιν ἀρχαί,

Ἀλλὰ καὶ ὁ σπείρειν φέρεσθ' αὖθις ἀλάλη.

Ἀνδρῶν μεσημβρίῳ καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος εἰσὶν

Εἰς βοῶν, εἰς ἀμῶν, ἀπαρήλιος ὕπνος ἐλάλει.

Imaginem enim

Operis, quod facit quis in die, nocte cernit.

Pastor dormiens cornutos boves in pascuum trahit:

Retia venatori offert imago somni:

Rustici vero dormientes arant terras,

Sulcum vero seminant spiciferum. Arida vero

Virum meridianam occupatum ardenti siti

In fluitum, in aquam, ductum fallax somnus propellit.

Etiam Claudianus in 6. Honorii Consul. Praefatione:

Omnia, quae sensu voluntur vota diurno,

Pectore sopito reddit amica quies.

Venator, defessa toro quum membra reponit,

Mens tamen ad sylvas, & sua lustra, redit.

Judicibus lites, aurigae somnia currus,

Vanaque nocturnis meta cavetur equis.

Furto gaudet amans, permutat navita merces:

Et vigil elapsas quaerit avarus opes.

Biandaque largitur frustra sitientibus aegris

Irriguus gelido pocula fonte sopor.

Me quoque Musarum studium sub nocte silenti

Artibus adjuetis sollicitare solet.

Sic & Attius in Bruto, Seneca in Octavia, Lucret. lib. iv. Iffid. Pelusiota ep. ii. lib. i. S. Ambrosi. lib. i. de Virginib. Eustathius lib. v. de Amor. Iffm. & Iffm. & prope innumeri.

Defossique invenit aurum.] Auri sacra fames, quae avarum excruciat vigilantem, nec requiem soporato concedit. multis id exprimit Petronius versibus cap. cxxviii.

Defossique invenit aurum

In lucem tellus, &c.

Ubi & nos plura.

Dat adultera munus.] Huic jam inluxit Petronius versu illo cap. lxxxiii.

Et qui sollicitat nuptas, ad praemia peccat.

quem & nos latius suo loco interpretamur.

Somnium expiavit.] Expiare, est sacris mala, quae protenduntur, religiose deprecari, & arceri. Variis fiebat rebus expiatio, ac vario more; cujus tractatio pluribus jam praeoccupata est, nos unico Martialis venusto fatis Epigrammate, ad remque faciente mirifice, erimus in praesentia contenti, lib. vii. Ep. 53.

Semper mane mibi de me mera somnia narras,

Quae moneant animum sollicitentque meum.

Jam prior ad fecem, sed & haec, vindemia venit,

Exorat noctes dum mibi saga tuas.

Consumsi falsasque molas, & tburis acervos:

Decrevere greges, dum cadit agna frequens.

Non porcus, non cortis aves, non ova superant:

Aut vigila, aut dormi, Nasidiane, tibi.

Plura refert piacularia, sed plura adhuc supersunt. In eo etiam exorare, expiare est, ut procurare Tibullo lib. i. El. 5. & placare lib. iiii. El. 5. Praeterea addo ego, in mare expiationum purgamenta antiquos injicere consuevisse. Plane Homerus Iliad. i. vers. 313.

Λαῖος δ' Ἀτρεΐδης ἀπολυμαίνεισθαι ἀναγεν.

Οἱ δ' ἀπολυμαίνοντο, καὶ εἰς ἄλλα λόματα ἔβαλλον.

Populos autem Atrides lustrari jussit,

Illi autem lustrabantur, & in mare sordes jaciebant.

Unde Tibullo facem accendo lib. iv. El. 3. dum Phoebum pro Sulpitia sua aegrotante precatur:

Et quodcunque mali est, & quicquid triste timemus,

In pelagus rapidis evehat amnis aquis.

Neque ungues, neque capillos deponere.] Utrumque erat antiquitus tonforis officium, ut jam ex Plauto in Aulularia Act. ii. sc. iv. Tibullo lib. i. El. 8. Martiale Epigr. 74. lib. ii. notum. Divitum tamen illae erant deliciae, pauperes namque proprios ungues, ut ait Horatius

sius

tius lib. i. Epist. subsecabant. quod nec fugit inibi Marcilium, novitii vero Critici non viderunt. Cur autem id in nave non liceret, plures jam ex ruderibus vetustatis eruere conati sunt.

Cap. CV. *Et hoc nocte intempesta?* An *intempesta*, sine tempestate, & procella? inquit M. Varro lib. vi. L. L. *Intempesta nox dicta ab tempestate*. Fors non mendax istud commentum, ut hic quoque Licas respiciat ad navigantium omen, cuius mentio cap. superiori. *Audire enim, non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues, neque capillos deponere, nisi quum pelago ventus irascitur*. Aliter enim nihil superstitioni adderet, quod rasura fieret nocte intempesta, id est, concubia, non vero gallicinio, ut id exaggerationis non praetermitteret. *Et hoc nocte intempesta?* Nae in illud privativum omnino est, quaeque illa sit intempestae noctis acceptio.

Simul ut notae quoque litterarum, non adumbratae comarum praesidio, totae ad oculos legentium accederent. Ut libertus ille apud Martialem Ep. 29. lib. ii. qui stellantibus splenis stigmata velabat litterarum. sic Valerius illud claudit Epigramma:

Ignoras quid sit? splenia tolle, leges.

Notae. Sic illas adpellavit forsitan, quod verba videlicet, quibus epigramma illud esset conceptum, primis tantum litteris forent descripta. Illae namque primae olim litterae *notae* dicebantur. Sic Valerius Probus, & P. Diaconus docent in Praefationibus Notarum.

Inter cetera apud communem amicam consumserunt pecuniam meam. Bene ad rem commentum Eumolpi, nam id dispensatoribus, quorum officium pecuniam domini habere, ut supra vidimus, saepius contigit. Sic Alfenuus JConsultus l. 16. De Serv. Corr. *Dominus servum dispensatorem manumisit, postea rationes ab eo accepit, & quum de iis non constaret, comperit apud quandam mulierculam pecuniam eum consumsisse, quod etiam adnotavit Pignorius de Serv. Martialis:*

Dispensatorem fallax spoliabit amica.

Unde simile scortum alibi, *spoliatricem amicam*, vocavit.

Apud communem amicam. Interpretem hic praebeo Martialem. nam plane, quae communis amica sit, indicat lib. xi. Ep. 82.

Cum fene COMMUNEM vexat spado Dindymus Eglem,

Et jacet in medio sicca puella toro.

Optime & hic Valerius ad mentem Luciani, cui in Eunuchis sunt spadones & fenes ἀμφεραστοι, viribus pares. Fuere igitur quondam communes amicae. quod & Lysias docet, & quo item modo fierent communes, inquit oratione αἰ

τραύματος ἐν προνοίας, &c. Αὐτὴ δ' ὑπῆρχε κοινῇ, ὁμοίως ἀμφοτέρων ἀργύρεον καὶ βίβρακτον. At ipsa utrique communis existit, ut cui aequam pecuniae summam uterque nostrum impenderit.

Ut tutela navis expiaretur. Hoc est, numen, cuius simulacrum in navis puppe inpositum, & cuius tutelae sese navigiumque commiserant. Plura hic de navigiorum tutelis interpretes, & nos nonnulla adtingimus ad verba illa cap. cviii. *Protendit ramum oleae à tutela navigii raptum.*

Tres plagas Spartana nobilitate concoxi. Nemo hic Cicerone melior interpretes adsit ii. Tuscul. Spartae vero pueri ad aram sic verberibus accipiuntur, ut multus ē visceribus sanguis exeat: nonnunquam etiam, ut, quum ibi essem, audiebam, ad necem; quorum non modo nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem. Et rursus Tusc. v. Pueri Spartiatae non ingemiscunt, verberum dolore laniati. Patientia inde Laconum, sive Spartiatarum (eadem quae Lacedaemon Sparta urbs olim) celebris. Unde venusta illa vocabuli Plautina conflatio, *Laconas Plagipatidas*, in Captiveis Aët. iii. sc. i. Sed multis hic turba interpretum, plene autem Meursius lib. ii. Graeciae Feriat. festo Διαμασίγῳσις, quibus & isthaec paucula adpendere lubuit.

Jam Giton mirabili forma exarmaverat nautas. Itidem apud Aristophanem Lysistrata, & apud Cointum Smyrnaeum lib. xiii. Helena Menelaum exarmavit:

Τῷ δ' ἄρα θάμβος, ἀέλπῳ ἐπ' ἔλθον, εἰδ' ἄρα ἔτλη,
κάκῳ ἰδὼν ἀείζηλον, ἐπ' ἔξῳρος αὐχένι
κῦρσαι.

Insuperatus ergo stupor eum (Menelaum) invasit, nec sustinuit,

Ubi inlustre formae decus conspexit, gladium cervici admovere.

Itidem & eos, qui lapidibus ipsammet erant obruturi, uti ex Stesichoro protulit Euripidis Scholiastes, quem locum Franc. Pithoeus reitulit innominato auctore. Itidem denique & sua Ovidium amica. lib. viii. Amor. Eleg. 5.

Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

Deflestit aures Triphaena. Mire hic gestum auctantis exprimit calami pictor princeps Arbitrator. Nam creberrime etiam contingit, ut caput leviter deflectendo, auresque propius admovendo, avidi sermonem aucupemur. Haud secus, atque Arbitrator, id Terentius repraesentavit in Phormione, dum sic Getam producit loquentem v. vi. 26.

----- *Hoc ubi ego audiivi, ad fores*

Suspensio gradu placide ire perrexi: accessi: adfuiti:

Ani-

*Animam compressi. AUREM ADMOVI :
ita animum coepi attendere,
Hoc modo sermonem captans.*

Sic prorsus sit, & quum aliquid adtente inspectamus, nempe, quod oculos descedimus, ac propius admovemus. quod pariter in Licæ expressit Petronius paucis interiectis : *Sed continuo ad inguina mea LUMINIBUS DEFLEXIS*, &c.

Jam sua sponte credentes.] Mirus non hic adfectus, sed locutio. Ancillae dicebant, Gitonem esse; Credebant jam sua sponte Triphaenae aures, quia notissima jampridem voce erant rejectae.

Ad inguina mea.] Quippe ibi indicium Licæ abunde cognitum. id plane suspicari licet ex formula illa foederis cap. cix. ubi cavetur, *Ne Licæ quærat, ubi nocte dormiat Encolpius*. solens namque quaesierat vir pudentissimus.

Movet officiosam manum.] Latet nequitia, & adversus Licam morsus non sine veneno. Interpretem hic Senecam Rhetorem praebeo Praefat. lib. iv. Epitomen. Controversi. ubi loquitur de Q. Haterio oratore eximio: *Mamini illam (quam libertinam rem defenderet, cui objiciebatur, quod patroni concubinus fuisset) dixisse: Impudicitia in ingenio crimen est, in servo necessitas, in liberti officium. Res in jure abiit: Non facis mihi officium, & Mutum ille & hic in officiis versatur. ex eo impudici, & obsceni aliquamdiu officiosi vocati sunt. Quam concinna sit ad Petronii mentem isthaec officiosae manus acceptio, conligere quoque licet ex Lycæ nequitia haud obscure expressa in tabulis videlicet foederum cap. cix.*

Ulyxis nutricem post vicessimum annum cicatricem invenisse originis indicem.] Finxerat apud Penelopem redux Ulyxes, hospitem se è Creta esse oriundum: ast quum postea lavaret ipsum Euryclea nutrix plane agnovit ex cicatrice, quae genu super ex vulnere remanserat, ei ab apro, dum venaretur, inflicto. Eleganter hocce ab Homero poeta summo decantatur Odyss. lib. xix.

Quum homo prudentissimus.] Puto genio satyrici, & Petronii magis convenire, *pudentissimus*, perinde atque alium similem locum Arnobii emendavit Godesc. Stewechius lib. v. ubi de Ocrisia legebatur: *Ocrisiam prudentissimam feminam dicos inferuisse genitali*. Ut in re impudentissima Lycæm *ignava* & *pudentissimum*; Ocrisiam etiam *pudentissimam* indigitaverint. aliter enim mire frigerent orationes, licet cap. cxl. vulgatam lectionem nitamur tueri.

Confusis omnibus corporis indiciorumque lineamentis.] Haec sunt ipsamet corporis lineamenta, quorum cap. cviii. iterum summa cum elegantia meminit. De ipso Encolpio loquitur etiam: *Ut vero sponsa uda facies plorantis deterfu est, & liquefactum per totam os atramentum, omnia scilicet*

et lineamenta fuliginea nube confudit, &c. Verba alibi de lineamentis copiose fecimus.

Quod ergastulum interceptisset errantes.] Locus iste ex illis est, quos attingere eruditissimi interpretes dedignati sunt, nobis autem, qui tam delicate non sapimus, eos cum tyrunculis communicare, saepicula adlubescit. *Ergastulum* servorum carcerem fuisse, ubi vincti operabantur, nemo nescit. Ibi enim, qui noxii detrusi erant, & plerumque, qui innoxii, velut viliores servi, & agrestes, ac solum ad opus faciendum apti. Ast, qui, quaevis, ergastulum interceptisset liberos, ingenuosque, quod Tryphaena suspicatur? Dicat Suetonius in Augusto cap. xxxii. *Rapti per agros viatores sine discrimine, liberi, servique, ergastulis possessorum supprimebantur*. In illa igitur liberi immiti soliti, per vim tamen, aut fraudem, quod & Lipsius jam vidit. *Viatores* Tranquillus appellat, quos Petronius, *errantes*. Sic iterum in Tiberio cap. viii. *Curam sustinuit repurgandorum tota Italia ergastulorum, quorum domini in invidiam venerant, quasi exceptos supprimerent, non solum viatores, sed & quos juramenti metus ad brujmæ latebras contulisset*. Exceptos ita illos, credidit Tryphaena, & in ergastulum fuisse conjectos. ubi qui vincti, & scripti etiam: unde eleganter Juvenalis, *inscripta ergastula*, dixit Sat. xiv. Inde ergo, & vera esse stigmata, credebatur Tryphaena, ut inquit Petronius: cui toti firmando adpositum insuper Scribonii Largi referam locum ex cap. 231. *Quatenus acrium & exulceratorum medicamentorum habita est mentio, ponemus quo stigmata tolluntur indignis*. Etenim multis haec calamitas ex transverso accidit, ut dispensatori Sabini Calvi naufragio in ergastulo deprehenso: quem Tryphon multis delusum, & ne casu quidem notas confusas habentem, uno medicamento liberavit.

Aut cujus tam crudeles manus in hoc supplicium durassent.] Variæ sunt verbi *durare* notiones, quæ nobis in praesentia non faciunt, & plures confuderunt. Ea autem, quæ nunc illud usurpavit Petronius, palam sit Quintiliani ex Declamatione 279. loco: *Non omnium animos maritorum durare ad sanguinem: esse quosdam mitiores, qui ne conspiciere quidem cruorem sufficerent*. Quaerit ergo Tryphaena: Quisnam adeo inimiti ferroque corde inveniri potuit praeditus, qui in puniendis amabilibus formis eo usque perseveravit?

Quibus in odium bona sua venissent.] De se nunc loquitur Tryphaena, sensusque verborum est, eos nempe, qui ejusdem Tryphaenæ odissent delicias, pulcritudinem, veneres, elegantias, ac demum ejusmet erga ipsos gratiam, ac benivolentiam adeo ut, tot amoris posthabitis bonis, furtim se subduxissent, aliquam (quod modeste, de se quippe, dictum) contumeliam quidem meruisse. Con-

stat enim ex sequentibus, hanc esse Tryphaenae mentem : *Sed Lycas memor albuc uxoris corruptae.* Et ex illo, quod ipsa profert cap. cviii. *Sed contentus amor viros habet.* Sic, bona, rursus accipit cap. cxxxiv. ubi de evirato Encolpio fatur Proselenos : *O, inquit, & Enotbea, hunc adulescentem quem vides, mala astro natus est: nam neque puero, neque puellae BONA SUI vendere potest.*

Cap. CVI. *Haberemus nos extremum solatium.*] Hocce juxta Ethnicorum dogma videtur dictum. longe aliter nos, qui CHRISTIANI cluimus. Difertim illud expressum reliquit illustri femina Gracchorum mater Cornelia, de qua nobile exstat Ciceronis elogium in Bruto. Illa ergo in quadam Epistola inquit : *Dicis, pulcrum esse inimicos ulcisci, id neque majus, neque pulchius cuiquam, atque mihi, esse videtur.* Id extremum solatium, minimum, Scioppius in Symbolis interpretatur.

Et adumbrata inscriptione.] Id est, simulata, non vera. quod, *umbram supplicii*, vocavit supra, ut jam diximus.

Nec se minus grandi vexatam injuria.] Subdole hic facit Petronius loqui Tryphaenam. nam longe aliud quidem, ac prima fronte verba innuere videntur, recessu continent abstrusiori, uti supra ad verba cap. xxv. *ne majorem injuriam*, &c. jam volumus monitum esse lectorem.

Cujus pudoris dignitas.] Qui provocabulum *cujus* ad Tryphaenam referri ajunt, divinitus loquantur : aliter num qui scirent, quae in absentivis Petronii prioribus fragmentis continebantur ? inde enim ejus notitiam constare, indubitabile est.

Cap. CVII. *Me, utpote hominem non ignotum &c.*] Hinc oratoris munere Eumolpus fungi incipit, quem ideo *legatum* Licas adpellat subinde hoc capite, *Si gratiam à legato moliebantur.* Haec autem gratia erat, ut noxios reconciliaret Eumolpus aliquando amicissimis, nempe Licae, & Tryphaenae. nam & ipsis haud erat ignotus fenex, immo valde amicus : qua fiducia Encolpium & Gitonem Licae navi sese ultro commisisse, non vero *casu* incidisse, fatagit nunc Eumolpus adstruere.

Nisi forte putatis juvenes casu in has plagas incidisse.] Quaestionis ergo potissima pars, an *casu* Encolpius & Giton in navem venerint, an *ultro*. Eumolpus patronus negat, *casu incidisse*, ut non cura, ac studium videretur illud fuisse Deorum, qua praecipue ratione illi periclitabantur : immo potius sponte sua Licae sese credidisse, *Quum omnis veltor nihil prius quaerat, quam, cujus se diligentiae credat.* Opponit ergo Petronius inter se, *casu incidisse*, & *ultro venisse*. Paulo infra ait Licas hoc capite, *Ac primum omnium, SI ULTRO venerunt, cur nuda-*

vere crinibus capita ? & inferius : Ex quo apparet, CASU incidisse noxios in plagas. Pariter Cicero *casu & sponte* in Part. Orat. *Si imprudenter, aut necessitate, aut casu, quidpiam fecerit : quod non concederetur iis, qui sua sponte & voluntate fecissent.* Fortasse Arbitr etiam opponere amavit, *casu venisse*, & *divinitus* : nam id curae Diis fuisse, pluribus palam facere conatur Licas. Sic inquit capite praecedenti : *Deos immortales rerum humanarum agere curam, puto, intellexisti, & Tryphaena, nam imprudentes noxios in nostrum inducere navigium, & quid fecisset, admonuerunt pari somniorum consensu.* Ita vide, ut profuit, illis ignosci, quos ad poenam ipse Deus adduxit. Ita etiam Cicero opposuit expresse lib. II. de Divinat. *Horum quam nihil fieri potuerit, sine aliquo motu, quid est, cur divinitus ea potius, quam casu, facta esse dicamus.*

Quam cujus se diligentiae credas.] Eadem utitur & Horatius allegoria Ode politissima III. lib. I. Carm. in re parissima, ubi & tota crediti ratio exactissime expressa :

Navis, quae tibi creditum

Debes Virgilium, finibus Atticis

Reddas incolumen, precor.

Servitia ecce in frontibus cernitis.] Id est, notas serviles, abstractum pro concreto, ut saepe alias. Sive *servitia* servos interpreteris. Nam ex frontium stigmati servi ab omnibus omnino haberentur. Sic Seneca usurpavit de Tranquill. cap. II. *Huic itaque primum rei pretium detrabendum est, & spiritus inter servitia numerandus.* Hoc est, *inter servos.* Itidem Plautus Curculione II. III. 21.

Proscriptos.] Palam, ac plane scriptos, simplici ac primigenia sua significatione.

Omnia fecisti.] Formula est proverbialis, *omnia facere*, de illis videlicet usurpata, qui ad aliquid efficiendum nil intentatum, nil inausum, linquunt. Sic Arbitr ipse cap. cxv. *Quae ergo dementia est, omnia facere, ne quid è nobis relinquat sepultura ?* Sic & saepe Seneca F. Similiis & illa est, *cujus meminerunt Adagiographi, omnia experiri*, de qua consulendus Erasimus.

Ex quo adparet, casu incidisse noxios in plagas.] Quod factum Deorum consiliis. Supra cap. cvi. Licas ipse : *nam IMPRUDENTES NOXIOS in nostrum inducere navigium.* Imprudentes ergo casu inciderunt. Illis autem ignosci, quos ad poenam Deus deduxisset, foret religio. Hinc plane, quod omnino obesset miseris, conligitur. Illud vero diluere, & elevare, totis viribus Eumolpus molitur.

Tam candide ad vestras aures perveniat, quam simpliciter gestum est.] Plane ergo, candide, & simpliciter idem. Eleganter conjunxit Epigrammatarius noster lib. VIII. Ep. 73.

*Instanti, quo nec sincerior alter habetur
Pistor, nec NIPHA SIMPLICITATE
prior.*

Et Arbitr iterum cap. cxxxiii. Ubi novae SIMPLICITATIS opus CANDIDA lingua refert. Saepe & Symmachus Arbitri peculiares formulas facere suas conatus fuit. ita illud est Epist. 73. lib. vi. *Sed, ne major ab vestris aures fama perveniat.* Vide Sirenem voc. *Candidus*.

Nec tamen putaverunt, &c.] Locus male usque adhuc ab interpunctione habitus: ideo, ut perspicuitati ejus foret consultum, juvenus distinctione fuit, illum in modum, ut edi curavimus.

Nisi forte miserabiliores calvi solent esse.] Hoc est, magis miseratione digni. haec vera est Petronii mens. nam rasura, & calvities certissimum erat miseriarum ac calamitatum indicium. quod nescio an interpretes viderint, certo tamen scio, ἀπεροδόνους prorsus esse, quae hic producant. Equidem vero uno aut altero exemplo sententiam Arbitri subfulcio, nihil quippe hodie magis est per vulgatum, quam cum omni in luctu, tum potissimum funebri, antiquis fuisse abrasos capillos. Herodotus Musā 11. inquit: *Τοῖσι ἀλλοῖσι ἀνδράσιντι νυμφῶνα κἀκεῖ κεκαρθεῖ τὰς κεφαλὰς τὰς μάλα ἰσχυρῶς.* Apud alios homines more receptum est, ut in luctu statim capita tondeantur ab iis, quos potissimum est adtingit. Idem & Seneca indicat lib. v. de Benef. cap. 6. de Archelao rege loquens: *Usque eo ignarum, ut, quo die solis defectio fuit, regiam clauderet, & filium (quod in luctu, ac rebus adversis moris est) tonderet.* Vide autem mihi, quam apte id Petronio dictum de illis, qui cum capitibus & supercilia habebant denudata: Artemidoro namque teste lib. 1. Oniocr. cap. 27. *Εἶς γὰρ παλαιὸν ἐπὶ πύθει γῶς ὁφθαλμοὺς ψιλάει.* *Vetus mos est in luctu supercilia nudari.*

Per interpretem.] Id est, ab Eumolpo. ideo convertit orationem ad Encolpium inquit: *Quid dicis tu latro? &c.*

Quae salamandra, &c.] Exculevimus voculam inveteratam, sola, clanculum enim alienum in locum importune inreperat, ex repetito nimirum principio vocabuli sequentis orta, hunc in modum, *Sala salamandra.* quod passim fit, adeoque facile commissu est, ut ipsi protoplastae Satyrici fortuito excidere potuerit, quum raptim illud in ipso pene limine mortis exararet, ut ad Neronem mitteret. Primus originem adulterinae vocis. animadvertit Christoph. Richardus, cui lubentes postea subscripserunt viri inprimis eruditione conspicui.

Cui Deo crinem voravisti?] Quærit, Cui Deo? nam pluribus moris erat comam sacrare. *Apollini, Herculi, Baccho, Aesculapio:* Deabus etiam, *Junoni, Dianae; Hygieæ.* & non tantum, quum

præsecarentur crines, sed, quod mirum, quum & pascerentur. Sic Censorinus cap. 1. *Quidam etiam pro cetera bona corporis valetudine crinem deo sacrum pascebant.* Ubi late Lindenbrogius, & interpretes Virgilii in id vii. Aeneid.

- - - Sacrum tibi pascere crinem.

Ἐν παρόδῳ autem ab Apolline Delphico placuit Thefei comam vindicare, cui ejus anteriorem partem consecrasse, ait Plutarchus in ejus vita. nam, Polyæno teste lib. 1. Strateg. cap. 4. *Θησεύς ἐν ταῖς μάχαις τὰ πρῶτα τῆς κεφαλῆς ἀπεικράζο, τῶν τοιχῶν τὴν ἀντίκλησιν ἀφανίζουσα.* *Thefeus in pugnis anteriores capitis crines abradere solebat, prae parans se, ne quis eum adprehendere ac tenere posset.* Cui facit historia de comatis militibus Alexandri ex Ptolomæo Lagi filio ab Synesio prodita in Calviti encomio. Sed utrumque ego puto verum fuisse. nam comæ sane partem illam, ne adprehenderetur, refecavit Thefeus, ipsam vero subinde, more antiquo, dono dedit Apollini.

Pharmac.] *Φαρμακός*, inquit Suidas, *μυροψός, ἢ ὁ σκευάζων δηλητήρια φάρμακα.* *Pharmacus, unguentarius.* Et ille, qui venenata medicamenta componit. Vide ergo, quam apte *Pharmacus* vocatur ille, qui eximius technarum ac fraudum artifex habebatur. Sive aliter: *Φαρμακός*, rursus ait Suidas, *ὁ ἐπὶ κατὰστροφῇ τινὶ πόλιν ἀνατρέμειν, ὃν λέγουσι κάτασμα.* *pharmacus*, qui propter aliquam urbis lustrationem interficitur, quem vocant *κάτασμα*, id est, *placulum.* Multis Tzetzes Chil. iv. Hist. 23. Itaque ipsum vocavit *pharmacum*, ut indicaret, in animo habere, ejus capite navem lustrare. Valde enim hocce concinnum est ei, quod Licas ipse prædixerat: *Adtrahite oculos nocentes in medium, ut sciam, quorum capitibus debeat navigium lustrari.* Utraque interpretatio adeo est bona, ut vix discernere liceat, quænam præferenda sit.

Cap. CVIII. Turbatus, & deformis, &c.] Periodo in ista aperte hiat sententia, verbi alicujus defectu laborans, quod miror tot eruditos homines non sensisse.

Spoliati capitis dedecus] Recte capitis *dedecus* calvities dicitur, si formæ *decus* audiunt capilli. Arbitr capite sequenti:

Quod summum formæ decus est, cecidere capilli.

Ut vero sponsia uda facies plorantis deterfa est, & liquefactum per totum os atramentum, &c.] Aptæ ei sponsia, & in usu olim, uti hinc discimus. Ego lepido Martialis Epigrammate amplius confirmo l. vi. 57.

Mentiris fittos unguento, Phoebe, capillos,

Et tegitur pitiis sordida calva comis.

Tonsorem capiti non est adhibere necessum:

Radere te melius sponsia, Phoebe, potest.

Phoebum autem huncce adpellat per ironiam E.
(Cc 2) pi.

pigrammatarius. nam *pulricomi*, *auricomi*, &c. cognomine passim numen illud decoratum antiquitus. Quod non animadverterunt usque adhuc interpretes.

Fulginea nube.] Quomodo hoc accipiendum sit, supra jam indicavimus ad verba cap. cii. *Tamquam litterarum studiosus, utique atramentum habet.*

Ac ne ancillarum quidem clamor aciem destituit, uno tantum gubernatore, &c. Sensus est, quod, licet gubernator regimen navis relicturum se minaretur, nihilominus tamen ancillae Tryphaenae acutum tollebant clamorem, vocibusque aciem incessabant alias inermes. *Ilinc Tryphaenae familia, ait Arbiter, nudas expedit manus.* Quod mire dictum de sequiori illo sexu, quem nimirum, natura comparatum est, verbis tantum contra arma gerere bellum potesse. nam *mulierum verbalibus undis*, inquit Fulgentius l. i. Mytholog. *& caussidici cedunt, nec grammatici mutant, rhetor tacet, & clamorem praeco compefcit.*

Nobis pro vita pugnantis.] Minus semper invidiosum praelium habitum, quod pro vita commissum. Item pro vita pugnare, excitandis militibus est efficax admodum ratio. Quapropter ipsius, modo id foret, non obliti duces in orationibus pugnarum praevis. Sic Thyamis apud Heliodorum lib. i. paulo ante finem, & Judas, dux maximus, l. x. Machabaeorum cap. 3. 21. *Ἡμεῖς δὲ πολέμῳ περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ τῶν νομίμων ἡμῶν.* quod sic reddit vetus interpres: *Nos vero pugnabimus pro animabus nostris, & legibus nostris.* Anima enim pro vita in sacris libris passim est. Jonas cap. 4. 3. *Aufer nunc animam meam.* Job. cap. 2. 4. *Pellem pro pelle, &c., quidquid habet homo, dabit pro anima sua.* Ac profani scriptores, ut Drusius jam observavit lib. v. Observat. cap. 10. Sic & Crispinus strenuus dux apud Herodianum lib. viii. ubi Aquilejenses erigit, & confirmat.

Abscisurum tot miseriarum causam.] Res peridicula est, me Dius Fidius, hic proferre, verbis illis quid spurci latere: vero namque verius est, patere palam. Encolpius sane Latine dicit: *Giton ad virilia sua, &c. & sine ambagibus quoque gubernator: si non desinat rabies libidine perditorum conlecta.*

Non dissimulata missione.] Id est, clara & manifeste inhibitione. ubi, abjecta jam larva saevitiae, occultus Tryphaenae erga Gitonem adfectus detegitur plane.

Tragoediam implebat.] Eleganter tragoediam usurpavit pro mimicis caedibus. sic omnino in Tragoediis simulatae. Ipse Petronius explicat verbis illis cap. xciv. ubi de eademmet novacula sermo: *Nec Eumolpus interpellaverat mortem mimicum.* Etiam pro quovis usurpatur figmento. sic Arbiter cap. cxi. ubi de ficto illo divite sermo est. *Et*

si non servasset integram simulationem, periclitabatur totam paene tragoediam evertere.

Stylarium.] Sic habent V. C. nobisque probatur lectio ipsa vocis peregrinatione. qui naevi Sattyrica in forma dispersi saepius ipsa deformitate delectant. Christ. vero Richardus enucleat dictionem, ipsum adi.

Ut caduceatoris more Tryphaena inducias faceret.] Quippe id munus olim caduceatoris erat. Curtius lib. iv. cap. 7. *Alexander, quum & classem procul haberet, & longam obsidionem magno sibi ad cetera impedimento videret fore, caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, misit.* More item caduceatoris ramum oleagineum praetendit Tryphaenae, nam cum caduceo simul & illum gestabant caduceatores, & interdum oliva ipsa caduceum coronatum. Suidas, alii.

Data ergo acceptaque patrio more fide.] Sic factum quum foedera icere contingebat. Id etiam inter Romulum & Tatium intercessisse, ex Ennio constat l. Annal. quum inquit:

Accipe, daque fidem, foedusque feri bene firmum.

Quod & Virgilium mutuam inde sumfisse, Macrobius monuit lib. vi. cap. i. quum petentem inducit Aeneam ab Euandro pacem lib. viii. vers. 150.

Accipe, daque fidem; sunt nobis fortia bellum.

Pectora.

Porro Cicero lib. v. in Verrem res illas videtur referre, quae vicissim accipiebantur, & quibus foederum fuit fides obtriecta: *Ubi execrationes? ubi dextrae? complexusque?* Oscula etiam nonnumquam adhibita fuere, ut alias notamus. Macstabant & interdum. Sunt autem Ciceronis execrationes jurisjurandi genus, quibus deos iratos fallenti imprecabantur. Formula exstat execrationis etiam apud Petronium cap. xxv. *Funonem meam iratam habeam, si memini, &c.* Et Plutarchus docet in *Alciis*, omne jusjurandum finiri olim execratione solitum. *πᾶς ὁρκος εἰς κατὰ τὰ τέλει τῆς ἐπιρκείας, omne jusjurandum execratione perjuri absolvitur.*

Protendit ramum oleae à tutela navigii raptum.] Praetendit (quod idem est) saepe Virgilius dixit simili in re. Etiam Plinius de lauro lib. xv. cap. *Laurus pacifera, ut quam praetendi etiam inter armatos hostes, quietis sit indicium.* Ast de tutelis navium satis jam interpretes ad illa: *ut tutela navis expiaretur.* Cave autem credas, in proris imposita simulacra illa, quae erant in navium tutelam. quum nihil adeo notum sit, ut ea in puppibus stetisse. Interpretum autem testimonio, quae & hocce pariter convincunt, addere poteris & isthaec. Hesychius: *ἀλάτῃ, ὅτι φοινῖκες, ἔς ἱσάσι καὶ τὰς πρυμνας τῶν νεῶν.* Pataeci. *Dii Phaenicum,* quos

quos statuunt in puppibus navium. Virgilius lib. x.
- - Et aurato fulgebat Apolline puppis.

D. Gregorius Nazianzenus:

Ναὺς δὲ ποντοπαρεῖαν ἰπνέουσα, ἢ παρασίμοις
καθεστὴν, ἢ πρυμνῆς ἀνέσει λαμπομένην.

Navem vero undivagam laudavi, non insigni-
bus

Ornamentis, non puppis picturis, expoli-
tam.

Ovidius in Ep. Paridis:

Accipit & pictos puppis adunca deos.

Nec voluit aliud Horatius:

Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit.

Et alii prope innumeri. Mos quidem adhuc non
obsolevit. Divi quippe conlocantur tutelares hodie
itidem in puppibus, unde & naves etiam de-
nominantur. Bene autem qui ex oleae rano, quem
in manu, aut capite, haberet in sertum compa-
ctum, Palladem augurantur navigii illius fuisse
tutelam. Tutelarem enim illam fecerunt plures
navitae puppibus suis, unde Tritoniae naves, &
illa Nilotis:

Est mihi, sitque precor, flavae tutela Minervae

Navis, & à picta casside nomen habet.

Nec Medea furens fraterno sanguine.] Absyrtum
intelligit, quem soror Medea necavit, & articula-
tatum discepsit ea gratia, ut, dum spargium pon-
to corpus pater conligere studet, ipsa interim effu-
geret cum suo Iasone. Μήριος δὲ Ζεὺς ὑπὲρ τῆς
Φανύτης ὁ Ἀΐς, χερμαῖνα λάβρον ἐπιπέμψα.
ἰσοάκεις πλάκην, inquit Apollodorus lib. i. At
Jupiter, ob Absyrti caedem iratus, ingente immen-
sa tempestate Argonautis errores injicit. Quod pe-
riculum, quum Medea abesset, haud imminere,
nunc Tryphaena innuit. Verum enim vero in
his diutius immorari non lubet. nam tragoedias
veteres non curamus, aut nomina saeculis nota,
praecipue, quum tyronibus saepe consulere,
Critici, qui palato delicatissimo praediti sunt,
non patiantur libenter.

Cui non est mors una satis?] Ideo labor superva-
cuus morientes occidere, ut inquit cap. xcviij.
sed vide quae ibi dicimus. Nunc vero aliæ exem-
plo patefacit:

- - Ne vincite pontum,

Gurgitibusque feris altos immittite fluctus.

Cap. CIX. Tabulas foederis signat.] An signat
hic est scribit? Festo signare scribere est. Non
incommode autem de obfignatione interpreteris
tabularum, quibus foedera, conventaque, erant
exarata. Inquit ergo Arbiter, Eumolpum vide-
licet tabulas illas pactorum obfignasse, post-
quam formulae sequentes forent in illis descri-
ptae: ut plane sic oportune adluderet ad mo-
rem illum novissime aetate sua repertum, de quo
ita Seneca, Petronio coaevus, lib. iij. de Bene-

ficiis cap. 15. inquit: Utinam nec pacta, conven-
taque, impressis SIGNIS custodirentur: fides potius
illa servaret, & aequum solens animus. Recte igitur
uterque scriptor, quum hocce in Nerone re-
tulerit Tranquillus cap. xvij. Adversus falsarios
tunc primum repertum, ne tabulae nisi pertusae, ac
ter lino per foramina trajecto, OBSIGNARENTUR.
In quibuslibet ergo tabulis solennibus &
id prorsus indubie servatum. Plenius vero illum
obfignandi ritum Jul. Paullus edocuit Sent. lib.
5. Tit. 25. ad L. Cornel. testam. Amplissimus
ordo decrevit, eas tabulas, quae publici aut priva-
ti contractus scripturam continent, additis testibus
ita SIGNARI, ut in summa marginis ad mediam
partem perforatae triplici lino constringantur, atque
impositum supra linum cerae SIGNA imprimantur,
ut exteriores scripturae fidem interiori servant. Aliiter
tabulae prolatae nihil momenti habent.

Ex tui animi sententia.] Formula est in foederi-
bus ac juramentis adhiberi solita, cujus inter-
pretationem Quinctilianus exhibet initio cap. 5.
lib. viij. Sed de ipsa multis egerunt, primum
Cujacius lib. xv. Observat. cap. 21. & postea
Brissonijs lib. viij. Formularum, ac demum
Hansenius de Jurejurando veterum, cap. 12.

Ut tu, Tryphaena.] Istud malo astro expungunt
postremae editiones, quum potius, si abesset,
addendum necessario foret, ut duarum formula-
rum ratio foederum, Licae, puta, & Tryphae-
nae, satis constare posset.

Nisi pro quaque re.] Sic intrepedi nunc primum
edimus. nam ante, nisi pro qua re, omnes liben-
ter amplexi sunt, & tot emundatae nares, men-
dum latere, non subolfecerunt. quum aurem cui-
que vellere posset sequentis formulae similis om-
nino clausula: PRO SINGULIS injuriis nu-
merabis, &c.

Praesentes numeraveris.] Infra hunc locum inter-
pretatur ad illud cap. cxvij. nominibusque de-
positum. Ideo nunc illuc te remittere, satis
sit.

Neque quaeret, ubi nocte dormiat.] Supra hoc
tetigimus; cujus & simile est illud Poëtae Celti-
beri lib. iij. Ep. 91.

- - Qua parte cubaret,

Quaerunt.

Praeterita aboleri osculis placet.] De more isto
supra egimus ad cap. xcix. Ecce etiam osculo iram
finio. Ipsum sis adi locum.

Conciliant hilaritate convivium.] Ταυτολογία com-
mittunt, qui scribunt hic conciliant concilium. Ita-
que nos, convivium, velut ab exilio revocatum
in contextum recepimus. praefertim, quum am-
bigendi jus prorsus de medio tollerent illae epu-
lae ad certamen prolatae. Ubi, ad certamen, me in-
terprete, certatim est. A porfia, nos dicimus,
locutionis id genus puro puto Hispanismo utique
experimentes.

Alius exsultantes quaerebat fuscina pisces.] Quatuor piscationis insigniora genera tradiderunt scriptores prisca. Sic ea Aelianus memorat lib. XII. de Natur. Anim. cap. 43. Δικύβια, κύβωσις, κὺ κύβρια, κὺ αἰκισρία προσέτι. Fit enim vel reti, vel conto, vel nassa, vel bamo. Habuit ab illo, uti plura alia, Oppianus Ἀλιευτ. IV.

Τὰς δ' ἀμὰς ξυμπάντας ὁμοίους αἶψα κινά-
νει

Κύβωντ', ἀγκίσρων τε, βαθυπλεκέας τε λί-
νοιο,

ῥιπὴς τε τριόδουλος.

Reliquos vero omnes simile fatum adprehendit Nassarumque, hamorumque, & late plexi li-
ni,

Itisusque tridentis.

Qui vero Aeliano contus, τριόδως, tridens, Oppiano est, Polluci lib. x. cap. 30. τριαινα, & hic Petronio fuscina. Rationem autem cum ipsa fuscina piscandi eleganter Oppiani dedere aurea carmina.

Alius hamis blandientibus convellebat praedam repugnantem.] Aliud piscandi hocce genus inter superius adducta recensitum. Hamis blandientibus dixit figuratè, pro harundine, virgave, calamove, à quo blandiente pendet hamus. Similis est Martialis locus lib. i. Ep. 56.

Et piscem tremula salientem ducere seta.

Ubi eadem omnino ratio est tremulae setae, ac blandientium hamorum. Itemque praedae repugnantis, ac piscis salientis.

Pelagiae confederant volucres.] Marinae aves. Sic, pelagiae purpurae, magno Plinio dictae, quod purpura ex marinis conchis conficeretur olim. Late Gesnerus lib. iv. de animalibus. & Pelagiae faleræ Mimographo supra cap. lv. Aliter Plinius aves illas, aquaticas volucres, vocat extremo lib. xviii. Earum autem multiplex genus est Aristoteli lib. viii. de Histor. Animal. cap. 3. Sextuplex Oppiano lib. i. Ἀλιευτ. Nempè lari, balcyones, aquilae marinae, lolligines, accipitres, hirundinesque marinae. Ast Aeliano lib. xix. de Animal. cap. 52. triplex tantum, quae eadem cum tribus Oppiani ultimis. Necessario altiuscule volitantes per antennam confederant navis. nam de accipitribus inquit Oppianus lib. i. vers. 435.

Ἰσηκεὶς δ' αὐτῆς ἄλμης σχεδὸν ἠερέθονται,

Ἀκρὸν ἐπιψαύοντες ἄλως πόρον, ὅσσον ἰδέ-
σθαι

Ἀμὼ νηχομένοισι, κὺ ἰπλάμένοισιν, ὁμοῖοι.

Accipitres vero ipsi proxime maris spumae su-
perimminent,

Supremum adtingentes maris fluxum, ut vi-
deantur

Simul natantibus, & volantibus similes.

Et Aelianus iidem: Οἱ γὰρ μὴν ἰσχυρὰς ὑπὲρ τὴν

ἄλμην φέρονται ὀλίγους, ὡς μόλις ὅτι μὴ νήχονται, ἀλλὰ πίνονται καὶ ἀνώναι. Accipitres denique paulo supra summam aquam maris tolli solent, ut ad judicandum sit difficile natentne, an volitent. Alte vero hirundines, lolliginesque. Idem Oppianus lib. i. vers. 431.

Ἀλλ' αἱ μὲν κὺ τῆλε κὺ ὑψόθεν ταρσὸν ἱεῖσαι
Τευθίδες, ἔδ' ἐκεν ὄρνιν ὀίσσεαι, ἔδ' ἐκεν ἰχθύν,
Εἰσοράων, ἀγεληδὸν δ' ὀρκήσωσι πέτεσθαι.
Αἱ δ' ἄρα τῶν ὑπέρεσθαι χελιδόνες οἶμον ἔχου-
σιν.

Sed lolligines quidem & procul & alte alas mit-
tentes.

Neque avem esse putares, neque piscem,
Si intuearis, gregatim quando riuunt ad volan-
dum.

At infra has hirundines viam tenent.

Isthaec autem, ne existimes, ἀκαίρως nos protulisse, scire oportet, tempestatis, ob religionis contemtum imminetis, Deos sic indubie voluisse, Licam commonefacere; sciteque & consulto signa illa Arbitrum praemisisse. Diserte Plinius, tempestatum ac ventorum recensens praefagia, inquit: Ceteraeque aquaticae aves concursantes. Item Artemidorus lib. ii. cap. 17. Λάγου, κὺ αἰθουαί εἰ ὅτα τοιαῦτα θαλάσσια εἰσιν ὄρνεα, τὰς πλείους εἰς ἔσχατον κατὰ γαίῃ κύνειον· ἀλλ' ἐκ ἀπολλύσθαι. καὶ θύεσθαι μὲν γὰρ ταῦτα, ἀλλ' ἐκ ἀποπνίγνυσθαι τῇ θαλάσσῃ. Lari, & mergi, & quaecunque ejusmodi marinae aves, navigantes in extremum periculum inducunt, sed non perdunt. Merguntur enim tales aves omnes, sed in mari non suffocantur. Idem Olaus Magnus de septentrionalibus volucris tradit lib. i. cap. 7. Sed iterum ecce de lolliginibus speciatim idem Plinius, LOLLIGO VOLITANS, conchae adhaerescences, ecchini adfigentes sese, aut barena saburrantes, TEMPESTATIS SIGNA sunt. Etiam Plutarch. in Quaest. Nat. quum Problema proponit: Διὰ τί τευθὶς αὐτομένη σπυμῶν ἐστὶ μεγάλη χειμῶν; Cur nam LOLLIGINE sese ostentante magnae fiat TEMPESTATIS praefagium? causamque pluribus reddit.

Quas testis harundinibus peritus artifex tetigit.] Acupio etiam harundines adhibitae, non solum ad piscationem. Appulejus lib. xi. Metamorph. Nec qui, diversis harundinibus, alter acupem cum visco, alter piscatore cum bamo, induceret. Plinius etiam lib. xvi. cap. 36. Acupio est δόναξ ἰσοφῶρ apud Oppianum, harundo viscum ferens, seu visco illita. Item Erycio in Anthologiae iv. cap. 12. δόναξ ἰξευτῆς, harundo viscosa. ubi & λαθροβόλῃ adpellata, id est, occulte conjecta, quam testam dixit Petronius, hoc est, obtectam, & occultatam. ait ergo Erycius;

Οἱ τε λίνοις βαίνοισι πειποδόλες, οἱ τε σιδά-
ρω.

Οἱ τε εἰξευτῇ λαθροβόλῃ δοναίσι.

Quod

Quod distichon perperam ab interprete acceptum, cuius haec versio :

*Quique hinc confidentes inceditis, quique ferro;
Et qui visis, utre aucupatoris calamo.*

Pentametrum enim reddere ita debuerat :

Et qui visis occidit iusta barundine.

Martialis item lib. xiv. Ep. 218. de harundine procul dubio intelligendus aucupatoria.

Pinnula dum tacta crevit barundo manu.

Sic etiam Silius :

Silicem calamo sepeitur crescente volucrum.

Et plures alii. Vidimus & nos saepe hocce genus aucupii. Cave autem confundas illud cum alio verbis, non re, simili. Erat nimirum, quod calamo conficiebatur jaculatoris arcu emittis : de quo plene Propertius lib. 11. El. 19.

Et stricto figere avem calamo.

Aperte autem magis marmoris titulus :

DAM. ACCUMBIVR. PVER. E. PROXIMA. VICINIA. ARVNDINE. (QVA. IN. ADIACENTIS. HORTVLL. ARBORE. CONSIDENTEM. AVEM. ADIPISCITVR.) PER. FENESTRAM. INTRORSVM. ARCV. ADACTA. &c.

Et Synesius Calviti encomio. Porro quod sequitur : *Inter (pelagiae volucres) viscatis illigatae viminibus defersbantur ad manus, elegans est primi conceptus descriptio.*

Totiusque pinnae sunt volitantes, pinnasque per maria hauriunt, ut volantes. Expressum hic aliud etiam temperatis praenantium. Ithaec enim ex illis prorsus sunt, quae neutiquam crudito interpreti contemnenda. Sic Plinius extremo lib. ubi supra, signa temperatis praefugientia refert, subdit : *Lanugo populi, aut spina volitans, aquisque PLUMI hauriunt.*

Extrema parte petionis spargebat. Forsitan hic Cottabi lusum Arbitr innuere discipuli, de quo Athenaeus initio lib. xv. sive jocosum illum per vetustum, Romanis conviviis frequenter usurpatum, spargendi nimirum circumstantes poculo residuo. quem & elephantos didicisse, praecipue qui ad spectandum essent destinati, narrat Aelianus lib. 11. de Animal. cap. 11. Illud tamen praec omnibus magis adrisit nobis, scilicet, Gitoni feminam porrexisse praegustatum poculum, quod indicium amoris haud fallax. Apud Curius Fortunatianum antiquam quaerunt amantes : *Meretricem trullis accubantem, a lorum osculata est, alii RESIDUUM POCULUM dedit, alium coronavit : contentum, quem magis diligit.* Illud Graecis πρὸς τὴν δίεσιν dicebatur, & Romanis exin propinquo. Glo. fac, 1109. *Propino, probibo. lege Praebibo.* unde Petronius claret cap. cxiii. *Nec Giton me aut trullivivam propinatione diducum iudicabat.* Quod de illa amatoriam propinatione recte capiendum. Lucianus autem causam edit, cur ea amatoribus magno sit in precio, Dialogo Junonis, & Jovis ita

inquiens : *Καὶ διὰ τὸ τοῦ εἶναι διὰ τὸ πολλὰς αἰ-
ματὶς πίνειν, ὥστε δὲ καὶ ἀπογευσάμενοι μόνον, ἰσχυ-
ρὸς ἐκείνη, ἔπειτα ἀπολαβὴν τὴν κυλικήν, ὅσοι ὑπο-
λοιπον ἐν αὐτῇ, πίνεις, ὅθεν ἡ αὐτὴς ἐπιπεί, καὶ ἔντα περὶ
ἡμετέρας τὰ χεῖλη, ἵνα ἔπειτα ἅμα ἔπιπεί. At-
que ob id saepenumero neque siliens petis bibere. In-
terdum autem etiam ubi degustasti solum sorrigere ipsi
(innuit Ganymedem) soles : deinde bibente ipso ar-
ripis calicem, & quantum in illo reliquum restat,
omne ebibis, ea etiam parte, unde ipse bibit, & ubi
adplicuit labia, ut & bibas simul, & osculeris.
Nec Ovidius illud praetermisit in praeceptis suis
amatoris 1. de Arte.*

Fac primus rapias illius tacta labellis

Pocula : quaque bibit parte puella, bibas.

Omnium vero elegantissime Eustathius lib. v. de Ismenia & Ismene, ubi, postquam vicissim calices inter se commutassent amantes, inquit Ismenias : *Καὶ μοι παρέσχε τὸ ἔκπομα, ἔνθα τὸν ἐρω-
τὴν παρθένον ἴδοντα πίνειν αὐτὴν. τὰ χεῖλη ταύ-
της κατεφίλην ἐρωτικῶς, ἔπειτα ὑπέκλεπτον τὰ
φιλήματα, ὑπερῆλθον εἶχον τὸ ἔκπομα, τῆς ἐμῆς φί-
λης ἱσχυρὸς τὰ χεῖλη μετακομίζον μοι.* Et calicem
mibi praebuit, & Amorem testor, virginem
videbar ipsam haurire. Labellorum vestigia ip-
sus amabiliter dissuaviar, atque osculabundus
suffurabar basium, poculo abutens velut fumulo ca-
rissimae mibi Ismenes labia perferente. Et post pau-
ca : *Καὶ περιεργασθὲν ὅλον ἐπέδωκεν τὸ ποτήριον,
καὶ τὴν χεῖλός τις κέρως τῇ χεῖρὶ τῷ ποτήριον
ἐκείνην. Et totum poculum curiosus inspiciebam.
num quid esset suavia labellis poculi alba.* [Ita laetum,
ac subinde pluribus. Similes in re amoris haud
inficetas nugas prisci usurparunt alias. Eleganter
sic Lucianus de pomis. Ἐταίρ. διὰ. 1. *Ἐλ-
θὲ τῇ μύλῃ ἀποδύκων, ὥστε τὸν διφίλον εἶδεν ἀ-
σχολούμενον, ἐλάλει ᾗ ὁράσων, προκυψάσας πως,
ἐπὶ τῷ προσκόνοντις ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς, εἰς
λαδὲν γε πειράμενοι ἐμέ. ἡ δὲ φιλήσασα, μεταξὺ
τῶν ματῶν ὑπὸ τῷ ἀποδύσῳ παρῴσατο. Postre-
mo autem etiam demorso malo, quando Diphilum a-
lias res agere videbas (loquebatur enim cum Thrasone
tum) inclinans te quodammodo, collimate adeo jacu-
labaris illud in sinum ipsius, ne latere quidem me cu-
piens. Illa autem exosculata inter mamillas sub fascia
insertabat illud. Quae apud nos adhuc neutiquam
obsoluerunt ejusmodi deliciae.*

*Quum Eumolpus & ipse vino solutus dicta voluit
in calvos stigmatosque jaculari.] Joci olim in con-
viviis mordaculi fuerunt, dicteria, scommata. Ita
Appulejus lib. 11. Milesiar. Jam illatis lumini-
bus epularis sermo percrebuit ; jam risus adfluens, &
joci liberales, & cavilli binc inde. Et Plautus in
Milite :*

*Vel cavillator facetus, vel conviva commodus
Item ero.*

Lucianus quoque in Cronosolone hancce inter le-
ges

ges conviviales recenset: "Ἐξέστιν, ἢ τις ἰδέσθην, σκώμαλιν. ἔμελλον ἔσθαι, τὸ ἄλυπον. Quod si cui libeat diſteriiis uti, liceat: sed haſtenus adbibetur modus, ut ne ſint moleſta. Et iterum in Epist. Saturn. Οἱ πρῶτα μὲν καὶ φῶν ἐ φωνὸν τὸ συμπόσιον ἰάσθην εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἐκ μύθοις συμπόλοις, ἐ σκώμασιν ἀνεπαρχθεῖσι, ἐ φιλοφροσύναις ποικίλαις συνίστανται. Qui primum non ſinent convivium ſurdum, aut mutum, eſſe, verum conſuetudine ſua fabulas conviviis aptas, diſteriaque minime moleſta, variaſque voluptates adferent. Ubi urbani viri notanda moderatio, quae ſalibus illis neceſſario adhibenda eſt; praecipue, ait Macrobius lib. vii. Saturn. cap. 3. inter menſas & pocula, ubi facilis eſt ad iracundiam provocatio. nam, ſicuti in praecipiti ſtantem vel levis tactus impellit, ita vino vel infuſum, vel aſperſum, parvus quoque dolor incitat in furem. Depromit ex Plutarcho, ut totum fere caput illud, lib. ii. Sympos. Quaeſt. i. Cuius & Arbiter conſcius diſteriorum hic amaritudinem vitavit, fecitque, ut morſus dicacis Poëtae prorſus edentuli forent, commodaque utique ſcommata convivio. Talia ſunt illa, addidit ipſe Macrobius, de nonnullis corporeis vitiis, aut parum, aut nihil gignentia doloris, ut, ſi in CALVITIUM cuiuſquam dicas, vel in naſum, ſeu curvam erectionem, ſeu Socraticam depreſſionem. Et Syneſius in Calvitii encomio: Ἄλλα μὲν ὅταν ἔτνος προκείμενα μετώπων ἐξέτατις γένηται. Vertit Petavius: ut quum pulmentario adpoſito in convivarum frontes inquiritur. Sic & Plutarchus ibidem: Καὶ πάλιν εἰς φαλακρότητα πρῶτος φέρεται. Rurſum calvitiei non curant notationem. Lege, ſuadeo, cap. 7. Clementis Alexandrini lib. ii. Paedagogi.

In calvos.] Vel ipſa ſolum calvi adpellatio convitium olim erat. Perſius Sat. i. verſ. 56.

- - - Quum tibi, calve,

Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede exſtet. Sic non ſemel Pomponius, Poëta comicus vetuſtiſſimus: ut in Praecone poſteriore dixit:

At te dii omnes cum conſilio, calve, maſſaſſint tuo.

Et iterum:

- - - Calve, adportas nuncium

Nobis diſparem, diviſum.

Et in Piſcatoribus:

Quid habes in ſirpiculis, calve? omne piſcati genus.

At ibi, reſpectu etiam ad calvitium lenonum, ac paraſitorum, fuit dictum: nam in ſcenam illos recalvaſtros prodiſſe, docent Feſtus & Pollux. Uti & calvi mimi, qui, auctore Nonio in Calvit, ideo erant omnibus fruſtrati. Aliquod ergo ex illius dictis Eumolpi hocce ſine dubio.

Elegidarion.] Idem=quod Elegidion, hoc eſt, minuta Elegia, ac non magni momenti opuscu-

lum. Elegis conſtat Eumolpi hocce, & Hendecafyllabis. utroſque ſane apte vocavit Elegidion ſive Elegidarion. Etiam Plinius Junior lib. iv. Epist. 14. quosdam Hendecafyllabos Elegidia adpellavit, quae illius loci verior omnino lectio eſt.

Quod ſummum formae decus eſt.] Hocce verum eſt, & Arbiter ſcripſit, quoque veteres codices ſic retinent. Aliud vero, quod invito auctore intruſerunt, Quid ſolum formae, &c. falſum eſt, nam pluribus aliis indiget formae pulcritudo. A nobis plane Syneſius eſt initio Calvitii encomii. Φύτει δὲ ἅπαντες ἐπιλομεν εἶναι καλοὶ, πρὸς δὲ μερῶς αἱ τρίχες συμπαλλονται. Natura enim omnes formae ac pulchritudinis deſiderio tenemur, ad quam magna ex capillorum honore fit acceſſio.

Nunc umbra nudata ſua jam tempora.] Manet adhuc in hyemis, ac veris metaphora. nam quum hyems arborum abegit frondes, umbra ſua, & opacitate ſylvae privantur. Practerquam quod haud ſemel crines capitis humerorumque umbella audierunt quondam. ſic Syneſius in Calvitii encomio: Οὐκοῦν ἅπαντες οἶναι τε, ἐ λέγουσιν αὐτοὺς εἶναι σκιάδιον τὴν κρῆνη. Vertit Petavius: Comam igitur nativam quandam, ac congenitam quaſi, umbellam eſſe, perinde omnes, ut ſentiunt, ita profitentur. quod ut adſtruat, ſubinde advocat Archilochum hunc in modum canentem:

— ἢ δὲ οἱ κομῇ

"Ωμὸς κατακιάζει, ἐ μελάφρενα.

- - - Huic ipſi quidem

Humeros obumbrat tergaque incumbens coma.

Fruſtra autem in adediti interpres exultat, quum translationi longe magis conveniat abegit, quod retinuimus.

Ridet.] Valde hic mihi probatur τὸ ridet, ut elegantiam ſic & ab antitheſi petere. praeeſſerat namque:

Nunc umbra nudata ſua jam tempora moerent.

O fallax natura deum, quae prima dediſti

Aetati noſtrae gaudia, prima rapis.] Simile eſt illud, quod in Libello, quem de cura capillorum ad amicum Domitianus edidit, ſcripſiſſe dicitur, referente Suetonio cap. xviii. Scias, nec gratius quidquam decore, nec brevius. Adnotavit & Caſaubonus.

Infelix modo crinibus nitebas,

Phoebo pulcrior, & ſorore Phoebii.] Concinna conlatio cum inſigniter crinitis, hoc eſt, Cynthia, & Apolline. Iſte ideo intonſus vocatus, auricomus, comatus, pulcritomus, comofus, criniger, ignocomus: Graecis Ἀκρινόμης, Εὐχαιῆς, Χρυσόμης, Χρυσοχαιῆς, Χαιτήϊον, Ἀεχροχαιῆς. Illa radians, hoc eſt, capillos effundes, ſpargenſve; Ἐκούς, Εὐπλοκάμην, pulcros cincinnos habens.

Ut mortem citius venire credas,

Scito jam capitis periſſe partem.] Reſpicit hic ad

ad veterum superstitionem existimantium: eos, qui morti propinqui forent, à Proserpina tonderi; itaque primum Orco probe initiatos fato suo fungi. Nondum enim oculis animadversiones Wouwerii lustraveram, quum hocce notatum mihi fuerat in palimpsesto, pluraque ei firmando congefseram testimonia, quae eadem ipsemet jamprimum plene retulerat. Isthac vero, quae ipsi praetermissa, dein cumuli loco placuit subjungere. Horat. lib. i. Carm. 28. inquit:

*Myla senum ac juvenum desuntur funera:
nulum*

Saecla caput Proserpina fugit.

Item facetissimus Martialis Epig. in canos fucantem lib. 111. Epigr. 43.

*Mentiris juvenem tuius, Lentine, capillis;
Tam subito ceruus, qui modo opus eras.*

*Non omnes fallis: scit te Proserpina canum,
Perfonam capiti detrahet illa tuo.*

Proinde ergo apud Euripidem *οὐραϊστῆρ*, quasi quidam Proserpinae mimister, secans Alectadis comam, introducit.

Cap. CX. *Corymbique dominae.*] *Corymbion* latine *capillamentum* interpretatur idem Petronius, ubi post pauca inquit: *Scissatamque meam minus decore exornavit capillamento: immo commendatior vultus exiit, quia flavum corymbion erat.* Quo viri doctissimi videtur discrimen excludi distinguuntis, *corymbion capillamentum* virorum. Eustathius indubie ei imposuit sic discriminans: *ἀπὸ τῆς τριχῆς εἰς ὅσον ἀπὸ τῆς τριχῆς, ὅ ἐστιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ τῆς γυναικῆς κορυμῆς, ἐπὶ παιδῶν σκαρπῆς, ἐκκαλῆς.* *Capillorum contextus tendens in acutum, CROBYLUS* virorum, *feminarum CORTMBUS*, puerorum *SCORPIUS* vocatur. Idemmet & Thucydidis Scholiastes tradidit ad lib. i. Sed quid, quum *crobylum*, quem speciatim virorum illi faciunt, indiscriminatim Pollux promiscuum praedicet lib. ii. cap. 3. *Κορυμῆν δ' ὅσον Ἀπικκῆν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ κροβύλος: ἐκκαλῆς δὲ τι καὶ πικρῆς, καὶ πικρῆς μὲν πικρῆς, ὁ γυναικῆς μανον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν, ὁ οὐδὲν τριχῶν ἔχων: εἰς κῆρας λόγον πρᾶξις.* *Cosymba Atticum non est, sed Crobylus potius.* Vocatur etiam quaedam comae adposititia, quae non modo mulierum, sed & virorum est, quae raras pilos habentes, instar capillorum utuntur. Sed magis adhuc Eustathio adversatur S. Asterius, dum *crobyli* usum hominibus aufert, tribuit vero mulieribus. Verba ejus referam ex Homilia in Festum Calendarum, ubi parum honesta fugillat praestantium militum exercitia: *Καὶ τὴν ὡς καὶ τὴν τριχῶν ἀδυναμία, καὶ τοῖς σένοις ἀδυναμία τὴν ζώνην, καὶ ὑποδύμην κέρχεται γυναικεία, καὶ τὸ κροβύλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἢ κεφαλή, ἢ γυναικῆς νόμος.* vertit Rubenius: *Tunicam ad talos demittit, zonam pectori circumvolvitur, calceamenta multibria*

sumit, & more feminarum, capiti crobylum imponit. *Crobylon* autem aliquando Graeci, ut Pollux tradit, vocarunt *ἰνθικόν*, Cyprii, ut Creon Rhetoricor. L. i. *κροβύλλω*, Persae *κιδάριον*. Nam, comis Persas adscititiis etiam usos, Xenophon prodidit *παρὰ*. L. i. itemque à Medis didicisse. Puto equidem, vix uspiam reperiri nationem posse, modo foret mediocri elegantiarum artificio exulta, quae nimirum comarum defectui adscititiis crinibus suppetias non tulerit. Unde multiplex orta adpellationum varietas, haut secus ac figurarum, quibus & nunc paulisper immorari, lubido est. Tertullianus sic duarum species exprimit c. 7. de Cultu Femin. *Adfigitis praeterea nescio quis enormitates futilium atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum quasi vaginam capitis, & operculum verticis; nunc in cervicem retro suggestum.* Ultimam videtur & S. Hieronymus his verbis etiam describere Lib. 11. Ep. 18. *Ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem struere.* Etenim *turritum* hic, quod ille *suggestum* adpellavit. Firmat Papinius in Stellae Epithalamio:

*----- Celsae procul adspice frontis honores,
Suggestumque comae.*

Ast S. Hieronymum Lucanus mirifice inlustrat, etsi dubium an de adposititia loquatur:

Turritaque gerens frontem matrona corona.

Plane vero Prudentius, quum eam superbiae imponit in *Psychomachia*:

Turritum tortis caput adcumulatur in altum

Crinibus, exstructis augeret ut addita cirros

Congeries, celsumque apicem frons ardua ferret.

Constructionem vero istam capillorum per gradus fastigiabant, quod plures dixere scriptores, observaruntque jam alii. Juvenalis Sat. vi. 300. *ordines* nuncupavit. Fuit etiam capillitii habitus iste & viris usurpatus, parum tamen pudicis. Sic de Nerone Suetonius cap. LI. *Circa cultum habitumque adeo pudendus, ut comam semper in gradus formatam peregrinatione Achaica etiam pone verticem submiserit.* Porro altera exstructio, cujus supra meminit Tertullianus, cognitu prorsus erit faciliior. Verba ejus sunt: *Nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis, & operculum verticis.* Ubi simplicem, similemque ei, qui à natura constitutus habitus est, haud dubio verbis illis expressit, & quo crinium defectui, potissimum autem viri, subveniebant, infimae feminarum capita. Difertim Tranquillus de Othone cap. xii. *Vulso corpore, GALERICULO capiti propter raritatem capillorum adposito, & annexo, ut nemo dignosceret.* Sic etiam nos fatiscienti paululum naturae subvenimus. Et Juvenalis plane de Messalina meretricem simulante in fornice Sat. vi. 120. inquit:

Sed nigrum flavo crinem abscondente GALERO.
Ubi *flavo* epitheton fati rem, puto, aperuit jam olim.

olim. Neutiquam dubium est, diobolaribus illis prostibulis, quibuscum imperatrix illa prostabat, haud in usu olim fuisse eximias elegantias. Simili prorsus & Caligula dissimulatus plura perpetrabat flagitia. Ita etiam de illo Tranquillus cap. XI. *Et ganeus, atque adulteria, capillamento celatus, & veste longa, noctibus obiret.* Sed alibi de his forsitan plenius. Interea tamen adpositiarum conligimus hic adpellationes, quae in praesentia succurrunt, qua Graecas, qua Latinas. Graeci *κροτάλον* vocant, *κροτάλον*, *σπερπιόν*, *κροτάλον*, *ἐνείχον*, *κροτάλον*, *κροτάλον*, *κροτάλον*, Libanius *Θανάσιον*, Aelianus *πρότερον* & *πρότερον*, Pollux *πρότερον* Latini *capillamentum*, *galerum*, & *galericulum*, Plinius, *reticulum*, & argute, ut Martialis, *personam capitis*, Porphyrio, *caliendrum*. Item, *communi adulterinam*, adpellant, *adoptivam*, *adscitiam*, *adpositam*, & *adposititiam*; Item Propertius *externam*, Martialis *absentem*.

Immo *supercilia etiam profert de pyxide.*] Superciliorum quippe illi erat aequalis cum fronte calvitie. *Ἀναδαλῶμε* & *Ἀναφαλῶμε* vocant Graeci calvitie superciliorum. Duplex olim, observo ego, effusiarum genus fuit in oculorum emendatione. Primum, *supercilia* producere, praefertim, si in confinio luminum non erant permixta, de quo latius alibi. Atque ad hocce indubium est referendum in praesentia Petronium, quippe *calliblepharo*, quo Circe ad producenda supercilia utebatur, ancilla delineavit & Gitonis supercilia. Alterum erat, *oculos pingere*. Utrumque Juvenalis conjunxit Sat. II. 93. hifce verbis:

*Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingitque tremantes
Adtollens oculos.*

Videtur & eademmet Pollux innuere: *τὸς ὀφθαλμοὺς ὑπορρεῖναι, ὡς ὀφθαλμοὺς μελινεῖν.* Oculos pingit, *supercilia* denigrat. Sed quidnam, quaeris, *oculos pingere*, antiquis erat? Ego proferam, nam ex Plinio cognovi lib. II. cap. 37. *Palpebrae, inquit, in genis homini utrimque. Mulieribus vero etiam insectae quotidiano. Tanta est decoris adfectatio, ut tingantur quoque oculi.* Frustra prorsus sunt, qui contendunt ibi, *pingantur*, esse pingendum. pariter quidem utrumque verbum idem illud significat. Itaque erat igitur, *oculos pingere*, extremitates genarum, quas *cilia* Latini vocant, pilorum videlicet carentes vallo, conlinere medicamine: interdum etiam palpebras ipsas inficere coloris ergo permutandi. Hocce Tertullianus de Cultu Feminae cap. 5. *oculos fuligine conlinere*, vocavit, Arnob. lib. II. *fuligine oculos obumbrare*, & D. Cyprianus Serm. 5. de Lapsis, *Nigro pulvere lineamenta oculorum pingere*: & de Habit. Virg. *Oculos circumducto nigro-*

re fucare, & lib. de Pudicitia, *Oculorum extremitates suffulcare*, & Commodianus, nondum editus scriptor, *Oculos nigro relinere*. Praecipue autem fucatio isthaec meretricibus crebra. Nam, *desluere*, addit Plinius, *palpebras haud immerito Venere abundantibus tradunt.* Idemque adserit Aristoteles Problem. Sect. 4. Quaesit. 19. ubi & causam reddit. *Μαδάρωνις* & *μυλθωσις* isthaec adfectio dicta. Ideo feminae, quae ejusmodi medicamentis neutiquam indigerent, eximie ab antiquis commendatae. Inde eleganter Marcus Varro elogium petivit insigne, formosissimae puellae verbis istis:

*Quos calliblepharo naturali palpebrae
Linctae vallatos mobili septo tenent.*

Sic Passeratus in numeros redegit Conjectaneis suis. Summa enim cum elegantia togatorum doctissimus *calliblepharon* vocavit *naturale*, oculorum genuinos pilos, quod ipsis medicina fucandis adhiberi solita esset, nimirum *καλλιλέφαρον* adpellata. Constat illa ex uistis rosarum foliis, nucleis palmarum, ampeliti, & aliis, quae apud Plinium sparsim. Ejus in locum *favilla* succedere interdum solebat, & si flavedo captabatur, *crocus*. Disertim Ovidius III. de Arte:

*Nec pudor est oculis tenui signasse favilla:
Vel prope te nato, lucide Cygne, croco.*

Sic & Lucianus, Herodianus, Athenaeus, & alii. Sed nos plus fatis hic verborum de fucis istis.

Sciteque iacturae lineamenta sequuta.] *Lineae*, ac *lineamenta*, in pictura dicebantur ductus illi, qui primi ducebantur in tabula, antequam adhiberentur colores. Ipsos autem postea coloribus pictores sequebantur. De ipsis indubie, meo animo, capiendus Cicero in Bruto; *Similis in pictura ratio est, in qua Zeuxim, & Polygnotum, & Timantem, & eorum, qui non sunt usi pluvquam quatuor coloribus, formas, & LINEAMENTA* laudamus. Sunt omnino formae istae ac *lineamenta*, quae Hispani pictores *Dibuxos* adpellant. Erant igitur in hacce picturae parte insignes artifices illi, quum rudis adhuc ars, pauperque colorum foret. *Graphice* dictum fuit priscis Graecis hocce picturae, Latinis *pictura linearis*, uti apud Plinium videre est lib. XXXV. cap. 10. Ibi & *lineamentorum*, quibus de agnus, insignis memoria exstat, quum de Veneris imagine nondum, quia morte praeventus, ab Apelle perfecta loquitur: *Invidit mors peracta parte, nec qui succederet operi ad praescripta lineamenta inventus est.* Isthaec eadem lineamenta Appulejus satis argute *fila* vocavit in de Deo Socratis: *Sed fila corporum possident rara, & splendida, & tenuia.* Inde eadem nobis scite dicta, *perfiles*. Praeterea autem hancce linearis picturae adumbrationem operae duximus precium egregio insuper magni philosophi testimonio illustrare, Aristotelis inquam

quam lib. de Poëtica cap. vi. ubi sic picturam cum tragoedia fabula moribusque confert satis adposite. Haud perfunctorie locus legendus est: Ἀρχὴ μὲν ἐν νῆα οἷον φέρει ὁ κῆρυξ ὃ τρυγῶντας, δαΐμονες ἢ τὰ ῥῥα παρὰ πῶλον γὰρ ἴσιν ἐπὶ τῇ τραγωείᾳ. εἰ γὰρ τις ἐνὶ αὐτοῖς οἷς καὶ τοῖς φαρμάκοις χρίδῃ, οὐκ ἐν ὁμίᾳ ἴσθῃται, καὶ λυσιπύρῳτατος εἴσθῃται. Praecipuum igitur & quasi anima tragoediae est fabula. Proximè vero mores. Idem quoque in pictura esse videtur. Nam, si quis confusum colores licet pulcherrimos, non ita delectabit, ac si creta certam delineat imaginem. Parillime quidem, ait Aristoteles, uti ad tragoediam se habent mores, ita prorsus colores ad picturam: uti vero ad tragoediam fabula, sic & ad picturam se habent lineamenta. Per se quidem solum lineamenta genus quoddam faciunt picturae, uti fabula quodammodo tragoediam, etsi mores non adhibeantur. Sed misti temere colores, haud prius lineamentorum praemissa adumbratione, nullam figurabunt speciem, uti nec mores tantum sine fabula tragoediam. Sed jam ad Petronium, cuius gratia isthaec adduximus. Nuda erant honore Gitonis supercilia, sed vestigia quaedam necessario remanserant, quae primis illis picturae lineamentis prorsus similia forent. Ipsamet ergo Tryphaenae ancilla fuligine sequuta, sic & pictores scilicet haud improprie imitari videbatur. In plastica etiam lineamenta sunt non admodum diversa significatione, ut apud Petronium ipsum cap. LXXXVIII. *Lyfipion statuae unius lineamenti inbaerentem inopia exstinxit.*

Luriniq[ue] turbata. Nam prae laetitia quoque profunduntur lacrimae. Appulejus: *Nam & lacrimae nonnunquam gaudio proveniunt.* Quintilianus lib. xi. cap. 3. *Quin etiam lacrimas iis natura mentis indices dedit, quae aut erumpunt dolore, aut laetitia manant.* Eleganter etiam Petronius in Trojae Halosi id patefecit cap. LXXXIX.

---- *Fletibus manant genae,*

*Mentisque pavidae gaudium lacrimas habet,
Quas metus abegit.*

Lacrimis turbata, dicit Petronius, unde lux est Juvenali fumenda Sat. vi. de Lesbia loquenti, sive Claudia, ut voluit Apologia Appulejus, amica Catulli:

--- *Nec tibi, cujus*

Turbavit nitidos exstinctus passer ocellos.

Turbavit ergo ocellos, nempe lacrimis.

Quia flavicomum corymbion erat. Hancce lectionem amplector, quam & scriptos codices adferere, adserit Bourdelotius. licet valde inclinaret in illam, quam viri docti praeferunt, *flavum corymbion.* nam quae in pluribus MS. custoditur, *flavicornum corymbion*, ex temere repetito dictionis sequentis initio *corymbion* videtur

nata, quomodo *flavum* prius pinxisset librarius. Ut ut autem sit, capillamenti flavedinem Encolpius commendat. nam magno fuit aliquando antiquis in pretio. Totius rei fulcimento nullum potest aptius testimonium adduci, quam quod ex Ovidii Eleg. xiv. lib. i. Amor. proferemus in medium: tum, quod de adulterina coma est, tum, quod de flava. Quos habuit poëtae amasia illa proprios capillos, medium ac mixtum colorem referebant ex nigro & aureo; ast, quomodo externis uti necessum illi erat, flaventes praeferebat omnibus:

Nunc tibi captivos mittet Germania crines,

Culta triumphatae munere gentis eris.

O, quam saepe comas aliquo mirante rubebis!

Et dicis, omnia nunc ego merce probo.

Nisi quam pro me laudet nunc iste Sicambra,

Fama tamen memini quomodo fuit ista mea.

Verum enim vero Tertullianus lib. de Cultu Feminar. cap. 6. multis infectatur mulieres, comas, ut flavescerent, inficientes medicaminibus. Ubi (ut hoc obiter dicam) in voce illa, *velatro*, quam ejus interpres voluit novam esse, deductamque à *velare* verbo, ac capillorum velamen significare, à vero prorsus aberravit vir eruditus. Sunt enim dictiones duae, quod ex ipsomet loco liquet clarius: Sed enim Dominus ait, *Quis vestrum potest capillum atrum ex albo facere, aut album ex atro?* Hae, quae revincunt Deum, ecce, inquirunt, *pro albo vel atro flavum facimus gratiae faciliorem: quomodo & atrum ex albo conantur facere, quas poenituit ad senectutem usque vivisse.* Nae verba, *pro albo vel atro flavum facimus*, procul dubio ad superiora referuntur: *Quis vestrum potest capillum atrum ex albo facere, &c.*

Ne sileret sine fabulis bilaritas. Conviviis olim lepidae quoque, ac simplices, fabulae inferebantur saepiculae. De istis & Papinius loquitur lib. viii. Thebaid. 236.

----- *nullis jam deest sua fabula mensis.*

Quales autem id temporis habendae sint, ex M. Varrone A. Gellius edocet lib. xiii. cap. ii. pluribus aliis scientes nos parcimus.

Multa in muliebrem levitatem coepit jacitare. Leve animal mulier est, quodque, haud secus ac mare, continuam mutationem molitur. Simile illud mutilum fragmentum est Corneli Gallii poëtae non mediocris, ac Virgilii amicitia insignis, in quadam Elegia, quae ejus nomine circumfertur:

Femina natura varium & mutabile semper:

Diligat, ambiguum est, oderit anne magis.

Nil adeo medium ----

Et tantum constans in LEVITATE SUA.
Cap. CXI. *Passis crimibus.* *Dijferjis, solutis,*

(Dd 2

tis. sic interpretantur Nonius, & A. Gellius lib. xv. cap. 15. Papinius VII. Thebaïd. eleganter dixit de Atalanta Parthenopaei matre :

Crine dato passim.

Characteristicus est illius adfectionis animi, quae adflictatio Ciceroni dicitur, animaeque aegritudo habebatur cum corporis vexatione. Ita apud Virgilium in summo discrimine ad templum Paladis ibant

Crinibus Hades passis.

Et Terentius Heautontim. Act. II. sc. III. puellae describens lugubrem habitum inquit :

Capillus passus, prolixus, circum caput

Reiectus negligenter.

Sed passim obvia sunt exempla in scriptoribus Graecis & Latinis. Vide tamen Plutarchum ἐν Πάρι. ubi inquit, cur filiae, quum parentes efferantur, sint γυναικὶς ταῖς κεφαλαῖς, & ταῖς κόμαις λελυμεναις, interitis capitibus, & crinibus passis ?

Prosequi. Funerale verbum. ita post pauca : in conditorium etiam prosequuta est defunctum. Eleganter Seneca Ep. 30. de Basio fene in ipso jam conspectu mortis exspectante exitum suum intrepide, sibi que velut parentante : *Basius noster videtur mihi prosequi se, & componere, & vivere, tamquam superstes sibi.* Cui consonum (ut obiter moneam) illud Anchisae apud Virgilium est lib. II. Aeneid.

Sic, & sic positum adfati discedit corpus.

Gracci, *prosequi*, προπέμπειν, & παραπέμπειν, & ἐκπέμπειν. quod latius Kirchmannus profequitur lib. II. de Funeribus.

Nudatum pectus. Nudatum, nam prius sane, more antiquo, vestes sciderat. quod non video magnos viros observasse, quum adeo frequens sit memoria apud scriptores priscos nudorum pectorum in funeribus, uberum, sive papillarum, & humerorum : pariterque dolori creberrime majores indulsisse id genus vexationibus, Kirchm. extremo cap. 17. lib. II. Qui omnes adflictationis quoque characterismi sunt iuxta ac sequentes : sic adflictantem se, ac mortem inedia prosequentem, &c. & subinde : *Faciemque unguibus pectus, ruptoque crines super pectus jacentis imposuit, &c.* Absciderat ergo indubie vestem matrona, ut posset scilicet pectus nudum plangere. disertim Ovidius Medae Epistola :

Protinus absclissa planxi mea pectora veste.

In conditorium. Quod Latinis conditorium, Hypogaeum est Graecis, conditivum Senecae Epist. 60. *Vivit is, qui se utitur ; qui vero latitant, & torpent, sic in domo sunt, tamquam in conditivo.* Et 28. *Multum interest inter otium, & conditium.*

In hypogaeo. Hypogaea Graecis erant aedificia subterranea fornicataque, Romanis conditoria

dicta, ut sententia est eruditorum, ac prorsus eadem cum illis, quae Hispanis nostris, *Bobedas*, dicuntur. Tales quoque fuere & antiquorum oleariae cellae, vinariae, & ejusmodi, uti & nostrates. Vocanturque pariter nobis, quae subterranea monumenta sunt condendis cadaveribus inservientia, ita etiam *Bobedas*.

Graeco more corpus custodire. Aliter nos, quam vulgus interpretum, hunc locum interpunximus, & interpretamur, ut illud, *Graeco more, referatur ad verba corpus custodire* ; non vero ad verba, *positus in hypogaeo*. Haud dubium est, Graecos olim custodes cadaveribus adhibuisse, ut sic ea ab demorificationibus sagarum integra vindicarent. Graecorum enim plures insigniter fuere superstitiosi, ac venefici, Thessali autem in primis. Sic Appulejus insigni loco omnia palam facit lib. II. Metamorph. *Conspicor medio foro procerum quendam senem ; insitebat lapidem, claraque voce praedicabat, SI QUI MORTUUM SERVARE VELLE, DE PRETIO LICERETUR.* Et ad quempiam praetereuntium, *Quid hoc, inquam, comperio ? biccine mortui solent aufugere ? Tace, respondit ille ; nam oppido puer, & satis peregrinus es, meritoque ignoras, Thessaliae te consistere, ubi sagae mulieres ora mortuorum passim demorificant : eaque sunt illis artis magicae supplementa.* Alii prorsus erant (ut hoc insuper notem) qui monumentorum custodes dicerentur. De quibus illud est l. 71. §. 2. *D. de cond. & dem. Titio centum relicta sunt, ita ut à monimento meo non recedat.* Eorum munus, fores claudere, aperire, à furibus cavere, floribus ac corollis sepulcrum ornare. Postremum hocce ex Propertio didici, nam cetera nota sunt. ecce verba ex lib. III. El. 16.

Adferet huc unguenta mihi, festsque sepulcrum

Ornabit custos, ad mea busta sedens.

Parum igitur locus iste, utpote de sepulcrorum custode, hic Petronio erit opportunus, quod non vidit quidam interpretes. Pluris vero commentum hoc nostrum faciet eruditus lector, qui prius jejunas de ferali custodia observationes consuluerit apud scriptores de Funeribus.

Et, quotiens defuerat positum in monumento lumen, renovabat. Vix absque lucerna sepulcrali olim monumentum, cujus passim veterum memoria, recentiorumque. Addinus, ideo repertum olei miraculum incombustibilis, quod quum necquicquam consumeretur, raro sic & extinguere contingebat sepulcrales lucernas. Ipsae aevo nostro testantur manifesto, quum paucis abhinc annis in Tulliae sepulcro, Ciceronis filiae, inventa sit ardens lucerna, quae plus minus duraverat annos 1550. Item Maximi Orlivii altera in agro Patavino eruta, quam itidem arsisse supra mille & quingentos annos, nullum

fit

fit dubium. Item tertia, quae effossa fuit ex Pallantis monumento, quem lancea Tarnus occidit, auctore Virgilio in x. Ipsa enim, si Bonlinio fides habenda est, neque vento, neque aqua, vel quovis alio liquore, extinguere potuit. postea vero, subactis stylo, & per illud foramen ingruente aëre, lumen evanuit. Harumce autem lucernarum & vicem subire posset lapis ille, cuius apud Lucianum mentio in dea Syria. nimirum *Λυχνίς κατέβη, καὶ οἱ δὲ ἐξ ἧς ἡ συνουχίη. ὅπῃ τὰτα ἐν νυκτὶ σελας πολλὰν ἀπολαμπεται, ὑπὸ δὲ οἱ καὶ ὁ νῆος ἅπας οἶον ὑπὸ λύχνῳ τι φαινοίται, ἐν ἡμέρῃ δὲ, τὸ μὲν φέγγος ἀφαινεῖται, ἰδὲν δὲ ἡ χροία πυρῶδης.* Qui lychnis ab effectu vocatur, quum vice lychni sit, quoniam ab hac multis fulgor noctu resplendet, totaque aëres ab eo, perinde atque lucernis conluet. Interdiu vero (quod & verae lucernae patiuntur) ipsum quidem lumen marcescit, speciem autem prae se fert admodum igneam.

Una igitur in tota civitate fabula erat.] Id est, nihil aliud universi omnes in civitate fabulabantur, alia de re nullus erat sermo. Varro lib. v. L. L. *A verbo fari, fabulae.* Fabulam ergo pro sermone usurpari, notum tonforibus est, inconditis fabulatoribus. Sed videor mihi pro rumorum sermonumque ipsa materie transferri Petronio in praesentia, quo animadvertere haud pudet verum discrimen, idque exemplis confirmare. sic plane Terentius Hecyra:

Fam nos fabula sumus, Pampbile, senex, atque anus.

Ovidius El. i. lib. iii. Amor.

Fabula, nec sentis, tota jactaris in urbe.

Tibullus lib. ii. El. 3.

Fabula nunc ille est: sed cui sua cura puella est,

Fabula sit, macult, quam sine amore Deus.

Horatius Epod. ii.

Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula quanta fui!

Italis item hocce commune. Petrarcha ita:

Ma ben veggio hor, si come al popol tutto

Fabola fui gran tempo: onde sovente

Di me medesimo meco mi vergogno.

Nemo ad sepulchrum corpus detraheret.] Nam crux suffixorum sepulchrum. Illud est Senecae Patris lib. viii. Contr. 4. *Suffixorum corpora crucibus in sepulchrum suum defluunt.* Sic & Plautus in Milite ii. iv. 19.

---- Scio, cruce[m] futuram mihi sepulchrum.

Ibi mei majores sunt siti, pater, avus, proavus, adavus.

Alias cruciariorum mores pervulgati.

Descendit igitur, &c.] Quippe subterranea aedificia monumenta erant. Nihilominus tamen tolerabilem habitationem haud infrequenter vi-

vis praestiterunt, quod vel ex Arbitro hic (alii si deforent) satis constare possit. Id vero scriptores de funeribus, nescio an plene, suove loco, notare meminerint. eaque propter illustriora ejusce rei exempla adjungere, nobis in praesentia visum haud inutile. Abunde Suetonius in Nerone significat, quum de Urbis incendio agit cap. xxxviii. *Per sex dies, septemque noctes ea clade jacuerunt, AD MONUMENTORUM, BUSTORUMQUE, DIVERSORUM plebe compulsa.* Et Tacitus xv. Annal. eadem de re loquens, *sed solatium, inquit, populo exturbato, & profugo Campum Martis (ubi plura conditoria) ac monumenta Agrippae.* Mirum autem, quod de Julio Sabino prodidit Dio lib. lxxvi. pag. 745. *Ἡ τῶν τοῦ μαχαιρῶν τῶν ἐφύγεν εἰς ἀγροὺς τινὰ, καὶ ταῦτα εἰς μνημεῖον ὑπὸ γείων, προκαταπράγας αὐτὸ, κατέβη. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ κέκλειον διπλωλῆναι, ὃ δὲ ἐκρυφθῆ τε ἐν αὐτῷ ὄνεια ἐτῆ μετα τῆς γυναικὸς, & παῖδας ἐξ αὐτῆς δύο ἄρρενας ἐκύκλει.* Ipse deinde praeliis aliquot victus, ius abiit, ibique in sepulchrum subterraneum, quod ipse prius incenderat, ingressus est: quumque constans esset opinio, illum interiisse, in eo novem annos cum uxore delituit, ex eaque duos filios suscepit. Nec absolum huic est, quod de Democrito, philosopho insigni, narrat Lucianus in Philopseude: ac de B. Paulo cum Onesiphoro, & ejus uxore, ac liberis, in Iconiensi monumento delitescente Basilus, Seleucia Episcopus, in vita S. Theclae, pariterque Simon Metaphrastes. Sic & S. Antonius ad sepulchrum secessit, ibique quid temporis placuit morari, auctore S. Athanasio in eius vita. *Sepulchrum vero μνημεῖον ei dicitur, & vertit Euagrius presbyter, memoria.* Apte quidem, nam sic & Latinis memoria usurpatur, potissimum scriptoribus sacris, jamque observatum Rosweido, viro docto. S. Augustinus lib. xii. de Civit. Dei cap. 8. de D. Stephani sepulchro loquens: *Ad ejus memoriam veniebat magnae multitudinis concursus.* Videbis, unde apud nostros Hispanos memoria pariter pium monumentum significet. Id autem adeo subinde percubuit, ut infimae fortis scorticula monumentis in ipsis prostiterint. Eae bustuariae moebae dicuntur Martiali lib. iii. Epigr. 93. eadem ratione qua submoenianae uxores Epigr. 82. & lib. xii. Ep. 32. nempe quod in Urbis pomoeriis suas quondam habuerint celliulas. Planius adhuc Epigr. 34. lib. i. inquit:

Abscondunt spurcas & monumenta luras.

Desiderium extincti, &c.] Bis hujusce loci inferius recordamur. Primo mox hoc capite ad verba illa: *Ruptosque crines super pectus facientis imposuit.* Et tum ad illud cap. cxi. *Me gratiosiore[m] esse quam Protefilaum.* illa adi, ibi namque haud proletariam hujus loci illustrationem foeneratur Petronius.

(Dd 3)

De.

Dolore supervacuo, & nihil profuturo gemitu.]
Parissimum illud Sophoclis Electra vers. 136.
quum ad ipsam Chorus :

Ἄλλ' ἔτοι τὸν γ' ἐξ αἶδα
Παγκοῖνα λίμνας πατίε' ἄν-
στάσεις, ὅτε γόοισιν, ὃ λιταῖς,
Ἄλλ' ὅπ' ἔμετράων ἐπ' ἀμήχανον
Ἄλγ' αἰεὶ στενάχουσα διόλλυσται,
Ἐν οἷς ἀνάλυσις ἐστίν

Οὐδὲμία κακῶν.

Sed tamen ab inferorum

Communi palude patrem

Nulla luctu, nullis precibus, revocare pote-
ris,

Sed ex mediocribus malis in insanabilem

Moerorem delapsa te ipsam perdis.

NEQUE ILLIS TAMEN MALIS LU-
CTU MEDERI POTES.

Raptosque crines super pectus jacentis imposuit.]
Tibull. El. I. lib. I.

Tu manes ne laede meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris, Delia, parce ge-
nis.

Id etiam prae exstincti desiderio, ut dixit, paulo ante : *Deinde ut, & corpus jacentis conspexit, & lacrimas consideravit, faciemque unguibus sectam, ratus scilicet, quod erat, desiderium exstincti non posse feminam pati.* Suffulcio commentii argutiam insigni loco Jamblichi, scriptoris vetustissimi historiae eroticae, ut conjectura est, non inelegantis, sic tamen verbis Photii concepto : *Ὅτι οἱ αἰεὶ Ῥοδῶνιν & Σινωνίδα φεύγοντες ἅμα Σορακίῳ, καταίρουν εἰς γεωργίαν. τῷ δ' ἂν κόρη (Σινωνίδα) καλὴ τὴν ὕψιν, ἄρτι χρηθεῖσα, & τῇ πρὸς τὸ ἄνδρα εὐνοία τὰς τεύχας περιχειρομένη.* Rhodanes interim & Sinonidis una cum Soraecho in fugam versi agricolae tugurium subeunt, cui filia erat eleganti forma, nuper admodum viduata viro, ejusque desiderio crines adtonsa. Cepit id omnino & catus miles, ideoque subdidit Arbiter : *Nec recessit tamen miles, sed, &c.* Alioqui mos ille fecitilis comae protrititus.

Donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta.]
Aequae atque lena à Phaedromo apud Plautum, ancilla isthaec à milite vini odore corrupta. inquit ergo in Circulione Act. I. sc. I.

Eaque extempulo, ubi vino has conspersi foreis,

De odore adesse me scit, aperit illico.

Ac deinde per plures versus. Bourdelotii emendatio, vini cibique ab eo odore, &c. haud displicet.

Si soluta inedia fuerit? si te vivam sepelietis? si, antequam fata possant, indemnatum spiritum effuderis.] Omnino videtur ad hunc locum respexisse Appulejus lib. VIII. Metamorph. quum de Thrafsylo loquitur, Tlepolemi peremptore, mo-

ri pariter in monumento deliberante : *Valvis super sese diligenter obseratis, inedia statuit elidere sua sententia damnatum spiritum.* Sic & in Marmore proxime laudando : DAMNATAM DEDO ANIMAM, &c.

Si te vivam sepelietis? Nam & olim fuere, quae id etiam prae moerore facerent. Insigne exemplum proferam ego ex cujusdam inscriptione monumenti depromptum, jamque pridem Camerti Umbrorum in Picentinis montibus reperta, quam & solertissimum Gruterum non fugisse puto :

Q. TIBVL. C. SEMPRONII F. MAM.
L. NEP. INFERNO PLOTONI TRICOR-
PORI.

OXORI CARIS. TRICIPITIQUE.
CERBERO MVNVS MEVM FERENS
DAMNATAM DEDO ANIMAM. I-I-
JAMQVE

HOC ME CONDO MONIMENTO
NE OBRVTIS DOMVS LAPSV FILIIS
SEX,

QVOS P. SCIPIO PATRIIS
CAMERTIBVS A SALO ET LIBYA
INCOLUMES RESTITVERAT,
IN DESOLATA ORBITATE SVPSIM
MISERA J. ANN. L. M. I. D. I.
HOR. SCIT NEMO. QVIETEM
POSTERI NON INVIDEANT.
QI SECOS. ANES
SENTVAT IRATOS. JALE JITA
IN FR. P. XX. IN AGRO P. XXXIX.

Sic & Thrafsylus Appulejanus, ut supra vidi-
mus. Sic & Polemon Sophista; auctore Philo-
strato.

Si, antequam fata possant, indemnatum spiritum effuderis.] Istum locum interpretes omnes silentio praetereunt haud secus, atque ipse

----- Harpocrates, digito qui significat ST.

Nos autem, illum diligentius inspectare, haud abs re duximus. Cicer. in I. Antonianarum scriptum reliquit : *Multa enim impendere videntur praeter naturam etiam, praeterque fatum.* In quem locum quum incideret A. Gellius, ipsummet negotii illi facecit, ac mihi Petronianus. Nam id maxime requirendum existimarim, qua ratione Arbiter dixerit, violentiam scilicet atque praematuram Ephesinae mortem praeter fatum omnino ei esse futuram, *Quando sic ratio, & ordo, & insuperabilis quaedam necessitas fati constituitur, ut omnia intra fatum claudenda sint, uti prisca antiquitus putarunt philosophi.* Virgilius autem id ipsum, quod Cicero, Petroniusque, de fato opinatus est, dum in IV. divini operis vers. 696. protulit de Elysa, quae mortem itidem per vim potita est.

Nam

Nam quia nec fato, merita nec morte, peribat.

Quem locum quum A. Gellius illustrat, ut vel exin Ciceronis supra adducto praeferat faciem, in hunc profatur modum lib. XIII. cap. 1. *Tantum in faciendo sine vitae, quae violentia sunt, non videntur à fato venire, &c.* Eandem quaestunculam movit Marcellus in de doctorum indagine, ubi querit, an sit ineluctabile fatum. Etiam Macrobius lib. 1. de Somn. Scip. cap. 13. quos vide. Hinc ergo dies oritur Senecae Tragico Hercule Octaeo in Choro Act. 1.

Quota pars moritur tempore fati?

Etiam Phalaridi Tyranno Epist. 144. ad Nicodem. Εἶδε γὰρ τοσούτων εὐχόμεν μοναρχίας, ὅπως αὐτῶν ἀπολαύσειας τὰς μοῖρας· καὶς ἂν ἴσως ἐπὶ τοῖς μοῖρας ἄξιός τις ἀνθρώπων ἀπολαύσει· καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀξίωσιν οὐ αὐτοὶ ἐναντιώμεθα· ἀλλ' ἵνα τὴν ἐπιμελείαν, καὶ αἰς ἐπιμέλειαν ἄξιον ᾖ, ἐπιχωμεν τὰ τέλη. Utinam autem tali conditione monarchiam adepti essemus, non ut à nobis ipsis mortem repellamus (nam nos fortasse quispiam dignos censet, etiam ante fatum perire, neque nos ipsi huic censurae adversamur) sed ut honestissimum, dignor inque hominum longissima vita, retinere possemus obitus. Recte igitur, qui naturalem & fatalem mortem eandem faciunt, uti ὁ περὶ Demosthenes τὴν περὶ τὴν ἀνθρώπου ἀνάσσειν. Violenter ergo, hoc est, inedia ac moerore, animam de corpore videbatur extrudere velle matrona illa Ephesia, ideoque praeter fatum interire dicebatur. Tempestiviter etiam hic Paterculi locum recitabo, itidem prorsus de quibusdam insignibus viris loquentis lib. II. Qui, quum sine invidia in republica florissent, eminusque sine periculo, quieta, aut certe non praecipitata, fatali ante initium bellorum civilium morte functi sunt. Nec abludit Tacitus lib. II. Annal. de rege Archelao: *Finem vitae sponte, an fato, implevit.* Inde jam patet, cur scilicet illos, quibus de vita sic exire contingeret, mortem non suam obire, antiqui adfirmarent. Suetonius in Caesaris ultimo capite: *Percussorum autem fere, neque triennio quisquam amplius supervixit, neque sua morte defunctus est.* Nobis Hispanis id etiam familiare, no morir a su muerte. Quod locutionis genus & Graecis non desuit, hacce utique non dubio doctrina fretis. Plane Eustathius lib. VII. de Ismen. & Ismen. amor. Insignis enim locus est, ubi puella cum Ismenia suo periclitatur in mari: Οὐτὰ μὲν ἄνθρωποις, ἐπεὶ τὴν ἀνάσσειν ἀναποτίσκειν. ὁ τις ψυχὰς ἄδων μετέδοσθαι. Sic igitur & nos ante mortem morimur, & animas ipsas ad inferos transmittimus. Id Virgilio, supra adducto loco vers. 697. est, ante diem perire. Violenta autem ista haec animae educio valde & ab antiquissimis sa-

pientibus interdicta. Zoroaster, Magorum princeps, sic in carminibus, quae oraculorum appellatione decorantur, praecepisse jam olim mortalibus videtur: Μη ἐξέρχῃς, ἵνα μη ἐξέρχῃς ἐκ τῆς. Ne educas animam, ne exiens è corpore habeat aliquid periculi. quod Pcellus, & Plethon, Scholiis in ipsa Oracula, latius profectuntur, plenius vero Plotinus Ennead. I. lib. IX. Plato etiam in Phaedone eleganter rem disputat sub Socratis persona, & Philolai Pythagorei suffragio retinendam sententiam subfulcit.

Vis tu reviviscere exstinctum? Arbitri hic patet facit mentem illa D. Pauli sententia ad Corinth. I. Epist. cap. 15. 29. Ἐπεὶ τι ποιοῦσιν οἱ μαρτυροῦντες ὑπὲρ τοῦ νεκρῶν, εἰ ὅπως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non refurgunt? Ubi, baptizari, affligi est, ut SS. edocent Patres, observavitque Joan. Gagnaeus.

Vis, discusso muliebri errore, &c.] In antiquioribus vulgaribus legitur, visne discusso, &c. unde deesse aliquid animadvertitur tale, ergo, jam, isto modo, vis ergo, discusso, &c. vel vis jam, discusso, &c. quod exigere omnino videtur illarum interrogationum diversa natura.

Vivere.] Inficetissimus sane illorum genius, qui, bibere, hic reponere contendunt, totis viribus Petronio reluctante. Ne autem illud somniarent, vel hocce, quod proxime praeit, fatis evinceret: *Ipsum te jacentis corpus admonere debet, ut vivas.* Quid ergo, quum subdit? Quibus blanditiis impetraverat miles, ut matrona vivere vellet, iisdem etiam, &c. Sic & Martialis lib. XI. Ep. 72.

Vir rogat, ut vivat.

Unice vero Tacitus lib. XV. Annal. ad mentem Petronii ait, de Senecae uxore, quae pariter etiam vivere cogeatur, blandimentis vitae evictam fuisse.

Sicca.] Supra de hoc verbo ad illud cap. LXXXII.

Et sicco concoquit ore famem.

Commentum id vide.

Cap. CXII. Caeterum scitis, quid tentare plerumque soleat humanam satietatem.] Dicit Euripides apud Athenaeum lib. VI.

Ἐν πλατυστῇ Κύπρις, οὐ πεινᾷ δ' ἔσθ.

Saturo Venus adest, famelico nequaquam adest.

Et lib. I. Dipnosoph. cujusdam Distichi eadem est sententia:

Ἐν πλατυστῇ γὰρ Κύπρις, &c.

Saturis Venus adest.

Et omnino vere,

Ἐν τῇ κενῇ γαστρὶ καλῶν ἔσθ.

Ὁὐκ ἐστὶ πεινᾷ τινι γὰρ Κύπρις πικρά.

Nam ventri inani non uest formarum amor.

Amara Venus est, dira quos premit fames.

Qua

Qua nuptias fecerunt.] Nuptias hic dictum de venereo concubitu. sic & cap. xxv. *Plaudentibus ergo universis, & postulantibus, nuptias fecerunt.* Auctor Rhet. ad Herenn. iv. videtur locutionis rationem reddere: *Translatio obfoenitatis vitandae: Cujus mater quotidianis nuptiis delectatur.* Usurparunt & plures alii. Congessit testimonia plura Alb. Gentilis lib. II. de Nuptiis cap. 3. & de verbo nubere non pauca; unde ortum, quod *verba nupta*, pro impudicis, & obfoenis acciperentur, quod vulgare est. Eodem pertinet, quod libido paullo constantior, unoque amore contenta, *matrimonium* Ciceroni dicatur Philip. II. Item, quod *dos* meretricum captura. Et quod desertus amator *viduus* vocetur. Ac denique, quod *divortium* dicta sit amantium divisio, quod observavit ad Martialem Gruterus, à quo & poterunt peti abunde testimonia.

Supremoque mandaverunt officio.] Hoc est, iusta solverunt. Id vocatum *supremum officium*, & *officium ἀπὸ θανάτου*. Ipsi Arbiter cap. cxvi. *Hoc peractio* (in Lycam) *libenter officio, destinatum carpinus iter.* Sic quoque facetissimus Martialis lib. viii. Ep. 57. quod de Picente est, qui, quum tridens esset, eosque tandem dentes secundum tumulum exspuisset, conlegit miser, inibique ipsum humavit:

*Offa licet quondam defuncti non legat heres,
Hoc sibi jam Picens praestitit officium.*

Sed haecce de vitae exodio. Protasis quoque celebritatem, hoc est, diei natalis, pariter & *officium* adpellarunt antiqui. Ipsi Valerius lib. II. Ep. 66.

Lucis ad officium, quae tibi prima fuit.
Sed alias plenius de variis officiorum generibus.
At miles, dum residet.] Germanum illud est Plauti Captiveis III. I. 8.

Itaque venter gutturque residet.
Hic peridum ex MSS. ponit Gruterus, dictumque illud esse videtur per jocum de ventre guttureque quiescentibus ab edendo, & bibendo, cessantibusque. Sed nihil est, an *residet* in Petronio legas, *desidete*. Utrumque plane significat à rebus agendis superfedere.

Veritus supplicium] Quodnam scilicet? silent interpretes. Mihi enim jam pridem lubuit inquirere. Talionis puto poena illa, sive supplicium, fuit, hoc est, ut in crucem substitueretur custos ignavus ac delusus. Mire enim moribus Graecorum id supplicii conveniens est, apud quos & alia quondam vigerunt similia, custodum vero cadaverum potissimum. Belle de Thessalis defunctis Appulejus lib. II. Fabulae asini, quibus propter fagarum demorificationes & custodes, ut paullo ante ajebam, adhibiti: *Ehem, &, quod paene praeterieram, si qui (custos) non integrum corpus mane restituerit, quidquid inde decerptum, dimittuntumque fuerit, id omne de facie sua defectum sar-*

cire compellitur. Innuit & supplicii acerbiteratem desperatio illa militis: *Nec se expectaturum iudicis sententiam, sed gladio jus dictum ignaviae suae.*

Locum.] Morticinum ac sepulcrale verbum etiam locus. Vetus monumentum Tibure inter alia:

HVNC. LOCVM. VTL. ME. VIVA.
DETERMINAVI.

Et passim similes tituli. Pro eodem locus & conditorium usurpantur, uti & interdum arca. Dissertim Petronius addit: *Et fatale conditorium familiaris, ac viro, faceret.* & post pauca: *Fubet corpus mariti sui tolli ex arca.* Inde etiam loculi vocati loci illi. Plinius lib. vii. cap. 2. quum de Pyrrhi regis pollice in dextro pede loquitur: *Quem cremari cum reliquo corpore non potuisse, tradunt, conditumque loculo in templo.* Symphosius interpres Historiae Apollonii Tyrii: *Pro meritis fabricant loculum ex aere collato, & scripserunt, &c. Paulus Diaconus locellum nuncupavit in Narsete: Cujus corpus positum in locello plumbeo cum omnibus ejusdem divitiis Constantinopolin est perlatum.* Inde *loculatus*, sepulcro conditus dicitur S. Zenoni Martyri in sermone de Lazaro. Etiam, *capulus*, pro eodem invenitur. Appulejus lib. x. Miles. *Ecce pater suus ipse maritus cooperculo capuli remoto, &c. & aliis in locis.* Dedit & Gutherius imaginem jam id genus locorum in de Jure Manium II. quem vide. puto & pridem Gruterus. Praeterea *loculus* antiquis non solum arca, qua defuncti conditi, sed etiam feretrum, quo elati. Fulgentius de Prisco ferm. *Sandapilam antiqui dici voluerunt feretrum mortuorum: id est, loculum, non, in quo nobilium corpora, sed in quo plebejorum, atque damnatorum, cadavera portantur.* Unde haud inepte conligere est, ipsi finet arcis & saepius portatos, uti apud nos capulis, quos, *Ataudes*, vocamus, & portantur mortui, & conduntur.

[Sed in crucem.] Sic infra loquitur cap. cxxxvii. *Si magistratus hoc scierit, ibi in crucem.*

Cap. CXIII. *Erubescere non mediocriter Tryphaina, vultumque suum super cervicem, &c.* Hunc locum infra opportune illustramus ad verba cap. cxxi. *Ramum super oculos meos posuit, &c. illum locum adi.*

Expilatumque libidinoso migratione navigium.] Vide quae hic notat doctis Scioppius Symbolis suis: nam, praeter quam quod callentissime locum ibi interpretatus est, commode viam quoque praemoniunt rebus non paucis, quae inferius à nobis sparsim observandae sunt.

Concinnavat spoliatum crinibus vultum.] Verus iste amoris characterismus est, indiciumque non leve. Ejus & supra jam Arbiter insigne specimen praebuit cap. xviii. verbis illis: *Hilarior post hanc pollicitationem facta mulier basiauit me spissius,*

fus, & ex lacrimis in risum nota descendentes ab
nostris capillis nos dentata manu duxit. ubi nos op-
portuna adduximus.

[*Federis nostri.*] Hoc est, gratiae amorisque de-
nuo coeuntis inter Tryphaenam, & Gito-
neam.

[*Sed obliquis oculis.*] Sic, oculo obliquo, dixit
Horatius Ep. xiv. lib. i.

Non illic obliquo oculo mea commoda quif-
quam

Limet.

Et, *invido*, interpretatur recte Porphyrus. Un-
de *Invidia* dea est apud Ovidium lib. ii. *Meta-*
morph.

- - - *Obliquo lumine cernens.*

Contra oculus *irretortus* Horatio rectus est, non
obliquus, non invidus OJ. ii. lib. ii. *Inviden-*
tis ergo ille gestus est. invidia enim plane labo-
rabat Encolpius. Etiam *inridens*. Scholias-
tes Apollonii Rhodii versum illum i. Arg. enarrans,
[v. 486.]

Και μὲν ἐπιδίξων ἰνιδέτο κρηταίσιον,

Insumque inridens excepit cecillatorem,

inquit: *Ἐπιδίξων δὲ τοῖς φθαλμοῖς ἐπιδιόκειτο.*
Ἐπιδιοὶ γὰρ οἱ σπᾶδοι. Oculis distortis, *sive obliquis*,
subfannans. *Ἐπιδιοὶ* enim dicuntur, qui *distortis* sunt
oculis. Item *irascens* est. quod & Arbitro mire
convenit. inquit enim: *Sed obliquis trucibusque o-*
culis utrumque spectabam. Sic apud nostrum Ita-
licum lib. ii. quidam turbidus ira, & *rabie*

Obliquos verjat materiam per ubera visus.

Et apud Claudianum de Bel. Getico Alaricus:

Obliquisque tuens oculis non pertulit ultra,
&c.

Obliquat oculos, quod in Thyeste dixit Seneca
Chor. i. aliud innuit, hoc est, avertit. sed
Act. iv.

- - - *torvum, & obliquum intuens,*

Arbitrum nunc exprimit: *sed obliquis trucibusque.*
&c.

[*Tamquam familiarem.*] Amicum, adulterum,
ut paullo ante cap. praecedenti: *Et fatale condi-*
torium familiari, ac viro, faceret. Nunc Arbitr
ipse interpretatur, quum subdit: *Et aliquando*
gratum sibi amatorem.

[*Tralatitia propinatione*] Isthac haud tralatitia
olim inter amatorias elegantias deliciasque, nem-
pe praegustatum poculum amatori porrigere, de
qua indubie capiendus est nunc Arbitr; itaque
supra monuimus ad verba cap. cix. Jam Tryphae-
na Gitona extrema parte potionis spargebat. ubi lar-
giter egimus de more isto.

[*In partem voluptatis tentabat admitti, nec domini*
supercilium.] De Lica fragmentum istud. Domini
supercilium, non, ut alibi, *triste est*, sed super-
bum. sic & cap. xci. *Postquam se amari sensit, su-*
percilium altius sustulit. Item Seneca lib. ii. de
Benef. cap. 4. *At plerique sunt, qui beneficia aspe-*

ritate verberum, & supercilio, in odium adducunt;
eo permone uti, ea superbia, ut impetrasse possint.
Ubi *superbia* ad *supercilium* refertur, *eo permone*
ut, ad *asperitatem* verborum.

[*Dum ancilla restitans in haec erupit.*] Sublestae,
ut puto, fidei istud fragmentum Parisinae editio-
nis, mihi jam supra laudatae, hic haud import-
tune inseri passus sumus. quod deinceps & aliis
condonare, in animo habemus; illis praecipue,
quae prisci sensus nimirum praebant aliquid,
etsi levidense, vestigium. Quod semel hic (nam
supra aliis locum usque adhuc non fecimus) le-
ctorem commonere satis sit, praeterquam quod
ipsa characterum differitas signanter abundeque
propalet spurium ipsorum genus.

[*Quam sportam. Si vir fueris non ibis ad spuitam.*]
Discerpti corporis minuta nescire frustra, quis non
fatebitur humano chirurgo fore necessum? Epi-
daurius igitur adsit cum suis, Machaone, & Po-
dalirio, illis internoscendis, compingendis, co-
agmentandis. Nos enim homines sumus, non
Dii. Qui aliter periclitantur, monstra spissius
progenerant, quam illis procurandis satis sit to-
ta me-Hercules aruspicum disciplina. Testes ipsa
sint capita hic lectionum pullulancia, quarum
Critico ferro si Bonae Mentis igniculum addi non
patimur, in prolixam, ac malignam, segetem pro-
ductum iri, dubio non sit. Ecce illa ergo, quae
in praesentia succurrunt: *Quam sportam, spuriam,*
scortum: &, *ibis ad spuitam, spurcam, spintriam,*
sportam. Quibus nugacissimi polyloquidori sit cu-
mulare deliria.

[*Et homo dicacissimus carminibus vindicaret.*] Ea
caussa est, quapropter suadet Socrates apud Pla-
tonem in Minoë, meritis ac benivolentia gratos
Poëtas omnino esse reddendos. sed satius erit,
quam me, eundem audire: Δὸ ἐγὼ, ἀβέλῃς τε,
ἐὰν σωφρονέας, εὐλαβὲς εἴης, καὶ ἀλλοτρίας ἀνὴρ, ὅπως
μὲν τὸ εὐδίκιμον εἶναι, καὶ ποτὶ ἀπερχόμενοι
ἀνδρὶ ποιητὴν μὴδένι. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα δυνάμει
ἐς δόξαν, ἐφ' ὅπως ἂν ποιῶσιν εἰς τὰς ἀνθρώ-
πους, εὐλογούντες, ἢ κατηγορεύοντες. Quam ob caus-
sam & tu, o vir optime, & unusquisque alius, cui
bona existimatio curae est, si modo sapitis, diligen-
ter cavere debetis, ne poeticum hominem insensum a-
liquem habeatis. Poëtae quippe vim maximam in u-
tramque partem, & ad laudandum, & ad vitupe-
randum, habent. Quo item facit illud cap. xcvi.
Maledic illam versibus, ut habeat pudorem.

[*Furat Eumolpus verbis conceptissimis.*] Arbitr
cap. cxxxiii. Tetigit puer oculos suos, *conceptissi-*
misque juravit verbis. Ubique est, dictatis ver-
bis a deferente jusjurandum. Id Silii Italici est
lib. x.

- - - *Dictataque jurant*

Sacramenta Deis. - - -

Exemplum autem insigne exstat ejusmodi jurisju-
(Ec) ran-

randi apud Plautum Rudente v. III. Sed de his abunde jam Briffonius lib. VIII. de Formulis, Cognatus in Adag. & Budacus in adnotat. ad Pandectas.

Cap. CXIV. *Velaque tempestati subducunt.*] *Vela subducere*, nauticum est. Julius Caesar lib. IV. de Bello Alexandr. *Quod ubi confpexit, celeriter vela subduci, demittique antennas, jubet.* Quod itaque factum tunc potissimum, quum ventus pelago irascebatur. Sic etiam Ovidius lib. II. Metamorph. qui locus sic probe scribendus:

Ardua jam dudum amittite cornua, rector

Clamat, & antennis totum subducite velum.

Postquam spes omnis manifesto evolavit.] Fidem hic Bourdelotio habuimus, ita ex nescio quis MSS. codd. locum reponenti. iccirco necessario duximus, praefendam fore scripturam prae altera haud indecenti, quae tamen emendatione tantum Franc. Pithoei nitebatur, *postquam maris aestus convaluit*, in qua etiam & hocce insuper incommodi, quod non scilicet contextus repleretur hiatus.

Supinus porrigit manus.] Quae supinae manus, supra jam patefacinus ad verba cap. XVII. *Protendo igitur ad genua vestra supinas manus.* quod videtur.

Vestem illam divinam.] Ipsi nempè Isidis, cuius indubie simulacrum in puppi navis ei sacrae. Ubi nescio quid ego jam pridem comminiscabar de peplio illo, cuius apud Lutatium, Statii Scholiastem, mentio verbis istis ad x. Thebaid. vers. 56. *Peplum est vestis candida, aureis clavis picta, sine manicis, quod simulacris fiebat. Sed hoc peplum primum ab Atheniensibus institutum, quod matronae suis manibus faciebant, & inter triennium numinibus offerebant.* videlicet Minervae, ut puto, primitus Panathenaeis. Et pariter haud incommode Arbitri locum capi posse existimabam de peplio eo, quem Panathenaea navis, Minervae adparata, pro velo habebat. de ipso sic Suidas scriptum reliquit: *Ἰδίως παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις πέπλος τὸ ἀρμεῖον τῆς Παναθηναϊκῆς νεώς. ἢ οἱ Ἀθηναῖοι κατεσκευάζον τῇ Ἀθηνᾷ διὰ τετραετηρίας. Apud Athenienses peplus proprie dicebatur velum Panathenaeae navis, quam Athenienses quarto quoque anno instruebant Minervae. & Philostratus lib. II. de vit. Sophist. in Herode. Κακείνα τῶν Παναθηναίων τούτων ἦσαν, πέπλον ἢ ἀνθήβαι τῆς νεώς, ἰδίῳ γραφῆς, σὺν ἐρίῳ τῷ χόλπῳ δραμεῖν δὲ τὴν ναῦν ἐκ' ὑποζυγίων ἀγόντων. Illa de Panathenaeis audi vi velum ē navi esse suspensum, jucundius pictura, cum sinu profero, navimque, nullis trabentibus jumentis, incurrisse. Nec ea illa Minerva reluctabitur, abhorrebitque ab hocce cum Iside commercio. Multiplex namque Isidis numen quondam habitum: eaque propter deorum ei, dearumque faciem uniformem dedit Appulejus; ipsamque multiformi specie, ritu vario, nomine multijugo, totus veneraba-*

tur orbis. quo facit & MYRIONYMA ISIS, in titulo marmoreo; & illud alibi laudatum, UNA QUAE ES OMNIA DEA ISIS. Unde & ad illam pertinere simulacrum illud, quod in dea Syria describit Lucianus, licet animadvertere. Ejus verba sunt: καὶ τὰ ζυμπαντα, ἀπρεῖεσι λόγῳ, Ἡρῇ ἐστὶ ἐχέει δε τι καὶ Ἀθηναίης, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Σεληνιαίης, καὶ Ῥέης, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Νεμεσίου, καὶ Μοιρέων. Nam in universum quidem, quod vere dixeris, Juno est: ceterum habet quippiam & MINERVAE, & Veneris, & Lunae, & Rbeae, & Dianae, & Nemesis, & Parcarum. Exfertim autem apud eundem Appulejum de se ipsa Isis magnifice profatur: *Hinc autoclit bones ATTICI me Cecropiam MINERVAM nominant.* Nec tempore consecrationis navigia illa differre, constabit conferenti. De Isiacō ita ipse Milesiarum scriptor: *Diem, qui dies ex ista nocte nascetur, aeterna mihi nuncupavit religio: quo, sedatis hibernis tempestatibus, & lenitis procellosis fluctibus, navigabili jam pelago, rudem dedicantes carinam, primitias comineatum libant mei sacerdotes.* De Palladio vero sic in Ciri Virgilius:

Quum levis alterno Zephyrus concrebuit Euro,

Et prono gravidum provexit pondere cursum.

Quod signanter de parissima anni tempestate suscepit Turnebus lib. XXVIII. Advers. cap. 5. quum nimirum, hyeme jam exacta, flare incipit Favonius, ac mare, quod ante clausum erat, aperitur, incipitque navigatio exerceri. Praeterea pretiosum plane fuit & velum illud, ac plures in eo erant intertextae picturae, acueque varia Palladis exprimebantur facinora, ut Virgilius opere laudato ostendit, ac plures, quos in Panathenaeis retulit Meursius cap. XXVIII. Nec diversum ab eo prorsus velum Isiacum, (carbasum Appulejus adpellat,) in quo & litterae intextae agnoscuntur, votique navigii rationem reddentes. Sed forte inquis, obflare nostro commento, quominus ejusdem numinis sit utrumque navigium, quod Isidis singulis annis redderetur pelago, Panathenaeicum vero, quod proprio veluti iure sibi vindicat peplum, quinto tantum anno, hoc est, majoribus Panathenaeis. Sed me Hercules, inquam ego, perridiculum est, diversis in regionibus velle, licet unicum numen sit, ut ait Appulejus, quum id tamen sub diversis nominibus colatur, ut ejusdem & ipsimet prorsus ritus exactissime ferventur. Quod quamquam satis superque foret delicatissimo scrupulo removendo, proferam insuper disertum mihi testem, qui minoribus Panathenaeis, hoc est, quotannis, aperte prodatur, solitum peplum deduci. Is est Scholiastes Aristophanis, in hunc modum adfirmans in Equitibus [v. 563.] *Ἐπεσκευάζετο ἐν ὁ πέπλος καὶ ἕκαστον ἐνιαυτὸν, καὶ ἐπομπέετο ἐν τοῖς Παναθηναίοις. Conficiebantur igitur quotannis peplus, & in Panathe-*

thenaeis deducebatur. Si vera ergo isthaec mens Arbitri fuit, tunc enim *παρρησιας* divinam vestem vocavit velum illud pretiosum, Isidique consecratum.

Sistrumque.] Vel hinc Scioppii opinationi accederet non leve tutamen. nam Isis olim sistrum in dextra gerens effingebatur, pariterque ejusdem sacerdotes ipsum in pompa gestabant, quatiebantque, unde dicti *sistrati*. Formam autem ejus ex Appulei descriptione licet intelligere lib. xi. ubi Isidem è mari emergentem depingit floridissime: *Nam dextera quidam ferebat aereum crepitaculum, cujus per angustam laminam in medium balthei recurvatam trajectae mediae paucae virgulae, crispante brachio tergembris jactus, reddebant argumentum sonorem.* Mirifice enim isthaec descriptio cum sistrum imagine convenit, quae apud Gruterum est, inscriptionum in opere pag. 82. num. 3. & 4. tu confer, & sistrum antiquorum formam penitissime percipies. Materiam vero nec minus clare praebebit ipse Madaurensis scriptor ibid. *Magnae religionis terrena sidera, aereis, & argenteis, immo vero aureis etiam, sistris argutum tinnitum conspicientes.* Haud igitur Encolpio sistrum quoque praeda contemnenda, quum suspicari proclive sit, neutiquam navigio Isidis, muneribus largis, ut inquit Appulejus, onusto, aurea, argenteaque sistra defuisse. Itaque nihil jam mirum, si paullo post inconstanter polliceatur, *numos in praesentem illum usum Deum Matrem pro fide sua reddituram.* quorum mentem verborum nos suo loco explicamus.

Redde navigio.] Cave autem confundas navigium illud, quod exilatum fuisse prodidit Licas cap. praeced. cum hocce, de quo nunc sermo. diversa quippe plane sunt, ut ex dictis fat constat. hocce viri Tarentini est, illud Isidis erat. Religionem vero haud proflus absimilia fuisse; Licae namque istud sacrum erat Minervae, ut ex ejus tutela jam vidimus, quod numen cum Iside promiscuum.

Et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque hausit.] Non sine horrido religionis respectu hocce prolatum à Petronio, qui plusquam anili superstitione imbutum exhibet sese toto in Satyrico. Tale ejus ingenium fuit, qui istiusmodi deorum originationem mortalibus adferuit in fragmentis.

Primus in orbe deos fecit timor.

Repetendum ergo illud cap. cvi. ut clareat commentum: *Ita vide ut proflit*, verba Licae sunt, illis ignosci, quos ad poenam ipse Deus deduxit. Quod ad me adinet, non sum crudelis, *SED VEREOR NE, QUOD REMISERO, PATIAR.*

Repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque hausit.] Vortice, sive marina vertigine, Licae haustum, Arbiter innuit, nam. ut Quin-

tilianus inquit lib. viii. cap. 2. *Vortex est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur.* *Τὸ ρῶν* Graecis dicitur, praecipua navigantium pestis, Plinio auctore lib. ii. cap. 48. Vide ut transferat D. August. lib. iv. Confess. cap. 14. Hinc veram originationem duco vocis nostrae, nemini usque adhuc animadversam. Cincinnulos nempe ante aures pendulos, ingenioque suo, vel arte, anulatim contortos, circumactosque pari ratione non dubio, *Tuphos*, vocamus. Ast elegantem insuper Silli nostri imaginem adpingo parissimae vertiginis, de flumine canentis Druentia lib. iii.

----- *Correpta sub armis*

Corpora multa virum spumanti vertice torquens
Immersit fundo.

Et ultimum hoc gaudium, fatis properantibus, rape.] Epicura isthaec *παρρησιας* est, quae pluribus adeo antiquorum adrisit, ut eo potissimum scilicet, quod in vicinia mortis essent constituti, largiuscule genio indulgendum esse, existimarent. Eadem Anacreontis mens in istis versiculis.

Ἐγὼ δ' αἶς κέρας ὤρ',
Εἰτ' εἰσὶν, εἰτ' ἀπ' ἁλθον,
Ὅδε οἶδες τὰς δ' οὐδ',
Ὅς τῇ γένηται μέσσην,
Πρίπῃ δ' ἑρπύνα παύσειν,
Ὅσῳ πείλας δ' αἰετοῦ.
At, an comae supersint,
Deflexerint an omnes,
Hoc nescio; sed illud
Certo scio, decere
Senem, hoc magis vacare
Amoribus, jocisque,
Quo mors magis propinquat.

Ea causa ergo est, quod ultima illa gaudia velut rapi viderentur. Plane hic Petronius, & planius adhuc Martialis lib. vii. Ep. 46.

Vive velut rapto, fugitivaeque gaudia carpe.

Item, quod illae, quae rapiuntur, voluptates gratiores interdum judicentur. Exin Leander sic apud Ovidium Boream adfatur in Epistola ad Heronem:

GAUDIA RAPTURO si quis tibi claudere vellet

Aërios aditus, quo paterere modo?

Plinius itidem, *rapere vitam*, pro deliciosissime actatem exigere, dixit lib. xiv. cap. 22. de potentibus loquens in venientem usque diem: *Rapere se ita vitam praedicant, quum priorem diem quotidie perdant, immo vero & venientem.*

Fatis properantibus.] Itidem est in priscis marmoribus: *FATIS URGENTIBUS.* *Properare* tamen fatum, dictum de illo antiquis scriptoribus invenio, qui, quum esset in mortis vicinia constitutus, ipsam quasi accersere videtur.

(E e 2)

detur.

detur. Sic Seneca tragicus in Hercule furente:

Quid iuvat durum properare fatum.

Ovidius Halieutico:

----- *Atque suo properat sibi robore fatum.*

Etiam & ipsa *fata properare* dicebantur, uti nunc Arbitro, pariter ac Lapidi veteri:

HEIC VIRIDIS AETAS CUM FLORE-
RET ARTIBUS,
CRESCENTI ET AEVO GLORIAM CON-
SCENDERET,
PROPERAVIT HORA TRISTIS FATA-
LIS MEA.

Festinata itidem *fata* Martiali sunt Epig. 88. lib. IX.

*Festinata sui gemeret quum fata Severi
Silius.*

Contra Horatius de Maecenate ab inclementia Saturni Jovis benignitate servato lib. II. Carm. 17. dixit:

----- *Volucrisque fati
Tardavit alas.*

Meaque tunica contectus.] En quod cap. XI. *vesticontubernium* vocavit. ubi nos ejus consortii pluscula exempla congestimus.

Exseruit ad osculum caput.] Id est, ad os reject usque tunicam à capite, qua totus erat contectus. *Osculum* parvum os est, nam diminutivum ab ore. sic de ipso Gitonis ore infra cap. CXXVII. *Ex cujus osculo pendes?* Elegans vox est, elegantioribusque scriptoribus haud infrequens. Pluries ea utitur Petronius, nec absuit in emendatissimae illa Circes descriptione cap. CXXVI. *Osculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit.* Plene vero in nostra Sirene. Sic Plinius etiam lib. XXVIII. cap. 2. *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus.* Id Appulejus ita in Apologia protulit: *Adorandi gratia manum labris admovere.* Hinc ergo disces, quanta Martialis proprietate locutus, quum labia, sive labella, puellae septennis oscula adpellavit lib. XI. Ep. 92.

Ipsaeque crudeles ederunt oscula morbi,

Nec data sunt nigris tota labella rogis.

Eadem ratione & Caelius Aurelianus Medicus lib. V. Tardar. Pass. cap. 6. *osculum vesicae*, dixit, pluresque usurparunt alii. Ast postea pro savio crebriter sumtum fuit *osculum*, uti vicissim *savium* pro ore parvo, elegantique. Plautus Rudente Act. II. sc. II.

----- *Tum quae indoles in savio est?*

Sic & Appulejus lib. III. Metamorph. & Virg. in Catal.

Aut praeteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit.] Inhumanum quippe prorsus habitum, inhumatum corpus praeterire; quod saepius repetitum, vulgoque notum, causae non item. Plures ego invenio, itaque conligo, & refero. Prima vulgarior est, ab Homeroque petita, ac non

femel, ut puto, ab ejus interpretibus, Virgillique, qui ab ipso mutuatus est, in librumque VI. divini operis transcripsit, memorata. Animas enim eorum, qui sepulti non erant, Charon portitor transmutare non quiverat, sed vagari credebantur in ripa, ac diris interea modis misere torqueri. Plane hoc ex Homero constat lib. V. Iliad. ubi dormientem Achillem adloquitur Patrocli anima. Virgilius autem pluries tetigit, apertius vero VI. lib. quum ad Aeneam profatur Sibylla:

Haec omnis, quam cernis, inops, inhumataque turba est. &c.

Addam insuper & Heliodori locum elegantem ex lib. II. pag. 67. Ed. Bourdel. pluresque praetremittam ob fastidium. Verba Theagenis sunt, vocem Chariclae animam defunctae errantem esse suspicantis: *Ὁ δὲ εἶδεν παραχρῆς ὑπὸ κατὰ τὴν κλῆσιν, φιλαλήη ψυχῇ, ἔλεγεν. εὐδαλῶ εἰ ποτε γὰρ ἐν φεγγαρίῃ. τὸ μὲν, διότι τοιαύτη σώματι, ἢ πρὸς βίαν ἐξηλάτης, ἀπασαλὶν ἢ φέρονται τὸ δὲ, διὰ τὸ ἄλαστον ἴσως ὑπὸ νεκρῶν εἰδῶν εἰρηγορή.* Ille autem nil territus audivit, & veniam, carissima anima, dicebat. Manifestum praebes argumentum, te adhuc supra terram ferri: partim quod à tali corpore, ex quo per vim expulsa es, discedere sine molestia non possis: partim quod, quia sepulta non es, fortassis ab infernalibus umbris arcearis. Sed de causâ isthac satis. Aliam vero prodidit Onofander Strategici cap. 36. quae potissimum ad imperatores spectat, qui tam gnave olim defunctorum corpora sepulturae mandarunt: *Ὅτι μὲν γὰρ καὶ ἡ πρὸς τὰς δουχορμῆς εὐτέλεια, ἀναγκαστικὴ ἢ καὶ ἡ πρὸς τὴν ζάντας ἀπιδειξίς. ἕκαστος γὰρ τὴν σεμνῶν ὡς αὐτὸς ἀμελεῖται, εἰ πᾶσαν ἐτυχε, παρ' ὀφθαλμοῖς ὄρων τὴν τύχην, καὶ ὑπὲρ τὴν μέλλοντος καταμανισθήσεται, ὡς εἰς αὐτὸς εἰ τοιαύτη ταφὴν ἔσται, ἵπναρτὸς φέρεται ἀπὸ τοῦ εὐδαλῶν.* Sancta enim haec, & religiosa circa eos, qui sic obierunt, pietas est, ejusque necessaria inter superstites demonstratio. Etenim unusquisque militum sibi ante oculos ponit, eodem modo se, si forte in bello ceciderit, ludibrio despectuique fore; & insepultum se remansurum praesagiens, mortis honore carere, non ferendam putat contumeliam. Aliam & Seneca in fragmentis: Non enim defunctorum causa, sed vivorum, inventa est sepultura; ut corpora, & visu & odore foeda amoverentur; alios terra obruit, alios flamma consumit, alios lapis ossa redditurus includit. Non defunctis, sed nostris oculis, parcimus. Verum enim vero, humanae conditionis consortium est, quae potior mihi religiosae illius necessitudinis causa semper fuit visa. exindeque obortum, ut, illud officium exhibere, adpelletur humanitas. Quum cadaver enim inspicimus, nostrum necessario ineluctabile fatum refricatur; itaque proprium nostrae videmur forti consulere, quum al-

alteri nimirum illam praestamus pietatem, cuius & terae non raro mira specimen praebuere. De elephantis sic Aelianus lib. v. de animal. tradidit cap. 49. Οὐκ ἀποκρίνεται βασιλικὸς ἰεὺς καὶ οὐκ ἀντιπαύεται καὶ τῇ περὶ τοῦ αὐτοῦ μῦθου καὶ ἐπιτάλῳ, οὐκ ἔστιν ἡμῶν ὡς ἡμεῖς φασὶν τελευτῶν, καὶ φέρων ἀγῶν εἶναι γὰρ τὸ μὴ δεῖσθαι τοῦ θανάτου. Elephantus, quum alterum persequeretur mortuum, non praeterit, quin bumentum probet hauritum, veluti fundit, & mystica quaedam ceremoniis, iniicit, COMMUNEM NATURAM miseratus mortuo parentans, ut ne aliquid impie committat: nam, hoc quidem ipsum non facere, excravie ducit. Ideo, juxta persequere, jure id antiqui vocarunt. quippe redderetur enim sic, quod necessario communi naturae debere videbatur. Curtius ita lib. iv. loquitur: Alexander corpori uxoris ejus juxta persolvit, &c. D. Ambrosius in laudatione Theodosii: Theodosio patri juxta persolvit. Ac plures alii.

[Tralatitia humanitate] Inhumanitate vero non tralatitia lectionem hunc sollicitant, qui scribere tentant, tralatitia humatione. ubi jam, lapidabit, abundaret. Adludit in tralatitia ad genus funeris, tralatitium vocatum. quod ἀλγιστόν erat, & perfunctorie exhibitum, ceu lapidatio est. de illo Kirchmannus lib. i. de Funer. Rom. cap. 4. & Gutherius lib. i. de Jure Manium cap. 20.

[Gratis etiam stultus imprudens arena componet.] Explicat Quintilianus Declam. vi. Corporis propositi: Non sepelies? vide, quas, ne dum litigas, ARENAM FLUCTUS AGGERET. Plura ibidem opportuna.

[Patior ego vinculum extremum.] Adludit etiam hic dubie procul ad morem veterum, quibus, morti nimirum proximos amplecti, consuetum. Cic. Orat. v. in Verrem: Matresque miserae pernoctabant ad ostium carceris, ab extremo complexu liberorum exclusae. Hocce Romanis in usu fuisse notarunt jam alii. Observo ego itidem & Graecis. Theagenes sic apud Heliodorum deflet Charicliam lib. ii. pag. 63. dum defunctam esse autumat: Προσάφρονται καὶ κατὰ τὰ τοιαῦτα περὶ αὐτῆς. ἔχεται δὲ λαυρόν, καὶ ἄψυχον ἀπεστέλλω. Erepta est mihi facultas extremi complexus: ultimisque oculis & exanimibus orbus sum. Juvant plane & sequentia commentum: Et veluti lecto funebri aptatus, &c.

[Veluti lecto funebri.] Propertium, nam pheretri genus lectica & lectus; honestiorum tamen cadaverum. Seneca P. lib. vi. Cont. 6. Versae sunt in exsequias nuptiae, genialisque lectus mutatus in funebrem. Propertius mortiferum vocavit lib. iii. El. 13.

Namque ubi mortifero jacta est fax ultima lecto. Et saepius alias. Sic & torus usurpatur passim. Ipse Elegiographus lib. ii. El. 13.

Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.

Ovid. lib. viii. Metam. Virgilius, plures.

[Exspecto mortem jam non molestant.] Immo potius, juxta Ethnicorum errorem longe turpissimum, exoptandam maxime. Enimvero animam in amatoris amplexibus exhalare, ut summum videlicet bonum a suis diis impetrabant olim. Sic exstertim de Pindaro, Graecorum Lyricorum principe, memoriae prodidit Hesychius Milesius: Πίνδαρος ὁ Λυρικὸς αἰχμαλωτὴς τὸ κακὸν αὐτῷ δοῦναι ἔν τῃ βίῳ, ἀσπρὸν ἀπέθανεν ἐν χάρτῃ, ἀνακλιθεὶς εἰς τὰ θεῶν αὐτῷ θεοδότην γινώσκ. Pindarus Lyricus precatus deos, ut quod in vita maxime optandum sit, sibi darent, in theatro repentina morte exstinctus est, reclusi capite super amasi Theoxenis genua. Quod ipsum tradiderunt Suidas, & Valerius Maximus.

Cap. CXV. Audimus murmur insouitum.] Sic Fulgentius lib. de Virgiliana Continentia: Nam ecce ad me etiam ipse (Virgilius) Asraei fontis bractamento saturior advenit; quales vatum imagines esse solent, dum, adjumtis ad opus conficiendum tabulis, stupida fronte arcanum quoddam latranti intrinsecus tractu submurmurant. Hunc locum pridem Wouwerius laudavit, & Bourdelotius novissime; nihilominus tamen nos etiam excerpimus, ut ejus inveterato morbo (laborat enim insigni) medicas adhiberemus manus. Ineptissimo, immo nullo, sensu, latranti intrinsecus tractu, omnes editi retinent. tu scribe, rictu, quae mira loco illi vox, & ingenio scriptoris, & scripti, adpositissima. Emendatio, libere dicam, certissima est; pariterque, me hic esse de fide plagiarum mei vehementer suspectum.

[Et sub diaeta magistri.] De diaetis, sive zetis multi. Apud nullum autem Petronii interpretem memoria de navium diaetis, de quibus nunc Arbitro nostro sermo. Insigne vero exemplum est, quod de Hieronis navi profert Athenaeus lib. v. Dipnosoph. In ipsa enim ἡσαν διαίται τετρακλίνους αἰσ ἀνδράσι, τρακλῆς τὸ πᾶν. Diaetae erant numero triginta viriles quatuor lectis stratae, praeter plures nautarum. Dicebantur, quibus & diaetarum custodia erat commissa, exinde diaetarii. Sic Ulpianus l. 12. §. 42. D. de Instrum. vel instrum. leg. Sunt quidam in navibus, qui custodias gratia navibus praeponiuntur. ut ναυδίακας, & diaetarii. Ceterum, ut inquit Ovidius:

Carmina secessum scribentis, & otia, quaerunt.

Et Phaedrus de Simonide, inlustri poeta:

Victoris laudem cuidam pythae ut scriberet,
----- secretum petit.

Unde apte jam igitur, si inter navis strepitus, secessum quaesiverit Eumolpus. nam, ut recte dixit Horatius lib. ii. Ep. ii.

(Ec 3)

TL

Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos,

Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?

Quasi cupientis exire belluae gemitum.] Ut prorsus spuriam rejiciendam esse lectionem istam, censebat Frid. Lindenbruchius, & ejus loco substituendam, *Quasi rugientis ex ira belluae gemitum.* perperam, & omnino edita scriptura retineri debet. Imprudentibus namque murmur illud poëticum gemitus belluae alicubi clausae videbatur, ac proinde exire cupientis.

Persequuti igitur sonum.] Summa cum elegantia expressit hoc Valerius Flaccus, de Alcide & Telamone loquens in Argon. lib. II. vers. 454.

Adtoniti pressere gradum: vacuumque sequuntur

Vocis iter: jam certa sonat, &c.

Sic Virgilius de Polyphemo caecutiente, inter undasque auditu classis Trojanae cursum captante lib. III. vers. 669.

Sensit, & ad sonitum vocis vestigia torfit.

Plautus item Rudente Act. I. sc. IV. 32.

Consequamur gradu vocem. ubi es?

Membranaeque ingenti versus ingentem.] Videatur nunc Arbiter exprimere voluisse totum poëtam illum in eo poëmatio conficiendo. Licet fortasse haud incommode locus possit intelligi de ipso in mundum jam referente versus illos ex ceratis tabellis, aut palimpsesto, ubi prius notarat, ac deleverat, quae displicuissent. Moris namque illud fuit atrocis stili scriptoribus, in tabulis nempe ceratis, quae facile deleri poterant, tunc primum, quum opera meditabantur, tumultuario scribere. Exinde postea, quando nimirum erant in lucem proferenda, effere in membranas, quae plane mundo erant aptiores. Totum hocce perspicue docet Horatius principio Sat. III. lib. II.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno

Membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,

Iratus tibi, quod vini somnique benignus

Nil dignum sermone canas, &c.

Unde & Catullo illuxit Torrentius Carm. 22.

Puto esse ego illi millia, aut decem, aut plura,

Perscripta: nec sic, ut fit, in palimpsesto

Relata: chartae regiae, novi libri,

Non umbilici, lora rubra, membrana

Directa plumbo, &c.

Fallitur autem omnino, qui de librorum tegmine hunc cepit locum. notissimum enim nobis est, quid membrana directa plumbo, quando & pueris auxilio similes sunt primas litteras formantibus. Habuere praeterea & Poëtae antiqui ad parietes, & grabatorum pluteos, ceratas tabellas, in quas confectum ac offerrentur, repentinis effunde-

rent commentationes, ne laberentur memoria. Quod Horatius ibidem docet, & alii, quos jam olim in adversariis congesseram. Recte autem, me-Hercules excogitatum illud. lecti quippe meditationibus poëticis gratum saepe praebuera secessum. Ea mens Ovidii est III. de Arte, nescio an alicubi notarint quantum est criticorum:

Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi:

Contempto colitur lectus & umbra foro.

Itemque Persii Sat. I. 120.

Nec pluteum cedit, &c.

Ast pluteus aptissimus denique dicto jam usui, quippe qui tabula erecta erat ad unum latus lecti cubicularis, nam ad alterum sponda nuda erat. Aperte hocce ex Martiale conligitur Epig. 91. lib. III.

Exciduntque senem, spondae qui parte jacebat,

Namque puer pluteo vindice tutus erat.

Ad cujus inlustrationem nimis quam adpositum est illud veteris interpretis Persii ad Satyr. I. *Sponda est exterior pars lecti, pluteus interior.*

Mirati ergo, quod illi vacaret in vicinia mortis poëma facere.] Graphice & hic prurientium poëtarum ingenium repraesentat, ubi & Ovidii vere poëticum signanter effinxisse, illum ob oculos tenens, quum haec scriberet Arbiter, facile probabitur illi, qui vel primoribus labris delibaverit tantum ejus Tristium libros. Confer nunc inter alios huncce parissimum locum lib. I. El. x.

Littera, quaecumque est toto tibi lecta libello,

Est mihi sollicito tempore facta viae.

Aut haec me, gelido tremere quum mense Decembri,

Scribentem mediis Adria vidit aquis.

Aut, postquam bimarem cursu superavimus Istmon,

Alteraque est nostrae sumpta carina fugas.

Quod facerem versus inter fera murmura ponti,

Cycladas Aegaeas obstupuisse puto.

Ipse ego nunc miror, tantis animique marisque

Fluctibus ingenium non cecidisse meum.

Seu stupor huic studio, sive est insania, nomen:

Omnis ab hac cura mens relevata mea est.

Saepe ego nimboris dubius jactabar ab haedis:

Saepe minax Steropes fidere pontus erat.

Fuscabatque diem custos Erymanthidos ursae:

Aut Hyadas seris hauserat auster aquis.

Saepe maris pars intus erat: tamen ipse trementi

Carmina ducebam qualiacumque manu.

Or-

Orcam mugientem.] *Orcam*, aut *poctam*, mugientem potius est indubie, quam *porcam*. Porcis namque ullis nemo unquam mugitum dedit. *Quiritare* ipsorum proprium est, & *grunire*, auctore Ovidio, sive quisquis ille est auctor Philomelae: etiam *grundire*, Claudio lib. xv. *Annal.* Juvenal. Sat. xv. Quod autem editio illa *Parifensis*, saepius laudata, hic addit, *mugientem*, cui & *adjungatur freneticus*, nihil prorsus faciendum. eique fragmenticulo ideo pepercimus.

Utrumque curati tristissimam exegimus noctem.] *Parissimus* est Plinii Junioris locus, cui & suppetiatum venit nunc Arbiter, ut veram tandem lectionem tueri possit Ep. 2. lib. vi. *Curatis utrumque corporibus, suspensam dubiamque noctem spe ac metu exegimus.* In nonnullis editionibus male, *mentem*, legitur. Rursus Petronius cap. xxvi. similiter locutus: *Abjetti in lectis sine metu reliquam exegimus noctem.*

Viventibus oculis.] Haec est antiqua scriptura, & vulgatio, quapropter & pluris habenda. *Viventibus* ergo, hoc est, vividis, & adtente acuteque intuentibus. Plures vario scripserunt, *niventibus*, *diligentibus*, *liventibus*, *nictantibus*. at, si mutationi locus, principem sibi vendicaret indubitanter, *hummentibus*. Sic Ovidius ii. *Metam.* vers. 463. locutus:

----- *Sylvestris illa*

Hummentes oculos. -----

ac plures alii. Inde & contrarium memorabile quoque scriptoribus antiquis, uti Papinio in *Epicedio patris*:

Nunc etiam labente manu, nunc lumine scoco.

Haec vota magnarum cogitationum.] Sic *vota* supra usurpavit cap. xciv. *Eumolpe*, jam malo vel carminibus loquaris, quam ejusmodi tibi *vota proponas*. Bona illa videlicet sunt, quae sibi promittunt homines, animoque concipiunt. Hispani vocant *Intentos*, *Propositos*. Tota autem isthaec est, (quod semel hic moneam) paraenetica ad tyrannum principem suum declamatio, apta vero sub impotente Lica simulatione. Plane enim, ut ipsam proxime premeret, illa addidit: *sed non sola mortalibus maria banc fidem praestant, illum &c.*

En homo quemadmodum natat.] *Supinus* indubie, ex doctrina Plinii cap. 7. lib. xvii. magni operis: *Virorum cadavera supina fluitare, seminarum prona: velut pudori defunctorum parcente natura.* Idem etiam Solinus cap. Polyhistoris 5. Et Arbiter id innuere videtur, quam agnatum Licam Encolpio inquit, simulac ad terram cadaver applicuit: *Adhuc tanquam ignotum deslebam, quum inviolatum os, &c.* Cur autem post quid temporis cadavera aquis innarent, quaesierunt plures. tu vero inprimis adi Cardanum de Variet.

lib. viii. cap. 44. & Lemnium de Miraculis naturae cap. 6. lib. ii.

Adhuc tanquam ignotum deslebam, quum inviolatum os fluctus convertit in terram.] Germanus Ovidii locus de re gemina germana, nimirum de fluitante Ceyce ii. *Metamorph.* vers. 719.

Quis foret ignorans, quia naufragus, omine mota est.

Et TAMQUAM IGNOTO LACRIMAS DARËT, beu miser, inquit,

Quisquis es, & si qua est conjux tibi! fluctibus altum

Fit propius corpus, &c.

Non tenui igitur diutius lacrimas.] *Parissime* supra cap. xxiv. *Non tenui ego diutius lacrimas.* Adde insuper, & istud fulcimento esse supra *hummentibus oculis*. nam, quum leviter Encolpii animum misera tetigisset naufragi fortuna, hummentibus tantum oculis maris fidem quiverat inspicere; minime vero, quum Licam esse cognovit: immo lacrimas largiter effudisse, nunc Arbiter inquit.

Ubi iracundia tua, ubi impotentia tua?] Utrumque etiam Boëtius conjunxit inlustri illa sententia *Met.* 4. lib. i. de *Consolat.*

Nec speres aliquid, nec extimescas;

Exarmaveris impotentis iram.

Culte admodum ad maria transtulit Catullus elegantissimo Phaseli carmine:

Et inde tot per impotentia freta

Herum tulisse.

Ast apud Valerium Maximum lib. 9. de *Superbia* & *Impotentia* caput est, ubi plura continentur exempla.

Ite nunc, &c.] *Εἰρωνείας* hocce dictum est, non *παρρησίας*. qui figuratus loquendi modus mystis purioris idiomatis haud olim infrequens. Sic apud Ovidium Dejanira Herculem adloquitur in *Heroid.*

I nunc, tolle animos, & fortia facta recense.

Sic & Juvenalis Sat. vi.

I nunc, & dubita, qua sorbeat aëra fanna

Tullia.

Et sententia illa inlustri Sat. xii. vers. 57. quam, quod & materiae opportuna est, refero libens:

I nunc, & ventis animam committe, delato

Confusus ligno, digitis à morte remotus

Quattuor, aut septem, si sit latissima taeda.

Ita & alias, nec non & plures alii.

Patrimonii sui rationes inspexit.] Seneca *Consol.* ad Helviam cap. x. de Apicio famoso gulo ne inquit: *Quum sestertium millies in culinam congesisset, quum tot congiaria principum, & ingens Capitolii vestigal, singulis comestationibus bau-*
sisset,

fiſſet, aere alieno oppreſſus rationes ſuas tunc primum coactus inſpexit. Hiſpanis inde, *La cuenta, y Raçon*, dicitur.

Illum diis vota reddentem penatum ſuorum ruina ſepelit.] Sex fratrum prorsus videtur fatum deſignare, qui, quum domum ex longa peregrinatione belloque rediſſent, aedium lapſu obruti ſunt, vota, uti ſuſpicari omnino contentaneum eſt, Diis Tutelaribus reddentes. Eventus enim inſignis titulus exſtat, quem quod ſupra cap. cxi. integrum exſcripſimus, nunc tantum, quae huc ſpectant, excerpte viſum eſt.

QVAE (mater) HOC ME CONDO MONI-
MENTO

NE OBRVTIS DOMVS LAPSV FILIIS SEX,
QVOS P. SCIPIO PATRIIS
CAMERTIBVS A SALO ET LIBYA
INCOLVMES RESTITVERAT,
IN DESOLATA ORBITATE SVPERSIM.

Ille vehiculo lapſus properantem ſpiritum excuſſit.] Elegans monumentum antiquum in vinea Julii III. Pont. Max. hocce teſtatur :

AEMILIA FELICITAS PIA
VIXIT ANNIS XXXV. EX HIS
PERTVLIT CVM AEMILIO
PARNASO ANNO Ñ XXIII.
PEREGRINATIONIBVS
VARIIS ET CREBRIS FIDE
ADFECTIONE INCOMPARA-
BILI HAEC VEHICVLO
EVERSA VIA HOSTIENSI
III. KAL. FEBR. OBIIT.
HVNC TITVLVM
POSERVNT
L. AEMILIVS PARNASVS
MARITVS EIVS ET IVNIVS
NICERO FRATER EIVS.

At enim fluctibus obruto non contingit ſepultura.] Hinc jam de multiplici cadaverum ſepultura fermo eſt, quum modum Arbitr fecerit mortis generibus. injuria tamen interpretes confundunt. Aſt locus iſte amplectitur utrumque, & interitus acerbum genus, & inhumanum ſepulturae. De utroque ergo audi ſententiam Ciceron. in Tuſc. Quaeſt. lib. i. cap. 44. *Exſecratur luculentis ſane verſibus apud Ennium Thyestes, primum ut naufragio pereat Atreus. durum hoc ſane: talis enim interitus non eſt ſine gravi ſenſu. Illa inanitas:*

----- Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis,
Eviceratus, latere pendens, ſaxa ſpargens
tabo,

Sanie, & ſanguine atro.

Non ipſa ſaxa magis ſenſu omni vacabunt, quam

ille latere pendens. Idem quoque ſenſerunt alii. Sic Vegetius lib. v. de Re Milit. *Inter tanta tamen mortium genera, qui acerbiffimus caſus eſt, abſumenda piſcibus inſepulta ſunt corpora.* Idemet Ovidio animus eſt lib. i. Trift. El. ii. aliſque non paucis. Non vulgaris vero ratio eſt, cur videlicet in aquis interire vehementer ex antiquis nonnulli formidarunt; ipſamque ex Homeri ſchola profluxiſſe, adſerit Synecius Epiſtola ad Euoptium fratrem. Animam ignem eſſe, credebant. ſic apud Varronem Zenon Citieus ſentit lib. iv. L. L. *Animalium ſemen ignis, qui anima, & mens.* Ea propter exſtingui inter undas & anima credebatur, ipſosque admodum & corporis terrebat, & animae interitus. Perſpicue Synecius rem aperit: locum ideo, eſſi longiuſculum, non gravabor adſcribere: 'Εμὴ ἡ ἐν τοῖς δεμοῖς, οὐκ οὐκ σοὶ θεὸν, ὃν φιλοσοφία πρεσβεύει, ὅτι Ὀμηροῦ δὲ ἐθροπτεν αἰεὶ, μὴ ἀρχὴ ληθεῖς εἴη, τὸ κατ' ὑδάτιν θάνατον ὀλιγοῦν εἶναι ἐαυτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γάρ ἐστιν ὅπερ ἐπαῖν.

Αἶας δ' ἐξαπολόων, ἐπεί πῖεν ἀλκυονὸν ὕδαρ.

τὴν ἐν θαλάττῃ ἀκροβυσσάτῃ ἀπώλειαν εἶναι τιθίμενον. ὁδὸν γὰρ ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἐκαστὸν δὲ πονήσαντων,

αἰδὼς δ' ἐξεβήκει.

Ταῦτ' ἄρα & ἐν δυοῖν νεκροῖν ὁ μικρὸς Αἶας εἶδε, καὶ ὁ δολοφῶν εἰσπένεκε, ὡς τὴν ψυχῆς σὺν σώτῃ ἐν ᾧ. & Ἀχιλλεύς, ἀνὴρ εὐψυχότατος τε καὶ φιλοκινδυνότατος, δὲ διελίξας ὡς τὴν ἐν ὑδάτι θάνατον, ὅτι γὰρ ἐλευγαλίον καλεῖται τῆς ἐλπίδος τῆς λογισμῶς, ὅρα τὰς τραγῳδίας ἀπαίτας ἐπαρσμένους μαχαίρας καὶ πυθόμενον ἐμάνθανον παρ' αὐτῶν, ὡς καλὸν ἐπὶ τῇ κακουργίᾳ ὄντας ἐστὶ ὡς τὴν ἀέρεα τὴν ψυχὴν ἐρυγείν. Me vero in hiſce malis, juro tibi per deum illum, quem philoſophia veneratur, Homerum illud terreſciebat; ne forte verum eſſet, mortem ſub aqua animae quoque interitum eſſe. dicit enim aliquo poematis loco:

Interiit falſas Ajax quando ebibit undas.

Mortem in mari exitium eſſe acerbiffimum, ſignificans. Nullum enim alium, ait, interiſſe; ſed unusquiſque moriens

----- migravit ad Orcum.

Adeoque duabus inferiis minor Ajax niſquam tota fabula introducitur, quaſi ipſius apud inferos anima non exiſtat. Et Achilles animi vir excelliſſimi, & ad pericula ſubeunda projectiſſimi, mortem in aqua perborreſcit, quam & pernicioſam vocat. Haec ego verſans cogitationes, video milites omnes ſtringentes gladios: percontatusque ex ipſis didici, optimum eſſe, dum adhuc in foris conſiſtant, animam in auras erutiare. Ceterum ſepulturam plures parvi fecerunt. unus nobis pro multis Seneca ſit, qui inſuper Virgilium addit ſibi ſuffragatorem in Fortuit. Remed. *Inſepultus jacebis; quid aliud reſpon-*

respondeam, quam illud Maronis?

----- *Facilis iactura sepulcri.*

Si nihil sentio, non pertinet ad me iactura corporis insepulti: si sentio, omnis sepultura tormentum est.

[An mora.] Nec naturalem mortem hic Arbiter intellexit, nec mire loco & mora scripsit, uti voluerunt docti. Fluctuum quippe jam memor fuit, nuncque de sepulturae, uti jam diximus, non mortium, differentiis agit. Docuit autem me, quae isthaec Petronii mora, Seneca meus gemino germano operis laudati loco: *Quid interest, ignis me, an fera consumat, an TEM-PUS omnium sepultura?* Idem & Epist. 93. inuit illis verbis: *Quem saevitia projecit, DIES condet.* Traho & huc Maecenatis versiculum:

Nec tumulum curo, s'q'elid natura reliquit.

Plane vero in Octavio Minutius: *Quasi non omne corpus, etsi si memis jubetatur, ANNIS tamen, & AETATIBUS, in terram resolvatur.*

Quicquid feceris, omnia haec eodem ventura sunt. Scilicet, ut corpus possint sic penitus consumere, ut nihil ex ipso jam reliquum sit, vel levis nimirum pulvisculus. Unde jam vera constat inductio. Ergo nihil interest, quae ratio perituum corpus consumat, sive ignis, sive fluctus, sive tempus sit.

Ferae tamen corpus lacerabunt, tanquam melius ignis accipiat. Ipsissimum de hac re Epicureorum aequae, atque Stoicorum, Cynicorumque, fuit quondam placitum. Petronius, ac Seneca plane sunt utrorumque fecutulei. Itidem Diogenes, Cynici chori praecentor, haud sine joco, more suo, ac lepore apud Ciceronem in 1. Tusculanar. cap. 43. *Durior Diogenes, & id quidem sentiens, sed ut Cynicus asperius, profici se iussit inhumatum. tum amici. velutribusque, & feris?* Minime vero, inquit: sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. Qui poteris? illi: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit, nihil sentienti? Vulgo tamen ignis prae aliis expetitus, & semicombustio adhuc praelata. Isthaec Ciceronis mens obscuro in loco ibidem cap. 44.

----- *Prinquam ferae, volucresque.*

Metuit (Poëta ille, ex quo ipsi testimonia prolata Camerarius facit Pacuvii) ne laceratis membris minus bene utatur: ne combustis, non extime-

Hec reliquias semiaffi regis, denudatis ossibus,

Per terram sanie delibutas foede divexarier.

Rogus conlatus.] Antiqua haec lectio. Ast, nescio ex quibus MSS. & editionibus inrepsit in nuperam Bourdelotii, conlectus. Haec enim usquam non reperi. rogus est lignorum strues, sive congeries, ad comburendum cadaver con-

structa, pyra etiam vocata, quia in pyrae modum surgebat. *Exstructionem lignorum* adpellat Servius. Numum Gutherus habet lib. 1. de Jure Man. cap. 26. unde hoc claret, rogius forma ediscitur. Saepè tamen in modum arae constructus. Servius ad illud VI. Aeneid.

----- *Aramque sepulcri,*

inquit: *Pyram dicit, quae in modum arae construi lignis solebat,* quod jam & Kirchmanno late observatum in Funeribus.

Cap. CXVI. *Destinatum carpinus iter.* Carpere verbum multiplicis usus. nos de illo alibi egimus. Nunc vero iter proprie carpi dicitur, quod ambulando minuitur, ut lana apud Plautum nendo. Sic Menaechemis v. II. 46.

Inter ancillas sedere jubeas, lanam carpere.

Et Virgilius IV. Georg.

----- *Milesia vellera Nymphae*

Carpebant.

Unde, qui Plautum emendatum ivit, potius ivit perditum. Sic carpere pedibus terras, viam; remis pontum, dictum Ovidio, Propertio, aliis. Sed de his mirum, si non dictum jam aliis.

Crotona esse cognovimus. Croton Tyrreniae urbs est, auctore Stephano. Sed in Satyrico simulata omnia, itidemque illa civitas, sub cuius nomine Romam Arbiter intelligit, & sub narratiunculis ejus mores repraesentat.

Non frugalitas, sanctique mores, laudibus ad fructum perveniunt. Sensus est, quod, quum frugalitas, sanctique mores apud Crotoniatas laudi non sint, minime etiam, qui ipsas virtutes colunt, praemiis, aut honoribus, remunerantur. *Fructum pro praemiis passim usurpant scriptores.* Cicero: *Repetere officii praemium, & fructum.* Sive aliter, ad fructum, id est, ad summam perfectionem ipsae virtutes, contenti quippe cultores, non perveniunt.

In hac urbe nemo liberos tollit, quia quisquis suos heredes habet, nec ad coenas, nec ad spectacula, admittitur. Juvenalis Sat. VI. vers. 29.

----- *Tollere dulcem*

Cogitat heredem, cariturus turture magno,

Mullorumque jubis, & captatore macello.

Et Ammianus Marcellinus lib. XIV. *Nec credi potest, qua obsequiorum diversitate coluntur homines sine liberis Romae.* Ita in Eumolpum hereditariae certatim munera congerunt cap. CXXIV. Observo tamen, Principem olim heredem nuncupatum ab illis etiam, qui filios haberent. Sic Tacitus in vita Julii Agricolae cap. XLIII. *Satis constabat, lecto testamento, quo coheredem optima uxori, & piissimae filiae, Domitianum scripsit, laetatum eum, velut bonore iudicioque.* Adrianus vero, Spartiano auctore ejus vit. cap. XVIII. *Ignotorum hereditates repudiavit; nec notorum accepit, si filios haberent.* Et Antonius Pius, Capitolino ejus vita cap. VIII. *Hereditates*

(F f)

tates

tates eorum, qui filios habebant, repudiavit. Idemque refert de Pertinace in ejus vita cap. VII.

Nemo liberos tollit] Dictum hoc ex prisco ritu. nam infans humi deponebatur, simul ac in lucem editus, exinque tollere patris munus erat, audore Donato ad illud Andriae Terentii III. 1. 6.

Nam quod peperisset, jussit tolli.

Eos vero, quos nollent alere, vario exponebant. Sed de his institutis abunde multi, Pareus autem plene in Elect. Plaut. licet oblitus Arbitri sit, apud ipsumque expositorum liberorum causae, quae scilicet, ut parentes ab heredipetis captarentur. ille autem plures recenset.

Tanquam in pestilentia campos, &c.] Non vulgare hocce est quod hic profert Petronius, quum placitum potius fuerit medicorum veterum, cadaver nempe peste extinctorum ab alitibus ut plurimum non attingi, minime vero vulture, & corvo. Sic Livius docet, pestem quandam describens Dec. v. lib. I. Cadavera intacta à canibus & vulturibus tabes absument. Et Thucydides de peste Atheniensium: τὰ δ' ὄρνεα, καὶ τετραπόδα, ὅσα ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς, πολλῶν ἀνθρώπων γιγνομένης ἢ ἐπὶ πόλεως, &c. Aves enim, & quadrupedes, quaecunque hominum carnes attingunt, quum multa essent insepulta cadavera, vel ad ea non accedebant, &c. Quae eadem omnino ratio est cadaverum veneno sublatorum, praecipue, inquam, si à serpentibus fuerint demorsa. De istis à Basilisco sic Nicander cecinit in Theriaca vers. 405.

Οὐδὲ τις ὅς' οἰωνὸς ὑπὲρ νέκυν ἔχνη τένας,
Αἰγύπιοι, γυπῆς τε, κόρυξ τ' ὀμβρῆρα
κεράζων,

Οὐδὲ μὲν ὅσα γε φύλ' ὀνομάζεαι ἔρεσι θηρῶν

Δαίνυνται, τοῖσιν περ αὐτοῖα δεινὸν ἐφείη.

Vertit noster Jacobus Steve Medicus eruditus:

Nulla rapax animas audet tractare cadaver;
Non aquila, aut vultur, non corvus nuncius imbris.

Nec, quotquot montes lustrant armenta ferarum,

Gustabunt carnes, tanta est violentia odoris.

Quod sane eo magis mirum est, quod Phile de ipsis prodit versibus illis:

Ὅλκον μανικὸν ἔχουσιν οἱ γυπῆς φύτιν.

Καὶ δ' συνεκδημῶσι τοῖς μαχαμῆνοις,

Τῶν σωμάτων ἰλαδί πεσμένων τότε.

Μεμῆκσι δ' τῇ φορᾷ τ' λειψάνων.

Sed quis futuri praescios ipsos neget?

Quod expeditos prosequuntur milites,

Praefensione stragis, atque corporum

Bello incantum conciti improba fame.

Et Plinius lib. x. cap. 6. Hist. Natur. triduo ante, aut biduo, volare, ubi cadavera futura sunt.

Aut corvi, qui lacerant.] Ab Horatio mutabor loco isti clarorem, vicissimque ab Arbitro mutabitur sibi Poëta ille Venusinus Sat. v. lib. II. quum, captatorem delusum ab astuto divite Corano, vellet indicare:

---- Plerumque recoctus

Scriba ex quinqueviro CORVUM deludit biantem,

Captatorque dabit risus Nasica Corano.

Nam qui ad apologum ducunt vulpis, & corvi, mirifice ineptiunt. Ibi enim potius vulpes captator est, & corvus captatur. Eadem ratione saepius vetustis scriptoribus heredipetae captatores vultures vocantur. pariter namque ab corvis & vulturibus depascuntur cadavera; quocirca animata sepulcra illos nuncupavit Gorgias Leontinus apud Dionysium Longinum περὶ ὑψους.

Cap. CXVII. Genusque divinationis.] Veterem scripturam retinui, quae vel sensu ipso praefenda. Genus divinationis, hoc est, apothefis, & in coelum abundi, me interprete; uti supra de uxore Trimalcionis, felicissima muliere, quae numos modio metiebatur: nec quid, nec quare, in coelum abiit, ubi plura interpretes de similibus felicitatis proverbialibus formulis, & nos haud semel opere in isto. Divinum fieri, tollique in coelum, de beatis, ac summe felibus, usurpatum olim. Emendationis autem argutia, divinationis, in coelum quoque merito efferenda.

Vestis rapinae comes.] Vestis nimirum illa divina, cujus cap. cxiv. jam meminit, quum Licas precabatur Encolpion, vellet tandem navigio restituere; nam ob ejus rapinam fuscipabatur, horribili omnes tempestate jactari. Et, tu, inquit, Encolpi, succurre periclitantibus, id est, vestem illam divinam, sistrumque, redde navigio.

Et quicquid Lycurgi villa, &c.] Lycurgi hujus uspiam Satyrici memoria rursus non est; nam longe diversus ille, de quo cap. lxxxiii. mentio, ut ibi jam lectorem praemonuimus, ac pluribus ibidem de utroque loqui fuit opportunum.

Nam numos in praesentem usum Deam Matrem pro fide sua reddituram.] Isis, cujus numen multiplex prisca habitum, & Deam Mater appellata non semel. sic Appulejus lib. xi. Metam. Me primigenii Phryges Pessinuntiam nominant Deam Matrem. Sed multis supra hocce persequimur, nunc autem innuit Petronius, quod si praedam ac manubias Isiaci navigii vendidissent, neuiquam mimo componendo potesse pecuniam defore.

Si

[*Si negotiatio placet.*] *Negotiari* est, quod Graecis *πραγματεύειν*, & *πραγματεύω*, verba à Latino *tractare* detorta. & in constitutionibus Graecis Imperatorum passim occurrit vox *πραγματεύων*, hoc est, *tractantium*, sive, *negotiatorum*. Quod Scaliger F. ad Festum, & Vulcanius ad vetera Glossaria, observarunt jam olim. exin quoque verba nostra aperte duxere originationem, *tractar*, *tractantes*, & *in casa dela contratacion*, ubi negotia Indica Hispani tractantur. Ita & *negotiatores* Romanis erant, qui nobis hodie, *Hombres de negocios*, dicuntur. Juvat & illud D. Isidori lib. XVIII. cap. 15. *Negotiatio in commerciis dicitur, ubi aliquid datur, ut majora lucentur*. Ludit ergo opportune senex, nam altus ille plane est captatorum. Unde & sententia legentium *genusque divitationis*, &c. haud leviter adferitur.

[*In verba Eumolpi juravimus.*] Id est, Eumolpo praecunte; sive, ut Priscianus lib. XVIII. formulam eam interpretatur, *quomodo illis diceret Eumolpus*. Sic Horatius Epod. 15.

Quem tu magnorum nomen laetura deorum

In verba jurabas mea.

Et Tacitus lib. 1. Histor. Sext. Pompejus, & Sext. Apulejus COSS. primi in verba Tiberii Caesaris jurare. Suetonius item, Seneca, plures. Idem erat, *conceptis verbis jurare*, ut suo loco dicimus. & *verbis praecire*, ut ibidem Priscianus.

Uri, vinciri, (verberari,) ferroque necari.] Verba sunt auctoramenti gladiatorii, quod notum. libenter vero spuriam vocem expungerem, *verberari*, quae glossema indubie sapit, interpretamentumque scioli fuit ad marginem adpictum verbi *vinciri*, posteaque ab imperito librario in contextum receptum. Inibi enim *vinciri*, pro *verberari*, usurpabant veteres, quod ita equidem testimoniis evinco. Divinus Seneca inhumanum gladiatorum munus infectans Epist. 7. inquit: *Tu quid meruisti, miser, ut hoc spectes? occide, ure, VERBERA.* quod Epist. 37. protulit ut Arbiter verbotenus: *Eadem honestissimi bujus, & illius turpissimi auctoramenti verba sunt, uri, VINCIRI, ferroque necari.* Epist. autem 71. pari translatione accepit *adligari*, uti *vinciri*, scilicet pro *verberari*, idemmet plane auctoramenti respiciens: *Quid miraris, si uri, occidi, ADLIGARI juvat?* Aperiā tamen translationis rationem, ut fides commento nostro clarius, ac certior, constet. Virgis olim Romani verberabant nocentes, eoque defumtae, quae tenues flexilesque forent; quapropter, uti fasces liſtorum, ut plurimum ex betulla confectae, ut Plinius tradit lib. XVI. cap. 18. Circumvinciri ergo, *adligari*que quodammodo corpora viderentur virgis illis, quum caederentur, quod exfertim nobis enunci-

avit Plautus in Rudente III. IV. 27.

Quasi mureta juncis, item ego vos VIRGIS CIRCUMVINCIAM.

Cui & id mirifice facit S. Isidori lib. V. Orig. cap. 27. *Virga si nodosa est, vel aculeata, scorpio rectissimo nomine vocatur, quia arcuato vulnere in corpus infigitur.*

[*Juvenem ingentis spei.*] Id est, de quo omnes spem ingentem conceperant. venustissima locutio est. sic Cicero Philipp. II. *Patri persuasi, ut aes alienum dissolveret: redimeret adolecentem summa spe & animi & ingenii praeditum.* Et in Orat. *Adolescens, non tam re & voluntate, quam spe & expectatime laudatus.* Etiam Appulejus in Apologia: *Nemo est hodie, quantum opinio fert, alicujus in eloquentia laudis ac spei.* Parissime & nos usurpamus: *Un mancebo de grandes esperanzas.*

Ideoque de civitate sua miserrimum senem exiisse, ne, aut clientes sodalesque filii sui, aut sepulcrum quotidie causam lacrymarum, cerneret.] Eadem proflus occasione exsul apud Heliodorum Charicles. patriam ille, amissa filia, reliquit, & varias errabundus regiones peragravit. sic ipsemet lib. II. profatur: *Περίεργον ἦ τὸ ἐνερκεσθαι, & τὴν ἐνομίαν τῶν οὐκ ἐκ δαπιδόρασκα. Μίγα ᾗ εἰς λήθην κακῶν ἢ δι' ὀρθαλμῶν τὸ τοῦκος ὑπομνησὶς ἀναμνησκῶν.* Expello vero me patria clam, & solitudinem domus procul fugio. *Magnum est enim adiumentum ad oblivionem malorum recordatio animi, oculorum amotione obscurata.* Parissimo & D. Augustinus usus remedio, quum vitam cum morte commutasset amicus, quem unice diligebat. Sic lib. IV. Confess. cap. 7. inquit: *Et tamen fugi de patria. Minus enim eum quaerebant oculi mei, ubi videre non solebant; atque à Tagastensi oppido veni Carthaginem.* Unde optime Phaedrus lib. I.

Habere in Africa trecenties sestertium fundis, &c.] Opes haud contemnendae, nam septingentorum & quinquaginta millium Philippaeorum summam conficiunt. Et recte ait, *fundis in Africa*, nam plures ibi agri feracissimi, adeo, ut si Romae annona deficeret, exinde peteretur. Plures antiquorum tradidere. vide autem Claudianum de bello Gildonico, & Symmachum lib. III. Ep. 55. & lib. IV. Ep. 54.

[*Nominibusque.*] Creditores Calendariis suis debitorum nomina inferebant, summa insuper creditae pecuniae addita. Inde *nominis* adpellatione omnis obligationis contractusque debitorum venit significatio. Unde Furius Bibaculus jocum haud inficetum petivit eleganti Epigrammate, quod, pluribus aliis omisiss, lubentes referimus:

Catonis modo, Galle, Tusculanum

Tota creditor urbe venditabat.

Minuti sumus, unicum magistrum,

(P. 2)

S. 227

Summum Grammaticum, optimum Poëtam,

Omnes solvere posse quaestiones;

Unum difficile expedire nomen.

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis.

In nominibus ergo pecuniam habere omnino erat, quod Hispani, *En deudas, en obligaciones*, dicunt. cui ex antica opponebatur, pecuniam numeratam habere, & in numerato, Hisp. de *contado*. plane Cicero v. in Verrem. Ille clamare, quum caperetur, nihil se miserum fecisse, nihil commississe: Pecuniam sibi esse in nominibus: numeratam in praesentia non habere. Unde & Petronii loca sumunt splendorem, pacta videlicet Licæ recensentis cap. cix. *Nisi pro quaque re PRAESENTES NUMERAVERIS denarios centum*. Et iterum eodem capite. *Pro singulis injuriis NUMERABIS PRAESENTES denarios ducentos*. Hinc & Augustus venustam transtulit locutionem, quum L. Vinitium oratorem eximium ingenium in numerato habere dixit, quia quicquid longa cogitatio aliis praestabat, praefecto illi adesset prima animi duntaxat intentio.

Ut plurimum tussiat.] Apte, ut captatoribus foret vicinae mortis indicium. Ideo & Maronillae nuptiae valde apud Martialem expetitae lib. 1. Ep. 11.

Petit Gemellus nuptias Maronillae,

Et cupit, & instat, & precatur & donat.

Adeone pulchra est? immo foedius nil est.

Quid ergo in illa petitur, & placet? tussit.

Tussientes enim proximos esse morti, omnino credebant. sic ipse Valerius Ep. 26. lib. 11.

Quod querulum spirat, quod acerbum Naevia tussit,

Inque suos mittit sputa subinde sinus:

Jam te rem factam, Bitbynice, credis habere?

Erras, blanditur Naevia, non moritur.

Et lib. v. Ep. 41. quod totam hanc scenam Petronianam adpositissime omnium inlustrat.

Solutoris stomachi.] An hic frequentem vomitum innuit? inquit Cornelius Celsus lib. 1. cap. 8. *Stomachum autem infirmum indicant, pallor, macies, praecordiorum dolor, nausea, & volentium vomitus*. An stomachi solutionem illam, *πευματισμός* Graecis adpellatam? Inquit namque Caelius Aurelianus lib. 111. de morbis diuturnis cap. 1. *At si solutio fuerit stomachi, quam rheumatismum vocaverunt, sequitur salivarium fluor, & quibusdam jugis sputus, & oris humectatio nauseabilis*. Quae adfessiones tussi, sed humectatae putae, cujus & nunc meminit, haud prorsus absonae sunt; & mire consonant ciborum averfioni, quam subdit: *cibosque omnes palam damnet*. quod & argute accipiendum de delicatissimi palati divite. Quisquis autem morbus sit solutio-

ris stomachi, Senecae enim coetanei scriptoris sententiam manifestariam Arbiter circumvolvitur, dum cap. 7. de Brevitate vitae in hunc modum quaerit ille sine fine laudandus: *Quot (dies abstulit) ille ad irritandam avaritiam captantium simulatus aeger?*

Fundosque mendaces.] Horatius lib. 111. Carm. 1.

Fundusque mendax.

Ubi vetus commentator: *Infructuosus, quia agricolae spem nil ferendo deceperit*. Suadent ergo, quod loquatur Eumolpus *fundos mendaces, & perpetuam terrarum sterilitatem*. quod dubium an sumendum sit de agris in Africa simulatis, ut commode sic caulari potest, pecuniam exin haud properanter ideo non adferri. five de illis Crotoniatarum, Romanorumve, apud quos diversabatur: uti eorum damnatio aliorum absentium plane induceret uberitatem ingentem.

Tabulasque testamenti omnibus diebus renovet.] Sic retinuius, ut lacunula expleretur. *Renovet*, id est, resignet: nam hocce testatori permisum, legataque permutare, ac novos heredes instituere per l. 29. D. Qui testamentum fac. poss. Inde *primae & ultimae cerae* vocatae, quae priorem & extremam testatoris continent voluntatem. Astus vero ille creber olim fuit orbis divitibus, uti & praeis scriptoribus ejus exagitatio.

Et, nequid scenae deesset.] Placidus in Glossis MS. *Scena vocatur compositio alicujus criminis, quae digna sit agi in theatro exclamationibus tragicis*. sic locum emendavi alias corruptissimum. Inde pro fraudibus ac technis usurpata *scena* invenitur passim apud auctores antiquos. Quintilianus lib. vi. cap. 1. *Discutiendae tamen oratione hujusmodi scenae*. Appulejus: *Scenam propudiosae mulieris patefecit*. & plures alii. Unde & lectio illa cap. xxxiii. valide fulcitur: *Convertit ad hanc scenam vulum Trimalcio*. pariterque supra hoc capite: *utinam quidem sufficeret largior scena*.

Precati deos viam ingredimur.] Quosnam videlicet? an *semitales*, ut pote qui iter quamprimum facturi? haud sane indecenter. Virgilius sic de mulione in Catalectis:

Neque ulla vota semitalibus deis

Sibi esse facta.

Erant Mercurius, & Hecate. Pariter etiam possent & *viales lares*, de quibus ista Arnobius lib. 111. *Possumus, si videtur, summatim aliquid de laribus dicere, quos arbitratur vulgus vicorum atque itinerum deos esse*. Plantus Mercatore Aët. v. scen. 11. quum Charinus ad viam se adcingit:

---- Invoco

Vos, lares viales, ut me bene juvetis.

Hercules erat Romanis vialis. Festus: *Propter viam*

viam sit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi, aut Sanco, qui scilicet idem est deus. Quapropter in aediculis Herculis culinae erant, ad quas peregre abituri sacrificabant. patet ex illa Herculis Saxani inscriptione toties ab eruditis repetita, & quam videre est apud Gruterum magno antiquitatis in penu pag. 49. 3. Credo Romae & Mercurium coluisse peregrinantes. Vide Scalig. F. ad Catal. Virg. pag. 241.

Corax detrectator ministerii.] Frequens olim famulorum querela de iniquis ponderibus: nam jumentorum vice eis utebantur iter facientes. Gangabas eos Persae vocabant, testante Curtio lib. III. Histor. Inde & Comicis Graecis saepius risus petitus in suis fabulis, quum inducebatur servus, qui prae onere clamaret, *θλιβόμενος, πείζομαι*. Confligitur plane ex Aristophane, dum Bacchum introducit in Ranarum principio inculcatam toties querimoniam fastidientem: ubi & ceteros insectari Comoediarum scriptores, haud dubium est:

Εἶπα ἢ ὦ εἰσώτω, αὐ δὲ ποῶτε,

Ἐρ' οἷς αἰὶ γέλοιον οἱ θεαμένοι;

Δι. Νὴ τ' Δι', ὅ, ἢ βάλει γε, πῶλῳ, πείζομαι.

Τῷ δ' ὦ φίλαρχαι. πάντῳ γ' ἐς' ἡδὴ χολή·
Ξανθ. Μὴ δ' ἐπεὶ οὖν ἢ; Διόν. πῶλῳ γ', ὡς φιλίζομαι.

Ξανθ. Τί δαί; ὦ πάντῳ γέλοιον ἔπα; Διόν. νὴ Δία
Θαῖρ' ἂν γ'· οὐκ εἶναι μόνον ὅπως μὴ ρεῖς. Ξανθ.
ὦ ἢ;

Διόν. Μετὰ πόδον μὲν τ' ἀνάθορον ὅτι χεῖρ' ἡλίζε.

Sic vertit Nicodemus Frischlinus:

Loquarne bene usitata, & quorum gratia
Risum subinde edere spectatores solent?

BA. Immo ut iubet: modo ne istud proferas,
Premor.

Cave istud dixis: est enim tritum nimis.

XA. At neque aliud quiddam urbanum? BA. modo ne,
Ut premor!

Cave isthoc. XA. Quid igitur? annon elo-
quar quod maxime?

Sit ridiculum? BA. Imo loquere audacter per
Jovem.

Istud duntaxat ne mihi, quaeso, dixeris.

XA. Quid illud? BA. Nempe ne sportam dum
fers super

Humorum, & crebro relictis ex uno in alterum,

Dicas cacaturire te.

Iste ergo mercenarius Eumolpi est, de quo cap. xcix. mentio: & Eumolpus quidem mercenarium suum jam olim dormientem exire cum sarcinis iubet.

Lapidariam navem.] Alibi nunquam, quod sciam, de lapidariis hifce navibus existat memoria. Illae autem, me interprete, haud dubio erant lapidibus nempe marmoribusque ferendis

idoneae, quae omnium maximae fuerunt, ex illis scilicet, quae onerariae dicuntur. Conligo ex Plinio, quum cap. i. lib. xxxvi. agens de ingentium marmorum luxuria in haec verba prorupit: *Evehimus ea, quae separandis gentibus pro terminis constitutu erant: naveisque marmorum causa sunt: ac per fluctus, saevissimam rerum naturae partem, buc illuc portantur juga montium.* & cap. 40. lib. xvi. *Abies admirationis praecipuae visa est in mari, quae ex Aegypto, Caji principis jussu, obeliscum in Vaticano circo statutum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad sustinendum eum, adduxit. qua nave nihil admirabilius visum in mari, certum est.* Qualis nam ergo ejus foret magnitudo, cui CXX. M. modium lentis, etiam Plinii verba sunt, pro saburra fuisse; longitudo spatium obtinuit magna ex parte Ostiensis portus latere laevo?

Operas.] Inquit Paulus Jureconsultus l. i. D. de Oper. Libert. *Operae sunt diurnum officium, id est, quae per singulos dies dantur.* Et l. i. D. de Oper. Serv. *Opera in actu consistit, nec ante in rerum natura est, quam is dies venit, quo praestanda est.* Sed plura de illis Titus Popma, libro singulari de Operis Servorum.

Et strepitu obscoeno.] Id strepitus, observo ego, supra modum oneratis dederunt scriptores antiqui. Parissime & apud Aristophanem in pari prorsus Ranarum loco, quem supra laudavi, famulus ipsus gravi onere pressus ab hero suo nimis vulgaria fastidiente sic iterum quaerit:

Ξανθ. Μὴ δ' ὅτι τοσούτῳ ἄχθος ἐπ' ἐμυτοῦ φέ-
ρων

Εἰ μὴ καὶ αἰρήσῃ τις, ἀπ' ἀποδόσσεσθαι;

XA. Neque quid tantum onus in me ipse se-
rens,

Nisi deposuerit aliquis, pedam?

Ceterum illum strepitum obscoenum, etiam observo, antiquis scilicet flagitium vocari. Cic. lib. ix. Epist. ad Paetum: *Suppedit, flagitium est.* Plautus joculariter in Poenulo III. II. 32.

Hae fores fecerunt magnum flagitium mo-
do.

AD. Quid flagitii est? Co. Crepuerunt clare. *Pari clangore prosequebatur.*] An imitationem innuit obscoenorum strepitum? forsitan non male, nam mire ad puerorum ingenium faciunt ejusmodi petulantes imitationes, ut alibi diximus. Aut fors indicat jocularum & opportunum plausum rei spurcicae. Cui, & tute videris, uti supplementum conveniat editionis Parisinae, *officium officeret*; sequens vero mirum in modum, sed & hic ad ingentiam, &c.

Cap. CXVIII. Putavit, se continuo in Heliconem venisse.] Ubi praecipua Musarum sedes. Aristides Hymno in Jovem ipsas adloquens: *Εἴτε ἐν Ἑλικῶνι πρὸ βοιωτῆς χορσίνε.* Sive in Boeotio Helicone choreas ducitis. Finxere antiqui, Musas
(Ff 3) sem-

femper montes incolere, uti ibidem ipſus indicat orator Adrianenſis. Quod omnino erat, ego reor, ut illi oſtenderent, viam poëſeos adſcenſu eſſe difficilem. Qui vero, ſuperata adſcenſus aſperitudine, ad ſumma eorum montium cacumina perveniſſet, Muſas cum Apolline ſuo oſendere, hoc eſt, poëticam facultatem tandem adipiſci. Facit huc mirifice fragmentum quoddam Ennii ex lib. 1. Annal. quod, ut eſt à Merula compaſtum, habet ita, Petroniumque ſplendide inluſtrat:

----- Scripfere aliei rem

Vorſibus, quos olim Faunei vateſque canebant,
Quom neque Muſarum ſcopulos quiſquam ſuperarat,

Nec diſcei ſtudioſus erat.

Item illud noſtri politiſſimi Poëtae Garſiae Laſſi Epig. 24.

Por vos mel levara mi oſado paſſo

A la CUMBERE DIFFICIL DE HELICONA.

Ceterum videtur Arbitr & ad ſuperſtitionem antiquorum reſpexiſſe, exiſtimantium, eos, qui montem Heliconem, aut vicinum Parnaſſum, conſcendiſſent, vel inibi ſomniaſſent, repente poëtas prodire. Praebuit enim fabulae iſti primus anſam Heſiodus, quum adſereret, ſe ideo factum poëtam fuiſſe, quod oves nimirum pavifſet in Helicone. Hancce autem inſequentes poëtae adeo ſunt poſtea amplexi opinionem, ut pro certo habuerint, poëtam fieri vel ruſticum quemquam poſſe, ſi ſemel ſcilicet veniſſet in Heliconem, id vero ſolo adſlatu ſuo montis illius numine praefante. Aperte hoc Perſius edocet in prologo, commentumque noſtrum confirmat:

Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo

Memini, ut repente ſic poëta prodirem.

Parnaſſus in duo juga diſpeſcitur, quae *Citheronem* & *Heliconem* Servius haud ſemel nominat. Idem ergo prorfus eſt, *repente poëtam prodire*, qui in Parnaſſum veniſſet; ac *putare, continuo ſe poëtam eſſe*, qui in Heliconem, quae mens indubie Petronii eſt.

Sic forenſibus miniſteriis exercitati, frequenter ad carminis tranquillitatem, tamquam ad portum faciliorem fugiunt.] Plures fecerunt olim. exſtat & hodie aliquorum memoria. De *Silio Italico* teſtatum reliquit Martialis lib. vii. Epigr. 62. monueruntque Symbolae. De *Plinio Juniore* Senſius Augurius eidem *ὁνυχρον* poëta Hendecasyllaborum:

----- Priores

Mavult verſiculos foro relictō.

Lucanum autem, volunt eruditi, notare hic Petronium, quod vel ſuo ipſius teſtimonio poſſent firmare illis praetermiſſo. Sic inquit extremo in Panegyrico ad Piſonem:

*Quare age Calliope, poſita gravitate forenſi,
Limina Piſonis mecum pete.*

Et huc facit illud Epigrammatistae lib. III.

Si nihil hinc (ex foro) venit, pangentur carmina nobis.

Sic forenſibus miniſteriis exercitati.] Viros doctos & hic caecutire vidi. Verum enimvero Arbitr, *miniſteria forenſia*, vocat omne declamatorium genus, ubi ſuaſoriae, ubi controverſiae. Innuat haud obſcure *ad exercitatio*. Rhetoribus namque antiquis id *exercitatio* dicebatur. Parco hic ſexcentis ſcriptorum locis, nonnullis tantum Petronii designatis. ſic cap. II. *Certe nequa Platona, neque Demoſthenem, ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video.* Et cap. III. *Minimum in his exercitationibus doctores peccant.* Naë illa declamationum exercitatio foro ſubminiſtrare, ſubſervireque recte diceretur.

Niſi ingenti flumine litterarum inundata.] Simili metaphora & ſupra uſus, quod notavimus cap. v.

----- *Sic flumine largo*

Plenus.

Cupit ergo nunc multiſcium prorfus eſſe poëtam, quod & iterum optat inferius hoc capite: *Niſi plenus litteris*, &c. Nec alio ſpectat Horatius in illo Artis verſu:

Scribendi recte ſapere eſt & principium & ſons.

Et ſumendae voces à plebe ſubmotae.] Satis hic eſt pro magni ſpiritus poëtis declamationis elegantiffimae, ſatis itidem in noſtrates ridicularios cenſores inveſtivae. Quicquid non audire iſti, ceperunt miſelli homunciones, peccatum eſt, ac praeter tricas quiſquiliasque ſuas nihil ſine baubatu praetereunt, edentuli ad morſum, & imbecilles. Tales ergo videlicet ſunt, de quibus olim vir doctus diſcitare ſolebat, prae Panos ceratis arundinibus Apollinis citharam illis veluti fiſtulam eſſe Polyphemi. Apud nos nequicquam deſunt & huiuscemodi Midae. unum autem paucis abhinc diebus novimus perdidiculum, cujus haud inlepidam narratiunculam proferre, neutiquam in praefentia duximus importunum. * Apud virum inluſtrem & amicum, quum proxima aeſtate plures conveniſſemus poſt meridiem, tunc etiam adfuere (quippe inter alia praeclariffima animi ornamenta litteratorum conſabulationibus mirifice delectabatur) & amoenioris litteraturae candidati, ex ſimulato vero eruditorum grege etiam nonnulli. Aſt quidam prae omnibus corporis habitu inſignis primo ſeſe intuitu offerebat cunctorum obtutui. Facies enim ejus multo ſanguine rubebat, rotundaque omnino imitabatur os lunae plenum: cetera porro pinguis, adeps, ventricofus, ac totus denique *ἐρυθρός ὡς ὀίνος* (prae vino rubicundus.) Neutiquam ille pallorem umquam ex pyrene contraxerat, hoc eſt, ex noctibus inſomnibus, eruditiffi-

que

* De Petro Ferreo narratiuncula.

que pervigiliis. potius Hercules comestationum aliquid habere numen, sive luxuriae genium, praesidemve, adspectu foret proclive. Postquam autem vario esset sermone garritum, quidam è corona honestissimus adulescens carmen nativi idiomatis recitavit, & sublimis spiritus. Argumentum erat è media Stoicorum schola desumptum: ast, quia scriptum altae eruditionis ad virum, austeri tamen ingenii, tetricique, qui focum fastose contemnebat, incedebat cothurno. Primus, post carminis finem, gurgis ille nil cunctatus sententiam ferre, clamosissime voces parum illi familiares increpare coepit, locutionumque ambages sententiarumque tormenta prorsus infamare. Alius statim argute simulans illi subscrivere, nescio unde, satis tamen opportune, protulit humanissimos versiculos, quorum voculae in trivio natae pannosae vestes erant sententiae fordidissimae. Laudat igitur Boreas ille Criticus, miratur, in coelum tollit haud sine adstantium cachinnis. Quidam vero etsi male vestitus, minime tamen publici saporis homunculus, stultitiae impatiens in hunc sermonem prorupit: Dic fodes, mi homo, sive uter es, quasnam auriculas habes, asellin', hominifve? Nec se solum intra verba continuit, at galerum ejus amovens aures sic repugnantis utraque manu tenacissime adprehendit, ut ex misera clamantis vociferatione putaremus, unam aut alteram penitus avulsisse.

Odi profanum vulgus &c.] Initium est od. 1. lib. 3. Horatii, transfertque hic opportune Petronius. *Profanum* namque *vulgus* loquitur *humane*, non *poëtice*, quod *divine* est, ut cap. xc. dixit: *Saepeius poëtice quam humane locutus es*. Ubi commentum nostrum vide. Apte ergo profanum nunc appellat vulgus. Numen quippe suum cum illo Deae illae novem haud communicant, conferuntque.

Ne sententiae emineant extra corpus orationis] De illo *sententiarum* genere ac metaphora ista supra locuti sumus ad verba cap. 1. *Sententiarum vanissimo*, &c. Et cap. 11. *Ut corpus orationis enervaretur*, &c. quae vide. Planius vero sententiam Arbitri exprimit auctor Dialogi de Oratoribus: *Oratio autem sicut corpus hominis, ea demum pulchra est, in qua non eminent venae, nec ossa numerantur, sed temperatus ac bonus sanguis implet membra, & exsurgit toris, ipsos quoque nervos rubore tegit, & decore commendat*.

Ceteri aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuerunt calcare.] Nec mirum, quum nimis angusta sit via, quae Heliconem adscendentibus patet. Satis hic ad Petronium opportunus Propertius Eleg. 1. lib. 111.

Quid frustra missis in me certatis habenis?

Non datur ad Mijas currere lata via.

Ac pariter Horatius lib. 11. Ep. 2.

Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos

Vis currere, & contracta sequi vestigia raturum?

Poëseos tandem, Rupicones poëtastri, dignitatem agnoscite. Musae quidem in summis montium fastigiis conlocantur; via autem, qua adscenditur, tanto est contractior ac difficilior.

Non enim res gestae versibus comprehendendae sunt, quod longe melius historici faciunt.] *Res gestae*, & subintelligitur, *ut sunt*. Praeterea, *res gestae*, veteri Horatii Scholiastae Artis illud enarranti:

Res gestae regumque, ducumque, & tristia bella,

nimirum *historiae sunt*. Meram igitur historiam canere, eoque ordine res, quo gestae sunt, describere, à poëtae omnino esse munere alienum, edocet in praesentia Petronius, & latius in 1. Iliad. Eustathius, quem vide. Minime vero inuit Arbiter, quod Poëma ex historia non sit conficiendum. tale namque delirium in mentem hominis eruditissimi cadere non potuit, quum nemo nesciat, omnibus Epicis poëtis *res gestas*, sive historiam, esse pro argumento. Quod & Tragicis commune quoque est. Unde poëta ab Scaligero Patre adfertus Lucanus, vindicatusque ab nugatorum calumniis, Grammaticorum obiectantium videlicet, illum historiam conscripsisse, non poëma. Ipsummet itidem volunt hic Arbitrum fugillare, conarique ideo de sacris Musarum, adscensusque difficilibus sedibus illum, invito tamen Apolline, deturbare. Equidem autem prorsus ignoro, uti Pharsaliae scriptori convenire potesset rigida sane, aliasque erudita, isthaec Petronii declamatio. Scriptori inquam, qui eximia quum esset eruditione insigniter instructus, spiritu insuper terminaximo, sive, ut ille aliter, plusquam poëtico, bellum illud summissimum scribere adgressus est. Itaque ego potius existimo, magno ipsum in precio fuisse nostro Petronio, praesertim, quum neque antiquius habuerit quidquam, quam eum scilicet, tum rebus, tum verbis, penitus toto in proximo poëmatio imitari, uti ex sequenti haud nimis accurata conlatione liquido patefecit.

Quod longe melius historici faciunt.] Ita Ovidius de poësi loquens lib. 3. Amor. El. 11.

Obligat historica nec sua verba fide.

Deorumque ministeria.] Nemo ut Phaedrus expressit, hoccece unice interpretatur est Fab. 81. de Simonide loquens poëta famigerabili, laudibus tunc nempe cujusdam pugilis victoris conducto:

Exigua quum frenaret materia impetum,

Ujus poëtae, ut moris est, licentia,

Atque interposuit gemina Ledaë fidera.

Et per fabulosum sententiarum tormentum praecipit.

pitandus est liber spiritus, ut potius furentis animi vaticinatio adpareat.] Isthac prorsus aperte est Horatii imitatio, cuius paullo ante meminit non sine elogio. Parissimam sententiam paribus fere verbis ita expressit in Arte:

*Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps,
Utiliumque sagax rerum, & divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.*

Innuunt plane Poëtarum *ἐνδοξασμῶν*, de quo in numeri antiquorum, recentiorumque. Unde Arbiter poëticae pro divina usurpavit cap. xc. *Et sue poëticae quam humane loquutus es.*

Quam religiosae orationis sub testibus fides.] Sub testibus, hoc est, instar testium, qui vere ac nude res proferunt. Ita etiam Ovidius lib. 3. Amor. El. II.

Nec tamen, ut testes, mos est audire poëtas.

Etiamsi nondum recepit ultimam manum.] Proprium poëtarum, hocce, aut simili *ποδὶς* genere, puta, *Adhuc sub sponsia esse, In incude versari, Ἀπορχέδιος esse conscripta, & effutita*, praecoccupare auditorum animos, ut si, quae nondum exacta numeris suis & perfecta sunt, elegantiam habeant expectatam, auresque impleant, majus sic merito laudis choragium aucupentur; vel etiam, si fortasse aliquid occurrerit minus elegans, minus consonum, minusve politum, calumniandi jam ante habeant anam praereptam. Fateor me tale quid de Aeneide, ac Metamorphosi magnorum vatum jam olim conjectare. Ultimam autem manum recipere Graecis est, *addere colophonem. colophonem imponere.* Sed hocce protritum. Pro eodem *summa manus* Ovidio est lib. I. de Trist. El. 6. ubi de suis Metamorphoseon libris loquitur:

Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,

Nesciat bis summam si quis abesse manum.

Et III. de Arte, quum argute docet puellam, quando liceat fucum inducere:

*Tu faciem cura, dum te dormire putemus:
Aptius à summa conspiciere manu.*

Etiamsi, extrema manus, passim reperitur, quod ultimam limam adpellat ipse Naso:

*Ablatum mediis opus est incudibus illud:
Abfuit & scriptis ultima lima meis.*

Cap. CXIX. *Assyria concham laudabat miles in unda.*] Prae hacce scriptura versiculi hujus omnes aliae putidae prorsus habentur Musico senatui. Nobilis valde in Assyria olim purpura. Virgilius in Ciri:

Nec Libys Assyrio sternetur lectulus ostro.

Quaestus tellure nitor certaverat ostro.] Capio de variis lanarum tincturis, colores tamen terra quaestitos bibentium; quos Arbiter cum ostro componit, qui color ex mari. Inde, *Pelagiae*

purpureae, dictae Plinio, quod nobis observatum alibi. Recte omnino cum superiore conjungitur, consentitque nostrum hocce interpretamentum, alii vero hic ingeniose ineptiunt. Multiplici quidem colore (haud secus atque hodie fit) intinctae antiquitus lanae. Ovidius postquam plures recensuit, subdit in III. de Arte:

Quot nova terra parit flores, quum vere tepenti

Vitis agit gemmas, pigraque fugit byems:

Lana tot, aut plures succos bibit, &c.

- - - *Nova vellera Seres.*] Seneca Tragicus Thyeste:

Seres vellere nobiles.

Lanuginem quandam Seres petebant ex arboribus, quam postea nentes *sericum*, sic ab illis denominatum, conficiebant. Ipse Hercule Oetaeo:

Nec Maconia distinguit acu,

Quae Phoebeis subditus Euris

Legit Eois Ser arboribus.

Vide Ammianum Marcellinum lib. XXIII. ubi latius de serici confectura. Puto nova Petronio vocari, quae Senecae coaevo scriptori heic, *acu distincta*, sunt, tunc primum beatoribus inventa. Id autem dubium non est, primitus *sericum* arboribus depecti; *byssum* vero (quod & per saturam refero) instar lini è terra edi, *bombycinum* à vermiculis gigni, quod sciunt jam docti.

Atque Arabum populus sua despoliaverat arva.] Ut Romam odores mitteret, fruticesque aromaticos. Disertim Tibullus, quum die natali sacrificium parat lib. II. El. 2.

*Urantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener è terra divite mittit Arabs.*

Statius lib. I. Sylva 4. vs. 105.

- - - *Odoriferis Arabum quod doctus in arvis*

- - - *Carpsi.*

Ideo Ovidius *thurilegas Arabas* vocavit lib. IV. Fastor.

- - - *Ne desit bellua dente*

Ad mortes preciosa suas. - - -] Preciosa dente plaudenti nempe populo, ut animadvertitur ex sequentibus:

Ut bibat humanum populo plaudente cruorem.

Quod ita Salvianus inlustrat lib. VI. *In spectaculis primum deliciarum genus est, mori homines, impleri ferarum alvos humanis carnibus cum circumstantium voluptate.* Recte omnino se habet nostrum interpretamentum. dentes namque feras olim venationibus commendarunt. Vetus inscriptio inter alia:

AEDILITATEM LAUDABILITER ADMINISTRAVIT. ET

DIEM FELICISSIMUM III. IDVS JANVAR. NATALEM

DEI PATRIS NOSTRI VENATIONE
PASSERIS. DENIS
BESTIIS. ET IV. FERIS DENTATIS,
ET IV. PARIB.
FERRO DIMICANTIBVS. CETEROQVE
HONESTISSIMO
APPARATV LARGITER EXHIBVIT.

- - - *Premitt advena classes*

Tigris, & aurata gradiens vedatur in aula.]

Plerumque quippe Romam ferae advehebantur
ratibus. multis indicat Claudianus lib. III. Sti-
liconis, cuius & alicubi elegans illa clausula est:

- - - *Exsanguis dextera torpet*

*Remigis, & propriam metuebat navita mer-
centi.*

Praeterea hic, *auratam aulam*, claustrum, aut
caveam, interpretor, quibus advehi ferae con-
sueverant, quod notum, nec sane inepte, quum
claustra illa quati *παύροις* sint, & subdialia, quae
loca Homero saepius *αὐλας* proprie nuncupantur,
ut Rhodiginus fuisse observavit lib. XII. Ferreae,
& lignae primitus, eae caveae fuere, sed po-
stea inaurari coepta sub profusis admodum prin-
cipibus, potissimum Nerone. Vide Lipsium lib.
de Ampich. cap. 9. & de Magnitud. Rom. lib.
II. cap. II. Bulengerum de Venation. cap. 17.
Aliter ut Symbolae locum ceperunt, turpis error
in syllabae quantitate committebatur.

Perfarum ritu.] Perfarum mos, pueri virilita-
tem exsecare, ac praecipue forma praestantibus.
Hocce vero Semiramidis inventum, quae post
Ninum tota, exceptis Indis, regnavit Asia. Cla-
re Ammianus Marcellinus lib. XIV. cap. 17.
Postrema multitudo spadonum, à senibus in pueros
desinens, coloris obliqui, distortaque lineamentorum
compage deformis: ut quaquam incessest quisquam,
cernens mutilorum hominum agmina, detestetur me-
moriam Semiramidis reginae veteris, quae teneros
mores castravit omnium prima, velut vim injectans
naturae. Ab ipsa postea didicerunt Assyrii, Me-
di, Persae. Cur autem apud Persas latius sit
consuetudo propagata, rationem reddit Dio Pru-
sensis adpositissimam Orat. de Pulcritudine [i. e.
XXI. p. 270.] statim à principio: *Οἱ δὲ Περσῶν*
πῶς ἐνομίζον; ὃ γὰρ φανερόν, ὅτι ἐνέχρας ἐποίησαν τὰς
καλὰς, ὅπως αὐτοῖς ὡς καλλίστοις ᾤντι, τοσούτοι δια-
φύσειν ᾤοντο πρὸς κάλλος, τὸ δὲ πᾶν σχεδὸν καὶ πάντες
οἱ βασιλεῖς, οἵπερ τὰ ἄλλα ζῶν, διὰ τὸ, μόνον τὰ
ὑπερβολὰ ἐνοεῖν; ὡς ἐν λέγειται Δαίδαλος ποιεῖται,
τὸν ταύρον ἐξαπατῶν περιδείναι τῷ ξύλῳ δέρμα βοός·
καὶ οἱ γυναῖκες εἰδὲς περιτρίβειν τοῖς ἄρρεσιν, ἄλ-
λος δὲ ἢ ἐπίστανται ἐοῶν. Persae vero quomodo ex-
stimabant? An non manifesto, quum eunuchos fa-
ciebant ex formosis, ut ipsis quam pulcerrimi essent,
tantum differre putabant femineam formam, quod ad
pulcritudinem adinet? Ita fere & omnes barbari,
qui & cetera animalia, venerem duntaxat rem

cogitantes. Ut igitur dicitur fecisse Daedalus, tau-
rum decipiens, ligno circumdato tergore bovis: ita
& illi mulieris speciem circumponunt maribus, ali-
ter autem nesciunt amare. Τρεφὼν vero illis causam
fuisse moris inhumanissimi, Athenaeus adserit. sed
planius mollitiem illam Seneca P. exprimit Con-
trov. 33. lib. V. qui locus mirifice hic Petronium
inlustrat. *Principes viri contra naturam divitias suas*
exercent. Excisorum greges habent, exoletos suos,
ut ad longiorem patientiam impudicitiae idonei sint,
amputant. Sic & D. Hieronymus lib. I. adver-
sus Jovian. *Et in longam securamque libidinem ex-*
sectus spado. Etiam Plutarchus de Herodoti ma-
lignitate.

- - - *Viros.]* Genitalia. Catullus carmine de
Berecynthia & Aty.

Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro.

Plaut. Afin. I. 3. 84.

Quin, si tu voles, domi servi qui sunt, ca-
strabo viros.

- - - *Exsectaque viscera ferro.]* Vel exsectos *ἀνδρῶν*
sufficeret. nam sic locuti politissimi scriptores.
Cic. lib. II. de Natura Deor. *Nam vetus haec*
opinio Graeciam oplevit, exsectum Coelum à filio
Saturno, vinctum autem Saturnum à filio Jove.
De visceribus vide quae notamus ad verba illa
cap. CXL. *Et finge te non humana viscera.*

In Venerem fregere. ----] Id est, fecerunt, ut
exsecti illi, & impudici omnino venerem, ac fe-
mineum ingenium induerent, & imitarentur.
Haec vera est interpretatio, quam & D. Hier-
onymus tueri plane videtur Epist. ad Marcellam.
In theatralibus scenis idem bistrio nunc Herculem ro-
busus ostendit, nunc mollis in Venerem frangitur.
Et Epist. de Hilarione: *In scenis theatralibus u-*
nus atque idem bistrio nunc mollis in Venerem fran-
gitur, nunc tremulus in Cybelen.

Quaerit se natura, nec invenit. ----] Plane huc
facit illud Manilii:

Naturae pudet. ----

Utrumque & Firmicus interpretatur: *Eos poenite-*
bit, quod viri nati sunt. Et ipse Manilius paullo
anterior dixerat:

Atque odisse virum.

---- *Fractique encervi corpore gressus.]* Viros pe-
tit hocce jaculum, quibus id mollitiei indicium
dedecori datum. feminis namque semper fuit e-
juscemodi elegantiarum permiffum studium, uti
infra latiuscule patefacimus ad verba cap. CXXVI.
Quo incessus compositus, &c. Argute enim fra-
ctus *gressus* effeminatorum vocavit, vir quippe
velut frangi videtur, ubi, quicquid feminae est,
nimirum imitatur. Quo facit & id, quod proxime
praeceffit: *In venerem fregere, & quae ibi nota-*
vimus. Similiter prorsus, ut Arbiter, locutus
Quintilianus lib. V. cap. 9. *Ut fortasse corpus*
vulsum, FRACTUM INCESSUM, vestem mulie-
brem, dixerit aliquis mollis & parum viri signa.
(Gg) Quod

Quod & D. Hieronymus adversus Helvid. *grefsum frangere* dixit. & ad Eustochium: *solutis genibus fructum ince sum*.

Et laxi crines.] Molliciter etiam nota, *laxi crines*. Cicero in Pilonem: *Erant illi compti capilli, & midentes circummorum sinubus, & fluentes*. Appuleius de suo capillitio in Apologia: *Capillus ipse, quem isti aperte mendacio ad lenocinium decoris promissum dicere, &c.*

---- *Ecce Afris eruta terris*

Citrea mensa. ----] Mensas è citro intelligit ex Mauritania, Africæ regione, magno precio Romam addatas, quæ & eburneis pedibus fulciebantur. Sic Martialis lib. II. Ep. 43.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes.

Et lib. IX. Ep. 22. Res est jam multis inculcata, eoque plura non addimus. Id autem silentio praetereundum non est, quod de Seneca philosopho tradidit Dio lib. LXXI. quingentos nimirum tripodas illum habuisse de ligno cedrino, pedibus eburneis subfultos, similes prorsus & pares inter se, super quibus epulari consueverat. qui nimius quidem, si verus, fatendum est, Stoici philosophi luxus. Singulorum vero precium ex illis Tertulliani l. de Pallio cap. 5. cognoscere licet. Plinius namque, à quo habuit, mire hic corruptus est: *Adigo caute rem ambitioni, qua M. Tullius quingentis millibus nummum orbem citri emit, qua bis tantum Asinius Gallus pro mensa ejusdem Mauritaniae numerat.*

---- *Greges servorum.* --] Plinius legiones vocavit; agmina Ammianus eleganter lib. XIV. *Familiarum agmina, tamquam praedatorios globos, post terga trabebantes*. Seneca turbam Consol. ad Helviam: *Turbam, quæ quamvis magnam domum angustet*. Sed quid mirum, si unus Pedanius Secundus quingentos servos domi habuerit, testante Cornelio Tacito XIV. Annal. immo milenos plurimi, sed, ut mireris, semel audi Athenaeum lib. VI. cap. 20. *Μυρίας ἔδισχυρίας (οἰκείας) καὶ ἔτι πλείους οἱ παμπόλλοι κίνηται. ἢ καὶ ἐπὶ προσόδοις δὲ, ὅσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζῶπλος Νικίας, ἀλλ' οἱ πλείους τῶν Ῥωμαίων συμποσιόντας ἔχοντες τὰς οἰκίας.* Decem, immo viginti mille, & plures quoque servos habent, non quaesius causa, ut ille Graecorum ditissimus Nicias, sed plerisque in publicum comitantes. Recte ergo jam Plinius, quum adferit, servorum quoque causa non nomenclatorem adhibendum. Nunc vero Arbiter de pueris in triclinio ministrantibus haud dubitanter capientus.

Ac maculis imitatur vilibus aurum] Desultorii Critici sunt, qui maculas istas volunt ad citreas mensas referri, nulla habiti *ostri* proxime praecedentis ratione, quæ mira inconcinna est, ordoque turpe praeposterus. Et, quod magis mireris, nec nobis ullum exemplum exhibent ru-

brarum macularum, quæ eo in ligno aurum imitentur. Indubium enim est, Arbirum nunc tricliniaris suppellectilis luxum exagitare, ut subinde ciborum. Purpura autem Romanos stravisse lectos discubitorios, nemo nescit, post tot de ritibus convivialibus eruditas lucubrationes. Item scilicet, quod gliscente luxuria purpuram vario distinxerint aureis maculis, hoc est, clavis, stellulis, aut palmis, quæ tamquam emblemata vestibus infuerentur, infererenturve, qui mos, addo ego, late aeo Neronis (quem nunc Petronius infestatur) percerebuit: idque jam pridem ex Plinio conjeceram, ubi de marmorum insitione agit lib. XXXV. *Neronis vero inventum, maculas, quæ non essent, in crustis inferendo unitatem variare, ut ovatus esset Numidicus, UTPURPURA distingueretur Synnadicus, qualiter illos nasci optarent deliciae*. Sic locus interpungendus necessario. aliter quidem ex eo, praecipue ut Dalecampius edidit, neutiquam elici proba sententia possit. Ait ergo Plinius: Numidicum marmor ovatis figuris tantum fuisse distinctum, Synnadicum vero multiplici forma, ut purpura nimirum distinguebatur, variegari solitum. Purpuræ igitur luxuriam illam capere hic voluisse Petronium, mero meridie clarius jam est.

Ad mensam virus perducitur. ----] Aptius de nullo hoc proderet, de quo sic Seneca lib. III. Natur. Quæst. *Parum videtur recens nullus, nisi qui in convivæ manu emoritur*. quod subinde pluribus persequitur. ejusque & rationem reddit Plinius lib. XIX. cap. 17. quid autem de scaris dicendum? equidem reor, recentium exaggerationem esse. recentiores namque scaras antiquis in optatis fuisse, equidem observo; eo scilicet, quod intestina, visceraque eorum prae caeteris praeferrentur, immo caetera haberentur despicatui. Aperte Epigrammatista noster dicit in Xeniiis:

Hic scarus, aequoreis qui venit obesus ab undis,

Visceribus bonus est: cetera vile sapit.
Viscera vero ut sint brevi corruptioni obnoxia, liquido constat.

---- *Inque Lucrinis*

Eruta littoribus vendunt conchyliæ coenas.] Ex Lucrino lacu advecta Romam conchyliæ plurimi fecerunt antiqui. Sic & Horatius Od. 2. Epod.

*Non me Lucrina juverint conchyliæ
Magis ---- &c.*

Sic & Martialis in Xeniiis Ep. 82.

Ut renovent per damna famem. ----] Idemmet aliter cap. XCIII. dixit:

---- *Atque arata Syrtis,*

Si quid naufragio dedit; probatur.

Quod etiam Latinus Pacatus innuit loco inter-

pre-

pretibus alibi laudato. Plane autem Manilius
lib. v. vers. 370.

----. Numidarum pascimur oris,

Phalidos & damnis. ----

Quae vera indubie lectio est, quicquid relinquitur Franc. Junius, placuitque jam olim valde Scaligero.

----- Fam Phasidos unda

Orbata est avibus ---] Vere jam, licet de tempore ipso speciatim loquatur belli civilis. Colchos namque, apud quos est Phasis, à Pompejo Magno demum fuisse penetratos, auctor est Vellejus Paterculus lib. II. Inde postea Romam adlatæ aves Phasianæ sunt. Itaque ibi particula *jam* recentem illum luxum indicat signanter.

---- *Mutoque in litus.*] Eleganter, quasi
mutum esset litus Phalidos flavii jam tunc avibus.
Sic Nonno Panopolitae ἀνὰ τὸν κόλπον, litus ju-
lens.

*Nec minor in campo furor est, emique Quirites,
&c.] Confer hocce pecunia corrupti senatus, po-
pulique, versus cum illis Lucani lib. I.*

Hinc rapti precio fasces, sectorque favoris

Ipse sui populus, letalique ambitus urbi,

Annua venali referens certamina Campo.

Labes autem illa eo usque urbem invasit, ut candidati, referente in Caesare Plutarcho, palam in comitiis numarias meas ponere consueverint, uti populi videlicet sic suffragia possent impudice redimere. Idem & Appianus lib. II. Bellor. Civil. additque: "Ὡσθι σε παρὰ μισθολύματα βέλωναν ἀκαθαρσίαν ὑπὲρ τῆς πωρυγῆς γενόμενον Σπάρτης. Denique inueniens est, qui DCCC. talenta per ambitionem apud Iquestros doneretur.

Pellitur à populo victus Cato -----] Saepius id contigit Catoni, publicae ergo tuendae libertatis. Insignior vero, & effrenatior tum plane fuit seditiosorum audacia, quum Metellum Tribune plebis legem promulgantem, cujus summa erat, ut Pompejo ab Asia cum magno exercitu in Italiam venire permetteretur, inlustri illo praetextu, nempe ut urbem à Catilina in periculum conjectam fervaret, animus vero ejusdem Metelli esset, ut principatus ac respublica in manus Pompejo traderentur, acriter aspernatus est. Latius in Catonis vita narrat Plutarchus, subditque: Πάντων Ἀσχεοῦσθαι τὴν, ὑποσάντα μόνον τ Κατῶνα, καὶ βαλλόμενοι λίθοις καὶ ξύλοις ἀναστῆναι, ἢ ποτεῖδε Μυρῆνας ὁ τῶν δίκην Φιγῶν ὑπὸ αὐτῶ καὶ καθηγορηθεῖς, ἀλλὰ τῶν τοῦ οὐνοῦ ποτεῖχόμενον, καὶ βοᾶν ἀναγγίλιν τοῖς βάλλουσι, καὶ τέλος αὐτῶν τ Κατῶνα πειθῶν καὶ ἀπαπειλούσαν εἰς νέαν τ' Διοσκῶραν ἀπήγαγεν. Omnes ergo quum essent dissipati, Catonem solum subsistentem, ac de Jupiteris & lignis impetitur, baud neglexit Muræna, is qui pridem ad eo in jus fuerat tractus: sed togam suam ei praetendens, vociferandoque jacientes,

ut cessarent, monens, vix tandem monitis suis concedentem Catonem veste sua involvit, inque Castori abduxit. De re eadem verba Senecae, nil dubium, quin capienda sint cap. 1. de Constantia. Inquit ergo ad Serenum: *Et tibi indignum videbatur, quod illi dissuasuro legem, toga in foro esset erepta; quodque à rostris usque ad arcum Fabianum per seditioſae factionis manus tractus, voces improbas, & ſputa, & omnes alias irarum multitudinis contumelias perſuliſſet.* Quod etiam epist. 14. tetigit.

----- **VICTUS** Cato, *tristior ille est,*

Qui VICIT -----] Cadmaea isthaec victoria fuit, de qua Plutarchus περὶ παίδων ἀγωγῆς. ac postea Paroemiographi. Mirificae autem Petro-nio facem praetulit Aristaeonetus Ep. 6. lib. 11. Ἀλλ' ἐγὼ γε σοὶ πρῶτον ἐπιχειρῶ, οὐκ σε νῦν ἐνδόν ἐ-ρεῖσθαι παρ' ὀκνηνῶν, καὶ ἦσαν ὑπέρβου ἐγὰ τῆς φασίν καδμείας νίκης ἀμείβω. Φωτεινὸν γὰρ ἄς ἐν πολεμικῇ ἀμύλλῃσι ἀβελιώδης ὁ νικῶντας. Sed ego ti-bi insulto jucundius, quod te intro ad eam impulsi, refugiamque tui Cadmaea tua victoria meliorem. Certum quippe in malis certaminibus, infeliciorem esse, qui vicit: Nec aliud innuere videtur fra-gmenti illud cap. LIX. Semper hac in re qui vincit-ur, vincit. quod de Osculana pugna tradidit etiam Titinius Setina apud Festum. Porro sententia deprompta est hic tempestiviter è Stoicorum scho-la, ejus quippe familiae & Cato fecutulejus. Ad rem fatis opportune Seneca noster laudato jam libro: Catoni tu putas injuriam fieri potuisse à popu-lo, quod aut praeturam illi detraxit, aut togam? quod sacrum illud caput purgamenti oris adpersit? Tutus est sapiens, nec ulla adfci aut injuria, aut contumelia, potest.

----- *Fafcesque pudet rapuisse Catoni.*] Bis enim repulſam tulit Cato, ſcilicet in petitione prae-
turae, quum ei praelatus Vatinius; & in conſu-
latus, uti Plutarchus tradidit. Locus autem iſte
omnino de praetura capiendus. facinus quippe
illud Romonis civibus turpiſſimum fuit. de quo
& opportune conſulendus Seneca eſt Ep. 71. &
de Conſtantia cap. 1. 2. Praetorum autem hono-
ri liſtores cum faſcibus ſuis fuiſſe conceſſos, cri-
ticaſtri haud neſciverint.

----- Sed in uno viciâ potestas.] Potestas hic libertatem interpretor, & à me plane Seneca est adpositissimo loco cap. 2. Simulque exstincta sunt, quæ nefas erat dividi. cujus sequentia sunt interpretamentum. Neque enim Cato post libertatem vixit, nec libertas post Catonem. Addit Arbiter:

Romanumque decus;

Quod & interpretatio est praedictae *potestatis*,
nostramque mirifice juvat: Romanae namque rei-
publ. summum decus habitum *libertas*. Item &
illa opitulantur:

----- Quare tam perdita Roma
Ipsa sui merces erat. -----

Amiffa quippe libertate, Urbs futura erat neces-
fario praemium victori. Merces ibi praemium
est, uti jam interpretes.

[Ipsa sui merces erat.] Appianum hic interpretem
exhibeo de re pariffima loquentem, hoc est, de
civili bello Syllae & Marii lib. 1. Bell. Civil.
Μετὰ τὸ εὐκταίριοι πολέμῳ νόμῳ συνεπλήκοντο
ἀλλήλοις, καὶ ἡ παλαιοὶ ἀδελφὸν ἐκείνῳ ἐν μέσῳ. Post
haec factionum principes iustis exercitibus, ut in
bello mos est, rem gesserunt adversus se invicem: ET
VICTORIAE PRAEMIUM PETEBATUR PA-
TRIA. Ast Dio exsertim de bello hocce Caesa-
ris & Pompei agens lib. xli. inquit: Ἀδελφὸν τε
καὶ ἀδελφὸν (Pompeium) ἡ δὲ ἰσὺς κατέληξε τὴν ἀρετὴν αὐτῶν.
Nam Romam IN PRAEMIUM VICTORI propo-
sitam noverat. Addit Arbiter:

----- Et sine vindice praeda.] Nam reliquos
deinceps non erat futurus vindex adfertorque
libertatis.

Praeterea gemino deprensam gurgite praedam.]
Quaenam maria geminum gurgitem hic Petronius
adpellat? an ea, quae Florus in civili hoc bello
intestinum, & externum, hoc est, Mediterraneum,
& Oceanum? sic enim fuere nuncupata olim. il-
lud Plinio & internum dicitur, Straboni ὠκείας,
hocce exterius Lucano, ὠκεὺς Ptolemaeo. An
illa, quae sub nominibus superi, & inferi insigni-
ta exsisterunt olim? ita passim classicis scriptori-
bus indigitata offenduntur maria, auctoribus Plin-
io, & Mela Adriaticum, & Tyrrhenum. An de-
pique, Geographiae illi adfertiens Graecorum,
universum quantum maris est toto in orbe bifa-
riam dividendum, sub gemini gurgitis adpellatio-
ne integrum Thetidos Neptunique vastum imper-
ium voluit subintelligi? Audi Musam primam
Herodoti cap. 102. ut certior fias huiusce divi-
sionis, ubi de Araxis nempe fluvii loquitur
οἰστis: Τὸ δὲ ἐν τῷ σωματικῷ ὁ Ἀργεῖος ἐν τῷ κα-
ταρτῷ ἐς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Ἡ δὲ Κασπίαν
θάλασσαν ἐστὶ ἐπὶ ἰαυτῆς, ἢ συμπίπτουσα τῇ ἰτέρῃ
θάλασσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἑλλήνες ἰαυκίλλον τὴν πᾶσαν,
καὶ ἡ ἔξω σελήνην θάλασσαν, ἡ Ἀλγαντὶς καλεομένη, καὶ
ἡ Εὐρώπη, μία τυχάνει εἶσα. ἡ δὲ Κασπίαν ἐστὶ ἐπὶ
ἐπὶ ἰαυτῆς. Reliquum illud per apertum fluit in
mare Caspium, quod mare per sese est, nec ullo cum
alio commiscetur. Nam & illud, quod Graeci omne
pernavigant (Mediterraneum indicat) & id, quod
extra columnas est (Oceanum innuit) Atlanticum
dictum, & rubrum, idem est mare. Caspium vero
est alterum, ac per seipsum, &c. Docti, inquam,
viderint, modo scruteris, quaerasque ab illis,
genii nimirum ergo tantum exhilarandi, qui ge-
minum illum deorum vitiorum gurgitem meditan-
tur, quamnam integro loco concinnam, immo
haud repugnantem, sententiam eliciant?

Foenoris ingluvies, usufque excederat aeris.] Ne
bis idem repeteret, usus hic jam olim non pro
usura capiebam, ut concors interpretum senatus;
sed usum opus profusum interpretabar, quod
aliter Petronius dicit paullo post:

----- Detritaque commoda luxu, &c.
Et inferius de praedis quoque:

----- Aspice late

Luxuriam spoliolum.

Ast postea in Lucani incidens locum, quem ex-
primere videtur optasse noster Arbiter, mutavi
consilium, illud interea magnopere demirans,
videlicet illius vestigia quomodo premat, quem
carmine isto, velut Apollinis jaculo, confodere,
ajunt in votis habuisse. inquit ergo Pharfaliae
praecentor lib. 1. ejusdem aevi exagitans pariter
morum corruptelam:

Hinc usura vorax, avidumque in tempore foe-
nus.

----- Detritaque commoda luxu

Vulneribus reparantur. -----] Amara nimis iro-
nia hocce prolatum, nam praecedit:

Arma placent miseris. -----

sensusque est, illis bellum placere, velut si exin
exhaustae opes refarcirentur. quod interpreta-
mentum prae quovis alio magis nobis adridet.
praeda namque, ullaevae divitiae ex focis, con-
civibusque minime additae. quod & Lucanus sic
operis initio:

Bella geri placuit nullos habitura triumphos.

Eo autem libere magis audebant discrimina ad-
ire, quod ipsi aere alieno oppressi (quod & Ar-
biter dicit:

Nulla est certa domus, nullum sine pignore cor-
pus)

bona jam, quibus consulerent, non haberent.
unde & illud etiam, quod subsequitur, claret.

----- Inops audacia tuta est.

Tres tulerat fortuna duces, &c.] Florus in Bel-
lo hocce Civili lib. iv. cap. 11. Forte tunc Cra-
sus genere, divitiis, dignitate, florebat: vellet ta-
men audtiores opes. Cajus Caesar eloquentia & spiri-
tu, & jam consulatu adlevabatur. Pompejus ta-
men super utrumque eminebat. Sic igitur Caesari
dignitatem comparare, Crasso augere, Pompejo reti-
nere cupientibus, omnibusque pariter potentiae cupi-
dis, de invadenda republica facile convenit. Ergo,
quum mutuis viribus in suum quisque decus nitere-
tur, Galliam Caesar invadit, Crassus Asiam, Pom-
pejus Hispaniam, tres maximos exercitus: & jam
sic orbis imperium societate trium principum occupa-
tur.

Cap. CXX. Feralis Enyo.] Proba lectio. Enyo,
Bellona Latinis est, quae Dea belli, & Martis
aurigatrix Virgilio. Sic civilis, & navalis Mar-
tialis: Threßa virago Aufonio: & pluribus de ea
mentio.

Crassum Parthus habet -----] De M. Crassi in-
teritu

teritu sic Obsequens: Anno Urbis dcc. G.V. DOMITIO & APPIO CLAUDIO COSS. M. Crassius ad Partum profectus, quum Euphratem transiret, multa prodigia neglexit. Quum etiam coorta tempestas, signifero signum arripit, mississet gurgiti, & offendente nimborum caligine proliherentur transire, pertinaciter perseverans cum filio & exercitu interiiit. Scripsere plures. vide Florum lib. iv. cap. 4. & Appianum Alexandrinum de Bell. Parth.

----- Libyco jacet aequore Magnus.] Magnus Pompeius in Aegypto occisus. Aequor Lybicum vocat abusive Aegyptium pelagus, quia vicina haec maria, quia contermina. In Pelusiaco litore, ait Florus, fuisse trucidatum, hoc est, juxta Pelusium Aegypti civitatem, sed antequam in terram exscenderet. Caedem ejus scripsere Plutarchus, Dio, Paterculus, Lucanus, alii. Funus vero ex Appiani lib. ii. Bellor. Civil. lubet referre. Πομπήν δὲ τὴν κεφαλὴν δαπνέμεντες οἱ ποταμὸν ἐρύλασαν καίσαρι, ὃς ἐπὶ μεγίσταις ἀρυσδαῖς. ὃ δὲ αὐτὰς ἡμῖνα ἄξιας τ' ἀρεμίας. ὃ δὲ λοιπὸν σῶμα τίς ἐθαψεν ἐπὶ τ' ἡρόνος, καὶ ἄλλον ἐγειρεν οὐτελῆ, καὶ ἐπὶ γράμματα ἄλλος ἐπέγραψε.

Τῷ ναοῖς βεβήκοντι πόση σπάνις ἔπαυε τυμὸς. Pompeii caput, per ministros Ptoetini resectum, servatum est in adventum Caesaris, expectatione maximi praemii. Sed ille nefarium scelus pro merito ultus est. Reliquum truncum in litore quidam sepelivit, aggesto exiguo tumulo: cui alius quispiam hanc inscriptionem addidit:

Paene caret tumulo, cui tot modo templa fuerunt.

Julius ingratam perfudit sanguine Romam.] Vere ingratam Romam. Florus lib. iv. cap. ii. Itaque non ingratis civibus, omnes unum in principem congesti honores, quos subinde recenset. Tunc enim non ingrata Roma: ast, ubi parricidarum ei manus inlatae sunt, ingrata procul dubio jure merito audiret. De republica sane, & universo civium ordine, egregie meritum miris laudibus illum tantum virum prosequuntur historici omnes. Fateor & mihi semper diligendum vehementer esse suspiciendumque invictum illum, clementemque admodum spiritum, & cum ipso Magnum nostrum Imperatorem Carolum V. unice conferendum, utrumque vero cum magno Alexandro. Trium maximorum Imperatorum ingenium exhibet nobis Appianus, dum Romanum & Macedonicum componit in ii. Bell. Civil. [p. 524.] φιλονεικεῖται δὲ ὅς τις ἐξερχομένων ὄντας, ἀχολατοὶ πρὸς ἀλλήλους ἦσαν, καὶ συνιδόμενοι ὅς τις ἀλλοῖσι, ἐπὶ δὲ τῇ συνιδόμῃ καὶ οὐρανῇ, καὶ ἔθνη ἢ κρατῆσαι μόνον ἐνθυμέμενοι. Quum contentiosi essent erga adversarios, tamen erga victos erant faciles ad veniam, & gratiam, & insuper beneficii, sola con-

tenti victoria. Audi tamen fortissimi Romani duces vocem lenissimam, simulque de ingrata illa urbe Paterculi lib. ii. aliud testimonium: Laudandum experientia consilium est Panfiae, atque Hirtii, qui semper praedixerant Caesari, ut principatum armis teneret, ille discedens, MORI SE, QUAM TIMERI, MALLE, dum clementiam, quam praestiterat, expectat, incautus ab ingratis occupatus est.

Parthenopen inter magnaeque Dicarchidos arva.] Hoc est, inter Neapolin & Puteolos. Campaniae urbs Puteoli, vicina Neapoli, Dicarchaea Siliio Italico dicta lib. xii. & hic Petronio Dicarchis, Plinio vero & Festo Dicaeardia colonia. Ast maxime illud mirum est, interpretes nempe non animadvertisse, Vesuvii montis summum hiatum hic Petronium describere. audi, ut Plinius ibi eum conlocet plane lib. iii. cap. 5. Dein Puteoli colonia Dicaeardia dicti: postque Phlegraei campi, Acherusia palus Cumis vicina. Littore autem Neapolis Chalcidensium, & ipsa Parthenope à tumulo Sirenis adpellata. Inter Neapolim ergo & Puteolos Phlegraeos campos sitos Plinius facit. Phlegraei autem campi Vesuvii montis sunt. Diodorus lib. iv. Ὁνομαζοῦν δὲ καὶ τὸ πεδῖον τῷ Φλεγραίῳ, ἀπὸ τ' ἁλὸς τ' ὅτι παλαιὸν ἀπὸ τὸν πῦρ ἀφυσῶντο, παρασημασίῳ τῇ καὶ τῷ Σικελίῳ Αἰθρῇ. καλεῖται δὲ νῦν ὁ πεδῖος οὐρανοῦ, ἔχων πολλὰ σμῖττα τ' κεκαύοντα καὶ τὰς ἀρχαίας χρόνους. Phlegraeus quoque campus is locus adpellatur, à colle nimirum, qui Aetnae instar Siculae magnam vim ignis erudabat: nunc Vesuvius nominatur, multa inflammationis praestinae vestigia reservans. Adderem, nisi dicta sufficerent, Melam nostrum lib. ii. cap. 4. Vitruvium l. ii. c. 6. Dionem l. lxxvi. Cassiodorum l. iv. Variar. Ep. 50. Referam tamen ipsius montis topographiam ex l. v. Strabonis ad rem haud parum conducentem: Ὑπερβαίνει δὲ τὸ ἔπαν τῶν τοῦ οὐρανοῦ ἀρετῶν περικύκλος παγκάλους, πᾶσι τ' κρυστάλλῳ. Αὐτὴ δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν, ἀκαρπὸς δ' ὅλη, καὶ ὅτι τ' ὀψείας τετραγώνης, καὶ κοιλιάδας φαίνει συναρπάζουσας περὶ τὴν αἰθρῶν καὶ τῶν χρόνων, ὥς ἀν' ἀκρῶν μένων ὑπὸ πυρὸς. Supra locos hos Vesuvius mons est pulcherrimis arvis circumquaque habitatus, praeterquam in vertice: hic magnam partem plantis est, ac totus instructusque, adspedantibus cinerum faciem obijcit, & caeca antris personantia, fumorum instar rupium ab igne depasturum. Postremum vero Dio expressit, inquit, Amphitheatri formam totum montem referre. Ibidem, hoc est, circa Lucrinum lacum, constituunt Geographi fluvium Cocytum, cujus & Arbiter hic meminit. Ita & Silius lib. xii.

Ast hic Lucrino mansisse vocabula quondam Cocyti memorat.

----- Et nigro squalentia pumice saxa.] Plinius (Gg 3) ju-

junior de Vesuvii loquens incendio, quo suus avunculus periit: *Jam navibus cinis incidebat, quo propius accederent, calidior ac densior; jam pumices etiam nigrique, & ambrusti, & fracti igne lapides. ac saepe alias. plurima est in priscis scriptoribus pumices Vesuvii memoria.*

Ecquid Romano, &c.] Ut illam Urbem gentemque deprimere non possis? nec ulterius jam extollere? quod sequitur:

Nec posse ulterius perituram extollere molem? quae deae illi caecae jucundae sunt vicissitudines, praedixitque jam & Arbitrator:

Quae nova semper amas, & mox possessa relinquis.

Aedificant auro.] Auream hic Neronis domum Arbitrum insectari, palam est, cujus plurima apud priscos scriptores mentio. Suetonium vide cap. xxxi. Cornel. lib. xv. Annal. Plinium lib. xxxiii. cap. 3. lib. xxxvi. cap. 35.

Expelluntur aquae saxis. -----] Cum Papinio interpretor Epithalamio Stellae lib. i. Sylv. 2.

----- Perspicui vivunt in marmore fontes.

Alii nescio quid senserint, nam, quae modo laudant, parum Arbitro conducunt. Haec jam olim in adversariis consignaram, nunc autem, quum commenta hinc inde colligerem, plurima vero, quae mihi non probarentur, expungerem, longe aliud Arbitrum voluisse, omnino cognovi. addit enim:

----- Mare nascitur arvis.

& ex utroque praemisso inducit subinde:

Et permutata rerum statione rebellant.

Non videntur certe rerum stationes permutari primori illo nostro interpretamento. Aculei ergo isti quum pungant aperte Neronem, puto primum hemistichium ejus delirium designare, sic proditum in xv. Annal. à Cornelio, quum de Urbis restauratione agit post Neronis incendium: *Ruderi accipiendo Hostienses paludes destinabat, utque naves, quae frumentum Tiberi subvectasent, onustae rudere decurrerent.* Hemistichion vero alterum plura ejus admiranda opera: quae refert Tranquillus in ejus vita cap. xxxi. primum ubi de infana ejus loquitur domo: *Item stagnum maris instar, circumseptum aedificiis ad urbium speciem: & mox: Praeterea inchoabat piscinam à Miseno ad Avernum lacum, contestam, porticibus conclusam, quo, quicquid totis Bais calidarum esset, committeretur. Fossam ab Averno Hostiam usque, ut navibus, nec tamen mari, iretur, longitudinis per CLX. miliaria, &c. Rebellant igitur aqua, & arva: minime vero Romani luxuria capti, ut ad Gratium vir doctus.*

----- Jam montibus baustis

Antra gemunt.] Spiritu enim plusquam poetico hocce prolatum. Sensus, montes, dum perfoderentur, ut exin aedificiis eruerentur mar-

mo, in antra prorsus abiisse, quae voces gemitusque possent reddere. Monendum ideo hic maxime duxi lectorum, ne viro inprimis erudito fortean contingeret fidem habere, *antra gemunt*, exponenti, sub mole scilicet & pondere montium. Ubinam pondus illud, aut moles, si exhausti jam montes inibi sunt *molibus aedificiorum insanis*, uti ipsemet dicit Arbitrator?

----- Coelum sperare.] Valde mihi jam dudum erat cordi hic legere, *coelum spectare*, nimirum qua

----- PERFOSSA DEHISCIT

Molibus insanis TELLUS.

uti Petronius jam dixerat.

Ex quo Sullanus bibit ensis.] Id est, ex quo tot bella pariter civilia à Cornelio Sylla incepta, & usque ad ejus Dictaturam producta, exstincta sunt, ubi scilicet tot millia hominum cecidere. De his fuse Appianus agit lib. i. Bell. Civil. & Lucanus lib. ii. quos vide.

Cap. CXXI. *----- Dextrae conjungere dextram*

Conatus.] Uti in feriundis foederibus factum, ad quae adludit Petronius. Pactum enim volebat icere Ditis pater cum Fortuna de populo Romano perdundo. Moris autem quam plurima hodie exstant exempla. Tacitus Annalium lib. ii. *Juravere amici dextram contingentes.* Statius lib. i. Thebaid.

Jam pariter coeant amorum in pignora dextrae. Sic Cicero lib. v. in Verrem, Virgilius non semel, & Graecorum non pauci, quorum apud Hansenium memoria in de Jurejurando cap. 9. Sunt & in sacris Bibliis insignia moris hujus specimen, potissimum Machabeorum.

Vota tibi cedent.] Hoc est, tuorum eris compos votorum. Oppositum est illud cap. LXXXII. ubi de Tantalo fermo:

----- Quem sua vota premunt.

Quippe quae optat non adipiscitur.

Muneribusque meis irascor: destruet istas

Idem, qui posuit, moles deus.] De seipsa fortuna loquitur, sententiam Florus expressit: *Itaque invidens fortuna principi gentium populo, ipsum illum in exitium suum armavit.*

Cerno equidem &c.] Vates hic velut futura praedicit numine plenus. quo & illud facit praecipuum supra à Petronio memoratum cap. cxviii. *Ut potius furentis animi vaticinatio adpareat.* Sic & pluribus Lucanus lib. i.

----- Video Pangaea nivosis

Canis jagis, latosque Aemi sub rupe Philippos, &c.

----- Gemina jam stratos morte Philippos.] Designat campos Philippicos, qui juxta Philippos Thraciae urbem fuere, ubi Octavius Caesar, & Antonius conflixerunt cum Cassio & Bruto, & hi duo tandem magni duces mortem sibi conscivere, quod Arbitrator dicit, *gemina jam stratos morte, &c.*

te, &c. Fulse vero Appianus lib. iv. Bel. Civil.

*Tbe[ssaliaeque rogos, & funera gentis Iberae,
Et Lybiae cerno, & tua, Nile, gementia,
clostra.]*

Florus etiam loca recenset: Si locum, & Javarium, ubi commissum est (bellum civile) intra Italiam, inde se in Galliam HISPANIAMQUE deflexit, reversumque ab occasu, totis viribus in Eubo THESSALIAMQUE cepit? hinc in AEGYPTUM subito transiit; inde respexit Asiam, inde AFRICAM incubuit, postremo in HISPANIAM reversus, & ibi aliquando deficit.

Et Libyae &c.] Clausura Libyae Mauritania. Alii gementia quoque, nempe ob interitum ejus regis Jubae, Pompejanarum partium fautoris. Ipse, quum foret à Caesarianis victus, in certamine ad Thapson Africae oppidum, in regiam se recepit, magnificaeque epulatus super mensas & pocula intericiendum se praebuit Petrejo fugae comiti, Floro lib. iv. cap. 2. & Appiano lib. ii. auctoribus.

---- *Et tua, Nile, gementia clostra.]* Alexandriam & Pelusum urbes intelligit, quae Nili claudunt ostia. Proprie igitur Nili claustra illae vocantur Petronio. Ita & Pelusum ipsum κλεις & Αἰγύπτου, clavis Aegypti dicitur Suidae, & sic pari ratione Alexandria potest adpellari. In Alexandria autem apud Ptolemaeum Cleopatrae fratrem in summum vitae discrimen adductus Caesar fuit. Appianus lib. ii. Florus lib. iv. Lucanus lib. x. In Pelusiaco item littore Pompejus trucidatus est, ut supra vidimus. An, gementia, ob illa inibi patrata facinora? fors non male. Pariter de incrementis Nili agens Plinius lib. v. cap. 9. inquit: *Minimumque* (incrementum) Pharaonico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine averfante.

Aetiaecque sinus.] Pugnam innuit navalem ad Aetium Caesaris Augusti cum Aetium Caesaris Augusti cum Antonio & Cleopatra Aegypti regina. Memoriae prodidere Plutarchus in Antonio, Dio lib. l. Virgilius lib. viii. Propertius lib. iv. El. 6. Memorabile enim inprimis bellum hocce civile, qua ultimum, qua ingens.

---- *Et Apollinis arma timentes.]* Mirum quot res illustratiōis indigas praetereant interpretes, vel quantum alias tenebrarum ipsa illustratiōe rebus offundant. *Ambracios, Aetiaecque, & nunc indicat sinus,* ubi Aetia illa pugna commissa. ratio autem, quod Apollo tunc suppetias venit Augusto arcu suo & sagittis. Plane Virgilius extremo lib. viii. vers. 704. quem hic indubie respexit Petronius:

ACTIUS haec cernens arcum intendebat Apollo
Desuper: omnis eo terrore Aegyptus, &c.

Plene & Propertius Eleg. 6. lib. iv. ubi ad Augustum Apollo:

Vince mari: jam terra tua est; tibi militat arcus,

Et fuvet ex humeris hoc onus omne meis.

Et subinde:

Dixerat: & pharetrae pondus consumit in arcus.

Et mox:

ACTIUS hinc traxit Phoebeus monumenta, quod ejus

Una decem vicit missa SAGITTA rates.

Tutelare numen continuo Augustus agnovit Apollinem, praecipue eo in praelio, eaque propter, Dione teste initio lib. li. καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ Ἀπολλωνί τῷ Ἀκτῷ τελεῖται τε & τελεῖται, τὰ τε ἅλλα τὰ ἐξῆς, μέχρι δικάκης, ἐν τῇ αἰχμαλώτων ἡνῶν ἀνέθηκε. & ἡνῶν μείζων ἀποδόμην. ἀνὰ τὴν τε τινὰ & μυσικόν, & γυμνικόν, ἰσποδομίας τε πεντεμερικόν ἱερὸν κατέδειξεν, Ἀκτῷ αὐτὸν ἀποδομίας. πάλιν τε τινὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τόπῳ, τὰς μὲν συναγωγὰς, τὰς δ' ἀνὰ τῆς, & πλεονοχῶσαν, σὺναιτε, Eadem die Caesar Apollini, qui apud Aetium colitur, triremem, quadriremem, ac alia navium genera usque ad decirem, ex captis navibus consecravit: templum majus exstruxit, ludos musicos, ac gymnicos, & certamen equestre cum sacro quinquenniali constituit, Aetios illos ludos dicens, urbemque eo loco, ubi castra habuerat, effecit, partim conlectis ad eam incolendam hominibus, partim eo transactis finitimis.

---- *Sitientia regna.]* Eo quod ipse Dis pater protulerat supra cap. praecedenti:

Sum pridem nullo perfundimus ora cruore,

Nec mea Tisiphone sitientes perluit artus.

Ideoque & nunc subjungit:

---- *Tuque ingenti satiare ruina*

Pallida Tisiphone.

Orta hinc venusta illa translatio Juvenalis Satyr. x.

Ad generum Cereris sine caede & vulnere pauci

Descendunt Reges & SICCA MORTE tyranni.

---- *Simularra viram.]* Summa dictum elegantia, sed habuit ab illustribus prius animis, primum puta Lucretio in i. si Ennii non, ut volunt critici nonnulli, versus iste est.

Sed quaedam simulacra modis pallentia miris. Sed postea saepe alias. Et deinde à principe poetarum omnium, qui itidem pluries. duo tantum loca designo. in vii. Aeneid. vers. 89.

Multa modis simulacra videt volitantia miris.

In r. autem Georg. vers. 476. iisdem ac Lucretius verbis :

---- *Et simulacra modis pallentia miris.*

----- *Gremioque reducto*

Telluris.] Id est, clauso hiatu, quem supra cap. cxx. eleganter descripsit :

Est locus exciso penitus demersus hiatu &c.

----- *Fraternos palluit ictus.*] Hoc est, timuit Pluto fulmina à fratre Jove missa, quorum fat culta praecedat periphrasis.

Auspiciis patuere delum.] Pleraque tamen ex illis poetica fide prolata, Virgilium prorsus aemulatus extremo lib. 1. Georgicæ, neutiquam vero veritatis religiosa oratione, ut ipse Arbitrator loquitur. Alia ferme sunt ab iis, quae Julius Obsequens, diligens Prodigiorum scriptor, bellum nempe illud civile praesagientia, memoriae prodidit Anno ab V. C. dcc. iv. Operae autem pretium erit hic conferre nonnulla, quae signanter ipsum portenderint, alia namque in praesentia congerere (facile enim innumera nobis) prorsus, me Hercules, foret, patientia auditoris mei abuti.

----- *Namque ore cruento, &c.*] Parissime defectus illos solis & lunae descripsit Lucanus in 1. vers. 537.

----- *Cornuque coacto*

Jam Phoebæ toto fratrem quum redderet orbe,

Terrarum subita percussa expalluit umbra.

Ipse caput medio Titan quum ferret Olympo,

Condidit ardentes atra caligine curtus,

Involvitque orbem tenebris, gentesque coëgit

Desperare diem.

Tetigit Florus : *interdium tenebrae.* Item Dio lib. xxxi. *Ὁ τε ἥλιος σύμπας ἐξέλιπε.* Sol totus deliquitum pertulit.

----- *Rupta tonabant*

Verticibus lapsis montis juga.] Ejusdem belli ostentum, montium tremores ac motus. Lucanus & hic haud inferiori vers. 553.

----- *Veteremque jugis nutantibus Alpes*

Discussere nivem.

Et Virgil. in fine lib. 1. Georg. vers. 474. licet ibi aperte portenta narret, quae praecesserint secundum bellum civile apud Philippos, sed poetæ illa saepe confundunt :

----- *Insolitis tremuerunt motibus Alpes.*

Rem autem Dio signanter tradidit : *καὶ σεισμὸς συνεχὲς πρὸς μνησθῆναι ἐγένετο.* Et terrae motus crebri cum mugitibus editi sunt.

----- *Nec vaga passim*

Flumina per notas ibant morientia ripas.] Veterem scripturam expressi. *Nec vaga*, quia jam passim morientia. quod mirifice & Virgilius dicto jam loco vers. 478. significavit verbo uno :

----- *Sistunt amnes.*

Huic sensui bene, qui per latas ripas hic reputant. Joan. Ludovicus de la Cerda aliter capit, scilicet, *nec ibant per notas ripas*, cui simile & illud inter prodigia Papinii sit VII. Thebaid. vers. 405.

----- *Aversique suis de cursibus amnes.*

Sed sic opponuntur plane *vaga & morientia*. Ut autem ergo olim scriptum fuit, sive *notas*, sive *latas*, mens nostra, ordoque verborum indubie praeferendus. Helenopolitana vero editio habet, *orientia*. Sed tunc ex antica pugnant foret sensus, eique lectioni firmandae essent subsidio, quae Chr. Richardus congerit, ubi, *torrentia*, scripsisse Petronium opinatur intrepide.

Armorum strepitu coelum furit.] Idem & Lucanus vers. 569.

Tum fragor armorum (auditus.)

Sed ostentum hocce speciatim alii recensent inter illa, quae pridie, eodemve die, cladem Pharsalicam portenderunt. Sic Jul. Obsequens : *Clamorem, crepitumque armorum Antiochia, bis ut curreretur in muros, auditum ; indeque sonum tympanorum Pergami.* Iisdem paene verbis Valerius Maximus lib. 1. cap. de Prodigiiis, & Dio lib. XLII.

----- *Et tuba Martem*

Sideribus tremefacta ciet] Puto hic & Arbitrum Lucani ostentum id optasse ostendere vers. 578.

Insonuere tubae, &c., quanto clamore cohortes

Miscuntur, tantum nox atra silentibus auris Edidit, &c.

----- *Jamque Aetna voratur*

Ignibus insolitis, & in aethera fulmina mittit.] *Insolitis* ; solitis quippe & quotidianis majores

fuere, sive violentiores. Differitas autem aliunde Lucano petita, quae & eo animadvertenda, quod ex diametro pugnet cum Petroniana. inquit ergo Cordubensis poeta vers. 545.

Ora ferox Siculae laxavit Mulciber Aetnae, Nec tulit in coelum flammas, sed vertice pronò

Ignis in Hesperium cecidit latus.

Quod undantem Aetnam Virgilius dicto loco vers. 471. vocavit. Aliter igitur Arbitrator, qui dixit, *Et in aethera, &c.* Cerda, *rotatur*, mavult, non *voratur*. Aliorum autem interpretamenta (eorum pace dictum sit) videntur somniorum.

Umbrarum facies diro stridore minantur.] Duplex Lucani portentum complexus hic Arbitrator. primum vers. 568.

Compositis plenae gemuerunt ossibus urnae.

Alterum vers. 570.

-- *Et*

----- *Et vententes cominus umbræ.*

Est equidem jam dudum factum est, quum locum caperem de ostento, quod paginam ipsam Caesaris & Pompei antecessit. ejus sic Oostegens meminit: *Nocturni terrores in exercitu fuer.* Sic & Valerius Maximus, item Lucanus lib. VII. inter plura alia vers. 179.

Defunctisque patres & cunctas sanguinis umbras

Ante oculos volitare suos.

Movet me elegans illa exercitus periphrasis:

Ecce inter tumultus, atque ossa carentia bustis.

---- *Stridore.*] *Stridor*, & *stridere* proprium de umbris manium. noster etiam Lucanus in VI. vers. 623.

Auribus incertum feralis strideat umbra.

Item Papinius IX. Thebaid. vers. 299.

Stridebit vestros Tydeus inbunatus ad ignes.

Unde lucem mutuati sunt Accio in Alceſtide, primum noster Delrio, postea Ger. Joann. Vossius:

Quum strideret retracta rursus inferis.

Quod de umbra Alceſtidis dictum, colligere cit.

Fax stellis comitata novis incendia ducit.] Ipsum Lucanus lib. I. vers. 526.

Ignota obscuræ videntur sidera noctes.

Ac deinde per plures versus facum, flammaram, cometarum, fulgurum, lampadum, ac denique ignium variarum formarum longam contexit descriptionem.

Sanguineoque recens descendit Juppiter imbre.] Appianus, qui istorum fuit parvus prodigiorum recentior, hujusce meminit, quod aliis fuit praetermissum. inquit in II. Bell. Civil. *Αἷμα τε ὃ ἰσοῖτο ὁ θεὸς ὕδατι.* *Alicubi sanguinem pluuisse.* Ait ergo Arbiter, pluviam sanguinearum guttarum cecidisse. ubi eleganter *Jovem* usurpavit pro pluvia. Sic etiam Lucanus de Aegypto loquens lib. VIII. vers. 446.

Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,

Aut Jovis.

Sic & alibi iterum.

Gallica projecit.] Notum ex historia, & ipse Arbiter inferius cap. sequenti masculino spiritu:

----- *Dum Rhenum sanguine tingo,*

Dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes

Alpibus excludo, &c.

Alpibus aëreis, ubi Grajo nomine.] Expressit

Poëtam principem in III. Georg. vers. 474.

Tum sciat aëreas Alpes. -----

Aëreae celsae sunt: sed fat ei vel *Alpes* simpliciter sufficerent, nam Gallica lingua *Alti montes Alpes* vocantur, teste hic Philargyrio. Non longe Lucanus abit extremo lib. I. vers. 688.

----- *Nunc desuper Alpīs*

Nubigenae colles, atque aëriam Pyrenen.

Signanter autem *Alpes* illas Arbiter designat, saepius *Grajas* prisceis nuncupatas scriptoribus, ab Hercule videlicet Grajo, qui illas primus cum exercitu transiit. Silius lib. III. Cornel. Nepos in Annibale, alii. Nam, quae *Poeninae* dicebantur *Alpes*, ab Hannibale denominatae fuere, qui eas secundum superavit cum amplissimo exercitu. Plinius lib. III. cap. 17. Paul. Warnefridus de gestis Longob. lib. II. cap. 18. Celebris autem tertius memoratur Caesaris transitus, sed qua primum scilicet Hercules exercitum duxerat, quas & ideo (*Grajas* inquam) *Julias* deinde *Alpes* adpellatas fuisse, mea conjectura est, de quibus plurima exstat apud Marcellinum memoria, Sextum Rufum cap. VII. Breviar. & Paul. Warnefridum lib. II. de gest. Longob. cap. 13. easque Messalla Corvinus lib. de Augusta progenie videtur *Romanas* nuncupasse, nisi illae fortean sunt, per quas iter Pompejus Magnus adgressus, ad aemulationem quoque Annibalis, alias fauces aperuit, medio scilicet inter Padi Rhodanique fontes spatio, ut testatur in I. Bell. Civil. Appianus. Qui aliter vero *Alpes* confundunt, prisceis scriptores satis non viderunt, sed Plinium, & quos ego hic tetigi, potissimum.

----- *Vulſae*

Descendunt rupes, nec se patiuntur adiri.]

Haud inepte de rupibus interpreteris imminentibus, praecipitiumque minitantibus. Juvat animose Appianus Anibal. [p. 315.] *Ἐλθὼν ὃ ἐπὶ τὰ Ἀλπία ὄρη, & μηδευίαν, μήτε διοδὼν, μήτε ἀνοδοὺ εὐράν (ἐπικρατῆα ὃ ἐστὶν ἰσχυρὸς)* &c. *Quum autem Hannibal ad Alpes pervenisset, neque ullum vel transitum, vel adscensum reperisset (sunt enim mirum in modum omni ex parte praecipites)* &c. Sic & Ammianus de quodam Alpium jugo loquens lib. XV. cap. 25. *Pendentium saxorum attrinsecus visu terribile est.*

Est locus Herculeis aris sacer.] Nihil ergo dubium, monumentum aliquod insigne relictum olim Grajis in Alpibus, Herculi scilicet sacrum, in ejus ea facti difficilis itineris memoria. Ea autem (moneo equidem, ne ad illam auriculæ tenerrimae pateant) mirifica est adferentium Geographia, nempe, hic Dyrrachium Epidamniumve denotari, quibus sine fagarum cantamine translatum fuit in Alpium cacumen Graecorum oppidum maritimum.

----- *Hunc nive dura*

Claudit hiems.] De ipsis Alpibus pariter Silius noster lib. III.

----- *Clausae nivibus rupes,*

dixit. Sed de fabulosa Alpinarum nivium altitudine glacieque plura nos, ubi multis Ar-

(H h)

To-

Totum ferre potest humeris minitantibus orbem.]
Apte ex praecedentibus :

----- Canoque ad sidera vertice tollit.

Utrobique id videtur expressum esse Silii Italici itidem de summitate Alpium canentis :

----- Suppositaque coelo

Saxa

Quod bene Daufquejus cum illo Apollinaris contulit Carm. 5.

Alpes marmoreas , atque occurrentia iuncto

Saxa pice.

----- Summo de vertice montis

Ille, hic campos late profectus.] Opportuna opido ipsius ad subiectam Italiam prospiciendam. Annibal hic apud Livium conlato adpositum suggeret Caesaris Italiam prospectantis repraesentationem. De Alpinis montibus sic loquitur lib. xxxi. cap. 35. *Per omnia nive oppleta quam signis prima luce motis segnitè agmen incederet, pigris quoque & desperatis in omnium cultu emineret, praegressus signa Annibal, in promontorio quodam, inde longe & late profectus erat, consistere iussis militibus, Italiam ostentat, subiectosque Alpinis montibus circumpadanos campos. Vere ergo Polybius lib. iiii. [p. 287.] Οὐτα γὰρ ὑπερωπείκει τις περὶ ἐρημένους δόξαι, ὥστε, συνθεωρημέναν ἀμφοῖν, ἀεροπολεως φάειν δ' ἄλλων εἶχει τις Ἀλπεῖς ὅλης Ἰταλίας.* Ita enim subiecta erat Italia montibus illis, quos supra commemoravi, ut, quum Italia & Alpes una spectarentur, viderentur ad totam Italiam arcis rationem & similitudinem obtinere.

----- Et ambas

Intentans cum voce manus ad sidera.] Loci huiusce argutia satis ex parilibus locis constabit conferenti, hebes modo prorsus non sit. inquit Encolpius cap. ix. *Quibus ego auditis, intentavi in oculos Aescyli manus. & cap. xcv. Et alius veru extis stridentibus plenum in oculos ejus intentat. ac denique cap. cviii. Sed intentans in oculos Tryphuenae manus.* Sic & Senecae mens divina in Epist. 71. *In oculos nunc mihi manus intentat ille.* Quid ni ergo potestet Caesar manus ad sidera, veluti in hominis parissimi oculos, intentare, summo nimirum in illo rupis cacumine constitutus ? quod mire & hyperbolae consonat superiori :

----- Canoque ad sidera vertice tollit.

Coelum illinc cecidisse putes, &c.

Cap. CXXII. *Testor ad has acies invitum accessere Martem,*

Invitas me ferre manus.] Testantur & plures, inquit Paternulus lib. ii. cap. xlix. *Nihil relictum à Caesare, quod, servandae pacis causa, tentari posset. nihil receptum à Pompejanis.* Latius Appianus lib. 11.

Dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes
Alpibus excludo.] Interpositae quippe Alpes munimenti arcisque rationem ad totam Italiam obtinere videntur. Opportune Cicero Orat. de Prov. Consul. *Alpibus Italiam munierat ante natura, non sine aliquo divino numine : nam, si ille aditus Gallorum immanitati multitudinique patui set, nunquam haec urbs summo imperis domicilium ac sedem praebuisset.*

----- Mercedibus entae,

Ac viles operae.] Mercenarii milites, & auxiliares. Appianus lib. ii. ait, iussisse Senatum, scilicet Pompejum *ἐπιολογεῖν καὶ ἐν τῇ περιστάσει ἐνδὲν ὅσα αὐτοῖς.* conducere ex circumvicinis fortibusque nationibus mercenarios. At de auxiliariis apud ipsum ibidem Caesar & ita contentim loquitur. [p. 474.] *καὶ ταδὲ μοι περὶ μόνων ἐστὶ τῶν Ἰταλῶν, ἐπεὶ τὴν γε συμμάχων μηδὲ φρονιζέτε, μηδ' ἐν λόγῳ τίθετε, μηδὲ μάχεσθ' ὅλως ἐκείνοις. ἀνδράποδα ταῦτ' ἐστὶ Σέρρα καὶ Φρύγια, καὶ Λυδία, φύγειν αὐτὰ καὶ δαλεῖν ἐτοιμα.* Et haecenus de solis loquor Italis. nam de auxiliariis nolo vos esse sollicitos, aut ullo eos in numero ponere, aut armis invadere. Mancipia Syria Lydiaque & Phrygia, ad fugam tantum & servitutem nata. Fulse recenset lib. iiii. Lucanus.

----- *Quorum est mea Roma noverca.]* Mater namque solum Itolorum jure diceretur. Ast hic & Itolorum (ex quibus robur constitit exercitus Pompejani) vult Caesar Romam quoque videri novercam, quum illos in manifestum capitis periculum acerbè projiceret : nam victoriam sibi certo augurabatur Caesar. disertim subdit :

Ut reor, haud impune ; nec banc sine vindice dextram

Vinctet ignavus.

ac subinde :

Inter tot fortes armatus nescio vinci.

Ex nostra autem ista interpretatione fortasse lucis accipiet usuram vox illa Scipionis Africani apud Paternulum lib. ii. cap. 4. Nam, ubi de Ti. Gracchi caede sententiam suam dixisset, & tunc omnis concio obclamasset, *Hostium, inquit, armatorum toties clamore non territus, qui possum vestro moveri, quorum noverca est Italia ?* Hoc est, qui duriter, veluti à noverca, à matre Italia accepti estis ?

----- *Furentes.]* Sic ego conjectaram, postea edidit Bourdelot. Sed adhuc penitus non placet, ceteris tamen praeferenda. vulgaris, *ferentes, alii frequentes, nocentes, sequentes.*

Namque omnes unum crimen vocat.] Crimen *εἰρωνικῶς.* communes namque facit anteaclias suas victorias, triumphos, eoque militem captat, & excitat, iteratque ideo non semel. eo spectant :

----- *Vidtores ite furentes,*

Item :

-- *Omni-*

---- omnibus una

Imponet clades.

nempe victoriae, nam prius Caesar dixerat:

---- *Vincendo certior exsul.*

quod & antequam:

---- *Sed vulnere coger*

Pulsus ab urbe mea.

Item:

Non solus vici.

Ac denique:

---- *Et sordes meruit victoria nostra.*

---- *Quia poena tropaeis*

Imminet, & sordes meruit victoria nostra, &c.

---- *Sumite bellum,*

Et tentate manum.] Probe Casaubonus censuit, exprimere hic Caesaris verba, Petronium amisse, quae cap. xxx. refert Suetonius: *Tantis rebus gestis & Caesaris condemnatus essem, nisi ab exercitu auxilium posuissem.*

Judice si tunc cadat alea.] Manifesto & hic Petronium ad Caesaris verba constat respexisse, quae apud Tranquillum cap. xxxii. ubi multus Calpurnius. Aperte item judicem fortaniam facit in causa, quae ferro dicenda. Ipse antequam:

---- *Et causam dicite ferro.*

Hic ubi perhoruit, de caelo Delphicus ales, &c.] Parisimus carminis contextus ille Poetae ter maximi lib. vi. Aeneid.

Vix ea fatus erat, gemino quam forte columbae, &c.

Sed Homeri aperta imitatio est, ut infra ostendimus.

---- *Delphicus ales.*] Aquilam hic Apollinis alitem agnovit unus alterve interpretes, sed rationem non reddunt. Praebeam ego interea satis idoneam, dum plures forte suppetunt aliis. Naturalis historiae adferunt architecti, aquilam scilicet adversos solis radios intueri sine nictatione potesse. eoque indice legitimam experiri pullorum suorum ingenuitatem. Legitimo ergo & jure ejus numinis audiret ales, quae eoufque esset oculatissima. uti idcirco *accipiter* audit, ut postea ex Aeliano patefceret. Vide autem Aristotelem, & Aelianum de Animal. Plinium lib. x. cap. 13. Antigonum cap. lxx. D. Augustinum, Lucanum lib. ix. Opitulatur autem iis, qui aquilam hic interpretantur, augustus semper fortunatissimusque ejus in auguriis volatus. quo facit & illud Senecae lib. ii. Nat. Quaes. cap. 32. Cur ergo aquilae hic honor datus est, ut magnarum rerum faceret auspicia? Cujus & apud scriptores priscos existant innumera exempla. Opitulatur item Antonini Liberalis de Periphante narratiuncula Metamorph. 6. qui, quum plurima scilicet Apollini templa condidisset, Jovem autem sibi reddidisset valde incensum, eoque statuisset, totam ejus domum

fulmine comburere, Apollo extremam familiariae ejus perniciem deprecatus est, tandemque in aquilam Periphantem commutavit. Haec ego jampridem pro loci hujus interpretatione conceperam. novissime autem & ipsi Apollini adlucuit, verum suum ad nos mittere alitem, ut, postea quam de Arbitri mente ille nos fecisset certiores, ei vicissim vindicarem decus singulare. Is enim *accipiter* est Apollini facer. Vide Aelianum de Animal. lib. ii. cap. 43. lib. vii. cap. 9. lib. xii. cap. 4. quem *αετὴν* φησὶν (ait Aelianus lib. x. de Animal. cap. 14.) *πρὸς ἀετὶσιν φέρειν* ὁρᾷσι δὲ ἰερεὺς καὶ ἄλλοι, καὶ οὐ τοῖς ἀνθρώποις ὁρᾷσι ἰσθὺς καὶ ἀετῶν καὶ ἐλέφαντες. Cum deo illo idcirco convenientiam habere ajunt, quod de avibus soli accipitres semper nullo negotio adversus solis radios intuantur. Ipse & nuncius Apollinis dictus est, & auspicii praemittendis à fatidico deo illo prae omnibus praeposita volucris. Quapropter Homerus fecit, ipsam loquenti itidem Telamacho lactum omen ab Apolline adferre; & nunc Arbitrator, Homerum indubie exprimens, Caesari. Ecce inquit lib. xv. Odyss.

Ὡς ἄρα οἱ εἰπὼν ἐπέσχετο δαΐδης ὄρνις

Κίχην, Ἀπιδανὸς γαίης ἐξ ἁλός, &c.

Sic igitur ei locuto volavit dextra avis

Accipiter, Apollinis velox nuncius, &c.

Immo, uti ab Apolline ipso tradita, auguria acciperent ab accipitre, quandoquidem in ipsum transfigurari Apollinem consuevisse, pro certo habuerint antiqui. Sic tradit Ovidius lib. vi. Metamorph. & Antoninus Liberalis Metamorph. 28.

Omina laeta dedit.] Dextra ex parte nimirum volans, quod hic subindicari videor mihi toto meridie clarius videre, quum *partis sinistrae* versus sequenti signanter facit mentionem. *Aquila* enim, si dextra ex parte venit, felix omen facit, & magnarum rerum auspicia, ut ex augurum disciplina compertum jam olim equidem habui. Sic Homerus saepe in Iliados libris ostendit, praefertim lib. xii. & extremo xiii. aliasque, ad quos properans lectorem remitto. Sic & Romani sensere, ut ex Suetonio ego observo in Vitellio cap. ix. Praemisso agnini lactum evenit auspiciis: *sequitur à parte dextra repente aquila advenit: ut agnini lactis, &c.* Juvatque quod in Claudio refert cap. vii. Idem de accipitre censendum, quum exfertim bis Homero *δαΐδης ὄρνις* ibi dicatur, hoc est, volans ad dextram, prosperamque fortunam portendens. Hoc autem eo potissimum animadversione dignum judicavi, quod semper aves, quae *Oycines*, quae *Praepetes*, sinistrae augurium quidem secundissimum portenderint antiquitus.

---- *Pepulitque meatibus auras.*] Fauslum aliud aquilarum omen & hic denotari, olim autem,

tem, si *flidentibus*, quod Arbitrator nunc innue-
re mihi etiam videbatur. Locus item & de ac-
cipitis volatu haud incommode capiendus, qui
ἐλαφρότατον πτερυγῶν, citissimus volucrum, Ho-
mero dicitur lib. XIII. Odyss. ταχὺς, *velox*,
celer, extremo xv. ἀνοπτέρως, *celeriter volans* He-
siodo lib. I. Ejus autem pernecitas igni ab Ae-
liano comparatur lib. x. cap. 24. *jaçutae* lib.
XII. cap. 4.

----- De parte sinistra

Insolitae voces flamma sonuere sequenti. Lactum
& illud quoque omen. in auguriis namque,
quae sinistra sunt, bene eventura putantur. Do-
natus in illud II. Aeneid.

----- Subitoque fragore

Intonuit laevum.

inquit: Quod dixit laevum, debet hoc prosperum in-
telligi, nam ejus in hac causa est ratio. Laeva in
aliis contraria significantur. In sacris autem idcirco
prospera accipiuntur, quae sunt laeva, quia sa-
crificantis, vel precantis, latus laevum dexterum
est ejus, qui postulata largitur. Sciens praeterea
alios innumeros. At *voces*, addit, *flamma* se-
quuta est, itidem nempe à parte sinistra emicans.
quod etiam inprimis creditum prosperum augu-
rium, auctore Dionysio Halicarnasseo lib. II.
paullo post principium: Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἀσπε-
ρὴ διήλθεν ὁ ἥ τις ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ. τινέναι δὲ
Ῥωμαῖοι τὰς ἐν τῇ ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἀσπερὰς
αἰσίνες. Peractis precibus fulgur à sinistris ad dex-
tram emicuit. Habent autem Romani talia pro fau-
stis, &c.

Ipsè nitor Phoebi vulgato laetior orbe

Crevit. Supra, obscurari solem, ejusque lu-
men diminui, adversum fuit habitum ostentum:
nam semper illud miseri eventus sequuti sunt,
ut Jul. Obsequens observat capp. 31. 45. 48.
127. At nunc contra, Phoebeum orbem augeri,
auratoque fulgore praecingi, rationi videtur ef-
fe consentaneum, fortunata portendere.

Cap. CXXIII. -- Et insolitos gressus prior oc-
cupat ausu.] Sic Annibalis transitum canens Si-
lius lib. III. ubi & Alpium descriptio & ducis
intrepidi virtus mire adpositae, ut cum integro
hocce Petroniano loco ab solerti conferantur le-
ctore. Ecce illis parilia verba Italici vers. 516.

Rumpit inaccesos aditus, atque ardua pri-
mus

Exsuperat.

----- Et cana vincta pruina

Non pugnavit humus, &c.] Vincta, vere Ar-
biter scripsit, in codices nonnullos postea clan-
culum inrepsit, juncta, mendax indubie scriptu-
ra, sed in eam potuit degenerare nobilis illa
primaeva absque ulla mutatione, ut supra dice-
bamus ad verba cap. xciv. Et jam semicinctio stan-
tem ad parietem spondam vinxeram. Vincta ergo

cana pruina humus tunc primum non pugnavit,
hoc est, haud contendit cum primis hominum
gressibus, immo potius contempsit, quievitque;
duratas namque nesciebat mollire pruinas, ut lo-
quitur Silius ibidem vers. 482. At, postquam
turmae processere univerlae, amplissimisque e-
quitatus, ingenti cessit ponderi, ligatique nimbi
fracti sunt, ac rupta undarum vincula, ipsae au-
tem nives liquefactae montibus altis, instar ju-
storum fluminum, undabant. Id tamen haud
diutule torrentibus iis concessum, nam vincti
illico steterunt rursus, geluque obriguere. & quae
paullo ante aqua soluta erat, repente in pruina
glaciemque concrevit, cujus rigor ferro frangen-
dus esset. Ubi vero id omisium temere, adeo
vestigia progredientium deluit, ut prolabantium
militum armorumque passim congererentur acervi.
Integram sic difficiliorum versuum sententiam velu-
ti περιφραστικῶς contexere adlubuit, eo potissi-
mum, quod hic viros eruditos caecutientes haud
semel animadverteram. Quam hic humum vin-
ctam cana pruina, post pauca vocat horrida ar-
va.

----- Sed haec quoque iusta putares.] Probiore
scriptura, & quam adstruit scriptus liber. Pri-
dem vulgatim placebat, iussa, & coacta inter-
pretabar, ut Ovidii est illud in 3. Epist.

Nec tibi magnificum femina iussa mori.

hoc sensu; flumina modo nata coacta videbantur
fluere, nam simul ac nata perstringi gelu erat
necessum, quod adprime sequenti consonat:

Vinctaque mox stabant.

hoc est, post quid temporis. At magis ta-
men est, iusta, cum Richardi interpretamento.
Aliorum autem, missa, spissa, & stare, ger-
rae gerrae.

Tum vero malefida prius vestigia lustr,

Decepitque pedes, &c.] Lubrica glacie gressus
fraudari, quis non expertus? Prolapsio exin ca-
susque simplex frequentius provenit, at mem-
brorum insuper abscissio nonnumquam. id Arbi-
ter sequentibus designat:

----- Passim turmaeque, virique,

Armaque, congesta strue deplorata jacebant.

Hocce eleganter Silius nostras loco laudato vers.
552.

Nec pestis lapsus simplex, abscissa relinquunt
Membra gelu, fractisque asper rigor amputat ar-
tus.

Qui verus horumce versuum sensus. nam, quid
hic cum pedum lapsu admutilatio illa mortuorum
prae frigoris pervicacia membrorum? Exprimunt
item haud indecenter mentem, quam enuclea-
mus, hujus Poetae, venusta duo Epigrammata
Graeca, quae exstant in Antholog. lib. I. cap.
23. lib. III. cap. 22. quae sic & C. Caesar Ger-
manicus transtulit haud inficete:

Thrax

Thrax puer adstricto glacie dum luderet Ebro,
frigore concretus pondere rapit aquas.
Dumque imae partes rapido traherentur ab a-
mine,
Praefecit tenerum lubrica testa caput.
Oiba quod inventum mater dum conderet ur-
na,
Hoc peperit flammis, cetera, dixit, aquis.

Item saltatriculae fatum Nicephoro Calixto memoriae proditum lib. 1. Hist. Eccles. cap. 20. *Mugila*, laes scilicet, quod lubrica, rursus quippe constricta & concreta. quid autem hic *lues*, jam Turnebus docuit, contuleruntque Symbolae.

Qualis Caucaesa, &c.] Quando scilicet Hercules *καταβύβων ἐπὶ τῇ Κανέσῃ τὴν ἐκείνου τὴν ἡγεμονίαν ἀπὸ τοῦ ὄρους Ἐχιδναίης καὶ Τυφώνος.* *δεσπότης τῆς Τρογυρίας ἐλάσας ἐλαύνει τὴν ἰχθυήσαντα.* *A-*
quilam Typhonis & Echidnae filiam, Promethei je-
citur in Caucasii monte depauperatam, jactitis con-
fecit;
& Promethium, detracto herculeo vinculo, solu-
tum liberavit, ut inquit Apollodorus lib. 2. Bi-
bliothec.

Amphitryoniades.] Sic Hercules ab Amphitryone dictus, cujus filius existimatus, revera Jovi erat trinostio concubita progenitus. Unde *falsi-*
parens Amphitryoniades appellatus Catullo Eleg. ad Mallium.

----- Tela Gigantum.] Hui tela in coelum emissæ? maxime. Sic Apollodorus lib. 1. de Gigantibus agens: *Ἡρώτων δὲ εἰς οὐρανὸν πύργους ἐποίησαν.* *In coelum saxa atque accensas ar-*
borea jaculabantur. Non ergo tela sunt machina-
 menta, ut exponunt alii.

----- Arces.] Alpinas, ut supra de monte Caucaaso:

Qualis Caucaesa decurrens arduus arce.

Signanter vero Alpes Italiae *arx* pluribus dictae.

Interea volucer, &c.] Premit & hic prorsus Lucani vestigia lib. 1. Arbiter, eademque comminiscitur de Caesaris adventus sparsis per famam rumoribus; item de animis civium vario percussis, ac ipso rum fuga. tute confer, nobis satis sit, digitum aliquoties ad fontem intendisse.

----- Fuga celsa Palati.] Montis nempe, qui *Palatium* dictus. Varro lib. 4. L. L. & plures. Inter omnes Romanorum colles praecipuus ille, ubi & sedes Romani imperii, & domus imperatorum, jure ergo hic positus pro tota urbe Romana.

Fervere Germano perfusus sanguine turmas.] Nam Germaniam quoque cum Gallia debellavit Caesar, & tandem bellis Germanicis finem imposuit. Vide Caesarem lib. 4. Bell. Gall. Appianum in Epitome Bellor. Gall. Lucanum lib. 1.

----- Per dubias causas.] Dubii quippe, cui-

nam fortunae committerent sese; exilio, an bello? Pariter Lucanus lib. 1. vers. 490.

Tum, quae tuta petant, & quae metuenda re-
linquant,

I ceteri, quo quicunque fugae tulit impetus, ur-
gent

Praecipitem populum.

Multus hic prae ceteris Dio lib. 41. haud nimis longe ab initio.

Gaudet Roma fuga.] Historica fide hocce totum de civium fuga prolatum est, itaque omnes memorant, sed fuse Dio lib. 41. Arbitro vero Lucanus praeivit, cujus semper cordi habuit, uti jam vidimus,

----- contracta sequi vestigia vatis.

----- Et absentem votis interficit hostem.] Votis, id est, desideriiis. Sic etiam Scaliger ad Tibullum. *perperam alii.*

Sunt, qui conjugibus maerentia pectora jun-
gant,

Grandaevoque patres.] Idem Lucanus, sed majori *τὸν πατέρα* lib. 1. vers. 504.

----- Nullum jam languidus aegro

Evaluit revocare parens, conjuxve maritum
Fletibus.

----- Tantum trahit.] Humeris innuit. quapropter & fuere, qui reponerent loco *oneris, bu-*
meris, non invenuste. Haud aliter, ac illi facerent, de quibus Strabo lib. 6. *Οἱ τὰς γυνεὺς ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀσχετοί.* *Hi parentes humeris sustulerunt.* Et, uti depingi olim solitum Aeneam, nempe humeris patrem Anchisengestantem, memini me legisse apud Appianum. Si vero, *bu-*
meris, reponis, *ignara juvenus*, imprudens interpretaberis, ipso manucente Arbitro, quum subdit.

----- Omnia secum

Hic vebit imprudens.

Eo autem ignara ac imprudens, quod praedam scilicet in praelia ducerent.

Ac velut ex alto quum magnus inborruit Aus-
ter, &c.] Arbiter parissimum locum pari quoque similitudine ac Lucanus exornare non erubuit lib. 1. vers. 448.

----- Qualis quum turbidus Aus-

Reppulit à Libycis, &c.

Dispeream & nisi hic major noster Annaeus est, & nisi ego facile probaverim cuquam.

----- Ligat alter pondere pinus.] Nugantur Symbolae. Lucanus interpretatur pari illa in similitudine vers. 500.

Fractaque veliferi sonuerunt pondera mali.

Pinus hic plane pro malo navis, ut etiam Lucanus lib. 11. vers. 695.

----- Dumque ardua pinus

Erigitur.

(Hb 3)

Pon-

Pondera igitur mali antennae sunt, *juga* ibidem Lucano dictae:

Dum juga curvantur mali.

Et *vela*, quae antennis adligantur, & hoc est scilicet, quod Arbiter nunc aperte inquit.

Alter tuta simu, tranquillaeque littora quaerit.] Hoc est, nando vitae consulit. Exprimit indubie illud Lucani dicto jam simili lib. I. vers. 501.

*Defilit in fluctus deserta puppe magister,
Nec itaque.*

Sinu Arbiter, pectore Virgilius inquit in IX. vers. 103.

----- *Secant spumantem pectore pontum.*

----- *Gemino cum Consule Magnus*

----- *Imperii deserto nomine fugit.*] Vix tibi temperes à risu, si Symbolas hic consulis. efferunt: *Pompejus bis consul*, & nihil amplius addunt. immo ter, si bene calculum ponunt. Esto tamen bis, quidnam illud in praesentia fecerit Arbitro? ne hilum. Rem autem ego sic pandam. Consules C. Claudius Marcellus & L. Cornelius Lentulus anno ab V. C. si Fastorum Capit. & Dionis stat fides 705. si Annaei Flori 704. si Patreculi 703. postquam ab illis Pompejo bellum contra Caesarem mandatum est, omnes una cum majori senatus populi que parte, deserta Urbe, in fugam se dederunt. Inquit Vellejus lib. II. Cui Pompejus consulesque, & major pars senatus, relicta Urbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrhacium. Sic & Appianus lib. II. de Pompejo loquens: 'Εξήκει τῆς τε βαλῆς καὶ τῆς πόλεως αὐτίκα ἐς τὴν ἐν Καπείᾳ στρατιάν· καὶ οἱ ὑπατοὶ συνέπικοντο αὐτῇ. Curiam exiit, ac mox Urbem quoque, petens exercitum ad Capuam, quem confestim secuti sunt consules. Item Florus lib. IV. Nec Pompejus ab Italia, quam senatus ab Urbe, fugatur prior, &c. Sed, plures quid referam, quum plus satis rem jam patefcere, ire possit incicias nemo. Vide tamen, si lubet, Plutarchum in Pompejo, Dionem lib. xli. Lucanum lib. I.

Ille tremor Ponti.] Pontus hic Asiae regio est, sic Ptolomaeo vocata; regnumque Mithridatis Lucano in X. Ipsam Pompejum subjecisse, ex eaque tertium triumphum duxisse, tradit Plutarchus in Pompejo, Appianus lib. de Bell. Mithrid.

----- *Saevi quoque terror Hydaspis.*] Hydaspes Indiae flumen, per quod Arbiter populos designat plurimos orientis, quos Pompejus subegit: ac veluti adpendiculae fuere belli Mithridatici, ut loquitur Plutarchus in Pompejo. Pariter & Lucanus memorat in VIII. vers. 227.

Qua rapidus Ganges, & qua Nysaeus Hydaspes

Accedunt pelago, &c.

Et piratarum scopulus.] Piraticum innuit bellum,

quod admodum difficile magnique momenti P. R. fuit. Innumeri namque piratae continuis incursionibus plures vexabant Romani imperii provincias, agrisque eorum à cultoribus desertis, urbanam jam multitudinem fames premebat. Formidabilius adhuc eo, magisque exstiterat Pompejo gloriosum, quod prius Muraena hos praedones adgressus, nec quicquam effecerat memorabile, nec post eum Servilius Isauricus. Tandem vero Magno decretum mira dexteritate, celeritateque confectum fuit. Fufe narrat Appianus Bell. Mithrid. Plutarchus in Pompejo, & Dio lib. xxxvi. Lucanus autem tetigit saepe.

----- *Modo quem ter ovantem.*] Sic etiam cap. CXXXIII.

----- *Et ter ovantem*

Circa delubrum gressum feret ebria pubes.

Ubi *laetabundum gressum* Arbiter significat, uti haud semel interpretatur Servius, Virgilii Scholiastes: nunc vero Pompejum triumphantem. ter namque triumphavit ille, singulos scilicet triumphos de singulis orbis partibus, tum temporis cognitis, ducens. Hocce Plutarchus in hunc modum extollit in Pompejo: 'Επεὶ τρεῖς γε καὶ πρῶτον ἦσαν ἑστέρι τετραμυθενεῖς· ὁ δεύτερος δὲ τῇ πρῶτῃ ἐν Αἰθίᾳ, ἡ δὲ δεύτερη ἐν Εὐρώπῃ, τῇ δὲ τῇ τελευτῇ ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰσαγαγόν, τὸν τινὰ τῶν ἀνικητῶν ἐδόκει τοῖς τρισὶν ἐπὶ χεῖρα θριάμβους. vertit Xylander. Quippe ante istum quoque inventi sunt, qui ter triumpharent. Sed Pompejus, qui primum ex Africa, secundum ex Europa, tertium ex Asia, adtulisset triumphum, de toto orbe terrarum quodammodo videbatur triumphasse. Plures memorant, Lucanus passim tangit.

----- *Quem fracto in gurgite Pontus, &c.*] Nam Pontum Euxinum circumquaque, Bosphorumque Thracium frequenter Magnus Pompejus adiit, dum Mithridatem debellaret. *Fractum gurgitem* vocat, vel quod boreae vi, & caeterorum violentissimorum ventorum septentrionalium ferocia mare illud agitari, atque turbari creberrime solet, ut in ejus Periplo docet Arrianus. De ipso etenim sic & Pomponius Mela lib. I. cap. 19. *Brevibus atrox, nebulosum, raris stationibus, non molli, neque arenoso, circumdatum litore, vicinum aquilonibus, &* quia non profundum est, fluctuosum, atque fervens. Vel quod medium frangi velut videatur, quum per terras sese ingerens effundit. Audi Plinium ejus figuram formamve delineantem lib. IV. cap. 12. Deinde (post Bosphorum Thracium) vastum mare Pontus Euxinus, qui quondam Axenus, longe refugientes occupat terras, magnoque littorum flexu retro curvatus in cornua, ab his utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici forma. Medio flexu jungitur ostio Maotici lacus. Cimmericus Bosphorus id os vocatur. Itidem pror-

prorsus & Meladistis jam loco. Dionysius Alexandrinus lib. de Situ Orbis, & Eustathius, quos Scholiastes. Id enim, *frangi*, *scissum* per quod, *indit*, i. e. dicitur eleganter. Dissertis magni vates in topographia portus Carthaginiensis lib. 1. Aeneid. vers. 160.

----- *Quibus modo se alio*

Frangitur, ruptis scissis indit se uala re-
uoluit.

Et conatus erat submissa Bosporus unda.] Apos-
site *submissa unda*, uti *scissum* habitumque ve-
reruntium adorantiumque vel aequor sic refert et
quoque: licet nunc tandem, & situs hic Bospori
Thracii haberi rationem, mihi venit in men-
tem. Inferiorem namque loco illum esse Ponto
videlicet Euxino, Pontum item palude Maeoti-
de, eruditorum fuit verior quondam sententia.
inquit Plinius lib. iv. cap. 13. *Non est omitten-
da maeotis palus, qui, maria omnia interiora il-
lo capite nescit, non Gaditana freto, exstinguere,
hanc inprobatum argumento: Quoniam aestus sem-
per e Ponto praefluens, nunquam recipitur.* quod
& lib. ii. dicit, & Strabo lib. i. aliasque plu-
ribus ostendit. Juvat item & Macrobius observa-
tio hujusmodi lib. vii. Sat. cap. 12. *Si in Pon-
tum vel palus, vel ligna, seu quaecumque alia na-
tantia, projeceris, foras extra Pontum feruntur in
Propontidem.* Nuperum autem hocce nostrum
commentum ex illis tamen est, quae, quum ad-
posite scriptorum verbis convenire videatur, eo-
rumque reconditores sensus enucleare, revera
imputant eisdem falso prorsus interpretes. Quid
autem dicam Bosporum, quem hic designat, *Thra-
cium*, (nequaquam *Chammarium*) angustias illas vo-
cari faucesque, quae inter Propontidem & Pon-
tum Euxinum interfunt? haec sane nemo ne-
scit.

Cap. CXXIV. *Tergo tanta lues Divum quoque nu-
mina vidit.*] Sic edidimus nos post Bourdelotium,
adsentientem quoque verissimae eruditorum emen-
dationi. Tergo igitur numina vidit, quod vidit
fugientia, idque novissime Dii facere credebantur,
ubi aderat rerum desperatio. Spectat huc
& illud Petronii cap. LXXXIX.

Peritura Troja perdidit primum Deos.

Ubi nos opportuna adtingimus. Latiusculum nunc
depingit Arbiter:

----- *Ecco per orbem*

Mitis turba deum, &c.

Consensitque fugae coeli timor.] Fugae, scilicet
Pompeji, hoc sensu: Coelicolarum fuga omni-
no videbatur cum fuga Pompeji convenire. quod
in gratiam illius magnifice dictum. Nostrum com-
mentum evincit id prorsus simile, Trojanae Ha-
lofeas cap. LXXXIX.

----- *Liberæ ponto jubæ*

Consentiunt luminibus.

Quod & nos unice interpretamur. Fulcit item,

quod dictum est, & *tergo* emendationem. nam
praesentis necessitas, tanta M. qui fugientis simile
vult, ac divorum quoque tergo fugientium, ut
inductionis clausula sat tempestiviter addatur:
Consensitque, &c. Itaque sic omnia optime co-
haerent.

----- *Et crine scisso f. scissum.*] In hacce Ju-
stitiae hypotyposi habitum illi dedit Arbiter eo
temporis convenientem, alioquin vero prorsus
improprium. Quem enim Mars imperat, bello-
que ardent omnia, Justitiae vinculis, quibus nem-
pe adstringuntur, solvuntur homines civili do-
ctrina vel egregie instituti. Quod indubie per
crinem nunc Justitiae solum significavit Petro-
nius.

----- *Ac moerens lacera Concordia palla.*] Vide ut
hocce etiam proxime superius fulciat commen-
tum. Nunc enim Arbiter, ut ruptum ostendat
scissumque amicitiae foedus inter Pompejum &
Caesarem, rupta scissaque palla *Concordiam* fu-
gientem inducit, parissime ac Virgilius *Discordiam*,
ubi innuere vult inter Octavium & Antonium dis-
ruptum quoque esse foedus. quem locum plane
hic Arbiter acmulatus est. Ecce ait viii. Ae-
neidos vers. 702.

Et scissa gaudens vadit Discordia palla.

Scissa enim palla, utpote habitu proprio, *gau-
dens* Discordia Maroni fuit: unde simile palla
lacera ac scissa, utpote improprie, contra *mo-
erens* Concordia apte Arbitro postea depicta est.
Sic rursus & paullo infra de Discordia pariter in-
quit Petronius:

Atque interorto laceratam pectore vestem.

Perfidiae pariter & ideo tribuuntur, opinor ego,
à Claudiano *fracta* videlicet *arma*: fractae videli-
cet Fidei ut sic imaginem praeberet. Ita de fe-
lici Manlii Theodori loquitur Consulatu vers.
166.

Nonne viles, -----

fractis ut lugeat armis

Perfidia?

----- *Sides Erebi qua rupta dehiscit*] Hiatus cer-
te illum designat, culte admodum superius de-
scriptum cap. cxx.

Est locus exciso penitus demersus biatu,

Parthenopen inter, &c.

Et Bellona minax.] Nempe flagello. id ei plu-
res dedere, noster Lucanus lib. vii. vers. 568.

*Sanguineum veluti quatiens Bellona flagel-
lo.*

Sic &

Fulce minax -----

numen impudicum est Carmine impudico 30. &
furoris hic paucis interjectis describitur

----- *Flagranti*

Stipite dextra minax.

----- *Facibusque armata Megaera.*] Seneca Tra-
gicus Thyeste vers. 251.

--- *Et*

----- *Et geminas faces*

Megaera quatiens.

Alii. & alias aliis gestaminibus à poëtis donatur.

Quas inter Furor, abreptis ceu liber habenis.] Hic ubi imminent arma, bellaque praeeparantur, apte depingit *Furorem* Arbiter solum vinculis & catenis. Ubi vero felicitatem pacemque Augusti aevi praedicat Juppiter, vinctum, religatumque finxit maximus poëta lib. I. Aeneid. vers. 293.

----- *dirae ferro & compagibus arctis*

*Claudentur belli portae: Furor impius intus
Saepta sedens super arma, & centum vinctus
abenis*

Post tergum nodis, fremet horridus ore cruento.

Immunerabilibus telis gravis.] Uti Caesaris ille adversus juniorem Pompejum in Hispania dimicantis, quo scilicet tela ducenta, mirum! excepisse testatur Appianus lib. II. Bell. Civil. Minutium vero strenuum militem ejusdem Caesaris apud Dyrrachium uno itidem clypeo centum & triginta, ibidem quoque ipius scriptor.

----- *Mutataque sidera pondus*

Quaesivere suum.] Mutatione locus non eget, ut sibi constet; hypallagen namque Arbiter hic commisit. dictum enim,

Mutataque sidera pondus.

pro *mutatum pondus*. Mutaverant plane locum dii, nam in terram descenderant. exsertim Arbiter:

Sentit terra deos.

Et mox:

----- *Namque omnis regia coeli*

In partes diducta sunt.

Pondus certe deorum grave apud scriptores veteres animadvertitur, quod Adrianus Behotius observavit Apophoret. lib. I. cap. 9. Sat autem amice Juvenalis Sat. XIII. Arbitrum comitatur.

----- *Nec turba deorum*

Talis, ut est bodie; contentaque sidera paucis

Numinibus miserum urgebant Atlanta minori

Pondere.

Ubi pariter, *sidera*, pro coelum, uti Arbitro, Satyroglypho est.

In partes diducta.] Ita Petronius supra cap. CVIII. Totiusque navigii turbam diducit in partes. Utroque partes militari notione accipiendum, cujus vocabuli usum Paternulus indicavit lib. II. Ut primum C. Caesar inclinatum vidit Pompejanorum aciem, neque prius, neque antiquius quicquam habuit, quam ut (sic legit Lipsius, meo animo, recte) omnes partes (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret.

Magnum cum Phoebis foror.] Veram loci hujusce lectionem Casp. Gevartio debemus viro politissimo. Ego quidem, statim atque ejus emendationem vidi, haud cunctanter in textum recepi. Univerfa deorum natio, inquit Arbiter, in duas erat partes divisa. hinc Caesari favebant dii isti, illinc Pompejo illi. Sed, postquam particulatim illos enumeraret, qui à cujusque partibus stabant, ut prius conceptus locus erat, tantum ipsorum meminisse videbatur, qui à Caesaris erant partibus, nulla facta eorum mentione, qui à Pompeji. Sic locus habebat:

Magna cum Phoebo foror, &c.

Prorsus ineptissime. Nunc autem, ut emendatus est ab erudito viro, sibi mirifice constat Petronii sententia, nam innuit aperte, Caesari Venerem favisse, *Palladem*, & *Marem*: Pompejo vero *Phoebum*, *Dianam*, *Mercurium*, & *Herculem*. Ex Venere, & Marte Caesarem originem ducere, creditum; itaque illos habere propitios, rationi erat omnino consentaneum. Ita & Phoebum pariter haberet Pompejus, cui templum erexerat, Dianam item venationum amphitheatralium praesidem, ipsi idem deditissimus; & *Herculem* denique cui *totis actis similem* Arbiter nunc facit ipsum Pompejum. Hoc sane conlatio illa, quam Plinius instituit Herculis & Pompeji lib. VII. cap. 26. firmat non leviter: *Ad decus imperii Romani, non solum ad viri unius pertinet, victorias POMPEII MAGNI, titulos omnes, triumphosque hoc in loco nuncupari: aequato non modo Alexandri Magni rerum fulgore, sed etiam HERCULIS prope, ac Liberi patris*. Porro Pompejum magni cognomento insignitum olim fuisse, adeo vulgare est, ut ignoret nemo, ex ipsoque isto poematio satis superque liquet, Lucanoque passim. Sed plenius apud ipsum Gevartium dictorum fulcimenta videri poterunt lib. I. Elect. cap. 6.

Intremuere tubae.] Varians isthaec lectio est. Alii, ut hinc comam Discordiae Arbiter describere incipiat, *intremuere jubae*, legunt. Aliae editiones habent, *intremuere tubae*. Est &, qui emendet, *intonuere*. Ad oram vero cujusdam mei exemplaris manu Germani non ineruditi exaratum reperi: *legendum potius intonuere tubae, vel ingemuere*.

----- *Hujus in ore*

Concretus sanguis.] Aristides, oratione de Concordia ad Rhodienses, Στάσις, quae eadem cum *Discordia*, sat depingit similiter. nobis sic placuit conferre:

----- *In ore*

Concretus sanguis,
Oratori illi est, τὰ δὲ χεῖλη περιλιθῶ, labris livida.

----- *Contusae lumina flebant.*] Ibidem Aristides: τὰς ὀφθαλμοὺς διεσχημμένῃ, δάκρυσι νεοφάν-

παύσει ἀεὶ συνεχομένη. *Distorta oculis, recentibus perfusa semper lacrimis.*

---- *Ossa draconibus ora*] Hoc est, anguineo capillamento frons redimita. A me plane est Virgilius in vi. *Aeneid.* vers. 280.

---- *Et Discordia demens*

Vipereum crinem vittis innexa cruentis.

Sanguineam lampada.] Ovidius explicat in iv. *Transform.* vers. 480.

Nec mora, Tisiphone maledictam sanguine sumit

Importuna facem.

Unde jam veram illam lectionem poterunt emendatores concoquere.

---- *Non femina cesset, &c.*] Ex ore nempe *Discordiae* opportune valde verba prolata. inter omnes enim cupit venenum suum disseminari.

---- *Testa rebellent.*] Hoc est, nutent, vacillent, quod passim visitur, quum tremat tellus, ut ait *Arbiter*. nam quasi emota sedibus suis nunc buc, nunc illuc abire, aut referri, tunc testa videntur, adserente *Junio* Plinio lib. vi. Ep. 16. Quod & in seditionibus, quas amat nutrix illa bellorum *Discordia*, parissime plerumque contingit. idque *Arbiter* supra cap. praecedenti dixit, & potissimum est hujus difficilis loci interpretamentum:

---- *Ergo pulsata tumultu*

Pectora per dubias scinduntur territa caussas.

Nam testa ibi μεταμικρῶς pro civibus sanenda.

Tu legem Marcelle tene.] De mittendis scilicet in Galliam Caesari ante tempus successoribus, quod in primis dissidium illud intestinum excitavit. Consul tunc temporis erat C. Claudius Marcellus, qui Pompeji partes sequebatur, Caesari vehementer infensus. Vide *Dionem* lib. xl. *Tranquillum* in *Julio* cap. xxviii. *Florum* lib. iv. cap. 2. *Appianum* lib. ii. *Bell. Civil.*

---- *Tu concute plebem*

Curio.] Nam *Curio* eo anno *Tribunus* erat plebis, & ipsi commovendae aptissimus, qui καὶ ἐς τὸ δῆμον εὐχόμενος καὶ καὶ εἰσεῖν ἰκανώτερος, & apud plebem gratissimus & simul eloquentissimus foret, *Appiano* teste lib. ii. *Bell. Civil.* [p. 443.] Ipse autem quum primum esset valde Caesari adversus, postea muneribus largis inductus est, ut eidem tandem faveret. *Appianus* quoque, alii.

---- *Ne supprime Lentule Martem.*] Immo excita, quod haud semel *Cornelium Lentulum* conlegam *Claudii Marcelli* anno sequenti, & ultimo libertatis Romanae, fecisse, historici tradunt. Ecce inquit *Plutarchus* in *Caesare*: καὶ Λέντλος δὲ ὑπάρξας βούλωντο ὅπλων δὲ καὶ ἀνδρῶν ἡγήσιν, ἃ ψέζαν. *Ac Lentulus* consul armis, non

suffragiis, contra latronem (Caesarem) opus esse vociferans, &c. & sic alias. Exstat & apud *Lucanum* initio lib. v. *Lentuli oratio*, qua senatores, *Pompejanumque* exhortatur exercitum, magnis scilicet animis adversus *Caesarem* esse decertandum. ipsam si lubet, adi.

Quid peris tu, Dico, tuis cunctaris in armis? *Paterculus* interpretatur: *Nil relinquitur à Caesare, quod servandae pacis causa tentari possit.* quod idem multis alii prosequuntur.

Non frangis portas?] Juvat capere de *Caesare*, portas aerarii Romani effringi jubente. *Plutarchus* in ejus vita: 125 & ὅπως τὸ Μισσηνὸν εἰσὶν ἐδάδιζε αὐτὸς τὰς πόδας ὅ τὰς αἰσῶν. καὶ φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὸν, καὶ αὐτὸν, μεταπεμψάμενον, ἰκίσσιν ἐκείθεν. Sic satus ad *Metellum*, profectus est ad fores aerarii. non comparentibus clavibus, fabros accivit, rumpi jubens eas. Sic *Dio* lib. xli. *Appianus* lib. ii. *Bell. Civil.* *Florus* item lib. iv. cap. 2. *Aerarium quoque sanctum*, quia tardius aperiebant tribuni, fuisse effringi: consumque & patrimonium populi Romani ante rapuit, quam imperium. ideo addidit:

Thesaurumque rapis?

---- *Negis, tu Magne, tueri*

Romanas arces?] Dicit, quod, adpropinquante *Caesare*, urbem *Pompejus* deseruerit, quod supra plene jam ostendimus.

---- *Epidauria moenia quaere.*] Equidem apud censores jurem, mendacem istam scripturam esse, quod & interpretes nonnulli subodorari videntur: id autem praesertim animadvertitur, quod vicina admodum sit meliori prorsus illi, nempe *Epidamnia*. *Epidamnus* civitas Epiri est, eadem scilicet, quae & *Dyrrhachium*, etsi aliter *Appianus* videtur sentire, lib. ii. *Bell. Civil.* duas faciens illas, sed vicinas inter se, reluctantibus tamen prisca aliis scriptoribus. Ad *Dyrrhachium* ergo adpulerunt consules cum *Pompejano* exercitu, ut primum Italia solverunt; ad quod & pugna quoque celebris, unde superior *Pompejus* evasit. apte igitur illum hortatur, dea, ut quaerat felicem sibi regionem futuram.

Thessalicisque sinus, &c.] *Thessalia* Graeciae regio est, Macedoniae propinqua, ubi *Pharsalici* campi conflictu illo maximo *Caesaris* & *Pompeji* oppido famigerabiles. Sic *Thessalicae clades*, *ruinae*, *caedes*, *dies*, *pugna*, &c. pro *Pharsalici* passim *Lucano* sunt. eo autem praelio victus tandem *Pompejus*. idque, quum illum adloquitur *Discordia*, jubetque, humano tingi sanguine eos sinus, intelligendum omnino est.

Hereditarum.] Notum vocabuli connubium, cui & similia alia, apud *Nonium*, *coenipeta*; apud *Ciceronem*, *agripetae*; apud *Plautum* & *Apulejum*, *lucripetae* sunt.

Opes suas summo cum certamine in Eumolpum congesse-
runt. certatim omnes muneribus, &c.] Supra & hujusce meminimus. Sic apud Plautum ait Periplectomenes in Milite Aet. 111. sc. 1.

Illi inter se certant donis, ego haec necum mis-
sisito :

Bona mea inbiant, certatim dona mittunt &
munera.

Apud Lucianum item in Dialogis mortuor. Poly-
lytratus senex orbus, & dives : *Οἱ δὲ ἡμιμῶντες, & ἀλλήλους ὑπερεβάζοντες ἐν τῇ περὶ ἐμὲ φιλοφρο-
νίᾳ.* Interim illi inter sese decertabant, & in
ambiendis primis apud me partibus alium alius an-
teire nitebatur. Et pluribus ibidem.

Cap. CXXV. *Removisse vultum fortunam.*] Vultum, id est, conspectum. Sic Lucanus lib. vi. *Caesaris in vultu*, dixit, pro, in conspectu. Horatius itidem vultum Fortunae dedit lib. 1. Ep. 11.

Et vultum servat Fortuna benignum.

Consuetudinem meam.] Praesentem, ac felici-

Cap. CXXVI. *Qui nosci viderem tuam, superbiam captas.*] Nae superbiam jam olim peperit ingentem pulcritudo. Adposite Veneris pullus lib. 111. de Arte :

Forma Dei munus, forma quata quaque super-
bit.

Juvenalis item Sat. v.

Sed forma, sed aetas

Digna supercilio.

Ubi Scholiastes : Quia pulcer, & juvenis, ideo superbit. Verum enim vero omnino hic est, superbiam captare, quod cap. xcvi. fastum facere. Ipsus Naso in Fastis :

Fastus inest pulcris, sequiturque superbia for-
mam.

Et lib. 11. Amor. El. 17.

Dat facies animos, facie violenta Corinna est:

Me miserum ! cur est tam bene nota sibi ?

Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus :

Nec nisi compositam se videt illa prius.

Mire & huic consonat fastus puellae in codicil-
lis cap. cxxix. Non timeo, ne quis inveniat, cui minus placeam. nec speculum mihi, nec fama mentitur.

Venerem tuam.] Seneca lib. 11. de Benef. cap. 28. Ille non est mihi par virtutibus, nec officiis : sed habuit suam venerem. Plinius vero sat com-
mode interpretatur cap. 10. lib. xxxv. de Apelle loquens : *Pictorum opera quum admiraretur, conlaudatis omnibus, deesse iis unam illam Venerem dicebat, quam Graeci Charita vocant.*

Vendisque amplexus.] Tale namque est super-
bientium ingenium, sciuntque miseri, qui Veneris fastigatissimae numen precio expiare didi-
cerunt.

Flexae pectine comae?] Paullulum intortae ac

crispatae. Id magni olim factum tam viris, quam mulieribus. Martialis lib. 111. Ep. 63.

Bellus homo est, flexo qui digerit ordine cri-
mes.

Et lib. x. Ep. 65.

Tu flexa nitidus coma vagaris.

Propterea, ubi natura deforet, ad id ars erat adhibita. Major igitur laus illa Circes inferius hoc cap. *crines ingento suo flexi*, ubi nos plura. Artis vero subsidium pecten erat. Sic, ut Arbi-
ter, Spartianus de Adriano imperatore, ejus vita cap. xxvi. *Forma contus, flexo ad pectinem capillo.* Item *calamistrum.* Arnobius lib. 11. *Calamistris vibrare caesariem.* & Auctor Phallicorum Ep. 45. Hinc Cicero interpretandus de Pifone: *Erant illi comi capilli.* Cui oppositum Appulejus 11. *Metam. inaffectatum capillitium* vocavit.

Facit medicamine adtrita.] Sumendus videtur lo-
cus de volsura pilorum. facit; ut credam, Mar-
tialis lib. 11. Ep. 29.

Et splendent VULSO brachia TRITA PI-
LO.

Nam id frequenter in usu viris impudicis. Ipse saepe Valerius, & signanter lib. 111. Ep. 74.

Pilothro faciem levas.

En medicamen. Arnobius, ut Petronius, con-
junctum cum ementita crispitudine dicto jam loco, *cutem corporis levigare.* & passim plures. Insignem tamen locum Lampridii referam de Alagabalo mire commentum nostro facientem, in ejus vit. cap. xxi. *In balneis semper cum mulieribus fuit, ita ut eas ipse pilothro curaret : ipse quoque barbam pilothro adcurans.* quodque pudendum dictum est, eodem, quo mulieres, adcurabatur, & eadem hora. Insuper vero, post volsuram, & fucus additus. illud est Ciceronis superiori etiam loco : *Cerussataeque buccae, dignae Capua.* Et Petronius supra cap. xxxiii. & inter rugas malarum tantum erat cretae.

Et oculorum quoque mobilis petulantia.] Indici-
um de Polyaei moribus Chryfidi datum etiam ex oculis. Oculi nimis arguti, inquit Cicero 1. de Leg. *quemadmodum animo adfecti simus, loquuntur.* Sunt enim oculi arguti, loquaces, mobi-
les, petulantes. Sic apud Ovidium etiam El. 11. lib. 111. Amor.

Risit, & argutis quiddam promisit ocellis.

Petulantes vocavit iterum Petronius oculos for-
mosissimae feminae cap. cxxxviii. Ipse Paris deorum lividinantium iudex, si banc in comparatio-
ne vidisset tam petulantibus oculis. Eustathio lib. 111. id est, *ὁμοῦ γοργόν*, oculus mobilis, petu-
lans. Et Luciano in Imaginibus, *τὸ ὀφθαλμῶν δὲ τὸ ὕψος ἀμα τὰ φαίρῳ, & πελαεσμένῳ.* Oculorum mobilitas cum hilaritate, & gratia con-
iuncta. Alias mollis petulantia, nec improban-
dum.

Quo incessus tute compositus, & ne vestigia qui-
dem

dem extra mensuram aberrantia?] Carpit in viro molliem sane intolerabilem, qui morbus frequens inreplit aevo suo corruptissimo, uti ex creberrima censura colligere est Senecae Filii, scriptoris synchroni. Sic rursus cap. cxix. Arbitr.

---- Omnibus ergo

Scorta placent, fractique enervi corpore gressus.

Unde apud Phaedrum Fab. 82. patet, qui gressus languidus sit, & delicatus. Feminae autem veniam mereri videbantur, ut pote quibus sine dedecore fuit omnium elegantiarum permixtum semper studium. Ideo inter alias hanc non praetermisit nequitiarum magister in 111. de Arte vers. 297.

Omnibus his, quando profunt, impendite curam,

Discite femineo corpora ferre gradu.

Est & in incessu pars non commendanda decoris:

Adlicit ignotos illa fugatque viros.

Huc movet arte latus: tunicisque fluentibus auras

Excipit, extensos fertque superba pedes.

Illam, velut conjux Umbri rubicunda mariti,

Ambulat, ingentes varica fertque gradus.

Sed sit, ut in malis, modus hic quoque: rusticus alter

Motus in incessu, mollior alter erit.

Hinc ergo discimus, & modum hic vel feminis ipsis esse servandum. nimis namque turpe compositus incessus fastidio erit haud secus spectantibus, atque rusticus videlicet & incompressus. Molliorem argute vocat illum nunc Naso, quem condemnat; nam, qui molli tantum, omnino commendatus antiquis. Sic Brutus laudat, referente Cicerone apud Quintilianum lib. vi. cap. 4. *Nae illi sunt pedes faceri, ac deliciis ingreditur molles.* Sic & Propertius, quum puellae ait, Musam suam celebrare elegantem incessum Eleg. 12. lib. ii.

Et canit, ut soleant MOLLITER ire pedes.

Ita & alii, plures vero floride describunt, nec desunt, qui exagitant.

Tute.] Variant Critici, studio, arte, fucos. fed fucum faciunt. *Tute* vulgati omnes, quos viderim, retinent, ac nos amplectimur. Si mutationi autem locus, turpe, cum Catullo reponerem. quae scriptura ad vulgatam & proxime accedit. inquit Carm. 42.

---- *Illam, quam videtis*

Turpe incedere, mimice; ac moleste.

Vides me?] Mire vilis sic capitis expressum ingenium. infimae namque fortis feminis dicaculis id genus formulae iniunt peculiares, quas improprie admodum facias ab inlustribus mulie-

ribus usurpari. Ex illis isthaec omnino est, *Vides me?* nobis itidem familiaris, *Vergine?* *puer,* &c.

Ex vultibus tamen hominum mores colligo.] Cicero i. de Leg. *Et is, qui adpellatur vultus, qui nullo in animante esse praeter hominem potest, indicat mores.* Inde eleganter quidem Orat. in Pisonem, *vultum mentis sermonem vocavit.* sic in princ. ait: *Oculi, supercilia, frons, vultus denique totus, qui sermo quidam tacitus mentis est, hic in errorem homines impulit, &c.* Hinc ergo discite, quid proprium vultus erat antiquis Romanis.

Aut statores altius cinctos.] Matronas, ait, nonnullas ad libidinem haud concitari, nisi statutorum altius cinctorum spectaculo. *Stator* servus est carceris custos, aut aliubi janicularius, quae voce latet hic, reor, nequitia: *statorque* scortillo nunc est, cui *staret* scilicet mentula opportune. sic *αἰνῶς* sumtum *stare* prisca frequentur, pro, tam rigidum stare, quam cornu. Appuleius lib. ii. Lusus Asini: *Steterunt & membra, quae jacebant ante.* Martialis lib. ii. Ep. 45.

Quae tibi non stabat praecisa est mentula, Glypte.

Et Ep. 75. lib. iiii.

Stare, Luperce, tibi jam pridem mentula desit.

Quod Epigramma lepido joco claudit ad ambiguitate & stare petito:

Mirari satis hoc quisquam, vel credere, possit,

Quae non stat, magno stare, Luperce, tibi?

Et alias saepe, nec non alii. Commentum etiam nostrum & illud oppido juvat, *altius cinctos.* quod, paratos ad opus, veneris nempe, interpretari cum pluribus proclive est, uti & illud alibi Petronii interpretantur: & *praecincti* certe *altius* eramus. Similis prorsus fuit & Faustinae M. Antonini uxoris libido, de qua sic cap. xix. vide Rigaltium ad Phaedrum Fab. 36. Capitolinus in M. Antonino Philos. cap. xix. *Multi autem ferunt, Commodum omnino ex adulterio natum: siquidem Faustinae satis constat apud Cajetam conditiones sibi & nauticas, & gladiatorias, elegisse.* Caussam reddit Lampridius in Alagabalo: & cap. viii. *Idque diligenter turrimus est, ut ex tota penitus urbe, atque ex nauticis monobelos quaererent: sic eos appellabant qui viriliores videbantur.* Alii legunt, *onobelos.* notum inter obscena asinus, sive Petronio teste cap. xxiv. *hodie enim post alium, &c.* Alioqui & *statores* tabellarii sunt, ut ex Cicerone, aliisque constat. Ideoque ut pote qui iter facturi, *altius cincti.* Et sic quoque argute Arbitr. lude-

ret dilogia. Ridicularii ergo hic prorsus illi, quibus *disinctos*, placet.

Harenarius aliquas accendit.] Haud dubio multae olim inlustres feminae & gladiatoribus caluere. memoria enim insignes, Faustina eadem M. Antonini conjunx, & Hippiā Fabritii Vejentonis fenatoris viri, & consiliarii Caesaris. De illa jam Capitolinum testem adscivimus in M. Antonino Philos. In hanc autem Juvenalis pluribus invehitur Sat. vi. ubi ejus cum Sergio gladiatore in Aegyptum fugam describit: ac demum rationem reddit, cur omnia reliquerit facta tandem nobilissima matrona harenarii secutuleja. ipsam ergo, inquit Satyricus, non ludii eximia pulchritudo movit, nec aetas juvenilis; nam admodum deformis ille erat, jamque grandaevus:

*Sed gladiator erat: facit hoc illos Hyacinthos:
Hoc pueris, patriaeque, hoc praetulit illa forori,*

Atque viro; ferrum est, quod amant.

Huc etiam opportune facit Tertulliani locus, ut est tamen à Lipsio satis bene emendatus lib. de Amphith. cap. 3. *scenicos, xyfticos, harenarios illos amentissimos, quibus viri animas, feminae autem illis etiam corpora sua substernunt.* Sunt etiam & venatores dicti harenarii.

Aut perfrusus pulvere mulio.] Quid habent cum luctatoribus muliones commune, ut hic confundant interpretes? ego quidem prorsus ignoro. Utrique haud dubio pulverulenti, sed diversa admodum ratione. Proinde ergo (nisi parum fortassis tempestivus alicui venire mulio videretur inter scenicos nimirum ludios, & harenarios, quod periculum foret) concinne satis de mulorum ductoribus acciperem locum. animadvertere namque obvium cuique est, quantum ab itinere pulveris contrahant necessario muliones. Sic de amasio fugitivo dixit Tibullus lib. i. E. leg. 9.

*Sam mibi perfolvet poenas, pulvisque decorem
Detrahet.*

Aut hisrio scenae ostentatione traductus.] *Ostentatio* frequenter Ciceroni *simulatio* est. *Traductus*, infamia notatus, adfectus, ut tonsoribus notum. Sermo hic de contentissima faece hominum est. Faciunt & huc mirifice illa Juvenalis in vi.

*Urbicus exodio risum movet Attellanae
Gestibus Autonoes: hunc diligit Aelia pauper.
Solvitur his magno comoedi fibula: sunt, quae
Chrysgonum cantare vetent: Hispulla tragoedo
Gaudet.*

Ac deinde pluribus.

Usque ab orchestra quatuordecim transilit.] *Elegans* & multiplex est usus particularae, usque, hujusmodi amplificationis triplex. *A loco*, uti nunc Arbiter, & passim Cicero. *A persona* item Tullius i. de Nat. deor. usque *Thaete*, &c. Ac denique

quae *à tempore*. Idem lib. vii. Ep. ad Atticum Epist. 8. *Habebamus autem in manibus Antonii concionem, habitam x. Kal. Jan. in qua erat accusatio Pompei usque à toga pura.* Ceterum *orchestra* Graecis ὀρχήστρας, à saltatione. S. Isidorus lib. xviii. Orig. cap. 44. *Orchestra autem pulpitum erat scenae, ubi saltator agere posset, aut duo inter se dissutare.* Et Scholiastes Juvenalis ad illud Sat. vii.

Quaeque reportandis posita est orchestra catbedris.

Ait: *Orchestra* spatium in theatro dicit esse, quod pantomimo saltanti vacat. Ejusmodi autem & poetae legitur, in quo stans recitet. Sic viri docti isthaec emacularunt verba antea corrupta. Item senatus sedes destinata in theatris, & amphitheatris *orchestra* dicta, puto, quod pantomimorum alteri proxima foret. Habebat primos nimirum, proximisque scenae, & arenae usque ab podio gradus quatuor, aut quinque. Ita Vitruvius de orchestra theatri loquitur lib. v. cap. 16. *In orchestra autem senatorum sunt sedibus loca designata, & ejus pulpiti altitudo ne sit plus pedum quinque, ut qui in orchestra sederint, spectare possint omnium agentium gestus.* De ista loquitur in praesentia Petronius orchestra. Post illam statim equestris erant, quae quatuordecim gradibus constabant. Deinde plebi spatium magnum, gradus plures, ubi hera Chridis, quos deperiret, accupatur. Latius autem de orchestra, alii jam in theatris suis, & amphitheatris.

Quatuordecim.] Sic quatuordecim, sine adjectione Suetonius in Augusto cap. xl. *Quum autem plerique equitum, attrito bellis civilibus patrimonio, spectare ludos è quatuordecim non auderent, metu poenae theatrialis.* Macrobius etiam cap. 3. lib. ii. Saturnal. Deinde quum *Laberius in fine ludorum anulo aureo honoratus à Caesare, è vestigio in quatuordecim ad spectandum transiit.*

Et in extrema plebe quaerit, quod diligit.] Sic Sentiū Augurinus:

Et quaerit, quod amet.

In extrema plebe, hoc est in loco tertio, & summa cavea, ubi extremi gradus populo adtributi, unde *popularia* vocata. Suetonius in Claudio cap. xxv. & in Domitiano cap. iv. *Dieque proximo omne genus rerum missilia sparsit: & quia pars major intra popularia deciderat, quinquagenas tesseras in singulos cuneos equestris & senatorii ordinis pronuntiavit.* Dispartita ergo tria loca, orchestra, equestris, popularia, tribus populi Romani ordinibus, senatui, equiti, plebi, scilicet.

Nolo tibi tam valde placeas.] Illud Ovidii est iii. de Arte de comitis adulescentibus loquentis:

Praecipue, si cultus erit, speculoque placebit.

Parissime, ut Arbiter, Martialis item lib. iii. Ep. 55.

NOLO, peregrinis PLACEAS TIBI, Gel-
lia, nugis.

Et lib. v. Ep. 59.

----- NOLI TIBI. Cima, PLACERE.

Terentius Prologo Heautont. belle usurpavit:

----- Ut adulescentuli

Vobis placere studeant potius, quam sibi.

Glossae veteres: Sibi placens. Ἀδελφός, Ἀδελφός. Cornelia Gracchorum mater heroïna facundissima in quadam epistola: Et, si perseveras, vereor, ne in omnem vitam tantum laboris culpa tua vernacipias, uti in nullo tempore tute tibi placere possis.

In crucem mittam.] Venuiste sane dictum. Crux hic pro cruciario, ut superius diximus. inquit dicacula numquam succubuisse servo, eumve amplexam. Vere nam supplicium servile crux. Vide, ut distinxit Caesar militum ac servorum supplicia, referente Hirtio de Bello Hispan. Ea nocte speculatores prebensi servi tres, & unus ex legione vernacula: Servi sunt in crucem jublati, militi cervicis abscessae.

Flagellorum vestigia.] Et hocce de servis quoque accipiendum. Itaque adversus genuinam lectionem frustra est Criticorum pruritus. Rursus ad libidinem sordidam redit ingenuarum, effertque mira exaggeratione. nam quum prae verberum immanitate stigmatici servi necessario relinquere, aliter fieri non poterat, quin saepicula oscularentur ea vestigia impudicae matronae. Flagris ac loris caedi, inliberale ac servile fuisse, nemo nescit. Unde sat hic opportunus Plauti festivus jocus Poenulo II. I. 186. tergum servi flagellis secti ostreatum vocantis, hoc est, stigmatibus verberum, ac vibicibus, duratum, ut testae sunt ostreorum. Sciens autem sexcentos alios praetermitto.

Etiamsi ancilla sum, &c.] Fuere olim & id genus superbientes ancillae, quae & fuere nobiles, qui ejusmodi sordibus calerent. Eleganter Romanæ lyrae princeps Horat. lib. I. Carm. 33.

Ipsam me melior quam peteret venus,

Grata detinuit compede Myrtale

Libertina, fretis acrior Adriæ

Curvantis Calabros sinus.

Luget plane suam sortem, factus quippe, licet non ingratis, ipsufmet mancipium libertinae. Id etiam Agathias Scholasticus ut intolerabile inter anorum recenset incommoda lib. VII. Anthol. Epigr. 80.

Ἦν ὁ μὲν ἰὼν ἱερειανίδι, τλῆθι καὶ αὐτὸς
δεδούλωτο, δὲ δὴ δουλοῖσι γινώσκοντι.

Si vero misceris propriae ancillae, perfer & ipse

Servus alternatim servae fieri.

Tali ergo libidine flagrantes ancillarios antiqui vocabant, ut Seneca docet lib. I. de Benef. cap. 9. & Martialis lib. XII. Ep. 58.

Numquam tamen, nisi in equestribus, sedeo.] Ma-
net adhuc in metaphora scortillum, lepidumque
schema exhibet ingeniorum illa disparitas. Eque-
stria sunt loca equitibus destinata. eis videlicet
Leges Roscia & Julia XIV. gradus assignarunt in
theatris & amphitheatris. In ipsis tamen sedere
non licebat equitibus illis, qui sive suo, sive
fortunae, vitio decoxissent. Sed hocce protri-
tum. Equestria ἀνδρῶν saepius scriptores prisci
dixerunt. Sic Seneca Rhetor. Contr. 18. D. Ju-
lius ludis suis mimum produxit, deinde equestri il-
lum ordini redditum jussit ire sessum in equestria.
Sic & Philosophus Seneca lib. VII. de Benef.
cap. 12. Suetonius in Caligula cap. XXVI. & plu-
res alii.

Inter monstra numerare.] Quicquid natura sua
degenerans est, proprium monstrum nuncupatur.
Cornelius Fronto: In monstro rectus ordo naturae
vertitur. Recte ergo monitum nunc Arbiter,
quum utraque a natura sua tam longe diversam
haberet libidinem.

Procedentibus deinde longius logis.] Valde haec
lectio mihi probatur. nam formula erat Roma-
nis, velut vernacula, familiaris, longi logi. Hi-
spani dicunt, Cuentos largos. Plautus Menaechm.
Act. V. sc. II.

Loquere, uter meruisti culpam, paucis: non
longos logos.

Alia vero Arbitri exemplaria praeferunt, locis.
quod idem prorsus est. Nonius: Logi, à Graeco
λόγοι, sermones, vel dicta ridicula, & contem-
nenda. Etiam usurpabant, ut nugae. Persius
Sat. II. Turpilius Canephoro:

Testamentum ergo celabis? logi.

Terentius Phormione Act. III. sc. II.

PRAE. Foeneratum istuc beneficium tibi pulcre
dices. Do. Logi.

In platanona.] Id est, platanetum, locum ubi
plures platani. Seneca Ep. 55. Platanona medi-
tricus, & à mari, & ab Acherusio lacu receptus,
Euripi modo dividit. Sic & Martialis lib. III.
Ep. 19. Platanus arbor ad opacandum locum tan-
tum idonea est, unde ei nomen πλάτωνων.
De illa & ideo Plinius sic lib. XII. cap. I. Quis
non jure miretur arborem umbrae gratia tantum ex
alieno petitam orbe? Adeo ergo tantum, ut vel
maritandis vitibus utilis non sit. Propterea Ho-
ratio coelebs haud invenuste nuncupata, & vidua
Martiali. Umbra tamen admodum celebris fuit.
Petronius ita cap. cxxxI.

Nobilis aestivas platanus diffuderat umbras.

Plures. idcirco sub platanis, opacitate quidem
earum mirifice adlectante, crebriter convivaban-
tur veteres. Virgilius IV. Georg.

Jamque ministrantem platanum potantibus um-
bram.

Etiam Horat. lib. II. Carm. II. Unde genialis
(li 3) Ovi.

Ovidio adpellata x. Metam. & pluribus mirum in modum in delitiis habita. Macrobius refert lib. 11. Sat. cap. 9. Q. Hortensium platanos suas vino irrigare consuevisse. Et, Xerxem aliam in Lydia adamasse, Aelianus lib. 11. de Var. Hist. cap. 14.

Itaque conlegit altius tunicam.] Mire gestum exprimit abire parantis, ut supra jam notabamus ad verba cap. XIX. *Et praecincti certe altius eramus.*

In eum daphnona, qui ambulationi haerebat.] Δαφνών, lauretum, vel loretum. Martialis lib. x. Ep. 79.

Disposuit daphnona suo Torquatus in agro.

Et Ep. 92. laureum nemus vocavit. Laurus infructuosa quoque arbor est, sed quae pariter ornatui faciat, amoenitatieque. Ea de, ac platano, aliisque similibus Ulpianus de usufructu capiendus, Petronio inlustrando adpositissimo loco: *Esti forte voluptare fuit praedium, viridaria, vel gestationes, vel DEAMBULATIONES, arboribus infructuosas opacas, atque amoenas, non debet deicere.* Et Appulejus lib. xi. *Quaeque arbores earum tantum umbra contentae, & steriles, austrinis laxatae statibus, &c.*

Laterique adplicat meo mulierem.] Minus nequitiae hic quam alias πρὸς lateri, quippe enim acu Ovidium tetigit El. 10. lib. 111.

Quanto ego non fixus lateri spatiantis adbaesi? Unde & Martialem interpretor Epigr. 68. lib. vi.

----- *Ille tuum, Castrice, dulce latus.*
Hic tibi curarum socius, &c.

Ibi ergo addidum itidem tantum comitem equidem agnosco. uti apud Catullum Carm. 21.

Haeres ad latus, omnia experiris.

Omnibus simulacris emendatiorem, nulla vox est, quae formam ejus possit comprehendere.] Utrumque pariter conjunxit Simocritus quadam epistola amatoriae hisce nempe verbis: Τὸ δὲ θεῶν ἔργον λόγῳ ἐκφράσσειν, οὐδὲ ζωγραφῆς χεῖρες μὴ δύνασθαι. *Spectaculum vero neque sermo expresserit, neque pictoris manus facile fuerint imitatae.* Porro cum simulacris conlatae olim formae emendatissimae cultis scriptoribus. Sic de Ephefina Melite amore percita Achilles Tatius inquit lib. v. Γυναῖκα δὲ ἐξέμνηεν ἐπὶ αὐτῇ πάντοτε καλῶς, ὥς τε ἀνὶ ἰδὼν αὐτῆς εἰποις ἀγαλλῆσθαι. *Feminam enim ipsius amore usque ad furorem incendit formosissimam, adeoque ut, quum videas, quoddam judices simulacrum.* Sic & Philostratus de formoso adolescente loquens lib. v. Κατάπερ τὸ Ἐρωτὸν οἱ γεννησασκῆνοι. *Non secus atque artificiose fabricata Mercurii simulacra.* Princeps vero Lucianus hic, dum in imaginibus Pantheae absolutissimam formam cum pluribus confert praeclarorum artificum insignioribus simulacris, immo potius fumens quod in quaque

imaginum fecit artifex eximium, unicam conficit longe omnium praestantissimam. quae videtur & Arbiter adumbrare voluisse, quum paulo post os Circes verbis illis depingit. *Et osculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit.* Lucianum, moneo, adi, operam haud ludes. Barthium item ad Cyneget. Gratii, ubi de translatione & emendatiorem.

Formam.] Pulcritudinem, uti supra jam diximus, Arbiterque pluries usurpavit.

Crines ingenio suo flexi per totos, &c.] Duae sunt hic laudes eximiae. prima scilicet, crines natura sua, haud ullo artificio, crispulos esse; altera, ita nempe à natura fuisse levidenti crispitudine inflexos, ut nequitiam id foret impedimento, quo minus per humeros libere fluirent. Similem comae habitum graphice Appulejus descripsit lib. 111. Fab. Miles. patefecitque perspicue Petronii animum: *Uberes enim crines, leniter emissos, & cervice pendulos, ac deinde per colla dispositos, sensimque sinuato patagio residentes, PAULISPER AD FINEM CONGLOBATOS, in summum verticem nodus adstrinxerat.* Sic rursus, breviuscule tamen, lib. i. *Famque primum crines uberrimi, proluxique, & SENSIM INTORTI, per divina colla passim dispersi, moliter destuebant.* Eadem prorsus & Manilli mens verbis illis lib. v.

----- *Tortos in fluctum ponere crines.*

Ita etiam Eustathius in Prudentiae imagine lib. 11. Ὁ πολέμαρχος ὀψύως πρὸς τὰς ἄκρας ἠτοῶν τὴν παρθέναν, καὶ βοσρυχῶν μὲν ὡς εἰκός. *Vertimus: Capillus in cincinnulos decenter conversus per totos virginis humeros eleganter effusus est.* Aelianus quoque de Aspasia lib. xii. de varia Historia cap. i.

Ingenio suo.] Id est, sponte sua, vel natura. Nonius: *Ingenium veteres dixerunt, & sua sponte, vel natura.* Naevius *Lycurgo*, &c. Pariter Donatus ad illud Andriae Terentii: *Bonum ingenium narras adolescentis.* Nec aliud fors Callistratus voluit in Cupidinis imagine: *ἡλεῖται τῇ τελεῇ καὶ ὁδῶν καὶ νότῃς χεῖρνα.* *Spontaneo crine per terga fuso.*

Per totos sese humeros effuderant.] Aspectu istud jucundum. ideoque aequè olim frequenter conspiciendas sic sese praebuerunt puellae formosae, ac ipsas exin scriptores politici commendarunt. Heliodorus in formosissimae Charicliae descriptione lib. i. Καὶ τὴν κῆμιν ὑπὸ τῷ στεφάνῳ βακχεῖον σοδαμένης, καὶ τοῖς νότῃς πλεῖστον ὅσον ὑποτρεχάσκει. *Coma sub corona bacchico more jactata, & totum per tergum sese effundente.* Passim Eustathius, & plures Graecorum. Ita & vetus Latii poeta Ledam depinxit:

Leda per albentes humeros fluitante capillo.

Tra-

Tradiditque ut summum lenocinium Naso 111. de Arte:

Alterius crines humero jacentur utroque:

Talis es adjuncta, Phoebe canore, lyra.

Numeratque inter eximia Tertullianus, descripseruntque prope innumeri. Appulejus autem eo unice prae aliis delectatus est, ut ex ejus ad Fotidem verbis colligere licet lib. 11. Milesi. Sed, ut mihi morem plenius gesseris, in effusum laxa crinem, & capillo fluenter undante, ede complexus amabiles.

Frons minima.] Et frontes breves antiquis, haud secus ac nobis hodie, fuere laudatissimae. Res jam occupata est aliis. Addimus tamen nos ex nostro penu magni convivii haud incondita appendicula. Laudem exin petitam nescit nemo. & contrario autem equidem praebeo convivium. Sic meretrix comparem insectatur apud Lucianum. *Εἰραρία. Διάλογ. Ἀβὲρ ἐκείνο θανούζω, ἢ καὶ ἐπὶ αὐτῶν αὐτῶν ὁ στρατώτης ἦτορ, ἐκείναι δὲ καὶ παλαιάτατι ἱερὰς ἱστῶν, ὅς ἂν ἐωράκει ὅτι μὲν ἱεῖρας αὐτῶν ἀρχαῖας ἔχοντων, καὶ ἐπὶ πολὺ ἔμμελῶς ἀπηγγέμεναι.* Caeterum illud miror, quidnam adeo laudet in ea miles iste, nisi, si omnino caecus est, qui non viderit, capillitium illam rarum habere, & in multam usque frontem redactum. Id autem magis mihi jam olim fuit dignum observatione, videlicet, naturae illi defectui praeferos, parissime aut nos, suppetitas quondam ivisse: Feminae calamistris in annulos cinnosque illud comae convertunt, quod potissimum totam frontem circumdat; minuunt & sic, obumbrantque id latitudinis illis scilicet visum minus decorum. Simillime & suo aeo factum ostendit Lucianus in Amoris hisce verbis: *Σιδρόα γε ὁρῶνσα πολλὰς ἀρσῶσαι φλογὶ λιανέται, βίᾳ τῶν ἑλίκων ἡλίτην ἀσπλέκῃ. καὶ περὶ αὐτῆς αἱ μέγας τῶν ὀφθαλμῶν ἐφ' αὐτὴν κινεῖται καὶ βαρύνει τὴν μετώπῳ μεταίχμιον ἀφίπτοι.* Et ferrea instrumenta ignis modica flamma calefacta cinnorum flexus inter se vi quadam implicant. At curiosius quidem compositae illae, & ad supercilia usque adtractae comae, breve interstitium fronti relinquunt. Idemmet omnino insinuat Commodianus, poeta vetus, & nondum typis excusus, verbis illis:

----- *Et ad speculum cinnos fronte reflexos.*

Sic locum Gaulminus, vir doctus, emendavit notis ad Eustathium, quum, ad *speculum*, inveniret exaratum. Et alibi ipse scriptor:

Lavatis comulas gratulatim fronte reflexas.

Ubi, *granulatim*, haud inepte legit idem Gaulminus.

Et quae radices capillorum retro flexerat.] En crinium Circes tertia & insignis commendatio, licet cum fronte quoque isthaec communis sit. Retroflexerat enim puella capillos antependulos: itaque aliter esse non poterat, quam eorum,

modo adscititii ne forent, conspicerentur radices, eorum saltem inquam, qui à fronte circumcirca pullulascerent. Id autem maximi haberi, ideo animadvertitur plane, quod adulterinarum comarum usus esset quondam creberrimus. Eaque propter ab Arbitro hic notatum signanter, immeritoque ab interpretibus praetermissum. Ovidius inquit 111. de Arte:

Femina procedit densissima crinibus emittis:

Proque suis alios efficit aere suos.

Nec pudor est emisse. palam vagare videmus

Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.

Aperte & Petronius supra cap. cx. meminit, passim Martialis, & Graeci Epigrammaticarii, Lucianus Dialogis meretricis, Aelianus de Var. Hist. & innumeri alii.

Et rursus confinio luminum paene permixta.] Commendatae olim, quae pulcritudine insignes, à superciliorum quoque commixtione. hoc est, brevi adeo interapedine ea habere disjuncta, ut anceps in confinio luminum divortium relinqueretur. Sic elegantissime Venus hocce Mariae dedit novae nuptae Honorii, ejus formam extollens apud Claudianum vers. 167. hiisce verbis:

Quam juncto leviter sese discrimine confert

Umbra supercilii.

Μίξορρον & Cratinus vocavit sic *supercilia miscentem*, uti testatur Pollux. Splendidum jam & hinc clariorem mutatur Ovidius lib. 111. de Arte:

Arte supercilii CONFINIA NUDA repletis.

Unde & pretium id genus superciliorum cognoscere sat licet: fucio igitur ea feminis quaesita, quibus natura scilicet haud concesserat. Itidem & parum viris, quod &, *supercilia producere*, dicebatur. Juvenal. Sat. 11.

Ille supercilium madida fuligine factum

Obliqua producit acu.

Fuligine igitur productum supercilium, aliisque, quae absque dubio haud defuissent, medicaminibus. Tertullianus de Hab. Mul. cap. 2. *Et ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producantur.* Inibi ergo, scilicet in confinio luminum, notam quamdam habuisse Helenam feminarum pulcerrimam, Dares Phrygius memoriae prodidit in characteribus.

Oculi clariores stellis.] Oculi cum stellis conlatis omni genti, omni aeo. Vetus Poëta:

Pande puella stellatos oculos.

Et Martialis Ep. 42: lib. 1v.

Lumina sideribus certent.

Sic Aristaenetus vernans scriptor extrema Ep. 10. lib. 1. passimque omnes, & nos alibi.

Nares paullulum inflexae.] Etiam oris elegantia, aduncus leviter nasus. Notarunt jam alii. *Γρυπὰς* Graecis est. ita apud Aelianum *Aspasia ὀλίγον γρυπὸς*, quemadmodum apud Petronium

Circe;

Circes nares paullulum inflexae. Inde Demetrius Syriae regis filius Grypus ab naribus est cognominatus. Habitum etiam & physiognomis id nati genus in pretio, nobile quiddam quasi ac regium prae se ferens. Aquila namque, à qua trahit similitudinem, regina avium censetur. Fuit itidem magni & apud Persas factum, sicut de Cyro memorant Plutarchus, & Xenophon. Idem ego etiam in Faustinae imaginibus animadverti, numis praecipue, feminae sane, quantum est memoriae historicorum, formosissimae.

Osculum.] Osculi hujus supra jam meminimus. Addimus nunc insuper, eximium hic ab ore parvo petiisse pulcritudinis encomium, uti fecerunt alii, magni quippe & id fecerunt antiqui. Ostendit aperte Plautus in Poenulo v. 11. 153. dum, inter alias, illam quoque oris elegantiam recenset.

Specie venusta, ore parvo, atque oculis pernigris.

Itidem Varro: Sed & oculi subpaetuli nigellis pupillis quandam bilaritatem significantes animis, rictus parvissimus. Et alibi: At rictus oris candidi parvissimus.

Jam pedum candor intra auri fragile vinculum positus.] Calcei hoc genus fenestrari perforatique frequenter quondam in usu habitum Graecis, & Romanis; feminis tamen potissimum, quod vix eo uti, excepto remissionis tempore (puta, convivii, & spectaculis destinato) sine dedecore viri possent. Tales igitur erant soleae, sandalia, crepidae, Gallicae, Tyrrhenici, Baxeae, Obstrigilli. Inutile jam exempla aggerere, quum res in aperto sit, aequaeque viris doctis, qui de antiquorum calciamentis scripsere. Leviter tamen, quae ad Petronii illustrationem faciunt, hinc inde excerptimus. Sic Glossae: Σανδάλιον. Gallicula. & Solea. σανδάλιον. Sunt & A. Gellio lib. x. cap. 20. crepidae, sive crepidulae, soleae vocatae, & Cicero 11. Philipp. Gallicas pro crepidis usurpavit. Idem ergo solea, sandalium; crepida, & Gallica, sive Gallicula. Mirifice autem ad rem Pollux lib. vii. cap. 22. de Tyrrhenicis loquens: Τυρρηνικὰ, τὸ καὶ πῦμα ξύλον τετραδάκτυλον. οἱ δὲ ἰμάντες ἐπὶ χροῦτοι. σανδάλιον γὰρ ἦν, ὑπέδρασε δ' αὐτὸ Φειδίας τὴν Ἀθηνᾶν. Tyrrhenici, quorum solea lignea, quatuor digitorum latitudinis: lora autem inaurata, erat enim sandalium: hoc Minervam induit Phidias. Prorsus ferme Circes describitur calceatum. Tyrrhenici omnino sunt, quae Tyrrhena vincula Virgilio in viii. Sic pariter & Cephisodorus Comicus in Trophonio:

Σανδάλια τε τῶν λεπτοσχιδῶν,
Ἐφ' οἷς τὰ χροῦτ' ἐπέειν ἄνθεμα.

----- Sandalia vero ex tenuiter perforatis,
Quibus aurei flores insunt.

λεπτοσχιδῆς, vocat calceos fenestratos ac superne apertos, uti Pollux eodem in loco interpretatur. Σχίσαι, πολυτελὲς ὑπόδημα, καὶ ἄνθημα. αὐτὸς δὲ καὶ λεπτοσχιδῆς ὀνομαζόμενος. Fenestrati, pretiosi calcei, & perforati, quos etiam λεπτοσχιδῆς nominaverunt. Addit etiam Comicus χρυσὰ ἄνθεμα, flores aurei, nempe, qui superiore erant pedis parte, ubi vincula in nodos complicabantur. Parissime nos eadem in calceis vinculorum ornamenta adpellamus, flores, rosas, rosetas. Vidimus ergo jam aurea illa calceorum ligamina, quibus Circen induit Petronius, Polluci laudata, & Cephisodoro. De ipsis quoque & accipiendus Clemens Alexandrinus lib. 11. Paedag. cap. 11. Χαίρειν ἑαυτοῖς τὰς ἐπὶ χροῦσας τῶν σανδαλίων μηχανιστέχνιας. Valedicendum est inanibus sandaliorum aureis artificibus. Et saepe alias. Fallitur ergo scriptor de Calceo antiquo, dum adseverat, sandalia ex calceamentis fuisse pedem omnimodo obtegentibus. quod miror valde, viro docto excidisse. Simillimi quoque erant obstrigilli, & Baxeae, quas & à Crepedis parum aut nihil distinguunt antiquarii, adheruntque calceamenta fuisse philosophorum, & sacerdotum, Appulejus autem evincit lib. 11. & xi. Metamorph. Sed crepidatos quis illos nescit?

Vinculum.] Et vinculum proprium dictum de ejuscemodi calceamentis, minime vero de pedem undequaque munientibus: & apte quidem, nihil quippe praeter illorum vincula superiori pedis parte visitur. De ipsis ergo capiendus Manilius lib. v. Astron.

----- Nec insunt tegmina plantis.

Quod ejus non vidit interpres, quum locum emendare conabatur, immo perdere. Inde ἀπλὰς vincula ipsi calcei pluribus scriptoribus, aequae ac Petronio, vocati. Ovidius lib. 11. Fast. loquens de Hercule ornamentis muliebribus induto:

Fregerat armillas non illa ad brachia factas:
Scindebant magni vincula parva pedes.

Et 5.

----- Habent gemini vincula nulla pedes.

Ac saepius alias. Itidem Tibullus lib. 1. Eleg. 5.

Vinclaque de niveo detrabet ipse pede.

Saepe etiam Virgilius, & plures alii. Praebeo & hinc lucidam faciem nostro poëtae principi Garsiae Lasso, dum calceum sic Hymenaei stylo depingit limatissimo Eclog. 2.

Estaba el Hymeneo alli pintado,
El diestro pie calçado EN LAZOS DE ORO.

Graphice expressit idemmet Petronianae Circes calceamentum, perinde atque adpellationem, auri vinculum, reddens, Lazos de oro. Equidem tamen autumo, Arbitrum vati eximio haud in-

no-

notuisse; ast Manilius, qui *vincla* pariter illa vocavit *aurea*, alioque ex antiquis saepius vidisse, totus adfero. Adstruo magis adhuc Hymenaei calciamenta subitanea nostra observatiuncula. Haud proflus absimilia fuisse *vincula* & *soccos*, exin colligere est, quod, quum exsertum Ovidius supra Herculi *vincula* dederit, ubi amatorie induto postea Seneca in Hippolyto fascias crurales, nimirum & *soccos* Chor. Aët. 1. istis versiculis:

*Crura distincto religavit auro,
Luteo plantas cobidente focco.*

Seite igitur sic & Lassus noster *vinculis* calceatum fecit Hymenaeum, quum *focco* fecerit Catullus:

*Huc veni niveo gerens
Luteum pede soccum.*

Adrist & erudito Garfiae novissimo interpreti commentum nostrum, Doct. Dn. Thomae Tamalo de Vargas inquam, quem de ipso monui jam libens. Ipsus quidem Hesperiae nostrae decus & ornamentum singulare post Herrerii Sanctique lucubrationes illud addidit sat tempestiviter quo potissimum indigere Poëta videbatur, nimirum ferrum Criticum, quum, haud secus atque omnes scriptores prisca, exstiterit obnoxius & librorum oscitantiae, & temporum injuriae.

Parium marmor exstinxerat.] Elegans fumme translatio. Quemadmodum adstante sole ac luna stellae veluti exstinguuntur, perinde ac lucernarum artificialium lumen; sic enim coram majori candore marmor candidissimum. Hincjam & illud proxime superius claret: *Oculi clariores stellis extra lunam fulgentibus*. Notum est, ab eximia marmor Parium albedine plurimum antiquis commendari. Vide Plinium lib. xxxvi. cap. 5. Posthaec incidi in Epistolam elegantem Philostrati, ubi eadem proflus atque ego commentus est, quum rosis arefcere contigisse coram suis roseis deliciis finxit ludibundus: *Ὅσα ἤνεγκε (τὰ πόδα) παρὲνδοκίμειν· ὃ δὲ ἡνεγκε τῆς πρὸς σε ἀμύχης. ἀπὸ ἱμῶν τι εἶδεν ἐνδοξέστερα κρωτὸς, καὶ ἀτάλατο. ἔτα δὲ λύχνον πίπτει πρὸς ἡπιδεῖς μέλινον. καὶ ἄσπερ δὲ ὅταν ἀνελείπῃν ἡλίω μὴ δύνηται. Non tulerunt (rosae) improbationem, neque ferre potuerunt certamen tecum initum: sed, simul ac fragrantiorum cutem adtigerunt, suam vim perdidere. Sic etiam lucerna interit, vincta ab igne copiosiore: Et alia, quum solem adversum intueri non possunt.*

Inter coelicolas fabula muta taces? Quod idem est, ac si diceret, quum prius libidinem tuam sermonibus differrent coelicolae, nuncjam sane otium istud tuum, & amorum vacuitatem insectantur, exagitant, & fabulantur. Agnosce autem elegans antitheton, *fabula muta*. Inquit S. Isidorus lib. 1. Etymol. cap. 40. *Fabulas poëtae osan-*

do nominaverunt. Et M. Varro lib. v. L. L. ac S. Isidorus lib. 1. Etymol. cap. 40. Inde *fabulor*, exinque nostrum *fabular* antiquum, postea mutata *f. in b. Hablar.* ut sexcentis vocibus contigit.

Nunc erat à torva summittere cornua fronte:

Nunc pluma canos dissimulare tuos.

Haec vera est Danaë.] Prae aliis saepius tres haec Jovis μέλας φάσις scriptores plures retulerunt. Sat Palladae simillimum Epigrammatum testatur lib. vii Antholog. cap. Ep. 82.

Νῦν κατὰ γυνάσκα καὶ Διὸς ἄς ἀνέχεσθαι

Μὴ μέλας φάσις τῆς σοφίας εἴπῃ.

Ὅστις γὰρ Εὐρώπης, ὃ τῆς Δανάης, περὶ χέλιον,

Ὅστις ἀπὸ λῆος ἁλῆος ἐστὶ ἀπολειπομένη, &c.

Vertit Scaliger:

Mirum, quod non mutet ob hanc se Juppiter, olli

Irosco, rudis est: nil in amore videt.

De forma non Europae, Danaeae puellae,

Non ea concedat, candida Leda, tibi, &c.

Sic & Aristaenetus lib. ii. 2. Φίλῳ γὰρ Πυθιάδος τις, εἰ καὶ Ζεὺς ταῖς εἰς ἡμετέρας, ὃ καὶ νῦν γινόμενος διασέ. Quis enim amicus Pythiadi, nisi Juppiter propter te factus taurus, aut aurum, aut cygnus? Statius item Stellae epithalamio lib. 1. Sylv. 2.

Falsas huic pennas, & cornua sumeret aethrae

Reclor, in hanc vero cecidisset Juppiter auro.

Ita & alii.

Jam tua flammifero membra calore fluent.] Occultatur & hic extrema nequitia. prima namque fronte Jovis aureum stillicidium prae se fert Arbuter, clanculum videlicet profluens in sinum Danaë, in recessu vero profluvium potius (licet de Jove sermo sit) subintelligit Priapi. Opuluntur & illa membra, impudica vox, commenti argutiae. Petronius ipse inferius cap. cxxxii.

Quis vetat in tepido membra calere toro?

Pariter Carmen liberum haud semel. Item & id Artemidori lib. ii. cap. 6. Οὐδὲν οὕτως τα σώματα θερμαίνει, ὥσπερ πῦρ καὶ γυνή. Nihil tam corpora calefacit, quam ignis ac femina.

Cap. CXXXVII. *Risit tam blandum.*] Et supra hujusce meminimus loci. Sic lib. v. de Isidone dixit Eustathius: ἐρωτικῶς ἐκείνῳ ἀναισθητικῶς ῥισί. Id autem arte quadam, ei etiam adhibitis magistris. Quod innuit Ovidius:

----- *Discent etiam ridere puellae, &c.*

Praecepta plures antiquorum dedere, quae occurrunt passim. Monebant item & nequitiarum doctores, ut ipsae tantum scilicet riderent, quae scirent probe: aliae vero risum vitarent cane pe-

jus & angue. Id quoque praecepisse Nasonem, indicio est lepidissimum Martialis Epigramma 41. lib. II. ubi ejusdem refert carmen Phaleucium, ex quo autem opere illud sit, dubium. Ast sic apud Valerium est:

RIDE, SI SAPIS, O PUELA, RIDE.

Pelignus, puto, dixerat Poëta.

Sed non dixerat omnibus puellis.

Nam, quibus picei buxeique forent dentes, etiam si ridere doctissime scirent, ridendi facilitas prorsus erat interdicta. scio illud, SI SAPIS, aliter capi haud indecenter posse; sed longe prae alio quovis adrisit in praesentia nostrum commentum novissimum.

Ut videretur mihi plenum os extra nubem luna proferre.] Deformis namque luna, quum pallens latet sub nube. ea Lucani mens est lib. v. Pharf.

----- Tum lurida (luna) pallens

Ora tulit vultu sub nubem tristis ituro.

Virgilii item lib. III. Aeneid.

Et lunam in nimbo nox intempesta tenebat.

Ast vero quum os extra nubem profert, pulcriorem adhuc sese conspiciendam praebet, quam quum sudum est, quod hic indubie Arbiter voluit. Addidit os plenum, id est;

----- Postquam plenissima,

&

----- suos ignes coeunte cornu

Funxit.

Quod scite dictum, nam tunc longe pulcerrima. Seneca in Hippolyto:

Clarior quanto micat orbe pleno.

Corippus lib. II. loquens de filia Justinii imperatoris:

Luce sua plenam quae possit vincere lunam.

Mox digitis gubernantibus vocem.] Gestus iste loquentis optime illas decet puellas, quae elegantissimis manibus praeditae sunt. Sic Cicero lib. VII. Fam. Ep. 6. ubi de Medea loquitur Corinthiacis persuadente matronis, ne scilicet suum exilium vitio veterent: *Hoc tibi tam ignoremus nos amici, quam ignoverunt Medae, quae Corinthei arcem altam habebant, matronae opulentae, optimates: quibus illa manibus gypsatisimis persuasit, ne sibi illae vitio verterent, quod abesset à patria.* Contra vero, quibus deformes manus sunt, omnino ille vitandus est purgamento pejus & cadavere. Argute nequitiarum praeceptor in III. de Arte:

Exiguo signet gestu quodcumque loquatur,

Cui digiti pingues, & scaber unguis erit.

Ceterum nota mihi illa Ciceronis verba, *manibus persuasit.* Num ergo, quae so, manus ad persuadendum valent? maxime, inquit; tunc nimirum maxime, quum *vocem gubernant*, ut ait Petronius. Uterque enim *actionem* miram illa-

rum *feminarum* subintellegerunt, quae recte admodum, ut infra dicimus, quasi corporis quaedam eloquentia fuit habita: Illa quidem ars erat, quam Quintilianus *chironomiam* adpellat, quod manuum praecipue commotionem edoceret ipsis verbis convenienter temperandam. haud secus atque is, qui choreas agit, sono sese adcommodat.

Feminam ornata[m.] Hic interpretis vicem obit Tertullianus de Hab. Mul. cap. 4. nam ibi, quid *feminarum ornatus* sit, in hunc modum exponit, & ab *cultu* distinguit: *Habitus feminae duplicem speciem circumfert, cultum, & ornatum. Cultum dicimus, quem mundum muliebre[m] vocant: Ornatum, quem immundum muliebre[m] convenit dici. Ille in auro, & gemmis; & vestibus deputatur: iste in cura capilli, & cutis, & earum partium corporis, quae oculis trahunt.* Cum Varrone consentit, qui lib. IV. L. L. deducit *ornatum*, quasi ab ore natum. Sed saepe Afer ipse alias confundit vocabula.

Concilio tibi, & juvenis, sororem. habes tu quidem & fratrem.] Frater, & soror, inter verba *egredia* fuere olim, quo de jam plures. Argute Martialis lib. x. Ep. 65.

Quare define me vocare fratrem,

Ne te, Carmenion, vocem sororem.

Habe tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere.] Curiosam hancce amantium diligentiam nescio an satis ceperint interpretes. Id enim inprimis cordi amantibus semper fuit, initio videlicet coeuntis cujuslibet gratiae sedulo inquirere, an pectus illius, quem deperant, alio num intempestiviter teneatur amore. Nam illud sane cogitant, quo minus unice diligantur, potissimo fore impedimento. Isthac plane est apud Ovidium Helenae maxima sollicitudo, tunc primum quum Paridis exstitit amore saucia; indeque pernovit, prius Oenonem amatam, ac postea illi fuisse destitutam. Inquit ergo Epist. ad Paridem:

Tu quoque dilectam multos, infide, per annos

Diceris Oenonem deseruisse tuam.

Nec tamen ipse negas, & nobis omnia de te

Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.

Eodem gradu venio.] Et magnos viros olim cepit immanis jugulandi scripturas infontes libido. hic vir summus scribebat, *eodem gradu veniae.* perperam, sic prorsus sententiae leporem adimeret, qui nunc totus est in amoris cognatione nequissima.

Ad hoc templum amoris gratis accedere.] Argute sane, ut Circes hic eximiam pulcritudinem extollat, ipsam *templum Amoris* adpellat. feminae quippe formosae, & ad amorem conciliandum praestantes, Amoris jure merito poterunt *ventia* templa vocari, quum nusquam alias majori

jori cum reverentia Amor colatur. Ipsae enim omnino possunt medullitus amari, & ille cultus Amoris potissimus est.

Sine quo non potes vivere, &c.] Sic Appulejus lib. x. Fabulae Milesiacae: *Amo, & cupio, & te solum diligo, & sine te jam vivere nequeo.* Propertius El. 28. lib. II.

Si non unius, quaeq; miserere duorum,

Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.

Nec aliud vult Eleg. II. lib. I.

Aut sine te vitae cura sit ulla meae?

Quemadmodum ego te volo.] *Velle, ἀπλῶς, amare est.* sic S. Prosperus docet lib. I. de vocat. Gent. cap. 3. *Quid autem est amare, nisi velle? aut, quid est odisse, nisi nolle?* Disertim Ovidius El. 19. lib. II. Amor.

Si tibi non opus est servata, stulte, puella:

At mihi fac serves, quo magis ipse velim.

Ita & vetus interpretes Bibliorum Genes. cap. xxxiv. 19. *Quia volebat filiam Jacob.* id est, eam amabat. Nos etiam simpliciter usurpamus: *Como io te quiero, & cum adjectione, ut Bene Vello, Querere bien.* Catullus Carm. 76.

Ut jam nec bene velle queam tibi, si optima fias.

Ita & malle usurpat Petronius cap. xcii. *Malo te, inquam, quam balneum totum.*

Tanta gratia conciliabat vocem loquentis.] Et hic quoque commendat actionem, quae vita & spiritus orationis Ciceroni est in Oratore, & quasi corporis quaedam eloquentia. Recte ergo Petronius gratiam adpellavit summam hancce in dicendo virtutem. Ita Ovidius XIII. Metamorph.

--- *Nec abest facundis gratia dictis.*

Item Propertius lib. I. El. 2.

Unica nec desit jucundis gratia verbis.

Quod & ejus eruditus interpres Passeratius vidit.

Conciliabat vocem.] Sic usurpavit supra cap. cix. *Epulaeque ad certamen prolatae conciliant hilaritate convivium.*

Inter auras canere Sirenium concordiam.] Proba isthaec, immo vera mihi lectio est, itaque illam sollicitare, injurium. Qui autem, *intus canere*, malunt scribere, quid de auras cogitant, sive aures, faciendum, nam vocem istam retinet & librorum concordia? Ceterum frequens fuit quondam Sirenium suavi cum puellarum voce conlatio. Heliodorus de Chariclia loquens lib. I. Ἰσὶ δὲ τῶν λόγων, ὡς περὶ τινὸς Σειρήνων, κεκλημένους. Rursus autem illius oratione tamquam alicujus Sirenis cantu demulcebatur. Aelianus de Aspasia lib. XII. ποικιλίστη, cap. I. Φώνημα δὲ εἶχεν ἡδὺ, & ἀπαλόν, εἶπεν ἂν ἡς λαλῶντος αὐτῆς ἀκρίειν Σειρήνας. Vocem habebat suavem, & teneram, ita ut, ipsa loquente, Sirenem audire te diceres. Princeps autem hic Pau-

sanias, quum in Atticis inquit: Εἰάθαι δὲ ἐνὶν εἰς ποικιλίστην & λόγων & ἰσχυρῶν Σειρήνῃν. Vertit Amasaens: *Obtinuit certe consuetudo, ut nunc etiam, poemata, & orationum quodvis genus, in quo insit suaviloquentia, cum Sirenis cantu conferatur.*

Deae nomen.] Puellas olim pulcerrimas, non aliter ac deas, venerabantur, dearumque adpellatione ac reverentia prisci colebant. Huc omnino referri debet, quod paullo ante dixit ipse Polyaeus: *Immo, inquam ego, per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores admittere: invenies religiosum, si te adorari permiseris.* Ac, ne me judices ad hoc templum Amoris gratis accedere, &c. Haud leviter hocce Appulejus firmabit fabulae initio Psyche & Cupidinis, potissimum, ubi de illa loquens lib. IV. inquit: *Puellae supplicatur, & in humanis vultibus Deae tantae numina placantur: & in matutino progressu virginis victimis, &c. per plures lineas.* Inde passim cum deabus simplex pulcerrimarum conlatio, & additis quoque dearum nominibus, apud scriptores veteres reperitur. Pati autem cum illis componi, & olim fuit quibusdam religio; ideoque vehementer id lenocinium averfatae sunt. Sic Panthea illa pulcerrima feminarum à Luciano nempe talem adfentationem aspernata est. Ipsi vero, haud noviter indecenterve illud fecisse, evincere conatur in de Imaginibus, quem vide sat adpositum Dialogum. Audax quoque & Arbitrarius est in ejusmodi conlationibus. Inlustris enim locus ille cap. cxxxviii. *Quid huic formae aut Ariadne habuit, aut Leda simile? quid contra banc Helene, quid Venus, posset? Ipse Paris dearum lividinantium iudex, &c.*

Nec mea mater, dum placet, labentis mundi cursum detinuit.] Ad matrem Circes veneficae, Solis progeniei, Persem nuncupatam, adludit indubie: minime vero ad ipsam Circem, uti nonnulli volunt dormitantes interpretes. Efflictim amatam Soli, constat, Persem fuisse; ideoque, dum illi pulcerrima placet, quid mirum, si cursum suum detinere, in coeloque diutius haerere, fecisset? Sic etiam dum placet debet interpretari, uti & Arbitro saepius est. Ita in Polyaeo codicillis cap. cxxx. sat impudice: *Placebo tibi, si me culpam emendare permiseris.* & alias, tandem vero in fragmentis:

--- *Tu sola placere*

Vel spoliata potes.

Verba autem, *labentis mundi cursum*, de sole, mundi anima & vita, coelove, commode capienda. Orpheus Hymno in Solem:

Χρυσόλυρον, κόσμος τ' ἐναρμόνιον δοῦμαι ἔλκων.

Auream lyram habens, concinnum mundi cursum trabens.

(K k 2)

E

Et Macrobius in II. de Som. cap. II. de anno agens mundano inquit : *Unde & mundanus dicitur, quia mundus proprie coelum vocatur.* Et noster Mela initio operis : *Omne igitur hoc, quicquid id est, cui mundi, coelique nomen indidimus.* Itaque plures poëtae usurparunt. *Detinuit* ergo solis curium, ut Leucothoë quoque apud Ovidium in IV. Metamorph.

Havebo tamen, quod coelo imputem.] Tamquam beneficium. Sic verbo *imputare* usi veteres. Suetonius in Tiberio cap. LIII. *Imputavit etiam, quod non laqueo strangulatam in Gemonias abjecerit.* Similiter Tacitus, Plinius, Juvenalis, Quintilianus & alii inferioris aevi scriptores.

Curiosum.] Zelotypum interpretor, quod frequentibus vel Arbitrator aditruat; subdit : *Longe ab hoc loco frater est.* Aptè oppido. Zelotypi namque admodum curiosi sunt, omniaque occulta, clandestinoque peracta cupiunt pernoscere, quod genuinum est *curiosi* significatum. unde id Appulejanum in limine Metamorphoseon jam notet : *Non quidem curio sum, sed qui velim scire cuncta, vel certe plurima.* Ubi curio pro curiosus est, mens autem isthaec: equidem curiosus non sum, hoc est, qui res occultas cognoscere velim; cupiam tamen particeps fieri cujuscunque sermonis, modo propalam inter vos agitur. Longe vero à nobis Petroniani & Appulejani interpretes absunt. Inde ergo *curiosae artes*, *magicae*, & *curiosi*, magi dicuntur, quippe qui res occultas pernoscere satagunt. Ex dictis autem & Catullo nova lux oritur, qui pariter & zelotypos significavit ad Lesbiam :

Quae nec pernumerare curiosi

Possint, nec mala fascinare lingua.

Fascino namque potissimum invidi nocent, & zelotypi livore plane laborant.

Brachii mollioribus pluma.] Floride, more suo, Appulejus lib. III. Miles. de Fotide: *Tuam plumam lacteamque contingit cutem.*

Idaeo quales fudit, &c.] Homerum hic plane exprimit, concubitus describentem Jovis & Junonis lib. XIV. Iliados. quod enim haud indecore posset interpretibus praemoneri. Referam equidem Homerì locum, faculamque ita admovebo versibus elegantissimis. Jovi sane in monte Ida copiam sui recusaverat Juno, causans videlicet, ibi *περὶ φανταίῃσιν ἀπαντα*, patentia esse omnia. Sed postquam de nebula aurea nescio quid Jupiter cogitasset, certioreque fecisset uxorem, subdit magnus Poëta vers. 346.

Ἥ ῥα ἐ ἀνθρώπους ἐμάρπησε Κρόνῳ παῖς τὴν παρρησίαν,

Τότῃ σ' ὑπὸ χθρὸν δῖα φέεν νεοθήλεα ποικίλιν, Λαδὼν δ' ἐρσένεα, ἰδὲ κρόνον, ἰδὲ ὑάκινθον

Πυκνὸν ἐ μαιλακὲν, ὃς δ' ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔειρε γέ.

Τῷ ἐνὶ λεχέσθην, ἐπὶ δ' νεφέλῃν ἔσανθον Καλὴν, χερσίν. σιλπαὶ δ' ἀπέπαιον ἔειρεσαι.

Ὡς ὁ μὲν ἀτρέμας εὐδὲ παλῆς ἀνὰ Γαργάρεον ἄκρην,

Ἵππον, ἐ φιλότῃσι δαμείς, ἔχε δ' ἀγνῆς ἀκροῖαν.

Dixit sane, & ulnis complexus est Saturni filius suam uxorem.

Hos autem subter tellus divina produxit recentem herbam,

Latumque roscidum, & crocum, & byacintum

Denjum & mollem, qui à terra in altum elevabat eos.

Hoc thoro indormierunt: insuper autem nebulam induerunt

Pulcrum, auream: lucidi autem decidebant rores.

Sic hic quidem quiete dormiebat pater in Gargaro summo,

Somno & amore domitus: tenebat autem in ulnis uxorem. *

Fallitur autem, qui in eadem historia eadem descriptione uti Valerium Catonem in Diris adserit, quum alia prorsum in historia sit. idque magis admiratione dignum, quod ipse animadvertit, adluisse ibidem Valerium ad primum Jovis cum uxore concubitus, scilicet, ----- Prius conjux quam dictus uterque est.

Quod & Homerus ibidem tetigit vers. 295. quum inquit :

Οἶον ὅτε πρῶτον ἐμισγέσθην φιλότῃ

Εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλος λήθοντε τοκῆας.

Σὴν δ' αὐτῆς παρπαργίην, ἐπὶ τ' ἔφατ' ἔκτ' ὁμόμαζον.

Proinde ac quando primum misti sunt amore

In cubile ascendentes, dilectis clam parentibus.

Stetit autem ipsam ante, verbumque dixit, & elocutus est.

Idaeo vertice dixit, Homerus quippe, Ἰδῶς ἐν κρυψήτι.

Candidiorque dies.] Felicior, jucundior. Apud Suidam est : *Λευκὴ ἡμέρα, alba dies, ἡ ἀγαθὴ ἐπ' εὐφροσύνη, pro bona & hilari.* Et apud Hesychium : *Λευκὴ ἡμέρα. ἀγαθὴ. Candidus dies, laetus, jucundus.* Sed hac de re multa nos in *Antiquorum Calculorum Diatriba* cap. I. ubi & origo

* Vide Philostrati Epistolam amatoriam, cujus initium : *Καὶ τῇ Διὶ, ὅτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ Ἰδῇ τῇ ὁρεῖ, &c.*

origo etiam, unde, qui felix dies, *candidus*
vocaretur.

*In hoc gramine pariter compositi.] Clitophon apud Achillem Tatium extremo lib. v. Ουτε φραγμὸς ἡμῶν συνέβαινεν, οἷε ἀλλὰ τινὸς ἢ εἰς πύργου σκευὴν ἀφορδοῖσι. αὐτὰρ γὰρ ὃ ὁ ἴσας, & αὐτοχθιδὸς σοφίαις, & πάντα τόπων αὐτὰρ τέλει ἐμυθέσθην. Nobis neque stratum, neque alium ul-
limo ad venerem adparatum requirentibus. Amor enim sui ipsius artifex est, & quae opus sunt ex tempore adferens, ad sua ipsius arcana praeiis ad-
commodat locum. Faciunt huc & quae paullo infra nobis proferuntur ad verba illa cap. seq. Ex-
cussit exeatam solo vestem.*

Compositi.] Gladiatorium ac militare verbum est, *compono*, transferturque ad veneris rem, ut prope omnia verba militaria, exemplaue supra protulimus ad verba cap. XIX. *Paria composueram.*

Cap. CXXIIX. *Numquid spiritus jejunio ma-*
cer?] *Levicula* vox hic videtur *macr.* puto
scribendum *acer.* nam eo temporis oppido gravis
halitus esse solet. Idcirco Ovidius praecepit in III.
de Arte :

Cui gravis oris odor, numquam jejuna loquatur :

Et semper spatium distet ab ore viri.

Et iterum ibidem :

Quid, si præcipiam, ne fuscet inertia den-
tes?

Oraque suscepta mane laventur aqua ?

Bourdelot. edidit, acet, quod ego non improbo.

Numquid alarum negligens fudor?] *Negligens*, id est, foetidus, *μεῖον μὲν ὄσ'* nam qui munditiam negligunt, haud aliter quam foetidos esse, necessarium est. Coniunxit, ut Arbiter, Ovidius cum teterrima osculi anima lib. i. de Arte:

Nec male odorati sit tristis anhelitus oris,

Nec laedat nares vique paterque gregis.

Et rursus in III. olidum caprum cavere jubet :

Quam saepe admonui, ne trux caper iret in
 alas.

Perfusus ergo rubore manifesto, etiam, si quid habueram virium, peridi.] Veneris languentis causa isthaec saepius ferme potissima, parissime Ovidius in parissimi argumenti Elegia, lib. III. Amor. Eleg. 6.

Huc pudor accessit facti, pudor ipse nocebat:

Ille fuit vitii causa secunda mei.

Maximianus itidem :

Erubui , stupique , omnes verecundia mo-
tus

Abstulit, & blandum terror ademit opus.

Quaeso, inquam, regina.] Urbana olim amatorum compellatio, regina. Sic nobis hodie pror-

fus est, *mi Regina*. Martial. lib. x. Ep. 64. Pol-
lam adloquens:

Contigeris regina meos si, PoHa, libellos.

Sic & dominam compellabant amasiam. Arbitrari haud semel: fateor me, domina, &c. &, Curro nunc ad dominam. Ita Polyphemus apud Ovidium lib. XIII. Transformat.

Inveni, & divi, dominus precabimus illos.

Veneficio contactus sum.] Enervatorum & hocce
refugium. Ovidius in Elegia laudata :

Quid vocat & nervos magicas torpere per ar-
tes?

Forſitan impatiens fit latus inde meum.

Numquid indecens sum? numquid inconsta?] Utrumque complexus est Ovidius in principio ejusdem Elegiae :

*Aut non formosa est, aut non bene culta,
puella.*

Indecens, deformis est, sine lepore, nec partium inter se convenientia. Naso ipse El. 3.

Longa, decenyque fuit, longa, decenyque ma-
net.

De Circes autem pulcritudine multis jam vel
ipſus Arbiter. Non *incontam* eſſe, ſupra cap.
praecedenti, eademmet de ſe praedicat: *Si non
ſaſpiciſis ſceminam ornatam*. Utrouque etiam ex
illis elegantiffimis codicillis ſubdonari licet cap.
ſequenti: *Nam, quod ad me adinet, non timeo,
ne quis inveniat, cui minus placeam. nec ſpecu-
lum mihi, nec fama, mentitur*. Videtur, ergo
hinc ironica fuiſſe Circes interrogatio.

Rapuit deinde tacenti speculum.] Hic forsitan haud inepte quaeris, undenam eo loci ad manuum speculum comitissimae puellae? pusillum, inquam, indubie eadem, aut ancilla, gestarunt, quod moris erat. Conligo equidem ex Appulejo, qui plura in Apologia de speculis edidit. ubi inter alia: *Quod tamen crimen est, imaginem suam nosse? eamque non uno loco coram, sed quoquo vultis parvo speculo promptam gestare?* Alias vero, domi scilicet, *Specula totis parietibus*, ut inquit Seneca L. 1. Nat. Quaest. cap. 17. habuere profusae admodum feminae, *aure argentoque caelata, & geminis adornata.*

Et postquam omnes vultus temptavit.] Mentem Arbitri exprimit Tertullianus de Veland. Virg. verbis hisee : *Fam & consilium formae à seculo petunt.* Quod à Martiale potuit. mutuari lib. 18. Ep. 17.

Consilium fanae speculum.

Nec aliud Claudianus voluit Epithalam. Honor.
& Mariæ, ubi eleganter inquit: *Deus, tuus, tuus*

--- Speculi nec vultus egebat

Judicio.

Quo loci videtur adumbrare voluisse illud ejusdem Epigrammaticarii eodem lib. Epig. 18.

(Kk 3)

A3-

Addit & nitidum sacratissimis crinibus orbem,

Quo felix facies iudice tuta fuit.

Id autem lib. VIII. Ep. 52. censuram speculi vocavit. Pariter oratori speculum consulendum, monet Quintilianus lib. II. quippe qui totius corporis motus ac vultus debeat moderari, modulaminique accommodare verborum.

Excussit vexatam solo vestem. Agi res ipsa hic prorsus videtur, haud referri. Verbum est *veneris* vexare, qua notione saepius eo usus est Petronius, capp. scilicet 17. 106. 132. 139. quibus in locis & nos eo de loquimur. Vexata enim Circes erat vestis, subiecta namque fuit veneris conluctationi, qui lectus haud amantibus insuavis. Sic Ovidius Eleg. 4. lib. I. Amor.

Saepe mihi dominaeque meae properata voluptas

Veste sub injecta dulce peregit opus.

Propertius lib. I. Eleg. 4.

----- Et quae

Gaudia sub tacita ducere veste libet.

Et Eleg. 7. lib. IV.

Saepe Venus trivio commista est pectore misto:

Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Ipsam Aristaeus acute vocavit *πάλαμον αὐτοχόδιον* Ep. 2. lib. I. Simili etiam cubili, pallio, inquam, usum fuisse Sophoclem in re amoris, memoriae prodidit apud Athenaeum Hieron. Rhodius, quem vise lib. XIII. Dipnosoph.

Raptimque aedem Veneris intravit. Videtur, ut vota fusciperet, aut sacra faceret pro valetudine Polyaeni nervorum. Sic apud Plautum Curculione Act. I. sc. I. Phaedromus adulescens amore percitus vovit, se prima luce sacra facturum Veneri:

Nunc ara Veneris haec est ante horum fores,

Me inferre Veneri vovi jam tentaculum.

Amantes ergo ejuscemodi vota Veneri nuncupasse, haud dubium est. Ita & Priapo. sic profert is ipse de anicula:

Ne desit sibi, me rogat, fututor.

Et alibi:

Ne desit sibi, mentulam rogare.

Et puella quoque.

Pro quibus, ut semper placeat spectantibus, orat:

Tentaque ad exemplum sit sua turba dei.

Quae adposuit omnino ad mentem Petronii. eaque propter & Priapi fuere ejuscemodi minae:

Quaeque haec proterva carpsit manu poma

Puella, nullum inveniat fututorem.

Opportune autem in horto illo sacellum Veneris foret, nam & Venerem hortensem ethnici coluerunt. plane M. Varro lib. I. de re rust. sub principium. Sed omnium facetissime Lucianus quodam meretricio dialogo, qui locus rem totam mirifice inlustrat. Loquitur mater *είρωνικός*

ad Musarium filiam: *Ἄν' ἐκ τοῦτον ἐρασὺν ὄρωμαι, ὦ Μισάρειο, οἷόν τοι Χαίρειας ἐστὶ, δῦσαι μὲν τῇ παιδείᾳ δέσφ' Ἀσκήν μελέδου, τῇ δ' ἑρμείᾳ, καὶ τῇ ἐν κήποις, δαμάλιν ἐκατέρω, &c.* Ergo si talem amatorem postea inveniamus, Musarium, qualis Chaerea hic est, immolare oportebit nos, publicae quidem Veneri capram candidam, coelesti autem, & ei, quae in horti est, juvencam utrique, &c.

----- Effoljaque protulit aurum

In lucem tellus. Lucianus in Somnio sive Gallo: *Ἐπεὶ δ' Ἀφ' χρυσῶν τινῶν πολλῶν ὁ ἡδίστος ἐφίκετο, χρυσὸς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσὰ πάντα, ἐπολὺ ἐπαχρόμην χρυσίον.* Mibi vero per aureas quajdam portas dulcissimum hoc advenit somnium, & ipsum aureum undique, & aureis circumamictum, & auri plurimum secum adducens. Luculentus enim illis verbis interpres ibi Samofatenfis Philosophus, quem confer. Ipse Petronius supra cap. CIV. carmine haud absinillis argumenti:

----- Desessumque invenit aurum.

----- Animus quod perdidit optat,

Atque in praeredita se totus imagine versat. Mirifice istud Lucianus multis in Micyllo exprimit, Somnio jam laudato. In id usque adeo futor prolabitur, ut necesse habeat vel Gallus ipse eum increpare in hunc modum: *Ἐλὶ γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τ' ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανεὶς σοὶ ἦν, καὶ τίνα ἰδὲ λαμπρά ματαία ἀσφυλάττεις, κενὸν, &c., ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀρμυρὴν τίνα εἰδυμένην τῇ μνήμῃ μεταδιώκων;* Etiamnum tu somnium illud, quod dudum tibi visum est, in animum revocas, & inania quaedam observas simulacra, atque (uti loquitur poeta) evanidam quandam felicitatem memoria confectaris? Ad quem tamen Micyllus: *Ἀλλ' ἐδ' ἐπιλήσομαι ποτε, ὦ Ἀλεκτρυόν, εὐ ἰδοί, καὶ ὁφείας ἐκείνης.* ἤτοι μὲν πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀρθαλμοῖς ὁ ὄνειρος κατέλιπὼν ἤκετο. Immo illud scias, Galle, ne ullo quidem tempore umquam visum illius mibi venturam oblivionem: tantum mellis somnium aufugiens in oculis mibi reliquit.

Quod me Socratica fide diligit. Socratica fide, hoc est, honesta, verecunda. animi namque pulchritudinem sectabatur verecunditer Socrates: corporis vero eo tantum, quod ipsi non lateret, egregiam quandam virtutis ac praeclaram indolem prae se ferre formae quoque praestantiam. Prolaxe Maximus Tyrius pluribus Dissertationibus hocce evincere conatur, Philosophumque ab calumniis vindicare. nobis autem satis sit ex hoc loco proferre, qui totam rem inlustrat insignite. *Τῷ δ' Ὀκεράτῃ οὗ ἔρας ἦν καὶ μὲν τὴν σπουδὴν τοῖς ἀλλοῖς ὁμοίος, καὶ τῇ τὴν ἐπιθυμίαν ἀσφύρων, καὶ τῇ τὴν ἡδονὴν σαφροτέστερον, καὶ δὲ τὴν ἀρετὴν ὁμοχώτερον.* ὁρῶν δὲ αὐτῆς, ψυχῆς ἀνδρὸς σὺ μάλα ἀσφρανισμένον, οἶον εἰ ξυνεισὶς ποταμὸν καὶ λαμῶνι ἐπιπρόον. καλὰ μὲν ἔστι αὐτῆς ἀνδρὸς, λαμῶνι πρὸς ὅσον δὲ ὑπὸ τῷ ὄφειν. τῷ δὲ δύναι.)

δύναμις καὶ ψυχῆς ἀνδρὶ ἐμπεφυκυμένον σώματι κα-
λῶς ἐκλεχμύροντι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἐκλεχμύτι, καὶ
ἀλφεινῶν. καὶ ἐστὶ σωματικὸν ὄρεσις ἔδδεν ἀλλο, ἡ μελ-
λντος δρετῆς ἀνδρὶ, καὶ οἰονεὶ παροικίον καὶ ἄλλος ὡ-
ρεσιότις. ὥσπερ γὰρ ἔῃ ἡλίας παυμένη τις αὐγὴ ὑπὲρ
ἀκρων ὄρων, ἀγαπήθην ὀφθαλμοῖς περὶ αὐτῶν τῶν
προδοτικῶν ἔῃ μελλόντες ὡς καὶ τὸ λαμπρὸς ψυχῆς
προσέχῃ τις ὄρεσις ὑπὲρ ἀκρων ἔῃ σωματικῶν, ἀγαπή-
θην φιλοστοφίῳς περὶ αὐτῶν τῶν προδοτικῶν ἔῃ μελ-
λοντες. Ita Heinſius reddit: *At vero amor Socra-
tis diligentius studioque conſequendi ſimilis erat reli-
quis, libidinis differebat. Si voluptatem ſpectes,
temperantior; ſi virtutem, ſolentior: cuius ſons ἔ-
origo erat pulchritudo animi, quae corpore elucebat.
Ut, ſi fluvium pulcrum cogites, qui pratulum irri-
gat: flores enim, quamvis pulcri ſint, qui ſub aqua
ſunt, pulciores tamen aquae cauſa videntur. Idem
poteſt ſos animae, pulcro innatus corpori: illuſtratur
ab eo, elucet, ſplendorem ſuum transfundit. Ut
nihil aliud ſit pulchritudo corporis, quam futurae
virtutis ſos, ἔῃ maioris quaſi pulchritudinis praelu-
dium. Sic enim ſolis exortum praecedit fulgor
quidam in ſummitate montium, quo vebementer de-
lectantur oculi, quod aliud exſpectant: Ita animae
ſplendorem ſplendor aliquis in extremis corporis parti-
bus praecedat, quo plurimum delectantur philoſophi,
quia aliud mox venturum vident. Hunc prout
fuiſſe Petronii ſenſum de Socrate, convincunt
ſequentia: non tam intactus Alcibiades in praecep-
toris ſui lectulo jacuit. quae ſic & Plutarchus
confirmat in Sermone primo de Virtute. Alex.
paullo ante finem: Σακερῆτης ἡνείκεθ συγκειμη-
θέντος Ἀλκιβιάδου. Socrates ſe continebat Alcibi-
ade una dormiente.*

Cap. CXXIX. *Funerata eſt pars illa corporis.]*
Sic Maximianus:

Aſt ubi dilecti perſenſit funera membri.

Et alibi:

Hac me deſunctum vivere parte puto.

Sic & Martialis lib. XIII. Ep. 34.

*Quum ſit anus conjux, ἔῃ ſint tibi mortua
membra.*

Ovidius item lib. III. Amor. Eleg. 7.

*Noſtra tamen jacuere velut praeſentia mem-
bra.*

Ipfus Petronius cap. XX. *Sollicitaviſti inguina mea
nille jam mortibus frigida. cui conſonum illud
etiam Martialis lib. XI. Ep. 47.*

Nec levat exſtinctum ſollicitata caput.

Claudique Epigramma.

Summa petas, illic mentula vivit anus.

Et cap. CXXXII. *cui mire hinc acumen accedit:
Sed furciferae MORTIFERO timore luſus.*

Pars illa corporis.] Sic cap. CXXXII. *Cum ea
parte corporis verba contulerim. & ſaepe alias. Car-
men obſcenum:*

Falce minax, ἔῃ parte tui majore, Priape.

Et alias paſſim. Etiam videtur de femineo arvo
uſurpare Petronius cap. CXII. *Ne banc quidem
partem corporis abſtinuit.*

Codicilloſque mihi dominae ſuae reddidit.] Codicil-
li hic ſcripti genus ſolitum ad praefentes mitti.
Plane indicat Seneca extrema epistoſa LV. *Video
te, mi Lucili, quum maxime audio: adeo tecum
ſum, ut dubitem, an incipiam non epistoſas, ſed co-
dicillos, tibi ſcribere.* Item Tacitus lib. IV. An-
nal. de Sejano loquens: *Componit ad Caefarem co-
dicillos. moris quippe tum erat, quamquam praefen-
tem, ſcripto adire. Morem autem iſtum, prae-
ſentem videlicet ſcripto adeundi, primus excogita-
vit Caefar, Plutarcho referente, ejuſque ratio-
nem reddente. Δίγει] ἔῃ καὶ τὸ ἀλφεινὸν
τοῖς φίλοις ομιλεῖν, καίταρα πῶλον μεμνήσας,
τὴν καὶ παρῶν ἐντολὴν ὑπὲρ τῶν ἐπιεικῶν ἔῃ καί-
ρῳ, ἀλφεινὸν ἀχολιών, καὶ τὸ πόλιος τὸ μέ-
γετος, καὶ παρῶντος. Memorant enim praeterea
rationem cum amicis per litteras agendi primum ex-
cogitaſſe Caefarem, quum conloquendi coram de re-
bus neceſſariis tempus propter occupationum multitudi-
nem, atque Urbis laxitatem, ſpatium non daret.
Ipſum poſtea uſurpare Auguſtum, & Tiberium,
notum ex Suetonio, Macrobio, & Tacito. In-
fra hoc capite Polyaeſos: verbaque in codicillis
taſia impoſui. Hiſpani vocant, *Villetes*. an à vil-
la deducta vox, noſtrates docti viderint.*

CIRCE POLYAENO SALUTEM.] Vulgaris
iſthaec olim epistoſarum ἐπιγραφή, ſalutatione
nempe numquam contemta. Plauti non piget
exemplum referre ex Pſeudolo I. I. 39.

Pboenicium Calidoro amatori ſuo

*Per ceram, ἔῃ linum, litteraſque interpre-
tes,*

Salutem mittit.

Valde autem, quippe cum receptus eſſet mos
iſte, impudens velut habebatur epistoſa, quae
carebat ſalute. Plane ipſe Plautus Bacchidibus
IV. IX. 83. ubi quod in Mneſilochi litteris ſa-
lus initio ſcripta non erat, ſubdit Chryſalus:

Inde à principio jam impudens epistoſa eſt.

Lenones tamen indigni prout ſuſcepti, ad quos
illa mitteretur ſalutatio. Sic Pſeudolo IV. II.
56. ubi, Polymachaeoplacides miles Ballioni
lenoni ſcribit:

Salutem ſcriptam dignum eſt dignis mittere:

Te ſi arbitrarer dignum, miſiſſem tibi.

Nunc etiam languori, &c.] Hoc eſt, tantum
abeſt, ut querar, quin potius languori tuo gra-
tias ago.

In umbra voluptatis diutius luſi.] Argutiſſime
ſane umbram voluptatis adpellat, levem illam ini-
tium venerei conſictus velitationem. Fungitur
interpretis munere nec minori cum elegantia
Achilles Tatius lib. V. ubi de Clitophontis frigi-
ditate Melite queritur: Ἀλλὰ τὸ παλιν ὕδατος
πῶς

κότατον, προπατόρην καταφιλῶν ἕως ἀνέτης, ὡς ἄλλη γυνή. τις αὐτὴ ἢ γάμων ἢ σκιά; *Quin immo (quod omnium contumeliosissimum est) complexu meo, ex ipsi diffuvationibus aequae discedis, atque alia mulier. At quid hoc est, nisi nuptiarum umbræ?* Venit & Nonnus hic adpositus adfecta, quum lib. XLII. gaudium in somniis venereum σκιδρὸς γάμων vocat, hoc est, umbratiles nuptias. Convenit item rei mirifice & verbum ludere, quod & superius cap. CXXVII. pariter usurpat: *Mille osculis lufimus quaerentes voluptatem robustam.*

Negant enim medici, sine nervis homines ambulare posse. Notum est hoc satis ex Medicorum filiis, & eorum parente Hippocrate lib. II. Praedictorum. Ludit autem haud invenisse in ambigua nervorum acceptione. nam saepe pro parte illa corporis, qua homines sumus, nervus accipitur. fors, quia, ut tradit ipse Hippocrates, φλέβες καὶ νεῦρα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τινεσθὶν εἰς τὸ αἰδοῖον. Ex toto corpore venae, & nervi in pendendum procedunt. Plane expedit se post pauca argutula puella: *Recipies, inquam, NERVOS tuos, si triduo sine fratre dormieris.* Sic & Arbitrarius: cap. CXXXI. *Dicto citius NERVI paruerunt imperio.* & eodem capite:

----- *Et NERVIS tente Priape fave.*

Ac cap. CXXXIV. *Quae striges comederunt NERVOS tuos?* Ita & Horatius Epod. 12.

Cujus in indomito constantior inguine nervus. Et Appulejus lib. II. Metamorph. & plures alii. Ast elegans est, & ambiguus itidem apud poetam liberum Carm. 69. de Penelope lusus ille, nullum scilicet, conjunx ut Ulysses, sui arcus nervum tetendisse, jactante. de quo Homerus Odyss. Φ. Ubi & nequiter illa ad nervum genitalem aperte adludit. loquitur ad ipsam Priapus:

E quibus (procis) ut scires, quicumque valentior esset,

Haec es ad arreptos verba locuta procos.

Nemo meo melius NERVUM tendebat Ulyssæ,

Sive illi laterum, seu fuit artis, opus.

Qui quoniam periit, modo vos intendite: qualem

Esse virum sciero, vir sit ut ille meus.

Hac ego Penelope potui tibi lege placere:

Illo sed nondum tempore factus eram.

Sic & Ludovicus Ariostus usurpavit ad antiquos Poetas, ut conjicere est, respectu. Adloquitur Bradmantem viraginem pulcerrimam Rodomontius Cant. 35.

Io son di tal valor, son ti tal NERBO,

C'haber non dei d'audar di sotto à sdegno.

Dilogia ludit.

Tentavit. Tentare dicitur de morbis leviter

corpora tangentibus. Plane Caelius Aurelianus lib. I. Morb. Diurn. cap. 3. ubi de Incubone profatur: *Est autem supradicta passio Epilepsiae tentatio, hoc est, praecursor, & principium.* Hispani parissime usurpamus: *Otra vezo me bantado este mal.* Claret jam, puto, argutia puellae, quum frigescentium valde nervorum illa sit exaggeratio.

Ad tubicines mittas. Nihil refert hic tubicines, an tibicines legas; frequens quippe utrumque, ac paene promiscuus in funeribus usus, quod satis jam liquet. Ideo autem ad lugubrem pompam plures forsitan accersiti, quod dulci ac blando musicae concentu fletus causa mitior redderetur ac lenior. quod Boëthium in Prooemio artis Musicae, puto, tradidisse. Funerum tibicines peculiari appellatione *siticipines* dicebantur, & monumentarii ceraulae, Graecis τομδαῦλαι. Plura vero de iis acta jam olim eruditissimis hominibus, obviaque apud scriptores de Funeribus, & Bulengerum de Theatro.

Homini tamen misero non invideo medicinam. En miser pro aegroto etiam Arbitro, nam Plauto sic acceptum jam pridem observavit Franc. Floridus lib. II. Lektionum Subvivivar. cap. 23. ita in Poenulo habet v. II. 43.

----- *Miseram esse praedicat buccam sibi:*

Fortasse medicos non esse arbitrarier.

Non timeo, ne quis inveniat, cui minus placeam. Isthac superbientium feminarum fiducia quamnam non tetigit? Ovid. etiam novit I. de Arte:

----- *Sibi quaequae videtur amanda:*

Pessima sit, nulli non sua forma placet.

Circes autem emendatissima erat pulcritudo, itaque ejus, ut Helenae apud ipsum Nafonem, fastus tolerabilis. sic ad Persidem suam inquit in Epist.

Hoc quoque enim dubito, non quod fiducia desit,

Aut mea sit facies non bene nota mihi.

Nota vero pessime plerisque, unde & fiducia falsa. Ita ad amicam Propertius respiciens lib. IV. El. 23.

Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae.

Nec speculum mihi, nec fama mentitur. Audi, ut speculum & famam pariter Martialis conjunxerit Ep. 41. lib. II.

Quare si speculo mibique credis.

Utrumque tamen mendax olim audiit. Speculum, quod ei, verax quum semper sit, aniculae ac deformes non crederent. nam, ut Ovidius ait paullo post laudandus:

Pessima sit, nulli non sua forma placet.

Ideo Graecis etiam haud semel δαλιν vocatum. Famae vero, quod natura sua fallax semper existerit. Abunde Tertullianus quem unicum referam. Ipse dum illud interpretatur Virgilii.

Fa-

Fama malum, quo non aliud velocius ullum,
inquit in Apologetico: *Cur Fama malum? quia*
velox? quia index? an quia plurimum mendax? quae
ne tunc quidem, quum aliquid veri adfert, sine men-
dacii vitio est, detrabens, adjiciens, demutans de
veritate. Quid? quod ea illic conditio est, ut non
nisi quum mentitur, persuaderet; & tam diu vivit,
quam diu non probet. Martiali tamen nonnun-
quam verax est, quapropter lib. vii. Ep. 5. in-
quit:

Credo tibi, verum dicere, Fama, soles.

Fieri.] Sic habent plerique veteres codices,
alii vero, *frater*, quam lectionem praetulit edi-
tio Helenopolitana. unde subit suspicari, utrum-
que scripserit Petronium. Chrysis ancilla hic Poly-
aenon adloquitur, & post convicium dominae,
opportune ei adfentari adgreditur. cui & *fratris*
compellatio satis adposita, blandientium namque
illa fuit olim amicorum. Sic & Quintilianus
edocet declamat. 321. *Certe quoties blandiri volu-*
mus his, qui esse amici videntur, nulla adulatio
procedere ultra hoc nomen potest, quam ut FRA-
TRES vocemus. Sic apud Symmachum passim est
frater pro amico, ac familiari. Et ad Esther Af-
suerus rex cap. 15. *Quid habes Esther: ego sum*
frater tuus, noli metuere. Ubi Joseph Ben Go-
rion *amicus* interpretatur. Blandientes hic quo-
que mulierculae & ille veneficii respectus erit:
summa quippe excusationis Polyaei antea il-
la fuit: *veneficio contactus sum.*

Lunam deducunt.] Sagarum isthic potissimus co-
natus. inferius rursus cap. cxxxiv.

----- *Lunae descendit imago*

Carminibus deducta meis.

Ubi & nos plura.

Cap. CXXX. *Fateor me, domina, saepe peccas-*
se, nam & homo sum, & adhuc juvenis.] Duplex
hic Polyaeo praesidium est. primum, quod ho-
mo sit, cujus natura erroribus obnoxia. Ipsus
cap. lxxv. *Nemo nostrum non peccat, homines su-*
mus, non dii. Alterum, quod junior; inquit
namque Cassiodorus: *Gloriosa supplicatio est, quae*
veniam quaerit aetatis, lib. vii. Formula 41. quae
de aetatis venia est. Sic & Aristaenetus lib. ii.
Ep. i.

Proditionem feci, hominem occidi, templum vio-
lavi.] Speciem habent proverbialem locutiones
istae; in summis flagitiis usurpandae. non ta-
men referendae sunt ad ullum Polyaei facinus,
cujus in Satyrico mentio; nec, ut volunt inter-
pretes, ad *audaciae nomina*, hoc est, specimina,
cap. lxxx. Encolpio recensita, qui idem nunc
cum Polyaeo est. In praesentia enim ad nihil
aliud opportune magis verbis illis respiceret,
quam ad multiplex crimen illud enervati corpu-
sculi. utq, ni fallor, non neminis quoque fuit,
nescio tamen ubi, argutum commentum.

Non me, sed instrumenta, peccasse.] Acute satis,

tanquam habeant instrumenta illa suum proprium
arbitrium. Vide quae observamus ad verba cap.
cxxxii. *Naturali convicio exoneravi.*

Paratus miles, &c.] Mens, nec potui cupiens,
quod simili in re dixit Ovidius lib. iii. Amor.
El. 6. *miles, Veneris nempe.* nam miles etiam
impudice usurpatur. Appulejus lib. ix. *commo-*
dum prima stipendia Veneri militabant novi & nudi
militēs. Eadem ratione, qua militare, militia,
&c. nos alibi.

Arma.] De Marte ad Venerem multiformis
translatio, ast armorum creberrima. passim pro
membro usurpantur genitali. Sutrius Comicus:
Myrrbinum mihi adfer, quo virilibus armis occur-
sem fortiuscula. Propertius lib. iv. El. 9.

----- *Et toto solvimus arma toro.*

Et alias saepe. Cornelius Gallus hypoboli-
maeus:

Fortis ad occasum ni pugnem solis ab ortu,

Detrahat ignavo protinus arma Venus.

Maximianus item ad amasiam:

En longo consecta situ tibi tradimus arma;

Arma ministeriis quippe dicata tuis.

Plures. Hinc ergo & subodorari jam licet Arbi-
tri nequitiam, ubi de Ascylo sermo est cap. xci.
Quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.
quae mire sequentibus consonant, adhuc Arbi-
tro de ipsomet loquente cap. xcii. *Habebat enim*
inguinum pondus tam grande, ut ipsum hominem la-
ciniam fascini crederes. Pariter etiam Hispanis,
Armado, & Armar, inter obscena.

Forſitan animus antecellit corporis moram.] Forſi-
tan & hic Petronii animus haud erit cuiquam per-
vius, vera autem philosophia ille innititur. ejus
enim placitis constitutum est, verum ac plenum
veneris gaudium animi corporisque commotione
constare. Sic & Appulejus indicat lib. ii. Me-
tamorph. *Quum ergo jam vino madens, nec ANI-*
MO tantum, verum etiam CORPORE ipſo ad li-
bidinem inquietus alioquin, & petulans. Idemmet
& Arbitr saepe innuit, adpositis vero verbo-
rum involucris subdit hic in codicillis: *Non me*
sed instrumenta peccasse. &: *Paratus miles arma non*
habui. & cap. cxxxi. *Postero die quum sine offen-*
sa corporis, & animi confurrexissē. & postea eod.
cap. *Ecquid hodie totus venissi?* Unde jam isthaec
loca nova luce elarent. Verum enim vero sic
natura comparatum est, primorum scilicet paren-
tum noxia, ut si animus, id est, animi adpe-
titus, corporis moram antecedit, & urgeat,
tunc maxime repugnet corpus, adverseturque,
quae in praesentia mens est Petronii proculdubio.
Fulcit mire sententiam magnus August. & peni-
tus Arbitri sensum propalat lib. xiv. de Civ. Dei
cap. 16. *Sed neque ipsi amatores hujus voluptatis,*
sive ad concubitus conjugales, sive ad immunditias
flagitiorum, quum voluerint, commoventur: sed
aliquando motus ille importunus est nullo poscente, a-

(L1)

li-

liquando autem destituit inbiantem, & quum in ANIMO concupiscentia ferueat, friget in CORPORE: atque ita mirum in modum, non solum generandi voluntati, verum etiam lasciuendi libidini libido non seruit: & quum TOT. plerumque menti cohibenti aduersetur, nonnumquam & aduersus se ipsam DIVIDITUR, commotoque ANIMO, in commovendo CORPORE se ipsa sequitur. Plura non addimus, post ferculum namque adeo opiparum ex penu nostro necessario forderent diaria.

[Omnia.] Nuptum hic verbum, ut supra jam vidimus ad verba cap. xi. Nec adhuc quidem omnia erant facta, quem locum licet adire.

[Tempore.] Hoc est, mature adverbium enim est, tempori, & tempore; ut vesperi & vespere; beri & bere; miui & mure, ac similia. quo & opportune magis spectat Vulcani fabella lib. 2. Fab. 166. quam alias Synbolae α-αιρος ex Hygino referunt. Ego hic possem ex Fulgentio Mythologo.

[Per quod te habere potui.] Nemo jam non novit verbi habere minus honestam notionem. Discedimus nos ideo hinc elegante Aristippi dicto apud Ciceronem lib. ix. Epist. Sed tamen Aristippus ille quidem Socraticus erubuit, quum esset objectum, habere eum Laida: Habeo, inquit, Laida; non habeor ab illa. Optime ad mentem Petronii.

[Summa tamen excusationis meae.] Diversa prorsus ab aliis summae acceptio isthaec. haud secus & Seneca usus lib. 1. de Beneficiis cap. 10. Haec est enim injuriae summa: beneficium perdidisti.

[Curavi diligentius noxiosissimum corpus.] Sic Plinius Ep. 20. lib. v. Curatis utcumque corporibus. Docet ibidem Petronius, quid, corpus curare, sit. nimirum ungi, pasci, & adcumbere, ac uno verbo, genio indulgere. Quo facit & illud ejusdem Arbitri cap. cxv. Cibique naufragio corruptis utcumque curatis, tristissimum exigimus noctem. Idque Maronis in III. divini operis:

----- Passimque in littore sicco

Corpora curamus.

[Noxiosissimum corpus] Partem, qua homines sumus. Vidit & jam pridem Rigaltius ad illud Phaedri de Eunuchis:

Dammum insectatus est amissi corporis.

Unde etiam haud inconcinne exponendus Ovidius lib. II. Amor. El. 10.

Saepe ego lascivae consumsi tempora noctis,

Utilis & forti corpore mane fui.

Apertius tamen hacce corporis notione usus El. 7. l. III.

Num mea Thessalico languent devota veneno
Corpora?

[Bulbis, cochlearumque sine jure cervicibus.] Veneri quidem fuscitandae pari vi ac virtute videntur veteres agnovisse bulbos, & cochleas, quum & saepius conjunxerint ex compacto, ubi fuscita-

bula nimirum libidinis languentis pararint. Sic Alexis apud Athenaeum lib. II. cap. 23.

----- Πιννας, καρχήδον,

Βολβός, κοχλίας, κέρυς, ὄα, ἀκροκό-
λια.

Τοταῦτα τέτων ἄν τις εὐρεῖ φάρμακα.

----- Pinnas, locustam,

Bulbos, cochleas, cerycas, ova, extremos pedum artus.

Tam multa ex his invenias remedia.

Heraclides item Tarentinus in convivio ibid. ubi & rationem reddere videtur: Βολβός, καρχήδον, καὶ ὄα, καὶ τὰ ὁμοία, δοκεῖ σπερμαεὶς εἶναι ποιητικὰ, ἃ δὲ τοῖς ὁμοειδέσι εἶχεν τὰς πρώτας φύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῷ σπέρματι. Bulbus, cochlea, ova, & familia gignere semen videntur, quia prima illorum natura eandem cum genitura speciem & potestatem habet. Item Theocritus Idyll. xiv. quum epulum struit amatorum.

Βολβός τις κοχλίας ἐξήρεθ.

Bulbus & cochlea probebantur.

Sed satis jam locorum, innumeri namque scriptores sunt, qui in re veneris prodiderunt eorum usum. Haud semel Athenaeus, etiam Dioscorides, Naevius, Ovidius, Juvenalis, Apicius, M. Varro, Plinius, Columella, Appulejus & alii. Verum enimvero mirum admodum est, quod de bulborum radicibus scribunt naturalium rerum doctores: nempe ab similitudine ὀρχίας ipsas vocari, hoc est, testiculos, quia omni ex parte humanorum testiculorum figuram exhibeant; itemque in pube pilos fibrillae capillaceae quam plurimae, quae circa caulis principium insunt per ambitum. ut vel sic etiam virtutem bulborum ac potestatem artifex natura palam indicare satageret. Ipsorum videre licet apud Portam schemata lib. III. Phytognom. cap. 44. Cervices autem cochlearum expetitas gulonibus fuisse, jam viderunt alii.

[Hausi parcius merum.] Unus Flaccus Argonaut. lib. II. inlustris Petronio interpret:

----- Lapsus

Restituunt (Argonautae) vires, & parco corpora Baccho.

Alii vero Arbitri interpretes sibi constant parum.

[Ne latus frater meum convelleret.] Oppido nequiter dictum. Idem aliter supra de simili fratre cap. LXXXVII. Pungere me manu coepit, & dicere, quare non facimus? Et dilogia potuit hic quoque ludere. nam latus praetextatum vocabulum est, ac persaepe antiqui pro sede libidinis usurparunt. Plin. lib. XXII. cap. 13. de urticae femine agens: Et lateri medetur cum semine lini. Et Ovidius lib. III. Amor. Eleg. 10.

Vidi

Vidi ego, quum foribus lassus prodiret amator,

Invalidum referens emeritumque latus.

Item Phyllidis Epistola:

----- *Et lateri conferuisse latus.*

Cap. CXXXI. *Etiamsi locum inauspicatum timebam.*] Nam movemur enim, ait Cicero II. de Leg. nescio quo pacto locis ipsis, in quibus eorum, quos diligimus, aut admiramur, adsunt vestigia. Vim quippe magnam habent loca ad rerum memoriam revocandam. Eadem mens Plinii Junioris est lib. VI. Epist. Ipsa loca, in quibus esse una solemus, acris me tui commonent. Item Senecae Ep. 50. *Repositum in animo nostro desiderium loca interdum familiaria evocant.* Propterea ejusmodi loca valde esse amanti cavenda, si amasiam cupit oblivisci, monet Ovidius in II. de Remed. Amor.

Et loca saepe nocent: fugito loca conscia vestri

Concubitus, causas illa doloris habent.

Hic fuit hic cubuit, thalamo dormivimus illo:

Hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.

Faciunt & huc quae antea notavi ad verba cap. CXXII. Ideoque de civitate sua miserrimum *Jonem* exiisse, &c.

Fastose.] Superbe. Convincunt plane ejusdem Chrysidis verba cap. CXXVI. ubi ipsummet aditur Polyaeonon. *Quia nostri veneremtuam, SUPERBAM captas.* Ita & Agraetius: *fastus de superbia, & facit genitivum fastuum.* Elegans est in re amoris vox illa, *fastose.* Sic politissimus Martialis lib. X. Ep. 13.

Ad nocturna jaces fastosae limina moechae;

Et madet,heu! lacrimis janua sorda tuis.

Et Bargates supra ad Eumolpum cap. XCVI. *Conzubernalis mea mihi fastum facit.* Ac plures alii. Sic & fastidium usurpat Tibullus Eleg. 8. lib. I.

Licium protulit varii coloris filis intortum.] *Licia*, quae filis varii coloris varique numeri constarent, solita fuisse veneficiis adhiberi, protritum. nequitiam vero, id licium, quod fuisset quadam religione ac artificio contortum, in magicis habuisse vim longe majorem. Innuit indubie Petronius, *Licium filis intortum*, inquitens. Plane autem indicat Lucanus lib. VI.

Traxerunt torti magica vertigine fili.

Ubi *magica vertigo* mihi *rhombus* Ovidii est, & Horatii *turbo*, & Propertii *rota*. Unde, quod arte quadam venefica *licia* torquerentur, quodque inter in orbem vertendum carmina quaedam insusurrarent, conligere est.

Magico torti sub carmine rhombi, dixit Propertius. Sic item Laelius, poeta vetustus, petens ad philtia *licia* Ithacae inter alia (si

vera tamen est Josephi Scaligeri & Gilberti Gaulmini emendatio)

Trochiscili, ungues, teniae

Aureae, illices, bitortilae.

Quo etiam facere Plutarchi in *Θεῶν ποταμῶν* in *Pha- si*, *ἀλεκτόν ἔριον*, id est, *tortilis lana*, qua Saturnus à Jove ligatus in Tartarumque detrusus est, haud ambigit ipse Gaulminus. Nec secus Scipio Gentilis in Appul. Apolog. τὸ ποικίλον in lancis coronis apud Artemidorum lib. I. cap. 79. censet, non solum ad varietatem colorum, sed ad *intortam lanam*, esse referendum. Ideoque ipsas coronas in somniis visas veneficia ac vincula portendere.

Carmines.] Incantamento, aut *cantamine*, ut loquitur Appulejus. *Percantatione*, ut S. Augustinus: Sic Juvenalis Sat. VI.

Hippomanes carmenque loquar, coctumque venenum.

Arnobius lib. I. *Qui sine ulla vi carminum, sine barbarum & graminum succis.* Sed latius alibi. Vir autem eruditus Doct. Don Thomas Tamajus de Vargas putabat hocce carmen distichon esse, cui pagina proxime sequenti exfulare contigit, ac proinde hic esse inferendum.

Dum vivis sperare licet, tu rustice custos

Hac ades, & nervis tente Priape fave.

Argute enim. aliud vero noluit Petronius, quam quod dictum antea.

Ter me jussit expuere.] Virgilius in Ciri:

----- *Ter in gremium mecum, inquit, despue virgo,*

Despue ter virgo, numero deus impare gaudet. Sed hic fuse omnes. Addam tamen, sic apud Lucianum Chaldaeum incantatorem *ter* in faciem Menippi conspuere, quum ipsum, ut ad inferos descenderet, incantabat.

Purpura involverat.] *Purpura* hic viris doctis negotium vidi faceffere: quod pariter & Bourdelotius videtur sensisse. equidem vero sic me ex objectis laqueis expedio: Biceps sacrum hocce fuit aniculae fagae, & *magicum* propulsando veneficio, quo contactus Polyaeonon, ut dixit cap. CXXVIII. & *piaculare* placando numini Lampsceno, hoc est, Priapo. Primum re ipsa patet; alterum quoque ac praecipue ex pluribus nostris actus hujusce notatiunculis, versiculisque subsequen- tibus:

Dum vivis. sperare licet, &c.

ubi nempe doctis viris illos conlocare visum. Isti ergo *purpura* hic adhibita, nam, ut inquit Plinius lib. IX. cap. 36. *Purpura diis advocatur placandis.* Et Servius Aeneid. lib. XII. *Purpura maris vicem adpiandum praebet.* & Clemens Alexandrinus in Protrept. inter *piacula ταινιῶν τινῶν ἐρίῳ* & *πορφύρε πεποικιλμένων* meminit, id est, *quorundam fertorum ex lana & purpura variatorum.* Potuit & priori *purpura* adhiberi, sacro, in-

quam, magico. nam ejus tinctura hominis lotio conficiebatur, teste etiam Plinio eodem lib. cap. 39. *Lotio* autem praefiguratoris artem deleri, ut Sarisberienfis loquitur, ideoque veneficas lotio etiam magia enervatis mederi, vulgo notum est. Itaque *purpura* lotii vicem hic praebere posset, ut maris in expiationibus, ceu Servius supra protulit.

Ingenti tumore repleverunt.] Sic ego primus edidi, & sic Arbiter haud dubio scripsit. in scriptura vero, quae huc usque regnavit, scilicet, *ingenti motu repleverunt*, mendum sane facile committi agnoscitur, quippe quod ex duarum syllabarum traiectione ortum, & alius praetermissa repetitione. *Tumorem* parti ei rigidae dedit itidem Tibullus in Priapeis:

Et inquietus inguina adrigat tumor.

Unde & qui, *inquieti motu*, emendabat, nihilum profecit. minime namque ibi oberat sententiae *in ingenti*, sed potius *motus* ille, qui aniculae manus replere ineptissime conabatur. ac praeterea *ingens motus*, & *inquietus*, anne differunt?

Vides, quod alis leporem excitavi.] Hancce scripturam fartam testamque conservare, mihi semper in animo fuit. Nam verba omnia ad aniculae mentem sunt adpositissima. Dividiae autem Criticorum de voce, *alis*, olim exsistere: pluresque parum recte amplectuntur, *aliis*. Pinnae enim excitato peni neutiquam tribuerentur improprie, quod plane tuetur Juvenalis Sat. vi.

----- *Quod enim non excitet inguen*

Vox blanda & nequam? digitos habet, ut tamen omnes

Subsidant pennae.

Licet ergo, inquit Satyricus, inguina labascant, improbis tamen verbis, veluti digitis, follicitata excitantur. Non aliter illi dedit *pennas* Ludovicus Ariostus loco haud vulgari. loquitur de Rugiero nudam Angelicam conspiciente, & inire cupiente, extremo Cant. 10.

Quivi il bramoso Cavalier ritenne

L'audace corso, e nel pratel discese,

E se raccorre al suo destrier le Penne,

Ma non à tal, che pin le havea distese.

Non femel & *Equum* partem illam, ut hic, adpellavit. Sic Cant. 8.

Ma ne l' incontro il suo Destrier trabocca,

Ch' al desio non risponde il corpo infermo.

Et iterum:

Tutte le vie, tutti li modi tenta,

Ma quel pigro Rozzon non pero salta, &c.

Lepus enim etiam inter obscoena, vel uno Plautio teste Casina. I. I. 50.

Meus pullus passer, mea columba, mi lepus.

Pariter ac nobis, *gagapo*, vox plane fornice nata. *Excitare*, itidem. Juvenalis supra, Mar-

tialis passim, Tibullus, alii. *Alatus* etiam & *lepus* alius apud Petronium cap. xxxvi. sed assimili sensu. Hui! quid si picatas manus plagiarii mei & hic contingeret agnoscere?

----- *Et nervis tente Priape fave.*] Id saepe à Priapo precabantur Ethnici. passim in Priapeis, ac nos alibi dicimus, ut usque eo dementiae devenire, ut vota ei facere haud dubitarit, qui se nimirum cuperet sat rigidum praebere. Eo spectat Carmen illud cap. cxxxiii.

Nympharum Bacchique comes, &c.

Tentus autem millies ille audiit, quippe qui

Tormento citharaeque tensiorem

suum penem extollat. inde & *tentigo*, & *penitentia*, &c. inter impudica.

Nobilis aethivas platanus diffuderat umbras.] Plura Hermogenes *περί γυμνασίου*; orationis, ac de descriptionibus agens, huic conducentia congerit, quem vide. De *platanis* supra nonnulla tetigimus. *Nobilis* hic Arbitro vocatur, quia viri principes valde in deliciis habuerint, & usque eo sane magni platanos fecerint, ut sub ipsis consueverint convivari: etiamque cum amasiis concumbere. vid. Plinium. quod decus vel Jupiter ipse platanis noluisset invidere, nam poëtae fabulantur sub platano scilicet cum Europa concubuisse.

Et circumtonsae trepidanti vertice pinus.] Et *pinus* olim arbor umbrifera censita, ideoque cum platano, ut Arbiter, sociarunt poëtae alii. Horatius lib. II. Carm. II. qui locus & praedictis subvenit:

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pinu jacentes sic temere, & rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, A[[yriaeque nardo

Potamus uncti?

Et saepius cum populo. speciem vero mire expressit Petronius, Ovidium quoque indubie exprimens x. Transform.

Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus.

De *lauri* autem, [quae subsequitur, & superius meminimus.

----- *Cupressus.*] Inter deliciosas namque arbores, faustas, lactas etiam recensita. Martialis in descriptione amoenarum aedium lib. XII. Ep. 50.

Daphnionas, platanos, ac aërias cyparissos.

Alii.

----- *Testis silvester Aëdon,*

Atque urbana Progne. -----] Haec est verissima scriptura, quae inter variantes MSS. repraesentatur. *Aëdon* autem vox nihili unde inrepsit in plures vulgatos libros, puto Criticorum filios haud subodorari. Aperta est Ovidii imitatio vi. Metam. Ibi enim postquam extremo libro Philomelae & Progne fabulam pluribus persecutus esset,

fet, tandemque ipsas abiisse in aves, dixisset, addidit;

----- *Quarum petit altera SILVAS:*
nempe Philomela:

Altera tecta subit.

scilicet Progne. Isthac mero meridie clariora: Philomela namque lusciniæ est, quam Graeci *ἀνδονα* adpellant; neutiquam tamen Graecam vocem poetæ Latini adspersati sunt. Ea & usus parissimo loco Seneca in Agamemnone vers. 666. quem aemulari, licet poetæ adhuc in vis agentis, haud indecore Arbiter potuit:

*Non quæ verno nobile carmen
Romo cantat querula Edonis,
Ityn in varios modulata sonos:
Non quæ testis Bistonis ales,
Residens summis, impia diri
Furta mariti garrula deflet.*

Sic & auctor Octaviae, vers. 898.

----- *Quæ lacrimis nos bis questus
Reddet Aëdon? cujus pinnas, &c.*

Lucanus in fine Panegyrici ad Pisonem:

Sic & Aëdonia superantur voce cicadae.

Lusciniæ autem silvarum arborumque incolæ est, unde adpositissime Arbitro *silvester* nuncupatur. Ita ipse Naso Confolat. ad Liviam: vers. 105.

Talis in umbris mitis nunc denique SILVIS

Deflet Threïcium Daulias ales Ityn.

Ita & *ἀνδών* Homero *χλωροῖς* dicta Odyss. T. hoc est, interprete Eustathio, ἡ ἐν χλωροῖς τοῖς ποταμοῖς διατεταμένη, quæ in locis virentibus habitat. Virgilio iv. Georg.

----- *Populea moerens Philomela sub umbra.*

Progne vero hirundo est, quæ domestica Latinis pluries vocata; uti Graecis *οἰκία*, Nonno *μεγροῦσι συνέσι*, hominibus contubernalis. Porro *silvester*, & *urbana*, satis eleganter opponuntur.

Resoluta.] Hoc est, corpus soluta. recte omnino, nam qui in lectulum projiciunt se dormituri, membra resolvunt. sic dixit de Cerbero Virgilius vi. Aeneid.

----- *Atque immania terga resolvit
Fusus humi.*

Sic etiam illud Propertii interpretatus est Passeratius lib. ii. El. 34.

Desine, & ad molles membra resolve toros.

Ast nemo planius expressit Curtio elegantissimo scriptore lib. vi. ubi de Philota sermo est suspecto de conjuratione in Alexandrum, nihilominus tamen in utramque aurem, ut ajunt, dormiente: *Illum sive securitate animi, sive fatigue RESOLUTUM somnus opprefferat.*

Marmoreis cervicibus.] Videtur hocce à Virgilio mutuatus iv. Georg. de Orpheo discerpto loquente:

*Tum quoque MARMOREA caput à CERVI-
CE revulsam.*

Consonum est illud Naevii in Iliad. Cyp. lib. i. *Collum marmoreum torques gemmata coronat.* Sic *pectus marmoreum* dixit Lucilius. *Marmoreis* ergo, id est, candidis. plane Martialis in eleganti antitheto lib. viii. Ep. 56.

Marmorea fundens nigra falerna manu.

Aureum torum.] *Καλόν* interpretantur. mihi vero revera *aureus* est. nec id valde eo temporis mirum. nam Plinius lib. xxxiii. cap. ii. inquit: *Lectos vero mulierum jam pridem totos operiri argento, &c. & post pauca addit de Carvilio Pollione equite Romano: Idem & aureos (lectos) fecit.* Quum de Julio Caesare sileam, quem, testis est Suetonius, in aureo lecto veste purpurea decubuisse.

Myrtosque florenti quietum verberabat.] *Myrtus* Veneris arbor. & merito in deliciis illa habuerit, vim namque à natura obtinuit libidinis promovendae. Quam igitur & hoc nomine venerit hic myrtus tempestiva, haud necesse indicare. Potuit & id temporis puella ad manum habere muscis scilicet abigendis, quod olim fieri solitum. Martialis lib. iii. Ep. 82.

Fugatque muscas myrtea puer virga.

Quietum.] Ipsum torum. Sic Lucretius cubilia ferarum vocavit, *quietes*, lib. ii.

Namque canes ut montivagae persaepe ferae

Naribus inveniunt intactas fronde quietes.

Homerum imitatur, qui *κρίτον* etiam *ἀνὴρ ὁ κρίτης* usurpat Odyss. ii.

----- *Κρίτης δὲ μέδων.*

----- *Lecti curam habuerit.*

quod observat Gifanius. Pari ratione in priscis marmoribus *quietorium* & *requietorium* inveniunt, pro sepulcretis. *Quiescere*, hoc est, dormire, in sepulcris defuncti existimantur. unde & *κρημνήσια*, id est, dormitoria, eadem loca vocari, notum est.

Ramum super oculos meos posuit, & quasi pariete interjecto audacter facta.] *Ramus myrri.* Qui prae pudore loqui non audent, multum animo confirmantur, si arte quadam praesentium possunt fugere obtutum. Recte sane, quum verum sit, quod inquit Aristoteles lib. ii. Rhetoricor. τὴν ἐν σφραλαῶσι εἶναι αἰδῶν, pudorem esse in oculis. Nec non Euripides, ex quo refertur hic versus:

Αἰδῶς ἐν σφραλαῶσι γίγνεται, τέκνον.

Mea gnata, in oculis nascitur hominum pudor.

Quod illud Sapphus spectat:

Αἰδ' ἵκεις ἐς ἑσθλῶν ἡμερον ἢ καλῶν,

καὶ μηδὲν εἰκῇ γλῶσσ' ἐρύκα κακόν.

Αἰδῶς κεν ὅχι σ' εἶχεν ὁμοῦ.

At si te cepisset bonarum rerum, aut honestarum, desiderium,

Nec lingua tua trepidasset aliquid improbum prolatura,

Pudor profecto oculos tuos non occupasset.

Huic igitur adtribuendo, Petronioque inlustrando, nonnulla exempla adlubet referre. Socratis insigne est apud Platonem, quod imitatus Hispanus Rhetor apud A. Gellium lib. xix. cap. 9. sic profatur: *Permitte mihi quæso, operiri pallio caput, quod in quadam parum pudica oratione Socratem fecisse ajunt.* Sic & noverca apud Apulejum lib. x. Miles. dum privignum amatorie adloquitur: *Et ubertim adlacrilians, laciniæque contegens faciem, voce trepida sic eum breviter adfatur.* Itidem myrrha scelestum amorem apud Ovidium lib. x. Metam. narrare volens:

----- Pudibundaque vestibus ora

Texit, & δ, dixit, felicem conjuge matrem! &c.

Hinc jam & alius locus Petronii clarem mutuatur cap. cxiii. *Risus excipere fabulam nautæ, erubescere non mediocriter Tryphaena, vultumque suum super cervicem Gitonis amabiliter ponente.* omnino ut obtegeret.

Ecquid hodie totus venisti? Lucem à se sibi hic Arbitrator mutuatur, ut supra jam vidimus. Totus ergo, hoc est, sine corporis offensa, animique, ut Petronius loquitur. Pariterque animo corporeque ad libidinem excitatus. Firmiter vel unicus Cicero adstruat nostrum interpretamentum 2. Academ. Quæst. *Qui se TOTUS & ANIMIS & CORPORIBUS in salutem reipublicæ contulerunt.* Huc spectant quoque verba ejusdem Polyæni prorsus gemina germana cap. cxl. *Dii majores sunt, qui me restituerunt in integrum.*

Ujque ad satietatem. Hoc sane si ad urbanitatis stateram exigeretur, sui oblitus Polyænos foret rusticatissimus loquutus. Placitis vero Homeri subscribens, ac postea Aristotelis, qui amoris quoque, haud secus atque aliarum rerum, experiri humanum genus satietatem, docuerunt jam olim, inustam maculam delebit. Heliodorus tamen post homines natos homo politissimi ac venustissimi ingenii illis haud adfuit, immo potius sub Cnemonis persona principem illum vatem ita lib. iv. reprehendit: *Εγὼ καὶ Ὀμήρῳ μέμφομαι, ὃ πάτερ, ἄλλων τε καὶ φιλόσοφῳ ἡγοῦν εἶναι φήσαν, περὶ γὰρ τοῦ καὶ ἐμὲ κρατὶν, ἑδαιμίαν φέρει πλησμονήν, ἕτερόν τε καὶ ἡδονὴν ἀνυόμενον, ἕτερος εἰς ἀκρότην ἐρχόμενον.* Ego vero & Homerum reprehendo, qui quum aliarum rerum, tum amoris satietatem esse dixerit. quæ res, me judice, nullam satietatem admittit, neque quum fruitur quispiam, neque quum auditu percipit.

Cap. CXXXII. *Ipsa corporis pulcritudine.* Ad eam fragmenti hujusce in pluribus editionibus adpingitur isthæc inscriptio: ENCOLPIUS DE

ENDYMIONE PUERO. Perperam, nam altissimum fragmentum est præcedenti de Circe narratiunculæ, ac subsequenti. quos videlicet discerptos centones nunc farcit Polyænos. Itaque aut à germano loco exulat fragmetum, aut prorsus est sublestæ fidei illa inscriptio, quod verius ego prorsus existimo. Tò ipsa ergo ad Circem referri, haud dubium est. Nescio autem, unde in marginem inreperit ἐπιγεφύη ὑποβολιμαία, nos ideo expunximus.

Me ad se vocante. Eleganter, pro, provocante. Nescio quid simile subodor apud Theocritum Idyl. III.

Τί μ' ὅσον ἐλ τῷ καὶ ἀνίστην

Παρκύπτοισα καλεῖς τ' ἐρωδύλον;

----- Quare me non amplius prope hoc antrum

Prospectans vocas amatorculum tuum?

Quasi spectando vocet, nam sic amantes loqui consueverunt, unde eorum oculi arguti dicti, ut memini alias. Καλῶ, enim pariter usurparunt Graeci, & Anacreon, ni fallor, saepe usus.

Jam pluribus osculis collisa labra crepitabant. Videntur plane osculorum subindicari popysmata. Juvenalis Scholiaſtes adpoſite ad illud Sat. VI.

----- Frontemque manumque

Praebeat vati crebrum popyisma roganti.

inquit: Popyſma.] Oris preſſi ſonus, ut LABIORUM in se COLLISORUM strepitus. Contra illa Tibulli oscula tacita sunt lib. 1. El. 8.

Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur

Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.

Jam adligata ambitu corpora. Illud est Heliodori lib. II. de Chariclia & Theagene. εἶχοντο ἀλλήλων, mutuo ambitu cohaerebant. Et iterum lib. v. ipſimet εἶχοντο ἐπιπλεῖστον ἀλλήλων εἰονί συμπερικέλει. In amplexu mutuo diutissime baerebant, veluti in unum corpus cohauiſſent. Ita & Eustathius lib. v. de Iſmenes & Iſmeniae amoribus: Καὶ περιπλακύνει τοῖς δάκρυσιν ἑξερχόμεθα. Et mutuo nos amplexantes lacrimis perfundebamur.

Animarum quoque mixturam fecerant. Repetenda hic quoque sunt lectori meo, quæ ad verba cap. LXXIX. comminiscor:

Et transfudimus hinc & hinc, &c.

Modo vero subindicem, mire nunc adstrictam illam, ambitiosamque implicationem exprimi verbis hæc. quasi dicat, amantium corpora adeo mutua adligari connexione, ut animæ quoque viderentur prorsus commisceri, quod unice Heliodorus antèrius.

Vocatque cubicularios. Aptè quippe ejus supplicio adhiberentur servi illi, quorum ingenium semper difficile fuit, & invenustum. Aperuit Seneca etiam, dum plurimum meminit cap.

14. de Constantia Sapientis : *Quidam se à cineribus inopes molle ferunt, & communiam vocant ostiarii difficultatem, nomenclatoris superbiam, cubicularii supercilium.* Latius de eisdem Bulengerus in suo Romano Imperio.

Et me jubet catagogare.] Mentem hic Arbitri ego indubie adsequor. nimiram, iustitiae matronam, ut verberarent Polyænon. duo quippe ejus fuere supplicii genera, *verbera & sputa*, quae nunc primum effert. addit, *ac me conspuj ubet.* postea vero rursus exsertim refert : *Verberibus, sputisque extra januam ejectus sum.* Ea tamen mens (quod miror valde) quum palam ante oculos obversetur, fere fugit interpretes. Verum enim vero hodie vaticinari, qua videlicet voce eam protulerit auctor, vel Semonibus deis prorsus non liceat. Maxime autem mihi conjectare ex constanti hacce omnibus in codicibus scriptura vestigium genuinae haud levissime, in Veteri Glossario Arabico-Latino exaratum offendi, *Catomum. Cervix*, apta quidem originatione, nam *αζ* *jufer*, & *αζα*, *humerus*, est. ibi enim cervix, hoc est, supra humeros. Hinc equidem vere, ut autumo, Bedam interpretor, & Adonin in Martyrolog. de Romano Martyre die 18. Novembris loquentes: *Indignatus Azelepiades Catomo suspendi eum ac verberari jussit*, non per *catomum* intelligens quoddam vinculum, quo Martyr ad verbera suspensus esset, ut voluit Baronius Cardinalis, sed *cervicem*: ut verbis illis, *Catomo suspendi, ac verberari*, illud exprimeret, quod fieri solet à ludimagistris, quum in puerorum nates verbera insigunt, cervici alicujus ipsis adpensis pueris. Ut sic Sancto Martyri etiam in flagellationis modo esset quid ignominiae. Idemmet & Encolpio accidisse nullus ego dubito. Ita apud Hippocratem lib. 1. de Articulis *κατωμίζω* est, *in humeros aliquem levare*, quo etiam nostrum aperte fulcitur commentum. An ergo scripsit Petronius, *Et me jubet catomissari*? Haud inepte, vere autem, juxta scio cum ignarissimis. Hispani dicerent : *Immo me tornassem acuectas*. Ast dii vestram fidem! quae hic intemperiae agunt Criticorum familiam?

Quasillarias.] Bene hic Douza P. ceteri, dicam, mentis desipiunt. quidnam in domum matronae ingenuae mendicas ancillas, quaestuaris obtrudunt, & alias id genus? *Quasillariae* enim sunt, quas nos vocamus *bilanderas*: quae familiae semper sordidissima pars.

Familiaeque sordidissimam partem.] Eandem familiae sordem memorat Naso Eleg. 2. lib. 11. Amor. quum de Eunuchis loquitur, qui puellae custodiam laxarit:

Ille placet, versatque domum, nec verbera sentit:

Ille potens dominae, sordida turba jacet.

Itaque profanis viciis animosior verberum notas arte contexit.] Omnino viciis, non vicibus, legendum, vel ipso Festo, aut Paulo, indicante: *Vibices, plagae verberum in corpore humano, didae, quod vi sunt.*

Ferrum timui.] Bipennem. Aliter *bipennem* ubique interpretari, desipere est Varro in Parmenone vocavit *ferream bipennem*, *securim*.

---- *Mile opera rugis.*] Sic est, quum languorem patitur. Contra illa quae exprimitur devirginato in Carmine:

Versibus obsoletis offendi desine: non est

Mentula subducti nostra supercilii.

Tenta quippe illa perpetuo olim efficta est. ideoque absque rugis, quae in supercilio cogi ac subduci solent.

Ita non potui supplicio caput aperire.] Capite intacto Romani vulgo incedebant antiquitus: minime autem, ut nos, pileati, aut petasati. At vero contra ventum, aut aestum, laciniam togae in caput saepe rejiciebant. Quum autem in honorati alicujus occursum eam togae laciniam à capite removebant, id, *aperire caput*, vocabant. Observatum jam hocce viris doctissimis, addam unum tamen aut alterum exemplum. Seneca Ep. 65. inquit: *Si consulem videro, aut praetorem, omnia, quibus honor haberi solet, faciam: equo desiliam, CAPUT APERIAM, &c.* Sallustius quodam fragmento: *Quibus de causis Sullam in victoria dictatorem, equo descendere Pompejo uni, adfurgere de sella, CAPUT APERIRE solitum.* Caput ergo aperire, denudare omnino erat. unde Petronius jocum nequam petivit. Nam parti illi, de qua in praesentia queritur, & caput tributum, quod cum Hispanis etiam Latini habuerunt commune. Illi autem aperiendo requiri enim videbatur tumor ejus sat rigidus, confugerat namque in viscera mille *OPERTA rugis.* Voluit igitur Polyænos joculariter nunc illam bipenne decollare, Graeci dicunt, *αφαιρῶν*, sive ut Phrynici, *αφαιρῶν*. Ei igitur supplicio necessario caput denudari aut aperiri debebat. quod quum fieri nequisset, supplicii quoque executio pariter non potuit. res tota prorsus ridicularia est.

Caput.] Quod in virili membro *glandem Medici*, Philologi prisca *caput* vocarunt. Sic saepe Tibullus uno in carmine, ubi de inertia inguinis:

---- *Nec viriliter*

Iners senile penis extulit caput.

Et iterum:

Tibi haec paratur: ut trium ter & quater

Voret profunda fossa lubricum caput.

Et tertio:

---- *Simul*

Vagum sonante merferit caput luto.

Mar-

Martialis lib. XI. Ep. 47.

*Traditur & digitis pannucea mentula lassis,
Nec levat exstinctum sollicitata caput.*

Plures.

*Sed furciferæ mortifero timore.] Furciferæ, z-
cute. quippe quæ egeat furca, qua sublevetur.
nam*

--- *Languidior illa coliculi tepente thyrso.*

Et :

*Quam lentæ salices, lassove papavera collo.
Illum autem mortiferum timorem mirifice id ex-
plicat cap. XX. Mille jam mortibus frigida.*

*Namque illa METU FRIGIDIOR rigente
bruma.*

Et prae timore frigidior hyeme Gallica factus su-
pra Encolpius, ut innumeros praeteream. Vide
autem quæ paullo antè congeffi ad verba
cap. CXXIX. *Funerata est pars illa corporis, &c.*
nam & huc pariter spectant.

*Nam nec nominare quidem te inter res serias fas
est.] Arnobius lib. V. Objeſtanturque partes il-
lae. --- quas inter aures castas sine venia nefas est
ac sine honoribus adpellare praefatis. Et Rutilius
Lupus lib. I. de Fig. sentent. sic loquentem
facit Lycurgum : Virilis naturæ membra, quæ
non possumus honeste adpellare.*

*ROGO TE, MIHI APODIXIN defunctoriam
REDDE.] Agnosco ego nunc primum hic ve-
terem debitoris formulam petentis à creditore
soluti jam debiti professionem, quam prisci Ju-
reconsulti Apocham vocarunt. Apodixis defunctoria
libellus est, quo ostenditur scilicet, quem-
piam jam defunctum esse, vitaeque debito li-
beratum, quod videtur hic (utcumque tamen
protulerit) etiam Wouwerius monuisse. Joculari-
ter autem isthaec nunc Petronio translata.*

*Oculos.] Martialis lib. IX. Ep. 38. Iuscam
facit :*

Et sit iusca licet, te tamen illa videt.

Et lib. XI. Ep. 74.

Umbellam iuscae, Lygde, feras dominae.

Sic & lib. II. Ep. 33. Satis enim constat, illam
de coelitum esse profapia.

*Poenitentiam agere sermonis mei coepi.] Sic ver-
botenus Auctor Dialogi de Oratoribus : Neque
illius, inquit (Messala) sermonis mei poenitentiam
ago.*

*Secretoque rubore perfundi.] Contra paullo ante
cap. CXXVIII. Perfusus ego rubore manifesto. apte,
nam suis nunc, tunc vero puellae, verbis erubuit.
Rubor μετάνοιας verecundia est ; & vice ver-
sa verecundia rubor non semel. Sic Horatius lib.
I. Carm. 27. Bacchum verecundum vocavit, hoc
est, rubentem, quod ebrietatis proprium, uti
apud Nonnum videre licet. itaque Bacchum ideo
rubicundum plures effinxere. Et Comus deus,
quem cum Baccho etiam confuderunt Graeco-
rum plures, & Hyalium Dionysium Hesychius*

adpellat, ἐρυθρὸς ὡς ὄινος, prae vino rubicundus
Philostrato est lib. I. Iconum. Sic & Naevius
rubentem auroram, pudoricolorem, adpellavit, ut
observat A. Gellius lib. XIX. cap. 7.

*Mox perfricata diutius fronte.] In fronte, a-
junt, pudorem sedere, unde qui eam perfri-
cant, videntur à fronte manu velut pudorem
abstergere. Hinc utriusque linguae id genus
proverbia exorta, quorum exempla plures con-
gessere, & nobis haud difficile, sat insuper mul-
ta addere. Liquet & hinc jam adtrita frons illa
furunculi apud Martialem Ep. 59. lib. VIII.*

*Naturali convicio.] Puta inobedientiae, nam
id à natura pars illa corporis quam primum ha-
buit. Exprimit manifesto naturale convicium
illud Naso Elegia Amorum saepius hic lauda-
ta :*

*Nostra tamen jacuere velut praemortua mem-
bra,*

Turpiter besterna languidiora rosa,

*Quae nunc ecce vigent intempestiva, valent-
que :*

Nunc opus exposcunt, militiamque suam.

*Quin isthic pudibunda jace pars pessima no-
stri :*

Sic sim pollicitis captus, ut ante, tuis.

*Tu dominum fallis, per te deprensus iner-
mis*

Tristia cum magno damna pudore tuli.

*Non & Ulixes cum corde litigat suo ?] Ad lib.
XX. Homeri Odysseae signanter respexit, ubi
statim in principio animi pendet Ulixes, agi-
tatque in corde, quonam modo de ancillis pro-
cis se immiscentibus sumat supplicium :*

— Κραδίη δὲ οἱ ἔνδον ἱλάκτει.

Ὡς ἢ κύνων ἀμαλῆσι παρὶ σκυλάεσσι βεβῶ-
σα,

Ἀνδρ' ἀγνοήσας ὕλας, μέμονέν τε μάχε-
αθ.

Ὡς εἰ ἔνδον ὕλάκτει ἀγαιομένως κακὰ ἔσ-
γα.

Στῆθος ἢ πλῆξας, κραδίην ἠνῶππε μύθω,

Τέτλαθι δὴ κραδίη. Ἐ κύντερον ἄλλο ποτ'
ἔτλας,

Ἡμαρ πρὸς, ὅτε τοι μένος ἄχρετος ἦεν
Κύκλωψ

Ἰρθίμως ἔβρας. σὺ δ' ἐτόλμας, ὅφρα σε μή-
λις

Ἐξάγαλ' ἐξ ἀντροῖο, οἰόμενον θανάεσσιν.

--- Cor autem ei intus latrabat.

*Sicut autem canis teneros circum catulos iens,
Virum ignorans latrat, & est promta ad pu-
gnandum :*

*Sic bujus intus latrabant indignantis mala o-
pera.*

Pectore autem percusso cor increpuit verbo :

Tole-

Tolera utique cor, & pectus aliud aliquando tolerasti

Die illo, quo tibi robore insuperabilis comedit Cyclops

Fortes socios. Tu autem, &c.

Ac subinde:

Ὡς ἴφαι' ἐν στήθεσι κηθαπτόμενος φίλον ἦτορ.

Τῷ δ' ἄλλ' ἐν πείρῃ κοῦδ' ἡ μὲν τιτάνεια, &c.

Sic dixit, in pectoribus incessens dilectumcor.

Huic valde in illo aestu cor manebat tolerans, &c.

Et quidem Tragici oculos suos tanquam audientes castigant.] Adlusit & hic Petronius ad loca olim Tragicorum insignia, ubi cum oculis suis Heroes jurgia conferrent, litigarentque, ut *Ulixes cum corde.* Juvat valde id Timoclis Pontici: [apud Athenaeum Dipsosop. vi. c. i. p. 223.]

Τὸς γὰρ τραγῳδῶν προῶν, εἰ θελῶ, στυγερῶ,

Ὡς εὐφραστο πάλαις ὁ μὲρ γὰρ ἂν πενός.

Πηροτέρων αὐτῶ κ' ἀμαθῶν τ' ἰδίλ' αὖ

Γενεσθῶν, ἥδη τὴν πικρὰν ἰδὼν φέρῃ.

Ὁ ἰοστὴν δ' ἡμανιῶν, Ἀλκμαίων' ἐκείφαθ.

Ὁρθαλμῶ τις; εἰπὶ Φινῶναι τυφλοί.

Nam Tragoedos, si libet, primum considera,

Quam sint utiles omnibus. Pauper enim aliquis

Pauperiorem se cognoicens Telephum

Fuisse, facilius ita paupertatem fert.

Qui morbum aliquem furiosum patitur, Alcmæonem contemplatur.

Lippiens alius Isyphum coecum videt, &c.

Si aliud non latet, quod nobis adhuc subodorari non licet. Sunt &, qui *Tragici* interpretentur hircosi; oculos autem in loculos mutant, intelligentes subalares. Sed raro illi, puto, maledicunt axillis suis, immo nec putidum aco-rem sentiunt. Addam & quod novissime succurrit. *Tragici* Graecis libidinosi etiam dicebantur, eo quia malus ille odor homini numquam fere provenit, quousque rem cum mulieribus habere per aetatem queat: aut, quoniam tum maxime foetent hirci, quum adpetunt coitum. quod notum, notatumque jam viris eruditis. Quemadmodum autem oculi eorum adiciantur pessime, qui rei venerae immodice operam impendunt, sat sciunt lippi, tonsoresve, ac nos dicimus infra ad verba cap. cxi. *Lumborumque solutorum, &c.* Facit ut credam, veram esse hanc interpretationem, quod ad verba illa *Eclogae* III. *Virg.*

---- *Transversa tuentibus hircis,*

producit *Servius*: *Alii legunt hircis. Hirci autem sunt oculorum anguli, secundum Suetonium Tranquillum, in vitiis corporalibus: ut sit sensus, novimus qui te corruperit, hircis transversa tuentibus. & est bypallage, pro, oculis in hircos retortis, quam rem solet libido perficere.*

Quid me, &c.] Parilis prorsus argumenti est

& Epigrammatistae nostratis prima liminaris epistola, ut conferenti constabit; & haud absona pluscula habet in Apologia scriptor venustissimus ex Madaura.

---- *Constricta spectatis fronte Catones.]* Martialis, *adstricta fronte*, dixit lib. xi. Ep. 40. Et germanum illud Ep. 2.

Triste supercilium, durique severa Catonis Fronis.

Ovidius rugam, adpellavit, frontis in i. de Arte.

---- *Novae simplicitatis opus.]* Cum Martiale interpretor Epistola eadem: *Et probetur in me novissimum ingenium.* Est igitur eorum novum, aut opus, aut ingenium, conlata scilicet cum operibus, cum ingeniis, veterum scriptorum, puta Catulli, Marci, Pedonis, Getulici, & aliorum, qui libere, ac licentiose valde, primitus scripserunt, id est, longe majori cum simplicitate.

Sermonis puri non tristis gratia ridet.] Id est, Placet enim mihi libera venustas Latini sermonis. *Non tristis*, hoc est, non severa, vel ipso Martiale interprete, loco, quem ante retuli:

TRISTE SUPERCILIUM, durique SEVERA Catonis

FRONS.

Ridet, hoc est, adridet, ut cap. v.

Sed, sive armigeræ RIDENT Tritonidis arcus.

Quis vetat in tepido membra calere toro?] In tepido, id est, in calido, ut passim invenitur. Sic Appulejus lib. ii. Fab. Mil. Torum tepentem adultero mancipavit. Valde autem Casp. Sciopio probatur sua emendatio:

Quis putat in calido membra tepere toro?

nam, quum prius prodidisset in Stoica Philosophia, ad oram postea libri mei adpinxit. Ubi quum tepere frigescere sit, eadem prorsus ejus scripturae sententia est, ac illius, quam nos excudimus, praelataque est viris eruditis.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte.] Ordo prae ceteris probior, *Ipse pater Epicurus doctus in arte veri, &c.* Recte, juxta Epicureorum tamen opinionem, ipso scilicet parente Epicuro fidejubente, sic tradidit Cleomedes: *Οὗτος δ' (Epicurus) ὑπὸ πολλῆς ἡ σοφίας, ἡ ἐπιστήμης, αἰὼνος εὐρηκεναι τὴν ἀλήθειαν διαβέβαιε].* *At iste, multa sapientia & scientia fretus, se solum veritatem reperisse, adseverat.* Et L. Torquatus apud Ciceronem lib. i. de Finib. *Quem (Epicurum) ego arbitror unum vidisse verum.* Et Lucretius initio lib. vi.

Omnia veridico qui quondam ex ore profudit.

Et paucis versibus interjectis:

Veridicis igitur purgavit pectora dictis.

(M m)

Fussit,

Fussit, & hanc vitam dixit habere telos.] Aliter etiam MSS. repræsentant, *Deos*, & utrique lectioni fundus suus haud deërit, dogma, inquam, Epicureum. Qui telos amplectantur, de interitu, quem Epicurus adseruit, animarum, locum capere, habent necessum. Vide Arnobium lib. 11. *Fussit* ergo, minimi faciendos esse tetricos Catones illos, & ambitiose severos, non solum morum, sed verborum etiam, censores, apud quos suis nominibus res exprimere fas non sit. nam, si perituræ animæ sunt, merito, dum licet, voluptatibus, quoquomodo possimus, infervire, rationi consentaneum videatur. Quibus autem *Deos* potius adridet, pariter *fussit* illud accipient, neutiquam quippe hominibus curari censoriam gravitatem oportere, quum vel Deus ipse, ut amens ille adtestatur Lactantii verbis, de Ira Dei, *ex hoc beatus, & incorruptus est, quia nihil curet*, sed in altissima quiete parum de aliis sollicitus est.

Fissa severitate.] Id est, qui fiste ac simulate feveri sunt. Martiali ambitiose tristes dicuntur. Graphice ipse ὑποκρίσας illos depingit lib. 1. Epig. 25. ad Decianum:

*Adspicis incommis illum, Deciane, capillis,
Cujus & ipse times triste supercilium?
Quos loquitur Curios, adsertoresque Camillos?*
Nolito fronti credere, nupsit veri.

Cap. CXXXIII. *Tetigit puer oculos suos.*] Ut per eos juraret. addit: *Conceptissimique juravit verbis.* Amatorium, per oculos, jusjurandum, creberrimumque rerum eroticarum scriptoribus. Laudabimus conlationis gratia nonnullos distinguemusque. Per oculos ipsiusmet jurantis sapiuscule. Tibullus Eleg. ult. lib. 111.

Esti perque suos fallax juravit ocellos.
Ovid. lib. 11. Amor. Eleg. 16.

*At mihi te comitem jurabas usque futuram,
Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.*
Propert. El. 16. lib. 1. addit Thyesteam hercule execrationem:

*Quamve mihi viles isti videantur ocelli,
Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu jurabas, si quid mentita fuisses,
Ut tibi suppositis exciderent manibus.*

Jurabant item per suos, & amasæ, aut amantis, oculos. Ovidius lib. 111. Amor. El. 2.

*Perque suos illam nuper jurasse recorder,
Perque meos oculos.*

Tenerrimum erat, ac deliciofum valde juramentum; neutiquam tamen ideo levidense: Oculi namque res carissima est. sic Catullus:

Ambobus mihi quæ carior est oculis.

Et alibi:

*Quinti, si tibi vis oculis debere Catullum,
Aut aliud, si quid carius est oculis,
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis, seu quid carius est oculis.*

Ea propter & Plauto oculissimum ostium, carissimum est.

Nympharum Bacchique comes, quem pulcra Dione, &c.] *Priapus* Jovis, seu Bacchi, filius ex Venere, sylvarum incola, hortorum custos, quem Sileni, & *Bacchi comitem*, ebriorum nempe numinum, ac salacium, facit Eustathius. Rationem Suidas reddit opportunam: οὗτος ὁ Καμικὸς, ἐκείτην λαβὼν ὡς ἀφορμὴν, Διονύσου Φαλλὸν ἐκείθεν εἶναι φησι. ἀπὸ λαβὼν ὃ δὲ Διονυσιακῶν & Ἀφροδισια. Sic & *Comicus*, occasione inde *juncta*, *Priapum Bacchi socium esse*, inquit: Nam *Bacchicum potum sequitur res veneræ*. Sic & in fine carminis hujusce, *ebria pubes*, sacrificialis pompa Priapi est.

----- *Viridisque Thasos.*] Adpositum epitheton, dives namque insula *Thasos* sylvarum & nemorum. unde *nemorosa Thasos* dicta Papinio lib. v. Thebaidos. Et ea propter fors cultus ibi deus ille,

----- *quem pulcra Dione
Divitibus silevis numen dedit.*

Sic Virgilius in 111. Aeneid. *viridemque Dony- sam, & niveamque Paron*, ob colores marmorum.

----- *Quem Lydus adorat*

Vestisuius.] Recte, si Lydus hic, leges *vestisuius*. Sic Propertius de Baccho Lydio habitu induto inquit lib. 111. El. 17.

Et feries nudos veste fluente pedes.

Si autem *septisuius* placet, necessario *Nilus* repones.

----- *Dryadumque voluptas.*] *Priapeja*:
Najadas antiqui, Dryadesque habuere Priapi:
Et, quo tenta dei vena subiret, erat.

----- *Et rebus egenus*

Adtritis -----.] Hoc nequiter dictum, nec aliter sumi potest. ratio in proclivi est, adtingimusque ad cap. xc11. *Ut tam magna fortuna, &c.* Res inter obscœna, quod nemini hodie latet, Arnobius fati similiter lib. v. *Artificiis curas tum rebus adhibuisse perituris.* id est, genitalibus. Ludit ergo plane verborum ambiguitate, quod & ex illis patet cap. cxv11. *Post ADTRITAS bellis frequentibus OPES.*

Exonera mentem.] Placari patere. sic superiori proxime capite. Si dolorem meum naturali convicio exoneravi.

----- *Mibi fortunæ adriserit hora.*] Ubi, nempe dives ego jam rerum sum & opulentus, minime vero, ut nunc, me quum

Hellespontiaci sequitur gravis ira Priapi,
inops, & rebus egenus adtritis. Patet omnino translationis nequitia conlatione nimirum germani loci cap. xc11. *Ut tam magna fortuna solus uteretur.* ubi nos etiam isthaec jam composuimus.

---- *Ibi*

----- *Ibit ad aras,*

Sancte, tuas vircus.] Hircus, et si salacissimum animal, ac proinde Priapo sacrum, haud tamen adeo fuit ipsi frequens hostia, sed Baccho potius, qui aliquibus idem cum Priapo deus. sic Virgilius II. Georg.

----- *Baccho caper omnibus aris*

Caeditur.

Propria autem Priapi victima *afinus*. inquit Ovidius I. Fastor.

Caeditur & rigido custodi ruris asellus.

Et pluribus causam persequitur. aliis vero variae sunt, verior tamen quae apud Laetantium lib. I. cap. 21. quia magnitudo membri virilis enormis est; non potuit ei monstro aptior victima reperiri, quam quae ipsum, cui mactatur, posset imitari. unde & ipsi Arbitro lux oritur cap. XXIV. *Hodie enim post asellum diaria non sumo.* Existat & inter monimenta, quae ex vetustate reliqua sunt, à Boissardo edita, è marmore quodam depromptum, delineatumque Priapi sacrificium, ubi hostia, quae immolatur, *afinus* est; unversaque insuper sacrificii pompa, & luculenta exprimitur celebratio.

----- *Et querulae fetus suis hostia lactens.] Sic Carmen liberum ad Priapum:*

Hic tibi, qui rostro crescentia lilia merfit,

Caeditur è tepida victima porcus bara.

Ideo & puellae, quae Priapi sacra videlicet curarent, nonnumquam suillis pelibus praecingebantur, uti palam videre est in marmore sacrificii Priapi nobis laudato. Victima enim ei satis erat conveniens. nam *ea pecude*, ut ait Cicero, *nil genuit natura foecundius.* Hic autem porculum lactentem vovet, inquam, *hostia lactens.* diversa namque victimarum ratio constabat etiam aetate. Sic Cicero docet lib. II. de Leg. *Fam illud ex institutis pontificum, & baruspicum, non mutandum est;* quibus *hostiis immolandum cuique deo, cui majoribus, cui lactentibus, &c.*

Spumabit pateris bornus liquor.] Vini libationem innuit, ut ea quoque iratum numen redderet propitium. Apte spumabit de vino novello dixit. Sic Propertius El. 17. lib. III.

Dummodo purpureo spument mibi dolia musto.

Illud namque haud infrequenter diis libabant. Ecce, Horatius inquit sat simili loco lib. I. Carm. 81.

----- *Quid orat, DE PATERA NOVUM Fundens LIQUOREM?*

Huc etiam facit, *Ebria pubes*, ut dicebam paulo ante.

----- *Et ter ovantem*

Circa delubrum gressum feret ebria pubes.] Aumento equidem, ad morem nunc adluisse veterum, quibus in usu, dum sacra fiebant, hostiaeque cremarentur, circum aras saltare. Sic do-

cet Etymologici auctor: *ὑπορχόμεναι δὲ, ἄνευ παλιν ἐλεγον ἐρχόμεναι, καὶ τρεχοῖσιν κύκλῳ & βασιλῇ, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἱερῶν.* Hyporchemata autem, quae denuo caneant tripudiantes, & circumcursantes altare ardentibus victimis. Etiam Virgilius lib. VIII. divini operis vers. 285.

Tunc Salii ad cantus, incensa altaria circum,

Populeis adsunt evincti tempora ramis.

Nam ibi *Salii* saltatores sunt, inquit Servius ibidem: *Salii sunt, qui tripudiantes aras circumibant.* Quam consuetudinem jampridem tetigit & Meursius in Orchestra. Apte ergo saltationem illam, ac tripudium, *gressum ovantem*, id est, laetabundum, Petronius vocaret, ut supra interpretabamur ad verba cap. CXXIII.

----- *Modo quem ter ovantem, &c.*

Eum locum videre licet.

Solertique cura deposito meo caveo.] Ait hic novissimus Petronii interpres, hacce mente Claudianum dixisse lib. III. de Rapt. Proserp. vers. 118.

----- *Leviusque meum Trinacria celet*

Depositum.

Claudiani autem mens est, Cererem timere, quod negligenter Sicilia Proserpinam servavit, ubi eam *depositam* reliquerat. Ac simul observat, ita Tranquillo in Othone cap. III. Popaeam Sabinam, quam apud Othonem Nero deposuerat, donec Othaviam amoliretur, ut Tacitus refert, pariter & *depositum* adpellari. Addereque posset, ita Achillem, apud Statium à Thetide occultatum, bis quoque *depositum* vocari lib. I. & II. Achill. Sed nondum hacce mente ullum apud Petronium inveni depositum, à quo Polyenos cum solertia caveret. Enimvero nos ecce aliter interpretamur, an probe, doctiores viderint. Deponi olim dicebantur aegri jam prorsus desperati: aut etiam recens mortui, quando de sublimiori lectulo humi conlocabantur. Primum loco S. Isidori planissime probare mihi videor, ex lib. X. Orig. *Desperatus vulgo vocatur malus ac perditus, nec jam ullius prosperae spei.* Dicitur autem per similitudinem aegrorum, qui adfecti & sine spe *DEPONUNTUR*, &c. quibus plenius patefacit morem. Sic etiam Nonius: *Deponere est desperare, unde & depositi desperati dicuntur.* Ubi & Lucillum laudat. III. Sat.

Symmachus praeterea jam tum DEPOSTUS bubulcus,

Exbalans animam, pulmonibus aeger agebat. ac plura congerit exempla. Alterum loca isthaec Ovidii convincunt lib. III. Trist. El. 3.

Depositum nec me qui fleat ullus erit?

Et lib. II. de Ponto El. 2.

Fam prope DEPOSITUS, certe jam frigidus, aeger.

Ac passim in monumentis, *DEPOSITI*, qui humati sepultique sunt. Sed jam ad rem: patet

(M in 2)

tet ergo depositum apte vocari membrum illud, de cuius valetudine jam prope desperaverat, quod ingenti laboraret paralyti, uti ad ipsum Polyaeonem Circe in Codicillis scripsit: *Narrabo tibi, adulescens, paralytin cave. nunquam ego aegrum tam magno periculo vidi: me diu fidiu, jam peristi. Quod si idem frigus genua manisque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas. & sequentia. quo facit & venefica curatio, cuius cap. cxxxi. descriptio. ea quippe numquam, nisi in magno salutis discrimine, adhibita. Sive eo, quod jam illud membrum haberet demortuum; depositum haud inconcinne nuncuparet. Id enim veluti jam funeratum idem Polyaeonem haud cunctanter agnoscit cap. cxxix. *Funerata est pars illa corporis, qua quondam Achilles eram. Quod genus sermonis Petronio singulare non fuisse, & ibi ostendimus. Verborum igitur, solertiae cura deposito meo caveo, eadem sententia est, ac praecedentium cap. cxxxi. Postero die, quum sine offensa corporis animique consurrexisset, &c. hoc est, sine libidinis dispendio. Arbitro igitur huncce animum fuisse, vel juratus equidem affirmare paratus sum.**

Cap. CXXXIV. *Cadaver.*] Satis hic interpretes. Addam tamen, omen ab Hebraeis Graecis summis; ab his, ut plurima alia, Latinos. Hebraeis ergo, mortuum tetigisse, piaculum. ipse itaque, qui tetigit, manebat pollutus, expiationeque necessario indigebat. Num. cap. 19. 11. *Qui tetigit cadaver hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus, aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. & deinceps pluribus.*

Tamquam caballus in clivo.] Caballus antiquis dicebatur equus aernuosus, debilis, parumque jam utilis aetate multa. Lucilius apud Nonium:

Succussatoris tetri, tardique caballi.

Tales propemodum olitorum sunt, uti apud Horatium lib. 1. ep. 18. pistorum, uti apud Ausonium Epist. 21. Frugalissimorum hominum, uti apud Senecam Epist. 77. & omnino, qui Hispanis *Rocines* dicuntur. Formam ergo habet proverbialem Petronii locus, illi Nafonis haud ab- similis Epist. Acontii:

Clivo sudamus in uno.

uti nescio cui Critico memini notari.

Harundinem ab hostio rapuit.] Vide quae adducunt interpretes ad verba illa cap. xcvi. *Sed raptam cauponi harundinem.* ea namque magis huc pertinent plane. sed nondum hic, proferre liceat, equidem adquiesco.

Ingemui ego, utique propter mascarpionem.] Necessario hic sententia exigit negationem, certeque magis certum est, scripsisse Petronium, ne ingemui ego, &c. similes namque syllabarum re-

petitiones praeterire vel sedulum librarium; factu oppido facile est, uti supra diximus. Mens enim Arbitri ex superioribus liquet cap. cxxxi. ubi pariter se Polyaeonem ipse inficari conatur plagipatidam: *Itaque pensatis vibicibus animasior verberum notas contexi, ne aut Eumolpus contumelia mea hilarior fieret, &c. Utique ex sequentibus: Lacrymisque ubertim manantibus, obscuratum dextra caput super pulvinum inclinavi. Ubique ergo contumelias occultat, ne hilarior eis fieret Eumolpus. De Mascarpione autem interpretes consulendi, mireque ejus acceptio Eumolpo convenit. Quid vos in cellam meam tamquam ante recens bustum venistis?]* Quam misere locus iste viros doctos exercuerit, indicio possunt esse praeclara illa nugamenta, quae hic intempestiva, ut ajunt, Minerva comminiscuntur interpretes. Arbitri autem mens per se ipsa patet. ait, *tamquam ante recens bustum, quippe atrati, atraque veste deformes, inquit; quo in funeribus usi colore Romani. quippe largiter laceratis crinibus lugentes: lacrymisque ubertim manantibus, &c. nec minus illa fletu confusa, &c. Quem scilicet nemo nescit jam feralem habitum.*

Bona sua vendere potest.] *Vendere, prostitucere.* Sic Tibullus El. 9. lib. 1.

Blanditiagne meas alii tu vendere es ausus?

Interpretamenti vice illud est ipsius Arbitri cap. cxxvi. *Nisi quod formam prostituis, ut vendas.*

Lorum in aqua, non inguina, habet.] Hinc claret Martialis illud lib. 11. Ep. 61.

Priami quod tendere posset alutam.

Nec absonum est hocce Ep. 47.

Traditur & digitis pannucea mentula lassis.

Nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu.] Venusta aposiopesis, cuius exempla non congero. De corneis mentulis alii. addo Demetrium Apameum antiquissimum Medicum in Libro Signorum: *Tensionem autem fuisse veretri nimiam, cum parvo dolore, ut CORNU putaretur.*

Quum volo.] Repetitque. ab Ovidio habuit pariter de maga El. 8. lib. 1. Amor.

Quum voluit, toto glomerantur nubila coelo:

Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sic & Tibullus El. 2. lib. 1.

Niliacae.] Optimas, κατ' ἔξοχην dictum. Aquae Niliacae praestantiam plures tradidere antiquorum; ac proinde inde eam tantum potasse Aegyptios reges, & Babylonios inter gazas servasse.

Et iussi stare dracones.] Sistent carminibus saepe serpentum ingressum. Tibullus lib. 1. El. 3.

Cantus & iratae detinet anguis iter.

Seneca Tragicus Medea:

Hic fera serpens corpus immensum trahit,

Trifidumque linguam exsertat, & quaerens, quibus

Montifera veniat, carmine audito stupet.

Nota res, angues incantari.

----- Lunae descendit imago,

Carminebus deducta meis, trepidusque furens

Flectere Phoebus equos revoluto cogitur orbe.] Utrumque etiam Ovidius dixit El. 1. lib. 11. Amor.

Carmine sanguinae deducunt cornua lunae:

Et revocant niveos solis euntis equos.

Conjuxit & fratres illos Appulejus lib. Miles. Magico *sifurramine* solem inbiberi, lunam *despumari*, nempe in herbas, quum de coelo jam descendisset, quod Lucanus docet in VI. *magicaeque* illius spumae meminit scriptor de Fluminibus in Inacho. Frequentior tamen lunae in magicis carminibus memoria est, fagarum quippe praeses, ac praecipuum numen, semper habita. Vix umquam *magicae disciplinae* quid molitum fuit, abfentiva videlicet luna, invocata. Ea propter *veneficae* haud dubio totis viribus deducere satagebant, ut propior suis cantaminibus adstaret. Supra jam & Arbiter meminit: *Solent, inquit, hanc, frater, & praecipue in hac civitate, in qua mulieres lunam deducunt.* Innumera hic exempla praetermitto, qua Graecorum, qua Latinorum. Id autem ei contingere creditum, quum eclipsin perpetiebatur. Me jam olim Livius docuit lib. xxvi. cap. 15. *Disposita in muris Campanorum inbellis multitudo tantum aeris crepitu, qualis in defectu lunae silenti nocte cieri solet, edidit clamorem, ut averteret, &c.* Lunae namque laboranti subvenire majores consueverant aenea crepantes instrumenta, ut, obstante tinnitu, ad aures ejus incantationes pervenire non possent. Hanc rationem prodidit Petr. Apollonius, quam frustra alibi hucusque quaesivi, quum adeo creberrima ubique sit illorum mentio auxiliantium crepitaculorum, inquit lib. 1. Excid. Hierosol.

----- Quantum pavida succurrere lunae

Certantes populi tinnitibus aeris acuti

Ingeminant, iurdaeque deae nituntur ad aures

Thessalicum ne carmen eat, detractaque coelo, &c.

----- Taurorum flamma quiescit

Virginis facie.] Hinc jam exemplis fagarum insignium vim magicam extollit. & primo loco de Medea sermo est, quae flammivomos taurorum,

Forma percita quum ducis Pelasgi

fuit, arte sua mollit. Plene hoc Apollonius Rhodius, Valerius Flaccus, Euripides, tangunt pene omnes, quot scriptis nomina sua immortalitati commendarunt.

Et rursus fluvios in summo vertice ponam.] Carminis clausulam hanc haud oblii praevisi Musarum sacerdotes. Ovidius El. 1. lib. 2. Amor.

Inque suas fontes versa recurrit aqua.

Et lib. 1. Eleg. 8. ubi caput vocavit, quod Petronius verticem:

Inque caput liquidas arte recurvat aquas.

Tibullus item lib. 1. El. 2.

Fluminis haec rapidi carmine vertit iter.

Cap. CXXXV. *Deterfisque curiose manibus.*] Dictum juxta veterum religionem, quibus, absque manuum ablutione, rem sacram auspicari, piaculum erat. Inquit Hesiodus [v. 722.] *Εργ. & Ημερ.*

Μαθή ποτ' ἐξ ἑὸς Διὸς λαθεῖν αἰθερὰ οἶον
Χερσὶν ἀνθρώπων, καὶ ἀποῖς ἀθανάτοισιν.

Ne umquam mane Jovis vinum libaveris ardens

Illotis manibus, neque divum praeterea ulli.

Idem Homerus lib. VI. Iliados. unde in proverbium abiit, *ἀνέπλες χερσὶν, illotis manibus*, quod in eos inquit Diogenianus usurpari, qui profanis manibus sacra contrectarent, ἐπὶ τῷ βιβλῳ χερσὶ ἑὸς ἑαυτοῦ ἡγχεῖσθαι. Sic in Odyssaea Telemachus manus lavat, antequam deo supplicet, cujus & in auctoribus Latinis exempla passim. Ideo pro foribus templorum marmorea vasa praefigere mos erat aquae continendae lustrali, qua prius videlicet lavarent sacrificaturi. Eorum jam pridem vasculorum dederunt imagines antiquarii. tute vide Choulum.

Mensam veterem posuit in medio altari.] Festus: *Mensae in aedibus sacris ararum vicem obtinebant.* Sed ibi vel altare sufficeret. illud namque quasi *alta ara* fuit dictum. Ast dii fuere, quibus sacra in aris facerent, aliis vero in altaribus, aliis in altaribus & aris. Sed forte de his fufe alias. Iterum Festus alibi: *Anclabris mensa ministeriis divinis apta.* Abanculare indubie verbo antiquo, quod priusci pro ministrare dicebant, teste eodem Festo, aut Paullo. *Ligneam* autem agnoscere licet mensam illam vetusculam. nec mirum id in templo foret opulentissimo, primae quippe frugalitatis remanserant ejuscemodi reliquiae. Sic Dionysius Halicarnassensis memoriae prodidit Antiqu. Rom. lib. 11. ubi post alia subdit: *Ἐν τῷ γὰρ ἱερῷ αὐτῶν ἐν τοιαύταις ἑλκυσσάμεναι τοιαύταις θεοῖς ἐν τοιαύταις ἑλκυσσάμεναι, ἰπὸς certe spectari in sacris aedibus coenas diis adpositas in mensis ligneis antiqui operis, &c.*

Quam vivis implevit carbonibus.] Vix absque igne olim ullum sacrum, nedum magicum, praestum. ideo subdit cap. sequenti. *Statinque, ne res aliqua sacrificium moraretur, ad reficiendum ignem in vicinia cucurrit.* Unde nonnullis, ara, quasi ardea, est ab ardendo, vel quasi ura ab urendo. Videtur & religione quadam, *vivis carbonibus*, dixisse, quo & fors sat bene illud Plinii spectare cogites lib. XVI. cap. 6. *Hoc quoque inter*

(Mm 3)

ter

ter reliqua neglectae religionis est, quod emortuo carbone sacrificatur.

Camellam] *Camella*, nonnulli volunt, dicta quasi *camura*, quod vas incurvum inflexumque foret, ac in modum camerae effigiatum; qua voce, etsi peregrina, usus Virgilius, ut Macrobius observat lib. vi. Saturn. meminitque Festus. Alii, vas illud apud Pollucem lib. x. cap. 24. *scamella* dictum, cujus propriam facit Romanorum adpellationem, ablato videlicet sibilo. nos in medium relinquimus. Vasculum autem est non ita, uti Petronio, prisca aliis scriptoribus familiare.

Incincta quadrato pallio] *Pallium quadratum* promiscua vestis fuit, hoc est, communis viro & feminae. nam hic Enotheam eo Arbiter induit, & Tertullianus cap. 1. de Pallio inquit: *In viris autem, pallii extrinsecus habitus, & ipse quadrangulus.* Videtur & feminarum quadratum pallium vocari olim etiam *palla*, aut haec satis similis fuisse. S. Isidorus lib. xix. Orig. cap. 25. *Palla, est quadratum pallium muliebris vestis, deductum usque ad vestigia.* Habuit à Servio ad II. Aeneid. quo facit & illud Tibulli:

Fusa sed ad teneros lutea palla pedes.

Videntur & fuisse alia vestimenta, praeter pallium, quadrata, & *recinia* vocari, auctore Festo. sic ait: *Recinium omne vestimentum quadratum,* &c. Idem de *rica* tradit Paullus; quae & Festo, *Parvum ricinium, vel palliolum ad usum capitis factum,* dicitur, & Granium advocat, qui ait, *esse muliebre CINGULUM capitis.* Rica ergo quadratum palliolum est, quo feminae cingere caput consueverant; & fors, ricinio, sive majori quadrato pallio, lumbos, aut renes, ut Enotheam nunc videre est. Sed tamen haereo, similis prorsus per tenebras incedere conanti. Id autem certo adfirmare possum, scilicet incingi quadratis palliis, aut pallis, sagas quondam solitas, quum sacris suis vellent operari. Sicut Arbiter, Horatius Canidiam vidisse adserit, ac describit luculenter lib. i. Sat. 8.

Vidi egomet nigra succinctum vadere palla

Canidiam, pedibus nudis, &c. ----

Cucumam ingentem.] Capite proximo: *Frangitur ergo cervix cucumae.* Sic nos edidimus, nam *ingens & cucumula*, uti nonnullis editionibus infedit, contrario nomine sibi opponi videbantur. *Magna est fornacula*, dixit Juvenalis Sat. x. sed huc illud non facit. Cervice ergo supra ignem suspensa cucuma erat. quam ut annis putridam quoque Arbiter ostenderet, id non praeteriit: *Frangitur ergo cervix cucumae.* Praefertim in rusticorum focis catenae visuntur & uncini, quibus commode aenea vasa haud aliter appenduntur hodie.

De carnario detulit furca.] *Carnarium* tabula erat cum pluribus uncinis, quibus succidiae, ac quaevis alia ad victum necessaria, suspendi consueve-

rant: parietique adfixa erat juxta focum in culina. Auctor Moreti omnia plane indicat, & plene Arbitrum inlustrat:

*Non illi suspensa focum carnaria juxta,
Durati jale terga suis, truncique rigebant:
Trajectus medio sparto sed caesus orbem,
Et vetus adstrikti fascis pendebat anethi.*

M. Varro lib. ii. de R. R. cap. 4. *Et qui non audierit patres nostros dicere, ignavum & sumtuosum esse, qui succidiam in carnario suspenderit potius ab laniario quam ex domestico fundo?* Plautus item Curculione II. III. aliasque. sequenti cap. itidem Petronius: *Sinciput in carnario furca reponit.* Minime autem obsolevit adhuc id genus tabularum usus, immo potius apud nos manet hodie creberrimus.

Faba erat ad usum reposta, & sincipitis vetustissima particula.] Ad victum aniculae reposta faba, & sinciput suillum. oleribus namque & salamentis tenuiores victitabant. Persius Sat. vi. vers. 69.

---- Mibi festa luce coquatur

Urtica, & fissa fumosum sinciput aure.

Uterque cibis aequè interdictus Philosophis. Athenaeus lib. 2. Diphosoph. *Ἐγκέφαλοι χοίρειοι. τοῦτοι ἡμᾶς ἐδίδουν ἃ καὶ οἱ φιλόσοφοι, φάσκοντες τοὺς αὐτῶν μελεμαβάνοντας ἴσον, & κακάς τρώγειν. Suillum cerebrum.* Eo vesci nos philosophi non sinebant, asserentes, si quis id gustaret, per flagitium committi, ac si roderet fabam.

Ut solvit ergo licio pannum.] *Licium*, hoc est, stamen pluribus filis constans, & in unum contortis, quod nobis à torquendo, *tarçal*, dicitur. diserte Arbiter supra ostendit: *Ille de sinu licium protulit varii coloris filis intortum.* Ait nunc ergo Petronius, funiculum anum solvisse, quo sacculus erat ligatus.

Partem leguminis super mensam effudit.] Nam ad veneficia, & fortes, adhibitae olim fabae, quam vero opportune adhiberentur ei sacrificio, quo, subvenire aegrotantibus nervis, cordi illis erat, perspicuum reddet Pythagoras, sic apud Lucianum de fabis differens in Vitarum Auctione: *πρῶτον μὲν γὰρ πᾶν γόνι ἐσσι, & ἢ ἀποδόσης κύμα, ἐπεὶ χλωρὸν ἐόντα, ὄψεται ἀνδρείοισι μορίοισιν ἐμφερέα τὴν φωνήν, ἐψηθέντα δὲ ἢν ἐπαρῆς ἐς τὴν σεληναίαν, νυξὶ μεμετρημένησιν, αἶμα ποιήσεις.* Primum quidem plane genitales sunt, & si fabam adhuc viridem exuas, videbis, eam omnino virilibus membris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus sanguinem feceris. De ejus flore hoc postremum prodidit Juvenalis Scholiastes ad penultimam Satyr. En liquet etiam plane; cur spoliaret folliculis, denudaretque, fabas sacrificula.

Improba.] Hoc est, non sine convicio, nec intra verba fortean se continens.

Mirabile quidem paupertatis ingenium, singularemque rerum quasdam artes fames edocuit.] Sic ego sententiae hiatulum supplevi, manucente tamen divino Seneca Ep. 15. *Quod si velis deinde, quemadmodum ambules, discere, admittes istos, quos nova ARTIFICIA DOCUIT FAMES.* Erit, qui gradus tuos temperet, & buccas edentis obhervet. Alique magistelli esurientes. Ipsamet Plauti sententia est Sticho 11. 1.

----- *Ilia (paupertas) omnes ARTES PERDOCET.*

Et Appulei; *Omnium artium reperitrix paupertas.* Aliter vero editione Parisina periodus expletur, scilicet: *Mirabile quidem paupertatis ingenium, quae opibus oblectatur, singularumque rerum quasdam artes suis prodit.*

Non Indum fulgebat ebur, quod inhaeserat auro.] Indubie de lacunaribus capiendus versus, de quibus diferte in Paradoxis Cicero inquit: *Testa ebore & auro fulgentia.* Ennius Andromacha loquens de Priami domo:

*Vidi ego te, astante ope Barbarica,
Testis caelatis, laqueatis
Auro, ebore.*

Propertius item El. 11. lib. 9.

Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis

Nec camera auratas inter eburna trabes.

Nec jam calcato radiebat marmore terra] Pavimenta cum testis conjunxit, ut Tibullus lib. 111. Eleg. 3.

Aurataeque trabes, marmoreumque solum.

Sic etiam Seneca Ep. 114. *Ut lacunaribus pavimentorum respondeat nitore.* Marmore olim strata, nemo nescit. satis adposite Seneca ipse: *Ut terram marmoribus abscondas, & non tantum habere tibi liceat, sed calcare, divitias.* Et Martialis Ep. 50. lib. XII.

Calcatusque tuo sub pede lucet onyx.

Ubi observa, *lucet*, quod Arbiter dixit, *radiebat.* Ibi enim mire accinit & divino Senecae Ep. 86. *Eo deliciarum pervenimus, ut, nisi gemmas, calcare nolumus.* Plures non refero.

----- *Sed crate saligna*

Impositum Cereris vacuae nemus.] Descriptio est rusticorum testorum rudis aevi ac simplicis. Erant nimirum ex lignis impolitis, & inter se connexis, exstrui solita, paleaeque ad imbres arcendos insuper abdita; nobis, *techos pagizos*, hodie dicuntur. *Cerem* adpellavit *vacuam*, quod postea, *inanem paleam*, ut Virgilius 111. Georg.

Surgentem ad zephyrum paleae jactantur inanes.

Horum ex culmo testorum & Vitruvius meminit lib. 11. cap. 1. graphice autem descripsit Seneca Epist. 90. *uniceque faciem Arbitro luxit: Quid ergo? Non quamlibet virgeam cratem texuerant manu, & vili obleverunt luto, deinde stipu-*

la, aliisque silvestribus, operuere fastigium, & pluvias per dexera labentibus, biennem transiere securi?

----- *Et nova terrae*

Pocula, quae facili vilis rota finxerat actu.] Simillime Tibullus El. 1. lib. 1.

FICTILIA ANTIQVUS PRIMUM sibi fecit agrestis

POCULA, DE FACILI composuitque luto. *Hinc mollis stillae lacus.*] Carpit & hic infana Neronis opera, *sagna puta instar maris, piscinas, fossas*, quae & tегitig alibi:

----- *Mare nascitur arvis.*

de quibus plura nos ad verba cap. LXXXI.

Expelluntur aquae saxis,

quae vise.

----- *Et de caudice lento*

Vimineaе lances.] Anne lances ligneas intelligit? Vasculorum quippe ligneorum frequens quondam usus, & priscoe frugalitatis specimen habitum fuit. Fors similes alias concepit animo illis, de quibus Plinius ait lib. XVI. cap. 31. *Minutis haec (sicus) capillamentis hirsuta, ut abies, multaeque sylvestrium, e quibus montani praetenuia fila decerpentes, spectabiles lagenas, & alia vasa, nectunt.* Quaeque autem sint, adigit indubie cauterem ambitioni, ut verbis Tertulliani dicam, de Pallio cap. 5. *qua lances centenarii ponderis Sylla molitur: sive, qua Drusillanus, & quidem seruos Claudii, quingenariam promulsidem aedificat.* Idem Plinius refert lib. XXXIII. cap. 11. & quod *ei fabricandae officina prius exaedificata fuerat.*

----- *Clavis numerabat agrestis.*] Haec est scriptura veteris M. S. ac pene eadem cum illis, quas antiqui vulgati repraesentant. quapropter & nos praetulimus. *Agrestis* substantivum positum, ut siempis prisci. Tibullus supra adductus El. 1. lib. 1. & El. 2.

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.

sic *rustica* Ovid. lib. 2. Fast.

Ara fit hic, ignem curva fert rustica testa.

Et montani. Plinius lib. XVI. cap. 31. & sic plura alia.

Et viridi junco gracilis pendebat barundo.] Loquitur, ni fallor, de agresti structura, haud omnino absimili cameris canniciis Palladii lib. 1. Tit. 13. Ibi, postquam docuit afferes disponere, perticasque ad tecti concamerationem, addit: *postea pulvillum carnium, vel hanc crassiorum, quae iussu est, contusam, facta & striditum juncta crate, subnectimus, & per omne spatium cum iussu afferibus & perticis adligamus.* Juncis nimirum adligabant, vel tomicibus, ut paullo ante ait ipse Palladius, & Columellae *tomex* ipsa *juncum* est lib. XII. cap. 32. Sicuti Nasoni IV. *Fastorum juncum vinela.* Et Plinius lib. XIX. cap. 2. ait: *junco Graecos ad funes viros, nonini credamus, quo herban-*

eam adpellant. Nam *σχόινον* & *juncum* significat, & *funem*. Apte *viridi* addidit, tunc quippe maxime ad ligandum aptus, quidve ex illo conficiendum. inde Pontanus:

Dum tibi de viridi fiscellam vimine texo.

Id genus tectorum & Vitruvius meminit lib. II. cap. I. *Vitandoque imbres, & aestus, tegebant barundinibus & fronde.* Et Plautus Rudente I. II. 34.

Quin tu in paludem is, exsiccasque arundines,

Quis pertegamus villam, dum sudum'st?

Indicat hic Petronius tectorium opus nondum fornicis fuisse inducendum.

----- *Quae fumo suspenda tigillo.*] Haud displicebat jam olim Doufas P. levicula emendatio, & *quae* in *s* commutantis. Proprius & ille character casae paupertinae, *fumosum tigillum*, quod eleganter Juvenalis Sat. I patefacit, *fumumque domi* vocans, quod noster Epigrammatista lib. III. Ep. 30. *fuscae pensionem cellae*. Fumosae autem nigredini obnoxia valde lignea contabulata, ex quibus extructae domunculae primaevae: quod utrumque hic innuit Petronius oppido breviter. inquit Scholiafles Apollonii ad vers. 170. lib. I. Argon. *ἐν λυγλαῖς ᾗ ἐχρᾶντο τὸ παλαιὸν οἰκίαις, λίθων μηδέπω ἐπινοηθέντων.* Ligneis enim domibus olim utebantur, lapideis nondum inventis. Popinae pariter fusco colore ex fumo obiectae. Unde ejusdem Epigrammatarii lucet versus ille lib. XII. Ep. 62.

Nigri fornicis ebrium poetam.

Ubi interpretes mirum miras agere nugas, quum Martialis ipse praetulisset faciem ejus caligini, quum inquit Ep. 60. lib. VII.

Occupat aut totas nigra popina vias.

----- *Mitia sorba*

Inter odoratas pendebant texta coronas, &c.] En opes. Suspendos igitur in orbem interpretor fructus inter flores, & herbas odoratissimas, ut omnino coronas ferre viderentur. Favet haud leviter mihi Appulejus in imagine numinis multiplicis lib. XI. *Quaqua tamen insignis illius pallae perfluebat ambitus, individuo nexu corona totis floribus, totisque constructa pomis, adbaerebat.* Ubi pariter in ambitu extimo pallae fructus inter flores contexti, qui, licet revera in coronam haud nexi forent, ejus tamen speciem prorsus referebant. *Sorba* etiam pensilia olim servabantur, ut ex Varrone constat proxime laudando. *Mitia* adposite, ut Virgilio, & Senecae Trag. Choro I. Thyest. *mitia poma matura; & Horatio, immitis uva, acerba est.*

Et thymbrae veteres] Plurima *thymbrae*, five *saturejae*, mentio est apud Theophrastum, Dioscoridem, & Plinium, quos adire poteris. Inde *θυμεισθαγιῶν* de parvis ac frugalibus dictum proverbium, de quo Hesychius, & Suidas, usur-

patque Aristophanes in Nubibus, *Veteres aridae interpretor*, nam Columella de eadem herba inquit lib. II. cap. ult. *Nam & viridis esui est jucunda, nec arida inutilis ad pulmentaria condienda.*

----- *Et passis uva racemis.*] Uvae pensiles sunt. de quibus lib. XIV. cap. I. *Durant aliae uvae per biemen, pensili concameratae nodo.* Sed Plautus perspicue in Poenulo Act. I. sc. II. vers. 99. innuens suspendium adolescentis:

Siquidem tu es mecum futurus pro UVA PENSILIS.

Item Varro lib. I. de R. R. cap. 68. *Pensilia, ut uvae, sorba, ipsa ostendunt, quando ad usum oporteat promi.* Non ergo de passa, sole, fumo; aut in ollis, sive in sapa, mustove, condita.

Qualis in Aethae, &c.] Hic quid deesse, hians sententia cui libet indicio esse poterit, & monuit jam olim Hadrianus Junius. Ex duplici autem lectione *Hecates & Hecale* elicere haud inconcinnum sensum possumus. *Digna sacris Hecates*; Hecale etiam scilicet, quippe quae pauperrima, *digna videbatur sacris*, hoc est, coena Hecates, quae à pauperibus rapiebatur, ut Aristophanes in Pluto docet, ubi Scholiafles. *καὶ ὁ νυκτερινὸν οἱ πτωχοὶ δαῖτυον ἐπέρας, ὡς θυρίαν τῇ Ἑκάτῃ προσάγουσιν ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐλθόν.* οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἡδίστου αὐτὰ, καὶ λέγοντο ὅτι Ἑκάτῃ ἔφαγον αὐτὰ. In novilunio divites coenam vesperare, velut sacrificium Hecatae, offerentes, in triuiis panebant. Pauperes autem veniebant, & comedeant, dicebantque ipsam Hecatem comedisse. Sic Lucianus variis in locis. Hecales vero paupertatem vel illud Ovidii II. de Rem. Am. possit adstruere:

Cur nemo est Hecalem, nulla est, quae ceperit Irum?

Nempe, quod alter egens, altera pauper erat.

Dicitur *hospita*, quod Theseum hospitio exceperit. Sic de eadem Statius ultimo Thebaid. libro:

----- *Nec fudit vanos anus hospita fletus.*

Praeter Plutarchum autem, infra laudandum, audi Appulejum adposite profantem lib. I. Fab. Miles. *Et tibi specimen gloriosum adrogaris, si contentus lare parvulo, Thesei illius cognominis patris tui virtutes aemulaveris, qui non est adspersatus Hecales anus hospitiū tenuis.* immo, si Callimacho credimus poematio ab anu Hecale inscripto, habuit illa φιλοξενίας εὐγῶν ἀκλήσεις; hospitii lares omnibus patentes. Verum enim vero si, *digna sacris Hecale*, mavis scripsisse Petronium, ad sacrum Hecalesium ibi respexisse, haud erit dubium. Id Iovi ab anu Hecalo dicto posteritas instituit, non sine ipsius Hecales honoribus. Itaque suam propter hospitalitatem digna sacris habita olim fuit.

fuit. Sic Plutarchus rem totam in Theseo prodidit: Η δ' Ἐγκέλη, καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν μετονομασμένη δ' ἑνισμῶν, καὶ τὸ ὑποδοχὴς, ἔσκε καὶ πικρὰς ἀκουστικῆς ἀλφειάς. Ἴθυσεν γὰρ Ἑκκλησίον οἱ πέντε ὄμοιοι συνόντες Ἐγκέλη Διί, καὶ τὴν Ἑκκλήν ἱκμον, Ἑκκλήν ὑποκαταζέμενοι, ἀπ' ἧς κρέσσον, νόν δ' ἡ κομίσῃ τ' ὀφθαλμοὺς ζεφύριον, ἀσπάζεσθαι πρεσβυτέρως, ἢ φιλοφρονεῖσθαι τοιαύτας ὑποκατακτάς. ἔπειτα δ' ἡ ὑψιχὼς καὶ ὑπερ αὐτῇ τῇ Διί καταδύσθη. ἔπειτα τὴν μάχην, εἰ σῶς περὶ γένος, θυσεύ, ἀπείθαν δέ, πρὸς αὐτοὺς ἐπαυλῶν, ἔχε ὡς εἰρημνέας ἀμοιβὰς τ' φιλοξενίας, τ' ὀφθαλμοὺς κελύπτωντες, ὡς Φιλόχορος ἰσχυρῶς. *Hecale*, ἔρ quae de illa fabula hospitii & convivii memoratur, non omnino apparet ex vano esse. Sacrum *Hecale* circumjedi populi, concilio indicto, *Jovi Hecale* faciebant, & *Hecalem* colebant, diminutivo nomine *Hecalenon* appellantes: quod illa quoque juvenem admodum hospitio excipiens *Thesea* senum more salutasset, & blandita fuisset ei diminutis nominibus. Quae, quia pro eo ad pugnam procedente, si *sojpes* revertisset, *Jovi* voverat *hostias*, haec retulit hospitalitatis jussu *Thesei* praemia, ut *Philo*chorus tradidit.

---- *Quam Musa loquentibus annis*

Battiadae veteris, &c.] Nam poema *Hecalem* dictum condidit *Callimachus*, quod haud semel *Plinius* laudat, *Battiades* vocatus, filius quippe *Batti* fuit, ut plures volunt.

Cap. CXXXVI. *Quae staturae altitudinem adjecerat.*] Plane necessum, nam mensa, ubi paratum sacrificium, super altare imposita erat, ut supra visum.

Ignemque modo convalescentem exstinguit.] Aqua scilicet effusa, pariterque fubinde aniculae faciem totam excitato cinere perfudit.

Tres anseres sacri.] Videlicet *Priapo*, rationem vero paullo post inquirimus. Fuere & *Diis* aliis anseres consecrati, quorum in fanis etiam aiebantur. *Funoni* apud *Livium* sunt lib. v. ubi de ipsorum excubiis sermo est omnino canum praefereendis: *Anseres Galli* non fefellerunt: quibus sacris *Funoni* in summa inopia cibi tamen abstinebant. Sic in *Camillo* *Plutarchus*, & in de *Fortuna* *Romanorum*: χῆνες ἑσθλὸν πρὸς τὸν νεὸν τ' ἥμεας ἐτρέφοντο θεοπροφάντες τῷ θεῷ. *Anseres sacri* circa fanum *Funonis* aiebantur ad cultum *Deae*. Habuit & *Juno* ipsa pavones sacros in *Samio* templo, uti narrat apud *Athenaeum* *Menodotus*. *Isidi* fuere quoque anseres ejus in templis sacri. ex *Aristide* conligo *Sacr. Sermonum* 3. Ἐλεθύκειν τῇ Ἰσίδι ἢ τῇ Σερᾷπιδι ἐν τῇ τ' Ἰσίδος ἱερῷ, λέγω τῷ ἐν Σμύρῃ γενόμενον. ἐξόντων δέ μοι τὰ ποσύλακα ἀποτερόμεναι χῆνες δύο τ' ἱερῶν. Quum *Isidi* & *Serapidi* quondam in *Isidis*

templo *Smyrnae* sacra fecissem, vestibulum egresso anseres duo sacri occurrerunt.

[Ab anu diaria exigere.] *Martialis* extremo lib. XI.

---- *Puerique diaria poscunt.*

Hic *μνημονικὸν ἀμάρτημα* *Rittershusii* est, tributis *Horatio* id *Epigrammatistae*. At hoc, nemo est, cui facpius non contingat. Nec exempti sunt ab hac labe scriptores prisca, apud quos equidem observavi non semel. Veniam igitur non ambigam a quovis quin sim imperiturus, si alicubi quid tale mihi imprudenter exciderit. *Diarium* proprie *Hispanis* dicitur, *La racion*. sed nos antea plura.

Rabio stridore.] Eleganter dictum, licet anserum clangere proprium sit. Sed fuse nos de anserum voce paullo infra.

Alius vincula calceamentorum resolvit.] Diversa longe vincula ista ab illis, de quibus supra sermo fuit ad verba cap. cxxvi. intra auri. gracile vinculum. misere tamen interpretes confundunt. Hic enim ligamina sunt, quae calceos vincunt, adstringuntque, corrigiae *Ciceroni* dictae lib. ii. de *Divinat.* ubi earum abruptio inter omnia adversa recensetur. *Retinacula*, ut puto, *Apolinari* *Carm.* 2. Habuere enim antiquorum nonnulla calceamenta, ut nostratia, hoc genus vincula; etiamque brachiola, quae *ansae* adpellantur. Aperte *Tibullus* *Eleg.* 8. lib. i.

Anjaque compressos conligat arcta pedes.

Tales Herculeae Stympthalidas, &c.] Confert anserum clangorem ingentem cum eo, quem ciebant *Stympthalides*, quum ipsas fugavit *Hercules*, & *Harpyjae*, quum duo *Boreae* filii, *Zetes* & *Calais*. *Stympthalides* *Herculi* conterritae fuere, & dispersae, χαλκῆα κόρυδα, *Palladis* munere accepta, quatienti, ut refert *Apollodorus* lib. ii. *Biblioth.* Pariter fere & *Hyginus* fabulam narrat *Fab.* 20. at *Argonautis*, non *Herculi*, id contigisse effert. Postea vero *Fab.* 30. inter *Herculis* athla *Stympthalidum* internecio nem recenset.

---- *Sanieque fluentes Harpyjas.*] Aliter atque aliter mutant correctores, nempe, poenaeque fluentes, penaeque fluentes; primitus autem editi ex MSS. peneque, aut poenaeque fluentes. At, sanieque fluentes, retineri potest, ac idem cum veneno, quod sequitur, saniem interpretari.

---- Quum *Phineo* maduere veneno

Fallaces epulae.] Suspectam indubie semper lectionem fecit codicum varietas, quod hic voci *Phineo* accidit, aliter *furtivo* exaratae. sed latet adhuc, quae sani coloris eniteat. Mens tamen auctoris dubio procul percipitur. *Epulas* namque illas subindicat, quae fuere *Harpyjis* apud *Phineum* extremae; nam eae fallaces fuere, infidius

(N n)

fidioſeque paratae; ut ipſas nimirum volucres ſic ad menſam adcerferent, & illico Boreae filii profluunt. Didici ego ex Apollonio, qui mini prorfus aditum ad Arbitri cognitionem pateſcit. inquit lib. 11. Argonaut. verſ. 263.

Αἴψα δὲ καὶ ἄτεργι πεπονιάσθαι δαΐδα γέροντα,
Λοίπῳ δ' Ἀρπυρίην ἐλάσσειν. ἔργῳ δ' ἄμ-
φω
Στῆσαν, ἵνα ξιφίοσιν ἐπεστυμμένας ἐλάσει
αὖν, &c.

Statim autem juvenes inſtuxerant coenam ſe-
ni,

Noviſſimam Harpyjæ prædam: propeque am-
bo (Zetes & Calais)

Conſtiterunt, ut enſibus inruentes proſtiga-
rent, &c.

Quod Valerius, veſtigia ejus perſequens, ſic multis IV. expreſſit:

---- Et duræ commovit (Phineus) imagine
poenæ.

Inſtituere thoros, mediisque tapetibus ipſum
Accipiunt, &c.

Ac denique:

Emicat hic ſubito, ſeſeque Aquilonia proles
Cum clamore levat, &c.

Pariter & Apollodorus narrat lib. 1. puto, edo-
ctus ab Apollonio. Hic vero epulis illis veneno
madidis interpretamenti vice plane ſunt & iſthaec
ejuſdem Valerii de Harpyjæ etiam ibidem loquen-
tis verſ. 497.

Tum ſola colluvie, atque inluſis ſtramina
menſis

Fœda rigant.

Reſtat autem, ut Phineo (ſic in MS. exaratum)
eamus mutatum, & res nobis haud infeliciter
cedet, ſi ejus loco Typhæo repoſuerimus. Ty-
phoides enim Harpyjæ ibidem Valerio dicuntur,
hoc eſt, Plutonis filia, quem dicunt litterato-
res Typhonem adpellari. Proſecto ſic optime
ſententia ſe habet, alioqui parum ſibi conſtans,
& mire caligans. ita delibero, licet mihi non
lateat, Phineas aves Senecæ in Thyſte Harpy-
jas nuncupari.

Conſeſtoque cultu meo ire, &c.] En habitus per
urbem incedentis expreſſus. & contra manentis:
Proſeſtoque veſte tamquam exſpectarem morantem, in
aditu ſteti. Sed ſupra de his pleno modio
ad verba cap. XIX. Et præcincti certe altius e-
ramus.

Cum teſto ignis pleno.] Teſto, aut teſta, utro-
que modo inſleſcitur, ignem in viciniâ pete-
bant. Supra Petronius hoc capite: Ad reſicien-
dum ignem in viciniâ cucurrit. Ex fragmentis
vaſculorum ſcitiſſimum quondam, ut hodie, te-
ſta ut plurimum illa. Sic Iſaias cap. 30. 14.
Et comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli

contritione pervalida: & non invenietur de fragmen-
tis ejus teſta, in qua portetur igniculus de incendio,
aut bauriatur parum aquæ de fovea. Et Ovidius
innuit lib. 11. Faſt. ubi agricolæ ſacrificium deo
Termino parant:

Ara ſit hic. ignem curva fert ruſtica teſta

Suntum de tepidis ipſa colona focis.

Ingeſtiſque ſuper pluribus lignis.] Auctor Mo-
recti:

---- Atque arſura focis imponere ligna
Imperat.

Præceſſerat:

Parvulus exuſto remanebat ſtipite fumus.

Prius enim arida materia, ſacilique, uti &
ſemper moris fuit, ignem excipiebant. illud
eſt: Conlocavit illa ignem caſſis barundinibus con-
lectum.

Tribus niſi potionibus è lege ſiccatis.] Apud Eu-
bulum Bacchus ipſus legem jubens:

Τρεῖς γὰρ μόνες καὶ πρὸς ἐγκρατεῖν ὕδα

Τοῖς εὖ φερεῖται, τὸ μὲν ὕδατος ἕνα,

Ὀν πρῶτον ἀπίνυται, τὸ δὲ διόλυσον

Ἐρωτῶ ἰδὼνς τε, τὸ τρίτον δ' ὕπνῳ,

Ὀν εἰσιπνόντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι

Οἰκαδὲ βαδίζουσιν.

Vertit Florens Chriſtianus:

Nam terna tantum temperari pocula

Catis jubebo: Sanitatis gratia

Primum bauriatur, alterum oblectaminis

Et amoris ergo, deinde ſonnî tertium.

Ubi iſtud ebibere, quis peſtus ſapit,

Domum redibunt.

Paruit ergo vetuſcula ſacerdos. Obſervo equi-
dem ex celebri hocce ternario potionum nume-
ro ortum indubie olim, poculum, quod Bac-
chi diceretur, fuiſſe tripodem, cujus apud A-
thenaeum plurima memoria eſt lib. 11. & ni
fallor, x. ſed plures, puto, hanc myſticam
potandî rationem ſibi exornandam ſumferunt,
qua propter manum de tabula, ne videamus,
quod longe enim ab ingenio noſtro abeſt, a-
liorum ſcrinia compilare. Siccatis, ſic cap.
XCII. Siccatoque avide poculo. Sic & plures
veterum loquuti, & Juvenalis dixit, ubera ſic-
care.

Ut putares iterum anſeres limen intraſſe.] Nam,
quum primum venerant, ingentem ediderant
clangorem, ſtridoremque. ſic paullo ante hoc
cap. Ac veluti rabioſo ſtridore circumſiſtunt tre-
pidantem. Anſerum autem proprium eſt clange-
re, ut docet Columella, ut Feſtus vero, gin-
grire. ait: Gingrire, anſerum vocis proprium eſt.
Unde genus quoddam tibiarum exiguarum, Gin-
grinae. Ita γινγρεῖν Graeci dicebant de tibia ca-
nentibus. Item Arnobius lib. VI. anſeribus de-
dit gingritus. Sed auctor Philomelæe gratitare,
unde noſtrum Graznar videtur fluxiſſe. Illud au-
tem

tem mirum est, quod de anseribus Aelianus, Philes, & Plutarchus referunt, praecipue ut pateat, quam proclives illi sint ad gratitandum. Videlicet, quod Taurum montem, ubi ingens aquilarum multitudo est, quum ipsi transmittunt, singuli mordicus lapidem tenent, ne clangorem fundant; parum quippe suae taciturnitati aliter fidunt. Itaque, ab aquilis non praefensi, tractum illum saepenumero transvolant innoxii. En igitur cur Poëtis pluries vocentur arguti, garruli, &c.

Cap. CXXXVII. *At illa comploxis manibus.* Gelus omnino est *plaudentis*, ut supra ostendimus ad verba cap. xviii. *Comploxis deinde manibus*. quae vise. Usurpant quoque eum *adstisti*, & *iracundi*, exemplaque apud Arbitrum non defunt.

Nescis, quam magnum flagitium admiseris. Vestigium videtur & aliquod hujusce flagitii esse apud Livium supra adductum. Nam, si anseres sacros nondum de republica bene meritos nefas occidere, postea enim, quum patriae custodes haberentur, & servatores, jure merito magnum putaretur sacrilegium, ac teterrimum parricidium.

Occidisti Priapi delicias, anserem omnibus matronis acceptissimum. Sacros hinc Priapo anseres discimus, ipsius in templo diversari, alique, eorum scilicet cura sacerdoti commissa, rationem vero hucusque nobis interpretes invidere. Commodam equidem in praesentia proferam, dum alia sese obtulerit adpositor. Custodibus quibuslibet, & excubiarum praesidiis, animalia sensu acerrima, & excubantia, adjungi, nemo nescit. Sic janitoribus canes adhibebantur, ut nos multis supra patefecimus. Priapo ergo, qui hortorum vigili custodiae destinatus fuit deus, tute vides, ut anseres consecrarentur opportune, de quibus prodidit Plinius cap. 22. lib. x. *Est & anseri vigil cura, Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio predictis rebus.* Et Aelianus lib. xii. de Anim. cap. 33. *φιλάπην ὃ ἀνὰ χηνῶν κύνες ἀχρεϊότατοι. καὶ τὰς ἐκαστὴν φύσιν ἔχουσιν ῥωπαῖσι.* Anseres ad custodiam praeferendi sunt canibus, quod Romanorum periclitatione constat. Et Cicero item infra laudandus. Istud autem commentum nostrum illis procul dubio adridebit potissimum, qui vel labris primoribus liberos in numen illud poetarum jocos libaverint. Sed, curnam, inquis, ille *matronis acceptissimus*? fors propter ipsum Priapum, quem haud perfunctorie sibi propitium reddere matronae studebant. Aut propter Junonem, quam imprimis colebant feminae, ei nempe animis & corporibus addictae, cui & anseres utique à primis temporibus fuerant etiam sacri, ut ex Livio, & Plutarcho supra jam vidimus. Speciatim vero de occiso anserem anum non lo-

qui, nullus ego dubito, nisi id exaggerationis ingenio turbulentae mulierculae detur sat tempestivum.

Ibis in crucem. Sic loquutus cap. cxii. *quaratione mortuus esset in crucem.* Nec aliter Horatius lib. ii. Satyr. *Ibis sub furcam.* Fori erant indubie formulae, unde illa Comicis familiaris, *Ire in malam crucem.* quod puto, formularum scriptores non tetigere.

Haec ait: & tremulo deduxit vertice canos, &c. Visum doctis & [versiculos hosce, divulsos indubie jam olim ab integra Satyra, & inter ruderis veteris monumenti hucusque haud sine religione adservatos, nunc denuo eidem adnectere, & hic sat inferere tempestiviter, ubi hiantem lacunulam prae se MSS. ferebant. Quod etiam nos haud aegre passi sumus. Perspicui admodum sunt & elegantes, omniaque habent ad ostentationem doloris comparandam imprimis necessaria, crinium evulsionem, planctus, suspiria, ac denique fletum largum. quibus loca parallela plura in Arbitro, pariterque sunt omnibus scriptorum in paginis.

Struthiocamelum reddam. Hoc est, omnium maximum volucrem pendam. Talis struthiocamelus, ut supra ostensum. prae pondere enim alis sublevari non potest, quod inquit Paulanias in Boeoticis: *καὶ Ἀρσινοῦς ἔστιν ἐν Ἑλικῶνι εἰκὼν, ἣν Πτολεμαῖος ἐγχευεν ἀδελφὸς ὄντων δὲ Ἀρσινοῦν στυγρὸς φέρει χαλκῇ τῇ ἀπὸ τῶν Πτερά μὲν γὰρ ἐστὶν καὶ τὰ αὐτὰ τῇ ἀπὸ τῶν φύσιν, ὑπὸ δὲ βάρος ἐστὶν μέγας ἐξ' οἷά τ' ἐστὶν ἀνέχεν σφῆς ἐς τὸ αἶρα τὰ πτερά.* Et Arsinōes in Helicone est imago, quam Ptolemaeus frater uxorem duxit. Arsinōes autem statua aeneo insidet struthiocamelo ex involucrium genere. Habent hi quidem alas, uti alites ceteri, sed prae corporis mole humo se in sublime nequeunt ad tollere. Ideo argute, more suo, ei Plautus in Persa ii. iii. dedit, *volare curriculo.* quod volitare haud inconcinne Flavius Vopiscus dixit Firmo: *Et sedentem ingentibus struthionibus vestam esse, & quasi volitasse.* quod minus est quam volasse. *Struthio*, ergo etiam dicebatur, *passer marinus*, & *κατ' ἐξοχὴν στυγρὸς* Graecis simpliciter, & *passer* Latinis. Vetus inscriptio: AEDILITATEM LAVDABILITER ADMINISTRAVIT. ET DIEM FELICISSIMUM III. IDVS JANVAR. NATALEM DEI PATRIS NOSTRI VENATIONE PASSERIS, DENIS BESTIIS, &c.

Non publicum anserem. An publicum, quia è publico pastus, ut docet Cicero Oratione pro Roscio Amerino? *Anseribus cibaria publice locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint.* Sed mihi hic, fateor, aqua haeret; sumque, ut dicam cum magno vate,

Μεσσηνὸς γαίης τε ἔστιν ἀσεβήτης.

(N n 2)

Unde

Unde possitis & deos emere.] Mens plane ex illis superioribus liquet cap. LXXXVIII. Mille pondus auri Capitolio promittere solet: & ne quis dubitet pecuniam concupiscere, Jovem quoque peculio exorat. ac subinde: Quum omnibus diis hominibusque formosior videatur massa auri, &c. ad quae loca vide quae notamus.

----- Secura naviget aura.] De vulgi ac fortunae favore capiendus plane locus, quae frequens allegoria est scriptoribus priscis. Insignis vero ac parilis prorsus Horatii illa Ep. 18. lib. 1.

----- Tu, dum tua navis in alto est,

Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.

Uxrem ducat Danaën, ipsunq; licebit

Acrisum jubeat credere, quod Danaën.]

Quod Danaën, scilicet jussi credere. hoc est, nihil auro esse inaccensum. nam

Aurum per medios ire satellites

Et perumpere amat Jaxa, potentius

Ictu fulmineo.

Canente Latino Lyricine pariter de Danaë & Acrisio lib. III. Carin. Ipsum Acrisum, ἐκφαι-
νῶς.

Carmina componat.] Ergo parum coronis credendum est, quas ad imperitos deferre gratia solet, ut supra Arbitr dixit cap. LXXXIII. & nos pluscula ibidem.

----- Sitque Catone prior.] Plures Catones illustres, quos haud importune hic memoraret Petronius. illum autem arbitror prae omnibus magis tempestiviter nunc innuere, de quo hocce elogium Plinius lib. VII. cap. 17, nobis reliquit: Cato, primus Porciae gentis, tres summas in homine res praestitisse existimatus est, optimus orator, optimus imperator, optimus senator. & subinde: Itaque: si proprium Catonis, quater & quadragies causam dixisse, nec quemquam saepius postulat, & semper absolutum.

Jurifconsultus PARET, NON PARET.]

Nam Jurifconsulti ex illis plane sunt, qui frigidam efflant uno ore & calidam animam. Ast solennem formulam, in judiciis frequenter usurpanti solitam, agnoscunt hic & viri jureconsultissimi, videlicet, Si paret, quam & Festus interpretatur. si inveniatur, si comparet, si adparet. Nobis est, si parece, si parreciere, Graeci εἰ φαί-
νε. Claret ergo Arbitri mens, ac praecipue similis loci conlatione cap. XIV. qui pariter de judicibus capiendus, ut ibi monitum est:

Nonnumquam numis vendere verba solent.

Videntur enim judicibus jurifconsulti olim fuisse adhibiti, quibus à Caesare, inquit Justinianus lib. 1. Instit. Tit. 2. jus respondendi datum est, & quorum sententiae & opiniones eam auctoritatem tenebant, ut judici recedere à responso eorum non liceret, ut est constitutum. Inprimis ergo & principes illi, quorum hic etiam memoria, Servius & Labeo.

Et, quum digitos pariter extensos porris apioque lustrasset.] Polluti quippe erant anseris caede. Expiatio vero potius videtur coquinaria; ad anserisque condimentum pertinere, quam ad ejus sanguinis lustrationem. Porris enim apioque constitit, quae ex oleribus principem fere in condimentis obtinent locum. Apium namque illud est vulgare, & quod ad manum habuit sacerdos, nobis, peregil, dictum. De quo sic Plinius lib. XX. cap. 11. Apio gratia vulgo est, namque rami largis portionibus per jura innatant, & in condimentis peculiarem gratiam habent. Itaque hic etiam more suo forte Arbitr lustrat, quippe ad Satyrici ingenium mirè faciunt & lusus similes.

Avellanas nuces.] Ipsarum memoria etiam in Carmine libero:

Nucemve longam, quam vocant Avellanam.

De ipsis quoque sic Macrobius lib. II. Saturn. cap. 14. Nux haec Avellana, seu Praenestina, quae est eadem, ex arbore est, quae dicitur Corylos.

Recluso pectore extraxit fortissimum jecur, & inde mihi futura praedixit.] Sic Virgilius lib. IV. Aeneid.

----- Pecudumque reclusis

Pectoribus inbians spirantia consulit extra.

Signanter ἐπαύρησιον protulit Arbitr, quae princeps species haruspicinae. inquit apud Philostratum Apollonius lib. VIII. ἡ πᾶς, ἐν ᾗ φασὶ τὸ αὐτῶν μαντικὴς εἶναι τέχνη εἰ δεινὸν ταῦτα. Jecur, in quo vaticinii sedem esse, dicunt ejus artis periti. Consulebant & tota viscera, hepatis autem exploratio potissima erat. Sed ubertim de his juxta ac erudite jam magni viri, inprimis Brissionius lib. 1. de Form. Stuckius de sacrif. Gent. & noster Delrius lib. IV. Disquis. Mag. Ἀπορρίοντος vero, quae hic interpretes nonnulli.

Epulasque etiam lautas.] Nam anseres olim in deliciis valde gulonibus fuere, eorum autem praecipue jecinora. Indicat Athenaeus lib. IX. Plin. lib. X. cap. 22. Martialis lib. XIII. Epig. 58. & alias, Horat. Sat. ult. lib. II. Persius Sat. VI. & plures alii. Alagabalus apud Lampridium insana prodigalitate canes jecinoribus anserum pavit, ita, ut psittacis atque fasanis leones, & Aristides, difficili in morbo, diutinaque ciborum aversione, nihil paene praeter hepar anserinum edere potuit, ipso testante ἱερῶν λόγ. δόστ.

Cap. CXXXVIII. Scorteum fascinum.] Hoc est, rubrum penem coriaceum, ut Suidas exsertim tradit voce φαλλοί. Indubie eum in modum effictum membrum illud, ut sic ad veritatem utcumque accederet. Nec aliter Priapi simulacris figurari consuevisse, indicio esse potest toties repetiti ejus mentio. Catullus:

Sedet revinctus cum rubenti fascino.

Tibullus:

*Sales, revinctus sacrum pampino caput,
Ruber sedere cum rubente fuscino.*

Carmen liberum:

Rubro, Priape, furibus minare mutino.

Et passim alias. Unde dies oritur improbo Martialis Epigrammati lib. 11. 33.

Cur non basio te Phallus? calva es.

Cur non basio te Priami? RUFUS es.

Cur non basio te Pollux? lussa es.

Te qui habet, hic, Philani, sellat.

Rufus & ruber idem color, ut prolixè apud A. Gellium disceptatur lib. 11. cap. 26. Confecti & ex varia materie varios in usus olim phalli, ex ligno, sive potillimum, qui sicuti superius appellati, ex ebore, ex auro, ex jericò, & ex lixæ panno, quibus Lesbiae tribades abutebantur. Item ex vitro, qui Phallovitroboi, aut Phallovitroboi Capitolino, si mendax scriptura non est, dicuntur. Erant videlicet vitrea pocula in obscenam pudendi figuram effigiata. Unde Juvenalis Sat. 11.

----- *Vitreo bibit ille Priapo.*

Ubi Scholiastes: *In vitreum semem, quos adpellant Drillopotas. Pocillatorum incunculas, manibus illos Priapos extollentium, Pignorius opere de Servis exhibuit. Ceterum non solum per obscenitates bibebant, ut ait Plinius; immo ipsas edebant obscenitates. Placentarum namque genus habuere in deliciis, pudendi quoque virilis speciem omnino referentium, & filiginei Priapi vocabantur. Sic Martialis edocet Ep. 69. lib. XIV. Item placentae fuere aliae in imbecillia inguina. Sed ohe, nonne satis est impudicitiarum? sat plura, nec vulgaria quidem, addere possemus, aut pudor non finit.*

Quod ut olivo, & minuto pipere, atque urticae trito circumdedit semine.] Omnia irritant venerem languentem. Ita qui Aemilii Macri nomine circumfertur de urtica loquens:

*Cum vino bibitur venerem semen movet ejus,
Et melius tritae si jungas melque piperque.*

Lege trito, & ad semen referto, quod & tuetur Petronius, & Ovid. III. de Arte. Idem docet Plinius ubi de urticae semine lib. XXII. cap. 13. *Et lateri medetur cum semine lini, addunt byssopum, & piperis aliquid.*

*Nasturtii succum cum abrotono miscet.] Beneficio contactus Polyænos, ineptus ad venerem prorsus erat relictus, veraque voluptate omnino fraudatus erat, cui morbo, ut visum est, omne curationis genus à misero juvene adhibitum. Nunc vero ecce quam opportunum medicamentum abrotonum scilicet cum nasturtio mistum. De abrotono namque Plinius inquit lib. XXI. cap. 21. *Ramo ejus, si subiciatur pulvino, venerem stimulari, ajunt. efficacissimamque esse herbam contra omnia veneficia, quibus coitus inbibetur. Quod Aemilius Macer hypobolimæus ad verbum mutatus est:**

*Haec etiam venerem pulvino subdita tantum
Incitat, & veneris nocuis potata resistit.*

Nulliusque adversus nos momenti erit Plinii testimonium, adferentis, *nasturtium venerem inhibere.* nam ibi mens ejus est, generationi officere, si sumatur frequenter. herba quippe natura sua fervida est, desiccansque valde. itaque eadem prorsus ejus ratio est ac rutae, cujus fervens pariter natura. idcoque de ruta ipsa inquit ibidem etiam Plinius lib. XX. cap. 13. *Itemque generationes impediuntur hoc cibo, ideo pro fluxu genitali datur, & venerem crebro per somnia imaginantibus.* Unde ipse Macer de nasturtio loquens:

----- *Hac re venerem ceu ruta coërcet,*

Siccando semen, fuerit si sumta frequenter.

quae unice Plinium interpretantur. Ast in linimentis longe diversa ratio censetur, praesertim si admistum sit cum aliis nasturtium, quibus quum vim suam calidam praestiterit, frigidis & maleficiatis proderit haud leviter. creberrima namque in re medica sunt ejusmodi connubia medicamentorum.

*Viridis urticae fascem comprehendit.] Apte etiam, ut titillationem veream excitaret, pruritu scilicet mordacium urticae foliorum. Et additum opportune, coepit lenta manu cadere. ita namque major pruritus, ut constat, incenditur. quod & Plinius innuit lib. XXI. cap. 15. *Mirum, sine ullis spinarum aculeis lanuginem ipsam esse noxiam, & tactu tantum leni pruritum. Nec multum abludit id veteris Lexici: Aca, & Acie-la, ἀκαλύτη. hoc est, urtica, quod ut ferri nimirum acies ulceret.**

Quid huic formae habuit Leda simile? quid contra banc Helene?] Similis illa veteris Poëtae comparatio in feminae pulcherrimae descriptione:

Non Helenae mater, nec par tibi filia Ledae,

Quamvis haec Paridem moverit, illa Jovem.

Ipse Paris dearum lividinantium iudex.] Cur videlicet,

Electus Paris arbiter esset eis,

* *Ὁμοῖα καὶ ἀπαλῆστοι ἡμισύωντι νοῦτες,*

Ut immortalibus etiam redderent jus pastoris.

opportune docet Lucianus Θεῶν κριταί. Alii ferè non tangunt. quippe καλὸς τε αὐτῶς, καὶ σοφὸς ἐὶ τῶν κριτῶν. formosus ipse, & rerum amatoriaum doctus. Et Dialog. marin. quia φιλοκαλῶν, καὶ σοφὸς ἀνὴρ καὶ ἄλλος καὶ καλὸς elegantiae studiosus & ipse quum sit, male judicare non poterit. Argute autem, qui hic à litore primus excogitavit,

* *Colutbus.*

(Nn 3)

tavit, *lividinantium*. Sic Varro similis Satirae antesignanus Agathone *Virgidemiam* excudit.

Cap. CXXXIX. *Torum frequenti tractatione vexavi, amoris mei quasi quandam imaginem.*] Vexatio isthaec juxta ac Cynicorum nequissima, quorum audire culcitrae uxores Martialis lib. iv. Ep. 53. & saepe alias. *Amoris mei*, id est, amicae meae, quod Propertio familiare. sic El. 2. lib. III.

At tu stulta deos, tu fingis inania verba:

Forſitan ille alio pectus amore terit.

Alio amore, id est, alia amica: & El. 3. lib. II.

His saltem ut tenear jam finibus, aut, mihi si quis,

Acrius ut moriar, venerit alter amor.

Hoc est, altera amasia. & sic alias. Eleganter etiam Catullus Epig. x. mero quodam Hispanitimo.

Verrus me meus ad suos amores

Visum duxerat è foro otiosum.

Plautus sic, & alii.

----- *Prius Inachia Tiryntibus ira*, &c.] Solamen sibi quaerit Polycaenos ab exemplis pluribus mortalium, qui pariter prius numina sibi fenserunt vehementer infensa. & primitus Herculis meminit, cui maxime omnium viventium, fama est, Junonem infensam & inimicam fuisse, quod è pellice Jovis Alcmena natus foret. eaque propter ingentia ille pericula subiit, quae ei perdendo Juno per dolum proposuerat. *Inachia* ergo, id est, Juniona. *Inachia* enim Juno dicta, quod non vulgare est. ab *Inacho* indubie fluvio Argivae Junoni consecrato, ut tradit Pausanias, de eoque fufe Plutarchus, *ei γνήσιον*, de fluminibus. Ita *Ἰναχίς* *Ἡ*η dicitur Nonno initio libri ultimi Dionysiacón, hoc est, *Argiva*, ut *Inachides* mulieres, & *Inachia fora*, &c. pro Argivis eidem usurpantur.

----- *Onus coeli tulit.*] Quomodo hoc capiendum sit, Apollodorus edocet lib. II. Biblioth. Undecima Herculis aerumna fuit, aurea mala ab Hesperis reportare. Ast, quum praemonitus à Prometheo foret, ne ad Hesperidum hortos ipse accederet, sed ad ea accipienda Atlantem mitteret, necesse habuit, Atlantis interea subire vices, eique in coelo sustinendo succedere. Itaque laboris illud minime ei Juno, Eurytheusve, primiter imposuere, sed ei ex illo undecimo fuit ortum.

----- *Ante profanum*

Junonem Pelias sensit.] Pelias Neptuni filius ex Tyrone, qui quum primum adultus novercam matris occidit, superque ipsam Junonis aram jugulavit. καὶ πολλὰ διατελὼν τῷ Ἡρῶ ἀλιμάρων, ἐσατιασάμην δὲ ὕστερον πρὸς ἀλλήλους. Eamque ob rem nullo unquam honore Junonem adfecisse memoratur, atqui postea inter se discordiam excercere non desierunt, inquit Apollodorus lib. I. Unde patet,

nauci non esse lectionem illam, *profanus*. immo recte illi omnino, qui praeferunt.

----- *Tulit inscius arma Laomedon.*] Laomedon scilicet Trojanorum rex. Ipse valde sibi infensum habuit Neptunum, quapropter cetum cum inundatione in regionem suam immisit, quod, quicquid offendeat in campis, corripiebat. Hercules illud occidit, pacta cum Laomedonte mercede, quam postea non solvit. Quod facinus vindicaturus Hercules, finita jam Jasonis expeditione, ad Troadem adpulit. *Inscius*, ergo Arbitr inquit, nam improvisus & inopinatus Hercules adfuit Ilio tunc expugnando. Ejus mentem patefacit Diodorus lib. IV. Λαομέδων δ', ἀπερσοδόκητα τὴν παραστίας τὴν πολεμίων γενησθῆναι, δυνάμιν ἀξιόλογον συναγαγεῖν ἐξεκλείσθη Διὶ τῷ ὀξέτητι τὴν καιρῶν ἀφροσύνας δὲ ὅσας ἐδύνατο, μὴ τῶν ἡλθεν εἰς τὰς ναῦς. Interim Laomedon inexpectato hostis adventu percussus, dum justum exercitum nequit, quas per angustias temporis potest copias, tumultuario conligit, easque adversus classem educit, &c. Apollodorus item fufe narrat lib. II.

----- *Gemini satiavit numinis iram Telephus.*] *Gemini numinis*, Minervae interpretor, qua artium omnium, qua bellorum, deae. *Telephus* Herculis filius fuit, quem ex Auge suscepit. Eum odio Minerva habuit, quod in ejus templo à matre fuisset expositus, eaque propter vi pestilentiae ingenti suam adfecit regionem, quousque Aleus pueri avus eum in Parthenium montem deferendum exponendumque dedit, ubi est à cerva nutritus, exinque *Telephus* vocitatus. Apollodorus etiam tradit lib. II.

Satiavit.] Pariter ut Ovidius usurpavit lib. VI. Transform. ubi Latonam Niobe indignabunda adfatur:

*Pascere crudelis nostro, Latona, dolore,
Pascere, ait; satiaque meo tua pectora luctu,
Corque ferum satia.*

----- *Et regnum Neptuni pavit Ulyxes.*] Plene Homerus in Odyssea, decantatumque fati in scholis Grammaticulorum.

*Me quoque per terras, per cani Nereos aequor,
Hellepontiaci sequitur gravis ira Priapi.*] Ex pluribus enim locis (autumo & alias nos dixisse) superstitiosam nimis Petronii religionem licet observare. quo & versuum horumce sententia omnino referenda est. Vehementer Priapi numen, ille fecit, sibi iratum Encolpium exinde agnoscere, ex quo mysteriis ejus profanus interfuit, turbavitque. Id ergo, quippe *inexpiabile scelus* admiserat, illi Quartilla minatur cap. XVII. Non enim impune quisquam, quod non licuit, adspexit. Hujus postea facinoris non semel aut iterum poenas luit, sed passim. Eventuum enim, quos memoria suggeret, indicium facimus. Capite xcv. Licæ verba sunt: Videbatur mihi

*mibi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quaeris, scito à me in načem tuam esse perdu-
ctum. Postidea bis à Circes congressu, & fors
haud semel à pueri, discessit sine voluptate. Quo
etiam & indubie facit illud cap. sequenti. Nec
se rejiciebat à blanditiis doctissimus puer, sed me
nomen inimicum ibi quoque invenit. Ea propter
sibi conscius Encolpius, sive Polyacnos, numi-
nis genium lenire saepe conatur. cap. cxxx. in-
quit, nam ibi distichon hocce inferendum esse,
recte censuerunt olim viri cruditi:*

----- *Tu rustice custos*

Huc ades, & nervis tente Priape fovee.]

Pluribus autem versibus cap. cxxxviii.

Nympharum Bacchique comes, &c.

Et tandem in praesentia exclamat:

Me quoque per terras, &c.

Hellepontiaci Priapi.] Sic Virgilius lib. iv. Georgicor.

Hellepontiaci servet tutela Priapi.

Ubi Servius: *Hic autem Priapus fuit de Lampfaco ciuitate Helleponti, de qua pulsus propter virilis membri magnitudinem, post in Deorum numerum receptus, meruit numen esse hortorum. Strabo autem lib. xiii. urbem maritimam cum portu in Helleponto memorat, Priapum nomine, quod à Priapo habuit, qui ibi colitur.*

Te noxam meruisse.] Viri docti jam olim de *nox*a ac *noxia* differarunt. Id autem certius hic proferre possumus, *noxiam* peccatum esse, *noxam* poenam peccati. Cornelius Fronto disertim: *Noxia est culpa, id est, peccatum, noxa poena. Festus latiuscule. Ita & hic Petronius plane. Symmachus item lib. i. Ep. 49. Ne NOXAM MERUISSE videatur. Sic item Ep. 59. Sic & plures alii.*

*Chrysis intervenit, amplexuque effulissimo me in-
vasit.]* Amabat namque illum, quae prius ode-
rat cap. cxxxviii. *Chrysis, quae priorem fortunam
tuam oderat, &c. & pluribus antea cap. cxxvi.
Nota, inquit, tibi tam valde placeas, &c. Adulterum enim dominae deperire, saepius ancillis contigit. Elegans est hujus argumenti Aristae-
neti epistola lib. ii. cuius principium. Ὁρᾶν
παρὰ τὴν παρτίαν τὸ μοῖχον ἢ δεσποινὴς ἢ κάδον.*

Tu desiderium meum.] Cicero ad uxorem lib. xiv. Ep. 2. *Hem mea lux, meum desiderium. & iterum, epistolae clausula, uxorem & filios adloquens: Valet me desideria, valet. Sed de his copiosa aliis jam messis.*

Namquam finies hunc ignem, nisi sanguine exstinxeris.] Haud abludunt versus illi limatissimi Valerii aeditui:

Quid fuculam praefers Phileros, qua nil opus nobis?

Ibimus; hic lucet pectore flamma satis.

*Isam non potis est vis saeva exstinguere venti,
Aut imber coeli candidus praecipitans.*

At contra hunc ignem teneris, si non Venus ipsa,

Nuda est, quae passit, vis alia comprimere.

In Arbitri vero verbis summa latet nequitia, frequentiori namque coitu sanguis emittitur, cujus ratio manifestaria ex medicorum filiis, didicique ex Avicenna jam olim. purus putusque sanguis semen est in testiculis dealbatus, constatque plane, in creberrimo coitu dealbari non posse. Quae haud dubio sententia Juvenalis est Sat. i.

Partes quisque suas ad mensuram inguinis baeres

Accipiat, sane mercedem sanguinis. -----

Unus ex novitiis servulis.] Crotone scilicet habitis, qui nequicquam erant conscii mimicae simulationis, ac technarum. Sic & loquutus Cicero in Pisonem: *Nemo queritur, Syrum nescio quem de grege novitiorum factum esse consulens.*

Cap. CXL. *Quae multas saepe haereditates officio aetatis extorjerat.]* Innuit Philumenem ex illis fuisse,

----- *Quae testamenta merentur*

Noctibus.

ut ait Juvenalis Sat. i. *Officium autem verbum est nequam, quod satis jam ex Seneca Patre notum lib. iv. Contr. Pari autem notione, atque hic Arbitr, prius usus Ovidius lib. iii. Amor. El. 7.*

At nuper bis flava Chio, ter candida Pitbo,

Ter Libas officio continuata meo est.

Quod autem officium hocce, exsertim prodidit Etruscus Maximianus:

Carnis ad officium carnea membra placent.

Et floris exstincti.] Simili prorsus figura Vespucius Spurina Poëta vetustus & elegans dixit tepidum florem Ode i. de Contemptu seculi:

Soli qui sapientiae,

Post florem tepidum, nec stabiliem gradum

Aetatis, senium dicat.

Sic nos, *en la flor de su edad.* Sic & Appulejus in Apologia:

Aetatis florem floribus ut decores.

Ad Pygiciaca sacra.] A pyga indubie, quae cauda salax antiquis erat, unde & nuptum nostrum vocabulum deductum. Sic & impudicis numinibus sacra fieri olim solita, vidimus supra, quum de opertaneis Priapi sacris loquuti sumus; produximusque sat adpositum Epigramma illud:

Quum sacrum fieret deo salaci,

Conducta est pretio puella parvo,

Communis satis omnibus futura, &c.

Lumborumque solutorum.] Hoc est, elumbem, parumque jam rei venerae idoneum. libidinis namque sedes lumbi sunt, & ab ipsa libidine denominatos, crediderunt non contemnendi Grammatici. Pariter usurpavit Persius Sat. i.

----- *Quum carmina lumbum*

Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.

Ubi

Ubi Scholiastes: *Dicitur enim libido lumbis immorari.* Idem prorsus fenserunt Graeci: apud Lucianum in Asino inquit Palaestra: Ὁσφους ἡμῖν ὑγρῶς ἐπικινεῖ. μακρότερος ὅστις ἐν τῷ αὐτῷ διστάλαθ. *Lumbis meis paululum humoris superabundat, ex quo, beatus erit, si quis paululum degustarit.* & iterum ibidem, & saepe alias. Unde quaestio illa Varonis περὶ ἐξαγωγῆς luce jam claret meridiana: *Quam sympatbiam lumbi ad oculos haberent.* Nam Aristoteles Problem. 2. Sect. 4. quod est, Διὰ τί τῶ πλείοσιν ἀφροδισίοις χρωρῶν ἐπιδηλότατα συνδίδασιν τὰ ὄμματα & τὰ ἰχία; *Cur iis, qui rem venerem immodice agunt, oculi & clunes manifeste subsideant,* inquit: ὅτι ἡ μεγάλην ἔχουσι τὰ ὄμματα τὴν δύναμιν, καὶ ὁ ὕψος αὐτῶν αὐτῶς ἡμῖν, &c. *Oculus vero, & locum his proximum, vim ad procreationem maximam obtinere, &c. quae huc mirifice faciunt.* Sic & lib. 11. de Generat. Animal. cap. 7. Ἀτε γὰρ αὐτὸς τὰς ὀφθαλμοὺς ὕψος σπερματικώτατος καὶ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν ἔχει, ὅλοι δ' ἐν μὲν ταῖς ὀμλίαις μεταρρηγιστοζώδης ἐπιδέλω; μένος, καὶ ὅς χρωρῶσι πλείοσιν ἀφροδισίοις, ἐνδιδάσιν τὰ ὄμματα φαιερός. *Sedes enim oculorum maxime omnium locorum capitis seminalis est. Quod patet, quum sola ipsa per coitum venerem manifeste immutentur, & usu immodico rei venerae oculi aperte languant, & subsideant.*

Ut sederet supra commendatam bonitatem. De hac Elephantidos tabella supra jam ad verba cap. xxiv. Equum cinaedus mutavit, quae hic haud importune memoranda. Referendum item, supra commendatam bonitatem, scilicet ad veneris illam, quam Eumolpus simulaverat, inepitudinem.

Coraci autem imperavit, ut lectum, in quo ipse jacebat, subiret. Parisimus locus cap. xcvi. unde & nunc recipit clarorem Petronius: *Imperavi Gitoni, ut raptim grabatum subiret, annecteretque pedes & manus insitit, quibus sponda culcitam ferebat: ac, sicut olim Ulysses pro ariete adbaesisset, extensus infra grabatum scrutantium eluderet manus.* Sub lectum ergo ingreditur Corax quadrupes, ut dixit de Nerone Tranquillus.

Ad effectum spectaret. Parilis & effectus apud Martialem usus lib. 11. Ep. 82.

Ergo sine effectu prurit uterque labor.

Ut spissaret officium. Non Venerium, ut perperam hic interpretes accipiunt, & alias alii. Motus quippe Coracis officium est, quod spissandum, nam prius ille lente senem commovebat, parique motus lentitudine puella eundem recipiobat. Acute ideo Scioppius lente, non lento parebat imperio, in Symbolis, & in libro meo, scripsit. ni fors lento adverbialiter positum sit, ut vario, manifesto, dubio, &c.

Sic inter mercenarium amicamque positus senex. Injurius hic valde in Eumolpum nuperus inter-

pres, qui medius quippe inter puellam & Coracem, cum illo confundit Ausonii Epigr. 112. --- *qui facit, & patitur.* quum nihil adeo in re simili excogitari possit diverfum. Mire autem Epigramma illud triplicem illam Suetonii connexionem, cujus spectaculo delectabatur Tiberius, inlustrat ac exprimit. vid. ejus vit. cap. 43.

Veluti oscillatione ludebat. Nota jam res, oscillum, & oscillatio, & quam apte dictum de sene hinc inde ab amica mercenarioque motu reciprocante pulso. Lusus originationem Hyginus Fabula 131. tradit, & iterum Astronomicis in Arctophylace, paucis immutatis. Philargyrus potissimum ad Ofcos trahit in Georg. Virg. At Bulengerus latius persequitur Theatro suo, exprimitque, ni fallor, icunculis in Arte Gymnastica.

Sororis suae automata. Plane adluso est ad illa pegmata, quae machinamentis occultis attollebantur, & deprimebantur; de quibus nos supra. Id autem ut puellae hic penitus conveniat, ostendere haud necessum, nec aliter cum doctis nugari.

Doctissimus puer. Doctus, dictum de nequitiarum peritia. Sic de aequae improba puella vetus quidam Epigrammatarius:

Hic jacet exutis Dionysia flebilis annis;

Extremum tenui quae pede rupit iter.

Cujus in oltavo lascivia surgere melle

Cooperat, & dulces fingere nequitias.

Quod si longa tuae mansissent tempora vitae,

DOCTORIOR in terris nulla puella foret.

Lege suae, nam marmor ibi de illa loquitur. Hinc jam patet docto epitheton adpositissimum archimimo in Senecae fragmento apud D. Augustinum de Civit. Dei lib. vi. cap. 10. & frustra esse, qui emendare satagunt. Claret itidem alius Petroniani loci improbitas cap. cv. ubi de Lyca sermo ex inguinibus, tanquam ex ungue leonem, pernoscente Encolpium: *Quum homo prudentissimus, confusus omnibus corporis indiciorumque lineamentis, ad unicum fugitivi argumentum tam DOCTE pervenit.* Sic eleganter Catullus Carm. 12. disertus usurpavit:

----- *Est enim leporum*

DISERTUS puer, ac facetiarum.

Quod de nequam moribus pueri procul dubio capiendum, uti Martialis illud lib. xi. Ep. 20.

Quaeris, cur nolim te ducere, Galla? DISERTA es:

Saepe solocissimum mentula nostra facit.

Dii majores sunt. Θεοὶ μεγάλοι, & qui dii majorum gentium dicti, Enniano disticho comprehensi: *Juno, Vesta, &c.* inter quos & Mercurius recensitus, nominatimque & hic Petronio memoratus. Principes enim illi dei olim habiti, Consulesque cum Jove, ac Collegae, dicti, ut notatum Marciano Felici, D. Augustino, & aliis.

Con-

Contra, dii minores, dii minuti nominantur Plauto in Casina II. v.

Me restituerunt in integrum.] Supra loci huiusce meminimus ad verba cap. cxxxi. *Equid hodie tuus venisti?* Mutilatus esse contebatur Polyacnos parte, quam manus irata praeviderat, hoc est, cuius usum ademerat fugae nequitia. Eam autem quum jam Mercurius ei, diique majores, reddidissent, id est, ejus usuram, jure merito in integrum nunc adderit esse restitutum.

Mercurius enim, qui animas ducere, & reducere solet.] Complexus duo haec Mercurii munia etiam Lucianus Deorum dialog. Ὑποψήκοις δ' ἐστὶ, & παῖδες τῶν πεπολεμῶν θανάτων τὴν δίκην, ἢ ψυχαγωγῆι, & κατὰ τὰς νεκρῶν. Alatus autem quoque est, ac virgam quandam adparavit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas evocat, & deducit mortuos. Prudentius quoque lib. I. contra Symmachum:

Nec non Thesalicæ doctissimus ille magiae Traditur exstinctas, summae moderamine virgae,

In lucem revocasse animas, Cocytia leti Jura resignasse, sursum revolantibus umbris.

Ast alias damasse neci, penitusque latente

Immersisse Chaos.

Ceterum longe aliud est, quod nos hic quaerimus, ubinam scilicet munere fungeretur animas revehendi fatelles Orci, quum illuc duceret, unde negant videlicet redire quemquam? Nam illud nequicquam sufficit, quod de Protefilao fabulator reliquit scriptum Hyginus Fab. 80. *Uxor Laodamia Acasti filia, quum audisset Protefilaum perisse, flens petit à diis, ut sibi cum eo tres horas colloquiceret, quo impetrato, à Mercurio reductus, tres horas cum eo collocuta est. Quod iterum quum obisset Protefilaus, dolorem pati non potuit Laodamia.* Unde Papinius in Genethliaco Lucani dixit:

--- Sicut hoc patere limen

Al nuptas redeuntibus maritis.

Tres vero, Alcestim, Theseum, & Ulysssem, quos in de Luctu addit Lucianus, Mercurius non reduxit. Praeterquam quod id genus exempla,

Quando haec rara avis est, negotium non faciunt. Aliud ergo necessario quaestiuiculae effugium requirendum est. Ego autem non effugium proferam, sed rectam ejus solutionem; hoc est, hacce in re ipsummet antiquorum arbitrium. Insigne olim exstitit Pythagoreorum dogma illud adserentium, animarum omnino esse μεταμύωσιν. Hac enim ratione migrare animae in alia corpora credebantur. Anima scilicet, defuncto jam homine, ibat in infernum, usque dum poenis purgaretur. postea vero ad Elysium transmissa, per multa saecula ibidem detinebatur, donec à Deo, constituto annorum cur-

riculo perfecto, lethaeisque potatis subinde aquis, omnium praeteritorum prorsus oblita, novum jam informare corpus adpeteret. Non tamen, omnibus alia corpora debere, arbitrabantur; sed nonnullis tantum; neque his fortuito, sed facto. Latius omnia haec Anchises apud Virgilium exponit summa elegantia VI. lib. Aeneid. hisce verbis:

----- Animae, quibus altera fato Corpora debentur.

Per plures versus. Animas ergo ex tenebris in lucem istam evasuras, reversurasque denuo ad corpora, Mercurius ab Orco reducere existimabatur. quae mens indubie ejusdem poetae principis est, quum subdit:

Has omnes, ubi mille rotam volvere per annos,

Lethaeum ad fluvium Deus evocat agmine magno,

Scilicet immemores supera ut convexa revolvant,

Rursus & incipiant in corpora velle reverti.

Sic Servio placuit, quo trahit & illud IV. Aeneid.

----- Animas ille evocat Orco

Pollentes, alias sub tristia Tartara mittit.

Adstruxere itidem animarum reditum illum & Mathematici plures, quorum Varro meminit, retulitque in de Civit. Dei XXII. cap. 28. S. Augustinus in hunc modum: *Genethliaci quidam scripserunt, esse in resuscendis hominibus, quam adpellant κατηγγενεσίαν Graeci. Hanc scripserunt confici in annis numero quadringentis quadraginta, ut idem corpus, & eadem anima, quae fuerant conjuncta in homine, aliquando eandem rursus redeant in conjunctionem.* Eadem fuit & Chrysippi philosophi sententia, adtestante Laëtantio lib. VII. Divin. Instit. cap. 23.

Me gratiosorem esse, quam Protefilaum.] Quippe jam nervos suos receperat Encolpius. Hocce ex Martiale unice elucidandum lib. I. Ep. 36.

Tanquam conjugibus suis mariti

Non possunt sine mentula placere.

Laodamiae autem placuit adeo Protefilaus, ut, absentivus quum esset, ab imaginis ejus cereae complexibus sibi non temperarit, nec, quum mortuus, quin à diis peteret, ut diem unum, (Luciano auctore) vel tres horas (Hygino) revivisceret; ipsoque frui sibi liceret. Huc & mirifice facit illud Arbitri de matrona Ephesina cap. CXI. *Deinde, ut & corpus jacentis conspexit, & lacrymas consideravit, faciameque unguibus sectam; ratus scilicet, quod erat, desiderium exstincti non posse feminam pati, &c.*

Deorum beneficia.] Dixerat namque prius: *Dii majores sunt, qui me restituerunt in integrum, &c.*

Trafiat.] Impudice. Sic verbum obfoeni scriptores usurpant. Carmen Ithyphallicum:

At non longa satis, non stat bene mentula crassa,

Et, quam si trahes, crescere posse putes.

Socrates deorum, hominumque iudicio sapientissimus.] Sic jam olim locum suppleveram ex Apollinis illo nemini ignoto oraculo, quod & Vitruvius initio lib. III. refert paribus verbis. Sic postea & Bourdelotius edidit. Parisiana autem editio habet, *vere sapientissimus.*

Quod nunquam neque in tabernam conspexerat, nec ullius turbae frequentioris concilio, &c.] Ne facellis pecunia sonantibus, pro hamis à levatoribus, & planis in turbam injectis, ut pisciculus inescaretur; quod frequenter furibus contigebat, ut docet paullo post Arbitr. totiusque fragmenti hujusce sententia mire sic sibi constat, & cohaeret. Furacissimum naturam suam Socratem memorant monumenta veterum, omniumque vivendum impurissimum caput. Diogenes, Cicero de Fato, Alexander Aphrod. περί ἐμαρμένης, Aristophanes Nebulis, & alias, plures alii. at ille naturae vitia rationis ac virtutis norma conrexit, ut nunc etiam ex Arbitro ediscimus, miraque id verbum, *crediderat*, exprimit.

Unde plani autem, unde levatores, &c.] Plani hic & levatores impostores sunt illi, qui, haud aliter ac piscatores: hamis videlicet eam impostantes escam, quam sciunt appetituros esse pisciculos, in turbam sonantes aere facellos projiciebant ad inescandos fures. Ea utitur similitudine Arbitr. ut astum illorum ostendat: Sicut muta animalia cibo inescantur, &c. Aptè enim illi plani vocantur, hoc est, fallaces. nam Festus inquit: ἄλγῃ Graeci τὴν πλάνην, id est, fallentem, adpellant. & Glossarium Vetus MS. *Implanavit, seduxit; Implanat, seducit.* Nec illud Acronis ablutit: Planus nomen est hominis, qui solebat multos sic fallere, in quorum vehicula voluisset tolli, ut fingeret, se crus fregisse. Pariter & levatores dicebantur, uti ex Arbitro liquet, quod & veteres Glossae videntur adnuere: Planare, Levare. inquit, *viverent*, id est, victum quaerent, qui purus purus Hispanissimus est, *de esso viven.*

Muta animalia.] Pisces. Lucanus,

Mutas squamigeram pecudes,
vocavit, & passim omnes Latinae locutionis magistri. Eumelus, sive Aretinus est, Titanomachiae scriptor, pisces sic ἰχθῆς adpellavit; alii ἰχθῆες, ab aliis autem aliter atque aliter dicti, puta ἀνδροί, ἀρβόργοι, ἀφύνητοι, λιποφόργοι &c.

Cap. CXLI. Apud quasdam gentes scimus adhuc legem servari, ut à propinquis suis consumantur defuncti.] Anthropophagi plures. Sidones parentibus ipsis non perperceré. Zenobius: Οἱ Σιδῶνες τὰς γονεῖς ἐσθίουσι, ἡμῖς τῆς κεφαλῆς, τὴν δὲ κεφαλὴν χρυσοῖσι. Sidones parentes devorant, excep-

pto, quod inaurare solent, capite. Alii regum tantummodo capita inaurabant, alii pro poculis habebant. Vide autem, ut Arbitro additum scite, à propinquis suis. Sed de his non plura.

Quibus animis devoverunt spiritum meum.] Exsecraverunt, & diris imprecationibus vitam meam profecuti sunt. Sic Naso in Ibin:

Nunc, quo Battiades inimicum devovet Ibin,

Hoc ego devoveo teque tuosque malo.

Spiritus pro vita, saepe scriptores boni, uti alibi dicimus, usurparunt. Recte habet interpretatio, nam captatores illi, qui testamento Eumolpi legata habebant, avidè discessum ejus exoptabant.

Excaecabat ingens fama oculos, &c.] Fama divitiarum Eumolpi. Caeci namque avari prorsus efficiuntur, ubi avida eos pecuniae cupiditas invasit. Supra hoc latiuscule patefecimus ad verba fragmenticuli cap. LXXXII. *Sed omnes operis oculis bona sua computant.* quae vide.

Viscera.] Id est, membra, uti saepe prisci. Cicer. Tuscul. II. Spartae vero pueri ad aram sic verberibus accipiuntur, ut multus è visceribus sanguis exeat. Solinus cap. 22. *Esse illic & Panotiorum gentem, quorum aures adeo in effusam magnitudinem dilatentur, ut viscerum illis reliqua contegant: nec amiculum aliud sit, quam ut membra membranis aurium vestiant.* Iterum cap. 25. *Regionem partim timent barbari, quibus per artifices plagarum figuras jam inde à pueris variae animalium effigies incorporantur, inscriptisque visceribus, hominis incremento pigmenti notae crescunt.* Et Seneca in Thyeste Act. 4. Sic Beatus Eugénius, Episcopus Tolétanus, & pius Poëta, in Crapulam:

Propense stomachum qui farcit dapae ciborum,
Viscera crassa vebit, sed macra corda gerit.

Decrescit sensu, grandescit corporis auctu,
Carnea fit moles membra caduca ferens.

Et alibi de morte loquens:

Omnia vitali privantur viscera motu,

Clauduntur oculi, garrula lingua tacet.

Quod autem Eumolpus paullo ante praemiserat, neutiquam hic nos finit ambigere: Omnes, qui in testamento meo legata habent, praeter liberos meos, hac conditione percipient, quae dedi, si CORPUS MEUM IN PARTES CONCIDERINT, & astante populo comederint.

Sed centies sestertium comesse.] Quod quum antiquitus insolitum non foret, solatium quoque delusis captatoribus esset tempestivum; multorum quippe bonorum, scilicet largitorum, veluti pensatio sic fieret. nam ut Juvenalis insectatur Sat. I.

---- Una comedunt patrimonia mensa.

Et plura congerunt, qui de luxu Romano-

rum memoriae eruditae lucubrationes prodiderunt.

Quod aliqua inveniunt blandimenta, quibus faciem mutamus.] Clemens Alexandrinus lib. 11. Paedagogi cap. 1. postquam varia recensuit piscium & avium genera, subdit: *Τὰς δὲ τοῖς ἀπορροαῖς ἐξοδαύτας οἱ γαστρίκοι τοὺς ψόγους ἐπιμαρτυροῦν.* Haec condimentis immutantes, ii, qui sunt gulae dediti, obsonis inhiunt. & subinde pluribus. Hujusce artis insignis apud Graecos Mitbaecus fuit, ut retulit Maximus Tyrius Differt. vi. uti apud Romanos Apicius, ut Plinius, & alii; exultatque, si verum est, adhuc ejus gulae ingeniosum specimen.

Et stomacho conciliatur averso.] Parissime Arnobius, quum lib. vii. quaerit ab gentibus, an Dii sui averfionibus stomachorum laedant? & ad expellendam fastidia saporum varietas quaeritur, &c. Averfionem, illam stomachi ἀπερσίαν Galenus vocat viii. de composit. medicament. cap. 3.

Saguntini, &c.] Longa Sagunti obsidio fuit, unde omnium rerum inopiam oboriri necessum erat, ut ait Livius lib. xxi. cap. 11. Cum Arbitro autem D. Augustinus lib. iii. de Civit. Dei cap. 20. *Primo fame contabuit, nam etiam suorum cataveribus à cornutis pasta peribebatur.* Inde in proverbium venit *Saguntina fames*, de quo consulendi Adagiographi.

Petavii.] Forte legendum, *Petavonii*, ab urbe Petavonio Hispaniae Tarraconensis, teste Antonino, *Πεταύων* Ptolemaeo lib. 11. Geograph. cap. 6. quos cum Saguntinis conjunxisse, valde enim verosimile est, quum utrique Hispanici populi sint, & animi virtute ac robore etiam pares. Haud infelicem equidem iudicio emendationem istam, quum *Petaviorum* sedes nusquam gentium compareant, nisi Plato collocet in sua Republica, aut in Utopia Martyr Thomas Morus. *Petovium* autem oppidum prisca marmora exhibent apud Gruterum pag. 608. 5. & alib. vide & Ortelii Thesaurum voce *Petovio*. Eorum autem, qui *Petillini* scribunt, haud est parvi habenda emendatio.

Quum esset Numantia à Scipione capta.] A Scipione nempe Africano minore, qui sic nuncupatus ad discrimen Scipionis Africani avi sui. Minor ergo Scipio tertio bello Punico tandem magnam Carthaginem incendit, everitque penitus, quum prius secundo Punico bello concussisset avus. Adposite ergo Florus Bello Numantino lib. 11. *Ceterum duce Scipione Cartha-*

ginis incendiis ad exilia urbium imbuto, tandem etiam in ultimum aëre peribit. In ultimum scilicet ignominiam, quibus Numantini adfecerant Romanos.

Saepe in sinu capere.] Saepe Appianus in Hispaniis narrat entremas Numantinorum acutissimas, rabiosamque famem. Signanter vero ad Arbitri inlustrationem faciunt illa Valerii Maximi: *Quapropter capere in urbe, complura rationi sunt, autem & membra cruciaturum conseren sine quo gladios.*

Massilienses, quotiens pestilentia laborabant, &c.] Fragmentum hocce, quod à Petronio habuisse, Servius disertim prodidit ad illud 111. Aeneid. *Auri sacra fames*, veluti genuinum discerpti corporis frustulum, admisimus nunc in calce reliquorum superstitum. nec aliter viris doctis jam visum. Morem autem illum alii scriptores prisce retulerunt.

Verbenis.] Herba est *verbena* in lustrationibus adhiberi solita, quapropter ab Appulejo, ni fallor, *lustrago*, vocatur. Hoc enim lustrale sacrificium est, quod & *amburbale*, & *amburbium* dicebatur, quum urbes lustrarentur. Ideo *verbena* Graecis olim nobili adpellatione insignita, quae nempe erat *ἱερὰ βοτάνη* conjunctim, sive divulse *ἱερὰ βοτάνη*, ut vocatur Dioscoridi, hoc est, *herba sacra*. Abusive tamen *verbenae* adpellabantur omnes herbae sacratae, unde nonnulli volunt ideo dictas esse *verbenas*, quasi *verbenas*. Sed de his toto flumine viri jam docti.

Et vestibus sacris.] Bene qui de *infulis* capiunt, quippe quae, juxta ac sacerdotum, existerint hostiarum quoque ornamentum olim. Festus: *Infulae sunt filamenta lanæ, quibus sacerdotes, & hostiae, templaque velabantur.* Plane & illa erat victima lustralis.

Circumducebatur per totam civitatem.] Sic factum in urbium lustrationibus, sacrumque ideo *amburbium* vocatum, Servio doctore, quod urbem scilicet circuitet, & ambiret hostia. Exsertim Appulejus initio lib. 111. *Tandem pererratis plateis omnibus, & in modum eorum, qui lustralibus piamentis minas portentorum hostiis circumforaneis expiant, CIRCUMDUCTUS angulatim forum, ejusque tribunal adstituor.*

Cum execrationibus.] Unde *anathema* à Graecis sacri illi homines dicebantur, quo & D. Paulus adludit, quum scripsit ad Romanos, *se optare anathema esse.*

Plaudite.

N E R O

Ad Iudices , postquam canere desisset :

OMNIA, QUAE FACIENDA,
EQUIDEM FECI; SED EVENTUS EST
IN MANU FORTUNAE.

Arriani Epiſtetus.

ΤΑΝ ἀγωνιάοντα ἴδω ἄνθρωπον ,
λέγω , ἔγωγε τί ποτε θέλω ; εἰ
μὴ ᾧ σὺν ἐφ' αὐτῷ ἡ ἡμετέρι , πᾶς
ἀν' ἐλ' ἡγανία ; διὰ τῆτο καὶ ὁ κι-
θαρωδὸς μόνος μὲν ἄδων , σὺν ἀ-
γωνιᾷ· εἰς θέατρον δ' εἰσερχόμε-
νος , καὶν λίαν εὐφρωνος ἦ , & καλῶς κιθαρίζῃ. ὅ
γδ ἄσαι μόνον θέλει καλῶς , ἀλλὰ & εὐδοκίμησαι.
τῆτο δ' ἔτι ἐστὶν ἐφ' αὐτῷ.

Quum aliquem angi video , dico : Quid iste
sibi vult ? Nisi aliquid earum rerum , quae pe-
nes ipsum non sunt , vellet , num angeretur ?
Qua propter CITHAROEDUS , etiam quum so-
lus cantat , non angitur : sed theatrum ingressus ,
licet admodum vocalis sit , & citharam bene
pulsset , tum vero angitur. Neque enim tantum
bene cantare vult , sed laudari etiam : id quod
jam penes ipsum non est.

DISSERTATIONES
ET
PRAEFATIONES
VARIAE,
DE VITA ET SCRIPTIS
TITI PETRONII ARBITRI.

D. JOAN. LISTHIO,
SECRETARIO ET CONSILIARIO CAESAREAE
MAJESTATIS, AMICO VETERI SUO
JOAN. SAMBUCUS PAN.

SYLVAM hanc Satyricam, eruditam, & variam, adeoque ob fidias narrationum, nec vulgaria imitationis poeticae quaedam exempla, insignem, repositam, ac paene integram ad te mitto. Nam cum ante annos XLV. de unico exemplari manuscripto Lutetiae impressa esset, & nulla linea sine mendis, aut aliquo defectu legeretur: hortatu Pulmani, viri doctissimi, qui aliquot Hadriani Junii, (quem honoris & amicitiae causa, eruditionisque, nomino) observationes, atque etiam suas mihi ostenderat, cum vetusto meo codice diligenter contuli, integras paginas addidi, loca praeter alios plus quam quinquaginta restitui, ut nihil ad sensum, & auctoris probitatem in his reliquiis lector sit requisitus. Hanc opellam tibi vovi, meque, ut facis, redamare ne desinas. Viennae, 1564. in festo Martini.

PETRONII ARBITRI VITA.

Petronii Arbitri vitam describere in tanta temporum obscuritate perdifficile est. Ne tamen nihil dicamus, Petroniam gentem Romae inlustrare invenio. Nam Petronius Volusianus consul fuit imperante Gallieno, anno Christi 262. Eodem aut paullo ante tempore floruisse nostrum non dubito. Nam ex hoc fragmento satis apparet reip. Rom. à Christianis principibus nullam dum factam fuisse mutationem. Meminit *crucis* & etiam *judicum ex equestri ordine* sumptorum; ridet & *formulas judiciorum*. Deinde testimonia ex eo profert Terentianus & Macrobius. Illum ego cum Gyrardo Cypriani; hunc Prudentii facio aequalem. Aliorum autem argumenta refellere non est locus. *Disertum* vocat Petronium Maurus; nam & ex libello hoc videtur versatus in declamationibus; posteaque se contulisse ad hoc Satyricum feri-

scribendi genus, Lucianum, seu potius Lucium Apuleium imitatus. Nam & *Lucianae improbitatis*, & *Psyche* (de qua Apuleius) meminit. Scripsisse etiam de Massiliensibus, ait Servius; & his vericulis indicat Sidonius:

----- *Et Massiliensium per bortes*

Sacri stiptis Arbitr colonum,

Hellepontiaco parem Priapo.

Quibus locis confirmari videtur vulgi opinio, hunc Massiliensem existimantis fuisse: quanquam, ut dixi, Petroniagens Romae fuerit nobilissima, cum & Turpiliani, Mamertini, Septimiani, & Volusiani, omnes ex hac gente fuerint consules: quicquid sit, nos vulgarem opinionem secuti sumus. De isto autem opere, lector, ipse sis arbiter, & vale.

IO. TORNESIUS D. LEBEO JC. S.

ANNO superiori, cum per aliquot menses hic subsisteres, & me semel atque iterum Petronium, quem typis jam tum destinabam, legere atque relegere summo studio videres, quae tua facilitas humanissima est, haud gravate me occupatissimum in eo negotio, & de illo te officio rogantem, adjuvisti in conferendo ejus Satyrico cum sex exemplaribus, quae tum ad manum fuerunt. Horum primum & vetustissimum in membranis descriptum nactus sum à * clarissimo viro, cui nos, & quotquot Musas, Musarumve filios & alumnos in honore habent, tantum debemus, quantum vix dici potest. Alterum, quod imitandum meis operis tradidi, fuit † hominis doctissimi, & amicitia mihi conjunctissimi, cujus vigiliis si nos aliquando fruemur, innotescet ejus singulare judicium ac doctrina, praesertim si, quae in Plinium ac Theophrastum incredibili diligentia commentatus est, in lucem exire patiat. Tertium fuit Antverpiense, quod Sambucus publico donavit. Quartum, editio Parisiensis jam olim vulgata. Ad me illam quidem misit insignis hujus aetatis ‡ Jurisconsultus, quem ob eximiam erga me benevolentiam diligo, & ob raram omnium scientiarum cognitionem veneror. Caetera, fragmenta fuerunt. Meum quoque laborem valde levarunt Josephi Scaligeri Catalecta, viri proculdubio eruditione praestantissimi, à quo praeclara multa speramus, vel ingeniis felicissimis nondum comperta, quamvis amplissimam jam gloriam consecutus sit ob ea perspicacissimi judicii sui monumenta, quae diutius latere noluit. Usus etiam me fragmentis veterum Poëtarum ingenue profiteor, quae collegit Henricus Stephanus, typographorum nostri temporis citra

* *Jacobus Cujacius, JC.*

† *Jacobus Dalecampius, Medicus.*

‡ *Franciscus Roardus, JC.*

controversiam & invidiam princeps. Caeterum, prioribus hujus Satyrae foliis jam formis excussis, priusquam obtinuisssem exemplar, cujus primo loco supra mentionem feci, & ne quid desideraretur, quod industria fidesque mea praestare posset, quae in Catalectis Josephi Scaligeri legi praeter ea, quae habebantur in nostris exemplaribus, ea proximo folio exhibui. Cum autem maxime cuperem nostram editionem alicujus nomine patrocinioque titam prodire, te unum elegi, cui dicarem; haud totam quidem: nam ea tui juris pars est, in qua castiganda & purganda, operam sedulo navasti: Ted reliquum illud, quod mihi vindicare non immerito liceret, ob molestissimam operam, quam in eo restituendo & emaculando suscepisti ac pertuli. Hoc ergo qualecumque est; tibi nuncupo, & ut ab amico hilari fronte accipias, obnix precor. Vale. Lugduni, a. d. 11. Kal. Maij. Anno 1575.

LILIUS GREGORIUS GYRALDUS FERRARIENSIS

D E

PETRONII ARBITRI VITA.

Ab Eudaemone & Libanio non longe aberrat Petronius, Arbitr dictus, & Massiliensis à plerisque existimatus. Hic Satyricum opus varium, & (ut sic dicam) miscellum composuit. Cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum castigata, multae tamen eruditionis hominem fuisse facile cognoscimus: nam in taxandis moribus cum acrem, tum festivum maxime, & joci seria miscentem videmus. Quo tempore vixerit, quodve institutum vitae sectatus fuerit, haud sane compertum: in declamationibus tamen versatum, ex iis, quae extant, elicimus. In Quintiliani quidem enarrationibus, litteratores * quidam ante Quintilianum floruisse su-

* *Quinam isti Enarratores; Legitur Raphael Regius Volaterranus Enarrationes, Laurent. Valla Castigationes, Bartholinus Pinus Lusitanus Enarrationes, Jodoc. Badius Ascensius Explanations, Petr. Mosellanus Annotationes, Joban. Sichardus Varias lectiones, Joach. Camerarius Recognitiones, Petrus Gelandus Argumenta Capitulum, in Quintiliani Institutiones edidisse, antequam Gyraldus haec scriberet. Nam caeteri Enarratores eo fue-*

susplicantur. Sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, ut a quo versus sumpserit, & suis inferuerit, ut illum,

Primus in orbe Deos fecit timor.

Petronii certe versus in testimonium à Grammaticis veteribus afferuntur, Terentiano, Servio, Fulgentio, aliis. Non parum, mea quidem sententia, hi à veritate absunt, qui hunc ipsum Petronium eum esse non modo putarunt, sed literarum etiam monumentis mandarunt, qui Bononiensium sanctissimus fuerit Antistes, cuius praeclara pietatis monumenta in re Christiana nostris in annalibus traduntur. Talis sunt ignorantiae, ut sic dicam, sipario recentes nostri scriptores obtecti, ut pro sanctissimo & integerrimo, impium & nefarium Deorum cultorem aliquando nominent. Non alium, quam Petronium Arbitrum, significari putarim illis Appollinaris hendecasyllabis:

Et te M. Titianum per hortos

Sacri stipitis Arbitrator colomum,

Hellaspontiacum parem Priapo.

Scriptis etenim Petronius lascive admodum & impudice, ut ex ipsis fragmentis facile cognoscimus. Sed & de Massiliensibus eum scripsisse, testis est Servius Maurus. Quin & eum, Macrobius ait, fictis casibus amatorum argumenta fabulasse scriptitasse.

P. GUIRANDI ALOSIANI JC.

EPISTOLA.

ARNAUDO GUIRANDUS.

Scriptis Anno 1590.

VENIT Petronius novae editionis in manus. Tu petis, ut mittam: & quasi querendo, quae-

fuerunt posteriores, nempe Guilielmus Philander, qui Castigationes, Jacob. Lodoicius Strebæus Compendium, Jonas Philologus Epitomen, Stephan. Riccius Annotationes ex doctorum virorum scriptis collectas (cujusmodi nuper dedit Daniel Pareus Philippi F. Davidis nepos, juvenis doctissimus, patre avoque dignus,) Petr. Ramus Distinctiones, Adrian. Turnebus (ut putatur) notas, in easdem Quintiliani Institutiones, concinnarunt. At Petr. Pitboeae Praefationes, Persevaldus Bellingenus Caecinatius Adnotatiunculas, Petr. Aerodius Andegavensis Scholia, in solas Declamationes fecerunt. Quem autem ex istis omnibus innuat Gyraldus, non queo decernere, cum nullus nunc sit ad manum. Quae causa est, cur verba eorum, quibus Petronii faciunt mentionem, non licuerit inter haec testimonia referre. LUNDOR.

ris quid de Arbitro arbitrer. Placet, & taedet dicere. Placet, quia multa placent: nam sive defaecati sermonis puritatem spectes, merus lepos: sive praeclaras negotiorum formulas, multae & elegantes. Taedet, quia pleraque quorum me taedet: seu quae abominor prorsus. Vis enim illas venerandae antiquitatis gemmas legere? Has necesse est quaerere in patore, seu stercore rabidi & nefandi illius Cupidinis: cuius foedissimae faces, imo faeces, in ejusmodi quaestu tibi elucetunt. Proh Christiani pudoris candorem! Et hoc vidit Lipsianus * Doufa, † hoc Richardus: illius Praeacidanea, hujus notae librum exornant? At improbanda non approbant. Esto. Sed quid vetabat, turpia expungere? Haec si demas, dicent, quid reliqui fiet? Verum, inquam, quid impediebat, pro Gitone Gitonam reponere? Hei mihi! quam pessimo exemplo talia luce donantur: & quam carissimo precio hae vetustatis reliquiae, & cineres nobis emuntur. Quotus enim quisque est, qui ejusmodi ne quidem antea cogitata, semel tamen lecta stupefactus non admiretur: & inter admirationem & incrudelitatem fluctuans ad aliquid turpe caeca quadam cogitatione ebrius non pelliciat? Erubescant igitur, qui talia legenda exhibent. In exercentis insurgant leges, armentur jura gladio ultore. Vel potius, o

Flamine qui terras terras & fulmine torres,

Fulmine fac subito talia monstra peti.

Modestius ibi ** Linocerius post phaeucos longe minus turpes, addit: Caetera, nisi eloquenti Timantis silentio, dicere pudor non sustinuit. Quid tandem? ais. Amica sermonis elegantia, amici sales, amica veterum monumenta: sed amicio naturae honos, quem Christianus pudor aemulatur. Prisci nostrae fidei lumine quasi hoc sibi suo quasi jure arrogabant. Nos alio utimur: & cum naturam, tum rationem optimas sequimur duces.

Hoc etiam te moveat, Arnaude, quod in eodem codice extat *Lusus in puellae lacrymas*: isque adhuc incerto autore. Extant oculi, non flammeoli, & sereni: sed nubili, lippi, & parum pristini honoris retinentes. Extant: sed ita pro derelicto, ut eos nullus commendatione vel tantilla dignetur. In re natura sua foedissima non tam detergenda, quam detegenda toti lincei: rem casu deturpatam, alioqui mundissimam, nescio quo fastidio delicatuli contemnunt. Quales quales attamen mitto, ut eos conferas cum illis a se multis in locis restitutis. Num

au-

* Janus Doufa Nordovix.

† Christophorus Richardus Biturix.

** Goeffredus Linocerius Vivariensis.

autem distinctione nostra cum principium, tum caetera aliquantillum elucidentur, tu videbis. Vale.

EX ROBERTI TITII BURGENSIS

Praelectione II. in Catullum, superioris Epistolae opponenda.

Quod eundem obscenitatis insimulant, aevi culpa ea fuit, in quod ille incidit, velut ex Horatio, Tibullo, Propertio, Catullo, aliisque sciri potest. Verum haec obscenitas nulli prorsus impedimento esse debet, quo minus hunc Poëtam plurimum diligamus, atque ipsius plerasque scriptiones frequenter lectitemus, ac, quantum possumus, imitari concmur. Pluribus enim atque iis quidem nitidissimis ingenii, venustatis, elegantiae, doctrinae luminibus interlitae sunt atque perspersae. Nihil autem prohibet, quo minus bonos medicos imitemur, qui ex venenatis etiam vel herbis vel animalibus utilia pharmaca persaepe conficiunt, &, quod optimum sit, secernunt è singulis, ac vel insigniter perniciofa temperamentorum beneficio sanitati perquam commoda reddunt. Quinetiam virtus magis adhuc elucet è vitiorum quasi tenebris evoluta. Unde factum fuisse reor, ut Homerus, qui prudentem atque omnibus virtutibus exaggeratum Ulyssē fingere voluit, illi & Phaeacum delitias, & Circes delinimenta objecerit, & Cycloperum pericula proposuerit. Memorant Pŷllos in Africa, Marŷos in Italia, & qui Ophiogenes vocantur in insula Cypri, cum quidam eorum arbitrantur suppositum esse aliquem in stirpe, admove re consuevisse, ut pungat colubra; si non sit, mori, cum pupugerit; si de gente sit, vivere: atque Exagonem quendam ex familia Ophiogenum, cum Romae legati munereungeretur, à consulibus in dolium serpentium conjectum experimenti causa, circummulgentibus linguis miraculum prae buisse. Hujuscemodi pericula atque experimenta, velut lapis Lydius aurum, ita solida virtute praedictorum virorum animos indubitanter explorant. Sed nos fucato quodam virtutis colore leviter aspersi causas undique aucupamur nostram culpam in alios derivandi, & consulo quasdam rationes, quae veritatis levem modo speciem atque imaginem prae se fe-

runt, ita complectimur, ut ab eis nullo pacto nos divelli patiamur. Petronius tamen hanc falsam quorundam persuasionem jampridem confutavit, cum cecinit;

*Quid me constrieta spectatis fronte Catones,
Damnatisque novae simplicitatis opus?*

Sermonis puri non tristis gratia ridet:

Quodque facit populus, candida lingua refert.

Et, quoniam fortasse non magnam in ejus testimonio, qui crimen aliquod à se amoliri studet, subesse auctoritatem quispiam existimaverit, operae precium fuerit Catullum audire ita loquentem;

Nam castum decet esse pium poëtam

Ipsū, versiculos nihil necesse est.

Et Ovidium de eadem re;

Crede mihi, distant mores à carmine nostri,

Vita verecunda est, Musa iocosa mihi.

Sed & Martialis inquit;

Lasciva est nobis pagina, vita proba.

Ausonius quoque vir consularis, & antiquorum morum, priscacque gravitatis, ac Divi Paulini amicitia in prius clarus, ait in eandem sententiam;

Nostra simul certant variis epigrammata nugis,

Stoicus has partes, has Epicurus agit.

Salva mihi veterum maneat molo regula morum,

Ludet permixta sobria Musa jocis.

Quod argumentum pluribus deinde prosequitur epistola ad Paulinum, cum Centone nuptiali conjuncta; neque non item L. Apulejus Apologia pro se ipso priore. Ac notum est illud D. Adriani in Voconium suum;

Lascivus versu, mente pudicus erat.

Denique si quid bonis moribus non consentaneum scripsit Petronius, illud certe mihi non scripsit, qui ab eo, tanquam à scopulo, diligenter cavebo. Neque tamen par est, ut paucorum gratia, tam bellae scriptiones penitus abjiciantur, quomodo nec meffiores quidem manipulos omnes protinus abjiciunt, propterea quod avena, lolium, atque alia hujuscemodi frugum vitia spicis admixta sint: alioqui nec Lucretius legeretur, nec Horatius, nec Ovidius, nec Martialis, nec ullus denique Poëta, qui hactenus summo in honore habitus sit. Sed nec Oratores quidem attingere fas erit, cum vix quemquam reperias, qui non aliquid, quod bonis moribus utcumque officiat, suis scriptis inferuerit. &c.

IN PETRI PITHOEI J. C.
CONJECTANEA*De Petronio Arbitro*

PATISSONII PRAEFATIO.

†. P. S.

Scriptis Anno 1575.

R emitto ad te Petronium tuum, immo nostrum, immo jam omnium. Adjeci etiam, ut iracundia tua ingratisimo isto cumulo expleri posset, * Notulas tuas. Perfide inquires, & loqueris? Pone tu potius supercilium, atque audi. Non meministi quae magnus Basilus de utilitate ex hujusmodi scriptoribus capienda monet? Memini, ais, & probo: Sed Petronii obsoenitas, spurcicies, &, ut uno verbo dixerim, nequitia ea est, ut ne Lampfaci quidem ferri publice posse videatur. At tu, ô bone vir, & Anacreontem, & Catullum, & Val. Martialem Coquum, caeterosque ejus ordinis etiam à pueris in schola decantari audis, nec irasceris. Hos tibi, credo, communis jam usus tolerabiliores fecit, faciet hunc quoque caeteris aliquando minus improbum videri. Quanquam ego quidem nec spurciciem istam tam accuratam laudo, & ut ab hac religiose omnes caveant, serio moneo, &, quantum possum, magna voce denuncio. Utantur modo fruanturque viri boni arbitrato, dum ne quid eorum culpa deterius fiat. Quod ad me attinet, hoc testor, hoc assero, id mihi potius animi fuisse, Latinae elegantiae Arbitrum, quam aut Neronis, aut Siliae Petronium edere. Atque utinam tam salacem, & Venereum hominem omnibus post hac insubulare liceat, quod forsitan ausuri sunt illi, qui, ut Plauti verbis dicam,

Petroni nomen induit verveci-seculario.

Mihi quidem certe castrare non libuit, ne quod imperitis istis secltoribus & mangonibus accidit, simul & evirarem & occiderem. Bene vale, atque irasci tandem desine. CAL. MAJI M. D. LXXV.

DE PETRONIO ET EJUS SCRIPTIS,
VETERUM AUCTORUM LOCI.

A ut valde me conjectura fallit, aut hic ipse est Petronius, de quo Tacitus lib. xvi. Annal. sic scribit:

† *Pithoeo Salutem.** *Varietatem lectionum.*

C. Suetonio, L. Telefino Coss. intra paucos dies eodem agmine Annas Mella, Cerialis Atricius, Rufus Crispinus, C. Petronius cecidere. Et cum de caeteris dixisset, de Petronio subjicit: Illi dies per somnam, non officiis & oblectamentis vitae transigebatur, utque alios indyltria, ita hunc ignavia ad sanum protrulerat: habebaturque non ganeo & profligator, ut plerique sua baurtentium, sed erudito luxu. Ac dicta, factaque ejus quanto solutiora, & quondam sui negligentiam praefertentia, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniae, & mox Consul vigentem se ac parem negotiis ostendit: dein revolutus ad vitia seu vitiorum imitationem inter paucos familiarium Neroni assumptus est elegantiae ARBITER, dum nihil amoenum & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbavisset. Unde invidia Tigillini, quasi adversus aemulum & scientia voluptatum potioem. Ergo crudelitatem Principis, cui caeterae libidines cedebant, adgreditur, amicitiam Scævini Petronio obiectans, corrupto ad indicium seruo, ademptaque defensione, & majori parte familiae in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam petiverat Caesar & Cumas usque progressus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris aut spei moras: neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisus venas, ut libitum, obligatas, aperire rursus, & alloqui amicos non perjeria, aut quibus constantiae gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae & sapientium placitis, sed levia carmina & faciles versus. Servorum alios largitione, quosdam verberibus, affecit. Iniit & vias, somno indulgit, ut, quanquam coacta mors, fortuitae similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum foeminarumque & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni, fregitque annulum, ne mox usui esset ad faciendam pericula. Ambigenti Neroni quoniam modo notum suarum ingenia notescerent, offertur Silia matrimonio senatoris baud ignota, & ipsi ad omnem libidinem adscita, ac Petronio perquam familiaris. Agitur in exilium, tanquam non siluisset quae viderat, pertuleratque proprio odio. Haec Cornelius.

Atqui C. Plinii codices quidam, ut & Plutarch. in lib. de discr. amic. & adulat. Titum vocat. Sic in lib. xxxvii. Nat. hist. scriptum est; T. Petronius Consularis moriturus, invidia Neronis principis, ut mensam ejus exheredaret, trulam murrinam CCC. H-S. emptam, fregit.

Petronius alius, cujus Tacitus idem meminit libris xiv. & xv. est Petronius Turpillianus. Sic enim apud ipsum legendum est lib. xv. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non sub Nerone, sed sub Galba periisse certum est ex lib. i. Hist. Petroniorum familia equestris fuit, meminitque Plini-

(P p)

us

nus lib. vi. P. Petronii equestris ordinis & praefecti Augustalis sub Angusto ipso. Ex qua etiam familia fuisse verisimile est Petronios, quorum Gennadius presbyter Massiliensis honorifice meminit in libro de viris illustribus. Sed & Flavius, Sabinus, Probus, Maximus, Primum, aliosque, quorum non apud scriptores modo, sed in ipsis lapidibus monumenta restant: itemque illum, qui iussu Caracallae ante templum Divi Pii occisus à Spartiano traditur. Sed & iureconsultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii Epistolae plures.

Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora praecessisse ex eo etiam intelligitur, quod ejus Terentianus Maurus meminerit: si modo Terentianus is est, quem suo tempore Sienem rexisse Martialis testatur. Is igitur, quisquis tandem fuit, Petronii fide meminit, cum de dimetro jambico claudio agit:

*Horatium videmus
Versus tenoris huius
Nusquam locasse iuges.
At Arbitrum disertus
Libris suis frequentat.*

Et paulo post de sexta tome Hendecasyllabi:

*Nunc divisio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces composuisse cantilenas.
Hoc Petronius invenitur usus,
Et plures alii: sed iste versus
Quali compositus tome sit, edam.
Fuerunt segetes meum laborem.*

Aurel. Macrobius Theodosius lib. i. Commentat. in Somnium Scipionis: *Fabulae, quarum nomen indicat falsi professionem, tantum conciliandas auribus voluptatis, aut adhortationis quoque in bonam frugem, repertae sunt. Auditum mulcent, velut comediae, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus auctorum referta, in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam luisse, miramur. Hoc totum fabularum genus, quod solas aurium delicias proficitur, è sacrario suo in nutricum cunas sapientiae tractatus eliminat.*

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Episcopus in carmine ad Magnum Felicem:

*Non Licinius hic Lucretiusque est,
Non Turnus, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusque.*

Idem in Narbone:

*Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbitrum colonum
Hellepontico parem Priapo.*

Ubi illi Massiliensium borti (ut hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam significare videntur, quam mores, qui ex Plautino proverbio, & Athenaei historia notati sunt.

Fabius Planciades Fulgentius libro i. Mytho-

log. *Licet mulierum verbalibus undis & caufidici cedant, nec grammatici nutiant, rhetor taceat, & clamorem praeco comescat, sola est satyra quae modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana subit Albutia: hac enim adludente & Plautinae Saureae dominatus obdormit, & Sulpicillae Ausonianae loquacitas deperit, Sallustianaeque Semproniae, quamvis praesens sit, melos raucescit.*

In veteri libro Desloratorum, qui fuit Johan. Biturigum ducis, non usque adeo vetusto, Petronii frustra hanc inscriptionem habent: *Petronii Arbitri Afranii Satyrici.* quod probare non possum. Nam ut, quae de Afranio Quintilianus scribit, inquinasse eum argumenta foedis pucorum amoribus, mores suos fassum, de hoc quoque Petronio dici posse videatur, longe tamen alium ab Afranio fuisse certum est.

Sunt & qui de Petronio dictum illud scribant:

Lascivus versus, mente pudicus erat.

Quod tamen D. Adrianum de Voconio poeta amico suo scripsisse, testis est Apulejus Apologia. Caeterum nihil puto ad hunc Petronium pertinere, quod Rhabdell Volaterr. lib. xviii. Comm. sic scribit: *Petronius Arbitrum Poeta, cujus aliqua de medicina versibus conscripta ad nos pervenerunt.*

Sane Petronium quendam Dioscotum de Medicina scripsisse, Plin. auctor lib. xx. cap. 8.

In veteri exemplari bibliothecae Vaticanae sequens Epigramma Petronii fragmentis quibusdam praefixum dicitur, Julio Romano auctore.

Petronii carmen divino pondere currit,

Quo juvenum mores arguit atque senum.

*Quare ille * praefaga gaudet lasciva puella,*

At quoque delicias frigida sentit amos.

*Nam * iter diri scriptisque Neronis amittit*

Arbitrum arbitrio dictus & ipse suo.

PETRI DANIELIS AURELII, JC.

PRAEFATIO.

Mirum est, qui Petronium in lucem emisserunt, nihil dum certi de illius aetate prodidisse, ante quos Lilius Giralduus hac in re valde hallucinatus est, secutus Placidum Lactantium Statii interpretem, qui Statio posteriorem facit Petronium, ut à quo sumperit hoc hemistichium, & suis versibus inseruerit;

Primus in orbe Deos fecit timor.

Sed jam constat Neronis temporibus vixisse & Corn. Tacito, qui in Nerone vitam ejus describit: cui addendum, quod scribit Plinius Natur. hist. lib. xxxvii. cap. 2. *Petroniam virum consularem Neronis invidia moriturum, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrinam CCC sestertiis emptam confregisse.* Taciti autem beneficio restitu-

tum

tum est Petronio GAI praenomen, TURPILIANI cognomen, ARBITRI agnomen: denique ejus aetas, studium, dignitas & mors immo-tescit. Quidam tamen putant eundem Petronium Neronis *Arbitrum* ab officio sic appellatum & notitiae atque dignitatis nomen in aula principis fuisse, quod ut credam sine auctore adduci adhuc non potui. *Turpiliani* vero cognomen & Taciti, & aliorum auctorum, testimoniis satis clarum est. Unde & Senatusconsulti Turpiliani quidam auctorem voluit Petronium, quem Neronis temporibus consulatum gessit, cum C. Junio Caesonio Pacto. Certe eo tempore legem Juniam Petroniam de libertate tulere C. Junius Caesonius & Petronius Turpilianus COSS. Anno videlicet DCCCXIII. ut si dissonantes pares iudicum existerent sententiae, pro libertate pronunciaretur, l. xxiv. D. de manumissionibus. Petroniam quoque de servis tulisse fertur idem Petronius Turpilianus COSS. eodem anno DCCCXIII. ne dominis potestas esset ad bestias depugnandas suo arbitratu servos tradere: ut ei, qui iure viri delatum adulterium non peregrilet, nunquam postea deferre hoc crimen permitteretur. Filiam reliquit Petroniam, cujus in Vitellio meminit Suetonius, Vitellii scilicet uxorem, ex qua & filium Petronianum altero captum oculo suscepit.

De scriptis ejus fragmentum tantum ad nos pervenit ex Satyrarum opere, quod in libros divisum fuisse credibile est; nisi fallunt veteres Glossarii, qui subinde Petronii testimoniam citant & advocant *de libro primo Satyrarum*. Sic citatur in verbo, *excessus*: sic etiam in hoc versu,

Et thynbrie veteres, & passis uva racemis.

Quin & in veteri Glossario S. Benedicti Floriacensis habetur hic locus desumptus e Petronio Arbitro libro xv. *Sed video te totum in illa haerere tabula, quae Trojae balasini ostendit*: qui tamen in excusis extat fragmentis. Ex quo apparet, Petronii scripta magna ex parte concidisse: quae, ut opinor, multa erant in mulierum ineptiis levitateque ridenda & exprimenda, utpote qui argumentis (ut ait Macrobius) fictis amatorum casibus refertis multum se exercuerant. Puto etiam suppressa fuisse propter nimiam obscenitatem & argumenta lasciviis plena. Flagitia enim Neronis sub nominibus exoletorum faeminarumque, & novitate cuiusque stupri perscripisse, & obfignata misisse Neroni, ex supra citato Taciti loco & auctoritate constat: putantque nonnulli ea esse ipsa, tam quae nunc extant, quam quae ampliora quibusdam doctis & antiquitatis studiosis videre licuit: sed an ea sint, valde addubito. Eiusmodi quidem scripta Mimos appellare vetustas consuevit, quod magna ex parte stuprorum actus contineant: & Petronium ipsum Mi-

mographum fuisse non praeter fidem est, licet hoc nomen speciali privilegio Laberio tributum sit. Verosimile tamen est, huic operi Satyrarum nomen impositum ob maledicentiam & carpta Neronis vitia, tum etiam propter variorum poenas, tum quasi per Satyram asperfionem, rerumque ridicularum & pudendarum narrationem. Hujus etiam Arbitri esse pleraque, quae de Priapo extant Epigrammata, mihi probabile est.

Fertur & alter Petronius (ne quem forte fallat) de re Grammatica nonnihil scripsisse, cujus auctoritate utitur Sergius in commentariis ad editionem secundam Donati, itemque alter grammaticus: hic, dum *Quirites* & *Quiritem* nominativo & accusativo singularibus, recte dici, ille, dum *classica a calando, id est, vocando dicta* esse tradit.

Ad extremum hoc praetereundum non puto, quid hac editione a nobis praestitum sit. Pleraque Petronii non tantum emendata & conlata cum veteri codice eruditi cujusdam amici nostri, cujus ope & beneficio magna ex parte restituta & aucta sunt haec fragmenta, sed & sparsos undique diligenti locos diligenti opera in unum coactos exhibemus. Atque utinam, qui plura habent magna studiosorum fraude invisita, speciosis quamlibet coloribus non tam diu retineant, aut Catullum (si possunt) & Martialem cum caeteris quoque eodem carcere damnent. Verum ne diutius querer, facit M. Anton. Muretus, vir undecumque doctissimus, quem audio ex vetustissimo & integerrimo codice Petronii editionem omnium absolutissimam publice parare, quo nomine studiosi omnes illi merito plurimum, ut a quo benigne & liberaliter in communem Reipubl. litterariae utilitatem erogatum sit, quod ab aliis invidiose suppressum fuerat, debebunt.

CLAUDII BINETI BELLOVACENSIS JC.

PRAEFATIO

CL. BINETUS LECTORI S.

SCITE L. Gyraldus eorum putidam opinionem arguit, qui Petronium, lascivioris nequitiae auctorem, Bononiensem sanctissimum antistitem somniant. Nec dissimili fere periculo hallucinantur, mea sententia, qui Ausonio consulari cognominem quendam Burdigalensem Episcopum substituant. Nae vero omnium scitissime vir nostrae aetatis quam plurimis peritis antistes, qui Petronium non quidem antistitem (nisi, qui veneris libidinumque pervigiliis

illis & sacris praeesset, sic appelles) sed ex Tacito conceptissimis verbis Neroni elegantiae arbitrum fuisse adscitum ostendit, verissima conjectura. Ego & illius sententiam confirmabo epigrammate Julii cujusdam, quod Romae in Vaticana Bibliotheca cum Petronii fragmento descriptum legi. Illud corruptum licet & inelegans, ut historicum tamen testimonium, adscribam.

Petroni carmen divino pondere currit,

Quo juvenum mores arguit atque senum.

* *Quare ille praesa gaudet lasciva puella,*

At quoque delicias frigida sentit anus.

*Nam * rriter diri scripsitque Neronis amictu*

Arbiter, arbitrio dictus & ipse suo.

Ubi pro, *amictu*, quis non videt, vel caecus, si modo aures & mentem habeat, legendum esse, *amicus*? At ne quid dissimulem, Petronii Arbitri aliorumque Epigrammatum bonam partem ex bibliotheca Ecclesiae Bellovacensis habui: quae cum veteri Isidori Etymologico connexa erant. Unde patet, Goveanum alicubi illud ad Juliam, cujus initium est,

Me nive candenti, &c. -----

legisse, &, ut inauditus aliis, duobus versibus minus, quibusdam commutatis, audaci nimium parodia imitatum esse. Inveni & illud Florentinae inter *ἄδεια* quaedam, ut jam cujus non sit dubitare non debeam. Auctorem non adfirmo, judicabunt docti. Caeterum iudicio amicorum illa cum apud neminem hactenus reperiri posse, nisi precario à me possideat, crederem: ut testes mihi sunt clarissimi viri, Jac. Cujacius, Jos. Scaliger, Ludovicus Castaneus prudentissimus juxta & doctissimus Regis ad summum Pontificem Orator, M. Antonius Muretus, Achilles Statius, & Aldus Manutius, quibus ea isto ordine ostendi. Has, inquam, delicias, eorum consilium sequutus, diutius situm & tineas pati non permisi, plura editurus, si, quae deposita apud me jacent, medicum inveniant. Et haec bona fide omnia. At perfide nunc, inquis, qui † aes tuum cum his puris nummis in solutum obtrudis. Fateor, sed scis incontinentissimum poëtarum genus in morbo periculum quaerentium. fallor, nec enim poëta dici velim, ne, ut Eumolpus Petronii, alio quam Orphei miraculo in caput meum moveam, & concitem lapides iracundiae tuae. Verum & hos aloës & absynthi bolos, si vis, ut aegrotis sit, deglutire facillimo negotio poteris, quos prius veteris elegantiae melle, & priorum epigrammatum sapore involvas & contingas. Bene vale.

† Id est, tua Epigrammata, (quae sc. in fine hujus editionis adjecerat.)

PROLEGOMENA

CAP. I.

ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ

SIVE DE

T. PETRONIO ARBITRO

Elogia & Testimonia.

Plutarchus Chaeroneus lib. Πῶς ἂν ἦς ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος & φίλος;

Ἡ τὰς ἀσώτους καὶ πολυτελεῖς εἰς μικρολογίαν καὶ ὑπαράων ἐνεικίζουσιν, ὥσπερ Νέραντα Τίτος Πετронίος.

Servius Maurus Honoratus Commentar. in lib. III. Aeneid.

Hoc autem in Petronio lectum est.

Idem Comment. in XII. Aeneid.

Nomina in TOR communia sunt, ut hic & haec balnearior: licet Petronius usurpaverit, balnearicem dicens.

Lucretius Placidus Comment. in Statii Thebaid. lib. II.

Primus in orbe Deos] Ut Lucanus; quae finire timent. Et Petronius Arbitr istum secutus, &c.

B. Hieronymus Stridonensis epist. ad Demetr.

Concinnatulos pueros & calamistratos, & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbitri est: Non bene olet, qui bene semper olet, quasi quoddam pestes & venena pudicitiae virgo devitet.

Furius Publicus Fulgentius l. I. Mytholog.

Denique hujus rei non immemor Petronius ait.

Idem lib. II. in Tantalos.

Hanc fabulam Petronius breviter exponit, dicens, &c.

Idem lib. de Continentia Virgiliana.

Unde & Petronius in Eufscio ait.

Cl. Marius Victorinus Afer Artis Grammat. lib. III. de duobus Ionicis Sotadeo & Sotadico.

Hujus tenoris ac formae quoddam versus poetarum Lyricos carminibus suis indidisse cognovimus, ut & apud Arbitrum invenimus, cujus exemplum, &c.

Idem lib. IV.

Metrum erit Anacreontion; siquidem eo frequentissime usus sit, sed & apud nos plerique, inter quos Arbitr Satyrico ita: &c.

Fabius Fulgentius Planciades de Prisco sermon.
Unde & Petronius Arbiter ait, &c.

Isidorus Episcopus Hispalensis Etymolog. lib. V.
cap. XXXI^{II}.

Petronius aliter existimat, dicens, &c.

Diomedes Artis Grammat. lib. III.

Et illud hinc est comma, quod Arbiter fecit tale: &c.

Sergius in Donati Artem secund.

Cujus nominativus erit hic Quirites, ut dicit Petronius.

Priscianus Caesariensis lib. VIII.

Communia vero esse defendit, tum natura ipsius sentus, tum veterum non improbanda auctoritas: à qua quae potuimus è diversis colligere libris, exempla proferamus. Petronius, &c.

Idem lib. XI.

Multa ex hujusmodi verbis inveniuntur apud antiquissimos participia praeteriti temporis, tam activam quam passivam significationem habentia, ut meditor, &c. Sic etiam amplector, amplexus. Petronius, &c.

Helenius Acron Comment. in Horatii Epod. V.

Petronius, ut monstraret furem: Pollice, ait, &c.

Pompejus in Arte.

Ait Petronius, hic Quirites, numero singulari.

Joannes Episcopus Saresberienfis in Policrat. sive de Nugis Curial. lib. III. cap. VII.

Hoc ipsum Arbiter noster ingemiscit, etsi alterius videatur induisse personam.

Idem eod. lib. cap. VIII.

Fere totus mundus ex Arbitri nostri sententia minus videtur implere, ad * comoediam suam quodammodo respiciens.

Idem lib. VIII. cap. XI.

Non quidem solus est in mulierum ineptiis ridendis aut exprimendis Petronius. Scribit B. Hieronymus, quia totae Euripidis tragoediae in mulieres maledictae sunt, &c.

M. Conradus de Mure Canonicus Tauricensis in Fabulario.

Philosophus est sapientiae amator, naturaliumque rerum & secretorum delectator, &c. Hic quoque poetarum scriptoribus historiarum, nomina multorum quoque miscet Philosophorum, &c. Plautus, Pedius, Peto, Pherecides, Periander, Perius, Petronius, &c.

* An Satyricam hanc?

B. Vincentius Episcopus Beluacensis, specul. histor. lib. †. XX. cap. XXV.

Eodem tempore fuit Petronius Bononiensis †. Italiae Ecclesiae Episcopus, vir sanctae vitae & monachorum studiis ab adolescentia ** excitatus. Hic scripsisse putatur vitas Patrum monachorum Aegypti, quem velut speculum ac normam professionis suae monachi amplectuntur. Legi, inquit Gennadius, sub ejus nomine in ordinatione Episcopi ratione & humilitate plenum tractatum, quem lingua eleganter ostendit non ipsius esse, sed, ut quidam dicunt, patris ejus Petronii, eloquentissimi & eruditissimi in secularibus litteris viri. Nam & praefectum praetorii se fuisse in ipso tractatu designat. Mortuus est Theodosio & Placido Valentiniano regnantibus. ††. Actor. De quodam libro Petronii partim metrico, partim prosaico, pauca haec moralia, quae sequuntur, excerpta notavi. PETRONIUS.

Quid faciunt leges, ubi sola pecunia regnat,

Aut ubi paupertas vincere nulla potest?

Fam nunc judicium nihil est nisi publica merces.

Tutius est parvo aere rem perditam recuperare, quam in ambiguum litem descendere.

Periculosum est alienis interesse secretis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit,

Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

Divitis haec magni facies erit, omnia cernens

Qui tenet, & sicco conquirat ore famem.

Hic heu nos miseros, quam totus homuncio nil est,

Nil erimus cuncti, postquam nos auferet orcus.

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

Omnes operis oculis bona sua computant.

Cum fortuna manet, vultum servatis amici,

Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Raram facit mixturam cum sapientia forma.

Ego sic semper & ubique vixi, ut ultimam quamque lucem, tanquam non redituram, consumerem. Quid non commune est, quod natura optimum fecerit? Nescio quo modo bonae mentis est soror paupertas. Nihil tam arduum est, quod non improbitas extorqueat. Ingeniosa gula est.

Ad

† Vet. edit. XXI.

† For. Galliae.

** For. exercitatus.

†† Pro, AUCTOR, id est, ipse Vincentius, ut ex operis ejus praefatione patet.

(Pp 3)

Ad praedam strepitumque lucri suffragia ver-
te

Venalis populus, venalis aurum primum,
Ipseque majestas auro corrupta jacebit.

Quaerit se natura, nec invenit, omnibus
ergo

Sorta placent, fractique enervi serpere gres-
su,

Et laxi crines & tot nova nomina vestis.

Quisquis habet nummos, secuta navigat au-
ra,

Fortunamque suo temperat arbitrio.

Carmina componit, declamat, concrepat, om-
nes

Et peragit causas, fitque Catone prior.

Parva loquor, quidvis nummos praebentibus
opto,

Eveniet. clausum possidet arca Jovem.

----- O maxima rerum.

Et merito pietas homini mitissima virtus.

B. Antoninus Archiepiscopus Florentinus in Summa
Historiar.

Hujus liber ad manum non est. Adducit & ipse Petronium, sed in eo lapsus, quod Bononiensem Episcopum cum Vincentio constituerit.

Jacobus Magni Eremita S. Augustini Au-
gustinodorensis Sopholog. lib. V. cap. XIII.
lib. VI. cap. XVIII

Juxta illud Petronii.

Idem lib. VI. cap. XII.

Nam, teste Petronio; Ingeniosa gula est.

Pomponius Sabinus Comment. in Virgilii Cirin.

Post eum Divus Claudius quatuor mansuefactas (scil. tigres) in caveis aureis, in circo: quarum meminit Petronius, cum ait: &c.

L. Domitius Brusonius Lucanus Rer. memorabil.
lib. IV. cap. I.

Quartilla apud Arbitrum Petronium ait; &c.

Editor Lipsiensis in frontispicio.

Petronius Arbitr Poëta Satyricus.

Et deinde.

Petronii Arbitri Saturæ, in qua vitia Romanorum reprehenduntur, incipit.

In fine.

Finis Petronii Arbitri in Satyra integra. Impressum Liptzgk per Jacobum Thanner Herbipolensem, Anno salutis nostrae 1500.

Petrus Crinitus de Honest. discipl. lib. IV.
cap. XIII.

Legebamus nuper Venetiis ego & Joannes Venetus Petronii Arbitri Satyricon opus contra declamatores: in quo cum alia multa nos magno-

pere affecerunt, tum illud praecipue carmen, in quo de pavone & ciconia ludens, &c.

Joannes Baptista Pius Commentar. in Ful-
gentii Mytholog.

Petronius festivus poëta elegantissimusque Satyras Varronis more scripsit, quarum fragmentum, versa & prosa oratione scriptum, nostro in armario continetur.

Idem Annotat. Posterior. cap. XLVIII.

Petronii Arbitri opusculum aureum manus eruditiorum versant, imo fragmenta operis auctori, in quo contendit Petronius effugere ab omni verborum vilitate, fumereque satagit voces à plebe semotas, ut fiat illud,

Odi profanum vulgus & arceo.

Hunc autorem plura scripsisse, quam existant, ostendit Fulgentius Placiades, quaedam in Mythologiis suis advocans, quae non comparent. In his, Dii boni, reliquiis quanta sit librariorum incuria, quivis vel mediocriter eruditus, noscere potest.

Editor Parisiensis Reginaldus Chalderius in
frontispicio.

Petronii Arbitri, quatenus extare comperitur, Satyrae fragmentum, cujus vel hoc unum distichon, quod nemini doctiorum non est in ore, aestimationem indicat & pretium.

Quisquis habet nummos, secuta naviget aura,
Fortunamque suo temperet arbitrio.

Et in calce.

Haec ad * exemplar, quod unicum habuimus, excusa sunt. Quisque pro suo arbitrio & eruditione, quod sibi displicet, restituat. Parisiis pridie Cal. Majas. Anno M. D. XX.

Conradus Gesnerus Tigurinus, Medicus ac
Philosophus, in Bibliotheca.

Petronius Arbitr, Massiliensis à plerisque existimatur, Satyricum opus varium composuit, cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum castigata, multae tamen eruditionis hominem fuisse facile cognoscimus, &c. Vide plura apud Lil. Gyrardum de Poëtis Latinis. Joannes Alexander Brassicanus emendavit, & annotationibus illustravit, pauloque antea, quam obiret, Joanni Oporino excudendum transmissit.

Idem ibidem.

Joannes Alexander Brassicanus, vir de bonis literis optime meritis, multos ante id tempus nusquam excusos auctores typographis publicandos exhibuit, quorum plerisque praefationes suas ad-

* An Mediolanense, quod hanc & Germanicam editionem praecessit.

adjunxit : ut , opera Eucherii , Graeca Geoponica Constantini , Salviani Episcopi librum de vero judicio & providentia Dei , Petronii Arbitri Satyras , quibus etiam Scholia adjecit.

Adrianus Turnebus Advversarior. lib. II. cap. XX.

Haec ego è Petronio Memmii V. C. descripsi , quem domi sub sera & clauistro habet , ne quam foris obscenitas & lascivus scriptor impura sua petulantia contaminet.

Idem lib. XIX. cap. VI.

Petronius Arbitr venustatem orationis suae inquinavit spurcissimis amoribus.

Idem lib. XXVI. cap. V.

Expurgare mendas Petronii , id esset , omnes litonis algas legere , omniaque maris ejectamenta.

Gerardus Falkenburgius Novionagus Epist. ad Dugjam.

Pulmanus remittit tibi Petronium cum foenore , quem quando Plantino visum erit recadere , fiet in eo honorifica tui mentio : interea de carmine illi praesigendo cogitabis. Antverpiae , iv. Kal. April. cto. 12. lxxix.

Janus Dugja P. ad Falkenburgium Responsore.

Ad Petronium quod attinet , gratulor nobis aliquod fuisse opellae illius pretium ; ita eum pulchre mihi & quidem cum foenore remisit Pulmanus tuus , ut nihil jam ultra ipsi ad summum felicitatis cumulum deesse existimem , praeter typos Plantini nostri & Gallicanum Memmianae Bibliothecae exemplar , quod utinam Pithoeus nobis invidere abstineat diutius. Interim de carmine illi , uti postulas , praesigendo operam dabimus , ne editionem moretur.

Obertus Gifanius JC. Ind. Lucretian. in C. A. SCS.

Proferam unum ex Petronio , in quo superioribus mensibus operam aliquam posuimus , non eam tamen , quam cuperemus ; in eo igitur , ut alia multa , ita & hoc restituendum puto.

Jacobus Durantius Cessellius JC. Varior. lect. lib. I. cap. V.

Apud Petronium Arbitrum multa sunt impudica , fateor , & quae ipse iniquis oculis animoque legeres iniquo. At ipsum ideo dari aeternis tenebris , oblivioni sempiternae , qui fieri potest ? Illum , Venus , ab oblivionis periculo sacrum tutumque facias , qui in te ornanda nullas dicendi veperes , nullas praetermisit elegantias. Vae Gothico saeculo ! quo non modo capite minutum est Romanum imperium , verum etiam litterae ad internecionem occisae. Per hocce tempus liberales artes velut nunc quadam obdurate sunt , non solum Bibliothecae , ritu sepulchro-

rum , claustris , verum etiam incensio flammisque consumptae. Vae quoque Cassianis quibusdam Monachis ! qui , cum sine tentigine ac prurigine Petronio dare operam non possent , illi lascivienti & luxurianti penem sustulerunt. Vellem quidem , ipse praetextatis verbis abstinuisset , & rebus aliis conscribendis capitale ingenium , & graphicam eloquentiam occupasset , sane disertorum apud Latinos familiam duceret. At Neronis saevitiae id ascribo , cujus ulciscendi causa sub exoletorum & cinaedorum spurcis figmentis incoestas & execrabiles libidines palam fecit. Qui hoc non intellexere , illi velut impudico & propudioso nebuloni fibulam imposuerunt , quasi ille Juvenale fuerit impudicitior , qui easdem res eodem ore prosequutus est. Considerabatur ipse non ita diu , sed P. Pithocus & Cl. Binetus Romanae majestatis optimi vindices fecere , ne ipsum vel amissum desideraremus , vel corruptum & inquinatum contemneremus , &c.

M. Antonius Delrio JSuita Commentar. in Senecae Medeam , vers. 14.

Petronius Arbitr obscenitas alioquin & paganus : quem nolum Div. Antoninus in Summ. Histor. & alii quidam cum S. Petronio Episcopo confudissent : nam refellit Satyra Arbitri , Sambuci & Pithoci studio edita , in qua verius illi , quos homini huic beato adscribunt errore gravi.

Josephus Scaliger Commentar. in Petronia.

Hoc distichon est singulare epigramma. Neque dubito , quin ex Satyrico Menippeo Petronii acceptum fuerit. Nam alia ad hunc intelligentiam opus sunt , quae , ut verisimile est , in prosa sua tractabat Petronius.

Johannes Sinnerus Canonicus Tigurinus in Additionibus ad Biblioth. Gesneri.

Petronii Arbitri Massiliensis Satyrici fragmenta restituta & aucta è Bibliotheca Joannis Sambuci Antverpiae Plantinus. Extant etiam ejus Satyrarum fragmenta in Bibliotheca Petri Pithoci.

Janus Gulielmus Plantin. quæst. in Epist. cap. 4.

Non de nihilo Petronium amas , P. Pithoeus , vernulae & Latinae urbanitatis purissimum fontem. Nam florula sacra quod celebrat sine fuso atque fallacis , more Romano , non tam de veri esse debemus , ut , quod in aliis scribis , quia necesse est , in hoc uno damneris , qui illis apertior fortassis est , at non inhonestior. Recte tu , qui huic Arbitro aequissimus arbiter fuisti , & sententia tua vitam illi salutemque reddidisti , &c.

Idem in Messellar. cap. IV.

Te consulo , A. Onile , quem Arbitri studio sum

sum opinor, vel quia mundissimi in sermone nitoris est, vel quia ab amicissimo tibi homine (scil. P. Pithoeo) in lucem & cognitionem eruditorum retractus.

Justus Lipsius Antiquar. lect. lib. I. cap. VIII.

Petronii Arbitri fragmenta pauca habemus, scriptoris tersti & venusti, &, nisi quod in re illa voluptatum nimis Latine interdum loquatur, caetera laudati. Ejus pro parte emendandi caput hoc scripsimus.

Idem Epistolic. quaestion. lib. III. Epist. II.

Ut in vita, sic in studiis juvat severitati adpersa comitas. Ea causa frequenter soleo à gravioribus libris animum, quasi in ludum, mittere ad scriptores amoeniores. Quo in numero Petronium repono; quidquid dicant isti frontis severae. Et tua fide, P. Pythoeo, vidistin' quidnam venustius, argutius, post natus Musas? Non ego; abesset tantum nuda illa nequitia: qua tamen nihil offendor; joci me delectant, urbanitas capit: caetera nec in animo, nec in moribus meis, magis labem relinquunt, quam olim in flumine vestigium cymba. Ut vina apposita vinosum movent; invinium, ut antiqui loquebantur, non movent: Sic ista animum jam ante improbum fortasse incitent; casto & castigato non adhaerent. Et sunt tamen intra Musaeos homines, qui hunc scriptorem fugisse velint; à quibus nos certe, mi Pithoeo, dissentimus. Meae sententiae testes has notas do; quae cuicumodi illae, non nisi ab eo, qui cum cura legerit, eruantur.

Idem lib. V. Epist. XIX.

Immensum tibi, Pithoeo, Petronius debet: liceat & mihi, si fas est, venire in partem nominis tui, &c.

Robertus Titius Brugenſis Assertionum lib. VII. cap. IV.

Nam Petronius, multo potior auctor, inquit.

Joannes Jacobus Frisius Canonicus Tigurinus in Biblioth. Chronolog. A. D. 490.

Terentianus Maurus contemporaneus Alphio Avito, Septimio, Petronio, & Aurelio Apollinari.

Hieronymus Commelinus Catalogo suorum libror. manuscript.

Petronius de Mida Rege, & * aenigmata verbis conscripta.

Conradus Ritterbusius JC. notis in Phaedrum.

* Forte Petronii Afranii.

Eadem causa, &c. Petronii Arbitri elegantissimum Satyricon ita nobis laceravit, ac detruncavit, ut vix Orpheum mulieres Thraciae, vel Pentheum Bacchae discerperint miserabilius.

Ulyſſes Aldrovandus Medicus Ornitholog. lib. XIV. cap. XVII.

Haud me latet, capum à Petronio Poëta antiquissimo Gallum dici.

Albericus Gentilis JC. in Virgilian. lect. locum ex Petronio citans ad filium ait.

Audi virum acrem, & stomachi Lycidae nostri.

Isaacus Casaubonus de Satyra lib. II. cap. II.

Petronius Arbiter cur opusculum suum, quo Neronis & aliorum procerum flagitia horrenda, non minore flagitio publicavit, Satyricon potius, quam Satyram inscribere maluerit, frustra fortasse quaesierimus: neque est tanti.

Idem lib. II. cap. IV.

Petronii libellus mera est Saturia Varroniana, ut suo loco dictum; ipse tamen Satyricum sive Satyricum maluit inscribere: quomodo Commentarium dicitur pro Commentario libro; Apologeticus pro Apologetico libro: at qui Satyricon titulum Petronii libris imposuerunt, si sine dubio Graecam vocis Satyrae originem spectant; cujus rei nunquam auctori venisse in mentem pro certo habeo.

Guilhelmus Barclaius Pater in Euphormionis Lufinini Satyrico.

His elementis instructus adolescens, ut primum ingrata Romanae linguae initia evasit, statim ad amoenitatem Ciceronis traducendus est. Mox in omnes passum auctores evagetur licentius studium, nec Petronio, Livio, Sallustio, &c. pigeat miscuisse Ciceronianam dictionem.

Franciscus Raphelengius junior, in praefat. suae editionis Petronianae.

Nos commoditati tuae consulendum rati, persuaderi nos passi sumus, ac proinde tantum non justum commentarium in amoenissimae eruditionis, & eruditissimae festivitatis auctorem tibi damus.

Michaël Piccartus Philosophus Altorphinus Periculus Criticor. cap. 17.

Vere arbiter elegantiarum est Petronius, quicquid Catones contradicant, & bonorum manibus terendus, licet Hellepontiaci par sit Priapo, ut ille cecinit.

I. R. in Consutatione Fabulae Bourdonianae, pag. 305.

Primum

Primum illud in numerum procedat : Petronium Iosephi delicias. Magnum sane crimen : quod tamen adeo verum est, ut Iosephus postquam ab hinc annos xxxvii. Valentiae Cavarum illuminatorem ex membranis Cujacii descripsit, vix unam paginam illius inspexerit. Quo modo ergo delitiae ejus liber ille fuerit, quem post tam longinquum tempus revisere dignatus non sit ? Et tamen eum isti amphitheatrici latratus non adeo deterrent, ut, si totus Petronius in membranis exstaret, pigeret eum describere. Si enim is scriptor indignus est, qui tenerae aetati committatur, at non dignus, qui pereat tamen. Quare non objecerunt Martialem, Catullum, alios, apud quos

Nomen adest rebus, nominibusque pudor?

Quis veterum poetarum plus obscenitatis, impuritatis, flagitiorum professus est, quam docet POSNITENTIALE BURCHARDI ? Quot sunt, qui ignorarent multa, quae ibi leguntur, nisi ex ipso didicissent ? Ridicula magis, an impudens contumelia ? Quot possent huc adferri, nisi haec rideremus potius, quam in illis confutandis vel momentum temporis terere vellemus ?

Erycius Puteanus Melchiori Haimensfeldio Goldasto, serio amico, S. D.

.... In Petronio quoque cum fructu publico eris : enacula, & florem illum Latini oris purum putumque repraesenta. Scena quaedam scelerum, non nego, in hoc scripto : sed quam intueri cum fructu, certae virtutis sit ; vibex ipse titulus, quo tam enormem eluviem severus Arbiter proscrit. Plerumque mortales ab oculis auribusque removemus, quae peccamns. Atque ista alieni aevi vitia sunt, tunc quoque reprehensa : quid si & nostri ? Morum maculas Christiani videant, ad quas redierunt : si reprehendi nolint, saltem in schemate corrigantur. Ego sic cen-
seo.

C A P. II.

ANTI A E T O M E N A,

S I V E

AUCTORITATUM, QUAE PETRONIANIS EDITORIBUS OBJECTARI SOLENT, RESOLUTIO.

Produximus testimonia, quibus Petronius non tam veniam meretur, quam innocentiam ab intentatis criminibus vindicat. neque nos advocacy ejus apud quemvis competentem judicem porro subterfugimus. Quanta enim putes in illo confidentia sit, in quem illud elogium uni-

cum complurima consentiunt hominum saecula, & omnium gentium consciscunt erudita oracula, elegantiae Latinae primarium fuisse arbitrum, & morum Romanorum disertissimum censorem ? At propter immemorabilem obscenitatem, inquit isti simulatores, viri gravissimi eum damnandum judicarunt. Quinam autem isti ? Augustinus, ajunt, Patres Concilii Tridenti, Beza, Guirandus, alii. Agite, sultis, quamvis jam & priores editores, viri nec ipsi non gravissimi, Sambucus, Pithoeus, Binetius, Douza, Wouwerius ; & quos modo in testimonia citavimus, abunde responderint, nominatos tamen testes, Praetore sic volente, propius examinemus.

D. Augustini verba sunt lib. I. Confession. c. xvi. *Non omnino per hanc turpitudinem verba ista commodius discuntur, sed per haec verba turpitudine ista confidentius perpetratur. Non accuso verba quasi vasa electa atque pretiosa, sed vinum erroris, quod in eis nobis propinabatur ab ebriis doctoribus, &c.* Haec purissimus ille Pater post bene multam in lascivos Poetas invektivam : quibus non tam Petronium petit, quem mihi unquam in scholis praelectum non quisquam evicerit, quam Plautum, Terentium, Ovidium, Juvenalem, Persium, Statium, quos pueris proponi ab impuris magistris non ferendum esse ait. Itē nunc, simulatores, & fidite judicio vestro impuri, qui hos Poetas, quos sanctissimus iste doctor perpetuo exilio a scholis relegavit, pueris vestris adhuc nascentibus instillare consuevistis.

Concilii Tridentini decretum nihil aliud vult, quam id genus scripta pueris esse interdicenda. Idem & nos volumus ; quin jubemus, ac decernimus. Quid enim pueris cum Petronio ? cujus illi scopum non magis attendent, quam plebejus idiota Aristotelis & metaphysica. Et ad vitia haec aetas quam virtutes prioris, non ducenda est ad hos scopulos, ne temere & infrunite illisa a Sirenibus suffocetur. Equidem scelestissimus sit, oportet, qui Petronium pueris sumat interpretandum : nequissimus, qui proponat legendum : pharmacus, cujus magisterio pudor illorum periclitetur. Nec injuriā Edmundus Richerius, Sorbonae Theologus, in Obstetrice animorum, cap. iv. num. 4. conqueritur : *Ut jam non mirari oporteat, quare juvenus ad libidinem prona, sed quam obrem non longe vitiosior sit : quippe quae Poetarum quorundam carminibus, & Petronii operibus igni aeterno devovendis, quasi divorum Pauli Epistolis, Ambrosii Officiis, vel Augustini Confessionibus, impune, libere, gloriose utatur.* Verum oportune commodeque subjicit : *Sed me censere dico, Poetas illos & auditores emungendos, non mutilandos : munda-
dandos, non evirandos : velandos, non castrandos, esse : hoc est, ut a Concilio Tridentino est sanctissime constitutum, viris ad legendum, non pueris ad interpretandum, esse concedendos, &c.*

(Q q)

Pe-

Petri Guirandi JC. haec sunt verba: *Hei mihi! quam pessimo exemplo talia luce donantur: & quam carissimo precio hae vetustatis reliquiae, & cineres nobis emuntur. Quotus enim quisque est, qui ejusmodi ne quidem antea cogitata, semel tantum lecta, stupefactus non admiretur, & inter admirationem & incredulitatem fluctuans ad aliquid turpe, caeca quadam cogitatione ebrius, non pelliciat? Erubescant igitur, qui talia legenda exhibent. Cui meam vicem respondeat vir & judicio & verecundia Guirando multo praestantior. Is est Just. Lipsius, qui super Petronio in haec verba, quae tamen, etsi supra posuimus, placet hic repetere, P. Pithoeo JC. rescripsit; Nuda illa nequitia nihil offendit; joci me delectant, urbanitas capit: caetera nec in animo, nec in moribus meis, magis labem relinquunt, quam olim in flumine vestigium cymba. Ut vina apposita vinosum movent, invinium non movent: sic ista animum jam ante improbum fortasse incitent; casto & castigato non adhaerent. Et sunt tamen inter Musaeos homines, qui hunc scriptorem fugisse velint; à quibus nos certe dissentimus.*

Theodorus Beza Vezelius praefat. Homil. de Resurrect. Domini, ad Ordines Belgii scribit: Duo sunt, de quibus peto etiam atque etiam, ut mihi fas sit pro animi vestri aequitate vobiscum agere. Unum, ut in tanta & nunquam satis laudanda cura, quam excitandis Ecclesiae seminariis impenditis, diligenter prospicere velitis, ut quam accuratissime fieri poterit, maxima cum fide & diligentia lingua illa sancta doceatur. Deinde ut impurissimorum illorum & abominandorum spurcissimorum scriptorum, veterum & recentium, lectio severissime interdicator, & in omnibus vestris ditionibus quam longissime a bonarum artium & disciplinarum scholis repellatur. Sunt enim illae juventuti, in vera pietate erudiendae, & sanitati morum, à teneris etiam annis hauriendae, proprie consecratae. Constat autem, & experientia ipsa jam pridem ostendit, illorum scriptorum turpissimorum lectione, quibus vel ipsa virtus contaminatur, juventutem ad turpissima quaevis cogitanda excitari, & ita sensim ad ea tandem exercenda impelli, baud secus ac si in ganeis & mediis luparum lustris educarentur: & fortasse nulla re magis ira Dei in Christianum orbem excitatur, quam hujusmodi sordium impurissima tractatione: & tamen istud tam turpe dictu & factu, longo jam abusu passim non invaluit modo, sed etiam maxime excollitur, & commendatur, nescio quo pervestigandae omnis antiquitatis praetextu: cum tamen earum rerum memoriam, quae non modo nihil nos adiuvant, sed è contrario deteriores nos efficiunt, jam pridem obductam, oblitam & abolitam esse oportuerit. Quibus verbis sunt qui putent Scaligerum & Douzam designari; quorum ille amatorios poetas, hic etiam Petronium, notis illustrarunt. Sed ignorent mihi verecundissimi viri manes, nonne ipse Be-

za est, [qui Martialem, Petronio nihil castiorem poetam, mel merum discitare solitus est? asserit Raphaël Eglinus ejus discipulus in ea, quam selectis Catulli carminibus praefixit, epistola. Et quam avide lubenterque mel illud linnerit, res eloquitur. Nemo enim existimatur ad honestatem carminis Bilbiliani propius accessisse. Unde liquido constare videtur, non aliam Bezae mentem fuisse, quam istis, quos minus dudum diximus, nimirum Milesios auctores, ut viris permisos, ita adolescentulos eorum lectione esse prohibendos.

Nec aliud D. Basilii judicium fuit de scriptis gentilium; quae in nostrum usum quomodo vertenda, tanquam spolia Aegyptiaca, vel. D. Augustinus recte riteque te monuerit. Et oppido quam eleganter D. Hieronymus in ea ad Oratorem Roman. Quaevis, inquit, cur in opusculis nostris saecularium interdum literarum exempla ponamus, candoremque ecclesiae ethnicorum sordibus potluamus? responsum breviter habeto. Nunquam haec quaereres, nisi te Tullius totum possideret: si scripturas sanctas legeres, & earum interpretes obmissis Vulcacio evolveres. Nam & in Moyse, & in Prophetarum voluminibus, & epistolis Pauli quaedam de libris gentilium assumpta sunt. In Deuteronomio quoque Domini voce praecipitur, mulieris captivae radendum esse caput & supercilia, omneque pilos & ungues corporis amputandos, & sic eam habendam conjugio. Quid ergo mirum, si ego etiam sapientiam propter eloqui venustatem & membrorum pulcritudinem de ancilla atque captiva Israelitidem facere cupio? Et si quod mortiferum est idololatriae, vel voluptatis, erroris & libidinum, praecido & abrado, mixtusque purissimo corpori immaculatos Domino Sabbath filios ex ea genero? Cui Joan. Saresburiensis Episcopus, congruentissimis hisce verbis insigniter acclamat: *. Quod sic hoc ipsum patienter admittitur, ea, quae à Philosophis gentium publicae utilitatis gratia scripta sunt, audiri quid prohibet? Quaecunque enim scripta sunt, inquit Apostolus, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Similiter Martin. Bucerus, vir singularis pietatis, ingenii unici, & dexterrimi iudicii, Enarration. in D. Matthaei Evangel. extremo cap. xi. De ea parte prophetiae, quae per omnia secula, & apud quaslibet identidem sese exeruit gentes, tum per insomnia, tum per portenta, tum per instinctum quandam & afflatum divinum, denique de imposturis & fallaciis in his, tam hominum, quam daemonum, praestiterit legere M. Tullii libros de divinatione. nihil enim negligendum, quod Domini donum esse liquido constat. Eximia autem Dei dona esse tot egregios libros, quibus multa adeo rerum, hoc est, operum Domini, cognitio continetur, qui dubitat, is par-

* Policrat. lib. III. c. I.

nam indubie rationem habet providentiae Dei: sine
cujus singulari beneficio baud factum est, quod bi
libri per tot secula, & infinitos capus servati ad us-
que nos pervenerunt. Et iterum Comment. in Psal.

1. Neque profana omne genus scripta, quam locus
& tempus fuerit, lectioe dedignabimur. Si enim
vere ille scripsit, non esse librum tam inutilem, ex
quo non possit aliquis fructus percipi, & fructum nul-
lum nisi Dei verba adferant: certe Dei verba locum
contempserit, qui vel ethnicorum poetarum scripta in
totum repudiet: quanquam utiliora ex his deligi con-
veniat, quae nimirum Dei in creaturis suis bonita-
tem certius indicant, & de virtutibus purius prae-
cipiunt. Audin' tu harum Satyrarum indennatum
fructum? & quae ex illis delibanda, excerpta-
que ad Christianam institutionem conferenda
sint? At enimvero objicient illi rursum, Petro-
nium non de virtutibus pure, sed de vitiis im-
pure, spurcissime & flagitiose praecipere. Bona
verba, quaeso. Petronius Satyricus flagitia at-
que facinora hominum satyricè perstrinxit.

Id isti vituperant factum; atque in eo dispu-
tant;

Contaminari non decet fabulas:

Faciunt nae intelligendo ut nihil intellegant,

Qui, cum hunc accusant, ----

Lucilium, Varronem, Horatium, Juvenalem,
Persium, Sulpitium, Lucianum, Apulejum, ac-
cusant, quos hic noster partim auctores habuit,
alios aemulatores. Veruntamen quas illi nobis
obscenitates narrant?

Utinam ne in nemore Edeno, obscenitati-
bus

Insectum ab imo, humanum cecidisset ge-
nus.

Utinam ne in vita, in hominum usu ac consuetudi-
ne universa, in aedibus, in vicis, in compitis no-
stris, obscenitatum plena omnia! Utinam ne in ani-
mis, in praecordiis omnium obscenitatum stabulum!
cur non lernam potius dico & sentinam perennem?
Hic, hic, expurgato opus est. Hic plenis cadis ex-
hausto opus. Nam quid politura, quaeso te, specu-
li agas, ubi in facie foeditas insedit? Speculum ex-
purgas: ab ore maculas, verrucas, lentiginem,
lepram quin amoves? Inspiciendo in speculum temet,
ut es, vides: formosus formosum, deformis defor-
mem. Spectari, audire talis, qualis es, non vis?
Deformitatem è corpore elue; foeditatem expelle ani-
mo. Haec magistrorum honestissimi simul atque
doctissimi ad mascepsiones Jesuitarum non inido-
nea responsio fuit: quam hoc loco repeteremus.
Cui paribus fere tibiis concinit Laurentius Rami-
rez de Prado nobilis Hispanus, in Hypomne-
mat. ad Martialis Amphitheat. epigr. xxv. ad
Raderum Jesuitam ejus poetae castratorem; Age,

* Verba sunt Martini Haynecci in epist. Te-
rentio praeposita.

vir honestissime, qui sciebas ea esse inhonesta? quod
legeram, inquis. cur legisti, vir tanta sanctimoniae?
& si legisti, cur nobis invidet eam lectionem?
Ego vero pati non possum superciliosos istos censors,
qui nequitias Martialis nobis adimunt, sibi relin-
quunt. Satiuss fuisse, sanctissime vir, ut totum
Martialem intactum reliquisses, ne scilicet purissimae
manus deligendis epigrammatibus & interpretandis
inquinarentur. Et Joannes Gerson, Cancellarius
Parisiensis, & in Sanctis à nonnullis repositus,
quum in sermone, * habito in Concil. Remensi,
de impudicitia perorans in haec exclamat: Cre-
dite, quia providendum esse omnino cum effectu &
discretionem contra tantam familiaritatem in cubilibus,
& alibi, quam exercent parentes utrique cum utra-
que progenie, & affines cum affinibus in adolescen-
tia, senesque cum junioribus, tam in religione,
quam in scholis, & alibi. Dubitaverim proferus, si
non deteriores mores trahunt aliquando pueri & puel-
lae hac occasione in parentum domiciliis, & reli-
gionum & scholarum contuberniis, quam facturi e-
rant in prostibulis lenonum vel meretricum. Sed
quae obscenitates in Petronio? Meretricem ne
ducere? ad scortumne alludere? aut heram ad-
ulterari? anne medium puerum amplecti? an
virginem deflorare? Credo hae sunt obscenita-
tes istae; quas, vulgo fieri solitas, ita puden-
ter, nude, & simpliciter reprehendit Petronius,
ut mihi videatur quasi poenitentiam agere sermo-
nis sui, secretoque rubore perfundi, quod ea
vitia infectetur, quae ne ad cogitationem quidem
admittere severioris notae homines debeant: ita
studiose & cum industria cavit, ne oblitus vere-
cundiae suae non abstineret à spurcis & turpibus
earum partium appellationibus, quas ne nomi-
nare quidem inter res serias fas est. Quid ergo
peccavit, si pravos populi mores & consuetudi-
nes vitio turpissimi domini foedas & inquinatas
redarguit? Numnam non praeoccupavit ipse, &
sagacissimo ingenio contumelias vestras odoratus
his elegantissimis verbis elusit?

Quid me contrita spectatis fronte Catones,

Damnatisque meae simplicitatis opus?

Sermonis puri non tristis gratia ridet:

Quodque facit populus, candida lingua re-
fert.

An Neronis, Domitiani, Eliogabali facinora
honestioribus verbis circumloquuntur Suetonius,
Dio Cassius, Lampridius, P. Orosius, Xiphilinus
Patriarcha Constantinopolitanus? †. De vitiis dis-
sertio sive disputatio duplex est. Una, qua ad vitia
bo-

* Dominica secunda post Pascha partit. 2. con-
siderat. 3. provif. 4.

† Id est, Monasteriis.

† Verba sunt Henrici Loriti Glareani praefat.
in Sueton.

(Q q 2)

homines allicimus suasionibus, exhortationibus ac lenociniis: ut qui amare docent nostra aetate, pro dolor! etiam potare, qui amatoria ludunt, ut juvenum mentes veluti inebrient, quales impudici poetae. Ea differtio vitiosa ac detestanda, maxime homini Christiano, plus etiam illis, qui juventuti ut magistri praesunt. Altera est differtio de vitiis: ut ea detestemur ac execremur: imo quoties de eis fit mentio, ut ab iis debortemur, ab iis abstineamus, & execremur. Haec differtio nequitiam reprehendenda est. multi enim sancti viri ac doctores, quemadmodum de virtutibus scripserunt, ita e regione de vitiis copiose disseruerunt. Itaque Caesarum refert vitia Suetonius, in odium illorum monstrorum id facit, ut ea scilicet fugiamus ac evitemus: imo cogitemus in quanta caecitate fuerint perditii illi nebulones: & multo magis in quanta stupiditate mundus, qui talia portenta dignatus est illo honore: cum nihil illis tetrius ac magis abominabile fuerit. Haec Glarcanus pro Suetonio, qui Caesarum flagitia libero dicendi genere exsecutus est. Cur non rios eadem pro Petronio, qui gemina *rabinnia* Neronianorum turpitudines insecutus est? Cur non pro ipso D. Paulo Apostolo, qui eadem pari libertate commemorat & inculpat? Joannes Saresberienfis Episcopus de Nugis Curial. lib. III. cap. XIII. longum de lenonibus ac mollibus, usuque formosorum, sermonem his verbis excusat: Verum haec abominatio, non tam ostendenda est, quam conspuenda, puderetque eam Nugis nostris esse insertam, nisi eandem Apostolus, Romanis scribens, verbis manifestius expressisset, dicens: quia foeminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum, qui est contra naturam, & masculi, relicto usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculum turpitudinem operantes, ut darentur in sensum reprobum, facerentque quod minime conveniret, & vitiis universis obnoxii indignationem Dei, & omnium poenarum in se aculeos provocarent. Et tunc quidem in auribus Romanorum hoc tuba Apostolica conclamabat, quando impiissimus imperator Nero luxuriae saevientis puerum Sporum exectis testiculis in muliebre naturam transformare conatus est. Et Fratres Ordinis Praedicatorum, qui eum apud Christianos locum invaserunt, quem olim apud gentiles obtinuerant poetae & Satyrici, in tractat. de Turcis: Quaesitum extitit de gravi infectione populi Christiani, quoad praedicta vitia (Sodomitica) an videlicet tam gravis infectio, ex negligentia officii praedicationis contingeret, dum ipsi praedicatores gravitatem hujus vitii fidelibus non proponerent? Quaesitumque ulterius extitit, an propter simplices & innocentes expediret praedicatoribus, sub silentio pertransire de hujusmodi vitiis disserendo? Responsum fuit, quod quia officium praedicationis est praecipuum in ecclesia ad extirpationem vitiorum & plantationem virtutum, si gravitas hujus vitii fidelibus ardentem pro-

poneretur, ut quia videlicet pro vindicta clamat ad coelum, &c. Ad secundum quaesitum responsum fuit, quod omnino sub silentio pertransire non expediret, etiam propter quoscunque innocentes, multiplici ratione. Primo, quia videmus, quod tales innocentes etiam ex Diabolica suggestione continuo seducuntur absque auditione verbi Dei, & declaratione illorum vitiorum. Unde utrisque, tam reis, quam innocentibus expedit, talis declaratio verbi Dei. Secundo ad hoc admonet scriptura, prout est illud: Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem ejus, sanguinem ejus de manu tua requiram. Et iterum; Clama, ne cesses; annuncia populo meo scelera eorum. Ratione etiam concluderetur. Nam Apostolus Paulus expressissime loquitur ad Roman. 1. de hujusmodi vitiis, & sicut cuncta alia scripta ipsius necessario praedicantur, ita & praesens haec materia, cum non sit data distinctio inter suas doctrinas, quare videlicet una magis debeat esse praedicabilis quam altera. Ad hoc est Gregorius in Moralibus; Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium in errore relinquit. Et haec pro Petronio brevis quaedam veluti apologia esto, quae necessario praemunienda fuit, ut & judicii praecipitationi caveremus, & malevolorum simul maledictis responderemus. Nunc videamus, cujus Philosophi rationem opinionemque Petronius sit secutus.

C A P. III.

CUI SAPIENTIAE STUDIO PETRONIUS DEDITUS FUERIT.

Sunt qui Petronium adserant disciplinae Stoicae sectaneum fuisse; quibus cum haec fragmenta, tum alia, quae memoraturus sum, bonâ fide refragantur. Quid enim sibi velle dicent illos verus, quos in Stoicorum avaritiam aperte fudit?

*Ipsi, qui Cynica traducunt tempora scena,
Nonnunquam nummis vendere verba solent.*

Mihi videtur non oblique Senecam carpere, cujus suspectum in gubernatione Caesaris regimen, tanquam venale & ambitioni pervium, sed aulicorum, uti fas exitimare, calumniis. Quis enim has in tanta potentia unquam effugit? Nec ambigo, quin frigusculum ex invidia inter utroque existerit, quod Petronii mentionem in suis officiosis Seneca scriptis, nec illiberalis aut parvus in amicis collaudandis, suppresserit. Ego existimo, nec opinione fallor, Petronium sectâ Epicureum fuisse. Idque ita esse, uti autumo, rebus necessariis evincam. Principio dum Epicurum vocat patrem veri, id est, auctorem & doctorem veritatis, seu verae justaeque rationis & disciplinae institutorem.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte

Justi, & hanc vitam dixit habere Deos.

quam adorem, nisi discipulus & sectator, haud temere Epicuro tribuisset. Tum deinde ex praeceptis atque doctrinis Epicureis passim interspersis, quod genus dogmatis amplexus fuerit, asfatim elucefcit. Contende sis Epicuri dicta, quae ab Diogene Laërtio & auctore vitae Philoiphorum referuntur, cum Petronianis istis fragmentis, & dices me verum dicere. Ego verba pono ad compendium, & longiores logos alibi caedam. Quos vero errores accepit

----- *Epicuri de grege porci,*

nobisque imbibendos propinavit, consilium est silentio non praeterire. Notavi mihi tria praecipue, quae in erroribus Epicuri recensentur. Primum est, Deos res humanas non curare, sed otiosos residere in coelis, valde occupatos in nihil agendo, ut ille ait. Hinc ab Epicureis falsè ridentur superstitiosi, qui Deum timore, tarquam pueri nocturnis terculamentis & occurfculis afficiantur. In quos superstitiosos & Petronius panxit epigramma non illepidum;

*Primus in orbe Deos fecit timor: ardua coelo
Fulmina cum caderent.* -----

Alterum, in voluptate summum bonum esse situm. Quo pertinet illud;

Ergo vivamus, dum licet estque bene.

& huic similia. Tertium, animas cum corporibus interire. Cujus erroris quamvis non superest ullum in his fragmentis manifestum vestigium, satis in morituro apparuit. Nulla ei cura animae, nullum à sophorum placitis alloquium, sed contra ea immortalitatis irrifio & contentas. Capio & interpretor ita Tacitum exsertim scribentem: *Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientiam placitis, sed levia carmina & faciles versus.* Scilicet ut se masculum Epicureum esse probaret, motus illos & aegritudinem temperans, constantem animi quietem & voluptatem, in qua summum bonum collocasse modo memoravimus, dissimulavit. Et haec tibi ex tripode dicta puto. Atque nunc mea comitate ac virtute fiat, ut T. Petronius Arbiter T. Lucretio Caro in civitate Epicurea, quam usque solus oberravit in Latio, comes & inquilinus civis ex decreto detur. Nos de summa Satyrici porro videamus.

C A P. IV.

ARGUMENTUM ET MYTHOLOGIA HJUS SATYRICI.

Petronius, auctore Tacito, in his Satyris vitia gentis togatae sub nominibus exoletorum

feminarumque perscripsit & notavit; praecipue autem flagitia Neronis imperatoris incesfit, cuius ad exemplum orbis tum Romanus erat compositus, ut verum experiamur, quod vulgo dici amat; *Qualis rex, talis grex.* Petronio, qui praecipuum in aula Caesaris inter domesticos principis locum tenuit, coaevus existit (haud scio an non & notus) D. Paulus Apostolus, admirandae illius & divinissimae epistolae ad Romanos auctor, ex cuius principio, quae verba videntur summam totius hujus Satyrici complecti, ea verba juvat appingere. *Feminae eorum* (inquit) *inmutaverunt naturalem usum in eum, qui est contra naturam.* Similiter autem & masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in mascululos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quae non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obediētes, insipientes, incompósitos, sine affectione, atque foedere, sine misericordia. Qui cum justitiam Dei cognovissent, non intellexerunt, quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Haec ille: quibus verbis qui volet planum & perspicuum habere interpretem, ei ego unicum hunc Petronium dederò: nec omnino vanum est magni cuiusdam Theologi dictum, caput primum ad Romanos sine Petronii Satyra intelligi non posse. Addo etiam caput XIII. in quo à commemoratis vitiis Romanos in hunc modum dehortatur: *Nox praecessit, dies autem appropinquavit.* Abjiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus; non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudiciis, non in contentione & aemulatione: Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in desideriis. Nec Romanorum tantum scelera Petronius, sed & Graccorum tangit & exagitat, dum more palliatorum comicorum, pleraque in Graeca urbe gesta confingit. Etiam idem Apostolus eadem quoque ipsissima in Graecis notavit. Sic enim ad Galat. cap. 5. scribit; *Manifesta sunt opera carnis; quae sunt fornicatio, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veseficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequuntur.* Et i. epist. ad Corinth. cap. vi. *Jam quidem camino delictum*

est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis injurias accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis & fraudatis: & hoc fratribus. An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et haec quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Porro in fragmentis (nam optimam partem desideramus) primum bonarum artium professores mordet, tanquam ingenuae & liberalis juventutis corruptores. Dein procuratorum forensium & advocatorum calumnias & rapacitatem taxat. Tum in sacerdotum infandas libidines invehit, transitum ad luxum convivorum facit, quem sub Trimalchionis nomine ac lautitiis perstringit. Hinc de scelerata paedagogorum nequitia parentes serio monens, accusata artificum inertiaprehendit publicarum balnearum turpitudinem. Postmodum negotiatorum mercatorumque, hoc est, eorum, qui solas exstruere divitias curant, fortunas exponens, obiter animadvertit in feminarum levitatem. Tandem castigato lascivarum mulierum infano amore, quo peregrinos adolescententes ambire ultro, & donis confuescunt lacessere, in imposturas ac fraudes exulum, & natale solum vertentium, quibus hospites suos & creditores, dum amplos peregrini census & patria jactitant vestigalia, circumscribunt, stilum exacuit. Infaniam denique testatorum notat, qui turpes, impudentes & nefarias testamentis adjiciunt conditiones, quorum flagitii flagrantia à Jureconsultis etiam improbat. Et haec tantum reliqua sunt hujus Satyrici capita: cetera injuria temporum nobis invidit.

CAP. V.

SATYRARUM INTERLOCUTORES.

Encolpius,	ἐγκόλπιος,	fabularum dux.
Ascylos,	ἄσκλητος,	adulescens.
Agamemnon,	ἀγαμέμνων,	scholasticus.
Gnithon,	γνήθων,	puer.
Quartilla,	*	Priapi sacerdos.
Psynche,	ψυχή,	ancilla.
Pannychis,	παννυχίς,	puella.
Embascioetas,	ἐμψασιοετής,	cinaedus.
Trimalchio,	τερμαλχίων,	dives.
Carpus,	*	servus.
Menelaus,	μενέλαος,	scholasticus.

Lycurgus,	λυκούργος,	
Eumolpus,	εὐμόλπος,	poëta.
M. Manicius,	*	
Bargates,	βαργάτης,	servus.
Licas,	λυκάς,	mercator.
Tryphaena,	τρυφαινα,	uxor.
Aesius,	αἰσίος,	
Corax,	κόραξ,	tonfor.
Chrysis,	χρύσις,	ancilla.
Circe,	κίρκη,	amica.
Doris,	δωρίς,	amica.
Profelenos,	προσελινός,	anus.
Polyaenus,	πολύαινος,	idem qui Encolpius.
Enothea,	οἰνόθεα,	Priapi sacerdos.
Endymio,	ἐνδύμιον,	puer.
Philumena,	φιλυμένη,	meretrix.
Gorgias,	γόργιας,	advocatus.
Albutia,	*	amica.

Nominum rationes in notis traduntur. Id enim quam studiosissime observavit Petronius, ut quas personas introduxit, earundem convenientes exprimeret mores, notaeque similitudines, &, ut Rhetores vocant, τὰ πρέπον diligenter ubique persequeretur. Porro quae in his fragmentis nullas dicendi partes habent, non puto fuisse προσωπα κωμῶν, sed earum interlocutiones temporum injuria periisse.

JOANNIS A WOUWEREN

HAMBURGII

DEDICATIO.

VIRO ILLUSTRIS

JOSEPHO SCALIGERO

Jul. Caesaris Fil.

JOANN. A WOUWEREN.

S. D.

Fama sublimis, eruditione nobilis, nobilitate illustris Josephus Scaliger, Aristippum saltare coactum in purpura, dixisse scribit Laërtius: & ὃ ἐν βακχεύμασιν ἔσ' ἤγε σώφρων ἢ διαφθορήσει. Putabat nimirum probum & virtuti addictum nullis lenociniis delectari, aut corrumpi posse. Quam vellem hanc vocem pressius advertissent tristiciores isti, qui hunc scriptorem, quem damus, non tantum infamem fecerant, sed perpetuis tenebris aeternaeque oblivioni damnant,

rant, praepostero mehercules pietatis obtentu. Atqui utinam ille ignis intepuisset! nunc gravius est incendium per omnes regiones sparsum diffusumque, ut nec mare huic extinguendo: sunt enim severioris notae homines, quibus factis non est, ne quidem ad cognitionem hunc scriptorem admittere; sed renatum ex parte, nonnulli monstrum clamare, more majorum comburendum, aut diis sacrandum; alii porro proscribere, vinctum in ergastulum & carnificinam dare, imo quem evirarent, prorsus occidere, adeo ut plura parata supplicia, quam membra. Peristi, miser, peristi, vel iudicio, tuo, vel illorum praeiudicio. Jacet praeterea atque occisa est libertas. Quis enim quaeso tantis cervicibus qui contra tendat? Quis tantis humeris Atlas, qui tot malorum montes sustineat, ut saltem tralaticia humanitate languentem erigat? Quamquam praeclari viri, postquam convertissent mentem ad arbitrum omnis elegantiae, nullum recusarunt periculum, quod salutis spem ostenderet; itaque in carcerem & ergastulum datum vindice dextra verae libertati asseruerunt, confossum togatorum spiculis, velut ex inferis reduxerunt; equidem, denuo audere facinus dignum censorum nota, imo tunica molesta merito est: nunquam enim inauditum & indefensum Petronium dirissima tristiorum conspiratione damnari patiar. Itaque ut decretoriis armis pugnem, quid in eo accusent, dicant, quaeso, clarius. Opus novae simplicitatis, seu, ut illi malunt, nequitas & accuratam spurcitiam? Velim sane tam candide ad mentem admittant, quam simpliciter ab eo scriptum sit, magisque accusent libidinem principis, cuius flagitia sub nominibus sacrorum foeminarumque perscripsit. Demodocus apud Phaeacas Martis & Veneris collusiones cantabat, non quod vitii adularetur, sed ut cauterium adhiberet libidini, similia eorum moribus ingerebat; credo vel solo recogitatu improbos mores erubuisse. Atque quid causae cur Juvenalem, diligentissimum luxuriae interpretem, non accusent, qui eadem & saepe gravius profecutus? Quid dicam? hunc non solum legi, sed in sinu gestari, ne irascuntur quidem. Aristophanem, Anacreontem, Catullum, Martialem, totamque illam cohortem publice prostitui, tum pueris in ipsis Minervae sacraliis praecantari, patiuntur. Quae ergo dementia est huic salutem negare, cum iis vitam concedamus? Sane nescio quis fatalis morbus veteres tenuerit, ut pudicitiae sacra multoties profanare ipsis suave: taceo quam frequentes scopuli in poetarum scriptis, quos castae mentes facile declinant, improbae minime: taceo quam obviae cantiones, haud dissimiles illis, quas Ulixis nisi alligatus praetervehi noluit, ad quas jam olim proborum

aures occalluerunt; improbi vero non facile sonum istum excutiant, (imo prosequitur & diutius haeret) haut aliter affecti, quam ii, qui symphoniam audierunt, in quorum animis durat illa modulatio, atque ex intervallo recurrit. Solonem petulantes versus scripsisse, Platonem amatorie luisse, D. Hadrianum versu lascivum fuisse, refert Madaurensis Philosophus, qui, cum ejusdem criminis insimulatus, aiebat se in vita philosophum, in epigrammatis amatorem. At arguunt & urgent, iudiciorum spiculis reum Petronium, ejus nequitiam palam prostare nudam; facinus me hercules dignum proscriptione. Sed crimen excuso, ut ille olim Platonis versus petulantiores, scilicet tanto pudicitius composuisse, quanto apertius; *Namque id genus omnia occultare peccantis, promulgare ludentis est.* Quamquam quid attinet veritatem per interpretem quaerere? Si verum amamus, multa in his scriptis, quae menti impudicae proluvium ad omne genus nefandae libidinis. Sed ut apes ex omnium arborum factorumque floribus liquamen confingunt dulcissimum, araneae venenum: ita probis, in quorum animis ne minimum quidem sui vestigium relinquit haec scriptio, mel, improbis, quibus inhaeret, venenum. Quid utilitatis ex hujusmodi scriptoribus capiendum, viri sancti jam olim monuerunt. Viderit si forte qui hic omnino nudas ineptias putabat, quas proprias poetarum affirmat philosophia, qui solas aurium delicias profitentur, & dulces nectere fabulas, anne frustra sit. Sane in scurrilibus his jocis praecepta sapientiae, non solum in vita utilia, sed necessaria. Jam vero quis tam superciliosus, quem tot amabiles lusus, joci, & urbanitas tota non flectat? *Magna pars, ait Plinius, studiorum amoenitates quaerimus.* Suadeo deduce oculos, atque huc diverte, peream nisi omnia tam venuste docta, ut non tantum ingenium alant, sed infinitam voluptatem & jucundissimum adferant oblectamentum. Denique quem non capiet oratio ista pudica, non maculosa, non turgida, sed naturali pulcritudine exurgens, ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexit, quam tam facilem, tam probe temperatam in toto Latio frustra quaeras, is mihi omnino mortuus, aut elephanti corio circumtectus videtur. Dicam, ne ejus manes obmuffitent. Quam alti sublimisque spiritus poeta, specimen reliquit, cupiens probare posteritati, se novisse viam, qua iretur ad carmen, imo se in Heliconem venisse ingenti flumine literarum inundatum. Sed ut in gemmis & lapidibus saepe naevi, nec proinde omnino viles: ita in hoc scriptore labes haud paucae, quae tamen totum minime deturpant. Bene olim Naso, qui aiebat decentiorem esse faciem, in qua aliquis naevus. Caeterum dic mihi, quis tam improbae men-

mentis, qui spurcitiem istam non palam damnet? ego sane hoc ajo, hoc testor, id potius animi cum aliis fuisse, elegantiae & omnis leporis, non Neronis nequitiae, arbitrum edere: tantum ut omnes religiose caveant, ne quod deliquium morum integritas ex frequenti hujus tractatione pariat, serio hortor. Sed profecto nimis multa oratio est. Neoptolemus Ennianus malebat paucis philosophari. Quidquid ergo est, tibi Vir Illustr. Josepho Scaliger, cujus incomparabilem eruditionem, ingenium supra mortales prius defessi sunt homines laudando (usurpabo illud Salustii ad Caesarem) quam ipse gloria digna faciundo, Petronium Arbitrum à me recognitum, & animadversionibus illustratum dicare libuit. Pompejus, cui ex virtute cognomentum Magni acceperat, cum theatrum, arcem turpitudinum, extruxisset, veritus memoriae suae censoriam animadversionem, Veneris aedem superposuit: ita ego illustris nominis tui titulo damnatum hoc opus praetextui; atque haud fallit augurium; vivat, vivat diutius per aeternum hoc nomen. Tu vero Vir Illustr. patere, exiles quasdam stricuras tui splendoris Petronium illuminare: nam & sol radios suos in loca deformia defert, nec inquinatur. Te quidem in excelsis fastigio generis & eruditionis positum, religiose adiri debere scio. Verum & Diis laete sit, nec putem ulli vitio fuisse eos colere, quoquo modo possit. Itaque ne toties ad hoc templum gratis accedam, laborem tenuem & exiguum obfero, veri legitimique muneris obfidem, quod meae quidem temeritati haud recuso accedere; tamen si non prorsus fastidias votivam hanc tabellam, nominis tui templo dicatam, in coelum abire videor. Vale Vir Illustr. Lugduni Batavorum C1510 xcv.

P R A E F A T I O

A D L E C T O R E M.

CUranti mihi novam Petronii editionem, animus principio fuit haud pauca adicere, quo nova luce hunc auctorem suffunderem, nescio qua levi ductus insaniam; cum jam laboraret in fine opus, contenderemque, quid alii ante me (nam Parisiensis Edit. sero nimis in manus meas venerat) nihil mihi residui, praeter exiles quasdam ineptias, quae vel cuivis in facili congerere: continuo severa oburgatione me reprehendens, coepi velle refragari, consilium mutare, imo prorsus abjicere; tum demum illam vocem oraculi existimans, quam toties alii insufurrassent; actum me scilicet acturum, commentaturus in scriptorem

traductum tot tantorumque ingeniis. Equidem fatebor tibi simpliciter, serio poenituit stultitiae meae; tandem nonnulli instantia urgere, exsolverem, quod inconspicua pollicitatione promississem; compulsus denuo adgredi, quod ex desperatione deserueram. Itaque * *quod adjolet apud prudentes viros esse, in operibus elaboratis judicatio restrictior, in jubitariis vena prolixior*: idem hic spero; totum enim hoc proxima & repentina foetura natum, quod vereor, monstrum Tethys ipsa jurabit haud ablui posse omnibus undis. Caeterum nullius hortamina tantum apud me potuissent, ut auderem hoc facinus, nisi dulce cum plerisque, qui ante me in hoc campo *difficiles habuere nugae*. dicam quod sentio, in quibusdam illorum vix risum, in quibusdam vix somnum teneo: fatis non fuit illis nihil dicere, sed etiam lacera pleraque, & disrupta religare, pro nefas! infelicissima & fallaci manu; adtexere praeterea nescio quas carminum quisquillas, ne ineptissimis dignas; pro quis me hercules, si in auctione venirent, neque Afranius nauci daret; ea Petronii adseverare, quid aliud quis dixerit, quam insaniam? tamen parum abest, quin audeant pallidi isti & jejuni concinnatores. Credite, hoc artificium vobis perit. Lector, ignosce ridenti. Atqui utinam vere errarent; qui calumniantur hoc scriptionis genus. Pace quorundam liceat dixisse, studii hujus dignitatem perdiderunt; miris enim artibus suis effecerunt, ut totum enervaretur & caderet. Primum genus illorum, qui circa litterarum apices digladiantur, quibus litterulae immutatio triumphus, fastidiosa natio; si quid tale etiam aliis in mente, clamant furta, plagia, & tot nomina criminum graviorum; si quid forte imprudentius exciderit (ut maxime lubricum hoc scribendi genus, nec scio an quis unquam sine lapsu evaserit) conqueruntur ut de vi publica, delictum usque ad mortem; si quid in medio relinquant, ne vel hac via offensam incurras, quod omnia praeripueris, protinus paratum illud Velleji: *Quid aliud quam nimium occupatum dicam, quem vel mendum vocis fefellit, aut hoc vel illo loco somnus obrepit?* Jam tot ambitus sermonum per sententiarum tormenta, verba ipsa calamistrata tam apte posita, ut jures de singulis illos ivisse in consilium. Dic mihi, anne fanaticus iste medicus, qui, dum urit & fecat, lentis ductibus agit? simplex illa mundicia, quae sine cerussa & fucco, tum contracta brevis propria hujus materiae, ubi res contenta doceri. Si qua nota melior, quanto praefat-

* Apuleji verba initio de Deo sunt. Similiter loquitur Mellerus spicileg. 10. praefat.

famine illa exprimitur, parturiunt quod peperere, habent artificium, quo prius persuadeant, quam edoceant; primo cum audieris, haud ante gnarus quid nateatur, grande aliquid animo volvas: at cum offenderis, deus bone, ridebis illico factum: litterulae mutatio est, aut syllabae transpositio. Sunt qui diaria texunt actuum, qui eloquentiam ostentant in alienis laudibus. Porro in proligandis adversariis usque ad fastidium & invidiam nimii; non tanti constitit Pompejo victoria; de subattrectatione alienae scientiae, ut ait Plinius, famam sibi aucupantur; quibus instar mortis, si videant alibi clarum oriri fidus, plerisque figuratis perstringunt laudibus: novum maliciae genus, laudare quod accuses, haud ostendunt vulnera, sed insigunt: scriptorem, cui manus commodabunt, si alius tangat, injuriam suam putant, cum ipsi vix decem annis abortum faciant: miramur, quod horum libri lectorem inveniant: nam legentium contumelia sunt, quos putant optimi cuiusque convitiis gaudere. Reliqua sino praeterfluere, ne in fastidium adducta videantur; satiusque mea tegere, quam aliorum vitia indagare. *Accusamus Japse quod facimus, & contra nos ajerti in vitia nostra invebimur*, ait D. Hieronymus. Sane his moribus medicinas dicere, cum ventis litigare arbitror: Hippocratis potius fomentis, quam monitis aliorum indigent. Nos exsequemur reliqua propositi. Plerisque is morbus familiaris, ut tanta in operibus suis promittant, propter quae merito vadimonium deferi posset. At cum intraveris, dii deaque, quam nihil in medio invenies. Non est quod te ante rem suspensum teneam, aut vana spe ductem: nihil damus nisi frivola quaeque & levia, aliis contempta potius, quam non visa. Ita sane oportuit post tam curiosae diligentiae viros, qui uberem mensem ex hoc agro collegerunt; idem nos voluisse, licet non adsecuti, abunde pulcrum atque magnificum; omnis hic triumphus illorum, nos armillis & hasta donari serio recusamus. Itaque legendi modum hic ponas licet, aut huc

----- exarationi

Difficilium bonus applicare theta.

Vulnera coacta prorsus, quae ut scopuli aliorum quoque acumina fregerunt, rescindere non libuit, ne novas plagas incuterem. Quae ordini obstreperent, lectorisque intentionem dispergerent, malui differre, dum plenius in hunc scriptorem, melius nactus exemplar; Itaque fraudi non erit, si intacta multa relinquam, equidem *si bonus est Lector, quae omisi non oblita nobis, sed praeterita, existimet*. At mihi nunc aggressuro venia opus erit (saeva enim & infesta virtutibus tempora) quam ut benigne indulgeas obtestor. Indubie saepius peccaturus, quippe qui homo & adhuc juvenis. Caeterum placebo

tibi, si me culpam emendare permiseris. Hoc te rogo, lector.

EJUSDEM PRAEFATIO IN VARIORUM IN P. ARBITRUM OBSERVATIONES AB SE DIGESTAS.

Scripta est haec epistola Anno 1595.

ANni fere LXXXIV. postquam renatus Petronius, sed pro nefas tam ruptus, & multifariam truncatus, ut potius informe pecus ex matris visceribus excisum, quam legitimus foetus. Itaque docti viri, publico bono nati, continuo dilaniata & dispersa ejus membra cum cura conquisiverunt, fracta & luxata obligarunt, quorum acumen, & feliciter curiosas manus expertus Arbiter, ut anguis, convertit corium & aevum. Quam damus, editio septima est, ea ut purior & amplior prodiret, imo ne quid omnino deesset, votum & animus mihi fuit. Quid igitur emendationum & explicationum ad Petronium pertinentium, apud nostri aevi praeclaros viros sparsum, excerptissimum, digessimus & hoc fasciculo comprehendimus, quo in promptu essent, & velut sub uno oculorum ictu. Selegimus autem necessaria; nam omnia adjicere nec libuit, nec per formam libelli licuit.

C A S P. B A R T H I U S

Nob. Clarissimoque Melchiori

GOLDASTO AB HEIMENSFELT.

PETronium Arbitrum gaudeo tandem à te percensitum Vir Clar. & amicissime. Multa in eo olim ego disputavi, multa in aliorum animadversiones animadverti. Omnia nunc dispunxi usque ad mancas has notas, quas tibi jugulandas mitto, potius ne promisso meo desim, quam ut operaepretium in iis me fecisse arbitrer. Gratulor autem & tibi famam, & juventuti egregium donum, quod genuino nitori tandem abs te restitutus lepidissimus scriptor in ora virum exhibet. Ego nihil pro tempore quaero, nisi ut nomen meum expungam, quod in tabulas relatum, & à claritate nominis tui splendorem adolescentiae meae mutuer. De reliquis tu videris, qui ab immortalis hoc Charitum pullo nunquam perituram famam habebis. Salve ab eo qui tibi commendatus esse cupit, teque admiratur.

T. PETRONII ARBITRI

V I T A ,

L O T I C H I I .

IN tanta temporum obscuritate, vitam PETRONII scribere difficile est, partim, quod quidam eundem Romanum fuisse asserunt, quod *Petronia gens* illustris Romae extiterit, è qua PETRONIUS *Volusianus* Consul fuit, imperante Gallieno, anno Christi cclxii. quo eodem tempore, aut paulo ante, floruisse hic PETRONIUS putatur: partim, quod alii eundem *Masiliensem* fuisse scribunt: è quorum catalogo videtur esse *Apollinaris*, *Gesnerus*, & alii. Plures autem, quoad nomen, fuerunt PETRONII, scil. PETRONIUS hic ARBITER; PETRONIUS Rhetor; PETRONIUS, Episcopus Bononiensis, alias Grammaticus; PETRONIUS Afcianus; PETRONIUS Indicius; PETRONIUS Venuftianus; PETRONIUS Antigonus Pifaurensis; PETRONIUS Hilarius Pifaurensis; PETRONIUS Apollodorus, Pontif. Rom. &c. Sed, inter caeteros, *Plinius* libr. Histor. natur. xxxvii. cap. ii. PETRONII ARBITRI in fequentibus commemorat: T. PETRONIUS (ait) *Consularis moriturus, invidia NERONIS Principis, ut mensam ejus exhaerederet, trullam murli- nam trecentis sestertiis emptam fregit. Taciti vero beneficio restitutum est PETRONIO Caji prae- nomen; Turpiliani cognomen; Arbitri agnomen. Quidam contra putant, eundem PETRONIUM NERONIS Arbitrum, ab officio sic appellatum, & dignitatis nomen in aula principis fuisse, quod tamen auctores vix putant credible. PETRO- NIUS interim Turpilianus temporibus NERONIS, cum C. Junio Caesonio Pacto, consulatum gessit: unde Lex Junia Petronia, itemque Sena- tusconsultum Turpilianum. Praeterea Epicureae sectae, quoad vitae studique genus, PETRO- NIUS hic ARBITER discipulus magis fuisse perhibetur, quam Stoicae, cum ita invehatur in Stoicos:*

*Ipsi qui Cynica traducunt tempora coena,
Nonnunquam nummis vendere verba solent.*

Contra sic idem Epicurum, patrem veri, pronun-
ciat.

*Ipse pater veri doctus Epicurus in arte
Fussit, & hanc vitam dixit habere Deos.*

Tres autem Epicuri istius cardinales memoran-
tur errores; quorum primus est hic: *Deos res
humanae non curare, sed otiosos in coelis stertere;
valde occupatos in nihil agendo. Hinc apud Epicu-
reos ridetur superstitiosi, qui quidem Deum
timore ita terreantur, tanquam pueri nocturnis
terriculamentis, aut spectris. Cujus sententiae*

ipse PETRONIUS fuit, sicut è sequentibus in-
notescit:

*Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coelo
Fulmina cum caderent. -----*

Alter erat iste: *In voluptate summum bonum ver-
sari, ut hinc evidens:*

Ergo vivamus, dum licet, estque bene.

Tertius his accedit: *Animas cum corporibus simul
perire: qui quidem error insignis moribundo in
PETRONIO conspicuus fuit, dum, referente
Tacito, audiebat ille referentes nihil de immortalita-
te animae, & sapientum placitis, sed levia carmi-
na, & faciles versus: quasi dicat, eundem PE-
TRONIUM immortalitatem animae ludibrio po-
tius habuisse, quam credidisse.*

Et haec de PETRONII hujus Satyrici vita,
non nisi multa obscuritate involuta. Qui plura
desiderat, adeat ipsos auctores, qui passim in
Satyricum nostrum commentati sunt. Sequens
autem *Tetraetichon* vitae ARBITRI in *Bibliotheca*
nostra poetica destinavimus, quod hic ascri-
bere non pigeat:

*Polluit obscenos PETRONIUS inter amores
Doctiloquum venae prosperioris opus.*

*Nomine sic Citherae vates fuit ARBITER &
re;*

Turpes tolle jocos; caetera purus erit.

MICHAELIS CASPARIS
LUNDORPII

*Francofordiani Moenigenae, Histo-
rici & Philologi*

OMOLOGOTMENA,

I D E S T,

*Elogia, testimonia, & judicia vete-
rum recentiumque scriptorum*

D E

T. PETRONIO ARBITRO,

& ejus scriptis.

*B. Hieronymus Stridonensis Epist. ad Demetriad.
Cinnatulos pueros, & calamistratos, & pere-
grini muris olentes pelliculas, de quibus il-
lud Arbitri est; Non bene olet, &c.*

*B. Benedicti Abbatis Floriacensis Glossarium.
Excelsissimus dicitur à Petronio i. Satyrarum.*

B. An-

B. Antoninus Archiepiscopus Florentinus in
Summa Historiali, sive Cironior. part. 2.
tit. 11. c. 2. §. 5. ubi de S. Petronio
Bononiensi.

Vincentius in speculo historial. lib. xxi. cap.
25. sic ait: De quodam libro Petronii partim
metrico, partim prosaico, haec moralia excer-
pta notavi.

Quid faciunt leges, &c.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis
de Scriptoribus Ecclesiasticis.

* Petronius Episcopus Bononiensis, conver-
satione Monachus, in divinis scripturis valde
doctus & eloquens, & non minus sanctitate
quam scientia reverendus, qui multis in vita &
post mortem miraculis conatus est, sicut in eius
historia legitur, scripsit inter caetera de Vita
Sanctorum Patrum lib. 1. de Ordinatione Episcoporum
lib. 1. & alia nobis incognita. Moritur sub The-
odosio & Valentiniano, anno Domini cccxxxv.
indictione xiiii.

Janus Parrhasius Neapolitanus Com-
mentar. in Claudian. de Raptu
Proserp. lib. 1. p. 67.

Eumolpus apud Arbitrum ait; Non verno persona
cantu &c.

Editio Veneta, cujus primum folium in meo
exemplari abiectum est, in calce
habet.

Impressum Venetiis per Bernardinum Venetum
de Vitalibus, anno Domini mccccxcix. die
xxiii. mensis Julii.

* De hoc Episcopo, qui diversus longe est
ab Arbitro nostro, videri possunt Eucherius
Lugdunens. in Paraenetic. ad Valerian. Gennadius
Massiliensis de Scriptoribus ecclesiasticis. cap. 41. Leo
Magnus Epist. 52. Honorius Autifidorens. de scriptor.
ecclesiasticis. c. 41. Antoninus Florentinus Chronicon.
part. 2. tit. 11. §. 5. Non recte Cardinal. Baronius in
Not. ad Martyrolog. Roman. iv. Non. Octob. cum con-
fundit cum Petronio Jureconsulto, cujus non
semel, meminit Sidonius Apollinaris in Epistol.
Videatur Vita S. Petronii ab Sigonio restituta a-
pud Laur. Surium de Probat. Sanctor. vitis tom. 5.
ipse Sigonius in Commentar. de Reb. Bononiens. Six-
tus Senensis in Bibliothec. Sanct. lib. 4. Eras-
mus Roterodam. in Schol. ad Eucherii Paraenetic.
Possevinus Soc. Jes. in Apparatu sacro, verb.
Hieronymus, Rosweyda in Not. ad Vitae Patrum,
Andr. Rivetus l. 4. Critici Sacri cap. 8. LUN-
DORP.

Philippus Beroaldus, Commentar. in Cicer-
Tusculan. quaest. lib. V.

De qua est Petronii Arbitri ille versus dignus
memoratu.

Franciscus Floridus Sabinus.

* * *

Quotusquisque hodie vivit, qui non sibi cen-
sueram in scriptores, quasi à Diis immortalibus
demandatam, arbitretur? Ut enim de aliqui-
bus toleretur judicium, quoniam hoc tempo-
re de Cicerone, Livio, Salustio, Tacito,
Varrone, Corn. Celsio, Plauto, Terentio,
Virgilio, Horatio, Lucretio, Ovidio, Catul-
lo, Tibullo, Propertio, Petronio, caeterisque
similibus, aliquid in sinistram partem, sine ma-
gno scelere decernere audeat? Quorum scripta
orbi probatissima semper fuisse, & a nullo adhuc
tatis digne laudata.

Joannes Alexander Braccianus J.C. & eques au-
ratus, exemplar, quod manu ejus propria exa-
ratum habemus, ita inscripsit:

Petronii Arbitri, scriptoris antiqui & valde
boni, quae quidem extant reliqua, recens à
pluribus mendis, beneficio vetustissimi exempli,
vindicata, & quoad ejus fieri potuit, restituta;
adjectis scholiis utilibus, nec minus eruditis.

Αναγνωστή.

Μικροὶ μὲν ἐργὰ τὰς ἐς τὴν ἑξῆς δὲ ἡδύτατα ἰσχυρὰ
ὡς εἶναι ἐν κήποις, ὡς εἶναι ἐν ταλάροις.

Councilum Tridentinum in Regula Indicis libro-
rum prohibitorum.

Libri antiqui, qui res lascivas seu obscenas
ex professo tractant, narrant, aut docent, ab
ethnics conscripti, propter sermonis elegan-
tiam & proprietatem permittuntur: nulla ta-
men ratione pueris praelegendi erunt. De-
inde in ipso Indice inter libros vetitos repo-
nunt:

Petronius Arbitrator in Satyra.

Ptolemaeus Flavius Anconitanus in Conjectaneor.

& observationum Centuria, cap. XC.

Dulcis Poëta usurpat Petronius Arbitrator.

Petrus Nannius Alcmarianus lib. iv. Miscel-
laneor. cap. ult.

Est adhuc aliud genus Satyrae, à Petronio
Arbitro frequentatum, quod partim carmine,
partim soluta oratione constat.

Joachim Camerarius Senior in Epistol. ad
Braccianum.

Petronii Satyricon elegans est: sed flagitia &
turpitudinem nefariam proponit, ad cujus co-
gnitionem terri debent animi piorum, consi-
deratione horribilis irae divinae, qui contem-
tum & neglectum veritatis tam atrociter ul-
tus fuit, ut in tantos errores, & talia peccata
(Rr 2) homi-

homines delabi sineret: in quorum mores haec tanta & tam foeda immemorabilia vitia invaderent, quibus quidem civitates & imperia tandem interierunt

Michael Neander Soraviensis Physicae Philosoph.
part. II. pag. 358.

Petronii Arbitri elegantes versus, quos nuper Guillelmus Canterus è schedis antiquis protulit, tales sunt, &c.

Adrianus Turnebus Adversar. lib. VIII.
cap. 18.

Versus sane quam amoeni & elegantes extant Petronii Arbitri de ciconia: sed, quod inter nos dicere liceat, *corallistria*, in eis quid sibi velit, nullo modo assequor.

Iosephus Justus Scaliger Comes a Burden,
lib. I. epist. XXXI. ad Pet. Pitboeum.

Illud etiam te rogo, Sotadicum illud Petronii, ut apponas in fine Catalectorum nostrorum, sub titulo MISCELLA PETRONII: ubi spatium ei reliquimus: &, si me amas, addes aliquid commentatiunculae tuae ad lectorem &c. Carmen longum Petronii, statim post epistolam Lucani collocari volumus. *Et mox ibidem*: De Petronio tuo etiam aliquid exspecto.

Et epist. XXXII. ad eundem:
Auximus Catalecta nostra plus quam centum poematis, quae antehac nunquam excusa fuerunt, & quorum multa sunt Petronii. Id quod judicatum prius è stilo, postea versibus quibusdam, qui jam editi sunt, confirmatum fuit. Tantum sumus φιλαυτοί in iudiciis nostris: & ignosces philautiae sive stultitiae meae.

Idem Commentar. in Priapeja diversor. Poëtar.

Scripserunt hujus argumenti poemata plures veterum, Catullus, Tibullus, Ovidius, Petronius Arbitrator, alii. Itaque ex illorum epigrammatis totus hic liber concinnatus est, & conflatus ab eo, qui epigramma libro praeposuit &c. Sane Petronium hujusce argumenti & nominis quaedam luisse auctor Sidonius.

Jacobus Nicolaus Loënsis Medicus, Miscellan.
Epiphyllid. lib. IV. cap. I.

Ne quis ab Ildoro confictum putet, sciat Petronium Arbitrum ante eum hoc litteris mandatum reliquisse. Quod etsi in his fragmentis, quae hodie circumferuntur, Petronii non existat, citante tamen Joanne Salesberienfi (quem vulgo Architrehum vocant) in opere suo, quod Polycraticum appellat, Petronius hujusmodi tradidit. Verba ejus auctoris, etsi hominis docti magis, quam disertis, non veritus sum apponere.

Petrus Maturus Presbyter Societatis Jesu
Lugdunensis, in Annotation. ad B. Antonini Florentini Chronicon. part. 2.
tit. I. cap. II. §. 5.

Ex Petronio Arbitro haec desumpta sunt, quae habet Vincent. lib. XX. cap. 25.

Justus Lipsius Iscanus, Commentar. in Taciti
Annal. lib. XVI.

De C. Petronio. Quam viri docti eum censent, cujus fragmenta hodie purissimae impuritatis. De quo etiam delibero; sicut & de praenomine, quod apud Plinium lib. XXXVII. cap. 2. Titus est, itemque Plutarchum libello τῶς αὐτοῦ διακειμένης τὸς λόγους & φίλῃ.

Christophori Richardi Bituricis J.C. Praefatio.
Patissonio S.

Petronii Arbitri Satyricon, sane eruditissimum, reperi, ac tuae imprimis voluntati satis facere dum cupio, nonnulla obiter adnotavi, quae, si tibi digna praelo tuo videbuntur, excudes. Memineris tamen me conjecturis ejusmodi non plus tribuere quam somniis, quae neque natura sua, neque conjectoris ingenio, sed casu aliquando vera solent evadere. Vale.
Cal. Decemb.

* *Carolus Scribanus Societ. Jesu in Amphitheatro honor. libr. III. cap. 5.*

Audi alterum coeli terraeque contemptorem † Capaneum, (Primus in orbe Deos fecit timor) provocantemque non jam reges, sed Deum ipsum, &c.

Marcus Velleius Duumvir Augustanus Rer.
Augustanar. lib. V.

Petronii arbitrarías secures facile hebetamus; nec enim Augustalitatís insigne, sed ad ostendendum mirificum Trimalcionis nomen regium, aut triregium verius, &c.

Georgius Thomsonus Andreapolitanus Scotus in
Vindice veritatis adversus Justum Lipsium lib. XI. cap. II. pag. 108.

† Sanctissimi viri opusculum pietate refertum forte habebat in pera Episcopus, Petronii Satyricon; quo educto, & aperto obtulit se hemistichium:

----- Placitone etiam pugnabis amor? &c.

Janus Douša Fil. Conjectaneor. & Notar. in
Catull. cap. I.

Sed ab ultima nocte ad viduam transeamus, quam

* Alias Clarus Bonarscius.

† Qui fulmine ictus ob Deorum contemptum periit.

‡ Ironice sic vocat Petronium.

quam ex sequenti carmine (Catulli) in Satyri-
con suum transtulit idem ille eruditae luxuriae
arbitrer.

*Marcellus Donatus Medicus, Dilucidation. in
Spartiani Adrian. pag. 1081.*

Petronius describens accubitus mollissimos omnium Malchionum &c.

*Ijaeus C. paulonis Commentar. in Persii
Prolog.*

Petronius Arbiter Persio aequalis.

*Jaime à Wouwer Hamburgius in tract. de
Polymathia cap. 1. de Jua Petronii
editione scribis.*

Nuper exat̃is pueritiæ annis, ductus amabili infania, passus sum frangi famæ meæ florem editione abortivi libelli, qui mihi quasi tentanti vadum futuri favoris præmissus, infelicibus auspiciis praeluist. Quibus studiis exceptus fuerit non scio, neque scire magni feci, cum in ejus editione non meam ambitionem, aut gloriolæ aucupium, sed commune rei litterariæ commodum spectarim: Equidem jam securus famæ quasi in soporem lapsus requiescebam, sed turbant constantiam meam perversa quorundam judicia, quibus si stamus, profecto intererat infelicem foetum nunquam nasci. Sed cum mihi excidit, illa ætate, quæ capere non potest, quam grave posteritatis judicium, & alioquin parum sollicita, quid tristiores isti probent, vel supercilio suo proscribant, jacta jam alea fatius duxi tollere deformem foetum, quam alienæ misericordiæ impie exponere; præsertim cum ii, qui nos laceßunt, plumbeis pugionibus pugnent; quos recte, si quid sentio, descripsit Aristides in orat. *τῶν δὲ παραδόξων*. cujus verba ideo libenter usurpo, quod ea tot faeculis ante de hujusmodi hominibus, non tam præmeditata oratione dixisse, quam sacro instinctu agitatus, velut vaticinio, effudisse videatur: οἱ πολλοὶ μὲν, ἰνέει, σοφοὺς κρίνουν, ἡ φιλοσοφία ὑπερβαίνει τὴν ἀπλῆν στον αὐτοῦς ὑπερεῖται ἀσθενείᾳ, καὶ τὰς μὲν ἀλλὰς ἐξέχουσιν, αὐτὰς δὲ ἐδιδάσκουσιν ἰσχύουσαν, ὁ περὶ μὲν τὰ ἀρετὴν, ἀπῆκεν δὲ ὁ πᾶσι ἐνιδόξουσι δὲ τοῖς ἀλλοις, ὃ τὸ πραγματικὸν κατεργασσομένους, ἡμὰ φιλοῦντες ὅτι αὐτοὶ παύτην ὄνουν. Qui sæpius invidiose loquuntur, quàm os aperiunt; alios contemunt ipsi maxime despicendi; in alios sollicitè inquirunt, in se vero nunquam. Virtutem, quam non exercent, commendant. In aliis improbant ea, quæ ipsi quidem non damnant, sed quod paria facere non possunt, invident.

Omes interim Veneres & Grantias, quæ ipso
ut infocunda fenticeta deferuerunt, lasciviam
& errorem appellant, quorum ferro ori nul-
læ fidiculæ pudorem extorquebunt, in aliis

accusantes, quod suum vellent, si per naturae
genium liceret. Praevaricatores aliorum pec-
cata abdita & latentia infami elogio ventilant,
& minus cautae ac simplici innocentiae vitio-
rum praekonem conducunt; cum ipsos proprii
pudoris decoctores ulceribus & porrigine obsi-
tos foeda flagitiorum scabies jam olim depascat.
Stultitia est ex verborum propinquitate de ipsis
rebus conjecturam facere. Sed arguenda erant
verba illorum, qui factorum sunt innocentes.
At te fugere potuit, ais, illud Plinii: *Nar-
rantem similem facienti*. Ergo tam difficilis ve-
nia levis errati. Admonere nos debuerat leni-
tatis humanitas majorum, quos prope Mercu-
rii statuam Gratiarum imagines collocasse Plu-
tarchus prodit. Favendum scilicet delictis illo-
rum arbitrabantur, quos ingenii amore lapsos
constabat. Quanto enim hi prioribus errori,
tanto paratior iis apud omnes venia, & igno-
scendi studium esse debet. Sed profecto obli-
tus sum mei, qui haec verba tam indigne per-
dam, cum ineptissimos homines mores sui satis
ulciscantur.

Gasp. Sciopius Francus, Confiliarius Pontificius & Cæsareus; &c. Verisimil. lib. I. cap. 4.

Multa esse apud auctores non protrita vulgo loquendi genera, & quae, cum nobis minus familiaria accidunt, & stupor noster elegantiam illorum non adsequitur, statim in medicinam rapimus, pridem ab aliis demonstratum est, & ipse nunc duobus Petronii Arbitri locis, scriptoris elegantis, Jupiter! & tertii, ostendere conabor.

Ibidem lib. XI. cap. 14.

Otiosi superioribus hebdomadis, ego inquam & v. cl. Ignatius Hanniel cum nobilissimo juvene Joanne de * Bredow Eq. Marchico, Petronii Satyricon temporis causa legebamus. In eo ut quicque nobis in mentem venerat, ad oram editionis Douficæ, quam beneficio cl. Rittershusii Altorphio habebamus utendam, (nec enim ejus notae libri ad has oras se penetrare solent) adnotavimus. Et earum quidem conjecturarum, quae tunc in solidum mihi, nonnulla heic proponere volui.

*Idem in Admonition. ad lector. in calce eo-
rund. Verisimil.*

Neque etiam dissimulare debui, cum jam ad exodium opus hoc spectaret, adlatam ad me fuisse novam Petronii Arbitri editionem, omnino illam multo emendatissimam & pulcherri-
mam, cujus architectus Joannes à Wouweren, ju-

* Cui Petronium exposuit in Academia Altor-
phina, & phrasas dictavit elegantiores.

juvenis, ut apparet, ingeniosissimus, in uno atque altero loco idem pene mecum cogitavit. *Rursum ibid.* Reperio in Petronio vicinam, in Catullo vero eandem plane, emendationem cum illa, quam multo ante ipsi Giphario, & generoso juveni Gundaccaro Baroni à Tannberg &c. amico meo suavissimo, forte mecum in Museo meo coenantibus, † proposueram. &c.

Idem in Scaligero Hypobolimaë pag. 12.

b. de Theodoro Beza.

Parisiis Geneva pervolavit, & ad Calvinum Totus se recepit, eique mox rebus ipsis, ut plurimum sibi crederet, Totum se approbavit; quo pacto possent ea, quae inquinatissimis, sive, ut vos Arbitri Sacricolae loqui consueveris, officiosis illis suis manibus in Novum Testamentum exaravit, hanc nefariam ejus impudicitiam non redolere?

Et pag. 9. b. Sed Aristoteles quoque in VII. Politicor. cum turpia omnia, & in quibus vel obscenitas vel improbitas inest, cujusmodi † jambos & comoedias esse ait, procul à conspectu puerorum, & adolescentum removere jubet, quod ex loquendo, audiendo & videndo turpia, turpiter quoque faciendi licentiam consequi dicat.

Pag. 22. b. Existimabam prius te fato tantum esse Polyæni illius Petroniani, quod his ille versiculis complorat; *Me quoque per terras, per cani Nereos æquor* &c.

Pag. 183. Sed pluri esse tibi video unum Petronium, quam mille Tullios.

Pag. 298. Sed tu gratus scilicet in Doufam esse voluisti, qui non solum praeclaras illas in Petronium notas ediderit, quibus paedæstian non minus, quam ex ipso Petronio, discere adolescententes possint.

Denique pag. 282. Cum pater tuus obscenos & immemorabiles Aufonii, Martialis, Petronii similiumque poetarum versus negarit à Critico censendos, atque adeo ne legendos quidem omnino, aut audiendos, sed detestandos & flammis expiandos, & pro signis Priapi, atque adeo pro libris honori ejus scriptis, Sanctorum imagines à nobis habendas esse contenderit: tu exortus es, homo sanctissimus, & castitatis ac pudicitiae exemplar, atque specimen, qui non modo illum ipsum censura patris tui notatum Aufonium, sed hoc etiam Burdigalensi Triphallo nihilo deterius mutoniatos. Catullum, Tibullum, Propertium, & Priapejorum versuum scriptores, magna temporis curaeque impensa à te recensitos, castigatos, nec poenitendis (ut gloriaris) commentariis illustratos e-

mittere, & adolescentibus commendare auderes. Hoc, satis scio, nullo modo patri tuo probare posses. &c.

Arnoldus Clapmarius, Bremensis Saxo JC.

in Nobili triennio, l. 28.

Hunc (Homerum) leges, & releges cum Theocrito & Virgilio, Horatium cum Pindaro. Lucretium & Manilium, cum Arato & Musæo, Hesiodo & Oppiano, Catullum & Propertium cum Callimacho & Anacreonte, Senecam cum Euripide, Aeschilo, & Sophocle, & reliquos veteres Poetas, ante aliquot annos à Stephano editos, Ennium, Lucilium, Labe-rium, Afranium, Pacuvium, Petronium, Var-ronem &c.

*Ludovicus ** Dorleans Parisiensis JC. in Co-
gitationibus ad Taciti Annales libr. v.*

pag. 831. col. 1.

CAJO PETRONIO.] Qui dictus est Arbiter Nero-
niana eloquentiae; interverfor naturae, & lu-
cernarius. Vivebat enim ad lucernas, de die
dormiebat. Quod hodie multi faciunt castren-
ses bardocuculi. Est de eo epigramma, tra-
ctum ex bibliotheca Vaticana. Caeterum non
idem est C. Petronius, & T. Petronius, de
quo Plinius lib. xxxvii. c. 11. Nam T. Petro-
nius mori non est jussus, sed C. Petronius,
qui heic moriturus sub Nerone ostenditur. Su-
pra PAUCA REPETENDA SUNT] De C.
Petronio supra pauca repetenda sunt; id est,
scribendum est de Petronio paulo amplius, quam
paucitas expetat. PROCONSUL TAMEN BITHY-
NIAE] Qualis fuerat ante eum Catullus poeta,
uterque vitae mollioris.

Idem ad lib. 11. Annal. pag. 231. col. 2.

Inter Romanos elegans scriptor, Petronius
Arbiter, illam vestem sericam vocat eleganter
ventum textilem. *Rursum pag. 317. col. 2.* Sic
Arbiter ille nequitiarum. *Iterum pag. 316. col. 2.*
Sed magis Arbiter ille prostibulatis. *Denique ad
libr. xi. pag. 604. col. 1.* Petronius Arbiter hoc
eleganti versu describit tempus istud.

*Fridericus Taubmannus Francus, notis in Plauti
Truculent. act. III. sc. III.*

Elegantes sunt Publii Mimi versus apud Petro-
nium Arbitrum, quos appingam.

*Matthæus Raderus Societatis Jesu, Comment.
in Martial. lib. VIII. Epigram. III.*

Musa ad Martialem:

*At tu Romano lepidos sale tinge libellos,
Agnoscat mores vita legatque suos.*

quos tamen ita describit, ut parcat personis,
expo-

† Petronianae lectiones in convivio propositae.

† Id est, mimos.

** Alias Aurelianus dictus.

exponat vitia. Hoc Petronius facit, petulantius tamen.

Thomas Dempsterus à Muresk Baro Scotus
J.C. in *Paralipomen. ad R. J. in*
Antiquit. Roman.

Petronius Arbiter candidus, tersus, suavis, in omnibus mirandus, modo absit obscenitas.

Joannes Savaro Arvernus J.C. & Praefat. in
notis ad Sidonii Carm. IX. vers. 264.

De Petronio plura congesseverunt veterum eloquia, qui in eum notas texuerunt, quas consule.

*Janus Gruterus in * Explanation. in Plauti*
Amphitruon. Prolog.

Festivissimus Poëta Petronius Arbiter Satyrico.

Christophorus Beysius Parisiensis, in sua edi-
tione Petroniana de anno MDCI. pag. 135.

Quandoquidem video inter eruditos convenire, ex iis, quae in Priapum leguntur inter Catalecta veterum Poëtarum, nonnulla hujus esse Petronii, vitium est ea adicere, simul & alia quaedam non dissimilis argumenti.

Martinus de Roa, Hispani Societatis Jesu,
Singularium libror. lib. VI. cap. 17.
de Petronio scribit.

Sed ego nec tam religiosus sum in auctore non tam religioso, nec tam sacrosancta duco illius scripta, ut non putem licere, quod in sanctioribus licuit, mutare syllabam, aut etiam dictionem, modo probabili conjectura id fiat, & lux auctoribus afferatur.

Emundus Richerius, Sorbonae Theologus, in
Obstetrice animor. cap. IV. num. 4.

Utinam non mirari oporteat, quare juvenus ad libidinem prona, sed quamobrem non longe vitiosior sit; quippe quae poëtarum quorundam carminibus, & Petronii operibus igni aeterno devovendis, quasi Divorum Pauli epistolis, Ambrosii officiis, vel Augustini confessionibus, impune, libere, gloriose utatur. *Mox subjicit.*
† Sed me censere dico poëtas illos & auctores

* Exstant manuscr. apud v. CL. Suffrid. Sixtinum Amstelrodament.

† Videatur Julius Nigronus Societ. Jes. in *Dissertat. de Lectione librorum amatorior.* Francisc. Sacchinus Soc. Jes. in *Orat. de Ratione libror. cum profectu legendor. & de vitand. morib. nox. lect.* Laurent. Gambara *de perfect. poëseos rat. & cur abstinentium sit à script. poëmatum turp. aut falsor.*, &c. Savaro *Not. ad Sidon. lib. III. epist. 13. in fin.*

emungendos, non mutilandos; mundandos, non evirandos; velandos, non castrandos esse: hoc est, ut à Concilio Tridentino est sanctissime constitutum, viris ad legendum, non pueris ad interpretandum esse concedendos &c.

Daniel Heinsius Praefat. ad Lector. in
Maximi Tyrii Dissertationes.

Plautus aut Petronius aetatem occupant, Philosophia sordet & squallet. †

Eusthatius Suerivius Bavaro-Palatinus,
Analector. lib. II. cap. 9.

Juvat & unico praestantissimoque elegantiarum Arbitro horam, & in antecessum levicula quaedam dare, (dum ultimam recipiat manum, quam cum indice operosissimo adornamus, nova editio) cum hodie fere nullum placeat ingenium, quod in eo non fateretur.

Petrus Scriverius Lugdunensis Belga, Prolegomen. ad Senecam Tragic.

Video Epigrammata quaedam de exilio, quod Seneca primo imperii Claudiani anno subiit, ex schedis Pithoeanis deprompta, &c. Quaedam Senecae, quaedam Petronii, aut alius possunt videri.

Jobannes Norwegus Synglesensis Hassus in
Promptuario Grammatico, in Nomenclatore varior. auctor.

Petronius Arbiter, Massiliensis à plerisque existimatus, Satyricon opus varium composuit; cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum castigata, multae tamen eruditionis hominem fuisse, facile cognoscimus, &c. Vide plura apud Gyraldum de Latinis Poëtis. Alexander Braccianus fragmenta illa emendavit, & annotatiunculis illustravit, pauloque antequam obiret, Joan. Oporino excudenda transmisit. Petronii Arbitri Massiliensis Satyrici fragmenta restituta, & aucta è Bibliotheca Joannis Sambuci, Antverpiae, Plantinus, &c.

Fridericus Lindenbrogius J.C. Hamburgius
notis in Catalecta ad Lucani Panegy-
ricum :

Apud Petronium in convivio Trimalcionis chrysellinae sunt tesserae, cujus verba digna sunt, quae adscribantur.

Sethus Calvisius Lipsiensis in Chronologic.
Anno Christi LXXVI.

Inde in Tacito longa series recensetur clarissimo.

† Invebitur in eos, qui omne suum studium in legendo, emendando & interpretando Plauto aut Petronio consumunt.

morum virorum, quos Nero occidit; inter quos etiam est Petronius poeta, qui voluptatibus plerumque totusmersus fuit. Interdum tamen se vigentem & negotiis parem ostendit; ideo etiam proconsul in Bithynia fuit.

Christophorus Besoldus J.C. in Dissertat. de Republ. curand. cap. in princ.

Adde elegans Petronii carmen de mutatione Republicae Romanae.

Idem in Dissert. de Educatione, studiis literarum, peregrinatione, &c. cap. v. num. III. in fine.

Sic & contra declamatores, ac pro naturali eloquentia, festive pugnat Petronius in princ. Satyr.

Caspar. Barthius eques Saxo, Adversarior. lib. VII. cap. v.

Obscoenissima atque impurissima meretrix Quartilla apud Petronium introducit de se loquens, ut vitia seculi illius narrationibus fictarum personarum vera proponuntur in eo Satyrico. *Et statim*; sunt vero, qui poetica levitate, aut satyrica licentia Petronium tale quid sinxisse potius, quam verae rei gestae narratio nem proposuisse opinentur: quibus ego penitus seorsum sentio. Talia enim erant secreta illa noctium Neronianarum, quae literis prodidit Arbiter, ad quae depingenda ingenio illo luculento perperam abusus est, & nefario instituto, nisi quod vituperat potius & detestatur, quam describit, quae narrationis jucundae effigie proponit: *Rursum ibidem*: Idem disertissimus scriptor, Petronius nimirum, (nam quae turpia in eo sunt, adeo nuda omni ambitu, ut ipsamet se condemnent) aevi Illatini magnis ingeniis adeo familiaris fuit, ut nonnullorum scripta vel solus, vel cum paucis aliis latiniora fecisse sit credendus. In his est sacratissimus Episcopus, prudentissimus princeps, & ingenio memoriaeque admirabilis disertator Joannes, Saresberienfis cognomine; cujus phrasis cum aliquando adeo similis hujus Arbitri stylo atque acumini sit, merito nos suspicio habet, plurima subesse proposito Episcopi servientia, quae revera non ab ipso, sed à Neronianae aulae secretario sint concepta.

Idem lib. XLVI. cap. 18.

Is scriptor spurcus & obscoenus, scripsit turpes libidines, incestaque facinora Neronis sub personis adscititiis, ita tamen, ut mores etiam Imitritium per figuras & historias tangat.

Idem Commentar. in Augustin. de Civit. Dei lib. I. cap. 9. ad verb. Faci-

norum immanitatem, pag. 2919. col. 2.

Alia facinora libidinis, multis recenset Seneca, multis abominatur Salvianus, & Satyrici veteres, inter quos Petronius Arbiter scelerate ingenii sui felicitate abusus, Neronis flagitia mixto genere utroque dicendi, non minore licentia scripsit, quam ille patravit. Qui scriptor non video, cur tanti sit, ut juventuti non modo non è manibus excutiat, sed laudetur insuper, & imitatione dignus habeatur, à viris gravitatem adeo etiam stricte professis, ut ex aliis scriptoribus demant, ad quae in isto legenda & evolunda lectores velut ablegant; alii vero, horum alioquin velut adversarii, etiam Commentariis insuper illustrent; in quorum secta & me fuisse, sane egregie nunc poenitet. Quid enim est absurdum, quam vel propter monita, sententiasque unam & alteram, talem pestem in sinu gerere, in qua non tam verbis, quam ipso argumento blasphemetur Deus, & ethnica flagitia fiant Christianis familiariora. Non, ajunt, scripsit hoc sine. At vereor, ne multis eo sine legatur. At non solus. Verum caeteris blandior & nequior. Quod quantumvis secus etiam sese haberet, scandalum tamen immanis occasio vel in sordidissimis verbis spernenda est, ne dum in fuso eloquentiae, obductis venenosis, & plane perditorum hominum talibus scriptis. Fateor & hoc ipso me Commentario istum nequitiae magistrum pro teste producere. Sed ideo haec scribo, ut, quo sine id faciam, notum sit: minime equidem, ut eum commendatorem faciam, sed ut utar tanquam eo, quem malim è memoria omni sublatum, quam per me factum notiozem.

Anonymus in Resolutionib. magistralib. quaestion. quodlibeticar. Cardinali Ricbelieu dedicatar. anno MDCXXV. Septemb. 17. quaest. 2.

Author libelli, *Miroir du temps passé*, estne Petronii Arbitri pronepos, an * Afinus aureus, an Luciani Charon, an Erasmi Dialogista, an spiritus Calvinii?

Janus Rutgersius, Regiae Suecor. Majestatis legatus apud ordines Hollandiae, &c. in Consutatione Fabulae Burdonianae, pag. 305.

Primum illud in numerum procedat; Petronium Josephi delicias. Magnum sane crimen, quod tamen adeo verum est, ut Josephus postquam abhinc annos XXXVII. Valentiae Cavarum

* Apuleji scil.

rum illum auctorem ex membranis Cujacii descripsit, vix unam paginam illius inspexerit. Quo modo ergo delitiae ejus liber ille fuerit, quem post tam longinquum tempus revifere dignatus non fit? Et tamen cum illi amphitheatrici latratus non adeo deterrent, ut, si totus Petronius in membranis exstaret, pigeret eum describere. Si enim is scriptor indignus est, qui tenerae aetati committatur, at non dignus, qui pereat tamen. Quare non objecerunt Martialem, Catullum, alios, apud quos

Nomen adest rebus, nominibusque pudor?

Quis veterum Poëtarum plus obſcoenitatis, impuritatis, flagitiorum, profusus est, quam docet POENITENTIALE BURCHARDI? * Quot sunt, qui ignorarent multa, quae ibi leguntur, nisi ex ipſo didiciſſent? Ridicula magis an impudens contumelia? Quot poſſent huc adferri, nisi haec rideremus potius, quam in illis confutandis vel momentum temporis terere vellemus?

*Bartholomaeus Schobinger Sanctigallensis
ſc. in Epistol. ad Goldaſtum de
anno MDCII.*

Petronii Satyricon accepi, & lubenter avidoque perlegi. Rurſum mihi in memoriam revocavit ea, quae, flagitioſum eundem ad modum, in Italia geri tum audivi, cum eam frequentarem. Renata Petronii tempora dicas, atque adeo ipſos revixiſſe Encolpios & Aſcyltos, ſi, quae Romae geſta ſcio, commemorem. Sed pudor vetat, quamvis teſtes advocare poſſim Gemmingenum & Rottenſtenium, quorum ille poſtea in Vindelicum, hic Vangionum praefulem ac principem electus fuit, olim uterque fociennus & familiaris meus in Italia, & ipſa adeo Roma. Heu quanta ibi labeſ, & corruptela caſtae noſtrae juventutis! quanta injuria aetati tenellae! O quanta objurgatione digni ſunt parentes, qui puros ſuos pueros in id lupanar detrudunt. Praeſtaret potius univerſos Germanos obmutescere, quam ut tanto cum periculo, hoc eſt, animae corporiſque diſpendio, non valde neceſſaria illa lingua ab iis comparetur: Nec fortaiſſe de nihilo eſt, Antichriſti tempora in Neroniano illo ſchemate nobis adumbrari. Jam tum Ablavius Conſul Romanus de ſuorum temporum nequitia querebatur,

* In quam rem videndus Bernardin. Ochinus 1. *Apologor. cap. 8.* & Pet. Molinaeus de *Monarch. temporal. Pontif. Rom. lib. 1. cap. 4. num. 17.* ubi de Thomae Sanchez *Diſputation. de Matrimonio*, & Cardin. Toleti *Inſtr. Sacerdotum*, &c.

*Saturni aurea ſaecla quis requirat?
Sunt haec gemmae, ſed Neroniana, &c.*

ſannes Philippus Pareus in Oda ad Goldaſt.

Quae dira, amabo, peſtilitas luis
Petronianam vexat urnam?
Arbiter heu maculis onuſtus
Nunc virginali paene licentiam
Salesque caſtae nequitiae aenulos
Occultat, haud ulli legendus,
Tu niſi Philyrides peritus
Sinceriores particulas ope
Pravis recis pervigili tua
Integritati tradiſſes
Depositae modo & inveniſtae, &c.

*M. Gotthardus Arthufius Dantiſcanus, Scholae
Francofordianae ad Moenum correſtor, in
Eleg. ad Goldaſt.*

Melpomene ut vidit Goldaſtum ſcripta Petro-
ni
Apta legi doctis reddere velle viris, &c.

*Caspar Conradus Sileſius, Philoſophus & Me-
dicus Vratiſlavienſis, Proſopograph.
Melicae millenar. III.*

Petronius Arbiter Maſſilienſis, Poëta Satyri-
cus.
Arbiter arbitrio vulgi laſcivior audit,
At juvenum hic mores arguit atque ſe-
num.

*Joan. Petrus Lotichius Medicus Francofordia-
nus ad Moenum, Bibliothecae Poëtice.
part. IV. in princ.*

Polluit obſcoenos Petronius inter amores
Doctiloquum venae proſterioris opus.
Nomine ſic Citherae vates fuit Arbiter &
re:
Turpes tolle jocos, caetera purus erit.

*Laurentius Pignorius Presbyter Patavinus,
Symbolar. epistoliar. libro, ep. XLII.*

Superſedeo à citandis Varronis, Plinii, Pe-
tronique verbis; qui ſane pauculis verſibus
Graecorum in deſcribenda tabularum elegantia
conatibus palmam eripuit.

Et Epistol. XLIV.

Benio ego, ſuas voces (ut cum Petronio di-
cam) reddere decrevi.

*Felix Oſius Profeſſor Patavinus, in Notis ad
Albertini Muſſati Hiſtor. de vita Hen-
(S s)*

rici

rici VII. Imp. lib. I. rub. II.
pag. 51. col. I.

Senecae ad stipulatur ejus aequalis Petronius Arbitr in Satyrico.

M. Georgius Draudius Ecclesiastes Ortenbergensis in *Weteravgia*, in Bibliotheca Classica, sive Catalogo Catalogorum mundinali, in Libris historicis, tit. Romanorum vitia, p. 1256. postremae editionis.

T. Petronii Arbitri, Historici Romani, Satyricon, sive de vitiis Romanorum, nunc adjectis omnibus, quotquot reperiri potuerunt, doctissimorum virorum Notis & Observationibus. Francofurti, apud Aubrios in 8.

Ibidem tit. Satyrica. T. Petronii Arbitri, Equitis Romani, Satyricon, cum Petroniorum fragmentis, noviter recensitum, interpolatum, auctum. Lugduni apud Paul. Frelon, 1615. in 8. & ibid. apud Jacob. Marcum 1618. in 12. & Francofurti apud Wechel. in 8.

Idem in Libris Poëticis, tit. Fragmenta, pag. 1538. Petronii Arbitri Satyrici Fragmenta ab Alexandro Bracciano emendata & illustrata annotationibus, Basileae apud Oporin. & Antverpiae apud Plantin. & ex ejusdem officina cum variorum notis, anno 1591. in 12.

Ibid. tit. Poëmata, pag. 1574. Petronius Arbitr ex Bibliotheca Theodori Pulmanni, apud Hieronym. Commelin. in 8.

Ibid. tit. Satyrae, pag. 1589. Petronii Arbitri Satyrici, ejusdemque fragmentorum nova editio, Lugduni Batavorum apud Elzevier, & apud Joan. Maire, 1622. Cum uberius Commentariorum instar Notis apud Raphelengium 1602. in 12. Accessit Sulpitiae Satyra de Edicto Domitiani ex recognitione Jani Doufae, Lugduni Batav. 1585. Antverpiae apud Plantin. 1596. in 12.

Jan. Doufae pro Satyrico Petronii Arbitri Praedicaneorum libri tres: Lugduni Batav. 1587. in 8.

T. Petronii Arbitri, Equitis Romani, Satyricon cum Petroniorum Fragmentis, noviter recensitum, interpolatum & auctum. Accesserunt seorsim doctorum Annotationes, Scholia, Observationes, Conjecturae, Notae, &c. Francofurti apud Aubrios & Clementem Schleich. 1621. in 8.

TESTIMONIA

DE

PETRONIO ARBITRO,

Ejus vita scriptis, &c. quae in Lundorpiensis omissa sunt.

Fastis Capitolini A. V. C. 812.
Olymp. 210. C. N. 62.

C. Caesonius Paetus, * C. Petronius Turpilianus.

* Tres sub Nerone Augusto Petronii vixisse memorantur, omnes Consulares, T. Petronius, C. Petronius Arbitr, & Petronius Sabinus Turpilianus; quorum postremus tantum in Fastis Consulum legitur, ceteri duo praetermissi sunt, non modo in Capitolinis ab Onuphrio Panvinio, Carolo Sigonio, Anton. Contio, &c. verum etiam Siculis Fastis à Sylburgio editis, nec non in Cassiodoro, Mariano Scoto, Temporario, caeteris Chronographis. Inde factum est, ut a plerisque Petronii isti confunderentur, & uni Turpiliano adscriberentur, quae tribus diversis assignanda erant. Quamquam & praeter hos eodem tempore vixerit Petronius Aristocrates Magnes Philosophus, Aulo Persio, Poëtae Satyrico, familiaris, ut testantur Annaeus Cornutus, Eilhard. Lubinus, & caeteri Persiani Scholiastae.

Joannes Cuspinianus Medicus, Orator & Consiliarius Maximiliani I. Imp. in Comment. in Cassiodori Chron. A. V. C. 813. Olymp. 210. C. N. 62. Imp. Neronis 7.

Pius ET TURPILIANUS] A Tacito in XIII. appellatur Coss. Caesonius Paetus & Petronius Turpilianus. Sub quibus Consulibus idem scribit copiose, gravissimam cladem in Britannia acceptam; quae quo pacto facta sit, illinc require. Post duo recenset insignia scelera, alterum senatorum, alterum servi. De hoc C. Petronio Turpiliano, qui cum in indignationem Neronis incidisset, moriturus testamentum conscripsit, * quo omnia flagitia Neronis continebantur, multa scribit Tacitus lib. XVI. lege diligenter.

* Confundit & iste Petronium Arbitrum cum Turpiliano. Quem errorem à Cuspiniano hausit Petrus Daniel JC. in Notis ad Petron.

Onu-

Onuphrius Panvinius Veronensis, Ordinis Eremitarum D. Augustini, lib. II. Pastorum, A. V. C. DCCCXIV. An. Cb. LXIII.

Cajus Caesonius Pactus, Cajus Petronius C. F. Sabinus Turpilianus.

Idem in Comment. lib. II. Pastor. Anno DCCCXIV.

Tacitus lib. XIV. Caesonium Pactum, & Petronium Turpilianum Cos. subicit. Liber Cuspiniani, & Cassiodorus Pactum & Turpilianum. De hoc ipso C. Petronio Turpiliano multa scripsit idem Tacitus lib. XVI. & Plinius. Extat antiquus Nummus ita inscriptus: SABI-NUS. TURPILIANUS. III. VIR. C. Caesonii Pacti Plinius & Dio meminerunt: utrorumque vero haec vetus Inscriptio.

SILVANO. SANCTO. ET MERCVRIO.
ET. LIBERO PATRI. SACRVM.
M. VAGVNTIVS. M. F. PAL. AVGV-
RINVS.
SVA. PECVNIA. D. D. III. IDVS.
AVGVST.
PETRONIO. TVRPILIANO. ET
CAESONIO PAETO. COS.

Desiderius Erasmus Roterodamus in Annotationib. ad D. Hieronymi Epist. ad Demetriad. de Virginit. servanda.

A Ut memoria lapsus est Hieronymus, aut ver- sum hunc Martialis ab Arbitro Petronio mu- tuatus est. Extat enim apud Martialem in Na- volum.

Johannes Glandorpius Monasteriensis in Onomasti- co historiae Romanae.

* P. PETRONIUS, Praefectus Aegypti, mis- sus ab Augusto successor Cornelio Gallo, bellum gessit adversus Aethiopas. De eo com- plura Strabo lib. XVII. Dion lib. LIV. Volater- ranus in Anthropolog.

* Qui non Publius, sed Cajus Petronius prae- nominatur à Dione lib. LIV. & Xiphilino in Epitom. qui ait; Γαῖος ὁ Περωνίος ὁ τῆς Αἰ- γύπτου ἀρχων, &c.

† P. PETRONIUS, missus à Caligula succef- sor Vitellio in Syria, teste Josepho lib. XVIII. cap. 15. postea Legatus Claudii. Seneca in li- bello de morte Claudii, veterem Claudii convi- tiorem vocat, & hominem Claudiana lingua diser- tum, nisi forte is Praefidis Syriae pater fuit. Nam ante Claudium obiisse mortem, indicat Se- neca. Filium arbitror fuisse, qui moriturus, in- vidia Neronis, ut exhaeredit mensam ejus, trui- lam murrinam CCC. sestertiis emptam fregit. Plinius lib. XXXVII. cap. 16. De eodem Tacitus lib. XVI. Plutarchus in libel. πῶς αὖ τις ἀφαι-

νει τὴν κόλακα τῶ φίλων. Philo de legatione ad Ca- jum.

† Etiam iste non Publius, sed Cajus Petronius vocatur Jornando de Regnor. & tempor. suc- cess. cap. 68.

PETRONIUS PRISCUS exactus urbe sub Nerone. Tacitus lib. XV. Annalium.

† T. PETRONIUS TURPILIANUS Con- sul sub Nerone anno Urbis conditae DCCCXIII. caesus ut dux Neronis sub Galbae in urbem in- gressum. Tacitus lib. XVIII. & aliquot superio- ribus libris.

† Aliis est C. Petronius Turpilianus.

PETRONIUS SECUNDUS (ita enim voca- tur ** ab Eutropio & Paeanio) Praefectus Prae- torio sub Domitiano, collega Norbani, caedis illius conscius fuit, occisus postea à militibus.

** Lib. VIII. Xiphilinus in Domitiano, Victo- rinus in Epitom. Caesar. cap. 12. Diaconus lib. X. Hist. miscell. cap. I.

PETRONIUS ARBITER Poëta, Massilien- sis à plerisque existimatur. Scripsit Satyras, opus varium & eruditum, cujus tantum fragmen- ta quaedam ad nos pervenerunt. Laetantius Placidus Statio illum posteriorem vixisse tradit, ut ex quo quaedam sumpserit, ut est illud;

Primus in orbe Deos fecit timor. ---

Gyraldus. Advocatur à Terentiano, Servio & Macrobio, item ab Hieronymo in Epistol. ad Demetriad. de Virginitate servanda. Emenda- tiorem & locupletiore fragmentorum Petronii editionem debemus Henrico Stephano; & longe melius operae precium factum à Jano Doufa. Ibidem è Cl. Bineti & ipsius Doufae sententia de auctoris hujus aetate paulo aliter: quippe qua Neronis imperium astruatur, ut eundem cum P. Petronio, de quo supra, intelligas.

PETRONIUS MAMERTINUS & PETRO- NIUS SURA, caesi sub Commodio. Lamprid. in Commodio.

PETRONIUS SEPTIMIUS Consul sub Commodio anno V. C. DCCCCLII.

PETRONIUS JUNIOR occisus à Severo. Spartianus in Vita Severi.

PETRONIUS DIDIUS SEVERUS, pater Didii Juliani Imperatoris, qui Pertinaci succef- sit. Spartian.

PETRONIUS occisus jussu Caracallae ante templum Divi Pii. Spartian.

PETRONIUS MAGNUS Praetor Urbis, ci- tatur à Triphonino, Pandect. 23. de Pact. do- talib.

P. PETRONIUS P. F. PAL. RUFUS cum (S s 2) Sallu.

Sallustia Phoebe filia, refertur in Memorabilib. Roman. p. 317.

M. PETRONIUS ONESIMUS pater, M. PETRONIUS LICINIANUS F. referuntur in Vetusis Inscriptionib. Urbis Romae p. 291.

M. PETRONIUS PRIMULUS VI. vir Augustalis cum Petronia conjugē, in Memorabil. Italiae p. 346.

M. PETRONIUS HERASMIDICUS cum Petronia Primitiva, pag. 49.

PETRONIUS ANTIGENIDES, ibid. pag. 148.

C. PETRONIUS FABIVS FRONTO cum Quintia Restituta, pag. 65.

PETRONIUS THALLUS fidejussor cum aliis pro Aurelio Romulo; Pand. 46. L. 68. ex Paulo.

PETRONIUS PROBIANUS Praefectus Urbis sub Constantino, successit in Proconsulatu Africae Aeliano, cui apud D. Augustinum in Epistolis à Constantino & Licinio Augg. rescribitur.

PETRONIUS focer Valentis Imperatoris apud Ammianum lib. xxvi.

PETRONIUS PERPENNA MAGNUS QUADRATIANUS V. C. & illustis, Praefectus Urbis, Constantinianas thermas refecit, ut indicat inscriptio, quae extat apud Volaterranum, & similiter apud Marlianum lib. v.

PETRONIUS Praefectus praetorio Theodosii Junioris, vir doctus.

PETRONIUS ejus filius, Praeful BONONIENSIS, studii & sanctitatis clarus. Hujus ferebatur olim opus *de Vita Monachorum*, & aliud *de Ordinatione Episcopi*, sed eruditius, quam ut ipsius esse videretur. Proinde patri ejus ascripserunt, maxime cum in eo opere testetur se Praefectum praetorio fuisse. Certe Episcopo filio nobilitatem tribuit Eucherius Lugdunensis Episcopus in Epist. ad Valerianum. Vide Genadium.

PETRONIUS MAXIMUS V. C. Praefecturam Urbis curavit. Haec inscriptio extat Romae, Inscription. antiq. pag. 223. Hujus ex filia nepos MAXIMUS Valentinianum III. Imp. occidit anno V. C. MCCVIII. vicissim caesus à Gensericho Rege. Nicephor. Callistus 29.

PETRONIUS DIODOTUS & PETRONIUS NIGER quaerantur in * Chronologia Medicorum. Diodotus *Ἀντισγόρῃ* scripsit. Citatur à C. Plinio lib. xx. cap. 8. & Dioscoride.

* Mich. Neander in Biblioth. universali, Paschalis Gallus Pictio in Biblioth. Medica, Israël Spachius in Nomenclat. Scriptor. Medicor. Joan. Georg. Schenkus in Bibliis Iatric.

PETRONIO Patre Consule natus est Honorius Pontifex.

C. PETRONIUS THREICION. Inscription. antiq. p. 56.

Richardus Montacutius Anglus in Analectis Exercitation. ecclesiastic. exercit. VIII. sect. 2.

SUCCESSIT (Vitellio Syriae Praefidi) † Petronius: an idem, de quo multa Tacitus Annal. xvi. sane dubito. Missus est cum exercitu contra Judaeos, anno Caji secundo, ut gentem illam stirpitus deleteret, quod imagines non admitterent imperatorias. Multiplex hujus mentio apud Philonem in Legatione, & apud Josephum in Historiis. Ubi venit in Provinciam, & Caesaris adimplere mandata cogitabat, Judaei se lamentis & luctui dedidere, agrorum cultura intermissa, neglectis rebus omnibus, jugula postremo offerebant ferienda. Quibus visis, Petronium Josephus ait in haec verba prorupisse; *Vel Deo adjuvante, persuaso Caesare, vobis & mihi vitam procurabo & salutem: vel si noluerit placari, libenter equidem vitam ipse meam pro tot millibus oppignorabo.* Sed cum dilatum hoc negotium ferret aegerime Cajsus, scripsit ad Petronium, *mortem illi minitans, Cajsus, quod ipsius mandata executioni tradere tardasset. Sed contigit ut, qui literas istas portabant, treis integros menses violentia tempestatum detinerentur; alii interim, Caji interitum nuntiantes propter navigationem usi, illos praevenerent.* Haec Josephus: qui Petronio Marsum successorem dat, Antiquitatum Judaic. lib. xix. cap. 6.

† De hoc Petronio plura narrat Georg. Fabricius lib. x. Virorum illustr. cap. 426. Torriellus in Annalib. ecclesiastic.

Janus Antonius Saracenus Lugdunaeus, Medicus Genevensis, in Scholiis in Dioscoridem lib. 1. de Materia Medica, ad praefat.

Dioscorides Petronium & Diodotum, tantquam † diversos rei herbariae scriptores commemorat. At Plinius tum lib. xx. cap. 8. tum etiam xxv. cap. 9. unum & eundem Petronii Diodoti nomine designare videtur.

Hen-

† Verba Dioscoridis sunt: *Πετρόνιος, Νίγρετος & Διοδοτός*, Petronius Nigerque & Diodotus: id est, uterque tam Niger, quam Diodotus. Non ergo duos diversos auctores Dioscorides facit Petronium & Diodotum, sed duos diversos Petronios; scilicet Petronium Nigrum, & Petronium Diodotum. Nec minus quam Saracenus, etiam Hermolaus Barbarus in hoc loco falsus fuit. Et forte ad alterutrum horum duorum Petroniorum spectant carmina illa *de Medicina*, quae se vidisse Volaterranus testatur. Nam Petronii Arbitri esse nemo mihi unquam persuaserit.

Henricus Oraeus Assenbeimensis Wedderavus in Nomenclatore scriptorum Ecclesiasticor.

PETRONIUS Episcopus Bononiensis, anno 427. al. 386. al. 370.

Petronius Abbas in Monte Cassino, anno 713. al. Petroni.

Johannes Gualtherius Belga in Chronico Chronicor. lib. 11. in Bibliotheca Philosophor. anno Domini 490. Zenone imperatore, pag. 911.

TERENTIANUS Maurus contemporaneus Alphio Avito, Septimio, Petronio Arbitro, & Aurelio Apollinari.

Idem in Bibliotheca Patrum, anno 370. pag. 697.

PETRONIUS Bononiensis, Italicae ecclesiae Episcopus, scripsisse putatur Vitas Patrum Aegypti Monachorum. Gennadius. Et Trithemius scribit, Historiam ejus adhuc se legisse. Obiit anno Domini 385.

Janus Laurebergius in Antiquario verb. Duo.

EX tumulo: quod posuit Petronio Antigenidi Hiarus.

Johannes Meursius Professor Lugdunensis Animadversionum miscell. lib. 111. cap. 18.

PETRONII & ante temporibus, jam inventae erant aliae literarum formae, teste Quintiliano lib. 1. cap. 7. inter quem & Petronium non adeo multum aevi interfuit, ut non earundem literarum formis uti potuerint.

Janus Gruterus J.C. in Aeni Cumani Fraterculo & Plauti Electis electo per Eughab. Stuartium Palat. n. 101.

Vix offam istam canibus tuis objecisti, cum in continentem subneetis ex Petronio, lupanar Ascyti. O coelum! ô terra! Sed amitto verba. Erubescit enim ad ista nefanda ipse calamus.

Anonymus in orat. de Vulpe Scholastica, apud Casparum Dornavium Philosoph. ac Medicum, in Teatro Sapientiae Socraticae, pag. 556.

VENIO ad ultimam Scholasticorum nationem in Oratorum & Rhetorum disciplinis, quos juvenutis cymbalum fati ignominiose compellavit Appion Grammaticus, quod certo furiarum genere inquietati, in scholis suis adolescentes stultissimos fecerint, nihiloque sapientiores, quam si bene olent, qui in culina habitant. Quorum tyrones cum in scholasticis exercitiis, & fictitiis declamationum causis, in forum producti essent, clamorem, silentium, risum, coelum ipsum pati non potuerunt. Horum igitur collegia, ut ludus impudentiae, L. Crasso & Domitio Censoribus, explosa & claudi jussa sunt: Gellius lib. xv. cap. 11. Ipsi vero homines habiti sunt abjectissimi & vilissimi mortalium: Turneb. lib. 11. Adversarior. cap. 5. Et fastidita est

eorum disciplinae ratio, cum diversa esset à forensibus causis, omninoque pro nugarum lerna eliminata est: Fabius lib. 11. cap. 10. lib. v. cap. 2. Seneca lib. ix. Controversiar. prooem. Antoninus Imp. in Vita sua. Et haec in nostris hominibus vix aliter geri observarunt, Casellius in Prodidascal. * Melch. Goldastus in Notis ad Hieroclem, Georg. Erhardus in † Symbol. ad Petron.

* Idem tamen auctor in eadem Orat. pag. 555. col. 2. *Notas in Hieroclis Facetias* non Goldasto, sed Alberto Molnari adscribit.

† Harum *Symbolarum* verus auctor est Michael Caspar Lundorpius, qui, quod esset praeceptor classicus in schola hujus urbis, invidiam scholarcharum collegarumque suorum veritus, maluit more multorum virorum consilio atque auctoritate, suscepisset, qui discipulis suis & Scholasticis adolescentibus, propter scholasticas leges non permetteretur. Id quod ipsemet in iterata editione, quam triplo jam auctiorem redditam adornabat, publice testaturus erat, ni eum pestis saeva in ipso conatu & operis ἀκμή subito nuper sustulisset.

Melchior Goldastus Haiminsfeldius in Dissert. de Scriptis Petronii Arbitri cap. 2. pag. 27.

CONCILLII Tridentini Decretum nihil aliud vult, quam id genus scripta pueris esse interdicienda. Idem & nos volumus, quin jubemus ac decernimus. Quid enim pueris cum Petronio? cujus illi scopum non magis attendent, quam plebejus idiota Aristotelis Metaphysica. Et ad vitia haec aetas, quam virtutes, praeior non ducenda est ad hos scopulos, ne temere & infruite illisa à Sirenibus suffocetur. Equidem scelestissimus sit oportet, qui Petronium pueris sumat interpretandum: nequissimus, qui proponat legendum: pharminus, cujus magisterio pudor illorum periclitetur. &c.

Thendofus Beronicus Noricus, sive Matthias Berneggerus Historicus & Professor Argentinen-sis, in Tuba pacis pag. 360. in fin.

PLURES (hoc elegantiarum Arbitri est) quae perperam in juventute didicere, in senectute coniteri &c.

Caspar Barthius Hallensis Saxo in Notis ad T. Calpurnii Siculi Bucolica eclog. 2. vers. 32.

OPTIMUS & singularis judicii poeta Petronius.

(S s 3)

Idem

Idem Adversarior. lib. VI. cap. I.

ARBITER noctium voluptatumque Neronis.

Idem lib. XI. cap. 20.

SPURCUS & obsecuens, sed ad pios etiam castosque illustrandos utilis auctor.

*Tobias Magirus Angermundanus Marchicus,
Professor Francofordiae ad Oderam, in
Polymnemone, seu Florilegio loc.
commun. in Onomatologo
Critico.*

T. PETRONIUS ARBITER Eques Romanus, inter paucos familiarium Neroni assumptus est, ELEGANTiarum ARBITER, dum nihil amoenum & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbavisset. Tacitus XVI. Annal. cap. 18.

*Franciscus Torreblanca Villalpandus Cordubensis JC.
in Granatensi curia regius Advocatus lib. II.
de Magia cap. 13. n. 18.*

UT non male apud Petronium magus gloriatur: &c. Perite quidem, & ex arte. Et lib. I. cap. 25. n. 14. Unde recte in hunc modum Petronius Arbiter.

Jos. Anton. Gonsalvus de Salas in Praeludio II.

FULCITUR haut leviter haec veritas divina illa D. Paulli Epistola ad Romanos, ubi, compar quum ille fuerit aetate Neroni, & Petronio, pariter adeo eademmet vitia exagitat ac recenset, ut capita I. & 13. ejusdem Epistolae, ex sententia quorundam eruditorum Theologorum, fere sine Petronii Satira non possint intelligi.

Haec Illustris Dominus Gonsalvus transcripsit ex Goldasti Dissertat. de Scriptis Petronii Arbitri, cap. 4. in quo, prolatis D. Pauli Apostoli verbis, Goldastus subjicit: *Quibus verbis qui volet planum & perspicuum habere interpretem, ei ego unicum hunc Petronium dederò. Nec omnino vanum est magni cujusdam Theologi dictum, caput I. ad Romanos sine Petronii Satira intelligi non posse. Addo etiam caput 13. in quo à commemoratis vitiis Romanos debortatur.*

Idem in Praeludio I. in fin. de Petronio scribit.

MORTEM obiit anno post Romam conditam DCCCXVIII. C. Suetonio Paullino, L. Pontio Telesino Coss. post Christum natum anno LXVII. biennio antequam Petrus & Paullus, Apostolorum coryphaei, Romae paterentur.

Quae & ipsa verba ex dicti Goldasti Inscriptione mutuatus est, quam ad praeorum imitationem

memoriae T. Petronii Arbitri composuit, & Georg. Erhardus sive Mich. Casp. Lundorpius in limine suae editionis posuit; quam inde Lotichius quoque & Theodorus de Juges mutuatae suis editionibus inferuerunt.

*Daniel Otto JC. Consiliarius Baronis ac Domini
Geroltzeckii, in Discurs. politic. de Majest.
Imperii & Imperant. cap. I. num. 16.*

QUOD vel maxime de Imperatore dicendum videtur, utpote qui dominus orbis dicitur, sicut Petronius canit: *Orbem jam totum &c.*

*Theodorus de Juges JC. Genevensis in Praefat.
ad Petronii Satyricon in capita ab se dissectum.*

ECQUA enim respublica, quod regnum, quod imperium foelicitatem tantam, quantam imperium Romanum sub Neronis quinquennio tantopere celebrato jugiter obtinuit. At enim tantum beneficium cum primis Senecae Philosopho imputandum, quamdiu is Neronis praeceptorum egit; & Burrho ejusdem Neronis Praefecto Praetorio: vice versa, ut hoc sublato, ita Senecae potentia infracta, & bene gubernandi ratio simul infracta ad Tigellinum aliosque Tiberianae & Cajanae aulae reliquias, pervenit, Nerone ad eos converso & transfuga. Quare videre est, quantum intersit Principem fidos & virtutum amantes habere consiliorum participes, qui extrema potius pati non abnuant, quam à virtute desciscant. Quo sane in censu fuit Seneca noster, fuit & Papinianus: addere ausim & Petronium nostrum; qui, licet Neronis deliciarum Arbiter assumptus, tamen bene administratae Provinciae gloriam reportavit, paremque se negotiis ostendit.

Hunc Petronium C. Plinius, naturalis historiae scriptor, Titum; Tacitus lib. XVI. Annal. cap. 19. Cajum nuncupat: ut isti potius subscribam, validissimo hoc inter caetera argumento innitor; quod scilicet ex professo Tacitus Petronii vitam & obitum accurate descripserit, ut verosimile non fiat, Tacitum errasse in ejus praenomine, cujus vitam, mores, & obitum tam accurate referre instituit. Sic enim loco supra citato; *De C. Petronio pauca repetenda. Forte illis diebus Caesar Campaniam petiverat, & Cumas usque progressus, Petronius illic attinebatur: nec tulit ultra timoris aut spei moras, &c. Quin imo hoc ipsum Petronii Satyricum his verbis indicavit: Ne codicillis, (quod plerique percontantur) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus est, sed flagitia principis sub nominibus exoletorum foeminarumque, & novitate cujusque stupri praescripsit, atque obsignata misit Neroni, fregitque annulum, ne mox usui esset ad faciendam pericula. His, inquam, verbis indubie Tacitus Satyricon hoc Petronii indicare voluit.*

Quod

Quod quidem ad se missum per codicillos, promptum fuerat Neroni flammis abolere: nihilominus tamen ad nos illi Codicilli pervenere, vel potius eorum fragmenta, quibus vitia aulae Neronianae perstringit Petronius. Neque enim, ut artifex voluptatum illos scripsit codicillos, vel ut mangnarius vel mango voluptatum, vel leno impurissimus, Gaditanas aut Memphitides puellas, aut quales media prostabant suburra, oculis libidinantium subiceret, ad excitandas & inflammandas libidines: sed Venusina lucerna, satyrice tractare instituit exoletos, & spinthrias Neronianos: sicut & Seneca noster lib. 1. Natural. quaestion. cap. 16. proponit spurcissimum infandae libidinis hominem, hostium nomine, non imitandum, sed detestandum. Ideoque dixit Seneca: *Occidendus & ad speculum immolandus*. Sic enim locus ille restituendus est. Itaque cum Petronius aulam Neronianam infamem & spurcissimam describat, detestandam, non imitandam, proponit: Sybaritarum ferme more, qui servos ex industria vino obruebant, liberisque ostendebant, ut ita ebrietatem detestari discerent. Ingens interim est haec Petronii, & laudanda libertas, qui principis ipsius flagitia proscribere in animum induxerit; haud absumilis Agesilao, qui privatorum errata modeste tulit, principum maxima omnia existimavit: quia ut principes melius virtutem in populos proprio exemplo sanciant, quam vinculis, pedicis, manicis, ergastulis, legum sanctionibus & poenis: ita contra propriis flagitiis populum quam brevissime corrumpunt. Et ad summam non Petronius unus tantum, sed & alii quoque vitia satyrice tetigerunt. Horatius, Seneca, Juvenalis, Persius, Martialis, hoc unum agere voluerunt, ut per hoc vitia & impurissimae impuritatis homines, tanquam periculosissimos scopulos fugeremus. Neque audiendi Catones quidam, & Sabinæ frontis homines, qui dicant; *Quaerere aliud debebas, quod ageres; crimen addidit, dum videtur*. His enim ex epist. 14. lib. IV. Epistolar. Plinii Secundi respondere promptum est: *Erit eruditionis vestrae cogitare, gravissimos & summos viros non modo lascivia verum, sed ne veris quidem abstinuisset*. Verum malo, ut ipse Petronius pro se respondeat: *Si vir fueris, non abibis ad spinthriam*. Sic enim legendum, non (ut vulgo legitur) *ad spurcam*. Si bene natus, bonis artibus imbutus, & verae philosophiae placitis instructus fueris, tanquam murex, purissimae castitatis piscis, non patieris corruptelam. Et ut Socrates ingressu suo carcerem purgavit, ita si quid à virtute alienum, & vitio adine, purgabit tua felix & bona indoles, candide lector.

CASPARIS BARTHII EQUITIS SAXONIS DISSERTATIO*

DE
PETRONIO,

*An ejus tolerabilis sit lectio, an vero
abjicienda, ut volunt quidam de
virtute locuti.*

PRAEFATIO.

NON recipiam in me defensionem Dissertationumculae paene puerilis alicujus meae, quam hoc capite proponam, de Petronio Arbitro, ea aetate judicium meum interrogatus, qua alios sequi debebam. Non quod magnopere me errasse in veritate tuenda existimem, sed quia omnino piget id defendere, quod tum temporis placuit. Proponam autem ea hic eam solum de causa, ut ne excidat aliquando mihi, quid tenebrima aetate fenserim de talibus; quae quidem ipsa excusare omnia facile poterit; nondum enim decimum quartum aetatis annum attigeram, cum eam describerem. Sic autem sonat ad verbum Dissertationuncula.

DISSERTATIUNCULA.

VARIA de PETRONIO ARBITRO censorum hodiernorum esse judicia, Amicissime.... quotidiana evolutione libellorum non possum ignorare. Nihil enim editur, quod ad lectionem nostram, cum primum potest fieri potestas, non rapiatur. Qui scriptor si solus hoc infortunio seculo nostro ferret, sane meruisse videri poterat, cum elegantioris urbaniorisque nequitiae nemo ullus ab omni antiquitate ad nos venerit: iste autem adeo lacer & diffractus, ut tam miserabilis tam delicati hominis facies, si non excutere judicis rigorem, tamen inclementiam differre, & suspendere debuisset haecenus videatur. Verum cum eadem illum pati videamus, quae alii infiniti scriptores passi ante ipsum sunt haecenus, & nunc etiam pati non desinunt, uni quidem isti non comparandi, caeteris vero, de suo cuique genere, etiam praeferen-

* Scripta anno Christi 1608. excerpta ex ejus lib. XLIX. Adversar. cap. II.

ferendi, communem ferens cum sodalibus suis sententiam, eorum deinceps censui mihi accensendus, vel hoc infortunii nomine deinceps vi debitor. Illi vero omnes cum optima quaeque de posteritate promeriti fuerint, adfueti tamen jam sunt id praemii tolerare, quod stupori potius aut malignitati judicantium, quam ipsorum culpis adscribendum intra conscientiam suam, idonei sibi testes, probaverunt. Ego vero, quid in tanto talium numero PETRONIO ejusque felicitati officere possit, nondum video, nisi quod nostra potissimum aetate tenebras plurimorum annorum evasit, & quodammodo de noctis mortisque ipsius mancipio, libertati reditus atque renatus est. Eam enim invidiam elegantiarum suarum impunitus luci restituere non potuit, quam magistri vulgarium ingeniorum nulli unquam generoso ignoverunt. Et in eo quidem, ut id potissimum adspiciam, quo illi decore maxime se magnos faciunt, & populo displicere omnes fabulas laborant, praeter eas, quas ipsi aliquando finxerint. Itaque sanctitatem, ante caeteras virtutes, suam strictis in scriptores petulantioris argumenti stilis demonstrare satagant; quam quidem & nos admirari aequae atque unice suspicere libet, non enim aliter licet. At, joco semoto, talibus illi censuris, castitatem meram spirantibus, nec vero arbitrario jure, sed strictissimo, efficiunt, ut arbitremur nos, obtusioris quidem ingenii, & naris non paullo, quam decet, obessoris, non tam ambitiose eos quaerere opinionem perpetuae sanctitatis, quam fortassis nobis aliae causae persuasurae fuissent. Simpliciter enim nos docent, longe plus ipsos de auctoritate exilimationis suae imbibisse, quam ante eos fecerint ii homines, quorum familiaritati admisceri olim fuisse Petronium animadvertimus. Et Hieronymi quidem, non suo tantum, sed omni Christiano aevo, manibus quod fuerit sanctius, ex lectione famave scriptorum, memoriam meam nihil subire potuit hactenus. Illae etenim exclusae coetu caeterorum mortalium, ne quid erranti vulgo expositum attingerent, sacrarumque litterarum tractationem diurnam atque nocturnam rerum caducarum usu atque contactu conspurcarent, tamen ad ipsa Christi praesepia, locum omnibus locis toto mundo venerabiliorum, immo in ipsis externati & Deo recedentis animi speculationibus atque meditationibus, Arbitri hujus jactare sententiam, & chartae aeternum (quatenus durabunt mortalia) victurae insigere minime dubitarunt. Quam quidem sanctissimi viri audaciam, vel, ut isti nostri vociferantur, impietatem, tot sanctae & Christum medullitus amplexae animae imitari, & pro exemplo sequi non dubitaverunt: ignari videlicet fuerunt simplices illorum hominum

animi, secuturum aliquando seculum illud, longo prius tempore à Prophetis vaticiniis praedictum, quo omni culpa suspicione majora censorum hodiernorum collegia, damnatura exactissimo illo suo, & provocationis nescio, judicio forent veterum Paganorum non satis atque sancta monumenta; quorum tamen scribendorum finis non alius fuit, quam ut ostensa mortalibus vitia in abominationem eorum venirent.

Nemo enim, qui exstet quidem, satyricus scriptor, quorum quidem hic solum scripta sentimus & loquimur, unquam alia intentione mentis sales suos mordaces commendavit memoriae, quam ut mortalibus ea ratione horrorem malorum morum incuteret. Lacedaemonios ajunt, illos bonae cordataeque vitae antistes primarios, singulis annis diem unum servis suis libertatem plenam indulgisse, eoque illos studio adegisse, ut eum diem non alio quovis opere, quam effusis computationibus infumerent. Cum tot tam varia natione ingenioque mancipia vino jam turgerent, patefecisse campum spatiosum ebriis, ut quo quisque vellet modo, corpus agitare, vocem intenderet, gestus differret, denique faceret & diceret quicquid liberet. Hoc spectaculo gliscente, & nemine non furias vini, medullas mentis expugnantis, mirificis & absurdis, & abominabilibus gestibus factisque & dictis excutere volente, & secundum easdem omnia faciente, admisisse liberos suos, ut quid vino virium in humanum ingenium foret, non dictis praeceptisve audirent, sed visu & exemplo cernerent; & sobrietatem inde amare, ingurgitationes barbaras odisse dicerent. Non alia ratione prudentissimi, & sapientiae studiis plene pectora instructi, homines, cum ipsi procul ex arce mentis compositae errores, & vitia mortalitatem vexantia, & differentia cernerent, neque non ipsi pars quondam eorum fuissent, licentia autem meliore potiti, velut ex alto & tuto loco palantia miserorum deliria inspicerent; monitis salubribus quodam nectare tinctis, talia scripta ediderunt, quae vitam perditorum non tam dictis, quam exemplis exprimerent, nominibus fictis ad usum verorum inductis atque compositis; non raro ipsorum etiam regum & principum sceleratis actionibus non parentes. Talis fuit veterum Graecorum Comœdia, ex qua prognata satyrica poësis, Romanam tandem gravitatem salibus Atticis miscere instituit.

Nec in poësi hoc sapientium institutum stetit, veneri in medium homines cordati exultique doctrinis, qui profam quoque orationem vitiis, ut per ea tempora gerebantur, describendis commodarent. Horum cum omni aevo

exiguus fuerit numerus, comparatione quidem caeterorum, viris etiam sanctis, Christianae antiquitatis horum studium adeo fuit gratum, ut dicta eorum crebro mediis sanctis suis orationibus & commentationibus infererent. Scilicet quod ipsi quoque abominarentur vitia illa horribilia ex animo, & pectora omni genere nobilium, & honestarum disciplinarum adeo exulta haberent, ut de facili perspicerent, intentio hominum eorum tantum abesse ut mereretur incessi, ut maxima etiam commendatione merito afficeretur, ut dicta ipsorum pro testimoniis solida auctoritate usurparentur.

Utrumque horum, quae doctissimis & sanctissimis horum hominum animis adfuisse, modo declaravi, abesse mihi videntur longissime ab illis, qui, nulla ratione idonea in consilium adhibita, tale genus auctorum veterum non vituperant solum, sed prorsus abolendum arbitrantur, quoniam nudo sermone de vitiis loquantur.

Et de PETRONIO quidem eo liberius judicare consueverunt isti censores, quod & ille solus exstet de iis, qui vitiorum immanitatem supra enarrata ratione, non carmine, sed proso dicendi genere spectandam exhibuit, & ipsi etiam consueverint de eo sine omni consideratione dominum censendi sibi fumere, quod vulgo facile approbaturus sese sibi persuadent. Loquuntur ergo & scribunt de hoc scriptore, abominabilem ideo & merito abolendum esse, quod omnia impuritatis praeae velut secreta, coram oculis spectanda exhibeat. His nos de fine atque instituto auctoris sufficere posse existimo, quae modo allata sunt.

Quod si alios contra se censores stare doceri non abnuunt, eccum ipsis Hieronymum, modo à nobis productum, qui non solum non abhorruit lectionem Arbitri, sed castissimo sermone, Christi virginibus morum, & vitae universae praecepta praescribens, hujus ejusdem testimonio, contra malos mores uti voluit. Non producimus porro ad defensionem hujus vitio facti rei alios majorum temporum scriptores: media ipsa aetas, omnibus scholis jam sophistis fervientibus, omni jam liberaliori disciplina, sub tenebras syllogificationum redacta, hoc tali scriptore tantopere capta est, ut tot spretis aliis, Hieronymi nimirum auctoritatem secuta libenter, hujus & ipsa, ceu egregii testis, dictis contra vitiorum foeditates pugnare quandoque voluerit: Non producimus instar talium Joannem Carnotensem, quem Salisburiensem vocant, Episcopum, Fulgentium, Isidorum, Vincentium, aliosque, quorum scripta ceu gemmis Petronianis sunt Christianitatem suam interstita. Sidonium, Macrobius, Terentianum, tacebo; quorum tamen auctoritas Arbitri testi-

monio utitur. Horum enim scripta à viris doctissimis jamdudum rabularum latratibus obiecta sunt. Et quid volunt sibi larvae umbratiles illae, tot seculis etiam prae aliis probatum ab sanctissimis & eruditissimis mortalium scriptorem, quam primum ipsorum ingratis publicum vidit, castraturi, aut prorsus terminis vitalibus eliminaturi? Hoc ergo adhuc unum facinus, ad consummationem suae sanctitatis reliquum habent, post tot praeclara aliorum scriptorum monumenta, millerrimis modis dilancinata atque decurtata, Petronium videlicet etiam ex viro tot seculis superflite, ignavissimum, & prorsus omnibus ignotum conficere; dum virtutibus nimirum suis, hujus vitia extirpaturi sunt? Caveant enim vero, cavillis omnium dignissimi, tanta ambitione stoliditatis suae secretum mundo litteratori patefacere; seque omnibus ipsos pro fatuis velle vendere? Nemo certe visurus non est, quid sub hoc lapide scorpionis delitescat.

Cum enim diversa duo sint omnino hominum piorum genera, alterum quod dolo atque fraude sanctitatem quampiam prae se ferat, atque ostendet; alterum candoris plenum, atque constanti mente verae pietatis ardens, immobile ab allatrantibus undique vitiis, adeoque sine teste cupiens virtutis: ostendant rogati nobis, in utro horum genere censendos sese opinentur, qui inducti ea causa, ut hominibus glaucomam suae sanctitatis ob oculis obfundant, omnibus ostendendae virtutis articulis imminet, & per emissarios suos occulta ei rei quaeque expiscantur. Quae quidem res ut in confesso est, ita nulla porro probatione indiget: probari tamen ex re nata facile posset, si quo pacto id nunc ageretur. Ipsi autem vel minima nos negatione inducere poterunt, ut liquido ipsis universam probemus.

Jam vero altera illa, de qua verba modo fecimus, hominum secta, quam penitus has talium nugas non moretur, eo aperte testata est, quod optima quacque ex famoso scripto seligens, contemnat caetera in eorum numero habere, quae quacunque ratione animum laedere, aut mores impuritate narrationum possit attaminare; eadem vero ea, quae selectissima esse videt, prorsus ita familiaria sibi iterata lectione faciat, ut jam ipsa familiaritate cum gravibus & cordatis viris opus ante damnable etiam, si tale quidem foret, omnem videatur amisisse turpitudinem. Qua quidem in re, vel ipsos perduelles nostros testes nuncupare non trepidamus, siquidem tantum tribuere poterunt sanctissimis viris, quorumque beata nomina quotidie sanctitatis celebrant, ut iis aliquid iudicii etiam in hac re fuisse constentur. Et haec, puto, satis poterant esse absol-

vendo ab igne vel impurissimo scripto, quodque in eum finem conditum sit, ut lectores opere ipso in nequitiae retia intricet.

De ipso hoc Petronio nostro, & ejus infelicissimo fragmento, aliquid addere, non fuerit fortassis omnino extra oleas, quandoquidem à paucis commendatus liber ejus est, qui non aculeum aliquem in ejus invidiam ipsi laudationi injecerint: veriti videlicet censoriam tantorum heroum austeritatem, quos modo non ipso nomine nunc attigimus. Ego vero fateor, & ipsum me minime omnium delectari adeo nuda obscenitate, nec in eum umquam talia finem legisse, ut inde aliqua mihi vernilitatis stimuli moverentur. Si enim tale quid animi cui foret, sane plurimorum Christianorum exstant libri, & sane non minus magno supercilio, si frontem videas, quam esse volunt vel hi ipsi, qui tantas miserabili Petronio dividiis faciunt, ex quibus possis, vel semel perlectis, multo fieri nequior, quam si Satyricum hoc scriptum totum didiceris. Nec de recentis memoriae folis auditoribus loquor. Unum mihi, inter veteres Christiani nominis defensores, Arnobium lege, scriptorem, quoad verba & phrasim, prorsus inusitatae & reconditae doctrinae, & ex quo infinita discas, vix ullibi praeter ipsum exstantia. Male utatur oculis suis, qui, Petronio & isto collatis, videre non possit, numquam tam nude locutum esse Arbitrum, vitiorum exempla devianta proponentem, quam Afer ille faciat, ob oculos ferens apertam eorundem confutationem. Liber sane Arnobii quintus de libidinum variis generibus, & secretis historiis, sine circuitu & praefatione, satis copiose & detracta omni veste, loquitur, ut Matris Deum obscenissimi famuli, & scenici agyrtae, libidines non egerint planius, atque apertius exsecuti sint, quam iste earum hostis easdem describat. Et de caetero hic mos est omnium fere eorum, qui minime timent à vitiiis inquinari, ut ea sine velo aut operimento, suis nominibus detestentur: ii autem contra, qui sibi ipsis vel experientia, vel suspitione non credunt, seque impares ducunt resistendi criminibus, ii extemplo ignes atque arma inclamant, sesquipedalibus convitiis proscindentes eos, qui sectae ipsorum subscribere renuunt. Quod si hoc genus hominum vitia certo se effugere, aut illis resistere posse consideret, minime tantopere ab illis sibi metueret; nec ut insuperabilibus sese ipso excessu timoris submitteret. Quod si omnino aliquis, non satis rebus necessariis instructus, tantae molliciei futurum se metuit, ut ab talibus Paganorum scriptis pectus suum conspurcatum iri persuasum habeat; age sibi caveat, ut libet, eo nomine, neque molliatur exitium contrariis, ut habeat, quae etiam fugere & detestari pos-

sit. Boni vero & constantis ea solet esse natura, ut opponi sibi gaudeat exercendae bonitatis & constantiae suae materiem, ne lassescat & flaccescat vigor virtutis ipso in usu, velut hoste opposito strenuitas se in pectoribus militum acuit, & subjicit. Itaque, qui firmo se animo continet, causam neque ipse habet, ut delere velit criminum genus, quo internecione sublato, ejus etiam robur in bonis moribus viluerit, neque tantopere celebrabitur. Sic neque imbellis contra vitiorum insultationem pectus velit deleta talia scripta; neque constantia pectus munitus tanti illa faciat, uti ipsius nomine minus sint celebrata, minusque legantur à curiosis. Virtus nimirum ipsa, si spoliata fuerit oppositorum duello, nec quid malum sit, cuique inferenda contra tela, agnoverit, nec quo pacto ea ipsius boni in se excellentiam agnoverit. Nul- lum est, nedum ut gloriosum sit, sine adversario praelium. Iners victor, qui sine sudore triumphat. Fortunae aleam fortitudo superare non potest, si ejus adversam vim experta non fuerit, si ejus iratae vultum non viderit. Multum prodest ingenuae pietati, aliorum scelera iudicare posse. Exercentur nefaria in seculo cum iustis, ut enitescat electione proborum mens iustifica, atque castis manibus virtutibus operata. Coactae enim, & non studio suo confirmatae virtutis nulla est gloria.

Haud dubie Dei omnipotentis singulari permissione atque indultu, extremo aeo in luccin reducta sunt talia scripta, per tot seculorum calamitates non exstincta, ut discere posteritas possit, quanta in nocte Dei timorem contemnens mortalitas quondam vixerit. Nostrae quidem aetatis posteritas noctem praeteritorum incusare minime cupit, claudit enim sponte sua, & claudere pugnat oculos, diei velut nimiae pertaefa, nec in vestigiis perditorum mortalium cursum infelicitatis suae sistit; ultra omnia priorum exempla peccare, & obscenitatem pro laude ducere, plerisque gloriae putatur. Carent enim ut plurimum hodie viventes homines fundamento verae pietatis, nec cor solide intus munitum timore Dei, & veritatis amore habent: sed in diem solis opibus parandis intenti vivunt, Deum & virtutem procul habent: hanc inane nomen, neque extra utilitatem quippiam valere autumant, illum nec esse credunt, aut omnino curam rerum terrestrium, & humanarum infra sese existimare. Stulti, qui non videant curam apud Deum nullam esse, sed gubernare omnia sola Deitate sua numen illud, quod omnia miris rerum interventibus, ad recti tamen ordinem, dirigat. Nobis sane, apertis paullum cordis oculis, etiam à scopo ipso talium scriptorum, ad emendandos nimirum mores, recedere licet, & ex vitiorum ipsis etiam narra-

narrationibus emaculandae vitae monita & praecepta petere.

Quod si omnino fateamur, Paganorum multos, immemorabilia multa, atque scelera condidisse litteris, & ornata floribus eloquentiae, etiam eo sine in lucem desisse publicam, ut corrumpere animos simplices: sine perierint isti tales, ob haec talia facinora. Ideo vero ego scripta ipsorum legere non rehorrean, ut sciam propter quid tantum ingenio homines interierint, ut me instruam, mihi caveam, mihi exinde carior sim, quam ut magistris vitiatorum obsecundem, etiam minus doctis & eloquentibus, quoniam nec instructis tot copiis bonarum rerum credere me debeam. Adde quod pericula eorum, qui perierunt, prudentiorem me facere debeant ad vitanda mea; cum nemo sit, qui per se cavere tibi satis possit; melius autem prudentia nemini comparetur, quam ab exemplis male rebus suis utentium. Exempla itaque damnatorum impiorum, praeceptorum mihi loco sint, ad emendandam vitam meam, & saluti necessaria praestruenda. Quo alium merito damnatum esse duco, id ego numquam equidem commissurus sum, quamdiu quidem mihi constitero, & sanae mentis fuero. Profecto vero scripta talia specula sunt clarissima poenarum, quibus inspectis admoneri debemus, vitiatorum obsequia quantam vim suppliciorum trahant. Singula enim & universa tantae impietatis facinora, certum est impunita à Deo evadere non posse. De cujus sanctitate & voluntate, si praecepta animo & confirmata est scientia nobis, impossibile certe futurum est, non corrigi mores, etiam satis antea castos, vel ex his foedis & turpibus historiis, qualibus fortuna, hoc est malitia mortalium, ludit in executione malignitatum suarum. Quod si animus, infestus criminibus, Dei iudicia non cognoverit, is sane vel à castissimis facilius ad facinus impelletur, quam ab huius generis scriptoribus. Odio enim habet utique monita salutaria, quae cum invitus leget, omnino vel contemnet, vel ad opprobrium eorum in vitium nitetur. Quod quidem in dubio futurum duplex est de simplice peccato. At mens & nata & educata ad virtutem, generositate quadam ad gloriam & decus entis, tum conscientia etiam roboratae usu virtutis non adspernabitur, nec poterit naturam vitiatorum penitus cognoscere, ut, cum quibus monstris confligit, inspicere eo possit accuratius. Invidiosum igitur erit subducere infandum hostem explorationi melioris. Nemo imperator bellum parat, qui non cupiat, quatenus possit, vel cogitationes ipsas, nedum consilia, adversi hostis resciscere: nec sumptibus ei rei, nec labori parcat, nec ingenio, ad exploranda omnia, ut ipse damnum aliquod in-

ferat, & inferri cogitatum ingenio avertat atque amoliat. Nobis autem, qui in cognitione malorum eorundem detestationem, atque adeo debellationem etiam, habemus, subducuntur adversariorum subtilissimi, ut ne eorum valeamus explorare calliditatem; quorum si semel in manus potest tempus veniremus, autum utique longo & dubio tempore de nostra foret incolumitate.

His omnibus nec trepide, nec obscure permotus, fateor & pene meboro, PETRONIUM non alio dignum esse supplicii genere, quam quo habentur sodales ipsius, ejusdem census scriptores alii, quorum praecipui à viris acque piis ac doctis ubique terrarum hodie leguntur. Etsi cum istis dictis auctor esse nolim ignarae juventuti, & immeditatae, scriptorum hujus notae quippiam, vel ad linguae cultum, vel ad sapientiae instructionem, proponi. Tenella enim aetas satis habet in Dei cognitione, & linguae usibus mediocribus addiscendis, sese occupare, ad quae ipsa etiam raro sine vi quadam & praecipitium importunitate summa adigi potest: in deteriora vero quavis cera fluxior, longe praevenit ad nequitiam ingenia defendentium. Naturam quippe solam sequens, nec usu adhuc experta, quantillam dulcedinem voluptatum quam immensa sequatur amarities. Sed ideo tamen penitus elidi extra fines vitae vitalis spiritus tot secula natos, non erit ingenui animi probare. Multa sunt in talibus, immo plurima omnino, quae ignorare turpe sit viro erudito, quique antiquitatis notitiam talem profiteatur, quali sit opus ad declaranda, quae in successione temporum, & versionibus eruditiorum, spinosa atque duriora occurrunt.

Hoc vero longe consultius rear futurum, si non omnibus, tamen multis, si arcere studeant à conversatione eorum adolescentes, qui talia cum ipsi patrant, tum in libris scripta, diris omnibus detestationibus execrantur. Quod genus mortalium sane perquam crebrum atque densum hodie invenire est. Nam quotusquisque est, qui auctoritatem aliquam habere velit, quin in iis * regionibus vitam aliquando egerit, ubi & quotidie haec talia fiunt, & palam tamen atque vulgo pessimis omnino modis ex libris veterum exsculpuntur auctorum, in vita autem relinquuntur; quoniam à majoribus descendunt perpetuo ordine ad liberos, qui parentum vestigiis insistentes, id demum liberum & licitum factum non esse censent, quod nesciunt fecisse alios. Ignorare autem non possunt, vitia fere nulla puniri, quoniam omnia quotidie patrari vident: ridere insuper eos, qui prudentiam & pietatem

* Italiam atque Hispaniam intelligit.
(T t 2)

pietatem in libris quaerunt: iis autem vitiorum memoriam eximunt, qui ab aliis commissa diris incessunt, ut illudant simplicibus animis, absterrendo eos, velut à vetitis rebus, iis, quorum ipsi magistri exercitiis infenuerunt. At multo sane, mea quidem persuasione, & pro sapientia consultius, & pro vita beata sanctius, institutum foret, ordinem morum emendare prius, & ab rerum turpium usu abstractum animum exercendis iustitiae & innocentiae addicere, quam persequi velle per maria & terras, stabula & cubilia foedarum nequitiarum, earundemque ad vanam sanctimoniae tumorem, & inanem castitatis ostentationem, memoriam eradere ex libris antiquorum. Sed, quae perfidia hodiernorum morum est, sceleratissime illud peccatur, quod sub ambitu pietatis committitur. Fatentur enim, qui sub huius umbra facinoribus flagitiosis indulgent, conscientiam repugnare factis ipsorum, & turpitudini inhumanae non sponte velum praebere virtutem. Quare etiam duplex reatus eos perturbat, flagitiorum videlicet prosecutio, & veritatis iustitiaeque agnitarum contentus atque illusio. In omnibus rebus primum ad innocentiam gradum facit simplicitas. Neque ulli ignoscitur aequius & facilius, quam qui candore suo deceptus, aliena culpa erravit. Sic etiam, qui naturae ductum sequens, ignarus quid contra iustitiae vigor posset, impegit aliquando, quoniam peccare necesse est hominem natum, facilius veniam à communi necessitatis lege impetrat. Qui vero cognitam habens malitiam vitiorum, iis tamen non abstinet, sed eo libentius peccat, quo magis invitus debebat, quoniam perspectum habeat ingenium criminum, ei utique optimo jure gravior poena incumbit: praecipue si ad haec ejus auctoritatis est, ut exemplo ipsius ducantur alii. Hoc genere vereor, ne sint plerique magistrorum, qui scriptis vernilioribus ideo infesti sunt, quoniam tam prolixum usum habent malorum rerum, ut summa earum dulcedine afficiantur, eamque porro ipsam etiam invident aliis. Quo plerumque ordine peccant, qui ita sese vitiis ingurgitarunt, ut retro pedem ferre non possint. Generosa vero & candida mens, neque ullius obstinationis in humanitatis erroribus vel conscientia sibi, vel imperium umquam passura, nequaquam eo admittet veterum libidinum recensiones, atque historias, ut ad earum exempla peccare velit ipsa, sed tenore perpetuum bonitatis, & generositatis suae secum servans, ideo & malorum hominum scripta legere non fastidit, ut quanta etiam in eruditis pectoribus vitia regnent, perspicere valeat; neque satis esse disciplinis mentem instruere, sed usu ipso etiam servandam virtutis legem, neque dissolutam vitam bonis praeceptis vivendam; neque

praecepta minus consistere in vitiorum fuga, quam virtutum obsequio, gnara, ideoque ad nil sese foedum inclinans, omnia sese inferiora censens, quae constantiam captae virtutis convellere audeant.

Hanc ipsam autem, ut ad institutae orationis finem veniamus, mentis excelsum, ignara veritatis coelitus manifestandae, eruditorum priscorum sapientia etiam in contemptu omnium mortalium, & quidem non immerito, collocavit. Omnia enim ad finem eundem festinare videns: gloriam, ambitionem, opes, potentiam, voluptates, poenitentiam, curas aerumnasque in vita perperuas sequi: his deditos, omnibus momentis pendere; nullo non tempore agi, & ferri à domina instabili eorum bonorum, quae ipsis utenda, ad incertum tempus tradita sint; instat vota, & curas, & libidines omnis vitae contemnere, & pro nullius precii rebus aestimare. Ut vero eandem hanc suam aestimationem pluribus ostenderent, & miseratione generalis illius erroris, docerent velut de plano genus humanum, in quantis versaretur tenebris, libellos composuerunt, quibus, fictis & excogitatis personis, repraesentarent & expingerent velut potentium & fortunatorum in rebus humanis vecordiam, eamque, velut in tabella publice suspensam, omni posteritati ostenderent.

Horum in genere fuisse PETRONIUM, ipsa ipsius mors testatur. Tam enim omnia mortalia contempsit, & pro ridiculis vanisque habuit, ut in ipsa etiam mortis vicinia jocaretur & cantillaret, velut in theatro, ludis spectandis exstructo, haecenus moratus, jam vero memoria ludicarum rerum haerente adhuc, cantillans, & animum praeteritis fabulis reminiscendis oblectans. Et haec quidem cum summa sit sapientiae humanae, neque altius ejus curae unquam subierint, quis nos jubebit solam eorum hominum auctoritatem potius sequi, qui scripta tanti viri aboleri cupiunt, quam rationem ipsam, quae utique nemini non persuadebit; alio omnino honore dignum esse hominem, tam bene de posteris mereri cupientem, ut ipso etiam vitae suae periculo non dubitaret evulgare, facillimi & libidinosisimi omnium mortalium Neronis flagitia: ut nimirum in suavi ipsius & eloquentia admirabili scriptione, velut in speculo, cernere potuerit aetas sequens, quousque bacchari valeat malitia humanae naturae, ubi in fumo rerum fastigio fuerit aliquando collocata. Nos vero tanto intervallo abest, ut tam preciosum scriptum legere possimus integrum, ut vix centesimam ejus partem ad nos pervenisse, conjectura possimus adsequi: hanc vero ipsam etiam aboleri velle, cui tot barbara secula pepercerunt, quae furialis, rogo, futura sit

sit barbariae immanitas? Praecipue tantillo isti fragmento, cum tot tamque ex mediis vitae negociis hautae insint sententiae, tam suavia dicta, tam venusta, tam gravia etiam & concinnae venustatis carmina, ut cum nobilissimis omnis aetatis ingeniis contendere hunc scriptorem merito omnes fateantur. Immenso sit materies, si diducere singula velim. Neque ego alium ordinem totius commentationis fuisse existimo, quam ut recensita aliqua historia, ejus fuerit utilitas quopiam epigrammate, aut aliquo carmine, demonstrata. Caetera non patitur nobilitas scripti alio, quam ei rei destinato opere exsequi. Nos vero à discendis multis insigniter bonis, quorundam crasse obscenorum malignitas non deterreat.

PRAEFATIO,

*Quae praefigitur editioni Parisinae,
anni 1677.*

CANDIDO AC BENEVOLO

LECTORI SALUTEM.

Inter omnes, quotquot Satyras scripsere, Lector benevole, vix quemquam lepidius rem aggressum, majorique studio & animi candore pertractasse, quam hunc nostrum Titum Petronium Arbitrum, quidquid etiam ejus hodie superest, serio deprehendo. Hic enim adolescens (quem seipse auctor fingit) fenili instructus prudentia, omnium pererrans cubilia, scholas atque pulpita, forum, curiam, templa, convivantium triclinia, peregrinantium denique navigia atque itinera, speculator sagacissimus, tandem nobis quid ubivis locorum in grandi orbis theatro observaverit, in quas personas & exempla inciderit, ea ingenii amoenitate, fide & infucata verborum simplicitate refert, ut in ipsummet, ceu primarium partium in hac fabula actorem, omnis redundet invidia, confessum nimirum qualis ex mundi contagione evaserit, quidque pertulerit. Qui cum sit principalis scopus hujus operis, ut ut à paucis observatus, quin potius aureum hoc scriptum pro nescio quo purgamento, ipseque auctor pro malefano Epicureo, ex cujus ore & calamo nil nisi obscena & turbida fluere, magno errore à praecipuis quibusdam viris habitus, age hic prima statio esto. Deinceps visari, an quid certi indagari possit de aetate, qua hic noster Petronius vixerit; & qua ratione sit cum fructu legendus.

Certum est auctorem nostrum esse Petronium Arbitrum, solum de praenomine, Titusne an Cajus, & aetate variant. Lil. Gregorius Gyrardus Ferrariensis de Petronii vita: Ab Eudemone & Libanio non longe aberat Petronius, Arbitr dictus, & Massiliensis à plerisque existimatus. Quo tempore vixerit, quodve institutum vitae sectatus fuerit, haud sane compertum: in declamationibus tamen versatum, ex iis, quae extant, elicimus. Litteratores quidam eum ante Quintilianum floruisse suspicantur, sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, quod ab eo versus sumpserit, suisque inferuerit, ut illud,

Primus in orbe Deos fecit timor.

Non alium quam Petronium Arbitrum significari putarim illis Apollinaris hendecasyllabis.

Et te Massiliensem per hortos

Sacri stipitis Arbitr colonum,

Hellespontiaco parem Priapo.

Quidam C. Plinii codices, ut & Plutarchus in lib. de disc. amic. & adulat. Titum vocant: sic in lib. xxxvii. Nat. hist. scriptum est: Titus Petronius Consularis moriturus invidia Neronis Principis, ut mensam ejus exberedaret, trullam murbinam CCC. HS. emptam fregit. Petronius alius, cujus Tacitus meminit libris xiv. & xv. est Petronius Turpillianus. Sic enim apud ipsum legendum est lib. xv. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non sub Nerone, sed sub Galba periisse, certum est ex lib. i. Hist. Petroniorum familia equestris fuit, meminitque Plinius lib. vi. P. Petronii equestris ordinis & Praefecti Augustalis sub Augusto ipso. Ex qua etiam familia fuisse verisimile est Petronios, quorum Gennadius Presbyter Massiliensis honorifice meminit in libro de Viris illustribus: sed & Flavius, Sabinus, Probus, Maximus, Primum, aliosque, quorum non apud scriptores modo, sed in ipsis lapidibus monumenta restant: itemque illum, qui jussu Caracallae ante templum Divi Pii occisus à Spartiano traditur. Sed & jureconsultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii epistolae plures. Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora praecessisse, ex eo etiam intelligitur, quod ejus Terentianus (is est, quem suo tempore Siennen rexisse Martialis testatur.) Is igitur, quisquis tandem fuit, Petronii sic meminit, cum de dimetro Jambico claudo agit:

Horatium videmus

Versus tenoris hujus

Nusquam locasse jugos.

At Arbitr disertus

Libris suis frequentat.

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Episcopus Narbone:

(T t 3)

Et

Et te Massiliensium per hortos.

Ubi illi *Massiliensium horti* (ut hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam significare videntur, quam mores, qui ex Plautino proverbio, & Athenaei historia notati sunt. In veteri libro Desloratorum, qui fuit Joannis Biturigum Ducis, non usque adeo vetusto, Petronii frustra hanc inscriptionem habent: *Petronii Arbitri Afranii Satyrici*, quod probare non possum. Nam ut, quae de Afranio Quintilianus scribit, inquinasse eum argumenta foedis puerorum amoribus, mores suos fastum, de hoc quoque Petronio dici posse videantur, longe tamen alium ab Afranio fuisse certum est.

Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meritoque de ejus aetate dubitavit Lipsius, & Petronium qui fuit *aequalis Neronis*, cum Petronio Satyricorum auctore confundere timuit: cum animadverteret à Cornelio Tacito in lib. xvi. Annalium relata de Petronio, haudquaquam Petronio Satyrici scriptori majore ex parte convenire. Certe ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est *Cajus Petronius*, aut ut Plinius & Plutarchus vocant, *Titus Petronius*, & inter paucos familiarium Neroni assumptus est *elegantiae arbiter*, quod doctos viros in errorem induxit, sed *Arbitri* nomen non tulit: posterior seu Satyricorum auctor, propriis nominibus appellatus est *Petronius Arbitr*, quemadmodum à Fulgentio in lib. ii. & iii. Mythologiae vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Arbitri* nomine à Terentiano Mauro, à Diomede, à Servio Honorato, à Macrobio Theodosio, à Mario Victorino, ab Hieronymo, & à Sidonio aliisque laudatur.

Praeterea Cajus Petronius, si qua Tacito fides, Proconsul Bithyniae, & mox Consul extraordinarius fuit, inter paucos Neroni Aug. familiarissimus: magnas opes, magnam familiam habuit: homo ignavus & deses, & otio & mollitiis fluens, erudito luxu ac scientia voluntatum acceptissimus vitioso principi. Ac Petronium Arbitrum cum multi laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores: nemo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo divitem, nemo amicum imperatoris Neronis fuisse, aut jussu ejus periisse, memoriae prodidit. Bibliotheca quidem Vaticana quaedam Petroniana in codice scripta servat, & his Julii cujusdam epigramma praefixum, in quo Petronius *diri Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse* fertur. Sed hoc hexastichon ut inculturn est, corruptum, ac recens, ita nullius apud doctos in historia auctoritatis.

Denique Cajus Petronius paulo ante mortem coactam flagitia Principis, sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cujusque stupri, perscripsit, atque obsignata misit Neroni: ut Corne-

lius Tacitus in lib. xvi. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune. Caji Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri Satyra grandis atque verbosa, vel justum potius opus extitit: Libellus Caji Petronii pro codicillis haberi poterat, & noctes ac stupra domini Neronis, & in eum coetum admisorum atque ad omnem libidinem adscitorum exoletorum feminarumque nomina, quid quisque ibi novissime fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil, omnia vera. Contra Petronius Arbitr M. Varonem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosa oratione variis carminibus mista, sub falsis nominibus, tanquam sub persona, mores hominum notavit, ac vera aetatis suae vitia carpsit, modo eloquentiam, picturam, Dialecticam, & defecisse queritur: modo Trojae Halosim versibus jambicis describit: navigantium etiam rixas, naufragium, fabellamque de matrona Ephesina narrat: interdum regulas carminis exponit. Sequuntur versus de bello Civili fere 300. & elusi captores. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caji Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum & desidiae humanae reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam: is plane nec in literis nec in ulla alia re quidquam videt aut judicat.

Janus Doufa, ut Petri Pithoei conjecturam de aetate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut paroemias, videlicet. *Non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex aequo usurpari: aliam item gnomen, *primus in orbe Deos fecit timor*, Statio in libro iii. Thebaïdos cum Petronio communem: ex quibus tamen sententia primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Planciades Fulgentius in libro i. Mythologiae (vere, an falso nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis Aug. aequalem, & Statio atque Martiale vetustiore fuisse, amboque haec hemistichia Petronio potius, quam Petronium amboque debere? Nonne Placidius Lutatius putat & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion supra laudatum de origine superstitionis à Papinio Statio accepisse? Idem plane dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemistichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio; hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio uti facere oportebat, sed eidem Petronio asseruit, propterea quod utrique haec apud Petronium legerant & legisse meminerant; apud Statium & Martialem aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec multum

multum curabant, an ab aliis scriptoribus prius quam à Petronio falsis uterentur. Quare facile & libenter accedo Henrici Valerii fratris mei sententiae, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentior, ac natione Gallum fuisse, atque in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis haecenus examinatis intellectisque, in carmine XIII. quod interbitur Narbo.

Et te Massiliensium per hortos

Graii cespitis Arbitr colorem

Hellaspontico parem Priapo.

Ita enim emendandum versus medium frater existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbitr colorem;

Nec dubitat in priscis Sidonii codicibus scriptum fuisse *Graii cespitis* seu *Graii cespitis*: quod cum non intelligeretur à legentibus in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quae vulgata lectio haud dubie vitiosa est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius (simulachra enim Priapi custodis hortorum ad eorum ostia collocari consueverant) Priapi in hortis Massiliensium positi *colorem* Petronium Arbitrum vocaturus non fuit, sed cultorem, &c.

Hic virum doctissimum Petrum Pithoeum admodum miror, qui sibi *videri* ait, à Sidonio tribus versibus supra laudatis non tam *Arbitri patriam quam mores designari*, Massiliensium moribus *Plautino proverbio & Athenaei historiae notatis* simillimos. Quasi horti Massiliensium mores eorum corruptos, atque degeneres indicare potius apud Sidonium valeant aut debeant, quam Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus vacantis, ac in hortis otiantis, &c. Praeterea Petronii stilus non Romae natus, sed Transalpinum hominem sapit. Quando igitur Petronius Arbitr floruit? quaeret aliquis. Equidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quam (ut frater meus arbitrat) Gallieni Augusti aequalem fuisse: cum quod elegantia Petronii in aetatem Gallieni, hoc est, in senectutem Imperii Romani, ac velut in faecem linguae Latinae cadere mihi non videtur. Petronium paulo ante Constantini Augusti tempora, certe longa infra Severum colloco. Hoc mihi persuadet altissimum de illo silentium in scriptis vetustiorum auctorum, Quintiliani, Suetonii, Plinii, Prisciano demum, Diomedii, Victorino & S. Hieronymo memoratus. Nec spernendum testimonium ipsius auctoris *pidurae ne vestigium quidem reliquum esse* dolentis, cui ego crimini seculo Neronis nul-

lum omnino locum reperio, cum ad usque Commodi principatum statuas egregio artificio perfectas adhuc extare in Urbe audiam. Optassem similiter, qui Pithoeum secuti, pro sua sententia causas adduxisse, nec solam nominis umbram hic nobis reliquisse. Mihi quidem quae D. Valesius de stilo tangit, vix, quae D. Stilius affert, praesertim de pictura, cum Arbitr idem de eloquentia atque poësi asserat, plane tanti non videntur, ut à communi recedam, quin potius pro hac confirmanda facere videntur verba haec, *Ecce belli civilis ingens opus, & In Asiam cum à quaestore stipendio essem reductus. Zeuxidos manus vidi nondum vetustatis injuria victas. Inaudito more pueri pedes recumbentium unxerunt.* Quae si expendantur, ad antiquitatem auctoris spectant: hoc solum dico me in toto Satyrico, quantum hodie quidem ejus extat, nihil tale invenire, quod Neronem & ipsius noctes prodant. Ajunt Neronem sub nomine Trimalchionis tegi: sed Trimalchio ab Arbitro mitis, senex, calvus, deformis, servus quondam, ex Asia oriundus, qui domino tot annos ad delicias fuerit, mercator deinde & conjux Fortunatae, ambubaiae, quam de maestra sustulit, inducitur; qui, quae so haec naturae, actati, statui, & uxoris (Poppaeae, ac priori) Neronis congruunt? Noctem quidem seu nocturnam delectationem habemus in Satyrico unam, sed cui non praesuit Nero, si Nero est Trimalchio, nec nocturnus grassator noctem ambiit, sed Quartilla juvenes Encolpium & Aescylton in stabulo ultro accessit. Haec rursus ab ingenio & ratione agendi Neronis longissime absunt.

Accedo nunc ad alterum membrum, *Qua ratione Arbitr cum fructu legendus.* Ubi praeprius eximendus scrupulus, qui multos torfit, multos eo redegit, ut in sola amoenitate, hunc auctoremvolvendo, acquiescerent: nimirum Petronium opinatos sectae addictum fuisse Epicureae, negasse cum Epicuro providentiam Dei, immortalitatem animae, tum finem, tum summum bonum hominis in voluptate, quae sensu percipitur, collocasse, adducentes pro sua sententia verba Satyrici atque fragmenti.

Primus in orbe Deos fecit timor.

Ergo vivamus dum licet esse bene.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte

Fussit, &c.

Nolo me ego hic immittere, quae vera Epicuri fuerit mens, inprimis de voluptate, cum legam apud Laërtium in ejus vita circa finem haec: *Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ἀχάριστον Θεοῖς τὴν πόσιν, τὰ δὲ τῶν μόνων, ὅτι ἀλλὰ χοιρίδια, οἷον βοοῦν.* Epicurus autem solam ait virtutem à voluptate separari non posse; reliqua vero separari, ut mortalia,

lia. Et paulo post: 'Οὐκ ἔστιν ἡδέως εἶν' ἀνδρὶ ἔ
φρονίμως καὶ καλῶς. Non licet jucunde, nisi pru-
denter atque honeste vivere. Breviter solum re-
pono, ad primum, ceu fulcrum reliquorum, al-
legatum nimirum contra providentiam epigram-
ma: *Primus in orbe Deos*, &c. Potius perlecto
toto carmine Arbitrum dicendum, superstitionem
& multitudinem deorum pro acumine in-
genii sui exagitare, quam superos negare re-
rum humanarum curam gerere: suadet id ulti-
mus versus:

Jam sibi quisque deos avido certamine fecit.

Mirreque consonant haec verba. *Nostri regio
tam praesentibus plena est numinibus, ut facilius
possis deum quam hominem invenire.* Ecce duos au-
reos pono, unde possitis & deos & anseres emere.
Contra immortalitatem animae nihil objicienti-
bus Satyricon suppeditat. trahunt huc verba
Taciti: *Audiebatque (moriturus) referentes, ni-
hil de immortalitate animae & sapientium placitis,
sed laeta carmina & faciles versus.* Qui nihil
aliud probant, quam quid Petronius (sive ille
nostri operis auctor, sive alius) tunc egerit,
non quid revera fenerit de voluptate: O mise-
randam jucunditatem, quae tot amaritudines &
perpetuas poenas, easque in dies faeviores,
secum trahit! jam juvenutus ludens loris caedi-
tur, jam amasium inquirens dispoliatur, eun-
dem infelicissimum praedicat, ipse ad suspendii
necessitatem redigitur, Tryphaenam suam da-
mnatam mulierem, & in toto navigio solum
verberandam clara liberaque voce pronuntiat,
hoccine voluptatis praemium, Epicurei summi
boni, in quo ii vivere & mori cupiant? Vix
mihi persuadeo, ullum tam dementem inter
mortales unquam extitisse, qui in momentanea
corporis voluptate finem hominis collocarit. In
talibus igitur auctoris fictio agnoscenda, cum
sub scemate hic omnia agantur, Epos si exci-
pias belli civilis, Halosin Trojae, & si quae
hujusmodi, ac sententiosa per totum scriptum
sparsa, quae quo spectent, continuo liquet, in
aliis mimum componit: nunc ex persona ficto
semper gaudens nomine, nunc ex utroque, ut
quo collineet, saltem in circumstantiis, non
perinde obvium sit. Laudat quoque Epicurum
somnia condemnantem, non ceu magistrum &
ex animi sui sententia, sed argumento infer-
viens, quemadmodum saepissime etiam Seneca
eundem Epicurum pro suis placitis stabiliendis
adducit, cui tamen de caetero non adhaesit.
Ut vero uno quasi istu cadat Epicureismi ob-
jectio, & lector ab hac frivola opinione minime
praeoccupetur, ecce verba Satyrici nostri pro
Deorum providentia. *Ni Deus quidam humana-
rum rerum arbitri pendenti excussisset indicium.*
*Deos immortales curam humanarum rerum agere,
puto intellexisti.*

*Rerum humanarum divinarumque potestas
Fors cui nulla placet nimium secura potestas,
Quare age fors, muta pacatum in proelia vultum,
Romanisque cie, ac nostris da funera regnis.*

Haec Pluto, seu Dis pater, de castiganda luxu-
ria Romanorum ad Fortunam, quam Epicurus
plane non admittit: ut vel ex hoc uno appa-
reat, Arbitrum ab Epicuri dogmate alienissimum
fuisse. Caesar ad Jovem.

*Juppiter omnipotens, & tu Saturnia tellus
Armis laeta meis ----- Testor -----
Haec ubi personuit de coelo Delphicus ales
Omnia laeta dedit, &c.*

Pro immortalitate animae Fortuna ad Ditem,
*Pande age terrarum sitientia regna tuarum,
Atque animas arcesse novas: vix navita Por-
thmeus*

*Sufficiet simulacra virum traducere cymba,
Classe opus est.*

Pro fine & summa hominis felicitate in actione
consistere virtutes, invicto argumento ex con-
trario sensu, ex ore ipsius Encolpii, (qui ibi
Polyaenos audit) seu auctoris: *Dii, deaeque,
quam male est extra legem viventibus! quidquid
meruerunt, semper expectant; ut fileam haec: O
maxima rerum pietas, &c.*

Habes, mi Lector, metam operis & cynosu-
ram lectionis. Superest modo, ut paucis evol-
vam, quid caetera praeter principalem hunc
scopum in Satyrico tractetur, occasione nempe
personarum & locorum, in quae Encolpius in-
cidit. Primum itaque in hisce fragmentis (nam
maximam partem desideramus) enormem mo-
rum proluviem severus Arbitri noster proscri-
pturus, quomodo de eo loquitur Puteanus loco
paulo ante allegato, in bonarum artium pro-
fessores, ipsosque adeo parentes ob pravam
educationem, & institutionem invehitur. Mox
procuratorum forensium & advocatorum calu-
mnias, judicumque justitiam taxat. Tum in sa-
cerdotum infandas libidines atque hypocrisin
invectus, transitum ad luxum convivorum fa-
cit, quem sub Trimalchionis nomine ac lautitiis
prolixe perstringit. Hinc de scelerata pae-
dagogorum nequitia & philosophorum hypocri-
si parentes atque amicos serio monet: accusat
literatorum, & artificum socordiam: reprehendit
publicarum balnearum turpitudinem. Post-
modum maritorum & negotiatorum quorundam
sive fortunam, sive ingenium tangens, acerrime
in levitatem seminarum animadvertit, quam
facile adament, & peregrinos quidem juvenes
ultra ambiant. Porro in imposturas ac fraudes
exulum & natale solum vertentium, quibus hos-
pites suos & creditores, dum amplos alibi cen-
sus jactitant, circumscribunt, stylium excavit.
Insaniam denique testatorum & captatorum,
nefariis conditionibus sibi invicem insidiantium,

notat. Et haec tantum reliqua sunt hujus Satyrici capita : caetera injuria temporum nobis invidit. Hicque quod interpretes monent, meminisse juvabit, Epist. ad Rom. cap. 1. & 13. tum ad Galat. cap. 5. & Epist. 1. ad Cor. cap. 6. quibus locis Apostolus de flagitiis Romanorum & Graecorum agit, non melius, quam perfecto hoc Satyrico, intelligi posse.

Superest, ut quid hac in editioe praestitum edisseram: Satyricon damus vetus, simul & fragmentum ejusdem. Deinde P. Petronii Rhetoris declamationem & Petronii Grammatici fragmenta adjungimus. Postea plerumque tum Petronii nomine insignitorum, tum aliorum, quos recensere labor foret inutilis ac plane frustraneus, subicimus Epigrammata, & Sulpiciae Satyricon carmen. Joannis Bourdelotii notas criticas, quae ad Petronii Satyricon intelligendum maximae erunt utilitati, ac pariter ipsiusmet Petronii glossarium (quo nil lucidius aptissimum ad verba Latino sermoni penitus ignota, graecumque potius redolentia, quod non mediocre afferet commodum, explananda per scrutandaque: omissis denique variorum interpretum commentariis, transvolamus ad Priapeia seu diversorum poetarum in Priapum lus, cui succedunt veterum poetarum Errones Venerei, Pervigilium Veneris, Floridi de Qualitate vitae, Epigramma Valerii Aeditui, Ausonii Cento nuptialis, Cupido cruci affixus, ejusdem Rosae, Priapismus cum Ecloga Tobiae Gutherleth. Haec satis sint. & priusquam te, mi Lector, deferam, unum moneo, nimirum supplenda suppleas benignus, omniaque legitime ac honesto sine legas. Quibus sic indicatis, vale, & studiis nostris fave.

P R A E F A T I O ,

Quam sub Typographi nomine praemiserunt Traguriensi fragmento, qui id primum Patavii edidit.

Marinus Statileus Traguriensis, vir diligens, & eruditus, cum olim post absolutum jurisprudentiae studium, Patavio reversus in patriam, offendisset in Bibliotheca Nicolai Cippici, amici omnibus officiis conjuncti sibi, antiquum volumen, in eoque, una cum carminibus Horatii vulgaris exempli, Satyricon Petronii Arbitri, in quo praeter ea, quae de operis hujus auctore circumferuntur, plurima notasset nova, neque in impressis legi solita: deliberare apud se coepit de scripto publicae literatorum delectationi non invidendo, cum praeter antiquitatem codicis, ad pretium inventi confer-

re plurimum videretur, quod liber Hecitori quondam Cippico possessus putabatur, hujus Nicolai abavo, viro longe doctissimo, magnaeque inter suos auctoritatis, & famae, quemque tradunt literis & optimarum artium gloria proximum floruisse *Coriolano Cippico*, confobрино suo scriptori elegantis historiae de bello Asiatico, quod Veneti cum Mahomete Secundo Turcarum Principe gessere Petri Mocenici ductu; cujus quidem scriptoris honorifica mentio extat apud Palladium Fuscum in opusculo de situ orae Illyrici, & apud M. Ant. Sabellicum de antiquae linguae reparatione: cumque idcirco satis causae habere se crederet, ne, quod invenerat contemnendum putaret, cum doctioribus quibusque suum consilium, primo in patria, deinde Venetiis, ac Batavii communicavit; sed inprimis cum *Johanne Rhodio*, profundae eruditionis, & solidi judicii viro. Et quia res visa omnibus est magni inprimis momenti, propter singulare auctoris de puritate & elegantia linguae Latinae meritum, cujus germanum hunc partum ut crederet, multis atque indubiis argumentis adducebatur: destinavit commodiori meditationi curam vulgandi scripti, & castigationibus illustrandi; sed quoniam suum propositum aliis occupationibus distentus exequi differebat, cruciabatque ea mora multorum doctorum hominum commotos expectatione animos, Venetus ad Summum Pontificem Orator suum ei rei studium, auctoritatemque commodavit. Quamvis enim gravissimis urgeatur negotiis, intentaque & assidua mentis agatione opus habeat, & ut suo amplissimo muneri, ea, quam omnes in eo admirantur, prudentia, consilio, dexterritate respondeat, studia tamen optimarum artium pulcherrimum sapienti viro molestis a curis laxamentum existimat: utque est amantissimus literarum, reique literariae promovendae maxime cupidus, egit cum Statileo vehementer, ut saltem exemplum ejus partis libri, qua Petronius hic Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad se mitteret, quod non tarde, nec operose obtinuit. Itaque tanti legati beneficio doctissimi cujusque in urbe censurae subiectus liber, opinionem sui, quam e Dalmatia, Venetiisque ac Patavio attulerat, facile retinere est visus. Primo, quia antiquitas scripturae ducentorum amplius annorum, quam illi nemo, non tribuit, omni illum suspitione suppositionis liberat, quod eo seculo non adhuc adeo subtiliter sapenter sermonis Romani lautitiae, ut hujus auctoris non alia re, quam elegantia, commendati, famam anxie ac laboriose astruere voluerint lucubrationibus suis eruditi viri: Deinde, quod lacunae pleraeque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per haec scripta explentur, &

complanantur, & sicubi in ipsis lacunis verba aliqua pauca, nec integrae sententiae extant, hoc supplemento suis locis aptata, & suo sensui restituta leguntur, idemque accidit de narratione casus infelicitis illius vasorum artificis quam à Johanne Sarisberienfi accepimus Petronianam esse: cujusmodi etiam est eodem auctore porcus Trimalcionis aliis animalibus, atque escis, gravidus qui in hoc fragmento lepidissime describitur. Accedit res omnium gravissima, stilus non abhorrens à Petronii caractere: Verum quia hoc ipsum nequaquam perpetuum est, nec paucae dictiones occurrunt insolentes Romanis auribus, ac sententiae etiam quaedam non usquequaque Petroniani saporis, non nemo est qui dubitat, ne id accidat scripturae vitio non ex omni parte germanae: aliis librariorum culpa esse videtur, qui exscribendo alia ex aliis exemplaria errores erroribus accumularint, notatasque fortasse in margine librorum inventas auctoris verbis immiscuerint. Nobis rem in medio ponere consilium est, & iudicio legentium integram relinquere. Itaque fragmentum ipsum Statilei, ejus inventoris, manu diligenter à suo veteri exemplari descriptum, nudum, & quale ab eodem impetratum accepimus, correctis dumtaxat nonnullis gravioribus orthographiae mendis, publici juris facere decrevimus; quo materia praebeatur decoris ingeniis, & hujusmodi linguae Latinae munditiarum intelligentibus, in hoc se pulvere exercendi, scriptoremque omnium lepidissimum hac etiam sui parte à temporis injuriis vindicandi. Accipe igitur, humanissime Lector, hunc nostrum, qualiscunque est, laborem, & conatum promovendi pro virili parte Latinas literas boni consule; operisque elegantissimi integritati, quantum licuit, consultum esse pro tuo erga bonas artes studio gratulare.

Serenissimo Principi

LUDOVICO BORBONIO,
PRINCIPI CONDAEO, &c.

Serenissime Princeps,

Cum fragmentum Petronii Arbitri superioribus annis apud Fragurium Dalmatiae civitatem repertum acceptaque Patavii publica luce Parisios advectum studia doctorum virorum in partes non leviter distraxisset, aliis illud scriptum pro legitimo & genuino sui auctoris foetu agnoscentibus, aliis adulterinum & supposititium quovis pignore esse certantibus; accidit illi perhonorifice, ut nequaquam indigna res

videretur, quae tuum, Princeps Serenissime, aspectum subiret, tuumque iudicium experiretur. Summa namque humanitate (ut rumor est) codicem Patavio allatum in tuam Bibliothecam admisisti, & ad gravissimarum curarum, quae coelestem mentem tuam assidue intentam & exercitam habent, laxamentum, lectionem & cognitionem ejus adhibere non semel dignatus es. Ne autem temere de illius statu pronuntiares, viros doctrina & eruditione praestantes in consilium advocasti, qui propositis in utramque partem rationibus & argumentis hanc literariam causam coram te diligenter ac serio disceptarent. Huic ego rumori, summo cum plausu atque approbatione doctissimi cujusque excepto, quin idem haberem, minime, Princeps Serenissime, dubitavi Veniebat enim in mentem divini ingenii tui nobilitas, cujus immenso captu non solum administrandae Reip. & rei militaris exercendae, & copiarum ducendarum rationes, quas Viris tui fastigii convenientes etiam vulgus putat, sed etiam haec amoeniora Musarum studia complecteris, & inter caeteras regias artes recensendas existimas. Nec injuria; earum namque beneficium est, ne animus humanus, ferendo seriarum cogitationum continenter oneri impar, ad otia ignava respiciat, sed consultius ad vires reficiendas in curarum varietate, quam in supino torpore, momentum positum esse ducat. Cum autem ea disceptatio manca quodammodo videri possit ob nondum inspectum à viris doctis codicem manuscriptum, quo fragmentum continebatur, à quo praecipue petendae erant necessariae ad instruendum iudicium conjecturae, nec multum temporis intercessisset, ut is codex adnitentibus summis viris Antonio Grimano, Veneto ad Pont. Max. Legato, & Antonio Priolo, Dalmatiae Praefecto, Romam mitteretur, & publice visendus & examinandus proponeretur, essentque mihi sub praelo omnes hujus auctoris reliquiae, cum notis & commentariis paulo, quam alias editae, instructiores, ornatioresque: mearum partium esse putavi, codicem ipsum Tragurio allatum, sicut est mendosum & a veterum librariorum imperitia male multatum meis typis publice legendum proponere, unaque novam Marini Statilii, ejus domini, Apologiam, quo haberent literarum studiosi collectum in unum veluti corpus totum hujus causae conspectum; & quid cuique de ea pronuntiandum esset, facilius apud se quisque statuere posset. Et quoniam te, Serenissime Princeps, arbitro & quasi consilii praeside quaestio haec verbis exerceri coepta est, absurdum prorsus & à iudiciorum consuetudine alienum fuerit, si eundem te caeterae quoque ejusdem iudicii partes, quae scripto consignatae sunt, disceptato-

rem non haberent. Prodit itaque liber tuo potissimum inscriptus nomine, tuaeque summae dignitatis splendore conspicuus, quo illum frui & in luce fulgentissima literarum gloriosum incedere, quae tua humanitas est, & in literas & bonas artes studium, facile patiere Serenissimo Princeps, minime detrectaturum fortunam, quam huic causae gravissimus iudicii tui calculus esse volet.

Serenissimae tuae celsitudinis devotissimus

J. BLAEU.

D. D. GULIELMO ET PETRO
FRATRIBUS BLAEU

JOANNES LUCIUS

Salutem.

Cum praeteritis hisce annis allatum esset in Urbem fragmentum T. Petronii Arbitri, integram coenae Trimalchionis fabulam continens, quae trunca, & mutila haecenus legebatur, exscriptum à vetusto codice Traguriensi Bibliothecae Cippicorum, in quo plurima alia Petroniani Satyrici cum jam editis congruentia descripta sunt: cumque res visa esset eruditorum oculis, & cognitione non indigna, exemplum ejus ad vos, viri Clarissimi, ut perveniret efficere conatus sum, quorum opera publicam lucem acciperet; sed intervenit casus, ut alio, quam quo erat destinatus, literarum mearum fasciculus abiret, qui tamen post varios errores incidit commodum in manus (ut audio) Viri summae dignitatis, summaeque doctrinae apud Parisios, ejusque cura doctorum hominum iudiciis commissa est: nata extemplo nobilis inter ejus lectores controversia, germanusne parentis, quem praeferebat, factus, an spurius & supposititius videretur. Et quando codex antiquus, quem dixi, nusquam comparebat, nullique satis idonei testes proferebantur, qui scripturam vidissent, deque ea judicare possent, si qui ejus causae favēbant (quos quidem plurimos, & fere doctissimum quemque fuisse accepi) non nisi cunctanter & timide tanta de re pronunciarē visi sunt. Quamvis autem ipse hunc codicem, cum essem Tragurii, saepe inspexissem, ac perlegissem, & cum exemplo typis vestris impresso, quod apud me est, contulissem, & utriusque locos, tum congruentes, tum discrepantes in margine ejusdem editi adnotassem, vobisque, dum in Urbe eratis, ostendissem, aetatemque manuscripti saltem ducentorum an-

norum productionem esse indicassem: tamen testimonium hac de re meum, nec apud me ipsum tanti feci, nec in aliorum animis tanto in pretio futurum judicavi, ut prolato ipso codice, & in loco celebri palam inspecto, ad fidem ejus antiquitatis asserendam opus non esset. Eoque magis, quod idem fragmentum Patavii interim editum est, nequaquam satis accurate, & dimissa passim ejus exemplaria & studia & stilum hominum eruditorum excivere in utramque controversiae partem prolixè disputandi. Itaque & ipse, quantum in me fuit, & plerique alii, quibus absterfa à provinciae nostrae nomine hac tam foeda macula opus erat, summa ope contendimus, ne Marinus Statilius, codicis possessor, in suo proposito hujus scripti occulte habendi perseveraret, sed Romae conspici, & judicari pateretur: donec summorum virorum interventu Antonii Priuli, Dalmatiae Praefidis, & Antonii Grimani, Veneti apud Urbem Legati, confecta res est, eoque facultas summa fuit codicis per otium legendi, & pertractandi; agnitaque est ab amicis meis in hoc codice cum Amstelodamensi, quam dixi, collatio; & sicubi ab illo discrepabat, aut cum illo congruebat adnotatio ductis lineis, & apposis numeris paginarum designata, simul autem totum scriptum describi commodè potuit: quod quidem ut fieret, curatum diligenter est, summo adhibito studio, ut editio ejus prodire posset quam fidelissima, una cum adnotationibus marginalibus eadem manu, qua contextus exaratus est, appositis (aliae vero quae recentiores visae sunt consulto omissae fuerunt) Item cum suis mendis quantumvis enormibus, & manifestis: nam non solum corruptae plurimae voces, sed etiam peccata orthographiae in diphthongis tum omittendis, tum perperam collocandis, in litteris majusculis non adhibendis, in negligendis interpunctionibus, & si quae alia vitiosa scripturam faciunt, intacta relicta sunt. Quae quidem in re diversum consilium meum fuit ab editoris Patavini diligentia, quae nequaquam (ut mea fert opinio) satis opportune, & sine dubio multo quam opus erat remissius, in adornanda ejus correctione versata est. Hoc itaque exemplum ut quam exactissime typis vestris expressum appareat, magni interest proposito hujus editionis, & rationibus causae à Statilio susceptae: cujus defensionem ad vos mitto una cum hoc exemplo imprimendam. Eruditis autem doctorum virorum laboribus, si quis hac de re scribere praeterea volet, alia editione opus erit, vel si placet hac ipsa uti poterit: Ita tamen, ut quae quis de suo his descriptionibus adjicienda putaverit, omnino separatim adjiciat, quo ipsae integrae & propria cum specie visendae, & judicandae legentium oculis subiciantur.

Romae die 14. Novemb. an. Domini MDCLXVII.

(V v 2)

J O.

JO. CAJI TILEBOMENI

DE TRAGURIENSI FRAGMENTO

PETRONII

Judicium ad Typographum.

Di boni! vir amicissime, quam delinitum is apte, quam bene permulsum animos eorum, quibus adhuc cordi sunt Romanae Musae venustiores; tersa de more, quam paras, editione novorum veterum quantivis pretii, Fragmentorum Petronii, quae Tragurii reperta sunt, nuper in rara & ad invidiam usque felici librorum inibi puellestile Cippicorum illustrum. Quid enim felicem non appellem illam, quae talem, ut ita dicam, aspergit aquam indies deficientibus ac sensim pereuntibus literis amoenioribus? unde vires ipsae nonnullas valeant resumere? Nec poteras certe, Vir optime, quidquam jucundius, vel gratius adornare sapientibus ac patricii gustus hominibus, quam reticentia sepultam huc usque secretioris historiae portiunculam illam, in apricum proferre: & spurcae Neronis aulae flagitia, quae, sub exoletorum foeminarumque personis, perurbane in scenam traduxit ac una perstrinxit Petronius, omnium oculis & odio subicere. Ubi subit abominari maxime facinus indignum prorsus illorum hominum, qui desideratissimi jure merito Satirici Caji Petronii, Arbitri inquam illius sui nequitiarum Principis, integrum corpus celant ac posteris invident. Macte igitur hac nova virtute, Vir ornatissime, perge tuis alacriter typis beare hanc ipsam, quam per amicos illustres faustis avibus ex Italia es nactus, mellitissimam partem comoediae hujus (ita vocat hoc opus Policraticus Joannis Sarisberiensis, cui aequae ac Ciceroni Terentius, familiaris fuisse videtur Petronius.) Nec vero, an illa sit perlepidi, ut erat prorsus, ingenii Arbitri nostri genuina proles, ullus dubito: cum id satis superque conficiant & probent, tum constans ac nihil turbata narrationis series ejusce literariae auctoris, cujus interventu, cupientissimo sane, vulgatorum jampridem Petronii fragmentorum hiatus & lacunas expleri: peregrina, quae irreperant, verba, migrare: contraque propria in eorum locum redire, ac postliminii quasi jure, plane mireris revertere: Tum etiam suavis, ac nulli cum illa communis, nitor & concinnitas orationis: ut alia praeteream argumenta, non minoris addicenda. Sed objiciet quis forte, multa notari in illa, quae vix audiant Latine: multas voces insolitas ac ita obscuras, ut vel ipsi Oedipo negotium facesserent; adeo

ut tam purum, tam nitidum tamque politum scriptorem minus redolant. Cedam equidem: sed ille quoque concedat necesse est, (si quid illi saporis ac solertiae bonis in literis) Petroniani sermonis leporem, gratiam atque venustatem, haec inter micare, & ut stellas inter luna minores, clarius refulgere, ut isthaec proinde aut male nitenti, vel deficienti ἀπογέφυρο, aut amanuensi non satis perito imputari debeant. Neque mehercule haec impudens dico; cum noverim probe, id infortunii genus accidisse huic ipsi Petronio, cum primum Venetiis anno millesimo undequingentesimo, praelo commissum est, atque publicatum Satiricum illius

----- lacerum crudeliter ora,

Ora marisque ambas, populataque tempora rapitis

Auribus, & truncas inhonesto vulnere nares.

Verum enim vero bono politiorum literarum fato, tempore ex illo poene nullus, cui paulo blandius arriserint ipsae Musae, non annisus est ei ferre suppetias ac medicinam facere; imprimisque Hermanus Buschius, inde Johannes Alexander Brassicanus: ac ita deinceps, ordine commentationis cujusque, Joannes Auratus: Henricus Memmius: Alphonsus Delbenius: Claudius Puteanus: Joannes Sambucus, Pannonius ille doctissimus, qui MS. Codicis longe amplioris meliorisque, quam qui tum editi erant, opera, Petronium in multis perfectiorem, & paginis etiam solidis auctiorem reddidit Antverpiae centum abhinc annis minus uno: Joannes Tornaesius, qui suam editionem Lugduni, paulo post instruxit, sane praestabilem: Henricus Stephanus: Petrus Daniel, qui, sub Pierii Aureliani nomine, eruditissimas suas in Petronium notas in vulgus exire, si vixisset, constituerat: Pithoeus uterque: Mamertus Patissinius, qui, praeter varietatem lectionum, quas elegantibus quidem formis, cum ipso Petronio Lutetiae chartis illevis perpulchris anno M. D. LXXVII. Aliam insuper tam magis nitentem, quam esse potest, locupletioremq; authoris illius editionem perfecit ibidem, annos post decem, Joannes Passeratius, cujus exemplar & id sufferum manu propria lectionibus variis notisque innumeris, quin & felicibus conjecturis ditatum ac illustratum asservat Parisiis I. Jacobus Mentelius, Vir Nobilis. Michaël Gaspar Lundorpius, qui ὁμολογούμενα de Petronio praeclara collegit, falso Erhardi nomine alias edita. Germanus Coladonius; Janus Doussa Pater, in quo perfecta semper eruditio certavit cum ingenii pulchritudine: quique inter caetera de Petronio Arbitro, hoc etiam est promeritus, ut insignia duo loca ipsius: alterum de ductili vitro, alterum de coena Trimalcionis, quae sibi

JOHANNI CAPELLANO

*Illustri viro, & Christianissimi Regis
Consiliario,*

JOH. CHRISTOPHORUS
WAGENSEIL

Salutem & observantiam dico.

SI fatendum, quod res est: oritur utique frequenter amicitia ex occulto quodam animi impetu, & intus latente inexplicabili causa. Neque enim alio referre possum summam benevolentiam, qua me hominem peregrinum & ignotum, necdum ullius in studiis nominis, omnium omnino meritorum expertem, atque adeo à nemine commendatum, ubi primum inter cultores tuos admitti poposci, ilico complexus es, quamque mirifico in me studio perpetuo comprobasti. Nempe patuere mihi assidue aedes tuae: licuit è tuis dictis, factis, ac institutis sanctioris philosophiae monita haurire, & ea edificare, ad quae si non admissus fuisset, non erat operae pretium ad excolendum ingenium meum, noscendosque hominum mores totam fere Europam lustravisse. Enimvero uti haec beneficia tanti, quanti bonam mentem, aestimo: ita testimonium ac judicium tuum, quo ipsius OPTIMI MAXIMI REGIS Numen, Majestatem, divinaeque liberalitatem mihi propitiasti, nec ullis verbis exprimere valeo, ac ne satis quod idem mente concipere. Cui tantae benignitati tuae quando aliam referre gratiam nequeo, ejus me tota vita memorem futurum polliceor. Has ergo litteras confessoriae tabellae, ac velut pignoris loco, te habere quaeso, & simul aequi tonique consulere munus, quod adjunxi. Etsi enim quae de meo contuli, levia & non satis digna sunt in cujusquam manus, nedum in tuum conspectum venire, quippe quae petasatus in ipso Hispanicae peregrinationibus procinctu, multas inter occupationes celeriter effudi: quia tamen Summi Viri HADRIANI VALESII insignem Dissertationem elicuerunt, ideo quam à se non habent, auctoritatem & lucem ab ea mutuantur, & cum tibi, tum Reipublicae litterariae, nonnihil se isto nomine commendabunt. Nam sine illa fuisset; meae profecto nugae, ad amicum majori fiducia quam cura privatim scriptae, numquam prodissent in publicum. Valesianum autem acre de novo Petronii fragmento judicium ex Hispania revertis suppressimè diutius sine flagitio non potui. Tam perspicue enim (audacter dico) omnem errorem nobis dissolvit,

Ut contra si quis sentiat, nil sentiat. Vale Illustris Vir. Data Luteciae VI. Id. Januarii ANNO.

M. DC. LXVI.

(Vv 3)

JOH.

quondam assumferat Joannes ille Sarisberienfis, in Satirici ordinem authoris ejusdem, primus ipse redegerit. Petrus Guirandus: Joannes Ricardus: Gulielmus Dupeyratius: Claudius Binetus: Janus Doufa, Filius: Conradus Rittershufius: Jacobus Bongartius: Joannes à Wouweren, & ille quid utique non praestitit? quos plateos non exculsit, ut Petronium nova luce suffunderet? Gasper Scioppius: Josephus Antonius Gonsalvus à Salas, qui suis in Petronium Commentis, iisque selectis Juppiter! & amulicatis exacte, curavit ad Sirenem Latinam seu purissimarum vocum illius quasi promptuarium, nulli ni fallor, qui Romane loquendi amat veneres, non valde gratum, ac propemodum necessarium. Joannes Bourdelotius: qui Commentario, illoque brevi ac mire diserto atque accurato, eundem enucleavit. Renatus Morellus; Joannes Petrus Lotichius, qui notis ad Petronii verba *ιατηρητικὰ ἔργα* praenisi, curiosa omni doctrina referta atque ad miraculum erudita: Thomas de Judicibus: alique adeo sunt multi, ut enumerando vix sustineas. Qui omnes invicem fecere Animadversionibus & Collectaneis, Castigationibus & Schediasmatis, Racemationibus & Scholiis, Observationibus & Symbolis, Excursibus, & Conjectaneis, Notulis, Dissertationibus ac Spicilegiis: ut, quem quondam turpi ubique scatentem stribiligine, mutilum, dederat vetus editio, Venetiis: vel ex ipsa postmodum Calderiana, Parisiis: emaculatum nunc tandem, ac tantum non restitutum feliciter habeamus. Quod certe cum tuo, Vir eximie, novo hocce fragmento, quod e vetustissimo (ne quid fraudis in eo subesse quis putet) simul & integerrimo Mureti Codice Manuscripto, cujus meminit Petrus Daniel in notis, describi fortean sibi olim curaverat Venetiis, dum doctis quibusque percharus juvenis hic commoraretur Muretus, Hector Cypio seu Cipicus, civis Tragurianus, vir apud uos magnificus, & optimarum artium gloria laudatissimus: similiter actum iri, mihi facile persuadeo, statim atque secundo artis tuae munere dimiseris, publicaveris; illiusque salutem *τὴν ἰατρικὴν χαριέντες* adposite commendaveris. Sed interim, Vale.

JOH. CHRISTOPHORI WAGENSEILII

D E

CENA TRIMALCIONIS

Nuper sub Petronii nomine vulgata

A D

CHRISTOPH. ARNOLDUM V. C.

DISSERTATIO.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
V. C.

JOH. CHRISTOPH. WAGENSEIL

Salutem dico.

ANTE hoc biennium cum Romae commorarer, convenit me aliquando eruditus vir, qui nunc fato functus est, *Abrabamus Ecchellenfis*: cumque vario sermone inter cetera de Italorum recens editis, ac postmodum edendis ingenii festibus colloqueremur, mentionem injecit Petroniani nequaquam mutili codicis, quem in Dalmatia repertum Venetus ad Pontificem legatus possideret, & post suum in patriam, quem maturabat, reditum, esset facturus publici juris. Cumque eo nuntio vehementer me gaudere animadverteret, recipiebat pro sua erga me humanitate, acturum sese hoc gn timer, ut ipsius libri legendi mihi faceret copiam. Convassaverat autem jamtum sua Amplissimus Orator domum rediturus. Quare etsi illius opera, meumque elusum desiderium, nihilo tamen minus emolumento reip. litterariae, & mihi quoque, quem Petroniana venustas serium semper habuit amatorem, tacite gratulabar: neque me continui, quin ilico eos qui affectu benevolentiae mihi junguntur, (quos inter Te V. C. tuo erga me merito praecipue numero) ingentis meae voluptatis redderem participes: Enimvero hanc animo conceptam laetitiam paulo post apud Taurinos degenti mihi, Venetorum litterae non parum imminuerunt, quod haudquaquam totum Petronium, sed insigne tantum fragmentum ab interitu vindicatum memorarent. Imminuerunt autem, non tamen abstulerunt funditus: Quippe perspectum habeo non vilius coli ab eruditis librorum, quam ab antiquariis statuarum, fragmina,

*Et Curios jam dimidios, nasoque minorem
Corvinum, & Galbam auriculis nasoque carentem.*

Erutus fuerat quondam Romae fortuito e rudibus truncus sine pedibus, capite & brachiis. Ei nihilominus quotquot in Urbe sunt signorum principatum detulit immortalis Michael Angelus, & illius lineamentis inhaerendo, summae suae arti, cujus rudimenta cum ipsius naturae veritate certantia, animorum etiam picturam monstrabant; multum contulit: ideoque inter toto orbe nota antiquitatis specimina ultimosque humanae industriae conatus, Venerem nimirum pudicam, Antinuum, Nilum cum septemdecim puerulis, & trium (quod non tam Plinio, quam oculis, credimus) artificum divinum illud opus, Laocoontem, simulacrum hoc in Vaticanis hortis honoratiore loco reposuit. Similis Petroniani foedum in modum laceri corporis haecenus apud litteratos fons fuit. Idem ergo novo huic membro ominabar, proindeque summo opere optabam, expleret aestuantium cupidinem gravissimus Senator, neque nimis diu spes nostras moraretur. Ex eo deinde tempore Gallicum iter ingressus mihi, nihil de Petronio amplius rescire licuit: donec hisce diebus eruditorum confessui, qui in celeberrimi *Menagii* museo singulis hebdomadibus habetur, interveniens non prodiisse solum comperio in Italia Petronianum fragmentum, sed etiam Luteciae novam editionem ad ejus exemplum adornatam. Quaesito itaque Bibliopolae nomine & domicilio, celeri gradu ad illum me confero: & pretio quod poscebat exsoluto, domum repetens, librumque in manus sumens, curiosos oculos admoveo. Cum vero initia pridem aliunde nos habere animadverterem, his praetermissis, novitate animi oblectare unice desiderabam. Vix autem unam & alteram pagellam perlegeram, & statim moto diutius capite, spondere (intra me inquam) ausim, hunc sermonem non esse Petroniani saporis. Quare cum dicente haecenus nostro, *nequaquam recte faciat, qui cito credit*: judicio ad hoc agendum evocato, veritatem explorare, totumque libellum cum annexis praefationibus sollicitè evolvere institui. Cui operi dum defixus incumbo, bene multa ultro sese mihi offerebant, ex quibus confectum esse a plano quodam istud Trimalcionis convivii supplementum, non suspicari, sed citra trepidationem affirmare posse existimabam. Quod num bene, num secus abs me factum sit, ut dijudices, rationum quae succurrebant momenta inter festinandum in chartam conjicere, & ad te, *Arnolde clarissime*, perscribere visum est: ut pro ea qua polles singulari doctrina, hisce vel addas vel demas fidem, atque si & tu pedibus in

no-

nostram sententiam iveris, popularium juvenum animos ad magna surgentes a pestilenti hoc fidere cavere sibi jubeas, nec istam laciniam Petronianae purpuræ apud nos quoque atui patiaris. Qui enim talibus nutriuntur, non magis sapere possunt, quam bene olere qui in culina habitant. Equidem nullus ignoro, periculosæ plenum opus aleæ esse, de aliquo scripto, num genuinum aut adulterinum sit, velle pronuntiare. Nec longe quaerenda magnorum viro- rum exempla, qui toto hic coelo misere aber- rant. Opus multa eruditione, limato judicio, accurata circumspeditione, & familiari, ut ita loquar, cum scriptoribus necessitudine: quo quem non tam cum vulgo ad alloquium, quam ad intima arcana, admissum appareat. Quæ omnia etsi in me perexigua esse sentio, ac præ- terea in hac longiore peregrinatione mihi libri nulli præsidio sunt: non tamen coram Te, tam benigno rerum aestimatore, hanc causam agere reformido. Hic enim Judæi mei mihi obver- santur, quorum in Talmudicis Digeſtis cum α τοῖς ἔξω prolata argumenta sunt, faepe mulier aut servus magistro responsum præripit, cau- sæque bonitatis fiducia, secum adversarium committi deposcit. Eadem & mihi mens: aut si mavis, jure bono uxor Quiritium, quod cum lex Cornelia de Falsis violata est, persecutio- nem criminis etiam cuiusvis e populo indulget. Prius autem quam rem ipsam aggredior, gemi- nis qui contra me dicunt testibus aurem nonni- hil porrigam. Etsi enim repellere eos possem tanquam minus idoneos, quod alter pro amico Typographus ex compacto, alter Typographus pro se se, atque sic ambo in rem suam loquun- tur: ne tamen habeant quod querantur, age tantisper audiamus, quo nobis commendent mo- do Deorum hoc munus scilicet.

Sunt in ipso statim limine aliqua, quæ me offendunt, quibus tamen neutiquam vacare con- stitui. Nolo enim operose disquirere, quæ vocabuli Ἀνέκδοτῶν germana vis sit. Tolerabo quoque illum Euripidis versum etsi (quod fa- teor) ægerrime, cum certum sit Christiani eum hominis pietatem fere laceſſere. Postquam enim sancto Spiritui Menandri effatum in divi- ni oraculi dignitatem evehere, omnesque fide- les graviter hortari placuit: Μὴ ἀνὰ ὤφειλον ἡδὲν ἡμεῖς ὁμιλεῖται καὶ ἡμεῖς istud adversa fron- te pugnans Euripidis: Ἡδὲν δὲ καὶ φανερὸν ἐστὶν ὅτι, non putarim nude & simpliciter laudare, eoque librorum frontes exornare cuiquam esse integrum. Esto, commoda molliri queat inter- pretatione: sed nobis caste sobrique non sen- tiendum solum, sed & loquendum. Alioquin uti nihil tam probe dictum, quod perversa in- genia in pravam sensum detorquere non queant: ita quoque haud ullæ tam execrabiles voces,

quæ bonum sensum sibi affingi non patian- tur. Adde, quod Euripidis dictum prorsus ἡδὲν καὶ φανερὸν. Satis enim honeste pleraque peraguntur in hoc convivio, ita ut nullius animus moresque ex hujus fragmenti lectione noxam sint contracturi. Haec autem, uti dixi, late nunc non prosequor. Illud vero quod por- ro ibidem exprimitur *præfixo judicio de stili ra- tione ipsius*, condonari nullatenus potest. Quis enim alius ita loquutus? Et quam misera est hæc innocentis pronominiis è sua sede in aliam deportatio? Immo quorsum quaeso de stili ra- tione judicium? Si enim omnino Petronii est hoc fragmentum, haud ultra de stilo admodum laboramus, satisque constat, quo censu sit ha- bendum. At longe melius *Cajus Titebomenus* suam Epistolam *de Traguriensi fragmento Petronii judicium* inscripsit. Ad eum autem nunc nostra pergit oratio, libratura rationum illius ponde- ra, ob quas fragmentum hoc nobis obtrudere molitur.

Principio urget *constantem ac nihil turbatam nar- rationis seriem*; quodque hoc auditorio vulgatorum pri- dem Petronii fragmentorum hiatus & lacunæ exple- antur. Convenienter profecto ex Rhetorum praecepto hoc argumentum primo loco posuit. Tam leve enim est, ut nihil supra. Ecquis adeo hospes est in bonis litteris, ut nesciat omnem aetatem tulisse ineptos sycophantas, qui otio & ingenio suo abusi, ingratis Gratiis ab aliis scri- pta incrustrare & pro suo arbitrio interpolare fate- gerunt, servato utcumque ordine rerum? Quin si ista valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii supplementa illis ipsis auctoribus tribua- mus licet, ob retentam sane seriem rerum gesta- rum, & utcumque expletas, quibus illi scripto- res laborabant, lacunas. At vero præterquam quod vetera & recentia in hoc fragmento ante cohaerere dicuntur, Petronianum insuper ge- nium, ac nulli eam illo communem nitorem & con- cinnitatem orationis, offendi, urgetur. Ingenue fa- teor majoris hanc rationem esse ponderis, si ido- nee probari queat, sed an quisquam id sit præ- stiturus, vehementer etiam atque etiam dubi- to: mihi enim rem recte pensitanti contraria omnia verisimilia apparent, & clarum certum- que discrimen inter veri & simulati Arbitri ora- tionem indicare me posse mihimet video. De hoc autem in progressu erimus solliciti, illud interim verbo indicandum, Titebomeni conje- cturam qua suspicatur, fieri potuisse, ut Hec- tor Cepio novum hoc fragmentum è Mureti vetustis- simo & integerrimo codice describeret, non sa- tis (si quid ego prospicio) rem acu tangere: nec enim plane constat Muretum unquam talem ha- buisse codicem, & Petrus Daniel, qui solus il- lius meminit, ita rem narrat, ut facile appareat, è vagis ac incertis rumoribus eam haustam, qua- les

les saepe viris etiam doctis imponere, nemo tam rerum humanarum ignarus est, qui nesciat: & longe probabilius est, credere, ipsum Muretum palam jactaturum fuisse, si tale quid ei obtigisset. Sed esto, habuerit Petronii optimum codicem Muretus, quia tamen Traguriense exemplar ducentos amplius annos agere volunt, utique nullo modo fieri potest, ut ex Mureti libro sit expressum. Ceterum quae adversus Tilebomenum differuimus, faciunt eadem ad impugandum Patavinum typographum, qui supra typos sapere ausus est, & non imprimendi tantum, sed & judicandi partes citra Quiritium suffragium sibi praepostere arrogavit. Nempe idem alta voce crepat, lacunas pleraeque & hiatus, quibus vulgati laborant codices, egregie hoc fragmento expleri; quin & stilum à Petroniano charactere non abhorre. Ad quae quia pridem Tilebomeno aut satisfecimus, aut de satisfaciendo fidem oppigneravimus, non est cur idem bis repetamus. Tantum quaedam circa ea, quae alter non indicavit, monere operae est pretium. Postulat nimirum is homo, ut ei credamus Marinum Statileum codicem suum primo in patria, deinde Venetiis & Patavii cum doctoribus quibusque, inprimis autem cum Johanne Rhodio, profundae eruditionis, & solidi judicii viro, communicasse, qui omnes quantum indicant sequentia, plurimum ei detulerint. Haec autem si ita sunt, quare nihil ex his quae maxime opus habemus, aut videmus? Quare tantorum virorum judicia supprimunt? Cur gravi & perenni se opprobrio exponere, quam illa fragmento annectendo, eidem sibi quae auctoritatem conciliare malunt? Quid tergiverfantur? Quid nos suspensos tenent? Quando igitur tam subdole, tam inique, nobiscum agitur, condonabit nobis typographus, si in eam deveniamus opinionem, nihil eum praeter atram suam fuliginem nobis vendere, omniaque turpiter esse conficta. Ecce enim alioquin, obsecro, ex bene multis Venetis & Patavinis, egregiis viris, unum tantummodo nominasset Rhodium, nisi quod is rebus humanis exemptus, ἐν μακάριον νήσοις degens, de tanta contumelia, quae per flagitium nomini atque doctrinae ipsius infertur, agere non potest? Claret inter Patavinos profundae elegantiorum litterarum cognitionis vir Octavius Ferrarius. Quare huic non exhibitus liber? aut quare ne tum quidem cum ista ederentur, rogatus praefaretur aliqua, & quo gratiosius esset ignotum fragmentum, haut gravatim efficacem ejus commendationem susceperet? Ea re aut totus fallor, aut vappam hanc indignam judicavit, cui ederam suam appenderet; eoque ire jussit, quo Volusi Annales à Catullo ablegantur. Interim certum est cum ego Patavii degerem, nihil Ferrarium de Petroniano fragmento habuisse perfectum. Secus enim

non id clam me habere voluisset, quem inter cariores admisit, & non privatim tantum, sed & publice propensi favoris crebris testimoniis est prosequutus, adeo ut & varias lectiones, quas ex optimo Apuleii M. S. excerpfit, nec non alia quae in pretio habeo, ultro communicarit. Quomodo autem latere poterat optimum Virum Petronii hoc fragmentum, si cuiquam Venetiis aut Patavii, in primis Johanni Rhodio, cum quo arctam, quoad Deus & fata siverant, coluerat amicitiam, cujusque defuncti etiam funus supremo humanitatis officio curavit, vel minimum innotuisset? Quemadmodum vero clavus clavum, sic nugae hic trudent nugae. Venetorum enim & Patavinorum litteratis derelictis, Romam mox pergit noster, atque nobilissimum legatum fragmentum, quod impetraverant, doctorum in Urbe censurae subjecisse, obque ducentorum in primis annorum aetatem, pro libri bonitate judicatum fuisse perhibet. Elumbis est autem haec collectio eorum; nam nemo unus cordatus Romae (uti mihi persuadeo) potuit τὸς ἐαυτὸν συλλογίζειν. Nam si postremis temporibus fraus haudquaquam facta, ideoque confestim unquam admissa? Atqui non heri, aut nudius dum tertius nati, cum qui πλάγιος aliorum scriinia compilant, tum qui à se confictis vel antiquitatis, vel magni alicujus nominis auctoritatem tribuunt: immo vero cum ipsis litteris, nec prius desinent, quam omnia in priscum chaos relabantur. Plautina auctaria, Ciceronis contra Sallustium, & hujus adversus illum declamationes, Senecae ad Paulum Epistolae, aliaque ejus farinae, duorum saeculorum facile aetatem agunt, neque tamen ea propter fidem male ambulantes obtegunt. Sed deferamus haec, quia notiora sunt, quam ut verbis opus sit: & potius miremur os frontemque typographi, qui quantum apparet, reliquos mortales fungos credidit, dum incogitanter temereque quidvis effudit. Praemisit enim *saltem* (tantum dicendum erat) *exemplum ejus partis libri, qua Petronius Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad illustrem Legatum missum*: sub finem itidem diserte fragmentum hoc Statilei manu diligenter è suo veteri exemplari descriptum proficitur. Ergo si Statileus veterem suum codicem retinuit, quomodo viri docti Romae de illius aetate tulere iudicium? Si autem omnino tulere, qui fragmentum sua manu descripsit? Quamprimum ista inter se conciliaverit Frambottus, tum non amplius typothetes, sed confestim

erit mihi magnus Apollo.

Nunc vero missos tandem faciam geminos praecones, atque adversus ipsum depugnabo fragmentum decretoriis armis: & injuriam inquam Arbitri vindicabo, & dignitatem: evincamque malae & adulterinae notae esse hoc fragmentum,

ita manifestum facientibus indicium tam verbis quam rebus. Ad quae digito monstranda dum me accingo, illud interea arbitrandum relinquo, annon suspectus merito nobis esse debeat Statilius, quod solum hoc fragmentum protulerit, reliqua autem, quae in suo codice leguntur suppresserit. Nam cum in aliquibus locis non tracticia deformitate Petronius adhuc sit insignitus, saltem quidquid erat lectionum varietatis, indicare debuisset: ut haberent unde tentarent Philologi, num totam illi formam suam reddere, & omnem scabitudinem sine cicatrice delere possent. Proinde jam statim conjiciat quis, prorsus nihil praeter hoc fragmentum illum possidere in universo suo censu. Jurabat tamen simulate, Petroniano codici haec esse inserta; ne si nada & separata tantum diceret inventa, de fucio ejus moveretur illico suspicio.

Praeterea & illud mirum videri queat, quod commodum Trimalcionis cenam fragmentum persequitur. Nam si rem recte pensamus, nulli bi facilius planus aliquis dolus & versutias exercere poterat. In ceteris majoris operis laborisque res fuisset, vel ad speciem aliquid subornare: hanc autem telam semel coeptam valde pronum erat pertexere. Praeparato sic duplici dubitatione animo, nunc denique majoris momenti rationes inculcare satagemus. Igitur quod ad Verba attinet, ajo illa barbara, monstrosa, immo ne humana quidem, quae adeo frequenter hic offendere est, imposturam prodere. E multis quaedam per futuram proferam in medium. Scilicet habemus *babaeculis*, *credrae*, *culusta*, *baculusias*, *pataracina*, *multispultarium*, *caldicer*, *mixcix*, *burdubasta*, *constreinum*, *nesapium*, *cro-mataricas*, *offia colaris*, *aecrophragiae*, *seledatae*, *mie nec ma*, *dignitoffo*, *merculia genge*, *matari-tata*, *copo copilatus*, *cbiam*, *ipim*, *cacritus*, *minuciolium*, *vaccatonem*, *saucunbulum*, *gizeria*, *excattariffasti*, *artiffellium*, *coricillum*, & qui alii occurrunt horribiles soni, sive, ut ille ait, lapides cerebrum excutientes. Atque hic nemo mihi regerat, occurrisse jamdudum huic dubio utrumque hujus fabulae prologum, causando & scripturae vicio, & librariorum imperitia ista potuisse accidere: talem etiam reliquorum, quae de Petronio supersunt, & aequae sordidam fuisse olim faciem: expectare nunc Aristarchos nostros, ut in hoc pulvere sese exercent, ac palmam in medio positam consequi laborent. Nulla subit animus oblivio: jam haec teneo memoriter: immo quod isti tam instantem flagitant, ego ambabus ultro largior; non tamen ideo meum eludent ictum. Ingenue fateor undecumque potius, quam ex Latio ortos fuisse librariorum, qui talia scripserint: nec fieri posse, ut homo paucula Latinorum edoctus vocabula, tam inhoneste dictiones deturpet. Bonum factum! Si tales

erant, quare sui semper non exstiterunt similes? Quare bene multae illae, quae de Trimalcionis cena ad nos pascendos remanserunt verae reliquiae, adeo immunes esse potuere ab omni fere labe? Nam prout istae hic exprimuntur, certant cum emendatissima, quotquot exstant, editionum: in ceteris autem nulla non pagella enormibus scaturit mendis. Quod ergo istud quaeso praeposterum fatum, ut tantum quae aliunde victura, aliunde edita dudum erant, incolumia & completa ad nos à codice Tragarienti pervenirent? Quare, inquam, librarii nullam exordio rubiginem affricuere, sed fidem ac peritiam suam nobis comprobant? Quomodo autem tam repente oestro perciti ea membranis illinunt, quae non hominum verba, sed pecudum mugitus, videantur? Nempe hic quidem manifeste tenemus planum, qui non satis ex Arbitro nostro didicerat, multa oportere una confectant, ut mendacium atque quod consistat. Idcirco dum *γνῶσις* Petronii fragmenta pulchra atque ornata, sua autem affectato situ rancoreque squalentia in hoc theatrum educit, prodit is miser forex, & captus est: habet. Nondum argumentum de Verbis me dimittit: & quamvis inductione earum phrasum, quas Petronius in deliciis habuit, ac frequentissime ingeminavit, noster versa vice planus vel rarius, quam par erat, vel nunquam per suum stuporem adhibuit, *ἀποδείξει* formandi sese offerebat occasio: sciens tamen, cum aliunde satis probationum suppetat, ista praetergredior. Quin potius suas impostori voces reddam, & uti ab omnibus ceteris mortalibus distinctum (perfritum tamen) vultum vocemque habet: ita & peculiarem ei esse loquendi idiotismum, cum quo Petronius nihil commune habeat, eum quod forsitan in se ipso non agnovit, edocebo.

Ne autem nimietate fastidio sim legentibus, delectu instituto quatuor inprimis loquendi modos, quibus ipse Petronius nec semel usus deprehenditur, signabo. *Primus est, quando toties ineptissime humanitatem aliquibus hominibus adimit, & nescio quid in locum reponit.* Dixit quidem discretissimus noster Arbitrator, *Quid vos me jumentum putatis esse, aut lapidariam navem? Hominis operas locavi, non caballi: nec minus liber sum, quam vos.* Dixerat quoque alibi: *Lorum in aqua, non inguina habet:* quibus sane nihil excogitari potuit argutius. Sed Pseudo-Arbitrator, servum pecus, ineptus imitator, longe aliter & per summam vililitatem *ἐπιδωρηματικῶς* c. 38. *Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet:* *phantasia*, non homo. item c. 43. *Durae buccae fuit, linguosus; discordia, non homo.* item c. 43. *Durae buccae fuit, linguosus; discordia, non homo.* iterum c. 44. *Sed memini Sasinium. Tunc habitabat ad Arcum veterem me puero; piper, non homo.* iterumque c. 74. *At inflat se tanquam rana,*

Et in sinum suum construit; codex, non mulier. Adde quod c. 58. *Bella res iste qui te haec docet, Musfrus, non magister.* Proxime inculco phrasin aliam, nimirum *plusquam*, quam rei augendae causa *plusquam* par est, aut oportet, usurpat falsus Arbiter, verus non usurpat. c. 38. *Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet.* c. 37. *Argenti in ostiarii illius cella plus facit; quam quisquam in fortunis habet.* sic c. 34. *Hereditatem accipit, ex qua plus involavit, quam illi relictum est,* cap. quoque 44. *Plus in die nummorum accipit, quam alter patrimonium habet.* denique cap. 57. *Cujus pluris erat unguis, quam tu totus es.* Tertio nimis saepe *dejerare* mihi videtur Pseudo-Petronius. Putares ex natione fuisse, quae pravam tertio cuique verbo jurandum interjiciendi contraxit consuetudinem. Genuinus Arbiter, etsi non omnino abstinit, rariuscule tamen & vix semel aut iterum in universo, quale exstat, Satyrico ad sacras obestationes delapsus est. Subditi- cius autem in tam brevi fragmento passim jurat. cap. 44. *Ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa Aedilibus fieri.* cap. 57. *Ita tutelam hujus loci babeam propitiam, ut ego, si secundum illum discumberem, jam illi balatum duxissem.* cap. 58. *Ita satur pane fiam, ut ego istud cum liberto meo dono.* c. eod. *Ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret: nisi te toga ubique perversa fuero persecutus.* cap. 61. *Omne me, inquit, lucrum transeat, nisi jamdudum gaudimonia dissilio, quod te talem video.* cap. 59. *Sic me salvum habeatis, ut ego sic solebam ipsum Ammeam debatuere.* cap. 70. *Ita crescam patrimonio, non corpore: ut ista coquus meus de porco fecit.* cap. 72. *Sic vos felices videam: concijiamus nos in balneum.* cap. 74. *Sic genium meum propitium habeam; curabo domata sit.* Postremo etsi constat reperiri quandoque apud primae classis auctores vel in eadem, vel in simili dictione lusus: par- tissime tamen, & tamquam sale ad condiendum, non ad vitandum, sermonem, talibus sunt usi. Nostri certe Arbitri generosior spiritus grandem & pudicam orationem, non vero vanitatem a- mans, indelectatus his est, nec umquam (nisi memoria me fallit) verborum sectatus argutias: Is econtra, qui sub nomine ejus irre- pit, longe aliter animatus fuit. Nam enormiter hic impin- git, atque adeo manifeste eis ψυχρολογίαν καὶ ἀκρολογίαν ἐκπύπτει. Ecce tibi testimonia: cap. 37. *Quem amat, amat: quem non amat, non amat.* cap. 38. *Vides illum, qui in imo inus recumbit?* cap. 39. *Qui me hominem inter homines esse voluit.* cap. 43. *Crevit quidquid crevit, tanquam favus.* Ibidem. *Frater ejus fortis fuit, amicus amico.* &, *Longe fugit, quisquis suos fugit.* cap. 44. *Serva me, servabo te.* Ibidem. *Illos leones, quos ego hic inveni, cum primum ex Asia veni.* Ibidem. *Ami- cus amico: cum quo audacter posses in tenebris mi-*

care. cap. 45. *Modo sic, inquit, modo sic.* ibid. *Mortuus pro mortuo.* cap. 46. *Tu qui potes loqui, non loquere.* ibid. *Crede mihi, quidquid discis, ti- bi discis.* cap. 48. *Si factum est, controversia non est: Si controversia non est, nihil est.* cap. 57. *Homo inter homines vos capite aperto ambulo.* ibid. *Spero sic moriar, ut mortuus non erubescam.* cap. 58. *Ecce quidem vobis longe venio, late venio: solve me.* cap. 61. *Satius est videri quam derideri.* cap. 71. *Facies & totum populum sibi suaviter facientem,* cap. 74. *Hominem inter homines feci.* cap. 77. *Hospitium hospites capit.* ibid. *Habes; habebis.* Huc revoco ejusdem dictionis, quam Rhetores ap- pellant, ἐπὶ λόγῳ: à qua similiter elegantiarum Arbitrum, tamquam à vehementiore figura, con- sulto abstinuissè non animadvertit is, qui pro eo supparafitari nobis decrevit. Quare more suo inscianter cap. 44. *Hei, bei, quotidie haec colonia retroversus crescit; tamquam coda vituli.* Inde cap. 46. *Modo, modo, collo suo circumfere- bat onera venalia.* hinc cap. 49. *Quid? Quid? porcus hic non est exenteratus?* cap. 67. *An, an, illa proclamavit, aberrante tunica super genua com- posita.* Profecto si quis ista insubida & insipida, quae hactenus recensuimus, pro Petronianis ac- cipit, bonam mentem non amat, neque viam vidit, qua itur ad Latinitatem.

Pugnabit fortassis non perfunctorie prima mea legio, nondum tamen ceno receptui. In insi- diis enim quandam ejus cohortem collocavi, quae fugienti hosti omnem elabendi praecludit viam. Quaero enim, an verus Arbiter sacras litteras legerit; an hodiernam linguam Italam fuerit edoctus? Legit enim Pseudo-Arbiter, fuit edoctus iste suppositicius. Videlicet verba cap. 37. *Ipse Trimalchio fundos habet, quae mihi volant, num- morum nummos, Hebraismum & sacrae scripturae loquendi modum sapiunt; magis illa.* cap. 44. *Nomina omnium reddere, tamquam unus de nobis.* Videntur enim ex divinis, *Ecce Adam factus tamquam unus ex nobis*, per scelus detorta: sed manifestissime omnium quae cap. 60. *Deductus è lacunaribus subito circulus ingens, de cupa videli- cet grandi excussus demittitur; cujus per totum or- bem coronae aureae cum alabastris unguenti pende- bant.* Hem! fieri-ne potest, ut phrasin *Alabastris unguenti* aliunde, quam è Lucae cap. 7. de- prompta sit? Hellenistica enim & Evangelisticae peculiaris est, neque ejus exemplum apud pro- fanos auctores ullibi reperitur cap. 46. *Scimus te prae litteris fatuum esse:* haud dubie desum- ptum est, ex his Festi Praefidis ad Paulum Apo- stolum verbis: *Insanis Paule: multae litterae te ad insaniam convertunt.* Atque hujus quidem ar- gumenti tantum robur est, ut si nihil praeterea occurreret, solum per sese ad Pseudo-Petro- nium confundendam abunde sufficiat. Statue- ram Italiae linguae gnarum fuisse planum no- strum,

strum, & confido omnes idem opinaturos, ubi primum hos loquendi modos perpenderit. cap. 27. *Unus servus Agamemnonis interpretavit.* cap. 76. *Non mehercules mi haec jactura gusti fuit.* paullo post: *Mi centum aureos in manu posuit.* Denique cap. 47. *Multis jam diebus venter mihi non respondit: nec Medici se inveniunt.* Extra controversiam est, nequidquam ad barbarissimos hosce defendendos idoneam quaeri auctoritatem. Purum enim putum Italorum redolent idioma, quo dicunt, *Un servidore d' Agamemnon ci interrompe.* *Io non n'ebbi gusto di questa perdita.* *Mi mise cento scudi d'oro nella mano.* *Gli medici non si trovano.* Quin & in cap. 44. *plovebat pro pluebat scriptum est: in quo Italorum pronuntiationem statim agnoscas, pro u ou proferentium.* Quam in phrasibus hucusque ostendi deformitatem, nunc de toto quoque sermone probare debebam contextu, atque ostendere, quam naturali pulchritudine exurgens, fatisque sibi constans Arbitri oratio, numquam in unum corpus coalescere possit cum altera maculosa, hiulca, sententiolis vibrantibus picta, nec magis cohaerente, quam male tessellata solent esse pavimenta. Hoc autem tam perspicuum est, ut non ulterius quam verbo id tetigisse, & ad cuiusvis attenti lectoris assensum provocare opus sit.

De Verbis plus satis dimicatum: adversus Res nunc ordines instruam, ac signa movebo. Atque hic ante omnia illud mihi concedi postulo, de quo inter eruditos propemodum convenit, esse hoc in Neronem scriptum Satyricon, eoque illius mores & vitam turpissimam traduci: hoc est, non de alio, quam de nostro, loqui Tacitum, cum in 16. Annalium, *Petronius, inquit, ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia principis sub nominibus exoletorum seminarumque & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni.* Lipsius quidem in notis videtur fuisse ambiguus. Quid autem causae habuerit, non liquet. Mihi enim Arbitrum cum Suetonio comparanti, nulla dubitandi relinquatur occasio, & verisimile fit, insignem hunc scriptorem multis in Petronio, & praecipue his, quae de Trimalcione, hoc est de Nerone recensentur, plus lucis conferre, quam quidquid in eum congestum est Commentariorum: ut valde mirer, a nemine interpretum Petronii, quos mihi videre contigit, (usus autem sum Lugdunensi editione,) id fuisse animadversum. Paucis itaque assertioni meae fidem faciam. Inducitur a Petronio Trimalcio ludens pila inter pueros capillatos forma conspicuos: hinc in unius ex eis capite, postquam aquam poposcisset ad manus, digitos paullum adspersos tergit: mox discubitoris pueri Alexandrini aquam in manus ni-

vatam infundunt, suaviter inter ministeria sua cantantes. Ad haec illustranda mire facit Suetonii locus in Neronis sui cap. 20. *Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo comitatu Neapolim confluxerant; plures Alexandria evocavit. Neque eo segnius adolescentulus equestris ordinis, & quinque amplius milia e plebe robustissimae juventutis undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condicerent, (homines & imbrices & testas vocabant) operamque navarent cantanti sibi, insignes pinguissima comae & excellentissimo cultu pueri.* Petronianus Trimalcio balneis delectatus: delectatus & Nero, de quo idem cap. 27. *Refotus saepius calidis piscinis, ac tempore aestivo nigratis.* Hunc lotus Trimalcio lesticae impositus est, praecedentibus phaleratis cursoribus quatuor, & chiramaxio, in quo deliciae ejus vehebantur, puer vetulus, lippus. Sic Suetonius cap. 44. *In praeparanda expeditione primam curam habuit deligendi vehicula portandis scenicis organis, concubinisque, quas secum educeret.* Ostiarius prasinatus, qui in aditu stabat, arguit Trimalcionem fuisse prasiniae factionis, in quam propendisse quoque Neronem e cap. 22. colligere est. Trimalcionis splendida domus, porticibus & picturis, quae vitae anteaetae rationem reddebant ornata, Encolpium ex admiratione rapiebat in stuporem: & quem non illa Neronis domus aurea depraedicata hunc in modum Sueton. cap. 31? *Domum à Palatio Esquilias usque fecit, quam primo transitoriam, mox incendio consumptam restitutamque auream nominavit. De cujus spatio atque cultu suffecerit hoc retulisse. Vestibulum ejus fuit, in quo colossus centum triginta pedum staret ipsius effigie: tanta laxitas, ut porticus triplices millenarias haberet, item stagnum maris instar, circumseptum aedificiis ad urbium speciem: & quae sequuntur. Trimalcionis grande armarium, praeter Lares argenteos Venerisque signum marmoreum, etiam in pyxide aurea non pusilla barbam ipsius asserabat.* Suetonius de Nerone cap. 12. *Barbam primam (inquit) posuit, conditamque in auream pyxidem & pretiosissimis margaritis adornatam, Jovi Capitolino consecravit.* Trimalcioni Cnaei praenomen (hoc enim indubie restituendum) Petronius in inscriptione tribuit, nec sine causa! Nam ita scribente Suetonio in cap. 1. *Qui ex Neronis familia fuerunt, nulla praenomina praeter Cnaei & Lucii usurparunt.* Lepide tesserarum lusum in Trimalcione Petronius perstringit, prorsus uti Suetonius in Nerone cap. 30. dum eum *quadringenis in punctum sestertii aulam luisse memorat.* Fortunata uxor & topanta Trimalcionis, quae numos modio metiebatur, & ex nihilo in coelum abierat, aut valde fallor, aut est illa *Alta liberta*, quam (uti habetur in cap. 28. & 50.) *paullum absuit, quin iusto matrimonio sibi con-*

geret, *submissis Consularibus viris, qui regio genere ortam pejerarent: quaeque mortui Neronis reliquias monumento Domitiorum condidit.* Trimalcio postquam adamavit: quare inter epulandum arcessito inde sermone se suosque convivas exhilarare coepit. Nero, fidem faciente Suetonio c. 10. *recitavit carmina non modo domi, sed in theatro tanta universorum laetitia, ut ob recitationem supplicatio decreta sit, eaque pars carminum aureis litteris Jovi Capitolino dicata.* Denique Trimalcionis cena inter exoletos ad mediam noctem protracta: uti saepe saepius fecisse Neronem patet è cap. 27. nec ablutit Tacitus loco supra indicato. Sic ergo abunde constat, nihil eorum, quae Trimalcioni à Petronio tribuuntur, temere coniectum esse, sed vivam ad amissim in eo expressam Neronis imaginem. Revertamur nunc è diverticulo ad planum nostrum: discutiamus parumper, num is nobis idem praestiterit, Neronisque vitia pariter satyrico sale perfricuerit. Minime gentium: & alia omnia potius quam hoc egisse videtur. Putares ex eis esse, qui inter elegantiarum Arbitrum & Bononiensem Episcopum discrimen facere non valuerunt: adeo supinam suam officiantiam, hebesque ingenium omnium oculis ingerit. Non longe quaerenda argumenta: statim aberrat à janua, dum ad postes aedium Trimalcionis libellum cum hac inscriptione deligit: *QUISQUIS SERVUS SINE DOMINICO JUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPIET FLAGRA CENTUM.* Pauperis (quod ajunt) est, numerare pecus: ideo iste titulus vel ipsum Crassum *ἀνέλασεν* in cachinum solvere queat. An enim aliquid indignius erat, quam Trimalchionem, qui greges puerorum, exoletorumque per nationes coloresque descripta agmina possidebat, ita delineare, ut nemo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jussu pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petronius cap. 37. familiae Trimalcionis ne decimam quidem partem dominum suum nosse, sancte nobis jurat, & cap. 47. solorum coquorum decurias numerat quadraginta. At si plano cap. 53. fides est, Mithridates servus sine dominico jussu etiam in crucem actus est. Nempe ad capitis supplicium, de servis fumendum, Trimalcionis jussu nullatenus; ad foras prodeundum, plane opus fuit. Lepidum vidimus initium: suaviora sunt quae cap. 40. succedunt. Allatus fuit in mensam aper primae magnitudinis, cujus latus cum quidam, ad hoc subornatus, venatorio cultro vehementer percussisset, ex ejus plaga tundi evolaverunt, quos parati cum arundinibus aucupes momento exceperunt, & inter convivas diviserunt. Euge! Sic ea tempestate crudis homines vescabantur volucribus: vel quod credibilius, jam assae, ut in Utopia, per auras circumvolabant. Nam

etiam cap. 45. porcorum coctorum ambulantium fit mentio. Quae de strepitu obsceno (ut noster honeste circumscripsit Arbitrum) cap. 47. garrientem facit Trimalchionem, nihil ad Bacchum, minus quoque ad Neronem pertinent, sed è Suetonii Claudio videntur accepta. Pariter Apuleji asino vectus est planus, cum historiam de Cappadoce cap. 63. compilavit. Obruit me errorum multitudo. Interim tamen majora & clariora fraudis sunt ostendenda *καταφάνεια*. Cap. 50. jactitat Trimalcio se solum possidere vasa Corinthia, & causam addit, quia aerarius à quo ea emat, Corinthus vocetur. Scio: vult traducere Trimalcionis imperitiam. Hoc ergo tantisper transeat: illud nunc urgeo, apertam in verbis esse contradictionem. Etenim si publice prostabant Corinthia, qua ratione eorum possessione solus gloriari poterat Trimalcio? Habebat utique vasa Corinthia & non unus mercator; habebant & divites alii complures, quos haec merx emptores similiter invenerat. Sequitur ibidem. *Valde bene scio, unde primum Corinthia nata sint. Cum Ilium captum est, Hannibal, homo vaser & magnus scelio, omnes statuas aeneas & aureas & argenteas in unum rogi congegit, & eas incendit. Factae sunt in unum aera miscellanea. Itaque ex hac massa fabri sustulerunt, & fecerunt catilla & parossides, statuncula: sic Corinthia nata sunt.* Ain vero? Siccine tanta ignorantia Trimalcionis aut Neronis animum obsederat, ut nec Trojam prae Corintho, nec Achillem nosset prae Hannibale? Sed haec cras credemus, hodie non item. Auscultamus enim Tacito Suetonioque, qui Neronem omnibus liberalibus disciplinis, Philosophia excepta, probe imbutum esse diserte perhibent; atque etiam Trojanas res didicisse ad unguem. Sic enim de eo Tacitus xii. Annal. *Ut studiis honestis & eloquentiae gloria nitesceret, causa Iliensium suscepta, Romanum Troja demissum, & Juliae stirpis auctorem Aeneam, aliaque haud procul fabulis vetera facunde exsecutus, impetravit ut Ilienses omni publico munere solverentur.* Suetonius vero cap. 7. *Tener adhuc, necdum matura pueritia, Circensibus ludis Trojam constantissime favorabiliterque lustravit.* Et iterum cap. 38. *Incendium Urbis è turri Maecenatiana prospiciens, latusque flammae, ut agebat, pulchritudine ἀνέλασεν Ilii in illo suo scenico habitu decantavit.* Atque ex his etsi intelligitur, quam male Trimalcio histrioniam exerceat, dum cap. 52. *Habeo, inquit, capidem, quam reliquit patronus meus, ubi Daedalus Nioben in equum Trojanum includit:* possum tamen insuper singulare & proprium istis opponere testimonium Suetonii cap. 21. *Utque constitit, peracto principio Nioben se cantaturum per Cluvium Rufum consularem pronuntiavit, & in horam fere decimam perseveravit.* Piget me pudetque insulsi impostoris. Sed

tamen ne vel sic quidem finem facit affaniarum.. Narrat cap. 59. Homeristas cenaculum intrantes Graeca recitasse carmina: quae cum simul discumbentes non assquerentur, Trimalcio sumpto sibi interpretis munere, *Scitis*, inquit, *quam fabulam agat. Diomedes & Gany- medes duo fratres fuerunt. Hec enim erat Helena: Agamemnon eam rapuit, & Dianae ceruam subiecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnent Trojani & Parentini. Vicit scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax inquit, & statim argumentum explicauit. Ob ea quae modo dixi, nulum dubium relinquitur, laborasse impostorem illa infania, quam Trimalcionem imputatum it. Ne tamen vel in hoc fortuito rem acu tetigisse quis putet, quod Trimalcionem Graecae linguae expertum facit, ecce iterum Suetonius in 7. & 46. capitibus contrarium diserte testatur, Neroneque Graeca cum soluta tum ligata oratione excelluisse observat. Possem plura ejus notae afferre in medium, nisi videretur futillum affaniarum plus satis esse. Quare id unum adhuc restat, ut quando evicinus pessimo consilio à veteratore quodam Petronium esse interpolatum: nunc, quo tempore id factum videatur, disquiramus. Etsi enim tanti id non est momenti, superaddam tamen istam veluti mantissam. Paucis autem me expediam. Recentissimum enim hunc esse inepti alicujus homuncionis abortum suspicor, idque inde colligo, quod verum Petronii textum tam castigatum restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum Criticorum. Nam quod legit cap. 33. *Accipimus nos cochlearia non minus selibras pendentia*, id ex Gruteri, Dufae, & Erhardi hausit emendationibus. In textu est, *sex libras*: quamvis, ut verum fatear, de hujus correctionis bonitate adhuc dubitem. Ibidem habemus. *Gallina erat lignea, petentibus in orbem alis, quales quae incubant ova. Incumbunt vulgo excusum*, cujus in locum incubant Tornaetius substituit. Porro cap. 35. *Obiter & foeditissimi servi minorem nobis aestum infrequentia sua faciunt*: ita rescribere nos jubet Gruterus. Vulgo imprimunt: *Obiter ei perditissimi servi minorem nobis aestum sua frequentia facient*. Illa tamen correctio neutiquam aridet. Quare pridem legendum censueram. *Obiter & perditissimi servi majorem nobis aestum frequentia sua faciunt*, sentu plano & facili. Habitum est Trimalcionis cena aestate, quia aqua nivata manibus infusa. Invehitur ideo Trimalcio in ministrorum turbam, quae circumulans aestum jam aliunde satis magnum augebat. Deinde pag. 11. *Super taurum bubulae frustum*. Quondam erat *bubulae*, quod corrigere Tornaetius, Scaliger, Casaubonus. Eodem capite. *Super pisces duos milios*: quomodo legendum monuit*

Wouwerius pro veteri *mulos*. Noto mihi insuper novas quasdam, & ante hunc diem inauditas correctiones, probas tamen, & quo solo nomine machinator horum apud me gratiam iniit. Talis est illa loci depravatissimi emendatio cap. 29. *Ipse Trimalcio capillatus caducum tenuit, Minervaque ducente Romam intrabat*. Nam *tenuit* intulit quid esset, nemo explicare poterat. Item cap. 33. *Pinguissimam ficedulam inveni piperato vitello circumdatam: καλὰς καὶ σοφὰς*. Haëtenus legimus *piperato vitello piperatam*. Amplius cap. 34. *Larvam argenteam attulit servus sic aptatam, ut articuli ejus vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur*. Collaudo & hanc emendationem tamquam eruditam, multisque nominibus praefendam lectioni, quae codices infedit: *Larvam argenteam attulit servus sic aptam, ut articuli ejus vertebraeque locatae in omnem partem flecterentur*. Denique cap. 27. *Ipse paterfamiliae, qui soleatus pila praefusa exercebatur*. Editiones nostras occupat *pila sparsiva*. Verum enimvero hujus postremi loci morbum equidem probe perspectum habeo, quis Aesculapius curaverit. Fuit is sine dubio laudatus Othavius Ferrarius, qui mihi ipsi aliquando suam hanc conjecturam suggessit, inductus, tum quod in aliquibus MSS. esset *sparsiva*, tum quod Trimalcio inter praefusa nomen professus erat. Jurare itaque ausim superiores castigationes quoque *Marinum Statileium Traguriensem, cum olim Patavii jurisprudentiae studium absolveret, ab eodem magistro accepisse*. Tot ergo rationibus inductus, si possem, in aurem Statileio insusurrarem, *videri mihi ipsum totum Arbitri fragmentum ex sese finisse tamquam ananem, & bene facturum, si grave crimen, quo sese conmaculavit, apud reipublicae litterariae patres conscriptos, & illustrissimam Romanam Senatorem accepit*. Certe cap. 59. sine ulla causa mentio fit Parentinorum, quos constat à Tragurio insula & urbe Statilei patria parum abesse.

Ad te nunc tandem redeo, Arnolde Clarissime, longiorique dissertationi, qua te sum moratus, ignoscere te obsecro. Crevit tamquam herba irrigua sub manibus, & urceum cum pararem, exivit amphora. Quidquid autem ejus est, non tam docendi quam emendandi causa memineris tibi esse transmissum. Finio argumento, quod omnibus meis potentius duco: nempe viros summos, quos ex animo veneror, *Talesios fratres* idem penitus de hoc fragmento judicare: judicare & illustrem virum *Johannem Capellanum Christianissimi Regis Consiliarium*: cujus singularem erga me propensionem, propter magnitudinem gaudii, quo delibutus sum, non me contineo, quin apud te depradicem. Numero enim eam inter prima munera, quae bona fortuna mihi largita est: nec ipsum aliter suspicio, quam

quam almae sapientiae sacerdotem, qui foco suo, tamquam arae affidens, semper sacra facere, & oracula consulentibus effundere videtur. Itaque si nullum alium longinquae meae peregrinationis fructum perciperem, abunde mihi sufficeret dulcis cum tanto viro conversatio: à quo numquam discedo, quin altum ac praeclarum aliquod reconditae illius doctrinae, ingenuaeque virtutis monitum mecum referam, utile ac salutare futurum tota deinde vita. Vale, Vir Clarissime, & me, quod te facere confido, ama. Deus re fervet sospitetque, cum urbis nostrae columine *Dilberro*, cujus benevolentiae, ut me commendes, vehementer te rogo. Scr. Luteciae Kal. Febr. Anno MDCLXV.

HADRIANI VALESII HISTOR. REGII

*De cena Trimalcionis, nuper sub Petronii
nomine vulgata,*

DISSERTATIO,

*& de aetate patriaeque Petronii, ac
ejus operis inscriptione.*

HADRIANUS VALESIUS

JOH. CHRIST. WAGENSEILIO

Suo S.

Quaefisti a me, doctissime WAGENSEILI, an pro Petronianis habenda existimarem, quae anno MDCLXIII. exeunte Patavii, ac iterum Luteciae nuper, essent sub Petronii Arbitri nomine vulgata. Cum Petroniana esse prolatis quibusdam argumentis negarem: rogasti ut ea mandarem literis, atque idem tibi videri dixisti, ac tuam de tota re sententiam in Dissertatione ad Christophorum Arnoldum te fuisse aperuisse. Qua ego perlecta, etsi intelligebam sufficere, quae docte ac magno cum judicio scripsisses: tamen tumultuarias observationes meas raptim tibi aperire, breviterque exponere constitui, ut & desiderio tuo satisfacerem, promissoque me solverem, &, si qua tibi excidissent ac diligentiam tuam fugissent, in Dissertatione mea lector inveniret.

Ac primum solent codici scripto, atque è bibliothecae latebris recens eruto auctoritatem dare claritas & dignitas inventoris, magnitudo

urbis, in qua inventus dicitur, ejus, apud quem repertus est, fama, & doctorum hominum de codicis vetustate favorable judicium. Nunc repertor voluminis, de quo sermo est, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus postquam Patavii jus didicerat, reversus domum: locus, in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici, hominis obscuri, in urbe ignobili Dalmatae Tragurio. Denique ex omnibus, qui Venetiae, Patavii, Romae judicium de codice isto apocrypho tulisse dicuntur, unus Johannes Rhodius natione Danus laudatur, vir doctus quidem, & in evolvendis dignoscendisque veteribus codicibus diu multumque versatus: sed qui ante editionem cenae Trimalcionis Patavii decessit: ita ut, quid de codice Tragurienti senserit, jam ex ipso scire non possumus. Sed quid opus est, quemquam de codice consulere, cum ejus partum editionem Patavinam habeamus, cujus in singulis paginis tot indicii suppositio se prodit & impostura?

Petronius verbis utitur usitatis. At heic occurrunt portenta verborum: *saplorus*, *lupatria*, *matus*, vel *mattus*, id est animo defectus & languens, tristis & maceratus, & velut contusi contritique cordis, Picardis nostris atque etiam Germanis, ut audio, notissimum vocabulum. Dicunt enim illi de se, quum languent, *je suis mate*: hi similiter, quum lassii sunt, defecti atque fatigati, *Ich bin mat*. ego sum *matus*. Occurrunt *abstinax*, pro abstinens; *caldicerebrius*, pro iracundo & calido; *nesapius* hoc est (ni fallor) insipiens, rudis, ignarus; *madeia*, *perimadeia*, verba, ut arbitror, Syriaca; *homo dignitosus*; *occupo*, nomen substantivum; *gaudimonium* pro gaudium, *tristimonium* pro tristitia; *baciballum*; *corporaliter*: *Orcus apoculanius*, vel *aboculanius*, id est caecus: recentiores *aboculum* & *abocellum*, ac nonnumquam, ab oculis, dixere, ut infra, *librum ab oculo legit*, id est, clausis oculis legit, *aveuglette*: *exopinissent* pro opinentur: *Ego me apoculo*, pro discedo è convivio, pocula relinquo: *Palamedes*, quo nomine pelamydes ab Italis appellantur: *strubonus* pro strabo; *monstruosum* pro monstruosum; *coricillum* pro corculum. Quae monstra si quis Petronio tribuere potest, ne quid gravius dicam, Petronium & linguam Latinam non novit. His adde nomina propria virorum ac mulierum *Mammia*, *Cicara*, *Saturna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habinna*, ac similia: quae cujus linguae sint, ignorare me fateor: cum apud Petronium, qualem editum habemus, nomina propria omnia, uno excepto *Bargatis* nomine, aut Graeca sint, aut Latina.

Sunt heic & nonnulla verba recentiora ac minime Latina, quae Petronii aetate nondum in usu

usu erant. Qualia *frons expulserata* pro inverecunda & attrita: *bonatus*; *porcus silvaticus* pro apro vel sue fero; sicuti apud Paulum Langobardum *equis silvaticus*; *minutiolus* pro infantulo; *amuliacula*; *fulcipellus*; *flaminatus*; *berex* seu berbis, quod est in gloriis vervecis nomen; *molestare* pro vexare; *adjutare* pro adjuvare; *orientis fersi* vel ariculari; *nyctam oarum* pro labris & ore hominis: nomen Hispanum in faciei significatione hodieque usitatum. Contra aliqua hinc reperias vocabula veterrima & rancia, quae ante Arbitri natalem dadam exolverant: ut *frunisci* pro frui, quod Catonis maioris est; *Jovis* non semel pro Jupiter, quod Ennii; similiter *bovis* pro bos: *praefiscini*, aliaque. At *adjuvare*, *frui*, *Jupiter*, Petroniana sunt. Quis ergo sanus putet Petronium, in scribendo tam varium, cum inaequalem, tam sui dissimilem esse voluisse, ut nunc *frui*, nunc *frunisci* diceret; modo *adjuvare*, modo *adjutare*; nonnumquam *Jupiter*, interdum & *Jovis*?

Jam vero in Arbitro, qui *disertus* à Terentiano Mauro merito appellatur, quis ferat mutationes generum & declinationum & casuum in nominibus, quales nobis codex iste Tragurienfis obtrulit? *Balneus*; *Caelus* non semel; *malus fatus* ter & amplius; *ille ships* pro *stipes*; *solida* pro *solidos* in iv. casu plurali; *statuncula* pro *statunculas*; *lactem* pro *lac*; *vasum* pro *vas*; *ionus*, *reticulus*, *candelabrus*: *strigae*, & *nervia* in accusativo plurali, cum & *striges* veteri terminatione, & *nervos*, sincerus Petronius dicat his verbis: *Quae striges comederunt nervos tuos?* Item alibi. *Recipies, inquam, nervos tuos, si triduo sine fratre dormieris.* Quamquam dici potest *striges* à *strigis* distingui oportere, cum *strix* avem nocturnam quamdam ignotam & fabulosam; *striga* vero mulierem veneficam in lege Salica, & in legibus Langobardorum ac veteribus Glossariis significet. *Striges* porro aves ut hominum intestina exedere, ac praesertim infantium viscera carpere, dicuntur à Plauto & Ovidio Poëtica fide: ita *strigae* sive *striae*, quae & *mascae*, mulieres maleficae vivos homines intrinsecus comedere, falso ac ridicule credebantur à plebe etiam Christiana. Omitto soloeicissimum insignem: *Ego puto medicum & numularium: medicus qui scit, pro medicum: item alium ei similem, aerumrosi, quibus prae mala sua cornua nascuntur, id est, prae malis suis: nec non nummos in publico effundere, in solio descendere, vocare cocum in medio; pro in publicum, in solium, in medium.* Quis in Arbitro toleret, aut potius quis aequus arbiter Arbitri esse putet, verba activa ex passivis facta, passiva ex activis, aut in eis mutatas perperam conjugationes: *Aedes non somniatur, pro somniat: quid iste arguat molestus?* pro arguitur: *convivare* pro convivari: *dum*

mater amica caret corpus filii sui, pro amplexaretur: nihil nos delectaris, pro delectas: nihil sibi defraudis, pro defraudat: scias oportet hunc vinciturum, pro victurum: sefellitus sum, pro falsus sum, deceptus sum: effrangi pro effringi.

Quis praeterea tales Arbitro phrasas assignet? *Toralia praeposuerunt toris, pro imposuerunt: pascillus & opulus, pro magnum sui desiderium reliquit: quod nostri similiter dicerent, ille est bien pascill & regret.* *Pudicissimus erat, canis Minervae homo, pro omnium virginum vir & corruptor, aut saltem amator.* *Admissus erga Caesarem est cum suo munere: deinde ferit reporrigare Caesari.* Admitti ad aliquem, vel ad videndum salutandumque aliquem, dicunt Latini scriptores; erga aliquem admitti, non dicunt. *Tu beatior es: bis pranderis cena.* Sic apud nos plebs hominem divitiis superbum irridere consuevit, ac bis prandere jubet. *S'il est riche, qu'il dîne deux fois.* Sed prandium & cena male confundantur. Nec enim magis dici quis potest, *cena prandere*, quam prandio cenare. *Habuiamus in primo porcum, pro habuimus primum.* Sic vulgo diceremus: *Nous avons en premier lieu un cochon.* *Quinque naves aedificavi, oneravi vinum: & paulo inferius, oneravi vinum, lardum, pro oneravi naves vino, lardo: vinum, lardum in naves imposui.* Sic vulgo nostri mercatores loquuntur. *J'ai chargé du vin, du cotton, du tabac.* *Mai coci etiam vitulos abeno coctos solent facere; item Gallus allatus est, quem Trimalcio fussit ut abeno coctus fieret.* Coctum facere pro coquere barbarum est. *Libertorum, qui omnia ad se fecerunt; pro in sinum suum omnia domini bona conjecerunt.* Nemini nihil boni facere oportet; item *Nec sursum nec deorsum non crescit.* Utrubique duae negationes sunt, quarum altera supervacanea. *Si quis nostrum volueris sua rem causa facere, non est quod illud pudeat.* Ibidem nescio quis de pane autopyro ait. *Et vires facit; & cum mea rem causa facio, non ploro: id est (honus auribus sit) alvum solutam habeo, nec nitor aut durum caco.* Cui, praeterquam huic Pseudo-Petronio, sua rem causa facere idem fuit, quod status crepitusve alvi emittere, vel cacare? Nos quidem Franci honesta circumlocutione eum, qui alvum exonerat, res suas agere dicimus, *faire ses affaires*; Latini non item, multo minus, *rem sua causa facere.* Quare tangomenas faciamus. *Vita vitium est: iterum, Itaque tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus.* *Tangomenas faciamus, id est laute epulemur, vivamus, gaudeamus.* Utrubique *tango* minas disjunctim legendum & emendandum puto, & ex Plauti male intellecto versu hoc loquendi genus esse desumptum. *Sentin' senem ratum esse triginta minis?* Nam juvenes qui pecuniam recens acceperunt, eamque habent in mani-

manibus, digitisque contrestant & tangunt, laeti opipare convivari gaudent.

Interdum impostor ut fucum legentibus faciat, & nugis suis auctoritatem aliquam conciliet, Persium; aliquando etiam Martialem imitatur. *Meum enim intelligere nulla pecunia vendo: ex Persii Satyra i. petium est.*

Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo Iliade.

Aut non deridebis, licet barbam auream habeas, Persii Sat. ii.

Nam fratres inter abenos

Somnia pituita qui purgatissima mittunt
Præcipui sunt, sique illis aurca barba.

Ipse Trimalcio fundos habet, qua milvi volant: ex hoc versu Persii Sat. iv.

*Dives arat Curibus, quantum non milvus ob-
erret.*

Si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret; ex Persii Sat. i.

Haec fierent, si testiculi vena ulla paterni
Viveret in nobis?

Frigori laecasin dico. Laecazin seu λακάζειν emendandum est, quod fellare significat. Notus Martialis versus.

----- *Sed lota mentula lana*

Λακάζειν cupidae dicet avaritiae.

Λακάζειν dicere alicui, metaphorice est, aliquem irridere ac illudere.

Quid, quod praeter plurimas mendas leviores, quarum pleraque sunt à nobis inter legendum restitutae, graves aliquas ac (si ita loqui licet) capitales & insanabiles de industria sparsit impostor, ut se vetusto quidem, sed corrupto codice usum esse, lectori persuaderet, & ut quaecumque alia Petronio indigna ac damnanda occurrerent, vitio exemplaris, aut librarium transcribentium negligentiae, inscitiaeque possent imputari. Tales sunt in cap. XLIV. *Similia Sicilia interiores & larvas sic istos peridopabant: ibidem, Puto enim nescio quid Asiadis (vel potius à Siadis) habuisse. Item cap. XLV. Adeo de magna turba adhebeate acceperant. cap. LII. Nam Hemerotis pugnassent petratis in poculis. In cap. LXII. Et omnia vestimenta secundum jam posuit mihi in animo in naso esse. In cap. LXIII. Cum adhuc capillatus essem (nam à puero vitam ebiam gessi) ioin nostri delicatus decessit, mehercules margaritarum cacrutus, & omnium numerum. Quae forte sic emendanda sunt. (Nam à puero vitam Tyanis-gessi) ibi infans magistri delicatus decessit, mehercules margaritarum Charitos, & omnium numerorum.*

An commemorem è foro piscario petita convicia, non modo Arbitro, sed etiam quovis scriptore ingenuo indignissima? Fortunata uxor Trimalcionis vocatur malae linguae pica pulvinaris. *mulier milvinum genus; moecha obsceno*

vocabulo matella dicitur; alius *berbex & bellum pomum; Larifuga nocturnus, qui non valet lotium suum. Giton cepa cirrata ob capillos crispas & densos; crucis ossa, corvorum cibaria, terrae tuber, id est terrae filius, volpi juda, id est vulpes sudans. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum praesentibus convivis canem appellat; Trimalcio invicem eam codicem ob hebes & stupidum ingenium, & ambubajam nomine Syriaco, milvam à rapacitate & avaritia, sterteram à sterendo, etiam viperam.*

Pudet pigetque me diutius hisce Grammaticis quilibet immorari. Tempus est jam, à verbis & a stilo ad res ipsas transire: ut clare omnibus appareat, à vero Petronio supposititium istum in utroque ex aequo discedere. Ac primum videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem in cunctis ridiculum legentibus exhiberet. Sed dum sine modo ac delectu nugis adjungit atque superfluit, dum ineptiarum genus omne consuit: imposturam suam ipsamet aperit, nugacem se ac ineptum, Petronique infelicissimum imitatore prodit, ridendum denique se universis praebet. Nunc aper pileatus infertur, circa se porcellos habens, cujus è dentibus duae sportellae dependent, & cujus è latere percusso turdi evolant, mox ab aucupibus excipiendi: aper, inquam, pileatus, seu libertate donatus ac manumissus, quod à convivis pridie totus & integer esset remissus. Nunc postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivae ineptos, humiles, ac demissos, solis fatuis & sensus communis expertibus convenientes. Ganymedes quidam de annonae caritate queritur more modoque mendicorum: ait se jam annum esurire; negat se ea die buccam panis invenire potuisse. Trimalcio qui surrexerat, ut obscenis naturae desideriis indulgeret, reversus ad mensam, dat convivis eadem omnia vel in triclinio, faciendi libertatem, quod Imper. Claudius edicto statuere voluerat, multisque verbis, usque ad nauseam ac risum audientium, in continentes invehitur. Coquus propterea, quod porcum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores constitit: at idem, mox sexto ventre porci, argentea corona donatur à Trimalcione, & in lance Corinthia potat: quasi lances tam vina quam cibos caperent, seu vasa potoria simul ac escaria essent. Sequuntur de vasis Corinthiis fabellae relatu indignae, nulla temporum habita ratione, illi halposi Hannibalis aetate & opera: scyphorum & capidis emblemata. Casandrae virginis filii, & Niobe à Daedalo equo Trojano inclusa. Pro acroamate Homeristae inducuntur Graecis versibus colloquentes. Trimalcio vero dum fabulam, quam agunt, vult exponere, res, homines, tempora ac loca ini-
fere

tere confundit, ita ut ipse fabula fiat. Interea *utulus* additur *galatus*: quem unus ex Homeritis Ajax furens gladio concidit, partiturque convivis. Quis haec legens risum tenat? aut potius quis non indignetur, talia & tam putidi Petronio tribui? Jam vero fabulae aniles de homine versipelli in lupum mutato, & de vestibus ejus lapideis factis, nec non de strigis seu nocturnis maleficis mulieribus, quae infantem mortuum rapuissent ad comedendum, & pro eo stramentum supposuissent, Apuleio conveniunt magis, quam Arbitro. Quamque ista fabella posterior de strigis ex hisce veri Petronii Arbitri verbis mihi videtur desumpta. *Quae striges comederunt nervos tuos?* In codice Bibliothecae Vaticanae, qui Palatinae olim fuit, reperitur *Indiculus superstitionum & paganarum*, in quo haec de strigis verba legimus. *De eo, quod credunt, quod feminae hominem comedant, & quod possint corda hominum tollere juxta paganos.*

Taedet talia fusius persequi. Pergendum est tamen. Jussu Trimalcionis ingens canis catena vinctus adducitur in triclinium ab ostiario. Quid agrestius, quid indignius tanto convivio, & tam divite convivatore potest excogitari? Trimalcionis jussu puer mollis & dorsum ejus inscendit, & scapulas plana manu pulsat. Quid indecentius? Jubet idem in cap. LXIV. *portiones dividi inter omnes servos, qui ad pedes sedebant.* Quid indulgentius? immo vero quid minus Romanum? Bibere famulos domino praesente ac epulante; *sedere ad pedes servos*, domino discumbente. An sedens famulus ministrare potest? More Romanorum, aut potius more omnium gentium, succincti in convivis stabant famuli, ut essent ad ea, quae poscebantur, quaerenda ac convivis porrigenda paratioribus & expeditioribus: quemadmodum vetera marmora ac picturae docent. Sufficiant ad id probandum vel duo Juvenalis versiculi è Satyram v.

*Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodque aliquid possas, & quod se stante recumbas.*

Tamen impostor eadem in re iterum erravit: quum in cap. LXVIII. *servum ad pedes Habinnae sedentem* fecit: Nec umquam aut usquam memini legere, *ad pedes sedisse pueros*, nisi ingenuos in conspectu parentum convivarumque discumbentium. Apud Suetonium invenio, Claudium Aug. *adhibuisse omni cenae & liberos suos cum pueris puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur.* Hunc morem non ignoravit Arbitr: Arbitri corruptor ignoravit. Sed quid ego *sedentes ad pedes* famulos Trimalcionis tantopere miror, quos paullo post visurus

sum recumbentes? Quippe in cap. LXX. Trimalcio famulis suis, etiam cocis, permittit ut discumberent. Itaque *totum triclinium familia occupat*, & *convivae paene delectis deservuntur.* Credas Saturnalia celebrari. Permissit, inquam, id stulte & novo more Trimalcio, is, qui initio cenae adeo timuerat, ne *servi* sui convivis *estum frequentia sua facerent*, & ob id *suam cuique mensam jussisset assignari.* Unde ille sui tantopere dissimilis tam repente factus? Unde tam cito oblitus dispositionum suarum? An ebrius erat? An non jam fatuus stultusve, sed plane demens?

In cap. LXVII. Fortunatae uxoris Trimalcionis *periscelides tortae*, quales in usu nobis sunt matronisque nostris, & quas vulgo à poplite, cui subligantur, *arrestarias* vel *jarretarias* vocamus, nec moris Romani sunt, nec Graecanici. Nam Graecorum Romanorumque periscelides erant fasciae, quibus crura involvebantur, ac tegebantur.

In cap. eodem Fortunata discubitura posteaquam manus lavit, *tergit eas sudario, quod in collo habet.* Verba Pseudo-Arbitri seu impostoris sunt. *Tunc sudario manus tergens, quod in collo habebat, applicat se illi toro, in quo Scintilla Habinnae discumbebat uxor.* At erant quidem Romanis (ut Catullus, Suetonius in Nerone, aliique docent) sudaria è lino, sed ad detergendum oris sudorem, unde & appellationem traxere: sudarium circa collum nullum umquam matronis Romanis fuit. Atque ut gratis concedam fuisse: an Fortunata Trimalcionis, ditissimi & nitoris ac elegantiae amantissimi viri uxor, tam sordida esse potuit ac immunda. ut eo linteo, quo collum velaverat, velut mantili in triclinio, tergeret manus? Omnino existimavit impostor, uti suae ac nostrae aetatis matronae collum haberent sudario lineo circumdatum & testum, quod vulgo *muscarium colli* (*Mouchoir de col*) appellatur, quia collum tegit & defendit à muscis: sic & olim matronas Romanas habuisse. Haec tanta moris Romani ignorantia non in Petronium, sed in impostorem cadit totius antiquitatis ignarum.

Jam enim suum testamentum in convivio recitari jubet Trimalcio, quo servis omnibus dat libertatem: & quale monumentum sibi fieri, quidque ei inscribi velit, exponit. Nec contentus his, funebrem vestem, quam *vitalia* vocat, unguentum nardinum, & cetera inferri triclinio praecipit, convivisque ostentat: ac demum tamquam in funere suo cornicines canere jubet, atque ad balneum saturos convivas invitat. Quid his ineptius? O sermones convivales! O spectacula festivis epulis convenientia! Etiam heic ignarum moris Romani sese prodit (Yy) Pseudo-

Pseudo-Petronius, qui cornicines pro tubicinibus funeribus adhibeat. Mortui enim efferebantur ad tubam, aut etiam ad tibiam: ut post Ovidium in lib. vi. Fastorum, post Persium in Satira iv. & Agellium in lib. xx. cap. ii. verus Petronius vel solus satis docet his verbis. *Quod si idem frigus genua manusque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas.* Ubi tibicines sine causa legi vult Petrus Pithoeus.

Dare operam saltem debuit impostor, ut finis cenae Trimalcionis cum sequentibus, hoc est, ut falsa & ficta cum veris cohaerent, nec falsa haberi possent, neu fraus facile deprehenderetur. Finis cenae Patavinae talis est. Cum cornicines insonuissent, vigiles regionis proximae rati ardere Trimalcionis domum, cum aqua & securibus accurrunt, & janua effringunt. Encolpius, idem & Polyaeus alio nomine dictus, Ascyllus & Giton laeti oblata occasione discedunt. *Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque plane tamquam ex incendio fugimus.* Contra apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus, Encolpius, cujus sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum, nec vigilum, ullam mentionem facit: aitque, cum post cenam ex aedibus Trimalcionis ipse & Ascyllus ac Giton vellent discedere, & per amplissimas longissimasque porticus, media jam nocte sine lumine, hora paene tota hac illacque erravissent ebrii, & locorum etiam interdum obscurorum ignari; se tamquam filo Ariadnes *Gitonis acumine explicitos tandem esse, qui omnes pilas columnasque pridie notaverat creta: quae lineamenta evicerint spississimam noctem, & notabili candore ostenderint errantibus viam.*

Anno MDCLXIII. ineunte edidi Panegyricum de laudibus Berengarii Augusti, quem ante annos aliquot ex urbis Patavii Bibliotheca Monastica à Johanne Rhodio Dano & à Nicolao Heinsio, viris clarissimis, erutum acceperam. In meis in Panegyricum illum notis, quid esset apud Gregorium Turonicum Episcopum *barbatorias celebrare*, & quid *barbatoria* significaret, fuscè docui pag. 191. & sequentibus. Missus est statim Berengarius meus in Italiam: missus in primis Patavium, unde venerat, & lectus à Patavinis. Placuit observatio mea impostori, homini Italo è provincia Venetia, vel Dalmatae, qui (si qua fides) Johanni Rhodio Pseudo-Petronianas quisquillas suas approbaverat. Itaque digna ei visa, quam suae cenae Trimalcionis infereret. Tum Trimalcio: *Amici (inquit) hodie servus meus barbatoriam facit, homo frugi & micarius. Itaque tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus.* Sed tamen mos hic quidem aetate Petronii multo vetustior: nomen autem ipsum, *barbatoria* ejusdem aetate (ni fallor) re-

centius. Sic idem impostor, qui de cena libera aliqua ab Henrico Valesio fratre meo observata esse didicerat, voluit & liberae cenae meminisse, atque ab ea suam suppositiciam cenam auspicari. *Venerat jam dies tertius: id est exspectatio liberae cenae.*

Sic igitur judico, nova omnia, quae sub Petronii Arbitri nomine primum Patavii, deinde Luteciae publicata sunt, falsa, ficta, suppositiciaque esse, barbara, futilia, judicii doctrinaeque vacua, ac plane omni ex parte ridicula ac rejicienda: eademque tam in verbis, quam in rebus, ab Arbitri genio, elegantia, ac nitore longe recedere.

In uno tamen, mi WAGENSEILI, à te dissentire cogor, quod miraris Justum Lipsium, virum magni in literis nominis summique judicii, de Petronio nostro dubitavisse, ac *deliberavisse*, an is esset C. Petronius, Tacito memoratus in rebus Neronis: audacterque sequeris tenui sultam tibicine opinionem, vel potius conjecturam Petri Pithoei, Claudii Bineti, Jani Doussae, & insequentium plerorumque Petronii commentatorum, qui Neronis Augusti aequalem faciunt, ac putas Trimalcionis nomine Neronem à Petronio designari. Atqui Trimalcio inter servos venales advectus est Romam: ubi *rationari didicit, deinde dispensator factus est*: uti Petronius ipsemet verus ac pridem editus docet. An ista in imperatorem Neronem conveniunt, paterno genere nobilissimum, materno etiam familiae Caesarum adnexum? Jam uxor Trimalcionis fortunata re & nomine fuit: femina viri sui simillima, ex egente locupletis facta, adeo ut nummos modio metiretur: sicuti Petronius indicat hisce verbis. *Et modo quid fuit? Ignoscet mihi genius tuus: noluisse de manu ejus panem accipere.* At Neroni Aug. uxores non aliae fuere quam nobiles & clarae, Octavia & Poppaea: è quibus Octavia etiam Claudii Aug. filia exstitit. Nam Aescen liberatam pellicis habuit, non justae uxoris loco. Praeterea jam senex erat Trimalcio: at imperator Nero annum aetatis xxxii. non excessit. Trimalcio illitteratus & fatuus inducitur à Petronio; quales multi divites, qui obscurissima initia habuere; Nero Aug. & eloquentiae & historiae studuit, ac poeticae. Trimalcionis in deliciis fuit puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior, si Arbitro credimus. At Neroni tot & tam lectae cum aetate, tum forma, deliciae erant, ut Juvenalis de eo delectu sic referat in Sat. x.

Nec praetextatum rapuit Nero loripodem, vel Serumfium, atque utero pariter gibboque tumorem.

Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meritoque de ejus accipere dubitavit Lipsius, & Petro-

tronium, qui fuit *aequalis Neronis*, cum Petronio Satyricorum auctore confundere timuit: cum animadverteret ab Cornelio Tacito in lib. xvi. Annalium relata de Petronio, haudquaquam Satyrici scriptori maiore ex parte convenire. Certe ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est *Cajus Petronius*, aut, ut Plinius & Plutarchus vocant, *Titus Petronius*, & inter paucos familiarum Neroni assumptus est elegantiae arbiter, quod doctos viros in errorem induxit: sed *Arbitri* nomen non tulit: posterior, seu Satyricorum auctor, propriis nominibus appellatus est *Petronius Arbiter*, quemadmodum à Fulgentio in lib. ii. & iii. Mythologiae vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Arbitri* nomine, à Terentiano Mauro, à Diomede, à Servio Honorato, à Macrobio Theodosio, à Mario Victorino, ab Hieronymo, & Sidonio, aliisque laudatur. Praeterea Cajus Petronius, si qua Tacito fides, Proconsul Bithyniae, & mox Consul extraordinarius fuit; inter paucos Neroni Aug. familiarissimus: magnas opes, magnam familiam habuit: homo ignavus & deses, & otio ac mollitiis fluens, erudito luxu ac scientia voluptatum acceptissimus vitioso Principi. At Petronium Arbitrum cum multi laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores: nemo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo divitem, nemo amicum imper. Neronis fuisse, aut iussu ejus periisse, memoriae prodidit. Bibliotheca quidem Vaticana quaedam Petroniana in codice scripto servat, & his Julii cuiusdam epigramma praefixum, in quo Petronius *diri Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse fertur*. Sed hoc exaltichon ut inculum est, corruptum, ac recens; ita nullius apud doctos in historia auctoritatis. Denique Cajus Petronius paullo ante mortem coactam flagitia principis, sub nominibus exoletorum feminarumque, & novitate cuiusque stupri, perscripsit, atque ob signata misit Neroni: ut Cornelius Tacitus in lib. xvi. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune? Caji Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri Satyra grandis atque verbosa, vel iustum potius opus exstitit: ut ex Petronianis quae supersunt, & ex his, quae laudantur à variis auctoribus, desideranturque, facile intelligi potest: adeo ut jure forsitan queratur Doussa simul & affirmet, decimam totius operis partem ad nos pervenisse. Immo & plures erant Petronii libri, non *Satyricon* in recto singulari, sed *Satyricôn*, hoc est, Satyrum, in secundo casu plurali inscripti; ut Ciceronis Rhetoricôn, Virgilii Maronis Bucolicôn & Georgicôn, Valeri Sorani Epopticôn, Aurelii Nemesiani Cynegeticôn, Marciani Felicis Capellae Afri Carthagenensis Satyricôn lib. vii.

de nuptiis philologiae. Certe Terentianus Maurus de dimetro jambico claudo sic ait,

Arbiter disertus

Lib. i. p. 1. p. 1. p. 1.

Et à Mario Victorino de Metris Arbiter *Satyricôn* laudatur, non *Satyrico*, aut in *Satyricon*. In veteri quoque Glossario Petri Danielis haec verba reperio. *Excerptum dicitur à Petronio in primo Satyricum: quod idem est, atque in primo libro Satyricon*. Missum facio Fabium Plancidum Fulgentium in libro Continentiae Virgilianae, à quo *Petronius in Eusicio* laudatur. Libellus Caji Petronii pro codicillis haberi poterat, & noctes ac stupra Domitii Neronis, & in eum coetum admissorum, atque ad omnem libidinem adscitorum exoletorum feminarumque nomina, quid quisque ibi novissime fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil; omnia vera. Contra Petronius Arbiter M. Varonem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosa oratione variis carminibus mista, sub falsis nominibus, tamquam sub persona, mores hominum notavit, ac vera aetatis suae vitia carpsit: atque uti ipsemet ait, *in opere novae simplicitatis*

Sermonis puri non tristis gratia ridet:

Quodque facit populus, candida lingua refert.

Si, quod faciebat populus, retulit Arbiter, ut ipse affirmat; de Neronis stupris ne cogitavit quidem. Non igitur sua Neroni flagitia, sed sua populo, sua juventuti ac senibus, vitia Arbiter, & corruptos mores exprobravit: ac sicuti vere asserit epigramma Vaticanum, (cur enim ejus testimonio in re apertissima & omnibus patente uti mihi non liceat;)

Petroni carmen divino pondere currit:

Quo juvenum mores arguit atque senum.

Nimirum fictos casus amatorum opus Petronii Arbitri continebat: veri nihil; omnia ficta. De quo opere Macrobi Theodosii in lib. i. Commentariorum in Sornium Scipionis verba sunt haec. *Fabulae, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum conciliandae auribus voluptati, aut adhortationi quoque in bonam frugem repertae sunt. Auditum mulcent, velut comoediae, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum repleta, in quibus multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnumquam luisse, miramur*. Denique nunc in declamationes umbratiles, & scholasticas invehitur Petronius Arbiter: nunc Poëtas deridet carmina sua in theatro, in balneo, in pinacotheca populo intempestive recitantes: modo picturam, statuariam, dialecticam, philosophiam, astronomiam, eloquentiam, ceterasque artes ingenuas defecisse, queritur: modo Trojae halosin versibus jambicis describit:

(Y y 2)

navi.

navigantium etiam rixas, reconciliationem & naufragium, bellamque de matrona Ephesia fabellam enarrat: interdum regulas carminis exponit. Sequuntur de bello civili Caesaris & Pompeii versus heroici fere trecenti, & de captatoribus aut heredipetis elusis non pauca. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caji Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum, & desidia humanæ reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam: is plane nec in literis, nec in ulla alia re quidquam videt aut iudicat. Janus Doula, ut Petri Pithoei conjecturam de aetate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut parœmias, videlicet *non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex aequo usurpari: aliam item gnomen, *primus in orae Deos fecit timor*, Statio in lib. III. Thebaidos cum Petronio esse communem: ex quibus tamen sententiis primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Planciades Fulgentius in libro I. Mythologiae (vere an falso nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis Aug. aequalem, & Statio atque Martiale vetustiorum fuisse, ambosque haec hemistichia Petronio potius, quam Petronium ambobus, debere? Nonne Placidius Lutatius putat, & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion supra laudatum de origine superstitionis, à Papinio Statio accepisse? Idem plane dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemistichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio: hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio, uti facere oportebat, sed eidem Petronio asseruit, propterea quod utrique haec apud Petronium legerant, & legisse meminerant; apud Statium & Martialem aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec multum curabant an ab aliis scriptoribus prius, quam à Petronio, fuissent usurpata.

Quare facile & libenter accedo Henrici Valesii fratris mei sententiae, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentiorum, ac natione Gallum fuisse, atque in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis haestenus examinatis intellectisque, in carmine XXIII. quod inscribitur Narbo.

*Et te Massiliensium per hortos
Graji cespitis Arbitrator colonum,
Hellepontiaco parem Priapo.*

Ita enim emendandum versum medium frater

existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbitrator colonum, nec dubitat in priscis Sidonii codicibus scriptum fuisse *Graji cespitis*, seu *Graji cespitis*: quod cum non intelligeretur à legentibus, in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quae vulgata lectio haud dubie vitiosa est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine, Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, (simulacra enim Priapi, custodis hortorum, ad eorum ostia collocari consueverant) Priapi in hortis Massiliensium positi, *colonum* Petronium Arbitrum vocaturus non fuit, sed *cultorem*. Deorum enim vel simulacrorum cultores Latini scriptores dixere: *colonos* Deorum aut statuarum nequaquam dixere. Praeterea etiam gratis concessero, *colonum Priapi* pro cultore & veneratore Latine dici posse: tamen nec vel tum suis tribus hisce versiculis sensus constabit: fatendumque erit Sidonium his duobus in versibus continuis Priapi sine causa bis meminisse. *Te Arbitrator per hortos Massiliensium sacri stipitis*, seu Priapi lignei *cultorem*, Priapo *Hellepontiaco parem*. Quo quid frigidius scribi, quid etiam ineptius excogitari potest? Sidonius igitur scriptor Gallus in suo Narbone apertissimis verbis Arbitrum Gallum agnoscit: quem propter obscenitatem, & ob amorem hortorum Priapo comparat, & in hortis Massiliensium spatiantem, ac delicate desidentem nobis exhibet. Quae Petronii in hortis mora, & iudicium ejus de Epicuro, quem *patrem doctum in arte veri*, id est in Philosophia vocat, & *hominem esse divinum* ait, qui somnia, & *ejusmodi ludibria facetissima ratione condemnet*; turpis quoque flagitiorum, adulteriorumque relatio cum impietate conjuncta mihi persuadet, ipsum secta simul ac vita Epicureum fuisse, summum bonum in voluptatibus corporis ponentem. Heic virum doctissimum Petrum Pithoeum admodum miror, qui sibi *videri* ait, ab Sidonio tribus versibus supra laudatis, *non tam Arbitri patriam quam mores designari*, Massiliensium moribus *Plautino proverbio*, & *Athenaei historia notatis* simillimos. Quasi *horti Massiliensium*, mores eorum corruptos, atque degeneres indicare potius apud Sidonium valeant aut debeant, quam Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus vacantis, ac in hortis otiantis.

Certe ipse Arbitrator moris cujusdam Massiliensium mentionem fecit, tamquam sibi notissimorum: quoties pestilentia laborarent, unum è pauperibus, qui se sponte obtulisset, per annum sumtu publico delicate alentium, ac postea ornatum verbenis & vestibus sacris per urbem circumducentium cum execrationibus, ut in ipsum mala civitatis reciderent, atque ita de-

num

num praecipitantium in mare. *Quod in Petronio sibi lectum esse*, scribit Servius Honoratus in illud libri III. Aeneidos hemistichium, *Atque sacra fana*. Sed nunc in Petronii opere maneo ac mutilo, quale habemus, de more isto Gallicano Massiliensium, homines pro salute publica devoventium, nihil reperitur. Proinde non miror Petronium Massiliensis agricultorem, patria quidem Gallum, sed domicilio semigraeculum, libenter Graeca nomina usurpare, ut *fovedium* pro malo & extemporali poemate; *tropica*; *embolum navis* pro rostro; *metbodium*, *paronychia*, *corymbion*, pro capillamento seu galericulo, *bypogaeum* vel *bypogaeum* pro conditorio, seu monumento casulae subterranea; *τα παύσι*, *schemata*, pro figura orationis; *apodixia*, *telos*, *automata*, pro motu corporis voluntario; *planos*, *parapsidem*, *triclinarchem*, *chiramaxium*, *symphomam*, *hydraulem*, *pinacothecam*, *diactam*, & similia. Non miror eum Graecis in nominibus, Graecas terminationes fere semper retinere: v. g. *Ascylltos*, *Polyaenos*, *Giton*; *Ascyllton* in IV. casu, *Encolpion*, *Polyaenon*, *satyrion*; *aëra*, *platonona*, *daphnona*, *Coraca*, *Crotona*, *Platona*, *Gitona*, *Iliada*, *Naiada*, *Dorida*. Non demum miror, ab Arbitro transitum Alpium maritimarum Alpihus Graiis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monoeci exacte describi his verbis,

*Alpihus aëriis, ubi Grajo nomine pulso
Descendunt rupes, & se patiuntur adiri,
Est locus Herculeis aris sacer. Hunc nive
dura*

Claudit biems, canoque ad sidera vertice tollit, &c.

Adest enim ab urbe Massilia Graecorum portus, vel statio Herculis Monoeci, in Alpihus maritimis, sive Ligusticis, millia passuum non amplius CCLXXXVI: sicuti in itineralio maritimo portuum, & positionum navium ab Urbe Arelatum usque Ethicus docet. Idem Petronius Arbitrator ut Massiliensium Graecorum, sic & Gallorum, nimirum popularium suorum, non semel meminit. *Increta facies, ut suos Gallia cives putet*: item, *Ego autem frigidior bieme Gallica factus*. Ex quo apparet Arbitrum hiemes ac frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse. Praeterea quivis linguae Latinae peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscit. Ejus enim stilius non Romanum seu Romae natum, sed plane Gallum & Transalpinum hominem sapit, & Antoninorum tempora potius quam Domitii Neronis: cuius principatus similes Arbitri scriptores non habuit. *Disertus* quidem Arbitrator vocatur a Tezantiano Mauro: & est sane disertus: sed

nec Senecae, Quintiliano, nec ambobus Plinius, ac ne vel Tacito quidem aut Suetonio comparandus: cum ad inferiora tempora pertineat. Interdum lulentus fluit, nec ubique purus, nitidus est ac illimis.

Quando igitur Petronius Arbitrator floruit? quaeret aliquis. Equidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quam (ut frater meus arbitrat) Gallieni Aug. aequalem fuisse: cum quod elegantia Petronii in aetatem Gallieni, hoc est, in senectutem imperii Rom. ac velut in faecem linguae Latinae, tot undique gentium barbararum incurfionibus corruptae atque depravatae, cadere mihi non videtur: tum quod Macrobius in Somnium Scipionis Arbitrum Apulejo non conjungit modo, sed velut aequalem aut etiam vetustiore praeponebat, prioremque appellat hisce verbis jam supra laudatis. *Audietum mulcent argumenta fictis casibus amatorum referta: in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnumquam luisse, miramur*. Constat autem Apulejum ante Septimium Severum Pertinacem Aug. nimirum imperante Marco Aurelio Antonino natusse. Unus ex editoribus Petronii Janus Doufa scribit, quosdam Petronium Luciano posteriorem, hoc est recentiorem, credidisse: qui mecum de aetate Petronii plane conveniunt. Nam & Lucianus Antoninorum temporibus vixit.

Ne quis autem forsitan putet gratis me scripsisse, Petronii Arbitri sermonem (quidquid ipse de se dicat) non ubique purum, sed quandoque inelegantem ac incultum esse: omisis Petronianis versibus, quorum & structura plerumque vitiosa, & obscura ac intricata sententia est; in soluta oratione Arbitri, pauca de pluribus Neroniano saeculo indigna, a me observata subijciam, quae nec membranarum vetustati, & situ attrituque evanescentibus litteris, nec librorum in transcribendis praevisis codicibus negligentiae, nec editorum incuriae, nec typographorum inscitiae, nec ulli alii, quam ipsimet auctori, assignari possunt. *Sed de remedio non tam valde laboro*: item, *Giton semel idus, tam valde exclamavit. Tam valde, pro tam, aut adeo, non memini apud veteres scriptores legere*; quod nos vulgo dicimus, *si fort.* Neque enim tam magnum facinus admisimus: scripsisset Neronianorum temporum auctor, tantum facinus admisimus. Sic tamen ubique Arbitrator loquitur. *Timebam, ne tam grande munus suspectum faceret humanitatem meam. Habebat enim inguinum pondus tam grande. Inbibuit Tryphaena tam grande facinus. Nec se minus grandi vexatam injuria, quam Lycam. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiae esse speravi. Tam magnum aequae clamorem*

sustulit. Ut tam magna fortuna solus uteretur. Nescis, quam magnum flagitium admiseris? Ubi tam grande minus, tam grande pondus, tam grande facinus dici non oportuit, sed tantum minus, tantum pondus, tantum facinus. Tam magnam familiam, tam magnum clamorem, tam magnam fortunam dici non oportuit, sed tantam familiam, tantum clamorem, tantam fortunam. Minus grandi vexatam injuria dici non oportuit, sed minore affectam injuria. Quam magnum flagitium dici non oportebat, sed quantum flagitium. Nostri Petronium hodieque imitantur. Nam ut ille tam magnum aut tam grande usurpavit; ita dicunt si grand. Ut ille minus grande dixit; ita nostri usurpant moins grand: ut ille quam magnum; ita nostri combien grand. Jam istud Petronii, bene mane surrexi, pro summo mane, aut prima luce surrexi, nostrum hodieque est, bien matin. Nostrum & illud: Et jam plena nox erat. Plenum enim diem, ac plenam noctem vocamus; en plein jour, en pleine nuit. Repositum in pristinum decorem puerum gaudebam: id est, restitutum in pristinum decorum. Sic nos dicimus, remis en son premier éclat. Ex his intelligitur, Petronium natione Gallum existisse, cum nos Gallo-franci ejus adhuc in multis sermonem sequamur. Eundem autem a temporibus Neronis Aug. longe abuisse indicant quae apponam. Indignatus rusticus, quod nos centonem exhibendum postularemus. Dicit oportuit exhiberi, non exhibendum. Ostium nostrum satis audaci strepitu impulsu exsonuit. Satis pro valde recentiorum Nerone scriptorum est; exsonare verbum ea aetate inusitatum, quod tamen Petronius saepe usurpat. Omnia mimico risu exsonuerant; item, exsonat cantibus totum navigium. Ideo vetui hodie in hoc diversorio quemquam mortaliū admitti. Dicendum erat, in hoc diversorio quemquam mortaliū admitti. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusque in cervicalia minutissima. Dicendum fuit in cervicalibus minutissimis, aut in cervicali minutissimo. Ne absentivus essem: pro abessem. Absentivum pro absente, alibi non legi. Quales esse solent, quae incumbunt ova. Incubare ova, vel etiam ovis, gallinae dicuntur: ova incubere non dicuntur. Ficedulam inveni piperato vitello piperatam. Ficedulam pipere piperatam non melius dixeris, quam gypso gypsatum parietem, pernam sale salitam, alas Icarum cera ceratas, & similia. Si bona fide poenitentiam emendas. Poenitentia culpam aut peccatum emendare, dici possumus, & solemus; Poenitentiam emendare, dici nec possumus nec debemus. Amictus discoloris veste. Discolor dici solet, ut decolor, concolor, unicolor, bicolor, versicolor; discolorius dici non magis solet a veteribus scriptoribus Latinis, quam decolorius, concolorius, unicolorius, bicolorius, versico-

lorius. Aratro domefacta tellus pro subacta vel domita, Neronis aetate non dicebatur, nec domefacere, pro domare. Nam verba primae conjugationis, quale est domo, nulla in compositione recipiunt facio, sed tantum plurima secundae, & paucissima tertiae. Tantum omnem scabitudinem animo, tanquam bonarum artium magister, deleret sine cicatrice. Iram appellat animi scabitudinem Petronius novo & inusitato nomine pro scabie, aut scabritie, vel scabredine, quam & ulcus, animi scilicet, alibi vocat. Gubernator, qui pervigil nocte siderum quaque motus custodit. Siderum motus vel sidera custodire, pro servare aut observare, improprium est. Certe diutius junctos nos mare feret: vel si voluerit misericors ad idem litus expellere, aut praeteriens aliquis tralaticia humanitate lapidabit. Lapidare posuit Petronius pro lapidibus tegere, ut humare est humo operire vel tumulare: cum significet lapidibus petere. Coaequale natalium suorum sinciput, pro aequale, nusquam apud veteres alios scriptores Latinos reperire memini. Ephebus plenae maturitatis, & annis ad patiendum gestientibus vocatur a Petronio, casum mutante contra regulas Grammaticae. Debit enim dici ephebus plena maturitate, & annis ad patiendam gestientibus, aut certe, Ephebus plenae maturitatis & annorum ad patiendum gestientium. Psyche acu comatoria mihi malas pungebat. Acum comatoria vocat Petronius acum crinalem, ne servata quidem analogia. Nam a coma non fit comatorium: sed fortasse legendum est, acu comatrice, hoc est ornatrice. Soli militares, soli fortissimi habentur. Militaris militaribus honoribus digno, recens est haud dubie, nec faeculi Neroniani. Jam melliti verborum globuli, & fabulosum sententiarum tormentum, & controversia sententiosis vibrantibus pilla, ac similia apud Arbitrum, verba sunt magnifica, rerum ac sensus paene vacua. Omittere non possum versum hunc Petronii,

Has inter sedes Ditis Pater extulit ora.

Ditis Pater vocatur Arbitro, qui ceteris omnibus Dis Pater: ut hic Quirites in numero singulari, pro Quiris, quemadmodum Sergius & Pompejus in Arte affirmant.

Haec sunt, mi WAGENSEILI, quae tuis precibus inductus de Petronio Traguriensi, vel Patavino properatim exaravi, adjungenda observationibus tuis, aut si malueris, tamquam mnemosynon amici tui domi servanda. Vale V. C. & amare me perge. Scribebam Luteciae Parisiorum v. Nonas Martias anno Domini MDCLXV.

MARINI STATILEI

Traguriensis J. C.

RESPONSIO

A D

JOH. CHRISTOPHORI
WAGENSEILII,

E T

HADRIANI VALESII

DISSERTATIONES

De Traguriensi Petronii Fragmento.

AD M. MOCAENICUM V. P.

NUMQUAM exlimassem fieri potuisse, ut qui pro virili rempublicam literariam adjutum esset; ob eam causam conviciis ab illius reipublicae civibus proscinderetur. Enimvero id nunc mihi usu venire fidem facit multus libellus, quem ad me misisti, amice mine MOCAENICE,

Di magni horribilem & sacrum libellum!

Hic duas continet dissertationes; unam Christophori Wagenseilii, Germani: alteram Hadriani Valesii, Parisiensis, quibus homines illi confidentissimi fragmentum à me repertum, & bona fide in communem studiosorum utilitatem prolatum, impugnant. Nec modo fragmentum impugnant, (id enim tolerabile esset) sed etiam auctorem, quem longe alium à Petronio autumant, atque ipsum inventorem maledictis incessunt. Ac Valesius fraudis atque inicitiae postulare auctorem non desinit: ceterum neminem designat, solum mihi, qui id scriptum protuli, ut juveni ignoto, fidem non esse adhibendam censet. Alter multo insolentius agit, & cum de illo scripto pronuntiasset, suspicari se hunc inepti alicujus homuncionis esse abortum, non multo post hunc mihi abortum donat, tum se in aures, si posset, mihi insusurraturum dicit, videri sibi me totum illud Arbitri fragmentum ex me finxisse velut araneum, ut videre est in fine dissert. Tametsi vero intelligo, quam turpiter nugator iste hallucinetur, dum homuncioni eum abortum tribuit, ad quem haud scio, an magnorum, quotquot nunc vivunt, virorum legitimi partus adspirare possint, nihilque magis in

votis habeam, quam ut mihi quidquam simile aliquando scribere contingat: Attamen non ferenda est tam impudens hominis improbi contumelia, qui me eum esse homuncionem, quem ariolatur, ineptissimae scriptionis auctorem praedicat. Proinde si eum, quibus modis meretur, accepero, non erit quod me accuset: sed petulantiam suam, qua prius in me non solum immerentem, sed & de literatis hoc munere, ut spero, bene meritum, tota illa dissertatione debacchatus est.

Quia autem primas in hac scena loquendi partes sortitus est, primum cum ipso agam. Mitto fumos, quibus in hanc scenam ingreditur: colloquium cum Abrahamo Ecchellenfi, spem sibi factam ab eo integri fragmenti Petroniani in Dalmatia reperti, literas deinde à Venetia transmissas ex quibus didicerit, non plus fragmento inventum; tandem se Lutetiae de fragmenti editione certiorum esse factum. Veniam praefari, quod libris destitutus in alieno solo causam hanc agere audeat; utpote qui, uti etiam in epistola nuncupatoria testatur, petasatus in ipso Hispanicae peregrinationis procinctu, multas inter occupationes, eam dissertationem effuderit. In quo utrum magis admirer, ambigo, hominis temeritatem, an vanitatem. Nam si, ut praedicat, minus se instructum paratumque tantae disceptationi sentiebat, primum quis eum coëgit scribere? Deinde cum non nisi multo post tempore, redux scilicet ab Hispania, & in Galliam appulsus, ac Lutetiae cominorans istius dissertationis edendae consilium ceperit; quis eum prohibuit, quominus lucubrationem festinanter conscriptam incudi redderet, ex sententia sua digereret, atque emendaret? Si autem, quod magis verisimile est, hac effusi inter professionis occupationes operis professione gloriolam celeritatis quaesitum sit, quis insulsi hominis vanitatem & ineptias satis lato cachinno excipere possit? Neque enim ut crassos, quibus tota ejus dissertatio scatet, deprecetur errores, ad eam tumultuariam operae confessionem impelli potuit, qui tam arrogans est, ut nusquam non sese velut Atydamas laudet, eferat, venditet, ac triumphum canat. Ejusdem levitatis est, quod cum Valesii sui tripodem consulisset, (quod ex ipsius Valesii dissertatione initio apparet) non expectato responso in medium profiliit, suamque ipse sententiam velut Batti filiphium indicatura sua obtrudit. Nam si tanti momenti rationes, quanti videri ipse vult, habebat, si ictus inevitabiles, si à nodis daturus, ut de se insolenter praedicat, cur alium sciscitabatur? Doceret simpliciter, nobisque omnibus epistomium imponeret. Merito itaque ab illo socio suo vapulat, qui sua Petronii Massiliensis commentatione bonam ejus disser-

differtationis partem inducit. Denique tam parum istis censoribus convenit, ut unius verbis, alterius dicta refelli possint. Sed his missis ad rem veniamus. Prima censoris velitatio est in typographum Parisiensem, quem statim de titulo & versu Euripidis praefixo explodit. Dehinc in Tilebomenum filii mucronem convertit, ejusque conjecturas exagitat. Postremo & in typographi Patavini praefatione ἀλογίας notat. Quas castigaciones illis viris, quorum magis interest, sigillatim confutandas pro ipsorum arbitrio, satis est relinquere. Illud hominis argutuli non praeteribo. Inter alias conjecturas, quibus viri illi utuntur, haec erat: Hocce novi fragmenti auctario vulgatorum Petronii fragmentorum hiatus & lacunas commodè expleri. Hoc levissimum argumentum videtur Critico: si (inquit) ista valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii supplementa illis ipsis auctoribus tribuamus licet: ob retentam utique seriem rerum gestarum. Non videt autem disparem esse rationem. Cum enim de iisdem rebus variorum historicorum commentarios habeamus, non est difficile unius seriem ex aliorum scriptis explere. At ludicrae descriptionis & fictitii argumenti, quod totum ingenio auctoris nititur, hiatum unde expleas? Praeterea σαφιστικὸς dividit, quae conjungi debent. Non enim satis est, habere, unde rerum series continuetur: sed illa, quibus vacua implentur, etiam orationis filo & charactere prioribus congruere, atque, ut ita dicam, congermanescere oportet, ut ab eodem auctore profecta existimetur. Cum etiam convenienter ex Rhetorum praeceptis primo loco id argumentum positum dicit, quia sit admodum leve; tenuem ejus artis peritiam ostendit. Etsi enim Fabius lib. v. *Inst. Orat.* vetat, ne à potentissimis ad levissimam decrescat oratio, tamen Homericam, ut vocat, dispositionem, qua, quae validissima sunt, primo summoque loco; infirma medio collocantur, non obscure nobis tenendam insinuat. Sed missis his atque aliis ejusmodi affaniis, quibus deinceps in me, & in typographum Patavinum inepte velitatur, ad illa, quae magis ad rem pertinent, quaeque ipse majoris momenti censet, stilum convertam.

Fragmenti primum stilum ut Petronio indignum carpit; dein res quae tractantur. In stilo monstrosa, uti appellat, vocabula notat, loquendi modos, non à Petronii quidem genio abhorrentes, sed nimis frequenter, & ad fastidium usque legentium inculcatos: postremo hodiernae linguae Italicae phrasas, & Hebraïsmos. In rebus ignorantiam antiquitatis & ἀλογίας animadvertit.

Primum de stilo agamus, deque illis monstris vocabulis. Enimvero si ista obiectio valet,

vix ullum erit cujusquam vetusti auctoris scriptum, quod non imposturae suspectum esse debeat. Cujus enim scriptoris non primae editiones mendis prope infinitis scatent. Varronis fragmentum de lingua Latina, prout est editum ab Antonio Augustino, consideret, & pudebit eum suae istius obiectiois: multo enim plura ibi verborum portenta reperiet, quam in hoc Petronii fragmento. Quid alia referam veterum auctorum monumenta Plauti, Catulli, Tibulli, Propertii, Plinii, quam foedis ubique maculis contaminata essent, priusquam in doctorum hominum manus venirent. Quibus viris eruditissimis si eadem ac nostro Critico mens fuisset, non illis emendandis quantam videmus, operam possissent, sed explodendis, ut adulterinis, dissertationes scripsissent. Quid igitur ea obiectioe levius, quid eo catalogo ineptius? in quo & suam inscitiam miser prodit, qui voces notissimas pro barbaris, & nihil significantibus habeat, *copo* pro caupo, qui solebant veteres scribere, *nesapius*, pro insipiente, quae vox extat apud Terentianum Scaurum. *Gizeria* vel *gigeria*: (nam quis non videt peccatum in litera?) sunt autem gigeria Nonio interprete gallinarum intestina: earumdem ventriculus Scaligero; Lucilius usurpavit lib. VIII. *Satyr.*

gigeria sunt,

Sive adeo hepatia.

Cujus porro inscitiae est ne *chius* quidem epithetum quid sibi velit, intelligere; aut quo sensu sese vitam chiam egisse dicat Trimalcio? Nam Chios, perinde ut Coos, ob mores praetextatos male audisse, Graecorum proverbialiter indicant, *χῖος ἀσιτιστὴν*, apud Aristophanis Scholiastem, & *γέλως χῖος*, apud Diogenianum de molli lascivoque lusu. Nec vox *dignitoffo* seu *dignitofso* (ita enim legendum) monstrosa ipsi videretur, si saltem Philoxeni glossarium legisset: ibi *dignitofso* exponitur ἀξωμαλὲς, à dignitate enim dignitofus, quemadmodum à calamitate calamitofus. Quod & ipse videram, priusquam Philoxenum consuluissem, sicut *Burdubasta* mendose scriptum pro Butubata, quod est apud Festum. Et *muneema* quoque divisim legendum, *mu nec ma*. Nam *mu* pro mutire dicebant veteres. Lucil. *Satyr.*

Nec laudare hominem quenquam, nec mu facere unquam.

Auctor Charisius lib. 2. Ex quibus istius censoris temeritas patet, qui, quae non intelligit, damnat, & ut barbara & monstrosa explodit. Nam & alia ad eum modum à viris solertibus emendari posse quis dubitat?

Sed instat, si librariorum imperitia istiusmodi mendae irrepperunt, cur non per omne fragmentum ejusdem imperitiae manus vestigia comparent? Nam coenae exordium, ut in editionum emen-

emendatissima, parum ab omni labe legitur. Hinc vero de industria asperitas ejusmodi maculas ab impostore colligit, huncque scitum inevitabilem putat; nempe quia alios ex sua turpitate aestimat. Quis enim, qui sensus communis aliquam scintillulam habet, non facile intelligat, fieri potuisse (quod & factum scio) ut ex prioribus editionibus apud praefata, multa fragmenti hujus restituta sint loca ex iis, quae pridem edita fuerant, reliqua autem tum primum in lucem prodeuntia, sic ut erant, corrupta eruditorum iudicio ac censurae relicta. Quod non erat in proclivi, tam insigniter & foede corrupta statim emendare. Ecce quem idem inevitabilem putat, quam exiguo negotio eluditur?

Phrasae praeterea & idiotisimum novi fragmenti, ut Petronii elegantiae parum congruentem, vituperat. Rem autem totam ad quatuor reducit loquendi modos, quibus interim usum non semel Petronium fatetur; sed quod iidem in hocce fragmento crebrias ac sine ratione ingerantur, id vitio vertit, atque inconsultae imitationis indicium putat. Primi modi ex veteri Petronii editione exempla haec profert: *hominis operas locari non caballi; locum in aqua non inguina habet*. Alterum loquendi genus est, quo *plusquam* rei augendae causa adhibetur, ut *plus vini suo mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet*. Tertia forma est, quod nimis frequenter dejerat pseudo-Petronius. Quarta, in eadem dilectione lusus, cum scilicet idem vocabulum argute in eadem sententia iteratur: ut *tu, qui loqui potes, non loquere*. Coacervat deinde loca ad fidem faciendam, & multa similia, ex toto scripto excerpta, sub eundem aspectum conducit, ut frequentia moveant fastidium legentibus, quae in fragmento commode distincta, non modo offensionem nullam, sed etiam gratiam, habent. Haec vero via infamandi bonos auctores cui non, quantumvis rudi & indocto, patet? Quis cujusque scriptoris verba in hunc modum retexendo, ac perturbando non illum deformem ac prorsum ridiculum concinet? Conferantur in unum loca omnia Ciceronis, in quibus clausula, *esse videatur*, periodum terminat, aut ubi verbum *versari*, *familiariter aliquo uti*, aliasque phrasae sibi familiares usurpat, & habebit iste calumniator, unde parentem eloquentiae apud sui similes traducat. Quod de Cicerone dixi, transferre licet ad alios scriptores. Nemini enim non quaedam locutiones familiares, & quasi vernaculae, quarum ceu caractere ab aliis dignosci possit. Sicut de Hermolao Barbaro viro inter recentiores absolutissimo observatum est, saepius hunc verbo *ferrumino* usum, eamque ob causam ab obtrectatoribus ferruminatorem vocatum. Denique quod saepius dejerant

hujus fragmenti interlocutores, id quoque Criticus vitio vertit, sed imperitissime: quando constat hanc veterum illorum, dum inter se agerent, morem fuisse, ut non temere quidquam affirmarent sine juramento. Res plana ex Plauti & Terentii fabulis, quas novus Criticus nondum videtur, aut valde oscitanter, legisse, qui id non observaverit. Quid enim haec sibi volunt nusquam non interposita, *Pol, ecastor, perecastor, Hercules, per Jovem, disparem, & alia id genus*. Sed & id ipsum epistolarum Augusti fragmenta illa indicant, quae citat Suetonius in Tiberio; *Jucundissime, & ita sim felix, &c. sive quid incidit, de quo sit cogitandum digressus, sive quid stomachor valde, modius jectas Tiberium, &c.* Item: *attenuatum te esse continuatione laborum cum audio & lego, Dii me precant, &c.* In epistola Antonii ad Augustum apud eundem Suetonium: *ita valeas, ut tu hanc epistolam cum leges, &c.* De iis postremo, quos vocat, lusibus, cum videlicet idem vocabulum in eadem sententia repetitur; non minus absurdus est, cum eos in fragmento saepius, quam par sit, frequentari arguit; nec ludicrae scriptoris genius quid ferat, advertit. De quo infra adversus Valesium dicemus. Nunc operae pretium est videre cohortem illam, quam se in insidiis, catus scilicet imperator, collocavisse jactat, quae fugienti hosti omnem elabendi praecludat viam. Ita enim loquitur magnifice, ut semper alius: *mentem non eludent idem. Captus est, habet. Pugnavit non perfunctorie mea prima legio*. ut Trafonem aut Pyrgopolynicem mihi audire videar. Quaero, inquit, an verus Arbitrator sacras literas legerit, an hodiernam linguam Italiam fuerit edoctus? Legit enim Pseudo-arbitrator, fuit edoctus iste suppositivus; videlicet verba cap. xxxvii. Ipse Trimalchio fundos habet, quia milvi volant, nummorum nummos, Hebraismum & sacrae scripturae loquendi modum sapiunt. Siquidem nullum huic loco subest mendum. At mihi vera lectio videtur nummorum modios: qua locutione & supra utitur Petronius nummos modio metitur. Fortassis & foenus ingens his verbis notari aliquis conjiciat, neque displicet conjectura. Pergit Criticus ineptire; magis illa Hebraismum sapiunt, cap. xliv. Nomina omnium reddebat, tanquam unus de nobis; videtur enim ex divinis per scelus detorta. Nempe quia apud Moysen Dei verba sunt: ecce Adam quasi unus ex nobis factus est: igitur censoris iudicio haec phrasis unus de nobis Hebraica est. O incitiam & temeritatem! ceu vero necesse sit, quicquid locutionis extet in Latina bibliorum versione, id ex Hebraeo idiomate expressum esse. Alioqui & illa quae in cap. lvii. leguntur: *Nemo mihi in foro dixerit, redde quod debes*, ex Matthaei capite xviii. pariter sumpta esse dicerentur, ubi ita scriptum

est: *Egressus autem servus ille invenit unum de servis suis, qui debebat ei centum denarios, & te nens suffocabat eum dicens, redde quod debes.* Credo & si in hoc fragmento verbum magnifico alibi reperiretur, exclamaret censor, ex Virginis Deiparae cantico apud Lucam promptum esse, *magnificat anima mea Dominum.* Et nobis Plautum, & Terentium, Romanae linguae lumina, qui id verbum usurpant, circumcideret: ut & in eorum scriptis Hebraismos expiscaretur. Denique si Latina est locutio, *unus de nobis*, cur ex sacris literis potius quam ex communi linguae Latinae usu fluxisse credatur, non video. Esse autem Latinam nemo haecenus excepto censore isto dubitavit, cum Cicero ita loquatur pluribus in locis; pro Planco c. 32. *is enim unus fuit de magistratibus, qui* &c. item pro Milone c. 24. *Deinde dixit, se gladio percussus esse ab uno de illis.* Nam si unus de illis dicitur, quidni & de unus de nobis? Eadem enim ratio est. Sed quod subdit multo magis ridiculum est. *Manifestissime omnium*, inquit, *quae* cap. 60. (supple è divinis sumpta:) *deductus è lacunaribus subito circulus ingens, de cupa videlicet grandi excussus demittitur, cuius per totum orbem coronae aureae cum alabastris unguenti pendebant.* Hic demum triumphat. *Hem* (inquit) *serine potest, ut phrasim, alabastris unguenti, aliunde quam è Lucae cap. 7. deprompta sit?* *Hellenistica enim & Evangelistae peculiaris est, neque ejus exemplum apud profanos auctores ullibi reperitur.* Omitto barbaram vocem ullibi pro usquam. Illud cuius ruditatis & inscitiae est, non putare *alabastrum unguenti* phrasim esse Latinam, quia Graeci ita loquantur? An quisquam tam hospes est in literis, ut linguam Latinam magna ex parte è Graeca expressam nesciat? Optimum quemque Romanorum scriptorum Hellenismos non solum non reformidasse, sed etiam affectasse? Ut quisque ex illis elegantissimus fuit, eo plures Graecanicas phrasas aspergendas orationi censuisse? ut ex compluribus Plauti, Terentii, Virgilii, Horatii & Ciceronis, atque aliorum locis pridem viri docti observaverunt. De hac autem phrasa *alabastrum unguenti*, quam censor Latinam negat, libenter ab eo quaesierim, num Horatium parum Latine locutum putet, cum *nardi onychen* dixit,

Nardi parvus onyx eliciet cadum?

Quid enim interest, quantum ad phrasim attinet, dicere *alabastrum unguenti*, & *nardi onychen*. *Alabastrum* è lapidibus est pretiosis, sicut *onyx*. Ex his quia vulgo fiebant vasa unguentaria, ob hanc causam ipsi lapides metonymice pro ipsis vasis usurpabantur: sicut in illo Horatii versus *nardus* pro *nardino unguento*. Plinius lib. xiii.

cap. 2. *unguenta optime servantur in alabastris.* De onyche Martialis epig. 93. lib. vii.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat,

Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.

Liquet igitur eodem modo dici *alabastrum unguenti* & *nardi onychen*, ut si unum è Lucae Evangelio sumptum sit, non possit non & alterum indidem pari jure promptum videri. videat censor, quemadmodum persuadere possit cuiquam, Horatium è novo testamento phrasas mutuo accepisse. Pergit novus Criticus gratissimo Deo risui ex Hypatiorum instituto litare, dum se acutis illis animadversionibus deridendum omni coetui literatorum liberaliter propinat. Id quoque è libris sacris expressum putat, quod in fragmenti cap. 46. legitur: *scimus te prae literis fatuum esse*, propterea quod in Actis Apostolorum Festus praefes sic Paulum compellat, *insanis Paule, multae litterae te ad insaniam convertunt.* Quasi vero haec sententia sit ejusmodi, ut nemini potuerit nisi ex scripturae loco in mentem venire, ac non insanire, etiam vulgus experientia compertum habeat. Ita enim idiotae literarum studia infamare solent. Sic Democritus Abderitanis insanire creditus; sed & ipse Democritus excludit sanos Helicone poetas. Senecae nullum ingenium sine mixtura dementiae. Apud Aristotelem literarum studiis praefantes melancholici. Domitius grammaticae artis clarus, iudice Phavorino, insanus. Aretaeus medicus de stomachi imbecillitate tradens, cui morbo studiosi literarum, Celso teste, obnoxii, istos ex studiorum intemperie delirantes, *ὁπὸ διατεινς νοσήφους* appellat. Quae ergo ineptia est, ejus sententiae passim apud tot profanos scriptores extant elementa aut vestigia, eam putare non aliunde quam ex Actis Apostolorum promi potuisse? Et quis Criticum istum non rideat, dum ejus argumenti vim tantopere commendat, ut solum per se ad Pseudo-Petronium confundendum sufficere gloriatur?

Videamus deinceps, ut probet Italicae linguae gnarum fuisse auctorem fragmenti. Tris loca in medium producit, cap. xxvi. *Unus servus Agamemnonis interpellavit.* cap. lxxvii. *non me Hercules mi haec iactura gusti fuit.* Item, *mi centem aureos in manu posuit.* Denique pag. 47. *multis jam diebus veniter mihi non respondit; nec medici se inveniunt.* Ut ostendat haec Italorum esse idiomatis, Italice mox reddit: *un servidore d'Agamemnon ci interrompe,* &c. Quo quid putidius & indoctius fieri potest? Principio qui potius haec phrasas Italicae, quam Gallicanae? Nam & Galli dicunt *un serviteur*: eaque voce un ceu articulo demonstrativo utuntur. Praeterea *unum* pro quodam Latinis dici, licet rarius, vox *unumquodque* indicat. Terent. Adelph.

Nam

*Non jam unum quicquam, quod quidem erit
bellissimum,
Carpum.*

Non enim eo loco unum significat solum, ut ferre alias; sed rei particularis nota est, ut hic *unus ferus*. Sed & Cicero ita unum usurpat epist. 10. famil. lib. 15. *Quamquam quidem loquer?* cum uno fortissimo viro, &c. Item in 1. de oratore, *sicut unus paterfamilias his de rebus loquitur*. Ita & Plautus Moliell. act. 111. scen. 2. *Iterum jam ad unum saxum me factus sum*. Plura Scioptius Anlinadvers. in Voss. Non solum igitur unus Latina est phrasis, sed etiam elegantiae Romanae. Quare vapulet negator.

Sequitur haec locutio; *non mi haec factura gulli fuit*. Quae quid commune habeat cum Iedica, quam adducit, non video. Plane aliud agebat, cum id describeret. Illud singularis infirmitiae, cum Latinam negat *mi carum caris in manu posuit*: propterea quod Itali similem loquendi modum habent. Neque illud Terentii legit in Phorm.

*edo dic quid velis dari
Tibi in manum.*

Quid enim interest *in manum dari*, an *in manu tenere* pecuniam dicamus? eandem quippe esse loquendi formam nemo non videt. Denique neque illud Latinum deputat: *ne medici se inveniant*. Fac ita esse, an Petronianum negabis? En tibi,

Quaerit se natura, nec invenit.

nam si *se invenit* Latine non dicitur; neque *quaerit se* Latine dicitur. At Petrus usurpavit: *ne te quaeviseris extra*. Haec quippe verba ita mutuo respondent, ut ubicumque unum ponitur, ibi alterum aut expressè poni, aut subaudiri debeat. Tum ut paulo ante Hebraeos & Hellenisticos somniabat, sic nunc nihil non ad Italiam phrasim trahit. Ut quia in cap. XLIV. *Plovebat*, pro *pluebat* scriptum est, Italorum pronuciationem *u* in *ou* vertentium cornicatur: adeo rudis est, ut veterem hunc fuisse Romanorum pronuciantium modum ignoret. sic in vet. epigram. *joussit*, pro *jussit*, ut videre est in lib. Passeratii de literar. inter se cognat. & permutatione. Et *perplovere* apud Festum in voce, *pateram*. Quod autem Petronius haec in Satyra Menippea ab archaisinis non abhorruerit, sed eos dedita opera operi asperferit, ut alii ferè quicunque eo genere luserunt, ex veteri fragmento, quod Petronii esse nemo dubitat, cognosci potest. In quo adverbium priscae notae valgius usurpatum de Quartilla, *commovebat valgius labra*. Item *clostellum* *ὑπεροικισμός* à claustro, ut à plaustro *ploustellum*, mutato au in *o* *ὑπεροικισμός*, *bistrionia*, *mucavit*: *leccatores*, vel, ut alii legunt, *lena-*

tores. Quod antiquae glossae exponunt, *gulosos & lenones*. Haec autem ex Petronii reliquiis à Doussa collectis. Praeterea phrasae antiqui saporis. cap. x. *in nauticam vocatus injuria*. Quae locutione utitur Plautus in Persa. Item *audemus* pro *volumus & sustinemus*, unde *jude* alibi. Atque alia id genus, quae lector non oscitabundus observare poterit. Sed de Petronii archaismis, iterum ad Valesii dissertationem dicemus.

Haecenus de stilo Germanus Criticus. Deinceps vero ad rerum examen transit, ut earum quoque argumento probet, non recte Petronio id fragmentum adscribi. Principio illud demonstrationis suae fundamentum ponit, ac sibi concedi postulat, Petronii Satyricon in Neronem esse scriptum, quo turpissimi ejus mores ac vitia traducerentur. Quod ipsum nihilominus collatione quorundam Suetonii locorum, quibus Neronis studia & mores tanguntur, cum iis, quae de Trimalcione prodit Petronius, probare instituit. In qua collatione operam suam ita venditat Germanus Criticus, ut omnibus in Petronium editis commentariis praeferre non dubitet. Etiam miratur à nemine Petronii interpretum eam congruntiam fuisse animadvertam. At ego admiror, qui se Lugdunensi Petronii editione usum dicat, non advertisse, id quibuscum locis factum à Doussa in Praecedaneis, certe viam defabulatam: tametsi is Trimalcionem esse Neronem non decernit. Cui opinioni & Valesius Germani Critici in censura collega vehementer reclamation, ut videbimus. Sed nimirum novus Criticus qui nunc primum *περὶ τῆς*, hac tam eleganti observatione ingenii sui florem illustrare voluit, atque, ut dici solet, ex hoc mustaceo lauream affectavit. Quam tamen frustra hujus operae sit, videor me sanioribus judiciis probare posse.

Apud Petronium Trimalcio ludit pila inter pueros capillatos forma conspicuos: hinc in unius ex iis capite, postquam aquam poposcisset ad manus, digitos paululum asperfos tergit. Mox discubituris pueri Alexandrini inter ministeria cantantes aquam in manus nivatam fundunt. His Germanus Criticus confert hunc Suetonii locum de Nerone: *Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo comaeatu Neapolim confluxerant, plures Alexandria evocavit. Neque eo segnius, adolescentulos equestriis ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustissimae juventutis, undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condiscerent (bombos & imbrices, & testas vocabant) operamque navarent cantanti sibi, insignes pinguis-
sima coma & excellentissimo cultu pueri. Quae-
sio quid haec ad Trimalcionem pila inter comatulos ludentem? Hic pueri Alexandrini aquam
(Z z 2) niva-*

nivatam in manus discubitoris infundunt: illic operam navant Neroni cantanti, & varii plausibus adulantur. Haecine est congruentia, hic concentus? At utrobique Alexandrinorum fit mentio. Quid tum postea? An quisquam antiquitatis, aut certe illorum temporum tam ignarus, ut nesciat Alexandrinos pueros vulgo illis beatis in deliciis habitos? Quod nunc Martialis testimonio, ut in re haud obscura, sufficiet ostendere ex epigram. 47. lib. IV. ubi qualem puerum velit, explanat:

Niliacis primum puer is nascatur in oris,

Nequitias tellus scit dare nulla magis.

Subdit: Petronianus Trimalcio balneis delectatus, delectatus & Nero; de quo idem Suetonius cap. 27. *refectus saepius calidis piscinis ac tempore aestivo nitatis*. Quis non miretur dialecticam Germani Critici? Petronianus Trimalcio balneis delectatus, delectatus & Nero: igitur Trimalcio est Nero. Atqui in tota illa comparatione idem iudicii acumen apparet. Trimalcio lectica impositus est, praecedentibus phaleratis cursoribus quatuor, & chiramaxio, in quo deliciae ejus vehbantur, puer vetulus, lippus. Nero apud Suetonium, in praeparanda expeditione, primam curam habuit deligendi vehicula portandis scenicis organis, concubinisque, quas secum educeret: igitur Trimalcio est Nero. Eadem opera Criticus iste efficiet Trimalcionem esse Pub. Clodium, quem Cicero in Miloniana testatur semper secum scorta, exoletos, lupas ducere solitum. Item Marcum Antonium, cui idem ab eodem exprobratur in Philippica secunda. Quid autem istos memoro, cum conflet Senecae testimonio locupletiores fere omnes illis temporibus sic peregrinari solitos, ut agmen cursorum antecederet, rhedae catamitis plenae sequerentur. Verba magni scriptoris ex epistola 123. *adscribere placet: omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidarum praecurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedit*. Et paulo post: *omnium paedagogia oblita facie vehuntur*, &c. Quae ergo socordia est, quod multorum, imo omnium fuit commune, uni Neroni tamquam proprium assignare? Ejusdem farinae sunt, quae deinceps sequuntur: Trimalcionis splendida domus porticibus & picturis; Neronis quoque magnifica domus apud Suetonium. Trimalcio tesserarum lusui impensius deditus fuit, & item Nero. Habuit Trimalcio uxorem Fortunatam: Nero Aeternam liberatam prope matrimonio sibi conjunxit. Trimalcio possim amavit: Nero eidem studuit, & carmina sua domi, & in publico recitavit: igitur Trimalcio est Nero, Fortunata Trimalcionis, ipsa est Aeternae concubina Neronis. Non me fugit haec esse indigna, in quibus redarguendis bonas horas colloquem, quae sunt ho-

mine indigna & extremi stuporis: & profecto me istiusmodi nugarum piget. verumtamen quando semel istud saxum volvere coepi, quicquid id est molestiae ac taedii devorandum est. Cum tam crasse ubique hallucinetur Germanus Criticus, tam obtuse omnia colligat, tamen impostori, quem hujus fragmenti auctorem somniat, supinam oscitantiam atque ingenii hebetudinem exprobrare audeat, hoc est, lepus pulpamentum quaerit. Quid ita? quia ad postes aedium Trimalcionis praefigitur libellus cum hac inscriptione? *quisquis servus sine dominico jussu foras exierit, accipiet plagas centum*. An (inquit Criticus) aliquid indignius erat, quam Trimalcionem, qui greges puerorum, exoletorumque per nationes coloresque descripta agmina possidebat, ita delineare, ut nemo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jussu pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petronius cap. 37. familiae Trimalcionis ne decimam quidem partem dominum suum nosse sancte nobis jurat. At si plano cap. 53. fides est, *Mithridates servus sine dominico jussu etiam in crucem actus est*. Nempe ad capitis supplicium de servis sumendum Trimalcionis jussu nullatenus; ad foras prodeundum, plane opus fuit. Ipsamet verba sunt istius nugatoris, qui nodum in scirpo quaerit. Nisi enim obstrigillandi morbus ejus mentem praeligaret, non ita in rebus apertis & planis caecitiret. Adeone stupidus est, ut non videat illa agmina servorum, quae possedit Trimalcio, non fuisse in unis aedibus congregata, sed per alias ejus domos, per villas & latifundia dispersa? Quorum proinde multis ignotum dominum fuisse haud absurdum est. At vero cum & in illis aedibus, in quibus hospites coena excepturus erat, multos itidem haberet Trimalcio famulorum omne genus greges, quidni, eorum quantum ibi erat, titulo postibus affixo exire vetaret, non ob eam causam solum, ut diligentius ministraretur, sed eo maxime, ut posset homo dives & stolidus ambitiosus, opes & magnificientiam ex ingenti illa servorum aliorum aliis ordine succedentium multitudine ostendere. Non ergo impostoris, ut putat, sed suam ipse inconsiderantiam atque incredibilem stuporem Germanus Criticus prodit. Id quoque ut absurde confictum vellicat, quod extat in cap. 40. Cum aper primae magnitudinis in mensam allatus esset, ejusque latus quidam, ad hoc subornatus; cultro venatorio percussisset, turdi ex plaga evolaverunt, quos parati aucupes cum arundinibus momento exceperunt, & inter convivas diviserunt. Hic Criticus exclamat: *euge! sic ea tempestate crudis homines vesciebantur volucribus, vel, quod credibilius, jam asinae, ut in Utopia, per auras circumvolitabant*. At enunvero, Germane Critice, non vides in illo

illo repositorio, in quo ille aper illatus, non solum quae in praefens ederentur, ut ipsum aprum, sed etiam apophoreta extitisse, quae tibi quisque domum auferret, videlicet porcellos ex copto placentis factos, in quo genere illae aves, Thebaicaeque, & Caryotae fuerunt, quas pueri itidem divivere coenantibus, non quas tunc absumerent, sed secum, ut dixi, auferrent. Quid hic absurdi, in quo risum tollant coronae? An non tute dignus, Germane Critice, cum isto tuo risu inepto, qui in Utopiam ablegere avibus illis assis per auras volitantibus pascendus?

Sed & Apulei asino vestum esse planum insinuat, cum historiam compilavit de Cappadoce cap. 62. Quasi vero solus Apuleius de istiusmodi maleficiis & praestigiis scripserit, ac non multi ante eum auctores Graeci multa de iis rebus memoriae prodiderint. Ut videre est apud Plinium, qui aliquot ejusmodi historias ex eorum commentariis recitat, lib. VIII. cap. 22. *Euantbes (inquit) inter auctores Graeciae non spretus tradit, Arcadas scribere, ex gente Arabaei cuiusdam sorte familiae lectum ad stagnum quoddam regionis ejus duci, vestitumque in quercu suspensum transire, atque abire in desertum, transfigurarique in lupum, &c. Ibi & consimilem fabulam ex Agriopae, qui Olympionicas scripsit, monumentis refert.*

Trimalcio per jocum unum se esse gloriatur, qui vasa Corinthia habeat, quod aerarius, à quo ea emerit, Corinthus vocaretur. Ibi Germanus Criticus manifestam contradictionem invenit. Si, inquit, publice prostabant Corinthia, qua ratione eorum possessione solus gloriari poterat Trimalcio? Ineptus cavillator semper nodum in scirpo. Sane publice prostabant Corinthia, sed quae pro Corinthiis non habebat Trimalcio; utpote quae neque Corinthi facta essent, neque ab opifice Corintho. Neque enim sufficere censet, ut vas Corinthium censeatur, ex aere Corinthio esse factum, quale aes à Corinthi expugnatione olim Romam magna copia advectum; sed si à Corintho vel Corinthi confectum. Quod ipse his verbis significat eodem loco: *Quid est autem Corinthium, nisi qui Corinthum habeat?* scribendum: *nisi quia Corinthus habeat?* Nempe vel urbs, vel opifex. Est enim lusus in voce Corinthus. Adde Sepulchrae fraudem in iis vasis. Unde illud Martialis,

Consuluit nares, an olerent aera Corinthum.

Quin Plinii tempore artem illam temperandi aeris desitam fuisse, ex ejus verbis colligi potest, lib. XXXIV. cap. 2. *Quondam aes confusum auro argentoque miscebatur, & tamen ars pretiosior erat: nunc incertum est, pejor haec sit, an materia.* Non solum igitur ars aut statuas ex aere effigiendi,

aut vasa fingendi, sed & ipsius aeris materia Plinii aetate degeneraverat. Quid mirum igitur, si Trimalcio eo sensu, quem dixi, & per jocum se solum Corinthia vera possidere gloriatur?

Ibidem idem Trimalcio Corinthiorum origine explananda turpiter hallucinatur, personas & tempora confundens: *valde bene scio (inquit) unde primum Corinthia vasa sunt. Cum Num copium est, Hannibal homo vaser, &c.* Hunc sermonem hominis indocti & ebrii, ceu à Nerone aut quovis alio sobrio prolatum, ad veri normam explorat Germanus Criticus. Siccine (inquit) tanta ignorantia Trimalcionis aut Neronis animum obsederat? Quasi vero hominum vitilis insectandis modum ullum teneat Satyrice petulantia, & non cuncta ultra verum ac fidem exaggeret? Quid si Petronius de Nerone ne cogitavit quidem. Quid enim necesse est Trimalcionem esse Neronem? Mihi Petronium nihil aliud voluisse, quam sub persona Trimalcionis stultorum divitum, quorum magna tunc Romae manus, ineptam eruditionis ostentationem urbanis traducere, propemodum constat. Sic & cap. 59. idem Trimalcio Homeristis triclinium intrantibus (non enim coenaculum, ut Germanus Criticus inseite interpolat) quam ii acturi essent, fabulam stultissime interpretatur. Haec si recta, ut decurt, reputasset via literio iste, non exscribendis Suetonii locis de Neronis moribus ac studiis lectorem occideret. Neque impostoris inscitiae adscriberet, quod Trimalcio hocce in supplemento Graecarum literarum expers Inducitur; neque in eo refutando toties Suetonii verba obtruderet, quibus citationibus nihil insulfus magisque *ἀπερὶτον* dici, aut excogitari potest.

Postremo velut plane demonstrasset Germanus Criticus, non esse Petronii hoc fragmentum, etiam hanc operam velut mantissae loco sumit, ut ostendat, quo tempore id factum videatur. *Recentissimum (inquit) hunc esse inepti alicujus homuncionis abortum suspicor, idque inde colligo, quod verum Petronii textum jam castigatum restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum Criticorum.* Ita quidem ariolatur improbus iste calumniator, literarum, quantum in ipso est, everfor; ceu non potuerit ex codice emendatiori describi hoc fragmentum, ex emendatiori, inquam, quantum ad illa attinet loca: quae haud secus leguntur, atque postea à viris eruditis ex conjectura restituta sunt. Non enim eadem est manuscriptorum conditio & facies; alii aliis locis mendosi; alii emendationes. Alii mutiliores, alii ampliores; ut quæ Joannis Sambuci opera Antverpiae centum fere abhinc annis prodit, in multis, quam quæ vulgatus antea fuerat, amplior, integrisque

paginis auctior. Haec decuit maturo iudicio pensare, qui vellet de hoc fragmento sententiam dicere, non autem futillum objectionum Jarvis impelli ad obtusationem. Sed sunt quidam ita fervidi & praecipitis ingenii, ut nulla rationis ope sufflaminari possint, quin statim, quo eos naturae impetus rapit, velut ἀνεργήσια πλάττω, ut loquitur Plato, ferantur: quale profecto ingenium novi istius Critici esse ex illa insulsa dissertatione apparet. At nunc saltem Phryx iste admonitus, sero licet, sapiet: nunc inscitiam suam ac temeritatem agnoscat; & si non omnino ejuravit bonam mentem, palinodiam canat.

Deinceps mihi etiam ad partes vocandus ille alter censor, Hadrianus Valefius, in eadem non solum censurae vanitate versatus, sed etiam factionis signifer, imo imperator. Cujus numine afflatus Germanus Criticus, & ceu Delphico oraculo instinctus videtur. Primum igitur hic, quemadmodum initio dissertationis fragmenti auctoritatem elevet, videre operae pretium est. Exinde enim patebit, quam nihil in imposturae lite, quam nobis intendit, omitendum duxerit, etiam quod levissimum videretur. Solent (inquit) codici scripto atque è bibliothecae latebris recens eruto auctoritatem dare, claritas & dignitas inventoris, magnitudo urbis, in qua inventus dicitur, ejus apud quem repertus est fama, & doctorum hominum de codicis vetustate favorabile iudicium. Nunc repertor voluminis, de quo sermo est, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus: locus in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici, hominis obscuri, in urbe ignobili Dalmatiae Tragurio. Denique ex omnibus, qui Venetiae, Patavii, Romae iudicium de codice isto apocrypho tulisse dicuntur, unus Joh. Rhodius Danus laudatur, &c. Quam haec ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις, & populariter homo astutus digerit. Credas animum ibi esse. Atqui, ex his tribus conditionibus, ex quibus codicis manu exarati pretium aestimandum censet, quid duae priores ad rem pertineant, non video, Solam, quae postremo loco affertur, alicujus momenti esse fateor. Quaeso quid facit ad manuscripti bonitatem urbis magnitudo, in qua inventus est, si, ut Suidas testatur, Origines scripturae sacrae vetustissimum exemplar (quo quid praestantius dici potest?) in Hierichuntis oppidi rudibus, dolio inclusum, reperit? Si Poggius Florentinus olim (ut certi auctores tradunt) Quintiliani libros Institutionum oratoriarum illos pulcherrimos è falsamentarii taberna, atque isiciorum ac botulorum patria, quibus tunicas debebant, redemptos, in studioforum usum vendicavit? Quid denique inventoris dignitas,

cum ipsum Apollinis oraculum, caprarum indicio monstratum, & patefactum dicatur? Cum non paucae morborum medelis praestantes herbae, belluis monstrantibus in hominum notitiam atque usum pervenerint? Cum Jos. Scaliger (ut magis propriis exemplis urgeam) castig. ad Catullum, librum manu exaratum, omnium vetustissimum & optimum, eundemque ab homine Veronenfi ignoto, uti testatur, in Galliis repertum toties commendet? Quod vero me ignotum esse arguit, non video, quo argumento id tam confidenter affirmare possit, nisi quod haec nomen meum non audit. Atqui neque ego ad hanc usque diem Hadrianus Valefius, an inter homines esset, noveram. Valefios Francorum reges ex fama & historiarum monumentis noveram. Sed hi, opinor, nihil ad Criticum. Noveram & Franciscum Valefium Covarruvianum medicinae arte & scriptis clarum: item Henricum Valefium Ammiani Marcellini Eusebiique editorem in Gallia. At vero usquam aliquem existere, qui Hadrianus Valefius vocetur, neque haec scivi, neque quemquam vidi, ex quo inter literatos versor, sive in nostra Dalmatia, sive aliis Italiae locis, qui sese de eo quidquam vel fama accepisse diceret. Qui ergo ignotus magis ego, quam iste superciliosus censor, qui me ex sua ignorantia ignotum praedicat. Fortassis clarum inter populares suos nomen adeptus: at mihi ne istud quidem verisimile sit, quantum quidem ex ejus scripto conjectare licet. Hiccine Lutetiae, in urbe tot nobilium ingeniorum parente & hospita, aliquod nomen habeat, qui in una dissertatiuncula tam saepe, tamque turpiter hallucinetur, quique (ridiculum) dum errores in aliorum scriptis expiscatur, in crassissimos ipse nusquam non incadat?

ἰατρὸς ἄλλαν αὐτὸς ἔλκεσι βρούων.

Equidem malim semper ignotus esse, quam hoc modo innotescere. Et tamen si nondum satis multis notus sum, utpote juvenis, sciat, mihi non deesse artes, quibus ad famam pervenire possim. Sed de his haec. Quod demum in illo eruditorum numero, qui Venetiae, Patavii, Romae de hoc fragmento iudicium tulerunt, unus Rhodius, isque vita functus, laudetur, viderit ipse Frambottus typographus, & qui eam editionem curarunt, quorum vel negligentia id fieri potuit, vel iudicio potius, quod eam testium enumerationem parum necessariam putarent, ubi res ipsa propriis dotibus aestimanda in manus hominum veniret. Quam viam scriptionum probandarum, cum longe certissimam ipse censor fateatur, ideoque ad fragmenti ipsius examen mox accedat, age ipsum sequa-

sequamur, & quid contra afferat, diligentius contulerimus.

Petronius (inquit) verbis utitur usitatis. At hic occurrunt portenta verborum: *supraus*, *lupatris*, *matus* seu *matris*, id est, animo defectus & languens. Primum, quod ait Petronium, verbis uti usitatis, si simpliciter, ita ut verba sonant, accipiat, concedi potest. Lique enim plerumque vocum, quibus Petronius utitur, tritas esse, & in communi Romanorum scriptorum usu positas. At si id vale, nunquam verba minus usitata reperiri apud Petronium, in veteri inquam Petronii editione, quam solam Petronii genuinam agnoscit, fallitur: neque satis diligenter eam editionem pervolutavit. Nam quis alius scriptor *bamare* dixit, pro hamis designare? quis *indelectatum*? quis *vesticouberman*: *allicitas*, pro angustiore casa; *judurae pensationem*, pro pensatione? Quas voces partim in veteri fragmento, partim in Grammaticorum commentariis, ex iis locis Petronii, quae non extant, citatas atque explicatas legimus. Neque porro iste censor cogitat, vix decimam Petronii Satyrarum partem nobis manere incolumem, ut ex tam paucis, quae supersunt, quibus verbis usus sit Petronius, quibus abstinuerit, dici non possit. Praeterea quae portenta verborum vocat, non sunt. *Saplutus* vox Graeca est, composita ex *σα* & *αλφ*, quae voce Euripides utitur; hoc quemquam, vel mediocriter literis tinctum, non animadvertisse mirer, nedum eum, qui tam superbam censuram exerceat. Nec de voce *lupatria* temere pronuntiandum censo, cum sit corrupta. Quod autem nomen *matus* inter portenta recenset, & tamen Picardis & Germanis notissimum fatetur, an non contradictio est? Si in Latina lingua id portentosum iudicat, sciat in vetustissimo glossario *mattum* pro tristi annotatum extare. *Abstinax*, *callicerebrius*, *negapius*, novae quidem voces, sed Latina moneta percussae. Imo *negapus* vel *negapius* haud novum vocabulum, nec Latinis auribus ignotum, utpote quod apud Terentianum Scaurum extet. *Madeia* & *Perimadeia* Syriaci idiomatis censet, vel potius ariolatur homo, ut audio, linguarum Orientalium omnino expertus. Neque videt acclamationem esse hominum in plausu graecisantium, ut fere illis mos fuit, *μὲν δὲν* perite *μὲν δὲν*. Nam & iis, qui recitabant, per adulationem *sopbas* Graece acclamare solebant, ut compluribus locis videre est apud Martialem. *Dignitosus* à dignitate, ut calamitosus à calamitate, cur repudiari debeat, non video, cum nobis in ea voce analogia tam manifesto suffragetur. Sed & in glossario Philoxeni, ut supra adversus Germanum criticum notavi, haec ipsa distinctio exponitur. *Gaudimonium* pro *gaudium*, & *tristimonium* pro *tristitia*, non pos-

sunt explodi, nisi & *medicimonium* & *moechimonium* damnentur, quibus vocibus usum esse Laberium ex Nonio & Gellio discimus. Ex quo conicere est, eas in comicorum theatri, atque inter plebem vulgatas fuisse. Monstri item simile videtur censori, *occupo* substantive usurpari. Qui potius quam *comedo* apud Varronem pro gulo, cuius verba citantur à Nonio in hac voce? Et nugo pro nugatore apud Apuleium, quam vocem magnus ille antiquarius non posuisset, nisi apud veteres legisset. *Baciballum* si nullum est mendum, è plebis faece & theatri sumptum vocabulum autumo. Quod in ludicra scriptione non est nefas. Cum praesertim vilis persona loquitur, ut hoc loco Niceros: *Cum ad-buc fervirem*. Proinde idem suae bambaginis conficius, cum rogaretur à Trimalcione, ut fabellam narraret, sic praefatur: *omne me lutrum transeat, nisi jam dudum gaudimmo assitio, quod te talem video*. Itaque *bituria* mera *bita*, est *timor* istos scholasticos, *ne derideant*, *viderint*: *Narrabo tamen*, &c. Quid igitur mirum, si tales homines, rudes literarum, educationis expertes, desitis aut sordidis vocabulis utantur? Annon iustius miremur, censores non intelligere, Petronium de industria id fecisse, ut decorum servaret? Itaque ejusdem Nicerotis sunt illa, quae deinceps idem censor ceris suis miniatulis notat, *corporaliter*, *orcus apoculanius*, *exopinifent*. Quamquam nec Trimalcio non easdem voces usurpat, utpote quem juxta vilissima mancipia ineruditum, futilem, & stolidè ambiciosum exhibeat Petronius: Hinc esse arbitror, quod non ita exoletis & rancidis vocabulis squallet vetus fragmentum, quod in eo non nisi eruditus Agamemnon, Encolpius, Ascyltos, Eumolpus, Gyton, aut urbanioris notae mulieres interloquantur, Circe, Quartilla, Chrysis. In hoc autem fragmento Trimalcio ejusque uxor Fortunata è nihilo magni, Habinna lapidarius & monumentorum redemptor: liberti, coqui, & alia extremae sortis mancipia? Adde nequioris convivii & liberae, ut vocat, coenae licentiam, ipsamque vinolentiam, quae ejusmodi voces ineptas & sordidas etiam honestis nonnunquam exprimit. Caeterum Orcus apoculanius quid sit, si intellexisset censor, non emendaret, vel potius depravaret. Legit pro *apoculanius* *aboculanius*, & caecum exponit. *Recentiores* (inquit) *aboculum* & *abocellum*, ac nonnunquam *ab oculis dixerunt*, ut *infra librum ab oculo legit*, id est *clausis oculis legit*, *aveuglette*. Nugae. Apoculanius vera est lectio à verbo *apocolo*, quo infra utitur Petronius cap. lxxvii. *Nisi illa discumbit, ego me apocolo*; hoc est ego me à poculis removeo, potare desisto. Orcum autem apoculanium facetissime appellat, quod homines apoculet, hoc est a mensa & poculis abstrahat. Nemo enim

nim apud inferos potat. Et alludere videtur ad illud Horatii i Carm. 4.

*Jam te premet nox, fabulaeque manes
Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
Nec regna vini fortiter talis.*

Hoc igitur sensu orcum apoculanum eo loco dici putandum est, epitheto inter pocula & comestiones nato, atque in ore ejusmodi popinorum frequenti; quod iis orci instar videtur longe à poculis degere.

Sunt & alia quaedam censori isti minus probata, ut *Palamedes*, pro Pelamydes hodierno Itolorum idiomate. *Palamedes* (inquit) *quo nomine Pelamydes ab Italis appellantur*. Nempe ab Italo nupero adornatum id fragmentum hinc arguit. At nihil necesse est, potuit enim librarii culpa error non magni momenti accidere. Sicut in voce *strabonus* pro *strabo*. Nisi ita scribendum est: *Strabo bonus*. *Monstruosum* quoque pro *monstrum*, non putat ferendum. At veteres sic pronuntiassent ex antiquis glossis liquet. Pro *monstro* item habet *coricillum* dici pro *corculum*. Quid si *corcillum* scripsit Petronius, diminutivum à *corculo*, ut ab *os* *osculum* *oscillum*, à *poculo* *poillum*, unde *poillator*? Sed & nomina, inquit, personis indita haud ex instituto Petronii, apud quem ea aut Graeca, aut Latina sunt, uno excepto *Bargatis* nomine. Hic vero res aliter se habet; *Mammea*, *Cicara*, *Saturna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habinnia*. quae cujus sunt linguae, censor sese ignorare fatetur. Ceu vero non potuerit Petronius variare nomina, pro personarum conditione, quas inducit, aut ex veteri fragmento, quod vix decima est totius operis pars, de toto opere judicium ferri possit. Nec tamen concedendum est, ea nomina, quae recenset, non esse Graeca, aut Latina. Potest enim *Mammea* esse à *mamma*: potuit *cicara* à *cicco*, quod, teste Festo, significat membranam tenuem punici mali. *Saturnam* autem *Deam* ea ratione dictam apparet, quia *Saturnum* Deum, à voce *fatui*, quae partem, qua viri fumus, notat. Denique *Gavilla* nomen à *Gavia* ave, quae & *larus* dicitur.

Pergit acutus ille censor, & verba quaedam recentiora & minime Latina, quae nondum Petronii aetate in usu essent, in hoc fragmento observat. In his est *frons expudorata* pro *inverecunda*. At enimvero libenter ab eo quaererem, unde sciat Petronii aevo atque ante ipsum non fuisse id vocabulum in usu, cum non pauca ejusdem formae ex vetustissimis scriptoribus in Grammaticorum commentariis citata extent: *eliminare*, *expapillare*, *egurgitare*, *exdorsuare*, *evallare*, *expellorare*, *eluminare*, *elucifacere* & *elucificare*. Quae si veteres illi usurparunt, quidni etiam verbum *expudorare*, licet in tanta praeceptorum librorum vastitate ad nos non pervenerit?

Sed esto, non fuerit in usu id verbum ante Petronium: Quid tum postea? Non potuit veterum illorum jure atque exemplo uti Petronius, ut novum verbum procuderet in ludicra scriptione, sicut Laberius in Mimis *elucifacere*? nonne ipse in dissertationis calce vocabula & phrasas, Petronio peculiares, nec satis, ut quidem autumat, probas annotat? Quidni ergo & verbum *expudorare* in illo censu? Accedit, quod in glossis Isidori id verbum reperitur. Bellus vero est, cum & *porcum silvaticum*, pro *apro* vel *sue fero*, inferioris Latinitatis censet, quia equus silvaticus apud Paulum Longobardum legatur: unde apparet videri ipsi epithetum *silvaticus* recentioris notae, neque Latinae. Atqui Cato hac ipsa voce utitur de re rustica cap. cxliiii. *Mala* (inquit) *Scantiana in doliis & alia quae condi solent, & silvatica*. Murem quoque silvaticum dixit Plinius: atque etiam *erraticum* eadem forma. Vitruvius arenam silvaticam lib. i. cap. 2. Quidni ergo & *silvaticus* pro silvestri dicatur? Idem statuendum de aliis vocabulis, quae item ut parum Latina explodit, *minutiolus*, *amasiuncula*, *fulcipedia*, *staminatae*. Quae tametsi apud nullum scriptorem hodie extarent, temerarium tamen esset nobis rei Latinae *ναύαγια*, ut Demadis verbis utar, *πολλυενομένης*, quibus è tanto naufragio nihil praeter tabulas aliquot easque multa vetustatis carie corruptas superest, ea vocabula negare Latina esse, quia in nostris libris non reperiantur. At enim censor *berbex* pro *vervece*, ut inferioris aevi, aut barbarum, carpit. quod tamen in vet. gloss. legitur. Et *molestare*, pro *vexare*, explodit, cum in veteribus Petronii fragmentis id verbum reperiat, eo etiam Modestinus & alii veteres J.C. usi sint. Cum porro in hoc censu non nisi verba recentiora aut minime Latina exagitet, nequeo satis mirari in iis verbum *adjustare*, quod passim apud Terentium & Varronem legitur, ab eo taxatum esse. Tum *oricularii* pro auricularii eadem censura notari. quod quam sit indignum hominem vel mediocriter erudito, facile ostendi potest. Quis enim nescit, veteres plerisque in vocibus dipthongum *au* in *o* mutasse? Cujus mutationis exempla aliquot supra attuli, & nusquam non obvia sunt. Sed de voce *oricularii*, pro *auricularii*, aurem vellam censori ad Catulli epigrammate, quod sic habet.

*Cinaede Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla.*

Adducam & Celsum, latinissimum rei medicinae scriptorem, qui clysterem, Graecis *ώτεγχότιν* dictum, ipse oricularium vocavit. Quia vero deinceps multa desita vocabula coavernat, quae hocce fragmento passim occurrunt, quibus usum esse Petronium, scriptorem elegantem & politum

tum incredibile iudicat; propterea quod non ita frequentes archaismi in veteri editione occurrunt: quae inaequalitas aliquam fraudis suspitionem facere potest, certe ei argumento censorum isti praecipue insulant; maxime ad rem pertinet, quae ratione id factum sit, semel explanare, ut nemini amplius de ea re serupulus haerere. Sic itaque existimandum est; cum Latina lingua primis temporibus, ut aliae res omnes, rudior existisset, magis ac magis subinde limari ac perpoliri coepisse, donec ad Ciceronis aetatem pervenit, quo tempore maxime effloruit, & summam adeptam est perfectionem. At vero cum sub doctissimorum virorum lima vetustatis situm ac rubiginem poneret, non est putandum, vulgi domi, in foro, in triviis loquentis eandem fuisse rationem, ut etiam plebei & indocti homines, mulierculae, servitia eidem linguae cultui studerent: imo penes eruditos & elegantis ingenii homines hic cultus linguae primum fletit, in plebe autem diu pristini horroris vestigia, magisque in sequiori sexu & infima hominum sorte, manerant. Idque ex nostris rebus conjectare licet. Adhuc enim muliercularum ac rusticorum sermo non pauca obsoleta vocabula ex prisco squallore retinet. Quod in omni non barbara lingua eodem modo se habere verisimile est. Huc spectare arbitror, quod Cicero 2. Philipp. Antonium castigat ut ineruditum & ineptum, quod *contumeliam facere* dixerit, quae tamen locutio Plauti & Terentii temporibus viguit, & tempore Ciceronis in ore plebis viguisse dubium non est: tunc vero honestis ita insolens erat, ut non intelligeretur, ut eo loco idem arguit: *quid est porro facere contumeliam? quis sic loquitur?* Et infra: *nonne satis est mutum esse, quam quod nemo intelligat, dicere?* Hujus & argumentum est, quod Augusti aevo Julius Hyginus, licet Grammaticae artis peritus, quia tamen obscuris natalibus & ex servo libertus, multa vocabula veterum ritu pronuntiat, ut *Jovis* pro *Jupiter*. Quod *Phaedrus majores* pro *majoris*, *cavernam nanta* pro *nacta*, *pulcra juvenis*, & alia ejusmodi antiqui squallores vitare non potuit: quod Vitruvius homo est plebe, licet non ineruditus, *frigorem* in accusandi casu pro *frigus*, *similitates* pro similitudines, aliquando usurpat, atque omnino pinguem quandam dicendi Minervam prae se fert. Proinde studiose id observatum satyrarum Menippearum & mimorum scriptoribus, ut personis, quas introducerent, quae fere obscurae & ignobiles, congruentem dictionis formam, nempe antiquam, imponerent: eoque maxime, quod magis haec ad risum movendum idonea est. Nec vero vetusti sermonis squallores atque obsoletorum verborum caries ita in plebe haesit, ut non ea multis do-

ctis & nobilibus placeret. Testatur Seneca vel sua aetate antiquarios Romae complures viguisse, de quibus ita prodit epistola 114. *Multa* (inquit) *ex aetate prodo patitur verba: cu delecta illa sequitur, Graecus illis, & Graecus, & Cuius nunc dicit & rudes sunt: ad Appianum istae & ad Cratichum rediunt.* Adde & quae Gellius ex eodem Seneca affert lib. xii. cap. 2. Haec si quis maturo iudicio consideret, facile rationes inveniat, quibus nostro fragmento patrocinetur. Sunt in eo archaismi frequentes, quia mancipia & ineruditi loquuntur: fortassis & Trimalcio ex illis antiquariis; quam personam mihi videtur instituisse Petronius, non solum in qua mollitiem & luxum sui aevi, sed etiam illorum antiquariorum ac populi Enniani ineptias prolixius rideret.

Sed jam graviora crimina audio, soloecismos ingentes, *ego puto medicum & nummularium: medicus qui scit*, pro *medicum*. item, *aerumnosi* quibus prae mala sua nascuntur. Quod ad priorem locum attinet, valde morosum, immo iniquum esse oportet, qui ejusmodi soloecismum auctori potius, quam librario aut amanuensi, adscribendum putat: Qui enim prior lapsus, quam in *s* pro *m*? quod vero & posteriore loco soloecismum esse prae mala sua, & prae malis scribi debere censet, saepe in literatorum circulis albis dentibus risimus. Nempe egregius censor ibi mala neutrum plurale somniat: at non ita est: nomen est substantivum feminini generis, & in auferendi casu, *mala malae*, unde maxilla. Ita in fragmento legitur capit. xxix. in *Capricorno aerumnosi* (supple nascuntur) quibus prae mala sua cornua nascuntur. Agit eo loco astrologum Trimalcio, & signorum coelestium vires in hominum natiuitatibus exponit. In *Capricorno* nasci aerumnosos, quibus prae mala sua, id est, ante & juxta malam, cornua nascuntur, ad aerumnas alludens, hoc est furcillas, quibus, ut Festus testatur, religatas farcinas viatores gerebant. Id autem *Capricorno* adscribit, quod ita pingi solet cornibus ad malas retortis ad instar furcillarum, quae aerumnae vocantur. Unde egregius astrologus colligit, nasci infelices & aerumnosos sub *Capricorno*. Ex his censoris istius supina oscitantia apparet, qui ne auctoris quidem, quem reprehendit, verba intelligat. Eiusdem incogitantiae est, quod non multo post notat: *nihil nos delectaris* pro *delectas* positum. Locus est in cap. lxiv. *Tibi dico*, [inquit] *Plo-crime*, *nihil narras? nihil nos delectaris?* Et putat *delectaris* passivam esse terminationem, ceu auctor *delector* active usurpasset. Ubi est acumen criticum? non videt *delectaris* syncopen esse, pro *delectaveris*, ut in his Horatii versibus i. Carm. Od. 4.

*Som te premet nox fabulaeque manes
Et domus exilis Plutonia : quo simul mearis ,
&c.*

id est, meaveris. Similiter haec culpatur, *somniatur* pro *somniat*: *argutatur* pro *argutatur*: *amplexaret*, pro *amplexaretur*, & alia id genus prae figurata & conjugata. Sed huic objectioni supra abunde obviam itum.

Dehinc quas in eodem fragmento phrasas improbet, audire operae pretium est. *Toralia prae posuerunt toris*, pro *imposuerunt*. Item, *planctus est optime*, pro *magnum sui desiderium reliquit*. At quam facile & gratis haec, tam nos facile iudicium ejus improbamus & explodimus. apage. Id quoque confodit : *puellarius erat, omnis Minervae homo*, eadem temeritate. Item illud : *admissus erga Caesarem est*. Admitti (inquit) ad aliquem, dicunt Latini scriptores : Erga aliquem admitti, non dicunt. At ubi est naris critica ? non enim odoratur mendum in voce *erga*, & quidem leve : Nam vera lectio est *ergo* : *Admissus ergo Caesarem est*, omissa praepositione, *ad*, ut saepe alias apud bonos auctores. Plaut. in Pseud. *Nunc adeo hanc editionem nisi animum advertitis omnes*. Eodem modo Virgilius in ix. magni operis, suppressit praepositionem *cum*,

*Tum demum praiceps saltu sese omnibus armis
Projecit fluvio.*

id est, cum omnibus armis. Sexcenta ejusmodi occurrunt exempla. Pergit censor, & cum Germanus Criticus Hebraismos & Italici idiomatis phrasas invenerit, hic Gallicifinos expiscatur. *Tu beatior es. bis prandebis coena*, quia Galli dicunt, *s'il est riche, qu'il disne deux fois*. Quasi vero non longe plures locutiones afferri possint Franco-Celtis cum Romanis scriptoribus communes ; Ita quidem didici ab Henrico Stephano, homine Gallo & eruditissimo, qui librum ejus argumenti conscripsit, cui titulum fecit, *De Latinitate falso suspecta*. Hunc librum oportet censorem non legisse : Alioqui non ita inconsulte phrasas Latinissimas pro Gallicifinis exploderet. At quam bellam mox animadversionem subiungit : *sed prandium & coena male confunduntur. Nec enim magis dici quis potest, coena prandere, quam prandio coenare*. Quis deinceps hunc censorem ferat ? qui ne hoc quidem perspicere potest, sic distinguenda esse haec verba : *bis prande, bis coena*. Quo modo nulla sit prandii cum coena confusio. Haec quoque Gallici idiomatis putat : *habuimus in primo porcum* : quia videlicet Galli dicunt, *nous avons eu en premier lieu un cochon*. Ubi eum quoque Critice destituit. Nam aut deest vox *ferculo* *porcum coronatum*. Vel sic : *in primo porcum ferculo*, pro eo quod scriptum est, *poculo*. Nam non multo post subdit ; *sequens ferculum fuit*. Alium Gallicismum in hisce ariolatur censor : *quinque naves*

aedificavi, oneravi vinum : propterea quod in Gal-
lia vulgus mercatorum ita loquitur ; *Flay chargé du vin, du coton, du poivre*. At fallitur : Latina esse hujusmodi locutionem, spondeo multis veterum exemplis ; atque ipsius Petronii in veteri fragmento : *dolorem naturali convicio exoneravi*. Quippe onerare vinum ; & exonerare vinum, & dolorem exonerare eadem loquendi formâ dici palam est. Sed & Plinius lib. xviii. cap. 16. *deplere sanguinem dixit* ; pro *deplere venas aut corpus sanguine*. Tum Plautus latinae linguae columen, *onerare zamiam* in Aulularia. Qualis hypallage & in hoc Maronis versu,

Vina bonus quae deinde cadis onerarat Accesles.

Et in iis :

---- *onerantque canistris*

Dona laboratae Cereris.

In capit. lxxiv. fragmenti ita scriptum est : *dicto citius de vicinia gallus allatus est, quem Trimalcio jussit, ut aëno coctus fieret*. Coctum facere (inquit censor) pro coquere, barbarum est. Ita quidem illi censori videtur, quia in suis lexicis aut eclectis eam locutionem non reperit. Nos tamen non habemus ostendere hanc ipsam phrasin in illis, qui supersunt nobis, Latinae linguae auctoribus : cum tamen apud Plautum legamus *factum facere* ; & in testamento Corocottae (quidni enim in hoc negotio citemus) haud dubie veteris scriptoris, & Neronis temporibus supparis, si vera est Schotti conjectura, qui id scriptum Porcello Grammatico adscribit, cujus Seneca pater meminit in *Suaforiis*, certe citatur id scriptum à S. Hieronymo nostrate, & Apuleji fabulis de asino jungitur : cum inquam in eo testamento *cruentum facere* legamus, pro *cruentare*, non video cur tantopere abhorrens a lingua Latina haec phrasin videri debeat. Sed esto non sit bene Latina : at Petronianam non esse, quo pacto censor iste probabit ? De hoc enim agitur. Nonne ipse fatetur apud Petronium multa occurrere parum Latina ? Ego vero, ut non ausim ita inclementer Petronii Latinitatem damnare, tamen non pauca in ejus stilo reperiri non publici saporis fateri cogor. Ejusmodi sunt illa : *mibi notavi, fortiter facere*, pro *côire cum muliere*, *solitudinem aut lassitudinem imponere alicui*, *exhibendum postulare* pro *exhiberi* & alia id genus. Quae si Petronii propria, licet minus proba, censor agnoscit, quidni & *coctum facere* pro coquere, & *sua rem causa facere* pro *alvum exonerare* in ejusdem idiotismorum numero habeamus ? Illud quoque reprehendit censor, *nemini nihil boni facere oportet* : item *nec sursum nec deorsum cresco*. Utrobique (inquit) duae negationes sunt, quarum altera supervacua. Perquam grammaticae. Mihi videor audire praefatum Porcellum Grammaticum

ticum Corneli Severi carmina arrodentem apud Senecam Suavor. 2. Scripserat eximius ille vates de Romanis militibus edicta in posterum pugna epulantibus:

----- fusique per barbam,

Hic meus est, dixere, dies.

Quibus verbis nihil efficacius ad exprimendum affectum animarum incerta forte pendendum dici potuit. At Porcellus iste soloecismum in eo versu notavit, quod poeta de pluribus loquens, *hic meus est dies*, non dies hic est noster, dixisset. Ita isti magistri à regalis Grammaticae, vel latum unguem discendi nolunt. At Seneca, pro poeta & sensu, adversus istos censors stare non dubitat: *Cum (inquit) ad sensum retuleris, ne Grammaticorum quidem calumnia, ab omnibus magnis ingentiis submovenda, habebit locum.* Hac igitur magni viri formula, geminas in verbis Petronii negationes, advertus Grammatici huiusce nostri ferulam, tueri possim. Sed quo vehementius eundem percussam, libet Ciceronis loca proferre, in quibus ille eloquentiae parens negationes sine necessitate geminat. Pro lege Manilia: *erat enim metus ingens iis nationibus, quas nunquam Popul. Romanus neque laesendas bello, neque tentandas, putavit.* Item pro Cornelio. *Neminem unquam alterius rationis atque partis, non re, non verbo, non vultu denique offendit.* Sed neque Livius veretur: *Ad ea munera data à Diis, & ipse addiderat multa belli decora, sacundiaque in foro: ut nemo, non lingua, non manu, promptior in civitate haberetur.* Id autem more Graccorum, quibus negationes sic ad negandum geminare nulla religio est. Quid porro non movet censor, ut novum fragmentum in suspicionem adducat? Etiam Martialis & Persii imitationes exprobat: idque factum ab impostore autumat eo consilio, ut nugis suis aliquam auctoritatem conciliaret. Quid hoc iniquius? Primum, quid vetat eandem sententiam Petronio, & illis poetis sponte oblatam; & quotus quisque ingeniorum concursus, extra omnem imitationis suspicionem, in variis scriptoribus non agnoscit? Deinde cur potius auctor fragmenti illos poetas, quam hi illum imitati? Postremo, si imposturae indicium imitatio, nullum erit opus non supposititium: quis enim unquam ita scripsit, ut neminem imitaretur? At quam indiligens censor, qui non & Horatii & Phaedri & Apuleji imitationes animadverterit? siquidem imitari dicendus est, qui aliis similia dicit. cap. 71. Trimalcio de sepultura sua mandans, *Praeterea (inquit) ut sint in fronte (nam sic legendum pro in fronte) pedes centum: in agro pedes ducenti: non illis Horatii gemella?*

*Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat.*

cap. 62. illud: *homo meus coepit ad stellas facere, &c. an non Phaedrum sapit fab. 88. lib. v. homo meus se in pulpito totum prosternit?* Eiusdem fragmenti pag. 70. *ipse mihi asciam in crus impégi.* Hinc censor poterat probare ex Apulejo, auctorem huius fragmenti hausisse; eo quod hac ipsa locutione utatur Apulejus in 111. Metam. *An (inquit) vulpinis amfio, meque sponte asciam cruribus meis illidere compellis?* nugae. Ex communi rerum & linguae usu, non imitatione, casu, non industria, evenit saepe, ut auctores in eundem sensum, eadem verba, incurrant. Caeterum quae in ea locorum collatione similia putat, non sunt. In fragmento haec: *si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret, non eundem sensum habent atque illa:*

*Haec fierent, si testiculi vena ulla paterni
Viveret in nobis.*

Prior locus significat; si mares effemus, vigoremque masculum haberemus: posterior; si paternae virtutis aliquid in nobis esset. Haec autem eadem non esse, satis constat acrius conueni. Nam & foeminae dicere possint, *si testiculi vena ulla, &c.* quae scilicet & patriisare, & degenerare à paterna virtute possunt. At eadem non dicerent; *si coleos haberemus*, hoc est si mares effemus, quia repugnat foeminam esse marem: non repugnat foeminam esse generosam. Non minus hallucinatur, cum *λεονίδειον* in Martialis epigrammate exponit *fellare*: cum simpliciter *scortari* id verbum significet. Nam *fellare* Graeci *λεονίδειον* dicunt. At illud incredibile prorsus, nedum absurdum, quod mendas illas capitales, ut vocat, & insanabiles, quae passim in fragmento occurrunt, ab impostore de industria sparsas censet hoc consilio, ut se vetusto codice usum esse lectori persuaderet, & quaecunque alia Petronio indigna notarentur, vitio exemplaris aut librariorum transcriptibentium culpa imputari possent. Quasi vero non id omnium primarum editionum (veterum scriptorum editiones intelligo) commune vitium sit, ut plures ejusmodi mendas capitales habeant; ut supra adversus Germanum Criticum differui. Deinde quis tam stolidus est, ut existimet solis gravioribus erratis fidem vetusti codicis fieri posse, nisi & dictio & res, quae tractantur, & alia omnia ad amussim respondeant? Nam cum multa in hoc fragmento inoffensa sermonis serie decurrant, si ea sunt Petronio indigna, quis librariorum incitiae aut negligentiae, & non potius auctoris stultitiae adscribenda iudicat? An quis tam bardus est, ut scripturae vitia ab iis, quae auctoris tarditate & imperitia irreput, non distinguat? Valeat igitur censor cum isto colore tam infuso.

(Aaa 2)

Ar-

Arguit postremo, petitis è foro piscario conviciis in eo fragmento certari, quae non modo Arbitro, sed quovis scriptore ingenuo, indignissima sint. *Fortunata*, inquit, *uxor Trimalcionis vocatur malae linguae, pica pulvinaris; mulier miltvinum genus, moecha obsceno vocabulo matella dicitur*. Quidni ab irato Trimalcione & ebrio, à convivis Trimalcionis similibus, hoc est, parum honestis & liberalibus? Alius *berbex & bellum pomum, larsijuga nocturnus, qui non valet lotium suum*. At haec maledicta coccum decent, qui ibi rixans introducit. Ejusdem namque sunt & illa; *cepa parrata, vel pyrrha, vel capitata, ut aliquis conjiciat. Crucis ossa, corvorum cibaria, terrae tuber, vulpisuda*. Addit censor. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum praesentibus convivis canem appellat. Grande scilicet flagitium, & propter quod fragmentum explodi debeat. At quis miretur mulierem furiis incensam, & qualis Fortunata inducitur, talia maledicta jactare? Trimalcio invicem eam codicem, ob hebes & stupidum ingenium, praedicat. Scilicet maledictum è foro piscario, & non è communi omnium sermone. Senex Terentianus Heaut.

----- in me quidvis harum rerum convenit,

Quae sunt dicta in stultum, caudex, stipex, &c.

Denique Trimalcio uxorem ambubajam nomine Syriaco, *miltvam* à rapacitate, *sterteram* à sterendo, etiam *viperam* vocat. Et haec convicia num sint piscarii tantum fori lector eruditus judicet: num satyrae parum congruentia. Certe Horatius ambubajarum collegia dixit in satyris. Et Suetonius de Nerone: *Coenabat nonnumquam in circo maximo inter scortorum totius urbis, ambubajarumque ministeria*. Quid ergo flagitii est, in satyrica sugillatione Neronis temporum, ambubajarum mentionem fecisse? Tandem taedio (ut inquit) grammaticarum quisiuiliarum, à verbis & stilo ad res ipsas censor transcendit, demonstraturus in his non minus à veri Petronii ingenio demutatum. Hic vero est, ubi censor judicii, & eruditionis suae egregium specimen edit, oblitus quid ludicra scriptio, quid satyricum institutum promittat; singula quaeque dicta & facta in hoc convivio, ex philosophorum, ac morum antiquorum norma expendit, omnia ad vivum, quod ajunt, unguem refecat. *Ac primum*, inquit, *videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem cunctis ridiculum legentibus exhiberet*. Quid tu Trimalcionem pro uno è septem sapientibus exhiberi à Petronio autumas? An tibi res adeo intolerabilis videtur, induci in satyra stultum dixitem in coena hilari & libera, ea agentem & dicentem, quae fassis & sapientibus minime

congruant? cum illorum ipsorum locupletum, apud Horatium, confessione *stultitiam patiantur opes*. Ecce stultitiam fatentur beati, tu eam in divitis persona rideri, idque in satyra, ineptum & Petronio indignum censēs. Cur autem, si tales homines tunc Romae extiterunt, qualis Trimalcio inducitur, nefas sit, eos propriis coloribus depictos ridendos propinasse posteritati? Multa inepta fiunt & dicuntur in hac Trimalcionis coena: An alia ludicrae & satyricae scriptiois materia? An tu hic dicta sapientium, & è disciplinis liberalibus problemata, velut in Platonis aut Xenophontis convivio, aut Plutarchi Symposiacis, aut Athenaei *δαιτυροφιστών* libris proponi velles? Enimvero tunc jure aliquis fucum esse factum suspicaretur? Nunc cum nihil in hoc fragmento non apprime congruat ideae, quam nobis de Trimalcionis ingenio Petronius in veteri fragmento objecit, non ineptus, qui, quae fiebant, cepi in theatro exhibuit: sed qui haec tam inconsulte atque inscite reprehendit, is ineptus est, & nihil intelligit. Quod autem multi tunc Romae fuerint Trimalciones, indocti, inepti, futiles, somnia, non homines, dubitare non potest, qui vel Senecae epistolas legerit; ex quibus unum exemplum proferam. *Calvisius Sabinus* (inquit) *memoria nostra fuit dives: & patrimonium habebat libertini & ingenium*. Nunquam vidi hominem beatum indecentius. *Huic memoria tam male erat, ut illi modo nomen Ulyxis excideret, modo Achilles, modo Priami, quos tam bene noverat, quam paedagogos nostros novimus*. Nemo vetulus nomenclator, qui nomina non reddit, sed imponit, tam perperam tribus, quam ille *Trojanos & Achivos persabat*. Nihilominus eruditus volebat videri. Reliqua, quae sequuntur facetissima, ne sim longus, praetereo. Quis ergo non videt similem Trimalcionem induci à Petronio, dum eum facit enarrandis poculorum caelaturis, aut fabulae argumento, quod Homeristae acturi sint, tempora, personas turpiter confundere? sed singula excutiamus.

Aper (inquit censor) *pileatus infertur, &c.* Quid hoc abhorrens à Petronio? An non in veteri fragmento, asinus Corinthius in promissidari cum bisaccio positus exhibetur, & gallina lignea incubantis habitu, cum ovis & palea mensae infertur? Ita histrioniam in coena facere amat Trimalcio, ad exhilarandos convivas. *Postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivae ineptos, humiles, ac demissos solis fatuis & sensus communis expertibus convenientes*. An ignorat censor, tales fuisse beatorum illorum convivas? Enimvero non haec humilia sunt, quam dialogus Asellii Sabini, in quo boleti & ficedulae, & ostrae & turdi certamen ducebatur. Quo tamen Dialogo ita dele-

delectatum Tiberium tradit Suetonius, ut auctorem H.S. ducentis remuneratus sit. Denique apud Juvenalem Domitianus Caesar cum proceribus in consilium vocatis de apparatu rhombi deliberat. Pergit censor: *Trimalcio eandem, quam Claudius imperator, convivii libertatem in triclinio facit, & in alvina continentia moritur.* Quidni Trimalcio idem, quod antea Claudius, permittat? Cuius praeterea, quod porum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores consistit. At haec mimica sunt, hi Trimalcionis ludi. Non placent cenfori, at alii facetum id inventum, nec à tali coena abhorrens iudicent. *Et in lance Corinthia potat: quasi lancea tam vina, quam cillos caperent.* Non tunc capiunt, neque ea mente scripsit Petronius; sed Trimalcionis ludum & lasciviam expressit. Nunquam audiit censor in nequioribus convivii & comestationibus quosdam a modimperatore in calceis potare iussos. Absurdum id fateor, factum tamen. Denique non hic de moribus atque institutis pop. Romani; sed de lascivia, joci & ineptiis divitum agitur.

Sequuntur de vasis Corinthiis fabellae relatu indignae; nulla temporum habita ratione. Quid mirum de fene indocto, oblivioso, ebrio? Nonne Calvisius Sabinus loco Senecae supra adducto, ob eandem ineptam eruditionis, in summa inscitia, ostentationem, ridetur? *Interea vitulus offertur galeatus: quem unus ex Homeristis Ajax furens gladio occidit, partiturque convivis.* Hoc tetricus censor acerbius explodit. *Quis (inquit) haec legens risum teneat?* Et tu censor ride, fodes, atque etiam cachinna. Nec enim opinor, alio haec consilio Petronius refert, quam ut risum legentibus moveat; sicut nec Trimalcio (si vera narratio est) alia mente id faciebat, quam ut convivas suos exhilararet. Jam vero fabulae aniles de homine versipelli in lupum mutato. *Apulejo conveniunt magis, quam Arbitro.* Vellem hujus iudicii nobis aliquam rationem explicasset censor, ut intelligeremus, cur, quod in ludicra scriptione Apulejo licuit, non liceat Petronio. *Fussu Trimalcionis ingens canis catena vinctus, adducitur in triclinium ab ostiario.* Quid agrestius, quid indignius tanto convivio? Jam dixi (quod & omnibus, cenfore uno excepto, perspicuum arbitror) nihil ferium dici aut agi in ea coena, nihil ex consuetudine & moribus, sed ex luxu & lascivia hominis improbi, & vanissimi ostentatoris. Et nunc quod canem ostiarium in triclinium adduci jubet, non feritatis agresti aut inscitiae, sed protervitati, adscribendum est. Nisi existimamus agrestem fuisse Helogabalum, qui (ut refert Lampridius) leones & leopardos exarmatos, ad secundam aut tertiam mensam jubebat accumbere, ignorantibus cunctis esse exarma-

tos, ad pavorem & ridiculum excitandum: aut illum patremfamilias ditissimum, de quo Milefiar. lib. x. mentionem facit Apulejus, qui asinum suis ipse manibus in triclinium perduxit, eique mensa posita, omne genus eduliorum solidorum, & illibata fercula iussit apponi, merum etiam propinari. Hi sunt beatorum lusus & nugae, non ignoraes iis qui veterum libros diligentius legerunt, quique urbanioris notae hominum mores non penitus ignorant.

Idem Trimalcio cap. 64. *Potiones dividi jubet inter omnes servos, qui ad pedes sedebant. Quid (inquit) indulgentius? imo vero quid minus Romanum, bibere famulos domino praesente ac epulante, sedere ad pedes servos domino discumbente. An sedens famulus ministrare potest?* Non est hoc Romanum, fateor, sed Trimalcionianum. Quae autem haec inscitia est, ne animadvertere quidem, quid personis, quas Petronius exhibet, conveniat? quippe Trimalcio, ut ex veteri etiam fragmento apparet, non solum exquisitissimas lautitias ubique affectat, sed etiam ludis inusitatis, ac mimicis, conviviarum admirationem captat, moris atque instituti Romani securus. Quod ut magis pateat, nonnulla de ejus moribus, ex illo veteri fragmento, cenfori suggeram. Trimalcio è folio balnei egressus, unguentoque perfusus, palliis ex lana mollissima factis tergitur. An hoc Romanum est? Eodem pila se exercitante, spado in parte circuli stat cum matella argentea, quam ludenti signo dato subijciat. An id Romanae consuetudinis? Idem in postibus triclinii fasces habet cum securibus fixos: an hoc censor dicit Romani esse instituti, ut sevir Augustalis (nihil enim amplius Trimalcio) fasces cum securibus habeat? Quippe istis magistratibus colonicis & municipalibus, non fasces, sed virgae nudae aut bacilli praeferebantur. Itaque Encolpius, cujus sub persona fabula narratur, id ut novum notat & admiratur: *& quod praecipue, inquit, miratus sum in postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi.* An denique moris Romani est, servos inter ministrandum cantare? Haec & alia quae brevitate causa praetermitto, à Romano usu abhorrentia, cum de Trimalcione prodantur in veteri fragmento, qua fronte potest censor culpae, quod in novo fragmento quaedam praeter Romanorum consuetudinem, in eadem Trimalcionis coena observentur? Nec tamen, ut ad propositum revertar, ita Trimalcionis proprium fuit habere servos ad pedes sedentes, ut non huius aliquot exempla in litteris extent. Nonne idem de Calvisio Sabino cujus supra mentionem feci, prodit Seneca? *Magna (inquit) unum emit servos, unum qui Homerum teneret, &c. Postquam haec familia illi comparata est, coepit convivis suos inquietare. Habelar ad*

pedes hos, &c. Idem de quodam Zoilo, quem Malchionem appellat, homine Trimalcionis simili, notat Martialis.

*At ipse retro flexus ad pedum turbam,
Inter catellas anserum exta lambentes,
Partitur apri glandulas palaestritis,
Et concubino turturum nates donat.*

Quare hunc cenforem aut paucae lectionis, aut parum diligentem, aut minus bona memoria praeditum esse oportet, qui neget sese meminisse unquam legere, ad pedes sedisse pueros, nisi ingenuos. Sed & futili ratione objectio nititur: *An (inquit) sedens famulus ministrare potest?* Certe qui sedet non potest ministrare. At ubi est multitudo servorum, ut apud Trimalcionem, & alios ejusmodi locupletes, quidni aliis sedentibus, alii ministrare possint? Caetera quae de Trimalcionis cocis discumbentibus addit, non minus aliena & frivola.

Alia objectio ex cap. 67. *Fortunatae uxor Trimalcionis periscelides tortae, quales in usu nobis sunt, matronisque nostris, & quas vulgo & poplite, cui subligantur, arctetarias vel jarretarias vocamus, nec Graecanici.* Primum unde habet censor, periscelidas haec Fortunatae, ejus generis esse ac eas, quibus poplites ligamus? Nempe quia tortae dicuntur. At id epithetum longe alio spectat, quam iste censor putat. Nihil enim aliud significat, quam eas fascias, quibus crura tota involvi mos esset, cum aliis de more latae & simplices essent, huic tortas fuisse. An autem exinde sequitur, non iis tota ejus crura involuta atque amicta fuisse? Non sane, sed haec censoris interpretatio est a mente, & verbis Petronii aliena. Miseret me atque pudet istius censoris, qui ne illa quidem quae legit, quo sensu dicantur, mente assequitur. A cruribus Fortunatae ad collum censor ascendit: ibi quia sudarium invenit, ignarum antiquitatis auctorem fragmenti clamat. *Sudarium circa collum nullum unquam matronis Romanis fuit.* Ita sane, sed quaero num viri sudarium in collo habuerint: minime gentium, si consuetudo spectetur. Nam sudaria, ut ipse censor fatetur, non cultus causa, sed ad sudorem oris tergendum, & viri & foeminae habebant. Quid est igitur, quod Neronem Suetonius, ligato circa collum sudario, prodiisse in publicum dicit? Nempe quia Nero, ut in aliis rebus, sic in cultu vulgi consuetudinem spernebat. Si igitur Nero praeter morem sudario collum ligavit, quidni & uxor Trimalcionis, cultus insolentis perinde amans, praefertim domi, tamen id vulgo matronarum consuetum non fuerit? Pergit censor: *Fortunata Trimalcionis ditissimi & nitoris, & elegantiae, amantissimi viri uxor, tam sordida & immunda esse potuit, ut eo linteo, quo collum velaverat, velut mantili in triclinio terge-*

ret manus. Nimirum censor matronae illius manus suis similes putavit, ut sordibus linteae, dum tergerentur, commacularent. At scire eum convenit talium mulierum opulentarum, quae munditiis student, manus ita lotas & nitidas semper esse, ut si leviter aqua tingantur, ut iis delicatis mos est, nullam linteis labem afferant. Non enim ad abluendas sordes Fortunata manus aut lavat aut tergit, sed ad speciem & dicis causa.

Trimalcio fenex ebrius de testamento suo mandat, funebrem vestem, unguentum nardinum, & reliqua ad funus pertinentia afferri jubet, & convivis ostendi, ac demum tamquam in funere suo cornicines canere jubet. Hic censor exclamat. *Quid his ineptius? O sermones conviviales.* Verum his declamatoriis officiis atque *ισογῆς ἀνὰ γυναικας* comprimendis, sufficere ea proferre, quae de Pacuvio Syriae propraetore Seneca in epistola 12. prodidit; ipsamet ejus verba adscribam: *Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, cum vino & illis funereis epulis sibi parentaverat, sic in cubiculum ferebatur à coena, ut inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur, βεβίωκε, βεβίωκε, nullo non se die extulit.* Sive igitur Petronius sub Trimalcionis persona, hanc Pacuvii insaniam traducere voluit, sive hujus, quem Trimalcionem appellat, eadem petulantia fuit, patet quam sint ridiculae censoris exclamaciones, qui Senecae & satyricorum scripta videtur numquam attigisse, ac ne quidem quid satyra sit, intelligere. Etiam hic Pseudo-Petronium ut Romani moris ignarum carpit, quod cornicines gro tubicinibus adhibeat funeri. Neque videt homo acutus non esse verum id funus, sed mimicum, quale Syriae propraetoris, qui ut vidimus inter plausus & cantus exoletorum efferebatur. Quaero enim utrum magis sit praeter morem Romanum, cornicines funeri adhibere, an plausus & symphoniam? Ita idem Seneca in ludo Claudium ad tibicinum & cornicinum cantum facit offerri: *interrogat Mercurius, quid sibi velit ille concursus hominum, num Claudii funus esset? Et erat omnium formosissimum & impensa cura plenum: ut scires Deum offerri: tibicinum, cornicinum, omnisque generis aeneatorum tanta turba, tantus conventus, ut etiam Claudius audire posset.* Quid restat, nisi ut censor Senecam, ut parum Romani moris gnarum, in ordinem cogat.

Objicit praeterea finem coenae Trimalcionis cum iis quae sequuntur, hoc est, ut ejus verbis utar, falsa & ficta cum veris non cohaerere; Videamus quomodo id ostendat. Finis (inquit) coenae Pataviniae (ita novum fragmentum vocat) talis est: *Cum cornicines insonassent, vigiles regionis proximae, rati ardere Tri-*

Trimalcionis domum, cum aqua & securibus occurrunt, & januam effringunt. Encolpius, Ascyltus, & Gyton lacti oblata occasione discedunt. Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque plare, tamquam ex incendio fugimus. Contra, inquit, apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus (obiter notandus censor, qui *dudum* pro pridem hoc loco imperite usurpat) Encolpius cuius sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum, nec vigillum ullam mentionem facit; sed ait, cum ipse & Ascyltus & Gyton abire vellent, & per amplissimas, longissimasque porticus, media jam nocte sine lumine errarent ebrii, &c. Haec censor; vel inconsiderate admodum, vel parum bona fide. Aut enim non videt, aut dissimulat, lacunam esse in veteri Petronii fragmento ante illa verba, neque fax illo in praesidio erat, quae iter aperiret errantibus. Quam lacunam non recte expleri iis, quae in calce novi fragmenti habentur, neque feriem fabulae apte continuari ostendat censor, & tunc ipsum non in tota illa dissertatione hallucinatum credemus. Quin etiam censor sua serinia compilasse impostorem Pseudo-Petronium quirat, & vocabulum *barbatoria*, quod in cap. 73. legitur, sibi furto ablatum è notis suis in Berengarii Augusti panegyricum vindictiarum jure repetit. *In meis* (inquit) *in panegyricum notis, quid esset apud Gregorium Turonum Episcopum, barbatorias celebrare, & quid barbatoria significaret, fuisse docui. Placuit observatio mea impostori, &c. & mox; sed tamen mos hic quidem aetate Petronii multo vetustior: nomen autem barbatoria, ejusdem aetate (ni fallor) recentius.* Bene est quod addit (ni fallor) & hac praefatione iudicii periculum declinat. Cur ergo cum fieri possit, ut in eo ipse fallatur, ac fesse de eo incertum esse fateatur, quo tempore id nomen usurpari coeptum sit, tam asseveranter postea pronuntiat, hanc vocem è suis notis acceptam? Neque enim quicquam affert ad id probandum, sed sententiam suam sine ratione Pythagorico more velut edictum proponit: At nos ratione & conjecturis ducti probabilius censemus, cum res sit, ut fatetur, aetate Petronii vetustior, & vocabulum, quo ea res designatur, Petronii aevo antiquius credi oportere; tamen in aliis veterum monumentis, quae nobis ex tantis literarum cladibus paucissima superant, non reperiatur. Idem statuendum de libera coena, cuius & initio fragmenti mentio habetur, ita fuisse ab antiquis nominatam. non, ut iste nugatur, impostoris fraude ex fratris sui observationibus notatam.

Haecenus videri possim duorum censorum tela & machinas non segni manu percussisse. Restat ut eisdem nunc de veteris fragmenti ve-

ro auctore inter se digladiantes spectemus. Germanus Criticus ex vulgata opinione Petronium Neronis familiarem, cuius Tacitus meminit, Satyrici auctorem defendit, ut supra vidimus. Hic ad alium Petronium refert. In quo duo agit; primum ostendit nihil illud Satyricum ad Neronis noctes spectare; deinde ab alio Petronio Massiliensi scriptum esse. De primo, cum mihi admodum verisimile videatur, non est opus lectorem morari. De altero autem rationes ejus & conjecturas expendere, non ab re erit. Ita igitur statuit praeter Petronium à Tacito memoratum, alium fuisse Neronis aevo multo recentiorem, natione Gallum, qui in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum vixerit. Id autem Sidonii Apollinaris testimonio probat, cuius versus hocce adducit ex carmine, quod Narbo inscribitur:

Et te Massiliensium per hortos

Sacri stipitis arbiter colonum

Hellepontico parem Priapo.

Primum audaciam censoris & facinus *παρρησι-
δονος* lector observet. Cum in omnibus Sidonii codicibus *sacri stipitis* scriptum extet, addet pro *sacri*, *Grai*, pro *stipitis*, *cespitis* legere. Tum nobis testem fratrem adducit, qui non dubitet in vetustis ejus scriptoris libris scriptum fuisse *Grai cespitis*, quod quidam non intelligentes in *sacri stipitis*, perperam mutant. Quasi vero *Grai* pro *Graeci* epithetum sit ejusmodi, ut alicui in eo aqua haerere potuerit. Hanc autem conjecturam censor in hunc modum confirmat. Si (inquit) *sacri stipitis* nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, Priapi colonum Arbitrum vocaturum non fuit, sed cultorem. Ita quidem si auctor ille Latini sermonis puritatem in poematis coluisset, quam ne in soluta quidem oratione assequi potuit. Quis enim Sidonium parum tersa ac limata dicendi ratione usum ignorat? Instat: *Etiam si gratis concessero colonum Priapi pro cultore Latine dici posse, tamen nec vel tum suis tribus hisce versiculis sensus constabit; fatendumque erit Sidonium bis duobus in versibus continuis Priapi sine causa meminisse. Te, Arbitr, per hortos Massiliensium sacri stipitis, seu Priapi lignei, cultorem Priapo Hellepontico parem.* Esto: quid in eo incommodi aut flagitii? Hoc, inquit, nihil frigidius atque ineptius videtur. Ita credo videri censori isti; at iis, qui aures poeticas habent, ea repetitio non friget. Quin si bis eandem vocem Priapi in duobus illis versibus iterasset poeta, non parum gratiae addidisset; sed non est omnium de poematis iudicium ferre. Tamen ex hac tam audaci Sidonii interpolatione, & tam frivola disputatione audet pronuntiare, Arbitrum natione Gallum a Sidonio agnosci: tum & Petronium Epicureum fuisse exinde col-

ligit.

ligit. De hinc Pithoeum miratur, quod iis verbis non tam Arbitri patriam, quam mores, designari ob Massiliensium mores Plautino proverbio, & Athenaei historia notatos, existimaverit. *Quasi* (inquit) *borti Massiliensium, mores eorum corruptos potius, quam Petronii domicilium apud Sidonium indicare debeant.* At Pithoeus, si viveret, non parum tam importunam censoris istius interpretationem miraretur, quae & verbis auctoris vim facit, & a mente ejus alienissima est. Nam si Petronium Arbitrum Massiliensem, & Antoninorum aevo supparem Sidonium putasset, non eum inter veteres scriptores, qui priorum Caesarum temporibus floruerunt, proximumque Cornelio Tacito in illo ipso poemate posuisset. Sed reliqua hominis confidentissimi argumenta spectemus. *Ipse Arbitrator moris cujusdam Massiliensium mentionem facit, tanquam sibi notissimum.* At pudet me respondere tali argumento. Adeone iste censor lectores indoctos, immo sensus communis expertes putavit, ut eos tam frivolo & nugaci verborum strepitu permoveri posse crederet? Quid enim ista collectione levius, quid futilius? Illo enim modo probari posset Platonem fuisse natione Persam, qui de Persidis regum educatione & magnitudine, tam multa exquisitissime in Alcibiade 1. disputat: aut Scytham Hippocratem ob ea, quae de Scythicae gentis & Amazonum moribus Nomadumque institutis in lib. de aëre, locis, aquis tradit: qui & in lib. iv. de morbis modum casei conficiendi apud Scythas tam dilucide explanat. Item Maro fiet Moschus aut Sarmata, aut Dacus, eorum argumento, quae in 3. Georgic. prodit de frigoribus inclementia in regionibus septentrioni subiectis, ac populorum qui ibi degunt, victu tam graphice descripto. Similiter Galenum Teutonem dicemus aut Gallum, qui tot locis Gallorum candoris & flavorum capillorum mentionem facit. Sed & Celsum indidem natum: Quidni? qui eorum quae in Gallia fierent, meminert, lib. vii. cap. 7. *Nil est* (innuit) *melius, quam quod in Gallia quoque comata fit, ubi venas in temporibus, & in superiore capitis parte legunt.* Sexcenta ejusmodi loca ex variis auctoribus proferre possum, quibus istius rationis imbecillitas amplius demonstratur. Non minus temere, ne quid gravius dicam, ex Graecis vocabulis quae in illo Satyrico passim occurrunt, Petronium ortu Gallum fuisse colligit, domicilio tamen semigraeculum. Nam & Lucilius & Varro & Plinius, & Columella, & Suetonius hac ratione semigraeculi & Massilienses habendi essent, in quorum scriptis tot Graeca vocabula observantur. Nolo hinc eorum vocabulorum catalogum instituire. Sufficit hujus lectores admonuisse. Quis enim ne-

scit Lucilium in Satyris tantum Graecarum vocum admiscuisse, ut eo nomine reprehendi ab Horatio meruerit. Similiter Varro frequenter in libris graecissat, praesertim in satyris, nempe quibus & titulos Graecos praefixit, in Margopoli *ἡ δὲ δὲ χῆς*. Cosmotoryne *ἡ δὲ φθογὴς κερμα*. Triodite tripyllo *ἡ δὲ δριπίς*. Est modus matulae *ἡ δὲ μινος ὄνδρος* *γερμίδιδωσκῶν*. Vinalibus *ἡ δὲ ἀφροδίσιαν. τὰρ ἡ Μενίπας*, & sic de aliis. Ex quibus satyris sunt illa: *di enos lemmatos logos Antipatri stoici filius rutro caput displanat.* Et *metamelos inconstantiae filius me reprehendit.* Idem vitae exodium Graece pro exitu in iisdem satyris dixit; in libris de re rust. *ornithonas, pelagios greges piscium, & alia ejusmodi ὅτα κενός.* qualia & apud Columellam & Plinium & Suetonium crebra reperiet diligens lector.

Id quoque pari levitate adjungit: *non demum miror ab Arbitro transitum Alpium maritimarum Alpibus Grajis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monaecci exacte describi.* Ceu vero non Claudianus patria Alexandrinus, multis versibus Alpes Rhetias lib. de Bello Gildonico, & Silius Italicus origine quidem Hispanus, sed patria Italus Alpes Graias item studiose descriperint. Cujus porro vanitatis est putare, quidquam ad rem pertinere, quod Petronius Gallorum non semel meminerit. Ut cum ait, *increta facies, ut suos Gallia cives putet.* Ego autem *frigidior hyeme Gallica factus*: atque ex his locis colligere Arbitrum hiemes & frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse? Sed me talium nugarum pudet, pigetque: ad alia transeamus.

Stilus (inquit) *Petronii non Romanum seu Romae natum, sed plane Gallum & transalpinum hominem sapit.* Quivis linguae Latinae peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscit. Igitur censoris judicio cujuscunque scriptoris oratio quodam cothurno assurgit, is Gallus censendus. Quid igitur Senecae faciemus? Quid Fabio; quid duobus Pliniis & Solino, quorum non minus floridus & grandis stilus? Non videt autem rebus debere esse aptum dicendi genus. Imprimis vero ludicra scriptio ejusmodi stilum postulat, qui inter astrictam & solutam orationem quasi medius decurrat; quique numeris licet absolutus, tamen licentior & poetico cultu hilaritatem quandam & lasciviam prae se ferat. Ita magnus Criticorum dictator Lipsius sciscit lib. ii. Elect. cap. 21. ubi Apuleji stilo patrocinatur: *Sum* (inquit) *argumentum miscellum est & satyricum, quod amat hunc cultum quaesitum, pinguem & squalentem quodam auro.* Varronis fragmenta è Satyris vident? Etiam exa-

minent. *Reperient ea baud longe esse a Mileſiis iſtis Punicis, & inculti cultus ſtilo.* Quo viri magni iudicio etiam illa repercutiuntur, quae mox de nonnullis phraſibus Petronio propriis, ac minus, ut quidem autumat, Latinis idem cenſor diſputat. Addit ſtilum Petronii Antoninorum ſapere tempora potius quam Domitii Neronis, cujus principatus ſimiles Arbitri ſcriptores non habuit. Sumit pro manifeſto quod in controverſia verſatur, nempe non fuiſſe Neronis principatu ſcriptorem ullum, qualis Petronius.

Nam nos Petronium ipſum tunc extitiſſe contendimus. Sed & Senecam eodem genere luſiſſe in Apocolocyntoſi quis non videt? Hoc quippe ſcriptum nihil aliud quam Satyra Menippea in Claudium, quemadmodum illud Petronii in Neronem: nec dubitandum, quin illis temporibus alii ejuſmodi ingeniorum luſus extiterint, qui ad nos non pervenerunt. At, inquit, Macrobius in ſomnum Scipionis Arbitrum Apulejo non conjungit modo, ſed velut aequalem aut etiam vetuſtiorẽ præponit, prioremque appellat his verbis: *anatum meliorum argumenta ſiſtis caſibus amatorum reſerta: in quibus vel multum eſſe Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam luſiſſe, miramur.* bonum factum; hoc ſcilicet reſtabat, ut ſe ſuo ipſe gladio Ajax iſte jugularet, quod nunc facit. Nam ſi eo loco, ut diſertim fatetur, Macrobius Arbitrum Apulejo ut vetuſtiorẽ præponit, prioremque citat, quomodo hoc ipſo loco probari poteſt Petronium aequalem fuiſſe Apulejo, & imperante Marco Aurelio Antonio vixiſſe? Quis non miretur hominis inconfiderantiam, qui ea ex auctoribus adducat, quae ipſius ſententiae tam manifeſto adverſentur?

Jam illud quemadmodum probet, Petronii ſcilicet ſermonem non ubique eſſe purum, ſed quandoque inelegantem & incultum, conſideremus. Multa quidem in Arbitri oratione culpatur, criticisque unguibus conſcribillat ut parum nitida & pura. Sed cur ea culpet, non dicit, ſolum ſe illa non meminiffe apud veteres ſcriptores legere: ceu res Latina ejus memoria pendet: ita ſi qua vox ipſum fugerit, continuo civitate Romana ejicietur & capite minuetur. At nos cucurbitae caput non habemus, ut præſentibus libris, quorum fides vacillat, in cuiuſquam memoriam, quantumvis bonam & felicem, quam in ſolida illa antiquitatis monumenta, incumbere malimus. Nam quam ſaepe haec cenſorem fruſtra habeat, jam faxo, ut omnes atque ipſemet fateatur. Haec igitur ut parum Latina ex Petronio aſſert, *Sed de remedio non tam valde laboro: item, Giton ſemel iſtus tam valde exclamavit. Tam valde,* inquit, pro tam, aut adeo, non memini apud veteres ſcriptores legere: quod nos vulgo dicimus *ſi fort.* At nihilo

fecius Cicero in epiſtola ad Atticum 8. lib. VII. ita loquitur: *Quod opus eſt de Dionyſio tam valde affirmare; in libris de Divinatione, nihil eſt tam vulgare quam nihil ſapere: & tam vehementer lib. de Orat. Haec quoque cenſor Latina non putat: Neque enim tam magnum facinus admiſimus, & tam grande munus, pro tantum facinus, tantum munus.* Quia videlicet non meminit hujus apud Terent. in Adelp.

---- *an federe oportuit*

Domī virginem tam grandem, &c.

Sed & Apulejus eandem locutionem uſurpat; magnus antiquarius, atque, ut Sanctius in Minerva cenſet, puriſſimus Latinae linguae ſcriptor. Non temere enim quidquam vocabuli aut locutionis uſurpat, quod non apud antiquos legerit, ut de eo Scaliger ſcriptum reliquit. Unde à Prifciano & aliis Grammaticis ſaepe laudatur. Is igitur IV. Metam. ſic loquitur: *nec noſtris tam magnis, tamque periculofis laboribus ſolatum de tam ſera reſeſtione tribues.* Pergit cenſor: *minus grandi vexatam injuria dici non oportuit, ſed minore affectam injuria.* Si cenſorem audimus, neque minus multa pignora dicere licebit, quae tamen loquendi forma utitur Cicero II. de Oratore. Rurſus *quam magnum flagitium* dici non oportebat, ſed quantum flagitium. Atqui inter ſententias Senecae & Pub. Syri à Grutero collectas, haec extat.

Quam magnum eſt non laudari & eſſe laudandum. Jam illud Petronii (inquit cenſor) *bene ſurrexi mane pro ſummo mane aut prima luce ſurrexi, noſtrum bodieque eſt: bien matin.* Ita ſatis vehemens ratio eſt cenſori, cur aliqua phraſis minus Latina cenſeatur, ſi ſimilis ei in Franco-Celtarum lingua reſpondeat. At quam ſit ineruditum, quam inſcitum, id argumentandi genus, abunde citato opere demonſtravit Henricus Stephanus, quem lector conſulat. Nunc conſutando huic cenſoris iudicio mihi ſufficiet Ciceronis auctoritas, qui in IV. Epiſt. ad Attic. ſic ſcribit: *Ante diem quartum Calendas Maji, iens in Pompejanum, bene mane ſurrexi.* Eadem locutione utitur in libro de Oratore: *Cum ei qui rogaret, num tibi moleſtus futurus eſſet, ſi ad te bene mane veniſſet.* Sunt & alia, quae ut parum Latina expungit eodem iudicio, quod ſcilicet Galli ſimilem loquendi modum tenent. *Jam plena nox erat. Reſpoſitum in priſtinum decorem puerum gaudebam.* Quia Galli dicunt, *en plein jour, en pleine nuit: remis en ſon premier eclat.* Quod poſtremum quam ab illo poëtae diſcrepat,

----- *Sic nos in ſceptra reponis.*

aut ab eo quo, utitur Fabius, *in gradum reponere,* hoc eſt in dignitatem? In his autem quae ſequuntur, cenſoris vel inſcitia, vel obliſio apparet manifeſte: *Satis pro valde* (inquit) *recen-*

(Bb b)

tiorum

tiorum Nerone scriptorum est. Ergo recentior Nerone Terentius, cujus in Phorm. haec sunt,

----- *Satin' superbe illuditis me?*

Recentior Cato, qui teste Charisio lib. II. *satis* pro intente usurpat: cujus & verba haec citat: *jam apud vallum nostri satis agebant*. Etiam verbum *exjonare*, Neronis aetate inusitatum decernit. Mira confidentia vel potius temeritas: scilicet omnium, quicunque Neronis temporibus vigere, scriptorum phrasas & vocabula, in numero habet censor, ut, quae tunc in usu nec ne, verba & locutiones fuerint, pronunciare possit; qui ne illa quidem vulgata & trita in Terentii comoediis & Ciceronis epistolis tenet! Qui enim *exjonare* magis inusitatum, quam *exclarare*, pro illustrare, quod Vitruvius Nerone etiam antiquior usurpat? Dehinc librariorum & amanuensium erratis Petronium oppugnat. *Ideo vetui in hoc diverforio quemquam admitti, pro diverforium. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positisque in cervicalia minutissima*. Dicendum (inquit) fuit in cervicalibus, &c. Neque videt exitum syllabam, in pro inter. *Quales esse solent quae incumbunt ova*, pro incubant, atqui ita pridem docti emendarunt. *Ficcedulam inveni piperato vitello piperatam*, pro circumdatam. At in novo fragmento ita legitur. Negat & *discolorius* usurpatum veteribus scriptoribus Latinis. Si quidem eum omnes veterum libros legisse conflet, credemus. Alias non. Eadem conditione assentimur de aliis, quae ibidem pro inusitatis affert, *absentivus* pro absens, *domescere*, *scabitudo*. Dixit Petronius; *Gubernator qui pervigil nocte siderum quoque motus custodit*. Quis putasset in his esse locum reprehensioni? Atqui censor hic invenit, quod obelo confodiat: *Siderum* (inquit) *motus vel sidera custodire*, pro *servare aut observare*, *improprium est*: Igitur Cicero improprie locutus, qui actione I. in Catil. dixit: *Multorum te oculi speculabuntur, atque custodient*. Et Juvenalis, qui custodem pro observatore posuit Satyr. v.

----- *tibi non committitur aurum,*

Vel, si quando datur, custos affixus ibidem,

Qui numeret gemmas, unguisque observet acutos.

Ecce custodem vocat eum, qui appositus ut observet. Praeterea *lapidare* pro *lapidibus tegere*, sicut humare est humo operire, id quoque reprehendit: sane minus id verbum eo sensu usitatum: *saepius enim significat lapidibus petere*. Sed ab trito calle & vulgi femita discedere magnos auctores, quae invidia est, praefertim ubi analogia tam palam invitat, ut hoc loco? *Coaequale* (inquit censor) *natalium suorum sinciput*, pro *aequale*, nusquam apud veteres alios scriptores Latinos reperire memini. Ita saepe nobis memoriam suam oppugnerat. At satis jam ex multis per-

specum habemus, quam malum haec ei nomen sit, quae toties ipsum frustra habeat. Et nunc frustra habitum ostendo ex Columella, qui ea voce utitur lib. VIII. cap. 14. ubi de anseribus educandis: *milium quoque aut etiam triticum mistum cum aqua, recte praebetur, atque ubi se paulum confirmavit* (anser) *in gregem coaequalium compellitur*. Leges etiam Grammaticae violatas conqueritur: *Ephebus* (inquit) *plena maturitatis, & annis ad patiendum gestientibus*, vocatur à Petronio casum mutante contra regulas Grammaticae. *Debuit enim dici, Ephebus plena maturitate & annis*, &c. Primum paucis de illa censoris religione. quis nobis eas regulas posuit? qua auctoritate? Unde illa religio animis incescit? An non ex veterum scriptorum observata dicendi ratione? Igitur ab ipsis auctoribus, quorum scripta leguntur, regulae vim omnem atque auctoritatem mutantur, necesse est; Quae autem regula est, cui non aliqua exceptio opponi possit? Quid ita? quia auctores non eundem loquendi modum, ac disciplinam sequuntur, sed & alia aliis magis forma placet. Ut sunt varia hominum ingenia & mores. Hinc illa à magistris Graecis notata *ἐναγκλωυα*, & *σολοικισμὸς* in Thucydide, & aliis magnis auctoribus; atque ab aliis in ipso M. Tullio in Grammaticae regulas illas vulgares manifeste peccantia, quae nemo nisi ineptus carpere ausit. Horum exemplo citata Petronii locutio defendi possit, sed nihil opus est. Non enim ibi casus sine ratione mutatur, ut censor putat; neque varii illi casus ab eadem voce *ephebus* reguntur; sed *ephebus plena maturitatis*, possessive dicitur. In sequentibus autem verbis est ellipsis, *annis ad pat. gest.* pro in annis, sicut apud Plinium lib. VII. cap. II. *Fulium viatorem è Vocontiorum gente foederata, in pupillaribus annis*, &c. Item Petronium arguit quod acum comatoriam, dixerit acum crinalem, ne servata quidem analogia. Nam, inquit, à coma non sit comatorius. Sed bene est, quod ipse mendum subesse in eo vocabulo suspicatur. *Fortasse* inquit, *legendum est, comotriae, hoc est ornatricis*. Quae tamen emendatio parum comoda. Nam minori interpolatione licet, *acu comptoria*, a in p. Quae haud dubie vera lectio est. Haec quoque castigat, *solii militares, soli fortissimi habentur*. *Militaris*, inquit, *pro militaribus honoribus digno, recens est haud dubio, nec saeculi Neroniani*. at quid opus est interpretatione? Ego verbum *militares*, non alio sensu hic positum arbitror, quam apud Horatium I. Carm.

Cur neque militaris

Inter aequales equitet?

Denique Petronium, *Ditis pater* pro Dis, *Quirites* in numero singulari, pro *Quiris*, usurpare notat.

tat. Sed haec inter ejus archaismos ponenda esse nemo non videt. Petronium vero exoletis nonnunquam uti vocibus, satis supra demonstratum arbitror.

Habes, CARISIME MOCAENICE, expectatam omnibus Petroniani fragmenti assertionem ac vindicias, contra temerarios Criticos, vel potius calumniatores. Consequens esset, ut quoniam sat strenue, ni fallor, eorum stolidum impetum repressimus, insectiam, ac temeritatem reprehendendi, patefecimus; ut deinceps, elegantiam, urbanitatem, lepores & vneres, quae in hoc passim fragmento elucent, oculis omnium subjiceremus, ut magis constaret non esse Petronii genio indignum id scriptum: sed ea res mihi manifestior videtur, quam ut explanatione cgeat apud eos, qui acetum in pectore habent, & judicii acumine pollent. Quin veluti deterfis nubibus, ipsa per se lux solis in omnium oculos incurrit; futurum existimo, ut discussa ineptiarum dubitationum caligine, fragmenti hujus pulcritudo perspicua per se omnibus reddatur.

A P O L O G I A
AD PATRES CONSCRIPTOS
REIP. LITTERARIAE
MARINI STATILII
TRAGURIENSIS.

Cum multa mihi in vita P. C. inter varios, ut res humanae se habent, adversae fortunae casus, prospere & feliciter evenere, tum haud scio, an quidquam laetius, optatius, & unde liquidiore meus animus voluptate perfunderetur, aut acciderit unquam, aut accidere possit, quam quod hodie in augustissimum conspectum vestrum prodire, atque in tam nobili frequentia de mea mediocritate, deque rei vestrae publicae non mediocri negotio, verba facere coactus sum: quod certe si mea sponte fecissem, non sine gravi temeritatis, & arrogantiae, nota facere potuissem. Nam cum praeteritis hisce annis, novum Sapyrarum T. Petronii Arbitri fragmentum de coena Trimalchionis, opera typographi Patavini in publicum prodisset, delatumque esset Parisios; Joh. Christophorus Vagenfeilius, insignis levitatis & confidentiae adolescens, recens illuc advectus, quod plausu doctorum virorum, quos sibi colendos homo peregrinus desumpserat, plus nimio delectaretur, talemque se re ipsa esse crederet, qualis

ab amicorum urbanitate, & blanditiis audiebat: cepit consilium plenum vanitatis, atque aetati suae, quam collectae recens prosperae opinionis, convenientius, insectandi hujus operis, & pro falso & adulterino infimulandi. Cum autem praecipuam in hac editione mei mentionem fieri animadverteret, & scriptum ipsum à mea potissimum bibliotheca prolatum audiret; me unum, antequam sciret, ater, an albus homo essem, die ad vos dicta nominatim in judicium vocavi; imo quasi vestris jam sententiis condemnatum, & legis Corneliae, quae de falsis est, confictum, & irretitum poenis, non tam ad causam dicendam, quam ad crimen jam deprehensum ultro confitendum, justamque ea de causa animadversionem à vestra lenitate, & misericordia deprecandam, hortatus est. Satis autem prolixam ad hoc suum dictum probandum dispositionem contexit, quam his potissimum verbis conclusit: „*Si possem, in auram Statilii infusurum, videri mihi totum Arbitri fragmentum, ex sepe fuisse tantum anaxim, & bene facturum, si grave crimen, quo se commaculavit, apud reip. litterariae patres conscriptos deprecaretur.*” Addevit sibi tam praeclarae actionis socium Adrianum Valesium, virum alioquin doctum, & gravem, & quem hoc suo tam foedo luto inficeret, prorsus indignum, qui altera disputatione hoc idem argumentum, sed aliquando modestius, & verecundius, executus est. His ego geminis contra me actionibus, sine mora censui respondendum, eoque mihi statim ad summum virum M. Mocaenicum, accuratam hac de re dissertationem, quam etiam typis editam esse audio, atque in ea, quantum ingenio, & industria conniti potui, cum utriusque disputationis argumentis pugnavi: solam autem exequi, tunc visum est partem controversiae, quae juris quodammodo esse videbatur, iis dumtaxat argumentis, & rationibus adhibitis, quae ad asserendam ejus germanitatem ex ipsius verbis ac sententiis duci poterant; cum fretus abundantia, ut ita dicam, mearum virium, experiri constituissem, ecquid ea sola ad causam obtinendam satis essent, omisis adjumentis, quae codex ipse autographus in medium prolatus afferre posset. Nunc vero repudiato, ut audietis, hoc consilio, & accedente ex codicis inspectione magna copia alterius partis controversiae exercendae, quae magis facti est, rursus ad hanc causam integram, non jam privatim, & cum amicis, sed in judicio disceptandam, me confero, vosque oro, & obtestor P. C. ut, si, quae dicturus hodie sum, probavero, non solum de mea ipsius, sed etiam de hujus scripti innocentia, & meorum accusatorum vanitate, sine dubitatione pronuncietis. Interim dum mei facti in hoc toto negotio versati rationem vobis expono, ut

(Bbb 2)

jam

jam facere incepistis, quaeso diligenter attendite:

Longe mihi alia mens est, P. C. cum de proferendis in publicum ingenii mei monumentis delibero, quam accusatori meo fuit, cum criminibus prius apud vos pronunciatis, quam apud se cogitatis, in famam nomenque meum grassatus est. Adeo enim tanta in re nihil inexplorato, nihilque temere mihi suscipiendum existimo, ut gratiam celeritatis, quam illum secutum video, rem pueris modo, ad indolem ingenii probandam in ludo certantibus, utcumque laudabilem, caeterum, ubi quid serio scribendum est, inanem, & futilem, atque ad abolendam ab ineptorum scriptorum fama stultitiae notam infirmam esse statuam. Quanquam enim de fragmento Petroniano, & mea sponte optime sentiebam, & viros doctissimos hujus mei iudicii auctores, & suffragatores habebam; ejus tamen vulgandi consilium, & meis animadversionibus illustrandi, non modo ultra praescriptos a prudentissimo Poëtarum novem annos, apud me pressi, sed tantum non prorsus abjeci: veritus quippe sum, id quod evenit, ne quis litterator insulfus, & hujus similis, existeret, qui mei facti reprehensione ad captandam eruditionis gloriam abuteretur. Multo namque fatius ducō, ignotum me esse, quam per opprobria, & maledicta, etiam falso jactata, inferi famae, & eruditorum sermonibus celebrari; quippe qui satis intelligam, etiam vitae per silentium actae, & procul à magnarum curarum turbis habitae, suam inesse dignitatem, nec illum male vixisse judicari, qui natus juxta morienisque fefellit. Hujus autem mei propositi, & quam in eo constantem, obfirmatumque me praebuerim, testes sunt optimi, & gravissimi viri, qui codicem, quo fragmentum hujusmodi continebatur, vetustum illum quidem, & Catulli, Tibullique, ac Propertii exemplaribus nobilem, auferre à me, & in vulgus dare quotidiano multorum annorum convitio frustra conati sunt: testis vir sapientissimus Venetus ad Pont. Max. legatus, cujus auctoritas apud me omnium gravissima, non tamen ultra valuit, quam ut hujus scripturae capita haecenus majore ex parte inedita describi curaret, & me invito, & reclamante typis excudi permitteret: testis omnis antiquitatis consultissimus Octavius Ferrarius, merito ab adversario meo laudatus, in cujus amantissimo sinu expositationes hac de re meas, cum liber à Frambotto typographo edebatur, multa cum molestiae significatione deponebam. Causae autem erant hujus molestiae, non solum vetus meum de hac editione omittenda consilium, sed plurima, eaque foedissima ipsius editionis vitia, quibus mederi, ne auctor facti à me improbatum ulla ex parte vide-

rer, omnino non sustinebam. Siquidem in ipsa praefatione nonnulla cum de fragmento, tum de me ipso aliter ac res habet affirmabantur; neque enim Horatii ulla carmina in codice hoc leguntur, sed poëtarum, quos dixi; nec mihi in mentem unquam venit testem citare in hac causa Joannem Rhodium; propterea quod neque Rhodius unquam codicem hunc oculis usurpavit, & hominis mortui testimonium quanto locupletius, tanto suspectius, futurum erat. Nam quid ego de ipso fragmenti contextu dicam, imperite, atque oscitanter exscripto, & à fide sui exemplaris multis in partibus abhorrente. Offensus scilicet ejus editionis curator, quicumque ille fuit, multitudine mendorum ac foeditate, & vocabulorum, quae in illo passim occurrunt, insolentia, correctionem adornavit, ut sibi videbatur intimae cujusdam eruditionis, re vero ineptam & absurdam: nihil enim tam operae pretium fuerat, quam ut scriptio illa subjiceretur oculis eruditorum, sicut erat, inculta, & rudis, quo decoris ingenii materiam exerendae industriae, in locis corruptis restituendis, integram praeberet, ac ipsa sui deformitate crimen à se removeret suppositionis, & imposturae, cujus cogitatio, ut mox audietis, à sui saeculi genio, & studiorum ejus temporis ratione magnopere abhorrebat. Quod certe si fecisset, nec potius primas fragmenti paginas ex libris pridem editis, caetera vero ex ingenio emendasset, hoc saltem habuisset minus loci adversarii iniquitas ad me criminandum, quasi quae de meo finxisset, de industria corrupta, quae vero ex aliis descripsisset emendata, ut acceperam, protulisset, eoque duplicem hujus scripti auctorem deprehendendum praebuisset. quae alioquin ratio quam sit a proposito impostoris aliena, quam rursus ad sinceri correctoris rationes accommodata, nemo non videt; cum illi, vel universa scriptione, eodem luto foedata, vel undequaque ejusdem limae beneficio castigata opus esset; hujus vero industriae qualemcumque conatum ipsa operis varietas commendaret. Quid multa? non solum ejus editionis auctor non sum, sed nec alius quisquam, cui ego saltem de nomine notus essem, cum in illa pro Statilio, vetere scilicet meae familiae vocabulo, Statileus appeller.

Habetis P. C. rem gestam, quantum ad me attinet, in causa fragmenti Petroniani, cujus conficti, & suppositi reus apud vos factus sum. Sed maculam tam deformem, satis superque, opinor, à vita & factis meis detergant, quae à me, ut dixi, privatim ad optimum Mocenicum hac de re scripta sunt; multo vero prolixius hoc ipsum praestitit, & omnem penitus adversariorum calumniam nudavit, & refutavit, res ipsa, post codicem hunc Romam transmissum, &

& doctorum hominum oculis subiectum, ejusque scripturae non ambigunt antiquitatem ad eorum annos omnium judicio porrectam: spatio, ut videtis, integri saeculi, quam quod Patavinus typographus profiteri ausus est, ampliore. Expugnari namque tandem aliquando passus sum constantiam meam, non tam auctoritate summi viri Antonii Priuli, Dalmatiae praefecti, cui librum in Urbem mittendum tradidi, quam adversarii convitiis, & maledictis, quorum vanitatem revinci, ac patefieri, non mea solum, sed rei litterariae universae intererat, ne monumentum, elegantissimi scriptoris, cui tot saeculorum, ut ita dicam, ingluvies, in veteres libros foede bacchata, pepercisset, levissimi hominis livore, ac malevolentia oppressum, atque enecatium interiret. Quid enim jam est, quod hoc prolato codice ad tuam, Vagenseili, tuendam sententiam afferre audes? An verum illum, an vetustum negabis? sed habes adversarios huic tantae pertinaciae viros doctissimos, & in omnis antiquitatis cognitione apprime versatos, quorum magna est in Urbe copia, nec modo Italos, verum etiam omnium transalpinarum, transmarinarumque gentium, & praecipue curiosae hujusmodi elegantiarum Gallicae nationis, qui codicem in loco celebri ad hoc ipsum propositum inspexere, qui singulas ejus paginas, singulas lineas per otium contemplati sunt, qui in chartas, qui in litteras, diligentissime inquisivere, & quo saeculo editus, qua manu exaratus sit, integris a studio partium animis arbitrati sunt, quorum ego testimonium praefens, & ut sic dixerim, oculatum non vereor, ne quisquam sanus non anteponat tuis inanissimis suspitionibus, & conjecturis.

Jam vero constituta hac tanta codicis antiquitate, quae jam reliqua potest esse in hoc negotio fraudis, & imposturae suspicio? Quem, oro, tanti criminis reum facis, cui diem dicis, cujus nomen defers? Illius opinor, qui librum descripsit aut describendum curavit. At hic ne facti quidem ipsius utcumque admissi, cui fraudem inesse contendis, auctor est. Siquidem novissimam hanc fragmenti partem, quantum in illo est, abjudicat à Petronio, tantum abest ut falso illi tribuat. Inspice, si placet, ejus exemplum, non quale à Patavinae editionis curatore prolatum est, corruptum & mutilum, sed quale nunc demum prodit sincerum, & integrum. Occurret in fronte titulus operis parti fragmentorum jam vulgatae praefixus; conceptus his verbis, & rubris litteris exaratus;

Petronii Arbitri Satyri fragmenta ex libro decimoquinto & decimo sexto.

Occurrent summae paginae hanc partem con-

tinentes hoc eodem titulo, & colore notatae, quas ubi omnes evolveris, & congruentes cum omnibus manuscriptis, & impressis exemplaribus inveneris, offendes ad calcem solemnem illam veterum manuscriptorum codicum clausulam:

Petronii Arbitri Satyri fragmenta expliciant ex libro xv. & xvi.

Haftenus, ut vides, ille; nec ultra quicquam Petronio tribuit. quae si germana, & legitima non sunt, planum licet illum, & impostorem, & si quae foediora in buccam veniunt, vocabulis appella. Sequitur exemplum hujus novi fragmenti, cujus scripturam nullo titulo insignitam reperies. Nihil in fronte, nihil ad calcem, nihil in summis aut infimis chartis adnotatum est, ex quo possit elici mens scriptoris, quid de illius sentiat auctore; quae quidem res incertitiam fortasse hominis, atque stuporem non fraudem ullam coarguit, ut qui ex materia, ex genere dictionis, ex personis, quae loquentes inducuntur, conjecturam facere de autore nequiverit. Ego vero id ipsum candori ejus acceptum fero, & ingenuae cuidam animi simplicitati, quod forte fidei suae minime esse putaverit, ut de suo quidquam adscriberet, cum aliena describeret; quia forte vetustiore aliquo exemplo pariter acephalo, & anonymo, usus est. Quod sine dubio immunem illum à tuo crimine facit, & plane extra calumniae tuae jactum constituit; quandoquidem infectum prorsus esse vides, quod illum fecisse insimulas: ut, si quempiam lege Cornelia de fisciis interrogares, quis te ferret in accusatione perseverantem, ubi non modo nullam caedem factam doceres, sed ipse, quem intersectum esse contenderes, exemplo vivus ac valens in judicium conspectum se daret. Nec vero haec à me ejus studio, & gratiae causa, dictum puta, quid enim ille in se habet, quod quemquam ad sui amorem alliciat? qui vel ex hoc ipso infelici suo labore, se prodit hominem plane rudem, omnisque expertem elegantiae, & prorsus barbarum, & rusticum; certe nullo modo ad eruditas hujusmodi fraudes concipiendas idoneum; adeo deformibus mendis, tam inepta orthographiae ratione, hoc suum opus inquinavit, ut, cui pro Agamemnone *Agamemnon* est, *cornicipes* pro cornicibus, *causa palesticae* pro *gausapa leisticae*, *amphiteatrum* pro amphitheatro, *volutates* pro voluptatibus: cujus denique errata pene plura, quam verba sunt. neque solum in hoc novo fragmento, sed per omnem vulgati pridem Petronii scripturam, cujus ipso initio turpissime labitur, dum ait: *Cum alio genere furiarum declamatores inquietantur*, & quae sequuntur: quorum verborum sententia frigida, elum

bis, & propemodum nulla est. Mitto enim peccatum in titulo, dum pro Satyrico Petronii Arbitri, Petronium Arbitrum Satyrum nobis obtrudit. id namque vetustioris illius exempli scriptoris peccatum esse potuit, imo saeculi potius: nam & Dantes ille Aligherius illo aevo doctissimus iudicatus, hac eadem ratione Horatium Flaccum, satyrarum scriptorem, Horatium Satyrum vocat, & apud sequioris aevi Graecos D. Gregorius Rom. Pont. suorum Dialogorum opere, quo maxime apud illos notus est, Gregorii Dialogi vocabulum est affectus.

At enim hoc ipsum de industria fecit, quo fidem adstrueret mendacio, quod adornabat. Quia credo alia exempla Petronii, quae doctorum tunc manibus terebantur integra erant, & castigata, & criticorum lima perfecta, à quorum adeo nitore diversum hoc nostrum, affectata hac sui deformitate persuadere poterit, ut sincerum & legitimum iudicaretur. Ecquid intelligis, censor insulse, quo in saeculo, quibus in moribus, inter quae hominum studia tua versatur oratio? In haec nostra demum, & patrum, avorumque nostrorum tempora astutum huiusmodi consilium cadere fortasse poterat, post reverfam scilicet litterarum lucem, adeoque minus frequentem in hoc genere peccandi morem; & postquam beneficio praeclari typographiae inventi, restituta passim per viros eruditos sua veteribus libris integritas statim latissime patuit, eaque re constitutae ac stabilitae videri poterant verae, ac germanae librorum lectiones, ut merito corruptissimae quaeque scripturae antiquitatem sapere existimentur, integrae autem, & castigatae novitatis suspectae sint, contra vero aetate descripti codicis, cum adhuc ingeniis hominum situs ille à diuturna musarum negligentia contractus haereret: vetera juxta ac nova litterarum monumenta eodem, ut ita dicam, cibo pasta cernimus, eodem affecta morbo, eodem luto foedata, rusticitatis, atque inelegantiae in verbis, in sententiis, in omni denique dicendi, & scribendi ratione. Mire ingenia illius saeculi ab omni genere litterarum, praeter theologiam, & jurisprudentiam, ac medicinam. abhorrebant, cum caetera omnia doctrinae studia, atque in his ipsis omnem cultum, omnemque ornatum orationis, morbos animi, morumque corruptelam appellarent; secumque praeclare agi putarent humanioris doctrinae viri, si pro magis, & maleficis, ab hominum coetu non arcerentur: id quod memoriae Silvestri Secundi Rom. Pont. propemodum usu venit, cum propterea quod astronomiae, & numerorum scientiae intelligens est habitus, quamquam erat egregie pius, ac sanctus, sinistris ab imperita posteritate necromantiae, & impiorum sacrorum, rumoribus laboravit.

Sed quid ego de incommodis rei litterariae illorum temporum tam multa disputo? quasi vero sit opus argumentis, & conjecturis in re omnium liquidissima; quamque non solum mente & cogitatione comprehendimus, sed ipsis oculis subjectam, & expositam habemus. Adspicite quaeso P. C. & contemplamini tabulas, ac statuas illius aetatis artificum, in veterum templorum parietibus adhuc haerentes. Quicquamne vobis in eo genere rudi, aut impolitius potest occurrere? ego vero, si vel Giotto illum tanto in honore (& quidem merito) à suis aequalibus habitum, casus aliquis in officinam artificum nostrorum, quamlibet mediocrium, deferret, & ille de pictura differere ac judicare institueret, prope est ut existimem auditurum, quod olim ab Apelle Alexander audivit, facefferet illinc prope, nec pueris colores miscentibus risui esse perseveraret. Hoc eodem squalore, eademque rubigne caeteras humaniores doctrinas infectas, ac deformatas, eadem opera vos intueri putate propter arctissimum societatis vinculum, quo inter se (si Platoni credimus) connexae, colligataeque sunt, ut nunquam singulae floruisse viae sint; quin florerint universae. Unum non inficior, aetas illa tulit Franciscum Petrarcham scriptorem sua lauro dignissimum, qui & ipse, quod Virgilii lectione delectabatur, magus est habitus, non vulgi ille quidem, sed summi tunc hominum Innocentii Rom. Pont. iudicio. Hic tamen, ut rerum copia valuit, & robore quodam ac pondere sententiarum, ita ornamenti, quae à dictionis elegantia scriptis accedunt, & puro illo, qui postea in pretio fuit, Romani sermonis candore, nec omnino caruit, nec multum aut passim abundavit, non solum in soluta numeris oratione, sed etiam in versibus, certe illum negligentiore huiusmodi loquendi munditiarum, & hebetioris ad earum gustum palati fuisse, scripta ejus, alioquin laudatissima, declarant; atque hanc eandem conjecturam de omnibus ejus aequalibus licet facere, ac de genio illius saeculi in universum. Verum, si non defuit illis temporibus, qui tam eleganter latine scribere posset, eoque scribendi genere tam effuse delectaretur, quid ita non scripsit accepto alio argumento, in cujus tractatione profiteri suum nomen potuisset, & laboris fructum ferre sincerum & liquidum, nominis & gloriae non contemnendae? qui enim scribere potuit, quo stilo pleraque hujus fragmenti scripta sunt, ubi sese ad scribendum quacumque de re contulisset, facile, & Petrarcham, & alios etiam melioris aevi scriptores hac dicendi laude superasset. qui ergo factum est, ut hoc uno abortu verius, quam foetu, clarissimi ingenii sui foecunditatem terminandam judicaverit, aut si quid scripsit, hoc unum ad nos pervenerit? cum praesertim habe-

ret

ret liberum decurrendi per omne genus argumenti spatium, nemine illa aetate ad occupandam clarescendi per huiusmodi scripta materiam admodum sollicito. Sed nullus, mihi credite, fuit, neque enim esset, quod tantopere admiraremur, totque in coelum extolleremus laudibus secutos longo post intervallo doctissimos homines, qui excisam in suis sedibus barbarorum crudelitate Graeciam una cum suis artibus in nos invexerunt, apertisque tota Italia bonarum artium veluti fontibus, Petronius illo litterarum flumine occidentem universum inundavere. Quid enim attinet illos auctores laudare reversae in orbem terrarum humanioris doctrinae, quae jam plusquam integro saeculo illorum exortum praeverterat? Quid Bombus, & Sadoletus, & alii laus notae summi viri aliud praestitisse videntur, quam quod inter principes huius rationis constituendae fuere? Quid ipse Leo X. Pont.

Dilectis qui profugas revocavit ad otia Musas,

si gratiam eius facti proavorum aetas jam abstulerat omnem: cuius certe aetatis palato si adeo subtiliter sapiebat Petronius, si ejus tunc scripta, quae exstabant, tam curiose manibus terebantur, si quae non comparebant, tam impotenti desiderio conquirebantur, ut viris doctis in mentem venirent extrema ejus fingendi, & supponendi consilia; id vero non incipientis, & recens adamatae litterarum elegantiae argumentum est, sed jam provectae, & ad satietatem usque ac fastidium inter eruditos versatae. Ut enim ostrea, & boleti, & jubae mullorum apud rudes voluptatum convivae non magno in pretio sunt, quippe quos haedus, & pullus, & placentae magis delectant: sic elegantiae genere, quo Petronius valet, hominum ingenia inter primos ad eloquentiam impetus non magnopere capiuntur, sed praeclare secum agi putant, si cum Cicerone, & Livio, & Salustio versari cum fructu liceat. Quod autem de hominibus dico, idem de temporibus dictum accipite, quibus sua indoles, sui mores, sua studia sunt.

In his ergo, ac talibus scriptoribus conquirendis, & ab interitu vindicandis satis erat superque tunc occupata doctorum virorum industria, & maxime hujus, quem dixi Francisci Petrarchae, caeterorum omnium, qui in hac parte rei litterariae curandae cum laude versati sunt, primi auctoris, ac ducis. Qui tamen veterum librorum cladi, illa aetate cum maxime gliscenti, nequaquam suo illo intentissimo studio tantum opis afferre potuit, quin plerumque ex fatali illo naufragio erepta, & in sicco jam posita, à resurgente rursus veluti aetna illius

vorticis absorberentur: quod sibi vir ille summus usu venisse queritur in duobus Ciceronis libris, qui de gloria scripti sunt; quodque etiam Quintiliano aevo Petrarchae incolumi, ut fama est, accidisset, nisi Poggium illum Florentinum ad cuiusdam falsamentarii tabernam fors detulisset, à quo est erutus, & centum post annos iterum luci restitutus. Ergo turbo ille, veterum monumentorum devorator, illa temporis procella, qua omnem pene antiquitatem absumptam dolemus, nondum adeo remiserat, ut viris doctis cum illa luctantibus satis vacaret cogitare de nugis Petronianis, toto animo, totisque ingenii viribus in clariores, quos dixi, scriptores, quasi in majoris precii merces servandas, intentis.

Jam si Petronius illa aetate tanti non fuit, quae satis digna causa esse poterat, ut tam esset diligens in eo supponendo cujusquam industria? neque enim quicquam aliud tuos, quos appellas ineptos sycophantas, ad huiusmodi fraudes impulit, quam auctorum, quos supponebant nobilitas, & crebrae hominum eruditorum de eorum scriptis deperditis querelae. Sic Annium Viterbiensem ad suas ineptias Berossi Chaldaei nomine illustrandas, desperata vetustissimi scriptoris inventio; sic Sigonium ad confingendam Ciceronis de consolatione disputationem, diu frustratus desideratus elegantissimus liber adduxit: sic alios multos; quos sigillatim commemorare infiniti operis res esset. Quid autem, si inter eruditos illius temporis nondum plane constabat, quae pars Petronii integra, quae amissa prorsus esset, quem tandem locum habere potuit absurda huiusmodi de eo supponendo cogitatio? hanc certe persuasionem non magnopere certam, & pervulgatam fuisse, argumentum est: primo, quod neque de aliis auctoribus exploratum id erat, multo quam Petronius clarioribus, tunc cum maxime de coenobiorum angulis eruebantur, quosque adeo latere potius, quam interiisse viri docti existimabant; deinde, quod fragmentorum illius collectiones, aliae aliis cumulatioribus ferebantur, nec dum ullum exstabat typographiae artificium, cuius ope quasi statui posset, quid exstaret ex illo opere, quid interiisset, & minutae huius naufragii tabulae in conspectum omnium dari, ut sunt illae interruptae sententiae, & clausulae nulli parti caeteri operis cohaerentes:

In hac re qui vincitur vincit.

Non recte facit, qui cito credit.

Nemo coelum putat, nemo iurandum servat.

Nemo forem pluris facit, sed omnes operis oculis bona sua computant.

Quod

Quod hodie non est cras erit, sic vita traditur.

Apes ideo pungunt, quia ubicumque dulce est, ibi acidum invenies.

Quod non expectas ex transverso fit, & super nos fortuna negotia curat.

Nemo nostrum non peccat, homines sumus, non Dii.

Et tamen arguere me audes, quod haec ipsa ut aptata suis locis apparerent, verba, & sententias intermedias, & universam rei gestae feriem ex ingenio commentus sim. Quid autem minus probabile, imo quid magis alienum à ratione, quam non modo mihi, qui scripturae ante ccc. annos conflatae non interfui, sed ulli omnino hominum in mentem venisse tam frigida, tam jejuna, tam absurda? praefertim si cogites illa, quae dixi, tempora, quorum ingeniis, & moribus haec atque talia tribuere nihil aliud est, quam

Delphinum sylvis appingere, fluctibus aprum.

Ut non omnem frugem, neque omnem arbo-rem in omni agro reperire possis, sic non omne facinus in omni vita nascitur, summus ille non sentiendi minus, quam dicendi, magister verissime dixit. In magna quadam litterarum, & hominum litteratorum, abundantia, & ex assiduo humanioris doctrinae cultu, atque ut ita dicam attritu, primum satietas oritur, & ex satietate fastidium, inde eorum quae in hoc genere rara, & paratu difficilia sunt intemperans appetitio, ac rerum quae non exstant desiderium: hinc deinde pretium existit huiusmodi fraudum, sine quo friget omnis malitia. Nemo enim gratuito malus est, nec tam infelici conditione virtus agit, ut si par utrinque spes affulgeat; nec dispar ea, quae spes assequendi facultas, non quisquam vir bonus, & innocens, quam pravius, & improbus, esse malit.

Sed ego P. C. vestra in me audiendo patientia nimis abutor intemperanter. & in re minime dubia testes profero non necessarios. Quidquid de caeteris Petroniani operis partibus statuetis, haec sine dubio, quae coenam Trimalchionis exequitur, non multo ante conscriptum hunc codicem incolumis fuit. Adite, quaeso, Joannem Sarisberiensem decimi tertii prope faeculi scriptorem, quem in suo de nugis curialium opere, non minus sermonibus huius integri convivii, quam epulis, effuse delectatum invenietis, ex eoque & porcum Trojanum, & ductilem ex vitro phialam, tanquam apophoreta quaequam secum abstulisse, ut his ad illustranda ingenii sui monumenta uteretur. Atqui structuram huius fragmenti (seu germanum illud, sive supposititium dicere placet) multo quam hoc ejus exemplum, vetustiorum

esse constat. Clamat hoc mendorum deformitas & multitudo: clamant orthographiae peccata, aliaeque scripturae vitia, quae neque a vero auctore profecta sunt; neque impostori homini (si quidem fraus ulla in hoc negotio versata est,) minime rudi aut indocto, conveniunt. Vero autem propius est, librariorum imperitia, dum alia ex aliis transferendo mendose scripta mendosius exscribunt, hac tanta clade codicem affectum esse: quae quidem si meus accusator admittit, & patitur secum iniri chronologiae rationem, jam conflatum hoc ab illo crimen incidet in tempus, quo committi omnino non potuit: non enim magis impostura aliqua opus tunc erat ad proferendum hoc Trimalchianae coenae fragmentum, quam sit hoc tempore ad carmina Virgilii, & Tullii orationes, & Livii historiam, propterea quod haec omnia vera, & germana supersunt; quomodo & Petronius hac sui parte, ut videtis, supererat legebaturque, & laudabatur; vel si jam interierat, nondum adeo certa, & explorata ejus amissio esse potuit, nec tam anxia inquisitio, inventio tam desperata, ut extremo huic suppositionis consilio locus ullus esset. Certe hoc ejus operis caput maxime omnium cum temporis injuria pugnasse, ejusque expugnationem, & quasi absumptionem in illo communi veterum litterarum incendio, nullo modo certam tunc exploratamque fuisse, argumento sunt, super disertam ejus in auctore, quem dixi, mentionem, multa huius coenae veluti frustra, & semefa fercula, per impressos haecenus codices dispersa, & vaga, quae nunc, ut Patavinus typographus verissime praedicat, scripti huius beneficio suae integritati restituta, & veluti mensae iterum apposita, cernuntur.

Vides, inepte critice, quam in irritum ceciderint insani illi tui conatus. Quid enim nunc illi primae legioni facies, quam mecum prospere pugnasse confidentissime gloriaris? quo te vertes cum caeteris tuis ridiculis copiis, quem locum capies in quo tuto consistere, thraeo magnifice, possis? cum omnes conclusas, & circumventas videas, hac una rationum cohorte ab huius codicis prolatione deducta; ut vereri jam subeat, ne consulto, ac de industria librum tantisper occuluisse videar, & quasi in insidiis collocasse, quo incautos, & sibi nimium fidentes, tuique similes, ad ineptias effutiendas, & risum praebendum elicerem: quomodo rideri saepe videmus,

In triviis fixum qui se declinat ad aem.

Quid enim tam ineptum, ac tam ridiculum, quam omnis ille tuorum argumentorum apparatus, praesertim cum recentissimum hunc esse ais inepti homuncionis abortum, propterea quod

quod verum Petronii textum castigatum, restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum criticorum, eosque nominatim commemoras, quos viros, dii boni! Tornaesios, Doufas, Casaubonos, Scaligeros. Cum autem adhuc meliores alias castigationes in hoc scripto agnoscas ad hanc diem inauditas, easque ultro probes, & magni facias, tecumque hac in re sentiat doctissimus Schefferus, & nulla dubitatio reliqua de codicis antiquitate jam sit; alterum fatearis necesse est, aut in machina ordinanda versatam fuisse mentem aliquam inusitatae cujusdam in criticae studio sagacitatis, & tot ac talibus ingeniis praestantiorum; aut verum, & genuinum sui scriptoris foetum hunc esse, certe a probis, & contumeliis, quibus a te passim accipitur, longissime remotum: ac nisi ex livore, & malignitate totus factus es, sine cunctatione fatebere, cum primum novam hanc fragmentorum Petronii editionem aspicias, & lectionum varietatem ad corrigenda vetera hujus auctoris exemplaria per otium considerabis, nimisque praeceps tuum iudicium de meo censu hoc uno novo fragmento instructo damnabis.

Quid nunc P. C. pluribus jam attinet immorari in verbis, & formulis, & reliqua scripti hujus dictione, unde suas conjecturas praeclaras antiquitatis magister ad me traducendum deducit; praesertim vero, quod hanc partem meae defensionis executi egregie sunt viri doctissimi populares ejus, qui ingenium industriamque suam tot editis operibus nobilem, in vocibus, quas ille barbaras, monstrosas, & ne humanas quidem appellat, partim corrigendis, & restituendis, partim asserendis, & excusso diligenter Latinae linguae universo penu, suae notioni reddendis felicissime collocare. Nec omnino nihil meritis esse hac de re visus est subscriptor ejus Valesius, qui suam barbariorae interpretationem, vocabuli pro barbaro & absurdo repudiati, sic amplectitur, sic tanquam unicum filiam exosculatur, & in sinu habet, ut scriptori ante se 200. annos nato furti literarii litem intendat, quasi quae ab illo didicisset, pro suo vendideret: quem etiam profecisse contendit à clarissimo viro, fratre suo, cum epulas illas Trimalchionis coenam liberam nominavit. Sed ut jam dixi hanc meae causae partem, satis idoneis defensoribus curandam relinquo. nec vereor P. C. ne illorum adducti auctoritate, sine dubitatione apud vos non statuatis, nihil aliud esse causae, quod conjecturae talium ingeniorum tam belle conveniant cum hoc fragmento, quam ipsam veritatem, quam certe nisi scriptor illius illitteratus, & barbarus secum facientem habuisset,

nullis vestigiis ad tam recondita Latinitatis arcana pervenire potuisset.

Nequeo tamen mihi temperare, quin ad ea, quae de loquendi quibusdam formulis petulanter, & absurde jactari video, paucis respondeam, nec iis contentus sim, quae jam de hoc toto genere in meam ad Mocenicum epistolam congesti. Non placent critico illa verba, *unus servus Agamemnonis interpellavit trepidantes*. Credo elegantius futurum fuisse putat, si dixisset, quidam servus Agamemnonis nos interpellavit: At placet Tacito, qui se satis Latine loquutum existimat, cum dixit, *eodem anno, ni mature subcentum foret, mancipii unius audacia discordiis, armisque civilibus rempublicam perculisset*. Placet Ciceroni, qui disputatione de Oratore, *Lucinum Crassum unum patrem familias; in Philippicis, Marcum Antonium unum gladiatorem nequissimum* appellat, eoque loquendi genere non necessitatis, sed elegantiae, causa multis aliis locis libenter utitur. Etiam Catullo placet, cui novus hic

Suffenus unus caprimulgus, & fassor.

videtur. Denique placet eruditissimo Scheffero, cujus unguis pluris est, quam ipse totus, politamque hanc dictionem, doctam & elegantem vocat. Requirit censor noster puritatem Romani sermonis, cum audit, *tamquam unus ex nobis*, & orationem quasi magis Christianam, quam Latinam, auctorem vero tamquam compilatorem sacri Mosaiici scrinii manifestum reprehendit. Haec tamen eadem verba in hanc sententiam, securus ejus supercilii, usurpat Plinius; nec veretur ne se quisquam inelegantem, & barbarum iudicet. Audi si molestum non est, quam id ille maxime probat, quod tu improbas: *Unum se ille è nobis, & hoc magis excellit, quod unum e nobis putat*. Minus veretur ne ab illo vapulet Cicero, cum ait: *Ruffio me Diusfidius ita desideratur, ut si esset unus e nobis*. Quod si Plinio, si Ciceroni, licuit uti genere orationis in sacris litteris usitato, sine suspitione furti in illo sacrario facti quid ni liceat Petronio, adversum quem adeo injustum, & rigidum te praebes, ut statutus idcirco illi, si Diis placet, controversiam moveas, & ut se ipsum ejuret ac repudiet cogis?

Vide autem, quantum in hoc à te dissentiam; quae tibi validissima argumenta videntur abjudicandi à Petronio hujus fragmenti, in iis ego argumentis vel maxima hujus causae praesidia posita esse censeo. Qua de re antequam dicere incipio, aliam quandam; quae mihi tecum est, controversiam paucis aperiam; nec sane erit quod moleste id feras, quando-

(Cc c)

qui-

quidem hac eadem in re à me ipso dissentio: adductus scilicet vi veritatis, cuius mihi studium omnibus meis studiis, & rationibus antiquius est. Nam cum hætenus vulgatam de Petronii ætate opinionem, quæ illum Neroni æqualem statuit, probare solitus essem, nuper accurata eruditi hominis disputatione coactus sum, ut multo recentiorum hunc scriptorem existimem, & paulo ante Constantini Augusti tempora, certe longe infra Severum collocem. Primo hoc mihi persuadet altissimum de illo silentium in scriptis vetustiorum auctorum, Quintiliani, Suetonii, Plinii, qui ingenii sui temporis recensendis, & prædicandis, diligentissimi fuere; nisi putas lege majestatis deterritos ob Neronis principis vitia in hisce libris notata: præsertim rara illa Trajani temporum felicitate, ubi sentire quæ velis, quæque sentias, dicere liberum solumque fuit, nec ulla tritior habita via est exequendi laudes principum tunc florentium, quam insectando vitia superiorum, ut vel hoc ipso nomine acceptos vulgi palato Petronii sales, certe minime neglectos, aut famæ incognitos esse oporteret; quomodo minime ignota fuisse constat *dicta factaque* illius Petronii Tacito celebrati, inter quæ scripta etiam diligens Historicus utique commemorasset, si quid memoratu dignum ab illo scriptum putasset: nam codicillos, qui Neroni missi ab illo morituro sunt, ut idem tradit, obsignati, verisimile est, aut suppressos continuo fuisse à principe, ut *faciendis sceleribus prompto, ita audiendi ea, quæ fecerat, insolente*; aut, si mox prodire materiam potius sermonibus garrientis in circulis vulgi, quam feriis scribentium lucubrationibus præbuisse. Qui autem factum est, ut Petronius noster ævo superiore, ut videtis, obscurus, & ignotus, viris eruditis, qui aliquanto ferius florere notissimus esset, & inter præcipuos recti, & emendati, sermonis auctores laudaretur, adeoque inter eos, qui familiam in hoc genere ducunt, recenseretur, Prisciano, Diomedo, Victorino, ipsi quin etiam divo Hieronymo tanti sit, ut ne tum quidem, cum ad foeminam, & virginem scriberet, quicquam offenderetur obscenitate argumenti, quin ejus nomen, ejusque sententias suo stilo usurpandas putaret, interque illa severa castitatis præcepta infereret? quod sine dubio summae cujusdam scriptoris auctoritatis, & supra suæ materiae invidiam positæ, indicium est; qui certe splendor in ipso sui fonte atque origine tam tenuis; ut omnino nusquam appareret omnino esse non potuit; nisi forte Giges aliquis cum annulo fabuloso præsto fuit, qui opus illud suis æqualibus, & proximæ posterita-

ti tantisper occultuit; aut Maroniana illa, quæ mox

----- *circumfusa repente*

Scindit se nubes, & in æthera purgat apertum.

ex eaque tanquam ex machina emerfit,

----- *claraque in luce refulsit*

Titus Petronius Arbiter, non ille cum exiguis codicillis Neronianarum noctium indicibus, quos Tacitus commemoravit, sed sexdecim amplius voluminibus satyrico sale refertis onustus; quæ statim excepta cum plausu, & ad exemplar omnis elegantiae proposita sunt. Atqui hoc automaton plane factum negat auctor perantiquus Lutatius Placidus, qui Statio Papinio suo posteriore hunc Petronium facit, quem etiam a suo poëta profecisse affirmat, cum is dixit:

Primus in orbe deos fecit timor.

Nec vero spernendum ullo modo videtur testimonium in hac re scriptoris, qui propter antiquitatem plurima ætatis Petronianæ vestigia ex ejus operibus, tunc sine dubio integris, deprehendere potuit. Quid multa? ipse Petronius de hac controversia diserte pronunciat in illa elegantissima de sui temporis vitiis querela, ac de ruina bonarum artium, inter quas picturæ ne minimum quidem vestigium reliquum esse dolet. Huic ego querelæ in sæculo Neronis nullum omnino locum reperio, cum ad usque Commodi principatum, statuas egregio artificio perfectas, adhuc extare in Urbe audiam, nec vero propter arctissimam harum artium societatem fieri posse arbitror, ut diverso à sculptura fato usa pictura sit; sed utcumque potuerit, testimonia certe non dubia florentis tunc etiam pictorum industriae habemus ex parietibus nuper, ut accepi, repertis in ruderibus thermarum Titi, eorum autem parietum crustas diligenter exceptas ajunt, & in pinacotheca viri primarii collocatas, ad specimen hujus artis longe clarissimum, nec minus ad sæculi, quo proditum est, laudem; ne quis illud notatae a Petronio inelegantiae audeat accusare; quæ deinde labes circa Constantini tempora quomodo in picturas, & statuas grassata est, ut argumento sunt insculptæ arcui hujus principis apud Urbem figuræ, sic reliqua omnia musarum studia, atque opera inquinavit. His ego non argumentis, aut conjecturis, sed ipsius rei pro se manifeste loquentis fidei, haud quaquam gravate me dedidi, & a pristina mea opinione discessi. Nec vero, quo minus constanter in hac nova permaneam, tuæ me repertæ nuper inter Neronem, & Trimalchionem comparationes commovebunt, quibus nihil quidquam in omni memoria

moria litterarum ineptius legi, nihil ab re magis, nihil cum ratione pugnantius.

Sed ut jam ad propositum redeam, quo tu ore, qua lingua, loquutos putas primos illos sacrarum litterarum Latinos interpretes, qui designatis hic a me temporibus florere? non opinor pura illa, & exquisita, & doctissimo cuique vix usurpata dictione, sed humili, plebea, & quam promiscua multitudo usurpabat. Tale enim orationis genus maxime conveniens futurum erat auctoribus ipsis, quorum vertionem susceperant, ut qui non persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed nuda, & ab omni eloquentiae fūco remota, veritate polleant. Quid igitur miraris, quid tantas tragœdias excitas, si usitatas sacro eloquio dicendi formulas in his fragmentis offendis, nec venit in mentem, quibus illae personis, cui hominum generi tribuantur? nempe cocis, pistobus, lapidariis, caeterisque ex infima vulgi faece petitis, quorum ut a moribus longissime distant altissimi divinae scripturae sensus, sic a sermone non admodum oratio discrepat. Hi si tibi videntur inquinate, si abiecte, si barbarè loqui, nil miri, nil novi accidit; hoc enim ipsi etiam Petronio videtur, nec risui temperat cum illos audit; ut crebris interdum potunculis impotentiam ipsius castigare necesse habeat, ne in cachinnos erumpat, & usque ad lacrymas rideat una cum doctis, & elegantibus viris ad hanc coenam adhibitis. An alia mente hoc suum opus Satyrici titulo inscriptum ab illo putas, quam quod omnigenae varietatis plenum est? quid igitur mirum, aut decore adversum, si cui vitia hominum notare atque irridere propositum est, sermonis vitia insectetur, eamque materiam suscepto argumento non alienam existimet? Hinc illi affectati archaismi, hinc importunus Graecarum dictionum usus, & cetera, quae tu merito barbara, & stolidæ esse putas; sed praecipue illa quae tibi videntur nova, & hodiernum Italicum sermonem redolentia. quid autem inde colligis? an idcirco scriptoris proposito convenire negas? quid tu vulgarem hunc Latini sermonis usum, diversis quasi canalibus in Italos, Gallosque, ac Hispanos derivatum, subito credis quasi ranas pluvias extitisse, nec potius paulatim, & valescentibus per intervalla corruptelis ab usque veteri Latio coeptis? In quo etiam illi unius urbis cives; & modici agri coloni aliter tamen vulgo, aliter inter honestiores, loquebantur, eoque magis cum populus deinde

----- coepit agros extendere victor & urbem

Lator amplexi murus -----.

Nec vero dubia res est. Alioquin enim quae tanta laus fuisset aut Corneliae Gracchorum

matris, aut Aureliae Caesaris, multarumque praeterea illustrium matronarum, quod liberos suos inter alias honestas artes ad nitorem Romani sermonis instituisent, quidve opus foret exquisitis illis educationis praeceptis, quae ne nutrices quidem, quarum sermo vitiosus esset, ad puerorum consuetudinem admittunt? Multo latius deinde patere coepit haec loquendi in uno eodemque populo diversitas, post iniussam Urbi, ut ait Cicero, peregrinitatem, & referatam colluvie omnium nationum Italiam; cuius rei exempla litteris consignata proferre magni, & molesti negotii res est. Quem enim tunc, cum pulcherrima, & elegantissima quaeque tam foede negligebantur, quisquillas huiusmodi sua cura dignaturum fuisse putamus, ut communi litterarum calamitati subtraherentur? Illud satis exploratum videtur ex paucis & obscuris, quae utcumque supersunt, vestigiis, aliam atque aliam huius vitii faciem fuisse pro temporum, in quae incidit diversitate; aliter enim humiles personae in Plauti scena inductae, laborant hoc morbo, aliter postea laborasse credendi sunt Amasianus ille & Rabinus, quos M. Varro *vulgari sermone* disputasse in Academicis apud Ciceronem commemorat, quorumque sese vir ille doctissimus dissimilem esse gloriatur: alia in hoc genere alicubi peccat Vitruvius, & si quis alius eo tempore stilum scaevum hac faece sermonis inquinavit: alia longo post intervallo scriptor historiae Romanorum pontificum, quae nomine Anasilii Bibliothecarii circumfertur; quibus ego adjicio, ut ad nostra tempora propius accedam, Dantis comoediam; ejus enim dictio adeo popularis est, & ad vulgi gustum accommodata, quemadmodum aequali ejus Francisco Petrarchae placet, ut cauponibus, & fulonibus, ac lanistis in deliciis fuerit; quae tamen hac nostra aetate nisi doctis, & eruditis, nec intelligitur, nec omnino quidquam sapit. Quod certe summo poëtae, & eloquentissimo scriptori vitio verti non debet, nam quod antea linguae corruptela, jam proprium novi in Italia idiomatis corpus, suo cultu ornatum, suo nitore conspiciendum esse coepit; neque enim illic Danti Latine loqui propositum, tam ut superioribus, quos dixi, fuit; nec vero si fuisset, non elegantissime, & pro caetera sua summa doctrina, & eruditione loqui potuisset. Jam vero suam vulgaris, & plebeiae orationis faciem defuisse, credibile non est etiam Petronii aetate; cuius ego cum expressissima vestigia in hoc fragmento cernam, nec alia in chartis occurrant, cum quibus illa conferam, & sic esse tibi persuadeam, ad ea litterarum monumenta, in quae temporum inclementiae minus licuit, respiciam oportet, ad lapides, inquam,

(Cc c 2)

quam, priscis inscriptionibus insignes. Haec mecum, imo cum Salmasio, similem hujus nostrae, cum agit de lingua Hellenistica, controversiam agitante, quaeso recognosce, & Gruterum aliosque monumentorum hujusmodi collectores consule, & persuade tibi, si potes, quicquam te ad hanc causam boni consilii, quidquam recti iudicii, denique sanae mentis aut rationis attulisse.

Certe mihi aliquando peccata illa perpetua in genere nominum, in hoc fragmento reputanti adeo gravia sunt, ut librarii illa negligentiae potius, quam auctoris proposito, quamvis invita ratione tribuenda censerem; donec admonitus à pariete, quem dixi, in Titi thermis invento me collegi: nam duas areas inter caeteras ejus historias spectari ajunt his appositis inscriptionibus:

Forus Olitorius.

Forus Boarius.

qua re accepta, stuporem illico damnavi meum, ut jam nec *coelus*, nec *fatus*, nec *vinus*, nec *lorus* displiceant. Imo versare statim animo coepi, an hoc proprium valescentis plebeji sermonis inelegantiae, & veteris linguae probitatem superantis vitium esse putarem, cum etiam apud Gruterum depravationes hujusmodi multis in vocibus animadverterem, cumque *lutus* pro lutum, *vase sua* pro vase suo, *hic monumentus*, pro hoc monumentum, scriptum viderem. Nec vero ulterius, quin ita factum esse statuerem, dubitavi, ubi primum a Bembo didici, nullum generis neutri, nec in Italicae, nec in aliarum vulgarium linguarum, nominibus usum esse; eam igitur corruptelam sermonis, ut omnes alias, paulatim irrepsisse verisimile est, quod sine dubio fieri non potuit, nisi multo antea, adeoque prioribus saeculis inceperet, donec à sermone, qui nunc in usu est, omne penitus exolesceret neutri generis vocabulum. Vides profecto neque phrasas sacrae scripturae, neque idiotismos hodierni Italici sermonis huic fragmento quidquam esse fraudi, quominus probum, & germanum, & antiquum esse censeatur. Ad de veras corruptiones vocum ab imperitia librorum profectas; adde scilorum interpolationes, & ex margine in contextum irruptiones; & caetera scriptionis peccata: in quae si quidquam accusatori meo cordis esset, non exanderet, nec scriptum hoc temere suppositum pronunciaret, nec tam industriam suam operi calumniando, quam castigando, & restituendo collocaret.

Astum erat de pulcherrimis antiquitatis monumentis, si, quae illi in hoc genere mens est, primis illis litterarum auctoribus superiore saeculo fuisset. Quid enim Plinio corruptius, quid Fabio Quintiliano, quid libris & fragmentis Li-

vii posterius inventis mendosius, aut deformius fuit, cum primum ad manus eruditorum pervenire? quorum tamen vitia doctissimi homines, nequaquam elato, ut facit hic censor, supercilio exceperere, nec modo corvorum, & vulturum ad laceranda ea corpora quasi vulneribus confecta, sed instar officiosi medici, cum ex parte, quam integram cernebant, vita, ac spiritu praedita intelligerent, ad caeteras sese sanandas ac restituendas accinxere. At enim hujus fragmenti deformitas insignis est, nimisque frequens per totum ejus contextum barbaries. quasi vero terminus in hac re aliquis praescriptus esset, aut modus statui potuerit injuriae temporis, intra quem saevire in libros deberet. An vero idcirco praecipites nos esse convenit in ferenda contra veritatem manuscriptorum codicum sententia, propterea quod paulo quam caetera durius habiti sunt, nec potius diligenter in utramque partem negotium examinare, plusne momenti esse videatur in vitiis ad librum repudiandum, quam in iis, quae integra, & genuina sunt, ad agnoscendum.

Hoc ipsum P. C. vobis hodie diligenter in hac causa faciendum est, nec est quod timeatis, ne nimis prolixa oratione fatigemini, cum alteram hujus propositi partem executi jam simus; satis enim liquet ex iis, quae hactenus disputavimus, quanti sit ad sententiam de hujus fragmenti statu ferendum, quod mendis, & barbarismis, & caeteris sermonis vitiis inquinatum, ac deformatum est, cum partim ea vitia de industria adhibita, partim fortuito illapsa ostendimus. Age vicissim, quae integra hic videmus, quae castigata, quae urbanitatis, & elegantiae plena, & ad Petroniani palati saporem perfecta, num à barbaro aliquo, & inconcinno scriptore, qualia erant aequalium hujus codicis ingenia, excogitari, & fingi potuerint: quorum, si placet, nonnulla insigniora in medium proferam.

Auspiciari autem libet ab iis, quae doctissimus Schefferus recensuit, *de arenae sparsione in theatris: de vitali lecto: de jejuno tempore siccitatis: de lanatis decorum pedibus: de gladiatore tertiariorum: de exbaeredatione cum elogio: de Venere strabone: de puero bederi redimito, & modo Bromium, interdum Lyaeum, Eubiumque confesso: de Priapo cum frugibus in sinu more vulgato.* His adde, *coenam liberam, & barbatoriam cum Valesio, praeterea pueros capillatos, canes Laconicos, ferum Noricum, titulum auctionis, cisternam frigidariam, sponsonis provocationem, si praeinus proximis circensibus primus palmam. monumentum quod haeredem non sequeretur, in fronte pedes centum, in agro ducentos porrectum. adde morem ultimo supplicio in servos animadvertendi, & quod genio domini maledicere capitale fuerit.*

Quid

Quid illae notiones vocum ex intimo Latinitatis penu depromptae, *familiae* pro servis: *contubernalis* pro uxore servi: *maligne* pro parum, *pro reliquis suis insolentia*, nec potius, ut vulgus scribentium diceret, iuxta reliquam suam insolentiam: *duravi* interrogare pro sustinui, cum Tacito: ubi ait, *Augustum in nullius usque in suorum necem durasse*. Praeconis artificium pro re quaeestuosa, cum Martiale:

Artes, enim ait ille, discere vult pecuniosas,

Praeconem facito vel architectum.

fortunae filius cum Horatio: *imperare pro exercere* cum Virgilio, ubi ille,

Exercetque frequens tellurem atque imperat arvis.

In signo piscium natos obsonatores futuros, qua conjectura notum videtur huic scriptori, quod eruditionem non vulgarem sapit, *obsonium* pro piscibus, quasi per antonomasiam usurpari. Jam *proferbere*, id est venum exponere: jam *castigare crebris potiunculis risum*, & non potius coërcere: & *interpellare* pro impedire: *subornatus* pro instructus: *supremum diem obire* pro mori. ad summum enim barbarus obire simpliciter dixisset: *offendere* pro displicere. Quid illa? *secundum litteras: secundum statuum: ab hoc ferculo Trimalchio ad lasanum surrexit*, nonne in medio Latio videntur nata? & *odi pessime*, non potius *odi maxime*. quid illae aliae formulae minime vulgares, & *facinus indignum*, *aliquis avillam est* & *tunicam habet*? ubi notabilis est antiquorum lanae frequentior, quam lini, usus, & ipse vulgo non admodum notus. Item ubi Trimalchio in coquum excandescens, *oblivisceretur*, inquit, *aliquis porcum exenterare*. in quibus ego formulis Maronianam inusam elegantissime hunc ipsum affectum exequentem agnosco, cum ait:

Tunc pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris

Mortelem infernis ad limina surgere vitae.

Jam illae transitiones lepidissimae, *quid multa? ne multis vos morer*: item ubi convivam oscitantiam coci damnantem inducit, quod porcum non exenteraverit, & dicentem, *non mehercules illi ignoscerem, si piscem praeterisset*, statim subjicit: *At non Trimalchio, qui relaxato in hilaritatem vultu: Ergo, inquit, quia tam malae memoriae es, palam nobis illum exentera*. Assine huic illud Virgillii:

Haec Proteus, & se jactu dedit aequor in altum,

Quamque dedit spumantem undam sub vertice torfit.

At non Cyrene: namque ultro affata timentem.

Audite reliqua hujus narrationis, & nisi lepi-

dissima sunt, & vere Petroniana, me licet impostorem, & planum, & hoc fragmentum suppositum, & adulterinum judicate: *Recepta coquus tunica cultrum arripuit, porcique ventrem timida manu secuit; nec mora, ex plagis ponderis inclinatione crescentibus tonacula cum botellis effusa sunt, plausum post hoc automaton familia dedit, & Gajo feliciter conclamavit*. Quid expressius, quid lepidissimo scriptori convenientius? sexcenta sunt hujusmodi P. C. quae si velim enumerare singula, & lardare pro merito, nullum dicendi finem faciam. Vos ea, cum librum legetis, tacita vobis cogitatione, quaevo, subjicite. Quod cum feceritis, fingite, si placet, adductam ad vos aliquam ex illis mulierculis, quae sese à malis genibus obfessas, & agitatas mentiri solent; Has certe, cum de rebus supra caput suum audimus differere, cum de philosophia disputare, cum latine, cum graece memoriter, & expedite loqui, omni illas imposturae suspicione liberare solemus. Non aliter hunc, & sua sponte, & saeculi sui fato rudem, indoctum, inelegantem scriptorem cum docte, erudite, atque eleganter loquentem auditis, à falso conficti, & ex ingenio suppositi hujus fragmenti crimine liberum, & prorsus innoxium pronunciare debetis. Nisi forte imprudenti illi, casu aliquo, verba tam ornata, tamque exquisita dicendi formulas excidisse putamus. Hoc qui existimati fieri posse, non intelligo, cur non idem putet, si innumerabiles unius & viginti formae litterarum aliquo conjiciantur posse ex iis in terram excussis annales Ennii, ut deinceps legi possint, effici: quomodo disputabat Balbus ille Tullianus adversus insanam Democriti, & Epicuri philosophiam de mundo, ex fortuito atomorum concursu fabricato. Sed ut maxime casum intervenisse dicamus in illa parte fragmenti, quae constat ex colloquiis, ut supra dixi, hominum imperitorum, ubi dictio elegans rarior est, quid faciemus alteri parti, ubi personae doctae, & auctoris periculo differentes inducuntur; qua in parte sermonis puritas, & elegantia perpetua est, quod auctor hic lepidissimus velit esse non suum?

Hoc autem, ut eo manifestius deprehendatis, signo aliquo ad marginem apposito hanc, quam dixi, fragmenti portionem à reliquis distinguite; & quod non semel a me factum est, separatim legite, ac judicate. aut ego nullum unquam librum Latinum attigi, aut vos scriptionem totam probam, germanam, antiquam, & optimo saeculo natam sine dubitatione pronuntiabitis, & mirari desinetis tantam in hoc fragmento stili varietatem, eamque adeo non exscriptoris crimini, sed auctoris consilio, tribuetis, non solum vitia hominum, ut ante dixi, sed etiam sermonis, & linguae irradientis. Unum excipio, si a-

licubi vitiosum aliquid offendetis, in quo libarii culpa versata sit, quae auctori fraudi esse non debet; & est, quod minime ignoratis, omnium veterum monumentorum cum primum ab interitu vindicantur, communis haec calamitas.

Sed jam satis, ac etiam nimis multa dicta sunt de argumentis, quae ducit meus accusator ex huius scripti verbis, ac tota loquendi ratione; ad res veniamus. Offendit censorem nostrum Trimalchionis inurbanitas, illiberales joci, sordes convivarum, indoctus & insulsi sermones, & universus coenae apparatus, nequaquam satis exactus ad normam illius Petronii Neronianarum elegantiarum arbitri à Tacito commemorati, quem cum Arbitro nostro confundit. Piget hic P. C. iterum ad partes vocare ineptissimum nugatoris de Nerone Trimalchione commentum, satis, ut arbitror, à Valesio suo, & a me ipso, confutatum; quamquam non stomachari non possum, esse aliquem vel mediocriter in Romanae historiae cognitione versatum, qui Neronem agnoscat in oratione nullo vestigio crudelitatis impressa, quo vitio, cui, Tacito auctore, caeterae ejus libidines cedebant, tanquam praecipua quadam nota insignis est vita illius principis, caetera minime inepti, nec indocti, nec rudis. unde etiam satis ampla peti poterat non objurgandi solum, sed etiam deridendi, & amarissimo sale perfricandi materies. Certe sine his notis, & quasi proprio, ut ita dicam, characterē non magis ad verum pingi potuit Nero, quam sine barba Jupiter, sine crinibus Apollo, sine hasta Pallas, sine tridente Neptunus. Alia omnia in animo habuit Petronius noster cum Trimalchionem in scenam induxit, quam principem ullum Romanum, aut omnino quemquam notae paulo honestioris mortalem. Ecquid intelligitis rem illi tunc fuisse cum genere hominum humili, abjecto, impuro, quibus nulla à natalibus, nulla ab educatione, nulla à studiis honestis, commendatio est? qui cum divites se factos vident, & literas admirari fero incipiunt, inter suas opes inopes, inter studia doctrinarum indoctissimos, se produnt. Quod plerumque usu venit iis, qui repente ditescunt accepto non ab Jove, nec a superis, sed à Dite, & Manibus beneficio, praefertim si malae artes accedant, qualis fuit ille domini sui haeres, a Luciano memoratus, καὶ πύγων οἰκίης, ἐν παιδικῶν τιμῶν, ὅπερ ὑπερβαίνει τὴν γνάθον, ἀντὶ ποικίλων καὶ παντοδαπῶν ἡδονῶν, ἃς ἡδὴ ἔξωθεν ἀνὴρ πηρέστηεν αὐτῷ, μέγα τὸ μίσθωμα ὁ γέννησθαι ἀπολαύων. quibus fortunae gradibus sese ad suam felicitatem processisse Trimalchio non gravate fatetur, nec improbabile omnino est, ejus personam Petronium ab hoc ipso Luciani loco petiisse; id quod certe nemo scriptor qui ccc. abhinc annos vixit,

facere potuit, cum eo saeculo neque Luciani, nec omnino Graeci cujusquam scriptoris ulla paene esset inter Latinos cognitio: ita ut homines doctos quoties consulto Aristotele, aut Platone, caeterisque insignioribus Graeciae luminibus opus esset, ad interpretes Arabas, & horum versiones saeculo superiore à Latinis factas se conferre oporteret: id quod Divum Thomam fecisse memorant, ad illustrandas suas illas admirabiles de philosophia morali & rerum naturalium disputationes.

Sed ut, unde digressi sumus, redeamus, haec universa hominum stultorum natio à Graecis νεόπληστοι appellatur, vocabulo non fortunae modo novitati imposito, sed etiam ingenio, & vitiis, quae plerumque hanc mutationem sequi solent; indeque usu receptum est, ut cum quid ineptum, importunum, sui impotens, dicere volumus, νεόπληστον dicamus. Sic in coena, quam Plutarchus paulo hac nostra apparitione septem praefici sapientibus instruxit, sermones convivarum in persequendis vini saporibus, & unguentorum odoribus, iusto plus occupati φαστικόν τι καὶ νεόπληστον judicantur. Sic nimis exquisitam in vitae cultu magnificentiam Dio ille Syracusanus, accepta à magistro suo Platone doctrina, νεόπληστον τρυφήν appellavit. Ita Cicero, cum de Campanis sui temporis verba ad Quirities faceret: *Imo*, inquit, *hoc etiam magis quam illi veteres, germanique Campani, quod in cetera fortuna illos natos, nimiae tamen rerum copiae depravabant, hi ex summa egestate in eandem abundantiam traducti, non solum copia, sed etiam insolentia, commovebuntur.* Hujus autem saecis tanta copia in vita est, ut Aristoteles, cum sua illa divina de transcendendis affectibus, & permovendis animis praecepta formaret, genusque humanum in quasdam veluti classes partiri instituisse, & suos cuique mores, sua studia assignaret; unam inter caeteras repentinorum hujusmodi divitum posuerit. Διαφέρει δὲ (ait ille) τοῖς νεοπληστοῖς, καὶ τοῖς πάλαι, τὰ ἡθῆ, ἢ ὅτι ἅπαντα μᾶλλον καὶ φαιλόλογα τὰ κατὰ ἔχουσιν τοῖς νεοπληστοῖς. ὥσπερ ἡδὲ ἀπαιδευσὶς πολλὰ ἐστὶ τὸ νεόπληστον εἶναι. quasi divitem esse, ratio quaedam atque doctrina, non merum fortunae beneficium sit; quam Tacitus *luxum eruditum*, quam Flaccus *artem fruendi*, nominavit. Hanc tantam tam uberem jocandi, ridendique materiam, quid, oro, mirum est, à Satyrico lepidissimo delectam esse, & tam obviam, tamque late patentem in hoc vitio hominum intemperantiam ad notandum susceptam, quomodo Rhetorum vanitatem, & Grammaticorum ineptias, & juvenum amores, & foeminarum impudicitiam notavit?

Jam, si placet, videamus an hoc suum describendi, ac traducendi neoplutos propositum recte hic Petronius exequatur, & an ipse Trimalchio

chio impositam sibi ad hoc praestandum divitis inepti personam satis cum dignitate sustineat. Illud autem ex parte, quae iam pridem notus est, & minime controversus, aestinemus, ex veterem, inquam, & ante edito fragmento, ut eius mox priora lineamenta, vultumque incesum cum his novis, & recens cognitis conferamus.

Jam primum omnium lusus ille pilae cum pueris capillatis, quam ineptus in sene deliro sit, quam indecorus, videtis: quam deinde fordidam, atque intempellivae deliciae, matellam argenteam paratam habentis, & exonerantis in propatulo veicam, mox lavantis, & ad manus abstergendas pueri capillos pro mappa adhibentis, quantum vero arrogantiae in novo more, primum in convivio locum occupandi, inque solempni illo ad epulas, quasi ad sacrificium, accessu: in illud ambitioso cursum phaleratorum comitatu, chiromaxio, quo veheretur vetulus, lippus, & deformissimo domino deformior catantus: in procaci fervorem ad symphoniam ministrantium choro: jam repostorium illud operosum, quo convivas suos coelo inferre, & Jovis epulis admovere visus sibi est. Jam fercula suis quaeque coeli signis attributa, nulla cum elegantia, eaque vilia, & ad quae ipsi conviviae tristes, & nauseantes accedunt. Quid illi scissor, qui unius vocabuli compendio, & nomen audiret, & imperium acciperet, quam proximus, & plane germanus est illi in hoc novo fragmento commemorato vasorum Corinthiorum artificum, quorum utriusque nominibus ad frigidissimos suos jocos effutiendos nugator abutitur? Quid ficedulae, quas omnino praestabat nudas, aut pipere, ut placet Martiali, adpersas mensae apponere, quam accersita putrium ovorum imagine conspurcare? quod idem deinde facit botulis, ac tomaculis, quae praeclarus hic coenarum magister, nequaquam satis conciliari potuisse convivarum palato existimavit, nisi foeda stercoreis porcini opinione condivisset. Adde instantiam opulentiae & armillarum, anulorumque vanissimam ostentationem, qualem prorsus legimus apud Lucianum in simili convivatore, qui diu fordidus, repente divitem se, & ex Simone Simoniden factum somniavit: adde sermones inconditos, & plebejos, & infusa, atque invito Apolline profusa carmina: adde longam illam de moribus Fortunatae, & de fodalibus Trimalchionis unius convivarum narrationem, cujus dictio non minus rudis, & inelegans est in paucis illis clausulis, quae in calce veteris fragmenti leguntur, quam in reliquo ejus progressu, quem hujus nostri codicis beneficio debemus.

Haec omnia ex veteris coenae fragmento prolata, aliaque permulta, quae etiam proferri

possunt, ruris, & inscientiarum plenissima, si cum iis quae in hoc novo legimus, diligenter attentaeque conferantur, non puto tam aquam aquae, non ovum tam ovo simile visum iri. Quod quidem, si tu, Vagenseili, ut faceres ab ista animi tui levitate impetrare potuisses, si serio potius, & considerate, quam petasatus, & & longinquo intentus itineri, oscitanter & perfunctorie ad judicandum te contulisses, quamlibet obtusus, tardusque sis, aliter omnino, ac fecisti, de re, quam vides minime dubiam, pronunciaffes: non temere objecisses novitatis crimen nunquam tibi viso codici, quod unica ejus inspectione dilui, & in ventos abire posse suspicari debueras: non accusaffes nullis adductis inimiciis, nulla violatus injuria, hominem prorsus ignotum, nec idcirco dum fragili illidere dentem credis, tam solidum, quam nunc experiris, offendisses. Sed omittamus P. C. adolescentem inconsideratum, & improvidum, jam, ut arbitror, hac tanta veritatis luce adversus se opposita obstupefactum, ut mutire, aut hincere contra amplius omnino non audeat. Unum tamen adjiciam quod salva fide praetermittere non possum: adversari nonnihil vetustati hujus codicis adscripta illi Catulli carmina, quem aliquanto serius inventum ajunt. Verum si Josepho Scaligero diligenti hujus poetae commentatori credimus, non integri 50 anni à summa, quam ejus aetati assignavimus detrahentur, quo certe dispendio nihil deperit virium argumentis indutis pro veritate fragmenti, quandoquidem vis eorum omnis in saeculi, quo scriptum hoc prodit, rusticitate sita est, quae profecto addito hoc spatio in immensum crevit, Petrarcha scilicet quasi duce bonarum artium extincto, quo tempore, ut idem Scaliger ait, litteras scire barbaries erat.

Venio nunc ad alterum accusatorem, Hadrianum inquam Valesium, cum quo, quia nullas mihi nominatim inimicitias denunciat, sed litterarum dumtaxat certamen, nullo sibi desumpto adversario, ingressus est, lenius & civilius agendum puto; simul rationem habebam hominis dignitatis, propter laudatos ejus in augenda re litteraria conatus, & quod Henrico Valesio ejus fratri novissima Eusebiana Historiae editione, multisque aliis ingenii monumentis clarissimo plurimum tribuo. Itaque amice adversus illum, non accusatorie, nec jurgis, aut maledictis, sed querelis, & expostulationibus certabo, nec tam de causa, quam superioribus argumentis optime constitutam, & in tuto jam positam arbitror, quam de me ipso privatim, & nonnullis meis civibus, ac ipsa de patria pauca dicam. Et primo quidem; quod me ignotum appellat, facile ignosco homini in amplissimo doctrinarum omnium theatro versanti, & magno

conatu, an etiam via, & ratione, ipse viderit, ad famam, ac nominis aeternitatem nitenti. Monere tamen non omittam, ut caute agat, & quantum in se negotii suscipiat, etiam atque etiam consideret, nec vero se utcunque notum, & celebrem esse, rem admodum praeclaram, & viro sapienti expetibilem putet. Id quod sine dubio scriptorem rerum gestarum (inter quos ille nomen suum, ut audio, professus est) propter effusa hominum omnis ordinis in hoc genus litterarum studia, extemplo sequitur, neque enim sine fama, incertum bona, an mala, caeterum ampla, & perpetua esse potest, non ergo de magna, atque aeterna ei fama, quae invitum etiam manet, sed de bona, & prospera laborandum est: ad eam porro, nisi in sua historia conscribenda haud paulo maiore diligentia, consilioque utetur, quam in hac agendi causa usus est, nullo pacto perveniet. Nec minus libenter errori illius de mea aetate veniam tribuo, cum hominem quinquaginta amplius annos natum, credo juvenilium studiorum meorum commemoratione deceptus, juvenem vocat; &

O mihi praeteritos referat si Juppiter annos!
cum haec audio, interdum exclamo, illud animo satis aequo ferre non possum, quod in patriam meam, non id exigentibus causae suae rationibus, gratuito injurius est, cum eam urbem Dalmatiae ignobilem esse affirmat. Sed prius quam ad agendam publicam civitatis causam descendo, adhuc pauca tecum privatim expostulare animus est. Inclementer omnino facere videris, ne dicam inurbane, quod Zippicos, cives meos, homines ignotos, & obscuros nominas, quorum familiae à majoribus, & opibus, & honoribus, & artium doctrinaeque cultu abunde superest, quo fe ab hac tua contumelia tueantur; sed ut ea quae fortunae sunt, missa faciam, nihil ne movet animum tuum Coriolani Cippici commemoratio, à typographo Patavino cum laude facta? cui sine dubio egregie respondere comperimus opusculum illud non inelegans de rebus in Asia gestis, nisi tuam unam historiam lectu, & cognitu dignam existimas: sed habe aliud ingenii monumentum huius ipsius Coriolani in Vaticana bibliotheca, ubi inter alios clarorum poetarum lusus carmen hoc reperiri accipio:

*Qualem fons suus, & ruina disci,
Et dens fulminei peremit apri:
Qualem sustulit armiger Tonantis:
Et sterunt Berecynthii leones:
Et frustra miser Hercules vocavit.
Hoc Quaterius, beu, jacet sepulchro,
Fam laus, nunc dolor urbis universae.
Sed fies, hoc satis est. abi viator.*

Hunc non vulgaris impetum spiritus, & ingenii

non mediocriter eruditi foetum apud te, quae-so, diligenter expende, & imprudentem, homini tanta doctrinae elegantia, quantam in eo fuisse vel ex hac parva verborum clausula necesse est, maledixisse poeniteat. Sed vereor ne hac ipsa veteris huius codicis domini eruditione ad causam fragmenti premendam abutere, &, quid ita factum sit, exclames, ut solus tanto thesauro, cujus pretium non ignorasset, incubaverit, non eo se reperto sit gloriatus, non protulerit, non vulgaverit? Expectabam ut aderes, non imprefferit, non typis edi curaverit; cum nondum ullus typorum, nullus in scribendo formarum usus esset. Pergitne omnium temporum, omniumque morum rationem confundere, & quid cuique conveniens, quid proprium sit, aut negligere, aut ignorare, & qua facie rem litterariam hodie cernitis, eadem semper fuisse judicare? Sed jam ad publicum patriae meae negotium accedam. Qua in re quoniam turpe est patritio, ut ait ille, viro jus in quo versatur ignorare, ne, quae-so, moleste feras, si te officii tui tantisper admoneam, & in rerum, quodque historiam scribere professo non minori curae esse debet, locorum cognitione non admodum esse versatum ostendam.

Tragurio meo, si nescis, quae summa sapientum iudicio urbibus esse solet, nobilitas est: Primum ob vetustatem originis, quae ab usque anno bis millesimo repetatur, quo tempore Syracusii, Dionysio tyranno post porrectas ad vicinam Italiam opes, Adriatici maris imperium animo agitante, Issum urbem, insulae, quam ad sedes figendas delegerant, cognominem condidere; à quibus mox, abundante sobolis copia in vicina Illyrici continente, Tragurium, & Epetium coloniae deductae sunt. hoc autem apud Polybium & Strabonem vetustissimos, & gravissimos auctores, si voles, invenies. Deinde ob conditorum, qui per ea tempora & opum magnitudine, & rebus gestis clarissimi habiti sunt. Quanti autem adversus lutum, quo tu hanc civitatem involvis, est, principem illam fuisse inferendae in oram Illyricam illius tractus humanitatis, & litterarum? quod illi bonum ex monstrato erudito vitae cultu, & mansuetis Graecorum moribus accidisse necesse est: quandoquidem ad temperandam ac veluti cicurandam ejus viciniae barbariem hoc Tragurium nostrum illi parti Illyrici praestitit, quod veteri Sicaniae Syracusae, quod Cumae Campaniae, quod Thraciae Byzantium, quod Massilia Galliae tuae; unde Druidas illos veteres plurima hausisse tum ad religiones ordinandas, tum ad gubernandam rempublicam, argumento est usus ab iis linguae Graecae multis in rebus, teste Caesare, deinde adhibitus. Hoc, inquam, idem veteres cives

mei

mei finitimos barbaros beneficio affecere; neque enim aliter fieri potuit, ut homines antea feri, rudes, inhospitales, bellicam suam virtutem vita piratica, & latrociniis exercitam iustis militaris disciplinae praeceptis, & institutis temperari, & castigari sustinuerent; nec sine summa ratione, hinc potissimum accepta, vicini Dalminienfes, aut initia sumere, aut nomen opesque suas, non amplitudine illi terrarum, sed hominum frequentia, & militaris disciplinae laude, propagare potuerunt, ut consimili Achaeorum, qui & ipsi circa eadem tempora florere, instituto plures civitates in commune consulerent, & in unum veluti corpus coalescerent, eoque consensu, & sibi praesidio, & hostibus terrori, & universae genti ornamento essent: ad quos idcirco debellandos, & sibi adjungendos non minus negotii populo Romano, quam usquam alibi terrarum fuit. Hinc illa Dalmatici triumphus laurus, nobili Flacci carmine celebrata, & splendidum Salonini cognomen; unde non minus honoris Pollionis familiae, quam Metellis à Creta, ab Africa Scipionibus, à Germania Neronibus & Drusis accessit. Succubuit mox sine dubio una cum reliquo terrarum orbe, praevalentibus populi Romani viribus, etiam Dalmatia, atque Illyricum universum, cui tamen ea calamitas incremento potius, quam incommodo fuit, ut fines suos antea modicos ad Istrum latissime extenderet; quo tempore civitas nostra splendidae inter ceteras civium Romanorum coloniae dignitatem obtinuit, communibusque deinde tum periculis, tum cladibus, à Gothorum, caeterorumque barbarorum, immanitate profectis, defuncta usque ad Sclavorum adventum incolumis fuit. Hujus gentis infans viribus, quamquam eversa, & confecta, ut Salonae, & reliquae ejusdem tractus civitates, obstitit tamen, & in eodem vestigio, quantum afflictas, & perditas licuit, vetus suum nomen tueri, & patrias leges colere, atque observare perseveravit, vitam, quam agri fructibus non licebat, maritimis quaestibus, & mercaturae industria tolerando; eo majore, quam aliae eodem usae fato Dalmatiae civitates, quod non solum veteres mores, vetusque erga principes Romanos obsequium, sed etiam locum ipsum retinuit, & quoad potuit sibi, & reipublicae, & nomini Christiano summa cum fortitudinis, atque constantiae, laude conservavit. Alteram deinde cladem à Saracenis est passa direptionis, atque incendii; & quamvis se funditus excisam vidisset, non tamen obniti contra fortunam desistit, quin iterum refurgeret, & refloresceret, & fidem suam integram atque constantem tum Ungarico, tum Veneto, imperio egregie approbaret, & priscos Romanos mores, & linguam nullis admixtis vicinorum barbarorum

rum corruptelis ad haec usque tempora tueretur. Hanc, tu Valesi, civitatem tam splendidis ortam initiis, talibus fundaram institutis, tam illustri in utramque partem fortuna exercitam, ne, oro, posthac ignobilem appelles. Reverere, si quicquam humanitatis in te est, veterem ejus virtutem, reverere gloriam, & hanc ipsam, ut ille ait, senectutem; quae in homine venerabilis, in urbibus sacrosancta est. Quod si ad urbium nobilitatem non satis in vetustate momenti esse putas, confer animum ad praesentes hujus civitatis una cum caetera Dalmatia res, & si potes, aude contemnere quotidiana nostrae gentis cum hoste omnium validissimo certamina, ac perseverantem quatuor & viginti annorum luctam, in qua non solum impetum illius tanta vi in nos effusum constantissime sustinemus (id quod in altera belli parte, quae Cretam exercet, summae laudis est) sed etiam ultro in apertum prodire audemus, & abactionibus praedarum, vastationibus agrorum, & oppidorum expugnationibus, infestissimum illi cingere bellum. quantum autem in nobis est, adeo locum munitum, tot obsidiones passi, nullum amissimus, ut potius Venetum hac ejus parte imperium late propagaverimus.

Quod si principi nostro satis opum, ac virium esset, ut quae nostra potissimum ope, nostrisque sudoribus, ac sanguine hactenus de hoste cepit, retinere, ac tueri posset, quamvis Cretae possessione (quod Deus omen avertat) deiceretur, nihil omnino esset, quamobrem illum hujus belli fortunae poeniteret; contra autem quamobrem adversarius suam vicissim afflictum jam & perditum ducat, si quicquam in eo cordis est, abunde magnas, gravesque causas habet: quod super vastatas, atque in solitudinem prope redactas latissimas regiones, hoc memorabili experimento apud nos facto, ignaviae suae sese convictum intelligit: quod senescentem in mentibus hominum terrorem ejus virium videt, quo maxima adversus majores nostros illi genti confecta sunt bella, & clarissima illius imperio regna, provinciaeque adjunctae. Quod si clarissimo regi vestro uti adversus hos barbaros sua virtute, suisque viribus libebit, si, ut rumor validior in dies est, hoc spectant ejus consilia, & apparatus, & evocati ab aula Ottomanica legati propositum; si Deus propitius aderit, ut huic tanto inceptui fortuna respondeat, quam tu censeres futuram tantarum rerum praecipuam causam, quem, oro, veluti auctorem expeditionum, ac victoriarum facies, quibus iterum in Oriente gens Christiana clarescet? nimirum eam gentem, cujus virtute, ac periculis factum est, ut hoc iter ad laudem, quod hactenus arduum, & inaccessum visum est, planum, facile, expeditum esse constaret: quo-

(Dd d)

quomodo laudatus ille in vetere memoria Xenophontis cum parva Graecorum manu per infestas Persarum nationes in patriam reditus, eaque re periculum barbaricae ignaviae factum, & mentes hominum à tanti hostis terrore liberatae, prima victoriarum Alexandri & Macedonum, si Polybio credimus, causa fuit. Quod si nihil à nobis aliud ad res tam praeclaras, tamque magnificas esset profectum, quam ut locum, sedemque ipsi otiosi cessantesque praeberemus; non tamen erat, quod cuiquam obscura, aut ingloria videri posset hominum natio, quorum caput in medium rerum omnium discrimen fortuna coniecerit, &

----- quorum actus uterque,

non secus ac Sigaeis olim in campis,

Europae atque Asiae terris concurrerit orbis.

Libet enim in optima causa magnifice loqui; nec vereor, ne me quisquam idcirco tumidum potius & gloriosum, quam iustissimae pietati laudabiliter indulgentem existimet. Haec, atque talia assiduis hominum sermonibus celebrata, neque ignorare, neque contemnere impune potes. Quid ergo venit in mentem, importunam de nobilitate controversiam excitare? an quod omnia prae te contemnis, quia forte animos facit praeclarum istud cognomen cum priscis Francorum regibus tibi commune? Quod si mihi res esset cum quopiam alio, quem tanti non facerem, quanti apud me ipse merito es, prope esset ut exclamarem sic:

----- Nuncius cuiusdam Atlanta vocamus,

Aethiopem cycinum, parvam, extortamque puellam

*Europen, canibus nigris, scabieque vetusta
Laevibus, & siccae lambentibus ora lucernae
Nomen erit Tigris, Leo, Pardus, si quid adhuc est*

Quod fremat in terris violentius.

Sed, ut dixi, summam tuae dignitatis habeo rationem, tibi, & propter tuum ipsum, & propter doctissimi viri, fratris tui, virtutem, cuius ad te redundat gloria, tantum tribuo, ut te unum clarissimum virum, & nullo non praeclaro nomine, nullis non splendidissimis titulis dignum existimem, idque libenter, atque ingenue prae me fero, nec sententiarum inter nos diffensionem ad animorum usque dissidium, quantum in me est, excrecere patiar: nihil enim homini docto, & liberaliter instituto aequo conveniens esse statuo, quam litterarias huiusmodi controversias modeste, verecunde, civiliter exercere.

Sed jam satis multa in causa, ac etiam plura fortasse, quam oportet, extra causam. Reliquum est P. C. ut non jam rationibus, & argumentis, sed precibus, & obsecrationibus vobiscum agam; nec vero pro me, cuius acta-

tem extra aleam hujus, quodcunque periculi est, positam esse videtis; ac ne pro descriptore quidem hujus codicis, qui criminis a nemine commissi, & nusquam exitantis, aut apparentis reus agitur; sed pro ipso Petronio, ne clarissimi scriptoris commoda & rationes, accusatorum meorum alterius inconsideratae malignitati, alterius praepropero iudicio dedendas putetis: ne ejus miserae, & multum jactatae fortunae postremas hasce reliquias, quasi tempestate quadam in littus ejestas, mergi rursum, & eruditorum fructui eripi, & extorqueri patiamini. Satis superque discriminum adiit, satis dura, & aspera perpeffus est, vix exigua sui parte incolumis, atque superstes. Nec vestrae videtur esse humanitatis, ut cuiusquam odium, & saevitiam cum blattis ac tineis, & caeteris temporis injuriis, initam ad ejus perniciem conspirationem probasse videamini. Liceat illi vestro fretum praesidio resurgere paulatim a sua calamitate, & convalescere, purgatumque a turpissimo crimine in clarissima litterarum luce cum dignitate versari. Statuite sententiis vestris exemplum, ad quod respiciendo homines adolescentes modum adhibere condiscant ingeniorum libidini, & gloriae cupiditati, tutioremque a sua cuique virtute ad laudem ascensum, quam per alterius ruinas, esse putare. Denique in hoc toto negotio transigendo quid veritas patiatur, quid ratio postulet, quid vestram deceat gravitatem, quid ex usu Reip. litterariae maxime sit, pro vestra singulari fide, ac sapientia considerate.

JOANNIS SCHEFFERI,

ARGENTORATENSIS

DE

Fragmenti hujus Traguriani vero
auctore

DISSERTATIO.

De fragmento istoc, quod sub nomine Petronii non ita pridem publicatum est Patavii, & dubitarunt multi, antequam in lucem ederetur, essetne verus ejus auctor Petronius, uti constat ex praefatione saltem, quam praeposuisse illi dicitur typographus, & nunc, postquam exiit, dubitare quidam non omittunt. Scilicet quod Plauto accidit, ut non paucae ejus complerentur à recentioribus lacunae, integre aliquando adderentur actus: quod Ciceroni ipsi,

ipsi, ut nescio quae illi Consolatio affingeretur. Volejo etiam, ut fragmento nescio quo, recentioris tamen alicuius redderetur abscisor, item ne Petronio evenerit, quamplurimi verentur. Nec profecto metus ille absque causa gravi doctos subit animos. Jam primum enim credita est admodum difficile, potuisse hoc fragmentum tanto tempore latere in occulto, praesertim apud viros doctos, & amantes litterarum, quales Nicolaus Cippicus, abbasque ejus, Hector Cippicus, typographo Patavino memorantur. Neque enim tam ignotum illo quoque tempore Petronii fuit nomen, aut quae ipsi prodita sunt in Satyrico, tum levia, & ingrata, ut à viro etiam mediocriter instructo literis potuerint contemni. Sed nec ea, tum praesertim, per Italiam, vicinasque terras hominum eruditorum fuit obscuritas segniciesque, ut, si quid haberent maxime Latinas pertinens ad literas, id temere negligenter, ac ne verbo quidem apud alios laudarent. Deinde quam suspectum, quod non manuscriptum ipsam, unde captum hoc fragmentum dicitur, sed ejus tantum aliquod apographum Romam mittitur, legatoque Veneto, ut in praefatione supra memoratus ait typographus, communicaret? Ergo nihil valuit amicitia Statilei apud Cippicum, nihil legati, & legati Veneti, & tam studiose appetentis hoc fragmentum, apud Statileum dignitas auctoritasve? Cumque nihil magis fidem facere dubitantibus potuisset, quam liber ipse, ante ducentos amplius, sicut ajunt, scriptus annos, quid ita tenere suspensos per apographum illud, & non monstrata charta, scriptione, literis, similibusque, dubium insipientibus exmerunt omne? Adde, quod id ipsum, quicquid tandem est, ad quod excusum hoc fragmentum fuit, tam religiose sit servatum custoditumque, quod ex viris fide dignis in Italia degentibus ad nos perlatum est, ut id nemini concessum fuerit inspicere vel arbitrari. Sed haec forsan invenirent excusationem aliquam, nisi scriptum ipsum sese proderet. Quam enim multa sunt, non usque quaeque Petroniani japoris, sicut ipsi ejus editores coguntur fateri? Talia *abstinax*, pro quo Petronius in vulgatis habet *abstinens*. *Fatus* masculine, pro quo ipse semper *fatum*, neutro genere. *Coelus*, pro quo ille *coelum*. *Nervia*, pro quo idem *nervos*. *Vasus*, pro quo ipse *vas*. *Lorus*, pro quo *lorum*. *Molestare*, pro quo *molestus esse*. *Gaudimonium*, pro quo *gaudium*, &c. Adde his, quae licet apud eum aliis reddita vocabulis non legantur, tamen alia, quam ut iis Petronius uti voluerit, videntur. Qualia sunt *laniones*, *urceatim*, *lanificius*, *desomnis*, *urnalis*, *offla*, *cultrum*, *larifuga*, *pedicellum*, *dignitosus*, *occupo*, *corporaliter*, *manucium*, *vaccato*, *capsella*, *debatuere*,

fulgidia, *caricellum*, *navfragare*, ac id genus. Nec in ipsis formulis locutionibusque non suspecta possunt esse multa, ut, *non in repero*, *omnia de se fecimus*, *de lucerna*, *te perjuradam*, *de praesentiarum*, *in sinum illius demandavi*, *ab oculo*, aliaque. Item, quaeque multa hic antiqua, quorum alias non ita studiosus esse Petronius videtur, ut, *la silbo*, *bovis*, *stis frunitus*, *plodo*, *bovis*, *scia*, & similia. Quid dicemus de illis, quae quis crederet aperte sumpta ex aliis, itaque posterioris aevi scriptoribus? ut, *findos habet*, *qua natus voluit*, quod legitur apud Juvenal in Satyr. IX. *frigidi laevaghi dicit*, cui familia habet Martialis lib. II. 5. *animum ebullit*, quod est Seneca in Apocol. *regi per se profecti*, quod ejusdem, atque ejus unius est, in lib. I. de Ira cap. 15. neque usquam alias occurrit. Amplius & considerationem meretur, quod quae vere sunt Petronii, sine modo hic occurrant. Dicit semel iterumque Petronius, *ad summam*: id oggeritur hic paginis singulis. Similiter illud *rogo*, quotiens est repetitum; *Rogo magister*, *quid putas*? *Rogo, mensis December est*? *Rogo, vos oportet credatis*. *Rogo*, inquit, *Ilubina*, *puro interrogasti*. Talia observes & in aliis. Quid, si formula nonnulla placuit, quoties ea & ad fastidium repetitur? ut: *Piper*, *non homo*, *phantasia*, *non homo*, *discordia*, *non homo*. Quae quis sibi facile persuadeat, sic iteratum fuisse Petronium, non utique nugacem? Sed haec singula: conferamus universa. In quibus quam sunt omnia inaequalia, quam inter se diversa? Interdum incedit polite, ut plane refert Petronianam faciem. Mox ad horrida & aspera delabitur. Est saepe, ubi ad ridicula, & trivialia, & fordes proruit. Nolo afferre fabulas de Ulyse, Sybilla Cumana, Diomede, & Ganymede, & Helena, & farinae hujus alia. Quid est quae so in Trimalcionis conliberti cum Ascylo contentione, quod quem valde possit oblectare? quam ibi multa frigida sunt abjectaque? Possemus hujus generis afferre alia, sed sunt obvia, & facilia deprehensu. Ad postremum ne in rebus quidem ipsis sunt non multa, quae suspicionem praebeant multiplicem. Ut quae memorat *de lingua canina*, *de laribus bullatis*, loco libertino, praetorioque, *phaecasti auratis*, *carne ursina*, & non paucis aliis. De quibus diu adhuc cogitandum, quando pleraque aliis sunt ignota. Neque vero ambigendum est, quin hic plurima occurrant neque satis integra, neque sic, ut postulabat ratio, excusa. Sed miretur aliquis, nec id injuria, quare viri docti, qui fragmentum istos descripserunt, caeterique, qui Venetiis Patavique judicium de eo tulere suum, tam corrupta manifeste, ac ob id non modo necessaria emendatu, verum saepe & facilia, singulis fere ver-

sibus voluerint relinquere. Nam si eo dicas factum, ut scripturae codicis antiqui sua magis constaret auctoritas, haud sane video, qui non aequè bene id potuerit, plerisque istis emendatis. Potius existimet nonnemo, affectata & conficta sponte ista vitia fuisse. Atque isthaec quidem sunt, & alia fortassis, quae in mentem cui venire ad Petronio abjudicandum hoc fragmentum posse videantur. Adversus quae, qui statuit contraria, dixerit fortasse, non insolitum videri, ut laterent olim lateantque etiamnum hodie apud doctos, quibus quae in hoc illove desiderantur scriptore, possint expleri. Symmachi epistolas nonnullas edidit non ita pridem Schoppius. Charisii lacunas non paucas explevit Andreas Schottus. Livii ipsius aliquod fragmentum ante annos hosce quinquaginta Romae publicatum accepimus. Neque obstat, quod sint docti, qui possederint haec talia, possideant. Sunt enim nonnulli alieni ab his literis, alii vocabulum ejusmodi librorum scire contenti scripta inspicere ipsa, & conferre cum editis non sustinent, cum & molesta sit manuscriptorum lectio, collatio illa taediosa. Ita fit, ut aliquando, qui haec talia in bibliothecis suis habent, ipsi se habere ignorent. Alii invidia quadam agitantur, dumque nolunt aliis communicare, edereque ipsi famae studio suscipiunt quidem, ad negotiorum aliorum interventu die in diem differunt, summo talia silentio arctissimaque apud se custodia conservant, atque simul tinea interea pabulum laetissimum adorant. Sed nec manuscriptum ipsum, quo de agitur, mitti Romam aut Venetias tuto satis potuit, per incerta maris, & periculosa itinerum, cum praesertim illo semel amisso superesset nihil, quo incertis ambigentibus possit satisfieri. Jam quod illa attinet, quae neque in Petronio, nec aliis ex veteribus occurrunt, quis ex eo satis colligat, nunquam ista sic fuisse usurpata. Quam enim multa sunt in Cicerone ipso rara, de quibus nemini, opinor, crederes, nisi legi apud ipsum deprehenderes: ut *dimetiti*, pro, *dimetati*; *etiam*, pro, *ita*, *juratus est*, pro, *juravit*, *successa* cui *velle omnia*, *putissimus*, *praemolestia*, *partior* pro *dividor*, *obiratus*, *involatus*, *agricultio*, aliaque plura, de quibus integrum quondam scripsit librum Statilius Maximus, quem *Singularia Ciceronis* nuncupavit. Talia occurrunt quoque apud caeteros notae optima scriptores, nec est fere quisquam, qui non aliqua generis hujus habeat. Adde, quod in multis, occurrentibus in hoc fragmento, lex analogiae non repugnet. Item, quod reperiantur apud alios, Philoxenum cumprimis, cujus paene omnia vocabula è probatissimis scriptoribus desumpta facile convincunt, quae in ipsum viri docti pridem anno-

tarunt, & adhuc notare possunt, atque ob hanc causam plura, quam nonnulli fere existimant, auctoritatem ejus fieri oportere. Neque sequitur, sunt aliqua in hoc fragmento, quorum dari nulla poterunt exempla, quando de his judicandum fuerit ex caeteris. Maxime cum ipse Arbiter in eis, quae sunt fidei indubitatae, habeat ignota fere alia; ut sunt, *absentivus*, *acceptatus*, *chiragricus*, *circumtumulatus*, *clinare*, *conspacientes*, *domescere*, *gustatio*, *vesticon-tuberium*, *supellesticarius*, & alia hujusmodi. Quae etiam est causa, quod delectatum eum novitate, viri eruditi testentur. Sed videntur quaedam manifeste capta ab aetate junioribus. Ad hoc diceret nonnemo, anceps valde lubricumque esse id conjiendi genus. Annon enim ea, quae in istis junioribus solummodo leguntur hodie, usurpata esse possunt & vetustioribus? Quam enim multi optimorum scriptorum perire libri, in quibus ista non fuisse lecta, quis est quaeso, qui ausit certo confirmare? Habemus apud Juvenalem *tot milvos intra tua praedia lassos*. Verum id allusione dictum ad proverbium, *quantum milvi volant*, docet nos non contemnendus Persii Scholiastes, qui Persius id ipsum usurpavit ante Juvenalem. Jam si ex proverbio id usurpavit Persius antiquior Juvenale, cur non Arbiter Persio antiquior id usurpare potuit ex proverbio eodem? Quod vero non sunt omnia aequalia, id dicat quispiam non modo non vertendum vitio, sed ponendum etiam in laude. Primum enim aliae aliaeque sunt personae, quae loquentes hic introducuntur, quibus unum genus attribueret orationis inconveniens indecorumque erat. Sunt liberti quidam, sunt lapidarii, sunt coci, & id genus alii ex vulgi faece, quibus nisi fallor, culta castigataque oratio parum apte affingitur: quando hi plebeja, & humilia, & trivialia plerumque loquuntur. Quo fortassis pertinet & bene larga illa copia proverbiorum, quae est in sermonibus eorum ac colloquiis. Ea enim sunt, quibus velut ornamentis excolunt plebei dicta sua. Sed & antiqua pluscula eo respectu possunt hic esse usurpata, quando plebs retinentior est fere sermonis antiqui, nec nisi sero, quem caeteri arbitrantur, cultum adhibere addiscit. Neque id officere cui videatur ad fragmentum hoc Petronio adtribuendum, quod diversa sint nonnulla, quae in editis prioribus leguntur. Nam cum ibi fere differant mulieres impudicae, ac lascivi juvenes, debebat sane oratio esse compitior, cum hoc genus ante omnia orationi studeat, facundiaque inter instrumenta promovendae artis suae numeret exerceatque. At in nostris sunt plerique omnes adulti, atque in negotio longe alio ac dissimili occupati. Quae res observationem hic videtur promerere maximam.

man. Versantur enim in convivio, ubi luxu cuncta dallant: indulgent vino, poti ebrique sunt, quales qui concinne decoreque facit loquentes, is, quod maxime in ipsis est decorum, praetermittit. Atque ex hoc vitio potationis est, quod de rebus nihili inter se contendant, inque contentione ipsa magna, parva, seria, inepta, cuncta denique inter se permisceant ac confundant. Accedunt alia quaedam, ut imprimis ineptum, stultaeque ostentationis plenum Trimalcionis ingenium, cui ex toto ridiculae illae fabulae, quae superius commemorantur, matheosque ac rhetorices stolidissima iactatio debent assignari. Habinnas est servilis, malleoque ac fabrilibus tractandis ferramentis, quam civilitati, aptior. Sed nec caeteri meliores, ut exigere ab ipsis comptiora, nesciam an aequum sit. Atque eadem videri causa potest, cur non etiam in rebus ipsis, consuetudinibusque, sicut vulgo notae nobis sunt, omnia conveniant. Cum praesertim haec fingantur geri non in Urbe, sed colonia, non satis scio qua, (Neapolim nonnulli suspicantur) ubi non necesse est, ut fuisse omnia Romanis eadem credamus; cum ipsis etiam in Romanorum moribus necdum omnia sint observata, quotidieque illa eruditionis pars amplificetur. Et quia in colonia finguntur geri, ideo fortassis sunt adhibita non pauca ex sermone Graeco desumpta, maxime cum loquuntur ii, qui sunt gentis non Romanae. talia sunt *saphutus*, *cataphagi*, *bacelogiae*, *lechasin*, & id genus alia, numero non exiguo. Nam quod quaedam sunt hic sic corrupta, ut intelligantur facile illorum vitia, id accidit & aliis scriptoribus, & alicubi apud nostrum non tam describentium, quam typographi errore, omittentis maleve repetentis litteram in fine, vel initio vocabuli, evenisse potest. Caeterum ut ista in utramque partem dici forte queunt, ita nescio, an, si excussis omnibus res tandem ipsa sit definienda, quis negare auit, aliqua nec ea pauca hic extare, vere docta, nec Petronio indigna. Huc imprimis refero, quod habet de arenae sparsione in theatris, de vitali lecto, jejuniis fecitatis tempore, lanatis deorum pedibus, tertiaro gladiatore, exhaeredatione cum elogio, Priapo cum frugibus in sinu, Venere strabone, ac similibus. Nec in dictione minus sunt polita multa, elegantia, docta. Ut, *unus servus*, pro, *aliquis*; *usque hoc*, pro, *bucujque*; *positus super hoc officium*, pro, *constitutus*; *subseffores*, pro, *venatores*; *confessus Eucbium*, pro, *referens eum habitu*; *secum tulit tot annos*, pro, *vixit*, & id genus plura alia. Nolo integras afferre formulas, connexionesque nihil ab antiquis, etiam probatissimis scriptoribus recedentes. De proverbiiis saltem dicam, in quibus plerisque non opinor fore quenquam, qui sincerum contine-

ri vetustatis gustum non ultro intelleturus sit, etsi prorsus pauca eorum doctis viris ante fuerint notata. Quibus omnibus efficitur, ut non aegre patiamur persuaderi nobis, esse in fragmento hoc aliquam multa, non habentia alium, quam Petronium auctorem, atque si quis praeter eum est, qui illa inter se connexuit, eum longe plura, quam quae nobis haecenus innotuerunt, reliqua ex Petronio habuisse. Quod si foret certum, ut fragmenti huius editores tradunt, codicem, unde primum est transsumptum, annos aetate sua exercere ducentos, forsitan & longius iremus. Est enim omnino verum, illo tempore vix extitisse, qui has tales Romani sermonis suavitates vel intelligerent satis, vel imitari perire possent, vel si poterant, decipere figmentis huiusmodi vellent alios, nondum sic in dignitate constituto sermone Latino, ut sequentibus temporibus est factum. Nunc sententiam priorem ut censemus tutiorem, ita fidem facilius apud rerum istiusmodi peritos vix ambigimus inventuram. Sane ne id quidem penitus negari potest, quod adducunt editores illi de hiatibus expletis, complanatisque lacunis, quae in pridem divulgatis Petronii occurrebant. Quin imo & lectiones quaedam diversae pretii sunt quantivis. Ut exemplo utar, est in editis, *ut putares Darium hydraule cantante pugnare*, quod interpretes in universum omnes torfit. At hic legitur, *ut putares essem Darium*, unde docte ac sagaciter, ut omnia, cl. Gronovius restituit, *putares esfedarium*, qua lectione nemo est, qui non intelligat locum desperatum pulchre esse restitutum. Ita in vulgatis legitur, *piperato vitello piperatum*, at in hoc fragmento, *piperato vitello circumdatum*, quod haud dubie est melius. Quis enim ferat illud, *piperato piperatum*, ingratissima repetitione atque sensu penitus inepto. Ad eundem modum credo fore neminem, cui non videatur aptius, *vertebraeque laxatae*, quam ut fuit haecenus, *locatae*. Nolo caetera afferre, quando de quorundam lectione potest esse dubitatio, quaeque receptorum loco hic occurrunt, ipsa quoque sunt corrupta. Sed nec quae de vitreorum tenacissimorum hic artifice habentur, magnifice attollam. Quanquam ea Sarisberiensis consuetudo sit, ut bona fide aliorum pleraque, ipsis etiam retentis verbis, transferat in suos usus. Cujus rei si quis testimonium requirat, matronae Ephesinae factum ex hoc ipso desumptum apud eum legat, & cum Arbitri narratione conferat. Neque multum discrepet etiam Isidorus, eandem memorans artificis praedicti historiam, sique habet, ubi contra Sarisberiensem convenit cum nostro, ea fere meliora sunt, & à Sarisberienfe male immutata. De fragmentis saltem caeteris monebo, quae in editis Petronii

hucusque separatim legebantur, videri ea tam opportune ubique hic occurrere, ut in illis ipsis locis nata, non ingenio studiove inserta facile intelligantur. Ad postremum tota fragmenti hujus oeconomia non repugnat vel ingenio Petronii, vel instituto. Si praesertim, quod persuasum pridem viris doctis est, pars multo maxima Satyrici in Neronem est directa, cum non pauca ejus vitia docte ac subtiliter notata deprehendet hic, quisquis inspicere intimius examinareque volet.

Sed haec haecenus, neque sine alio, quam ut nostrum libere iudicium de fragmento istoc depromendo, libertate illa provocemus libertatem aliorum, id est, si erravimus, quod fieri facillime potuisse non inficiamur, ab aliis deducamur in viam, doceamurque rectiora. Quando non cuivis datum omnia perspicere, minime vero nobis, qui propterea nostrum hoc iudicium alii doctiorum ac exercitiorum jure meritoque subijcimus.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DOMINO

D^o. JOH. BAPT. COLBERT,

*Regi Christianissimo à consiliis sanctioribus,
summi etiam Galliarum aerarii
moderatori prudentissimo integerrimoque,*

doctrinarum et virtutum
omnium confugio

PATRONO INDULGENTISS.

THOMAS REINESIUS D.

Sereniss. Elect. Saxon. Consil.

Quem eminus inter orbis Gallicani sidera haecenus contemplari, tacitaque veneratione prosequi, & admirari cepimus, quotquot in hisce Germaniae oris liberalibus studiis nomina dedimus, & quaecunque habere existimamur, iisdem debemus, eum cominus intueri, audire, adire, adloqui posse in magna felicitatis parte ponendum utique esse, & quibusvis bonis expectibile vel intra prima, nemo diffitebitur. Mihi Dei omnipotentis munere (huic enim potius tribuere jubet pietas, quam fortunae caecae, iniquae, versatili & fallaci rerum huma-

narum arbitrae creditae) plus contigisse, & majora multo, quam sperare potui, in sinum, etiam quem nondum pandissem, confluisse, tuo inprimis *Illustriss. & Excellentiss.* DOMINE, singulari prorsus favore, satis, intelligo; agnoscere autem satis, & pro valore impreciable aestimare satis, & praedicare nequeo. Sive enim fastigium istud, eminentemque dignitatem, in qua REGIS CHRISTIANISSIMI indultu & gratia, proba virtutum tuarum aestimatrice, constitutus late coruscas, suspiciam, sive inusitatae benignitatis, quam novo, & in secula mittendo exemplo adversus hominem hunc exerceas, animo meo subeat cogitatio; sive humilitatem meam considerem, horrore prehendor protinus, & confusus oppressusque rei magnitudine procumbo. Nimirum cum arduis regni negotiis impositus, salutis ejus te tuasque curas omnes impendere soleas; in eam tamen praecipue incumbis, ut quod à bonis literis in respublicas manere compertum habes splendoris & vigoris, id vero non tantum sollicitissime computes, inquiras, procures; sed & REGI Maximo, ut eandem rei pulcherrimae utilissimaeque dignationem habere velit, persuadeas. Huic vero instituto tuo laudabili & saluberrimo, luculentum testimonium vel GERMANIA perhibuerit, & in ea viri docti omnis elegantis eruditionis cultores quamplures, quos favore tuo provehi, ornari, & regiae munificentiae ad moveri dignos existimasti: pro quo adfectu, quantum Tibi debendi reae sint, aeterna erit literarum confessio. Beneficiariis istis vestri REGIS iudicio & inclinatione tua potissimum me quoque accenseri nuper accidit; fecisti, puto, ne vel facultas benefaciendi exhausta, vel voluntas lassata videri posset, & ut tenorem bonitatis & constantiae impraeveditum, inconcussumque fervare intelligeremini. emeritis vitae stipendiis, annis gravem, & in extremo aevi cardine senem, a quo quidquam operarum, vel meritorum frustra expectaveritis, nexu insolubili Tibi obligasti. Non sufficiebat; quod REGI Maximo me secretum à turba ostendisses, & secundas egregie agente Per-Illustri Do. CAPELLANO commendasses, etiam effectum Patrocinii tui, impetrato dono regio, praestitisti, & ne quid deesset ad cumulum gravissimis literis, (fere dixeram *amicissimis*; ita non multo secus atque in privati hominis modum scriptae sunt) voluntatem munificentissimi donatoris mihi significare non subterfugisti: quae si vel cogitem universa, vel tractem singula, cogor, pro inaeestimabilibus habere, eoque ad gratiarum vel agendarum inopiam me redigi sentio. Quis enim ulla gratitudine adsequi praesumat adeo exuberantem gratiam? Invieta ea est; & debitorem in nervo detinet aeternum.

Hunc

Hunc ILLUSTRISS. Do. animum Tibi profiteri possum solum; ceteris quae ratio polebat, & ingens meritum tuum, defectus & foeneus, profiteor eum, inquam, & quantum virium DEUS indulserit, praestabo incorruptum, dum advixero, omnibus. Promissi huius & observantiae meae pignus, quod solenni patronos honorantium clientum more offerri interim Tibi aequum est, in privatis opibus non reperio nunc, praeter *Consejiam* & *Scholiam brevicula ad Fragmentum Patavii de Dalmatia*, quae paulo ante quam Vestrae advenirent, prelo subjeceram. Debent hoc eruditi literatoribus Patavinis, qui è bibliotheca Cippicorum Dalmatarum (olim Coepiones adpellabant) acceptum primum typis exseribi fecerant: in quod exemplum cum incidisset reconditoris literaturae & amoenitatum omnium consultus Nic. Heinsius, ne pollideret solus, in Suecian transiit ad V. C. Prof. Regium Job. Schefferum, qui cura sua dignum habitum iterum vulgavit, sed paulo comitius, & cum eruditis Notis; ex huius manu ad me pervenit; & quia rogabat sententiam de novo dubiaeque praeterea fidei scripto, *Amico* eam gratificari fas esse putavi; & inde natum mihi, quod hic exhibeo. Opinantur de eo, uti fieri amat, alii aliter; magna manus ineptorum, quod ad farinam nihil facere ejusmodi scitamenta putant, non contemnunt tantum, nimirum quod non intelligunt; verum calumniantur etiam, dum adsequi desperant, talium curiosos: doctorum vero plerique Petronio acvi Claudiani sine dispectu ascribunt; alii eidem ob stili inaequalitatem, suspectam multis nominibus Latinitatem sermonis, & nonnulla Romanis moribus difformia adjudicant, & inter figmenta ludaria, quod genus hominum otiosorum festivorumque vanitas, & excessus Gratiarum solet extrudere, rejiciunt. Ipse neglectis fastuosis istis & indolatilibus, ab utroque discedendum esse vidi, & medio incedendum; temperamentoque huius iudicii robur, qua potui, adtruxi *Præfatione ad Lectorem*, & in *Scholiis*: per quae subinde prodigiose corruptorum à librario emaculationes, distortorum luxatorumque restitutiones, verarum lectionum adserciones, obscurorum explicationes, & alia quantivis precii annotamenta advertentur. Hoc me curasse summa fide & industria, ut Petronio sua redderentur, aliena & insulta fecernerentur, opusculum autem multae eruditionis seculo nostro commendaretur, adfirmo vere: si qua conatui illudit facultas, veniam, spero, dabit aequi iudices; sua perspicacia meam adventitiam lectoris bono sublevabunt, conferentque sine invidia, quicquid rei conducere, & sensa scriptoris nonnunquam invo-

luta explanare posse judicaverint. Ei vero ILLUSTRISSIMUM nomen tuum, DOMINE, praescripsi, tam ut aliquod gratitudinis adversus Te extaret ad posteros monumentum, quam ut scriptum, quod à vetustate habet auctoritatem, à novitate gratiam habere debet, Tuo potissimum patrocinio sultum testumque procederet. Deprecarer culpam audaciae, nisi singularis humanitatis tuae fiducia, qua sustentor, alia omnia sperare juberet; Peccare etiam in mores tuos videbor, si quod facis ante, benigne habere literas, occurrere desideriis clientum, eorumque operas sereno vultu excipere, Te hortarer. Quod superest, ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME DN. complectar voto: DEUS OPT. MAX. Te servet incolumem quam diutissime, commune Galliae & posteritatis cujuscunque bonum; huius, dum foves literas: illius, dum inservis REGI. DEUS, ajo, Te servet; & omnia, quae cogitas, quae dicis, quae facis, ad honorem ter sancti tui nomini, & regni salutem evadere, Te vero consiliorum actionumque prosperrimis successibus longum interesse, & gloriose lactari clementer indulgeat. Scrib. Lipsiae 25. April. St. vet. anno MDCLXVI.

LECTORI PHILOLOGO

S. P. D.

Coenam C. Pompei Trimalcionis, è servili genere inter liberos, à fordibus in rem lautam & ad Se Viratum usque in Colonia proveci, hominis *τερυφῆν καὶ ἀνελόνος*, argumenti Satyrico suo, narrationi fictae, partem fecerat T. Petronius Arbitrator, scriptor aevo Neronis doctissimus, nitidissimus, lepidissimusque, imitatus (quando & hoc nosse intereit) Publium Mimorum Poëtam salibus & d'acitate, coenarum etiam compositione, Plin. lib. VIII. cap. 5. nobilem. Eam in excusis libris omnibus hactenus mutilam legimus, quippe comperto prorsus planissime, exitum ejus, interpersas epulis fabulas potorum ebriorumque, & ludicra interim exhibita convivis periiisse, aliunde expleri desiderantes. Id vero ne faciamus porro, beneficium est typographi Patavini Pauli Frambotti. Hic enim repertum Tragurii apud Dalmatas in Bibliotheca Cippicorum insigne fragmentum, Petronianis editis connectendum, anno superiore ex apographo concessit operis suis & sumtu communicavit: quem secutus in Suecia vir eruditus, hortatore N. Heinsio, iteravit editionem Upsalae, adjectis Notis necessariis, Dissertationeque super vero ejus auctore comita satis,

& curiose instructa; in qua cum πολλὸν ῥεμβασ-
 μὸν & inclinationem in contraria observare quis-
 que possit, rimari omnia odiosius incivile fue-
 rit; disputare autem contra utramque contra-
 dictoriarum tenentem, & hoc ipso nihil λωπὸς
 adferentem, futile & supervacaneum. Interim
 laudamus, si ἀρρεβνίαν, ἐποχὴν & ἐπιχειροῦσι,
 quam profiteri oportuit liquidius, iudicii sui
 temperamentum esse voluit. Certe aliter deci-
 denda esse causa videtur; nimirum, ut inde
 exordiar, & finem dicendi post pauca faciam,
 multo maxima pars ejus fragmenti Petronio re-
 cte tribuitur; quod nemo eorum, qui vel le-
 vem deliciarum ejus gustum habent, negaverit;
 per omnes etiam paene paginas doceri id
 posset; idemque curatissime praestitum in edi-
 tione Upsaliensi. Caeterum mangonium ali-
 quod, perinde ac in aliis primae notae scrip-
 toribus multis, quos glossematia insiceta sub-
 inde deformarunt, hic intervenisse & ejus ali-
 quam partem Petroniastri alicujus esse, Arbi-
 trum imitari & exhibere, velut in scena Mer-
 curius Sosiam, ausi & apti satis, manifesta
 fides est. Is cum in fragmento Arbitri praeter
 ea, quae dudum collecta dederunt commentato-
 res, incidisset, hiatus in editionibus conspici-
 uos impleri sic posse ratus, ea utcumque
 connexit: quod ut fieret sine offensa lectoris,
 fingere aliqua & insulcire de suo formandis
 sententiis integrandisque membris, comminisci
 etiam, quae nunquam facta meminerat, necesse
 habuit. Et hinc est summa illa inaequalitas
 sermonis, & purissimae Latinitati ammixtae
 extremae barbariei sribligines, non Augustei
 aurei, sed plumbei illius, quod viros obscuros
 inter literas resforescentes illustrasse scimus,
 seculi, verba deculpata, inepti putidique
 archaisini, Graecanicae literaturae modica
 intelligentia, & quae sequi eam solet adfectatio
 odiosa, & prava prorsus adplicatio, nonnunquam
 mimica & ridicularia: Scio, magnis quoque
 auctoribus incidere aliqua vitiosa; (rem notam
 de Manilio, de Vitruvio, de Velejo, de Valerio
 Maximo, fecerunt censurae eruditorum, à
 vulgo sui temporis defumuisse quaedam, quae
 non probarent ipsi.) sed ea & rara & tanquam
 conniventibus surrepserunt: simul etiam hoc à
 serio & emendati sermonis scriptore Latino non
 potuisse dici, quae hic occurrunt totis agminibus
 infesta & horrida Latinis auribus, etiam postquam
 purgata fuerint; *sapientus*, cap. 37. *scordaliae*,
 cap. 95. *bacahysiae*, cap. 41. *libra rubricata*,
 cap. 46. *excattorissare*, cap. 67. *debattuere*,
 cap. 69. *fastiditus studia*, cap. 48. *adjutasses nobis*,
 cap. 62. *baciballum*, cap. 61. *manuciolus*,
vacca- to cap. 63. *martiolus*, cap. 51. *caldicor*,
 cap. 45. *strabonus*, cap. 68. *scelio*, cap. 50. *apoculanius*,

cap. 62. *ego me apoculo*, cap. 59. *barcalae*, cap.
 67. *babaecali*, cap. 37. *inspeciosus*, cap. 40. *sta-*
minatae, cap. 41. *gingilipho exsonare*, cap. 73.
tangomenas facere, cap. 34. 73. *coelus*, cap. 39.
vajus, *lorus*, cap. 57. *fatus malus*, cap. 42. 70.
 77. *literae thesaurum est*, cap. 46. *facere ad stel-*
las, cap. 61. *quod sursum est deorsum facere*, cap.
 63. *barbatoriam facere*, cap. 73. *stertera*, cap. 75.
ossa crucis, *corvorum cibaria*, cap. 58. *capere sibi*
cerebellum, cap. 76. *per scutum per ocream egragi-*
nare, cap. 33. *ut satisfacerem domino homini ma-*
listo & dignitoso, cap. 61. *qui te haec docet mi-*
stius non magister, cap. 57. quorum pleraque,
 quae cura & notitia aliqua digna adparebant,
 in Scholiis recensui, excussi, restitui, suisque
 auctoribus & temporibus, quantum licuit, red-
 dere conatus sum. Facile autem credidero Pe-
 tronio, etsi minime omnium nugaci, censori
 autem nugarum & vitiorum acriculo, excidere
 potuisse aliquot insulos frigidisque jocos, pe-
 titos è trivio, nulla eruditione conditos, ine-
 ptas recitationes & ἀνιστορητίας, de Niube equo
 Trojano inclusa à Daedalo, cap. 52. de origine
 aeris Corinthii sub Annibale, cap. 50. *Mathema-*
ticen Trimalcionis, cap. 39. *Philosophiam ejus*,
 cap. 55. 56. *physicen ejusdem* ἐπὶ ποσότης, cap.
 47. *narrationes ridiculas de mensura sui ad*
candelabrum, & *unctione labri de lucerna*, ad
 barbam celerius producendum, cap. 62. *de fa-*
cto ex homine lupo, cap. 75. *de strigarum male-*
ficiis circa cunas infantiles, cap. 63. 59. *de Ho-*
meristarum argumento cap. 66. *de esu ursinae car-*
nis cap. 38. Inducere enim hominem insubidi-
 fimum, decumanum λαιπύλω Trimalcionem, ne-
 quam fervos, & mulierculas ejusdem farinae,
 à quibus in vino & joco nihil serii, honesti,
 comiti & docti expectari posset, proposuerat; at
 παραμυιδῶν in brevi scripto magnus adeo nu-
 merus, majorque multo, quam in toto Satyri-
 co, quantum hodie est, post variorum tot
 collectos, repertus facere potest, ut Petronio,
 ne tam in Oratoriae leges ipse dicendi magi-
 ster peccarit, id scriptionis genus ἀδεῶς & sim-
 pliciter abjudicemus. Ea vero ipsa qualia, quae-
 so, sunt? Certe nec antiqua, nec apud me-
 diae aetatis scriptores Latinos Graecisque le-
 cta, sed pleraque tracta a vulgo subrostrano-
 rum, & è Jano sive medio sive infimo, φορτικὰ
 καὶ σαπερὶ, infelicer arguta, Petronii vero
 urbanitate & genio indignissima: *Colonia haec*
crescit retroversus ut coda vituli cap. 44. cum eam
 priore statu & felicitate excidisse & decrevisse
 dicere vellet; *curris*, *stupes*, *satagis*, tanquam *mus*
in matella cap. 58. *inflat se tanquam rana* cap. 74.
qui fuit rana nunc est rex cap. 41. *caldia potio*
vetustarius est, cap. 77. *homo qui non valet lo-*
tium suum, id est, nihili, cap. 57. *in molli car-*
ne nascuntur vermes, cap. 55. id est, divites &
 deli-

delicati facile irascuntur. *Qui in pergula rarus est, aedes non somniatur*, cap. 74. id est, humilis natu alta non sinit vel addit: *hic est caudum majore & frigidum parum*, cap. 67. *in manu illius plantum non sinit*, cap. 43. *qui alium non parit, statim calet: coabra piscem non parit*, cap. 45. *asinus in tegulis*, cap. 63. *in aia pediculus* (influentum) *in te cinum* (trabem) *non vides*, cap. 57. *strabones qui holera spectant, larem timent*, cap. 31. cuius originem (significatio enim aperta est de aliud simulantibus, agentibus aliud si quis querat, ei nec ad Graecos, nec ad Latinos, cum dum est, quippe quibus holera cocta cum porcina non fuisse inter edulia; sed in Germanorum Italorumque, qua Germaniae conuales sunt, visum esse meminerit, & hisce ideo proprium vernaculumque proverbium, igitur Petronio. Eademque plane ratio est *formarum*, quae creberrimae occurrunt, non *πῶς* ullum vetustatis eruditae referentes, sed exuccae exanguesque, & vel adulta aestate frigentes, malique accersitae: *Scitis quid dicam; taceo, quia non sum de Graecis*, cap. 75. cum multa se premere intelligi vellet: *Sed, tunc illi: per a dolis*, cap. 58. *ita parum parum si m.*, cap. 69. *Pa parum moria. ita bene moriar, aut populus pro virum morum juret*, cap. 58. *magis, quod bene moriar, fuit*, cap. 61. *tamquam hoc loco, factum sit quod tunc, in dia n trajecit*, cap. 63. quod a suo corpore plagam avertentis est: *ita Genium meum propitium habeam*, cap. 74. Praeterea perpensus cogitandum propono doctis, quod observare videor in oeconomia sive dispositu Coenae hujus; esse in ea alia quaedam, quae Arbitrari ne quidem somnare potuit. Post recensita à veteri Petronio fercula, tanquam soluta coena, hic *aper primae magnitudinis* adponitur, cap. 40. mox *sus ingens tomaculis & botulis fartus*, cap. 49. tum *apophoreta* cap. 56. ad haec *vitulus elixus*, cap. 68. & *matteae* cap. 65. & *secundae mensae* cap. 39. Cum autem matteae ultimum coenae conficerent, post tertium missum, *ὁσῶν ἐπὶ πῶσι* *ὁσῶν ὁσῶν*, ut ex *Arben.* l. 14. notum est; indeque Molpis Lacedaemonius *μαρτίδας* exponit *ἐπὶ δὲ πῶσι*; quod factum ut cap. 69. *ἐπὶ πῶσι* ē *turdus fartis filigine, uetis passis, & nucibus*; ē *cydonis confixis spinis, anserē altili*, circaque *pisces & omnium avium genera* demum adferatur? Non cadit in Petronium ea inficitia (nisi si eam simulare dicere lubeat, cum omnia hic sub fitione agantur) ut tres *παρθέσις* seu missus ejusque coenae, & praeter hos *epidipnida*, quod patet ē *Mart.* lib. 8. ep. 32. *matyas* autem & *epidipnida* eandem esse ignoraret; ista ab interpolatore, vel semidocto vel *φιλοπαίῳ*, qui mensam

breviorem & simpliciorems visam, e corraffis undique conviviorum cardos, & delectationibus augeri posse credidit, & constipavit huc, interjectis subinde Petronianae elegantiae flosculis (nec enim negandum id est) praeter rationem, quicquid sub manum venisset, etiam maxime dissonum & incongruens Petronio. Mirum autem quod quindecim illa fercula, ad faces & buccinas exhibita in nuptiis Trivultianis Mediolani ab H. Barbaro mutuari omiserit; certe huc faciebant. Eandemque notam meretur, quod de Coliberto Trimalcionis opulento, & qui tum ostingenta sua possideret, eum de nihilo crevisse; divitem autem factum, quod *Incuboni pileum rapisset, & invenisset trisaurum* narratur cap. 38. *Incubonem* vocat *Διούρα οἰκιδιον*, larem domesticum, quem vulgo *coboldum* nominant, (*Augustinus* l. 15. de Civ. D. c. 32. vulgo *Silvanos & Faunos* adpellari *incubos* dicit) creduntque curari ab eo domum, instrui culinam, purgari stabula, jumenta pasci & ornari, & quaevis ministeriorum genera exhiberi domino aedium, opesque conciliari; haec superstitio, qua hodieque tenentur nostrates, antiquis praesertim Gentilibus incognita insinuat isthic; vel etiam tangitur fabula de Fortunati illius Utopici pileo & sacculo, pueris ad cunas inter *vivia* occentari solita. Utramvis admittamus, figmentum esse Petronio multo recentius, ultro dilucescit. Ex eo vero, quod historiam de fabro vitreorum metalli duritie & ductilium cap. 51. Joh. Saresb. Praesul Carnot. lib. iv. Polycrat. cap. 5. ē Petronio repetit, non satis firmiter colligitur, hoc ipsum fragmentum visum Carnotensi fuisse: quin verba nostri ex istius effusis substricta contractaque non eodem tenore elegantiae decurrere, sed archaisimo barbarismoque inquinata & recentioris seculi auctorisque esse, cuius comparanti innotescit. Non sollicitabo fidem relationis, etsi de ejus veritate dubitet ipse; nam & apud Isidorum lib. 16. Orig. cap. 15. & Petrum Damiani lib. iv. ep. ult. pag. 385. dissimulato tamen nomine Petroni (fortassis, quod à quibusdam severae frontis ob nudas nequicias & accuratam spurcitiem damnatum norant) legitur: saltem alio exemplari sive Gallico sive Anglicano, non hoc Traguriano, quod putant & supponunt viri docti, usum esse Saresberiensem tandem deprehendo. Nam l. 8. c. 7. eum, qui de porco Trojano, aliis animalibus gravido, luxus causa parato & illato mensis, doceri velit, *coenam Trimalcionis apud Petronium ingredi jubet*; at ejus generis porcum neque editiones Petronii, neque fragmentum hocce usquam vel nominant, vel describunt: quod tamen persuadere

(E e e)

no-

nobis voluit *Frambottus*; nimirum botulos habens pro animalibus, & turdos vivos tantisper clausos in ventre porci pro hujus fartura. Sed de hoc sentiat quisque quod volet; ἀμφότερίζει γὰρ ἡ λέξις τῷ Πολυκίρκῳ. Liquere nunc igitur puto, quod initio dixeram, simul cum Petronio Petroniastrum datum esse. Hominem adeo liberalem, ut possidere solus noluerit, adeo felicem, ut repererit, quod secula tredecim obruerant, digito non possum ostendere; locum tamen; in quo mimum istum composuerit, jam subindicavi. Vixerunt ante annos ducentos, qua aetate circumscribunt codicem Traguriensem, in Italia literatores illustres plurimi, inter Venetos & Patavinos inprimis memorabiles, & de Latinae linguae cultu bene meriti, quos a Scardionio, Jovio, Tomafino petere quisque intextos etiam Peplo Italiae Joh. Mariae Toscani inspicere potest. In turba eorum quidni fuerint, qui Petroni linguam intelligere & imitari lepores possent? Saltem cogitemus Poggios, Aretinos, Guarinos, Vallas, Philelfos, Panormitas, Beroaldos, Politianos, Picos, Barbaros, Sabellicos, Pios, Coelios, Pontanos, quibus nec acumen ingenii, nec varia eruditio defuit, nec liberalium facietiarum gratia, nec Barbarici sermonis, quem modo dedicebant & vernacularum suavitatum latinis interjiciendarum notitia. Et bono igitur jure injuria reputari possit, quod Frambottus praefatur, ei seculo non adeo sapuisse Rom. sermonis lautitias, ut Petroni famam assequere voluerint lubricationibus suis eruditi viri. Sit ita: non citent isti Petroni Satyricon: quis inde sanus colligit, etiam ignorasse? Non citant autem, quia pietatis obtentu publica conspiratione eum infamassent majores; quam tamen censuram contemserunt Grammatici, Servius, Diomedes, Acro, Priscianus, Isidorus, Fulgentius & si qui alii sunt, D. Hieronymus quoque qui cum Petronio fuisse, ejus testimonio usi, profitentur. Fortasse benignius judicavi de factore istius centonis, & praeter meritum ad eorum, quos laudavi, tempora retuli. Obstat enim conjectura non minus probabilis nec absurda, videri posse, praeteriti vel etiam currentis seculi fetum esse, qui cum sub plurium manibus in hanc staturam surrexisset, edi tandem hoc suo tempore, & seculo intemperantia literarum laboranti ac novitatis avido debuerit. Et hoc ipsum neque nos suspicari desinemus, donec de ducentis ab hinc amplius annis scripto exemplari fidem plenam nobis fecerit inventor ejus, & institor mercis Dalmaticae *Statileus*: quod nisi fiat, proximi erimus illudi sibi, vaenire sub habitu veterum mustea quaedam, & fuco latebram quaeri existimanti-

bus. Quod autem magnifice praedicant lacunas pleraque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per haec scripta impleri & complanari, intra verba res tota consumpta est, nec cuiusquam expeditioni satisfactum. Quae enim initio fragmenti offeruntur velut supplementa editorum ante, ea parerga mera, superamenta & inutilia παρεμβλήματα sunt, corrumpuntque sententiam, non adjuvant aut perficiunt; idque adparebit manifeste, si vel non recipiantur in textum, vel recepta ejiciantur. Utrunque enim reliqua concinne cohaerebunt. Neque auctorem Petronium habere potest id, quod se cap. 34. ostentat; qui enim cap. 31. dixerat, *pueros Alexandrinos discubituris aquam in manus nivatam infudisse*, quomodo dicit, quod duo Aethiopes capillati vinum dederint in manus, aquam nemo porrexerit? Nugae sunt istae, malae memoriae hominis & inepte risum captautis. Fortassis dicere licuerit, ea, quae ita inter se pugnant, è duabus ἀδόξεσι (sic enim consueverunt scriptores veteres) in unam, criticorum qui talia colligebant inadvertentia, convenisse. Frivolum quoque istud cap. 55. de inscriptione, de disticho Trimalcionis cum elego suo, de epigrammate; Contra belle consonant omnia, si ista dispungantur. Stupor etiam ibidem notari potest descriptoris, qui gnomen allatam pro disticho, & pentametrum pro elego commendat; neque advertit πρὸς istam, *Distichon*, &c. in autographi margine jacuisse, ad orationis vero seriem nihil facere: Idemque alibi quoque patratum esse libere suspicari licet. Et hac igitur accessione Petronius nihil adjutus est; in reliquis, quibus decursus coenae narratur, genuina scriptoris veteris & primi, à tessellis noviciis & interpolamento ludico (lusus enim hic inprimis quaesitus est ab otiosis & facetis literatoribus) tam rerum quam verborum facile discernentur. De re lubrica & latebrosa ita censemus; quae vero praeterea dici supererant, in Scholiis, enarraturis tamen tantum obscuriora pauca, & intacta notatoribus, commodius adparebunt LECTORI: à quo unum hoc summo opere contendimus, velit discrepantiam à iudiciis aliorum nostram bene ferre, eamque non libidinem dissentienti, sed studium veri & recti interpretari. Candidis elegantibusque ingeniis hoc quicquid est operae navavi, nec nisi hortatu talium, & in usum talium; tetricorum & trivialium, non sapientium ultra quatuor parietes, & nihil magis in deliciis habentium, quam Latine nescire, omnem autem orationem suam barbarissimis & solocicinis instruere, ΟΥΔΕΙΣ ΛΟΓΟΣ, ad haec studiorum istas amoenitates, sine quarum notitia cultusque, solidam eruditionem nullam esse, summi quique viri iudicant, velut

velut doctrinam vagam, incertam, & supervacuam, sive ignorantia sive malitia ea est, criminantium ac contemnentium, contemptui jamdudum me paravi. Scr. Lipsiae prid. KL. Febr. Ann. CIO IOC LXVI.

HUMANO LECTORI

Christophorus Arnold S. P. D.

Barlaeo si credas, qui Romanos scriptores acri subtilique ingenio & judicio percensuit, *elegantissimus Petronius* est, *epist.* 132. & *elegantiarum sub Nerone arbiter*, homo Latini sermonis potens, *epist.* 60. à quo Belgicus ille Claudianus *perstringi verborum tumorem & inanes sonos*, *epist.* 129. diligenter monet. Nunc igitur ἀπορώ, quo me veritam: Haec enim res est, quae cujusque animum in hac causa dubium facere possit. Estne ipse Arbiter, an non est? Hic se arbitrio nostro non eximet, si quidem spectatores simus elegantiarum, quas nemo facile videbit. Quanta illa depravatio & foeditas turpificati fragmenti hujus debet videri? ingens verborum tumor est; & inflata sunt fere omnia: nec suo quodque in loco sonat aptissime. Tantum vero abest, ut negligam ista, & nimis antiqua & stulta dicam; aut illam clarissimorum virorum operam deputem parvi pretii: ut potius vel mihi saltim, si non aliis, persuadeam, quod comicae lenitatis pater de muliere, quae citra speciem erat & delectationem, ait in Mostellaria: *Purpurea aetas occultanda est; auro turpe mulieris*. Caeterum juro, mihi non liquere; atque ita judicatu illo solutus ero.

Interea eruditione & dignitate illustres in Galliis viros veneror, quos in Divorum epulis non de vetere solum novaeque philosophia, verum de hoc ipso etiam fragmento incredibili judicio disseruisse, accepi: Cumque producta lis esset longius, celsissimos edixisse Praesides, amplius esse dispiciendum. Hoc quoque in Germania egere docti homines, atque imprimis eruditi; quorum sententias, chartis hisce inclusae paucissimis, tandem, flagitantibus id amicis, in lucem edidi; ne perirent. Vale, humane Lector, & omnia ad tuum de Arbitro arbitrium refer.

EPISTOLAE VARIORUM

D E

NOVO PETRONII FRAGMENTO

A D

CHRISTOPHORUM ARNOLDUM.

Reverende &c. Domine:

Nullas abs te literas accipio, quas non exosculer, ita eruditione, & quod caput est, affectu sunt refertae; atque hoc te credere obsecro, nec ea propter quid secius suspicari, quod tardius quandoque rescribo: nam ego profecto frequentiores ad te darem, modo argumentis non destituerer. In eo loco vivo, ubi --- non aliud opus aut labor est, quam in vernacula ingeniosos se facere; nec ullum verbum, nisi papavere & sesamo sparsum, aut pro suggestu, aut cum declamandum est, proferre. Ceterum commodum heri CL. Ecchellenfis quid ad me perscripsit, quod scire tua omnino interest: *Legatus Venerus*, qui Romae commoratur, Petronii codicem nactus est, nulla sui parte mutilum; ejusque editionem maturabit, quam primum lares repetere contingeret: addit, reperiunt esse in obscuro *Sclavoniae* angulo, & accurate descriptum. Si quid in *Gallia* curare me voles, impera: Parisiis complures menses exigemus; & forte tum deinceps in ipsam *Hispaniam* penetrabimus. Deus te fervet, & laeta novi anni auspicia capere jubeat. Augustae Taurinorum, d. 8. Decemb. 1664.

Tuus

omni observantia

Joh. Christ. Wagenfeil.

Reverende &c. Domine:

Diu sane defui meo ad te scribendi officio, aliae tamen omnes potius hujus intermissionis fuere causae, quam ut vel hilum de mea in te observantia remiserim: non spero, sed confido, aequum, ac benignum me te habere judicem, itaque non utar proluxa excusatione. Ipse nosti, quanto intervallo sejungamur, quantum itinerum conficiam, & quam multa denique ex adverso mihi nascantur negotia. Caeterum ut eo prior sis ad veniam, compenso nunc fere, (E e 2) quic-

quicquid antehac neglexi; & non tam epistolam mitto, quam librum; Imo si tanti judicas has nugae, publice ab omnibus legatur sinceri hoc mei in te obsequii monumentum, & praefigatur supposititio Petronii fragmento; cujus editionem te ultro suscepturum mihi persuasi. Concepi ista summam inter festinationem & mille curas, jamque ad iter Hispanicum, quod post tertium diem (utinam auspicato) ingressurus sum, accinctus: Quare, si quid peccatum, excusabis id tum apud te, tum alios. Debuisssem describere isthaec, sed me tempus deficit; itaque tute facies, ut tuus affectus, quod mihi deest, suppleat; & ne lituris oculi offendantur. Illud autem monendum, quod suum quoque de fragmento hoc judicium communicaturus est amplissimus vir, Hadrianus Valesius, epistola ad me directa; quae cum caeteris typis est tradenda. Nondum illam paravit, confectam tamen me absente in mandatis habent amici ilico ad te transmittere: Dabis ergo operam, ut haec imprimis fideliter & emendate excudatur. Scribo d. 10. Februar. Lutetiae 1665. Iterum vale & salve

à Tuo

humili obsequio

Joh. Christ. Wagenfeil.

Reverende & Praeclarissime Domine:

UT primum ex immani itinere, quo totum Hispaniae ad internum mare littus, multa etiam ejus loca mediterranea, nec minus Africae oram perlustravi, pedem paulisper figere, ac quietem captare mihi licet, ex animo salutare te festino. Spero delatum ad te interea Petronii fragmentum, cum adjuncta mea epistola, & quicquid ejus est, aequi te consuluisse bonique: obsequium enim in te meum ostentare volui, non eam, quam non habeo, eruditionem. Pervenere etiam sine dubio alterae illae amplissimi Valesii, sic enim amici scribunt fuisse ad te transmissas, earumque exemplaria communicarunt: quas tamen, tum quod insperata quaedam calamitas mentem omnem pervertit, tum quod tabellarius abitum parat, nondum perlegere licuit: sunt autem dubio procul omnia praeclara, & talia, qualia esse confueverunt, quae Valesii nobis dedere. Itaque si mearum nugarum te piget forte, pudetque, saltem eo nomine mihi debebis, quod hae postremae meo nomine procuratae; nec differes publicam editionem. - - De Valesio autem reverenter loquendum, ut perpetua nobis sit tanti

Viri amicitia: Caeterum eum mirifice devincies, si typographus typos adhibeat elegantiores, & à mendis caveat. In Hispania magna regnat barbaries, omnes bonae literae hic exulant: fortunam tamen admodum propitiam habui; in erudendis è pulvere & squalore aliquibus MSS. codicibus, quo nomine vehementer mihi gratulor. Sunt autem *Ciceronis officia*, & alia quaedam *opuscula*: *Pomponius Mela*: *Prisciani nonnulla*: *Ἡρώδης Ἀλιξανόριος πνδύμακας*: & denique *Historia* quaedam, ut inscribitur, *abbreviata Hierosolymitana*, scripta à *Magistro Thadeo*, in civitate Messane A. D. MCC. XCI. Quaeso te, dispice num postremi duo jam publici facti sint juris, & vale, atque me amare perge. Scrib. raptim Madriti, d. 20. Mai, 1665.

Tuus

omni obsequio cultuque

Joh. Christ. Wagenfeil, D.

V. CL.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

JO. LUDOV. PRASCHIUS.

QUANTUM me delectavit Tua fides ac benevolentia, Vir excellens, in Petroniano, quod fertur, *ἀποπαισματίω*, cujus avidus fane fui, absque mora submitiendo: tantam naufragam movit stomachus mimus ipse. Equidem paratus eram, ut in nuperis indicavi, conjecturis meis, vel utcumque, si γνήσιος esset, illustiare, vel, si minus, coarguere: jamque adeo lecturas manum calamo armaveram. Sed minui consilium meum, ut primum *expectationem liberae coenae*, i. e. principium & caput ipsam considerare attentius coepi. Totum enim tuber est, etiam ubi hoc non simulat: utique si ad Arbitri genium & eloquentiae regulam spectes. Ipsum Trimalcionem haec scripsisse dixeris. Denique manifesto insitiva sunt, planeque, ut habet inscriptio, *ἀνέκδοτα*. Pro fidem hominum! ut nihil pudet? Atqui ego non tam scriptura moveor, qua curiositati imperitae plebis illudere id genus hominum quaerunt, quam quod maximis nominibus ad instruendam scenam, & injuriam velandam abutuntur: idque non tam in judiciis privatis ementiendis, quam obtinendis huic rei privilegiis. Num male, quaeso, remp. sibi consulturam credis, quae hoc monstri peperit, si in doli fabricatorem accuratius inquirendo, suam & alienam existimationem digna

digna animadversione vindicatum iret? Quae eo pertinent omnia, ut ne ullas exspectes à me notas, aut censuram etiam explicatorem, super re, ut ego arbitror, liquida: maxime postquam eruditissimo *Hagenjeitio* fraudis argumenta quaedam speciminis loco proponere, & prologorum ineptias diluere vitium est. Nam quod agunt, *narrationem casus infelicis illius vitreorum vasorum artificis, & porcum Trimalcionis aliis animalibus atque escis providum, ista continent, quae à Job. Sarisberienſi accepimus Petroniana esse: facile vel ex Gellio scias, lib. III. Noctium, cap. III.* quae sit vera in his talibus iudicii norma. Deinde, quis malit hinc efficere, non sefellit, quam, caute sefellit? Quasi legisse Sarisberienſem non queat simia; aut non idem aliis in febibus, haud dubie subditis, usu venerit. His vel verbum addere, sit cum nugivendolo istoc pariter infanire: quem hoc magno mercaturum existimo. Nisi tu quid dissentis, vir doctissime. Prudentissimus Kerscherus, qui per omnia mecum facit, officiose te resalutat. Bene vale, & favere mihi persevera. D. Ratisb. a. d. 5. Jul. c. loc LXXV.

Jam haec enarraveram, cum ecce afferuntur mihi à venerabili Urſino nostro hae, quas vides, literae: quem favere opinioni nostrae laetor. Deus & te, & illum, & inclytum Dilherrum & quisquis bonas literas amat, fervet redamnetque!

CLARISSIMO DOMINO PRASCHIO,

Amico optimo, S. P. D.

REmitto Petronianum fragmentum, *CL. Prae-* *Jobi*, & pro communicatione ago gratias. Perlegi obiter; neque enim occupationes aliter sinebant. Scire aves, quid mihi videatur? Primum, valde corruptum est; five descriptoris incitiae; five auctoris studio, ut praeferreret aliquid ἀρχαίας γλώσσης, & crux poneretur Grammaticis, quos lepidus homo hic exercere voluit, ut ad palum. Deinde indignum quidem videtur Petronii ore, quo Musae & Sirenes sedere solebant; sed festivo ejus ingenio non indignum, nisi adeo maculatum esset. Satyrica μίμνῃς totum est: facitque auctor histrioniam; homo non inficetus, risus artifex & jocularum. Falluntur, qui Trimalchionem à Petronio introductum arbitrantur, ut solum Neronem traduceret. Seculi sui mores, & ingenium in imagine ostendit; regum imprimis; nam Claudii satis expresse: sed & Libertorum, qui tum soli regnabant, quasi diceret Ter Reges. Id enim Trimalchionis vocabulum facere consuetum. Eandem

viam ingressus est auctor fragmenti, quisquis est, si non ipse Petronius. Tempora illa si quis conferat cum hac Satyra, non negabit. Servi, fortuna manu ducente, qui cretatos in urbem pedes intulerant, mox eo evecti sunt, ut dominarentur dominis suis. Opes è divite illius cornu non modio, sed trimodio affusae. Tum luxus insolens, & perdendi pariter pereundique libido. Coci in honore, coronis digni habiti; Philosophi spreti, & tota urbe Italiaque proscripti. Stabat & obmutuerat eloquentia; jacebant ingenuae artes. *Asini volabant, Pegafis clitellae imponebantur.* Novae semper voluptates quaesitae studio, & inventae; fastidio praesentium, & cum grandi praemio inventorum: etiam monstrosae, ut inexpecti se in beatam Utopiam, catarum simiarum patriam, repente delatos, non vivere & sentire, sed somnare, credere possent. Fiebant talia, qualia apud Athenaeum de aurea aetate, ni fallor, legere memini; & qualia nobis narrabat in Utopia sua festivus Barnardinus. Affectabant tamen stupidissimi homines illi, docti videri: Grammatici, Philologi, Mathematici, & quid non? applaudebant moriones, & affectae mensarum; vel serio, ut similes habent labra lactucas; vel assentandi studio, ne dentirent dentes. Hinc ἀρχαῖοι, ἐλλήνιστοι, & tota ista loquendi sartago. Haec per μέμνηται si non reprehendit, ridendo dicere verum amans, Petronius: tamen potuit, & vix aliter, aut magis festivo potuit. Nescio enim, an notatio aut character ejusmodi hominum festivius describi possit? Eadem omnia ejusdem aevi docti, *λεῖψαντες τὸ γένος*, Seneca, Quintilianus, Tacitus, sive qui de Causis corruptae eloquentiae scripsit, & Satyrici Poetae reprehenderunt. „Latentque in-“, ter faeculentas istas sordes gemmae quaedam, „quas Petronius pro suis agnosceret, sibi-“, vindicaret non invitus: potuitque mala manus „multa affricare, ut semper sunt in alienis li-“, bris ingeniosi, quique muscerdas suas inter-“, misceant alieno piperi. Verum quidquid sit; nam *δὲ τῶν ὁμοιωτικῶν σοφώτεραι*: non male merebitur Cl. noster Arnoldus de curiose eruditis, si quamprimum excitatae eorum expectationi satisfaciatur, lucique det hoc, quaecumque est, fragmentum: quod & ingenia acuere eorum potest, quibus eruditas nugae agere, quam nihil, magis placet; & moribus seculi nostri theta nigrum praefigere.

Saturni aurea secla quis requirat?

Sunt haec aurea; sed Neroniana.

Profecto Trimalchionis lingua loqui, ingenio sapere, & moribus vivere tralatitium sit; & quid postera dies allatura sit, etiam non praemansu lauru, facile divinabit, cui non pepo salit - -

(E e e 3)

laetiae

laevae sub parta mamillae. Vale φίλων κάρα,
&, quod facis, ama

Summo mane festi-
nabam, 3. Non. Ju-
lias, 1665.

Tui

Studiofissimum

J. H. Ursinum.

Reverende Sc. Domine :

Suaves mihi fuere literae tuae, & in aegritudi-
ne hac solatio, atque adeo lenimento : Inter-
rim in sinu potius ob eas gaudere, quam pro-
lixè respondere per valetudinem mihi licet. Va-
lesianam epistolam haud ad te fuisse perlatam,
animo discrucior ; teneo sanè ejus exemplar,
sed quod transmittere tibi non ausim, ante au-
tori quam illud exhibeam, ut errores ab ama-
nuense commissos, emendet ; faciam autem id
brevis : ut primum enim sanitati reconciliatus
fuero, denuo petam Lutetiam. Insignis profe-
cto est dissertatio, eruditione leporeque pariter
refertissima, ac digna, quae à te edatur. He-
ronis Alexandrini editionem olim promissit Fran-
ciscus Barocius, Patritius Venetus, in suis ad
Heronem Mechanicum scholiis, in quae forte
nuper incidi ; an id praestiterit, porro dispici-
endum : & facile me certiorum reddet summus
vir, Ismaël Bulialdus, qui in Thuani museo
praesidet, & amore serio me complectitur. - -
Vale Patrone. & me, quod certe facis, ama.

Ser. Madriti, d. 24.
Septemb. 1665.

Tuus

omni obsequio

J. C. Wagenfeil. D.

Vir Plurimum Reverende :

Petronianum fragmentum, quod cum debita
gratiarum actione remitto, & cujus usum
longiorem ne aegre feras, enixe peto, lubens
pellegi. De eo Excell. Ursini & πένυ judicio
omnino assurgo, nam & mihi plane sedet, sub
Trimalchionis nomine non tam Neronis perso-
nam, quam aulam, sed & ἀντισησέν Claudii,
libertorum illius temporis typum, & egressum
principale fastigium potentiam traduci. Talem
etiam Zoilum suum eleganti epigrammate depin-
git Martialis, III. 82. ubi sub finem *Malchia-*
nem appellat, in quo epigrammate multa oc-
currunt, quae cum Petronianis pulchre com-
parari possunt. Istos seculi sui mores in hoc
etiam fragmento non illepide expressit festivus
fane nugator, & ingeniosus impostor ; si tamen

impostor, [cujus foetum ipse forte Petronius
non dedignaretur pro suo agnoscere. Quan-
quam autem Cl. Wagenfeilius νοβέλιον scripti ac-
curatissima diligentia manifestam facere conatus
sit, diffiteri tamen nequeo, videri eum quan-
doque nimio deprimendi studio abreptum, ali-
quando longius provectum fuisse. Essent certe
in mundo, quae alicubi reponi possent. cap.
xxviii. fragmenti verba illa, unus servus Aga-
memnonis interpellavit, quae Italicum sapere i-
dioma putat, quo dicimus, un servidore d'A-
gamemnon ci interrompe, aliter capio. Hoc enim,
nisi fallor, vult autor : Deliberantibus caeteris,
& quid consilii caperent incertis, & quo se
verterent nesciis, unus i. e. solus Agamemno-
nis servus evadendi rimam ostendit, & consi-
lium expedit, quod reliqui sequerentur. At-
que ita etiam reliqua forte loca commoda inter-
pretatione ab Italicis, ut ita loquar, suspi-
cione liberari possent. Legisse vel verum vel
Pseudo-Arbitrum sacras literas, quod miratur,
ego inficiarer. Earum enim cognitionem E-
thnicis omnino adimere velle, vel sola Ovidii
Metamorphosis vetat. Sed non opus eo recur-
rere. Ebraismo illi, numorum numos, similes è
profanis scriptoribus alios adduxit, si bene me-
mini, alicubi Del Rio ad Senecam. Ad exem-
plum phraeos, unus de nobis, Tacitus dixit
lib. xiv. Ann. cap. 35. unam è vulgo. Turdi
& apri latere evolantes non ideo à paratis cum
arundinibus aucupibus capti sunt, & inter con-
vivis distributi, ut crudis iis vescerentur ; sed
ad excitandum ridiculum, & conciliandam con-
vivis voluptatem : quemadmodum etiam in mis-
siliis sparsione vivae aviculae tesseris inscri-
ptae. Imo simile quid nec hodie insolens ; &
vidi ipse friggillas vel acanthidas vivas tucetae
immissas, quae ea aperta subito erumpentes,
non sine jucunda accumbentium delectatione,
triclinium pervolitarunt. Verborum monstra &
nomina, ipso paene sono tremenda (qualia in
vero Petronio etiamnum supersunt) me non of-
fendunt. Erit forte aliquis in Gallia aut Sue-
cia haruspex, qui haec prodigia procuret. Uti-
nam & è Batavia Hercules (Gronovius) existat,
qui Augiae stabulum purget. Sed nec illa me
movent, quae differit de veris Petronii reli-
quiis, quae in hoc fragmento tam ab omni la-
be immunes comparent, ut cum emendatissima
editione certent. Possunt enim & illa ibidem
non levioribus fortasse mendis contaminata com-
parere ; sed cum jam tot criticorum limam pas-
sa sint, quare inventis frugibus glandes nobis
iterum apponeret, aut iis, quae jam in mera
meridie jacent, tenebras rursus & caliginem
induceret editor ? cui quidem ipse Wagenfeilius
gratias agit ob desperatorum quorundum loco-
rum felicissimam emendationem. Sed tu haec
tibi

tibi scripta pro candore tuo, boni, ut spero, confules; & vel ex hac scribendi libertate, sinceritatem animi mei aestimabis. Vidor autem in hoc fragmento observasse, duobus locis inserta quaedam esse non *αποσπας*, ubi in vulgata Petronii editione nulla, quod sciam, lacunae suspicio; unde constare possit, acumen ingenii plano huic non defuisse. pag. 30. edit. Lugd. (qua, beneficio Nob. Praschii, ad paucas horas usus sum) haec verba reperias: *Ceterum, ut movimus dextros gressus* &c. Cohærent illa cum præcedentibus, nullo interposito asterisco. In fragmento autem cap. xxx. non incommode præposita leguntur: *His repleti volutibus, cum conaremur in triclinium intrare, exclamavit unus ex pueris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede.* Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra præceptum aliquis nostrum limen transiret. Ceterum, ut pariter movimus dextros gressus, &c. Omnino videtur istud additamentum, & observatio de dextris pedibus non esse de nihilo (de qua an aliquid suboleverit interpretibus Petronianis, quorum nemo ad manus, nescio) nam mox repetit: *Retulimus ergo dextros pedes*, &c. Alter locus vulgo pag. 35. sic habet: *Dum titulos perlegimus, complofit Trimalcio manus, & beu, inquit, ergo diutius vivit! Verum est vinum Opimianum præsto, &c.* Quam languent haec præ illis, prout in fragmento, quanquam hoc loco Aesculapii indigo, expressa sunt, cap. xxxiv. *Heu, inquit, ergo diutius vivit vinum, quam bonuncio! quare tangomeneas faciamus; vita vinum est? Verum opimianum præsto.* Sed ego patientia tua jam satisdiu abusus sum. Vale ergo, mi Arnolde, & si prolixitati meae irasceris, prolixioribus te vindica.

Ratisb. 28. Sept.

A. C. 1065.

Plur. Rev. Digni Tuæ
addictissimus.

N. N.

Vir admodum Rever. & Doctissime:

Quaeso a te, vel ignoscas responsionis meae tarditati, qua effectum forsitan, ut non tam segnis aut difficilis, quam ingratus, improbus, sine culpa tamen mea, videar! Delectavit me non parum, quod Schefferi diligentiam in conspectu dare voluisti. Eam schedam ubi legi, ad Kerscherum primum, sicut imperaveras, hinc ad Urfinum (expetebat enim, a te certior factus) detuli: a quo nondum recepi. Sed repetam, ut per manus N.

apud quem bene nuper fuit, tibi remittatur. Ad rem quod attinet, mediam Cl. Scheffero viam, causam notarum ad mendacium totum, placuisse video. Ego sententiam non muto: nec dubito, a quo aliqua sint, omnia conficta esse. Quod autem aliqua sint, non tam verba ac sententiae, aut res etiam explicatae, quam interior explicandi ratio docet *leges*, inquam, *narrationis*, *leges satyrae*, *vix paucis in hoc exercitatis bodie cognitae*, *Petronio familiares: accedente naturali & inimitabili lepore, singulari denique vi iudicii ac ingenii, itaque non iners operis structura, non otiosus aut abruptus sermo, non involuta, obscura, molesta oratio. Nec ineptit ipse, cum ineptias aliorum ridet. Scit modum servare, scit movere, scit elaborare & implere verbis sensus, scit novae orationis quodam aestu lectorem auferre, scit occulte & callide sub civili schemate securos lacerare, scit urbanitatem flectere ad seria, locosque veluti communes, pari decore & eruditione. Sed quis paucis atque ex tempore cuncta complectatur? E diverso alter ille, somnium,*

Quem si quis non odit, amet tua carmina, Maevi.

Doctorum tamen & hoc agentium arbitrio omnia permitto, & te, Arnolde Praeclarissime, valere ac salvere jubeo. Vale, & perseveranter mihi fave.

D. Ratisb. a. d.

11. Octob. 1665.

Tuæ Dignitatis & Eruditionis
cultor officiosissimus

J. L. Praschius.

Vir Plurimum Reverende:

Redit ecce ad dominum suum fragmentum Petronianum, cum specimine eruditissimarum notarum Schefferianarum, quod ante hoc octiduum Nob. Praschius mihi transmissit. De *αὐτοῦ* scripti pulchre in utramque partem differit Schefferus, sed haec *ἀδιαφορία* Nob. Praschio non placet, qui illud omnino pro spurio habet; quod in familiari nuper discursu observavi. An dicemus, quo etiam fere Cl. Schefferus inclinare videtur, esse fragmentum istud vere Petronianum, sed flagitiosa interpolatricis manus liberalitate ignobili accessione locupletatum? Haereo. Tantum adscribo & *μακαρις* Ruperti nostri verba, ex *Observ. in Besold.* pag. 684. editionis tuæ: *Superjunt in Aeneae posteris, ut multi boni viri, sic etiam nonnulli, qui Transalpinos putant carere judicandi facultate.* Vale, Vir maximum reverende, &, quod facis, constanter ama

Ratisb. 2. Nov.

1665.

Totum Tuum N. N.

Fr

Vir Plurimum Reverende :

De Petronii fragmento nondum mihi satisfactum est. Ferrarii sententiae subscribere non possum. Claustralem eruditionem in multis transcendit illud scriptum. Quod si etiam a te seorsim sentiam, dabis veniam, ut spero, libertati meae. Veritati, ait, nonnemo, non amicitiae litabo in praefens, quanquam sententiarum dissensio non est voluntatis alienatio. Ais esse *Politici iusum, qui mores rodit bodiernos*. Sed quorum mores tangit ? cui vitio peculiariter insultat ? quos depectendos sibi prae aliis destringendosque sumit ? cur larvam Petronii induit ? cur non aperte & nudis verbis in vitia invehitur hujus seculi, quo difficile est, fastidiam non scribere ? cur legi vult, non intelligi ? quid opus tot obsoleta motare verba, & ut alicubi Taubmannus jocatur, ex Saturni podice (sit venia verbo) deprompta ? Audi igitur & meum somnium. Duce esse *fortum hominis mediocriter docti, & in Petronio non persunditorie versati ; qui, forte sub initium renascentium literarum, otio vel abundans, vel abulens, exercendi styli causa, Petronium sibi prae aliis imitandum elegit, & in multis sane non infelicitate aemulatus est ; in plerisque, ut nunquam par fit imitator auctori, tanquam forex suo se judicio prodit. Inspersit ex aliorum etiam bonorum auctorum viridariis decerptos flosculos, & insedisse etiam inprimis Apuleji asino, bene observavit Clar. Wagenfeil. Sphalmata & tot verborum portenta, auctoris ipsius, dum antiquitatem nimis affectat, an exscriptoris, vitio irrepperint, haud facile dixero, quanquam in istud proclivior sim, qui videam : commodis interpunctionibus & distinctionibus non parum juvari posse, quod alicubi jam feliciter praestitit Schefferus, &c.*

Ratisb. 23. Nov.
1665.

Pl. Rev. Dign. Tuae
addictissimus

N. N.

JOANNES BOSCHIUS

LECTORIS.

Non minus elegans, quam vera est oratio, omnium ore satis trita : *Benignum & ingenui pudoris plenum est, fateri per quos profeceris*. Quare me, non abs re fore facturum existimo, si te humanissime Lector, de instituto hoc nostro certiores reddidero. Praestantissimus THEODORUS HILLENSBERGIUS J. C. Tornaeisiam editionem concessit, quinto & septuagesimo superioris seculi anno sex exemplarium ope procuratam. Ad cujus oram trium Codicum MSS. collationes adscripserat Nob. Janus Doussa Pater, videlicet Memmii, Pithoei, & veteris cujusdam. Illustris legatus NICOLAUS HEINSIUS Paëtianam nobis editionem dono dedit, in qua nonnullas veteris scripti exemplaris variantes lectiones notaverat Janus Doussa Filius. Clarissimus vir FREDERICUS SPANHEMIUS F. F. Lugduno Batavorum a Bibliotheca nobis utendum humanissime praebeuit codicem, propria Josephi Scaligeri manu ex optimo Cujacii illo descriptum, cujus margine varias aliorum duorum veterum lectiones adscripserat vir magnus. Viginti praeterea editionibus usus sum, inter quas Christophori Plantini illa, cum scripto libro collata. Has omnes non latititia diligentia contuli, ut caeteris nostra emendatior prodiret editio. In textu religiose versatus sum, scriptorum utique codicum lectionem secutus, nisi quando in iis nullus satis commodus verborum sensus, quod tunc in notis annotavi. Satyricon illud vetus in capita secundum Joannis Merceri editionem divisimus : & suis locis peculiari caractere Traguriense fragmentum inferuimus, prout in editione celeberrimi, dum viveret, typographi Joannis Blaevii legitur. Glossarium denique vetus subjecimus. Accipe ergo properatum potius quam elaboratum opus, quod curis nostris secundis cultius dabo, si modo me perennare velit is, qui supra nos negotium curat. Habes hic, inquam, mi lector, breves nostras in Petronium notas, quae, si placebunt, laetabor ; sin autem minus, satis erunt longae. Si ullo in loco erravi, comiter errantem doce, & memento nostrum neminem non peccare, quoniam homines sumus, non Dii. Vale multum.

F I N I S.

IS I.

S I R E N L A T I N A,

S I V E

OMNIUM PURISSIMARUM VOCUM

T. PETRONII ARBITRI SATYRICI

P R O M T U A R I U M.

Numeri capita indicant :

A.

capillis usque ad ungues. 102.
longe a cella ostiarii. 29.
a colloquio praeceptoris te subduxisti. 9.
a legato gratiam moliri. 107.
a lite dimitto. 18.
a primo ad ultimum. 71.
a quorum regione. 102.
a spectaculo vacabat. 26.
a Tarento arietes emit. 38.
a turba paululum seduxit me. 13.
a turpissima suspitione fortuna me dimisit. 13.
ab acia & acu omnia exponere. 76.
ab aris faces accendere. 89.
ab extrema parte verbi confurgere. 80.
ab extemporali declamatione venit. 6.
ab hac voce equum mutavit. 24.
ab hoc epigrammate coepit poetarum esse mentio. 55.
ab oculo librum legere. 75.
abditur decenni praelio irata virtus. 89.
abditus sinus si quis ultra. 119.
abducere morti sic se adflantem non potuerunt. 111.
abduxere scaphae impositam. 114.
abduxit domum. 92.
abegit metus lacrymas. 89.
- - - vernantes comas tristis hyems. 109.
aberrantia extra mensuram pedum vestigia. 126.
aberravit puer in balneo. 97.
- - - suspicio mea. 54.
aberrante tunica. 67.
abeundi formavi consilium. 36.
abjecisset hanc super mensam. 34.
abjecta lassitudine. 21.

abjecti in lectis. 26.
abjectum destruit. 80.
abiete imposita gemit pulsum mar-mor. 89.
abjiciet animam. 74.
abit in coelum. 37.
abimus in devotiorum praecipites. 15.
abire victor dolet, qui non jugulat. 18.
aboleri praeterita osculis placet. 109.
cum abrotano nasturem succum miscet. 138.
abruptis liber habenis furor. 124.
abscidit elios ignes. 122.
abscondam vel hoc gladio partem meam. 80.
abscisurum se tot miseriarum causam minatus est. 108.
abscondebam frequentius vultum. 110.
absconderes quos ruebaris. 107.
abscondit galea victum caput. 124.
absente me quid fecisti? 136.
absentem votis interficit hostem. 123.
absentia prudentis iram meam exstinxit. 94.
absentivus morae ne essem. 33.
abstinax fuisset. 42.
abstinebo me ab hoc cibo. 90.
abstinentem frugalitas strangulavit. 115.
abstinentia aliquot dierum mulier sicca. 111.
abstineret à Gitone injuriam. 108.
abstinuit ne hanc quidem corporis partem. 112.
abstulerunt superiorem partem repositorii. 36.
abstulit mihi paralysis per quod etiam te habere potui. 130.
abundanti cornu copiosa fortuna. 29.
acaciae rivi perfluebant per frontem. 23.
accedere huc ebrietas & imprudentia locorum. 79.
accedere iustissimae ultioni. 106.

accedere jubeo Gitona. 115.
- - - gratis ad hoc templum amoris ne me iudices. 127.
- - - circulis ludentium coepimus. 27.
accede istoc. 57.
accederent ad oculos legentium notae. 105.
accedet huc, quod blandimenta invenimus. 141.
accedit his. 101.
accedo aniculum quandam. 6.
accendis desiderium aestuantis. 126.
accendit ab aris faces. 89.
- - - aliquas harenarius. 126.
accenditur audacia mea iratior Lycas. 108.
accensa jocantium libidine. 26.
- - - contumelia Tryphaena saevit. 108.
accensis mentibus arma sumite. 124.
accepi hospitium Pergami. 85.
- - - gravem injuriam. 129.
- - - patrimonium laticlavium. 76.
acceperat illam optime. 42.
accepit ex qua hora injuriam. 129.
accepta dataque patrio more fide 108.
acceptissimum omnibus matronis anserem occidisti. 137.
acceffere continuo duo servi. 33.
acceffi tentaturus an pateretur injuriam. 140.
accessimus tristiores ad tam viles cibos. 35.
acceffisse ad hoc genus exercitationis Demosthenem non video. 2.
- - - huic tristitiae proximum naufragium. 117.
acceffit ad me paterfamilias. 8.
- - - propius cum muliercula comite. 12.
- - - propius tamquam emtor. 12.
- - - ad aurem Psyche ridens. 25.
- - - ad caput ejus cum minimis tibis symphoniaci. 28.
quid accidisset, quaevisi. 9.
accipere legem muliebris patientiae. 25.
A acci-

accipere noluisse de manu illius pa-
nem. 37.

- - - testertium centies potui. 74.

acciperem remedium tertianae. 19.

acciperem majorem injuriam. 25.

accipiam haereditatem. 77.

accipit tamquam ignis melius cor-
pus. 115.

accipiebat rationes procurator. 39.

accipiet plagas centum. 28.

accipimus cochlearia. 33.

accipit injuriam. 94.

accitabula. 56.

acclinatus lateri navis. 103.

accognoſco Cappadocem. 69.

accubitoia vestimenta perdidit. 30.

accurrit in conductum. 9.

- - - unus ex novitiis servulis. 139.

accumbebat supra me. 36.

accumulat liberam funus parens. 89.

accuratissimas nobis lauticias miranti-
bus. 34.

accurrit Menelaus & inquit. 27.

- - - Lycas. 105.

accusans inertiam meam. 135.

acculare coepit aetatis longae moram.

134.

acculat errorem vestrum, nec punit. 16.

accusatus hinc Numidae, illinc nova

vellera, Seres. 119.

accusatores antiquitatis vitia docemus

& discimus. 88.

aceto diluo cruris vulnus haud altum.

136.

Achilles qua quondum eram, illa pars

corporis funerata est. 129.

Achilli uxor data Ifigenia. 59.

acidior sonus. 68.

acidius sibi umquam fuisse negat.

92.

acido cantico me exceperit. 31.

acidum invenies ubicumque dulce est.

82.

aciem ne ancillarum quidem clamor

destituit. 108.

acies haesit paulisper. 109.

- - - versas videt. 104.

- - - civiles jam tum spirare putares.

122.

- - - ad has invitum arcessere Martem.

122.

Acidium ipsum jubeat credere, quod

Danaë. 137.

acroama novum. 78.

acta ubis recitare. 53.

- - - trinis sideribus ruba mortem ciet.

122.

- - - sui Caesaris ducit Dione. 124.

Aetaea in terra hospita fuit. 135.

Aetiacos sinus cerno. 121.

actio putidissima. 73.

actis totis Tirynthius similis. 124.

actu facili vilis rota fixerat pocula.

135.

actuarius. 53.

actus amore vindictae. 122.

- - - fatis jubentibus. 123.

acu comatoria malas mihi pungebat.

21.

acumen ridere non minus concionem

quam calumniantium coepimus. 15.

acumine Gironis expliciti sumas. 79.

acutissima ratione. 72.

- - - vox. 41.

acuto strictoque articulo caput miseran-

tis percussit. 96.

acutum hominem atque urbanitatis

verniliae fontem. 24.

ad aes. 58.

ad aurem accedere. 52.

ad bestias dare. 45.

ad clamorem confluerant conciones.

14.

ad coenam praemittere. 10.

ad confutatum veniremus. 15.

ad eloquentiam ire. 2.

ad frigidam eximus. 28.

ad genua procumbere. 97.

ad ianuam pervenimus. 28.

ad iectum exclamavit. 22.

ad interdictam veniret. 13.

ad inventionem sufficere. 88.

ad laetum fugere. 41.

ad latus habere servulum. 46.

ad latus constitit meum. 83.

ad lunam. 103.

ad malam admoveere urceolum. 74.

ad manus nihil erat praeter dupon-

dium unum. 14.

ad manus aquam poposcit. 27.

ad naturam reverti. 52.

ad neutram partem nobis attentatio-

nem spectantibus. 17.

ad numerum. 40.

ad nummum. 58.

ad officium venire. 74.

ad ora manus referre. 89.

ad oscula. 114.

ad pedes sedere. 68.

ad pedes stare. 58.

ad pedes pueris insequentibus. 31.

ad pedes sedere. 64.

ad pondus. 58.

ad praedam venerant. 22.

ad quintum miliarium. 62.

ad quod signum matellam ludenti sup-

posuit spado. 27.

ad rem pertinet. 100. 107.

ad sinistram intrantibus pictus erat ca-

nis ingens. 29.

ad stabulum venit. 16.

ad strepitum articulorum usque. 17.

ad summa. 57. 77.

ad summam. 57. 45. 57. 71. 105. 38.

31. 134. 110. 140.

ad tertianam remedium. 18.

ad villam supremum diem obiit. 61.

adamarent. 110.

ad. arro vid. acarro.

addicere pallium minoris placuit. 14.

addicimus domo corpora animalique

religiosissime. 117.

addictus histroniae. 5.

- - - perditus. 5.

addit dolis fidem. 89.

addite casum. 25.

additur illi comes Pallas. 124.

adducere si quae forte emtorem splen-

dida vestis posset. 12.

- - - ostium cellae. 94.

adductae nubes obnuere tenebris diem.

114.

ades huc, o Bacchi tutor. 133.

- - - huc, tu iustice custos. 131.

adferre damnatas manus. 80.

adfigere cruci. 113.

adhgi crucibus iussit latrones. 117.

- - - cruci illi jubet, quae vacabat.

113.

adfirma ei. 101.

adfirmabat pallium craftino die exhi-

biturum. 15.

- - - se cum onere fugiturum. 117.

adfirmavi verecundissimum puerum

huic petulantiae non sufficere. 25.

adfirmavit, mihi dominum esse ira-

tissimum. 139.

adfixa. vide affixa.

adflitantem se non potuerant paren-

tes abducere. 111.

adfulsit solum illud verum pudici-

tiae amorisque exemplum. 111.

adgredimur ridentes res electissimas.

36.

adgressus simulantem aliquot basilis

invasi. 85.

- - - oculis tamquam fomentis. 98.

- - - iisdem blanditiis pudicitiam

ejus. 112.

adhaesisset olim Ulyxes pro ariete. 97.

adhaesuram atramento vestem. 102.

adhibuisset ullum dolum malum con-

silio. 101.

adhuc aliud aliquod iter salutis quae-

rendum. 102.

adjecerat stature altitudinem sella.

136.

adjecimus ne ullum quidem verbum.

17.

adjecit Trimalchio. 34.

adjectis petulantibus dictis. 11.

adpicere deverbis melica. 64.

adiri se patiuntur rupes. 122.

aditu in ipso occurrit mihi. 7.

- - - in ipso stabat ostiarius praefina-

tus. 28.

in aditu steri projecta veste. 136.

aditum mihi praeculissimem. 87.

- - - habere consilium. 102.

aditus balnei. 73.

adjuvasses saltem nobis. 62.

adjuvatos nos divinam providen-

tiam vel periculo nostro. 18.

adjuvisses de medicina. 18.

adjuvit casus utriusque partis votum.

15.

- - - hilaritatem comissantis cymba-

listria. 23.

adlara. vide allara.

admiratione saturi sequimur. 28.

- - - timidissima. 92.

admisit magnam flagitium. 137.

admisit intrantem reclusae fores.

16.

admisimus tam magnum facinus. 20.

admisistis inexcusable scelus impruden-

tes. 17.

admisit nos per eandem festam. 79.

admissus Caesarem est. 51.

admitte timidas preces. 133.

admittere inter cutores hominem pe-

reginum ne fastidias. 127.

admittere ne ad cognitionem quidem

severioris notae homines solent.

132.

admitterent in domum. 85.

ad.

A

admitti in hoc diversorio quemquam
mortuum vetui. 19.
- - - in partem voluptatis tentabar.
118.
admittitur nec ad scenas, nec ad spe-
cubula. 116.
a beneo amicos meos. 141.
admonere te ipsum jacentis corpus
debet, ut vivas. 111.
admonitus, periculosam esse alienis
intervenire secretis. 20.
admonuerunt pari somniorum con-
sensu, quid fecissent. 100.
admonuisti bene. 25.
adnotis manibus tentare coepit in-
ganum vines. 131.
adnotum ne quidem ignem sentisset.
39.
admovere ad faciem manus tremen-
tes. 79.
- - - ad malam fidum urceolum.
74.
admovi non impius hostis templis
dixit am. 133.
admove te furtim foribus. 11.
- - - se ultra opus. 1. 101.
- - - ad viles sua novacula in-
feram. 100.
ad - - - hac medicina. 18.
adolebat Lycam inimicis manibus col-
latus. 116.
ad - - - se ultra opus. 1. 101.
ad - - - se ultra opus. 1. 101.
adorari si te permittis, invenies re-
ligioſum. 127.
adorari quoniam fides veridica. 131.
adoratis sideribus intro navigium. 99.
adovam monochromon Apollin. 85.
ad - - - patet caput. 101.
ad - - - vide etiam opus. 1.
adplicat mentem magnis. 5.
ad - - - oculum consilium per 11-
1111 imprebe didiceram. 20.
ad - - - caput coctum patris excu-
dit. 32.
ad - - - fortunae heros. 133.
ad - - - aequae fidissima ancilla. 111.
ad - - - vide etiam opus. 1.
adspexit nemo impune quod non li-
cet. 17.
adspicere unde posset omnes terra.
129.
adspice late luxuriam spoliolorum. 120.
adspirant solae desertis frondibus au-
rae. 119.
adstante populo comederint corpus
meum. 141.
adstrinxo tuo pectore optima fide re-
viviscentem amicitiam. 91.
advena tigris premit classes. 119.
adventitia hac frequentia me excipe-
re solet. 90.
adulator vilis picto jacet ebruius ostro.
83.
adulatoris fidei coenas divitum captant.
2.
adulescens, ignosce. 137.
- - - omni libidine impurus. 87.
- - - narrabo tibi, paratissim cave.
129.
adulescentem quem vides, malo astro
natus est. 134.

A.

adolescentuli quare probent, nisi do-
 ctiores dicantur. 7.
 adolescentulus exultimo in scholis stu-
 diumque sumit. 1.
 adolescentulus nocte incedum dormi ar-
 det. 134.
 adolescentulus cum effem. 64.
 adfusa dei munus. 104.
 adfusa interpretatione denot famas.
 109.
 adfusa litterarum notae. 105.
 advocati jam paene nocturni. 15.
 advocatorem commodabam Eumol-
 po. 66.
 adveniens periclitantur. 110.
 adulti folii radii non manifestunt.
 122.
 adurere terram. 44.
 adula arca attitus ridet pilis. 109.
 aetrophagae contumelia. 50.
 aetrum Veneris intravit. 128.
 in aediculari aemarii lares argentei po-
 siti erant. 29.
 aedicularum cultum. 85.
 - - cultus mendo coenulae offi-
 cium. 90.
 aedificant auro fedesque ad sidera mi-
 rant. 120.
 aedilis trium caunearum. 44.
 aedilium edicta recitare. 53.
 aedium in interiore partem fugit.
 120.
 aedon filivestis. 137.
 aene pedibus erat. 66.
 aeneae adfusa fidulima ancilla. 111.
 aeneae emagnum galenorum. 108.
 aeneae obtingit, quod carnem faciant
 peiorum. 141.
 aeneorum cubilia circumiturum. 107.
 aeneum plantibus pectus verberabam.
 81.
 - - tam magno periculo numquam
 vidi. 120.
 Aegyptiorum audacia tam magna ar-
 tis compendiarium invenit. 2.
 Aegyptius puer clibano argenteo pa-
 nem circumferebat. 35.
 aemulationem furiosam in amantium
 potestate non esse. 99.
 Aeneas. 68.
 aeneoli piscatores. 73.
 aeneum navis embolum. 30.
 aenigma non est, sed res aperta. 41.
 equalis superciliorum cum fronte cal-
 vities. 108.
 equo pluviae exhorrescant. 147.
 ex aequo vis firmum approbare. 74.
 equor incendit fulmineum jubar. 89.
 - - cani Nereos. 139.
 equore Siculo merfus scarus. 119.
 - - Libyco jacer Magnus. 120.
 equum Mars amat. 34.
 - - est nuptam induere ventum tex-
 tilem. 55.
 era concrepans cymbaliflria. 22.
 - - miscellanea. 50.
 era pertentabat dulcis sonus. 127.
 erantus. 60.
 erantus affis. 57.
 erant scabra rubigine dentes stabant.
 124.
 erant parvo recuperare thesaurum. 14.

A.

- - paene hominum ferarumque ani-
 mas comprehenderat. 88.
 - - fontem faciles pro havis in
 terram mitterent. 140.
 aeris Alpibus est locus Herculeis aris
 sacer. 122.
 aeris ulus exederat praedam. 119.
 aequam laudabat miles in unda.
 119.
 Aelius nomine. 104.
 aequum platani diffuderat umbras.
 111.
 aequi in hoc dictorum dum totus in-
 cedo. 6.
 - - funesto spargitur. 120.
 aestuantis desiderium accendit. 126.
 aestum minorem facient nobis fre-
 quentia sua fervi. 34.
 aetate vestra magis quam injuria me-
 commoveor. 17.
 aetatem ad hanc perveni. 25.
 - - bene ferre. 43.
 - - inter experimenta consumsit.
 82.
 aetates tabularum coepi prudentiorem
 consulere. 88.
 aetati gaudia dedisti. 109.
 aetatis ejus effe puellam. 25.
 - - longae moram coepit accusare.
 134.
 - - officio multas extorserat haere-
 ditates. 140.
 aether perterritus planctibus insolitis
 tremit. 136.
 in aethera Aetna fulmina mittit. 122.
 Aethiopes fervi. 102.
 - - capillati intraverunt. 34.
 Aetna voratur ignibus insolitis. 122.
 aevi fuga mobilis. 119.
 aevo jam desolata feneſtus. 124.
 - - mirando tradidit Baccineas ve-
 teres. 135.
 affabilitas amici. 61.
 affixa pittacia in cervicibus amphora-
 rum. 34.
 afflavit veluti pestilenti quodam fide-
 re juvenum animos. 2.
 Aethrae volucres placent palato, quod
 non sunt faciles. 93.
 ex Africa navis non venit. 141.
 in Africa fundis nominibusque recen-
 ties sestertium depositum habere.
 117.
 in Africam exploratorem miserit cap-
 tatorum. 121.
 Africanam fivum super leonem impo-
 fuerat. 35.
 Afris eruta terris citrea mensa.
 119.
 Afrorum ultimus Ammon excutitur.
 119.
 Agaga est. 69.
 Agamemnon Helenam rapuit. 59.
 Agatho unguentarius. 74.
 Agas quid, quaero. 120.
 Age, pande fidentia regna tuarum ter-
 rarum. 128.
 - - ergo. 70. 82. 101.
 Agas agas frater sanctissime. 11.
 Agellis Siciliam conjungere. 48.
 gens gratias humanitati nostrae.
 31.

agendum circuitu negavi. 13.
 ager laetus cespitem alit herbas. 120.
 agere ne nihil videretur. 14.
 - - - aliquando causas solebat. 15.
 - - - gratias gratulatoris audaciae coe-
 pi. 82.
 - - - curam rerum humanarum deos
 immortales. 106.
 - - - poenitentiam sermonis mei coe-
 pi. 132.
 - - - perplexo ne putetis. 134.
 - - - scilicet de medio. 59.
 - - - dilectum. 44.
 agitur cura huius quoque rei. 129.
 agili clane. 23.
 agit ferias. 24.
 - - - grex in scena mimum. 80.
 - - - languide. 98.
 - - - tenebris quicquid luce fuit. 104.
 - - - deus nescio quid tacitis cogita-
 tionibus. 127.
 agmen longum fecerant ebriae mu-
 lieres plaudentes. 26.
 - - - hominum damnatum avertitur.
 124.
 agnoscere dignitatem suam. 117.
 agnoscerem fabulam. 92.
 quod agnoscerem quamvis nostrum sit.
 14.
 agnovi terribilem paullo ante & im-
 placabilem Lycam. 115.
 agnovit Tryphaena verum Gitona.
 110.
 ago tibi gratias hoc nomine. 128.
 - - - gratias languori tuo. 129.
 - - - dum haec. 133.
 - - - ago bonatus. 74.
 agreste olus vendebat. 6.
 agrestis clavus numerabat. 135.
 agri jacet. 44.
 per agros Numidiae sparsam familiam.
 117.
 in agrum pedes ducenti. 71.
 agunt lateribus spumas. 89.
 aguntur haec Crotone. 125.
 Ajax insanit ob Ifigeniam Achilli ux-
 orem datam. 59.
 cum alabastris unguenti pendebat.
 60.
 alarum negligens sudor. 128.
 albam stragulam attulit. 78.
 alba de viridi riferunt lilia prato. 127.
 - - - veste amictus. 65.
 albas olivas in altera parte habebat,
 in altera nigras. 31.
 albi & nigri calculi. 33.
 albus anser. 93.
 Alcibiades non tam intactus in prae-
 ceptoris sui lectulo jacuit. 128.
 alea cadat iudice fortuna. 122.
 alendus publicis & purioribus cibis an-
 no integro. 141.
 ales Phasiacis petita Colchis. 93.
 - - - Delphicus de coelo omnia lae-
 ta dedit. 122.
 Alexandrinis pueris aquam nivatam in
 manus infundentibus. 31.
 Alexandrinus puer. 68.
 algentes perissemus. 72.
 alia intrant, alia exeunt. 72.
 - - - parte Cynthia plenos vultus ex-
 stinxit. 122.

allicula polimita. 40.
 alienam rem domino reddere si nol-
 let. 13.
 alienis intervenire secretis periculofum.
 20.
 - - - amplexibus indormivit. 79.
 alieno metu spirat roborea moles.
 89.
 - - - periculo innocentem imponere.
 102.
 alienum concupiscunt. 140.
 aliis leporem excitavi. 131.
 sine alimento quintum diem trahebat.
 111.
 alio genere furiarum inquietantur.
 I.
 - - - ullo genere persequendum cu-
 rabis. 109.
 aliquem utique reliquit patrem. 115.
 aliquid aliud promittam. 10.
 - - - in aurem secreto diceret. 28.
 aliis in oibem parentibus. 33.
 alit herbas cespitem laetus ager. 120.
 - - - cor grave vulnus. p. 668.
 aliubi. 45.
 aliud aliquid promittam. 10.
 in alium terrarum orbem delatos se
 putent. 1.
 alium pro alio vocaret. 117.
 alius tunicam meam lacerat, alius,
 &c. unus etiam, &c. 136.
 allata est gustaria valde laudata. 31.
 allatae amphorae vitreae diligenter
 gypsatae. 34.
 allatum est repositorium cum corbe.
 33.
 allatus est ipse ad symphoniam Tri-
 malchio. 32.
 alligata mutuo ambitu corpora. 132.
 alligatae chartae mutant figuram. 102.
 alligatus tamquam solidos. 102.
 alligavit pedes nostros. 20.
 alligo artissimis complexibus puerum.
 11.
 alloquio dignum crederet. 110.
 alogias discere. 58.
 Alpes per totas fervere Germano per-
 fusas sanguine turmas. 123.
 Alpibus aëreis locus est Herculeis aris
 facer. 122.
 - - - excludo Gallos. 122.
 alta bipenni latera pertentat. 89.
 - - - petit gradiens juga nobilis A-
 pennini. 124.
 altari in medio veterem mensam po-
 suit. 135.
 altas quater ad excursus iubas.
 89.
 alte succincta. 21.
 altera insita pedes nostros alligavit.
 20.
 in altera parte albas, in altera nigras
 olivas habebat. 31.
 - - - altera parte lectuli seder. 134.
 - - - parte scribita erat, in altera
 placenta. 35.
 alternos oculos foramini apponebam
 96.
 in altero ferculo altitia videmus. 36.
 altitia in altero ferculo videmus. 36.

altitia lacerare. 40.
 altiles gallinae. 65.
 altilis anser. 69.
 altiore somno obdormuit. 86.
 altis montibus flumina undabant mor-
 do nata. 123.
 altissimos gemitus. 81.
 altitudinem staturae adiecerat fella.
 136.
 altius praecincti eramus. 19.
 - - - excussum poculum. 22.
 - - - subinde tollebat pedem. 117.
 - - - cinctos statores. 126.
 - - - collegit tunicam. 126.
 alto vultu non caret regiam. 5.
 - - - insonuit gemitu pectus. 137.
 ex alto magnus inhorruit auster. 123.
 alto immittere fluctus giugitibus fe-
 ris. 108.
 altum vulnus aceto diluo. 136.
 altus timor mentem habet. 128.
 alveo circumlata oxicomina. 66.
 amabile pectus. 91.
 amabiliter vultum suum super cervi-
 cem Gitonis ponente Tryphaena.
 113.
 amantes inter risus solet vultus fran-
 gere. 128.
 amantibus si qua fides est. 79.
 amantium pictorum vultus. 83.
 - - - in potestate furiosam aemula-
 tionem non esse. 99.
 - - - amplexus iratum dividet mare.
 114.
 amas eum sic, quemadmodum ego
 volo. 127.
 - - - bonam mentem. 3.
 - - - semper nova. 120.
 amasiuncula. 75.
 amasiunculi. 45.
 amat Mars aequum. 34.
 - - - Circe Polyxanon. 127.
 - - - quae me, numquid illa tu es.
 126.
 quem amat, amat, quem non amat,
 non amat. 37.
 non amat generosior spiritus vanitatem.
 118.
 amator suspectus patrifamiliae ne es-
 sem. 85.
 - - - verus Dorida contempsi. 126.
 amatorem gratum. 113.
 amatores jacent obligati noctibus to-
 tis. 81.
 - - - literarum jactantur quacunque
 ratione possunt. 84.
 amatori scribit meretrix. 104.
 per ambages praecipitandus est liber
 spiritus. 118.
 ambas intentans cum voce manus ad-
 sidera dixit. 122.
 ambiguum in litere descendere. 14.
 ambitioni spes quoque suas donant.
 4.
 ambitiosissime petere. 65.
 ambitiosus detronuit imber. 17.
 ambitu mutuo alligata corpora ani-
 matum quoque fecerant mixturam.
 132.
 - - - verborum sensum teneriorem
 intexuit. 118.

ambubaja. 74.
 ambulanti phaeasati milites in exercitu vest. 82.
 ambulanti male fidem rerum obsecutus temporis tegeret. 12.
 ambulatio levissima compositus. 130.
 ambulanti haerebat. 126.
 amica vincit uxorem. 93.
 - - - quod se non dimisisset. 136.
 amicae analos involare. 58.
 amica inter & mercenarium politas. 140.
 - - - communem. 105.
 amici, nondum suave erat venire. 33.
 - - - in angustiis apparent. 61.
 amicis diligenter. 26.
 amicitiae sacramentum delevis. 80.
 - - - nomen si quatenus expedit haeret. 80.
 - - - veteris nomen reliquit. 81.
 amicitiam communem & fidem scelestis violasti. 79.
 - - - reviviscentem toto pectore adstrinxisti. 91.
 amicorum beneficio impune laturos, si quid deliquissent. 125.
 ad amicos indignum detulerit. 125.
 amicos qui laedit paulo minus quam patreide appellatur. 107.
 - - - adinoneo. 141.
 amictus discolori veste. 97.
 - - - plumato aureo Babylonico.
 amiculo me opertum evoluit. 11.
 amicus amico. 43.
 amiserat sanguinem tam inexpectato ictus sono. 100.
 amiserat amplius vices sestertium. 117.
 amissum ebrias manus. 79.
 Ammea. 69.
 Ammon Afrorum ultimus excutitur. 119.
 amnis spumeus ludebat aquis errantibus. 121.
 - - - improbus rapitur per valles. 137.
 amo hoc, quod possum qualibet ire via. 18.
 amoliri custodem molestum cupiebam. 10.
 amolitur invidiam. 97.
 amor etiam Deos tangit. 83.
 - - - ingenii neminem unquam divitem fecit. 83.
 - - - antiquus carcer est. 42.
 - - - solus furtum potius quam praemium erit. 100.
 - - - contemptus vires habet. 108.
 amore dignus locus. 131.
 - - - vindictae artus. 122.
 amor suo imperasset. 83.
 - - - placitum etiam pignoris. 112.
 - - - secreto favit candidior dies. 127.
 - - - confesso se junxit Jupiter. 127.
 amoris peregrini concessio. 91.
 - - - arbitrium ad alium iudicem tuli. 91.
 - - - omne genus invenerant implacitae manus. 132.

- - - est argumentum, non malignitatis. 137.
 - - - mei quali quandam imaginem. 139.
 - - - ad hoc templum ne me gratis accedere iudices. 127.
 in amphitheatro arenam spargunt. 34.
 amphitheatrum videat. 45.
 Amphitryoniades Caucalea decurrens adnas arce. 123.
 amphoram dentibus sustinere. 53.
 amphorae vitreae diligenter gyptatae. 34.
 - - - copiosae, gypsaee. 71.
 amphoras habebant. 70.
 amplexi pectus divinum. 138.
 amplexor genua perseverantis. 98.
 amplexare corpus filii. 63.
 amplexibus alienis indormivit. 79.
 - - - invado pectus. 91.
 amplexu me effusissimo invasit. 139.
 amplexui junxit cervicem meam. 86.
 amplexum repugnanti puero non imperabis. 109.
 - - - fume. 127.
 in amplexum ejus toto corpore immisus. 131.
 amplexus mitigatum. 98.
 - - - vendis, non commodas. 126.
 - - - amantium iratum divider mare. 114.
 - - - meos in crucem ut mittam, dii non sinant. 126.
 amplioris fortunae domum quaerentes. 124.
 amplius quidquam gustare non potui. 37.
 - - - vices sestertium amiserit. 117.
 amplum munus. 60.
 - - - sibyllam pendere vidi. 48.
 ampulla nardi. 78.
 anas pictis enovata pennis. 93.
 anathymiasis si in cerebrum it. 47.
 anatum parare. 56.
 ancilla haberet matronae superbiam. 126.
 ancillae humilitatem matrona haberet. 126.
 incipites inter metus iam decuma moestos Phrygas obsidebat messis. 89.
 infractus per obscurissimos egressus. 8.
 angues orbibus geminis ferunt ad saxa fluctus. 89.
 - - - corusci tergoribus ligant. 89.
 in angulo grande armarium vidi. 29.
 - - - quodam fori. 12.
 ungulos repositorii. 36.
 - - - omnes circuire coepi. 92.
 inhelitus perdit opus. 100.
 inhelitus inter sudoresque. 87.
 uncula ab eadem deductum putares. 7.
 anculte manus ingenti motu repleverunt nervi. 131.
 - - - solutae mazo ac libidine. 138.
 unculam quandam accedo. 6.
 - - - comitem trahens. 131.
 unima in naso est. 62.
 animadvertionis imperum eluderes. 107.

animadvertit Trimalchio. 34.
 animadverto Enotheam venientem. 136.
 animal pugnacissimum armata manu eludere. 136.
 animalia muta cibo inescantur. 140.
 animam egit diu. 101.
 - - - abiecit. 74.
 - - - ebullire. 62. 43.
 - - - paene submovit gemitus suspirio ctus. 113.
 - - - in corpore nostro amplexam. p. 671.
 animarum quoque mixturam fecerant mutuo ambitu corpora alligata. 132.
 animas errantes huc illuc transfudimus. 79.
 - - - paene hominum ferarumque aere comprehenderat Myron. 88.
 - - - corporaque domino religiosissime addicimus. 117.
 - - - arcesse novas. 121.
 - - - ducere & reducere Mercurius solet. 140.
 animi fuentis vaticinatio appareat. 118.
 - - - tui sententia. 109.
 - - - corporisque sine offensa confurxissim. 131.
 animis, quibus devoverunt spiritum meum, eisdem etiam corpus consumant. 141.
 animo scabitudinem omnem deleteret. 99.
 - - - suo finxit diem, quo venturus esset in patriam. 115.
 animorum repentina mutatio. 19.
 - - - picturam esse crederes. 83.
 animos juvenum ad magna surgentes veluti pestilentis quodam fidere afflavit. 2.
 - - - sapientiae praeceptis componerent. 4.
 - - - maledorum excoecabat ingens fama. 141.
 animosior pensatis vibicibus. 132.
 animum his succinge bonis. 5.
 - - - bonum habere eam iussit. 18.
 - - - magnum habere. 45.
 - - - ter helieboro deterit. 88.
 - - - quem adversus Alcylton sumferam. 94.
 - - - dissidentem fraudavi. 100.
 - - - palpitantem percussit. 100.
 - - - meam interrogare coepi, an vera voluptate fraudatus essem. 128.
 - - - dominae candida humanitate restitue. 129.
 animus errore lentus injurias diligit. 93.
 - - - antecesserit corporis moram. 130.
 - - - quod perdidit optat. 128.
 annexerit pedes & manus infutis. 97.
 anni ejus ad tesseram venerunt. 81.
 Annibal homo vafer. 50.
 annis subinde prodeuntibus. 25.
 - - - ad patiendum gestientibus. 87.
 - - - male pubescentibus. 119.
 - - - loquentibus tradidit hanc Musa. 135.

anno hoc primum virum expertam foeminam si non fastidis. 127.
 - - - integro alendus. 141.
 annona pro luto erat. 44.
 ANNORUM CENTUM FALERNUM OPIMIANUM. 34.
 annorum tot secreta ne traducere velitis. 17.
 annos primos det versibus. 5.
 - - - non plus quam septem habere videbatur. 25.
 - - - per mille opes disponite. 115.
 - - - properantes differat. 119.
 - - - florentes primo vigore traduces. 132.
 annulis aureis ornatum esse. 71.
 annulos buxeos curare. 58.
 - - - de pavimento tollere restrictis manibus. 73.
 annulum grandem subauratum in minimo digito sinistrae manus habebat. 32.
 - - - trahere in dextram. 74.
 annum esurire. 44.
 ano meo inferere coepit. 138.
 ansa ostii disrupta. 96.
 anser albus. 93.
 - - - altis. 69.
 pro anserem struthiocamelum reddam. 137.
 anserem facere de porco. 70.
 - - - super aquarium imposuerat. 35.
 - - - occisum post lectum mitto. 136.
 - - - obtuli iacturae pensionem. 136.
 - - - acceptissimum omnibus matronis occidisti. 137.
 - - - publicum occidisse. 137.
 - - - totum laceratum verubus confixit. 137.
 anseres sacri impetum in me faciunt. 136.
 - - - putares iterum limen intrasse. 136.
 - - - emere, & Deos possitis. 137.
 anserina ova pileata. 65.
 anseris potius quam mei miseretur. 136.
 - - - morte me vindicavi. 136.
 - - - fatum complorat. 137.
 ante si venisses. 62.
 - - - ejus cryptam sacra turbastis. 16.
 - - - limen thalami confedimus. 26.
 - - - pedes nobis procubuit. 30.
 antecessit animus corporis moram. 130.
 antecessura fabulas latrocinia ubi didicisti? 17.
 antennam. 109.
 antescholanus. 81.
 antiquissimam urbem & aliquando Italiae primam Crotona. 116.
 antiquitatis accusatores vitia docemus & discimus. 88.
 antiquorum quemquam alium. 140.
 antia gemunt montibus haustis. 120.
 antium Cyclopi. 101.
 anu diaria exigere solent medio die

anseris sacri. 136.
 anum inspicere diligentius coepi. 135.
 - - - mittit super focum. 136.
 - - - erexi non sine risu. 136.
 anus urbana centonem rejectit. 7.
 - - - lippa. 95.
 - - - laceratis crinibus atraque veste deformis. 133.
 - - - crudelissima hoc humore spargit femina mea. 138.
 - - - floris extincti. 140.
 Apelles. 88. 64.
 Apellis monochromon adoravi. 83.
 aper primae magnitudinis. 40.
 aperire supplicio caput non potui.
 aperiret iter errantibus. 79.
 aperitur ingens clostrum. 89.
 apertis labris, quibus & spiritum recipere possitis & cibum. 102.
 apes pungunt. 82.
 - - - divinae bestiae. 56.
 apio porrisque cum digitos lustrasset. 137.
 apoculo me. 67.
 Apoculanius. 62.
 Apodixi defunctoriam mihi redde. 132.
 Apollinis arma timentes. 121.
 Apollo damnabat noxias manus. 83.
 apophoreta. 56. 40. 60.
 Ἀποθανεῖν θέλω. 48.
 apparatus reliquos lautitiarum splendidissime exposuit. 21.
 - - - religiosus. 60.
 appareat animi furentis vaticinatio. 118.
 apparebat nihil aliud quaeri. 15.
 appareret facile. 117.
 appellat Graeci monochromon. 83.
 appellatur Fortunata. 37.
 - - - latro qui ignotos laedit, paulo minus quam parricida, qui amicos. 107.
 appello fidem tuae memoriae. 91.
 Appennini nobilis juga alta petit. 124.
 appetere Latinas literas. 46.
 appetituros escam pisciculos 3,
 applicare se toro. 67.
 applicat lateri meo mulierem. 126.
 appliciti parietibus alii. 22.
 applicitum parieti Gitona video. 91.
 applicitus certissimae morti. 114.
 applicui me majoribus pueris. 25.
 applicuit in osculum. 24.
 apposui portionem. 20.
 apposuit ingentem cucumam foco. 135.
 approbare jus firmum ex aequo. 74.
 approbavi me totum Eumolpo. 140.
 apri gausapati. 38.
 aptatam sic larvam argenteam attulit. 34.
 aptatus funebri lecto exspecto mortem jam non molestat. 114.
 apud quem fiat hodie, nescitis? 26.
 - - - quem cubitum ponitis. 27.
 - - - se non est. 129.
 Apuliae fundi. 77.
 aqua Coecytia perfusus locus. 120.

- - - dentes habet. 42.
 in aqua lorum, non inguina habet. 134.
 aquae asperginem imposituram aliquam corpori maculam. 102.
 - - - faxis expelluntur. 120.
 aquam poposcit ad manus. 27.
 - - - nemo porrexit. 34.
 - - - nivatum in manus infundentibus pueris Alexandrinis. 31.
 - - - peteret. 94.
 - - - foras, vinum intro clamare. 52.
 - - - in os conicere. 67.
 - - - liberam gustare. 71.
 in aquario nascuntur copones. 39.
 super aquarium anserem imposuerat. 35.
 aquas inter non bibit Tantalus infelix. 82.
 - - - pulpas evertit auster. 123.
 - - - Niliacas jaculantur horrida saxa. 134.
 aquila ferebat coelo sublimis deum. 83.
 aquilo possessor Italici littoris. 114.
 aquis quid dici formosius potest? 100.
 - - - errantibus ludebat spumeus amnis. 131.
 Arabes ut imitemur, pertunde aures. 102.
 Arabum populus sua despoliaverat arva. 119.
 araneis oleo madentibus vulnus coarctavit. 98.
 aras ad tuas, Sancte, ibit hircus. 133.
 arata Syrtis si quid naufragio dedit, probatur. 93.
 aratro domestica tellus nitet. 99.
 Aratus. 40.
 arbiter rerum humanarum deus. 98.
 arbitrio suo temperet fortunam. 137.
 arbitrium amoris ad alium iudicem tuli. 91.
 arbor relicta non erat. 114.
 arbores inter exspectare ducem itinerris coepi. 131.
 arca cadaveris. 112.
 - - - clausum possidet Jovem. 137.
 arce sublimi impositum oppidum cernimus. 116.
 - - - Caucaea decurrens arduus Amphitryoniades. 123.
 arceo profanum vulgus. 118.
 arces Tritonidis armigerac. 5.
 - - - tumidas Caesar iratus deprimit. 123.
 - - - Romanas nescis tu, Magne, tueri. 124.
 arcesse novas animas. 121.
 arcessendos ad sensus oculos longius mittit. 115.
 arcessere longius fabulas coepi. 37.
 - - - invitum Marrem ad has acies testor. 122.
 arcessito sermone me lassasset. 139.
 - - - ferrumine. 102.
 arcesso in hoc periculum Eumolpum. 102.
 archipirata hic ille est, cui vesturam debemus. 101.

arcibus Romanis quae trioni, omni
odi. 121.
arcaverat Iadum. 85.
arcissimis complexibus alligo puerum.
11.
ad arcum veterem habitare. 44.
arder domus. 78.
ardus Amphitryoniades. 123.
arcaeque attatis ardet adusta pilis. 100.
arenam in amphitheatro spargunt. 34.
arena cum de tauris demant. 9.
- - imprudens nos componet. 114.
arefuit spulatus languida lacus tellus.
134.
argentea in lance pisum pinguat.
28.
- - spina dentes perfodit. 32.
argenteum matellum tenebat. 27.
- - cautulum. 31. 70. 8.
- - lacum attulit servus. 31.
argentea lances in oedecula posuit. 29.
argenteo cibano panem circumfere-
bat. 33.
argenteos denarios pro calculis albis
habebat. 33.
argenti pondus in marginibus lancium
erat insensum. 31.
causa argenti menta cecidit. 22.
argentum loquatur & aurum. 117.
- - inter reliqua purgantia scopis
coepit verrere. 34.
- - componere. 67.
- - fecerant. 68.
inter argentum avidius rixantur. 22.
- - plus in ostiarii cella jacet. 37.
argumenta quendam obscura coepi
prudentiorem consulere. 88.
argumento hoc incidisse in navem vi-
dentur, non venisse. 107.
argentum fugavi tuncum. 105.
- - amoris, non malignitatis.
137.
- - fabulae explicare. 59.
argutas nec mihi nec me. 57.
argutat quid ille molestus. 46.
Ariadne quid huic formae simile ha-
bit. 138.
aries modo sit coelus. 39.
super arietem cicer arietinum. 35.
arctinam cicer super arietem. 35.
aris Herculeis locus est facer. 122.
arati turmaeque passim jacebant.
123.
- - super nubes ruptae cadebant.
123.
- - cruor, ante oculos volabant.
123.
- - qui tentata velit. 123.
- - ingentis quatit Demosthenis.
5.
- - iussit deponere. 82.
- - ubi non fuit, loquere loquor.
91.
- - deponimus compositis foederi-
bus. 100.
- - hostium decipimus. 115.
- - placent miseris. 119.
- - Apollinis timentes cerno. 121.
- - Gallica projecit, civilia sustulit.
122.
- - minuitis non regnum prodest.
123.

- - fumite nunc gentes accensis men-
tibus. 124.
- - paratus miles non habui. 130.
- - tulit infans Laomedon. 139.
armatum grande in angulo vidi. 29.
armata facibus Megara emergit. 124.
- - manu pugnacissimum animal e-
ligere coepi. 126.
armatos duos cum viderem, ad forti-
orem confugi. 91.
armatus ipse mercenarius tonsor ferra-
menta nobis distribuit. 108.
- - inter tot fortes nescio vinci.
122.
armigerae ridet Tritonides arces. 5.
armilla aurea cultum dextrum lacer-
tum nudavit. 32.
armillas crassissimis detrahare lacertis.
67.
armis raptis quis evocat. 108.
- - miles exfruit omnis orbis prae-
mia. 119.
- - laeta meis Saturnia tellus. 122.
- - Dive, in tuis cunctaris. 124.
- - projectis Jupiter inter coelicop-
las fabula muta taces. 126.
armorum strue diversa feralis Enyo
obruit omnes. 120.
- - fragor trepidantes personat aures.
121.
- - strepitu coelum furit. 122.
arte secreta non te fraudabo. 3.
- - compositas color inquinat cor-
pus, non mutat. 102.
- - verberum notas contexi. 132.
- - Hercules Stymphalidas coactas
ad coelum fugisse. 136.
- - quidam caro corrumpitur. 141.
in arte doctus Epicurus veri pater.
132.
artem quassisse te appareat. 107.
- - nihil auferentem nemo damnare
est aulus. 117.
- - suam perseverabat extendere.
140.
artes pulcherrimae cur perisissent. 88.
- - defectus invocat inopi lingua.
83.
- - ingenuae vigeant, quum ad-
huc nada vatus placeret. 83.
- - puatas nequidem audemus co-
gnoscere. 88.
- - poterant movere Romam. 119.
- - quidam singularum rerum.
135.
artibus mimicis petiti sumus. 106.
- - his callens Idaeus frutices in gur-
gite stitit. 114.
articuli ejus vertebraeque laxatae in
omnem partem verterentur. 34.
articulo extremo digiti sequentis. 32.
- - stricto acutoque caput miseran-
tis percussit. 96.
ad articularum strepitum usque con-
tritis inter se manibus. 17.
artifex peritus tectis arundinibus vo-
lantes texit. 109.
artium puellae pari motu remane-
bant. 140.
- - fervorum. 69.
- - docere. 46.
- - severa si quis amat effectus. 5.

- - tam magna compendiarum inve-
nit. 2.
artifellum de suo parare. 75.
artium bonarum ingreditur. 99.
artus timentes peribat Tithone. 129.
arva sua desponsaverat Arabum popu-
lus. 119.
- - inquit Dicarchidos. 120.
- - horrida securis frangebat gressi-
bus. 123.
in arvis mare nascitur. 120.
arundo, vide *harundo*.
arundinibus quassis choraulas imita-
ri. 69.
- - cum arundinibus parati aucu-
pes fuere. 40.
asiam in crus impingere. 74.
post asellum, diaria non fumo. 24.
asellum tangebant lances duras. 31.
asellus Corinthius cum bisaccio posi-
tus erat in promulidari. 31.
ex Asia commigravit ventosa loquaci-
tas. 2.
asinus in tegulis. 63.
aspergunt aquae aliquam corpori ma-
culam imposituram. 102.
asperis regionibus diutius nives hae-
rent. 97.
asperos digitos in capite pueri tenuit.
27.
assem pro cella meretrix exegerat. 8.
- - habebas, assem valeas. 77.
- - habere. 61.
ab asse crescere. 43.
assentationem ad neutram partem no-
bis sistentibus. 17.
assignari suam cuique mensam jubet.
34.
assis aerarius. 57.
asium gere tentavi. 68.
astra innumera cernis Phoebe. 89.
asino malo natus. 114.
astronomia uel est. 88.
astrorum cunctos motus deprehende-
ret. 88.
astu simillimo Ulyxem vicit. 97.
asino ubi est? 84.
atque neminem Macedonem cum puero opti-
mum donabo. 86.
asilo Baucor notaveram. 104.
atque. 115.
atque. 98.
atque faceret. 53.
Athens vertis. 68.
Athens ex Asia ventosa loquacitas
commigravit. 2.
athla. 67.
atra veste deformis anus. 133.
atramento vesti non adhaesuram. 102.
atramentum habet. 102.
- - liquefactum per totum os omnia
scilicet lineamenta fuliginea nube
confudit. 108.
Atridae decepti pignus. 108.
atridem interrogare coepi. 29.
atridis Brix elegans. 53.
atridis nos servavit. 72.
atro metu dubia pendebat vatis Cal-
chaneus fides. 84.
atroci stilo verba effoderent. 4.
atrigent quisque belli civilis ingens
opus. 118.

Articum mel. 38. 56.
 attingere fontem. 88.
quod attinet ad me. 129.
 attoniti expectavimus lacrimas ad ostentationem doloris paratas. 17.
 attoniti admiratione. 63.
 attonitis excidit omnis constantia. 19.
 attonito vultu efferatoque nil aliud quam eadem cogito. 82.
 attonitus ego exclamo. 94.
 - - - intremui post hoc fulmen. 101.
 - - - novitate facinoris. 136.
 attractus scarus ultimis ab oris. 93.
 attrahere nocentes in medium. 105.
 attrita medicamine facies. 126.
 attritis bellis frequentibus opes. 116.
 attriti muris libidinibus. 81.
 attritis rebus egenus. 133.
 - - - area ridet adusta pilis. 109.
 attulerat nec adhuc quidem futuras curiosas manus. 13.
 attuli expectanti electum par columbarum. 85.
 attulissim mihi damnatas manus. 80.
 attulisti secures. 97.
 attulit servus larvam argenteam. 34.
 - - - in monumentum cenulam suam. 111.
 au, au! 67.
 avarus condit opes. 104.
 auctor praesentis concordiae. 110.
 aucupes cum arundinibus. 40.
 audaci strepitu hostium impulsu exsonuit. 16.
 audacia quanam haec est. 17.
 - - - Aegyptiorum tam magnae artis compendiarium invenit. 2.
 - - - mea accenditur iratior Lycas. 108.
 - - - inops tuta est. 119.
 audaciae inter nomina. 81.
 - - - grassatoris gratias agere coepi. 82.
 audaciam tonforis pueris daret discensibus. 82.
 - - - vestram interrogate. 102.
 audacior facta interjecto quasi pariete. 131.
 audacius ille tragoediam implebat. 108.
 audaculus. 63.
 audemus ne quidem paratas artes cognoscere. 88.
 audientes tanquam oculos tragici castigant. 132.
 audimus murmur insolitum. 115.
 audio haec diligentius. 6.
 audirem sententias, id est, vitrea fracta. 10.
 audirent diu, quod vellent imitari. 4.
 - - - illum loquentem. 140.
 auditis his. 134.
 audito voluptatis precio. 85.
 auditoribus gratissimum fore quod putant, meditantur. 3.
 audi vi veterem convivam. 33.
 audiunt nihil exiis, quae in usu habemus. 1.
 ave. 74.

avellanas nuces cum precatione insert in vinum. 137.
 averfa solo oculis fixa tenebat. 132.
 averfo stomacho conciliatur caro. 141.
 averteretur peregrina libidine usque ad furorem. 110.
 avertitur hominum damnatum agmen. 124.
 auferentem nihil artem nemo est ausus damnare. 117.
 auferet nos Orcus. 34.
 auferet mihi amicam. 113.
 auferri squalorem damnatis iussi. 105.
cum ergo auferretur. 28.
 aufugi iudicium. 81.
 auguria nec novi. 126.
severo AUGUSTALI. 30.
 Augustus pater patriae. 60.
 aribus obata est Phafidos unda. 119.
 avidius manus porrigere. 60.
 avide siccato poculo. 92.
 - - - se cibo replevit. 111.
 avidius rixantur inter argentum. 22.
 avidum cibus strangulavit. 115.
 avis exul hiemis. 55.
 aula in aurata vestatur gradiens tigris. 119.
 advocatus cibo canis. 72.
 aura tollebat plumas volitantes. 109.
 - - - verni temporis mansuefuit. 122.
 - - - secura naviget, quisquis habet nummos. 137.
inter auras canere Sirenum concordiamputares. 127.
 aure descendentes capillos manu dentata duxit. 18.
 aurae desertis frondibus solae adspirant. 119.
 auras meatibus pepulit. 122.
 aurata gradiens vestatur in aula tigris. 119.
 aurato praecinxit fulgure vultus. 122.
 aurea cavea pendebat superlimen. 28.
 - - - pensa torquentes tres Parcae. 29.
 - - - pixis non pusilla. 29.
 - - - armilla cultum dextrum laceratum nudavit. 32.
 aureis intactis tunicula plena. 13.
ad aurem ridens accessit Psyche. 25.
in aurem aliquid secreto diceret. 28.
 aureo plumato Babylonico amictus. 55.
 aureola capfella. 63.
 aureos numerantem dispensatorem deprecari sumus. 30.
 - - - denarios pro nigris calculis habebat. 33.
 - - - duos pono. 137.
 aures meas obsceno sermone violari dolui. 85.
 - - - pertunde, ut imitemur Arabes. 102.
 - - - percutere. 68.
 - - - Triphenae notissima voce replet. 105.
 - - - defleat jam sua sponte credentes. 105.
 - - - ad vestras tam candide perveniat, quam simpliciter gestum est. 107.

- - - trepidantes fragor armorum perfonat. 121.
 aureum torum cervicibus premebat. 131.
 - - - annulum ferreis stellis ferruminatum. 32.
 auri pondo mille. 88.
 - - - massa formosior videatur, &c. 88.
 - - - intra gracile vinculum positus pedum candor. 126.
 auri secreti conscius. 128.
 - - - tantum videt. 37.
 aurbus quasdam infidias fecerint. 3.
 - - - meis familiaris vox. 100.
 - - - omnium in se conversis. 110.
 auriculas alicui praecidere. 67.
 auro praecingitur qui pugnas & castra petit. 83.
 - - - corrupta jacebat ipsa majestas. 119.
 - - - inhaeserat ebur. 135.
 - - - aedificant. 120.
 aurum defossium invenit avarus. 104.
 - - - fulvum mitteret tellus. 19.
 - - - maculis imitatur vilibus citrea mensa. 119.
 - - - effossa tellus in lucem protulit. 128.
 - - - contra erat. 76.
 - - - pro luto habere. 51.
 - - - & argentum loquatur. 127.
 auspiciatus sum non hodie primum. 90.
 auspiciis parere Deum ventura damna. 122.
 auspiciis mihi feci. 105.
 auster magnus inhorruit. 123.
 - - - languidus non patitur glaciem resoluta vivere terra. 137.
 ausu insolito prior occupat gressus. 123.
 ausus est nemo damnare artem nihil auferentem. 117.
 aut dormi aut dicam patri. 87.
 - - - hoc, aut illud erit. 45.
 automata sororis suae per clostellum miratur. 140.
 automaton aliquod. 54.
 - - - plausum familia dedit. 50.
 autopyrus panis. 66.
 autumnino non haec tellus viret. 120.
 auxilia magis litis, quam virium. 108.
 auxiliaretur quibus. 19.
 auxiliator infirmus. 89.
in auxilio erat quisquam 21.
 - - - sibi neuter. 89.
 auxilium invenit statim. 92.

B.

Babae, babac, 37.
 Babaeulis ex istis quemvis in rutae folium conijciat. 37.
 Babylonico plumato amictus aureo. 55.
 bacalufas consumere. 41.
 Bacca Indica. 55.
 Bacchi comes & Nympharum. 133.
 - - - tutor ades huc. 133.
 baccibalum pulcherrimum. 61.

bac.

B.

B.

B.

baccineas veteres mirando aëvo tradidit. 135.
 baccis redimita Daphne. 131.
 Bajas relegati. 53.
 Bantor. 104.
 balatum alicui ducere. 57.
 balenariam virgam tenens. 21.
 balneatoris contubernium. 53.
 balnet sonus. 73.
 balneo praeterito modica unctione usus. 130.
 in balneo sequi. 26.
 - - - carmen recitare. 91.
 - - - subducta vestimenta. 30.
 balneum angustum, & cisternae frigidae simile. 73.
 - - - intravimus. 28.
 - - - cogita. 93.
 Balneus fullo. 42.
 barbani ipsius conditam esse dicebant in pyxide aurea. 29.
 - - - peregrina ratione figurare. 102.
 - - - auream habere. 58.
 barbae horrentes. 99.
 barbara voce. 96.
 barbaries in legendo. 68.
 barbaram rostram habere. 75.
 barbarioriam facere. 73.
 barbarus ingens. 40.
 barcalae. 67.
 Bargate. 96.
 Bargates insulae procurator. 96.
 baro noster. 63.
 - - - infultissimus. 53.
 basia spississima stupentibus impigit. 31.
 basiare. 60.
 - - - mortuum. 74.
 - - - puerum. 64.
 basia vero hunc puernm. 85.
 basia nihil aliud quam puerum. 85.
 basiauit me. 24.
 - - - vocatum. 69.
 basiauit me spissius. 18.
 - - - me semel iterumque. 115.
 basius olidissimis nos inquinavit. 21.
 - - - distrivit comitem. 24.
 Basilica. 57.
 basio immundissimo me conspuat. 23.
 - - - inhaesi. 86.
 basiolis aliquot simulantem invasi. 85.
 basium puero dedit bona fide. 110.
 beator tu es. 57.
 beatitudo animi. 38.
 bella satis puella producta est. 25.
 - - - qui vident, qui sunt. 122.
 - - - dent memorata truci canore. 5.
 - - - in tristia paratis fati. 119.
 - - - tota ante oculos volitant. 123.
 - - - res est. 58.
 bellantem arma decipiunt. 115.
 belle hoc cras in promulge libidinis nostrae militabit. 24.
 - - - erit. 46.
 - - - corrigere. 51.
 belli aliquid dicere in defunctum. 78.
 - - - si quid habes, affer. 68.
 - - - civilis ingens opus quisquis attigerit. 118.
 bellis frequentibus attritas opes. 116.
 bellissima occasio est. 25.
 bellissimum nomen. 70.

bellissimum liberum solum. 89.
 bello carens turba. 89.
 Bellona minax emergit. 124.
 bellua dente ad mortem preciosa suas. 119.
 belluae cupientis exire gemitum audimus. 115.
 belluis piscibusque expositus es. 115.
 bellum totum fraude ducebat nova. 89.
 - - - sumunt. 89.
 - - - non flaturum futurum quum appareret. 108.
 - - - sumite. 122.
 bellum & furor, ferroque excita libido. 119.
 - - - pomum. 57.
 bellus homo. 42.
 bene olere. 2.
 bene ritum discussit. 14.
 - - - admonuisti. 25.
 - - - si memini. 30.
 - - - esse dum licet, vivamus. 34.
 - - - mane. 85.
 - - - sit hodie. 92.
 - - - eveniat. 99.
 - - - calculum si ponas. 115.
 - - - feliciterque eveniret. 117.
 - - - se habere. 58.
 - - - fuit nobis. 65.
 - - - emere. 75.
 - - - moriar. 61.
 beneficia deorum utraque manu tractat. 140.
 beneficiis suis Mercurius mihi reddit, quod irata manus praeciderat. 140.
 beneficio Gitonis praeparata nos implevimus coena. 16.
 - - - ejus usus in somnum delapsus sum. 87.
 - - - amicorum laturos impune si quid deliquissent. 125.
 - - - tam grandi obligati. 31.
 - - - alicujus quid habere. 67.
 - - - vivere. 71.
 beneficium cui dederitis, statim scietis. 31.
 - - - ut debeam efficere. 126.
 benignus quam es. 44.
 berbex. 57.
 bestialis comula. 58.
 bestiae mutae laboriosissimae. 56.
 bestiarii. 45.
 beta. 66.
 betae fascis. 56.
 bibat Maconium felici pectore fontem. 5.
 - - - humanum populo plaudente cruorem. 119.
 ad bibendum revocavit. 23.
 biberint literas vulnera ferro praeparata. 106.
 bibere hilarius. 52.
 biberunt omnes unum lacem. 71.
 bibisse satyrion omnes videbantur. 8.
 bibit inter aquas Tantalus. 82.
 - - - Sullanus ensis. 120.
 bibliotheca Graeca & Latina. 48.
 biduo officio defuissim. 139.
 bifurcum. 62.
 bilem hodiernam si ejuras, una cenabimus. 90.

bilychnis lucerna de camera pendebat. 30.
 bimus. 47.
 bipennem terribilem ter manu corripui. 132.
 bipenni alta latera pertentat. 89.
 cum bisaccio asellus. 31.
 blandientibus hamis repugnantem praedam convellebat. 109.
 blandimenta aliqua invenimus. 141.
 blandissima oratione plenus. 126.
 blanditiae ejus omnes me vulnerabant. 112.
 a blanditiis se rejiciebat puer. 140.
 - - - ejus pudicitiam adgressus est. 112.
 blandius rescribere dominae. 129.
 blandum risit. 127.
 boletorum semen. 38.
 bona habere nolo, nisi quibus populus inviderit. 100.
 - - - sua opertis oculis computant. 82.
 - - - fide basium puero dedit. 110.
 - - - fide poenitentiam emendas. 91.
 - - - quibus sua in odium venissent. 105.
 - - - fide exactis osculis. 11.
 - - - sua neque puero, neque puellae, vendere potest. 134.
 bonae mentis soror est paupertas. 84.
 bonam mentem amas. 3.
 - - - mentem ne quidem aut valetudinem petunt. 88.
 - - - bonamque valetudinem optarunt. 61.
 - - - mentem habere jubemus. 115.
 - - - mentem habere coepisti. 131.
 bonarum artium magister. 99.
 bonatus ago. 74.
 boni dies qui essent distinguente bulula notabantur. 30.
 - - - nescio quid hic debet esse. 33.
 - - - praeceptor senatus. 83.
 - - - facere. 45.
 bonis his animum succinge. 5.
 - - - centonibus ne quidem dignam pannucium pro hac parte vindicabant. 14.
 - - - quotidie magis magisque superfluentibus. 125.
 supra bonitatem commendatam sederet. 140.
 bonitati ejus credere se & vota sua. 140.
 bonorum multorum pensationem promiseris. 141.
 - - - consiliorum sicca, sobria. 37.
 bonum animum habere eam jussi. 18.
 - - - suum concoquere. 75.
 - - - vinum heri posui. 34.
 Bosphorus Magnum summis unda venerat erat. 123.
 botuli. 49.
 boves bestiae laboriosissimae. 56.
 brachia mea forsitan fregisset. 134.
 brachiis mollioribus pluma implicatum. 127.
 brachium contusum. 54.
 brevi deus haec ostenta solvit. 122.

B.

Bromius. 41.
bruma rigente frigidior metu. 132.
bubale frustum super Taurum imposuerat. 35.
bubulci nascuntur sub signo Tauri. 39.
bucca, bucea, quot sunt hic. 64.
- - panis. 44.
ad buccam probare mucronem. 70.
buccae durae esse. 43.
buccinatorem habet subornatum. 26.
buccinus signum dedit. 74.
de bulba facere piscem. 70.
bulbis pastus. 130.
bulla distinguente notabantur dies. 30.
bullae fumus. 42.
bullari lares. 60.
bordubasta. 45.
bustis ossa carentia. 122.
bustorum flammis sparsa extulit ora. 120.
bustum recens. 134.
buxea mola. 74.
buxeos annulos curare. 58.

C.

C Pompeius Diogenes. 38.
caballi operas non locavi. 117.
caballus in clivo. 134.
cacabo in tuo fecit nequitiae nidum ciconia. 55.
in cacabum est coniectus. 74.
cacatum currere. 71.
caccitus. 63.
cacumine montis excelsissimi. 88.
cadat alea iudice fortuna. 122.
cadaver recens matrona desiebat. 111.
- - calcasti nocte. 134.
cadavera quae lacerantur. 116.
cadebant nubes ruptae, super arma. 123.
cadere corpus orationis. 2.
caduceatoris more. 108.
caduceum tenebat capillatus Trimalchio. 29.
cadunt scissa in molem robora. 89.
caede expelli. 102.
- - te ipsum. 52.
caedem & sanguinem cogito. 82.
caedere lenta manu. 138.
caedes incendia totaque bella ante oculos volitant. 123.
caena, vide in cena.
Caesar omnes moras exsultat. 122.
- - calcavit juga. 122.
- - fortior omnibus movit Mavortia signa. 123.
- - iratus tumidas dum deprimit arcus. 123.
Caesari cohaerere facere. 76.
Caesaris acta sui ducit Dion. 124.
caeli vertex Idae trahuntur. 89.
Caius Pompeius. 71.
calamistro crines convertere. 102.
calathisco uvas circumfere. 51.
calcare timuerunt viam visam. 118.
calcasti purgamentum nocte in trivio

C.

aut cadaver. 134.
calcato radiabat marmore terra. 135.
calcavit Caesar juga milite laeto. 122.
Calchantis vatis fides atro dubia pendebat metu. 89.
calceamentorum vincula resolvit. 136.
calcem Graeculis impingere. 46.
calciotiosi nascuntur sub signo Tauri. 39.
pro calculis albis aut nigris aureos argenteosque denarios habebat. 33.
calculus si bene ponas ubique naufragium est. 115.
calculus in tabula mobile ducit opus. 80.
caldae potio vestiarius est. 41.
caldam ministrare. 68.
- - potere. 65.
caldicer. 45.
caldum melle. 67.
caldus natura sum. 58.
calefacti sudore. 28.
calent quaedam feminae sordibus. 126.
calentes haesimus. 79.
calere membra in tepido toro quis verat. 132.
caler, tanquam furnus. 72.
calicem in faciem immittere. 74.
calices fictiles inauratos. 73.
caligaria Cassandra. 74.
caligas servo donare. 69.
caligine texit vultus. 122.
per caliginem vidi Gitona. 9.
callens his artibus. 134.
calliditate ingenti pecuniam nobis reddidissent. 15.
callidus captator si exploratorem miserit. 125.
calore flammifero jam tua membra fluent. 126.
calorem mentis nec vino obruat. 5.
calvae. 66.
calvi miserabiles solent esse. 107.
calvities superciliorum. 108.
calumniantium acumen ridere coepimus. 15.
calvos stigmatosque. 109.
calvum senem videmus tunica vestitum rufesca. 27.
calvus tuberosissimae frontis. 15.
de camera pendebat lucerna bulychnis. 30.
ad camaram sublati manibus. 40.
ad camaram diduxit os ebrium. 73.
camella cum lignea clavus detrahentem securus fuerat. 135.
camellam vetustate ruptam temperata pice refecit. 135.
- - vini posuit infra manus meas. 137.
- - grandem iussit misceri. 64.
in campo non minor furor est. 119.
campus in pestilentia. 116.
- - perfuso sanguine exundantes. 104.
- - Hesperiae late prospexit. 122.
cana sparsa favilla extulit ora. 120.
- - vineta pruina non pugnavit humus. 123.

C.

canalis. 56.
Cancris signo mercatores nascuntur. 39.
super Cancrum coronam imposuerat. 35.
candelabro se ab omni periculo vindicabat. 95.
candelabrum supra mensam eversum. 64.
ad candelabrum se metiri. 75.
candelabrum ligneum rapit. 95.
candida humanitate animum ejus restituit. 129.
- - lingua refert quod facit populus. 132.
candide ad aures vestras perveniat. 107.
candidor dies secreto favit amori. 127.
candidum exulera jubar jam plena Phoebe. 89.
candidus Hylas repellebat improbam Naiada. 83.
candor pedum Parium marmor extinxerat. 126.
candore notabili ostenderunt errantibus viam. 79.
CANEM CAVE. 29.
- - ingentis magnitudinis catena trahit. 95.
- - in domo relinquere. 43.
- - pascere. 57.
- - pictum timere. 72.
canere Homericis versibus lyrici rimuerunt. 2.
- - inter auras Sirenum concordiam putares. 127.
canes Laconici. 40.
canescere usque ad senectutem non potuerunt. 2.
cani Nereos acquir. 139.
canibus venator saltus quatit. 104.
caninam linguam comedere. 43.
caninum ingenium. 64.
canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus. 29.
- - in fomnis leporis vestigia latrat. 104.
- - leporem persequitur. 63.
- - catenarius ad januam erat. 72.
- - formae ingentis. 64.
- - ultimo adjecit. 74.
canoque locum ad sidera vertice tollit. 122.
canora vox. 68.
- - voce librum legere. 59.
canore truci memorata bella. 5.
canos pluma dissimulare. 126.
- - vertice tremulo deduxit. 137.
cantabant obiter. 31.
cantabundus. 62.
cantante choro gustatoria rapiuntur. 34.
- - hydraule putares cecidarium pugnare. 36.
cantare voce tremula. 70.
cantaret tota familia. 31.
cantavit toto itinere. 28.
cantibus exsonat navigium. 109.
cantica Menecratis. 73.
canticum acido me excepit. 31.

can-

canticum de Laſerptiario mimo ex-
torquet. 35.
cantu verno perſona virgulta. 120.
- - ſua rura colebant. 131.
canture. 64.
canus fenex intravit pinacothecam.
83.
capacior ſcyphus. 65.
capere Carthaginem ut poſſit familia.
117.
- - - oſculum ſi ſaltem permittere-
tur. 138.
capere experimentum oculorum.
91.
capere caſtra obduſti ſpecus. 89.
caperentur non ſic homines ſpe niſi
aliquid morderent. 140.
capidem habere. 52.
capiebat Mercurius levatum mento in
tribunal exceſſum. 29.
capillamento non minus decore me
exornavit. 110.
capillati Aethiopes intraverunt. 34.
- - - pueri. 70.
capillos inter pueros ludentem pila
ſenem videmus. 27.
capillatus Trimalchio caduceum tene-
bat. 29.
- - - puer. 57.
- - - eſſem. 63.
capilli cecidere. 109.
- - - decus ſomae. 109.
capillorum elegation coepit dice-
re. 109.
- - - radices retro flexerat frons mi-
nima. 126.
capillos ab aure ſcendentes denta-
ta manu duxit. 18.
- - - in nave praecidit. 105.
- - - nocentes horridos longosque ha-
bebat. 105.
- - - depoſuerunt. 104. 107.
- - - liberos non habere. 33.
capitris culti. 47.
caput dum Trojam, ibat juvenus ca-
pta. 89.
capita patrum ſuorum praecidant. 1.
- - - praeligemus veſtibus. 102.
- - - utriusque radat. 103.
- - - cum ſuperciliis denudanda ton-
ſori praebimus. 103.
- - - cur nudavere crinibus. 107.
- - - exonerare moleſto & ſuperva-
cua pondere. 107.
capite aperto cum ruſtico ſteterat.
14.
in capite pueri digitos terſit. 27.
- - - obruto tunicula fomnum men-
titi coepi. 100.
pro capite denarios ſolvere. 57.
capite aperto ambulare. 57.
- - - diutius moto conſedit. 134.
capiti, quum ſaepius dolerit, maledice-
re ſolemus. 132.
- - - aptent gemmas. 88.
capitibus conjunctis marcebant. 22.
- - - opertis an nudis? 101.
- - - luſtrari navigium. 105.
capitis ſpoliati dedecus. 108.
- - - perſiſſe partem jam ſento. 109.
- - - cum periculo hanc fortunam

perſequi deſtinat. 138.
Capitola noſtra potentes Gallos ex-
cludo. 122.
Capitolii limen antequam tangant.
88.
Capitolio promittere ſolet mille pon-
do anni ſenatus ipſe. 88.
capo, coco. 59.
Cappadoces malitia & aſtutia celebres.
69.
Cappadox homo. 63.
ſub Capricorno naſcuntur aerumnoſi.
39.
ſuper Capricornum locuſtam marinam
impoſuerat. 35.
capſella aureola. 67.
capta ibat juvenus dum Trojam ca-
pit. 89.
- - - Numantia à Scipione. 141.
captabant nec quicquam aliud in hac
epulatione. 141.
captant cenas divitum ficti adulato-
res. 3.
- - - aut captantur. 116.
captantur aut captant. 116.
captas ſuperbiam. 126.
- - - fraudibus opes per mille annos
diſponit. 115.
captat impotentem cenas. 5.
captator callidus exploratorem miſe-
rit. 125.
captatores exhausti liberalitatem im-
minuerunt. 141.
captiva pubes intus fremit. 89.
captivitate praetenta tuſſiera. 113.
captivorum ſtonibus impieſſa ſtigma-
ta. 105.
Capua. 62.
capulum quem devoveram. 82.
caput operui. 7.
- - - ad ejus cum minimis ſympho-
niacis tibiis acceſſit. 28.
- - - ſuperbum pallio retexit. 17.
- - - operuerat pallio. 20.
- - - ancillae ſiegit excuſſum altius
poculum. 22.
- - - durum. 39.
- - - involverat flammeolo. 26.
- - - adraſum coccineo pallio excluſe-
rat. 32.
- - - operuit. 90.
- - - movit. 92.
- - - miſerantis ſtriſto acutoque arti-
culo percuſſi. 96.
- - - pueri corimbio dominae adon-
nat. 110.
- - - iratum commovens. 113.
- - - exeruit ad oſculum. 114.
- - - obſcuratum dextra ſuper pulvi-
um inclinavi. 134.
- - - victum abſcondit galea. 124.
- - - ſanguineum late tollit furor.
124.
- - - Stygium extulit ad ſuperos Diſ-
cordia. 124.
- - - ſupplicio aperire non potui. 132.
- - - fregiſſet. 134.
cara margarita. 55.
carbonibus vivis implevit veterem
menſam. 135.
carbunculos probitas eſt. 55.

carcerem facere de nave ne viderer.
105.
Carchedonios ignes lapideos optas.
55.
cardine moto coeli regia viſa metas
ſuas tranſcurrere. 136.
carduelis occidere. 40.
carens bello turba. 89.
carentia buſtis oſſa. 122.
caricae dulces. 64.
carinis gravidis freta preſſa jam pera-
gebantur. 119.
caſiſſimae familiaritatis ſacra ne pol-
lueremus. 80.
caſiſſimam ſuam cuique rem eſſe vi-
demus. 15.
caſiſſime pater. 98.
caſiſſimorum mihi duorum hominum
duo funera ſpectem. 112.
caſiſſimum ſibi paulo ante commili-
tonem deſtituit abjectum. 80.
- - - quem poſt fatalem rixam ha-
buit. 97.
carmen ne quidem ſani coloris eni-
tuit. 2.
- - - recitabat. 92.
- - - recitare conatus ſum. 93.
- - - in fine laborat. 115.
- - - multos decepit. 118.
ad carmen qua via iretur. 118.
carmina ejuſmodi effudit. 23.
- - - ad ſua rediit. 109.
- - - componat. 137.
carmine ipſe eſſingam, quod ſentio.
4.
- - - peractio. 131.
carminibus implebo laudes tuas. 94.
- - - loquaris. 94.
- - - deducta meis lunae deſcendit
imago. 134.
- - - magicis focios mutavit Ulyſis
Circe. 134.
carminis ad tranquillitatem refuge-
runt. 118.
de carnario rapta furca. 95.
de carnario pannum furca detulit.
135.
canarium in medio. 45.
in canarium ſinciput furca reponit.
136.
in carne molli vermes naſcuntur. 57.
carnem ſuam faciant pejorem. 141.
carnes humanas Saguntini edere. 141.
carnis paululum delibat. 136.
caro non per ſe placet. 141.
carpe inquit Trimalchio. 36.
- - - carpe, lentiffima voce inge-
rebat Trimalchio. 36.
- - - quoties dicit, eodem verbo vo-
cat & imperat. 36.
carpinus iter. 116.
carpit obſonium. 36.
- - - poma pendencia. 82.
carpus vocatur, qui obſonium car-
pit. 36.
- - - ille non acceſſit. 40.
Carrio. 70.
cartae alligatae mutant figuram. 102.
Carthaginem capere ut poſſit familia.
117.
caſa humilis conſervabat opes. 135.
B 2 caſa

cafa erat, nunc templum. 77.
ad cafae ostium vix processerat.
 136.
extra casam ire coepi. 138.
 casam piscatoriam subimus. 115.
 caseus mollis. 66.
 Cassandra occidit filios suos. 52.
 . . . caligaria. 74.
 casside cruenta velat ora. 124.
 cassis harundinibus ignem collectum
 collocavit. 136.
 castae nec deformis aut infacundus
 juvenis videbatur. 112.
 castigare risum potiunculis. 47.
 castigant oculos tragici tanquam au-
 dientes. 132.
 castigato Lica. 109.
 castra petit. 83.
 . . . caperent. 89.
 casu in has plagas incidisse juvenes
 putatis. 107.
 . . . incidisse in plagas noxios appa-
 ret. 107.
 casulae nostrae. 46.
 casulam illam eandem. 111.
 casulas vendere. 44.
 casus utriusque partis votum adjuvit.
 15.
 . . . si nos adjuverit. 102.
 . . . similis quum in eandem fortu-
 nam nos retulisset. 87.
 cataphagae nascuntur sub Leonis si-
 gno. 39.
 catastrophae. 54.
 catellam deponere in terram. 64.
 . . . pingere. 71.
 . . . cingulo alligatam. 71.
 . . . nigiam. 64.
 catena victus ingens canis pictus e-
 rat. 29.
 . . . trahit canem ingentis magnitu-
 dinis. 95.
 . . . victus. 64.
 catenarius canis ad januam erat. 72.
 catenatio mobilis aliquot figuras ex-
 primeret. 34.
cum catenis in litore stantes piratas
 vident. 1.
 catervas toto orbe fluitantes. 124.
 catilla facere. 50.
 catillus concagatus. 66.
 Cato victus pellitur à populo. 119.
 catomidare me jubet. 132.
 Catone sit prior. 137.
 Carones quid me constricta fronte
 spectatis. 132.
 Caroni rapuisse fasces pudet. 119.
 Caucaesa qualis decurrens arduus ar-
 ce Amphitryoniades. 123.
 caudae dant sonitum. 89.
 caudice de lento vimine lances.
 135.
 CAVE, CAVE CANEM. 29.
 . . . paralyfin. 129.
 . . . circumspicias. 58.
 cavea aurea super limen pendebat.
 28.
 caveo deposito meo. 133.
 cavere malo. 82.
 . . . paralyfin jubes. 130.
 caucnearum trium aedulis. 44.

caupones nascuntur sub Aquario. 39.
 cauponi raptam harundinem super le-
 ctum mittit. 98.
 causa nostra nullo genere par erat.
 14.
 . . . ultionis ne me putetis huc ve-
 nisse. 17.
 . . . sub eadem nos omnes obruet.
 93.
 . . . ego sum omnium scelerum.
 98.
 . . . voluptatis huc atque illuc ve-
 ctatur Triphaena. 101.
in causa eques sedet. 14.
 causa officii visere languentem desi-
 derabit. 101.
 . . . mea relicta tantum pro alio
 clamo. 108.
 . . . mea peracta est. 122.
 . . . omnium malorum fuerat. 132.
 . . . tua sollicita sum. 137.
non sine causa Circe Polyaeon amat.
 127.
 caussae nos mille quotidie collident.
 10.
 caussam praesentis desidia excutere.
 88.
 . . . iracundiae non quaesit. 94.
 . . . noli confundere. 107.
 . . . vide ne deteriore confidencia
 facias. 107.
 . . . tot miseriarum minatus se ab-
 scisurum. 108.
 . . . dicite ferro. 122.
 . . . meam cogitabam saepius. 125.
 . . . tristitiae sciscitata. 137.
 . . . lacrimarum ne quotidie cerne-
 ret sepulcrum. 117.
 causas agere aliquando solebat. 15.
 . . . odiorum exponit. 101.
 . . . orare. 104.
 . . . per dubias scinduntur terri-
 ta pectora. 123.
 . . . concrepet & peragat. 137.
 . . . ago. 48.
 caussidicus. 46.
 cauti ite nunc. 115.
 ceciderunt memoriae meae. 56.
 cecidisse tua voluntate magnum mi-
 sero erit solatium. 91.
 . . . illinc coelum putes. 122.
 cecidit sua sponte delapsa fera. 16.
 . . . mensa cum argento. 22.
 . . . fortuna. 80.
 cecidit nos extortis clunibus. 21.
 cede infaniae. 94.
 cedit fortuna. 80.
 cedunt vota mihi. 121.
 celebrantur in hac urbe non literarum
 studia. 116.
 celeri distincta meatu fortuna sonet.
 5.
 celerior ventus distulit curationis pro-
 positum. 107.
 celeritatem mirari. 49.
 celerius in malam fortunam incidere.
 140.
 . . . confice, si quid tristius paras.
 20.
 cella utor & nocte. 95.
in cella ostiarii illius argentum plus

jacet. 37.
pro cella meretrix affem exegerat. 8.
non longe ab cella ostiarii. 29.
 cellae ostium obduxit. 94.
 . . . mercedem ne daretis fugere no-
 ste in publicum voluistis. 95.
 . . . ostium effractum neminem po-
 terat excludere. 98.
 cellam perbonam. 77.
 . . . in proximam ducti fumus. 21.
 . . . in nostram venerat. 25.
 . . . in sacerdotis me perduxit. 134.
 . . . in meam tanquam ante recens
 bustum venistis. 134.
 cellas omnes cum viatore pererravit.
 97.
 cellatio. 77.
 cellulae limen necdum liberaveram.
 136.
 cellulam risu plausuque implevit.
 11.
in cellulam redii. 11.
 cella qua Tenedos mare dorso repel-
 lit. 89.
 . . . juga Palati summi petit. 123.
 cena Cynica traducunt tempora. 13.
 . . . beneficio Gitonis praeparata nos
 implevimus. 16.
 cenabant multo honestiores. 34.
 cenae hoc est jus. 35.
 . . . liberae expectatio. 26.
 . . . principium videtis. 27.
 . . . mandata curaverat. 92.
 . . . ordinem explicui. 92.
 cenaculum locat. 38.
 cenam summam vindicare. 41.
ad cenam promittere. 10.
 cenare bis. 57.
inter cenandum philologiam nosse.
 39.
 cenare usque in lucem. 73.
 cenares ut, foris poetam laudasti. 10.
 cenas divitum captant adulatores. 3.
 . . . impotentium non capiet. 5.
 . . . vendant conchylia. 119.
 CENAT FORAS G. NOSTER. 30.
 . . . quomodo rex. 38.
 cenationes. 77.
 cenatoria. 56.
 cenatoria repetimus. 21.
 cenemus, suadeo. 35.
 cenfebatur succurrendum periclitanti
 96.
 censum meum iactasset. 87.
 . . . turbant greges fervorum. 119.
 . . . in damna furentem aspice.
 120.
 cennes sestetium comesse te finge.
 141.
 centonarius. 45.
 centonem anus urbana rejectit. 7.
 . . . exhibendum postularemus. 15.
 centonibus ne quidem bonis dignam
 pannucium vindicabant pro hac par-
 te. 14.
 CENTUM ANNORUM FALERNUM
 OPIMIANUM. 34.
 . . . plagas accipiet. 28.
 . . . denarios praesentes numerave-
 ris. 109.
 centuriae cuius es. 82.

centurionem & legionem constantissime clementis. 82.
centus cum malo. 56.
cenulae officium aedicularum custodi-
mando. 90.
- - cum parte diversitor intervenit.
96.
cenulam suam in monumentum ad-
tulit. 111.
cepa citrata. 58.
ceratino luccinctus cingulo. 28.
cerastina tunica. 67.
cerdo. 65.
cerebellum. 75.
cerebrum alicujus experiri. 76.
Ceretis vacuae nemus impositum cra-
te saligna. 135.
cerneret quotidie sepulcrum causam
lacrimatum. 117.
cerninus oppidum sublimi arce im-
positum. 116.
cerno equidem gemina jura stratos
morte Philippos. 121.
- - - ita Nile gementis costis. 121.
cernunt inclusum pavido corde tribu-
nal. 104.
certa est nulla domus. 119.
certamen erat summum inter homi-
nes. 88.
certamine cum summo opes suas in
Eumolpum congestant. 124.
certantia cum naturae veritate Proto-
genis rudimenta. 83.
certant omnes muneribus gratiam
Eumolpi sollicitant. 124.
certaverat ostro quaesitus tellure ni-
tor. 119.
certior exui vincendo. 122.
certissimae morti adplicitus. 114.
certos fluctus nec ventus impulerat. 114.
certus. 44.
cervical. 56. 78.
cervicalia inter minutissima posita. 32.
cervice semel iterumque percussa. 94.
cervicem invasit. 20.
- - - junxit amplexui. 86.
- - - quater solet quadrupes. 89.
- - - praebeo. 97.
- - - praeciderat. 108.
- - - vinxit meam. 131.
cervices veste oneratas. 32.
- - - nodo condebam. 94.
- - - fractas videre. 54.
- - - post terga flectere. 73.
cervicibus manus injeci. 91.
- - - cochlearum sine jure pastus.
130.
- - - marmoreis aureum torum pre-
mebat. 131.
in cervicibus amphoratum affixa ca-
rant pittacia. 34.
cervix, manus, pedum candor, mar-
mor exstinxerant. 126.
- - - cucumae frangitur. 136.
cervpes cum herbis excitus favum su-
stinebat. 35.
- - - signum terrae. 39.
cespite laetus ager herbas alit. 120.
cessamus munum componere. 117.
cesset non femina, non puer. 124.
cessit mihi feliciter hoc iusti genus.
102.

Chaos gaudet ferali cup effu. 120.
Chiam vitam gerere. 63.
chiragici manibus maledicunt. 132.
in chitamaxio deliciis ejus uteban-
tur. 28.
choraulas imitari quassus arundinibus.
69.
choraulem Latine cantare. 53.
a choro cantante gustatoria rapiun-
tur. 34.
chorus Ditis emergit. 124.
Chrysanthus. 42.
Chryside dimissa cum ejusmodi pol-
licitatione. 130.
Chrysidem ducem itineris expectare
coepi. 131.
Chrysis intellexit me convitium per-
legisse. 129.
- - - intravit cubiculum meum. 129.
- - - mea vides, inquit, vides.
131.
- - - vapulat. 132.
Chrysippus ter helleboro animum de-
terit. 88.
cibaria corvorum. 58.
cibus largioribus excitato vires. 82.
- - - naufragio corruptis utcumque
curati. 115.
- - - validioribus pastus. 130.
- - - publicis & purioribus alendus.
141.
cibo eodem pasta. 2.
- - - ab hoc me abstinerebo. 90.
- - - me replebam. 96.
- - - & potione refecta. 111.
- - - se replevit. 111.
- - - inestantur muta animalia. 140.
cibos ad vires tristiores accessimus.
35.
- - - omnes palam damnet. 117.
cibum proprium convenientemque
materiae fructus impoluerat. 35.
- - - recipere. 102.
- - - dare mulierculae tentavit. 111.
- - - fumere. 111.
- - - capiebam. 113.
cibus avidum strangulavit. 115.
Cicero. 46.
cicatrices. 99.
cicatricem originis indicem post vice-
simum annum Ulyxis nutricem in-
venisse. 105.
- - - recentem ne inter initia coeun-
tis gratiae rescinderet. 113.
cicatricibus frontes scindere. 102.
cicatricem non est in hoc pectore quum
vulnus ingens fuerit. 91.
cicer arietinum. 35. 66.
- - - lupinosque uno dupondio mer-
cati destinaveramus. 14.
Cicerejus. 58.
Cicero ut ait. 3.
Ciceronem. 58.
Ciceronis indomiti verba minentur.
5.
ciconia grata peregrina hospita. 55.
Cidonea mala, spinis confixa. 69.
cie Romanos. 120.
ciet mortem trinis sideribus acta ru-
ba. 122.
cimices ore tangebatur. 98.
cinaedum Embaicoetam vocari non

intellexeras. 24.
cinaedus supervenit. 27.
- - - homo omnium insulissimus.
23.
- - - ab hac voce equum mutavit.
24.
cinctos altius statores viderint. 126.
ciner excitato perfudit totam faciem.
136.
cinerem id aut manes credis curare
sepultos. 111.
cineres divisit. 120.
- - - mei. 71.
cingillum galbinum. 67.
cingor gladio latus. 82.
cingulo succinctus. 21.
- - - cerasino succinctus. 28.
cinnamum rosa veretur. 93.
CINNAMUS DISPENSATOR Tri-
malchioni sevir Augustali. 30.
circa pedes discumbentium sparsi ja-
cebant. 22.
CIRCAE POLYAENOS SALUTEM.
130.
Circe nec sine causa Polyaenon amat.
127.
- - - Phoebeja carminibus magicis
socios mutavit Ulyxis. 134.
Circen me vocari non dixit tibi an-
cilla? 127.
Circes de toro sine voluptate surre-
xit. 134.
Circenses ludi. 70.
circha gallicinia. 62.
circuire omnes angulos coepi. 92.
circuitor. 53.
circuitu agendum negavi. 13.
circulatoris. 68.
circuli in diversa parte duo spadones
stabant. 27.
circulis ludendum accedere coepimus.
27.
in circulis sicut mos est. 47.
circulo eboreo lamina splendente con-
nexum. 32.
circulos ardentes transire. 53.
circulatum pondus. 67.
circulus dolii. 60.
circumactum corpus humanum levi
vortice ad litus deferri video.
115.
circumamictus turbulento quasi quo-
dam somnio. 100.
circumcide nos, ut Judaei videamur.
102.
circumdatam vitello ficedulam inve-
ni. 33.
circumdedit veste sua errantem. 92.
- - - urticae semine fascinum. 138.
circumducebatur per totam civitatem.
141.
circumegit repetitum procella. 114.
circumferebat clibano argenteo pa-
nem. 35.
circumferre collo onera. 46.
circumfluat Romana manus. 5.
circumiturum Licam aegrorum cubi-
lia. 101.
circumire pedes alicujus. 54.
circumingere. 57. 62.
circumscriptus miles. 112.
circumscripta mora fuga mobilis ae-

vi ut properantes differat annos.
 119.
 circumstant trepidantem anseres rabio-
 biofro fridore. 136.
 circumspicere coepi. 54.
 circumspiciens ille. 86.
 circumsonas trepidanti vertice pinus. 131.
 circumtumulata cupressu ferali saxa.
 120.
 circumvenienti zonâ utrumque praecinxit. 114.
 circumvenit illum frequentia ingens.
 92.
 - - - hostile ac male nobile lignum turba sepulta mero. 119.
 cisterna frigidaria. 73.
 citem ad testimonium potestas. 2.
 citius mortem venire credas. 109.
 - - - dicto. 131.
 cito fit, quod dii volunt. 76.
 citra summam voluptatem. 57.
 citrea mensa Aëxis eruta terris ponitur. 119.
 cives ut Gallia putet suos. 102.
 civiles acies jam tum spirare putares.
 122.
 civili plane jure dimicandum. 13.
 civilis sustulit arma. 122.
 civilis belli ingens opus quisquis attigerit. 118.
 civis Romanus esse malui. 57.
 de civitate sua miserrimum senem exiisse. 117.
 - - - in hac fieri solent. 129.
 civitatem per totam errarem. 8.
 - - - per totam circumducebatur.
 141.
 civitatis mala ut in ipsum reciderent.
 141.
 clades ecce alias & laesae vulnera patiens. 119.
 . . . hominum auspiciis Deum patuerit. 122.
 . . . omnibus una impendet. 122.
 clamando ingenuos honestosque invdiam nobis facis. 107.
 clamant declamatores. 19.
 . . . prehendere furem. 138.
 clamantem extraximus. 115.
 clamantis frontem solvit. 95.
 clamare noli. 137.
 . . . Jovem Olympium. 58.
 clamavi clara liberaque voce. 108.
 clamavit longe majore nisu. 9.
 . . . magna vociferatione latrones tenere. 14.
 clamitare clara voce coepi. 92.
 clamo tantum pro alio. 108.
 . . . illi quotidie. 46.
 clamor ancillarum ne quidem aciem destituit. 108.
 . . . adjectus & diminutus. 68.
 clamore replet vulgus. 89.
 . . . ingenti exsonare. 73.
 ad clamorem confluerant conciones.
 14.
 . . . tollit. 94.
 . . . magnum sustulit. 136.
 clamoris non minore indignatione Girona flagitabat. 92.
 clangore pari persequabatur singulos

streptus. 117.
 clara voce fecerat potestatem. 34.
 . . . etiam luce timeret errorem. 79.
 . . . voce clamitare coepi. 92.
 . . . liberaque voce clamavi. 108.
 . . . voce exhortabatur Coraca. 140.
 clariores oculi stellis extra lunam fulgentibus. 126.
 clarius fulgens lumen. 111.
 . . . nescio quid toto coelo relucere. 127.
 classe in hac non Troius hostis vehit
 decepti pignus Atridae. 108.
 . . . opus est. 121.
 classes premunt mare. 89.
 . . . premit advena tigris. 119.
 . . . fluitare mari. 123.
 classis alia subiit. 74.
 claudit hiems hunc locum nive dura.
 122.
 clavem exemit. 94.
 claustris fortissime discussis. 11.
 claustrorum firmitatem laxavit. 89.
 clausum possidet arca Jovem. 137.
 clavum fumoso parietis reddidit. 135.
 clavus tabularis. 75.
 . . . numerabat agrestes. 135.
 clibano argenteo circumferebat pannenem. 35.
 cliens cenas impotentium non captet.
 5.
 cliens natali meo donaverat vestimenta. 30.
 clientes filii sui quotidie ne cerneret.
 117.
 clinavit talis humus venerem in molles herbas. 127.
 in clivo caballus. 134.
 . . . medio laborare. 47.
 clivus Capitolinus. 44.
 per clostellum automata sororis miratur. 140.
 clostra Danaï relaxant. 89.
 . . . tua gementia Nile cerno. 121.
 clostrum ingens aperitur. 89.
 clune agili. 23.
 clunibus extortis nos cecidit. 21.
 . . . basisque distrivit comitem. 24.
 cluso ostio. 63.
 clusus palato tuo pavo pascitur. 21.
 coactas arte Herculeae Stympthalidas ad
 coelum fugisse reor. 136.
 coaequale natalium suorum sinciput.
 136.
 coartavit vulnus madentibus oleo araneis. 98.
 coccinea gausapa involutus. 28.
 coccineum tomentum. 38.
 coccineo pallio adrasum excluferat caput. 32.
 cochlearia non minus sex libras pendentia accipimus. 33.
 cochlearum sine jure cervicibus paratus. 103.
 cochleas singulas. 66.
 cochleas adferre in craticula argentea.
 70.
 coco, coco. 59.
 coctores insulariique. 95.
 coctos porcos ambulare. 45.
 cocus ingeniosus. 70.
 . . . super me positus. 70.

. . . doctissimus. 74.
 Cocytia perfusus aqua locus. 120.
 Cocyti penetrantia cui parent. 121.
 . . . tenebras & tartara liquit. 124.
 coda vituli. 44.
 codicillis talia verba imposui. 129.
 codicillos mihi dominae suae reddidit. 129.
 . . . poscere. 55.
 codex non mulier. 74.
 coeleste ac divinum pectus amplecti.
 138.
 coeli motus deprehenderet. 88.
 - - - sidera victa. 123.
 - - - timor fugae confensit. 124.
 - - - regia in partes diducta ruit.
 124.
 - - - regia confusa. 136.
 - - - onus tulit Tirynthius. 139.
 coelicolas inter fabula muta taces.
 126.
 coelo sublimis aquila Deum ferebat.
 83.
 - - - toto mihi clarius nescio quid
 relucere. 127.
 - - - quod imputem, habeo.
 127.
 de coelo ales Delphicus omina laeta
 dedit. 122.
 in coelo positum ad inferos traheres.
 132.
 coelum nemo putat. 82.
 - - - inferni manes sperare jubentur.
 120.
 - - - armorum strepitu furit. 122.
 - - - contractum grandine. 123.
 - - - nec Mathematicorum curare soleo. 126.
 ad coelum non pertinet. 44.
 in coelum abiit. 37.
 coelum illine cecidisse putes. 122.
 ad coelum fugisse. 136.
 coelus in quo xxi. Dii habitant. 39.
 - - - totus fit forulus. 39.
 coëmebat, quicquid boni per facultates poterat. 112.
 coëmere venalitia jumenta. 76.
 coenas, vide coenas.
 coeno hoc meriam Romam, quae poterant artes sana ratione movere.
 119.
 coeperam ephebum in gymnasium deducere. 85.
 coeperat in gratiam mecum redire.
 109.
 coeperis à te exire. 90.
 coëuntis gratiae initia. 113.
 cogita balneum. 93.
 cogitabam saepius tam consuetudinem meam quam causam. 125.
 cogitationibus tacitis Deus nescio quid agit. 127.
 . . . magnis pectora implere. 115.
 cogitatione distorta. 55.
 cogitationum magnarum haec sunt vota. 115.
 quid cogites scio, quam spantiantem vidi. 126.
 cogito caedem & sanguinem. 82.
 cogitur aut cibum sumere aut vivere. 111.
 cogitur

cogitur flectere Phoebus equos. 134.
ad cognitionem admittere. 132.
cognoscere me domum quum negarem. 7.
... & meum osculum, quum libuerit, tu tamen digne. 127.
cognovimus esse Clotona. 116.
cogit vulnere. 122.
coherere. 67.
cohaerere Caesari facere. 76.
cohaerentes ne malignior fluctus distraheret. 114.
coisse mihi jam in pullum videbatur. 33.
coitum si huic abstulero plenum & optabilem. 86.
... - - - venire constitutum puero non impetabis. 109.
colaphis objurgare puerum iussit. 34.
de colapio facere gallinam. 70.
colaris. 56.
Colchis Phasiacis petita ales. 93.
colebant cantu sua rura. 131.
coli nascuntur sub signo Gemini. 39.
coleos habere. 44.
coliculi repente thyrsos languidior. 132.
collabitur ante pedes nostros. 94.
collatus manibus inimicis regis Lycam adolebat. 116.
collecta rabies libidine perditorum. 108.
collectione spiritus plenus. 98.
collecto spiritu. 29.
... - - - cultu meo extra casam ire coepi. 136.
collectum cassis harundinibus ignem collocavit. 136.
collegae mei riserunt. 29.
collegerant passim per pavimentum effusam fabam. 136.
collegi fascinulas. 81.
... - - - diu vocem. 100.
collegit altius tunicam. 126.
collibertus. 38.
collident nos mille quotidie causae. 10.
colligere frustra. 59.
colligo hominum mores ex vultibus. 136.
collusa iam pluribus oculis labra crepitabant. 132.
collo lassio papavera. 132.
collocare pecuniam. 53.
collocavit ignem collectum cassis harundinibus. 136.
colloqui Graecis verbis. 59.
a colloquio praeceptoris te subduxisti. 9.
collum trajicere lancea. 62.
colono Lacedaemonio tellus habitata. 5.
coloniae misereri. 44.
colonia. 57. 76.
color solus tanquam figuram posuit pervertere. 102.
... - - - arte compositus. 102.
colore permutato imponemus inimicis. 102.
... - - - vestibus intexto niteant sententiae. 118.

colores mutemus a capillis usque ad ungues. 102.
coloris iam ne quidem carmen enituit. 2.
... - - - varii filis intortum licium protulit. 131.
... - - - sui esse. 63.
colubra rettem non parit. 45.
columbam tenens statua. 71.
columbarum illi par donabo. 85.
... - - - electum par attuli expectanti. 85.
columbas quanto facilius sit emere quam astutem. 86.
columnas omnes notaverat. 79.
comae pectine flexae. 126.
... - - - vernantes. 109.
comarum praecidio adumbratae literarum notae. 105.
comatoria acu mihi malas pungebat. 21.
comburare vivum. 78.
comedere caninam linguam. 43.
comederint corpus meum astante populo. 141.
comederunt striges nervos tuos. 134.
comes seu frater iste tuus. 9.
... - - - mercenarius interpellanti aderat. 108.
... - - - rapinae vestis dummodo placeret. 117.
... - - - Paci it summissa Fides. 124.
... - - - additur illi Pallas. 124.
... - - - Nympharum Bacchique. 133.
comessare. 65.
comessare te finge non humana viscera, sed centies festinum. 141.
comissantis hilaritatem adjuvit cymbalistris. 23.
comissator cum ingenti frequentia. 65.
comitata ipsa una virgine intravit. 17.
... - - - innumerabilibus fideibus luna. 100.
... - - - stellis novis fax incendia ducit. 122.
comitatum ad meum quod attinet. 102.
comitatus faciebat nequid tristius expectarem. 19.
comite cum muliercula propius accessit. 12.
comitem ad meum transitu facto. 24.
... - - - aniculum trahens. 131.
comites in navigium vera fide induxistis. 41.
... - - - ite mei, ite furentes. 122.
commendare liberos suos ejus prudentiae. 140.
supra commendatam bonitatem federe. 140.
commendationis vultus enituit. 110.
commendando illam omnibus amicis. 71.
commigravit loquacitas ex Asia Athenas. 2.
commisit. 80.
commilitonem sibi paulo ante carissimum in loco peregrino destituit abjectum. 80.

comminuere vasa crystallina. 64.
committi iudici litem. 80.
commissuris in sertans secures claustrum firmitatem laxavit. 97.
committimus reliqua fortunae. 102.
commoda manum. 101.
... - - - detrita luxu vulneribus reparantur. 119.
commodabam injuriam Eumolpo ad-vocationemque. 96.
commodabat lacrimas lugenti. 111.
commodare locum perituro. 112.
non commodas amplexus, vendis. 126.
si commodas, effice ut debeam beneficium. 126.
commodis inimici nostri tristis, injuriis hilaris. 93.
... - - - lucis, quamdiu licuerit, frui. 111.
... - - - omnibus prohibetur. 116.
commodius nihil est, quam semper cum sapientia loqui. 140.
commonstrare eum si quis voluerit. 97.
commovebat valgiter labra. 26.
commoveat orbis manu. 89.
commoveor aetate magis vestra quam injuria mea. 17.
commovere caput. 113.
commoveret dominum lumbis suis. 140.
commovit latera non indecenti risu. 20.
commundare. 47.
commune est, quod natura optimum fecit. 100.
communem amicitiam & fidem sceleris violasti. 79.
... - - - apud amicum consumpserunt pecuniam meam. 105.
communes fascinulas partiamur. 10.
communi sermone vocabat. 113.
communis ex praescripto consilii. 124.
... - - - fortuna coepit redire ad poenitentiam suam. 141.
comoedi servi. 53.
in comparatione si hanc vidisset Paris. 138.
compedes. 67.
compendiariam tam magnae artis invenit Aegyptiorum audacia. 2.
compendii majoris pretium leviozem ut faceret jacturam. 14.
comperitis ex novacula. 103.
compilatus capo. 62.
complexibus artissimis alligo puerum. 11.
complexus habuerunt sine aemulo omnes fabulae. 83.
complorat fatum anteris. 137.
complorata ab omnibus singularis exempli foemina. 111.
complotis manibus inquit. 137.
... - - - manibus in risum effusa est. 18.
complotit manus risu meo prodita. 20.
... - - - illa tenerius manus. 24.
... - - - Trimalchio manus. 34.
componat carmina. 137.

componere argentum. 67.
 - - - tunicam super genua. 67.
 - - - mimum quid cessamus. 117.
 componere animos sapientiae praeceptis. 4.
 componere nos iratis etiam fluctibus imprudens arena. 114.
 componit statum praeliantis. 95.
 compono in altum. 99.
 compositi in hoc gramine pariter mille osculis lufimus. 127.
 compositis in haec verba foederibus. 109.
 composito silentio. 103.
 compositus ad fata Sinon. 89.
 - - - levissima ambulatione. 130.
 - - - arte color inquinat corpus, non mutat. 102.
 - - - tute incessus. 126.
 composueram paria. 19.
 compotui ad praeliandum gradum. 80.
 comprehendendae versibus non sunt res gestae. 118.
 comprehenderat aere pene hominum animas ferarumque. 88.
 comprehendere formam ejus quae possit, nulla vox est. 126.
 comprehendi Eumolpi genua. 101.
 comprehendit viridis utricae fascem. 138.
 comprobamus factum. 55.
 computant omnes bona sua opertis oculis. 44. 82.
 computa, & tibi plus do quam accipis. 45.
 comula beffalis. 58.
 conabor opus versibus pandere. 89.
 conaremur in triclinium intrare. 30.
 conari si quid vellent. 19.
 conatus circa solum sedentibus carmen recitare. 92.
 - - - dextrae conjungere dextram. 121.
 concagatus catillus. 66.
 concedit fortuna. 114.
 concepit pleniorē ipem. 97.
 - - - toto pectore flammās. 127.
 concepta ne jam sint ova timeo. 33.
 - - - tabes tacitis medullis. 119.
 conceptissimis jurat verbis. 113.
 conceptis verbis juravit. 133.
 concessio peregrini amoris. 91.
 conchylia eruta in Lucrinis littoribus vendunt cenas. 119.
 conchyliata lana. 54.
 conchyliatum tomentum. 38.
 concidenda jam paulo ante lues jacebat. 123.
 concidere vitulum. 59.
 conciderint corpus meum in partes. 141.
 conciderunt pariter secundum lectum. 22.
 conciliabat gratia vocem loquentis. 127.
 conciliant hilaritate concilium epulae ad certamen prolatae. 109.
 conciliante subinde gratiam ancilla. 112.
 conciliatur caro arte quadam stomacho averfo. 141.

concilio tibi sororem. 127.
 - - - frequentioris turbae nec oculos suos crediderit. 140.
 concilium epulae ad certamen prolatae hilaritate conciliant. 109.
 concinere. 52.
 concinnabat spoliatum crinibus vultum. 113.
 conciones nostram videbant invidiam. 14.
 ex concionibus nescio quis. 15.
 concionum non minus acumen, quam calumniantium, ridere coepimus. 15.
 concipere neque edere partum mens potest nisi flumine litterarum inundata. 118.
 concisa vulnera mande. 121.
 concitabat totam viciniam. 78.
 concitant libidinem. 126.
 concitatus iracundia. 106.
 declamabo. 102.
 - - - feliciter. 50.
 declamans veluti hospites. 114.
 declamavit familia. 54.
 concoquere bonum suum. 75.
 concoquit sicco ore famem. 82.
 concordiae moerens lacera palla. 124.
 concordiae praesentis auctor. 110.
 concordiam Sirenum inter auras canere putares. 127.
 concoxi tres plagas Spartana nobilitate. 105.
 concrepans aera cymbalistria. 22.
 concrepere hastis seuta. 59.
 concrepet omnes & peragat causas. 137.
 concrepuit digitos. 27.
 concreta glacie. 122.
 - - - gelu ponti velut unda ruebat. 123.
 concretus sanguis discordiae in ore. 124.
 concubitus quis, veneris quis gaudia nescit. 132.
 concupiit scire, quis, aut quid faceres. 111.
 concupiscere pecuniam ne quis dubitet. 88.
 concupisco dum omnia, voluptatem consumsi. 130.
 concupiscunt alienum. 140.
 concupisse nec hominis mortem, nec supplicis. 97.
 concutere medici. 54.
 concursu vocum facto. 115.
 concursus sit familiae. 95.
 concussa gemitibus largis. 18.
 concussae rigido flumine nubes exonerantur. 103.
 concute plebem, tu Curio. 124.
 concutere extremam laciniam pallii coepimus. 12.
 concuteret grabatum. 98.
 condemnat ejusmodi ludibria facetissima ratione. 104.
 condimentis foetere. 70.
 condiscimus pariter elatum ab Eumolpo filium. 117.
 condiscipulos. 87.
 condit avarus opes. 104.
 conditam ipsius barbam esse dicebant

in pyxide aurea. 29.
 conditione hac percipient, quae dedisti. 141.
 conditionem rapui. 80.
 conditorii foribus praecclusis. 112.
 conditorium. 111.
 - - - fatale faceret. 112.
 condituram hanc vitrorum an alius sciret. 51.
 conditus lectulo. 132.
 in conductum adcurrit. 9.
 conduxi locum secretum. 81.
 conduxit tanquam puellam. 81.
 - - - onus deferendum ad mercatum. 101.
 confecta praetexta bonis lanis. 78.
 confessione sua exilio dignus. 81.
 confesso se junxit amori Jupiter. 127.
 confessus est, sibi non displicere. 117.
 - - - Evium. 41.
 conficere celerius, si quid tristius pararas. 20.
 conficere quod modo licebat, nec jam poteram. 132.
 confidentia vide ne deteriorem facias causam. 107.
 confingere quod solum salvo pudore poteram. 132.
 confinio luminum paene permixta supercilia. 126.
 confirmat invalidam manum. 89.
 confitebantur omnis ordinis homines. 111.
 confidentem habes reum. 130.
 confitentur, eloquentia nihil esse majus. 4.
 confiteri non vult in senectute, quod quisquis perperam discit. 4.
 confixit verbum totum anserem laceratum. 137.
 confluxerant conciones ad clamorem. 14.
 confossa mille vulneribus ora cruenta casside velat. 124.
 confossis tot vulneribus. 26.
 confractum grandine tumida coelum. 123.
 confuderit hilaritem dominae. 132.
 confudit omnia lineamenta fuliginea nube. 108.
 confugerat in viscera mille operta rugis. 132.
 confugi ad fortiorem. 91.
 confugimus ad temeritatem. 102.
 confugiunt rei ad poenam. 107.
 confundere causam noli. 107.
 confusa nec minus illa fletu. 134.
 - - - regia coeli. 136.
 confusione vultus & lacrimis obumbrare poteris hanc simulationem. 101.
 confusus omnibus corporis indiciorumque lineamentis. 105.
 confusum vides Girona tristemque. 91.
 confusus hac denunciatione Eumolpus. 94.
 - - - ille & consilii egens. 101.
 - - - & novitate facinoris attonitus. 136.
 congemuistis infracti manibus. 23.

C.

congeniuit vox. 120.
congerere in regam. 10.
congeuerunt opes suas in Eumolpum
124.
congesta strue arma deplorata jace-
bant. 121.
congeri me in eundem locum. 39.
conjectum reli. 90.
conjecturam dacebat ex hoc. 127.
congere me ter in sinum lapillos
iulii. 131.
- - - piper & cuminum in porcum
coctum. 49.
congeriet quicunvis in rutae folium.
37.
coniciam vos in duas pelles. 102.
conjugibus moerentia pectora jun-
gant. 123.
conuncti vobis familiaritate. 107.
conjunctis capitibus marcebant. 22.
conungere dextrae dextram conatus.
121.
con ungerent nos sola morte. 114.
conjuxerint si nos fata. 127.
conparat in unum omnia vota. 86.
considere. 51.
connexum dextrum lacertum circulo
eboreo lamina splendente nudavit.
32.
consalutamus dominum. 117.
consalutavi eum ridens. 7.
consalutavit me. 131.
conscenderent. 107.
conscendimus in montem sudantes.
116.
conscius auri secreti gremium excu-
riat. 128.
consectat genas. 117.
consecderam non diu satiatus. 131.
consecderant per antennam pelagiae
veluties. 109.
consecdi secundum invitantem. 131.
consecdimus ante limen thalami. 26.
consecdit puer super lectum. 9.
- - - ille dens in lectum. 96.
- - - inter utrumque. 134.
consensitque fugae coeli timor. 124.
consensu pari somniorum admonue-
runt, quid fecissent. 106.
consentiant multa una oportet. 102.
consentiunt luminibus jubae. 89.
consenuit Eudoxus in cacumine ex-
cellissimi montis. 88.
conservabat opes humilis casa. 135.
confidat rabies irascentis. 139.
considerantium haeserant vultus. 26.
considerare diligentius pallium coe-
pit. 12.
- - - non licebat multa. 30.
consideravit nec faciem meam, nec
manus. 105.
- - - lacrimas faciemque unguibus
sedam. 111.
confider lassatus. 73.
- - - in pulvino. 59.
- - - arvis. 112.
confidit in pectoribus ira. 99.
consilia Deorum ne proferas in po-
pulum. 17.
- - - ne quis deprehenderet. 91.
- - - mortalium haec sunt. 115.
consiliator Deorum. 76.

C.

consilii communis ex praescripto.
124.
- - - egens. 101.
consilio credere non multum oportet.
82.
- - - nec ullum dolum malum adhi-
buisse. 101.
consiliorum bonorum, sicca, sobria.
37.
consilium tutius secutus. 79.
- - - non imprudens. 102.
- - - poneremus. 115.
- - - puellae placuit. 126.
- - - formavi abundi. 136.
- - - si vis exemplis quoque probati.
141.
consistere in summo humore vento-
sas nubes. 117.
- - - extra conjectum reli. 90.
consistorem cum Quartilla, si depu-
gandum foret. 19.
consolatione ignota percussa. 111.
consouere cornicines funebri strepi-
tu. 78.
consortio studiorum. 101.
compatientes video quosdam inter
titulos nudasque meretrices. 7.
conspectu in vestro supplices jacent.
107.
in conspectu frequentiae plangere.
111.
- - - ejus falernum potabant. 28.
conspexerat nunquam in tabernam.
140.
conspexi hominem ne ipse quidem
sine aliquo motu. 12.
conspexit corpus jacentis. 111.
conspicata eam Quartilla. 24.
conspiciamur a cunctis. 101.
conspui me iubet. 132.
conspuit me basio immundissimo.
23.
conspuere in sinum suum. 74.
constantia omnis excidit artonitis.
19.
constantiam meam destruentem fortu-
na. 100.
constantissime & centurionem & le-
gionem esse e mentis. 82.
constaret mendacio fides. 140.
consternata est etiam Scintilla. 74.
consternata insolentia ebriorum. 70.
consternatus surrexi. 60.
constet mendacium natione. 102.
constitit ad latus meum. 83.
- - - tumultus intra rixam. 64.
constitui finire vitam suspendio. 94.
constituta lite vos dimitto. 18.
constitutum habere. 57.
ad constitutum veniremus. 15.
constitutum puppi. 100.
- - - navis. 100.
constricta fronte Catones quid me
spectatis? 132.
consvetudinem vetustissimam puta-
bam in sanguinis pignus transi-
se. 80.
- - - meam expectare coepit. 86.
- - - meam cogitabam. 125.
- - - ne desidia perderem. 140.
consule cum gemino Magnus fugit.
123.

C.

consilere coepi prudentiorem aetates
tularum. 88.
consultissima sapientiae via. 88.
consumant iidem animis etiam cor-
pus, quibus spiritum meum devo-
luant. 141.
contumantur a propinquis suis de-
functi. 141.
consumit quae ratio peritum cor-
pus. 115.
consumerem ultimam quamque lu-
cem tanquam non redituram. 99.
consumit testorum omnium * inter-
lufum. 33.
- - - ruga diutius vincas vestes. 102.
consumierunt apud communem ami-
cam pecuniam meam. 105.
consumit voluptatem tempore. 130.
consumta frigidissima urbanitate. 109.
consumtis veribus suis. 23.
consumit nas reliquas noctis horas
male soporati. 103.
consumit aetatem inter experimenta
Democritus. 87.
constringimus omnes. 100.
conspurgunt tumida freta. 89.
conspurgere. 67.
- - - altius. 80.
conspurrexi ad officium nuptiale. 25.
- - - ad aurem male dormientis. 86.
- - - turbatus. 136.
conspurrexillum sine offensa corporis,
animique. 131.
conspurrexit & coepit me praecedere.
7.
- - - statim ab extrema parte verbi.
80.
contactus veneficio. 128.
contaminet ingenuos contra fas le-
gemque. 106.
contactus tunica mea. 114.
contemni turpe est. 18.
contemplationem iniecit super hume-
ros rustici emitoris. 12.
contemplatus foedissimam jacentium
volutationem. 95.
contempti Dorida vetus amator. 126.
contempsimus junctis viribus mole-
stum. 8.
contemptam vidit personam venden-
tis. 13.
contemptu in animum redeunte. 81.
contemptus sapiens sane jurgia aecit.
18.
- - - amor vires habet. 108.
contenta vulgari more. 111.
- - - es si verberibus, nudus ad do-
minam curro. 130.
- - - nec mulier tam gravi injuria.
13.
contentus vel hoc gladio necesse est
partem meam abscindam. 80.
- - - hoc principio. 85.
- - - iteratione non fuit ephesus.
87.
- - - maledictis. 117.
- - - fuit vidua pudicaque nocte.
133.
- - - nec iple peccare, mihi deos
iratos excitasti. 134.
contero os lacrimis perfusum vultu
meo. 91.
C

con-

C.

conterrita motis pennis volucer fama volat. 123.
 conterritus tam fabulosa pollicitatione. 135.
 contexti arte verberum notas. 132.
 contextu fabularum deficiente. 20.
 contigit subito exanimatus. 12.
 contingerat terram. 27.
 non contigit sepultura fluctibus obruto. 115.
 continere te. 65.
 continere. 47.
 - - - libidinem. 74.
 continebantur juvenes nondum declamationibus. 2.
 continent a rixa manus. 96.
 continuat in mortem ultimam formosos. 89.
 continui manum. 96.
 continuit nec se solum intra verba. 11.
 contra nos infimissimae, si quid velent conari. 19.
 - - - Troas invocat Troiae sacra. 89.
 - - - fas legemque ingenuos contaminet. 108.
 - - - hanc quid Helene, quid Venus possit? 138.
 contritis inter se manibus. 17.
 controversiam declamare. 48.
 - - - sententiosis vibrantibus pictam. 118.
 contubernalem legare. 71.
 contubernali meo melius succederet. 24.
 contubernalis mea. 55. 61. 96.
 contubernium balneatoris. 53.
 in contubernium recepissem Asclepiadem. 92.
 contulerim verba cum ea corporis parte. 132.
 contumacem vexavi hac oratione. 132.
 contumaciam ridebat Giton. 117.
 contumelia tollerem mentem, quam humanitate posuissim. 93.
 - - - accensa faevit Triphaena. 108.
 - - - mea hilarior fieret Eumolpus. 132.
 contumelia aecrophagiae. 56.
 contumeliae impatiens Eumolpus. 95.
 - - - me lassant. 138.
 contumeliam aliquam meruisse fugitivos. 95.
 contumelias matrona verberata. 132.
 contumelioso nec verbo Encolpion insequeris. 109.
 conturbare creditores. 38.
 conturbavit & libidinis suae solum vertit. 81.
 confusa lumina flebant. 124.
 confusum brachium. 54.
 convalescentem modo ignem restinguit. 136.
 convellebat repugnantem praedam blandientibus hamis. 109.
 convelleret frater latus meum. 130.
 conveniat his moribus. 94.
 convenientem materiae structor imposuerat cibum. 35.
 convenire nobis non posse intelligo. 10.
 conveniret inimicis, si perirem. 98.

C.

convenisse hoc putares. 22.
 convenire huc. 23.
 conversa potestas sparsis opibus. 119.
 conversis omnium in se vultibus, auribusque. 110.
 conversus Eumolpus ad motum. 98.
 - - - ad eum longe arcessere fabulas coepi. 37.
 convertebat aquilo huc illac obnoxiam ratem. 114.
 convertere crines calamistro. 102.
 - - - huc manus. 80.
 converti in eam totum ignem furoris. 132.
 convertit ad hanc scenam vultum Trimalchio. 33.
 - - - novitas oculos omnium. 35.
 - - - solum gaudio vultum. 91.
 - - - se ira in odium. 108.
 - - - pacem in arma. 108.
 - - - fluctus os inviolatum in terram. 115.
 - - - Eumolpus mentem ad novitatem rei. 117.
 conviciaret senioris. 93.
 convicio naturali dolorem meum exoneravi. 132.
 - - - respondere. 59.
 convicium totum me perlegisse intellexit. 129.
 - - - verens abeundi formavi consilium. 136.
 - - - habere. 66.
 in convictu suavius esse. 61.
 convivae nunquam eadem veniunt & exeunt. 72.
 convivare. 57.
 convivam veterem audivi. 33.
 convivis dividere pavonina ova. 33.
 convivium est refectum. 23.
 convocat omnes quasillarias. 132.
 convolvat planta. 23.
 copiosa cornu abundante fortuna. 29.
 copiosae amphorae. 71.
 copo compilatus. 62.
 coptoplacentae. 40.
 cor non habebat. 59. 63.
 - - - quotidie liquefit. 42.
 Coraca exhortabatur clara voce. 140.
 Coraci imperavit. 140.
 Corax detractor ministerii. 117.
 cum corbe repositorium adlatum est. 33.
 cordacem nemo melius ducit. 52.
 cordae frustum. 66.
 corde pavido cernunt inclusum tribunal. 104.
 - - - cum suo Ulixes litigat. 132.
 cordi mihi quippe cremare viros. 121.
 coricillum est, quod homines facit. 75.
 Corinthia lanx. 50.
 Corinthius vocatur aerarius. 50.
 - - - affellus cum bifaccio positus erat in promulsiario. 31.
 corneolus est. 43.
 cornices libentissime spectare. 53.
 cornicines funebri strepitu. 78.
 corniger pecoris pater ibit ad aras. 133.
 quam cornu, tam rigidum illud red-

C.

didero. 134.
 - - - abundanti copiosa fortuna. 29.
 - - - acutum. 39.
 cornua à torva summittere fronte. 126.
 - - - nascuntur prae malis. 39.
 - - - erant in eo. 35.
 corollarium accipere. 74.
 coronae aureae. 60.
 - - - argenteae. 50.
 cottonam super Cancrum imposuerat. 35.
 coronas pingere ad pedes statuae. 71.
 - - - inter odoratas pendebant texta mitia sorba. 135.
 coronis oneratus ebrius. 65.
 - - - crura pedesque vincire. 70.
 - - - si modo aliquid credendum est. 83.
 corpora detraheret ad sepulturam. 111.
 - - - animasque domino religiosissime addicimus. 117.
 - - - mutuo ambitu alligata animarum quoque fecerant mixturam. 132.
 - - - liberorum suorum semesa in sinu matres tenebant. 141.
 corporaliter curare. 61.
 corpore non toto facinus feci. 133.
 - - - toto me ingurgitavi. 86.
 - - - nervi fracti gressus placent. 119.
 - - - toto velut laxato. 128.
 - - - toto in amplexum ejus immisus. 131.
 - - - in humano ventri maledicere solemus. 132.
 corpori aliquam maculam imposituram aquae aspergem. 102.
 corporis mei ad mensuram vestigium hominis figuravi. 97.
 - - - omnibus lineamentis confusus. 105.
 - - - ne hanc quidem partem abstinent. 112.
 - - - pars illis funerata est. 129.
 - - - moram animus antecesserit. 130.
 - - - inimique sine offensa confurexissim. 131.
 - - - pulcritudine me ad se vocante. 132.
 - - - cum ea parte verba contulerim. 132.
 corpus orationis enervaretur & caderet. 2.
 - - - ab ista subducebat. 98.
 - - - inquinat, non mutat color arte compositus. 102.
 - - - custodire coepit ac flere. 111.
 - - - jacentis consideravit. 111.
 - - - jacentis admonete te debet, ut vivas. 111.
 - - - viri. 112.
 - - - mariti sui tolli jubet ex arca. 112.
 - - - patrisfamiliae in monumentum referre debuit. 113.
 - - - humanum video circumactum levi vortice ad litus deferri. 113.
 - - - peritum tanquam interit quae ratio consumat. 115.

corpus

corpus ramen ferae lacerabunt. 115.
 - - - nullum sine pignore est. 119.
 - - - flagratum superfluentibus bonis impleveram. 125.
 - - - tenta modo tangere. 126.
 - - - noxiosissimum diligentius curavi. 130.
 - - - hoc rediret forsitan ad vires. 138.
 - - - meum si in partes conciderint. 141.
 - - - eisdem consumant, quibus animis devoverunt ipsatum meum. 141.
 extra corpus orationis ne emaneant sententiae. 118.
 corpus lividum. 63.
 correcti pedes. 67.
 correptis armis exstruit miles omnia orbis praemia. 119.
 correptum Girona in cubiculum traxit. 26.
 corrigere fiam belle. 51.
 corripit ter terribilem manu bipennem. 132.
 corrotundare. 76. 39.
 corrumperet puerum. 113.
 corrumptur arte quod in arte. 141.
 corruptae eloquentiae regula stetit & obtinuit. 2.
 corrupta vini odore ancilla. 111.
 - - - auro maritis faceret. 120.
 corruptae uxoris memor. 126.
 corruptis naufragio cibis utcumque curati. 115.
 corvi, qui lacerant. 116.
 corvorum cibaria. 55.
 coruscet angues. 89.
 corusco rupta fulgure intremuit nubes. 121.
 corymbio dominae pueri adornat caput. 113.
 corymbion flavum. 110.
 costas recorrigere. 43.
 cras erit. 45.
 Crastum Parthus habet. 120.
 crastino die pallium exhibiturum asfirmabas. 15.
 in crastinum turba parata erat. 18.
 crate falgina impositum Cereris vacuae nemus. 135.
 craticulam argenteam. 31. 70.
 infra craticulam erant Syriaca pruna cum granis Punici mali. 31.
 creberrimis ictibus supercilium suum vendicat. 95.
 crebris singultibus amabile pectus quassaverat. 91.
 credat se diligentiae. 107.
 credere mihi. 129. 46. 77.
 credebam joculari fenem. 117.
 credebam vere stigmata captivorum frontibus impressa. 105.
 credendum si aliquid coronis est. 83.
 credentes jam sua sponte aures desce-
 rit. 105.
 - - - facilius poema exstrui posse. 118.
 credentibus haud dubie, unde, aut qui, essemus, indicavimus. 124.
 credere non multum consilio oportet. 82.

- - - Acrisium jubeat, quod Danaën. 137.
 - - - bonitati ejus se & vota sua. 140.
 crederemus nos regioni. 115.
 crederes pantomimorum non patrisfamiliae tricinum. 31.
 - - - animorum esse picturam. 83.
 - - - ipsum hominem lacrimam fasci-
 ni. 92.
 crederet nec alloquio quidem dignum. 110.
 - - - ut plurimum. 140.
 crederet, si illi mero meridie dixerit, tenebras esse. 37.
 credi nihil volunt inter homines melius, quam quod ipsi tenent. 84.
 crediderat oculos suos concilio frequentioris turbae. 140.
 credidimus pulsas mille rates. 89.
 credidit quale osculum Dianam habere Praxiteles. 126.
 credimus hanc poenam gravissimam. 115.
 credis id cinerem aut manes sentire sepultos. 111.
 credite mihi. 52.
 credit pelago. 83.
 - - - Fortunae omnia. 123.
 qui credit cito, non recte facit. 43.
 credo, respicerent partes beneficio sepitae. 135.
 credulae domi nascuntur. 38.
 cremare viros mihi cordi. 121.
 crepedine femitae. 9.
 crepitabant pluribus oculis collisa labra. 132.
 crepuit ostium impulsus. 99.
 crescere ex parvo. 71.
 crevit tibi discipulus. 46.
 crescere patrimonio, non corpore. 70.
 crescebat tamquam favus. 76.
 cretae tantum erat inter malorum rugas. 23.
 cretica discere. 58.
 crevit ipse minor Phoebi vulgato latior orbe. 122.
 - - - de nihilo. 38.
 - - - ab affe. 43.
 crimen unum omnes vocat. 122.
 criminis metu non veniremus ad constitutum. 15.
 crine soluto Justitia. 124.
 - - - scisso Discordia. 124.
 crinem solutus. 89.
 - - - cui deo vovisti? 107.
 crines calamistro convertere. 102.
 - - - ruptos super pectus jacentis im-
 posuit. 111.
 - - - laxi placent. 119.
 - - - ingenio suo flexi. 126.
 crinibus capita nudavere. 107.
 - - - modo nitebas. 109.
 - - - passis funus prosequi. 111.
 - - - spoliatum vultum concinnabat. 113.
 - - - laceratis atraque veste deformis anus. 133.
 crispus, mollis, formosus. 97.
 crocum. 68.
 - - - effundere. 60.

Croesus. 64.
 Croesi margarita. 64.
 crocaticae mrae. 53.
 crotalia. 67.
 crotalistris. 55.
 Crotone esse cognovimus. 116.
 - - - intravimus. 124.
 Crotone dum haec magno tempore aguntur. 125.
 in cruce ibis. 137.
 - - - unam vidit sine cadavere. 112.
 - - - amplexus mittam. 126.
 - - - servus actus est. 53.
 cruces servabat miles. 111.
 cruci adfigi. 111.
 - - - adfigere mulierem. 113.
 cruciarii unius parentes detraxere no-
 ste penditem. 112.
 crucibus iussit latrones adfigi. 111.
 crucis ossa. 58.
 cruda adhuc studia in forum propel-
 lunt. 4.
 crudeliter manus in hoc supplicium du-
 rant. 105.
 crudeliorem Lycurgo hospitem in so-
 cietatem recepi. 83.
 crudelis non sum. 106.
 - - - fortuna non concedit. 114.
 crudelissima anus hoc humore spargit
 femina mea. 138.
 crudelissimas manus inhibere. 105.
 crudelitatem suam impediunt saevi
 implacabilesque domini. 107.
 - - - mutaverunt in auxilium. 114.
 cruenta castide velat ora mille vulne-
 ribus confossa. 124.
 cruentatis inter praecipitem decursum
 digitis. 128.
 cruenti vulneribus referunt veluti ex
 praelio pedem. 108.
 cruento latroni eripe me. 91.
 - - - ore deformis vultus caligine te-
 xit. 122.
 cruentos pedes per omnes scrupos ga-
 strorumque eminentium fragmenta
 traxissemus. 79.
 cruor, incendia, &c. ante oculos vo-
 lunt. 123.
 cruore nullo jam pridem ora perfun-
 dimus. 120.
 cruorem ut bibat humanum populo
 plaudente. 119.
 crura in orbem pandere. 102.
 - - - mea paene resupinatus fregi. 29.
 cruralibus fasciis alligatus. 40.
 cruris haud altum vulnus aceto diluo.
 136.
 crus meum ferrato morfu vexare non
 dubitavit. 136.
 in crus asciam impingere. 74.
 ante cryptam sacra tubastis. 16.
 crystallina vasa comminuere. 64.
 cum crystallinis tessellis & tabula tere-
 bintina sequebatur. 33.
 cubicularios vocat. 132.
 in cubiculo reliquit filiam. 140.
 in cubiculum traxit correptum Gito-
 na. 26.
 - - - meum intravit Chrysis. 129.
 - - - intravi sine Gytone. 130.
 cubile. 103.
 cubilia aegrozum circumiturum. 101.
 cu-

C.

cubitum apud quem ponitis. 27.
 - - - reponere. 65.
in cubitum erectus contumacem vexa-
 vi. 132.
 cucumae cervix frangitur. 136.
 cucumam ingentem foco adposuit.
 135.
 cucurbitae nascuntur sub Aquario.
 39.
 cucurrit ad reficiendum ignem in vi-
 cinia. 136.
 cucurrit ad Gitona investigandum. 94.
 culcita. 38.
 - - - remota. 98.
 culitam sponda ferebat. 97.
in culina habitant. 2.
 culpa ignosce minori. 133.
 culpam emendare permileus. 130.
 culter venatorius. 40.
 - - - ex Norico ferro. 70.
inter cultores tuos hominem peregrini-
 um admittere ne fastidias. 127.
 cultrum tonforium super jugulum
 meum posui. 108.
 - - - accipere. 56.
 cultu non proinde speciosus. 83.
 - - - Phrygio. 89.
 - - - meo collecto ire extra casam
 coepi. 136.
 cultum armilla aurea dextrum nuda-
 vit lacertum. 32.
 - - - aedicularum. 85.
 cum argento mensa cecidit. 22.
 - - - Gitone rationem deducere.
 10.
 - - - ingenti subtilitate tollentibus pa-
 ronychia. 31.
 - - - inscriptione omnia reddiderat.
 29.
 - - - maxime. 54.
 - - - muliercula accessit propius. 10.
 - - - paribus infans inquinata sum.
 25.
 - - - Quartilla confisterem. 19.
 - - - rustico steterat. 14.
 - - - titulo adfixa erant pittacia. 34.
 - - - vobis inducias facio. 18.
 Cumanum praedium. 53.
 cuminum conicere in porcum co-
 ctum. 49.
 cunctaris in armis Dive tuis? 124.
 cupa. 60.
 cupiditas pecuniae haec tropica insti-
 tuit. 88.
 cupiebam amoliri custodem molestum.
 10.
 cupienti mihi invocare Quiritium fi-
 dem. 21.
 cupientis quasi exire beluae gemitum
 audimus. 115.
 cupressus treimulae. 131.
 cupressu ferali circumtumulata saxa.
 120.
 cura agetur hujus quoque rei. 129.
 - - - placendi tanta erat. 130.
 - - - solerti deposito meo caveo.
 133.
 curabis persequendum. 109.
 curae esse. 71.
 - - - valere. 79.
 curam agere rerum humanarum Deos
 immortales puto intellexisti. 106.

C.

curandum est, ne emineant sententiae
 extra corpus orationis. 118.
 curant solas extruere divitias. 84.
 curare in gregem. 38.
 - - - domos, sepulcrum. 71.
 - - - aegros. 62.
 curare se nec veteres tragoedias. 110.
 - - - nec mathematicorum coelum
 soleo. 126.
 curat negotium super nos fortuna.
 82.
 - - - fortuna negotia super nos. 55.
 curati utcumque cibis naufragio cor-
 rupti. 115.
 curationis propositum distulit cele-
 nor ventus. 107.
 curaverat mulier coenae mandata. 92.
 curavi diligentius noxiosissimum cor-
 pus. 130.
 curer nec alto vultu regiam. 5.
 curia patrum venalis. 119.
 Curio concute plebem. 124.
 curiosa Horatii felicitas. 118.
 - - - mana segrego grana sordidissi-
 mis putaminibus vestita. 135.
 curiosas manus nec adhuc futurae qui-
 dem attulerat. 13.
 curiose detentis manibus. 135.
 - - - manu sinistra involuta. 63.
 curiosum oculum adplicuerat. 26.
 - - - principium non me delectavit.
 92.
 - - - aliquem extimescas. 127.
 curiosus pictor omnia diligenter cum
 inscriptione reddiderat. 29.
 curiosus, non doctus. 46.
 curis laurantibus intra membra errat.
 119.
 non curo. 68.
 currebat super pisces garum pipera-
 tum. 36.
 currentia superciliosa usque ad malarum
 scripturam. 126.
 currit qua fidus utrumque. 119.
 curritis recta ad lucrum. 116.
 currum labentis mundi mater mea de-
 tinuit. 127.
 curro nudus ad dominam, si verbe-
 ribus contenta es. 130.
 cursum persequi coepi Aesclyton. 6.
 cursoribus faleratis praecedentibus. 28.
 cursorum gregem cum magistro se
 exercentem notavi. 29.
 cursu uno. 76.
 - - - ab ingenti posse navem desce-
 sti. 101.
 cursum de foro subducta pagina. 5.
 - - - addite. 23.
 - - - lunae altera habebat. 30.
 - - - intermiserat repentina tranquil-
 litas. 109.
 - - - quo destinaret, nec gubernator
 sciebat. 114.
 curvati portus. 101.
 cuspidem reducta uterum notavit. 89.
 custodem molestum amoliri cupiebam.
 10.
 - - - inde expelli nec posse. 42.
 custodi aedicularum coenulae officium
 mando. 90.
 custodia mei vultum removisse For-
 tunam putabam. 125.

C.

custodiam tener scaphae. 102.
 - - - ut viderunt laxatam. 112.
 custodire corpus ac flere coepit. 111.
 custodit siderum motus. 102.
 custos & paedagogus, etiam quo non
 jusseris, sequat. 96.
 - - - rustice, huc ades. 131.
 Cyclopi antrum nos intrasse fingere.
 101.
 Cyclops vel esuriens potuisset parcere.
 98.
 - - - ille hic est. 101.
 - - - Ulixi pollicem penicillo extor-
 sit. 48.
 Cyllenia proles Magnum excipit. 129.
 cybo tradacere simulacra virum vix
 navita Porthmeus sufficit. 121.
 cymbalistria intrans & concrepans ae-
 ra. 22.
 - - - adjuvit hilaritatem comissantis.
 23.
 Cynthia extinxit plenos vultus. 122.
 cynica traducunt tempora coena. 13.
 cyperon molle & rosae emicuerit.
 127.
 D.
 Da oscula dum licet. 114.
 - - - funera regnis nostris. 120.
 dabat iracundiae locum. 113.
 - - - Siciliam modo ventus. 114.
 - - - ferrum male usum trepido. 132.
 dabimus operam ne quis hoc sciat.
 137.
 Daedalus Niobam in equum Troja-
 num includit. 52.
 - - - nomen bellissimum. 70.
 in dumna furem centum aspice.
 120.
 damna ventura auspiciis patuere
 deum. 122.
 damnabat Apollo noxias manus. 83.
 damnare divinae mentis opera ne vi-
 deamur. 104.
 - - - artem nihil auferentem nemo
 ausus est. 117.
 - - - stuporem suum. 41.
 damnata mulier. 108.
 damnatas manus mihi attulissim. 80.
 damnatis jussi squalorem auferri.
 105.
 - - - novae simplicitatis opus. 132.
 damnatum hominum avertitur agmen.
 124.
 damnatus ego animum interrogare coe-
 pi. 128.
 damnet cibos omnes palam. 117.
 per damnum renouent famem. 129.
 damus omnes plausum a familia in-
 ceptum. 36.
 Danae haec est vera. 126.
 Danaen uxorem ducat. 137.
 Danai stipant graves equi recessus. 89.
 - - - relaxant clostra & effundunt vi-
 ros. 89.
 dant caudae sonitum. 89.
 daphne bacis redumira. 131.
 in daphnosa se flexit. 126.
 dare manum languentibus quis non
 veler? 101.
 - - - malum. 74.

D.

dare cibum mulierculae tentavit.
111.
daret, quisquis aliquid rogatus erat.
111.
- - tonitoris audaciam pueris discentibus.
94.
- - sermonibus locum.
129.
daretis mercedem.
95.
dare iussit interfectibus missionem.
21.
- - iusseras Embaicoetam.
24.
- - sola iuvenibus haereditas posset.
140.
dat adultera manus.
104.
- - hic vela fugae.
123.
data responsa in pestilentia.
1.
- - acceptaque patrio more fide.
108.
dare mihi ducem, qui me ducat ad
hiberos meos.
1.
datur signum symphoniam.
34.
datum operam.
99.
- - serviles poenas.
139.
de camera pendebat lucerna bilychnis.
30.
- - coelo nuntiare.
60.
- - gloriari esse.
76.
- - iure aliquid gustare.
46.
- - loco non moveri.
58.
- - lucerna equites occidere.
45.
- - manu illius puerum accipere.
37.
- - medicina adjuvasset.
18.
- - medio recedere.
38.
- - more scilicet conciones invidiam
nostram ridebant.
14.
- - nihilo crescere.
38.
- - nobis currere.
58.
- - para locum locavit.
11.
- - te verum dicere.
43.
- - ruina eum arena dimisit.
9.
- - de sacculo nummos effundere.
71.
- - sinu protulit institus.
20.
- - sinu proferre.
51.
- - suo tibi.
66.
- - suo parare.
75.
- - tabula caput non tollere.
46.
- - vita quantum perdidit ut sciat.
26.
- - una die duas facere.
72.
- - utroque secaram esse iussi.
18.
date nomen abuit quaerere.
127.
dearum lividantium iudex Paris.
138.
das huic donasset & Helenen.
138.
debatuere.
69.
debeam ut beneficium, effice.
126.
debellat Quirites tecta relinquunt.
123.
debent incidere in malam fortunam,
qui alienum concupiscunt.
140.
deberet loqui.
2.
debet Priapi genio pervigilium.
21.
debet hic nescio quid boni esse.
33.
- - te jacentis corpus admonere,
ut vivas.
111.
- - debetur sepultura.
43.
debilis tamquam caballus in clivo.
134.
debuit patrisfamiliae corpus in moni-
mentum referre.
113.
debent egregie formam ejus moder-
ationis verecundiaeque verba.
93.

D.

decem H. S. vix fuissent vestimenta.
30.
- - pondo armillam habet.
67.
Decembris mensis est.
58.
decenni praelio irata virtus.
89.
deceperit carmen multos.
118.
- - pedes.
123.
decepta supplicio lacrimas effudit.
105.
- - quaterer, si libidinosa essem.
120.
decepti pignus Attidae non Troius
hostis hac in classe vehit.
108.
deceprum se & derisum questus est.
87.
deceperit nihil nec facere, nec dicere.
108.
decernentis ferre sententiam.
70.
decidebant in terram.
27.
decidi in lectulum.
80.
- - in fomnum gaudio lassus.
87.
decipere noli dominam tuam.
128.
decipiunt arma bellantem.
115.
declamare me diutius in porticu Aga-
memnon non est passus.
3.
declamasti controversiam.
87.
declamatione extemporali.
6.
- - hac hinta.
123.
declamationem tam iniquam resolvit
Eumolpus.
107.
declamationibus nondum juvenes con-
tinebantur.
2.
declamatores num alio genere furia-
rum inquietantur?
1.
declamer, & omnes causas peragat.
137.
declinabant suspicionem quaerentium
literae.
103.
decollari eum praecepit imperator.
51.
decorem in pristinum gaudebam re-
positum patrum.
110.
decoro me non minus capillamento
ornavi.
110.
deceperis.
45.
decretum.
54.
decernerent quadrigae meae.
64.
decuma jam inest, inter anapites
metus, Phryges obiudebat messis.
89.
decumam vix partem esse puto, quae
dominum suum novit.
37.
decuria quadragesima.
47.
decuris in omnibus cum esse posset.
71.
decurrens ardus arce Caucaesa Am-
phytryoniades.
123.
decurrit ad ultionem.
132.
decurrunt ad vapulantem ancillae,
105.
decursum inter praecipitem cruentatis
omnibus digitis exili.
138.
decus quod solum est formae, cecide-
re capilli.
109.
- - Romanum & potestas in uno
victa.
119.
- - tuum non sine honore patiar.
133.
dedecus spoliati capitis.
108.
- - hoc est populi morumque rui-
na.
119.
dedere vinum in manus.
34.

D.

dederitis beneficium.
31.
quae dedi, hac conditione percipient.
141.
deditum poenas nisi valentior fuisset.
8.
- - notorem.
92.
deditet potionem.
92.
dedit quae prima aetati nostrae gau-
dia, prima rapis.
109.
dedit pueri innumerabilia oscula.
20.
- - licentiam nox tertia.
86.
- - si quid arata Syrtis naufragio,
probatum.
93.
- - puero balinum bona fide.
110.
- - patri osculum proficiens.
115.
- - haec ubi dicta.
121.
- - omnia laeta de coelo Delphi-
cus ales.
122.
- - quem Dione sylvis numen.
133.
dedititius hostibus parcimus.
107.
deducere ephebum in gymnasium coe-
peram.
85.
- - ad terram talos.
102.
deducere veterem cum Gitone ra-
tionem.
10.
deducit me dolor usque ad necessita-
tem mortis.
17.
deducta meis carminibus lunae de-
scendit imago.
134.
deductum me in fornem esse intel-
lexi.
7.
- - ab eadem anicula putares.
7.
deductus lacunaribus circulus ingens.
60.
deducunt etiam lunam mulieres.
129.
deduxere imprudentes noxios in navi-
gium.
106.
deduxit in terram vario gramine in-
dutum.
127.
- - Deus ipse ad poenam.
106.
- - canos tremulo vertice.
137.
deerat nec rupto turbine venti.
123.
desilet ne quid scenae.
117.
defecerat positum in monumento lu-
men.
111.
defecisse fratrem tam cito nec verissi-
mum erit.
101.
defecit pictura.
88.
defectae humore lucernae tenue &
extremum lumen spargebant.
22.
defenderent opes suas.
114.
deferebantur ad manus viscatis illiga-
tae viminibus volucres.
109.
deferendum onus ad mercatum con-
duxit.
101.
deferre etiam ad imperitos gratia solet.
83.
- - pedes in terram.
65.
deferri corpus humanum levi vor-
tice circumactum ad litus video.
115.
- - ad ima graves & plenas integro
fructu nubes.
137.
deferunt in pedes quicquid doloris
habent.
132.
deficere.
76.
deficiens ille.
8.
deficiente jam die in forum venieba-
mus.
12.
- - jam fabulae contextu.
20.
de-

deficiente in porticu. 29.
 defixae in utroque poste tabulae duae.
 30.
 deflebam adhuc tanquam ignotum.
 115.
 deflebat matrona recens cadaver. 111.
 deflekti a cursu navem. 101.
 deflektit aures jam sua sponte credentes. 100.
 deflexus ad inguina mea luminibus.
 105.
 deflucus vinum ex sacco. 73.
 deformes ore cruento vultus caligine
 texit. 122.
 deformi in loco quid faceret quae-
 si- vi. 7.
 deformior domino Trimalechione puer.
 28.
 deformis castae aut infacundus
 juvenis videbatur. 112.
 - - laceratis crinibus atraque veste
 anus. 133.
 deformitate non tralatitia insignitum
 intelligebam. 110.
 defossunq; invenit aurum. 104.
 defraudit sibi nihil. 69.
 defudit levi pectore voces. 121.
 defuissem officio. 139.
 defuit nec umber oculis. 137.
 defuncti à propinquis suis consuman-
 tur. 141.
 defuntoriam apodixin mihi redde.
 132.
 defuntorio istu nec fatiatus. 136.
 defunctum in conditorium prosequen-
 ta est. 111.
 defundes Pierio pectore verba. 5.
 dehiscit tellus perfoffa. 120.
 - - - rupta Erebi sedes. 124.
 deiectam suo pondere anum super
 focum mittit. 136.
 deiecit tela Gigantum. 123.
 deicere philosophos de negotio. 56.
 delapsa sua sponte fera cecidit. 16.
 delapsam in somnum. 87.
 delatos se in alium terrarum orbem
 putent. 1.
 delectari. 45.
 - - - aliquem. 64.
 delectata illa urbanitate tam stulta.
 7.
 - - - illa risit tam blandum. 127.
 delectatus forma mulieris miles. 111.
 delectavit me tam curiosum princi-
 pium. 92.
 deleter omnem scabitudinem animo
 sine cicatrice. 99.
 deleverat nondum ingenia umbraticus
 doctor. 2.
 delevis amicitiae sacramentum. 80.
 deliaci manu recisi. 23.
 delibat paululum carnis. 136.
 deliberaremus moesti. 23.
 delicatus puer. 63.
 delicatissimam omnium rem noravi.
 33.
 deliciae ejus vehebantur in chiramaxio.
 28.
 delicias Priapi occidisti. 137.
 ad delicias foemina. 75.
 deliniri posset hostis frugalitatis meae.
 84.

Delio profante. 89.
 deliqui nunquam usque ad mortem
 ante hunc diem. 130.
 deliquissent si quid, impune laturos.
 125.
 delirantes Graeculi. 88.
 Delphicus ales de coelo omina lacta
 dedit. 122.
 delubra deum. 104.
 delubrum intravit anus. 133.
 circum delubrum gressum feret ovan-
 tem. 133.
 delusa suis muneribus terra. 135.
 demandare in alicujus sinum. 61.
 dementi quid succurreret audite. 102.
 dementia est omnia facere, ne quid
 è nobis relinquat sepultura. 115.
 dementia hanc miserorum. 80.
 demerui vino corticis. 88.
 demersus penitus exciso hiatu locus.
 120.
 demisit in sinum manum. 24.
 - - - se verticibus magni Olympi.
 127.
 demisso labro orare. 52.
 demittitur circulus ingens. 60.
 Democritus expellit omnium herba-
 rum succos. 87.
 Demosthenis ingentis quatiat arma. 5.
 Demosthenem neque ad hoc genus
 exercitationis accessisse video. 2.
 denariis trecentis illum emit. 68.
 denarios habebat aureos argenteosque
 pro calculis albis aut nigris. 33.
 - - - praesentes numerabis ducentos.
 109.
 - - - centum praesentes numeraveris.
 109.
 - - - solvere. 57.
 - - - binos in epulum dare. 45.
 dentata manu duxit descendentes ab
 aure capillos. 18.
 dentes ad mortes pretiosa suas belua
 ne desit. 119.
 - - - perfodit spina argentea. 32.
 - - - stabant aera scabra rubigine.
 124.
 - - - aqua habet. 42.
 sub dentem venire. 38.
 dentibus amphoram sustinere. 53.
 - - - folliculos perite spoliat. 135.
 dent epulas. 5.
 denudanda capita tonfori praeuimus.
 103.
 denunciante gubernatore relictum se
 navis ministerium. 108.
 denunciatione hac confusus Eumolpus.
 94.
 deo crinem vovisti. 107.
 deorum consilia ne proferatis in po-
 pulum. 17.
 - - - hominumque pudor. 132.
 - - - beneficia utraque manu tractat.
 140.
 - - - per ministeria praecipitandus
 est liber spiritus. 118.
 - - - hominumque judicio sapientissi-
 mus Socrates. 140.
 Deos etiam amor tangit. 83.
 - - - primum perdidit peritura Troja.
 89.
 - - - deasque. 101.

- - - immortales rerum humanarum
 curam agere puto intellexisti. 106.
 - - - sentit terra. 124.
 - - - peccati viam ingredimur. 117.
 - - - mihi iratos excitasti. 134.
 - - - emere & asneres possitis. 137.
 - - - roga, ut ignoscant facto tuo.
 137.
 - - - hanc vitam habere dixit. 132.
 deplorata jacebant arma congesta strue.
 123.
 deploratumque relinquit limen. 123.
 deponere pallium jussit liberatos que-
 rela. 15.
 - - - capillos cuiquam mortalium in
 nave non licere. 104.
 deponerentur apud se utraque flagita-
 bant. 15.
 deponimus arma compositis foederi-
 bus. 109.
 deposita vestis inter praedones stran-
 gularetur. 15.
 - - - omni offensa in gratiam cum
 puero redii. 87.
 deposito meo solerti cura caveo. 133.
 depositum postquam esse inviolatum
 vidit. 13.
 - - - fundis nominibusque habere in
 Africa trecentis festertium. 117.
 deposuit vestem. 114.
 depraesentiarum. 74. 58.
 deprecabar nec quicquam pro me.
 108. 49.
 deprecari fumus dispensatorem. 30.
 secundum deprecationem hanc. 18.
 - - - supplicis interpellavit Licas. 107.
 deprecatus sum numina versu. 133.
 deprehendere adulterium. 53.
 deprehenderat furtum miserorum.
 104.
 deprehenderet astrorum coelique mo-
 tus. 88.
 - - - consilia. 91.
 deprehenderit mendacium. 125.
 deprehensos se intellexerunt. 22.
 deprehensus ne quidem ausus es mihi
 verum dicere. 98.
 - - - in secreto daret sermonibus
 locum. 129.
 deprehensam gemino gurgite prae-
 dam. 119.
 deprimeret manu librum. 69.
 deprimit tumidas arces iratus Caesar.
 123.
 depugnandum si foret. 19.
 depulsa injuria fuerat. 22.
 deridere. 58. 61.
 derident solitudinem meam. 81.
 deriserunt me pueri imitatione petu-
 lantissima. 92.
 derisi fumus adumbrata inscriptione.
 106.
 derisisse me vos putabatis. 16.
 derisit me. 100.
 derisum se questus est. 87.
 descendentes ab aure capillos dentata
 manu duxit. 18.
 - - - nos si adjuverit casus. 102.
 descendere in ambiguum litem. 14.
 descendit in platanona. 131.
 descendimus per funem lapsi in in-
 scapham. 102.

descendit funis. 102.
 - - - in conditorium. 117.
 - - - Jupiter repens sanguineo imbre. 122.
 - - - lunae imago carminibus deducta meis. 124.
 descendunt rupes. 122.
 desererit terras exosa furentes mitis turba deum. 124.
 deserta urbe ducitur populus, quo mens ita iubet. 123.
 desertas artes inopi lingua. 83.
 desertis frondibus solae adspirant aurae. 119.
 deserto nomine imperii Magnus fugit. 123.
 desertus jacerem in diverforio Graecae urbis. 81.
 desiderabit visere languentem officii causa. 101.
 desiderium aestuantis accendis. 126.
 - - - tu meum, tu voluptas mea. 139.
 - - - extincti. 111.
 desidia ne consuetudinem perderem. 140.
 desidia praesentis causam excutere. 83.
 desinat rabies libidine perditorum collecta. 108.
 desit ne belua dente ad mortes preciosa suas. 119.
 desolata aevo senectus. 124.
 desomnem facere. 47.
 desperatus valde ingeniosus est. 68.
 despoliare. 49.
 despoliatus. 82.
despoliatus, vide despoliatus.
 despoliaverat sua arva Arabum populus. 119.
 desput in terram veluti muscarum imagines. 135.
 destinaret cursum. 114.
 destinat persequi hanc fortunam vel cum periculo capitis. 138.
 - - - semel. 76.
 destinatione a sua quam longe jacer. 115.
 destinatum carpinus iter. 116.
 destinaveramus mercari lupinos cicerque dupondio. 14.
 destinavi illum docere. 46.
 destiti totum parietem persequi. 29.
 destituit commilitonem sibi carissimum in peregrino loco abjectum. 80.
 - - - ne ancillarum quidem aciem clamor. 108.
 destitutum ministerio non agnoscere dignitatem suam. 117.
 destruat istas idem, qui posuit, moles Deus. 121.
 destruentem fortuna constantiam suam. 100.
 det primos versibus annos. 5.
 - - - cursum pagina subducta foro. 5.
 detecto jugulo. 101.
 detectum parietem putares nimbo laborare. 23.
 detergere frontem unguento. 47.
 deterriorem vide ne facias confidentia causam. 107.

deterfa est uda facies plorantis spongia. 108.
 deterilis paulisper oculis. 22.
 - - - curiose manibus. 135.
 deterisit sudorem manibus. 8.
 - - - pallio vultum. 91.
 - - - animum ter helleboro. 88.
 detexerit fallaciam invidiosa proditio. 125.
 detexit omni vi recusantes. 23.
 detinuit cursum labentis mundi. 127.
 detinuit imber ambitiosus. 17.
 detractor ministerii. 117.
 detrahentem secutus clavus fuerat. 135.
 detraheret corpora ad sepulturam. 111.
 detraxere pendentem. 112.
 detraxit humeris laciniam. 12.
 detrita luxu commoda vulneribus repantur. 119.
 detritus laevae Mavortius umbo haeret. 124.
 detulerit juvenes tam urbanos in suam regionem. 16.
 - - - indicium ad amicos. 125.
 detulidus raptum latrocinio pallium. 12.
 detulit de carnario pannum furca. 135.
 derumescunt odia. 109.
 detur Embaticeas Ascylo. 24.
deverforium, vide diverforium.
 deverbis melica. 64.
 devirginetur Pannychis nostra. 25.
 deum quam hominem invenire facilius possis. 17.
 - - - aquila sublimis coelo ferebat. 83.
 deum delubra. 104.
 - - - natura fallax. 109.
 - - - matrem nummos in praesentem unum pro fide sua reddituram. 117.
 - - - auspiciis patuere ventura damna. 122.
 - - - mitis turba. 124.
 devolat raptim ad puerum. 105.
 devorat trecenties sequestrium. 76.
 - - - panem. 44.
 devotione nauseamus dissimulata. 103.
 devoteant spiritum meum. 141.
 devoveram capulum. 82.
 deus juvenes tam urbanos in regionem suam detulerit. 16.
 - - - illi monstrasset remedium ad tertianam. 18.
 - - - humanarum rerum arbiter. 98.
 - - - ipse quos ad poenam deduxit. 106.
 - - - idem, qui posuit, moles istas destruet. 125.
 - - - offensa brevi solvit. 122.
 - - - agit nescio quid tacitus cogitationibus. 127.
 dextra minax terris incendia stipite portat. 124.
 - - - sanguinem tremula quatiebat lampada. 124.
 - - - obscuratum caput super pulvinar inclinavi. 134.
 dextrae conjungere dextram conatus. 121.

dextram conjungere dextrae. 121.
 - - - nec hanc sine vindice vinciet ignavus. 122.
 - - - non templis impius hostis admovi. 133.
 dextro pede, exclamavit unus ex pueris. 30.
 dextros gressus pariter movimus. 30.
 - - - pedes retulimus. 30.
 dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum. 32.
 diacta magistra. 115.
 Diactica ubi est? 88.
 Dianam quale osculum habere Praxiteles credidit. 126.
 diaria hodie post asellum non fumo. 24.
 - - - ab anu medio die solebant exigere anseres. 136.
 de diariis pretium facere. 75.
 dic Christus, sed verum. 128.
 dicacissimus homo carminibus vindicaret. 113.
 dicam aut faciam. 99.
 - - - ego jam patri. 87.
 ut ita dicam. 2.
 Dicarchidos magnae arva. 120.
 dicebant barbam eius in aurea psyside conditam esse. 29.
 dicebat nihil aliud, nisi hoc. 87.
 - - - ut ipsa paulo ante. 137.
 dicentibus fidem quis habebit. 14.
 dicere coepit ultimo. 139.
 - - - verum ne deprehensus quidem ausus es mihi. 98.
 - - - potes cujus haec navis est? 100.
 - - - mihi secundum quietem videbatur. 104.
 - - - nihil, nec facere deceret. 108.
 - - - coepit capillorum elegidion. 109.
 dicere aliquid belli in defunctum. 78.
 diceret aliquid secreto in aurem. 28.
 - - - quum haec ipsa. 127.
 dici his melius quid potest? 55.
 - - - aquis quid formosius potest. 100.
 quid dicis muliebris patientiae scortum. 9.
 dicit quoties Carpe, eodem verbo vocat & imperat. 36.
 dicite causam ferro. 122.
 dicta omnia factaque quasi papavere & sesamo sparsa. 1.
 - - - voluit in calvos stigmososque jaculari. 109.
 - - - haec ubi dedit. 121.
 - - - tantum valent. 134.
 aa dictata pugnare. 45.
 dictis etiam petulantibus adjectis. 11.
 dictiois totius ordinem infamant. 6.
 dicto citius nervi paruerunt imperio. 131.
 dictorum in hoc aestu totus incedo. 6.
 dictum Trimalchionis. 41.
 dictum gladio jus ignaviae. 112.
 didicimus. 58.
 didicisset ratiocinari. 29.
 didicistis fabulas antecessura latrocinia. 17.

D.

diducere pectus gemitu nihil profu-
turo. 111.
- - - os. 73.
diduci in cogitationes. 41.
diducit tuibam in partes. 108.
diducta in partes ruit omnis regia
coeli. 124.
diductum frigerunt lagenam. 22.
- - - improbe rimam. 26.
die jam deficientem in forum venieba-
mas. 12.
- - - postero. 15. 34. 53. 124. 131.
- - - crastino. 15.
- - - tertio. 112.
- - - hesterno. 131. 139.
- - - feriarum etiam lugentes rident.
134.
- - - medio diaria exigere solebant
anferes. 136.
diebus paucis interpositis. 87.
diem prope tanquam ignores. 99.
- - - jam quantum sine alimento
trahebat. 111.
- - - tenebris obruere nubes undique
adductae. 114.
- - - quo venturus esset in patriam
animo suo finxit. 115.
- - - ante hunc numquam deliqui
usque ad mortem. 130.
- - - ante hunc inviolatum domici-
lium polluxi. 137.
dierum aliquot abstinentia sicca mul-
lier. 111.
dies qui boni quique incommodi
essent distinguente bulla notaban-
tur. 30.
- - - solennis ludum artaverat. 85.
- - - ut venit. 86.
- - - quinque. 42.
- - - nihil est. 41.
- - - tertius venerat. 26.
- - - candidor favit amor. 127.
differat properantes annos fuga mo-
bilis aevi circumscripta mora. 119.
differrent nos rumoribus per urbem.
10.
differentiam morum. 84.
differre quod placet, tardum est. 10.
differrem peram istam. 117.
diffuderat nobilis plantanus aestivas
umbras. 131.
diffusi in risum. 10.
diffusus contentione. 71.
digiti sequentis extremo articulo. 32.
digitis gubernantibus vocem. 127.
- - - omnibus inter praecipitem de-
cursum cruentatis. 138.
digito minimo sinistrae manus. 32.
- - - medio turbatum sputo pulverem
sustulit. 131.
digitos concrepuit. 27.
- - - paululum asperfos in capite
pueri terit. 27.
- - - pariter extensos porris apioque
lustrasset. 137.
- - - saepe offenderunt. 132.
digna sacris Hecates. 135.
dignam ne centonibus quidem bonis
pannucium vindicabant pro hac
parte. 14.
- - - laude rem me fecisse putave-
ram. 136.

D.

dignare & osculum meum, quum
libuerit, cognoscere. 127.
digni sunt parentes oburgatione. 4.
dignitas pudoris in concione profcri-
pta. 106.
dignitatem vindicaret & injuriam. 18.
- - - suam non agnoscere destitutum
ministerium. 117.
dignitosus. 57.
dignum alloqui nec Lycas quidem
crederet. 110.
- - - nec tralaticia propinatione ju-
dicabat. 113.
dignus non sum qui bibam? 20.
- - - plane illa domo homo. 23.
- - - exilio sua quoque confessione.
81.
- - - hac injuria fui? 91.
- - - amore locus. 131.
- - - non est, quem in oculis feram.
75.
dii propitii. 60.
- - - immortales. 106. 86.
- - - hominesque nec illud patiantur.
103.
- - - nec istud sinant. 112.
- - - majores sunt qui me restituerunt
in integrum. 140.
- - - deaque. 115. 125. 79.
- - - hoc non sinant. 126.
diis omnibus hominibusque formo-
sior videantur. 88.
- - - vota reddentem penarum fuo-
rum ruina sepehit. 115.
dilabendum est per ipsa gubernacula.
102.
dilabitur levis pruina. 99.
dilata fallacia non est. 103.
dilectum agere. 44.
dilexisti vere Encolpion. 114.
quod diligat, quaerit in extrema ple-
be. 126.
diligenter viam tenebam. 6.
- - - lodiculam in pavimento exten-
dit. 20.
- - - amicumur. 26.
- - - omnia curiosus pictor cum in-
scriptione reddiderat. 29.
- - - gipsatae amphorae. 34.
- - - me iussit purgare. 135.
diligentia libidinosa speculabatur lu-
sum puerilem. 26.
- - - matrisfamiliae. 67.
diligentiae cuius se credat. 107.
diligentissima sciscitatione quaesivit.
24.
diligentissime speculari coepi. 92.
diligentius haec audio. 6.
- - - considerare pallium coepit.
12.
- - - tenuit laciniam. 12.
- - - inspectis signis. 14.
- - - oppellulatas invenit fores.
97.
- - - exploraremus. 116.
- - - curavi noxiosissimum cor-
pus. 130.
- - - coepi anum inspicere.
135.
diligis me Socratica fide. 128.
diligis injurias animus errore lentus.
93.

D.

diluo aceto vulnus cruris haud altum.
136.
dimicandum plane jure civili. 12.
dimicantium furor perseverat. 108.
dimiserat me fortuna à turpissima su-
spicione. 13.
dimisit eum de ruina arena. 9.
dimisisset se amica. 136.
dimissa cum ejusmodi pollicitatione
Chryside. 130.
dimitti à convivis. 41.
dimitto à constituta lite. 18.
Diomedes & Ganymedes duo fratres
fuerunt. 59.
Dione Caesaris acta sui ducit. 124.
- - - pulcra numen dedit sylvis.
133.
diro stridore minantur umbrarum fa-
cies. 122.
discederet ne interim praeda. 14.
discedentem jocari putabam. 80.
discedunt nequissimi servi. 96.
discitibus pueris audaciam tonforis
daret. 94.
discimus tantum, & docemus vitia.
88.
discincta celeri meatu fortuna sonet.
5.
discit quod quisque perperam, in se-
nectute confiteri non vult. 4.
discoloria veste amictus. 97.
discordem libidinem coepi mirari.
126.
discordi strepitu virgulta loquuntur.
120.
Discordia extulit ad superos caput
Stygium. 124.
- - - quicquid iussit factum est in
terris. 124.
discordiae finem imponam. 80.
discubuerant omnes. 31. 67.
discubuimus iussi. 21.
- - - tandem. 31.
discumbentium circa pedes sparsi ja-
cebant. 22.
discumbit supra me. 57.
discurrens familia. 59.
discurre circa mensam. 40.
discurreret huc atque illuc. 37.
discurrunt nautae ad officia trepidan-
tes. 114.
discussa expectatione. 47.
discussis fortissime claustris. 11.
discussit paene risum. 14.
discusso muliebri errore. 111.
discutere ebrietatem. 73.
disertiores alterum puto, alterum
honestiores. 55.
dissentisse poetarum. 96.
DISPENSATOR Cinnamus Trimal-
chioni. 30.
- - - factus esset. 29. 45.
- - - reus factus. 53.
dispensatorem deprecari sumus. 30.
dispensatoris vestimenta in balneo si-
bi subducta. 30.
displicere sibi genus divinationis.
117.
dispoliatum gaudio torum pertracta-
vi. 79.
dispoliatius servus nobis ante pedes
procubuit. 30.

dispo-

D.

disponere lautitias suas. 73.
disponite opes fraudibus captas per
mille annos. 115.
disposita in orbe habebat duodecim
signa. 35.
disrupti ostii ansa. 96.
dissidentem animum fraudavi. 100.
dissimulo gaudium. 61.
- - - felicitate. 75.
dissimulante inpurum. 79.
dissimulare canis pluma. 126.
dissimulata petit fides. 80.
- - - nauseantis devotione. 103.
- - - milione. 128.
dissolvebat insu ista. 24.
dissentia libido quae dicitur. 87.
distinguent bona notabant, qui
dies boni, quique incommodi es-
sent. 30.
doloris cogitatione. 55.
dilataret cohaerentes malignior flu-
ctus. 114.
distribuit nobis ferramenta sua mer-
cenarius torpor. 108.
distrinxit combus eum batulque. 24.
non distulit puellam invitare ad sa-
era pygicia. 140.
- - - eurationis propolitem celerior
ventus. 107.
Ditus pater extulit ora. 120.
- - - petit implacabile regnum. 124.
- - - enoris late emergit. 124.
diu flevit. 17.
- - - multumque. 23.
dive tuis cunctaris in armis? 124.
diversa in parte circuli spadones sta-
bant. 27.
- - - probare quis potest? 84.
- - - armorum istue omnes obruit
feralis Enyo. 120.
diversitor cum parte cenulae interve-
nit. 95.
diversitores. 79.
in diversorio cuius qua ratione puer
est, eadem in viridario ejus frater
fuit. 9.
diversorio parvo refecti. 124.
- - - in hoc quenquam admitti ve-
tuit. 10.
dives vehiculis X. tabellarius. 79.
dividamus puerum. 79.
dividere cum fratre sic nolito. 11.
- - - potiones servis. 64.
dividet amantium amplexas iatam
mare. 114.
divinam putabam. 7.
- - - providentiam adjuvatos vel pe-
riculo nostro. 18.
- - - illam vestem sistrumque redde
navigo. 114.
divinae mentis opera ne damnare vi-
deamur. 104.
divinarum rerum potestas. 120.
divinationis genus sibi non displicere,
confessus est. 117.
divinum hominem Epicurum esse
hinc scies. 104.
- - - illud ac coeleste pectus ample-
cti si permetteretur. 138.
divisere pavonina ova convivis. 33.
in divisione literas didici. 48.

D.

divisionem praecipitem libido facie-
bat. 10.
divisit cineres. 120.
divisas esse in duas partes scitote
quoscunque homines in hac urbe
videritis. 116.
divitem unquam neminem amor in-
genit fecit. 84.
- - - si propinqua in extulerit. 83.
divitias has ostenderet. 32.
- - - extrahere folis curant. 84.
divitibus sylvis numen dedit. 133.
divitis nomen ille tenet. 80.
- - - haec magni facies erit. 82.
divitum coenas caprant. 3.
divum numina quoque tanta lues vi-
dit. 124.
dius fidius. 104.
diutius moro capite confedit. 134.
- - - vivit vinum quam homuncio.
34.
- - - lusi in umbra voluptatis. 129.
dixerat se podagrum esse. 140.
ac dixerat non alter fecit. 140.
dixerint nisi, quae probent adolescen-
tuli. 3.
dixero quicquid, minus erit. 126.
dixisse vestra pace liceat. 2.
dixit tibi anelli, me Cicerem vocari?
127.
- - - Deos hanc vitam habere. 132.
doemus vitia, & discimus. 88.
docet plus, quam ipse fecit. 46.
docte pervenit ad unicum fugitivi ar-
gumentum. 95.
doctior ipsis lenonibus latro. 84.
doctissimus puer se rejiciebat a blan-
ditus. 140.
- - - cocus. 74.
doctor umbratilis nondam ingenia
deleverat. 2.
doctores in his exercitationibus mini-
mum peccant. 3.
doctus veri pater Epicurus. 132.
dolata mille plagis vetustissima sinci-
pitis particula. 138.
dolet cum saepius, capiti etiam ma-
ledicere solemus. 132.
- - - victor abire, qui non jugulat.
18.
dolis addit fidem. 89.
dolor in praecordiis major saevit. 17.
dolor in supervacuuo ne perseveraret.
111.
- - - paratae lacrimae inundavere pe-
ctus. 113.
dolorem neque ullum sentiebam. 94.
- - - naturali convitio exoneravi. 132.
doloris ad ostentationem lacrimas pa-
ratas expectavimus. 17.
- - - quicquid habent, in pedes de-
ferunt. 132.
doli severa tristitia violari aures meas.
86.
dolum nec ullum malum consilio ad-
hibuisse. 101.
domare mulierem libidinofam. 74.
domestica aratro tellus nitet. 99.
domi leones, foras vulpes. 44.
- - - gaudere. 44.
domuculum idem omnium. 111.

D.

- - - meum ante hunc diem inviola-
tum polluxit sanguine. 137.
domina Venus. 85.
- - - future. 105.
- - - impium, rogo. 20.
- - - quæto. 24.
- - - mea ex hac nota est. 126.
- - - fate, me saepe peccasse. 130.
- - - tæo. 66.
domine columbo pueri caput ador-
nat. 117.
- - - pertinaciam expugnare coepit.
111.
- - - suae codicillos mihi reddidit.
129.
- - - modo blandius rescribere. 129.
- - - hilaritatem quis confudent,
quaerit. 132.
dominam e latebris producit. 126.
- - - ut duceret, ancillam rogavi.
126.
- - - tuam decipere noli. 128.
ad dominam nudus curro, si conten-
ta es verberibus. 130.
domine rogo ubi est asturco? 86.
domini, quoque saevi implacabilef-
que crudelitatem suam impediunt.
107.
- - - nec supercilium induebat. 113.
dominico sine iussu quisque servus
foras exierit. 28.
dominicum vinum ministratoris gra-
tia est. 31.
domino rem alienam si nollet redde-
re. 13.
- - - Trimalchione deformior puer.
23.
- - - corpora animasque religiosissi-
me addicimus. 117.
dominum hujusce navigii Licam Ta-
rentinum si dixerō. 100.
- - - ultro ad fugientes accedere.
101.
- - - me facite. 117.
- - - etiam eorum meminisse, qui
praesentes non essent. 117.
- - - serviliter ficti consalutamus.
117.
- - - mihi iratissimum esse affirma-
vit. 139.
- - - lumbis suis commoveret. 140.
- - - suum quae novit, non puto
decumam partem esse. 37.
dominus propter elegantias laudatus.
34.
- - - navigii. 101.
domiti boves. 53.
domo illa plane dignus. 23.
in domo Eumolpi se pueros relin-
quere. 140.
domos vivo cultas esse, falsum est.
71.
domum me cognoscere quum nega-
rem. 7.
- - - abduxit errantem. 92.
- - - an tuis pedibus perveneris.
129.
- - - amplioris fortunae quaerentes.
124.
domus Sirenium rider. 5.
- - - nulla est certa. 119.
D dona-

D.

donabo illi par columbarum. 85.
 . . . gallos gallinaceos duos pugna-
 cissimos patienti. 86.
 . . . puero asturconem Macedonicum
 optimum. 86.
 donant ambitioni spes suas. 4.
 donare legem superbum est. 18.
 donas mihi eum, sine quo non potes
 vivere. 127.
 donasset huic Helenen & deas. 138.
 donaverat mihi natali meo cliens qui-
 dam vestimenta accubitoria. 30.
 dono vobis quicquid est. 30.
 . . . tibi fratrem meum. 127.
 donum promittit si propinquum di-
 vitem extulerit. 88.
 Dorida vetus amator contempsit. 126.
 dormi aut ego jam dicam patri. 87.
 dormiat nocte mecum adolescentulus.
 134.
 dormientem jam olim mercenarium
 suum exte cum facinis pubet. 99.
 dormientes tanquam olim, ferrere
 coeperunt. 22.
 dormienti huic si abstulero coitum
 plenum & optabilem. 86.
 . . . vel imponi utcumque posset.
 102.
 dormientis ad aurem confurrexi. 86.
 dormieris si triduo sine fratre, ner-
 vos recipies. 129.
 dormiisse nos una putes. 104.
 dormire vobis in mente est. 21.
 dorso repellit qua Tenedos mare.
 89.
 dracones iussi stare. 134.
 draconibus obfessa ora. 124.
 Dryadum voluptas, ades huc. 133.
 dubia pendebat atro metu vatis Cal-
 chantis fides. 89.
 non dubia mors coepit oculos obdu-
 cere. 19.
 dubias per causas territa pectora scin-
 duntur. 123.
 dubie credere. 124.
 sine dubio non repugnauerat. 26.
 . . . paulisper trepidavimus. 30.
 dubitavi, an utrumque trajicerem
 gladio. 79.
 dubitavit crux meum morfu vexare.
 136.
 dubitet ne quis pecuniam concupi-
 scere. 88.
 ducat me ad liberos meos. 1.
 . . . Danaën uxorem. 137.
 duce orbatī anseres redierant in tem-
 plum. 136.
 ducebat bellum totum fraude nova.
 89.
 . . . ex hoc conjecturam. 137.
 duem mihi date. 1.
 . . . itineris se humanissime promi-
 sit. 8.
 . . . itineris expectare Chrisidem coe-
 pi. 131.
 ducens minora astra Phoebe radianti
 face. 89.
 ducente Minerva Romam intrabat
 Trimalchio. 29.
 ducentos denarios praesentes nume-
 rabis. 109.
 ducere Mercurius animas & reducere

D.

folet. 140.
 ducerem vos ad magnas opes. 117.
 duceret ut dominam, ancillam roga-
 vi. 126.
 duces se in armis tentant. 89.
 . . . tres tulerat fortuna. 120.
 ducit calculos in tabula mobile opus.
 80.
 . . . feras ad pabulum. 100.
 . . . Girona in partem navis inferio-
 rem. 110.
 . . . incendia fax stellis comitata no-
 vis. 122.
 . . . praedam in praelia. 123.
 . . . Caesaris acta fui Dione. 124.
 ducite me. 99.
 ducitur laceratus orbis ad Stygios ma-
 nes. 121.
 . . . deserta urbe populus, quo
 mens ista jubet. 123.
 ducti fumus in cellam. 21.
 dulce ubicumque est, ibi & acidum
 invenies. 82.
 dulces caricae. 64.
 dulcis sonus pertentabat aëra. 127.
 dum loqueris. 99.
 dunaria lanx. 59.
 duodecim signa habebat in orbe dis-
 posita. 35.
 duorum mihi carissimorum hominum
 duo funera spectem. 112.
 dupondiaris dominus. 58.
 . . . homo. 74.
 dupondii non facio matrem meam.
 58.
 dupondium praeter unum nihil ad
 manum erat. 14.
 . . . nemo evadit. 58.
 dura nive hunc locum claudit hyems.
 122.
 durae buccae esse. 43.
 durabat sub insolito fasce. 117.
 durant vulnera miserorum. 104.
 durante adhuc iracundia. 96.
 durare una nocte victos posse. 102.
 . . . puta diutius posse infectam me-
 dicamine faciem. 102.
 duraret inter omnes tutum menda-
 cium. 117.
 durassent crudeles manus in hoc sup-
 plicium. 105.
 duravi interrogare. 41.
 duro remissus Thessali quadrupes ju-
 go. 89.
 durum caput. 39.
 dux Eumolpus. 109.
 . . . ac magister saevitiae unus anser.
 136.
 duxerant nos ad spectaculum. 27.
 duxerunt uxores. 116.
 duxi laciniam Eumolpi. 100.
 . . . staminarias. 41.
 duxissem illi balarum. 57.
 duxit capillos ab aure descendentes
 dentata manu. 18.
 . . . notum fugitivorum epigramma.
 103.
 . . . me injecta manu. 133.

E.

E.

E lege siccatis tribus potionibus.
 136.
 -- nobis ne quid sepultura relinquit.
 115.
 ebibisti solus tantum medicamentum.
 20.
 ebibit quicquid Satyrii fuit Encolpius.
 20.
 eboreo circulo lamina splendente con-
 nexum. 32.
 ebria pubes circa delubrum gressum
 feret. 133.
 ebriae mulieres longum agmen fece-
 rant. 26.
 ebrias manus quum solutus mero a-
 misissem. 79.
 ebrietas huc accedebat. 78.
 ebrietatem discutere. 73.
 ebrii estis an fugitivi. 96.
 ebrio proximus. 52.
 ebriorum partem excitavit. 22.
 . . . hospitum frequentia. 95.
 ebrius ostro picto jacet vilis adulator.
 83.
 . . . coronis oneratus. 65.
 ebullire animam. 62. 42.
 ebar Indum non fulgebat. 135.
 ecce ipsa venit ad stabulum. 16.
 . . . alia monstra. 89.
 Echini. 69.
 Echion. 45.
 ecquid Romano sentis te pondere vi-
 ctam. 120.
 . . . bonam mentem habere coepisti.
 131.
 . . . hodie totus venisti? 131.
 edere parum neque concipere mens
 potest. 118.
 edere humanas carnes Saguntini.
 141.
 eduta scribentes tyrannos vident.
 1.
 . . . aedilium recitare. 53.
 edile navigium. 113.
 eductus stipendio à quaestore. 85.
 effari pudet perituraque prodere fa-
 ta. 119.
 effecistis ut corpus orationis enerva-
 retur & caderet. 2.
 ad effectum spectaret res. 140.
 effectus artis severae si quis hamat.
 5.
 efferam vos pro sarcinis. 102.
 efferato vultu. 82.
 efferatus ex dolore in rabiem. 94.
 efferri volo. 77. 78.
 effice ut beneficium debeam. 126.
 effingam ipse carmine, quod sentio.
 4.
 efflare omnia. 79.
 effluere vinum. 71.
 effoderent verba atroci stilo. 4.
 effoderit thesaurum. 88.
 effossa protulit aurum in lucem tellus.
 128.
 effractum ostium cellae neminem po-
 terat excludere. 98.
 ut effrangeret, regare coepit. 75.
 effregit stabuli januam. 78.

effu-

E.

effuderant sese per totos humeros cri-
nas. 120.
effuderis indemnatum spiritum an-
tequam fata possent. 111.
effudi haec iratus. 132.
effudit haec ingenti verborum vo-
luntate. 124.
effudit lacrimas. 18. 105.
- - - ejusmodi carmina. 23.
- - - haec mulier clamore turbata.
109.
- - - partem leguminis super men-
sam. 135.
effugere putidissimam actionem. 73.
effugandum est ab omni verborum
vitiis. 118.
effugium aliquod quaerendum est.
101.
effundere risum indecenter. 58.
- - - cecum. 60.
- - - vinum super ossa. 65.
- - - plurimum vinum. 28.
effundunt viros. 89.
effusa est repente in risum. 18.
effusam pulvis per totum pavimen-
tum collegerant fabam. 130.
effuse laudare. 64.
effusis nullis precibus. 132.
effusillimae laudationes. 48.
effusillimo me amplexu invasit. 139.
effusus sudor utraque spiritum revo-
cat. 101.
- - - funesto aestu spiritus. 120.
egens consili. 101.
egens attentis rebus. 133.
egisse nihil ne te putes. 137.
egit du animam positus super pedu-
meum. 101.
ego sic semper. 99.
egregi navi per securum & ocream. 61.
egredi nave quomodo possumus. 101.
egreditur superbas cum praemio A-
lexis. 80.
egregie formam ejus decebant moder-
ationis verecundiaeque verba. 93.
egressum per fardum & tenebrosam
extraho Gitem. 51.
egressas per anfractus obscurissimos
8.
- - - continuo limen. 94.
ei affirma. 101.
ejectus de balneo tanquam de theatro.
92.
- - - sum extra januam. 132.
- - - quod sum, lusum puto. 138.
ejicitur & Prosceno. 132.
eisdem animis consumant corpus,
quibus devoverunt spiritum meum.
141.
ejuras hodiernam bilem. 90.
ejusmodi carmina effudit. 23.
- - - methodio laetus. 36.
- - - tibi vota proponas. 94.
- - - vox super conistratum puppis
congemuit. 100.
- - - ludibria facetissima ratione con-
demnat. 104.
- - - cum pollicitatione dimissa Chri-
stide. 130.
- - - ludos saepe spectaverat. 36.
elaborato hoc opere. 115.
elatum filium ab Eumolpo pariter

E.

condiscimus. 117.
elatus est vultu lecto. 42.
electilimas res ridentes adgredimur.
36.
electum par columbarum attuli expe-
danti. 85.
elegantes strophas. 60.
elegare omne patrimonium. 53.
propter elegantias laudatus dominus.
34.
elegant me ad officium. 107.
elegation capillorum coepit dicere.
109.
elegit fratrem Ascyllon. 80.
elidere coepi pugnaestimum animal
armata manu. 136.
eligendo in fratre illi saltem sit liber-
tas. 80.
elisos abscondit ignes. 122.
elixus vitulus in lance dunaria. 59.
cum elippo exheredat. 53.
eloquentia deletam. 59.
- - - locum non habet in hac urbe.
115.
eloquentiae corruptae regala scitis &
obtinuit. 2.
- - - magister. 3.
- - - ingentis juvenem. 117.
ad eloquentiam iturus haec viam fa-
cerent. 1.
- - - - - primi omnium perdidit-
stis. 2.
- - - - - pueris induunt. 4.
- - - - - si pervenissent. 88.
eluderet impetum animadversionis no-
strae. 107.
eluderet scrutantium manus. 97.
elusam fugerunt gaudia mentem.
128.
elusum circa popinas errarem. 98.
Embascioetam iusseras dari. 24.
- - - cinaedum vocari non intellexe-
ras? 24.
Embascioetas Ascyllon detur. 24.
- - - praeferebat faciem. 26.
embolum navis aeneum. 30.
emendare me culpam si permiseris,
placebo tibi. 130.
- - - morbum istum sola sum quae
scio. 134.
emendas bona fide poenitentiam.
91.
emendatiorem omnibus simulacris mu-
lierem. 126.
ementitus constantissime & centurio
nem & legionem. 82.
emere plane mihi placet. 14.
- - - columbas gallosque gallinaceos
scis. 86.
- - - & Deos possitis & anferes.
137.
- - - bene. 75.
emerge late Ditis chorus. 124.
emicuere rosae violaeque & molle
cyperon. 127.
emineant sententiae extra corpus o-
rationis expressae. 118.
eminentium gastrorum fragmenta.
79.
emittere nullum verbum potui. 19.
- - - extra januam. 72.
emta probat eques, qui sedet in

E.

causa. 14.
emtae mercedibus ac viles operae.
122.
emtiue Quirites ad praedam suffra-
gia vertunt. 119.
emitiut an dominatus es? 47.
emtor propius accessit. 12.
emorem si quem splendida vestis
posset adducere. 12.
emtoris rustici super humeros con-
templationem iniecit. 12.
enatae. 87.
enervaretur corpus orationis & cade-
ret. 2.
enervi corpore fracti gressus placent.
110.
enituit ne carmen quidem sani colo-
ris. 2.
- - - vultus emendatior. 110.
enormis loquacitas Athenas commi-
gravit ex Asia. 2.
Enothea inter utrumque confedit.
79.
- - - mensam veterem posuit in me-
dio altari. 80.
- - - ut vidit. 83.
- - - profert scortum fascinum. 84.
Enotheam animadverto cum testis
ignis pleno venientem. 82.
enovata pictis pennis anas. 93.
ensis Syllanus bibit. 120.
Enyo feralis omnes obruit diversa ar-
morum strue. 120.
eo perventum est. 67.
eodem omnia haec ventura sunt.
115.
epatia in carillis. 66.
ephebo cum fratre filiam reliquit.
140.
ephebum in gymnasium deducere
cooperam. 85.
- - - rogare coepi. 87.
ephebus ad hoc votum ultro se ad-
movit. 86.
- - - nunquam altiore somno obdor-
mivit. 86.
- - - iteratione contentus non fuit.
87.
- - - plenae maturitatis. 29.
Ephefi matrona quaedam erat tam
notae pudicitiae. 111.
Ephefus tragoedus. 70.
Epitium hominem esse divinum
hinc scies. 104.
Epentus veri pater. 132.
Epidauria moenia quaere. 124.
epidipnis. 69.
epigramma notum fugitivorum per
totam faciem liberali manu duxit.
103.
- - - mortuo facit. 115.
epulae ad certamen prolatae conci-
liant hilaritate convivium. 109.
- - - fallaces Phineo maduere vene-
no. 136.
epulas dent. 5.
- - - lautas paravit. 137.
epulatione in hac nec quicquam a-
liud captabant, nisi tantum ne e-
surerent. 141.
epulum dare. 45.
- - - funebre. 71.
D 2 eques

E.

eques, in causa qui sedet empty
probat. 14.
- - - Romanus. 57. 92.
in equestribus sedeo, etiam si ancilla
sum. 126.
equi graves recessus Stripant Danaï.
89.
equites de lucerna occidere. 45.
equos furentes flectere Phoebeus co-
gitur. 134.
equum cinaedus mutavit. 24.
- - - minacem figurarent. 89.
erat contra aurum. 76.
- - - quisquam in auxilio. 21.
- - - longum singula excipere. 28.
- - - à fronte cornua submittere.
126.
Eiebi sedes qua rupta dehiscit.
124.
erectus his sermonibus. 88.
- - - in cubitum. 132.
erexi anum non sine usu. 136.
erexit grabatam. 95.
ergastulo. 81.
ergastulum errantes interceptisset. 105.
erigere vultus. 60.
erimus sic cuncti, postquam nos au-
feret Orcus. 34.
- - - tibi praesto sine tormentorum
injuriam. 102.
Erinnys horrida emergit. 124.
eripe me latroni cruento. 91.
eriperemus te poenae. 30.
ero tui similis. 87.
errantem veste circumdedit. 92.
errantes ergastulum interceptisset. 105.
- - - animas hinc & hinc labellis
transfulimus. 79.
- - - nec quid esset sciebam. 116.
- - - oculos somnia ludunt. 128.
errantibus iter aperiret. 79.
- - - viam ostenderunt. 79.
- - - aquis ludebat amnis spumeus.
131.
errare coepimus vestiti. 27.
errare per totam civitatem. 8.
- - - elusus circa popinas. 98.
eras Encolpi. 94.
errat intra membra furens curis latran-
tibus tabes. 119.
errore lentus animus injurias diligit.
93.
- - - muliebri discessu. 111.
errorem vestrum nec accusat, nec pu-
nit. 16.
- - - timeret luce clara. 79.
erubescere Triphaena. 113.
erubescere. 60.
- - - post mortem. 57.
erubui eum hoc ipsum interrogare.
36.
erubuit paululum. 131.
eruditates mentes ira praelabatur. 99.
ervilia. 57.
erumpit in has furibundo pectore vo-
ces. 124.
eruta subinde pavonina ova diviseret
convivis. 33.
- - - terris Afris citrea mensa. 119.
- - - Lucrinis litoribus conchyliis
vendunt cenas. 119.
escam imposuerit hamis. 3.

E.

esse sui coloris. 63.
- - - in controversiam. 15.
essedaria mulier. 45.
essedarium cantante hydraule pugna-
re. 36.
est in mente dormire. 21.
- - - quod curiosum aliquem extime-
scas. 127.
- - - non apud se. 129.
- - - te videre? 67.
- - - aliquis ovillum. 56.
esto, quicquid Servius & Labeo.
137.
esuriens Cyclops. 98.
ne esurirent, in hac epulatione capta-
bant. 141.
et caetera. 111.
etiam videre. 40.
- - - tibi. 46.
etiamnum loquebatur. 27.
evadit nemo dupondium. 58.
evani tamen. 138.
Eudoxus in cacumine excelsum
montis consenuit. 88.
eveniat male accides. 44.
evenirent bene fecerit. 117.
evenire tragoediam periclitabatur.
140.
- - - candelabrum supra mensam.
64.
everit fluctus ratem. 114.
everit auster pullas aquas. 123.
evicerunt spississimam noctem certa
liniameta. 79.
evitarem praesentem procellam. 26.
Evium concessus. 41.
evocaret ad sui quoque spectaculum
vicinarum gentium feminas. 111.
evocat mihi iara. 108.
evolavit manifesto omnis spes. 114.
evoluit me amiculo opertum. 11.
eupatria haec omnia providet. 37.
Euripides aut Sophocles invenerunt
verba. 2.
in Euripo pisces natabant. 36.
ex pueris unus. 30.
- - - cuius osculo pendet. 127.
- - - transverso sit quod non exspectas.
82.
- - - hac nota litterarum esse. 83.
- - - tui animi sententia. 109.
exacta lege frugalitatis poliat mores.
5.
exactis bona fide osculis. 11.
exaggerata verborum volubilitate.
124.
exagitatus Inachia Tirynthius ira onus
coeli tulit. 139.
exanimatus subito conticuit. 12.
examaverat nautas mirabili forma.
105.
exaerebat ingens fama oculos. 141.
exaeco formam meam à vitio natura-
li. 128.
excandesceres merito, si proditum
posset ostendere. 98.
excandui vehementer. 85. 57.
- - - plane vehementer. 8.
excanduissem quid, quaerebam. 136.
excanduit ulterius mulier eadem indi-
gnatione lacinata. 100.
- - - Lucas hoc sermone turbatus. 105.

E.

- - - interpellare. 115.
excarnificare. 67.
excelsum montis cacumine. 88.
excelsum in tribunal mento levatum
rapiebat. 29.
exceperat suavioriam Agamemnonis.
6.
excipere nautae fabulam risu. 113.
excepi haec vulnera pro libertate pu-
blica. 1.
excipit me non minus acido cantico.
31.
excepti pluribus ferculis. 21.
exceptione hac. 86.
exceptionis formula. 64.
exciderat senibus quoque libera virtus.
119.
- - - cocus ille. 54.
excidisset parapisis. 34.
excidit omnis constantia attonitis.
19.
excipere singula longum erat. 28.
- - - me hac adventitia frequentia so-
let. 90.
- - - aves volitantes. 40.
- - - magno tumultu. 72.
- - - fabulae partem. 42.
excipiem ut plurima longe arcessere
fabulas coepi. 37.
exciperet exulem. 100.
excipit Magnum Cyllenia proles.
124.
excipimus urbanitatem jocantis. 52.
exciso penitus demersus huius est o-
cus. 120.
excisus cum herbis cespes favum su-
stinebat. 35.
excita ferro libido. 119.
excitabo patrem. 87.
excitando ludibria. 2.
excitasti mihi deos iratos. 134.
excitato cinere faciem perfudit. 136.
excitatus totiens. 87.
- - - à cena. 96.
excitavi verberibus Gitona. 79.
- - - aliis leporem. 131.
excitavit partem ebriorum. 22.
- - - me sopitum. 87.
- - - omnes cymbalistria. 22.
excito vires largioribus cibis. 82.
exclamare miseri volebamus. 21.
exclamat. 103.
- - - imperio para te. 135.
exclamavi. 83.
exclamavit ad istum. 22.
- - - unus ex pueris. 30.
exclamo attonitus. 94.
excludere poterat neminem effractum
cellae ostium. 98.
excludo Alpius Gallos Capitolia no-
stra perentes. 122.
excluserat coccineo pallio adrasum ca-
put. 32.
exclusum mulcant. 95.
excogitavi rationem. 85.
excursum. 89.
excusare moram coepit. 136.
excusationem aliquam idoneam prae-
pararem. 139.
excusationis meae summa haec est.
130.
excussisset indicium puero. 98.

excu-

excussissima palma os hominis pulsat.
65.
excussit salamandra supercilia tua?
107.
- - - vociferantem in mare ventus.
114.
- - - properantem spiritum. 115.
- - - vexantem solo vestem. 128.
excussum forte altius poculum ancil-
lae caput fregit. 22.
excutere causam praesentis delictae.
88.
excutit gremium gravatum. 128.
excutitur Afrorum ultimus Aminon.
119.
excedat usus aeris praedem. 119.
exegerat assem pro cella meretrux.
8.
exegimus reliquam noctem abieci in
lectis sine metu. 26.
- - - tristissimam noctem. 115.
exemit raptim clavem. 94.
exemplar testamenti. 71.
exempli singularis femina. 111.
exemplis vis probati consilium. 141.
exemplo pessimo. 104.
exemplum verum pudicitiae amorif-
que adulterii. 111.
exercebatur pila praefixa soleatus. 27.
exercentem se cum magistro curso-
rum gregem in porticu notavi.
29.
exercere negotiationem honestam. 38.
exercitari forensibus ministeriis. 118.
- - - vultus senex. 83.
exercitationibus in his minimum do-
ctores peccant. 3.
exeritationis genus. 2.
exercitu in vestro phaenasti milites
ambulant. 82.
exercitum animum in Eumolpi san-
guinem. 94.
exhaerere cum elogio. 83.
exhausti captatores liberalitatem im-
minuerunt. 140.
exhibendum centonem postularemus.
15.
exhibiturum crastino die pallium af-
firmat. 15.
exilaratus ego. 13.
exhortescant aequo plus. 141.
exhortor primo. 140. 124.
exhortabatur Coraca. 140.
exhortantibus universis. 109.
exhortatione eadem tentavit mulier-
culae cibum dare. 111.
exi foras oculus. 94.
exierit quicquid servus foras huc sine
domini iussu. 28.
exigere medio die ab annu diaria so-
lebant anseres? 136.
exigeret quicquid, promitto. 117.
exisse de civitate sua miserimum se-
nem. 117.
eximus ad frigidum. 28.
exinteratus porcus. 49.
exire à te quicquidque coeperis.
90.
- - - cum sarcinis jubet mercenarium.
100.
- - - cupientem beluae quasi gemitum
audimus. 115.

exire Capuae. 62.
eximino adolescentulos in scholis
stultissimos fieri. 1.
- - - castano, duce orbatu anseres
129.
exitu tam turpi vitam finiat. 103.
exitum non alium pictura fecit. 2.
- - - eundem esse omnium. 111.
exitum facturam. 45.
exitus malus coenae. 54.
exonera mentem, quaevis, hac prece
133.
exonerabantur nubes flumine. 123.
exonerabat stomachum nautea gravem.
103.
exonerare capita molesto & superva-
cua pondere. 107.
exonerata Grajo sono. 5.
- - - vesica aquam poposcit ad ma-
nus. 27.
exoneravi dolorem meum naturali
convicio. 132.
exopinulent. 62.
exorat peculo Jovem. 88.
exoravit puellam. 140.
exordiri fabulam. 61.
exornaverant thalamum incesta veste.
26.
exornavit me non minus decore ca-
pillamento. 110.
exosa terras furentes mitis turba
deum. 124.
exosculatus pectus sapientia plenum.
91.
exossatae gallinae. 65.
expaverat nuptiarum nomen puella.
26.
- - - ad raptum ferramentum. 94.
expedit nobis. 101.
expedire scruta. 62.
expedit valde. 101.
- - - nudas manus Triphaenae fami-
lia. 108.
expedire sarcinulas. 99.
expediunt aliquid. 39.
expellente lusu inter manus vibra-
bant pilae. 27.
expellere paupertatem nostram priva-
tis quaestibus temptemus. 10.
- - - ad idem littus mors misericors
si voluerit. 114.
expelli caede. 102.
expelluntur aquae saxi, mare nasci-
tur arvis. 120.
experimenta. 88.
experimentum oculorum caperem. 91.
experiri volui an &c. 31.
- - - cerebrum. 75.
experrectus tricliniarches. 22.
- - - perrectavi gaudio dispoliatum
torum. 79.
expertam hoc primum anno virum
foeminam si non fastidis. 127.
expertes labores juvenes. 102.
expire manus precio licet. 137.
expiraretur tutela navis. 105.
expiravit somnium. 104. 105.
expulsum libidinosa migratione na-
vigium. 113.
expilaturi lagenam duo Syri triclinium
intraverunt. 22.
explere me sententiam finite. 115.

expliciti tandem acumine sumus Gi-
tonis. 79.
expliciti ordinem cenae. 92.
explicitimus mercem. 14.
explorarem diligentius. 116.
exploratore si callidus captator in
Africam miserit. 125.
exponere omnia ab acia & acu. 76.
exponit instans periculum trepidanti
puero. 101.
- - - mulieri quid accidisset. 112.
positurum se rem sua memoria
tactam. 110.
expositus splendidissime reliquus lau-
ditarum apparatus. 21.
- - - es piscibus belisque. 115.
exposui totum praelium ordine. 136.
expressae ne emineant extra corpus
orationis sententiae. 118.
expressit imprudentibus risum. 32.
- - - omnium herbarum succos. 88.
exprimeret aliquot figuras catenatio
mobilis. 34.
expudorata frons. 39.
expugnare dominae pertinaciam coe-
pit. 111.
- - - reliquias navis. 114.
expugnata paupertas nova mendicitate
levocanda. 125.
expugnavit aegie gubernator. 108.
- - - execrationibus circumducebatur.
141.
execratus aniculae insidias. 7.
- - - omen. 103.
execrataque viscera ferro in venerem
fugere. 119.
exequi paratus erat Gorgias. 141.
exeruit ad osculum caput. 114.
exhibere nescio quid tetricum. 64.
exilio dignus. 81.
exsolvi me voto. 85.
exsonare ingenti clamore. 73.
exsonat cantibus totum navigium. 109.
exsonuerant omnia mimico risu. 19.
exsonuit ostium impultum audaci
strepitu. 16.
expectabant haereditatem. 141.
expectant semper, quicquid merue-
runt. 125.
expectanti attuli par columbarum. 85.
expectante me tale nihil inclusit. 94.
expectare consuetudinem meam coe-
pit. 86.
- - - Chrysidem ducem itineris coepi.
131.
expectare ne quid tristius. 19.
- - - tamquam morantem in aditu
steri. 136.
expectat hunc in aliqua terrarum
parte secuta uxor. 115.
expectatio liberae coenae. 26.
pro expectatione magnum ferculum.
35.
expectaturum iudicis sententiam. 112.
expectavimus lacrimas ad ostentatio-
nem doloris paratis. 17.
expecto mortem jam non molestam.
114.
quid non expectes ex transverso fit.
54.
expirabo statim. 72.
expirasse putasset super corpus viri
D 3

E.

pudicissimam uxorem. 112.
 expuere me ter iussit. 131.
 expuit, nec iudavit unquam. 44.
 extincta taurorum flamma quiescit.
 134.
 extincti desiderium non posse femi-
 nam pati. 111.
 - - - floris anus. 140.
 extinctum vis tu reviviscere relucan-
 tibus fatis. 111.
 extinxerat Parium marmor pedum
 candor. 126.
 extinxeris ignem hunc sanguine. 139.
 extinxit inopia Lysippum. 88.
 - - - iram meam prudenti absentia.
 94.
 - - - plenos Cynthia vultus. 122.
 extirpare solas divitias curant. 84.
 extrui facilius poema posse credentes.
 118.
 extruit omnia orbis praemia vagus
 miles. 119.
 exul hiemis avis. 55.
 - - - certior vincendo. 122.
 exulem exciperet. 100.
 - - - Triphaenam Tarentum ferat.
 100.
 exultas gaudio. 131.
 exultantes querebat fuscina pisces.
 109.
 exurgit pulchritudine naturali. 60.
 extra fridentia. 95.
 extemporalis declamatione. 6.
 extendere artem suam perseverabat.
 140.
 - - - se supra totum. 46. 78.
 extendit lodiculum in pavimento. 20.
 extensos pariter digitos porris apioque
 lustrasset. 137.
 extensus infra grabatum. 97.
 extersit pollice lacrimas manantes. 9.
 extimescas curiosum aliquem. 127.
 extis stridentibus plenum veru. 95.
 extollere perituram molem. 120.
 extorqueat improbitas. 87.
 extorquere mihi pudorem velle coe-
 pit. 9.
 - - - pollicem. 48.
 extorquet canticum de laserpituario
 mimo. 35.
 extorserat haereditates officio aetatis.
 140.
 extorsi gaudium male repugnanti. 87.
 - - - pedem mensulae. 136.
 extortis clunibus nos cecidit. 21.
 extra teli coniectum. 90.
 - - - cellam processit. 94.
 - - - corpus orationis ne semineant
 expressae sententiae. 18.
 - - - furit spiritus. 120.
 - - - legem viventibus quam male
 est? 125.
 - - - mensuram ne aberrantia quidem
 pedum vestigia. 126.
 - - - nubem luna plenum os profer-
 re videretur. 127.
 - - - januam eiectionis sum. 132.
 - - - vestibulum me injecta manu
 duxit. 133.
 - - - casam ire coepi. 136.
 - - - lunam fulgentibus stellis clario-
 res oculi. 126.

E.

extrahere in siccum. 72.
 extraho Girona per tenebrorum &
 sordidum egressum. 91.
 extraneo in strato tollit pedes. 55.
 extraxi illos proxima nocte mero
 unguentisque perfusus. 105.
 extraximus clamantem. 115.
 extraxit fortissimum jecur. 137.
 extrema parte verbi. 80.
 - - - parte potionis Girona spargebat.
 109.
 - - - in plebe quaerit quod diligit.
 106.
 extremam laciniam pallii coepimus
 concutere. 12.
 extremitates imaginum erant ad simi-
 litudinem praeciae. 83.
 extremo digiti sequentis articulo. 32.
 extremum & tenue lumen spargebant
 lucernae. 22.
 - - - solatium haberemus. 106.
 - - - vineulum parior. 114.
 extremus torus. 78.
 extulerat candidum jubar plena Phoe-
 be. 89.
 extulerit divitem propinquum. 88.
 extulisset virum. 111.
 extulit ora Ditis pater inter has sedes.
 120.
 - - - in lucem nutritas sanguine fru-
 ges. 120.
 - - - ad superos Stygium caput Dis-
 cordia. 124.
 exuere se. 62.
 exuit omnes moras. 122.
 exulceratae mentes ad sanitatem revo-
 cantur. 111.
 exundant campi sanguine. 104.
 exuit flamma medullas. 121.

F.

Faba erat ad usum reposita. 135.
 - - - ubi est? 136.
 - - - vitrea. 67.
 fabam effusam per totum pavementum
 collegerat. 136.
 - - - rursus oneravi. 76.
 fabula haec dum inter amantes ludi-
 tur. 95.
 - - - erat una in toto civitate. 111.
 - - - muta taces. 126.
 non fabula, factum. 76.
 fabulae omnes habuerunt sine aemulo
 complexus. 83.
 fabulam agnoscerem. 92.
 - - - risu exceptere nautae. 113.
 - - - age. e. 59.
 - - - exordiri. 61.
 fabularum contextu deficiente. 20.
 fabulas antecessura latrocinia ubi didi-
 cisti? 17.
 - - - longe arcessere coepi. 37.
 sine fabulis ne sileret hilaritas. 110.
 fabulosa pollicitatione conterritis. 135.
 fabulosum sententiarum tormentum.
 118.
 fac iterum, si quid vis. 87.
 face radianti minora astra ducens
 Phoebe. 89.
 faciem fumosam magis quam lucidam
 quassans. 97.

F.

- - - praeferebat. 26.
 facere recte negavit. 63.
 - - - injuriam quibus venter non so-
 leat. 102.
 - - - de nave carcerem ne viderer.
 105.
 - - - poema. 115.
 - - - omnia. 115.
 - - - ad se omnia. 38.
 - - - barbariorum. 73.
 - - - facrum. 65.
 - - - ad stellas. 62.
 - - - sibi suaviter. 71.
 - - - coactus est servus. 45.
 - - - sua re. 47.
 - - - ullum verui, quod se juvet. 47.
 nec facere, nec dicere. 108.
 facerent viam ad elequentiam iturus. 1.
 faceres fortiter. 9.
 - - - versum. 93.
 quid faceret in loco tam deformi
 quaesivi. 7.
 faceret ne quid temere. 12.
 - - - leviozem iacturam pretium ma-
 joris compendii. 14.
 - - - suspectam humanitatem meam
 grande munus. 86.
 - - - inducias. 108.
 - - - fatale conditorium familiari ac
 viro. 112.
 faces accendit. 89.
 facetissima ratione ejusmodi lubibria
 condemnat. 104.
 faciamus tangomenas. 34.
 faciant quid leges, ubi sola pecunia
 regnat. 14.
 - - - pejorem carnem suam. 141.
 facias causam deteriozem. 107.
 faciatis nocturnas religiones jocum
 risumque. 17.
 facibus armata Megaera emergit. 124.
 facie tota ac pectore totum meum
 pressit. 18.
 faciebat libido divisionem tam praeci-
 pitem. 10.
 - - - litem solum pallium. 15.
 - - - comitatus, ne quid tristius ex-
 spectarem. 19.
 faciem imam sudario abscondere. 67.
 in faciem inspuere. 75.
 - - - Alcyli tunicam misit. 15.
 - - - ejus fuligine longa perfricuit.
 22.
 - - - medicamine infectam. 102.
 - - - meam consideravit. 105.
 - - - unguibus sectam. 111.
 - - - totam excitato cinere perfudit.
 136.
 facient aetum minorem. 34.
 facies vera redit, dissimulata perit.
 80.
 - - - haec divitis magni erit. 82.
 - - - plorantis uda spongia deterfa
 est. 108.
 - - - umbrarum diro stridorem mi-
 nantur. 122.
 - - - medicamine attrita. 126.
 - - - manavit gurgite pleno. 137.
 facies illam non pluris, quam spor-
 tam. 113.
 faciet nequaquam recte, qui cito
 credit. 82.

facile intelligeret. 91.
 - - - adamarent. 110.
 - - - appareret. 117.
 factes aves. 93.
 facti femore. 23.
 - - - vilius rota finxerat actu pocula.
 137.
 factorem ad portum refugerunt. 118.
 factus postis deum quam hominem
 invenit. 17.
 - - - columbas gallosque gallinaceos
 emere quam atturconem. 86.
 - - - poema extrui posse credentes.
 118.
 facillime tegeter obscuritas rerum
 nondum male ambulantiem. 12.
 quid facinus egisti. 13.
 factiora in hac quere supplicium.
 130.
 facinore opus est. 80.
 facinoris nocte attonitus. 136.
 facinus admittimus magnum. 26.
 - - - gressu irascent. 108.
 - - - iudicium. 91.
 - - - non toto corpore feci. 133.
 facio iudicis vobiscum. 13.
 facis vestibulum. 11.
 - - - nobis iudicium. 107.
 facit nemo plus Jovem. 82.
 - - - quod populus, candida lingua
 refert. 132.
 - - - raram militum cum sapientia
 forma. 94.
 - - - mihi fastum contubernalis mea.
 96.
 - - - tibi quique somnia. 104.
 - - - mortuo epigamata. 115.
 facite potus quod iubeo. 103.
 - - - me dominum. 117.
 faciunt id longe melius historici. 118.
 - - - in me imperum anseres facit. 136.
 facta dictaque omnia quasi papavere
 & sesamo sparsa. 1.
 - - - nec adhuc quidem erant omnia.
 11.
 - - - hilarior mulier. 18.
 - - - animorum repentina mutatio.
 19.
 - - - mentio de usu formosorum. 85.
 - - - audacior interposito quasi pariete.
 131.
 factum tibi injuriam nec quereris.
 109.
 - - - rem sua memoria. 110.
 - - - sibi nullam vim ab Aesclyto ju-
 ravit. 133.
 factio statim intravit. 59.
 factis ex mollissima lana pallus terge-
 batur. 28.
 factio silentio inquit. 14.
 - - - ad comitem meum transitu. 24.
 - - - ut ignoscant tuo, deos roga.
 137.
 - - - nihil sine ratione. 39.
 - - - vocum concursu. 115.
 - - - mox silentio. 59.
 facturi fumus. 102.
 facturum me recte. 139.
 facturus quod inebatur. 108.
 factum comprobamus. 55.
 - - - erat in supercilio vulnus. 98.
 - - - si quid est ante hunc diem. 109.

- - - est in terris, quicquid discordia
 iulic. 124.
 - - - est de uno corpore, quicquid
 hic est positum. 69.
 - - - non fabula. 76.
 quid factum est, Jupiter, quod inter
 coelicolas fabula mata taces. 126.
 factus ingridior hieme Gallica. 19.
 - - - esset daperator. 29.
 facultates. 112.
 facundia horret ruinosis pannis. 83.
 faleratis cultoribus quatuor praecedentibus.
 28.
 faleris pelagiis matrona onerata. 55.
 Falerina vina. 55.
 Falerno inundamur vino. 21.
 Falernum potabant iatraliptae. 28.
 - - - OPIMIANUM annorum centum.
 34.
 fallaces epulae Phineo maduere vene-
 no. 136.
 fallacia dilata non est. 103.
 fallaciam totam detexerit. 125.
 fallax natura deum. 109.
 fallebat nec me. 137.
 aut fallor, aut fortuna coepit redire
 ad poenitentiam. 141.
 falsius nihil est inopia hominum
 persuasione. 132.
 fama volat volucer motis conterrita
 pennis. 123.
 - - - mihi non mentitur. 129.
 - - - ingens excaecabat oculos ani-
 mosque miserorum. 141.
 ad famam Hyperidis proccidit. 2.
 fame moreretur. 10.
 - - - ultima. 141.
 famem concoquis sicco ore. 82.
 - - - renovari per diuina. 119.
 - - - a fabris augere. 40.
 famas ad montes pretiosi. 119.
 famula Triphaenae nudas expedit
 manus. 108.
 - - - cum tua non venit navis ex
 Africa. 140.
 - - - tristis inter se mussat. 132.
 - - - lanistica. 45.
 - - - intra forisque idem fecerat.
 22.
 - - - tota an cantaret, experiri volui.
 31.
 - - - vero babae, babae. 37.
 - - - conclamavit. 54.
 a familia inceptum plausum omnes
 damus. 36.
 familiae concursus sit. 95.
 - - - negotiantis dominus. 101.
 - - - sordidissimam partem convocat.
 132.
 - - - domusque praesidium. 64.
 familiam tam magnam per agros
 Numidiae esse spariam. 117.
 familiarem alloquebatur. 113.
 familiari sono inductae ancillae. 105.
 - - - fatale conditorium faceret.
 112.
 familiaris oculis meis rusticus. 12.
 - - - acribus meis vox. 100.
 familiaritate vobis conjuncti. 107.
 familiaritatis castissime sacra polluc-
 remus. 80.
 famosa fax. 97.

farciebantur aves nucibus, filigine,
 &c. 69.
 ex farina pingui figurata ova. 33.
 fas non est, te nominare inter res
 serias. 132.
 - - - impune profari vera. 121.
 fatis suo momento durabat. 117.
 fascem viridis urticae comprehendit.
 108.
 fates fixi cum securibus postibus
 triclinii. 30.
 - - - pudet rapuisse Catoni. 119.
 fascia praefina involvere. 64.
 fasciae nostrae es. 46.
 fasciis cruciatibus alligatus. 40.
 fascini laciniam ipsum hominem cre-
 deres. 92.
 fascinum scortum profert. 138.
 fasis betae. 56.
 fastidius hominem peregrinum inter
 cultores admittere. 127.
 pro fastidio unius horae multorum
 bonorum pensionem promiseris.
 141.
 fastidiose tanquam mendici spoliū
 venditabat. 13.
 fastidis feminam ornatam. 127.
 fastidium. 48.
 fastose, inquit, quid est. 131.
 fastum mihi facit contubernalis mea. 96.
 fata tardant manus. 89.
 - - - mihi evocat. 108.
 - - - antequam poscant. 111.
 - - - penura prode, e pudet. 119.
 - - - si nos conjungerint. 127.
 - - - properare. 114.
 - - - etiam de invitis statuunt. 115.
 fatale conditorium familiaris ac viro
 faceret. 112.
 fatalem rixam. 97.
 fatali meta. 94.
 fateor & prae me fero. 91.
 - - - me saepe peccasse. 130.
 fatendum est verum. 129.
 fateris te servum & humilem. 126.
 fatigatus in cursu. 6.
 - - - tot malis. 22.
 - - - taedio. 137.
 fatis reluctantibus vis tu extinctum
 reviviscere? 111.
 - - - properantibus hoc ultimum gau-
 dium rape. 114.
 - - - in tristia bella paratis. 119.
 - - - jubentibus actus. 123.
 fatorum mandata tempestas peragit.
 114.
 fatum implacabile me persequitur.
 139.
 - - - anserisplorat. 137.
 - - - suum plorare. 75.
 fatus meus. 77.
 - - - malus. 42. 71.
 fatuum esse. 46.
 fave nervis tente Priape. 131.
 favebam vapulanti. 96.
 favilla cana sparsa extulit ora. 120.
 favit amoris secreto candidior dies.
 127.
 favor est in precio. 119.
 favorem Norbano eripiat. 45.
 favum celsus cum herbis excisus susti-
 nebat. 35.

tanquam favus crevit. 43. 76.
fax neque ulla in praesidio erat. 79.
 - - - stellis comitata novis incendiis ducit. 122.
 - - - magna surgit inter haec nomina. 127.
faxo sciat. 95.
febris quando veniat. 56.
feceram aditum. 87.
fecerant longum agmen ebriae mulieres. 26.
 - - - animarum quoque mixturam alligata mutuo ambitu corpora. 132.
fecerat idem tota intra forisque famulis. 22.
 - - - hoc semel iterumque. 140.
 - - - potestatem clara voce. 34.
fecerint infidias auribus. 3.
quicquid feceris omnia eodem versuta sunt. 115.
fecerunt nuptias. 25. 53.
 - - - quicquid Apelles Phidiasve. 88.
 - - - idem in ultima fame Petavii. 141.
feci quid ego mali. 112.
 - - - non toto corpore facinus. 133.
 - - - idem ex altera parte. 80.
 - - - mihi auspicium. 105.
 - - - prodicionem. 130.
quod feci, non invenio. 130.
fecisse me rem laude dignam putaveram. 136.
fecissem homicidium. 137.
fecisti quid absente me. 136.
 - - - ita omnia, ut quos tuebaris absconderes. 107.
 - - - ut inimicus me sacerdotio pel-lat. 137.
fecit non alium exitum pictura. 2.
 - - - idem ex altera parte & ancilla. 18.
 - - - nequitiae nidum in cacabo tuociconia. 55.
 - - - muliebre opus in ergastulo. 81.
 - - - nemini injuriam. 83.
 - - - neminem unquam divitem amor ingenii. 83.
 - - - votum. 88.
 - - - optimum natura. 100.
 - - - nec aliter ac dixerat. 140.
fefellit nec hoc Gitona. 94.
fefellit sum. 61.
felicem matrem, quae te talem peperit. 94.
felicem sic me videas. 61.
felices vos videre. 72.
felici pectore bibat Maenium fontem. 5.
felicibus usque ad invidiam fruor votis. 17.
felicio 60. 67.
felicitas curiosa Horatii. 118.
felicitate hac. 86.
 - - - plenus. 125.
 - - - praesenti lassus. 125.
feliciter cessit mihi hoc furti genus. 102.
 - - - & bene eveniret. 117.
feliciter conclamare. 50. 60.
felix in amicos est. 77.
femina singularis exempli ab omnibus complorata. 111.

- - - non cesset, non puer. 124.
 - - - ad delicias. 75.
 - - - mea subinde spargit hoc humore crudelissima anus. 138.
feminae prudentissimae ingenio usus. 112.
 - - - quaedam sordibus calent. 126.
feminam simplicem. 106.
 - - - nullam esse tam pudicam. 110.
 - - - ornata & hoc primum anno virum expertam si non taktidis. 127.
feminarum omnium formosissima. 101.
reminas vicinarum gentium ad suum spectaculum evocaret. 111.
femore facili. 23.
tenerare liberos. 76.
tenuis se magno tollit, qui pelago credit. 83.
fenoris ingluviens exederat praedam. 119.
fera quaeritur in sylvis. 119.
ferae corpus lacerabunt. 115.
ferali circumtumulata cupressu saxa. 120.
feralis Enyo obruit omnes armorum strue diversa. 120.
ferarum animas aere comprehenderat Myron. 88.
feras mentes ira obsidet. 99.
 - - - Luna ducit ad pabulum. 100.
ferat Tarentum exulem Triphaenam. 100.
ferculis pluribus excepti. 41.
in ferculo altero altitia videmus. 36.
ferculum infecutum est laudationem non pro expectatione magnam. 35.
 - - - tollere. 39.
fererat aquila coelo sublimis deum. 83.
 - - - infitis culcitam sponda. 97.
 - - - de nocte in monumentum quicquid boni poterat. 112.
 - - - sententiam decernentis. 70.
ferabantur in chiramaxio deliciae ejus. 28.
feret nos mors juncta diutius. 114.
 - - - gressum ebria pubes circa delubrum. 133.
feriarum die etiam lugentes rident. 134.
ferias agit. 24.
feriati dies. 46.
fericulusta. 39.
feris gurgitibus altos immittite fluctus. 108.
ferit omnia haec signa tonitru Romano. 123.
fermentum peculii. 76.
ferro hoc titulus incisus. 89.
ferramenta sua distribuit mercenarius tonsor. 108.
ferramento eodem quaero ad mortem viam. 94.
ferramentum raptum. 94.
ferre tot sepulcra quasi tellus non posset. 120.
 - - - potest humeris totum minitanti-bus orbem. 122.
 - - - invitas manus ad has acies. 122.
 - - - secum. 70.
 - - - annos. 43.

- - - arbitrium ad judicem. 91.
 - - - aetatem. 43.
ferreis velut stellis ferruminatum an-nulum aureum. 32.
ferro praeparata vulnera literas bibe-rint. 106.
 - - - necari. 117.
 - - - exacta viscera in venerem fre-gere. 119.
 - - - excita libido. 119.
 - - - causam dicite. 122.
 - - - meo venio. 130.
ferrum inhibuimus. 80.
 - - - timui. 132.
 - - - optimum daturus est. 45.
 - - - Noricum. 70.
 - - - hoc fidei habere jam scies. 58.
ferruminati ponticuli. 31.
ferruminatum ferreis velut stellis an-nulum aureum habebat. 32.
ferrumine non accersito frequenter in-figitur atramentum. 102.
ferventia fomacula supra craticulam posita argenteam. 31.
ferventissima potio. 74.
fervere Germano perfruas sanguine turmas. 123.
ferret illi sanguinem. 59.
ferunt ad saxa fluctus angues orbibus geminis. 89.
festinatione praecipiti conditionem rapui. 80.
festum per eandem nos admisit. 100.
ferus querulae suis. 133.
fiala vitrea. 51.
fiat apud quem hodie nescitis. 26.
ficedulam pinguis simam vitello pipe-rato circumdatam. 33.
ficta severitate nihil ineptius. 132.
fictae preces ut fidem haberent. 97.
ficti adulatores cenas divitum captant. 2.
 - - - serviliter dominum consaluta-mus. 117.
fictilem urceolum in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
 - - - lucernam de sinu proferre. 69.
fictiles calices. 73.
ficum Africanum super Leonem. 19.
fide bona exactis oculis. 11.
 - - - optima manubias partiti sumus. 79.
 - - - bona poenitentiam emendas. 91.
 - - - optima reviviscentem amicitiam toto corpore adstrinxit. 91.
 - - - vera in navigium comites in-duxisse. 101.
 - - - data acceptaque patrio more. 108.
 - - - bona basium puero dedit. 110.
 - - - Socratica me diligis. 128.
 - - - tua narra mihi. 133.
pro fide sua Deum matrem nummos reddituram. 117.
fidelis, pius, fortis. 71.
fidelissimi servi rapuerunt properam Triphaenam. 114.
fidem rerum male ambulantiem obscu-ras temporis facillime tegeter. 12.
 fidem

fidem timeret oculorum. 12.
 - - - dicentibus quis habebat. 14.
 - - - Quantum invocare mihi cupienti malas pungebat. 21.
 per fidem vestram. 24.
 fidem fecere violasti. 29.
 - - - dolus addit ictus. 89.
 - - - memorie tue appello. 91.
 - - - & indium in lance argentea praeferebat. 97.
 . . . haberent fictae preces. 97.
 . . . prodicione laesissent. 107.
 . . . manus inspicere oculis umentibus coepit. 116.
 . . . hanc non maria sola mortalibus praestant. 116.
 . . . mendacio praerberet. 117.
 . . . mille, quam thesaurus. 57.
 . . . habet. 58.
 fides amantibus in qua est. 79.
 . . . vatis Cilebantis atque dabit pendebat metu. 89.
 . . . religiosae orationis sub testibus. 118.
 . . . summissa Paci comes ita. 124.
 . . . mendacio constaret. 140.
 fidelissima ancilla aegae adulescat. 111.
 fiduciam. 100.
 fieri hilarior, tristior. 132.
 fieri solent praecipue in hac civitate. 129.
 . . . stultissimos in scholis exatino adulescentulos. 1.
 . . . gradus laborum tunc parerent. 4.
 . . . vix possit, ut rabies incensum ne verberare confidat. 139.
 . . . in coenana. 47.
 . . . tanquam possit major paralytis. 130.
 figuram mutant alligatae carcae. 1.
 . . . tanquam hic solus color possit pervenire. 102.
 figurare barbam per egerationem. 102.
 figurarent minacem equum. 89.
 figuras aliquot exprimeret mobilis cationatio. 14.
 in figuras se convertere. 39.
 figurata ex farina pingui ova pertundimus. 31.
 figuravi vestigium unius hominis ad corporis mei mensuram. 97.
 filiam siliumque orbis senibus ingerebat. 140.
 . . . speciosissimam cum fratre ephobo in cubiculo reliquit. 140.
 filii sui sodales ne cerneret. 117.
 filiis imperent, ut patrum suorum capita praecedant. 1.
 filis varii coloris intortum licium. 131.
 filium hospitis formosissimum. 85.
 . . . elatum ab Eumolpo pariter condicimus. 117.
 . . . filiamque ingerebat orbis senibus. 140.
 filius hic, pater ille vocatur. 80.
 . . . forsitan ignarus tempestatum hunc expectat. 115.
 Filix. 45.
 filo bono effe. 46.
 ambrus hinc atque illinc pendentes. 32.

in fine carmen laborat. 111.
 finem discordiae imponam. 80.
 finge te centies lecterum comode. 141.
 fingite, nos antrum Cyclopi intrasse. 101.
 finiat vitam tam turpi exitu. 103.
 finiebat quasi embolum navis aeneum imam partem. 30.
 finieram querelam. 139.
 finierat vixdum. 122.
 finies hunc ignem nunquam, nisi sanguine exstinguere. 19.
 finio iram osculo. 99.
 . . . vitam suspensio constitui. 94.
 finiri lusum permittitis. 33.
 finita tam foeda oburgatione. 132.
 . . . hac declamatione. 133.
 finxerat vilis rota facili actu pocula. 135.
 finxit se inhorrescere Ascylos. 9.
 . . . anno suo diem, quo venturus esset in patriam. 115.
 firmabat hoc ad fata compositus Simon. 89.
 firmitatem claustrorum laxavit. 97.
 firmum jus. 74.
 fit ex transversio, quod non expectas. 82.
 . . . familiae concursus. 95.
 . . . nulla mora. 105.
 fixi in postibus triclinii fasces erant cum securibus. 30.
 fixos solo oculos averſa tenebat. 132.
 fixus erat libellus cum hac inscriptione. 28.
 flabra tacentia ponunt Zephyri ante meos pedes. 134.
 flagellus coedi. 63.
 flagellorum vestigia obseculantur. 126.
 flagellum. 56.
 flagitabant, uti apud se utraque deponerentur. 15.
 flagitabat Girona non minore clamoris indignatione. 92.
 flagitum admiseris magnum. 137.
 flagranti stipite dextra minax teris incendia portat. 124.
 flamma non levior exurit medullas. 121.
 . . . sonuere sequenti insolitae voces. 122.
 . . . taurorum quiescit virgineis extincta sacris. 134.
 flammis toto concepit pectore. 127.
 flammeolo involverat caput. 26.
 flammifero tua membra calore fluent. 126.
 flammis saevit miserandas in urbes. 104.
 . . . bustorum sparsa extulit ora. 120.
 flavicomum corymbum erat. 110.
 flebant confusa lumina. 124.
 flectentibus nobis assentationem ad neutram partem. 17.
 flectere equos furentes revoluta cogitur orbe Phoebeus. 134.
 . . . convitium. 58.
 . . . cervices post terga. 73.
 flectite mentes satisfactione lenitas. 107.
 fletus ille confedit in lectum. 96.

flere totis noctibus diebusque coepit. 141.
 . . . vehementius coepit. 137.
 . . . ubertim. 72.
 flentibus manant genae. 89.
 flentibus nonis confusa illa. 134.
 flentem cum clausore. 114.
 flevit diu sedens super totum meum. 137.
 flaxae patine comae. 126.
 flexerat frons minima retro capillorum radices. 126.
 flexi ingenio suo crines. 126.
 flexit se in daphnium. 126.
 flore modo nato honorabat resolutam lyram Apollo. 83.
 florem pueri unam revocavit. 83.
 florentes primo vigore annos traduces. 132.
 florienti myrto quietum verberabat. 131.
 flores fudit de Idaeo vertice terra patens. 127.
 florida tellus arescit, cum volo. 134.
 floris extincti anus. 140.
 fluctibus iratus. 114.
 . . . obruto non contigit sepultura. 115.
 fluctum in corpore facere. 47.
 fluctus ad saxa ferunt geminis orbibus angues. 89.
 . . . altos feris gurgitibus immitte. 108.
 . . . nec certos ventus impulerat. 114.
 . . . jam ratem evertet. 114.
 . . . malignior ne sic nos cohaerentes distraheret. 114.
 . . . os inviolatum convertit in terram. 115.
 . . . an ignis, an mora, consumat corpus periturum. 115.
 . . . stupuere pruina. 123.
 . . . inertes mihi pontus submittit. 134.
 fluens tabo lingua. 124.
 fluent tua membra flammifero calore. 126.
 fluentes pene Harpyjas. 136.
 fluctus inani classes. 123.
 fluitantes toto orbe catervas adspicere possent. 124.
 flumina nec vaga passim per notas ibant morientia ripas. 122.
 . . . montibus altis undabant modo nata. 123.
 . . . victa suis haerentia ripis. 123.
 . . . mihi parent. 134.
 flumine largo plenus Pierio defundes pectore verba. 5.
 . . . ingenti literarum mens inundata. 118.
 . . . rigido concussae nubes exonabantur. 123.
 fluvios in summo vertice ponam. 134.
 foco adposuit cucumam ingentem. 135.
 foculum. 81.
 super focum mittit anum pondere dejectam. 136.
 foeda oburgatione finita. 132.

foederibus in haec verba compositis
arma deponimus. 100.
foedens tabulas signat dux Eumolpus.
109.
- - - verba nec permittebant memi-
niste. 113.
- - - novi impatiens. 113.
foedissimam jacentium volutationem
contemplatus. 95.
foedo stridore trepidantem circum-
stunt. 136.
foetus, vide *senus*.
foetum emere. 57.
in folium rutae quemvis ex istis ba-
baeculis coniciet. 37.
follem plenum habebat servus. 27.
folliculos dentibus peritè spoliat.
135.
fomentis adgressus est mitigatum. 98.
fontem ulanitaris vernulae. 24.
- - - Maeconiumque bibit fœni pe-
dore. 5.
- - - philosophiae invenisset. 29.
foramen valvae. 56.
foramina omnia parietum scrutatur.
98.
foramini alternos oculos opponcbam.
95.
FORAS CENAT G. NOSTER. 30.
- - - ocius exi. 94.
- - - quilibet servus sine dominici
jussu exierit. 28.
- - - omnia parata sunt. 47.
fore gratissimum auditoribus putant.
2.
forensia & coenatoria. 66.
forensibus ministeriis exercitati. 118.
fores subito reclusas admiserunt in-
trantem. 16.
- - - diligentius oppressulatas invenit.
97.
foribus se furtim admovit. 11.
- - - praecclusis. 15. 91.
- - - conditorii praecclusis. 112.
- - - reclusis. 93.
fortis ut cenares poetam laudasti. 10.
- - - per rimam speculati. 92.
- - - & intra idem familia fecerat. 22.
forma raram facit misturam cum sa-
pientia. 94.
- - - mirabili Giton exarmaverat nau-
tas. 106.
- - - mulieris delectatus mules. 112.
- - - vera redit. 128.
formae quod solum decus est cecidere
capilli. 109.
- - - huic quid aut Ariadne habuit,
aut Leda simile. 138.
- - - ingentis canis. 64.
formam ejus egregie decebant mode-
rationis verecundiaeque verba.
93.
- - - illi suam totam reddidit. 110.
- - - prostituit, ut vendas. 126.
- - - ejus, nulla vox est, quae com-
prehendere possit. 126.
- - - per tuam te rogo. 127.
- - - meam à naturali aliquo vitio
excaeco? 128.
formavi conditum abundi. 136.
formosior omni bus dus hominibusque
massa auti videatur. 88.

formosissima omnium feminarum.
101.
formosissimum hospitis filium. 85.
formosius aquis, quid dici potest.
109.
formosorum de usu mentio facta est.
85.
formosus puer. 97.
formula haec erat. 109.
formulam formulam hanc imperamus
Eumolpo. 117.
in fornicem deductum me intellexi.
7.
foro subducta pagina det carsum. 5.
in foro pecunias mutuari. 58.
- - - nemo mihi dixit. 57.
fors muta pacatum in proelia vultum.
120.
fortem neu supprime Lentule Martem.
124.
inter tot fortes armatus vinci nescio.
122.
fortior omnibus Caesar. 123.
fortis, pius, fidelis. 71.
fortitudine delectatis claustris. 11.
fortissimi soli atque innocentes habent.
116.
fortissimum jecur extraxit. 137.
fortissimus Giton. 108.
fortiter faceres. 9.
fortius sublaris manibus. 9.
fortuito luto fatiatus paries. 135.
fortuna discincta sonet celeri meatu.
5.
- - - me à turpissima suspitione di-
miserat. 13.
- - - cornu abundanti copiosa. 29.
- - - quum manet, vultum servatus
amici. 80.
- - - super nos negotium curat.
82.
- - - suam habet rationem. 82.
- - - tam magna ut solus uteretur.
92.
- - - me totum aliquando vicisti.
100.
- - - crudelis non concedit. 114.
- - - pes talis erat daces. 120.
- - - levi defudit pectore voces. 121.
- - - iudice cadat aëa. 122.
- - - levis Magni quoque terga vide-
ret. 123.
- - - communis coepit redire ad poe-
nitentiam suam. 141.
fortunae lufum mirabilem. 13.
- - - similitudine parem commilito-
nem destruit. 80.
- - - reliqua committimus. 102.
- - - omnia credit. 123.
- - - amplioris domum quaerentes.
124.
- - - prioris statum oblitus. 125.
- - - filius. 43.
- - - adriserit hora. 133.
fortunam in eandem similes si nos ca-
tas retinuerit. 27.
- - - volucrum tali voce lacescit.
120.
- - - à custodia mei removisse vul-
tum putabam. 125.
- - - suo temperet arbitrio. 137.
- - - tuam priorem oderat. 138.

... in malam incidere. 140.
Fortunata Trimalchionis uxor. 37. 47.
plus quam in fortunis quisquam habet.
37.
in forum cruda adhuc studia propel-
lunt. 4.
... veniebamur deficiente jam die.
12.
in forum venerint. 1. 104.
fracta vitrea, id est, sententias audi-
rem. 10.
... est putris sella. 136.
fractique nervi corpore gressus pla-
cent. 119.
fracto gurgite pontus Magnum vene-
ratus erat. 123.
fragmenta eminentium gastrorum.
97.
fragor armorum trepidantes personat
aures. 121.
frangebat securis gressibus horrida arva.
123.
frangere solet risus vultus. 128.
frangi pertinaciam suam passa est. 111.
frangis portas. 124.
frangitur cervix cucumulae. 136.
frater iste tuus seu comes. 9.
... namquid parallet nobis in pran-
dium. 9.
... ejus in viridario fui. 9.
... sanctissime quid agebas? 11.
... ne majorem injuriam in secreto
acciperet. 25.
... ab hoc loco longe est. 127.
... sororis suae automata per clo-
stellum miratur. 140.
... crede mihi. 129.
... latus meum convelleret. 130.
... narra mihi, inquam. 133.
... fraterno sanguine furens Medea
pugnat. 108.
fraternos palluit ictus umbrarum pa-
ter. 122.
fratre in eligendo sit illi salva libertas.
80.
... cum Ephebo filiam reliquit. 140.
... fratre sic nolito dividere. 11.
... ludentem me invenit. 11.
fratre si triduo dormieris, ner-
vos recipies. 129.
fratrem aliquem mihi prospiciam. 10.
... meum esse quum dixissem. 24.
... Ascyllon elegit. 80.
... fratrem ostendisset. 67.
... tuum in ultimis esse ei affirma-
101.
... tam cito defecisse nec verisimi-
le est. 101.
... tu quidem habes. 127.
... meum tibi dono. 127.
fratri uterque transfudit pias vices. 89.
fratris habitu perturbatus. 5.
fraudabo te arte secreta. 3.
fraudatus vera voluptate. 128.
fraudavi animum dissidentem. 100.
fraude nova ducebat bellum. 89.
fraudem parat, non satisfactionem,
qui vultum permutat. 107.
fraudibus captas opes per mille annos
disponite. 115.
fregere in venerem exsecta ferro visce-
ra. 119.

flegme turbae ligas nimbos. 123.
flescunt angustia dulcedine. 22.
flere pene capitatus erat. 29.
fleret brachia mea caputque. 134.
fleget caput ancidae excullum altius
pacillum. 22.
flemit intus captiva pubes. 89.
fletibus. 63.
fluanti tractatione vexavi totum.
109.
fluantia sua minorem nobis aestum
facient. 34.
- - - hac adventitia me exopere solet.
98.
- - - hospitem ebriatum. 95.
- - - corpus illud circumvenit. 95.
- - - modica. 97.
- - - ingenti. 95.
fluentiae in conspectu plangeo.
111.
frequenter rerum venalium notavi-
mus. 12.
frangitibus belli, attitas omnes. 113.
frangituris tunc concilio oculos
suos crediderat. 140.
freti tamidi confluant. 86.
- - - servidis prelu equis perage-
bantur. 119.
friente ingenia quam ingenu magis
impedit. 92.
fragula iam mille moribus ingenua
mea sollicitavit. 20.
frigidaria ex. n. 12.
frigida cisterna. 73.
frigidula hieme cistina factus. 19.
- - - pura, bona regenda. 12.
frigidissima arbutio. 100.
frigidum post scema multum riste. 126.
- - - petae, candidi murem. 10.
frigidus urceolus. 74.
frigne parvulo cubito. 17.
fronem decet. 42.
frontem genae manaque haurire
verit tuas. 129.
frontem deflexis folis adspiciunt
131. 119.
frons minima. Sc quoque expulsum
ridiculis retulerunt. 123.
- - - exaudorati. 39.
fronte nunc erat a torva flammatae
cornua. 125.
- - - diutius perficitur. 132.
- - - quid me constricta spectatis Ca-
tones. 102.
in fronte pedes centum. 71.
per frontem sudantis persuebant acaciae
rivi. 23.
- - - clamantis solvit. 95.
- - - repugnantis ligant. 131.
frontes cicatricibus scindere. 102.
- - - notans infcriptione folerti. 103.
- - - implevit ingentibus literis. 103.
in frontibus fervitia cernitis. 107.
- - - captivorum stigmata impressa.
105.
frontis infcriptione se maculasser. 106.
- - - tuberulosissimae calyas. 15.
fructu integro plenas nuces ad ima
deseri. 127.
ad fructum laudibus non perveniunt
frugalitas fandeque mores. 116.
fructus hoc praecida. 10.

fugit illius puer. 75.
fugit ab hostibus. 109.
115.
- - - findeque mores laudatus
factum non patiens. 109.
- - - mei perdidisti me ad hunc fo-
tunam. 75.
frugalitatis lege mores poliat exacta. 5.
- - - more laus velut in iungentem
efficit, ut deliniri possit. 84.
fruges sanguine nutritas extulit in lu-
cem totum. 129.
frugi erat Eumolpus. 73. 75. 140.
non vis lucis commodis quam diu
licuerit? 111.
fruniscus est. 43.
frunisci. 44.
frunificari peculium. 75.
furor votis ulque ad invidiam felici-
bus. 11.
- - - offensa affert ad faciem. 121.
furta et fides inper tamam impo-
nitur. 36.
- - - urinae. 66.
frutices Idaco in gurgite sistam. 134.
fudit haec inter gemitus lacrimaf-
que. 91.
fuit Idco de venae flores terra
patens. 127.
fuera ubi dicit hesternio. 131.
fuga turpi vertitis ora. 80.
- - - quaeretur per aliam partem
navis. 123.
- - - mobilis aevi circumscripta mora
propter motus differat amorem. 119.
- - - huic per terras, illi magis un-
di probatur. 123.
- - - Roma gaudet. 123.
- - - magis placebat, quam quies. 26.
fugit ab hostibus. 123.
- - - cum hostes timore. 124.
- - - fugit ab hostibus. 124.
fugam Asclepii notavi. 4.
fugit ab hostibus per Diti regnum
fax. 124.
fugit ab hostibus lupanar coepi in
aliam partem. 7.
- - - nocte in publicum voluistis. 95.
fugerunt etiam gaudio noctem. 128.
fugit ad verba, magis quae poterant
nocere. 132.
fugendum erit rursus. 125.
fugientem subsecutus. 90.
- - - fecerat ancillae per aliquot
vicos. 138.
fugit puellas ridentes. 109.
fugisse ad coelum reo tales Herculeae
sympthalides arte coactas. 136.
fugit puer inter turbam. 98.
- - - tantum, quantum quisque timet.
123.
- - - Magnus imperii deserto nomine.
123.
- - - in partem aedium interiorum.
129.
fugitivi et ebrii. 96.
- - - unicum argumentum. 95.
- - - nascuntur in Virginis signo. 39.
fugitivorum notum epigramma per
totam faciem liberali manu duxit.
123.
fugitivos ebriosque. 96.

fugitivum suum dixit quaerere. 97.
fugituro se cum onere addimebat.
fui petiturus praecipitia. 94.
fuit quid modo, modo? 37.
fulgentibus extra lunam stellis clario
fulgore
fulgure rupta corusco intremuit nubes.
- - - aurato praecinxit Phoebus vul-
tus. 122.
fuligine longa faciem ejus perficitur.
22.
fuligines nube lineamenta confudit.
108.
fullo Balaniscus est. 42.
fulmina in aethera mittit Aetna. 122.
fulminatus haec pronuntiatione. 80.
fulmineum tabu incendit aequor. 89.
fulvum mitteret aurum tellus. 119.
fumofam magis quam lucidam faciem
quidam. 87.
fumoso parieti clavum reddidit. 135.
- - - suspensa sigillo humilis cata,
135.
funde sanguinem. 97.
fundere verba. 91.
fundis nominibusque depositum tre-
centies festertium habere. 117.
fundit opes tellus scopulis. 134.
fundum aliquot dominus. 101.
fundis mendices loquatur. 117.
- - - habet, qua mulvi volant. 37.
- - - Apuliae pungere. 77.
fundum legare. 71.
funebris lecto aptatus expecto mortem.
114.
funera regum. 104.
- - - duo duorum mihi carissimorum,
112.
- - - da regnis nostris. 120.
- - - gentis liberae cerno. 121.
funerata est pars illa corporis, qua
quondam Achilles eram. 129.
funesto spargitur aestu spiritus. 120.
funibus nos aggedantur. 105.
funis. 114.
- - - descendit. 102.
funus liberum parens accumulat. 29.
- - - prosequi potis erimibus. 111.
in funus rogari. 72.
furca de canario rapt. 95.
- - - pannum de canario detulit. 136.
- - - reponit in canarium sinciput.
136.
furciferas mortifero timore lusus. 132.
furem prehendere clamant. 138.
furem M. de farreno sanguine
pugnat. 108.
- - - tunc erat intra membra. 119.
furentem in damna centum aspicere.
120.
furentes nautae nos cum funibus ag-
grediuntur. 105.
- - - ite victores. 132.

F.

furentes flectere Phoebus equos cogitur. 134.
 - - - terrae. 124.
 furentis more. 82.
 - - - animi varicinatione appareat. 118.
 furere cum infantibus necesse habent. 3.
 fures prodidit illa. 22.
 furiarum alio genere inquietantur declamatores. 1.
 furibundo pectore has erumpit voces. 124.
 furiosam aemulationem neque in amantium esse potestare. 99.
 furiosum me putes esse. 94.
 furit effusus spiritus extra. 120.
 - - - coeli armorum strepitu. 122.
 velut furus caler. 72.
 furor diuicantium perseverat. 108.
 - - - pacem convertit in armam. 108.
 - - - nec minor in campo est. 119.
 - - - sanguineum late tollit caput. 124.
 - - - & bellum ferroque excita libido. 119.
 furorcm suppressere. 72.
 ad furorcm avertetur. 110.
 furoris totum ignem in eam converti. 132.
 furti hoc genus mihi feliciter cessit. 102.
 furtim conspicientes video quosdam inter titulos nudasque meretrices. 7.
 - - - se foribus admovet. 11.
 - - - processimus ad latus navigii. 103.
 furtiva molitio quid sibi vult? 95.
 furtivis subinde oculis me verberabat. 26.
 furtum ego potius quam praemium amoris est? 100.
 - - - miserorum nocte deprehendit. 104.
 - - - versat manus improba. 128.
 fusae circum gramina & molles violas cantu sua rura colebant. 131.
 fuscina alius quaerebat extulantes pisces. 109.
 fuste percutere amphoram. 70.
 futura mihi praedixit. 137.
 futurum quum appareret non flatarium bellum. 108.
 futurus eodem navigio auspiciu mihi feci. 105.

G.

G. noster foras coenat. 30.
 G. Pompejus Trimalchio. 30.
 Gajus. 50.
 galbinum cingillum. 67.
 galea abscondit victum caput. 124.
 galeatus vitulus. 59.
 Gallia ut cives putet suos, increta facies. 102.
 Gallica hieme frigidior factus sum. 19.
 - - - projecit, civilia sustulit arma. 122.
 gallicinia circa. 62.
 gallina erat lignea parentibus in orbem alis. 33.

G.

Numidica. 55.
 gallinae altiles. 65.
 - - - exollatae. 65.
 gallinaeos gallos duos donabo patienti. 27.
 - - - columbasque facilius emere quam asturconem. 28.
 gallinam facere de colaepio. 70.
 gallinae pavonis ova iussi supponi. 33.
 gallos gallinaeos duos pugnacissimos donabo patienti. 86.
 - - - scis quanto facilius sit emere, quam asturconem. 86.
 - - - Capitolia petentes Alpibus excludo. 122.
 gallus spido. 55.
 - - - gallinaeos cantavit. 74.
 Ganymedem laudo. 83. 92.
 Ganymedes & Diomedes fratres. 59.
 garrulus virio sermone. 55.
 garum pipercitum ex utriculis eorum currebat super pisces. 36.
 gasti omnium eminentium fragmenta. 70.
 gaudebam puerum in pristinum decorem reponere. 110.
 gaudens hac vindicta. 136.
 gaudent se aliis cum tumulata cupressibus. 120.
 gaudenti attuli, quicquid promissam. 86.
 gaudere domi. 44.
 gaudet Roma fugi. 121.
 gaude, quae prima dedisti aetati nostrae, prima rapis. 109.
 - - - Veneris quis nescit? 132.
 - - - vulgus nota non placebit. 119.
 - - - elusam mentem fingerunt. 128.
 gaudium dispoliatum torum pertractavi. 9.
 - - - lassus in fornium decidi. 87.
 - - - solum vultum convertit. 91.
 - - - illa extulans inquit. 131.
 gaudimonia distilio. 61.
 gaudium repugnantem extorsit. 87.
 - - - mentis pavidae lacrimas habet. 89.
 - - - hoc rape properantibus fati. 55.
 Gavillae domus. 61.
 gausapa coccina involutus. 28.
 gausapati apri. 38.
 gausapila myrtea subornatus cinaedus. 21.
 gelidae periere nives. 137.
 gelu concreta unda ruebat. 123.
 gementia clostra tua Nile cerno. 121.
 gemina pignora. 89.
 - - - jam strictos morte Philippos cerno. 121.
 gemini satiavit numinis iram Telephus. 139.
 sub Gemini signo nascuntur bigae, boves. &c. 39.
 geminis angues orbitibus ferunt ad saxa fluctus. 89.
 gemino gurgite deprensam praedam foenonis ingloviens exederat. 119.
 - - - cum consule Magnus fugit. 123.
 super Geminis resciculos ac ienes imposuerat. 31.
 gemit abiete imposita pulsum mar-mor. 89.
 gemitibus largis concussa. 18.

G.

gemitu nihil profuturo ne perseveraret pectus diducere. 111.
 - - - alto infonuit turbatum murmur pectus. 137.
 gemitum lugentis audisset. 111.
 - - - quati cupientis exire belluae audimus. 115.
 - - - audire. 63.
 gemitus lacrimasque. 91.
 - - - altissimos. 81.
 - - - suspirio tectus animam paene submovit. 113.
 gemmarum descriptio. 55.
 gemunt antra haustis montibus. 120.
 genae steribus manant. 89.
 genas consecuit. 137.
 genere furiarum alio inquietantur declamatores. 1.
 - - - nullio par erat causa nostra. 14.
 - - - vario tabularum mirabilem pinacothecam. 83.
 - - - alio ullo persequendum curabis. 109.
 generum genere praesentem procellam evitarem. 26.
 generosior spiritus vanitatem non amat. 118.
 gaudium suum premere. 39.
 genio Priapi pervigilium debere. 21.
 - - - maledicere. 53.
 - - - gratias ageat. 57.
 genios iratos habere. 62.
 genitor cui Cocytii penetralia parent. 121.
 genium propitium habere. 74.
 genius tuus mihi ignosce. 37.
 - - - Gajus dictus. 71.
 gentes apud quasdam scimus legem servari. 141.
 - - - arma sumite accensis mentibus. 124.
 gentis humanae vitia. 111.
 - - - iberae funera cerno. 121.
 gentium vicinarum feminas ad sui spectaculum evocaret matrona. 111.
 genu in limine posito numina deprecatus sum. 133.
 genua ad vestra protendo supinas manus. 17.
 - - - utriusque tangebatur infelicissimus puer. 80.
 - - - ad Ascyti procubui. 97.
 - - - perseverans amplexor. 98.
 - - - Eumolpi comprehendit. 101.
 - - - manusque tuas si idem frigus tentaverit. 129.
 genus hoc exercitationis. 2.
 - - - hoc furti semel mihi feliciter cessit. 102.
 - - - negotiationis quod praecipue probarent. 116.
 - - - divinationis sibi non displicere confessus est. 117.
 - - - quod hominum aut unde veniremus. 124.
 - - - omne amoris invenerant implicitae manus. 132.
 geometria. 58.
 gerere vitam Chiam. 63.
 Germano sanguine sexagintaque triumphis esse nocens coepi. 122.

Germano sanguine perfusus turnis
fervere totas per Alpes. 121.
gethe res non sunt comprehendendae
venibus. 118.
gesticulatus ad symphoniam obsonium
laceravit. 36.
gethidus mucrone. 60.
gethionibus ad patendum annis. 87.
getium est simpliciter. 107.
geuge. 58.
gigantum peditum tela deiecit
Jupiter. 123.
giganta optime facta. 66.
Gingilpho. 73.
glacie conereta. 122.
glacem non patitur resoluta vivere
terra languis auster. 137.
glacies pium non purgavit. 128.
gladiator obsequio non taces? 9.
gladiatores legum corpora animalique
domino religiosissime addicimus.
117.
- - - fertur aiti. 45.
gladio trionum Licetis manus. 29.
gladio trajicerem utrumque. 79.
- - - laus eragor. 82.
- - - jus dictum ignaviae suae.
112.
gladios retineant. 89.
gladium invenit. 9. 62.
- - - patriciali manu strinxit. 80.
- - - mihi abstulit miles. 94.
- - - quereat. 94.
glanem comedere. 40.
glebulas emere. 57.
glines melle & papavere spissos. 31.
globulos verberam militos. 1.
gloria hos reddit honores. 120.
- - - quos terret. 122.
gloriam solebat Socrates. 140.
gloriam aliquid facere. 56.
gloriosus. 78.
glyco. 45.
Gorgas erat paratus exsequi. 141.
grabatum. 92.
- - - exeat. 95.
- - - subiret. 97.
- - - concuteret. 98.
gracae aut vinetum. 126.
graculis hundo viridi juncu pende-
bat. 135.
graculipes deonia. 66.
gradens perit jura nobilis Apen-
nini. 124.
gradens in aula aurata tegis vecta-
tur. 110.
gradum eodem venio. 127.
gradum composui ad praec. andum. 80.
- - - redaxi. 116.
gradus laborum fieri si paterentur. 4.
Graeco ubi in diversorio pacerem
deterius. 91.
Graecis versibus colloqui. 59.
Graeco more. 121.
Graeculi delirantes. 46. 88.
Graeculo, Serapa nomine. 76.
Graco exonerata sono. 67.
- - - nomine pulio ubi rupes descen-
dunt. 122.
gramine circumfusae cantu sua rura
colebant. 131.
gramine vario indutam terram. 127.

- - - in hoc compositi mille oculis
ludamus. 127.
grana torridissima putaminibus vestita
leg. 100. 135.
grandaevo patres. 123.
grande armarium in angulo vidi.
29.
- - - munus suspectam faceret hu-
manitatem meam. 86.
- - - inguinum pondus habebat. 92.
- - - facinus Laphaena inlubuit
108.
grandem anulum subauratum habebat.
32.
grandi beneficio obligati. 31.
grandiaque indomiti Ciceronis verba
minentur. 5.
grandine tumida confractum coelum.
123.
grandis & pudica oratio non est ma-
culosa. 2.
- - - illa oratio haberet majestatis
suae pondus. 4.
- - - amara. 106.
- - - pueri mali. 31.
grallibus quicquid Lyeurgi villa
praebuisset. 117.
grassator nocturnus. 82.
grassatoris audaciae gratias agere coe-
pi. 82.
grata comia. 66.
gratia ministratoris vinum dominicum
est. 31.
- - - ad imperitos etiam deferre co-
ronas solet. 83.
- - - vobis reddenda est. 122.
- - - concubabat vocem loquantis.
127.
- - - tristis sermonis puri non ridet.
132.
gratae coeuentis initia. 113.
- - - suae resistere posse neminem
videtur. 125.
gratiam Eumolpi certatim muneribus
solentur. 124.
- - - parem referre. 77.
- - - constantia aperita. 112.
- - - gratiam redire modo licet. 138.
gratias agens humanitati nostrae. 31.
- - - agere grassatoris audaciae coe-
pi. 82.
- - - ago tibi hoc nomine. 128.
- - - ago legioni tuo. 129.
- - - agere indulgentiae domini. 71.
gratio solem me esse suas, quam Pro-
teus. 140.
gratis ne me iudices ad hoc templum
amoris accedere. 127.
gratissimum quod pueri auditoribus
fore. 3.
gratulor mihi sine causa. 79.
gratum amatorem. 113.
gravatim se insinuant portibus navi-
gii. 101.
gravatum gremium excutiat conscius
auri. 128.
gravatus tot malis Ascylos. 22.
gravem nausea stomachum exonerabat.
103.
- - - injuriam accepi. 129.
graves equi recessus stipant. 89.
- - - meto alius obtruncat. 89.

- - - nuces & plenas integro fructu
ad ima deferri. 137.
gravi injuria mea nec contenta mu-
lier. 132.
gavdari posse sic porcum miraberis.
65.
gravidis freta pressa carinis. 119.
graviorem poenam timentes. 102.
gravis jam est nullus. 93.
- - - non erat vietus & senex. 100.
- - - ira Hellepontiaci Priapi sequi-
tur me. 139.
- - - innumerabilibus telis umbo.
124.
- - - ebrietate. 78. 93.
gravissimam hanc poenam credimus.
115.
grege Socratico plenus. 5.
gregem eunorum cum magistro se
exercentem notavi. 29.
greges fervorum censum turbant. 119.
gremio Gironis. 113.
- - - occulat ille penates. 123.
- - - telluris reducto pater umbrarum
timuit fraternos idus. 122.
gremium excutias auri secreti conscius.
128.
- - - satis amplum. 60.
gressibus secus frangebat horrida
arva. 123.
gressum feret ebria pubes circa delu-
brum. 133.
gressus dextros pariter movimus. 30.
- - - fracti enervi corpore placent.
119.
- - - prior occupat insolito ausu. 123.
grex agit in scena mimum. 80.
gubernacula. 102. 114.
gubernantibus vocem digitis. 127.
gubernator misericordia permotus.
101.
- - - pervigil nocte siderum motus
custodit. 102.
- - - aegre expugnavit. 108.
- - - nec quo cursum destinaret scie-
bat. 14.
gubernator denunciante. 108.
gubernatione persuade. 102.
gala ingenua est. 119.
gulae capitiue maledicere solemus.
132.
gurgite infesto repetitum procella cir-
cumegit, atque hausit. 114.
- - - gemmo deprensam praedam
foenoris ingluviens exederat. 119.
- - - fracto pontus Magnum venera-
tus erat. 123.
- - - in Idaeo frutices sistam. 134.
- - - pleno facies manavit. 137.
gurgitibusque feris altos inmittere
fractus. 108.
gestantibus adhuc nobis. 33.
gustare non potui quicquam amplius.
37.
- - - liberam aquam. 71.
- - - aliquid de jure. 46.
gustatio allata est valde laeta. 35.
gustatio mirifica initiati. 21.
gustatoria à choro cantante rapiuntur.
34.
gusti haec jactura mihi non fuit.
76.

G.

gustum veluti minimum hauseram
 somni. 22.
 gustus ex amphora. 77.
 gymnasium. 81.
 Gephyrae diligenter amphorae vitreae
 adlatae sunt. 34.
 - - - amphorae. 71.

H.

Habeam iratam Junonem meam.
 26.
 - - - ne tecum quoque rixandum. 90.
 habeat pudorem. 96.
 quid habeat, ipse nescit. 37.
 habebat horridos longosque capillos.
 105.
 habebat follem plenum. 27.
 - - - hoc inscriptum. 30.
 - - - olivas in altera parte albas, in
 altera nigras. 31.
 - - - in minimo digito sinistrae ma-
 nus annulum grandem subauratam.
 32.
 - - - aureos argenteosque denarios
 pro calculis albis ac nigris. 33.
 - - - repositorium duodecim signa in
 orbe disposita. 35.
 - - - inguinum tam grande pondus.
 92.
 - - - Romanus victor jam totum or-
 bem. 119.
 habebit dicentibus fidem. 14.
 habebo victos loris inter vestimenta
 pro sarcinis. 102.
 - - - quod coelo imputem. 72.
 habemus in utra. 1.
 habenas libet mutet. 5.
 habenis liber furor. 124.
 habent necesse cum infantibus fu-
 rere. 3.
 - - - legata in testamento meo. 141.
 - - - proximas necessitudines. 116.
 - - - quicquid doloris, in pedes
 deferunt. 132.
 habentur soli militares, soli fortissimi
 atque innocentes. 116.
 habeo, quod timeam. 141.
 - - - quod coelo imputem. 127.
 habere bonum animum eam iussi. 18.
 - - - non plus quam septem annos
 videbatur. 25.
 - - - bona nolo, nisi quibus populus
 invident. 100.
 - - - bonam mentem jubemus. 115.
 - - - in Africa trecentis festerum
 fundis nominibusque depositum.
 117.
 - - - per quod te potui, abstulit mihi
 paralyfis. 130.
 - - - deos hanc vitam Epicurus dixit.
 132.
 - - - aliquem bene. 38.
 - - - complexus. 83.
 - - - pudorem. 96.
 - - - osculum. 126.
 - - - bonam mentem. 131.
 haberemus nos extremum solatium.
 106.
 haberent quas picturas in media por-
 tici. 29.
 - - - fidem sistae preces. 97.

H.

haberet majestatis suae pondus grandis
 illa oratio. 4.
 - - - aditum consilium. 102.
 - - - ancilla matronae superbiat. 126.
 habetur latrocinii suspicio in utra
 parte. 15.
 habes sermonem non publici saporis.
 3.
 - - - quid ingenui sanguinis. 113.
 - - - de tam magna nave ne tabulam
 quidem. 115.
 - - - tu quidem & fratrem. 127.
 - - - confitentem reum. 130.
 - - - habebis. 77.
 habet suam fortuna rationem. 82.
 - - - odium propter morum differen-
 tiam. 84.
 - - - lacrimas gaudium pavidae mentis.
 89.
 - - - attramentum. 102.
 - - - buccinatorum & horologium in
 triclinio subornatum. 26.
 - - - quod queratur. 43.
 - - - unde. 45.
 - - - haec res panem. 46.
 - - - fundos, qua milvi volant. 37.
 - - - in hac urbe eloquentia. 116.
 - - - quisquis nummos. 137.
 - - - vires contentus amat. 108.
 - - - quisquis suos haeredes. 116.
 - - - Parthus Crassum. 120.
 - - - timor altus mentem. 128.
 - - - lorum in aqua, non inguina.
 134.
 plus, quam habet quisquam in fortu-
 nis. 37.
 habeto jurisconsultus parer, non pa-
 rer. 137.
 Habinnas. 65.
 habitant in culina. 2.
 habitare hic debes. 7.
 habitarem. 85.
 habitat mecum. 76.
 habitata tellus Lacedaemonio colo-
 no. 5.
 habitationem mihi prospiciam. 10.
 habitem. 4.
 habitu fratris perturbatus. 9.
 habueram si quid virium, perdi-
 di. 128.
 habui arma miles paratus. 130.
 habuimus non minus sudoris. 79.
 habuit carissimum. 97.
 - - - huic formae quid simile Aria-
 dne. 138.
 hac, illac. 57.
 haec annona. 44.
 - - - ubi dicta dedit. 61.
 haerebat ambulationi daphnon. 126.
 haeredem non invenit Myron. 88.
 - - - facere. 71.
 haeredes suos quisquis habet. 116.
 haeredipetarum in turbam incidimus.
 124.
 haereditas sola haec juvenibus dari
 posset. 140.
 haereditatem nec expectabant. 141.
 - - - accipere. 77.
 haereditates multas officio aetatis ex-
 torserat. 140.
 haerent diutius nives incultis asperis-
 que regionibus. 99.

H.

haerentia suis ripis victa flumina. 123.
 haerere te totum video in illa tabula.
 89.
 haeret amicitiae nomen. 80.
 - - - laevae Mavortius umbo. 124.
 haeserant considerantium vultus. 26.
 haesimus calentes. 79.
 haesit paulisper acies. 109.
 haesit Trojae offendit. 89.
 hamat si quis artis severae effectus. 9.
 pro hamis locellos in turbam mitte-
 rent. 140.
 - - - eam imposuerit escam. 3.
 - - - blandientibus convellebat prae-
 dam repugnantem. 100.
 Hannibal nobis quis navigat? 101.
 ab Hannibale oppressi & gaudent. 141.
 haenae impone. 81.
 haenarius aliquas accendit. 126.
 Harpyis pene flantes. 136.
 harandrem raptum subter lectum
 mittit. 98.
 - - - ab ostio rapuit. 134.
 harundinibus rectis tetigit volucres.
 109.
 - - - cassis collectum ignem colloca-
 vit. 116.
 harundo quassata verberantis impetum
 minuit. 134.
 - - - gracilis pendebat viridi junco.
 135.
 hastam ingentem quatiens Mavortius.
 124.
 - - - in magnam nixus. 123.
 hastis scuta concrepere. 59.
 haud mora. 99.
 haurire me ruina terra non potuit. 81.
 hauriret me inimicus ignis. 93.
 hauseram somni minimum gustum.
 22.
 hausi parcius merum. 130.
 haust repetitum infesto gurgite pro-
 cella. 114.
 haustis montibus antra gemunt. 120.
 Hecates sacris digna. 135.
 hederis redimitur. 41.
 hei; hei, quotidie pejus. 42. 44.
 Helena soror Diomedis & Ganimedis.
 59.
 Helene quid contra hanc, quid Venus
 posset? 138.
 Helenen huic donasset & deas. 138.
 in Heliconem se venisse continuo
 putavit. 118.
 helleboro animum ter deterit Chry-
 sippus. 88.
 Hellepontiaci gravis ira Priapi me
 sequitur. 139.
 Heimerotis pugnavit. 52.
 herbarum omnium succos Democritus
 expressit. 88.
 herbas alit cespitem laetus ager. 120.
 - - - in molles talis humus Venerem
 clinavit. 127.
 cum herbis excisus cespitem saxum susti-
 nebat. 35.
 Herculeae arte Symphalidas ad coelum
 fugisse reor. 136.
 Herculeis ans facit locus. 122.
 Herculeum ad interdictum venturum si
 credidisset. 83.
 Hercules. 88. 114.

H.

Herculis dodecim acrumnae. 48.
 - - - puerum. 106.
 Hermeros. 59.
 Hermogenes. 45.
 Hesperiae campos late prospexit.
 122.
 hesternae injuriae memor. 131.
 hesterno die. 131. 139.
 Hetas. 104.
 heu. 64.
 - - - heu nos miseros. 74.
 huius penitus exerto decessus locus.
 122.
 - - - rupto tellurem solvit. 121.
 hiberna. 126. 127. 128. 129. 130.
 hieme Ganea fragoribus feras lana.
 19.
 hiemis exit avar. 66.
 hiemis praesentia legens. 122.
 hiemis tristis adexit comae. 129.
 - - - hanc locum nive duri claudit.
 122.
 huius sine tormentorum ingenua tell.
 pueri erubescit. 102.
 hilaria inert. 61.
 hilarior post hanc pollicitationem fa-
 - - - - - . 76.
 - - - ne pueri Lamolpo contamine-
 - - - . 72.
 - - - - - . 62.
 hilaritas longior pigritiam recedendi
 impulerat. 85.
 - - - ne daret sine sol. . 115.
 - - - non daret nascendae locum.
 113.
 - - - tabern. est. 74.
 hilaritate committant epulas convivium.
 129.
 hilaritatem committentes ad avar. em-
 ballidria. 20.
 - - - domine quis confidens, que-
 rit. 112.
 - - - reficere. 60.
 hinc atque illinc. 49.
 - - - per. 126. 127. 128. 129.
 Hipparchus. 49.
 - - - . 124.
 hircus ibit ad aras, Sancte, tunc.
 100.
 - - - in crima. 67.
 historici longe melius id faciunt. 118.
 huius hircus otto. 124. 125. 126.
 huius. 126.
 hoc est? 93.
 - - - . 110.
 - - - . 10.
 huius cum. 124. 125. 126.
 holera spectare. 39.
 Homericis veribus canere timuerunt
 Pindrus novemque Lyrici. 2.
 Homer. 124.
 Homerum pueri in scholis legebant.
 48.
 Homerus testis. 119. 50.
 homicidium fecissem. 137.
 hominem ne ipse quidem sine aliquo
 motu conspexi. 12.
 - - - acutum. 14.
 - - - ipsum laciniam fascini crederes.
 92.
 - - - inter homines. est. 19.

II.

- - - facere. 74.
 - - - Deum quam hominem invenire
 facilius patitur. 17.
 - - - peregrinum inter cultores ad-
 mittere. 122.
 - - - divinum esse Epicurum scies.
 134.
 - - - non ignotum. 107.
 - - - occidit. 100.
 - - - tam infelicem tu nunquam vi-
 didisti. 134.
 homines fumus, non dii, nemo no-
 strum non peccat. 82. 75.
 - - - omnes omnino contuebantur.
 111.
 - - - quotiesque in hac urbe videre-
 tis. 120.
 - - - liberos patimini ire sine injuria,
 quo desit tantis. 102.
 - - - ubi moris nota mentiri. 116.
 - - - severioris notae ne admittere
 quidem ad cognitionem solent.
 132.
 - - - nec ulli celerius incidere in ma-
 lum est, quam in bonum. 120.
 - - - qui a turba se valentem. 48.
 - - - famamque & vitam. 70.
 - - - vixisse se, deinde mori. 17.
 - - - inhabitarent nobile solum. 116.
 homini misero non invidео medici-
 nam. 120.
 homines quibus formosior. 88.
 homines os patitur excusillam palat.
 67.
 - - - unius summi ad corporis me-
 ritum. 137. 139. 97.
 - - - se non concupisse, nec
 cupisse. 100.
 - - - operis locavi, non caravi.
 111.
 hominum nosse animos fortissime
 esse. Morsu comprehendit. 88.
 - - - duorum mihi carissimorum duo
 fuisse eodem tempore. 100.
 112.
 - - - clades antiquas patitur eadem
 122.
 - - - demum amantur, ut ag non mo-
 ris tibi desum. 120.
 - - - quod genus, aut unde venire-
 mus. 124.
 - - - mores ex vitiis collige.
 120.
 - - - deorumque pudor. 132.
 - - - inepta persuasionē nihil est fal-
 sum. 112.
 - - - deumque pudico sapientissi-
 mus. 140.
 homo stultissime. 10.
 - - - cum omni malissimus. 25.
 - - - lautissimus. 26. 27.
 - - - verecundissimus. 101.
 - - - pudorissimus. 105.
 - - - dicacissimus ne carminibus vin-
 dicaret. 113.
 - - - sum, & adhuc juvenis. 130.
 - - - en quemadmodum natus. 115.
 - - - pueras. 54.
 - - - negotians. 43.
 - - - praescisci. 73.
 - - - inter homines suos. 57.
 - - - non erat puerus. 119.

H.

homuncio totus nil est. 34.
quam homuncio, vinum diutius vivit.
homuncio ursum comest. 66.
homunciones. 56.
honesti inter primas matrona. 140.
honesti juvenes. 107.
honestiorem alterum puto. 55.
honestiores multo cenabant. 34.
honestos clamando invidiam nobis fa-
ciunt. 107.
inter honestos coenare. 41.
honorabam lyram resolutam modo na-
to flore Apollo. 83.
sine honore patiar tuum decus. 133.
honores ad fummos pervenit. 116.
- - - hos gloria reddidit. 120.
ex qua hora injuriam accepit. 129.
hora paene tota. 79.
- - - minus interpolita. 87.
- - - fortunae quandoque mihi adri-
ficata. 107.
horae unius fastidio. 141.
horas inspicere. 71.
Horatii curiosa felicitas. 118.
horis aliquot spatiaris. 86.
horis paucis spemata pueris. 133.
horologii in subornatum habet. 26.
- - - in m. 71.
horrendi memoris de parte sinistra in-
solitae voces flamina sonuere se-
quenti. 133.
horentibus barbis nauta in limine ste-
tit. 99.
horret sola pruinosis facundia pannis.
83.
horribile secretum inter nos peritu-
rum. 21.
horribilem rem narrare. 63.
horrida tellus extulit in lucem nutri-
tas sanguine fugas. 129.
- - - fecit frangere gressibus arva.
123.
- - - Erinnys emergit. 129.
- - - fax Nilivae lacundatur aquas.
100.
horridos longosque habebant capillos.
100.
horum quodam tractavi Protopenis ru-
dimenta. 83.
- - - niti quievit humus. 123.
in horrorem visu quodam perductus.
128.
horum ter ovantem Magnum Jupi-
ter. 123.
horum laetentem coepit. 111.
- - - coepit. 60.
horri tubere laevior rotundo. 109.
horum. 38.
horum circa. 67.
- - - fax in Actaea quondam fuit
tanta digni factis Hecates. 135.
hospitari. 77.
hospitem occidit. 81.
- - - recepi Lycargo crudeliorem.
81.
hospites mi. 116.
hospiti placet puer. 100.
hospitio Ascyti. 64.
hospitis formosissimum filium. 85.
hospitium. 86.
- - - Pergami accepi. 85.

- - - hospites capit. 77.
 hospitium portionibus liberum urceolum jaculatus est. 95.
 - - - ebriorum frequentiae. 95.
 hostem absentem votis interficit. 123.
 hostia lactens. 133.
 hostiarii cella. 29. 37.
 hostiarius. 65.
 - - - praeinatus in ipso aditu stabat. 28.
 hostibus dedititiis parcimus. 107.
 hostii ansa disrupta. 96.
 hostile ac male nobile lignum. 119.
 ad hostiolum caesae vix processerat. 136.
 hostis frugalitatis meae. 84.
 - - - Troius non in hac classe vehit decepti pignus Atridae. 108.
 - - - erat, si qua foret tellus quae fulvum mitteret aurum. 119.
 - - - non templis impius admovi dextram. 133.
 hostium audaci strepitu impulsus exsonuit. 16.
 - - - cellae obduxit. 94.
 - - - referandum censebat Giton. 96.
 - - - effractum cellae neminem poterat excludere. 98.
 huc, huc convenite spatulocinaedi. 23.
 - - - atque illuc discurreret. 37.
 non humana viscera, sed centies festertium te comesse finge. 141.
 humanae gentis vitio. 111.
 humanam satietatem quid tentare soleat scitis. 112.
 humanarum rerum arbiter Deus. 98.
 - - - rerum deos immortales curam agere, puto intellexisti. 106.
 - - - rerum divinarumque potestas Fortuna. 120.
 humanas edere carnes Saguntini. 141.
 humane locutus. 90.
 humani juris oblitus. 79.
 humanior vestis utinam sufficeret. 117.
 humanissime se ducem itineris promissit. 8.
 humanitate mensam posuissim. 93.
 - - - tralatiâ praeteriens aliquis nos lapidabit. 114.
 - - - candidâ animum ejus restitue. 129.
 humanitatem meam ne tam grande munus suspectum faceret. 86.
 - - - ad invitantis porrexit victam manum. 111.
 humanitati nostrae gratias agens. 31.
 humanus est. 126.
 humano sanguine tinge Thessaliae finis. 124.
 - - - in corpore ventri maledicere solemus. 132.
 humanum corpus video circumactum levi vortice ad litus deferri. 115.
 - - - cruorem bibit tigris. 119.
 humeri minitantes. 122.
 humeris lacinium detraxit. 12.
 super humeros rustici emptoris contemplationem iniecit. 12.
 humeros scopionibus pingere. 22.
 per humeros crines se effuderant. 126.

humilem te fateris & servum. 126.
 humilis taberna spectaret Thebanum par. 80.
 - - - casa opes conservabat. 135.
 humilitatem ancillae matrona haberet. 126.
 humillimi spiritus poeta. 83.
 humor molestus. 60.
 humore defectae lucernae tenuae & extremum lumen spargebant. 22.
 . . . hoc spargit femina mea. 138.
 . . . in summo consistere ventrosas nucas. 137.
 humus canâ victa pruinâ non pugnavit. 123.
 . . . satis Venerem molles clinavit in undas. 127.
 Hydaspis saevi repertor Magnus. 123.
 hydraule cantante essedarium pugnare putares. 36.
 Hylam nympa praedata. 83.
 Hylas candidus repellebat improbam Najada. 83.
 Hypaepis tuis imponit templum vestitus Lydus. 133.
 Hyperidis ad famam quis processit. 2.
 hypogaeo. 111.
 Hyrcanae tigres mihi parent. 134.

I.

Jacabant alii sparsi circa discumbentium pedes. 22.
 . . . arma congesta strue deplorata. 123.
 jacebat in lecto. 140.
 . . . auro corrupta majestas. 119.
 . . . lues paulo ante jam concident. 123.
 jacent nunc amatores obligati noctibus totis. 81.
 . . . agri. 44.
 . . . mortui pueri. 52.
 . . . supplices in conspectu vestro. 107.
 jacentem parapsidem puer sustulisset. 34.
 . . . somno Romam. 119.
 jacentis corpus conspexit. 111.
 . . . ipsum te corpus admonere debet, ut vivas. 111.
 . . . super pectus crines suos imposuit. 111.
 jacentium foedissimam volutationem contemplatus. 95.
 jacere in scapha nautam unum stationis perpetuae. 102.
 jacerem desertus. 81.
 jaceremus in triclinio. 85.
 jacerent inclusi. 26.
 jacet vilis adulator picto ebrius ostro. 83.
 . . . sacerdos inter aras victima. 89.
 . . . longe à destinatione sua. 115.
 . . . plus argentum in ostiarii cella. 37.
 . . . Magni Libyco aequore. 120.
 . . . libertini loco. 38.
 jactabas vires imperii tui. 115.
 jactamus talia. 114.
 jactantur literarum amatores. 84.

jactare multa in muliebrem levitatem coepit. 110.
 jactaret suis. 125.
 . . . taurus. 45.
 . . . panem candidum. 64.
 jactasset censum meum inter condiscipulos. 87.
 jactura me non tam movet, quam negligentia nequissimi servi. 30.
 . . . illum nec moveri. 117.
 jacturae pensionem anserem obtuli. 136.
 jacturam leviolem faceret precium majoris compendii. 14.
 jacuerunt una. 122.
 jacuit in praeceptoris lectulo intactus Alcibiades. 128.
 jaculantur Niliacas aquas horrida saxa. 134.
 jaculari dicta voluit in calvos stigmatosque. 109.
 . . . urceolum. 95.
 jam mentum, jam cervix, jam manus, jam pedum candor. 71.
 . . . scies, ferrum hoc fidem habere. 58.
 . . . nunc. 71.
 jamdudum cupiebam custodem amoveri. 10.
 prid. JAN. KAL. G. noster foras coenat. 30.
 januam effregit. 78. 79.
 . . . intravit mulier. 139.
 ad januam pervenimus. 28.
 . . . erat canis catenarius. 72.
 extra januam verberibus sputisque ejectus sum. 132.
 iatraliprae tres falernum potabant in conspectu ejus. 28.
 ibant flumina per notas morientia ripas. 122.
 ibat capta juvenus dum Trojam capit. 89.
 Ibrae gentis funera cerno. 121.
 ibis ad spuitam. 113.
 . . . in cruceam. 137.
 ibit ad aras, Sancte, tuas hircus. 133.
 icta mens quo jubet, populus ducitur. 123.
 ictu primo harundo quassata. 134.
 . . . nec defunctorio satiatus. 136.
 ad ictum exclamavit. 22.
 ictus resistit. 89.
 . . . inexpectato sono. 100.
 . . . semel Giton. 105.
 . . . fraternos palluit umbrarum patet. 123.
 Idae caeli vertex trahuntur. 89.
 Ideo fudit de vertice flores terra parens. 127.
 Ideos frutes in gurgite sistam. 134.
 idoneam excusationem praeparassem. 139.
 jecur fortissimum extraxit. 137.
 jejunio macer spiritus. 128.
 jejunium ferveat. 44.
 Ifigenia Achilli uxor data. 59.
 ignara oneris juvenus id, pro quo metuit, tantum trahit. 123.
 ignarus tempestatis filius. 115.
 ignaviae suae jus dicturum gladio. 112.

ignavus nec hunc sine vindice dextram vinciet. 122.
 ignem ne quidem admotum sensisset. 79.
 . . . furoris totum in eam converti. 132.
 . . . modo convalescentem restinguit. 136.
 . . . ad reficiendum in vicinis cucurrit. 135.
 . . . cillis harundinibus collectum collocavit. 136.
 . . . hunc nunquam finies nisi sanguine extinguas. 139.
 ignes lapideos Carchedonios optas. 65.
 . . . elisos abscondit. 122.
 ignibus insolitus vocatur Aetna. 122.
 ignis tanquam melius accipiat compas. 116.
 . . . cum testis pleno venientem Enotheam animadverto. 136.
 . . . inimicas. 98.
 . . . an fluctas, an mora consumat corpus peritatum. 116.
 . . . ignominiosos latitat. 116.
 ignoscemus quin nos, quae animorum matris factu esset. 19.
 ignotas propediem. 99.
 ignoscant ut facto tuo, deos roga. 137.
 ignosce mihi genius tuus. 37.
 ignoscere adolevens sollicitatum tua caussa. 137.
 . . . culpa minori. 133.
 ignosci illis ut prosit vide, quos ad poenam ipse Deus deduxit. 106.
 ignota & inaudita luxuria. 20.
 . . . consolatione percussa. 111.
 ex ignotis. 112.
 ignotus qui laedit latro appellatur. 107.
 ignotum hominem. 107.
 . . . desebam. 116.
 illa sua dissolvebat risu. 24.
 Iliada & Odysseam. 29.
 Ilium captum. 50.
 illigatae viscatis viminibus volucres deferebantur ad manus. 109.
 ad ima deferri nubes graves. 137.
 imagine in praeterita se totus versat. 128.
 imaginem quandam amoris mei. 139.
 . . . basiendo praeterire. 60.
 imagines pietas stellarum vii. habebat. 30.
 . . . velut muscarum in terram depulit. 135.
 imaginibus infernis turbatus. 111.
 imaginum extremitates ad similitudinem praecifae. 83.
 imago mortis lucida emergit. 124.
 . . . lunae descendit carminibus deducta meis. 134.
 . . . coenae ex luto. 69.
 imam partem finiebat aeneum embolum navis. 30.
 imber ambrosius detronuit. 17.
 . . . oculis nec defuit. 137.
 imbre sanguineo descendit Jupiter. 122.

imitaretur naufragorum ultimum votum. 103.
 imitari quod vellent, diu audirent. 4.
 . . . lufemas. 68.
 . . . muliones, circulatores. 68.
 imitatione petulantissima me deriserunt. 92.
 imitatur citrea mensa vilibus maculis aurum. 119.
 imitemur Arabes. 102.
 imminet poena trophaeis. 122.
 imminuerunt liberalitatem exhausti captores. 141.
 immiserat circa oneratas veste cervices brachyram mappam. 32.
 immisus toto corpore in amplexum eius. 131.
 immittere calicem in faciem. 74.
 . . . pedes super lectum. 67.
 immittere altos fluctus gurgitibus feris. 108.
 . . . lampades in medias urbes. 124.
 immo potius. 16.
 immolentur virgines tres. 1.
 immortales dii. 86.
 . . . deos. 100.
 immundissimum me basio conspuat. 23.
 immanibus soleis ligneis impontantibus. 95.
 impatiens contumeliae Eumolpus. 95.
 . . . foederis novi. 113.
 impatientem matris fratrem tuum in ultimis esse. 101.
 impedit magis lingua quam ingenia fricare. 92.
 impediunt crudelitatem suam saevi quoque implacabilisque domant. 107.
 impegit basia spississima stupentibus. 31.
 impendere spiritum tanquam rem vacuum sine causa. 102.
 . . . mortuum malo quam vivum occidere. 112.
 impendit clades omnibus una. 122.
 impendi hunc oculum pro vobis. 1.
 cum impensa sacrificii venit. 137.
 imperabis nihil repugnant. 109.
 imperamus Eumolpo secundum hanc formulam. 117.
 imperasset amori suo Nympha. 83.
 imperat eodem verbo & vocat. 36.
 imperator provinciae. 111.
 . . . iustus. 113.
 imperavi Gironi. 97.
 imperavit Coraci. 140.
 imperent filiis ut patrum suorum capita praecedant. 1.
 imperii tui vires jactabas. 115.
 . . . deserto nomine fugit Magnus. 123.
 imperio paruerunt nervi. 131.
 . . . para te. 135.
 . . . servio. 135.
 . . . lento parebat. 140.
 imperiosi nascuntur sub Leonis signo. 39.
 imperitos. 83.
 imperium non est moratus. 97.
 . . . sequetur stomachus. 141.
 impetrabant non aliter, quod petunt. 3.
 impetraverat à se. 52.

impetum terrinae timorem. 17.
 . . . morbi monstrata facultate lenire. 17.
 . . . animadversionis nostrae eluderes. 107.
 . . . immiserat verberantis quassata harundo. 134.
 . . . in me faciunt anseres sacri. 136.
 impetus hic placet. 118.
 impingere calcem Graeculis. 46.
 impius hostis non templis admovi dextram. 133.
 implacabile regnum Ditis petit. 124.
 . . . fatum me persequitur. 139.
 implacabilem Licam agnovi. 116.
 implacabiles quoque domini crudelitatem suam impediunt. 107.
 implebat ille audacius tragoediam. 108.
 . . . oculis pectus. 113.
 . . . strepitu obsceno simul atque odore viam. 117.
 implebo carminibus laudes tuas. 94.
 implere labra tumore. 102.
 . . . triclinium tetroterro latratu. 64.
 . . . lamentatione triclinium. 72.
 implere pectora magnis cogitationibus. 113.
 impleveram superfluentibus bonis saginatum corpus. 125.
 implevi lactentibus papillis manus. 86.
 . . . vestimentis lectum. 97.
 implevimus nos coenâ. 16.
 implevit risu plausuque cellulam. 11.
 . . . frontes ingentibus literis. 103.
 . . . vivis carbonibus mensam. 135.
 implicitae manus omne genus amoris invenerant. 132.
 implicitum brachiis pluma molliori-bus in terram deduxit. 127.
 imponam discordiae finem. 80.
 impone singulis modum. 107.
 imponemus inimicis. 103.
 imponere alieno periculo innocentem quid attinet. 102.
 imponeres mihi lassitudinem ultimae fenestae. 132.
 imponeret manibus meis Gitona. 100.
 imponi posset dormienti. 102.
 . . . utrisque quadragenae plagas placuit. 105.
 imponit Hypoeis tuis templum Lydas. 133.
 . . . sibi pudorem. 47.
 imposita imparibus soleis ligneis anus. 95.
 . . . abiete pulsus marmor gemit. 89.
 impositam scaphae Triphaenam abdu-xere. 114.
 impositum arce sublimi oppidum cernimus. 116.
 . . . Cereis vacuum nemus crate saligna. 135.
 imposituram corpori maculam aquae asperginem. 102.
 impositus est lecticae Trimalcio. 28.
 imposuerat structor super signa pro-prium

I.

prium convenientemque materiae cibum. 35.
 - - - pigritiam recedendi hilaritas longior. 85.
 imposuerit hamis escam. 3.
 impolui harenae. 81.
 - - - codicillis talia verba. 129.
 imposuit mihi solitudinem. 81.
 - - - crines super pectus iacentis. 111.
 impotentia tua ubi nunc est? 115.
 impotentium coenas non capiet cliens. 3.
 imprecari bene. 78.
 impressa stigmata captivorum frontibus. 105.
 imprimit mucrones. 80.
 improba si hunc manu tractavero. 86.
 - - - manus vestat furtum. 128.
 - - - grana tollit. 135.
 improbam Naiada repellebat candens Hylas. 83.
 improbasse ne me putes schedium Lucilianae improbitatis. 4.
 improbe diductam iunum. 26.
 improbitas omnia extorquet. 87.
 improbitatis Lucilianae schedium improbasse. 4.
 improbitate aliquem pugno tollere. 66.
 improbus annis per valles rapitur. 137.
 impropere. 38.
 imprudens consilium. 102.
 - - - nos arena componet. 114.
 - - - hic vehit omnia secum. 123.
 imprudentes admisisse inexplabile scelus. 17.
 - - - noxios in nostrum inducere navigium. 106.
 imprudentia locorum. 79.
 imprudentibus expresse risum. 32.
 impulerat nec certos fluctus ventus. 114.
 impulit me super lectum. 134.
 impulsu juvenili licentia. 17.
 impulsu audaci strepitu ostium exsonuit. 16.
 - - - ostium crepuit. 99.
 impune quisquam, quod non licuit, non asperit. 17.
 - - - modo si fas est vera profari. 121.
 - - - latus, si quid deliquissent. 125.
 impurus omni libidine adolescens. 81.
 imputem quod coelo, habeo. 127.
 in altum componere. 99.
 - - - Asiam eductus est. 85.
 - - - Aureos. 76.
 - - - aurem aliquid secreto diceret. 28.
 - - - auxilio erat quisquam. 21.
 - - - balneo sequi iubemus. 26.
 - - - coenam. 47.
 - - - capite pueri digitos terit. 27.
 - - - conductum accurrit. 9.
 - - - conspectu. 73.
 - - - controversiam esse. 15.
 - - - cubitum reclinare. 39.
 - - - culina habitare. 2.
 - - - cusu fatigatus. 6.
 - - - die. 44.
 - - - faciem immittere. 74.
 - - - funus rogari. 72.

I.

- - gratiam revertere. 87.
 - - gregem curare. 38.
 - - lus lautius etiamus. 32.
 - - ingenium nasci. 57.
 - - imo unus recumbit. 38.
 - - larvam intrae. 62.
 - - lectis abieci. 26.
 - - litum amb quam descendere. 14.
 - - manu ponere. 100.
 - - manus vinum dedere. 34.
 - - memoriam revocatus rursus invadit. 10.
 - - mortem ultimam. 89.
 - - nummis omnia habere. 43.
 - - oculos Ascyti manus intentavi. 9.
 - - os conicere. 42.
 - - osculum applicuit. 24.
 - - praecipiti res humanae sunt. 55.
 - - partes deducere. 108.
 - - populum proferatis deorum consilia. 17.
 - - posse defixae tabellae. 30.
 - - potestate esse. 98.
 - - prandium parasset. 9.
 - - prius Quarta. 26.
 - - prospectu. 66.
 - - publice nummos effundere. 71.
 - - publice manne. 100.
 - - publicum videre. 58.
 - - secreto. 25.
 - - secreto loqui. 97.
 - - servitute die. 57.
 - - sinum demisit manum. 24.
 - - folio descendere. 73.
 - - tenebris inire. 44.
 - - terram decidebant. 27.
 - - terram deponere. 64.
 - - unum nra sunt. 50.
 - - ultimis esse. 101.
 Inachia Tiriethius ira exagitatus. 139.
 inanes ac sine medulla ventrosas nuces. 137.
 inani palea satiatus paries. 137.
 inanis sonus ludibria quaedam excitando. 2.
 inanis spuma pinnae per maria torquebat. 100.
 inauditus mos. 76.
 inauratae Phaeaciae. 67.
 inaurati calices. 67.
 inauspicatum locum timebam. 131.
 incalere nives. 123.
 incedo in hoc ditorum aestu. 6.
 incendia ducit fax stellis comitata novis. 122.
 - - - totaque bella ante oculos volitant. 123.
 - - - terris portare. 124.
 incendit aequor fulmineum jubar. 89.
 incepto vultu sermone movetur. 132.
 inceptum plaufum dare. 36.
 incensus tute compositus. 126.
 incepta veste thalamum exornaverant. 26.
 incidere in malam fortunam debent, qui alienum concupiscunt. 140.
 incidimus in turbam haeredipetarum. 124.
 incidisse juvenes casu in has plagas putatis. 107.
 - - - casu noxios in plagas apparuit. 107.

I.

- - - in navem videntur, non venisse. 107.
 incincta quadrato pallio. 135.
 incipe velle servare. 98.
 incipere illum pudice puto, postea die finire. 82.
 inciperent. 107.
 incilus hoc titulus fero. 89.
 inclinata res est. 38.
 inclinatus ad aurem alicujus. 49.
 inclinavi caput super pulvum. 134.
 inclinavit se in lectulum. 135.
 includere in equum Trojanum. 52.
 - - - labyrintho. 73.
 inclusi jacerent. 26.
 includit ridendas pagina partes. 80.
 - - - me nihil tale esse tantem. 64.
 inclusum cernunt pavido corde tubum. 104.
 inclusus loco. 81.
 inclyta pater cui Lesbos. 133.
 incommodi dies qui essent distinguente bulla notabantur. 30.
 incommpta numquid sum? 128.
 incerta facies, ut Gallia cives putet suos. 102.
 incubant ova. 33.
 incuboni pileum capere. 38.
 inculta mulier. 129.
 incultis asperisque regionibus diutius nives haerent. 99.
 incumbere super brachium. 54.
 incumbis super praedam. 80.
 indecens numquid sum? 128.
 - - - unam rubore faciem sudario abscondit. 67.
 indecenter pinguis. 64.
 - - - usum effundere. 58.
 indecenti risu latera commovit. 20.
 indelectatus nequitia mea. 87.
 indemnatum spiritum effuderis. 111.
 indica baccas. 55.
 - - - manguita. 55.
 indicavimus haud dubie credentibus, unde, aut qui, essemus. 124.
 indicem originis cicatricem Ulyxis nutriticem invenisse. 105.
 - - - afferre. 74.
 indiciorum omnibus lineamentis confutis. 105.
 indurum & fidem in lance argentea praeferebat. 97.
 - - - paco Deus excussisset. 98.
 - - - ad amicos detulerat. 125.
 indignatione clamoris non minore Gitiona flagitabat. 92.
 - - - eadem mulier lacinata ulterius exandant. 100.
 indignatur Licas. 108.
 indignatus rusticus. 15.
 - - - puer. 64.
 indignum facinus. 56.
 indigentia. 67.
 indomita matrona tollat pedes in strato extraneo. 55.
 indomiti Ciceronis verba minentur. 5.
 indormivit alienis amplexibus. 79.
 inducias facio vobiscum. 108.
 - - - more caduceatoris faceret. 108.
 industriae familiari sono ancillae ad vapulantem decurrunt. 105.
 induebat supercilium. 113.

induere nuptam ventum textilem
aequum est? 55.
indigere tibi. 101.
indigentie domini gratias agere. 71.
indula lacrimis. 81.
- - - sollicito. 86.
Indum fulgebant ebur. 135.
indutam vario gramine terram. 127.
induant eloquentiam pueris adau-
natentibus. 4.
induxere in navigium imprudentes
noxios. 100.
induxisse comites in navigium vera
fide. 101.
inedia mortem persequentem non
potuerunt patientes adducere. 111.
- - - si soluta fueris. 117.
inepta hominum persuasione nihil
tilis. 132.
ineptiae humiles. 52.
ineptiora praeterea credo profecto
volebat. 110.
ineptius nihil ficta severitate. 132.
incites mihi pontus summittit fluctus.
114.
inertiam meam accensum. 133.
inest tibi etiam mora summa. 140.
inexquale fecit adanthe inopu-
dentes. 17.
inexpertato letus sono. 100.
infectus pueris. 112.
infantem ordinem totius dictionis. 6.
infamis eques Romanus. 52.
infans cum paribus inquinata sum.
25.
infesta materies. 114.
infestum in diebus faciem puta
diutius durare posse. 102.
infectam mentem nunquam
edidit. 134.
infestas iussit dari missionem. 21.
infere cessant pueri. 80.
infelix Tantalus. 82.
inflorem partem navis. 110.
infirma mares coelum sperare juben-
tat. 120.
infirma imaginibus in latus. 111.
in interos naves in coelo positum.
132.
infere in rationes. 53.
infestam novaculam ad virilia sua
admovit. 108.
infesto gurgite repetitum procella
circumegit. 114.
inficitur nequaquam attramentum non
accessit ferrumine. 102.
infimissimae erant mulierculae. 19.
infimissimus vector. 108.
infirmitas ne militiam perderet. 82.
infirmitas auxiliator. 89.
infat se tanquam rana. 74.
infati urres. 42.
inflexae paululum nares. 126.
infra manus meas camelam vini po-
suit. 137.
- - - pecuniam positi. 84.
infractis manibus congemuit. 23.
infraserat oleum lucernis occidentibus.
22.
infusis stabant sacri Phrygioque cultu
gemina nati pignora Laocoonte. 89.
infundentibus aquam in manus fava-

tam pueris Alexandrinis. 31.
ingenuitate graviter. 54.
ingenuecentis tamula. 71.
ingenium ego, atque propter mafcar-
pionem. 134.
ingeniet nondum deleverat umbraticus
doctor. 2.
- - - incute. 92.
ingenit amor neminem unquam divi-
tem fecit. 81.
- - - sui plausum noverat. 90.
ingenio prudentissimae feminae usus
mies. 112.
- - - suo flexi cines. 120.
ingenita gata est. 119.
ingeniosus cocus. 70.
ingenium paupertatis mirabile. 135.
- - - canum. 64.
ingenium redit. 117.
ingens scholasticorum turba in porti-
cum venit. 6.
- - - canis catena vincit. 29.
- - - aperit elatum. 89.
- - - vultus quam in hoc pectore
fuere, etiam non est. 91.
- - - frequentia illum circumvenit.
92.
- - - belli civilis opus quisquis atti-
gent. 118.
- - - finis exercebat oculos animos-
que auctoritatem. 141.
- - - canis. 101.
ingeniem quatenus Mavortius hastam.
120.
- - - circumam feroce adorsit. 135.
ingenitum mare pecuniam totius
reddidit. 15.
- - - cum subtilitate paronychia tol-
lentibus. 31.
- - - cursu. 101.
- - - memoratae versus ingentem
Eumolpum invenimus. 116.
- - - iterum namque mens inun-
data. 118.
- - - ta laniare ruina pallida Tripho-
ne. 121.
- - - volubilitate verborum quam
haec effudit. 124.
- - - mota ancillae manus nervi
repleverunt. 131.
- - - risu hoc fecerat. 140.
- - - nave tellus vincta erat. 123.
ingentibus literis frontes utrique
implevit. 103.
ingentis quatuor Demosthenis arma. 5.
- - - magnitudinis canem catena tra-
hit. 95.
- - - eloquentiae & spei juvenem
elatum ab Eumolpo condiscimus.
117.
ingenuae artes vigeant. 88.
ingenit juvenes. 107.
- - - sanguinis si quid habes. 113.
ingenuus vultus cernitis voluntaria
poenarum lege proscriptos. 107.
- - - honestoque clamando invidiam
nobis facis. 107.
- - - quicquam contra fas legemque
contaminet. 108.
ingenius stupro. 81.
ingerebat filium filiamque orbis seni-
bus. 140.

- - - lentissima voce, carpe, carpe.
36.
ingerentem versus membranae ingenti
Eumolpum invenimus. 116.
ingestis super ignem pluribus lignis.
136.
inglacies fenoris exederat praedam.
119.
ingratam perfudit sanguine Romam
Julias. 120.
ingratam auctoritatem. 53.
ingratum viam deos precati. 117.
inguina sollicitavit mille mortibus fri-
gida. 20.
- - - super mea diu multumque flu-
stra noluit. 23.
- - - quam ingenia fricare tanto ma-
gis impedit. 92.
- - - ad mea luminibus deflexis mo-
vit officiosam manum. 105.
- - - non haber, sed lorum in aqua.
104.
inguinibus meis perfusus. 138.
inguium tam grande pondus habe-
bat. 92.
- - - vires tentare coepit. 131.
ingrata inter divertitotes diutius
anas ne admotum quidem ignem
sensisset. 79.
ingurgitavi me toto corpore. 86.
inhabitant qui homines nobile so-
lum quam exploravimus. 116.
inhaerentem unius statucae lineamen-
tis Lippum inopia exstinxit. 88.
- - - intempestivo ministerio tonso-
rem tibi ad lunam notavit. 103.
inhaeserat auro Indum ebur. 135.
inhaerens. 86.
inhabere crudelissimas manus. 105.
inhibuit ferrum. 80.
inhibuit grande facinus Triphaena.
103.
inhorrescere se finxit Ascylos. 9.
inhorrerunt pili. 63.
inhorui frigore periculoso. 17.
- - - fabulosa pollicitatione conteri-
tus. 135.
inhorrui mare. 114.
- - - magnus auster. 123.
injecerat ille manum. 8.
injecit cervicibus manus. 91.
injecit contemplationem super hume-
ros rustici emptoris. 12.
- - - utramque lacinae manum. 14.
injecta manu me extra vestibulum
duxit. 133.
injecit phoenetico manum. 116.
inimici victoriae invidissem. 80.
- - - injuriis hilaris, commodis tri-
stis. 92.
inimicis conveniret. 98.
- - - manibus collatus rogus adolebat
Lycam. 115.
- - - permutato colore imponemus.
102.
inimicissima oculis meis utraque. 113.
inimicum me nomen ibi quoque in-
venit. 140.
inimicus omnium vitorum. 84.
- - - quisquis voluerit me sacerdotio
pellat. 137.
- - - ignis. 98.
F 2 ini-

iniquam declamationem Eumolpus
 resolvit. 107.
 initia coeuntis gratiae. 113.
 initiati gustatione mirifica. 21.
 injuria mea depulsa ancilla. 22.
 - - - vetustatis nondum victas Zeu-
 xidos manus vidi. 83.
 - - - hac dignus fui? 91.
 - - - tormentorum. 102.
 - - - grandi se vexatam. 106.
 - - - mea tam gravi nec contenta
 mulier. 132.
 - - - mea commoveor. 17.
 injuria rursus in memoriam revoca-
 tus. 10.
 - - - omnis inventor Ascylos. 79.
 - - - meae noxio sanguine parentabo.
 81.
 - - - hesternae memor. 131.
 in injuriis usque vigilavit. 133.
 injuriam mortuus ne accipiam. 71.
 - - - vindicet, & dignitatem. 18.
 - - - ne majorem in secreto frater
 acciperet. 25.
 - - - live non sentiente, sive dissimu-
 lante. 79.
 - - - nemini fecit. 83.
 - - - nec Encolpius accipit. 95.
 - - - Eumolpo, advocatoremque
 commodabam. 96.
 - - - facere quibus venter non solet.
 102.
 - - - à Gitone abstinere. 108.
 - - - tibi factam à Gitone neque
 quereris. 109.
 - - - gravem accepi. 129.
 - - - accepit. 129.
 - - - an pateretur tentaturus accessi.
 140.
 injurias diligit animus errore lentus.
 93.
 injuriis inimici hilares, commodis
 tristis. 92.
 - - - pro singulis praesentes denarios
 ducentos numerabis. 109.
 innocens utinam esset frugalitatis
 meae hostis. 84.
 innocentem alieno periculo imponere
 quid attinet. 102.
 innocentes habentur soli. 116.
 innocentibus iratum mare. 81.
 innumerabilia oscula puero dedit. 20.
 innumerabilibus comitata fideribus
 luna. 100.
 - - - telis gravis umbo lateri haeret.
 124.
 inopi lingua desertas invocat artes
 facundia. 83.
 inopia extinxit Lyssippum. 88.
 inops & rebus egenus attritis. 133.
 - - - audacia tuta est. 119.
 - - - quisquis peccat, minor est reus.
 133.
 inquietantur alio genere furiarum
 declamatores. 1.
 inquietatus ille moleste tulit. 100.
 inquinat corpus color arte compositus.
 102.
 inquinata sum cum paribus infans.
 25.
 inquinatum esse literis. 46.
 inquinavit nos basus olidissimis. 21.

infantiae cede. 94.
 cum infanientibus furere necesse ha-
 bent. 3.
 infans molibus tellus perfossa dehiscit.
 120.
 infanum. 92.
 infans Laomedon tulit arma. 139.
 sine inscriptione casum hunc transire
 non oportet. 55.
 cum inscriptione omnia reddiderat pi-
 ator. 29.
 inscriptione cum hac fixus libellus.
 28.
 - - - monumenti. 71.
 - - - soliti notans frontes. 103.
 - - - hac frontis se maculasset.
 106.
 - - - adumbrata derisi fumus. 106.
 inscriptum hoc habebat. 30.
 - - - nomen Trimalchionis in lancium
 marginibus. 31.
 infecutum est ferculum laudationem.
 35.
 infecutus est lepticarius. 34.
 infrequentibus ad pedes aliis. 31.
 insequeris Encolpion nec verbo con-
 tumelioso. 109.
 insequi humanitatem. 65.
 inferere ano meo coepit. 138.
 inferans commissuris secures. 97.
 inferuit vinculo manus. 97.
 infidiae emergunt. 124.
 infidias quasdam auribus fecerint. 3.
 - - - aniculae exsecratus. 7.
 insignitum me non tralatitia deformi-
 tate intelligebam. 110.
 insinuant se gravatim portibus magna
 navigia. 101.
 intoleranter solere. 59.
 intolerantia reliqua. 50.
 - - - ebriorum. 70.
 insolitae voces flamma sonuere se-
 quenti. 122.
 insolitis ignibus Aetna voratur. 122.
 - - - planctibus perterritus aethae
 tremuit. 136.
 insolito sub fasce neque Giton dura
 bat. 117.
 - - - gressus prior occupat ausu. 123.
 insolitum murmur audimus. 115.
 insonuit alto gemitu pectus. 137.
 inspeciosus puer. 74.
 inspectis diligentius signis. 14.
 inspicit rationes patrimonii sui. 115.
 inspicere maris fidem oculis umentibus
 coepi. 115.
 - - - anum diligentius coepi. 135.
 - - - iter vitae. 84.
 - - - horas. 71.
 inspicere querelam iudex postero die.
 15.
 inspicite quod ego inveni. 103.
 inspuere in faciem. 75.
 instans periculum trepidanti Eumolpo
 exponit. 101.
 instat Eumolpus. 92.
 instigat in Eumolpum canem. 95.
 institas duas protulit de sinu. 20.
 institis manus & pedes annecteret.
 97.
 instituit haec tropica pecuniae cupidi-
 tas. 88.

instruere juvenes salubribus praeceptis.
 140.
 instrumenta peccasse, non me, me-
 mento. 130.
 intruxerat thecam rudis novacula. 94.
 intrauit versum pedibus. 118.
 insulae procurator Bargates. 97.
 insulam non viduae hanc esse, sed
 M. Manicii faxo sciatis. 95.
 - - - Carrioni lego. 71.
 insularii mulcant exclusum. 95.
 insulsum omnium homo. 23.
 intactis aureis plena tunica illa est.
 113.
 intactus Alcibiades in praeceptoris sui
 lectulo jacuit. 128.
 integram simulationem servasset. 140.
 integro fructu plenas naves ad ima
 deferri. 137.
 - - - anno alendus. 141.
 in integrum me restituerunt dii ma-
 jores. 140.
 intellexeras cinaedum Embasicoetam
 vocari. 24.
 intellexerunt se deprehensos. 22.
 intellexi me in fornicem esse dedu-
 ctum. 6.
 - - - puerum vigilare. 85.
 - - - sterere partem. 87.
 intellexisti, puto, deos immortales
 rerum humanarum curam agere.
 106.
 intellexit Chrysis me perlegisse totum
 convivium. 129.
 intelligebam me non tralatitia deformi-
 tate insignitum. 110.
 intelligere linguam. 73.
 - - - meum nulla pecunia vendo. 52.
 intelligeret facile idem me in gra-
 tiam. 91.
 intelligo me virum esse. 129.
 - - - nobis convenire non posse. 10.
 - - - nihil magis obelle juvenibus
 miseris. 107.
 intemperans licentia. 57.
 intempesta nocte. 105.
 intemptivo inhaerentem ministerio
 tonsorem sibi ad lunam notavit.
 103.
 intentans in oculos Triphaenae ma-
 nus. 108.
 - - - ambas cum voce manus ad si-
 dera, dixit. 122.
 intentare oculos. 70.
 intentat in oculos veru. 95.
 intentavi in oculos manus. 9.
 intepescente paululum saevitia. 94.
 inter titulos quosdam & meretrices
 conspiciant video. 7.
 - - - se contritis manibus. 17.
 - - - nos periturum secretum. 21.
 - - - argentum avidius rixantur. 22.
 - - - rugas malaram tantum cetae
 erat. 23.
 - - - haec stabat Gyton. 24.
 - - - caetera. 105.
 - - - caetera mala. 81.
 - - - gemitus & lacrymas. 91.
 - - - initia. 43.
 - - - experimenta. 88.
 - - - manus expellente lusu pilae
 vibrabant. 27.

I.

inter cervicalia minutissima positus. 32.
 - - - lufum omnium testorum * confumus. 33.
 intercipisset errantes ergastulum. 105.
 ad interdictum venturum. 83.
 - - - - - veniret. 13.
 interdiu. 102.
 - - - fevera, nunc hilaria. 64.
 interficere vocis abscentem hostem. 123.
 interfecto quasi pariete audacior facta. 131.
 interiorem in aedium partem fugit. 129.
 intermiserat cursum tranquillitas reposita. 109.
 intermittere bellum revocatae ad pacem manus. 109.
 intermisso lusa. 34.
 interpellanti aderat mercenarius comes. 108.
 interpellare supplicium. 106.
 - - - lib d nem saltationis. 52.
 - - - fabulas. 39.
 - - - loquentem. 69.
 interpellat saevientium minas. 108.
 sine interpellatione acciperem terranae remedium. 19.
 interpellatus excaudit. 115.
 interpellaverat mortem mimicam. 94.
 interpellavit deprecationem supplicis. 107.
 - - - trepidantes unus servus. 26.
 interposita minus hora. 87.
 interpositus paucis diebus. 87.
 interpretamenta somniorum audirem. 10.
 interpretem. 107.
 interrogare atheniensem coepi. 29.
 - - - eum hoc ipsum non erubui. 36.
 - - - animum meum coepi. 128.
 interrogare audicium vestram. 102.
 interrogo ego, quot estis? 92.
 iniquum interit, quae ratio corpus peccatum consumat. 115.
 intervenire alienis secretis periculosum. 20.
 intestina sua vomere. 66.
 - - - non habere. 63.
 intervenisset tabellarius Trimalchionis. 79.
 intervenit cum parte coenulae. 95.
 - - - illa comitem anicula trahens. 131.
 - - - sacerdos. 134.
 - - - Christus. 139.
 intervortissent pecuniam vestram. 107.
 intestinas meas noverat. 76.
 intexto vestibus colore niteant sententiae. 118.
 intexit sensum teneriorem verborum ambitu. 118.
 intonare cornu suo. 78.
 intorto circa brachium pallio. 80.
 intortum filis varii coloris lictum. 131.
 intra verba se continuit. 11.
 - - - forsque idem tota familia fecerat. 22.
 - - - rixam tumultus constitit. 64.
 - - - hos dies. 38.
 intrabat Romam Trimalchio Minerva ducente. 29.

I.

- - in larvam. 62.
 intrans cymbalistria & concrepans aera omnes excitavit. 22.
 intrantem admiserunt reclusae subito fores. 16.
 intrantes pica varia salutabat. 28.
 intrantibus ad sinistram pictus erat canis ingens. 29.
 intrare in triclinium conaremur. 30.
 intrasse antrum Cyclopis fingite. 101.
 - - - iterum lumen anseres putares. 136.
 intrassemus triclinium. 31.
 intrat cinaedus homo omnium insulsius. 23.
 - - - Eumolpus cum Gitone. 94.
 - - - stabulum praeco cum servo publico. 97.
 intraverat una virguncula. 18.
 intraverunt palacitricae quam plures. 21.
 intraverunt duo Aethiopes capillati. 34.
 - - - triclinium Syri. 22.
 intravi theatrum. 90.
 - - - cubiculum sine Gitone. 130.
 intravimus balneum. 28.
 - - - Crotona. 124.
 intravit ipsa una comitata virgine. 17.
 - - - pinacothecam senex canus. 83.
 - - - aedem Veneris. 128.
 - - - cubiculum meum Chrysis. 129.
 - - - delubrum anus. 133.
 - - - januam mulier haud inculta. 139.
 intremuere tubae. 124.
 intremui post hoc fulmen attonitus. 101.
 intremuit nubes fulgure rupta corusco. 122.
 - - - triclinium. 60.
 intro navigium adoratis sideribus. 100.
 introversus. 63.
 intuens Ascyllon truci vultu. 79.
 intueremur modo nosmetipsos, modo mulieres. 19.
 intueretur me mater tanquam unum ex philotophis. 85.
 invaderet utinam me hibernum mare! 98.
 invado postus amplexibus. 91.
 invadunt virum. 74.
 invaserat pulum. 15.
 invasi basilis aliquot simulantes. 85.
 invasit cervicem ejus. 20.
 - - - me effatissimo anplexu. 139.
 invenerant omne genus amoris imphetae manus. 132.
 invenerat tuniculam in solitudine. 12.
 invenerunt verba, quibus deberent loqui, Sophocles aut Euripides. 2.
 invenit. 102.
 - - - ficedulam pinguissimam. 33.
 - - - nulle nummos. 93.
 invenitur quis, cui minus placeam. 129.
 nec inveniebam, quid in re manifestissima dicerem. 108.
 invenimus aliqua blandimenta. 141.
 invenies & acidum ibi ubicumque dulce est. 82.

I.

- - - Gitona in navi Licae. 104.
 - - - religiosum, si te adorari permiseris. 127.
 invenimus Eumolpum sedentem. 115.
 non invenio, quod feci. 130.
 invenire facilius possis deum, quam hominem. 17.
 invenire quo loco stabulum reliquissim. 8.
 inveniret me in diversorio. 81.
 invenisse cicatricem originis indicem. 105.
 invenissem te. 94.
 invenissem philosophiae fontem. 88.
 invenisti Tarquinium, si Lucretia es. 9.
 - - - amatorem. 94.
 invenit artis tam magnae compendiarum Aegyptiorum audacia. 2.
 - - - me ludentem cum fratre. 11.
 - - - haeredem. 88.
 - - - diu neuter vocem. 91.
 - - - statim auxilium. 92.
 - - - diligentius oppellatas fores. 97.
 - - - defossum aurum. 104.
 - - - varius lapis usus. 120.
 - - - me ibi quoque inimicum nummen. 140.
 non invenit se natura. 119.
 invenit se medici. 47.
 inventae sunt matres quae liberorum suorum tenerent semesa in sinu corpora. 141.
 inventionem. 88.
 inventor omnis injuriae Ascyllus. 79.
 invicem contemplationem super humeros rustici emptoris injecti. 12.
 invideo homini misero medicinam. 129.
 inviderit. 100.
 invidia eadem proclamare coepimus. 14.
 - - - hac inundatus Eumolpus. 101.
 ad invidiam usque felicibus votis fruor. 11.
 invidiam nostram ridebant conciones. 14.
 - - - amolitur Ascyllus. 97.
 - - - facis nobis ingenuos honestosque clamando. 107.
 invidiosa proditione detexerit fallaciam. 125.
 invidulem victoriae inimici. 80.
 involatum esse depositum vidit. 13.
 - - - os fluctus in terram convertit. 115.
 - - - ante hunc diem domicilium meum sanguine polluxi. 137.
 secundum invitantiem confedi. 131.
 invitantis ad humanitatem porrexit victam manum. 111.
 invitare puellam ad pygiciaca sacra non distulit. 140.
 - - - sermones. 41.
 invitas me ferre manus testor ad has acies. 122.
 de invitis quando ita etiam fata statuunt. 115.
 invitum accessere Martem testor ad has acies. 122.
 invitus & tarde inquit. 9.
 - - - nemo audit quam cogitur cibum.

bum fumere, aut vivere. 111.
 inundamur vino Falerno. 21.
 inundata mens ingenti flumine literarum. 118.
 inundatus hac invidia Eumolpus. 101.
 inundavit pectus lacrimae doloris parvae. 113.
 invocare mihi cupienti Quiritium fidem. 21.
 invocat artes desertas inopi lingua facundia. 83.
 - - contra Tiois Trojae sacra. 89.
 involare anulos buxeos. 58.
 involavit plus ex haereditate, quam illi relictum est. 43.
 involerat flammeolo caput. 26.
 involvere brachium lana. 54.
 - - purpura praecantatos lapillos. 131.
 involuta manu sinistra. 63.
 involutus coecina gaulapa. 28.
 jocantur libidine accensa Quartilla. 26.
 errare, imo jocare coepimus vestiti. 27.
 joculari ego senem poetica levitate credebam. 117.
 jocum risumque ne faciatis religiones nocturnas. 17.
 - - esse hominibus. 57.
 Jovem quoque peculo exorat. 88.
 - - nemo plus facit. 82.
 - - clautium possidet arca. 137.
 - - aquum exorare. 44.
 - - iratum tollere. 63.
 Jovis tibi iratus sit. 58.
 me Jovis potest hoc solum vitare. 47.
 ipsi. 76.
 ira similiter in pectoribus confudit. 99.
 - - se in odium convertit. 108.
 - - laxatur. 108.
 - - ne residua in animis remaneret. 109.
 - - Inachia exagitatus Tirynthius onus coeli tollit. 139.
 - - Priapi me sequitur gravis. 139.
 - - nec minor rebellat in hoc pectore. 121.
 iracundia durante. 96.
 - - concitatus Licas. 106.
 - - tua ubi nunc est? 115.
 iracundiae causam non quaesivit. 94.
 - - locum non dabat hilaritas. 113.
 iracundiam precibus miscui. 9.
 - - tuam satia. 97.
 iracundus ego sum & tu libidinosus. 94.
 iram meam prudenti absentia exstinxit. 94.
 - - osculo finio. 99.
 - - gemini numinis satiavit. 139.
 irascens rabies ut sine verberibus cessat, vix fieri posse. 139.
 irascimur servis. 115.
 irascitur pelago ventus. 104.
 irascor muneribus meis. 121.
 irata decenni praelio virtus huc additur. 89.
 - - manus quod praeciderat, redidit mihi. 140.
 iratam Junonem meam habeam. 25.

irator audacia mea Licas accenditur. 108.
 iratis fluctibus imprudens nos arena componer. 114.
 iratissimum mihi dominum esse affirmavit. 139.
 iratos deos mihi excitasti. 134.
 ratum innocentibus mare non me potuit haurire. 81.
 - - commovens caput. 113.
 - - mare dividet amantium amplexus. 114.
 iratus Caesar tumidas dum deprimat arces. 123.
 - - haec effudi. 132.
 ire patimini liberos homines sine injuria quo destinant. 107.
 - - extra causam coepi. 136.
 - - se in templum ad vota nuncupanda simulavit. 140.
 - - plenis velis. 71.
 - - qua libet via. 18.
 - - in funus. 42.
 - - posse sine nervis. 129.
 iretum qua via ad caumen. 118.
 inepsi. 87.
 iterum perturbatus. 98.
 is ipse erat. 12.
 islet in crucem. 112.
 iste tuus frater seu comes. 9.
 it Paci comes submissa fides. 124.
 ita, inquit, non dixit tibi ancilla. 121.
 - - inquit. 25.
 - - ita bene admonuisti. 25.
 - - crescam. 70.
 - - meos fruniscar. 44.
 - - bene monar. 58.
 - - vide. 106.
 Italiae urbem aliquando primam Crotona. 116.
 Italici litoris possessor aquilo. 114.
 itane est. 21.
 ite nunc, mortales, & magnis cogitationibus pectora implere. 115.
 - - cauti. 115.
 - - furentes, ite mei comites & causam dicite ferro. 122.
 iter aperiret errantibus. 79.
 - - vitae rectum inspicere. 84.
 - - salutis aliud quaerendum. 102.
 - - destinatum carpinus. 116.
 iteratam totiens vocem ad aliquam urbanitatem pertinere suspicatus. 36.
 iteratione contentus non fuit. 87.
 itinere toto cantavit. 28.
 itineris ducem se humanissime promisit. 8.
 - - ducem Chrysidem expectare coepi. 131.
 ituris ad eloquentiam viam facerent. 1.
 jubae liberae pondo consentiunt luminibus. 89.
 jubar fulmineum incendit aequor. 89.
 - - candidum extulerat jam plena Phoebe. 89.
 jubas ut altis ad excursus quateret solet Theffali quadrupes. 89.
 jubeat Acrisium credere quod Danaë. 137.
 jubeamus bonam mentem habere. 115.

jubent medici anatinam parari. 56.
 jubentibus fatis actus. 123.
 jubentur inferni manes coelum sperare. 120.
 jubeo querelam suppressere. 91.
 - - Gitona accedere. 115.
 quae jubeo ne reculent. 141.
 jubere ut fieret. 74.
 jubet paralyticum cavere. 130.
 jubet salvere Gitona. 98.
 - - mercenarium suum exire cum sarcinis. 99.
 - - quemque suam sententiam proponere. 101.
 - - corpus mariti sui tolli ex arca. 112.
 - - me conspu. 132.
 - - me catomidare. 132.
 Judaei ut videamur, circumcide nos. 102.
 judex querelam inspicere postero die. 15.
 - - dearum lividinantium Paris. 138.
 judicabat dignum nec tralatitia propinatione. 113.
 judicabit me nec tralatitia propinatione dignum. 113.
 judice Fortuna cadat alea. 122.
 judicem ad alium amoris arbitrium tuli. 91.
 judices, me gratis accedere ad hoc Amoris templum. 127.
 judici commissi litem. 80.
 judicis tui poenitentiam puni. 91.
 - - sententiam nec se expectaturum. 112.
 judicium nihil est, nisi publica merces. 14.
 - - aufugi. 81.
 - - inter cubicularios actum. 53.
 juga montis rupta tonabant verticibus lapsis. 122.
 - - haec Caesar calcavit. 122.
 - - celsa summi Palati petit Fama. 123.
 - - alta petit gradiens nobilis Apenini. 124.
 jugo duro remissus Theffali quadrupes. 89.
 qui non jugulat, dolet victor abire. 18.
 jugulo detecto. 101.
 jugulum nudo. 80.
 - - super meum cultrum tonforium posui. 108.
 Julius Calendis aedes locantur. 38.
 Julius ingratus perfudit sanguine Romanam. 120.
 - - Proculus. 58.
 jumentum me putatis esse? 117.
 junco viridi pendebat gracilis harundo. 135.
 juncta mors nos diutius feret. 114.
 junctis viribus molestum contempsimus. 8.
 jungant conjugibus moerentia pectora. 123.
 jungere oscula. 67.
 jungerem somnum morti. 79.
 Junonem meam iratam habeam. 25.
 - - profanus Pelias sensit. 139.
 junxeram spondam ad parietem. 94.
 jun-

I.

I.

L.

junxit cervicem amplexui. 86.
 - - se confesso amori Jupiter. 127.
 Jupiter in coelo suo non invenit,
 quod eligeret. 83.
 - - repens sanguineo descendit umbre. 123.
 - - omnipotens. 122.
 - - illis natus est. 44.
 - - torvo ore. 123.
 - - Magnam ter ovantem horruit. 124.
 - - pro ceteris armis inter coelicolas fabula muta taces. 126.
 - - se confesso junxit amori. 127.
 jurat per deos deique. 101.
 - - conceptissimis verbis. 113.
 - - per exitum meum. 58.
 juravimus sacramentum in verba Eumolpi. 117.
 juravit verbis religiosissimis. 21.
 - - deos conceptus. 133.
 jure suo tumultuati. 78.
 jure coelicolum cervicibus passus. 126.
 quare rem nostram vindicamus. 13.
 - - civilis plane dimicandum. 13.
 iurgia sine contentus sapiens nectit. 18.
 justconsultus, PARET, NON PARET, natero. 137.
 juris humani oblitus. 79.
 jus coenae hoc est. 35.
 - - ignaviae saae gladio dictum. 112.
 - - hancum. 79.
 - - inter ligantes dicere. 70.
 - - finem ex aequo approbare. 74.
 jussu jurandum ne ira remaneret. 109.
 - - - - - nemo servat. 82.
 iussa sum vos perquirere. 17.
 - - haec quoque putaresamina. 123.
 iustitias certe Eimbasicoetam dari. 13.
 iuste quicquid, merui. 130.
 iussi enim bonum animum habere. 18.
 - - discubamus. 21.
 - - gallinae pennis ova supponi. 31.
 quoniam tu iussi te, aedificas monumentum. 71.
 - - iquitorem damnatis auferri. 105.
 - - itare dracones mihi parent. 124.
 iustitiae quaequid aliud Eumolpus. 117.
 iustitiae querelas pallium deponere. 15.
 - - inter cibus dari missionem. 21.
 - - proicere iustus parpidem. 34.
 - - latrones crucibus affigi. 111.
 - - me ter exspuere. 131.
 - - ipse pater veni doctus Epicurus in arte. 132.
 - - me diligeret purgare. 136.
 - - quicquid Discordia, factum est in terris. 124.
 iussu sine domino quisquis servus foras exierit. 25.
 iustitiae ultioni accedere. 106.
 iustitia cunctis soluta. 124.
 juvenem laborosum. 92.
 - - ingentis eloquentiae & spei elatum ab Eumolpo condiscimus. 117.

juvenes nondum declamantibus continebantur. 2.
 - - studiosi severa lectione mitigarentur. 4.
 - - ridentur in foro. 4.
 - - sententias rident. 6.
 - - tam urbanus quis deus in suam regionem detulit miratur. 16.
 - - adhuc laboris expertes. 102.
 - - forte putatis casu in has plagas incidisse. 107.
 - - ingenui, honesti. 107.
 - - sanctorum praeceptis instruere. 140.
 juvenibus miseris obesse. 107.
 - - quae sola hereditas dari posset. 140.
 juveni licentia impulsit. 17.
 juvenis, tororem tuo concilio. 127.
 - - adhuc sum. 130.
 - - nudus. 92.
 - - nec deformis aut infacundus castae videbatur. 112.
 juvenis ibat capta, dum Trojam caput. 89.
 - - Romana ipsa suas vires odit. 120.
 - - oneris ignara id, pro quo metuit, tantum trahit. 123.
 juvenum animos venuti petulenti quodam sidere adhaerit. 2.

K.

prid. KAL. JAN. G. noster foras coenat. 30.
 Kalendae Juliae. 38.
 - - sextiles. 53.

L.

Labelis transfudans hinc & hinc errantes animas. 79.
 labentem secutus. 94.
 labentis mundi curram detinuit. 127.
 Labeo & veritas quaequid, cito. 137.
 laboreretur in somnum. 21.
 laboretur in somnum. 22.
 laboratur sub onere. 118.
 labi sine morte. 108.
 - - in toporem. 100.
 laborabant petulencia. 141.
 laborare puerum detectum nimis putares. 23.
 laborat carmen in fine. 115.
 - - populus. 44.
 laborosum juvenem. 92.
 laboris expertes juvenes. 102.
 laboro non tam vaide de remedio. 17.
 laborum gradus fieri si paterentur. 4.
 labra non sentientis scorpionibus pinxit. 22.
 - - valgeter commovebat. 26.
 - - possumus tumore teretimo implere. 102.
 - - collisa pluribus oculis crepitabant. 132.
 - - de lucerna ungere. 75.
 labris apertis. 102.
 labro demisso orare. 52.
 labrum manu deprimere. 69.

labuntur multi utrumque semimortui. 108.
 labyrintho novi generis inclusi. 73.
 lac gallinaceum. 38.
 Lacedaemonio tellus habitata coloro. 5.
 lacera moerens Concordia palla. 124.
 lacerabunt ferre corpora. 115.
 lacerant corvi. 116.
 lacerantur cadavera. 116.
 lacerare cantica Menecratis. 73.
 lacerata testa rebellent. 124.
 lacerat tunicam meam. 136.
 laceratam mutavit vestem palliolo suo. 98.
 - - inter vestem lampadas quatibatur. 124.
 laceratis crinibus deformis anus. 133.
 laceratum anserem verubus confixit. 137.
 laceratus ducitur orbis ad stygios manes. 121.
 - - a coco. 74.
 laceravit obionem scissor. 36.
 - - vehementius pectus. 111.
 lacernatus cum flagello. 69.
 - - armillas detrahente. 67.
 lacertos niveos pulsata Pax. 124.
 lacerum dextrum nudavit aurea armilla cultum. 32.
 laceravit volucrum fortunam. 120.
 lacinae utramque manum iniecit. 14.
 lacrimam extremam pallii coepimus concutere. 12.
 - - humeris detrahit. 12.
 - - Eumolpi tremulis manibus dixi. 100.
 - - falcini ipsum hominem crederes. 92.
 Laconici canes. 40.
 lacrimae mundare pectus. 110.
 lacrimarum causam reparemus ne quot die cerneret. 117.
 lacrimas manantes pollice extersit. 9.
 - - ad ostentationem doloris paratas expectavimus. 17.
 - - dicitur non tenui. 24. 115.
 - - effudit. 18. 105.
 - - habet pavidae mentis gaudium. 89.
 - - legenti commodabat. 111.
 - - confideravit. 111.
 - - ab gere. 89.
 - - tenere. 75.
 lacrimis pertusum os vultu meo contero. 91.
 - - turbata. 110.
 - - ubi manantibus. 134.
 - - indelli. 81.
 - - profatis. 99.
 - - potius hanc simulationem obumbrare. 101.
 ex lacrimis in ritum mora. 18.
 lactem unum omnes bibant. 71.
 lactens hostia. 133.
 lactentibus papillis manus primum implevi. 86.
 ad lacum rixam facere. 70.
 lacunaria sonare coeperunt. 60.
 lacus scillae molis. 135.
 laetissim frigori dicere. 42.
 Laetatus gladiatorum munus. 29.

laetae pacis vulnera. 119.
laeti quid debent facere, ubi rei ad poenam contigunt. 107.
laetus neque ulla suspitione vulneris. 94.
- - si in querela perseverasset. 139.
laeta meis armis Saturnia tellus. 122.
- - omnia dedit de coelo Delphicus ales. 122.
laeticolus. 57.
laeto milite calcavit haec juga Caesar. 122.
laetus ejusmodi methodio Trimalchio. 36.
- - ager cespitem alit herbas. 120.
laeva haeret Mavoritius umbo. 124.
lagenam expilaturi duo Syri triclinium intraverunt. 22.
- - diductam frigerunt. 22.
lamellulas parare. 57.
lamentatione triclinium implere. 72.
lamina splendens circulo eboreo connexum lacertum. 32.
lampada sanguineam quatiebat tremula dextra. 124.
lampadas immittere in medias urbes. 124.
lana domi nascitur. 38.
- - alba & conchyliata. 54.
ex lana molliissima factis palliis tergatur. 28.
lanatos pedes habere. 44.
lance in argentea pisum purgabat. 28.
- - in argentea indicium & fidem praeferebat. 97.
- - aliquid circumferre. 70.
lancea collum trajicere. 62.
lances duae tegebant asellum. 31.
- - vimineae de caudice lento. 135.
lancinata eadem indignatione mulier. 100.
languentem invisere officii causa Licias desiderabit. 101.
languentibus manum dare quis non volet. 101.
languida tellus arescit. 134.
languide agere. 98.
languidior coliculi tepente thyrsos. 132.
languidus auster non patitur glaciem resoluta vivere terra. 137.
languorem simulare coepi. 132.
languori tuo gratias ago. 129.
laniones nascuntur sub Librae signo. 39.
lanistitia familia. 45.
lanna defero. 58.
lanius. 62.
lanx Corinthia. 50.
- - dunaria. 59.
Laomedon inficius arma tulit. 139.
lapidabit nos praeteriens aliquis tralattia humanitate. 114.
lapidariam navem me putatis esse? 117.
lapidarias literas scire. 58.
lapidarius. 65.
lapidavimus te nunquam. 93.
lapides facta sunt vestimenta. 62.
lapideos ignes Carchedonios optas. 55.
lapides in Eumolpum miserunt. 90.

lapidibus prosequi. 90.
lapidum virgultorumque vis ne lateret. 88.
lappilos ter conjicere in sinum iussit. 131.
- - querulo rore versabat amnis. 131.
lapis varius invenit usus. 120.
- - specularis. 68.
lappi per funem descendimus in scapham. 102.
lappi verticibus montis juga rupta tonabant. 122.
lappus vehiculo properantem spiritum excussit. 115.
de lardo palumbum facere. 70.
lardum tollere. 39.
- - & vinum oneravi. 76.
lars argentei in aedicula positi. 29.
- - ballati. 60.
largior scena utinam sufficeret. 117.
largioribus cibis excitio vires. 82.
largis gemitibus concussa. 18.
largo sic flumine plenus Pierio defundes pectore verba. 5.
larifuga. 57.
larvae. 44.
larvam argenteam attulit servus. 34.
lasanum. 47. 41.
laserpitium de mimo canticum extorquebat. 35.
lassant me contumeliae. 138.
lassaret me arcesso sermone. 139.
lassata temeritate. 82.
lassatus confedit. 73.
lassitudine abjecta coenatoria repetimus. 21.
lassitudinem mihi ultimae senectutis imponeres. 132.
lasso papavera collo. 132.
lassus ac moriens mihi Ascylos occurret. 7.
- - cum desisset. 68.
- - gaudio decidi in somnum. 87.
- - praesenti felicitate. 125.
- - tamquam caballus in clivo. 134.
late tenere. 82.
- - campos prospexit. 122.
- - Diis chorus emergit. 124.
- - tollit caput furor. *ibid.*
latebris dominam producit. 126.
latera commovit non indecenti risu. 20.
- - perterrita alta bipenni. 89.
latere in voto. 89.
lateret vis lapidum virgultorumque. 88.
lateri navis acclinatus. 103.
- - meo applicat mulierem. 126.
lateribus spumas agunt. 89.
later quicumque vincitur. 124.
laticlaviam immiserat mappam circa cervices veste oneratas. 32.
laticlavium patrimonium. 76.
latifundia possidere. 77.
latior Phoebi nitor vulgato orbe crevit. 122.
latitat inter ignominiosos. 116.
latrantibus curis intra membra errat usus aeris. 119.
latrat canis leporis vestigia. 104.
latratus teterimus. 64.

latro appellatur qui ignotos laedit. 107.
- - est veteranus & ipsis lenonibus doctior. 84.
latrocinia fabulas antecessura ubi didicistis. 17.
latrocinii suspicio haberetur in intra parte. 15.
latrocinio raptum pallium detulisse. 12.
latrones tenere clamavit magna vociferatione. 14.
- - iussit crucibus addigi. 111.
latroni cruento eripe me. 91.
laturos impune si quid deliquissent. 125.
latus gladio cingor. 82.
- - navigii. 103.
- - ne frater convelleret. 130.
ad latus ferculum habere. 46.
lavare ossa defuncti. 77.
lavari sine turba nihil melius. 73.
Laocoon crinem solutus replet clamore vulgus. 89.
Laocoonte nati. 89.
laudare miles in unda aes pireum. 119.
laudare effuse. 64.
laudasti poetam, ut foris cenares. 10.
laudationem ferculum infecum est. 35.
laudatus propter elegantias dominus. 34.
laude dignam rem me fecisse putaveram. 136.
laudes tuas carminibus implebo. 94.
laudibus ad fructum non perveniunt frugalitas sanctique mores. 116.
laudo Ganymedem. 92.
lavor. 92.
laura valde gustatio allata est. 31.
laurus epulas paravit. 137.
lautissimus homo Trimalchio. 26. 17.
lautitiarum apparatus splendidissime expositus. 21.
lautitias miramur. 27.
- - accuratissimas nobis mirantibus. 34.
- - suas disponere. 73.
- - aequare. 70.
- - domini mei. 57.
lautitias in his eramus. 32.
laxare temeritatem. 82.
laxatae vertebrae. 34.
laxatam viderunt custodiam. 112.
laxato velut toto corpore. 128.
laxatur ira. 108.
laxaverat foramen ansa hostii disrupta. 96.
laxavit claustrorum firmitatem. 97.
laxi crines placent. 119.
lecti tres strati erant. 21.
lecticae impositus est. 28.
lecticarius duobus. 96.
lecticarius infecutus est. 124.
lectione severa mitigarentur studiosi juvenes. 4.
in lectis abjecti. 26.
lecto funebri aptatus. 114.
lectuli altera parte sedit. 134.
lectulo conditus. 132.
in lectulo jacuit Alcibiades. 128.

in lectulo me stupente sedet. 137.
 in lectulo non delecti. 80.
 - - - tantulit. 79.
 - - - se inclinauit. 135.
 lectum subner. 140.
secundum lectum conderunt. 22.
super lectum venit. 23.
 - - - me impulit. 134.
 post lectum antefrem mitto. 136.
 lectus vitalis. 42.
 - - - statur. 71.
 Leda quid huic formae habuit simile.
 138.
 legata qui habent in testamento meo,
 hac conditione percipient, quae de-
 di. 141.
 legat fundum. 71.
 a legato gratiam moliebantur. 107.
 a lege liceatis tribus potionibus.
 136.
 - - - severa liberos suos nolunt pro-
 ficere. 4.
 - - - exacta frugalitatis poliat mores.
 5.
 - - - poenarum voluntaria ingenuos
 vultus proscriptis cernitis. 107.
 legem donare superbum est. 18.
 - - - muliebris patientiae accipere.
 25.
 - - - nec omen navigantium nove-
 rant. 107.
 - - - tu Marcelle tene. 124.
 - - - formas adhuc apud quasdam gen-
 tes servari. 141.
 extra legem viventibus, quam mali-
 cit. 125.
 legentium ad oculos accederent lite-
 rarum notae. 105.
 leges quid faciant, ubi sola pecunia
 regnat? 14.
 - - - timebat Ascyrtos. 14.
 - - - forumque & pavido cernunt in-
 clusum corde tribunal. 104.
 legione ex qua es? 82.
 legionem constantissime esse emen-
 titus. 82.
 legitimi gladiatores domino corpora
 animasque religiosissime addicimus.
 117.
 legitimo nos perfusus oleo refecerunt.
 21.
 leguminis partem super mensam effu-
 dit. 135.
 lenire impetum morbi monstrata sub-
 tilitate. 17.
 lenitas satisfactione mentes flectit.
 107.
 lenonibus ipsis doctior laro. 84.
 lenta manu me traxit ad spectaculum.
 26.
 - - - manu omnia infra umbilicum
 caedere coepit. 138.
 lentae falices lassove papavera collo.
 132.
 lentior, non melior. 57.
 lentissima voce ingerebat carpe, carpe.
 36.
 lento de caudice vimineae lances.
 135.
 - - - parebat imperio. 140.
 Lentule tu fortem neu supprime Mar-
 tem. 124.

lentus errore animus injurias diligit.
 93.
 Leonem sicum Africanam impo-
 fuerat. 35.
 leones illos si haberemus. 44.
 Leonis ligno cataphagae & imperiosi
 nascuntur. 39.
 leporem pinnis subornatum videmus.
 36.
 - - - alas excitavi. 131.
 - - - canis persequitur. 63.
 leporis vestigia canis in somnis latrat.
 104.
 lepus & solea est adlata. 56.
 Lesbos inelyta cui parer. 133.
 letum emegit Erebo. 124.
 levatores unde viverent. 140.
 levatum mento in excelsum tribunal
 Mercurius capiebat. 29.
 Levi voce circumactam corpus ha-
 manum ad litus deferri video. 115.
 - - - pectore defendit voces. 121.
 levibus sonis ludibria excitando. 2.
 levior exurit flamma medullas. 121.
 leviora quid loquor? 134.
 leviores faceret jacturam pretium ma-
 joris compendii. 14.
 levis puina dabitur. 99.
 - - - fortuna Magni terga videret. 123.
 - - - videretur. 74.
 levissima ambulatione compositus cu-
 biculum intravi. 130.
 levitate poetica joci senem credebam.
 117.
 levitatem muliebrem. 110.
 debebat quod modo conficere, nec
 iam poteram. 132.
 libellus erat in posse januae. 28.
 libenter peracto officio. 116.
 - - - parvi ancillae. 129.
 libentissime servile officium tuentem.
 26.
 liber mutet habenas. 5.
 - - - stupro, stupro ingenuus. 81.
 - - - nec minus sum quam vos, etsi
 pauperem pater me reliquit. 117.
 - - - spiritus praecipitandus est per
 fabulosum sententiarum tormentum.
 118.
 - - - ceu abruptis habenis Furor san-
 guineum late tollit caput. 124.
 - - - esto. 41.
 libera portis turba. 89.
 - - - voce clamavi. 108.
 - - - virtus senibus quoque exciderat.
 119.
 liberae coenae expectatio. 26.
 - - - ponto jubae consentiunt lumini-
 bus. 89.
 liberali manu duxit notum fugitivo-
 rum epigramma. 103.
 liberalitatem imminebant captatores
 exhausti. 141.
 liberalitati gratias agere. 47.
 liberam aquam gustare. 71.
 liberare se periculo. 101.
 liberatos querela jussit pallium depo-
 nere. 15.
 liberaveram necdum cellulae limen. 136
 libere loquor. 91.
 liberius volutatus cum fratre non suo.
 79.

liberorum semefa corpora in sinu ma-
 ties tenebant. 141.
 liberos capillos non habet. 38.
 ad liberos meos me ducat. 1.
 - - - suos nolunt severa lege profi-
 cere. 4.
 - - - in hac urbe nemo tollit. 116.
 - - - suos commendare prudentiae e-
 jus. 140.
 - - - homines patimini ire sine inju-
 ria quo destinant. 107.
 libertas saltem sit illi salva in eligen-
 do fratre. 80.
 pro libertate publica vulnera excepi. 1.
 libertini loco jacet. 38.
 liberos foenerare. 76.
 praeter liberos omnes legata accipient.
 141.
 libertum sepulcro praepone. 71.
 liberum bello solum. 89.
 - - - funus accumulatur parens. 89.
 - - - potionibus hospitum urceolum
 in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
 libet hoc. 10.
 - - - quicquid Proteus esse solet. 134.
 quia libet via ire. 18.
 libidine jocantium accensa. 26.
 - - - omni impurus. 81.
 - - - perditorum collecta rabies. 108.
 - - - peregrina usque ad furorem a-
 vertetur. 110.
 - - - ac mero solutae aniculae. 138.
 libidinem concitant. 126.
 - - - discordem mixari coepi. 126.
 - - - continere. 74.
 libidinibus mutuis attriti amatores ja-
 cent. 81.
 libidinis nostrae promulsi. 24.
 libidinosa diligentia lusum puerilem
 speculatur. 26.
 - - - migratione expilatum navigium.
 113.
 - - - mulier. 113.
 - - - si esse, quereretur decepta. 129.
 libidinofus. 94.
 libido faciebat praecipitem divisionem.
 10.
 - - - distenta quae distat. 87.
 - - - ferro excita. 119.
 - - - saltationis. 53.
 libitinaris. 38. 78.
 Librae signo nascuntur laniones & un-
 guentarii. 39.
 super Libram stateram imposuerat.
 35.
 libras non minus sex pendencia co-
 chlearia. 33.
 librum ab oculo legere. 75.
 quum libuerit. 127.
 libuit Deae nomen quaerere. 127.
 Libyae clostra cerno. 121.
 Libyci aequore jacet Magnus. 120.
 liceat pace vestra dixisse. 2.
 - - - ut vobiscum loqui, petit. 16.
 - - - in gratiam redire. 138.
 non licebat multa considerare. 30.
 licebit jubeat Acrisium credere. 137.
 licentia juvenili impulsu. 17.
 licentiam dedit nox. 86.
 licet sperare, dum vivis. 131.
 - - - dum bene esse, vivamus. 34.
 - - - ad tubicines mittas. 129. licet

L.

licet manus pretio expiare. 137.
 licio pannum solvit. 135.
 licium varii coloris filis intortum de
 sinu protulit. 131.
 listor valvas triclinae percussit. 65.
 ligant tergoribus angues corufci. 89.
 ligat alter pondera pinus. 123.
 ligatos nimbos fregere turmae. 123.
 ligna collo portare. 38.
 lignea gallina. 33.
 - - - camella. 135.
 lignae soleis imparibus imposita anus.
 95.
 ligneum candelabrum rapit. 95.
 lignis pluribus ingestis super ignem.
 136.
 lignum hostile ac male nobile. 119.
 lilia alba riserunt de viridi prato. 127.
super limen pendebat caeva aurea. 28.
ante limen thalami confedimus. 26.
 limen deploratum relinquit. 123.
 - - - Capitolii antequam tangant. 88.
 - - - egressus. 94.
 - - - cellulae necdum liberaveram.
 136.
 - - - intrasse iterum anseres putares.
 136.
 limine in ipso conjunctis marcebant
 capitibus. 22.
in limine posito genu numina depre-
 caris sum. 133.
 linea nebula nudam proflare nuptam
 aequum est. 55.
 lineamenta certa eviderunt spississimam
 noctem. 79.
 - - - fulginea nube confudit. 110.
 - - - iacturae scire secuta. 110.
 lineamentis unius statucae inhaerentem
 Lyippum inopia exstinxit. 88.
 - - - omnibus corporis indiciorum-
 que confusus. 105.
 linere utroque parietes. 39.
 lingua inopi desertas invocare artes. 83.
 - - - tabo fluens. 124.
 - - - candida refert, quod populus
 facit. 132.
 - - - tace. 69.
 linguae malae est. 37.
 linguam intelligere. 73.
 linguosus. 43. 63.
 linteis & strigibus. 91.
 non linteis, sed pallis tangebatur ex
 mollissima lana factis. 28.
 linteo sordidissimo praecincta anus. 95.
 lipa anus. 95.
 lippi oculis maledicunt. 132.
 lippus puer. 28. 64.
 liquatum est infusum. 70.
 liquefactum per totum os atramen-
 tum. 108.
 liquit Tartara & Cocytii tenebras. 124.
 liquor hornus spumabit pateris. 133.
 lite ex turpissima in usum diffusum. 10.
 - - - a constituta vos dimitto. 18.
 litem in ambiguum descendere. 14.
 - - - commisi iudici. 80.
 - - - faciebat solum pallium. 15.
 litera quadrata scriptum. 29.
 literae eadem suspitionem declina-
 bunt quaerentium. 103.
 literarum amatores quacunque ratione
 possunt iactantur. 84.

L.

- - - studiosus. 102.
 - - - notae ad oculos legentium ac-
 cederent. 105.
 - - - studia in hac urbe non cele-
 brantur. 116.
 - - - flumine mens inundata. 118.
 literas scis. 10.
 - - - biberint vulnera ferro praepara-
 ta. 106.
 - - - lapidarias scire. 58.
 literatorum nota. 83.
 literis ingentibus frontes implevit.
 103.
 - - - plenus. 118.
 lites habere post mortem. 74.
 litigat cum corde suo Ulyxes. 132.
 litigo cum ventis. 83.
 litis magis auxilia, quam virium. 108.
 litora quaerit alter tuta sinu tranqui-
 laque. 123.
 - - - omnia unde posset adspicere.
 124.
in litore stantes cum catenis piratas. 1.
 - - - in muto solae desertis adsiprant
 frondibus aurae. 119.
 litori proximum locum conduxi. 81.
 litoribus Lucrinis eruta conchyliis.
 119.
ad litus deferri corpus humanum le-
 vi vortice circumactum video. 115.
 lividinantium dearum iudex Paris.
 138.
 lividum corpus habere. 63.
 locavi hominis operas, non caballi.
 117.
 locellos pro hamis in turbam mitte-
 rent. 140.
 loci tutela propitia. 57.
 loco in tam deformi quid facerent
 quaesivi. 4.
 - - - quo stabulum esset, non sciebam.
 6.
 - - - quo stabulum reliquissim. 4.
 - - - hoc quis nos novit? 14.
 - - - hoc rem piam fecit. 76.
 - - - in peregrino destituit abjectum.
 80.
 - - - ab hoc frater longe est. 127.
 locorum imprudentia huc accedebat.
 79.
 locum in secretiorem venimus. 7.
 - - - secretum conduxi. 81.
 - - - in hunc me perduxit. 8.
 - - - in eundem me conieci. 9.
 - - - alium quem polluas quaere. 79.
 - - - proximum litori conduxi. 81.
 - - - ne suspitioni relinquerem. 97.
 - - - perituro commodare. 112.
 - - - eloquentia non habet in hac
 urbe. 116.
 - - - oravit. 122.
 - - - sermonibus ne daret veritus.
 129.
 - - - inauspicatum timebam. 131.
 locus primus Trimalchioni servabatur
 novo more. 31.
 - - - est exciso demersus hiatus. 120.
 - - - Herculeis aris facer. 122.
 - - - dignus amore. 131.
 locustam marinam supra Capricornum
 imposuerat. 35.
 locuta quam diu mecum esset. 139.

L.

locutus es poëtae saepius, quam
 humane. 90.
 - - - haec tunicam sustuli. 140.
 lodiculum diligenter in pavimento
 extendit. 20.
 logis longius procedentibus. 126.
 longa fulgine faciem ejus perficit.
 22.
 longae aetatis moram coepit accusare.
 134.
 longe majore nisu clamavit. 9.
 - - - à destinatione sua jacet. 115.
 - - - frater ab hoc loco est. 118.
 - - - melius id faciunt historici. 127.
 - - - est. 94.
 - - - aliud quaeri. 15.
 - - - late venio. 58.
 - - - a nobis. 74.
 - - - blandior. 98.
 - - - tibi sit. 58.
 - - - ab ostiarii cella. 29.
 - - - fabulas arcescere. 37.
 longior hilaritas imposuerat recedendi
 pigritiam. 85.
 longius procedentibus logis. 126.
 - - - mittit oculos. 115.
 longos habebant capillos. 105.
 longum agmen plaudentes fecerant.
 26.
 - - - erat singula excipere. 28.
 loquacitas enormis Athenas ex Asia
 commigravit. 2.
 loquaris carminibus. 94.
 loquatur aurum & argentum. 117.
 loquebatur etiamnum Menelaus. 27.
 loquentem illum audirent. 140.
 loquentibus annis musa Baccineas tra-
 didit. 135.
 loquentis vocem gratia conciliabat.
 127.
 loquere melius. 45.
 loqueris etiam scelerate? 137.
 loqui quibus verbis deberent Sopho-
 cles aut Euripides invenerunt. 2.
 - - - ut vobiscum liceat, petit. 16.
 - - - semper cum sapientia. 140.
dum loquimur. 16.
 loquis. 46.
 loquitur Eumolpus cum Bargate in
 secreto. 97.
 loquor libere. 91.
 - - - quid leviora. 134.
 - - - multa. 137.
 loquuntur mollia virgulta discordi
 strepitum. 120.
 loripes. 45.
 loris victos inter vestimenta pro sar-
 cinis habeo. 102.
 lorum de pera solvit. 11.
 - - - habet in aqua, non inguina.
 134.
 lorus in aqua. 57.
 lora jam semel vestimenta Tyria. 30.
 lotium suum non valet. 57.
 luce clara timeret errorem. 79.
 - - - quicquid fuit, tenebris agit. 104.
 - - - proxima. 115.
 lucebat luna tanquam meridie. 62.
 lucem suppressere. 114.
 - - - ultimum. 99.
 - - - scelera subduxit. 122.
in lucem extulit tellus fruges. 120.

L.

L.

M.

in lucem protulit tellus aurum effo-
 sum. 128.
 lucerna bilychnis de camera pendebat.
 30.
 de lucerna ungere labra. 75.
 lucernae humore defectae tenuae & ex-
 tremum lumen spargebant. 22.
 - - - ardent plures. 64.
 lucernam mero spargere. 74.
 - - - fœtilem de sinu proferre. 69.
 in lucernam liquatum est infusum.
 70.
 lucernis occidentibus oleum infude-
 rat. 22.
 lucet omnibus sol. 100.
 lucidam faciem quasi. 97.
 Lucilianae schedium improbitatis ne
 me putes improbasse. 4.
 Lucio. 60.
 Lucretia si es, Tarquinium invenisti. 9.
 lucri ad praedam strepitumque suffi-
 gia vertunt emi Quirites. 119.
 lucrificare pallium volebant. 15.
 Lucrims litonibus eructo conchyliis. 119.
 ad lucrum recta curritis. 116.
 lucunculum. 66.
 ludebat aquis errantibus amnis. 131.
 - - - veluti oscitatione. 140.
 ludentem me cum fratre invenit. 11.
 - - - pila senem videmus. 27.
 - - - circulis accedere coepimus. 27.
 ludenti supposit matellam spado. 27.
 ludentibus sufficiebat. 27.
 ludibria quaedam levibus atque ina-
 nibus sonis excitando. 2.
 - - - cuiusmodi facillima ratione
 condemnat. 104.
 ludit mens sine pondere. 104.
 luditur inter amantes haec tabula. 95.
 ludorum remissio. 60.
 ludos ejusmodi saepius spectaverat.
 36.
 - - - sibi facere. 73.
 ludum dies solennis attaraverat. 85.
 ludunt in scholis pueri. 4.
 - - - somnia mentes. 104.
 - - - somnia errantes oculos. 128.
 lues jam concidenda jacebat. 123.
 - - - tanta divum quoque numina vi-
 dit. 124.
 lugentem coepit hortari. 111.
 lugentes utique die feriarum ridet.
 134.
 lugentis gemitum audisset. 111.
 lumbis suis dominum commoveret.
 140.
 lumborum solutorum se esse dixerat.
 140.
 lumen tenue & extremum spargebant
 lucernae. 22.
 - - - occurrentium mediae noctis si-
 lentium non promittebat. 79.
 - - - quotiens fecerat in monumento
 renovabat. 111.
 - - - notasset sibi inter monumenta
 clarius fulgens. 111.
 lumina confusa fiebant. 124.
 luminibus consentiunt liberae pento
 jubae. 89.
 - - - ad inguina mea deflexis. 108.
 luminum confinio paene permixta su-
 percilia. 126.

luna innumerabilibus comitata fideri-
 bus etiam feras ad pabulum ducit.
 100.
 - - plenum os extra nubem proferre
 videtur. 127.
 - - lucebat tanquam meridie. 62.
 lunae cursum habebat altera. 30.
 - - - descendit imago carminibus de-
 ducta meis. 134.
 lunam mulieres deducunt. 129.
 extra lunam fulgentibus stellis cla-
 riores oculi. 126.
 lupanar per medium fugere coepi in
 aliam partem. 7.
 lupinos cicerque uno dupondio mer-
 cari destinaveramus. 14.
 lupinum. 66.
 lupus subito factus est. 62.
 lurida mortis imago Erebo emergit.
 124.
 lusciniis imitari. 68.
 lusi in umbra voluptatis diutius. 129.
 lutimus mille oculis. 127.
 lute vestigia malefida lues. 123.
 lustrum navigum quorum capitibus
 debebat. 105.
 lustrasset apio porrisque digitos. 137.
 lustravi oculis totam urbem. 11.
 luti expellente vibrabant inter manus
 pilae. 27.
 - - - intermisso. 34.
 lutum torrentiae mirabilem. 13.
 - - - puerilem libidinosa speculaba-
 tur diligentia. 26.
 - - - finiri permittitis. 33.
 - - - quod coetus sum, puto. 135.
 inter lutum omnium rectorum * con-
 sumit. 33.
 lusus mortifero timore. 132.
 luto fortuito satiatas paries. 135.
 pro luto annona erat. 44.
 - - - omnia habere. 67.
 ex luto imagines factae. 69.
 luxato velut toto corpore. 128.
 luxu detrita commoda vulneribus re-
 parantur. 119.
 luxum sanguine pascere mihi cordi.
 121.
 luxuriae rictu marcent Martis moenia.
 55.
 luxuriam spoliolorum aspice. 120.
 Lyaeo maculata testa. 135.
 Lyaeum confessus. 41.
 Lycas Tarentinus. 100.
 Lycurgi villa grassantibus quicquid
 praebuisset. 117.
 Lycurgo crudeliorem hospitem recepi.
 83.
 Lydus vestifluus adorat. 133.
 lyram resolutam modo nato flore
 Apollo honorabat. 83.
 Lyrici. 118.
 - - - novem Homericis versibus ca-
 nere timuerunt. 2.
 Lysippum statuæ unius lineamentis
 inhaerentem inopia extinxit. 88.

M.

M. Manicius. 95.
 Ma dia petite, ma dia. 52.

Macedonicum Asturconem optimum
 puero donabo. 86.
 macer jejunio spiritus. 128.
 machillam fede sustuli. 74.
 maeste virtute esto. 94.
 maculam aliquam corpori impositu-
 ram aquae asperginem. 102.
 maculassent se inscriptione frontis.
 106.
 maculataque testa Lyaeo. 135.
 maculis vilibus citrea mensa aurum
 imitatur. 119.
 maculosa non est oratio grandis &
 pudica. 2.
 madens sudore. 6.
 madentibus oleo araneis vulnus coar-
 tavit. 93.
 madure Phineo fallaces epulae vene-
 no. 136.
 Maecenatianus. 71.
 Maconiumque bibat felici pectore
 fontem. 5.
 maerens lacera Concordia palla. 124.
 maerent tempora umbra nudata sua.
 109.
 maerentes subimus piscatoriam casam.
 115.
 maerentia testa relinquunt. 123.
 - - - pectora conjugibus jungat. 123.
 maestos Phrygas jam decuma obide-
 bat messis. 89.
 maestus locum secretum conduxit. 81.
 magicis carminibus focios mutavit
 Ulyxis Phoebeja Circe. 134.
 magis est, qui arma tentata velit.
 125.
 - - - magisque bonis superfluentibus.
 125.
 magister rogo, inquit. 55.
 - - - eloquentiae. 3.
 - - - bonarum artium. 99.
 - - - sacvitiae unus anser. 136.
 - - - tuus, homo major natus. 57.
 magistratus repulsi abierunt. 111.
 - - - si hoc scierint, ibis in crucem.
 137.
 magistri diaeta. 115.
 cum magistro se exercentem cursorum
 gregem. 29.
 ad magna surgentes juvenum animos
 afflavit. 2.
 magna fax inter haec nomina surgit.
 127.
 - - - - vociferatione clamavit la-
 trones tenere. 19.
 - - - - fortuna solus uteretur. 92.
 - - - - navigia portubus gravatim
 se infinuant. 101.
 - - - - de nave ne tabulam qui-
 dem naufragus habes. 115.
 magnae artis compendiarium invenit
 Aegyptiorum audacia. 2.
 - - - Dicarchidos arva. 120.
 magnam familiam per agros Numidia
 esse sparsam. 117.
 - - - nixus in hastam. 123.
 magnarum cogitationum haec sunt
 vota. 115.
 ad magnas opes vos ducerem. 117.
 Magne tu neicis tueri Romanas arces.
 124.
 magni divitis haec facies. 82.

M.

magni quum se verticibus demisit
 Olympi Jupiter. 123.
 Magni quoque terga videret Fortuna
 levis. 123.
 magnificum sibi nihil esset, quod
 pueris placeret. 4.
 magnis mentem adplicat. 5.
 - - - cogitationibus pectora implete.
 115.
 magnitudinis ingentis canem catena
 trahit. 95.
 - - - primae aper. 40.
 magno se fenore tollit, qui pelago
 credit. 83.
 - - - tempore dum haec Crotone
 aguntur. 125.
 - - - periculo aegrum vidi. 129.
 nec magnum peccatum suum esse. 30.
 - - - - facinus admisimus. 20.
 - - - ferculum. 35.
 - - - nescio quid promittere videre-
 tur. 83.
 - - - erit misero solatium tua volun-
 tate cecidisse. 91.
 - - - clamorem sustulit. 136.
 - - - flagitium admisit. 157.
 Magnum cum Phoebo Soror excipit.
 124.
 Magnus Libyco jacet aquore. 120.
 - - - ille tremor Ponti. 123.
 - - - inhorruit Auster. 123.
 majestas auro corrupta jacebat. 119.
 majestate conterritus. 65.
 majestatis suae pondus haberet illa
 grandis oratio. 4.
 major paralytis tanquam fieri possit.
 130.
 - - - saevit in praecordiis dolor. 17.
 - - - natus. 57.
 majora supplicia meruerunt. 107.
 majore longe nisu clamavit. 9.
 majorem injuriam acciperet. 25.
 - - - maledicere. 58.
 majores dii me in integrum restitu-
 runt. 140.
 majoribus me pueris adplicui. 25.
 majoris compendii pretium levio-
 rem faceret jacturam. 14.
 majus eloquentia nihil esse consen-
 tur. 4.
 mala caetera. 81.
 - - - civitatis in ipsum reciderent.
 141.
 - - - manus eum tetigit. 61.
 - - - Cidonea spinis confixa. 69.
 - - - singula. 66.
 malae linguae est. 37.
 malam in fortunam incidere debent,
 qui alienum concupiscunt. 140.
 malarum rugas. 23.
 - - - usque ad scripturam currentia
 supercilia. 126.
 malas mihi pungebat acu comatoria.
 21.
 male ambulante fidem rerum ob-
 scuritas temporis facillime reget.
 12.
 - - - vestitus es. 83.
 - - - dormientis. 86.
 - - - repugnanti gaudium extorsit. 87.
 - - - pubescentibus annis subripere
 viros. 119.

M.

- - - nobile lignum. 119.
 - - - sustiner quas struxit opes Ro-
 mana juvenus. 120.
 - - - emere. 45.
 - - - est extra legem viventibus. 125.
 - - - dabat usum trepido ferrum.
 132.
 maledic illam versibus. 96.
 maledicebat properantibus Corax. 117.
 maledicere ventri in corpore humano
 solemus. 132.
 - - - majorem. 58.
 - - - Trimalchionem coepit. 74.
 maledictis nec contentus. 117.
 maledictum pedibus suis podagrici.
 132.
 maledicta prius vestigia luit. 123.
 mali Punici granis. 31.
 - - - quid feci. 132.
 malicorium. 47.
 maligne illum ploravit uxor. 42.
 malignior fluctus cohaerentes distrahe-
 re. 114.
 malignitatis hoc non est argumentum,
 sed amoris. 137.
 malis gravatus. 22.
 - - - fatigatus. 22.
 malle fidem, quam thesauros. 57.
 malo cavere iussit. 82.
 - - - te quam totum balneum. 92.
 - - - vel carminibus loquaris. 94.
 - - - mortuum impendere quam vi-
 vum occidere. 112.
 - - - astro natus est. 134.
 cum malo centus. 56.
 malorum omnium causa. 132.
 - - - omnium obliiti. 26.
 malum dolum consilio adhibuisse.
 101.
 - - - dare. 74.
 Mammea. 45.
 manant fletibus genae. 89.
 - - - aquae in publico. 100.
 manantes lacrimas pollice extersit. 9.
 manantibus ubertim lacrimis. 134.
 manavit facies pleno gurgite. 137.
 mancipium omnis mulae. 68.
 mandata cenae mulier curaverat. 92.
 - - - factorum tempestas peragit. 114.
 mandaverunt supremo officio. 112.
 mande concisa vulnera. 121.
 mando cenulae officium aedicularum
 custodi. 90.
 manducamus panem. 56.
 quod manducemus, inveniemus. 46.
 mane sedere in cubiculo coepit. 86.
 manes id credis curare sepultos. 111.
 - - - inferni caelum sperare jubentur.
 120.
 - - - ad Stygios laceratus ducitur or-
 bis. 121.
 manet dum fortuna vultum servatis
 amici. 80.
 manibus sudorem deterfit. 8.
 - - - fortius sublati. 9.
 - - - sublati eludere. 57.
 - - - nexis currere. 73.
 - - - restructi. 73.
 - - - sublati clamare. 40.
 - - - supra frontem erectis. 52.
 - - - inter se usque ad articularum
 strepitum contritus. 17.

M.

- - - complotis in risum effusa est.
 18.
 - - - infractis congemuit. 23.
 - - - meis si quis deus Girona impo-
 neret. 100.
 - - - tremulis Eumolpi laciniam duxi.
 100.
 - - - interpellat saevientium minas.
 108.
 - - - inimicis collatus rogos adole-
 bat Lycam. 115.
 - - - admotis tentare coepit inguinum
 vires. 131.
 - - - maledicunt chiragici. 132.
 - - - curiose deterfis. 135.
 - - - complotis inquit. 137.
 - - - in pavimento positus. 140.
 M. Manicii hanc insulam esse faxo
 scitatis. 95.
 manifestis matrona contumeliis ver-
 berata. 132.
 manifestissima in re nec quid dicerem
 inveniebam. 108.
 manifesto rubore perfusus. 128.
 - - - evolabit omnis spes. 114.
 mannos aliquos habet. 45.
 mansuescunt solis aucti radii. 122.
 mantilla magna. 65.
 manu dentata duxit descendentes ab
 aure capillos. 18.
 - - - procaces. 23.
 - - - Deliaci recisi. 23.
 - - - lenta me ad idem spectaculum
 traxit. 26.
 - - - putamen persecutus ficedulam
 inveni. 33.
 - - - de illius panem noluisse acci-
 pere. 37.
 - - - parricidali strinxit gladium. 80.
 - - - improba si hunc tractavero. 86.
 - - - me pungere coepit. 87.
 - - - commovent oibis. 89.
 - - - utraque impulsu me praeci-
 tat super lectum. 94.
 - - - liberali notum fugitivorum epi-
 grammata duxit per totam faciem.
 103.
 - - - semel iterumque pectus percussi.
 115.
 - - - trepida ille natos tenet. 123.
 - - - corripui terribilem bipennem.
 132.
 - - - injecta me extra vestibulum
 dixit. 133.
 - - - curiosa grana fordissimis pu-
 taminibus vestita segrega. 135.
 - - - armata pugnacissimum animal
 elidere coepi. 136.
 - - - lenta coepit omnia infra umbi-
 licum cadere. 138.
 - - - utraque deorum beneficia tractat.
 140.
 - - - unda esse. 43.
 manubias partiti sumus. 79.
 manucium de stramentis factum.
 63.
 manum mihi jam ille injecerat. 6.
 - - - utramque laciniae injectit. 14.
 - - - demisit in sinum. 24.
 - - - frequentius ad capulum, quem
 devoveram, refero. 82.
 - - - invalidam consummat. 89.

manum non continui. 96.
 - - - comedi. 101.
 - - - languentibus dare quis non vo-
 ler. 101.
 - - - officiosam movit. 105.
 - - - victam ad invitantis humanita-
 tem porrexit. 111.
 - - - ego phrenetico injicio. 115.
 - - - ultimum nondum recepit. 118.
 - - - ad os opponere. 64.
 - - - de tabulis. 76.
 manumittere servos. 42.
 - - - mortuum. 65.
 - - - in testamento. 71.
 manus Romani enecantuat. 5.
 - - - intentavi in oculos Alelyti. 9.
 - - - iimitare in minimo digito ha-
 bebat anulum grandem tubaura-
 rum. 32.
 - - - complotit. 34.
 - - - euriolas nec adhuc suturae
 quidem attulerat ruiticus. 13.
 - - - supinas protendo ad genua
 vestra. 17.
 - - - alligavit. 25.
 - - - complotit. 20.
 - - - illa tenerius complotit. 24.
 - - - ebrias amittissem. 79.
 - - - huc convertite. 80.
 - - - & pedum candor Parium mar-
 mor extinxerat. 126.
 - - - precio expiare licet. 137.
 - - - plena. 64.
 - - - manum lavat. 45.
 - - - sudum teigere. 67.
 - - - mala illum tetigit. 63.
 - - - trementes. 74.
 - - - tentate. 122.
 - - - continent à rixa. 96.
 - - - infervit vinculo. 97.
 - - - ambis cum voce intentans ad
 sidera dicit. 122.
 - - - damnatas mihi attulisse. 80.
 - - - Zenaidos vidi nondam victas
 injuria vetustatis. 83.
 - - - noxias Apollo damnabat. 83.
 - - - implevi laetentibus papillis. 86.
 - - - tardant fata. 89.
 - - - parvulas ad ora referunt. 89.
 - - - injecti cervicibus. 91.
 - - - & pedes intitus annecteret.
 97.
 - - - scrutantium eluderet. 97.
 - - - crudelissimus inhibere. 108.
 - - - nec faciem meam consideravit.
 105.
 - - - cujus tam crudeles in hoc sup-
 plicium durassent. 105.
 - - - intentans in oculos Triphaenae.
 108.
 - - - quid nostrae meruere. 108.
 - - - nudas expedit Triphaenae fami-
 lia. 108.
 - - - revocatas ad pacem internisere
 bellum. 109.
 - - - supinas ad me porrigit trepidans
 Lycas. 114.
 - - - invitas me ferre ad has acies
 testor. 122.
 - - - improba furtum versat. 128.
 - - - tuas & genua si idem frigus
 tentaverit. 129.

... aniculae ingenti motu repleve-
 runt nervi. 131.
 ... oculus oppono. 132.
 ... implicitae omne genus amoris
 invenerant. 132.
 ... infra meas camellam vini po-
 suit. 137.
 ... irata quod praeciderat. 140.
 inter manus expellente lusu vibrabant
 pilae. 27.
 ad manus aquam poposci. 27.
 in manus aquam nivatam infundenti-
 bus pueris. 31.
 mappa. 66.
 mappa a numerare. 58.
 mappam laticlaviam immiserat circa
 cervices. 32.
 mippas implere. 60.
 marcebant conjunctis capitibus. 22.
 Marcelle in legem tene. 124.
 marcent luxuriae rictu Martis moenia.
 55.
 marcentis super torum ancillae caput
 fregit altius excussum poculum. 22.
 marculum de sinu proferre. 51.
 mare etiam innocentibus iratum non
 me potuit haurire. 81.
 ... qua celsa Tenedos dorso repel-
 lit. 89.
 ... classes premunt. 89.
 ... hibernum urinam me invaderet.
 98.
 ... inhorruit. 114.
 ... iratum dividit amantium am-
 plexus. 114.
 ... nascitur arvis. 120.
 ... qua currit. 119.
 margarita cara quo tibi? 55.
 ... Croesi. 64.
 margaritum. 63.
 in marginibus lancium argenti pondus
 inscriptum erat. 31.
 mari elatiles flantare. 123.
 maria non sola mortalibus hanc fidem
 praestant. 115.
 marinam locustam super Capricornum
 imposuerat. 35.
 marinum pisciculum super Scorpionem
 imposuerat. 35.
 miris impatientem fratrem in ultimis
 esse. 101.
 ... fidem oculis umentibus inspicere
 coepi. 115.
 mariti sui corpus jubet ex arca tolli.
 112.
 marmor pulsum abiecti imposita ge-
 mit. 89.
 ... Parium extinxerat pedum can-
 dor. 126.
 marmorata porticus. 77.
 marmore calcato radabat terra. 131.
 marmoreis cervicibus aureum torum
 premebat. 131.
 marmoreum Veneris signum. 29.
 Mars aequum amat. 34.
 Marfyas quatuor circa angulos reposi-
 torii notavimus. 36.
 Martem invitum ad has acies arcessere
 testor. 122.
 ... fortem neu supprime. 124.
 Martis moenia marcent luxuriae rictu.
 55.

propter masearionem ingenii. 134.
 inassa auri omnibus diis hominibusque
 formosior. 88.
 ... dono tibi caligas. 69.
 Massilienses pestilentia laborant. 141.
 matella digna fuit. 45.
 ... tanquam mus in matella. 58.
 matellam tenebat argenteam. 27.
 ... ludenti spado supposuit. 27.
 mater te, inquam, rogo. 7.
 ... me praecipue tanquam unum è
 Philosophis intueretur. 85.
 ... mea, dum placet, mundi la-
 bentis currum detinuit. 127.
 materia omnium scelerum. 98.
 materiae proprium convenientemque
 structor imposuerat cibum. 35.
 materies rudis atque infesta ibat cum
 fluctibus. 114.
 mathematicorum coelum nec curare
 soleo. 126.
 mathematicus. 39. 76.
 matrem tuam felicem, quae te talem
 peperit. 94.
 ... deum nummos in praesentem
 usum pro fide sua reddituram. 117.
 matres inventae sunt, quae liberorum
 tenerent semela in sinu corpora.
 141.
 matrisfamiliae diligentia. 67.
 matrona onerata faleris pelagiis. 55.
 ... notae pudicitiae. 111.
 ... recens cadaver desiebat. 111.
 ... ut vivere vellet miles blanditiis
 impetraverat. 112.
 ... ancillae haberet humilitatem.
 126.
 ... manifestis contumeliis verberata.
 132.
 ... inter primas honesta. 140.
 matronae viderint, quae flagellorum
 vestigia osculantur. 126.
 ... superbiam ancilla haberet. 126.
 matronis omnibus anserem acceptissi-
 mum occidisti. 137.
 matreae infecurae hanc humanitatem.
 65.
 matreis sumtis ad familiam respiciens.
 74.
 maturitatis plenae ephebus. 87.
 matus plane sum. 41.
 mavoluit. 77.
 Mavortia signi Caesar movit. 123.
 Mavortius umbo haeret laevae detri-
 tus. 124.
 ... quatiens ingentem hastam. 124.
 maxillis. 99.
 maxillae majores agunt Saturnalia. 44.
 meas aures tam severa tristitia violari
 obsceno sermone dolui. 85.
 meatibus auras pepulit delphicus ales.
 122.
 meatu celeri discincta fortuna sonet. 5.
 mecum nocte dormiat. 134.
 Medea furens fraterno sanguine pu-
 gnat. 108.
 media in porticu quas picturas habe-
 rent. 29.
 mediae noctis silentium. 79.
 mediae noctem. 85.
 ... in rixam perfertur Bargates.
 96.

medias in urbes lampades immittite.

124.

medicamentum tantum solus ebibisti.

20.

medicamine attrita facies. 126.

- - - infectam faciem puta diutius durare posse. 102.

medici negant sine nervis ire posse.

129.

- - - plures illum perdiderunt. 42.

medicina de hac si non adnuissetis.

18.

medicinam homini misero non invidio.

129.

- - - somno petii. 17.

medicum officium difficillimum. 56.

medicus est animi consolatio. 42.

medio digito sustulit turbatum sputo

pulverem. 131.

- - - in altari posuit veterem men-

sam. 135.

- - - die solebant anseres diaria exi-

gere. 136.

mediocriter. 113.

meditantur nihil prius, quam quod

putent gratissimum auditoribus fo-

re. 3.

medium per lupanar fugere coepi in

aliam partem. 7.

me-Dius Fidius. 17. 129.

medius coelus ubique est. 45.

sine medulla ventosas nuces. 137.

medullas exurit flamma. 121.

medullis tacitis concepta tabes. 119.

Megaera facibus armata emergit. 125.

me hercules. 33. 37. 95.

meis oculis familiaris rusticus. 6.

mel à Jove apes adferunt. 56.

- - Atticum. 38. 56.

- - - caldum scribilitiae frigidae infu-

sum. 66.

- - habuit praxin. 39.

- - Hispanicum. 66.

melica deverbia. 64.

meliolem molestare noli. 58.

Melissa Tarentina. 61. 62.

melius contubernali succederet. 24.

- - - loquere. 45.

- - - tanquam ignis accipiat corpus.

115.

- - - longe id faciunt historici. 61.

meliufculae apes. 38.

melle & papavere sparsos glires. 31.

mellitos verborum globulos. 1.

intra membra errat usus aeris. 119.

inembra non sustinent succi popli-

tes. 1.

- - - ad terram trahunt. 89.

- - - quid verat in repido

calere toro. 132.

- - - urget quies. 104.

- - - jam tua flammifero

calore fluent. 126.

membranae ingenti versus ingeren-

tem Eumolpum invenimus. 115.

memento id tantum, non me, sed

instrumenta, peccasse. 130.

meminerim me virginem fuisse. 25.

memini si bene. 30.

meminisse nec foederis verba permit-

tebant. 113.

• - - dominium etiam eorum, qui

praesentes non essent. 117.

- - - vivorum. 75.

memor uxoris corruptae. 106.

- - - hesternae injuniae. 131.

memorata canore truci bella. 5.

- - - est summa carminis diu apud

Mopsum Thracem. 55.

memoria sua rem factam. 110.

memoriae tuae fidem appello. 91.

- - - malae est. 49.

- - - bonae est. 66.

in memoriam rursus revocatus inju-

riae. 10.

- - - - - amicitiae. 97.

mendaces fundos loquatur. 117.

mendacio fidem praebere. 117.

- - - fides constaret. 140.

mendicium prodidisse. 83.

- - - in damnum potens. 89.

- - - confitet. 102.

- - - tutum duraret inter omnes. 117.

- - - deprehenderit nostrum. 125.

tamquam mendici spoliū fastidiose

venditabat. 13.

mendicitate nova revocanda pauper-

tas. 123.

mendicus. 81.

Meneceatis cantica. 73.

Menelaus antescholanus. 81.

mens sine pondere ludit. 104.

- - - ingenti flumine literarum inun-

data. 118.

- - - ista quo jubet, populus deserta

ducitur urbe. 123.

mensa citrea Afris eruta terris poni-

tur. 119.

- - - plena. 43.

- - - cum argento cecidit. 22.

mensae totae argenteae. 73.

mensam cuique suam assignari iussit.

34.

- - - quam humanitate posuisssem,

contumelia tollerem. 93.

- - - veterem in medio altari posuit.

135.

ad mensam vivus perducitur scarus.

119.

super mensam partem leguminis effu-

dit. 135.

mensas secundas iussit adferri. 68.

mensulae pedem extorxi. 136.

extra mensuram aberrantis pedum

vestigia. 126.

- - - - - corporis mei. 97.

mente simplicissima. 101.

in mente est dormire. 21.

mentem bonam amas. 3.

- - - magnis adplicat. 5.

- - - bonam habere iubemus. 115.

- - - convertit ad rei novitatem. 117.

- - - timor altus habet. 128.

- - - elusam gaudia fugerunt. 128.

- - - ne quidem bonam petunt. 88.

- - - bonam habere coepisti. 131.

- - - exonera hac prece, quaequo. 133.

- - - bonam habere. 70.

mentes stupere. 89.

- - - feras obsidet ira. 99.

- - - ludunt somnia. 104.

- - - satisfactione lenitas flectite. 107.

- - - exulceratae ad sanitatem revo-

cantur. 111.

- - - hilaritas praecoccupaverat. 113.

mentibus accensis gentes arma fumite.

124.

- - - puris. 44.

mentio poetarum coepit esse. 55.

- - - de usu formosorum facta est.

85.

mentiri somnum coepi. 100.

- - - urbanioris notae homines. 116.

mentis calorem nec vino obruat. 5.

- - - pavidae gaudium lacrimas habet.

89.

- - - divinae opera ne damnare vi-

deamur. 104.

- - - bonae soror est paupertas. 84.

mentitur mihi nec speculum, nec

fama. 129.

mento levatum in tribunal Mercurius

capiebat. 29.

mentum, cervix, manus &c. marmor

extinxerat. 126.

- - - tollere. 43.

mera hilaria. 61.

meracae potiones volabant. 137.

merae cromataricae. 53.

- - - fugae. 45.

mercari lupinos cicerque dupondio

destinaveramus. 14.

mercator paratus est. 126.

mercatum. 101.

mercedem cellae daretis. 95.

mercedes perdere. 58.

mercedes emtae ac viles operae.

122.

mercem explicuimus. 14.

mercenario Eumolpi novaculam rapit.

94.

mercenarium suum jam olim dor-

mientem exire cum sarcinis jubet.

99.

- - - inter & amicam positus senex.

140.

mercenarius nec ad raptum ferramen-

tum expaverat. 94.

... meus tonfor est. 103.

... comes interpellandi aderat. 108.

... tonfor ferramenta sua nobis &

ipse armatus distribuit. 108.

... Corax detractor ministerii.

117.

... praesenti felicitate lassus. 125.

judicium merces publica est. 14.

merces ipsa sui perdita Roma. 119.

Mercurii millesimae. 67.

Mercurius mento levatum in tribunal

rapiebat. 29.

... qui animas ducere & reducere

solet. 140.

... vigilat. 77.

inter meretrices nudas & tutulos,

quosdam conpatientes cerno. 7.

meretrix pro cella assem exegerat. 5.

... scribit amatori. 104.

mergamus nos in profundum. 102.

meridie mero si dixerit illi tenebras

esse, credet. 37.

meritissima propositione monstrabo in

potestate tua esse Gitonem. 98.

mero meridie si dixerit illi tenebras

esse, credet. 37.

... solutus amissis ebrias manus.

79.

M.

mero sepultos Priamidas. 89.
 - - - graves alius obruncat. 89.
 - - - unguentumque periculosum extraxi.
 105.
 - - - sepulchra turba. 119.
 - - - ac libidine solutae aniculae.
 138.
 - - - lucernam spargere. 74.
 merfam hoc coeno Romam. 119.
 meruit in vinum Avellanas nuces. 137.
 merilus Siculo searus aequore. 119.
 meruere. 109.
 meruerunt quicquid, semper expectant. 125.
 - - - eo maiora supplicia. 107.
 merui, quicquid iulensis. 130.
 - - - hoc de te? 132.
 meruimus hoc à diis. 114.
 meruisse quidem contumeliam aliquam fugitivos. 105.
 - - - te noxam cepit dicere. 139.
 quid meruisse, sciebam. 132.
 meruit sordes victoria nostra. 122.
 merum patius hausi. 130.
 messis decuma moestos obsidebat Phrygias. 89.
 meta à fatali me revocavit ad lucem.
 94.
 metas suas visa transcendere coeli regna. 136.
 methodio ejusmodi laetus Trimalchio.
 36.
 metiri se ad candelabrum. 75.
 metitur numinos modio. 37.
 sine metu reliquam noctem exegimus in lectis abiecti. 26.
 metu criminis non veniremus ad confuturum. 15.
 - - - ac misericordia turbatus.
 18.
 - - - - - atro dubia pendebat vatis Calchantis fides. 89.
 - - - - - alieno spirat roborea moles. 89.
 - - - - - mutuo mors ipsa miseros perdit. 89.
 - - - - - supplicii pavidus. 108.
 - - - - - frigidior rigente bruma.
 132.
 metuit pro quo juvenus, id tantum trahit. 123.
 metus ancipites. 109.
 - - - abegit lacrimas. 109.
 meum intelligere nulla pecunia vendo.
 52.
 mi hospites. 116.
 mica panis. 42.
 micare in tenebris. 44.
 micarius homo. 73.
 migratione libidinosa expilatum navigium. 113.
 mihi ipsi coepi cerebellum. 76.
 - - - fugam notavi. 6.
 miles me notavit. 82.
 - - - ille Eumolpo profuit. 94.
 - - - qui cruces servabat. 111.
 - - - nec tamen recessit. 111.
 - - - victor utrumque persuasit. 112.
 - - - circumspexit dum resider. 112.
 - - - aes preum laudabat in unda.
 119.
 - - - vagus omnia orbis praemia cor-

M.

reptis exstruit armis. 119.
 - - - paratus arma non habui. 130.
 - - - tortus, tanquam oreus. 62.
 militabit hoc belle cras in promulge libidinis nostrae. 24.
 militares soli habentur. 116.
 milite laeso haec juga Caesar calcavit.
 122.
 milites phaeasiati in exercitu vestro ambulant. 82.
 militiam ne infirmitas perderet. 82.
 mille causae nos quotidie collident.
 10.
 - - - mortibus frigida inguina sollicitavit. 20.
 - - - pondo auri Capitolio promittere solet ipse senatus. 88.
 - - - pulsas credidimus rates. 89.
 - - - nummos inveni. 97. 98.
 - - - per annos opes fraudibus captas disponite. 115.
 - - - vulneribus confossa ora cruenta casside velat. 124.
 - - - oculis lufimus. 127.
 - - - rugis operata in viscera confugerat. 132.
 - - - plagis dolata fincipitis vetustissima particula. 135.
 - - - vix homines noverunt secreta. 17.
 millefima Mercurii. 67.
 milliarum quintum. 62.
 milva. 75.
 milvi quam volant, fundos habet. 37.
 milvium genus mulier. 42.
 milvo volanti ungues resecare. 45.
 mimica mortem nec Eumolpus interpellaverat. 94.
 mimicis artibus petiti sumus. 106.
 mimico risu omnia exsonuerant. 19.
 mimo de laespitarario canticum extorquet. 35.
 minum agit in scena grex. 80.
 - - - quid cessamus componere. 117.
 minabatur. 108.
 minacem figurerent equum. 89.
 minantur umbrarum facies. 122.
 minatus etiam? 95.
 minas facientium interpellat. 108.
 minatus se abiciendum tot miseriarum causam. 108.
 minax Bellona emergit. 124.
 - - - dextra stipite flagranti terris incensia portat. 124.
 minentur grandia verba indomiti Ciceronis. 5.
 Minerva ducente Romam intrabat Trimalchio. 29.
 Minervae homo. 43.
 minima fions, & quae radices capillorum retroflexerat. 126.
 cum minimis symphoniis tibiis ad caput ejus accessit. 28.
 minimo digito finitiae manus. 32.
 minimum in his exercitationibus doctores peccant. 3.
 - - - ne quidem vestigium sui pictura reliquisset. 88.
 - - - quod est. 113.
 - - - veluti gustum somni hauseram. 22.
 minio & croco tinctam scobem sparserunt. 68.

M.

per ministeria deorum praecipitandus est spiritus liber. 118.
 ministerii detractor mercenarius. 117.
 ministeriis forensibus exercitati. 118.
 ministerio intempestivo inhaerentem tonsorem notavit. 103.
 - - - destitutum non agnoscere dignitatem suam. 117.
 ad ministerium redierant. 22.
 - - - - - navis se relicturnum. 108.
 ministrantem in conspectu Gitona vidit. 92.
 - - - caldam. 68.
 ministratoris gratia vinum dominicum est. 31.
 ministris non arma, non regimen prodest. 123.
 minitans humeris totum ferre potest orbem. 122.
 Minophila. 70.
 minor est ista, quam ego fui? 25.
 . . . unda scissa refutat tranquillo.
 89.
 . . . nec in campo furor est. 119.
 . . . nec ira rebellat pectore in hoc.
 121.
 . . . est reus, quisquis peccat inops.
 133.
 minora ducens astra radiantem face. 89.
 non minore clamoris indignatione Gitona flagitabat. 92.
 minorem anulum extremo articulo digiti sequentis habebat. 32.
 . . . aestum frequentia sua nobis facient foeditissimi servi. 34.
 minori culpae ignosce. 133.
 minoris pallium addicere placuit. 14.
 minuisse impetum verberantis qualis harundo. 134.
 minus erit, quicquid dixerò. 126.
 minutalia. 47.
 minutissima inter cervicalia positus.
 32.
 minuto pipere circumdedit fascinum.
 104.
 mirabar, nisi omnia defacta sunt. 69.
 miraberis sic porcum gaudari posse.
 55.
 mirabile quidem paupertatis ingenium. 135.
 mirabilem fortunae lufum. 13.
 . . . vario gene & tabularum pinacothecam intravimus. 83.
 mirabili forma exarmaverat nautas.
 105.
 mutando tradidit aevo Musa Baccineas veteres. 135.
 miranti libuit deae nomen quaerere.
 127.
 mirantibus nobis accuratissimas lautitias. 34.
 miramur has lautitias. 27.
 mirari noli. 88.
 . . . tam d' scordem libidinem coepi.
 126.
 mirati quod illi vacaret in vicinia mortis poema facere. 115.
 miratur quis deus juvenes tam urbanos in suam regionem detulerit. 16.
 . . . frater sororis suae automata perclostellum. 140.

miratus sum hoc praecipue. 30.
 . . . est populus. 112.
 miretur nunc aliquis. 105.
 mirifica gustatione initiati. 21.
 miror. 90.
 . . . tibi non succurrisset. 102.
 miscellanea aera. 50.
 misceri iussit camellam grandem. 64.
 miscet nasticum succum cum abrotano. 138.
 miscui postquam precibus & iracundiam. 9.
 misella mater. 63.
 misello servo sacrum faciebat. 65.
 miserabile visu. 123.
 miserabiliores forte calvi solent esse. 107.
 miserandas saevit in urbes. 104.
 miserantis caput percussit. 96.
 misereor vestri. 17.
 miserere frater. 91.
 . . . morientium. 101.
 misereretur anseris potius, quam mei. 136.
 misereri Triphaena volebat. 106.
 . . . mei coepit. 137.
 miseri exclamare volebamus. 21.
 miseriam noli suggillare. 128.
 miseriarum societatem. 97.
 . . . causam minatus se abscissurum. 108.
 misericordia turbatus & metu. 18.
 . . . permotus. 101.
 misericordiae suae non oblitus Giton. 96.
 misericors non minus, quam pudica. 112.
 miseris juvenibus nihil magis obesse intelligo. 107.
 . . . arma placent. 119.
 miserit exploratorem. 125.
 misero homini non invideo medicinam. 129.
 . . . fatis magnum solatium erit, tua voluntate cecidisse. 91.
 miserorum oculos mors non dubia coepit obducere. 19.
 . . . hanc dementia. 80.
 . . . vulnera durant in noctis spatio. 104.
 . . . furtum nocte deprehenderat. 104.
 . . . oculos animosque excaecabat ingens fama. 141.
 miseros mors ipsa mutuo perdit metu. 89.
heu, heu, miseros nos. 34.
 miserum senem de civitate sua exiisse. 117.
 miserunt lapides in Eumolpum recipientem. 90.
 misit in faciem Ascyli tunicam. 15.
 missione non dissimulata. 108.
 missionem dari infelicibus iussit. 21.
 . . . dare puero. 52.
 . . . rogare. 54.
 . . . pernae dare. 66.
 misturam raram facit cum sapientia forma. 94.
 Mithridates servus. 51.
 mihi horrore quievit cana vineta pruinna humus. 123.

. . . vultu. 48.
 mitia forba casa conservabat. 115.
 mitigarentur lectione severa studiosi juvenes. 4.
 mitigatum amplexus. 98.
 mitis turba deum terras exosa furentes deserit. 124.
 mitissimus puer. 93.
 mittam tibi sanguinem à capite. 90.
 . . . amplexus meos in crucem. 126.
 mittas ad tubicines licet. 129.
 . . . rogo. 49.
 mittere suspiciones. 40.
 mitterent locellos pro hamis in turbam. 140.
 mitteret fulvum aurum tellus. 119.
 mittit harundinem super lectum. 98.
 . . . oculos longius ad arcessendos senius. 115.
 . . . anum super focum. 136.
 . . . Aetna fulmina in aethera. 122.
 mitto post lectum occisum anserem. 136.
 mittunt ad sidera sedes. 120.
 mixcix. 45.
 mixturam quoque animarum mutuo ambitu alligata corpora fecerant. 132.
 mobile opus calculos in tabula ducit. 80.
 mobilis catenatio aliquot figuras exprimeret. 34.
 . . . aevi fuga circumscripta mora properantes differat annos. 119.
 moderationis verecundiaeque verba egregie formam ejus decebant. 93.
 modica frequentia. 97.
 . . . unctione usus. 130.
 modio nummos metitur. 37.
 modo nosmet ipsos, modo mulieres intueremur. 19.
 . . . modo, quid fuit? 37. 42.
 . . . si vera mihi fas est impune profari. 121.
 . . . sic, modo sic. 45.
 modum singulis impone. 107.
 moenia Martis luxuriae ricu marcent. 55.
 . . . Epidauria quaere. 124.
 moesti deliberaremus. 26.
moestus, vide supra, *maestus*.
 mola buxica piper terere. 74.
 tanquam mola vertitur orbis. 39.
 in molem cadunt robora. 89.
 perituram ulterius extollere. 120.
 moles roborea spirat alieno metu. 89.
 . . . destruet iitas idem qui posuit deus. 121.
 molestam jam non mortem expecto. 114.
 molestare meliorem noli. 58.
 moleste tulit. 100.
 molesto in hoc officio ne quidem tacebant. 31.
 . . . pondere exonerare capita voluerunt. 107.
 molestum iunctis viribus contempsimus. 8.
 . . . custodem amoliri cupiebam. 10.
 . . . jam non plane erat munus. 87.

. . . est, quod puer hospiti placet. 100.
 molestus tibi sum. 52.
 molibus infans tellus perfoffa dehiscit. 120.
 moliebantur gratiam à legato. 107.
 molitio furtiva. 95.
 molle cyperon violaeque emicuere. 127.
 molles veteres, Deliaci manu recissi. 23.
 . . . clinavit in herbas talis humus Venerem. 127.
 . . . circum violas fusae cantu rura sua colebant. 131.
 mollia discordi strepitu virgulta loquuntur. 120.
 mollioribus pluma brachiis implicitum in terram deduxit. 127.
 mollis, debilis, lassus. 134.
 . . . torus. 79.
 . . . puer. 97.
 . . . scillae lacus. 135.
 . . . oculorum petulantia. 126.
 . . . caseus. 66.
 mollissima ex lana factis palliis tergebarur. 28.
 moluit super inguina mea diu multumque frustra. 23.
 momento recipere. 92.
 . . . temporis. 28.
 monumenta. 62.
 monimento. 111. infra *monumentum*.
 monocremon Apellis adoravi. 83.
inter monstra numerare coepi. 126.
 alia. 89.
 monstrabo meritissima propositione in tua potestate Gitonem esse. 98.
 monstrasset illi deus remedium ad tertianam. 18.
 monstrata subtilitate morbi impetum lenire. 17.
 monstro quodam turbatus. 111.
 monstrosius ferculum. 69.
in montem conscendimus. 116.
 montibus haustis antra gemunt. 120.
 . . . altis undabant flumina modo nata. 123.
 montis excelssissimi cacumine. 88.
 . . . juga rupta tonabant. 122.
 . . . summo de vertice Hesperiae campos late prospexit. 122.
 monumenta facere. 65. supra *monimenta*.
 monumentum hoc heredem non sequatur. 71.
 Mopsum Thracem. 55.
 mora sit nulla. 105.
 . . . circumscripta fuga mobilis aevi. 119.
 . . . an ignis consumat corpus. 115.
 morae essem absentivus. 32.
 moram corporis animus antecesserit. 130.
 . . . aeratis longae coepit accusare. 134.
 . . . coepit excusare. 136.
 morantem tamquam expectarem in aditu steti. 136.
 moraretur res aliqua sacrificium. 136.
 moras omnes Caesar exiit. 122.
 morata non diu dominam producit. 126.

M.

moratur in scopulo sine spe praedae.
 3.
 moratus nec diu rusticus. 12.
 - - - imperium. 97.
 morbi imperium monstrata subtilitate
 lenite. 17.
 morbo isto. 90.
 morbosus. 46.
 morbum istum, sola sum, quae
 emendare scio. 134.
 morbus animae. 90.
 morderent aliquid. 140.
 moidet annonam. 44.
 de more scilicet conciones invidiam
 nostram ridebant. 14.
 more vulgato. 60.
 - - - vulgari sibi placere. 67.
 - - - novo locus primus servabatur
 Trimalechioni. 31.
 - - - furentis omnes circumeo portu-
 cus. 82.
 - - - caduceatoris inducias faceret.
 108.
 - - - patrio data acceptaque fide.
 108.
 - - - vulgari non contenta. 111.
 - - - Graeco. 111.
 morerer fame. 10.
 mores sancti laudibus ad fructum non
 perveniunt. 116.
 - - - hominum ex vultibus colligo.
 126.
 - - - lege frugalitatis poliat. 5.
 mori debeo. 80.
 morians. 94.
 moribus his quam non conveniat vi-
 de. 94.
 moriens ac lassus mihi occurrit Ascy-
 los. 7.
 morientes ne vellent occidere. 98.
 morientia flumina non ibant per no-
 tas ripas. 122.
 morientium miserere. 101.
 mors non dubia miserorum oculis
 coepit obducere. 19.
 - - ipsa miseros mutuo perdit mu-
 tu. 89.
 - - - venit. 101.
 - - - una cui non est satis? 108.
 mortu ferrato non dubitavit crus
 meum vexare. 136.
 mortuus Traches. 55.
 mortales ite nunc. 115.
 mortalibus non sola maria hanc fi-
 dem praestant. 115.
 mortalis ego sic perire coepi. 79.
 mortalium quemquam in hoc diver-
 sorio admitti vetui. 19.
 - - haec sunt consilia. 115.
 morte pasti invadunt virum. 89.
 - - - sola nos conjungerent. 114.
 - - - gemina strictos jam cerno Phi-
 lippos. 121.
 - - - anseris me vindicavi. 136.
 mortem in ultimam continuat somnos
 89.
 - - - scias non longe esse quaerenti-
 bus. 94.
 - - - mimicam nec Eumolpus inter-
 pellaverat. 94.
 - - - hominis nec concupisse, nec
 supplicis. 97.

M.

- - - ut citius venire credas. 109.
 - - - inedia persequentem non pe-
 tuerunt parentes abducere. 111.
 - - - exspecto jam non molestam.
 114.
 - - - ciet tuba trinis fideribus acta.
 122.
 ad mortem usque numquam ante
 hunc diem deliqui. 130.
 mortes ad suas pretiosa dente bellua.
 119.
 morti somnum jungerem. 79.
 mortibus mille frigida inguina solici-
 tavit. 20.
 mortifero timore lusus. 132.
 mortis ad necessitatem me dolor de-
 ducit. 17.
 - - - vicinia. 115.
 - - - lucida imago Erebo emergit.
 124.
 mortuo facit epigramma. 115.
 mortuum impendere malo, quam
 vivam occidere. 112.
 - - - alienum plorare. 54.
 - - - quinquaginta milibus existima-
 re. 65.
 morum differentiam. 84.
 - - - ruina est. 119.
 mora ex lacrimis in risum. 18.
 moris contrita pennis fama volat.
 123.
 moro diutius capite confedit. 134.
 - - - cardine visa coeli regia metas
 transcurrere. 136.
 motu pari artificium puellae remune-
 rabat. 140.
 - - - ingenti aniculae manus nervi
 repleverunt. 131.
 sine motu ne ipse quidem hominem
 conspexi. 12.
 motus hos inter populus deserta du-
 citur urbe. 123.
 - - - astrorum coelique deprehende-
 ret. 88.
 - - - fiderum pervigil nocte custodit.
 102.
 movere quae artes Romam poterant.
 11.
 moveri iactura. 117.
 mover me non tam iactura, quam
 negligentia nequissimi servi. 30.
 moveretur vultu incepto sermone. 132.
 movimus dextros gressus pariter. 30.
 movit caput. 92.
 - - - officiosam manum. 105.
 - - - Mavortia signa Caesar. 123.
 mu, nec ma argutare. 57.
 mucrone gesticulari. 59.
 mucronem ad buccam probare. 70.
 mucrones imprimit. 80.
 Mufrius, non magister. 58.
 mugientem ocam in terram trahere
 jubeo. 115.
 mula ex onagro nata. 38.
 mulcant exclusum coctores insularii-
 que. 95.
 mulcavit iterum nihil respondentem.
 134.
 muliebre opus in ergastulo fecit. 81.
 muliebrem in levitatem coepit multa
 iactare. 110.
 muliebris errore discusso. 111.

M.

muliebris patientiae scortum. 9.
 - - - patientiae legem accipere. 25.
 mulier latrones tenere clamavit. 14.
 - - - facta hilarior. 18.
 - - - secutuleja. 81.
 - - - coenae mandata curaverat. 92.
 - - - eadem indignatione lacinata.
 100.
 - - - damnata ni à Gitone abstineret
 injuriam. 108.
 - - - turbata. 109.
 - - - aliquot dierum abstinentia sicca.
 112.
 - - - non minus misericors, quam
 pudica. 112.
 - - - libidinosa. 113.
 - - - non contenta tam gravi injuria
 mea. 132.
 - - - haud inculta. 139.
 - - - mulvinum genus. 42.
 muliercula cum comite propius accef-
 sit. 12.
 mulierculae tres infirmissimae. 19.
 - - - cibum dare tentavit. 111.
 muliere cum pura pugna. 9.
 - - - pulcherrima. 111.
 mulierem adfigere cruci debuit. 112.
 - - - omnibus simulacris emendatio-
 rem. 126.
 mulieres intueremur. 19.
 - - - etiam lunam deducunt. 129.
 - - - ebriae agmen fecerant. 26.
 - - - sciae & nocturnae. 63.
 mulieri placebat permutatio. 15.
 - - - quid accidisset, exponit. 112.
 mulieris forma delectatus miles. 112.
 multo perfusus pulvere. 126.
 muliones imitari. 68.
 mulionum fata agere. 69.
 mullos duos super pisces imposuerat.
 35.
 nullus jam gravis est. 93.
 nullum sumere. 34.
 multa oportet una consentiant. 102.
 - - - coepit iactare in muliebrem le-
 vitatem. 109.
 - - - loquor. 137.
 - - - etiam considerare non licebat.
 30.
 multas haereditates officio aetatis ex-
 torserat. 140.
 multorum bonorum pensationem pro
 unius horae fastidio promiseris. 141.
 multum & diu. 23.
 - - - risit. 127.
 mundi labentis currum detinuit. 127.
 mundum frigus. 41.
 muneribus meis irascor. 121.
 - - - gratiam Eumolpi sollicitant.
 124.
 - - - delusa suis terra. 135.
 muneris aliquid ferre. 66.
 munus tam grande ne suspectam fa-
 ceret humanitatem meam. 86.
 - - - jam plane non erat molestum.
 87.
 - - - dat adultera. 104.
 - - - Laenatis gladiatorium. 29.
 - - - dare. 45.
 - - - amplum. 60.
 muraena. 56.
 mures ne ista tangant. 78.

M.

muria foetet. 70.
 muris oppida solvis. 124.
 murmur insolitum audimus. 115.
 murmurat captiva pubes intus. 89.
 murmur timidissimo votum feci. 85.
 . . . turbarum alto pectus insonuit
 gemitu. 137.
 tanquam rhus in matella. 58.
 mus cum rana alligatus. 56.
 musa Baccineas veteres tradidit aevo.
 135.
 muscae omnis mancipium. 68.
 muscae sumus. 42.
 muscarium. 56.
 muscarum velut imagines in terram
 desipuit. 135.
 musfat inter se tristis familia. 132.
 mustela. 46.
 muta pacatum in proelia vultum. 120.
 . . . fabula taces inter coelicolas.
 126.
 . . . animalia cibo inescantur. 140.
 . . . ecce alius ludus. 68.
 mutabam vultum. 92.
 mutant figuram cartae alligatae. 102.
 mutata tam superstitiosa oratione Tri-
 phaena. 106.
 . . . sidera pondus quaesivere suum.
 124.
 mutare propositum. 116.
 mutatio animorum repentina. 19.
 mutaverunt crudelitatem in auxilium.
 114.
 mutavi optionem. 86.
 mutavit equum cinaedus. 24.
 . . . vestem. 98.
 . . . Circe socios Ulyxis. 134.
 mutemus colores. 102.
 . . . saporem blandimentis. 141.
 mutet habenas liber. 5.
 . . . sporem. 5.
 mutire. 61.
 muro in littore tantum solae desertis
 adsiprant frondibus aurae. 119.
 mutuari pecunias in foro. 58.
 mutuis libidinibus jacent attriti ama-
 tores. 81.
 mutuo sanguine ne pollueremus fa-
 miliaritatis carissimae sacra. 61.
 . . . metu mora ipsa miseros perdit.
 89.
 . . . ambitu alligata corpora. 132.
 Myron haeredem non invenit. 88.
 myrtea gaufapila subornatus cinaedus
 supervenit. 21.
 myrto florenti quietum verberabat.
 131.

N.

Naeniae. 47.
 naenias discere. 58.
 nactus occasionem vindictae. 95.
 Najada improbam repellebat candidus
 Hylas. 83.
 nardi ampulla. 78.
 nares paululum inflexae. 126.
 narra mihi, inquam, frater. 133.
 . . . tu mihi. 48.
 narrabo tibi, paralyfin cave. 129.
 nascentibus adhuc pueris eloquentiam
 induunt. 4.

N.

nascitur mare arvis. 120.
 . . . in ingenuum. 57.
 nascuntur domi omnia. 38.
 in naso est anima. 62.
 Nasta villicus. 53.
 nasturcii succum cum abrotano miscet.
 138.
 nata modo flumina undabant monti-
 bus altis. 125.
 natabant in Euripo pisces. 39.
 natali meo cliens mihi vestimenta ac-
 cubitoria donaverat. 30.
 natalium suorum coaequale sinciput.
 136.
 natare oportet pisces. 38.
 natus en quemadinodum homo. 115.
 nati Laocoonte gemina pignora. 89.
 natione non consistit mendacium. 102.
 nato modo flore honorabat Apollo
 resolutam lyram. 83.
 natos manu trepida tenet. 123.
 natum hinc puro proverbium. 25.
 . . . illum nemo putat. 58.
 natura quod optimum fecit, quid non
 commune est? 100.
 . . . Deum fallax. 109.
 . . . se quaerit nec invenit. 119.
 naturae veritate. 83.
 naturali pulcritudine exurgit pudica
 oratio. 2.
 . . . aliquo à vitio formam meam
 excaeco. 128.
 . . . convicio exoneravi dolorem.
 132.
 natus est malo astro. 134.
 nave egredi quomodo possumus ut
 non conspiciamur à cunctis. 101.
 . . . de tam magna ne tabulam quidem
 naufragus habes. 115.
 navem deducat in portum. 101.
 . . . ab ingenti cursu posse deflecti.
 101.
 . . . in tuam scito me esse perdu-
 ctum. 104.
 . . . lapidarium me putatis esse? 117.
 naves plenis velis euntes. 71.
 . . . aedificare. 76.
 naufragare. 76.
 naufragio corruptis cibis utcumque
 curati. 115.
 . . . dare. 93.
 naufragium nisi ponimus, quaeren-
 dum est aliquod effugium. 101.
 . . . ubique est. 115.
 . . . proximum huic tristitiae accef-
 sisse. 117.
 naufragorum ultimum votum imita-
 retur. 103.
 naufragus de tam magna nave ne
 tabulam quidem habes. 115.
 navigantium legem non noverant.
 107.
 navigat quis nobis Hannibal? 101.
 naviget aura secura, quisque habet
 nummos. 137.
 navigia magna portibus se gravatim
 inlinuant. 101.
 navigii hujusce dominum Licam Ta-
 rentinum esse. 100.
 . . . hujus dominus, quod regit.
 100.
 . . . ad latus processimus. 103.

N.

. . . totius turbam diducit in partes.
 108.
 . . . à tutela raptum protendit oleae
 ramum. 108.
 navigiis parvulis expediti piscatores.
 114.
 navigio eodem futurum auspicium mi-
 hi feci. 105.
 . . . in toto sola verberanda mulier.
 108.
 . . . sistrum redde. 114.
 navigium intro. 100. 101.
 . . . quorum capitibus debeat lustra-
 ri. 105.
 . . . scrutari quis prohibet? 104.
 . . . nostrum. 106.
 . . . totum cantibus exsonat. 109.
 . . . expilatum libidinoso migratione.
 ne. 113.
 navis embolum aeneum. 30.
 . . . haec cujus est, aut quos vehat,
 dicere potes. 100.
 . . . constatum. 101.
 . . . per aliam partem si fuga quae-
 reretur. 102.
 . . . lateri acclinatus. 103.
 . . . tutela expiaretur. 105.
 . . . ministerium se relicturum gu-
 bernatore denunciant. 108.
 . . . partem inferiorem. 110.
 . . . reliquias tempestas expugnat.
 114.
 . . . ex Africa non venit. 140.
 . . . magna magnam habet fortitu-
 dinem. 76.
 navita periturus premit eversam pup-
 pim. 104.
 . . . Porthmeus vix sufficeret simu-
 lacra traducere cymba. 121.
 nausea gravem stomachum exonerat.
 bat. 103.
 nauseantis devotione dissimulata. 103.
 nausea recusantem faginabat. 64.
 ad nausium summam res ibat. 78.
 nauta barbis horrentibus in limine
 stetit. 99.
 nautae furentes nos adgrediuntur.
 105.
 . . . risu excepere fabulam. 113.
 . . . discurrunt ad officia trepidan-
 tes. 114.
 nautam unum stationis perpetuae in-
 terdii nocturne jacere in scapha.
 102.
 nautas exarmaverat mirabili forma
 Giton. 105.
 ne multis vos morer. 76.
 nebula linea nudam prostare. 55.
 nec minus. 54.
 . . . mora. 49. 64.
 . . . non. 72.
 . . . sursum, nec deorsum non cresco.
 58.
 . . . hoc, nec illud. 50.
 necari ferro. 117.
 necesse habent cum insanientibus fu-
 rere. 3.
 ad necessitatem mortis me dolor de-
 ducit. 17.
 necessitudines proximas habent. 116.
 nescit jurgia contentus sapiens. 18.
 negarem me domum cognoscere. 7.

negant medici sine nervis homines
ambulare posse. 129.
negat sibi unquam acidius fuisse. 92.
- - - se interpellare supplicium. 106.
- - - se passurum Eumolpus. 108.
negatum facere. 61.
negavi circuitu agendum. 13.
- - - mihi omnem voluptatem. 33.
negavit recte facere. 93.
- - - hoc Eumolpus fieri posse. 101.
negligens alarum sudor. 123.
negligentia nequissimi servi me mo-
vet. 30.
negotia super nos fortuna curat. 55.
negotiantis familiae dominus. 101.
negotatio placet. 117.
negotiationis quod genus praecipue
probarent. 116.
negotiationes si estis. 116.
de negotio deicere philoſophos. 56.
negotium super nos fortuna curat. 82.
neminem unquam divitem fecit amor
ingenii. 83.
- - - poterat excludere effractum cel-
lae ostium. 98.
- - - gratiae suae ibi posse resistere
jactaret. 125.
nemini injuriam facit. 83.
nemo, inquit, hodie te quaesivit.
139.
- - - coelum putat. 82.
- - - noſitum non peccat. 82.
- - - liberis tollit. 116.
- - - est ausus dumnare artem nihil
auferentem. 116.
nemoris horrendi de parte sinistra in-
solitae voces flamma sonuere se-
quenti. 122.
nemus Cereris vacuae impositum cra-
te saligna. 135.
Neptuni simulacrum. 104.
- - - regnum pavit Ulixes. 139.
Neptuno facer crimem solutus omne
Laocoon replet clamore vulgus. 89.
nequam servus. 69.
nequaquam recte facit, qui cito cre-
dit. 82.
nequissimi servi negligentia me movet.
30.
- - - servi non discedunt ocius. 96.
nequissimus servus. 49.
nequitia mea non indelectatus. 87.
nequitiae nidum in cacabo fecit tuo
ciconia. 55.
Nereos cani aequor. 139.
nervas alias invenire. 46.
nervi paruerunt imperio. 131.
nervia praecisa. 45.
sine nervis negant medici ire posse.
129.
- - - - - tente Priape fave. 131.
nervos tuos recipies, si triduo sine
fratre dormieris. 129.
- - - tuos quae striges comederunt?
134.
Nepsius. 50.
nescio quis. 6. 15.
- - - quid peccavimus. 128.
- - - quod verberatus sum. 138.
- - - quis haec turbaverit. 130.
- - - quid, deus agit tacitis cogita-
tionibus. 127.

- - - quid boni hic debet esse. 33.
- - - amatus inter tot fortes vinci.
122.
- - - quid clarius toto coelo relucen-
te. 127.
quam nescio quid dixisset. 25.
nescis tu, Magne, tueri Romanas
arces. 124.
- - - quam magnum flagitium admi-
seris. 137.
nescit ipse, quid habeat. 37.
- - - quis gaudia Veneris. 132.
nescitis, apud quem hodie fiat. 26.
neuter diu vocem invenit. 91.
- - - auxilio sibi. 89.
neutram ad partem assentationem fle-
dentibus nobis. 17.
nexis manibus currere. 73.
Niceros. 61.
nidum nequitiae in cacabo tuo fecit
ciconia. 55.
niger tanquam corvus. 43.
nigras olivas habebat in altera parte,
in altera albas. 31.
pro nigris ac albis calculis denarios
aureos argenteosque habebat. 33.
nigro squallentia pumice saxa. 120.
nihil est commodius quam semper
cum sapientia loqui. 140.
- - - aliud in campis est, nisi cadave-
ra. 116.
- - - malo facere de una die duas.
72.
- - - timer. 80.
- - - boni neminem facere oportet. 42.
- - - aliud quam puerum bahavi. 86.
- - - est. 41.
- - - tam inaequale erat. 52.
nil est totus homuncio. 34.
Nile, gementia tua clostra cerno.
121.
Niliacas aquas jaculantur horrida sa-
xa. 134.
nimbo labore detectum parietem
putares. 23.
nimbos turmae fregere ligatos. 123.
nisi si. 58.
nifu longe majore clamavit. 9.
niteant intexto vestibus colore. 118.
nitebas quondam crinibus. 109.
niter tellus aratro domestica. 99.
nitor tellure quaesitus certaverat ostro.
119.
- - - Phoebi vulgato latior orbe cre-
vit. 122.
nivatam aquam in manum infunden-
tibus pueris. 31.
nive dura hunc locum claudit hiems.
122.
- - - ingenti victa erat tellus. 123.
niveos pullata lacertos Pax. 124.
nives diutius haerent incultis asperif-
que regionibus. 99.
- - - incaluerunt. 123.
- - - gelidae periere. 137.
nixus in magnam hastam. 123.
nobile solum qui homines inhabita-
rent. 116.
- - - male lignum turba sepulta mero
circumvenit. 119.
nobilis Appennini alta petit gradiens
iuga. 124.

- - - aetivas platanus diffuderat um-
bras. 131.
nobilitate Spartana tres plagas concoxi.
105.
nocens esse coepi sanguine Germano
sexaginta triumphis. 122.
nocentes omnes attrahite in medium.
105.
- - - horridos longosque habebant
capillos. 105.
nocere magis verba poterant. 132.
nocte illa vexata inhorruit frigore. 17.
- - - silenti. 89.
- - - sepultos & mero Priamidas. 89.
- - - intempesta. 105.
- - - prima. 112.
- - - soporifera somnia oculos lu-
dunt. 128.
- - - vidua pudicaque contentus fuit.
133.
- - - ea in injuriam usque vigilavit.
133.
- - - in trivio purgamentum calcasti
aut cadaver. 134.
- - - mecum dormiat. 134.
- - - uti. 95.
noctem non perdamus. 10.
- - - reliquam sine metu exegimus.
26.
- - - tristissimam exegimus. 115.
- - - spississimam certa liniamenta
evicerunt. 79.
- - - mediam. 85.
noctibus totis obligati amatores. 81.
- - - diebusque totis custodire corpus
ac flere coepit. 111.
noctis mediae silentium. 79.
- - - unius pactu omnia vendidit. 81.
- - - reliquas horas male soporati
confusissimus. 103.
- - - spatio miserorum vulnera du-
rant. 104.
nocturnae mulieres. 63.
nocturnas religiones jocum risumque
ne faciatis. 17.
nocturne percussor. 9.
nocturni jam paene advocati. 15.
nocturnus grassator. 82.
nodo condebam cervices. 94.
noli causam confundere. 107.
- - - decipere dominam tuam. 128.
- - - clamare. 137.
- - - suggillare miseras. 128.
nolite perturbari. 16.
nolito sic cum fratre dividere. 11.
- - - mirari. 88.
nollet alienam rem domino reddere.
13.
nolo, quod cupis, statim tenere. 15.
- - - habere bona, nisi quibus popu-
lus inviderit. 100.
- - - tibi tam valde placeas. 126.
noluisses de manu ejus panem accipe-
re. 37.
nolunt liberos suos severa lege profi-
cere. 4.
nomen nuptiarum ne puella quidem
tristis expaverat. 26.
- - - Trimachionis inscriptum erat
in marginibus lancium. 31.
- - - amicitiae, si quatenus expedit.
haeret. 80.
H 2

nomen divitis ille tenet. 80.
 - - - amicitiae veteris reliquit. 81.
 - - - poetae si aliquid olfecerit. 93.
 - - - deae libuit inquirere. 127.
 - - - bellissimum. 70.
 nomenclator. 47.
 nomina audaciae. 81.
 - - - faeculis nota. 110.
 - - - tot nova vestis placent. 119.
 - - - omnium reddere. 44.
 - - - inter haec magna fax furgit. 127.
 nominare nec quidem te inter res ferias fas est. 132.
 nomine Aesius. 104.
 - - - ubi Grajo pulsae rupes descendunt. 122.
 - - - imperii deserto fugit Magnus. 123.
 - - - hoc tibi gratias ago. 128.
 - - - Philumene matrona inter primas honesta. 140.
 nominibus fundisque trecentis seferentium depositum habere. 117.
 non dubie. 84.
 - - - mentiar. 63.
 - - - negare. 41.
 - - - fit mora. 49.
 - - - tantum sibi placeret. 44.
 - - - si me occidisses. 62.
 Norbanus. 45. 46.
 Noricum ferrum. 70.
 NOSTER G. FORAS CENAT. 30.
 nostri venerem tuum. 126.
 nota ex hac literarum. 83.
 - - - ex hac domina est mea. 126.
 - - - faeculis nomina. 110.
 - - - non placebant vulgo gaudia. 119.
 notabantur distinguente bulla, qui dies boni, quique incommodi essent. 30.
 notabili candore ostenderunt errantibus viam pilae columnaeque. 79.
 notabit euntes. 102.
 notae literarum non adumbratae. 105.
 - - - urbanioris homines mentiri. 116.
 - - - severioris homines. 132.
 - - - pudicitiae matrona. 111.
 notans frontes inscriptione solerti. 103.
 notas per ripas ibant morientia flumina. 122.
 - - - verberum arte contexi. 132.
 notasset sibi lumen inter monumenta clarius fulgens. 111.
 notaveram. 104.
 notaverat omnes pilas columnasque. 79.
 notavi mihi Aesclyti fugam. 6.
 - - - in porticu gregem cursorum cum magistro se exercentem. 29.
 - - - rem omnium delicatissimam. 33.
 notavimus frequentiam rerum venalium. 12.
 - - - res novas. 27.
 - - - circa angulos repositorii Marfys quatuor. 36.
 notavit me miles. 82.
 - - - utrum reducta cuspidem. 89.
 - - - sibi ad lunam conforem interpestivo inhaerentem ministerio. 103.

notissima voce aures Triphaenae replet. 105.
 notorem dedissem. 92.
 notum fugitivorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit. 103.
 notus Ulixes. 39.
 nova frude ducebat bellum. 89.
 - - - vellera Seres. 119.
 - - - tot nomina vestis placent. 119.
 - - - semper amas. 120.
 - - - mendicitate revocanda paupertas expugnata. 125.
 - - - pocula terrae. 135.
 novacula. 103.
 - - - rudis instruxerat thecam. 94.
 novaculam rapit mercenario Eumolpi. 94.
 - - - infestam admovit ad virilia sua. 108.
 - - - illam se habere sciebat, quia jam sibi cervicem praeciderat. 108.
 novae damnatis simplicitatis opus. 132.
 novas res notavimus. 27.
 - - - animas arcesse. 121.
 novendiale sacrum. 65.
 novem lyrici Homerici versibus canere timuerant. 2.
 noverant legem navigantium. 107.
 - - - plautum ingenii sui. 90.
 - - - me optimo. 105.
 noverca quorum est mea Roma. 122.
 noverunt vix mille homines tot annorum secreta. 17.
 novi quid? 4.
 - - - foederis impatiens. 113.
 - - - auguria. 126.
 novimus vos. 62.
 novis stellis comitata fax incendia ducit. 122.
 quis novit nos hoc loco. 14.
 novit quae dominum non puto decumam partem esse. 37.
 novitas omnium convertit oculos. 35.
 novitate facinoris attonitus. 136.
 novitatem rei. 117.
 ex novitiis unus adcurrit servulis. 139.
 novo more locus primus servabatur Trimachioni. 31.
 nox illa qualis fuit. 79.
 - - - tertia licentiam dedit. 86.
 - - - jam plena erat. 92.
 noxam te meruisse coepit dicere. 139.
 noxias manus damnabat Apollo. 83.
 noxio sanguine parentabo injuniae meae. 81.
 noxios imprudentes in nostrum inducere navigium. 106.
 - - - incidisse in plagis appareret. 107.
 noxiosissimum corpus curavi. 130.
 nube fuliginea confudit omnia lineamenta. 108.
 extra nubem plenum os luna proferre videretur. 127.
 nubes undique adductae obruere tenebris diem. 114.
 - - - fulgure rupta corusco intremuit. 122.
 - - - concussae rigido flumine exonerantur. 123.

. . . ruptae super arma cadebant. 123.
 nuces avellanas cum precatione misit in vinum. 137.
 . . . ventosas in summo humore consistere. 137.
 nucibus turdi fart. 69.
 nuda virtus placeret. 88.
 nudam prostare nebula linea. 55.
 inter nudas meretrices & rituios quosdam conspiciantem video. 7.
 expedit manus Triphaenae familia. 108.
 nudata sua umbra jam temporis moerent. 109.
 nudatum pectus in conspectu frequentiae plangere. 111.
 nudavere crinibus capita. 107.
 nudavit lacertum dextrum. 32.
 nudis capitibus. 101.
 . . . ire pedibus. 44.
 nudo ecce jugulum. 80.
 nudus juvenis. 92.
 . . . curro ad dominam. 130.
 nugurum oblitus. 71. 136.
 . . . nihil narrare. 63.
 nugax. 52.
 nulla paupertas vincere potest. 14.
 . . . fit mora. 105.
 Numantia à Scipione capta. 141.
 numen quem Dione sylvis dedit. 133.
 . . . me non solum & impiabile fatum persequitur. 139.
 . . . me inimicum ibi quoque invenit. 140.
 numerabat pilas. 27.
 . . . clavus agrestes. 135.
 numerabis praesentes denarios ducentos. 109.
 numerantem aureos dispensatorem deprecari sumus. 30.
 numerare inter monstra discordem libidinem coepi. 126.
 . . . stellas. 62.
 . . . mappalia. 58.
 numeraveris denarios praesentes centum. 109.
 numerorum omnium est. 68.
 numerum omnium est. 63.
 Numidae hinc accutius illinc nova vellera Seres. 119.
 Numidiae per agros sparsam familiam. 117.
 Numidica gallina. 55.
 numina divum quoque vidit tanta lues. 124.
 . . . deprecatus sum versu. 133.
 numinibus praesentibus regia nostra plena est. 17.
 numinis gemini satiavit iram Telephus. 139.
 nummis nonnunquam vendere verba solent. 14.
 . . . praesentibus quidvis opta. 137.
 nummorum plus accipere. 44.
 nummos modio metitur. 37.
 . . . mille accipiet. 97.
 inveni. 98.
 . . . nummorum habet. 37.
 . . . de sacculo effundere. 71.
 . . . in praesentem usum Deum Matrem pro fide sua reddituram. 117.

nummos quisquis habet, secura na-
viger aura. 137.
nummulariorum officium difficilli-
mum. 56.
numquid vis. 87.
nunc erat summittere cornua. 127.
nuncupanda ad vota in templum ire.
140.
nuntiare de coelo. 60.
nuptiam induere ventum textilem ae-
quum est. 81.
nuptas qui sollicitat ad praemia peccat.
83.
nuptiale ad officium confirmit. 25.
nuptiarum nomen ne pacta quidem
tantis expaverat. 26.
nuptias expaverat. 26.
nuptias fecerunt. 25. 112.
nutricem Ulyxis post vicissimum annum
cicatrice invenisse originis indicem.
105.
nutrere viperam sub ala. 77.
nuntius sanguine fruges horrida tellus
extulit in lucem. 120.
nutruntur inter haec. 2.
Nympha Hyiam praedat. 83.
Nymphaeum Bacchique comes. 133.
Nyctea Daedalo equo Trojano incursa
52.

O.

O lufum fortunae mirabilem. 13.
... hominem acutam. 24.
... patria. 89.
... facinus indignum. 91.
... juvenem laboriosum. 92.
... felicem matrem tuam. 94.
... poetarum disertissime. 96.
... te feminam simplicem. 106.
... fallax natura deum. 113.
... mi hospites. 116.
... genitor. 121.
... Bacchicis Diadumque voluptas.
127.
... quae, ô, Enothea. 134.
obacum idem. 86.
obdormire intererum oculos mors non
dubia coepit. 19.
... patientiam multam. 42.
obducti spectes. 89.
obdormit otium cellae. 94.
obesse mitem juvenibus nihil magis
intelligo. 107.
obducet. 109.
obducere diem sapientem. 61.
obiter cantabant. 51.
... per rimam foris speculari dili-
gentissime coepi. 92.
... per d. a. s. i. n. e. r. v. i. n. o. r. e. m. n. o. b. i. s.
actum facient. 34.
objurgare puerum colaphis iussit. 34.
objurgatione d. g. n. o. r. e. m. 4.
... foeda finita. 132.
objurgavit me. 93.
objurgantur aegri frequenter; quod
carnem suam faciant pejorem. 141.
obligari tam grandi beneficio. 31.
... noctibus totis amatores. 81.
obliquis truncibusque oculis spectabam
utrumque. 113.
obliti omnium malorum. 26.

oblitus juris humani. 79.
... officii. 93.
... misericordiae suae. 96.
... fortunae prioris statum. 125.
... verecundiae meae. 132.
... nugatum. 71. 136.
obliviscerentur filiorum. 110.
oblivisci nomen suum. 66.
obnoxiam ratem huc illuc convertebat.
114.
obruat vino mentis calorem. 5.
obruere tenebris diem nubes adductae.
114.
obruet nos omnes sub eadem causa.
93.
obrum feralis Enyo omnes armorum.
strue. 120.
obruo tunicula capite somnum men-
tiri coepi. 100.
... fluctibus non contigit sepultura.
115.
obryzo reticulum aureum. 67.
obscene gladiator. 9.
obsceno literepitu simul atque odore
viam implebat. 117.
... sermone violari aures meas do-
lui. 85.
obscura etiam interdiu imprudentia
locorum. 79.
... mihi quaedam argumenta coepi
prudentiorum consulere. 88.
obscuratum dextra caput super pulvinar
inclinavi. 134.
obscurissimos per anfractus egressus. 8.
obscuritas temporis facillime tegeret
rerum fidem male ambulantem. 12.
obsequium amici quaerebat. 113.
obsesta draconibus ora. 124.
obsidebat Phrygas decuma messis inter
ancipites metus. 89.
obsidet ira mentes feras. 99.
obsonatores nascuntur sub signo Pi-
scium. 39.
obsonium laceravit ad symphoniam
gesticulatus scissor. 36.
... caput. 36.
obstem ne quaestibus tuis. 10.
obstupueram metu pavidus. 108.
obstupui ego. 25.
obstupuit paulisper Ascylos. 19.
obtenuit corrupta eloquentiae regula.
obtruncat hic alios mero graves. 89.
obtuli anferem jacturae pensionem.
136.
obumbrare hanc simulationem poteris
& lacrimis & vultus confusione.
101.
ocasio bellissima est. 25.
occasione opportunissima uti coepimus.
12.
... poenitentia utitur. 48.
occasionem nactus. 62. 78.
occidendum me. 97.
occidit ibas lucernis oleum infuderat.
22.
occidere ne vellet morientes. 98.
... vivum. 112.
... sive placer, ferro meo venio.
130.
occidi hospitem. 81.
... hominem. 130.
occidisse antem publicum. 137.

occidisti Priapi delicias. 137.
occiso anferre viso. 137.
occifum anferem post lectum mitto.
136.
occifurus. 108.
occultat gremio ille penates. 123.
occuparemus secretissimum locum.
100.
occupat prior ausu insolito gressus.
123.
... totum triclinium. 70.
occupo propitius. 58.
occurrentium lumen silentium mediae
noctis non promittebat. 79.
occurrit mihi aequae laetus ac moriens.
7.
... nobis ille idem servus. 31.
ocior ipse hos inter motus populus,
quo mens iusta jubet, deserta ducitur
urbe. 123.
ocius res tuas tolle. 79.
... foras exi. 94.
... non discedunt nequissimi servi?
96.
... attrahite nocentes in medium.
105.
ocrea. 61.
octingenta possidere. 38.
oculi clariores stellis extra lunam ful-
gentibus. 126.
oculis lustravi totam urbem. 11.
... meis familiaris rusticus. 12.
... deteris pueri redierunt ad mini-
sterium. 22.
... operis bona sua omnes compu-
tant. 82.
... obliquis truncibusque utrumque
spectabam. 113.
... meis utraque inimicissima. 113.
... adventibus maris fidem coepi
inspicere. 115.
... manus oppono. 132.
... lippi maledicunt. 132.
... nec desunt imber. 137.
... tam petulantibus si hanc in
comparatione vidisset Paris. 138.
oculorum fidem quam Ascylos time-
ret. 12.
... experimentum caperem. 91.
... mollis petulantia. 126.
in oculos Ascyli manus intentavi. 9.
... intentare. 70.
oculos miserorum mors non dubia
coepit obducere. 19.
... omnium convertit novitas. 35.
... alternos opponebam foramini.
96.
... ad legentium accederent litera-
rum notae. 105.
... ad arcessendos sensus longius
mittit. 115.
... errantes somnia ludunt. 128.
... super meos ramum posuit. 131.
... fixos solo averfa tenebat. 132.
... suos tragici tanquam audientes
castigant. 132.
... suos tetigit. 133.
... nunquam crediderat turbae
frequentioris concilio. 140.
... animosque miserorum ingens
fama excaecabat. 141.
... modo operi. 141.

ante oculos tota bella volitant. 123.
oculum hunc pro vobis impendi. 1.
- - - curiosum applicuerat. 26.
- - - bubulum videre majorem. 44.
odaria saltare. 53.
oderat priorem fortunam. 138.
odi profanum vulgus & arceo. 118.
- - omnia, quae tribui Romanis arcibus. 121.
- - illos pessime. 56.
odia detumescunt. 1. 9.
odit suas vires Romana juvenus. 120.
in odium se ira convertit. 108.
odium habet propter differentiam morum. 84.
odoras inter pendebant texta coronas mitia forba. 135.
odore vini ab eo corrupta ancilla. 111.
- - - oblocoenam vnam implebat. 117.
Odyseam & Iliada. 29.
offenderunt digitos. 132.
offendit te osculum meum. 128.
offensa omni deposita. 87.
- - - corporis animique. 131.
offensam ob hanc. 86.
offerebat se ex pauperibus unus alendus. 141.
officeret ut olfactui. 117.
officii oblitus. 93.
- - - causa visere languentem desiderabit (Hisp. pro cortesia.) 101.
officio ne in hoc quidem tam molesto rabeant. 31.
- - - supremo mandaverunt. 112.
- - - hoc peracto. 116.
- - - defuisse. 139.
- - - aetatis multas haereditates extorserat. 140.
officiofam manum movit. 105.
ab officio vestimenta recepisse. 92.
officiosus puer. 74.
officium ad nuptiale confurrexi. 25.
- - - spissaret. 140.
- - - servile libentissime tuentem. 26.
ad officium redire. 63.
super officium hoc positus erat. 30.
officia crucis. 56. 58.
oleae ramum protendit. 108.
olent adhuc patrimonii mei reliquias. 105.
oleo nos legitimo perfusos refecerunt. 21.
- - - madentibus araneis vulnus coartavit. 98.
- - & minuto pipere atque urticae trito circumdedit semine fascinum. 138.
- - - ferventi convivas respergere. 64.
olere bene. 2.
oleum infuderat lucernis occidentibus. 22.
olfacere nomen poetarum. 93.
olfactui ut officeret. 117.
olidissimis basis nos inquinavit. 21.
tanquam olim dormientes sterneret. 22.
olivae ramum protendere. 108.
olivas habebat in altera parte albas, in altera nigras. 31.
olla male fervet. 38.
olus agreste vendebat. 6.

Olympi magni verticibus se demisit Jupiter. 123.
Olympium Jovem clamare. 58.
omen execratus. 103.
- - - navigantium non noverant. 107.
omina laeta dedit de coelo Delphicus ales. 122.
omnibus fortior Caesar. 122.
omne vulgus replet clamore Laucoon. 89.
omnes unum crimen vocat. 122.
- - - vultus tentavit. 128.
omni vi detexit recusantes. 24.
omnia ambitioni donant. 4.
- - - dicta factaque quali papavere & sesamo sparsa. 1.
- - - eodem quasi cibo pasta non potuerunt ad senectutem canescere. 2.
- - - nec adhuc quidem erant tacta. 11.
- - - quid ita fecisti ut, quos tuebaris, absconderes? 107.
- - - odi, quae tribui Romanis arcibus. 121.
- - - coepit infra umbilicum lenta manu cadere. 138.
- - - dum concupisco, voluptatem tempore consumsi. 130.
- - - ista vera sunt. 140.
- - - omnia adferri iussit. 67.
- - - eodem ventura sunt. 115.
omnipotens Juppiter. 122.
omnium primi eloquentiam perdidistis. 2.
- - - infulissimus homo. 23.
- - - oculos novitas convertit. 35.
- - - vitorum inimicus. 111.
- - - numerum esse. 63.
- - - numerorum esse. 68.
- - - delicatissimam rem notavi. 33.
- - - testorum * inter lulum consumit. 33.
ex onagro nascitur mula. 38.
onera venalia collo circumferre. 46.
onerabo sinum meum saxis. 90.
onerare vineam. 76.
- - - portione. 50.
onerata faleris pelagiis matrona. 55.
- - - triumphis meis olim Saturnia tellus. 122.
oneratas veste cervices. 32.
sub onere labetur. 118.
cum onere se fugitum affirmabat. 117.
oneris ignara juvenus. 123.
onus deferendum ad mercatum conduxit. 101.
- - - coeli tulit Inachia Tirynthius ira exagitatus. 139.
opera divinae mentis ne videamur damnare. 104.
- - - pistoria. 38.
operae pretium erat. 27.
- - - viles & mercedibus emtae. 122.
operam daturum. 99.
- - - dabimus. 137.
- - - & sudorem perdidisti. 134.
- - - dare. 57.
operas hominis locavi, non caballi. 117.
opere hoc elaborato. 115.
operi oculos. 141.

operire oculos amplius non potui. 62.
operta mille rugis in viscera confugerat. 132.
opertis oculis omnes bona sua computant. 82.
- - - capitibus. 101.
operto capite cum rustico steterat. 14. 16.
opertum me amiculo evolvit. 11.
operuerat pallio caput. 20.
operui caput. 7.
operuit caput. 90.
opes avarus condit. 104.
- - - fraudibus captas per mille annos disponite. 115.
- - - bellis frequentibus attritas. 116.
- - - ad magnas continuo vos ducere. 117.
- - - querebantur. 119.
- - - quas struxit, male sustinet. 120.
- - - suas in Eumolpum congesierunt. 124.
- - - fundit tellus scopulis, quum volo. 134.
- - - conservabat humilis casa. 135.
opibus sparsis conversa potestas. 119.
OPIMIANUM FALERNUM ANNO-
RUM CENTUM. 34.
- - - verum praesto. 34.
oportet non multum consilio credere. 82.
- - - hodie bene sit. 92.
- - - non multa una consentiant. 102.
- - - fiat. 74.
oppeffularas diligentius fores invenit. 97.
oppida bello quatit. 104.
- - - solvis muris. 124.
oppidum arce sublimi impositum certum. 116.
- - - videbit tanquam in pestilentia campos. 116.
opponebam alternos oculos foramini. 96.
oppono oculis meis manus. 132.
opportune subdixi me. 6.
opportunissima occasione uti coepimus. 12.
opportunissimam occasionem nacti. 78.
oppositaque ad os manu. 64.
oppressi ab Hannibale Saguntini. 141.
oppressit eos malus fatus. 71.
opprimebar Afcylton penicillo. 21.
opta quidvis numis praesentibus. 137.
optabilem coitum si huic dormienti abstulero. 86.
optare bonam mentem. 61.
optas ignes Carchedonios lapideos. 55.
optat animus quod perdidit. 128.
optima fide partiti manubias fumus. 79.
- - - reviviscentem amicitiam toto pectore adstrinxi. 91.
optime noverat. 105.
optimum videtur, quicquid quaeritur. 93.
- - - quod natura fecit, quid non commune est? 100.
optionem mutavi. 86.
opus est facinore. 80.

opus muliebre in ergastulo fecit. 81.
 . . . anheliu perdet. 109.
 . . . ingens belli civilis quisquis attig-
 gent. 118.
 . . . classe est. 121.
 . . . mobile. 80.
 . . . novae simplicitatis damnatis.
 132.
 . . . vertibus pandere. 89.
 ora inter has sedes Ditis pater extulit.
 120.
 . . . veritatis turpi fuga. 80.
 . . . mille vulneribus confossa cruenta
 casside velat. 124.
 . . . obfessa draconibus. 124.
 . . . sudor perluit. 128.
 . . . jam pridem nullo perfundimus
 cruore. 120.
 orare causas solent. 104.
 . . . labio demisso. 121.
 oratio pudica non est maculosa nec
 turgida. 2.
 . . . illa grandis haberet majestatis
 suae pondus. 4.
 . . . superstitiosa. 106.
 oratione blandissima plenus. 126.
 . . . hac contumacem vexavi. 132.
secundum orationem hanc jubet corpus
 tolli. 112.
 orationis corpus enervaretur & cade-
 ret. 2.
 . . . religiosae sub testibus fides. 118.
 . . . extra corpus ne emineant sen-
 tentiae exprellae. 118.
 oravit locum Caesar. 122.
 orbara est avibus Phasidos unda. 119.
 orbatu duce redierant in templum an-
 ferens. 136.
in orbe disposita duodecim signa. 35.
 . . . quicquid vides. 134.
 orbe vulgato latior crevit ipse nitor
 Phoebi. 122.
 . . . relicto fugax Pax petit Ditis re-
 gnum. 124.
 . . . toto fluitantes catervas posset
 adpicere. 124.
 . . . revoluta flectere Phoebus equos
 cogitur. 134.
 . . . toto terrarum. 140.
 orbem in alium terrarum delatos se-
 putent. 1.
 . . . jam totum victor Romanus ha-
 bebat. 119.
 . . . totum ferre potest humeris mi-
 nitantibus. 122.
in orbem patentibus alis. 33.
 orbes commovent manu. 89.
 orbibus geminis ferunt ad saxa fluctus.
 89.
 orbis omnis praemia correptis miles
 vagus extruxit armis. 119.
 . . . ad Stygios manes laceratus du-
 citur. 121.
 . . . senibus ingerebat filium filiam-
 que. 140.
 . . . vertitur tanquam mola. 39.
 . . . totus. 60.
 orcam mugientem in terram trahere
 jubet. 115.
usque ab orchestra quatuordecim transi-
 lit. 126.
 orcus nos auferet. 34.

tanquam orcus miles fortis. 62.
 delebit. 45.
 ordinatus his. 117.
 ordine totum proelium exposui. 136.
 ordinem totius dictionis intamant. 6.
 . . . coenae explicui. 92.
 . . . tristitiae. 103.
 ordinis omnis homines confitebantur.
 111.
in ore Discordiae concretus sanguis.
 124.
 ore sicco concoquit famem. 82.
 . . . cinices tangebant. 98.
 . . . cruento deformis vultus caligine
 textit. 121.
 . . . torvo Jupiter. 123.
 oriculiarii servi. 43.
 originis indicem cicatricem nutricem
 Ulyxis invenisse. 106.
 oris ab ultimis attractus scarus. 93.
 ornata falenis pelagiis. 55.
 ornatam feminam si non fastidis. 127.
 ornatus verbenis & vestibus sacris.
 141.
 oro & peto. 17.
 . . . te. 45.
 orsus est. 110.
 os hominis palma excussissima pulsat.
 95.
 . . . totum. 108.
 . . . inviolatum fluctus convertit in
 terram. 115.
 . . . plenum extra nubem luna proferre
 videretur. 127.
 . . . diducere. 73.
 oscillatione ludebat. 140.
 oscula innumerabilia puero dedit. 20.
 . . . omnia me vulnerabant. 113.
 . . . da, dum licet. 114.
 . . . jungere. 67.
 osculantur matronae flagellorum ve-
 stigia. 126.
 osculari plaudentem. 67.
 . . . mensam. 64.
 oculis bona fide exactis. 11.
 . . . furtivis me verberabat. 26.
 . . . tanquam fomentis aggressus est.
 98.
 . . . aboleri praeterita placet. 109.
 . . . implebat pectus. 113.
 . . . mille lufimus. 127.
 . . . usque ad satietatem fruor. 131.
 . . . pluribus collata labra crepitabant.
 132.
 osculo ex cujus pendes. 127.
 . . . iram finio. 99.
 osculum puero repugnanti non impe-
 rabis. 109.
 . . . patri dedit proficiscens. 115.
 . . . quale Praxiteles Dianam habere
 credidit. 126.
 . . . meum tu tamen, quum libue-
 rit, dignare cognoscere. 127.
 . . . meum nunquid te offendit. 128.
 . . . capere si saltem permitteretur.
 138.
in osculum applicuit. 24.
 ossa carentia bustis. 122.
 . . . patrono bene quiescant. 39.
super ossa vinum fundere. 65.
 ostendere proditum si posses. 98.
 ostenderet has divitias. 32.

. . . fratrem. 97.
 . . . armillas Scintillae. 67.
 ostenderunt errantibus viam. 79.
 ostendit Trojae halosin. 89.
 . . . salutis spem. 102.
 ostenta brevi solvit deus. 122.
 ostentatione scenae traductus histrio.
 126.
ad ostentationem doloris paratas la-
 crimas expectavimus. 17.
ostia, vide *bestia*.
 ab ostio harundinem rapuit. 134.
 ostio cluso. 63.
 ostria notare. 70.
 ostro certaverat quaesitus tellure nitor.
 119.
 . . . pisco jacet. 83.
 ostium renidens censum turbat. 119.
 otoperam super Sagittarium imposue-
 rat. 35.
 ova incubant. 33.
 . . . pavonis gallinae iussi supponi. 33.
 . . . pavonina divisere convivis. 33.
 . . . ex farina pingui figurata pertun-
 dimus. 33.
 . . . pileata. 66.
 . . . anserina pileata. 65.
 ovantem ter Magnum Jupiter horru-
 rat. 123.
 . . . circa delubrum gressum feret
 ebria pubes. 133.
 oxicomina. 66.

P.

ad Pabulum feras ducit. 100.
 . . . pacatius ad reliqua secessimus. 10.
 pacatum in praelia vultum muta. 120.
 pace vestra liceat dixisse. 2.
 pacem convertit in arma. 108.
 pacis vulnera laesae. 119.
 paedagogus. 94.
 paedissimi servi minorem aetum fa-
 cient. 34.
 pagina subducta foro det cursum. 5.
 . . . tidendas inclusit partes. 80.
 palaestricae intraverunt quum plures.
 21.
 palam prostare nudam nebula linea.
 55.
 . . . damnet omnes cibos. 117.
 Palati summi juga celsa petit. 133.
 palato tuo pavo clusus pascitur. 55.
 . . . placent Afrae volucres. 93.
 palea inani satiatus paries. 135.
 paleam scrutari coeperunt. 33.
 palla lacera maerens Concordia. 124.
 Pallas comes additur illi. 124.
 pallavit tempestas. 46.
 pallida Tiphone fatiare ingenti rui-
 na. 121.
 pallidi ipsi quum rogaemus. 16.
 palliis ex mollissima lana factis terge-
 batur. 28.
 pallio retexit superbum caput. 17.
 . . . operuerat caput. 20.
 . . . coccineo adrasum excluserat ca-
 put. 32.
 . . . circa brachium intorto. 80.
 . . . vultum deterisit. 91.
 . . . quadrato incincta. 135.
 pallio mutavit laceratam vestem. 98.
 pal.

pallium latrocinio raptum detulisse-
mus. 12.
... diligentius considerare coepit.
12.
... minoris addicere placuit. 14.
... deponere iussit. 15.
... volebant lucrifacere. 15.
... invaserat. 15.
... suum recipiant. 15.
palluit fraternos ictus umbrarum pa-
ter. 122.
palma excussissima os hominis pulsat.
95.
palmam referre primam. 70.
palmulae Caryotae & Thebaicae. 40.
palpitantem animum percussit. 100.
palumbum facere de lardo. 70.
pande terrarum sitientia regna. 121.
pandere opus verbis conabor. 89.
... cura in orbem. 102.
panem circumferebat Aegyptius puer
clibano argenteo. 35.
... accipere de manu illius noluisse.
37.
... gustare. 62.
panis autopyrus. 66.
... candidus. 64.
... famulus. 64.
Pannichis nostra devirginetur. 25.
pannis runosis horret facundia. 83.
pannos & vincula statuarum ritu pa-
tiemur. 102.
... suos comedere. 44.
pannuum ne centonibus quidem
bonis dignam vindicabant pro hac
parte. 14.
pannum de carnario detulit furca. 135.
... solvit Licio. 135.
Pansa. 47.
pantomimorum non patrisfamiliae
triclinium crederes. 31.
papavera lasso collo. 132.
papavere & selamo quasi dicta facta-
que omnia iparsa. 1.
... & melle sparsos glires. 31.
papillis lactentibus manus implevi.
86.
par nullo genere erat causa nostra. 14.
... Thebanum ne humilis taberna
spectaret. 80.
... columbarum electum attuli exspe-
ctanti. 85.
para te imperio. 135.
paralyfin cave. 129.
... cavere jubes. 130.
paralytica quid est? 131.
parapsis forte quum inter tumultum
excidisset. 34.
parapfidem rursus projicere iussit. 34.
parari anatinam jubent. 56.
paras si quid tristius. 20.
parasset quid in prandium. 9.
parat fraudem. 107.
parata victoria nec mi placet. 15.
... in crastinum turba. 18.
paratas ad ostentationem doloris la-
crimas expectavimus. 17.
... ne quidem artes audemus co-
gnoscere. 88.
paratis in tristitia bella fatis. 119.
paratissimus puer acido cantico me
excepit. 31.

paratus est mercator. 126.
... miles anima non habuit. 130.
... erat exsequi Gorgias. 141.
paravit lautas epulas perituro. 137.
Parcae tres aurea pensa torquentes.
29.
parce nobis saltem. 93.
parcere vel esuriens Cyclops potuisset.
98.
... adolescentulo. 59.
parcimus dedititiis hostibus. 107.
parcius merum hausi. 130.
parebat lento imperio. 140.
parem sibi commilitonem destituit
abjectum. 80.
... Alcylti in contubernium rece-
pissim. 92.
... referre gratiam. 77.
parens accumulat liberum funus. 89.
... Terra fudit flores. 127.
parent cui Cocytii penetralia. 121.
... mihi flumina. 134.
parentabo noxio sanguine injuriae
meae. 81.
parentalia. 78.
parentare. 69.
parentes oburgatione digni sunt. 4.
... non potuerunt abducere mortem
inedia persequentem. 111.
... cruciani unus demaxere nocte
pendentem. 112.
Parentini & Trojani inter se pugnant.
59.
paret cui inclyta Lesbos. 133.
... mihi, quicquid in orbe vides.
134.
... NON PARET Jurisconsultus
habere. 137.
pari omniorum consensu admonue-
rent quid fecissent. 106.
... clangore singulos strepitus profe-
quebarur. 117.
... motu artificium puellae remune-
rabat. 140.
paria composueram. 19.
cum paribus infans inquinata sum. 25.
paries circa palea satiatur inani. 135.
in pariete pictus erat canis catena vin-
ctus. 29.
... quasi interjecto audacior
facta. 131.
parietem desertum nimbo laborare
putares. 23.
... totum prosequi non destiti. 29.
parietes utrosque linere. 39.
parietem applicitum video Gitona. 91.
... fumoso reddidit clavum. 135.
parietibus appliciti. 22.
parietum foramina scrutatur. 98.
Paris Dearum lividinantium iudex.
138.
pariter movimus dextros gressus. 30.
... à choro cantante gustatoria ra-
piuntur. 34.
Parium marmor pedum candor ex-
stinxerat. 126.
paronychia cum ingenti subtilitate
tollentibus. 31.
paropside. 50.
parram malam pilare. 43.
parricida qui amicos laedit. 107.
parricidal manu gladium strinxit. 80.

pars illa corporis funerata est, qua
quondam Achilles eram. 129.
pro parte illa vestem pretiosam pro
hac pannucium vindicabant. 14.
... utra. 14.
... parte altera idem fecit ancilla. 18.
... altera. 31. 35. 80. 134.
... in diversa circuli stabant spa-
dones. 27.
... prima. 30.
... extrema verbi surrexit. 80.
... extrema potionis Gitona spar-
gebat. 109.
... maxima sarcinarum. 114.
... aliqua terrarum. 115.
... sinistra horrendi memoris. 122.
... cum ea corporis verba contu-
lerim. 132.
partem in aliam per medium lupanar
fugere coepi. 7.
... ad neutram assentationem fle-
tentibus nobis. 17.
... inam aeneum quasi embolum
navis fiebat. 30.
... decimam non esse puto, quae
dominum suum novit. 37.
... ebriorum excitavit. 22.
... meam paene projecit. 33.
... in omnem verterentur venebrae.
34.
... superiorem repositorii abstule-
runt. 36.
... meam necesse est vel hoc gladio
contentus abscondam. 80.
... aliam navis. 102.
... jam capitis perisse scito. 109.
... navis inferiorem. 110.
... ne hanc quidem corporis mu-
lier abstulit. 112.
... voluptatis. 113.
... aedium interiorem. 129.
... familiae sordidissimam convu-
cat. 132.
... leguminis super mensam effu-
dit. 135.
partes in duas divisos esse homines
scitote, quoscumque in hac urbe
videritis. 116.
in partes ducta ruit omnis regia
coeli. 124.
... quatuor dicere. 46.
... decem dicere. 75.
... conciderint corpus meum. 141.
... ridendas incluit pagina. 80.
... beneficio sopitae resipiscerent.
138.
Parthenopen inter magnaeque Dicar-
chidos arva. 120.
Parthus habet Crassum. 120.
partiamur communes sarcinulas. 10.
particula fincipitis vetustissima. 135.
partis utriusque votum casus adjuvit.
15.
partiti optima fide manubias fumus.
79.
partum neque concipere neque edere
mens potest. 118.
parva queror. 123.
paruerunt imperio nervi. 131.
parui ancillae. 129.
parvo aere recuperare thesaurum. 14.
... deversoria resecti. 124.
par-

parvulus manus ad ora referunt. 89.
 parvulus navigis expediti pulciores.
 114.
 passere sanguine luxum mihi cordi
 est. 121.
 - - - se ipsum. 39.
 - - - ventres. 57.
 patitur clusus palato tuo pavo. 55.
 palla sum virum. 25.
 - - - est frangi pettinaciam suam.
 112.
 passeres & muscatum. 56.
 passim vaga flumina. 122.
 pallis cumbus funis potestui. 111.
 - - - uva racemis. 135.
 - - - capillis. 44.
 passurum le negat Eumolpus. 108.
 pallus non est Agamemnon me diu-
 tissa declamare in porticu. 3.
 pasta eodem cibo non potuerunt us-
 que ad senectutem canescere. 2.
 pastus morte. 89.
 pastus validioribus cibis. 130.
 patinacina poscere. 41.
 patribus in orbem alis gallina. 33.
 paternitatis. 15. 27.
 pater ille vocatur. 80.
 - - - Ditis has inter sedes extulit ora.
 120.
 - - - umbrarum subsedit. 122.
 - - - veri Epicurus doctus in arte.
 132.
 - - - pecoris ibit ad aras corniger.
 133.
 - - - me pauperem reliquit. 117.
 - - - patriae. 60.
 pateram vini circumferre. 60.
 pateretur laborum gradus fieri. 4.
 patereris nos requiescere. 100.
 pateretur satisfieri tibi. 87.
 - - - injuriam. 140.
 pateris spumabit hornus liquor. 133.
 pati desiderium extincti feminam non
 posse. 111.
 patientur nec Dii hominesque. 103.
 patri non sine honore tuum decus.
 133.
 patiemur pannos & vincula. 102.
 patienti gallos gallinaceos duos pu-
 gnacissimos donabo. 86.
 patientiae muliebris scortum. 9.
 - - - muliebris legem accipere. 25.
 patimini liberos homines sine injuria
 ire quo destinant. 107.
 patior extremum vinculum. 114.
 non patitur glaciem vivere auster. 137.
 patiuntur rupes se adiri. 122.
 patrem excitabo. 87.
 - - - utique reliquit aliquem. 115.
 - - - meum occidisse. 137.
 patres grandaevo. 123.
 patri dicani. 87.
 - - - familiae suspectus amator non
 essem. 85.
 patria est Pontus. 123.
 - - - melior dici potest. 45.
 in patriam quo venturus esset, diem
 finxit animo suo. 115.
 patrimonii mei adhuc reliquias olent.
 105.
 - - - sui rationes inspexit. 115.
 patrimonium laticlavium. 76.

patrio more. 108.
 patrisfamiliae triclinium. 31.
 - - - corpus in monumentum referre
 debuit. 113.
 patrum suorum capita praecidant. 1.
 - - - venalis curia. 119.
 parere auspiciis deum, clades ho-
 mium. 122.
 paucis diebus interpositis. 87.
 pavidae mentis gaudium lacrimas ha-
 ber. 89.
 pavidio corde tribunal cernunt. 104.
 pavidus supplicii metu. 108.
 - - - quadrupes undarum vincula ru-
 pit. 123.
 in pavimento positus manibus. 140.
 - - - - lodicula diligenter ex-
 tendit. 20.
 pavementum per totum fabam spar-
 sam collegerant. 136.
 pavementum. 51. 73.
 pavit regnum Neptuni Ulyxes. 139.
 pavitans fraternos palluit ictus umbra-
 rum pater. 122.
 paulisper ostupuit. 19.
 - - - trepidavimus. 30.
 - - - deterfis oculis. 22.
 paulo minus. 107.
 paululum carnis delibatur. 136.
 pavo clusus palato tuo patitur. 55.
 pavonina ova dividere convivis. 33.
 pavonis ova gallinae jussi supponi. 33.
 pauper & dives inimici erant. 48.
 pauperem me pater reliquit. 117.
 ex pauperibus unus se offerebat. 141.
 pauperorum verba derides. 46.
 paupertas vincere nulla potest. 14.
 - - - expugnata nova mendicitate re-
 vocanda. 125.
 - - - bonae mentis est soror. 84.
 paupertatem privatis quaestibus ten-
 temus expellere. 10.
 paupertatis mirabile ingenium. 135.
 Pax prima ante alias niveos pulchra
 lacertos petit Ditis regnum. 124.
 - - - Palamedes. 66.
 peccant minimum in his exercitatio-
 nibus doctores. 3.
 peccare ipse nec contentus. 134.
 peccasse non me, sed instrumenta,
 memento. 130.
 - - - me saepe fateor. 130.
 peccat ad praemia qui sollicitat nu-
 ptas. 83.
 - - - quisquis inops, minor est reus.
 133.
 non peccat nemo nostrum. 75.
 - - - sibi quisque. 45.
 peccatum suum nec magnum esse. 30.
 peccaturus in terris. 83.
 peccavimus nescio quid. 128.
 pectoris pater corniger ibit ad aras.
 133.
 pectine flexae comae. 126.
 pectines & ostra ex castris labentia.
 70.
 pectora magnis cogitationibus imple-
 re. 115.
 - - - pulsata tumultu per dubias scin-
 duntur territa causae. 123.
 - - - maerentia conjugibus jungant.
 123.

pectore felici Maconium libat sona-
 tem. 5.
 - - - ac tota facie torum praesit. 12.
 - - - Pierio defundes verba. 5.
 - - - recluso extraxit fortissimum je-
 cur. 137.
 - - - toto adstrinxi reviviscentem a-
 micum. 91.
 - - - toto concepit flammam. 127.
 - - - levi deiecit voces. 121.
 - - - furibundo has erumpit voces.
 124.
 - - - toto laceratam vestem. 124.
 - - - in hoc quam vulnus ingens fue-
 rit, cicatrix non est. 91.
 - - - in hoc ita non minor rebellat.
 121.
 in pectoribus ira confedit. 99.
 pectus aegrum planctibus verberabam.
 81.
 - - - invado amplexibus. 91.
 - - - amabile crebris singultibus puer
 quassaverat. 91.
 - - - sapientia plenum exosculatus. 91.
 - - - nudatum plangere. 111.
 - - - nihil profuturo gemitu diduce-
 ret. 111.
 - - - vehementius laceravit. 111.
 - - - implebat osculis. 113.
 - - - inundare lacrimae dolore pa-
 ratae. 113.
 - - - semel iterumque manu percussit.
 115.
 - - - turbatum murmure alto inso-
 nuit gemitu. 137.
 - - - illud coeleste ac divinum si per-
 mitteretur amplecti. 138.
 peculii fermentum. 76.
 peculio prolato coepit rogare stu-
 prum. 8.
 - - - quoque Jovem exorat. 88.
 peculium frunficari. 75.
 pecunia sola ubi regnat, quid faciant
 leges. 18.
 - - - cum tua navis non venit. 141.
 pecuniae cupiditas haec tropica insti-
 tuit. 88.
 pecuniam nobis ingenti calliditate
 reddidissent. 15.
 - - - concupiscere ne quis dubitet.
 88.
 - - - meam apud communem ami-
 cam consumperunt. 105.
 - - - vestram li intervortissent. 107.
 pecunias in foro mutuari. 58.
 pedale. 56.
 pede tendit. 23.
 - - - dextro, exclamavit unus ex
 pueris. 30.
 pedem veluti ex proelio referunt. 108.
 - - - subinde altius tollebat. 117.
 - - - mensulae extorfi. 136.
 - - - opponere. 57.
 ante pedes nobis procubuit. 30.
 - - - - nostros alligavit. 20.
 - - - - dextros retulimus. 30.
 - - - - & meatus annecteret insti-
 tis. 97.
 - - - - decepit. 123.
 - - - - discumbentium. 22.
 - - - - tollat in strato extraneo in-
 domita matrona. 55.

pedes cruentos per omnes scrupos
traxissemus. 79.
- - - ante meos zephyri sua fla-
bra tacentia ponunt. 134.
cerca pedes discumbentium sparsi ja-
cebant. 22.
in pedes deferunt, quicquid doloris
habent. 132.
- - - in fronte centum. 71.
- - - tollere. 55.
- - - in terram deferre. 65.
- - - lanatos habere. 44.
- - - correcti. 67.
pedibus aeger. 96.
- - - meis paene subjectum Lycam
agnovi. 115.
- - - verum instruxit. 118.
- - - an tuis perveneris domum quae-
ro. 129.
- - - suis podagrici maledicunt. 132.
pediculum in alio, in te ricinum non
vides. 57.
pedum vestigia ne quidem extra
mensuram aberrantia. 126.
- - - candor Parium marmor extin-
xerat. 126.
- - - extremos pollices tangere. 73.
Pegasus ut videretur lepus pinnis sub-
ornatus. 36.
pejorem faciant carnem suam. 141.
pelagiae volucres per antennam con-
federant. 109.
pelagius faleris onerata matrona. 55.
pelago qui credit, magno se fenore
tollit. 83.
- - - ventus irascitur. 104.
Pelias sensit anteprophanus Junonem.
139.
pellat me sacerdotio. 137.
pelles duas. 102.
pellitur à populo victus Cato. 119.
pelve argentea adferre unguentum.
70.
penates occultat gremio. 123.
penatum suorum ruina illum diis vota
reddentem sepelit. 115.
pendebant mitia forba inter odoratas
texta coronas. 135.
pendebat super limen cavea aurea. 28.
- - - de camera lucerna bilychnis.
30.
- - - vatis Calchantis fides atro du-
bia metu. 89.
- - - viridi junco gracilis harundo.
135.
pendentem nocte detraxere. 112.
pendenti puero ni Deus excussisset in-
dicium. 98.
pendentia poma carpit. 82.
- - - non minus sex libras cochlea-
ria. 33.
pendentibus hinc atque illinc sim-
briis. 32.
pendes ex osculo. 127.
penes Mopsum Thracem diu summa
carminis memorata est. 55.
penetralia Cocyi cui parent. 121.
penicillo Afeylton puella opprimebat.
21.
- - - extorquere pollicem. 48.
penitus demersus exciso hiatu locus.
120.

pennis pictis enovata anas. 93.
- - - motis volat fama volucer. 123.
penfa aurea torquentes Parcae. 29.
pensationem multorum bonorum si illi
pro unius horae fastidio promiseris.
141.
pensatis vibicibus animosior. 132.
pensionem jacturae anserem obtuli.
136.
penthlacum & ejusmodi naenias rusti-
ci faciunt. 47.
pepulitque meatibus auras. 122.
per fidem vestram. 24. 93. 100. 114.
98.
- - - rimam oculum applicuerat. 26.
- - - te licet. 101.
- - - argentum aes vider. 56.
de pera torum solvit. 11.
peracta est causa mea. 122.
peracto hoc officio. 116.
- - - hoc carmine. 131.
peractum post sacramentum dominum
confalutamus. 117.
peragat causas. 137.
peragebantur gravidus freta pressa ca-
rinis. 119.
peragit tempestas mandata fatorum.
114.
peram istam non differrem. 117.
perbasiare. 41.
perbona ostiarii cella. 77.
percipient hac conditione, quae dedi.
141.
percolopabant sic istos. 44.
percoquere. 49.
percurrit circa mensam. 52.
perculsa cervice. 94.
- - - ignota consolatione. 111.
perculsi caput miserantis stricto acuto-
que articulo. 96.
- - - semel iterumque manu pectus.
115.
percussit palpitantem animum. 100.
percussor nocturne. 9.
percussiores nascuntur sub signo Scor-
pionis. 39.
percutere latus apri. 40.
percutit sonus aures meas. 68.
perdamus noctem. 10.
perderem desidia consuetudinem. 140.
perderet militiam infirmitas. 82.
perder opus anhelitu. 100.
perdiderat vestimenta. 92.
- - - totam voluptatem. 106.
perdiderit quantum de vita. 26.
perdidi, si quid habueram, virum.
128.
perdidisse te tot verba ne putes. 94.
perdidisti & operam & sudorem. 134.
perdidisti primum omnium eloquen-
tiam. 2.
perdidit vestimenta accubitoria. 30.
- - - primum Deos peritura Troja. 89.
quod perdidit animus optat. 128.
perdit miseros mutuo metu. 89.
perdita Roma ipsa sui merces erat,
& sine vindice praeda. 119.
perditis additus. 5.
perditorum libidine rabies collecta.
108.
perducitur vivus ad mensam scarus.
119.

perductum à me esse in navem tuam
Encolpion scito. 104.
perductus ad ultimam tristitiam. 24.
- - - quasi quodam visu in horro-
rem. 128.
perduxit me in hunc locum. 8.
- - - nihil recusantem in cellam sa-
cerdotis. 134.
peregrina ciconia. 55.
- - - ratione barbam figurare. 102.
- - - libidine usque ad furorem aver-
teretur. 110.
peregrini amoris concessio. 91.
peregrino in loco destituit abiectionem.
80.
peregrinum hominem ne fastidias in-
ter cultores admittere. 127.
pereravit omnes cum viatore cellas.
97.
perfertur in mediam noxam. 96.
perfluebant per frontem sudantis aca-
ciae rivi. 23.
perfodit dentes argentea spina. 32.
perfossa dehiscit molibus insanis tel-
lus. 120.
perfricata fronte. 132.
perfricuit totam ejus faciem fuligine.
22.
perfundit sanguine ingrati Romam.
120.
- - - totam faciem excitato cinere.
136.
perfunctorie me verberare. 11.
perfundere caput. 64.
perfuncti secreto rubore coepi. 132.
perfundimus ora cruore nullo. 120.
perfusus Germano sanguine turmas.
123.
perfusus inguinibus. 138.
perfuso sanguine exundantes campos.
104.
perfusus nos oleo legitimo refecerunt.
21.
- - - mero unguentisque extraxi. 105.
perfusum os lacrimis, vultu meo con-
terito. 91.
perfusus unguento Trimalchio terge-
batur. 28.
- - - Cocyi aqua locus. 120.
- - - pulvere mulio. 126.
- - - rubore manifesto. 128.
- - - sanguine tristi non venio. 133.
Pergami hospitium accepi. 85.
in pergula natus. 74.
periclitatur totam paene tragoediam
evertere. 140.
periclitanti succurrendum putabat. 96.
periclitantibus succurre. 114.
periclitantium advocatus. 110.
periclitaretur propter peccatum. 30.
periculo vel nostro nos providentiam
divinam adjuvatos. 18.
- - - ab omni se vindicabat. 95.
- - - omni nos liberamus. 101.
- - - alieno innocentem imponere
quid attinet? 102.
- - - tam magno aegrum nunquam
vidi. 129.
- - - vel capitis hanc fortunam per-
sequi destinant. 138.
- - - meo. 72.
periculosius omnibus procellis. 114.

P.

periculoso inhorui frigore. 17.
 periculosum alienis intervenire secre-
 tis. 20.
 periculum instans trepidanti Eumolpo
 exponit. 101.
 - - in hoc nec ego Eumolpum ar-
 cesso. 102.
 - - nullum recuso. 102.
 - - factum. 60.
 periere gelidae nives. 137.
 perisilent pulcherrimae artes. 88.
 perire torri debeamus. 20.
 - - mortalis ego sic coepi. 79.
 perisclides tortae. 67.
 - - resolvere. 67.
 perisse jam capitis partem scito. 110.
 peristasis declamationis tuae. 48.
 peristi jam me Deus Fidius. 129.
 perit dissimulata facies. 80.
 perite dentibus folliculos spoliati. 135.
 peritura Troja perdidit primum Dcos.
 89.
 - - prodere fata pudet. 119.
 perituram extollere molem. 120.
 perituro commodaret locum. 112.
 - - lautas epulas paravit. 137.
 periturorum dejecit tela Gigantium.
 123.
 periturum inter nos tam horribile se-
 cretum. 21.
 - - corpus quae ratio consumat, tan-
 quam interlit. 115.
 periturus navita premit everfam pup-
 pim. 104.
 - - fui per praecipitia. 94.
 peritus artifex. 109.
 perlegimus titulos. 34.
 perlegisse me totum convicium ut in-
 tellexit. 129.
 perluit sitientes artus. 120.
 - - ora sudor. 128.
 permiseris te adorari. 127.
 - - si me culpam emendare, place-
 bo tibi. 130.
 permittebant nec foederis verba memi-
 nisse. 113.
 permitteretur osculum capere. 138.
 permittitis lusum finiri. 33.
 permixta paene luminum confinio su-
 percilia. 126.
 permotus misericordia gubernator in-
 dulgeat tibi. 101.
 permutat vultum. 107.
 permutata rerum statione rebellant.
 120.
 permutatio placebat rustico mulieri-
 que. 15.
 permutato colore imponemus inimi-
 cis. 102.
 perna turtutem facere. 70.
 perna est adlata. 56.
 pernae missionem dare. 66.
 pernoctassemus in limine. 79.
 peroravit diu in ebrios. 96.
 perperam quod quisquis discit, in se-
 neclute consisti non vult. 4.
 perpetuae stationis nautam unum in-
 terdia noctuque jacere in scapha.
 102.
 perpetuum terrarum sterilitatem loqua-
 tur. 117.
 perplexa agere ne putetis. 134.

P.

perquirere vos iussa sum. 17.
 Perlarum ritu subripuere viros. 119.
 persecuti sonum invenimus Eumol-
 pum. 115.
 persecutus putamen manu ficedulam
 inveni. 33.
 persequar abeuntem praconem. 98.
 persequatur singulos strepitus ejus
 pari clangore. 117.
 persequendum ullo alio genere cura-
 bis. 109.
 persequentem inedia mortem non
 potuerunt abducere. 111.
 persequi cursum Alcylton coepi. 6.
 - - totum parietem non destiti. 29.
 - - hanc fortunam vel cum pericu-
 lo capitis destinat. 138.
 persequitur me implacabile fatum.
 139.
 perseverabat artem extendere. 140.
 perseverantis genua amplexor. 98.
 perseveraret in dolore supervacu-
 o. 111.
 perseverasset laesus in querela. 139.
 perseverat dimicantium furor. 108.
 peritica. 56.
 persona verno cantu virgulta. 120.
 personam vendentis contemptam vidit.
 13.
 personat aures trepidantes armorum
 fragor. 121.
 personuit haec. 122.
 persuade gubernatori. 101.
 persuadeam te aliqua die. 46.
 persuadeo jam credenti. 58.
 - - hospitem nostrum. 62.
 persuasione hominum inepta nihil
 fallius. 132.
 persuasit utrumque victor miles. 112.
 persuasus est a matre ne vir esset.
 81.
 pertentabat aëra dulcis sonus. 127.
 pertentat latera bipenni. 89.
 perterritus aether planctibus insolitis
 tremuit. 136.
 pertinaciam dominae expugnare coe-
 pit. 111.
 - - suam passa est frangi. 111.
 pertinere ad aliquam urbanitatem to-
 tiens iteratam vocem suspicatus. 36.
 - - ad rem putaverunt. 107.
 pertinet ad rem. 100.
 pertrectato vasculo tam rudi. 24.
 pertrectavi gaudio dispoliatum torum.
 79.
 pertunde aures, ut imitemur Arabes.
 102.
 pertundimus ova ex farina pingui fi-
 gurata. 33.
 perturbari nolite. 16.
 perturbati sordidam tunicam tenere
 coepimus. 14.
 perturbatus habitu fratris. 9.
 - - irumpit. 98.
 perveneramus ad triclinium. 30.
 perveneris an tuis pedibus domum
 quaero. 129.
 pervenerit salvus ad trecenties HS.
 88.
 - - ad unicum fugitivi argumen-
 tum. 105.
 pervenero vivus. 77.

P.

pervenit ad hanc aetatem. 25.
 - - in pinacothecam. 82.
 - - ad litus. 90.
 perveniat ad aures vestras. 107.
 pervenimus ad januam. 28.
 - - ad stabulum. 79.
 pervenisset ad eloquentiam. 88.
 perveniunt ad summos honores. 116.
 - - ad fructus. 116.
 perverla toga persequi. 58.
 pervertere huiusmodi tanquam hic solus
 color possit. 102.
 pervigil gubernator nocte siderum
 quoque motus custodit. 102.
 pervigilium Priapi genio deberi quum
 scitis. 21.
 pervolo in hospitium meum. 91.
 pessime mihi erat. 54.
 pessimo exemplo. 104.
 pessumdare. 43.
 pestilenti quodam fidere juvenum a-
 nimos adflavit. 2.
 in pestilentia data responsa. 1.
 - - laborabant. 141.
 tanquam in pestilentia campos, oppi-
 dum videbitis. 116.
 Petavii idem fecerunt in ultima fame
 141.
 petauristarios intrasse putabam. 47.
 petauristarii. 53. 60.
 petentes iterum Capitolia nostra Gal-
 los Alpibus excludo. 122.
 petere ambitiosissime. 65.
 peteret aquam. 94.
 petierunt ut se reconciliarem aliquan-
 do amicissimis. 107.
 petii ut saltem ostenderet fratrem.
 97.
 - - medicinam somno. 17.
 petisti sanguinem sub praetextu quaes-
 tionis. 97.
 petit ut vobiscum liceat loqui. 16.
 - - pugnas & castra. 83.
 - - summi juga celsa Palati. 123.
 - - Ditis implacabile regnum. 124.
 - - alta juga nobilis Appennini. 124.
 petita Phaeacis Colchis ales. 93.
 petiti mimici artibus. 106.
 quod peto vendis. 126.
 petoque & oro. 17.
 peto medicinam. 80.
 petulantia oculorum mollis. 126.
 petulantiae huic nec sufficere vere-
 cundissimum puerum affirmavi. 25.
 petulantibus etiam dictis adjectis. 11.
 tam petulantibus oculis si hanc in
 comparatione ipse Paris vidisset.
 138.
 petulantissima imitatione me derise-
 runt. 92.
 quod petunt, non aliter impetrabant.
 3.
 - - ne bonam quidem mentem
 aut bonam valetudinem. 88.
 - - mea regna. 120.
 Phaeaciae inauratae. 67.
 Phaeacii milites in exercitu vestro
 ambulant. 82.
 phalera, vide falera.
 phantasia. 38.
 pharmace responde. 107.
 Phaeacis Colchis ales perita. 93.

Phafidos unda orbatâ est avibus. 119.
 Phidias. 88.
 Philargyre. 70.
 Phileros. 43. 46.
 Philippos gemina morte strictos cer-
 no. 121.
 philologiam nosse inter coenandum.
 39.
 philorum obliviscerentur. 110.
 philosophiae fontem invenisset. 88.
 philosophis. 85.
 philosophum audire. 71.
 Philomene nomine matrona. 140.
 Phineo maduere veneno fallaces epu-
 lac. 136.
 Phoebe plena candidum extulerat ju-
 bar. 89.
 Phoebeia Circe carminibus magicis
 socios mutavit Ulyxis. 134.
 Phoebe sorore pulchrior. 109.
 - - - nitor vulgato latior orbe crevit.
 122.
 cum Phoebo soror Magnum excipit.
 124.
 - - - pulchrior & sorore Phoebe.
 109.
 Phoebus equos revoluta cogitur orbe
 flectere. 134.
 phrenetico manum injicio. 115.
 Phrygas obsidebat decuma messis. 89.
 Phrygio cultu. 89.
 phthicus. 64.
 pias vices uterque fratri transtulit.
 89.
 pica varia intrantes salutabat. 28.
 - - - pulvinaris. 37.
 pice temperata refecit camellam vetu-
 state ruptam. 135.
 pictam vibrantibus sententiolis con-
 troversiam. 118.
 pictas imagines septem stellarum ta-
 bula habebat. 30.
 pictis anas enovata pennis. 93.
 picto jacet ebruius ostro vilis adulator.
 83.
 pictor curiosus omnia diligenter cum
 inscriptione reddiderat. 29.
 pictorum amantium vultus. 83.
 pictum titulis venalitium erat. 29.
 pictura quoque non alium exitum fe-
 cit. 2.
 - - - ne minimum quidem sui vesti-
 gium reliquisset. 88.
 - - - defecit. 88.
 picturam etiam animorum esse crede-
 res. 83.
 picturas quas haberent in media por-
 ticu. 29.
 pictus in pariete canis catena victus.
 29.
 Piërio defundes pectore verba. 5.
 pietaticultrix ciconia. 55.
 pignora gemina. 89.
 sine pignore nullum corpus est. 119.
 pignus sanguinis. 80.
 - - - decepti Atridae. 108.
 pigritiam recedendi imposuerat hila-
 ritas longior. 85.
 piguit me quaerere. 127.
 pila prasina soleatus exercebatur. 27.
 - - - ludentem inter pueros capillatos
 videmus. 27.

pilare singulos. 44.
 - - - malam pariam. 43.
 pilas alter numerabat. 27.
 - - - omnes notaverat. 79.
 pileata ova anserina. 65.
 pileatus aper. 40. 41.
 pileum capiti suo imposuit. 41.
 pili inhorruerunt. 63.
 - - - nemo jovem facit. 44.
 pilis attritis ridet adusta arca. 109.
 pinacothecam vario genere tabularum
 mirabilem. 83.
 - - - cogita. 93.
 Pindarus novemque Lyrici. 2.
 pingui ex farina figurata ova pertun-
 dimus. 33.
 pinguissimam ficedulam inveni pipe-
 rato vitello circumdatam. 33.
 pinnas inanis spuma torquebat. 109.
 pinnis subornatum leporem videmus.
 36.
 pinus pondera alter ligat. 123.
 - - - circumtonsaë trepidanti vertice.
 131.
 pinxit labra humerosque scorpionibus.
 22.
 piperato vitello circumdatam ficedu-
 lam pinguissimam inveni. 33.
 piper domi nascitur. 38.
 - - - non homo. 44.
 - - - terere buccæ mola. 74.
 piperatum garum currebat super pi-
 lices. 36.
 pipere minuto circumdedit fascinum.
 138.
 piratarum scopulus magnus. 123.
 piratas cum catenis in litore stan-
 tes. 1.
 pireum aes laudabat miles in unda.
 119.
 pirrata cepa. 58.
 tamquam piscator hamis escam impo-
 suerit. 3.
 piscatores parvulis expediti navigiis.
 114.
 - - - aeneoli. 73.
 piscatoriam casam subimus moerentes.
 115.
 piscem facere de bubula. 70.
 super Pisces duos mullos imposuerat.
 35.
 pisces natate oportet. 39.
 - - - in Euripo natabant. 36.
 - - - garum piperatum currebat. 36.
 piscibus belisque expositus. 115.
 pisciculum marinum super Scorpio-
 nem imposuerat. 35.
 pisciculos quam escam scierit esse ap-
 petituos. 3.
 in piscinam ut ceciderit. 72.
 piscium signo nascuntur rhetores.
 39.
 pistor fecerat Priapum. 60.
 pistoria opera. 38.
 cum pistioribus aediles collidunt. 44.
 pistinum. 73.
 pisum purgabat in lance argentea.
 28.
 pittacia erant affixa in cervicibus am-
 phorarum. 34.
 - - - in scypho circumlata. 56.
 pius, fortis, fidelis. 71.

placandi tanta erat cura. 130.
 placare tutelam vilissimo sanguine
 tentant. 105.
 - - - canem. 72.
 placeam cui minus. 129.
 placeas tibi tam valde, nolo. 126.
 placeat numquid hoc videre. 102.
 placebant non vulgo nota gaudia.
 119.
 - - - jam sequestri. 15.
 placebat permuratio mulieri rustico-
 que. 15.
 - - - fuga magis quam quies. 26.
 placebo tibi, si me culpam emendare
 permiseris. 130.
 placent palato Afræ volucres. 93.
 - - - omnibus scorta. 119.
 - - - miseris arma. 119.
 placenta. 60.
 - - - erat in statera. 35.
 placere sibi. 46.
 placeret vestis rapinae comes. 117.
 - - - quod pueris nihil sibi esset ma-
 gnificum. 4.
 - - - nuda virtus. 88.
 quod placet differre tardum est. 10.
 placet mihi plane emere. 14.
 - - - praerita oculis aboleri. 109.
 - - - negotiatio. 117.
 - - - hic impetus. 118.
 - - - per se nulla caro. 141.
 si placet me occidere, ferro venio.
 130.
 si placet, amplexum sume. 127.
 dum placet, mater mea detinuit orbis la-
 bentis cursum. 127.
 placitum etiam pugnabis amoris. 112.
 placuit minoris pallium addicere. 14.
 - - - quadragenas utrisque plagas im-
 poni. 105.
 - - - puellae consilium. 126.
 plagas. 107.
 - - - quadragenas utrisque imponi
 placuit. 105.
 - - - centum accipiet. 28.
 - - - tres Spartana nobilitate concoxi.
 105.
 plagis mille dolata sincipitis particu-
 la. 135.
 plantibus verberabam aegrum pectus.
 81.
 - - - insolitis tremuit perterritus ae-
 ther. 136.
 plane is ipse erat. 12.
 - - - jure civili dimicandum. 13.
 - - - plane emere placet. 14.
 - - - etiam hoc. 41.
 - - - illa domo dignus homo. 23.
 - - - non magnum pro expectatione
 ferculum. 35.
 plangere nudatum pectus. 111.
 - - - mortuos. 42. 63.
 plangit terram. 89.
 plani unde viverent. 140.
 - - - convolute. 23.
 planus miles. 82.
 plantas. 88.
 in platanona dominam duceret.
 126.
 - - - eundem descendendi. 131.
 platanus nobilis aestivas diffuderat
 umbras. 131.

P.

Platona ad hoc genus exercitationis accessisse. 2.
 plaudente populo humanum cruorem bibat. 119.
 plaudentes ebriae mulieres longum agmen fecerant. 26.
 plaudentibus universis nuptias fecerunt. 25.
 plausor in scena non sedeat. 5.
 plausu risuque cellulam implevit. 11.
 - - & admiratione. 92.
 plausum à familia inceptum omnes damus. 36.
 - - ingenui sui noverat. 90.
 - - automatum dederat. 50.
 plebe in extrema quaerit, quod diligerat. 126.
 à plebe fummotae voces fumendae. 118.
 plebejo usu trita voluptas. 119.
 plebejum sapit albus anter. 93.
 plebem concute Curio. 124.
 plena intactis aureis tunica. 13.
 - - est praesentibus numinibus regio. 17.
 - - Phoebe candidum extulerat iubar. 89.
 - - nox erat. 92.
 plenae maturitatis ephebus. 87.
 plenas integro fructu nuces ad ima deferri. 137.
 pleniorē spem concepit. 97.
 cum pleno ignis testo venientem animadverto. 136.
 - - gurgite manavit facies. 137.
 plenos exstinxit Cynthia vultus. 122.
 plenum follem habebat servus. 27.
 - - sapientia pectus exosculatus. 91.
 - - veru exis stridentibus in oculis ejus intentat. 95.
 - - os extra nubem luna proferre videretur. 127.
 - - & optabilem coitum si huic dormienti abstulero. 86.
 plenus Socratico grege. 5.
 - - flumine largo. 5.
 - - collectione spiritus. 98.
 - - literis. 118.
 - - felicitate. 125.
 - - blandissima oratione. 126.
 Plorime. 64.
 plodo tibi. 45.
 plorantis facies uda spongia deterfa est. 108.
 plorare alienum mortuum. 54.
 - - fatum. 75.
 pluebat statim urceatim. 44.
 pluma canos dissimulare. 126.
 - - mollioribus brachiis implicitum in terram deduxit. 127.
 plumas volitantes aura tollebat. 109.
 plumato amictus aureo Babylonico. 55.
 plumbum aurum fit. 43.
 plura volebat proferre. 110.
 plures virgines immolentur. 1.
 - - palaestricae intraverunt. 21.
 - - cruenti vulneribus referunt veluti ex praelio pedem. 108.
 pluribus fereulis excepti. 21.
 - - osculis collisa labra crepitabant. 132.

P.

- - lignis super ingestis. 136.
 plurima exciperem. 37.
 pluris Jovem nemo facit. 82.
 - - illam non facies, quam sportam. 113.
 plus minus. 52.
 non plus quam septem annos habere videbatur. 25.
 plus argentum. 37.
 - - libram comedere. 66.
 pocula nova terrae, quae facili vilis rota finxerat actu. 135.
 poculo avide ficcato. 92.
 poculum in lance Corinthia accepit. 50.
 - - altius excussum ancillae caput fregit. 22.
 podagrici pedibus suis maledicunt. 132.
 podagricum se esse dixerat. 140.
 podagricus factus sum. 64.
 poema facere illi vacaret in vicinia mortis. 115.
 - - facilius exstrui posse. 118.
 poena hac potuissetis satuari. 107.
 - - tropaeis imminet. 122.
 poenae se eriperemus. 30.
 poenam remitteret servo. 30.
 - - graviores timentes. 102.
 - - hanc gravissimam credimus. 115.
 poenarum lege voluntaria proscriptos ingenuos vultus cernitis. 107.
 poenas dedissem. 8.
 - - serviles daturum. 139.
 poenitentia fugitivos reduxit. 107.
 poenitentiae occasione utitur. 109.
 poenitentiam iudicis tui qualibet saevitia puni. 91.
 - - bona fide emendas. 91.
 - - agere sermonis mei coepi. 132.
 - - ad suam redire fortuna communis coepit. 141.
 poeta non humillimi spiritus. 83.
 poetae nomen olfecerit. 93.
 poetam laudasti, ut foris coenares. 10.
 - - ne me vocarent timui. 90.
 poetarum mentio coepit esse. 55.
 - - disertissime. 96.
 poetas ad testimonium citem. 2.
 poetica levitate joculari senem credabam. 117.
 poetice saepius quam humane locutus es. 90.
 poliat mores frugalitatis lege exacta. 5.
 pollice extersit manantes lacrimas. 9.
 pollices extremos pedum tangere. 73.
 pollicitatione cum ejusmodi dimissa. 130.
 - - fabulosa contreritus. 135.
 post pollicitationem hanc hilarior facta mulier. 18.
 pollus locum. 79.
 pollueremus sanguine mutuo familiaritatis carissimae sacra. 80.
 polliuisti sanguine domicilium meum. 137.
 Polyaenon Circe amat. 127.
 Polyaenos Circae salutem. 130.
 polymita alicula. 40.
 poma pendencia carpit. 82.

P.

- - Omnis generis. 60.
 pomorum omne genus circa sepulcrum. 71.
 Pompejani horti. 53.
 G. POMPEJO. TRIM. VI. VIRO Augustali. 30.
 POMPEJUS TRIMALCHIO. 71.
 pomum bellum. 57.
 ponam fluvios in summo vertice. 134.
 ponas calculum. 115.
 - - diligenter vide. 47.
 pondera pinus alter ligat. 123.
 pondere molesto & supervacuo exonerare capita voluerunt. 107.
 - - Romano te sentis victam. 120.
 - - suo dejectam anum super focum mittit. 136.
 ponderosa omnia habere. 52.
 pondo auri mille. 88.
 pondus majestatis suae haberet grandis illa oratio. 4.
 - - argenti inscriptum in marginibus lancium. 31.
 - - inguinum tam grande habebat. 92.
 - - suum mutata sydera quaevivere. 124.
 - - circulatum. 7.
 ponente Triphaena amabiliter vultum suum super cervicem Gitonis. 113.
 ponere iussit arma. 82.
 - - in manu centum aureos. 76.
 - - calculum. 115.
 - - super mensam. 60.
 - - se ante mensam. 64.
 poneremus consilium. 115.
 ponimus naufragium. 101.
 ponitis apud quem cubitum. 27.
 ponitur citrea mensa Afris eruta terris. 119.
 pono duos aureos. 137.
 ponti velut unda ruebat. 123.
 - - tremor Magnus. 123.
 ponticuli ferruginati. 31.
 ponto librae jubae. 89.
 pontum vincere. 109.
 pontus patria est. 123.
 - - mihi inertes summittit fluctus. 134.
 - - fracto gurgite Magnum veneratus erat. 123.
 ponunt tacentia zephyri ante meos sua flabra pedes. 134.
 circa popinas errarem. 98.
 poplites succissi membra non sustinent. 1.
 poposcerat eadem omnia Trimalchio. 34.
 poposci potionem. 31.
 poposcit aquam ad manus. 27.
 - - me bis quisquam? 57.
 populi dedecus est, morumque ruina. 119.
 à populo pellitur victus Cato. 119.
 - - plaudente bibat humanum cruorem. 119.
 - - adstante comederint corpus meum. 141.
 in populum proferatis consilia deorum. 17.
 populus te lapidibus prosequitur. 90.
 - - miratus. 112.

- - - Arabum sua despoliérat arva. 119.
 - - - venalis. 119.
 - - - quo mens ista jubet deserta ducitur urbe. 123.
 - - - quod facit, candida lingua refert. 132.
 porcelli ex coptolacentis facti. 40.
 porcos coctos ambulare dices. 45.
 porcum varium perdere. 45.
 porcus sylvaticus. 40.
 - - - coronatus. 66.
 porrexit nemo aquam. 34.
 porri & perfica. 56.
 porrigere victam manum. 111.
 - - - manus ad pompam. 60.
 porrigit ad me supinas manus. 114.
 porris apioque lustrasset digitos pariter exteros. 137.
 portare ligna collo. 38.
 portas frangis. 124.
 portat terris incendia. 124.
 portenta facere. 47.
 porthmeus navita vix sufficere simulacra vitum traducere cymba. 121.
 portibus se gravatim insinuant magna navigia. 101.
 in porticibus spatiabantur. 90.
 in porticu declamare passus est. 3.
 - - - in deficiente. 29.
 - - - Herculis. 106.
 - - - cursorum gregem notavi. 29.
 - - - media quas picturas haberent. 29.
 in porticum ingens scholasticorum turba venit. 6.
 porticus omnes circumeo. 82.
 - - - marmoratae. 77.
 portis jam turba libera & bello carens in vota properant. 89.
 portum ad faciliorem refugerunt. 118.
 poscant fata. 111.
 poscere vinum & caldam. 65.
 - - - pataracina. 41.
 posita romacula ferventia supra craticulam argenteam. 31.
 - - - in gremio Gitonis Triphaena. 113.
 - - - frequentius sarcina maledicebat properantibus. 117.
 positi argentei lares in aedicula armarii. 29.
 - - - infra pecuniam literarum amatorum. 84.
 positis in pavimento manibus. 140.
 posito in limine genu deprecatus sum numina versu. 133.
 - - - genu cervices post terga flectere. 73.
 possum in hypogaeo corpus custodire ac flere coepit. 111.
 - - - in monumento lumen renovabat. 111.
 - - - in coelo ad inferos traheres. 132.
 possum erat asellus Corinthius cum bisacchio in promulsi dari. 31.
 - - - inter cervicalia minutissima. 32.
 - - - super pectus meum Giton diu animam egit. 101.
 - - - intra auri gracile vinculum pedum candor. 126.

- - - inter mercenarium amicamque senex. 140.
 cum positus esset anser altilis. 96.
 - - - super officium hoc. 30. 56.
 - - - primae magnitudinis aper. 40.
 posse taurum tollere, quae vitulum sustulerit. 25.
 posse relinquis. 120.
 possessor Italici littoris Aquilo. 114.
 quae possiderent, spolia nostra esse proclamare coepimus. 14.
 possidet arca Jovem clausum. 137.
 post asellum diaria non fumo. 24.
 poste in utroque defixae tabellae duae. 30.
 in poste januae libellus fixus. 28.
 postero die iudex querelam inspiceret. 15.
 - - - domum quaerentes. 124.
 in postibus triclinae falcis fixi cum securibus. 30.
 postulantibus universis nuptias fecerunt. 25.
 postularamus centonem exhibendum. 15.
 posui heri non tam bonum. 34.
 - - - hoc infra fiduciam. 100.
 - - - super jugulum meum cultrum tonsorium. 108.
 posuisssem mensam humanitate, contumelia tollerem. 93.
 posuit Deus moles. 121.
 - - - ramum super oculos meos. 131.
 - - - mensam veterem in medio altari. 135.
 - - - infra manus meas camellam vini. 137.
 potabant falernum in conspectu ejus. 28.
 potant in eodem synoecio. 93.
 potantibus nobis. 34.
 non pote validus. 51.
 potens in damnum mendacium. 89.
 potentiae admonitus. 47.
 potentius utroque est. 107.
 nec poteram jam, quod modo liberat, conficere. 132.
 potestas sparsis opibus conversa. 119.
 - - - in uno victa, Romanumque decus. 119.
 - - - humanarum divinarumque rerum Fortuna. 120.
 - - - nulla nimium secuta. 120.
 in potestate amantium. 99.
 potestatem fecerat. 34. 70.
 potio ferventissima. 74.
 porione & cibo refecta. 111.
 porionem poposci. 31.
 - - - dedisset. 92.
 - - - capiebam. 113.
 - - - porrigere. 69.
 potiones meracae volabant. 137.
 - - - servis dividere. 64.
 potionibus liberum urceolum fictilem jaculatus est. 95.
 - - - tribus e lege siccatis. 136.
 potione extrema parte Gitona spargebat. 109.
 potiunculis crebris risum castigare. 47.
 prae se ferre. 91.
 - - - literas te fatuum esse scimus. 46.
 - - - mala sua cornua nascuntur. 39.

- - - me fore & fateor. 91.
 praebeo ecce cervicem. 97.
 praeberet mendacium fidem. 117.
 praebuimus capita denudanda tonsori. 103.
 praebuisset quicquid Lycurgi villa grafsantibus. 117.
 praecantatos purpurae involverat lapillos. 131.
 praecedentibus faleratis cursoribus qua tuot. 28.
 praecedere me coepit. 7.
 praeceptis sapientiae animos compone rent. 4.
 - - - salubribus instruere juvenes. 140.
 praeceptor resti bonique senatus. 88.
 praeceptoris à colloquio te subduxisti. 9.
 - - - fui lectulo non tam intactus Alcibiades jacuit. 128.
 contra praeceptum ne aliquis nostrum transiret. 30.
 praecidant capita patrum. 1.
 praeciderat cervicem. 108.
 - - - quod irata manus. 140.
 praecidit capillos. 105.
 praecincta sordidissimo linteo anus. 95.
 praecincti certe aures eximus. 19.
 praecingitur auro. 83.
 praecinxit utrumque zona circumvenienti. 114.
 - - - aurato fulgure vultus nitor Phoebi. 122.
 praecipere. 85.
 praecipitandus est liber spiritus deorum per ministeria. 118.
 praecipitari vinibus custodem. 102.
 praecipitasse se in mare servos poenam gravio rem timentes. 102.
 praecipitat me super lectum. 94.
 praecipitem divisionem libido faciebat. 10.
 - - - inter decursum cruentatis digitis. 138.
 praecipites abimus in deversorium. 15.
 praecipiti festinatione. 80.
 in praecipiti res humanae sunt. 55.
 praecipitia petiturus fui. 94.
 praecipue miratus hoc sum. 30.
 praecissa ultione. 82.
 praecissae ad similitudinem extremitates imaginum. 83.
 praeciso vinculo. 102.
 praeculis foribus. 15. 91.
 - - - conditorii. 112.
 praeculissim mihi aditum. 87.
 praeco intrat stabulum cum servo publico. 97.
 praecone. 97.
 praconem abeuntem persequar. 98.
 - - - illum destinavi. 46.
 praecordia sua. 56.
 in praecordiis maior dolor saevit. 17.
 praecurrit. 63.
 praeda ne discederet. 14.
 - - - hac non frueris. 80.
 - - - sine vindice erat tam perdit Roma. 119.
 - - - simul atque vindicta gaudens. 136.
 sine praedae spe moratur in scopulo.

praedam videbam. 13.
 . . . ad rapiendam procurrare piscatores. 114.
 . . . ulus exederat aeris. 119.
 . . . repugnantem hamis blandientibus convellebat. 109.
 . . . in proelia ducit. 123.
super praedam incumbere. 80.
ad praedam venerant. 22.
 . . . suffragia vertunt emi Quirites. 119.
 praedata Hylam Nympha. 85.
 praedator corporis ne quis admitteretur in domum. 85.
 praedicare purgamentum. 74.
 praedixit futura. 137.
 praedones inter deposita vestis strangularetur. 15.
 praeferebat facem Embasicoetas. 26.
 . . . in lance argentea indicium & fidem. 97.
 praefectum homo. 73.
 praelabatur ira eruditae mentes. 99.
 praeligimus vestibus capita. 102.
 praemia ovis conceptis males vagus exultat armis. 119.
 praemio. 101. 80.
 praemium. 101.
 praecipuaverat mentes hilaritas. 113.
 praeparatam excusationem idoneam. 139.
 praeparata nos implevimus coena. 16.
 . . . ferro vulnera literas biberint. 106.
 praescriptio consilii communis. 124.
 praesentem in usum namos Deum Matrem reddituram. 117.
 . . . procellam vitaremus. 26.
 praesentes denarios centum numeraveris. 109.
 . . . ducentos denarios numerabis. 109.
 . . . non essent. 117.
 praesentis felicitate lassus. 125.
 praesentibus numinibus plena est regio. 17.
 . . . numis quidvis opta, & venit. 137.
 praesentis delictae causam excutere coepi. 88.
 . . . concordiae auctor. 110.
in praesidio fax ulla erat. 79.
 . . . comarum adumbratae literarum notae. 105.
 praesidium vitae aliud quaerite. 116.
 . . . domus. 64.
 praestant non sola maria mortalibus hanc fidem. 115.
 praestitum verum Opimianum. 34.
 . . . tibi erimus. 102.
 . . . erat fortuna abundanti cornu copiosa. 29.
 praeteriens aliquis. 114.
si praeterisset piscem, non ipsi ignoscerem. 49.
 praeterita oculis aboleri placet. 109.
 . . . captivitate tristiora. 113.
 . . . in imagine totus se versat. 128.
 praeternis ineptiora proferre volebat. 110.
 praeterito balneo. 130.

praetextam in triclinium attulit. 78.
 praetextatum in tabulati sedentem. 71.
 praetextu quaestionis. 97.
 praetorem venisse putabam. 65.
 praetorio. 17.
 . . . loco se posuit. 65.
 prande bis, bis coena. 57.
 prandium. 5.
 praelianus famosus. 70.
 praelina fascia involvere. 64.
 . . . pila soleatus exercebatur. 27.
 praelinatus ostiarius in ipso aditu stabat. 28.
 praelinus in Circensibus palmam refert. 70.
 praelo de viridi riserunt alba lilia. 127.
 praxin mel habuit. 39.
 Praxiteles tale osculum Dianam habere credidit. 126.
 precantis oculis fruor. 131.
in precario aureus numerantem dispensatorem. 30.
 precati Deos viam ingredimur. 117.
cum precatione nuces in vinum mersit. 137.
 prece hac, quaeso, exonera mentem. 133.
 preces fidae haberent fidem. 97.
 . . . timidas admitte. 133.
 precibus & iracundiam miscui. 9.
 . . . nullis effusis. 132.
in precio est favor. 119.
 . . . voluptatis audito. 85.
 . . . licet manus expiare. 137.
 preciosa dente ad mortes suas belua. 119.
 preciosarum rerum frequentiam notavimus. 12.
 preciosior homo esse non potest. 70.
 preciosissimam vestem vindicabant pro hac parte. 14.
 precium de diariis facere. 75.
 precium maioris compendii leviorum iacturam faceret. 14.
 prehendere furem clamant. 138.
 premebat illa resoluta marmoreis cervicibus auream torum. 131.
 premere suam genefim. 39.
 premit eversam puppim periturus navita. 104.
 . . . advena classes tigris. 119.
 premunt quem sua vota. 82.
 . . . classes mare. 89.
 pressa gravidis carinis freta peragebantur. 119.
 pressit torum facie tota ac pectore. 18.
pretiosus, vide *preciosus*.
 pretium operae erat. 27.
 Primitas sepultos nocte & mero. 89.
 Priape nervis tente fave. 131.
 Priapi in sacello quod vidistis, vulgetis. 17.
 . . . genio pervigilium deberi quum sciat. 21.
 . . . delicias occidisti. 137.
 . . . Hellepontiaci sequitur me gravis ira. 139.
 Priapus mihi secundum quietem dice-

re videbatur. 104.
 . . . repositorium tenebat. 69.
 PRIDIE KAL. JAN. 30.
 . . . pilas columnasque notaverat. 79.
 . . . illum incipere puto. 92.
in prima parte triclinii procurator rationes accipiebat. 30.
 . . . rapis, quae prima dedisti aetati nostrae gaudia. 109.
 . . . statim nocte. 112.
 . . . quidem glacies, & cana juncta pruina non pugnavit humus. 123.
 primam aliquando Italiae & antiquissimam urbem Crotona esse cognovimus. 116.
inter primas honesta matrona. 140.
 primi omnium eloquentiam perdidistis. 2.
 Primigeni. 46.
 x praeitis hilares. 59.
 primitus nesciebant. 62.
 primo vigore florentes annos traduces. 132.
 . . . ictu harundo quassata. 134.
 primos det versibus annos. 5.
 primus locus servabatur Trimalchionis. 31.
 principio hoc contentus. 85.
 principium tam curiosum me non delectavit. 92.
 . . . cocinae videtis. 27.
 prior venerat. 18.
 . . . Ascylos inquit. 80.
 . . . coepi. 94.
 . . . victa est ancilla. 112.
 . . . occupat ausu insolito gressus Caesar. 123.
 . . . Catone sit. 137.
 priorem fortunam tuam oderat. 138.
 prioris fortunae statum oblitus. 125.
 prius temporibus. 88.
 pristinum in decorem repositum prae-rum gaudebam. 110.
 privatus quaestibus tentemus paupertatem pellere. 10.
 pro pudor. 123. 81.
 . . . illa parte vindicant vestem, pro hac pannicem. 14.
 . . . quo rogaveramus. 31.
 . . . expectatione inagnum ferculum. 35.
 . . . sarcinis habere. 102.
 probare diversa quis potest. 34.
 . . . mucronem ad buccam. 70.
 probarent praecipue genus negotiationis. 116.
 probari exemplis consilium vis. 141.
 probat empti eques qui sedet in causa. 14.
 probatur si quid naufragio dedit arata Syrtis. 93.
 . . . huic fuga per terras, illi magis unda. 123.
 probent quae adolescentuli nunc dixerint. 3.
 prohibitas est carbunculos. 55.
 procaces manu. 23.
 procedentibus longius logis. 126.
 procedere in medium. 69.
 procella repetitum infesto gurgite circumegit atque hausit. 124.

procellam praesentem evitarem. 26.
 procellis omnibus periculotius. 114.
 procellerat ad caesae ostium. 136.
 processimus furtim ad latus navigii.
 103.
 processit ad famam Hyperidis. 2.
 - - - statim cessor. 36.
 - - - extra cellam. 94.
 proclambam. 81.
 proclamabat. 80.
 proclamant. 104. 105.
 proclamare coepimus eadem invidia.
 14.
 quum proclamarem. 9.
 proclamavit. 67. 97.
 proclamo, hunc forsitan expectat
 uxor. 115.
 procubui ad genua Ascyli. 97.
 procubuit nobis ante pedes servus de-
 spoliatus. 30.
 procurator rationes accipiebat. 30.
 - - - insulae. 96.
 procurare piscatores parvulis expediti
 navigiis ad praedam rapiendam. 114.
 procurerunt tripudiantes ad sympho-
 niam. 36.
 proderet pudet peritura. 119.
 proderit tibi hoc si soluta inedia fuc-
 ris. 111.
 prodest non regimen, non arma mi-
 nistris. 123.
 prodeuntibus annis. 25.
 prodidisse mendacium trepidatione.
 82.
 prodidisti. 91.
 prodidit fures. 22.
 prodita risu meo manus complosit. 20.
 proditiōne si rem laessissent. 107.
 - - - invidiosa totam fallaciam dete-
 xerit. 125.
 - - - meritissima. 98.
 proditiōnem feci. 130.
 proditum ostendere si posses. 98.
 producit dominam ē latebris. 126.
 producta est puella satis bella. 25.
 in proelia muta vultum pacatum. 20.
 - - - praedam ducit. 128.
 proeliandum. 80.
 in proeliantes oculos intentavimus.
 70.
 proeliantis statum componit. 95.
 proelio decenni irata virtus hic abdi-
 tur. 89.
 proelium totum illi ordine exposui.
 136.
 profanatis sacris. 89.
 profante Delio. 89.
 profanum vulgus odi & arceo. 118.
 profanus Junonem Pelias sentit. 139.
 profari vera impune si modo mihi fas
 est. 121.
 proferatis in populum deorum con-
 silia. 17.
 proferre plura volebat. 110.
 - - - os plenum extra nubem luna
 videretur. 127.
 profert de pixide supercilia. 110.
 - - - scorum fascinum. 138.
 proficere severa lege. 4.
 proficiens patri osculum dedit. 115.
 proficiat hoc tantum. 1.

profugit extra templum. 90.
 in profundum mergamus. 102.
 profusis lacrimis. 99.
 profuturo nihil gemitu pectus didu-
 ce. 111.
 profuturum saeculis ne quid diu late-
 ret. 88.
 progenies Solis non sum. 127.
 Progne urbana. 135.
 quid prohibet sororem adoptare. 127.
 prohibetur omnibus commodis. 116.
 projecti paene partem meam. 33.
 projecit Gallica, civilia fustulit arma.
 122.
 projecta veste in aditu fleti. 136.
 projectis Jupiter, armis inter coelico-
 las fabula muta taces. 126.
 projecturum se farsinas affirmabat.
 117.
 projicere parapsidem iussit. 34.
 . . . vestimenta. 73.
 . . . se in lectum. 63.
 projiciebatur sic. 141.
 proinde. 83.
 prolatae ad certamen epulae. 109.
 prolato peculio coepit rogare stuprum.
 8.
 proles Cyllenia Magnum excipit. 124.
 promere sententiam. 101.
 promiseram. 86.
 . . . promiteras. 141.
 promiseris illi pro unius horae fasti-
 dio multorum bonorum pensatio-
 nem. 141.
 promissum ad coenam. 10.
 promisit se ducem itineris humanissi-
 me. 8.
 promittam aliquid aliud. 10.
 promittere nescio quid magnum vi-
 deretur. 83.
 . . . Capitolio mille pondo auri se-
 natus solet. 88.
 promittit donum. 88.
 promitto quicquid exigeret. 117.
 in promulgarum positus erat asellus.
 31.
 promulsi de libidinis nostrae. 24.
 pronuntiatione hac fulminatus. 80.
 prope diem tanquam ignoras. 99.
 propellunt in forum cruda studia. 4.
 properam fidelissime rapuerunt servi.
 114.
 properant ad vota. 4.
 . . . in vota. 89.
 properantem spiritum excussit vehicu-
 lo lapsus. 115.
 properantes differat annos. 119.
 properantibus fati. 114.
 . . . maledicebat. 117.
 properare ad rixam. 64.
 propinasse hoc suum dicebat Trimal-
 chio. 28.
 propinatione nec tralatitia dignum
 me iudicabat. 113.
 propinqui. 111.
 a propinquis suis defuncti consuman-
 tur. 141.
 propinquum divitem extulerit. 88.
 propitui Dei. 60.
 propius accessit cum muliercula co-
 mite. 12.
 . . . accessit tamquam emptor. 12.

proponas tibi eiusmodi vota. 94.
 proponere quemque sententiam suam
 jubet. 101.
 propositione meritissima monstrabo
 Gitonem in potestate tua esse. 98.
 propositum curationis celerior ventus
 distulit. 107.
 . . . mutare. 116.
 proprium convenientemque materiae
 structor imposuerat cibum. 35.
 propter peccatum periclitaretur. 30.
 propudium. 99.
 propterea ne quidem totam gubernator
 videret. 114.
 proripere se de cella. 95.
 proripuit se. 129.
 proscribere seipsum. 101.
 proscriptis hoc titulo auctionem. 38.
 proscripta pudoris dignitas. 106.
 proscriptos voluntaria poenarum lege
 ingenuos vultus cernitis. 107.
 Proteleros eiecit. 132.
 prosequi funus passis crinibus. 111.
 . . . effusissimis laudationibus. 48.
 prosequitur te lapidibus populus. 90.
 prosequuta defunctum in conditori-
 um. 111.
 proslitit. 106.
 profilio in publicum. 82.
 prospexit late Hesperiae campos. 122.
 prospiciam mihi habitationem. 10.
 proflare palam nudam nebula linea.
 55.
 prostituis formam, ut vendas. 126.
 prostrata sopore urget membra quies.
 104.
 protendit ramum oleae à tutela navigii
 raptum. 108.
 protendo ad genua vestra supinas ma-
 nus. 17.
 quam Protefilaum gratiosiore scias
 me esse. 140.
 Proteus esse solet, quicquid libet.
 134.
 Protopenis rudimenta cum ipsius na-
 turae veritate certantia. 83.
 protulit duas insitas de sinu. 20.
 . . . aurum in lucem tellus effossa.
 118.
 . . . de sinu licium varii coloris fi-
 lis intortum. 131.
 proverbium hinc illud natum puto.
 25.
 providentiam divinam vel periculo
 nostro nos adjuvavimus. 18.
 providet omnia haec cupatria. 37.
 provinciae imperator. 111.
 provocare sponione. 70.
 provocassem vos. 137.
 proxima nocte. 86.
 . . . luce patrimonii rationes inspexit.
 115.
 proximam in cellam ducti sumus. 21.
 proximas necessitudines habent. 116.
 proximum littori locum conduxit. 81.
 . . . nafragium huic tristitiae acces-
 sisse. 117.
 prudens. 79.
 prudenti absentia exstinxit iram me-
 am. 94.
 prudentiae ejus commendare liberos
 suos. 140.

P.

prudenter Eumolpus. 117.
 prudentiorem coepi consulere aetate
 tabularum. 89.
 prudentissimae foeminae ingenio usus.
 112.
 prudentissimus homo. 69. 105.
 pruina levis dilabitur. 99.
 - - - cana vineta humus non pugna
 vit. 123.
 - - - stupere fluctus. 123.
 pruinis hiemis rigens. 122.
 pruinosis pannis horrere. 83.
 pruina Syriaca cum granis Punicis mali
 infra carticulum erant. 31.
 pubes capiva intus fremit. 89.
 - - - ebria ter ovantem circa delabrum
 gressum feret. 133.
 pubescantibus annis. 119.
 publica pro libertate haec vulnera ex
 cepi. 1.
 - - - iudicium est merces. 14.
 publicare sermones. 71.
 publicati sermones. 30.
 publici saporis sermonem non habes.
 3.
 publicis & purioribus cibis alendus.
 141.
 in publico manant. 100.
 publico sermo. 97.
 publicum antem occidisse. 137.
 publicus sermo. 97.
 pudebat nihil magis. 113.
 pudet errari perituraque prodere sacra.
 119.
 - - - fasces rapuisse Catoni. 119.
 - - - relict. 70.
 pudica oratio non est maculosa. 1.
 - - - mulier. 112.
 - - - nocte contentus. 133.
 pudicam feminam. 111.
 pudicissimam uxorem. 112.
 pudicitiae notae matrona. 111.
 - - - verum exemplum. 111.
 pudicitiam ejus adjectus est. 112.
 pudor omnium hominum deorumque.
 132.
 pudore salvo quod confingere poteram.
 132.
 pudorem mihi extorquere velle coepit.
 9.
 - - - habeat. 96.
 - - - tibi imponere. 47.
 pudoris dignitas in concione profcri
 pta. 106.
 puella penicillo Afcylton opprimebat.
 21.
 - - - satis bella producta est. 25.
 - - - ne quidem tristis expaverat nu
 ptiarum nomen. 26.
 puellae caput involverat flammeolo.
 26.
 - - - confilium placuit. 126.
 - - - artificium pari motu remunera
 bat. 140.
 - - - neque puero bona sua vendere
 potest. 134.
 puellam nec ejus aetatis esse, ut, &c.
 25.
 - - - conduxit. 81.
 - - - invitare ad pygiciaca sacra non
 distulit. 140.
 - - - exoravit. 140.

P.

puellarius erat. 43.
 puellas ridentes fugis & times. 109.
 ue: vetulus, lippus, domino Trimal
 chione deformior. 28.
 - - - paratissimus acido cantico me ex
 cepit. 31.
 - - - jacentem sustulisset. 34.
 - - - Aegyptius. 35.
 - - - infelicissimus. 80.
 - - - fletore coepit. 85.
 - - - matulinus. 93.
 - - - linguaribus crebris pectus quassa
 verat. 91.
 - - - crispus, mellis, formosus.
 97.
 - - - doctissimus rejectebar se à blan
 ditus. 140.
 - - - carus esset, quaesivit. 24.
 - - - non cesser, non foemina. 124.
 - - - non repugnauerat sine dubio.
 26.
 - - - sequebatur cum tabula. 33.
 - - - non inspeciosus. 74.
 - - - otiosus. 74.
 puera in tholis ludunt. 3.
 - - - redierant ad ministerium. 22.
 - - - nos ad spectaculum duxerant.
 27.
 - - - in capite terit digitos paululum
 adpersos. 27.
 - - - umbram revocavit in florem A
 pollo. 83.
 - - - me tanquam insanum imitatione
 petulantissima deriserunt. 92.
 - - - adornat caput. 110.
 - - - triginta, puellae quadraginta na
 ti sunt. 53.
 puerilem lulum libidinosam speculaba
 tur diligentia. 26.
 pueris adhuc nascentibus induunt elo
 quentiam. 4.
 - - - quod placeret, nihil esset ma
 gnificum. 4.
 - - - majoribus me adplicui. 25.
 - - - Alexandrinis aquam in manus
 nivatum infundentibus. 31.
 - - - discentibus audaciam tonforis da
 ret. 94.
 ex pueris unus exclamavit. 30.
 puero non repugnanti innumerabilia
 oscula dedit. 20.
 - - - asturconem Macedonicum opti
 mum dabo. 86.
 - - - pendenti ni Deus, humanarum
 rerum arbitri, excussisset indicium.
 98.
 - - - repugnanti nihil imperabis. 109.
 - - - bona fide basium dedit. 110.
 - - - irasceret. 113.
 pueros inter capillatos pila ludentem.
 27.
 - - - se relinquere in domo Eumolpi.
 140.
 puerum alligo artificis complexibus.
 11.
 - - - verecundissimum nec sufficere
 huic petulantiae affirmavi. 25.
 - - - colaphis oburgare iussit. 34.
 - - - dividamus. 79.
 - - - repositum in pristinum decorem
 gaudebam. 110.
 - - - corrumperet. 113.

P.

pugnabilem etiam placito amori? 112.
 pugnacissimos gailos galinacos duo
 domabo patienti. 86.
 pugnacissimum animal armata elidere
 manu coepi. 136.
 pugnantis nobis pro vita. 108.
 pugnare effedarium hydraule cantante
 putares. 36.
 - - - ad dictata. 45.
 pugnans minetur. 3.
 - - - & castra perit. 83.
 pugnasti ne tum quidem, quum for
 titer faceres cum pura muliere. 9.
 pugnavit humus cana pruina vineta.
 123.
 pulcherrima muliere. 111.
 pulcherrimae artes perissent. 88.
 pulcherrimum bacchallum. 61.
 pulchra Dionae numen sylvius dedit. 133.
 pulchrior Phoebo & fortior Phoebo. 109.
 pulchritudine naturali exurgit pudica
 oratio. 2.
 - - - corporis me ad se vocante. 132.
 in pulum jam coisse mihi videbatur.
 33.
 pulvis mille credidimus rates. 89.
 - - - evertit aquas Ausfer. 123.
 pulsat ostium. 92.
 - - - os hominis palma excussissima. 95.
 pulsata tumultu pectora. 123.
 - - - niveos lacertos Pax. 124.
 pulso ubi Grajo nomine rupes descen
 dunt. 122.
 pulsum marmor abiecte imposita ge
 mit. 89.
 pulvis homo non erat. 119.
 - - - ab urbe mea. 122.
 pultarium. 42.
 pulvere perfusus mulio. 126.
 pulverem turbatum spuro sustulit. 131.
 super pulvinar caput inclinavi. 134.
 pulvinaris pica. 37.
 pulvino condidere. 59.
 pulvis tritus ex lapide speculari. 68.
 pumice nigro squallentia saxa. 120.
 puncti stigmatem. 103.
 pungebat malas acu comatoria. 21.
 pun gere me manu coepit. 87.
 pungunt apes. 82.
 puni poenitentiam iudicis tui qualibet
 faevitia. 91.
 Punicis mali granis. 31.
 nec punit errorem vestrum, nec accu
 sat. 16.
 puppim eversam premit periturus na
 vita. 104.
 puppis constratum. 100.
 pura cum muliere pugnasti. 9.
 purgabat pisum in lance argentea ostia
 rius. 28.
 purgamenta inter reliqua argentum sco
 pis verrere coepit. 34.
 purgamentum nocte calcasti in trivio.
 134.
 - - - dedecusque praedicare. 74.
 purgare iussit leguminis partem. 135.
 puri sermonis gratia. 132.
 purioribus cibis alendus. 141.
 purpura involverat praecantatos lapil
 los. 131.
 purus ne spiritus ejus est. 9.
 pusilla pyxis aurea. 29.

P.

pusillis utribus. 34.
 putabatis vos me derisisse. 16.
 putamen manu periculis ficedulam
 inveni. 33.
 putaminibus sordidissimis vestita grana
 fegrego. 135.
 putant. 2.
 putare coelum. 82. 44.
 . . . gallos gallinaceos. 45.
 putare ab eadem amula deductum.
 7.
 . . . hoc convenisse. 22.
 . . . haec quoque iusta flamina. 123.
 . . . defectum parietem minabo labo-
 rere. 23.
 . . . limen anseres intrasse. 136.
 . . . effedum pugnare. 36.
 . . . Sirenum concordiam inter auras
 canere. 127.
 putatis me jumentum esse. 117.
 . . . ubi illum non putes, est. 37.
 pataverna me rem laude dignam fe-
 cisse. 136.
 putent se in alium orbem terrarum de-
 latos. 1.
 putes taurum. 47.
 . . . illinc coelum cecidisse. 122.
 in puteum conicere. 42.
 putidissima actio. 73.
 puto lufum, quod eiecit sum. 138.
 . . . decumam partem esse. 37.
 . . . si haec non sunt. 128.
 putris sella fracta est. 136.
 pygmaea ad sacra invitari puellam.
 140.
 de pyxide profert supercilia. 110.
 pyxis aurea non pusilla. 29.

Q.

Quaecunque ratione possint. 84.
 quadragenas utrique plagas im-
 poni placuit. 105.
 quadrantem de stercore mordicus tol-
 lere. 43.
 quadarata litera supra scriptum erat.
 29.
 . . . ubi omnia currunt, facile est. 43.
 quadrato pallio incincta. 135.
 quadrigae meae decurrunt. 64.
 quadrupes remissus Thesiali jugo. 89.
 . . . pavidus undarum vincula rupit.
 123.
 quae hic sunt insidiae? 101.
 . . . dementia est omnia facere, ne
 quid nobis relinquat sepultura. 115.
 . . . Stryges comederunt nervos tuos?
 134.
 quaedam ludibria. 1.
 . . . argumenta obscura. 88.
 . . . matrona. 111.
 quenam est haec audacia? 17.
 quaerat nihil prius. 47.
 quare Epidauria moenia. 124.
 . . . supplicium in haec facinora. 130.
 . . . alium locum. 79.
 quarebam quid excanduisset. 136.
 querebantur opes. 119.
 querebat exultantes fuscina pisces.
 109.
 quaerendum est aliquod effugium. 101.
 . . . aliud quod iter salutis. 102.

Q.

quaerentes amplioris fortunae domum.
 124.
 . . . robustam voluptatem. 127.
 quaerentibus mortem longe non esse.
 94.
 quaerentium suspicionem literae de-
 clinabunt. 102.
 quaerere fugitivum. 97.
 . . . veritatem per interpretem. 107.
 . . . deae nomen libuit. 127.
 . . . coepi a Girona meo. 139.
 . . . neque me piguit. 127.
 . . . aliquem unguibus. 74.
 quaereretur fuga per aliam partem na-
 vis. 102.
 quaeri longe aliud. 15.
 . . . nihil aliud apparebat. 15.
 quaerit se natum, nec invenit. 119.
 . . . tranquilla litorea. 123.
 . . . in extrema plebe, quod diligit.
 126.
 . . . quis dominae hilaritatem confu-
 deat. 132.
 quaerite aliud vitae praesidium. 116.
 quaeritur in sylvis fera. 119.
 quaero viam ad mortem eodem ferra-
 mento. 94.
 . . . quid tamen agas. 129.
 quaerunt virum vestes. 119.
 quaesieris. 109.
 quaesivit iracundiae causam. 94.
 quaesivisset num aliquis me, coepi qua-
 rere. 139.
 quaesitus tellure nitor certaverat ostro.
 119.
 quaesivere suum mutata sydera pon-
 dus. 124.
 quaesivi quid in loco tam deformi fa-
 ceret. 7.
 . . . quid accidisset. 9.
 . . . gladium. 94.
 quaesivit. 79.
 . . . diligentissima sciscitatione. 24.
 quaeso. 91.
 . . . inquam domina. 24.
 . . . hac prece exonera mentem. 133.
 quaestibus ne tuis obstem. 10.
 . . . privatis temtemus paupertatem
 expellere. 10.
 quaestionis praetextu. 97.
 quaestore. 85.
 quale osculum Praxiteles Dianam habe-
 re credidit. 126.
 qualem putas esse, qui de Circes toro
 sine voluptate surrexit. 134.
 . . . speraveram, te teneo. 139.
 quales Idaeo fudit de vertice flores ter-
 ra parens. 127.
 qualibet faevitia poenitentiam iudicis
 tui puni. 91.
 qualis nox fuit illa dii deaeque? 79.
 . . . silenti nocte remorum sonus lon-
 ge refovit. 89.
 . . . Caucasaea decurrens arduus arce
 Amphitryoniades. 123.
 . . . in Actaea quondam fuit hospita
 tenera digna sacris Hecates. 135.
 . . . rapitur per valles improbus a
 mnis. 137.
 qualis est dominus, talis & servus.
 58.
 quamplures palaestricae intraverunt. 21.

Q.

quamque lucem tanquam non reditu-
 ram confunderem. 99.
 quanto facilius. 86.
 quantum quisque timer, tantum fugit.
 123.
 . . . perdidit de vita ut sciat. 26.
 quare non facimus? 87.
 nec quid, nec quare in coelum abiit. 37.
 quascumque blanditis fingeat. 113.
 quasi per caliginem vide Girona. 9.
 quassillas omnes convocat. 132.
 quassans faciem famolam magis, quam
 lucidam. 97.
 quassata primo ictu harundo. 134.
 quassaverat amabile pectus crebris sin-
 gultibus. 91.
 quassis arundinibus choraulas imitari.
 69.
 quere altis ad excusum iubas. 89.
 quatuor ingentes Demosthenis arma. 1.
 quatiebat lampada sanguineam tremula
 dextra. 124.
 quatiens ingentem Mavortius hastam.
 124.
 quatit oppida bello. 104.
 . . . venator saltus canibus. 104.
 quatuordecim usque ab orchestra trans-
 siliit. 126.
 querebar de thesauro. 13.
 in querela laesus perseverasset. 139.
 . . . liberatos iussit pallium deponere.
 15.
 querelam iudex inspiceret postero die.
 15.
 . . . suppressere jubeo. 91.
 . . . finieram. 139.
 quereret decepta, si libidinosa essem.
 129.
 queror nihil. 91.
 . . . parva. 137.
 querulae suis foetus. 133.
 querulo versabat rore lapillos spumeus
 amnis. 131.
 quicquid quaeritur optimum videtur.
 93.
 . . . dixero, minus erit. 126.
 . . . feceris haec omnia eodem ven-
 tura sunt. 115.
 . . . discis, tibi discis. 46.
 . . . erit. 99.
 . . . illi vacat. 46.
 . . . est, dono vobis. 30.
 quid ergo est. 4. 129.
 . . . novi? 8.
 . . . agebas frater sanctissime. 11.
 . . . tibi vis cum isto morbo? 90.
 . . . dicis muliebris patientiae scortu-
 tum. 9.
 . . . facimus igitur. 13.
 . . . vos nescitis, &c. 26.
 . . . faciamus. 73.
 . . . multa? 70. 76.
 . . . enim futurum est. 44.
 . . . ergo? 102.
 . . . ergo est. 46. 39. 98.
 . . . me torquet? 41.
 . . . dicis. 91. 107. 71.
 . . . vultis? 107.
 . . . cogitas? 72.
 . . . quid? 49.
 . . . tu? 82.
 . . . tibi vis? 90.

quid ille alter. 81.
 nec quid, nec quare in coelum abiit.
 37.
 quid sciam? 7.
 - - inquit illi. 127.
 quidvis nummis praesentibus opta.
 117.
 quies urget membra. 104.
 - - placebat. 25.
 quiescant ossa patrono. 39.
 quiescent tantorum flamma exstincta.
 134.
secundum quietem mihi dicere videba-
 tur. 104.
 quietum myrto florenti verberabat. 131.
 quiescit inter honore humas. 121.
 quintum jam diem sine alimento tra-
 hebat. 111.
 Quirites debellati tecta relinquunt. 123.
 - - empta ad praedam incipitumque
 lucri talisq. ventant. 119.
 Quiritium fidem invocare. 21.
 quas prohibet? 104.
 quare nam caecum? 75.
 quisquis peccat inops, minor est reus.
 133.
 - - habet nummos, secunda naviget
 aura. 137.
 - - secus sine dominico jussu foras
 exiit. 28.
 quo jure rem nostram vindicamus. 13.
 quocumque iterum eodem revertetur.
 6.
 quod bene eveniat. 99.
 - - abest. 47.
 - - voluerat. 87.
 - - quidem. 104.
 - - minimum est. 113.
 - - ad me attinet. 106.
 - - hodie non est. 82.
 quomodo dunt. 38.
 - - dii volunt. 61.
 quomodo? non illam. 67.
 quot citis? 92.

R.

Rabie effertus. 94.
 rabies ibidine perditorum colle-
 cta. 108.
 - - irascentis sine verbere confidat.
 139.
 rabiosa barbaraque voce in ebrios fu-
 gitivusque peroravit. 96.
 rabioso stridore circumstant trepidan-
 tem. 136.
 racemis passis uva. 135.
 radat capita non solum, sed & super-
 cilia. 103.
 radebantur nocte ad lunam. 104.
 radere supplices. 107.
 radiabat terra calcato marmore. 135.
 radiantem facie minora ducens astra Phoe-
 be. 89.
 radices capillorum retroflexerat frons.
 126.
 radii folis adusti non mansuescunt.
 122.
 tamum oleae à tutela navigii raptum
 protendit. 108.
 - - super oculos meos posuit. 131.
 rana qui fuit, nunc est rex. 77.

tanquam rana se inflat. 74.
 rapam habuimus. 66.
 rape hoc gaudium properantibus fatis.
 114.
 rapiebat mento levatum in tribunal
 Mercurius. 29.
 rapenda praedam. 114.
 rapinae comes vestis duminodo place-
 ret. 117.
 rapis aetati nostrae gaudia prima. 109.
 - - thesauros. 124.
 rapit thesauros manus improba. 128.
 - - lignum crudelissimum. 95.
 rapitur per valles improbus amnis.
 137.
 rapiuntur à choro cantante gustatoria.
 14.
 rapta de carnario furca. 95.
 raptam harundinem super lectum mit-
 tit. 98.
 raptim aedem Veneris intravi. 128.
 - - exponere. 101.
 raptis quis evocat armis mihi fata?
 108.
 raptum latrocinio pallium detulisse.
 12.
 - - à tutela navigii ramum oleae
 protendit. 108.
 - - ferramentum. 94.
 rapuerunt Triphaenam fidelissimi servi.
 114.
 rapui conditionem praecipiti festina-
 tione. 80.
 rapuisse Catoni faces pudet. 119.
 rapuit tacenti speculum. 123.
 - - harundinem ad ostio. 134.
 raram facit misturam cum sapientia
 forma. 94.
 rarissimum quod est, amas bonam men-
 tem. 3.
 ratem obnoxiam convertet huc illuc
 Aquilo. 114.
 - - fluctus evertet. 114.
 rates mille pulsas credidimus. 89.
 - - altae. 89.
 quae ratio consumat corpus periturum.
 115.
 ratiocinari quemadmodum didicisset.
 29.
 ratione eadem frater ejus in viridario
 fui. 9.
 - - quacunq. 84.
 - - peregrina barbam figurare. 102.
 - - sana movere. 119.
 - - facetissima ejusmodi ludibria
 condemnat. 104.
 - - acutissima. 72.
 rationem veterem deducere cum Gi-
 tone. 10.
 - - suam habet fortuna. 82.
 - - excogitavi. 85.
 rationes accipiebat procurator. 30.
 - - patrimoniis insepexit. 115.
 ad rationes quotidie sedeat. 117.
 rationibus inferre. 53.
 ratus se, quod erat. 111.
 re manifestissima. 110.
 rebellant permutata rerum statione.
 120.
 rebellat pectore in hoc ira. 121.
 rebellet lacerata testa. 124.
 rebus attutis egenus. 133.

... in humanis duo esse, quae licen-
 ter spectaret. 53.
 recedendi pigritiam imposuerat hila-
 ritas longior. 85.
 recens cadaver. 111.
 ... bustum. 134.
 recentem cicatricem inter initia coeun-
 tis gattiae resenderet. 113.
 recepi in societatem hospitem Lycurgo
 crudeliorem. 83.
 recepissem in contubernium Aesclyti pa-
 rem. 92.
 ... ob officioso vestimenta. 92.
 recepit ultimam manum. 118.
 recessit miles. 111.
 recessus equi graves stipant Danaï.
 89.
 reciderent in iptum mala civitatis. 141.
 recipere spiritum & cibum. 102.
 recipiant pallium suum. 15.
 recites nervos tuos, si triduo sine
 fratre dormieris. 129.
 recisi manu Deliaci. 23.
 recitabat carmen. 92.
 recitantes Eumolpum. 90.
 recitare carmen conatus sum. 93.
 recitem aliquid. 90.
 reclinari in cubitum. 39.
 reclusae subito fores admiserunt intran-
 tem. 16.
 recluso pectore extraxit fortissimum je-
 cur. 137.
 reconciliarem se aliquando amicissi-
 mis. 107.
 recordatio me offendit. 65.
 recorrere costas. 43.
 recreatus sermone. 65.
 recta in triclinium ire. 41.
 ... domum. 58.
 ... ad lucrum curritis. 116.
 recte nequaquam faciet, qui cito cre-
 dit. 82.
 ... facere negavit. 93.
 ... me factum. 139.
 ... curabo me unguibus quaeras. 74.
 ... videbo te in publicum. 58.
 recti bonique praeceptor senatus. 88.
 rectum vitae iter insistere. 84.
 rectus stabat. 73.
 ... qui simulare nequit. 44.
 recumbit in imo imus. 38.
 recumbentium pedes ungere. 70.
 recuperare parvo aere thesaurum. 14.
 recuperato thesauro abimus praecipites.
 15.
 recusantem nihil perduxit in cellam fa-
 cerdotis. 134.
 recusantes omni vi detexit. 23.
 recusatione stomachi tui. 141.
 non recusavit Aesclytos. 10.
 recusent, quae jubeo. 141.
 recuso nullum periculum. 102.
 recutus est. 68.
 reddam tibi pro anseris struthiocame-
 lum. 137.
 reddant nobis tunicam nostram. 15.
 dedde Aesclyto puerum. 98.
 ... vestem illam divinam sistrumque
 navigio. 115.
 ... apodixin defunctoriam. 132.
 ... quod debes. 57.
 reddenda est gratia vobis. 122.

reidentem diis vota penatum suorum
 ruina sepelit. 115.
 reddere domino rem alienam si nollat.
 13.
 reddiderat omnia curiosus pictor cum
 inscriptione. 29.
 reddidero tam rigidum quam cornu.
 134.
 reddidi illi voces suas. 87.
 reddidissent pecuniam nobis ingenti cal-
 liditate. 15.
 reddidit mihi codicillos dominae suae.
 129.
 - - - illi formam suam. 110.
 - - - fumoso parieti clavum. 135.
 - - - mihi, quod irata manus praeci-
 derat. 140.
 reddit hos gloria honores. 120.
 reddita scordalo vice. 95.
 reddituram Deum matrem pro fide sua
 nummos in praesentem usum. 117.
 redeat mecum in gratiam. 99.
 redemptus neve in scena plausor sedeat
 histrioniae addictus. 3.
 redierant pueri ad ministerium. 22.
 - - - in templum anseres. 136.
 - - - in summum nuces. 137.
 redierat in animum moechile expila-
 tumque libinosa migratione navigi-
 um. 113.
 redii in cellulam. 11.
 - - - ad licentiam. 87.
 - - - in gratiam cum puero. 87.
 reddisse me in gratiam ut facile intelli-
 geret. 91.
 - - - scis ad nos thesaurum? 13.
 rediit ad carmina. 109.
 redimere fundos omnes. 76.
 - - - contubernalem. 57.
 - - - se à cane. 72.
 redimitur baccis Daphne. 131.
 redimitur vitibus hederisque. 41.
 redimus ad ordinem tristitiae. 103.
 sedire mecum in gratiam coeperat.
 109.
 - - - in gratiam liceat. 138.
 - - - ad poenitentiam coepit fortuna
 communis. 141.
 rediret hoc corpus ad vires. 138.
 rediit vera facies, dissimulata perit. 80.
 - - - vera forma. 128.
 reducere puerum. 98.
 reducere & ducere solet animas Mer-
 curius. 140.
 redunda cuspide notavit uterum. 89.
 reducto timidissime spiritu. 98.
 - - - telluris gremio. 122.
 redux ad ingenium. 117.
 reduxi gradum. 136.
 reduxit poenitentia fugitivos. 107.
 refecerunt nos legitimo oleo. 21.
 refecit pice temperata ruptam verusta-
 te camellam. 235.
 refecta porione & cibo. 111.
 refecti parvo deversorio. 124.
 refectum est convivium. 23.
 refectus vix unquam sum. 62.
 refero manum ad capulum. 82.
 referre corpus patrisfamiliae in moni-
 mentum debuit. 113.
 - - - pedem. 108.
 - - - parē gratiam. 77.

refert candida lingua, quod facit po-
 pulus. 132.
 refertur longe remorum sonus. 89.
 referunt ad ora manus. 89.
 reficere hilaritatem. 60.
 ad reficiendum ignem in vicinia cucur-
 rit. 136.
 refugerunt ad portum faciliorem. 118.
 regia coeli in partes diducta ruit. 124.
 - - - coeli confusa. 136.
 regiam trucem ne curet. 5.
 regimen non prodest, non arma mini-
 stris. 123.
 regina, quae so, noli fugillare miseri-
 as. 128.
 regio nostra praesentibus plena est nu-
 minibus. 17.
 in regionem suam quis deus juvenes
 tam urbanos detulerit matur. 16.
 regioni cui nos crederemus. 115.
 regionibus incultis asperisque diutius
 nives haerent. 99.
 regis filius. 57.
 regit navigium. 101.
 regna mea petunt. 120.
 - - - scientia terrarum tuarum pande.
 121.
 regnat ubi sola pecunia, quid faciant
 leges? 14.
 regnis nostris da funera. 120.
 regnum Ditis petit implacabile. 124.
 - - - Neptuni pavit Ulixes. 139.
 regula eloquentiae stetit corruptae &
 obmutuit. 2.
 regum funera. 104.
 rei ubi ad poenam confugiunt, quid
 debent laeti facere? 107.
 - - - ad novitatem Eumolpus mentem
 convertit. 117.
 - - - huius quoque cura agetur. 129.
 rejecit anus urbana centonem. 7.
 - - - se in grabatum. 92.
 rejectus in cubile. 103.
 rejiciebat se à blanditiis. 140.
 relaxare vultum in hilaritatem. 49.
 - - - claustra. 89.
 relegare in villicationem. 69.
 - - - Bajas. 53.
 relicta mea causa tantum pro alio cla-
 mo. 108.
 - - - arbor. 114.
 relicto Eumolpo. 91.
 - - - orbe fugax Pax Ditis petit reg-
 num. 124.
 relictum est illi festerium trecenties.
 45.
 relictum se navis ministerium guber-
 natore denunciante. 108.
 relictus. 91.
 religiones nocturnas risum jocumque
 ne faciat. 17.
 religiosae orationis sub testibus fides.
 118.
 religiosissime corpora animasque addi-
 citur domino. 117.
 religiosissimis juravit verbis. 21.
 religiosum invenies, si te adorari per-
 miseris. 127.
 religiosus apparatus. 60.
 relinquitur ne quid è nobis sepultura.
 115.
 relinquentur soli in scholis. 3.

relinquere se pueros in domo Eumol-
 pi. 140.
 relinquerem suspitioni locum. 97.
 relinquis possessa, & nova semper a-
 mas. 120.
 relinquit deploratum limen. 123.
 relinquunt moerentia tecta. 123.
 ad reliqui pectus secessimus. 10.
 reliqua inter purgamenta. 34.
 - - - fortunae committimus. 102.
 reliquam noctem sine meru exegimus.
 26.
 reliquas noctis horas male soporati con-
 fumpimus. 103.
 reliqui ego te, an tu prodidisti? 91.
 reliquias patrimonii mei olent. 105.
 - - - navis omnes tempestas expugnat.
 114.
 - - - nisi pueris diviterit. 67.
 reliquissim quo loco stabulum. 8.
 reliquisset ne minimum quidem sui
 vestigium. 83.
 reliquit veteris amicitiae nomen. 81.
 - - - festerium trecenties. 71.
 - - - utique aliquem patrem. 115.
 - - - in cubiculo filiam speciosissimam
 cum fratre ephebo. 140.
 - - - me pauperem pater. 117.
 reliquis lautitiarum apparatus splendi-
 dissimè expositus. 21.
 relucente mihi clarius toto coelo. 127.
 reluctantibus fati vis tu reviviscere
 extinctum? 111.
 rem alienam domino reddere si nol-
 let. 13.
 - - - nostram quo jure vindicamus?
 13.
 - - - cuique suam esse carissimam vi-
 demus. 15.
 - - - omnium delicatissimam notavi.
 33.
 - - - vacuum. 102.
 - - - suae memoria factum. 110.
 - - - laude dignam fecisse. 136.
 remaneret residua in amnis ira. 109.
 de remedio non tam valde laboro.
 17.
 - - - hoc mutamus colores. 102.
 remedium aliud si Deus ad tertianam
 illi monstret. 18.
 - - - tertianae sine interpellatione à
 vobis acciperem. 19.
 remissio ludorum. 60.
 remissus Thestali quadrupes jugo. 89.
 remitteret servo poenam. 30.
 remorum sonus longe refertur. 89.
 remota culcita. 98.
 remotis omnibus confedi. 131.
 removisse vultum à custodia mei For-
 tunam putabam. 125.
 remunerabat puellae artificium pari
 motu. 140.
 remus. 114.
 renidens ostrum censum turbat. 119.
 renovabat lumen. 111.
 renovat per damna famem. 119.
 renovet tabulas testamenti. 117.
 ut reor. 122.
 reor tales Symphalidas coelum fugisse.
 136.
 reparantur vulneribus detruta luxu com-
 moda. 119.

repellebat improbam Najada candidus
Hylas. 83.
repellit dorso Tenedos mare. 89.
repens sanguineo imbie Jupiter descen-
dit. 122.
repentina animorum mutatio. 19.
- - - tranquillitas intermiserat cur-
sum. 109.
repetor laevi Hydaspis Magnus. 123.
repetebat non amplius pelam, quae
tenam contingerat. 27.
reperimus coenatoria. 21.
reperitum infesto gurgite procella cir-
cumegit atque haerit. 114.
replebam me veluti quodam cibo.
96.
replet aures notissima voce. 105.
replet clamore vulgus Laocoön. 89.
repleti voluptatibus. 30.
repleverunt naevi aniculae manus in-
genti motu. 131.
replevit se cibo. 111.
reponere cubitum. 65.
reponit in carnarium sinciput. 136.
reponere Caesari. 51.
reposita ad utrum faba. 135.
repositorii superiorem partem abstule-
runt. 36.
- - - angulos. 36.
- - - theca. 39.
repositorium allatum est cum corbe.
33.
- - - rotundum duodecim habebat si-
gna in orbe disposita. 35.
- - - mentam occupavit. 49.
- - - cum placentis. 60.
- - - hoc secutum. 40.
repositum in pristinum decorem pue-
rum gaudebam. 110.
repressus aliquandiu Trimalchio. 64.
repudiare libertatem. 53.
repugnantem praedam hamis blandien-
tibus convellebat. 109.
repugnantem puero innumerabilia oscula
dedit. 20.
- - - male extorfi gaudium. 87.
- - - puero nihil imperabis. 109.
repugnantis frontem signat. 131.
repugnauerat puer. 26.
repugnavit. 79.
repulsi ultimo magistratus abierant.
111.
requiescere. 71. 100.
rerum timore hoc proficiunt. 1.
- - - venalium frequentiam notavi-
mus. 12.
- - - humanarum arbiter Deus. 98.
- - - humanarum curam agere deos
immortales puto intellexisti. 106.
- - - humanarum divinarumque pote-
stas. 120.
- - - statione permutata rebellant.
120.
- - - singularum quasdam artes. 135.
res, quae viderentur in controversiam
esse. 15.
- - - notavimus novas. 27.
- - - electissimas ridentes adgredimur.
36.
- - - tuas ocyus tolle. 79.
- - - gestae verbis non sunt compre-
hendendae. 118.

- - - inter serias te nominare fas non
est. 132.
- - - aliqua ne sacrificium moraretur.
136.
- - - ad effectum spectaret. 140.
- - - ibat ad summam nauscam. 78.
resalutare. 44.
reicinderet recentem cicatricem inter
initia coeantis guttae. 113.
rescribe modo blandus dominae. 129.
referendum ostium. 96.
referatis foribus. 94.
residet. 112.
residua ne in animis ita remaneret.
109.
- - - resistit. 46.
resistit ictus. 89.
resistent partes beneficio sopitae.
138.
resistere gratiae suae neminem ibi pos-
se. 125.
resolvit tam iniquam declamationem.
107.
- - - anser vincula calceamentorum.
136.
resoluta marmoreis cervicibus aureum
premebat. 131.
- - - terra non patitur glaciem vive-
re Auster. 137.
resolutam lyram modo nato flore ho-
norabat Appollo. 83.
respergere convivas oleo ferventi. 64.
respicere ad delicias. 64.
- - - post se. 57.
- - - ad nos vultu miti. 48.
respicens ad Eumolpum. 96.
respicimus. 89.
respondentem nihil mulcavit. 134.
respondet mihi venter. 47.
responsa in pestilentia data. 1.
resstant anni vitae triginta. 77.
restem colubra non parit. 45.
restinguit ignem modo convalescen-
tem. 136.
restitue animum ejus candida huma-
nitate. 129.
restituerunt in integrum dii majores.
140.
restrictae manus. 73.
resultat scissa unda. 89.
resupinatus paene crura mea fregi. 29.
retexit superbum pallio caput. 17.
reticulum aureum ex obryzo. 67.
retrahant gladios. 89.
retro ad diverforium tendo. 82.
retro flexerat capillorum radices frons
minima. 126.
retroversus crescere. 44.
retulimus dextros pedes. 30.
retulisset similis nos casus in eandem
fortunam. 87.
retusa novacula. 94.
revereri Fortunatam suam. 52.
revertar ad plasta. 88.
revertebar eodem, quocunque ieram.
6.
reverteretur mecum in gratiam. 87.
reverti in hospitium. 86.
revivificent amicitiam toto pectore
adstrinxi. 91.
reviviscere tu vis extinctum reluctan-
tibus fatiis. 111.

reum confidentem habes. 130.
revocanda nova mendacitate expu-
gnata paupertas. 125.
revocantur ad sanitatem exulceratae
mentes. 111.
revocare ad coenam. 52.
revocatae ad pacem manus intermiscere
bellum. 109.
revocatus rursus in memoriam inju-
riae. 10.
revocavit ad bibendum. 23.
- - - in florem pueri umbra. 83.
- - - a fatali meta ad lucem. 94.
- - - spiritum. 101.
revolutam collegerunt fabam. 136.
revoluta cogitur orbe flectere Phoe-
bus equos. 134.
reus est minor, quisquis peccat inops.
133.
- - - factus dispensator. 53.
Rhenum sanguine tingo. 122.
rhetores nascuntur sub signo Piscis-
rhetorici. 39.
rhetoricam scire. 58.
ricium in te non vides. 57.
ricu luxuriae Martis marcent moenia.
55.
qui rideatur alios. 57.
ridebant nostram invidiam conciones.
14.
ridebat contumaciam Giton. 117.
ridendas inclusit pagina partes. 80.
ridens eum consalutavi. 7.
- - - Püche ad aurem ejus accessit.
25.
rident armigeræ Tritonidis arces. 5.
- - - sententias juvenes. 6.
- - - die feriarum etiam lugentes.
134.
ridentes adgredimur res electissimas.
36.
- - - fugis & times puellas. 109.
ridentur in foro juvenes. 4.
ridere acumen non minus concionum
quam calumniantium coepimus. 15.
rideri satius est, quam derideri. 61.
ridet sermonis puri non tristis gratia.
132.
- - - area. 109.
rienes ac testiculos super geminos im-
posuerat. 35.
rigens hiemis pruinis. 122.
rigente bruma frigidior metu. 132.
rigido concussae fluminis nubes exone-
rabantur. 123.
rigidum reddidero, quam cornu.
134.
rimam improbe diductam. 26.
- - - foris. 92.
ringentem facere. 75.
ripas per notas ibant morientia flu-
mina. 122.
ripis suis haerentia flumina. 123.
riserunt collegae mei. 29.
- - - de viridi prato alba lilia. 127.
rist tam blandum. 127.
- - - multum post tam frigidum sce-
ma. 126.
non sine risu anum erexi. 136.
risu plausuque cellam implevit. 12.
- - - mimico omnia exonerant.
19.

rifu meo prodita manus complofit.
20.
- - - non indecenti latera commovit.
20.
- - - dissolvebat ilia sua. 24.
- - - excipere fabulam nautae. 113.
- - - ingenti hoc fecerat. 140.
in risum diffusus ex turpissima lite.
10.
risum jocumque ne faciatis nocturnas
religiones. 17.
- - - paene discussit. 14.
- - - tenuit. 20.
- - - expressit imprudentibus. 32.
- - - mota ex lacrimis. 18.
- - - effusa est. 18.
- - - castigare crebris potiunculis. 47.
rirus frangere vultus solet inter aman-
tes. 128.
- - - compressus. 58.
ritu statuarum patiemur pannos &
vincula. 102.
- - - Persarum viros subiungere. 119.
rivi acaciae per frontem sudantis per-
fluebant. 23.
rixa media. 96.
rixam fatalem. 97.
- - - in mediam perfertur. 96.
ad rixam properare. 64.
- - - ad lacum facere. 70.
rixandum habere. 90.
rixantes plurimum vinum effunderent.
28.
rixantur avidius inter argentum. 22.
robora scilla in molem cadunt. 89.
roborea moles spirat alieno metu. 89.
robustam voluptatem quaerentes mille
oculis lufimus. 127.
rodere tanquam mures. 44.
roga Gitonem, si vis sanus esse. 129.
- - - deos, ut illi facto tuo igno-
scant. 137.
rogare stuprum coepit. 8.
- - - coepit ut se poenae eriperemus.
30.
- - - pro illo. 49.
- - - in funus. 72.
rogas potius, quam tentas. 131.
rogatus quisquis aliquid erat, ut da-
ret. 31.
rogaveramus pro servo. 31.
rogavi ancillam ut dominam duceret
in platanona. 126.
rogo te mater. 7.
- - - inquam domina. 20.
- - - domine. 86.
- - - te per formam tuam. 127.
- - - quacunque. 99.
- - - narra mihi. 67.
- - - vos. 63.
- - - inquam, noli clamare. 137.
- - - te, apodixin defunctoriam red-
de. 132.
rogos Thessaliae cerno. 121.
rogus inimici collatus manibus. 115.
Roma perdit ipsa sui merces erat.
119.
- - - gaudet fuga. 123.
- - - quorum noverca est. 122.
Romam hocmersam coeno, quae po-
terant artes sana ratione movere.
119.

- - - ingrati perfudit sanguine Ju-
lius. 120.
- - - intrabat. 29.
Romanus circumfluat. 5.
- - - juvenus ipsa suas vires odit.
120.
Romanas arces nescis tu Magne tueri.
124.
Romanis arcibus quae tribui, omnia
odi. 121.
Romano sentis te pondere victam?
120.
- - - tonitru ferit haec omnia signa.
123.
Romanos cie. 120.
Romanum decus & potestas in uno
victa. 119.
Romanus eques. 92.
- - - victor totum orbem habebat.
119.
- - - Virgilius. 118.
rore querulo versabat lapillos spumeus
annis. 131.
rosa cinnamum veretur. 93.
rosae emicuisse. 127.
rostrum barbarum habere. 75.
rota vilis facili finxerat actu pocula.
135.
rotundo horti tubere laevior. 109.
rotundum repositorium. 35.
rubigine scabra aerati dentes stabant.
124.
rubore secreto perfundi coepi. 132.
- - - manifesto perfusus. 128.
rubricata libra. 47.
rudi vasculo pertectato. 24.
rudimenta Protogenis cum ipsius na-
turae veritate certantia. 83.
rudis novacula. 94.
- - - atque infecta materies ibat cum
fluctibus. 114.
ruebat concreta gelu ponti unda. 123.
ruga consumit vestes diutius vincas.
102.
rugas malarum. 23.
ragis mille opera in viscera confuge-
rat. 132.
ruina non me potuit terra haurire.
81.
- - - penatum suorum diis vota red-
dentem sepelit. 115.
- - - ingenti satiare. 121.
- - - morum est, & populo dedecus.
119.
ruinosus horret facundia pannis. 83.
ruit in partes diducta regia coeli. 124.
rumoribus nos different per urbem.
10.
rumoris sonitu debellati Quirites moe-
rentia testa relinquunt. 123.
rupes ubi descendunt. 122.
rupit undarum vincula quadrupes.
123.
rupta corusco fulgure intremuit nubes.
122.
- - - verticibus lapsis montis juga to-
nabant. 122.
- - - dehiscit Erebi sedes. 124.
ruptae nubes super arma cadebant.
123.
ruptam vetustate camellam pice tem-
perata refecit. 135.

rupto tellurem solvit hiatu. 121.
- - - turbine venti non deerant. 123.
ruptos crines super pectus jacentis im-
posuit. 111.
rura sua cantu colebant. 131.
russa vestitum tunica senem videmus.
27.
rustice custos nunc ades. 131.
rustici emtoris super humeros contem-
plationem inject. 12.
cum rustico steterat. 14. 16.
- - - mulierique placebat permutatio. 15.
rusticus quidam familiaris oculis meis
nec diu moratus. 12.
- - - nec ad huc futurae quidem ma-
nus curiosas attulerat. 13.
in rutae folium quemvis ex istis ba-
baeculis conjicit. 37. 58.

S.

in Sacello Priapi quod vidistis, vulge-
tis. 17.
sacellos aere sonantes. 140.
sacer Neptuno Laocoon. 89.
- - - locus Herculeis aris. 122.
sacerdos jacet inter aras victima. 89.
- - - intervenit. 134.
sacerdotio me pellat inimicus. 137.
sacerdotis in cellam me nihil recusantem
perduxit. 134.
sacra neque quemquam vulgaturum.
18.
- - - familiaritatis carissimae polluerem-
us. 80.
- - - Trojae contra Troas invocat. 89.
- - - ad pygiciaca invitare puellam
non distulit. 140.
sacram ante cryptam turbastis. 16.
sacramentum amicitiae delevis. 80.
- - - juravimus in verba Eumolpi.
117.
- - - post peractum dominum con-
salutamus. 117.
sacri infulis stabant nati Laocoonae.
89.
- - - anferes impetum in me faciunt.
136.
sacrificii cum inpena venit. 137.
sacrificium ne res aliqua moraretur.
136.
sacris profanatis. 89.
- - - virgineis extincta quiescit flam-
ma taurorum. 134.
- - - Hecates digna. 135.
- - - vestibus ornatus. 141.
sacrum Novendiale. 65.
saeculis profuturum ne quid diu late-
ret. 88.
- - - nota nomina. 110.
saevi implacabileque domini crudeli-
tatem suam impediunt. 107.
- - - Hydaspi repertor Magnus. 123.
saevientes rogare coepit. 105.
saevientium minas interpellat. 108.
saevit contumelia accensa Triphaena.
108.
- - - in praecordiis dolor. 17.
- - - flammis miserandas in urbes.
104.
saevitia qualibet. 91.
- - - paulum intepescente. 94.

Sae.

saevitia dux & magister unus ante.
136.
Sagittas. 44.
saginabat nausia recusantem. 64.
sagittam corpus superfluentibus bonis
impleviam. 135.
Sagittari signo strabones nascuntur.
39.
Sagittarum Sagittarum otopetam imposue-
137. 38.
Saguntini ab Hannibale oppressi huma-
nas edere carnes. 141.
Salamandra superest tua excussit. 107.
salax adhuc erit. 43.
salices lentae. 132.
saligna erate impositum Cereris nemus.
135.
ad salivam facit. 48.
salutare per gradus scalarum. 53.
- - - odiana. 53.
saltationum testamenta. 64.
saltas venator canis quare. 104.
salva in eligendo facit hircos. 80.
salubribus praeceptis instruere juvenes.
142.
salve. 88. 108.
salvere Girona juber. 98.
salvo pudore quod confingere poteram.
132.
- - - sermone tuo. 63.
salutabat pica varia intrantes. 28.
salutem Polyaeos Graecae. 130.
salutis spem ostendit. 102.
- - - nec quaerendum est. 102.
salvum sit, quod tango. 63.
salvus si pervenero ad trecenties H. S.
88.
sana ratione quae poterant artes move-
re Romam. 114.
Sancte, haec ibi ad aras suas. 133.
sancti mores laudibus ad fructum non
perveniunt. 119.
sanctissime frater quid agebas? 11.
sanguen illi fervet. 59.
sanguine mutuo ne pollueremus fami-
liaritatis carissimae sacra. 80.
- - - noxio parentabo injuriae. 81.
- - - perfuso exundantes campos. 104.
- - - vilissimo tutelam placare tentant.
105.
- - - nutritas fruges extulit in lucem
tellus. 120.
- - - pascere luxum est mihi cordi.
121.
- - - Rhenum tingo. 122.
- - - perfudit ingratam Romam. 120.
- - - Germano sexagintaque trium-
phis esse notens coepi. 122.
- - - Germano perfusas turmas ferve-
re. 123.
- - - tristi perfusus venio. 133.
- - - humano Thessaliae sinus tinge.
124.
- - - polluisti domicilium meum. 137.
- - - hunc ignem extinxeris. 139.
sanguineam tremula quatiebat lampa-
da dextra. 124.
sanguinem cogito. 82.
- - - tibi a capite mittam. 90.
- - - funde. 97.
- - - amiserit. 100.
- - - illis misit. 62.

sanguineoque tepens descendit Jupiter
caemere. 122.
sanguinum lacu tollit caput furor. 124.
sanguinis in pignus putabam consuetu-
dinem veteratissimam transire. 80.
- - - regum in quid habet. 113.
sanguis concretus in ore Discordiae.
124.
sani coloris ne quidem carmen enituit.
2.
ad sanctatem revocantur. 111.
sanus esse si vis, Gironem roga. 129.
sapa. 66.
sapere non magis possunt, quam bene
olere qui in culina habitant. 2.
- - - ipsum aprum. 66.
sapientem contentus iurgia nescit. 18.
sapiens sapientia temper loquitur. 140.
- - - plenum peritus exornatas. 91.
sapientiae praeceptis animos compone-
rent. 4.
- - - consultissima via. 88.
sapiit plebeum albus anser. 93.
saporem mutet. 5.
- - - mutem blandimentis. 141.
saporis publici sermonem non habes.
3.
sarcina frequentius posita maledicebat
propeantibus. 117.
sarcinarum maxima parte. 114.
sarcinas se projecturum adfirmabat.
117.
pro sarcinis habebat. 102.
sarcinulas communes partiamur. 10.
- - - collegi. 81.
- - - expedite. 99.
satagens haec. 137.
satagere. 68.
sathana tibi irata sit. 58.
satis iracundiam tuam. 97.
satiare ingenti ruina. 121.
satiari potuissetis hac poena. 107.
satiatus non erat. 119.
- - - palea inani panes. 135.
- - - defunctorio ictu. 136.
satiavit gemini numinis iram Telephus.
139.
ad satietatem usque osculis fruor. 131.
- - - humanam quid tentare soleat
scitis. 112.
satis bella puella. 25.
- - - magnum solatium. 91.
- - - cui non est mors una. 108.
- - - nemini nihil est. 76.
satisfacere dominae. 57.
satisfaciebam dominae meae. 75.
satisfactione lenitas mentes flectite.
107.
satisfieri sibi paterentur. 87.
satur pane fiam. 68.
saturi nos jam admiratione sequimur.
28.
saturnalia. 69. 68.
- - - semper agere. 44.
Saturnia tellus. 122.
satyrii quicquid fuit, Encolpius ebi-
bit. 20.
satyrio tinxerat penicillum. 21.
satyrium bibisse mihi omnes videban-
tur. 8.
saucia mulieres. 67.
saxa nigro squalentia pumice. 120.

- - - horrida Niliacis jaculantur aquas.
114.
saxis sinum meum onerabo. 90.
- - - expelluntur aquae. 10.
scabitundinem omnem animo deleteret.
99.
scabra rubigine aerati dentes stabant
124.
scabro conlato. 53.
scapha. 102.
scaphae custodiam tener. 102.
- - - impositam abduxisse. 114.
scapham de coenamus. 102.
scapulas verberare. 64.
scelus attritus ulnis ab oris. 93.
- - - Siculo aequare meritis. 119.
Scaurus. 77.
scelerate etiam loqueris? 137.
sceleratum argentum. 66.
scelere fidem violasti. 79.
sceleri lucem subduxit Cynthia. 122.
sceleris vestigium ne quod superesset.
137.
scelero magnus. 50.
scelerum omnium materia. 98.
scelus inexpressibile admisistis impruden-
tes. 17.
scema post frigidum multum risit. 126.
scena nimium grex agit. 81.
- - - largior sufficeret. 117.
- - - plausor non sedeat. 5.
scenae ne quid deesset. 117.
- - - ostentatione traductus histrio.
126.
scenam ad hanc convertit vultum.
33.
ad scenas nec ad spectacula admittitur.
116.
schemum Lucilianae improbitatis. 4.
schemas loqui. 44.
scenola ludaverat. 3.
scholani. 81.
squam scholastici ad coenam promi-
simus. 12.
scholastici nascuntur sub Ariete. 39.
scholasticorum ingens turba in portu-
cum venit. 6.
scholasticos timeo. 61.
in scholis stultissimos adulescentulos
fieri existimo. 1.
- - - soli relinquuntur. 3.
scias mulieres. 63.
scias me gratiosorem esse, quam Pro-
tesilaum. 140.
sciat nequis hoc, operam dabimus. 137.
sciebam, quid meruissim. 132.
sciebamur errantes, quid esset.
116.
scierint si hoc magistratus, ibis in cru-
cem. 137.
scierit pisculos etiam appetituros. 3.
scietis statim cui beneficium dederitis.
51.
scillae mollis locus. 116.
scimus legem servari apud quasdam
gentes. 141.
scindere frontes cicatricibus. 102.
- - - aprum. 40.
scindunt territa pectora per dubias
causas. 123.
Scintilla Habinnae uxor. 66. 67.
- - - scintillant. 55.

scio quid cogites, quum spatiantem
vidi. 126.
- - te, Ascylti, ad occidendum me
venisse. 97.
- - sola istum morbum emendare.
134.
a Scipione capta Numantia. 141.
scires, non libenter servire. 91.
scribilita frigida. 66. vide *scribilita*.
scis thesaurum ad nos rediisse? 13.
- - literas. 10.
sciscitantium haeredipetarum turbam.
124.
sciscitari coepi, quae esset illa mulier.
37.
- - summissus coepit. 105.
sciscitata causam tristitiae. 137.
sciscitatione diligentissima quaesivit.
24.
scissa in molem cadunt robora. 89.
- - resulter unda. 89.
scissam & sordidam tenere coepimus
tunicam. 14.
scisso Discordia crine. 124.
scissor processit. 36.
scita scruta expedienda. 62.
scito jam capitis perisse partem. 110.
scitote homines in duas partes divisos
esse. 116.
scobem minio & croco tinctam spars-
erunt. 68.
scopionibus labra humerosque non sen-
tientis pinxit. 22.
scopis argentum inter reliqua purga-
menta coepit verrere. 34.
scopulis tellus opes fundit, quum volo.
134.
in scopulo moratur sine spe praedae.
3.
scopulus piratarum Magnus. 123.
scordalias de medio agere. 59.
scordalo reddita vice. 95.
super Scorpionem marinum pisciculum
imposuerat. 35.
Scorpionis signo nascuntur venenarii.
39.
scorta placent omnibus. 119.
scorteum fascinum profert. 138.
scortis derecti. 88.
scortum muliebris patientiae. 9.
scribentes edicta tyrannos vident. 1.
scribit amatori meretrix. 104.
scribilita in statere erat. 35. vide *scri-
bilita*.
scripta haec erant in codicillis. 129.
scriptum erat in eo. 30.
- - quadrata litera. 29.
ad scripturam usque malarum curren-
tia supercilia. 126.
scrophia. 40.
scrupos omnes. 79.
scruta scita expedienda. 62.
scrutantium eluderet manus. 97.
scrutari paleam coeperunt. 33.
- - navigium. 104.
scrutatur parietum foramina. 98.
scuta hastis concrepere. 59.
per scutum & ocream egraginavi. 61.
Scylas. 64.
cum scypho concurrere. 54.
in scypho pittacia circumferri coepe-
runt. 56.

scyphos urnales habeo. 52.
scyphus capaxior. 65.
secessimus pacatius ad reliqua. 10.
secessum habere privatum. 41.
secreta arte non te fraudabo. 3.
- - tot annorum traducere ne veli-
tis. 17.
secreti conficius auri. 128.
secretiorem in locum venimus. 7.
secretis alienis intervenire periculo-
sum. 20.
secretissimum locum occuparemus.
100.
secretum aliquid in aurem diceret. 28.
- - mulieris delectatus miles. 112.
- - favit amori candidior dies. 127.
- - rubore perfundi coepi. 132.
in secreto ne frater maiorem injuriam
acciperet. 25.
- - deprehensus sermonibus locum
daret. 129.
secretum horribile inter nos peritum.
21.
- - locum conduxit. 81.
sectam unguibus faciem consideravit.
111.
secti sunt gladiatores. 45.
seculis, vide *saeculum*.
secundae mensae. 68.
secundum hanc deprecationem. 18.
- - lectum conciderunt. 22.
- - quietem. 104.
- - eandem casulam. 111.
- - hanc orationem. 112.
- - hanc formulam imperamus Eu-
molpo. 117.
- - invitante confedi. 131.
- - literas esse difficillimum artifi-
cium. 56.
- - illum discumberem. 57.
secura uxor hanc expectat. 115.
- - cui nulla placet nimium pote-
tas. 120.
- - naviget aura quisquis habet num-
mos. 137.
securam esse de utroque iussi. 18.
securas insertans commissuris. 97.
- - quo artulisti. 97.
cum securibus fasces fixi. 30.
securis gressibus frangebat arva horrida.
123.
secutae fugientem aniculae. 138.
secreteleja mulier. 81.
secutus tutius consilium. 79.
- - labentem. 94.
- - detrahentem clavus fuerat. 135.
sedeat plausor in scena histrioniae ad-
dictus. 5.
- - ad rationes. 117.
sedens super torum meum. 17.
sedentem Eumolpum inveimus. 115.
sedentibus circa solium carmen reci-
tare conatus sum. 92.
sedeo numquam, nisi in equestribus.
126.
sedere in cubiculo coepit. 86.
- - ad pedes. 64. 68.
- - praetextatum in tribunali. 71.
federet supra commendatam bonita-
tem. 140.
sedesque ad sidera mittunt. 120.
sedes inter has ora extulit. 120.

- - Erebi rupta dehiscit. 124.
fedit in causa eques. 14.
- - in lectulo. 137.
fedit altera parte lectuli. 134.
feduxit me paullulum a turba. 13.
- - me unguentarius. 74.
segrega grana sordidissimis putamini-
bus vestita curiosa manu. 135.
seipfos proscribere. 101.
Seleucus. 42.
selibram & sex pondo debet habere.
67.
sella putris fracta est. 136.
semel iterumque. 34. 115. 135. 140.
94.
semefra in sinu corpora liberorum su-
orum matres tenerent. 141.
semicinctio. 94.
semimortui labantur utrinque multi.
108.
semine urticae trito fascinum circum-
dedit. 138.
semissem habere. 61.
semissem panis. 64.
semitae crepidine. 9.
senatus recti bonique praeceptor. 88.
senectae ultimae mihi lassitudinem im-
poneres. 132.
senectus aeo desolata. 124.
senectute. 3.
ad senectutem usque canescere. 2.
senem calvum tunica vestitum russea
videmus. 27.
- - joculari ego poetica levitate crede-
bam. 117.
- - miserrimum de civitate sua exi-
isse. 117.
- - non erit gravis. 100.
- - positus inter mercenarium ami-
camque. 140.
- - suam cuique mensam assignari
jubeat. 34.
senibus quoque libera virtus exciderat.
119.
- - orbis filium filiamque ingerebat.
140.
seniori convitiarer. 93.
sensisset quicquid fuerat. 113.
- - ne ignem quidem admotum. 79.
sensit prophanus Junonem Pelias. 139.
sensum teneriorem verborum ambitu
intexit. 118.
sensus ad arcessendos oculos longius
mittit. 115.
sententia animi tui. 109.
sententiae ne emineant extra corpus
orationis expressae. 118.
sententiam suam proponere quemque
jubeat. 101.
- - ferre decernentis. 70.
- - judicis nec se expectaturum. 112.
- - explere me finite. 115.
sententiarum vanissimo strepitu. 1.
- - fabulosum tormentum. 118.
sententias ridet juvenes. 6.
- - id est, vitrea fracta, audirem.
10.
sententiolis vibrantibus pictam contro-
versiam. 118.
sentiebam neque ego ullum dolorem
94.
sentiente injuriam. 79.

non sentientis labra humerosque sopitis
tutionibus pinxit. 22.
non sentio, me virum esse. 129.
quid sentio carmine effingim. 4.
sentire id manes credis. 111.
sentis te pondere victam Romano?
123.
sentit terra deos. 124.
sepelitis te vitam. 111.
sepelit illum dis vota redolentem pe-
nitum suorum ruina. 115.
sepulchrum oneravi. 76.
septem annos habere videbatur. 25.
- - - stellarum dietas margines taecilla
habebar. 30.
sepulcra tot quasi non posset ferre tel-
lus. 120.
sepulcro libertum praepone. 71.
sepulcrum caussam lacrimarum ne quo-
tando cerneret. 117.
sepulta mero tuba. 119.
sepultos inter Pirandis nocte & mero.
89.
- - - id credis carere manes? 111.
sepultura fluctibus obruto non conti-
git. 115.
- - - ne quid & nobis relinquit. 115.
sepulcrum corpora detraheret. 111.
sequatur quem vult. 80.
sequebatur puer cum tabula terebin-
thina & crystallinis tessulis. 33.
sequenti flamma sonuere insolitae vo-
ces. 122.
sequebatur dicti articulo extremo. 32.
sequebatur stomachus inopiam. 141.
sequebatur iam placebant. 15.
sequi in balneo iubemus Gitona. 26.
sequimini me. 99.
sequimur admiratione saturi. 28.
sequitur abuentem. 95.
- - - me grauius ita Plapi. 119.
sequebatur scire iacturae lineamenta. 110.
sera sua sponte delapsa cecidit. 16.
Serapa mathematicus. 76.
Seres illinc accusatus nova vellera hinc
Numidae. 119.
seris inter res nec nominari quidem
te sis est. 132.
seraphia. 56.
sermone vario garrimus. 55.
- - - obsceno violari aures meas do-
lui. 85.
- - - hoc turbatus. 105.
- - - communi me vocabat. 111.
- - - incepto vultus mouetur. 132.
- - - accessit me lassisset. 139.
sermone habes non publici saporis. 3.
- - - finire. 70.
sermone publici. 39.
- - - invitare. 41.
sermonibus his erectus. 88.
- - - daret locum. 129.
sermonis mei poenitentiam agere co-
pi. 132.
- - - puri non tristis gratia ridet. 132.
sero intellexi. 7.
serato moria crux meum vexare non
dubitavit. 136.
serua me, servabo te. 44.
servabat cruce miles. 117.
servabatur illi locus novo more primus.
51.

servare velle incipe, si Gitona tuum
amas. 98.
servam adhuc legem apud quidam gen-
tes feremus. 141.
servaret integram simulationem. 140.
servat nemo iussum. 82.
servatis amici vultum quam fortuna
manet. 89.
servi nequissimi negligentia me mover.
30.
- - - dno accedere. 34.
- - - poedidissimi minorem nobis ac-
tum sua frequentia facient. 34.
- - - nequissimi non discedunt oculis.
99.
- - - Althiopes. 122.
- - - fidelissimi. 114.
- - - obsequium. 45.
servile officium libentissime tuentem.
29.
serviles poenas daturum. 139.
serviliter fidi dominum consalutamus.
107.
servio mero. 119.
servire non libenter scires. 91.
servi matremur. 115.
servitia ecce in frontibus cernitis. 107.
Servius & Labeo quicquid, esto. 137.
servo remitteret poenam. 30.
- - - pueri. 97. 98.
- - - namquam tacebant. 126.
servorum & eges cenam turbant. 119.
servos poenam graviorem timentes
praecipiente se in mare. 102.
- - - non videntur, nec libidinem con-
citant. 126.
servulis ex novitiis unus subito accu-
rit. 139.
servum te & humilem fatens. 126.
servus follem plenum habebat. 27.
- - - desponsus. 10.
- - - larvam argenteam attulit. 34.
- - - pubescens. 98.
- - - unus trepidantes interpellavit.
26.
- - - in crucem actus. 53.
- - - quisquis huc exierit. 28.
- - - ille idem nobis occurrit. 31.
tesamo quasi & papavere sparsa o-
mnia diu factaque. 1.
testiorum viperarum. 77.
testiarius homo. 45.
testiarii gladiatores. 45.
testium vicies amiserit. 117.
- - - ad trecenties si salvus pervenerit.
88.
- - - trecenties habere fundis nomini-
buique depositum. 117.
- - - centies comelle te finge. 141.
- - - trecenties relictum est. 45. 71.
H. S. X. vix fuissent vestimenta. 30.
- - - centies. 74.
severa lege proficere liberos suos no-
lunt. 4.
- - - lectione studiosi juvenes mitiga-
rentur. 4.
- - - tristitia dolui. 85.
severa artis si quis hamat effectus. 5.
severioris notae homines. 132.
severitate ficta nihil ineptius. 132.
seviratus absenti decretus. 71.
sevir est Habinnas. 65.

sevir gratis factus est. 57.
severo Augustali Cinnamus. 90.
sevocatum me non minus decore exor-
navit capillamento. 110.
sex libras pendentia cochlearia accipi-
mus. 33.
- - - pondo & selibram habet. 67.
sexaginta triumphis nocens esse coepi.
122.
sexcenta huiusmodi. 56.
sextus esset, si nihil aliud, virile quod
auctoritatur. 19.
si utique. 80.
- - - qua dicenti fides. 66. 70. 63.
- - - sint loquela ova tentemas. 33.
- - - quid vis. 87.
- - - vel fuerit. 111.
- - - velis audire. 110.
- - - ribi videtur. 71.
- - - me amas. 48. 96.
stilis undae tremunt. 89.
sic illum vides. 38.
- - - me saluum habeatis. 69.
- - - sentem me vides. 61.
- - - vos felices videam. 72.
- - - vides. 58.
sicca aliquot dierum abstinentia mu-
lier. 111.
- - - sobria, bonorum consiliorum.
37.
siccatibus tribus è lege potionibus. 136.
siccato avide poculo. 92.
siccatas perseverat. 44.
sicco concoquit ore famem. 82.
Sicilia. 44. 48.
Siciliam modo ventus dabat. 114.
Sicilianum. 14.
Siculo scarus aequore mersus ad men-
sam vivus perducitur. 119.
sidera coeli victa. 123.
- - - mutata pondus suum quaesivere.
124.
ad sidera sedes mittunt. 120.
- - - montem cano vertice tollit. 122.
- - - ambas manus intentans. 122.
sidere veluti quodam pestilentium juve-
num animos adflavit. 2.
sideribus adoratis intro navigium. 99.
- - - innumerabilibus comitata luna.
100.
- - - trinis acta tuba ciet mortem.
122.
siderum quoque motus custodit. 103.
sidus qua currit utrumque. 119.
signa duodecim habebat in orbe dispo-
sita. 35.
- - - Mavortia movit Caesar. 123.
- - - haec omnia ferit tonitru Roma-
no. 123.
signat tabulas foederis. 109.
signat frontem repugnantis. 131.
signis diligentius inspectis. 14.
signo dato. 67.
signum ad hoc matellam ludenti sup-
posuit. 27.
- - - Veneris marmoreum. 29.
- - - symphonia datur. 34.
- - - dedit buccinus. 74.
sileti nocte. 89.
siletio facto inquit. 14.
- - - composito. 103.
silenium noctis. 79.

silentium facere. 59.
 sileret sine fabulis hilaritas. 110.
 siligine tu. di farti. 69.
 silvester aedon. 131.
 in silvis quaeritur fera. 119.
 - - - divitibus quem Dione numen
 dedit. 133.
 simile quid huic formae aut Ariadne
 aut Laeda habuit. 138.
 similis nos casus in eandem fortunam
 rerulisset. 87.
 - - - tui non ero. 87.
 - - - toris Tiryntius adsis. 124.
 similitudine fortunae parem destituit.
 80.
 ad similitudinem extremitates ima-
 ginum praecisae. 83.
 simillimo astu Ulyxem vicit. 87.
 simplicem feminam. 106.
 simplicissima mente. 101.
 simplicitatis novae opus damnatis. 132.
 simpliciter gestum est. 107.
 simulacra virum traducere cymba vix
 navita Porthmeus sufficit. 121.
 simulacris omnibus emendatiorem mu-
 lierem. 126.
 simulacrum Neptuni. 104.
 simulante adgressus. 85.
 simulare coepi languorem. 132.
 simulationem hanc obumbrare & lac-
 rimis & vultus confusione poteris.
 101.
 - - - si non servasset integrum. 140.
 simulavit se in templum ire. 140.
 sinant hoc dii. 126.
 sinapi. 66.
 sincipitis particula vetustissima mille
 plagis dolata. 135.
 sinciput coaequale natalium suorum.
 136.
 sine spe praedae moratus in scopulo.
 2.
 sine fuga ferrum gladiatorium dare.
 45.
 - - - metu. 14.
 - - - dubio. 26.
 singula excipere longum erat. 28.
 singulae gallinae circumlatas sunt. 65.
 66.
 singularis exempli femina. 111.
 singularum rerum quasdam artes. 135.
 singulis modum impone. 107.
 - - - pro injuriis numerabis praesen-
 tes denarios ducentos. 109.
 singulos strepitus pari clangore perse-
 quebatur. 117.
 singultibus crebris pectus quassaverat.
 91.
 sinistra de parte memoris. 122.
 sinistrae manus minimo digito. 32.
 finite me sententiam explere. 115.
 Sinon ad fata compositus. 89.
 in sinu tenerent semesa corpora labe-
 rorum. 141.
 - - - tuta quaerit littora. 123.
 de sinu duas infestas protulit. 20.
 - - - protulit licium. 131.
 - - - trepidantem tegere. 74.
 in sinum lapillos ter conijcere me iussit.
 131.
 - - - meum faxis onerabo. 90.
 - - - manum demisit. 24.

- - - conspiciere. 74.
 sinus abditus si quis ultra. 119.
 - - - Actiacos cerno. 121.
 - - - Thessaliae humano sanguine tin-
 ge. 124.
 si qua tellus foret, quae mitteret au-
 rum. 119.
 si quando poenitentia fugitivos redu-
 xit. 107.
 si quid vis, faciterum. 87.
 Sirenum domus ridet. 5.
 - - - concordiam canere inter auras
 putares. 127.
 sistam Idaeos in gurgite frutices. 134.
 sistrum redde navigio. 114.
 sitientes artus mea Tisiphone perluit.
 120.
 sitientia regna terrarum tuarum pande.
 121.
 smaragdum ad quam rem viridem pre-
 tiosum vitruvi? 55.
 sobria, sicca, bonorum consiliorum.
 37.
 societatem miseriarum. 97.
 in societatem recepi hospitem. 83.
 socios mutavit Ulixis Circe. 134.
 Socrates deorum hominumque judi-
 cio sapientissimus. 140.
 Socratica fide me diligis. 128.
 Socratico plenus grege. 5.
 sodales filii sui ne quotidie cerneret.
 117.
 sol omnibus lucet. 100.
 sola pecunia ubi regnat, quid faciant
 leges. 14.
 - - - ruinosis horret facundia pannis.
 83.
 - - - maria mortalibus hanc fidem non
 praestant. 115.
 solae desertis aspirant frondibus au-
 rae. 119.
 solas exstruere divitias curant. 84.
 solatia magis litis quam virium auxi-
 lia. 108.
 solatium erit misero fati magnum tua
 voluntate cecidisse. 91.
 - - - extremum haberemus. 106.
 solea est adlata. 56.
 soleatus pila praefina exercebatur. 27.
 soleis ligneis imparibus imposita a-
 nus. 95.
 solemnis dies ludum artaverat. 85.
 solent fieri in hac civitate. 129.
 - - - nummis verba vendere. 13.
 soleo curare mathematicorum coelum.
 126.
 solerti inscriptione notans frontes. 103.
 - - - cura deposito meo caveo. 133.
 soler Protheus esse, quicquid libet. 134.
 - - - fieri. 49.
 soli in scholis relinquuntur. 3.
 - - - militares; soli fortissimi atque
 etiam innocentes habentur. 116.
 solida centum. 43.
 solide nemo natus est. 47.
 solidos tanquam alligaturus. 102.
 solis adusti nec mansuecunt radii. 122.
 - - - progenies non sum. 127.
 in solitudine tuniculam invenerat. 12.
 - - - in animum redeunte. 81.
 solitudinem mihi imposuit. 81.
 - - - meam derident. 81.

solium. 92. 73.
 - - - Jovis tenere. 51.
 sollicita sum tua causa. 137.
 sollicitant omnes muneribus gratiam
 Eumolpi. 124.
 sollicitat nuptas. 83.
 sollicitavit inguina mille mortibus fri-
 gida. 20.
 sollicito indulgi. 86.
 solo vexatam vestem excussit. 128.
 - - - fixos oculos averfa tenebat. 132.
 solve me. 58.
 solvis muris oppida. 124.
 solvit lorum de pera. 11.
 - - - clamantis frontem. 95.
 - - - tellurem rupto hiatu. 121.
 - - - ostenta brevi Deus. 122.
 - - - licio pannum. 135.
 solum bello liberum. 89.
 - - - formae decus cecidere capilli.
 109.
 - - - illud adfulsisse verum pudicitiae
 amorisque exemplum. 111.
 - - - libidinis suae vertit. 81.
 - - - nobile qui homines inhabitarent.
 116.
 solus non vici. 122.
 soluta inedia si fuerit. 111.
 solutae mero ac libidine aniculae. 138.
 solutioris stomachi sit. 117.
 soluto crine iustitia. 124.
 solutorum lumborum se esse omnibus
 dixerat. 140.
 solutum gaudium vultum convertit. 91.
 solutus mero. 79.
 - - - crinem. 89.
 - - - vino. 109.
 somni velut minimum gustum haufe-
 ram. 22.
 somnio sibi quisque facit. 104.
 - - - quae mentes ludunt volitantibus
 umbris. 104.
 - - - ludunt errantes oculos. 128.
 somniatur hic aedes. 74.
 somnio quodam turbulento circum-
 mictus. 100.
 somniorum interpretamenta audirem.
 10.
 - - - pari consensu quid fecissent ad-
 monuerunt. 106.
 somnium expiavit. 104.
 in somnium laboreretur. 21.
 - - - laboretur. 22.
 somno medicinam petii. 17.
 - - - altiore obdormivit. 86.
 - - - jacentem Romam. 119.
 somnus continuat in mortem ultimam.
 89.
 ante somnum levissima ambulatione
 compositus. 130.
 - - - morti jungerem. 79.
 - - - obruto tunicula capite mentiri.
 100.
 sonantes aere facellos pro hamis in tur-
 bam mitterent. 140.
 sonare coeperunt lacunaria. 60.
 sonat mihi circa stomachum. 47.
 sonet fortuna celeri discincta meatu. 5.
 sonis levibus atque inanibus ludibria
 excitando. 2.
 sonitu rumoris moerentia testa relin-
 quant. 122.

S.

sonitum dant caudae. 89.
 sono Grajo exonerata mutet saporem
 Romana manus. 5.
 - - - inexpectato ictus. 100.
 - - - familiari inductae ancillae. 105.
 sonuere insolitae voces. 122.
 sonum perlequuti invenimus sedentem
 Eumolpum. 115.
 sonus remorum longe refertur. 89.
 - - - dulcis pertentabat aera. 127.
 - - - acidior. 68.
 Sophocles aut Euripides invenerunt
 verba quibus loqui deberent. 2.
 sophos clamare. 40.
 spoliatae veneficio partes relapsicerent.
 138.
 sopitum me excitavit. 87.
 soporati male reliquas noctis horas con-
 sumpsimus. 103.
 sopore prostrata urget membra quies.
 124.
 in soporem labentis. 100.
 soporifera nocte somnia oculos ludunt.
 128.
 sorba mitia humilis casa conservabat.
 135.
 sorbula ova. 33.
 sordes meruit victoria nostra. 122.
 sordibus calant quaedam feminae. 126.
 sordidam & sensim tunicam tenere coe-
 pimus. 14.
 sordidi capilli. 105.
 sordidissimam familiae partem convo-
 cat. 132.
 sordidissimis putaminibus vestita grana
 tegit. 135.
 sordidissimo linteo praecincta anus.
 95.
 sordidissimus puer. 64.
 sordidum egressum. 91.
 soror est bonae mentis paupertas. 84.
 - - - cum Phoebo Magnum excipit.
 124.
 sorore Phoebi pulchrior. 109.
 sororem tibi concilio. 127.
 - - - adoptare quid prohibet. 127.
 sororis suae automata per clostellum
 miratur. 140.
 spado suppositus ludenti matellam. 27.
 - - - Gallus. 55.
 spadones duo in diversa parte circuli
 stabant. 27.
 spargebant tenue & extremum lumen
 lucernae. 22.
 spargebat Gitona extrema parte potio-
 nis. 109.
 spargere latranti cibum. 72.
 spargit humore hoc femina mea. 138.
 spargitur aestu fumesto spiritus. 120.
 spargunt arenam in amphitheatro. 34.
 sparsa quasi papavere & sesamo dicta
 factaque omnia. 1.
 - - - cana favilla ora extulit. 120.
 sparsam per agros Numidiae esse ma-
 gnam familiam. 117.
 sparsi jacebant alii circa discumbentium
 pedes. 22.
 - - - crines. 111.
 sparsis opibus conversa potestas. 119.
 sparsos melle & papavere gires. 31.
 Spartana nobilitate plagas concocxi. 105.
 spatulocinaedi huc convenire. 23.

S.

spatiabantur in porticibus. 90.
 spatiantem quum vidi, scio, quid
 cogitet. 120.
 spatiat non diu confederam. 131.
 - - - aliquot horis. 86.
 spatio noctis miserorum vulnera du-
 rant. 104.
 - - - minimo interposito. 47.
 spatium interpositum. 68.
 sine spe praedae moratur in scopulo.
 3.
 - - - non caperentur homines, nisi
 aliquid morderent. 140.
 speciosissimam filiam cum fratre ephe-
 bo in cubiculo reliquit. 140.
 speciosus cultu. 83.
 - - - puer. 41.
 specta invicem, quod me spectare vo-
 luiti. 94.
 spectabam utrumque obliquis truci-
 bus oculis. 113.
 ad spectacula non admittitur. 116.
 ad spectaculo vacabat. 26.
 spectaculum sui. 111.
 spectaculum ad idem me traxit. 26.
 ad spectaculum nos pueri duxerant.
 27.
 spectant flexae pedine comae? 126.
 spectare quod me voluisti, invicem
 specta. 94.
 spectaret Thebanum pauperis taber-
 na. 80.
 - - - ad effectum res. 140.
 spectatis me constituta fronte Catones.
 132.
 spectaverat saepius ejusmodi ludos. 36.
 spectem duorum hominum carissimo-
 rum duo funera. 112.
 speculabatur lulum puerilem libidinosa
 diligentia. 26.
 speculari diligentissime. 92.
 specularis lapis. 68.
 speculum rapuit tacenti. 128.
 - - - nec mihi, nec fama mentitur.
 129.
 specus obducti. 89.
 spei & eloquentiae ingentis juvenem.
 117.
 spein plenioris concepit. 97.
 - - - salutis ostendit. 102.
 sperare jubentur inferni manes coelum.
 120.
 - - - dum vivis, licet. 131.
 speraveram qualem, te seneo. 139.
 spero futurum, ut me juvet. 78.
 - - - sic moriar. 57.
 spes quoque suas ambitioni donant.
 4.
 - - - omnis manifesto evolavit. 114.
 spina argentea dentes perfodit. 32.
 spinis confixa mala Cidoneae. 69.
 spirare jam tu putares civiles acies.
 122.
 spirat alieno metu arborea moles. 89.
 spiritu collecto. 29.
 - - - timidissime reducto. 98.
 spiritum revocavit sudor effusus. 101.
 - - - tanquam rem vacuum impende-
 re. 102.
 - - - recipere apertis labris. 102.
 - - - indemnatum effuderis. 111.
 - - - properantem excussit. 115.

S.

- - - meum devoteant. 141.
 spiritus ejus ne purus est. 9.
 - - - non humillimi poeta. 83.
 - - - generosior vanitatem non amat.
 118.
 - - - collectione plenus. 98.
 - - - liber praecipitandus est per fa-
 bulosum sententiarum tormentum.
 118.
 - - - extra qui furit. 120.
 - - - jejuno macer. 128.
 spissae repente tenebrae lucem suppres-
 serant. 114.
 spissaret otium. 140.
 spissatis arescit languida succis tellus.
 134.
 spississima basia stupentibus impigit.
 31.
 spississimam noctem certa linamenta e-
 vicerunt. 79.
 spissus me basiavit. 18.
 splendente lamina circulo eboreo con-
 nexum lacertum nudavit. 32.
 splendida vestis si quem forte empro-
 rem posset adducere. 12.
 splendidissime expositus reliquus lautis-
 simus apparatus. 21.
 spolia nostra esse, quae illi posside-
 rent, proclamare coepimus. 14.
 spoliat denubus folliculos. 135.
 spoliari capitis decus. 108.
 spoliatum crinibus vultum concinna-
 bat. 108.
 spoliolum luxuriam aspice. 120.
 tamquam spoliolum mendicis fastidioso
 venditabat. 13.
 sponda culcitam ferebat. 97.
 spondam ad parietem junxeram. 94.
 spongia uda facies plorantis deterfa
 est. 108.
 sponsione provocare. 70.
 sponsiuncula. 58.
 sponte sua sera delapsa cecidit. 16.
 - - - credentes aures Triphaena desle-
 tit. 105.
 quam sportam non pluri illam facies,
 113.
 sportellae. 40.
 - - - palmulis textae. 40.
 spuitam. 113.
 spuma inanis torquebat pinnae per ma-
 ria. 109.
 spumabit pateris hornus liquor. 133.
 spumas agunt lateribus. 89.
 spumeus amnis erantibus aquis lude-
 bat. 131.
 spuris extra januam ejectus. 132.
 sputo turbatum pulverem medio sustu-
 lit digito. 131.
 squallente nigro pumice laxa. 120.
 squalorem iusti damnatis auferri. 105.
 stabant diversa parte circuli spadones
 duo. 27.
 - - - infulis sacri Phrygioque cultu,
 gemina nati pignora Laucoonte. 89.
 - - - vincta flumina. 123.
 - - - acuti scabra rubigine dentes.
 124.
 stabat inter haec Gyton. 24.
 - - - ostiarius in ipso aditu. 28.
 stabuli januum esse egit. 79.
 stabulum quo loco esset non sciebam. 6.
 L 2 stabu

stabulum quo loco reliquissim non invenire. 8.
 - - - intrat praeco. 97.
ad stabulum ipsa venit. 16.
 staminarias duxi. 41.
 stante utraque acie. 108.
 stantem in crepidine semitae Gitona vidi. 9.
 stantes in littore cum catenis piratas. 1.
 stare iussi dracones mihi parent. 134.
 - - - tanquam mortuus. 62.
 - - - acies. 108.
 stateram super Libram imposuerat. 35.
 - - - adfuit iussit. 67.
 statione rerum permutata rebellant. 120.
 stationis perpetuae. 102.
 statores alius cinctos. 126.
 statuae unius lineamenti inhaerentem Lytippum inopia exstinxit. 88.
 - - - pedes. 71.
 statuant quando ita fata etiam de invitis. 115.
 statuarum ritu patiemur pannos & vincula. 102.
 statuas aureas in rogam congerere. 50.
 statum praeliantis componit. 95.
 - - - prioris fortunae oblitus. 125.
 statuncula. 50.
 staturae altitudinem adjecerat sella. 136.
 - - - alicujus Traex. 45.
 stellarum VII. imagines pictas habebat. 30.
ad stellas facere. 62.
 stellas numerare. 62.
 stellis velut ferreis ferruminatum anulum aureum habebat. 32.
 - - - fax comitata novis incendia ducit. 122.
 - - - extra lunam fulgentibus clariores oculi. 126.
de stercore quadrantem mordicus tollere. 43.
 stericulum super Virginem imposuerat. 35.
 sterilitatem terrarum perpetuum loquatur. 117.
 sternutare qui non soleamus. 102.
 sternutavit. 98.
 sterteja. 75.
 stertere coepit. 102. 85.
 - - - tanquam olim dormientes coeperunt. 22.
 stertit & recutitus est. 68.
 steterat operito capite cum rustico. 14. 16.
 steti aditu projecta veste. 136.
 stetit corruptae eloquentiae regula. 2.
 Stichus. 78.
 stigmam habere. 69.
 - - - habebit. 45.
 stigmata captivorum frontibus impressa. 105.
 stigmatum puncti. 103.
 stigmatosus. 109.
 stilo atroci verba effoderent. 4.
 stipant graves equi recessus Danai. 89.
 stipendio educus in Asiam. 85.

stipite flagranti dextra minax. 124.
 - - - ardenti vexat cubitum. 136.
 stips ille patrimonium elegavit. 43.
 stiatarium non futurum bellum quum appareret. 108.
 stiam togae virilis sumpsit. 81.
 stolatae ibant nudis pedibus. 44.
 stomachi solutionis sit. 117.
 - - - de tui recusatone non habeo quod timeam. 141.
 stomacho averto conciliatur caro. 141.
 stomachum nausea gravem exonerabat. 103.
 strabones nascuntur sub Scorpionis signo. 39.
 strabonus est. 68.
 stragula alba. 78.
 stragulis efferri. 42.
 stramentitius vavato. 63.
 strangularetur inter praedones deposita vestis. 15.
 strangulavit avidum cibum. 115.
 strati erant tres lecti. 21.
 strato in extraneo ut tollat pedes indomita matrona. 55.
 stratum cadere. 45.
 strepente symphonia. 33.
 strepitu vanissimo sententiarum. 1.
 - - - audaci impulsu ostium exsonuit. 16.
 - - - obsceno simul atque odore viam implebat. 117.
 - - - discordi mollia virgulta loquuntur. 130.
 - - - armorum coelum furit. 122.
ad strepitum articulorum usque contritis inter se manibus. 17.
 - - - lucris suffragia vertunt. 119.
 strepitus singulos pari clangore persequabatur. 117.
 - - - funebri. 78.
 stricto acutoque articulo caput miserantis percussit. 96.
 strictos jam gemina morte Philippos. 12.
 strictus gladius. 59.
 stridentibus extis plenum verum. 95.
 stridore diro minantur umbrarum facies. 122.
 - - - rabioso circumstant trepidantem. 136.
 strigae subito coeperunt. 63.
 - - - involarum puerum. 63.
 striges comederunt nervos tuos. 134.
cum strigilibus parieti adplicitum video. 91.
 stringere cultrum. 40.
 - - - gladium. 62.
 strinxit gladium. 9.
 - - - gladium parricidal manu. 80.
 strophae elegantes. 60.
 structor proprium convenientemque materiae imposuerat cibum. 35.
 strue diversa armorum. 120.
 - - - congesta deplorata jacebant arma. 123.
 struthiocamelum tibi pro anserem reddam. 137.
 struxit opes. 120.
 studia cruda in forum propellunt. 4.
 - - - ejus ordinare. 85.
 - - - literarum non celebrantur in hac urbe. 116.

studia non fastiditum. 48.
 studiorum consortio. 101.
 studiosi juvenes severa lectione mitigarentur. 4.
 studiosum esse in argento. 52.
 - - - literarum. 102.
 stulta urbanitate delectata. 7.
 stultissime homo. 10. 65.
 stultissimos fieri in scholis adulescentulos existimo. 1.
 stupente me in lectulo sedet. 137.
 stupentibus basia spississima impegit. 31.
 stupeo omnia. 29.
 stupro liber, stupro ingenuus. 81.
 stuprum pilato peculio rogare coepit. 8.
 stupore mentes. 89.
 - - - pruina fluctus. 123.
 Stygios ad manes laceratus ducitur oibis. 121.
 Stygium caput extulit ad superos Discordia. 124.
 Stryphalidas Herculeae arte coactas ad coelum fugisse tales reor. 136.
 sua re. 47.
 suadeo, inquit, coenemus. 35.
 suae majestatis pondus haberet oratio. 3.
 suaviorum Agamemnonis exceperat. 6.
 suave mihi nondum erat venire in triclinium. 33.
 - - - vinum facere. 39.
 - - - in convictu. 60.
 suaviter sit potius. 59.
 - - - sibi tacere. 71.
 - - - esse. 75.
 sub eodem titulo etiam lucerna pendebat. 30.
 - - - eadem causa nos obruet. 93.
 - - - dentem venire. 58.
 - - - ala viperam nutrire. 77.
 - - - mensa vinum effundere. 38. 74.
 - - - clapa esse. 38.
 subararum annulum grandem habebat. 32.
 subducta sibi vestimenta dispensatoris in balneo. 30.
 - - - foro pagina det cursum. 5.
 subducere corpus. 98.
 subducunt vela tempestati. 114.
 subduxi me opportune. 6.
 subduxisti te a praeceptoris colloquio. 9.
 subduxit mihi nocte puerum. 79.
 - - - sceleri lucem Cynthia. 122.
 - - - te mihi Ascyrtos. 133.
 subiectum pedibus meis terribilem paulo ante & implacabilem Licam agnovi. 115.
 subit alia classis. 74.
 subimus casam piscatoriam. 115.
 subinde centonem rejecit. 7.
 - - - me oculis verberabat. 26.
 - - - intraverunt duo Aethiopes. 34.
 - - - ut sciat quantum perdidit de vita. 26.
 - - - altius pedem tollebat. 117.
 - - - eruta pavonina ova convivis discis. 33.
 sublati fortius manibus. 9.
 sublimi arce impositum oppidum cerimus. 116.

S.

sublimis aquila coelo ferebat deum. 81.
 submittit inertes fluctus pontus. 114.
 vide promittere.
 submovit animum paene gemitus lapsus tectus. 113.
 submotae a plebe voces fumendae. 118.
 subolacere. 45.
 subornatum leporem pinnis videmus. 36.
 haber horologium & buccinatorum in titinio. 26.
 subornatus myrtea gaurapila. 21.
 subridere. 78.
 subspere viros male pubescentibus annis. 119.
 subsecutus fugientem. 90.
 subsederant naces. 137.
 subsidebat pater umbrae. 122.
 subsequi gaudenem Tinnalechionem. 72.
 subseffores. 40.
 substiri tristis. 115.
 substat quam quidam monstro infernisque imaginibus turbatus. 111.
 subter lectum mittit harundinem. 93.
 subtilitate monstrata impetum morbi lenire. 17.
 . . . cum ingenti tollentibus paronychia. 51.
 . . . tanta extremitates imaginum ad similitudinem praecisae. 83.
 suburbanum. 48.
 succederet melius contubernali meo. 24.
 successionem per artem extendere. 140.
 succincta alte Quartilla. 21.
 galbino cingillo. 67.
 succincti candidas tunicas. 60.
 succinctus cingulo. 21.
 cingulo cerasino. 28.
 succinente Habinia. 69.
 succinge his animum bonis. 5.
 succis spissatis arescit languida tellus. 134.
 succisi poplites membra non sustinent. 1.
 succos omnium herbarum Democritus expressit. 88.
 succosi. 38.
 succubui servo nunquam. 126.
 succum nascituri cum abrotano miscet. 138.
 succurre. 105.
 perclitantibus. 114.
 succurrendum periclitanti censebat. 96.
 succurrerit quid dementi, audite. 102.
 succurrisse tibi. 102.
 succurrit ancilla huic tristitiae. 111.
 sudantes in montem conscendimus. 116.
 sudantis per frontem acaciae rivi perfluebant. 23.
 sudare. 44.
 sudario manus tergere. 67.
 faciem abscondere. 67.
 sudarium in collo habere. 67.
 sudaverat in schola. 3.
 sudor effusus utriusque spiritum redogavit. 101.

S.

. . . alium neg' . . . 128.
 . . . Q . . . 123.
 sudor per . . . 62.
 sudore . . . 6.
 . . . 28.
 sudorem manibus deterfit. 8.
 . . . 134.
 sudores inter anhelitusque tritus quod
 voluerat accepit. 87.
 sudoris non minus habuimus. 79.
 sues albi. 47.
 sufficere nec huic petulantiae puerum
 verecundissimum affimavi. 25.
 sufficeret ad inventionem. 88.
 . . . 117.
 sufficebat ludentibus. 37.
 sufficere vix navita Porthmeus simu-
 lacia vinum cymba traducere. 121.
 suffragia. 45.
 suffragia vertunt ad strepitum lucris.
 119.
 suffusa mutet saporem. 5.
 . . . 128.
 sui merces erat ipsa tam perdita Ro-
 ma. 119.
 sume amplexum. 127.
 sumendae voces à plebe submotae.
 118.
 sumere aliquid quum voluerit. 100.
 . . . cibum. 111.
 . . . madium si quis vellet. 34.
 . . . dum haec apophoreta jubemur.
 60.
 sumina in altero ferculo videmus.
 36.
 sumite bellum. 122.
 . . . nunc gentes accensis mentibus
 arma. 124.
 sumina carminis penes Mopsium Thra-
 cense memorata est. 55.
 . . . excusationis meae haec est. 130.
 ad summam. 31. 37. 134. 140.
 . . . Thucydidis processit. 2.
 summi petiit iuga cella palati. 123.
 summissa Boiporus unda Magnum ve-
 neratus erat. 123.
 . . . Fides Paci comes it. 124.
 summissus seiscitari coepit. 105.
 summittere cornua à torva fronte
 126.
 summittit pontus inertes fluctus.
 134.
 summo de vertice montis. 122.
 . . . cum certamine opes in Eumol-
 pum congefserunt. 124.
 . . . in vertice fluvios ponam. 134.
 . . . in humore consistere nuces ven-
 tofas. 137.
 summos ad honores perveniunt. 116.
 summum certamen. 88.
 in summum redierant nuces. 137.
 non summo diaria post affellum. 24.
 sumptusam animum adversus Ascy-
 lon. 94.
 sumpsit tanquam togae virilis stolam.
 81.
 sumunt bellum. 83.
 suo jure. 78.
 suos fugere. 43.
 . . . quilibet haeredes habet. 116.
 super humeros rustici contemplatio-
 nem iniecit. 12.

5.

. . . lectum puer confice. 9.
 . . . torum meum sedens. 17.
 . . . totum in ventrem abdebat. 22.
 . . . inguina diu multumque frustra
 moluit. 23.
 . . . mensam hanc abjecisset. 34.
 . . . pilas garum piperatum curre-
 bat. 35.
 . . . nos fortuna negotium curat. 82.
 . . . confutum puppis. 100.
 . . . confutum navis. 100.
 . . . pupulum meum. 108.
 . . . pectus positus. 101.
 . . . corpus inuentus. 112.
 . . . lectum pedes immittere. 67.
 praecipitare. 94.
 . . . quem incumbens. 71.
 . . . mensam ponere. 60.
 . . . lectum venit. 23.
 . . . limen pendebat cavea aurea. 28.
 . . . officium positus erat. 30. 56.
 . . . signa cibum imposuerat. 35.
 superbum captas. 126.
 . . . matrone habebat ancilla. 126.
 superbum caput pallio retexit. 17.
 . . . est legem donare. 18.
 superbus ille sustulit vultum. 30.
 . . . cum praemio Aicytos egreditur.
 80.
 superciliosa radat. 103.
 . . . tua quae salamandra exussit?
 107.
 . . . profert de pixide. 110.
 . . . usque ad malarum scripturam
 currentia. 126.
 cum superciliis nudanda capita. 103.
 supercilio factum vulnus. 98.
 superciliorum aequalis cum fronte cal-
 vities. 107.
 supercilium altius sustulit. 91.
 . . . suum creberrimis ictibus vin-
 dicat. 95.
 . . . domini induebat. 113.
 superesset ne quod vestigium sceleris.
 137.
 superfluentibus quotidie magis magis-
 que bonis. 125.
 superiorem repositorii partem abstule-
 runt. 36.
 ad superos Discordia caput extulit.
 124.
 superstitiosa oratione mutata Triphae-
 na. 106.
 supervacuus res vendere. 38.
 supervacuus pondere exoneratè capita.
 107.
 . . . id dolore ne perseveraret. 111.
 supervenit cinaedus. 21.
 supinas manus ad genua vestra pro-
 tendo. 17.
 . . . ad me porrigit. 114.
 supplices jacent in conspectu vestro.
 107.
 . . . radere quid attinuit? 107.
 supplicia majora meruerunt. 107.
 supplicii umbra vultus teget. 103.
 . . . metu pavidus obstupueram. 101.
 supplicio decepta lacrimas effudit. 106.
 . . . deprecationem interpellavit. 107.
 . . . caput aperire non potuit. 132.
 supplicis mortem nec concupiscit. 97.
 suppliciter perebat. 80.

S.

Supplicium in hoc durasset crudeles manus. 105.
 . . . interpellare se negat. 106.
 . . . veritus. 112.
 . . . quare in haec facinora. 130.
 supponi iussi gallinae pavonis ova. 33.
 supposuerant stramentitium vavatonem. 63.
 supposuit ludenti matellam spado. 27.
 suppresserant spissae tenebrae lucem. 114.
 supprime Martem. 124.
 suppressere querelam. 91.
 . . . furem. 72.
 supra me accumbat. 36.
 . . . dorsum ascendere. 64.
 supremo mandaverunt officio. 112.
 supremum diem obire. 61.
 surgentes ad magna animos juvenum veluti adflavit. 2.
 surgit magna fax inter haec nomina. 127.
 surrexi bene mane. 85.
 surrexit & in cubiculum traxit. 26.
 . . . de Circes toro sine voluptate. 134.
 sursum quod est, deorsum facere. 63.
 suspectam ne faceret humanitatem meam grande munus. 86.
 suspectus amator. 85.
 suspendio vitam finire constitui. 94.
 suspensa tigillo fumoso casa. 135.
 suspicatus toties. 36.
 suspicio latrocinii in utra parte haberetur. 15.
 suspicione ne quidem vulneris laesus. 94.
 . . . à turpissima me fortuna dimiserat. 13.
 suspensionem eadem literae declinabant quaerentium. 103.
 suspitioni ne relinquerem locum. 97.
 suspitio rectus gemitus animam poene submovit. 113.
 sustinebant ponticuli ferruminati glires. 31.
 sustinebat favum cespes cum herbis excisus. 35.
 sustinent membra eoplites. 1.
 sustinet male quas struxit opes. 120.
 sustinetis urbanioris notae homines mentiri. 116.
 quae sustulerit vitulum posse taurum tollere. 25.
 sustuli tunicam. 140.
 sustulisset puer iacentem parapsidem. 34.
 sustulit superbus ille vultum. 30.
 . . . supercilium altius. 91.
 . . . civilia arma. 122.
 . . . medio digito turbatum sputo pulverem. 131.
 . . . clamorem. 136.
 sustulit cellationem habet. 77.
 sustor idem est, idem cocus. 68.
 susturax nec adhuc quidem attulerat rusticus curiosas manus. 13.
 suum cuique referre. 40.
 Sybilla Cumana. 48.
 . . . in ampulla Cumis pendebat. 48.
 Syllanus bibit ensis. 120.
 symphonia strepente. 33.

T.

. . . datur signum. 34.
 symphonia. 47.
 cum symphoniacis tibiis minimis ad caput ejus accessit. 28.
 ad symphoniam adlatus est. 32.
 . . . tripudiantes procurerunt. 36.
 . . . gesticulatus scissor. 36.
 synoeco in eodem potant. 93.
 syri duo expulsi lagenam tricladium intraverunt. 12.
 . . . illi, qui venerant ad praedam. 22.
 Syriaca pruna cum granis Punici mali infra craticulam erant. 31.
 Syrus aiata. 93.
 Syrus histrio. 52.

T.

Tabellarius Trimalchionis. 79.
 taberna humilis. 80.
 in tabernam numquam conspexerat. 140.
 tabes tacitis concepta medullis. 119.
 tabo lingua fluens. 124.
 tabula. 80.
 . . . terebinthina. 33.
 . . . illa, quae Trojae halosin ostendit. 88.
 tabulae duae in utroque poste defixae. 30.
 tabulam ne quidem de tam magna nave naufragus habes. 115.
 tabularis calvus. 75.
 tabularum vario genere mirabilem pinacothecam. 83.
 . . . aetates consulere prudentiorem coepi. 88.
 tabulas foederis signat. 109.
 . . . testamenti omnibus * renovet. 117.
 . . . accepit. 56.
 tace lingua. 69.
 tacebant ne in hoc quidem tam molesto officio. 31.
 tacenti rapuit speculum. 128.
 tacentia ponunt Zephyri ante meos sua flabra pedes. 134.
 taces fabula muta inter collicolas. 126.
 tacitis medullis concepta tabes. 119.
 . . . cogitationibus Deus nescio quid agit. 127.
 tactu unus noctis omnia vendidit. 81.
 taeda ex aceto. 47.
 taedio fatigatus. 137.
 talem te peperit. 94.
 . . . te videre. 61.
 tales Herculeae Stymphalidas arte coactas ad coelum fugisse reor. 136.
 tali voce lacescit volucrum fortunam. 110.
 talia quum iactamus. 114.
 . . . verba codicillis imposui. 129.
 talis humus Venerem molles clinavit in herbas. 127.
 talos ad terram deducere. 102.
 . . . pedesque coronis vincire. 70.
 tam docte. 105.
 . . . valde. 105. 78.
 . . . magnus. 75.
 . . . plane. 78.
 tamen quid habuistis in coena? 66.

T.

tangant limen Capitolii. 88.
 tangebatur ore cimices. 98.
 . . . utriusque genua. 80.
 tangere corpus tenta. 126.
 . . . de cibo. 66.
 tangit etiam deos amor. 83.
 tangomenas faciamus. 34. 73.
 Tantalus infelix quem sua vota premunt. 82.
 tanti facere. 62.
 tanto melior massa. 69.
 tantum non dicere. 76.
 tantus vir. 54.
 tapanta Trimalchionis est. 37.
 Taracinenfes. 48.
 tardant fata manus. 89.
 tarde imo jam sero intellexi. 7.
 . . . quidem & invitus inquit. 9.
 tardum est differre quod placet. 10.
 Tarentina Melissa. 61.
 Tarentinae oves. 38.
 Tarentini. 48.
 Tarentinum Licam. 100.
 Tarentinus Licas homo verecundissimus. 100.
 Tarentum. 100.
 Tarquinium invenisti si Lucretia es. 9.
 Tartara & Cocyti tenebras liquit. 124.
 Tauri signo nascuntur calcitrosi. 39.
 taurorum flamma quiescit virginis exstincta sacris. 134.
 tautulus fit totus coelus. 39.
 super Taurum bubale frustum imposuerat. 35.
 taurum posse tollere quae vitulum sustulerit. 25.
 taurus iactaret. 45.
 te rogo mater. 7.
 tecta moerentia relinquunt. 123.
 . . . lacerata rebellent. 124.
 tectis harundinibus peritus artifex tigit volucres. 109.
 tectus suspitio gemitus animam poene submovit. 113.
 tegebant asellum duae lances. 31.
 tegeter obscuritas temporis facillime rerum fidem male ambulantiem. 12.
 teget vultus supplicii umbra. 103.
 in regulis asinus. 63.
 tela videt versasque acies. 104.
 . . . periturorum gigantum dejecit. 123.
 Telephus gemini satiavit numinis iram. 139.
 teli conjectum. 90.
 telis innumerabilibus gravis umbo. 124.
 tellure quaesitus nitor ostro certaverat. 119.
 tellurem rupto solvit hiatu. 121.
 telluris gremio reducto. 122.
 tellus Lacedaemonio habitata colonos. 5.
 . . . aratro domestica nitet. 99.
 . . . si qua foret, quae mitteret aurum. 119.
 . . . quasi non posset tot ferre sepulcra. 120.
 . . . non haec autumnus viret. 120.
 . . . perfossa dehiscit molibus infans. 120.

T.

tellus horridi extulit in lucem nutritas
sanguine fuges. 120.
... Sarcina. 122.
... vincula erat ingenti nive. 123.
... ipsa tremat. 124.
... effusa protulit aurum in lucem.
128.
... Florida mihi paret. 134.
temere ne quid faceret. 12.
temeritate lilita. 82.
temeritatem. 102.
temperata pice refect camellam ru-
ptam. 135.
temperet fortaniam suo arbitrio. 137.
tempesta advenit. 102.
... petagit mandata factorum. 114.
... pallavit. 46.
tempestatis ignarus. 115.
templis non impius hostis admovi dex-
tram. 133.
extra templum profugit. 90.
templum violavi. 130.
... tuis imponit Hypaeis. 133.
in templum ire se simulavit. 140.
... Amoris. 127.
... nunc est domus mea. 77.
tempora Cynicā traducunt coenā. 14.
... moerent nudata sua umbra. 109.
tempore magno haec Crotone agun-
tur. 125.
... consumpsi voluptatem. 130.
temporis praesens. 88.
temporis obscuritas facillime tegeret re-
rum male ambulantiem fidem. 12.
... momento. 28.
... tepidi titulus. 55.
... verni aura mansuescunt. 122.
temptem paupertatem quae estibus ex-
pellere. 10. vide *tentare*.
tendo retro ad deversorium. 82.
tendite pede. 23.
tene legem Marcelle. 124.
tenebam diligenter viam. 6.
tenebat matellam argenteam. 27.
... caduceum capillatus Trimalchio.
29.
... averfa solo fixos oculos. 132.
tenebrae tam spissae repente lucem sup-
presserant. 114.
tenebras Cocyti & Tarrara liquit. 124.
... esse si mero meridie dixerit. 37.
tenebris obruere diem nubes. 114.
... agit, quicquid luce fuit. 104.
tenebrosum & fœdum egressum. 91.
Tenedos celsa mare dorso repellit. 89.
tenens balenariam virgam. 21.
tenent. 84.
teneo te, qualem speraveram. 139.
... vix me. 58.
tenere latrones clamavit magna vociferatione. 14.
... coepimus sordidam & scissam tu-
nicam. 14.
... nolo statim, quod cupio. 15.
... se coelum Jovis arbitratus. 79.
... me non potui. 49.
... lacrymas. 75.
... se suis. 64.
tenuiorem sensum ambitu verborum
intexit. 118.
tenuius composuit manus. 24.
tenet ille dicitis nomen. 80.

T.

... scaphae custodiam. 102.
... natos manu trepida. 123.
tenta tangere corpus. 126.
tentabar admitti in partem voluptatis.
113.
tentant in armis se duces. 89.
... tutelam placare. 105.
... amulcae eandem viam. 138.
tentare humanam satietatem quid sole-
at, fortis. 112.
... coepit inguinum vires. 131.
... quam tentas, potius rogas? 131.
... nos iussit. 78.
tentasset aliquem nostrum vocare.
117.
tentare qui arma velit, magis est. 123.
tentata manus. 122.
tentaturus accelli. 140.
tentaverit idem frigus genua manusque
tuas. 129.
tentavi assurgere. 65.
tentavit dare mulierculae cibum. 111.
... omnes vultus. 128.
tente nervis Priape fave. 131.
tentemus si adhuc foribilia sunt ova.
33.
tenuē & extremum lumen spargebant
lucernae. 22.
tenuerit nos diutius tranquillitas. 102.
tenui lacrimas. 24. 115.
tenuit diligentius laciniam. 12.
... risum. 20.
tepete thyrio coliculi languidior.
132.
tepidi temporis titulus. 55.
tepidum membra calere toto quis vetat.
132.
ter helleboro animum deterfit Chrysi-
pus. 88.
... continuo sternutavit. 98.
... ovantem Jupiter horruerat. 123.
... me iussit expuere. 131.
... lapillos conicere in sinum. 131.
... ovantem circa delubrum gressum
feret ebria pubes. 133.
terebinthina tabula. 33.
Terentius copo. 61.
terga Magni ut levis quoque Fortuna
videret. 123.
tergebatur pallis ex mollissima lana fa-
ctis. 28.
tegere manus. 57.
tergoribus quos ligant repente angues
corulci. 89.
terra ergo me non potuit ruina hauri-
re. 81.
... deos sentit. 124.
... parens flores fudit. 127.
... radiabat calcato marmore. 135.
... in Aetnae hospita digna sacris
Hecates. 135.
... resoluta non patitur glaciem vi-
vere Ausser. 117.
... omnium mater. 39.
terrae qua currunt. 119.
... nova pocula. 135.
... filius. 43.
terram contigerat. 27.
... vario gramine indutam. 127.
... plangit. 89.
in terram trahere orcam mugientem
jubeo. 115.

T.

... convexit fluctus os inviolatum.
115.
... veluti imagines muscarum de-
spuit. 135.
... ad terram, nec ad coelum
pertinet narrare. 44.
... adurere. 44.
terrarum orbem alium. 1.
... aqua parte. 115.
... perpetuam sterilitatem loquatur.
117.
... tuarum sitientia regna pande.
121.
... toto orbe. 140.
per terras me sequitur ira Priapi. 139.
... huic fuga, illi magis unda pro-
batur. 123.
terras exosa furentes. 124.
... omnes unde aspicere posset. 124.
terret quos gloria. 122.
terribilem paulo ante & implacabilem
Lycam agnovi pedibus meis paene
subiectum. 115.
... manu bipennem corripui. 132.
terris Afis eruta citrea mensa. 119.
... incendia portat dextra. 124.
in terris factum est, quicquid Discor-
dia iussit. 124.
terrata per dubias scinduntur pectora
caulas. 123.
terris in capite pueri digitis. 27.
tertia nox licentiam dedit. 86.
tertianae etiam impetum timerem. 17.
... remedium sine interpellatione
vobis acciperem. 19.
ad tertianam remedium Deus monstra-
fer. 18.
tertiarius mortuus. 45.
tertio die. 112.
... & pridie Kal. Jan. G. noster for-
ras coenat. 30.
ad tesseram anni venerunt. 81.
cum tesseris crystallinis & tabula tere-
binthina sequebatur puer. 33.
testa maculata Lyaeo. 135.
testamenta saltuariorum. 53.
testamenti tabulas renovet. 117.
... exemplar. 71.
testamento in meo legata habent. 141.
... Panfae relictus cocus. 47.
... manumittere. 71.
... cavere. 71.
sub testibus fides religiosae orationis.
118.
testiculos ac reines super Geminis im-
posuerat. 35.
ad testimonium poetas citem. 2.
testis Homerus. 118.
... sylvester aedon. 131.
cum testis ignis pleno venientem ani-
madverto. 136.
testor ad has acies invitum arcescere
Martem. 122.
testorum omnium * consumit inter lu-
sum. 33.
tetrissima voce canticum extorquet. 35.
... voce cantare. 70.
tetrismo tumore labra implere. 102.
tetrismus latratus. 64.
retegit volucres testis harundinibus.
109.
... puer oculos suos. 133.

T.

tētegit eum mala manus. 63.
 tetrum exhibulare. 64.
 texit caligine vultus. 122.
 texta mitia forba inter odoratas pende-
 bant coronas. 135.
 textilem ventum induere nuptam ae-
 quum. 55.
ante thalami limen confedimus. 26.
 thalamum incedit exornaverant veite.
 26.
 Thalos viridis cui paret. 133.
 theatro ejectus sum. 92.
 theatrum intravi. 90.
 Thebanum par ne humilis taberna spe-
 ctaret. 80.
 theca repositorii. 39.
 thecam instruxerat rudis novacula. 94.
 thesauro recuperato abimus praecipite-
 res. 15.
 thesauros rapis. 124.
 - - - rapit. 128.
 thesaurum ad nos rediisse scis? 13.
 - - - recuperare parvo acie. 14.
 - - - effodiam. 88.
 - - - est. 46.
 Thesali quadrupes remissus duro iugo.
 89.
 Thesaliae rogos cerno. 121.
 - - - sinus humano sanguine tinge.
 124.
 Thracem Mopsium. 55.
 Thucydidis ad summam quis procef-
 sit? 2.
 thymbrae veteres pendebant. 135.
 thyro tepente colicis languidior.
 132.
 τί δ' αἰεὶ? 48.
 tibi dico. 64.
cum tibi minimis symphoniis ad-
 caput ejus accessit. 28.
 zigillo fumoso suspensa casa. 135.
 tigres Hircanae mihi parent. 134.
 tigris advena premit classes. 119.
 timeam de stomachi sui reculatione.
 141.
 timebam etiam praeter hoc. 86.
 - - - locum inauspicatum. 131.
 timebat leges. 14.
 times pœnam graviolem servos
 praecipitasse se in mare. 102.
 - - - Apollinis arma cerno. 121.
 timeo, ne quis inveniatur cui minus
 placeam. 129.
 timerem impetum tertianae. 17.
 - - - ne latus meum frater convel-
 leret. 130.
 timeret fidem oculorum. 2.
 - - - errorem. 79.
 times ridentes puellas. 109.
 - - - Girona. 128.
 timer omnia. 82.
 - - - quantum quisque, tantum fu-
 git. 123.
 timidus admitte preces. 133.
 timidissima admiratione. 34.
 timidissime reducto spiritu. 98.
 timidissimo murmure votum feci. 85.
 timor altus mentem habitat. 128.
 - - - coeli fugae consentit. 124.
 timore mortifero furciferæ lusus.
 132.

T.

timuerunt Homerici versibus canere.
 2.
 - - - visam viam calcare. 118.
 timui nihil. 80.
 - - - ferrum. 132.
 tineae ne ista tangerent. 78.
 tinge humano sanguine Thesaliae fi-
 nas. 124.
 tingo Rhenum sanguine. 122.
 tintinnabulis culti. 47.
 tinxerat saryrio penicillum. 21.
 Tintinnus exagitat inachia ira. 139.
 Tintinnus totis actis similis. 124.
 Tiphphone titentes perant artus. 120.
 - - - pallida fatiare ingenti ruina.
 121.
 titubans texit caligine vultus. 122.
 titulus pictum venalitium erat. 29.
 titulo sub eodem luce, na pendebat. 30.
 - - - cum hoc adfixa erant pistacia.
 34.
 - - - hoc auctionem proscriptit. 38.
 titulos. 7.
 - - - perlegimus conspicantes. 34.
 titulus tepidi temporis. 55.
 - - - ferro incisus. 89.
 Titus. 45.
 toga perversa persequi. 58.
 togae virilis tanquam stolam sumpsit.
 81.
 tolerabilia essent haec ipsa. 1.
 - - - haec quidem erant. 69.
 tolle res tuas ocyus. 79.
 tollebat plumas aura volitantes. 109.
 - - - subinde altius pedem. 117.
 tollentibus paronychia ingenti subtili-
 tate. 31.
 tollere posse taurum quae vitulum su-
 stulerit. 25.
 - - - triticum ex area in horreum.
 53.
 - - - caput de tabula. 46.
 - - - pedes in strato extraneo. 55.
 - - - se de negotiatione. 76.
 - - - Jovem iratum. 63.
 tollerem contumelia mensam. 93.
 tolli jubet ex arca corpus mariti. 112.
 tollit se magno fenore qui pelago cre-
 dit. 89.
 - - - clamorem. 94.
 - - - cano ad sydera vertice montem.
 122.
 - - - lare sanguinem caput furores. 124.
 - - - improba grana. 135.
 - - - nemo in hac urbe liberos. 116.
 tomacula supra craticulam ferventia
 argenteam posita. 31.
 - - - cum botulis effusa sunt. 49.
 tomentum coccinum. 38.
 tonabant rupta verticibus lapsis mon-
 tis iuga. 122.
 tonitru Romano ferit haec omnia si
 gna. 123.
 tonitor est mercenarius meus. 103.
 - - - mercenarius ferramenta distri-
 buit. 108.
 tonsorem sibi notavit intempestivo in-
 haerentem ministerio. 103.
 tonfori denudanda capita praeuimus.
 103.
 tonforis audaciam pueris discentibus
 daret. 94.

T.

tonforium cultrum super jugulum me-
 um posui. 108.
 tonitruum. 46. 64.
 toralia proponere toris. 40.
 toris proponere toralia. 40.
 tormentorum injuria. 102.
 tormentum fabulosum sententiarum.
 118.
de toro Circes sine voluptate surrexit.
 134.
 toro in tepido membra calere quis ve-
 rat. 132.
 torquebat spuma inanis pinnae. 109.
 torquentes aurea pennis Parcae. 29.
 tortae pericelides. 67.
 torti ut perire debeamus. 20.
 tortores. 49.
 torva a fronte summittere cornua. 126.
super torum meum sedens. 17.
 - - - marcentis. 22.
 torum tota facie ac pectore probare
 preffit. 18.
 - - - gaudio dispoliatum pertrestavi.
 79.
 - - - aureum cervicibus premebat.
 131.
 - - - frequenti tractatione vexavi. 139.
supra torum panem ponebat. 64.
 torvo Jupiter ore. 123.
 torus mollis. 79.
 - - - extremus. 78.
 tot annorum secreta. 17.
 tota facie ac pectore torum meum
 preffit. 18.
 - - - civitate. 111.
 - - - bella ante oculos volitant. 123.
 totae literarum notae ad oculos legen-
 tium accederent. 105.
 totam civitatem. 8.
 - - - per urbem rumoribus different.
 10.
 - - - urbem oculis lustravi. 11.
 - - - fallaciam invidiosa prodicione
 detexerit. 125.
 - - - per civitatem circumducebatur.
 141.
 totas per Alpes fervere turmas. 123.
 totis noctibus diebusque. 111.
 - - - similis Tintinnus actis. 124.
 totius dictioris ordinem infamant. 4.
 - - - navigii turbam diducit in par-
 tes. 108.
 toto itinere cantavit. 28.
 - - - corpore me ingurgitavi. 86.
 - - - coelo nescio quid clarius relu-
 cente. 127.
 - - - concepit pectore flammam. 127.
 - - - corpore velut luxato. 128.
 - - - corpore in amplexum ejus im-
 missus. 131.
 - - - corpore non feci facinus. 133.
 - - - orbe terrarum. 140.
 totos per humeros crines sese effude-
 rant. 126.
 totum concivium ut me perlegisse in-
 tellexit. 129.
 - - - per pavimentum effusam fabam
 collegerant. 136.
 - - - anserem laceratum veribus con-
 fixit. 137.
 - - - me Eumolpo approbavi. 140.
 totus in hoc dictorum actu incedo. 64.

totus homuncio nil est. 34.
 - - - te in praetenta imagine versat. 128.
 - - - hodie venisti? 131.
 tractabat singulos. 44.
 tractat utraque manu deorum benefici-
 cia. 142.
 tractatione frequenti totum vexavi. 119.
 tractavero hunc improba manu. 86.
 tractavi Protogenis rudimenta non sine
 horrore. 83.
 tradidit mirando aevo Baccineas vete-
 res. 115.
 traduceas cymba simulacra virum via-
 navita Porthaneus fusticer. 121.
 - - - tot annorum secereta. 17.
 - - - se ipsum. 45.
 traduceres annos pumo florentes vi-
 gore. 132.
 traductum inter condiscipulos. 87.
 traductus licentiae ostentatione huius. 126.
 traducunt tempora Cynica coena. 14.
 traduxit poemata domini. 41.
 Traex alicujus staturae. 45.
 tragici oculos suos tanquam audientes
 caligant. 132.
 tragœdiam totam periclitabatur everte-
 re. 140.
 - - - implebat ille audacis. 108.
 tragœdias veteres curare. 110.
 tragœdus Ephefus. 70.
 trahebat sine alimonia quintum jam
 diem. 111.
 - - - me ad venerem ipsa. 132.
 trahens contemnit anicula. 131.
 trahere in terram orcam mugientem. 115.
 traheres in coelo positum ad inferos. 132.
 trahit catena canem ingentis magnitu-
 dinis. 95.
 - - - anser vincula calceamentorum. 136.
 - - - id tantum juvenus, pro quo
 meruit. 123.
 trahunt ad terram membra. 89.
 trahuntur caesi Idae vertices. 89.
 trahitur anulum in dexteram manum. 74.
 traherem gladio utrumque. 79.
 tralatitia deformitate non me insigni-
 tum esse intelligebam. 110.
 - - - propinatione nec me dignum
 judicabat. 113.
 - - - humanitate lapidabit. 114.
 tranquillae quærit littora. 123.
 tranquillitas si datus nos tenuerit. 102.
 - - - repentina intermiserat cursum. 129.
 ad tranquillitatem carminis refoverunt. 118.
 tranquillo minor unda scissa resultat. 89.
 transcurrere metas suas visa coeli regia. 136.
 transeat omne lucrum. 61.
 transidamus hunc & hinc labellis er-
 rantes animas. 79.
 transiit utique ad orchestra quatuorde-
 cim. 126.

- - - hunc casum. 55.
 transierit aliquis nostrum contra præ-
 ceptum. 30.
 transiit in sanguinis pignus consuetu-
 dinem putabam. 80.
 transiit facto ad comitem. 24.
 transiit in lectum suum. 80.
 - - - statim uterque patris vires. 89.
 ex transverso fit. 55.
 traxissemus cruentos pedes per omnes
 scrupos. 79.
 traxit Gitona in cubiculum. 26.
 - - - me ad idem spectaculum lenta
 manu. 26.
 trecenties festerium fundis nominibul-
 que depositum habere. 117.
 ad trecenties festerium si salvus perve-
 nerit. 88.
 - - - relinquere. 71.
 tremat tellus. 124.
 tremor Ponti Magnus. 123.
 tremuit perterritus aether planctibus
 insolitis. 136.
 tremula quatiebat lampada dextra. 124.
 - - - voce cantare. 70.
 tremulae cupressus. 131.
 tremulis manibus. 100.
 - - - vocibus acculare coepit. 134.
 tremulo deduxit vertice canos. 137.
 tremunt undae sibilis. 89.
 trepida manu natos tenet. 123.
 trepidans Licas. 114.
 trepidantem rabioso stridore circum-
 stant. 136.
 trepidantes personat aures armorum
 fragor. 121.
 - - - unus servus interpellavit. 25.
 trepidanti Eumolpo. 101.
 - - - vertice pinus. 131.
 trepidatione mendacium prodidissim. 82.
 trepidatione ridere. 65.
 trepidavimus sine dubio paulisper. 30.
 trepido male dabat usum. 132.
 trepidus Phoebus flectere equos cogi-
 tur. 134.
 tres virgines. 1.
 - - - parcae aurea pensa torquentes. 29.
 tribacca margarita. 55.
 tribui quae Romanis arcibus, omnia
 odi. 121.
 in tribunal excelsum Mercurius mento
 levatum rapiebat. 29.
 - - - cernunt inclusum pavido corde. 104.
 tribunali sedere praetextatum. 71.
 tribus portionibus & lege siccatis. 82.
 tributarius civis. 57.
 tricliniarches occidentibus lucernis o-
 leum infuderat. 22.
 triclinii in postibus fasces fixi erant cum
 securibus. 30.
 - - - valvae. 65.
 in triclinio hoc serias agit. 24.
 - - - horologium & buccinatorum sub-
 ornatum habet. 26.
 - - - cum iaceremus. 85.
 triclinium intremuit. 60.
 ad triclinium nos jam perveneramus. 30.
 in triclinium intrare conaremur. 30.

- - - venire nondum mihi suave erat. 33.
 triclinium intraverunt Syri. 22.
 - - - intrassemus. 31.
 - - - pantomimorum non patrisfamili-
 aae cederet. 31.
 triduo sine fratre dormieris. 129.
 trimum nomenclator esse dicebat. 47.
 trinis sidentibus acta tuba Martem cioc. 122.
 Triphaenam exsulem Tarentum ferat. 100.
 - - - fidelissimi rapuerunt servi. 114.
 tripudiantes symphoniam procurre-
 runt. 36.
 tristem confusumque Gitona video. 91.
 tristi sanguine perfusus venio. 133.
 tristitia in bella paratis fatiis. 119.
 tristimonium. 63.
 tristior ille est, qui vicit. 119.
 - - - fieret Giton. 132.
 tristiora captivitate praeterita. 113.
 tristiores ad tam viles accessimus cibos. 35.
 tristes puella nuptiarum nomen expa-
 verat. 26.
 - - - inimici commodis. 92.
 - - - hiems adedit vernantes comas. 109.
 - - - subitri. 115.
 - - - familia tota mussat inter se. 132.
 - - - grata sermonis puri. 132.
 - - - ne datus esset. 136.
 tristissimam exegimus noctem. 115.
 tristitia jam severa dolui. 85.
 tristitiae ad ordinem redimus. 103.
 - - - huic succurrit. 111.
 - - - huic accessisse proximum nau-
 fragium. 117.
 - - - causam sciscitata. 137.
 tristitiam ad ultimum perductus. 24.
 tristius ne quid expectarem, comita-
 tus faciebat. 19.
 - - - si quid paras celerius confice. 20.
 trita voluptas plebejo usu. 119.
 tritici millia modiorum quingenta. 53.
 trito utillae semine fascinum circum-
 dedit. 138.
 Tritonidis armigeræ arces. 5.
 tritus inter anhelitus sudoresque. 87.
 - - - pulvis ex lapide speculari. 68.
 in trivio cadaver calcasti nocte. 134.
 trium cauneorum aedilis. 44.
 triumphis sexaginta esse nocens coepi. 122.
 - - - onerata Saturnia tellus. 122.
 Treas. 89.
 Treja pentana primum perdidit deos. 89.
 Trojae halosin ostendit. 89.
 - - - sacra contra Troos invocat. 89.
 Trojam dum capit capta ibat juvenus. 89.
 Trojani pugnant cum Parentinis. 59.
 Troius hostis. 108.
 tropaeis poena imminet. 122.
 tropica haec pecuniae cupiditas insti-
 tut. 88.
 truncem regiam nec curet. 5.
 truces oculi. 113.
 truci canore memorata bella. 5.

T.

truci intuens vultu. 79.
 truditur vita. 82. 45.
 trulla. 75.
 tu autem. 58.
 . . . eras? 96.
 tuba Martem sideribus trinis acta ciet. 122.
 tanquam tuba vox in foro crescebat. 44.
 tubae intremuere. 124.
 tuber terrae. 58.
 tubere horri rotundo laevior. 109.
 tuberosissimae frontis, calvus. 15.
 ad tubicines mittas licet. 129.
 tubicines imitari. 64. 69.
 tuentem libentissime servile officium. 26.
 tueri Romanas arces nescis tu, Magne. 124.
 tulerat tres fortuna duces. 120.
 tuli amoris abitrium ad alium iudicem. 91.
 tulit moleste. 100.
 . . . onus coeli. 139.
 . . . infcus arma Laomedon. 139.
 tumida confurgunt freta. 89.
 . . . pectora rates ut altae lateribus spumas agunt. 89.
 . . . contractum grandine coelum. 123.
 tumidas iratus deprimit arces. 123.
 tumore rerum hoc tantum proficiunt. 1.
 . . . teterimo labra implere. 102.
 inter tumulos umbrarum facies diso stridore minantur. 122.
 tumultu pulsata pectora. 123.
 . . . magno excipere. 72.
 tumultuare cum securibus. 78.
 tumultuatus. 79.
 inser tumultum cum excidisset parapasis. 34.
 tunica vestitum russea senem videmus. 27.
 . . . mea contestus. 114.
 . . . aberrante super genua composita. 67.
 . . . cerastina. 67.
 . . . recepta cocus cultrum arripuit. 49.
 tunicam sordidam & scissam tenere coepimus. 14.
 . . . mihi in faciem Aescyli. 15.
 . . . altius collegit. 126.
 . . . memi lacerat anser. 136.
 . . . sustuli. 140.
 . . . habere ex iana. 56.
 . . . candidam. 60.
 . . . nostiam nobis reddant. 15.
 tunica illa est adhuc intactis aureis plena. 13.
 . . . obruto capite somnum mentiri coepi. 100.
 tuniculam in solitudine invenerat. 12.
 a turba paulatim seduxit me. 13.
 . . . scholasticorum ingens. 6.
 . . . in crastinum parata erat. 18.
 . . . portis libera. 89.
 . . . sepulta mero. 116.
 . . . deum mitis terras exosa furentes deserit. 124.
 in turba nos excamus. 72.

T.

turbae frequentioris concilio oculos suos crediderat. 140.
 in turbam mitterent locellos pro hamis. 140.
 . . . totius navigii diducit in partes. 108.
 in turbam haeredipetarum incidimus. 124.
 turbant censum greges servorum. 119.
 turbastis sacram ante cryptam. 16.
 turbata est. 106.
 . . . clamore mulier. 109.
 . . . lacrimis. 111.
 turbato vultu. 106.
 turbatum sputo pulverem medio sustulit digito. 131.
 . . . murmure pectus insonuit gemitu. 137.
 turbatus & misericordia & metu. 18.
 . . . & deformis. 108.
 . . . quasi quodam monstro inferni-que imaginibus. 111.
 . . . hoc sermone excaudit. 105.
 . . . confurrexi. 136.
 turbaverit haec, nescio. 130.
 turbine rupto nec venti deerant. 123.
 turbulento quodam somnio circumamictus. 100.
 pro turdis gallinae circumlatae. 65.
 turdis filigine fartis. 69.
 turdus. 40.
 turgida oratio non est grandis. 2.
 turmae fregere ligatos nimbos. 123.
 turmaeque virique armaque jacebant. 123.
 tumas perfusas Germano sanguine. 123.
 turpe est contemni. 18.
 turpi vertitis ora fuga. 80.
 . . . exitu vitam finiat. 103.
 turpius hercule me es multo. 10.
 turpissima ex lite in risum diffusi. 10.
 . . . à suspitione fortuna me dimiserat. 13.
 turpius est utroque. 4.
 turtorem de perna facere. 70.
 tulliar ut plurimum imperamus Eumolpo. 117.
 ruta est inops audacia. 119.
 . . . sinu tranquillaque quaerit littora. 123.
 tute compositus incessus. 126.
 tutela navis expiaretur. 105.
 . . . navigii. 108.
 . . . loci propitia. 57.
 turelam placare vilissimo sanguine tentant. 105.
 tutius secutus consilium. 79.
 tutor Bacchi, ades huc. 133.
 tutum mendacium duraret inter omnes. 117.
 tuus iste frater seu comes. 9.
 sine tyranno libertatem nacti. 41.
 tyrannos edicta scribentes. 1.
 Tyna vestimenta jam semel lota. 30.

V.

Vacabat. 112.
 . . . quicquid à spectaculo. 26.
 vacaret illi poema facere. 115.
 vacillavit male. 38.

V.

vacuae Cereris impositum crate saligna nemus. 135.
 vacuum rem. 102.
 vaser homo. 50.
 vaga flumina nec passim per notas ibant morientia ripas. 122.
 vagus miles exfruit orbis praemia. 119.
 vah! bella res est. 58.
 valde laboro de remedio. 17.
 . . . bene scio. 50.
 vale. 74.
 . . . & tu. 71.
 . . . si potes. 129.
 valent tantum dicta. 134.
 valentior nisi fuisset. 8.
 non valet lotum suum. 57.
 valete curae. 79.
 valgitur commovebat labra. 26.
 validioribus cibis pastus. 130.
 validitatem ne quidem bonam petunt. 88.
 per valles rapitur improbus amnis. 137.
 valvae foramen. 96.
 . . . triclina. 65.
 vanissimo sententiarum strepitu. 1.
 vanitatem neque generosior spiritus amat. 118.
 ad vapulantem decurrunt. 105.
 vapulanti favebam. 96.
 vapulat Chrysis. 132.
 vapulavi. 92.
 varia pica salutabat intrantes. 28.
 vari coloris filis licium intortum de sinu protulit. 131.
 vario sermone garrimus. 55.
 . . . genere tabularum mirabilem pinacothecam. 83.
 . . . gramine indutam terram. 127.
 varium porcum perdere. 45.
 varius lapis invenit usus. 120.
 vasa crystallina comminuere. 64.
 vasculum tam rudi pertrectato. 24.
 vasus fictilis. 57.
 vaticinatio furentis animi appareat. 118.
 varis fides Calchantis atro dubia pendebat metu. 89.
 vavato stramentitius. 63.
 ubertim manantibus lacrimis. 134.
 . . . flere. 72.
 ubi essem, nesciebam. 62.
 . . . nunc est iracundia tua. 115.
 ubicunque dulces est, ibi & acidum invenies. 56.
 ubique. 5.
 . . . naufragium est, si bene calculum ponas. 115.
 uda facies plorantis spongia deterisa est. 108.
 vestatur huc atque illuc. 101.
 . . . in aula aurata gradiens tigris. 119.
 vector infirmissimus. 107.
 vectoribus. 103.
 vecturam debemus. 101.
 quos vehat. 100.
 vehabantur deliciae ejus in chiramaxio. 28.
 vehementer excaudui. 85.
 vehementissime castigato Lyca. 109.
 vehementius turbato vultu. 106.
 . . . flere coepit. 132.

vehiculis & dives tabellarius. 79.
 vehiculo lapsus properantem spiritum
 excohlit. 115.
 velut decepti pignus Atridae. 108.
 - - - omnia tecum imprudens. 123.
 vel periculo nostro. 18.
 vela tempeftati fubducunt. 114.
 - - - dat fugae. 123.
 velat ora eruenta callide. 124.
 velis piens ire. 71.
 - - - hunc vinciturum. 45.
 velit qui arma tentata, magis eft.
 123.
 - - - nolit. 71.
 ne velitis fecera traducere. 17.
 velle coepit pudorem extorquere. 9.
 - - - faltare coeperat. 70.
 vellera nova. 119.
 venalis populus, venalis curia patrum.
 119.
 venalitia jumenta. 76.
 venalicium titulus pectum erat. 29.
 venalium rerum frequentiam notavi-
 mus. 12.
 venator faltus canibus quatit. 104.
 venatorius cultus. 40.
 ne vendas, formam proftituis. 126.
 vendebat agreste olus. 6.
 vendentis perfonam contemptam vidit.
 13.
 vendere nonnunquam nummis verba
 folent. 14.
 - - - bona fua neque puero neque
 puellae potest. 134.
 - - - bene. 75.
 vendicat fupercilium fuum creberrimis
 icibus. 95.
 vendidit omnia unius noftis tactu.
 81.
 vendis amplexus, non commodas. 126.
 vendit, quod peto. 126.
 venditabat faftidiofe tanquam mendici
 fpodium. 13.
 vendunt conchylija cenas in Lucrinis
 eruta littoribus. 119.
 veneficio contactus fum. 128.
 - - - partes fopitae refpicerent. 138.
 venenarii nafcuntur fub Scorpionis fi-
 gno. 39.
 veneno Phineo maduere fallaces epu-
 lae. 136.
 venerant ad praedam. 22.
 venerariae res. 61.
 venerat jam tertius. 26.
 - - - in cellam nofttram. 25.
 po? venerationem hanc. 60.
 veneratus erat Magnum fummiſſa Bo-
 ſporus unda. 123.
 Venere conſtrictum coitum. 109.
 ad Venerem me trahebat pulcritudine.
 132.
 Venerem tuam noſti. 126.
 - - - talis humus molles clinavit in
 herbas. 127.
 in Venerem fregere ferro exſecta vi-
 ſcera. 119.
 venerat in forum. 1.
 Veneris ſignum marmoreum. 29.
 - - - aedem intravit. 128.
 - - - quis gaudia nefeit? 132.
 venerunt ad telleram anni. 81.
 - - - ultro. 107.

veniebamus in forum deficiente jam
 die. 12.
 venientem Enotheam animadverto.
 136.
 venit, opta, quidvis nummis prae-
 ſentibus. 137.
 venimus in locum ſecretiorem. 7.
 venio eodem gradu. 127.
 - - - Ferro meo. 130.
 - - - non ſanguine trifti perſuſus. 133.
 venire mihi in triclinium nondum ſua-
 ve erat. 33.
 - - - in colloquium. 108.
 - - - ſub dentem. 58.
 veniremus ad conſtitutum. 15.
 - - - unde, aut quod genus homi-
 num. 124.
 veniret ad interdictum. 13.
 veniſſe me huc ultionis cauſa ne pu-
 tetis. 17.
 - - - ſe in Heliconem putavit. 118.
 veniſſent in odium bona ſua. 105.
 veniſſent in monumentum. 112.
 veniſti totus? 131.
 veniſtis in cellam meam tanquam ante
 recens buſtum. 134.
 venit in porticum ingens ſcholafico-
 rum turba. 6.
 - - - ipſa ad ſtabulum. 16.
 - - - ſuper lectum. 23.
 - - - dies. 86.
 - - - mors. 101.
 - - - in mentem. 112.
 - - - ad Eumolpum. 140.
 - - - cum impenſa ſacrificii. 137.
 - - - navis ex Africa. 141.
 venter quibus non ſoleat injuriam fa-
 cere. 102.
 - - - mihi non reſponder. 47.
 venti nec deerant rupto turbine. 123.
 cum ventus litigare. 83.
 ventofa loquacitas Athenas ex Aſia
 commigrauit. 2.
 ventofas ſine medulla nuces in ſummo
 humore conſiſtere. 137.
 ventres paſcere. 57.
 ventri maledicere ſolemus. 132.
 ventum textilem induere. 55.
 - - - in portum quum fuerit. 102.
 ventura ſunt haec omnia eodem. 115.
 - - - damna auſpiciis patuere deum.
 122.
 venturum ad interdictum ſi Herculem
 credidiſſet. 83.
 venturus eſſet in patriam. 115.
 ventus pelago traſcitur. 104.
 - - - celerior diſtulit curationis propo-
 ſitum. 107.
 - - - nec certos fluctus impulerat. 114.
 - - - modo Siciliam dabat. 114.
 - - - excuſſit in mare vociferantem.
 114.
 Venus domina. 85.
 - - - contra hanc quid poſſet? 138.
 - - - ſtraba eſt. 68.
 vera redit facies, diſſimulata perit. 80.
 - - - fide. 101.
 - - - ſtigmata captivorum frontibus
 impreſſa. 105.
 - - - mihi ſi fas eſt impune profari.
 121.
 - - - haec eſt Danae. 126.

... voluptate fraudatus. 118.
 ... forma redit. 128.
 ... ſunt iſta omnia. 140.
 intra verba nec ſolum ſe continuit. 17.
 verba invenerunt, quibus deberent lo-
 qui. 2.
 ... atroci ſtilo effoderent. 4.
 ... grandia indomiti Ciceronis mi-
 nentur. 5.
 ... defundes Piſerio pectore. 5.
 ... non nunquam nummis vendere
 ſolent. 14.
 ... verecundiae & moderationis. 93.
 ... foederis. 113.
 ... in Eumolpi juravimus ſacramen-
 tum. 117.
 ... contulerim. 132.
 ... tot ne te putes perdidiffe. 94.
 ... codicillis talia impoſui. 129.
 ad verba fugi, quae magis nocere po-
 terant. 132.
 ... dare. 78.
 verbenis & veſtibus ſacris ornatus. 141.
 verberabam aegrum plandibus pedus.
 81.
 verberabat me furtivis ſubinde oſculis.
 26.
 ... quietum florenti myrto. 131.
 verberanda ſola in toto navigio. 108.
 verberantis impetum minuiſſet quaffata
 harundo. 134.
 verberare me non perfunctorie coepit.
 11.
 verberari in verba Eumolpi juravimus.
 117.
 verberata matrona contumeliis. 132.
 verberatus quod ſum, nescio. 138.
 ſine verberare conſidat rabies. 139.
 verberibus Gitona excitavi. 79.
 ... ſi contenta es, nudus curro ad
 dominam. 130.
 ... ſputiſque extra januam ejeſtus
 ſum. 132.
 verberum notas arte contexi. 132.
 verbis religioſiſſimis juravit. 21.
 ... conceptiſſimis jurat. 113.
 ... conceptis juravit. 133.
 verbo eodem & vocat & imperat. 36.
 ... contumelioſo inſequeris. 109.
 verborum mellitos globulos. 1.
 ... ambitu teneriorem ſenſum inte-
 xuit. 118.
 ... ab omni vilitate effugiendum eſt.
 118.
 ... ingenti volubilitate haec effu-
 diſſet. 124.
 ... exaggerata volubilitate. 124.
 verbum ne tunc quidem ullum adjeci-
 mus. 17.
 ... nullum potui emittere. 19.
 verecundiae verba. 93.
 ... mere oblitus. 132.
 verecundiſſimum puerum nec ſufficere
 huic petulantiae affirmavi. 25.
 verecundiſſimus homo. 101.
 verens convitium. 136.
 verior ne, quod remiſero, patiar. 106.
 vereri coepit. 86.
 veretur roſa cinnamum. 93.
 veri pater in arte doctus Epicurus. 132.
 veriſimile erit. 107.
 veritate naturae. 26.

veritatem per interpretem quaerere
quid arinet? 107.
veritus supplicium. 112.
vermes nascuntur in molli carne. 57.
vernaculae apes. 38.
vernantes comas tristis adedit hiems.
109.
verni temporis aurae manescunt. 122.
verno persona cantu vincta. 120.
vernula. 66.
vernulae urbanitatis fontem. 24.
vero, vero. 72.
verre coepit inter reliqua purga-
menta argentum. 34.
verfabat querulo rore lapillos. 131.
versas acies videt. 104.
versat manus improba furtum. 128.
- - - se animus totus in praeterita
imagine. 128.
versibus Homericis canere timuerunt. 2.
- - - det primos annos. 5.
- - - suis consumptis. 23.
- - - opus pandere conabor. 88.
- - - male dic illam. 96.
- - - res gestae non sunt comprehen-
dendae. 118.
versipellis. 62.
versu sum deprecatus numina. 133.
versum faceres. 93.
- - - pedibus instruxit. 118.
versus membranae ingerentem inve-
nimus. 115.
- - - Atellanici. 68.
vertebrae laxatae in omnem partem
verterentur. 34.
verterentur in omnem partem verte-
brae. 34.
vertice cano montem ad sidera tollit.
122.
- - - de summo montis. 122.
- - - de Idaeo fudit flores terra pa-
rens. 127.
- - - trepidante circumtonsa pinus.
131.
- - - in summo ponam fluvios. 134.
- - - tremulo deduxit canos. 137.
vertices Idae caesi trahuntur. 89.
verticibus lapsis montis iuga rupta to-
nabant. 122.
- - - magni Olympi demisit se. 123.
vertit libidinis suae solum. 81.
vertitis turpi ora fuga. 80.
vertunt suffragia empti Quirites ad
praedam strepitumque lucri. 119.
veru exstis stridentibus plenum in ocu-
los ejus in. entat. 95.
verubus confixit totum anserem lacerata-
tum. 137.
verum dicere ne deprehensus quidem
ausus es. 98.
- - - esse quod dicis. 98.
- - - Girona agnovit. 110.
- - - pudicitiae amorisque exemplum.
111.
- - - dic. 128.
- - - fatendum est. 129.
- - - sibi dicere. 47.
- - - Opimianum praesto. 34.
vestica exonerata aquam poposcit. 37.
veste incesta exornaverant thalamum.
26.
- - - oneratas cervices. 32.

alba amictus. 65.
- - - atra deformis. 133.
- - - projecta in aditu fleti. 136.
vestem pretiosissimam vindicabant pro
hac parte. 14.
- - - laceratam palliolo suo mutavit.
98.
- - - atramento adhaesuram. 102.
- - - illam divinam sistrumque navi-
gio redde. 114.
- - - deposuit. 114.
- - - toto pectore laceratam. 124.
- - - solo vexatam excussit. 128.
vestes quoque diutius vinctas ruga con-
sumit. 102.
vestiarius est. 41.
extra vestibulum me duxit injecta ma-
nu. 133.
vestibus praeligemus capita. 102.
- - - intexto colore nitent. 118.
- - - sacris ornatus. 141.
vesticontubernium facis. 11.
vestisus Lydus adorat. 133.
vestigia leporis latrat in fornix canis.
104.
- - - ludit malefida. 123.
- - - pedum ne quidem extra mensu-
ram aberrantia. 126.
- - - flagellorum osculantur. 126.
vestigium minimum quidem sui reli-
quisset. 88.
- - - unius hominis ad corporis mei
mensuram figuravi. 97.
- - - scelus ne quod superesset. 137.
vestimenta dispensatoris sibi subducta
in balneo. 30.
- - - accubitoria perdidit. 30.
- - - perdidit. 92.
- - - mea ab officioso recepissim. 92.
- - - omnia vendidit. 76.
vestimentis lectum implevi. 97.
vestis splendida si quem emptorem ad-
ducere possit. 12.
- - - deposita inter praedones strangu-
laretur. 15.
- - - humanior utinam sufficeret. 117.
- - - rapinae comes dum modo place-
ret. 117.
- - - tot nova nomina placent. 119.
- - - discoloria. 97.
vestita fordissimis putaminibus grana
segrego. 135.
vestiti errare, imo joculari, magis coe-
pinus. 27.
vestitum tunica rufescente senem videmus.
27.
vestitus es male. 83.
verat in tepido membra calere toro.
132.
veteranus est latro, & ipsis lenonibus
doctior. 84.
veterem cum Gitone meo rationem
deducere. 10.
- - - convivam ut audivi. 33.
- - - mentiam posuit in medio altari.
135.
veteres molles, Deliaci manu recisi.
23.
- - - tragoedias. 110.
- - - tymbrae. 137.
- - - Baccineas Musae mirando aevo
tradidit. 135.

veteris amicitiae nomen reliquit. 81.
vetui hodie in hoc deversorium quem-
quam admitti. 19.
vetulus puer. 28.
vetus amator Dorida contempsit. 126.
vetustate ruptam camellam pice tempera-
ta refecit. 135.
vetustatis injuria nondum victas Zeu-
xidos manus. 83.
vetustissima particula fincipitis mille
plagis dolata. 136.
vetustissimam consuetudinem putabam
in sanguinis pignus transisse. 80.
vexare crus meum serrato morsu non
dubitavit. 136.
vexat cubitum ipsa stipite ardenti. 136.
vexata ipsa illa nocte in horru frigore.
17.
vexatam grandi injuria. 106.
- - - solo vestem excussit. 128.
vexatione minima. 60.
vexavi hac oratione contumacem. 132.
- - - torum frequenti tractatione. 139.
vi omni detexit recusantes. 23.
via quod possum qua libet ire, hoc
amo. 18.
- - - sapientiae consultissima. 88.
viam facerent ad eloquentiam iturus.
1.
- - - nec diligenter tenebam. 6.
- - - ostenderunt errantibus. 79.
- - - quaero ad mortem. 94.
- - - ingredimur deos precati. 117.
- - - implebat strepitu obsceno simul
atque odore. 117.
- - - non viderunt, qua iretur ad car-
men. 118.
cum viatore cellas pererravit. 97.
- - - eandem tentant aniculae. 138.
viatorum decuriae. 47.
vibicibus pensatis animosior. 132.
vibrabant pilae inter manus lusu expel-
lente. 27.
- - - fabulae. 47.
vibrantibus sententiolis controversiam
pictam. 118.
vice scordalo reddita. 95.
vices pias transulit fratri. 89.
vicissimam manumissionis legare. 71.
- - - numerare. 58.
vicissimarii. 65.
vicissimum annum. 105.
vici non solus. 122.
vices festertium amiserit. 117.
vicinarum quoque gentium feminas ad
sui spectaculum evocaret. 111.
vicinia mortis. 115.
in vicinia animam quis abiciet. 74.
viciniam totam concitabit. 78. 93.
vicisti me totum fortuna. 101.
qui vicit, tristior est. 119.
- - - Ulyxem astu simillimo. 97.
vicos per aliquos fugientem securae.
138.
victa est prior ancilla. 112.
- - - in uno potestas Romanumque
decus. 119.
- - - erat ingenti tellus nive. 123.
- - - erant coeli sidera. 123.
- - - flumina suis ripis haerentia. 123.
victam manum porrexit ad humanita-
tem invitandis. 111.

V.

Victam Romano te pondere sentis. 120.
 victas nondum verustatis injuria Zeuxi-
 dos manus vidi. 83.
 victima nec inter aras sacerdos. 89.
 victor abire dolet, qui non angulat. 18.
 - - - miles utrumque persuasit. 112.
 - - - Romanus jam totum orbem habebat. 119.
 victores ite ferentes, ite mei comites. 122.
 victoria nec mi placet parata. 15.
 - - - nostra mecum sordes. 122.
 victoriam inimici invidibilem. 80.
 victum caput galea abscondit. 124.
 victus Cato a populo peritur. 119.
 vicus angustus, nunc Gavillae domus. 61.
 vide quam non conveniat his moribus. 94.
 - - - ne deteriorem facias confidentia causam. 107.
 - - - modo. 51.
 videbam praedam. 13.
 videbamus omnia. 96.
 videbantur mihi omnes Satyrion bibulic. 5.
 videbatur ille esse, qui tunicam invenerat in solitudine. 12.
 ut videbatur mihi. 32.
 - - - in pulum coisse. 33.
 videbitis oppidum, quam in pestilentia campos. 116.
 videbret. 5.
 videmus suam cuique rem esse carissimam. 15.
 - - - senem calvum. 27.
 - - - infra altitia & fumina. 36.
 vident nihil eorum, quae in usu habemus. 1.
 - - - qui bella, qui sunt? 122.
 video totum te haerere in illa tabula. 88.
 - - - Girona parieti applicitum. 91.
 - - - corpus humanum circumactum levi vortice ad litus deferri. 115.
 - - - neque Platonem ad hoc genus exercitationis accessisse. 2.
 videor mihi cum illo loqui. 42.
 viderem duos armatos. 94.
 ne videremur nihil egere. 14.
 videret puer Eumolpo. 140.
 videret levis Fortuna Magni terga. 123.
 viderint servos aut statores altius cinctos. 126.
 - - - matronae. 126.
 videris tamen. 87.
 - - - mihi dicere. 46.
 viderit. 61.
 videritis quoscunque homines in hac urbe. 116.
 viderunt laxatam custodiam. 112.
 vides tantum auri. 37.
 - - - illum, qui obolium carpit. 36.
 - - - me? 126.
 - - - inquit, vides, quod aliis leporem excitavi. 131.
 - - - in alto peduculum, in te ipso non elatum. 57.

V.

- - - adolescentem, malo astro natus est. 134.
 - - - quicquid in orbe mihi patet. 134.
 - - - illum? 38.
 vider Ulyxem. 98.
 - - - tela. 104.
 - - - vestis aces. 104.
 - - - suum festerium decies. 38.
 videre nunquam hoc placeat. 102.
 videtur principium coenae. 27.
 videtur optimum, quicquid quaeritur. 98.
 vidi quasi per caliginem Girona in crepidine semitae stantem. 9.
 - - - grande armarium. 29.
 - - - Zeuxidos manus nondum verustatis imma victas. 83.
 - - - solum hospitem. 92.
 - - - spantem. 126.
 - - - numquam aequum tam magno periculo. 129.
 vidisset si Paris hanc tam petulantibus oculis. 138.
 vidisti nunquam hominem tam infelicem. 134.
 vidit anus anferem. 136.
 - - - depositam esse inviolatum. 13.
 - - - in conspectu Girona ministrantem. 92.
 - - - unam sine cadavere crucem. 112.
 - - - tanta lues divum quoque numina. 124.
 - - - ut me, paululum erubuit. 131.
 vidua pudicaque nocte contentus fuit. 133.
 viduae insulam. 95.
 vietus & senex non erit gravis. 100.
 vigilavit usque in injuriam. 133.
 vigiles custodientes vicinam regionem. 78.
 vigore primo florentes annos traduce-
 res. 132.
 vile est. quod licet. 93.
 viles cibos. 35.
 - - - operae ac mercedibus emtae. 122.
 vilescerent aurum & argentum, quasi lurum. 79.
 viribus maculis citrea mensa aurum imitatur. 119.
 vilis adulator picto jacet ebrius ostro. 83.
 - - - facili rota sinxerat actu pocula. 135.
 vilissimo sanguine tutelam placare tentant. 105.
 vilitate ab omni verborum effugientum est. 118.
 villa Lycurgi quicquid praebuisset. 117.
 in villicationem servum relegare. 69.
 a villico quodam Crotona esse cognovimus. 116.
 vim nullam ab Ascylo factam juravit. 133.
 vimineae lances de lento caudice. 135.
 viminibus viscatis illigatae aves deferentur ad manus. 109.
 vina Falerna. 65.
 vinum. 78. 70.
 vicendo certior exsul. 122.
 vincere paupertatis nulla potest. 14.

V.

vincetur, quicumque lster. 144.
 vinet vincio armatus inter tot fortes. 122.
 vinciet ignavus nec hanc sine vindice dentem. 122.
 vinciri in verba Eumolpi juravimus. 117.
 vincit semper in hac re, qui vincitur. 82.
 - - - amica uxorem. 93.
 vincitur. 82.
 vincetiam hunc plenis velis. 45.
 vincite pontum. 108.
 vincita mox stabant flumina. 121.
 - - - humis cana pruina non pugnavit. 123.
 vindas diutius vestes ruga consumit. 102.
 vinctos loris inter vestimenta pro farcinis habeo. 102.
 - - - finge una die durare posse. 102.
 vinctus catena ingens canis in pariete pictus erat. 29.
 vincula patimur & pannos ritu statuarum. 102.
 - - - rupit undarum pavidus quadrupes. 123.
 - - - calceamentorum anser resolvit. 136.
 vinculo manus inferuit. 97.
 - - - praeciso. 102.
 vinculum extremum patior. 114.
 - - - auri gracile. 126.
 vindemia prima. 43.
 vindicabant pretiosissimam vestem pro hac parte. 14.
 vindicabat se ab omni periculo. 95.
 vindicabis. 109.
 vindicamus quo jure rem nostram. 13.
 vindicare summam coenam. 41.
 vindicaret & injuriam & dignitatem. 18.
 - - - carminibus homo dicacissimus. 113.
 vindicasti te nec a puero quidem. 134.
 vindicavi me morte anferis. 136.
 sine vindice praeda erat jam perditae Roma. 119.
 - - - hanc dextram ignavus non vinciet. 122.
 vindicta hac gaudens. 136.
 vindictae occasionem nactus. 95.
 - - - actus amore. 122.
 vineam onerare. 76.
 vinearum largiter ut sit circa cineres meos. 71.
 vini odore corrupta. 111.
 - - - camellam infra manus meas posuit. 137.
 vino nec obruat mentis calorem. 5.
 - - - Falerno inundamur. 21.
 - - - scortisque demersi. 88.
 - - - solutus. 129.
 in vinum meriti nuces. 137.
 vinum dominicum ministratoris gratia est. 31.
 - - - in manus dedere. 34.
 - - - diutius vivit, quam homuncio. 34.
 - - - vita est. 34.
 - - - facere bonum. 48.
 - - - intro clamare. 52.

Vinum defluens ex sacco. 73.
 - - - abiit in cerebrum. 41.
 - - - suave facere. 39.
 - - - sub mensa effunditur. 38.
 Vinxit cervicem meam. 131.
 violae emicure. 127.
 violari aures meas obsceno sermone dolui. 85.
 violas circum molles fusae. 131.
 violasti fidem scelere. 79.
 violavi templum. 130.
 viperam sub ala nutrire. 77.
 vir ne esset, à matre persuasus est. 81.
 - - si fueris, non ibis ad spuitam. 54.
 ad vires forsitan hoc corpus rediret. 138.
 vires excito largioribus cibis. 82.
 - - habet contemptus amor. 108.
 - - facere. 66.
 - - imperii tui iactabas. 115.
 - - ipsa suas odit Ramana juvenus. 120.
 - - inguinum coepit tentare. 131.
 viret haec autumnio tellus. 120.
 virgam balenariam tenens. 21.
 Virgilius Romanus. 118. 68.
 virgine una comitata intravit. 17.
 Virgineis extincta sacris taurorum flamma quiescit. 134.
 super Virginem sterulam imposuerat. 35.
 virginem si me umquam fuisse meminim. 25.
 virgines tres aut plures immolentur. 1.
 Virginis signo nascuntur mulieres, &c. 39.
 virgulta mollia strepitu discordi loquuntur. 120.
 virgultorum vis ne lateret. 88.
 virguncula idem fecit. 18.
 - - - cervicem ejus invasit. 20.
 virique turmaeque armaque passim jacebant. 123.
 - - corpus. 112.
 viribus junctis molestum contempnimus. 8.
 - - - praecipitari. 102.
 - - - meis me usurum. 108.
 in viridario ejus frater fui. 9.
 viridem smaragdum. 55.
 viridi de prato referunt alba lilia. 127.
 - - - junco gracilis pendebat harundo. 135.
 viridis utricae fascem comprehendit. 138.
 - - - Thafos cui paret. 133.
 virile si nil aliud. 19.
 virilia sua. 108.
 virilis ac auribus familiaris. 100.
 - - - tanquam togae stolam sumpsit. 81.
 virum auxilia. 108.
 - - - si quid habueram perdidit. 128.
 viro ac familiari fatale conditorium faceret. 112.
 viros effundunt. 89.
 - - - subripere Persarum ritu male pubescentibus annis. 119.
 - - - cremari mihi cordi est. 121.
 virtus unde placeret. 88.

- - - irata decenni praelio huc abditur. 89.
 - - - libera senibus exciderat. 119.
 virtute inacte esto. 94.
 virtutem aliquam habere. 42.
 virum simulacra cymba traducere vix navita Porthmeus sufficiet. 121.
 virum passa sum. 25.
 - - - qui putavit tanquam puellam conduxit. 81.
 - - - invadunt. 89.
 - - - extulisset. 111.
 - - - quaerunt vestes. 119.
 - - - expertam hoc primum anno feminam si non fastidis. 127.
 - - - me esse non intelligo. 129.
 - - - fortem dicere. 76.
 vis exemplis consilium probare? 141.
 - - - virgultorum ne lateret. 88.
 visa pulcherrima muliere. 111.
 vitam viam timuerunt calcare. 118.
 viticatis illigatae viminibus volucres deferebantur ad manus. 109.
 in viscera mille operta rugis confugerat. 132.
 viscera ferro exsecta in venerem fregeret. 119.
 - - - humana. 141.
 viscovos coenare solebat. 38.
 videre languentem desiderabit. 101.
 viso anser occiso. 137.
 visu miserabile. 123.
 - - - quasi quodam in horrorem perductus. 128.
 vita sic traditur. 45. 82.
 - - - vinum est. 34.
 vitae praesidium aliud quaerite. 116.
 - - - rectum iter coepit instituere. 84.
 vitalia proferre. 77.
 vitalis lectus. 42.
 vitam suspensio finire constitui. 94.
 - - - tam turpi exitu finiat. 103.
 - - - hanc dixit habere deos. 132.
 - - - Chiam gerere. 63.
 quam vitam nostram, assem mavult. 44.
 vitello piperato circumdatam ficedulam. 33.
 vitia tantum docemus & discimus. 88.
 vitibus redimitus. 41.
 vitio gentis humanae. 111.
 - - - à naturali formam meam excoeco. 128.
 vitiorum omnium inimicus. 84.
 vitrea fracta, id est, sententias audire. 10.
 - - - faba. 67.
 - - - fiala. 51.
 vitreae amphorae diligenter gipsatae. 34.
 vitrum pretiosum smaragdus. 55.
 vituli aëno cocti. 47.
 vitulum quae sustulerit, posse taurum tollere. 25.
 vitulus in lance danaria elixus. 59.
 - - - galeatus. 59.
 vivam te si sepelieris. 111.
 vivamus ergo, lum licet esse bene. 34.
 quare non vivamus. 72.
 viventibus extra legem, quam male est. 125.

vivere resoluta terra non patitur glaciem auferre. 137.
 - - - sine quo non potes. 127.
 - - - post mortem. 71.
 - - - illud erat! 44.
 viverent unde levatores. 140.
 dum vivis, sperare licet. 131.
 - - - carbonibus mensam implevit. 135.
 vivit ergo diutius vinum quam homuncio. 34.
 vivorum meminisse. 75.
 - - - meminimus. 43.
 vivum occidere. 112.
 vivus perducitur ad mensam scarus. 119.
 - - - pervenero. 77.
 vixi sic semper, & ubique. 99.
 vixit honeste. 43.
 ulla neque fax in praesidio erat. 79.
 ullo alios genere. 109.
 ulterius excaudit. 100.
 - - - perituram extollere molem. 120.
 ultima fame. 141.
 ultimae senectae mihi lassitudinem imponeres. 132.
 ultimam ad tristitiam perductus. 24.
 - - - in mortem somnos continuat. 89.
 - - - quamque lucem, tanquam non redituram, consumerem. 99.
 - - - manum nondum recepit. 118.
 ultimis ab oris attractus scarus. 93.
 ultimo ne Giton quidem usum tenuit. 20.
 - - - supervenit cinaedus. 21.
 - - - dicere coepit. 139.
 ultimum naufragorum votum imitaretur. 103.
 - - - hoc gaudium fati properantibus rape. 114.
 ultimus Ammon Afrozum excutitur. 119.
 ultione praecisa. 82.
 pro ultione pugnantibus. 108.
 ad ultionem decurris. 132.
 ultioni iustissimae accedere. 106.
 ultionis causa me huc venisse ne putetis. 17.
 ultra quid petitis? 107.
 ultro venerunt. 107.
 ululare. 62.
 Ulyxem astu simillimo vicit. 97.
 - - - videt. 108.
 Ulyxes sicut pro ariete adhaesisset. 97.
 - - - cum corde suo litigat. 132.
 - - - regnum Neptuni pavit. 139.
 - - - sic notus. 39.
 Ulyxis nutricem post vicesimum annum cicatricem invenisse originis indicem. 105.
 - - - socios mutavit carminibus Phoebeia Circe. 134.
 - - - fabula. 48.
 infra umbilicum omnia caedere coepit. 138.
 umbo Mavortius haeret laevae detritus. 124.
 umbra supplicii vultus reget. 103.
 - - - nudata sua jam tempora moerent. 109.
 - - - in volupraris diutius lusi. 129.

ambra pueri Apollo revocavit in flo-
rem. 83.
ambrium pater subfedit. 122.
- - facies duro timore minantur.
122.
unbras caedere. 62.
- - aetivas nobilis platanus diffude-
rat. 131.
umbraticus doctor ingenia deleverat.
2.
umbris volitantibus somnia mentes lu-
dunt. 104.
- - vix refectus sum. 62.
uncta manu esse. 43.
unctione modica utas. 130.
unda resultat nulla tranquillo minor.
89.
in unda aes piceum laudabat miles.
119.
- - Phatidos orbata est avibus. 119.
- - Ponti ruebat concreta gelu. 123.
- - probatur illi. 120.
- - summissa Magna veneratus er-
rat Bolporus. 123.
undabant modo nata flumina montibus
altis. 123.
undae tremunt libilis. 80.
undarum vincula rupta pavidus quadru-
pes. 123.
undis eripit aut premit everfam peritu-
rus navita puppam. 104.
ungere pedes recumbentium. 70.
- - laeta de lucerna. 75.
- - nardo. 78.
unguentum pingere ad pedes statuae. 71.
unguentum nascuntur sub Librae signo.
93.
unguentarius seduxit me. 74.
unguenti alabaster. 65.
unguentis perfusus. 105.
unguento perfusus Trimalchio tergeba-
tur. 28.
- - frontem detergere. 47.
- - oneratus ebrius. 65.
unguentum adferre in argentea pelve.
70.
- - ad ungendum cadaver. 77.
ungues deponere. 104.
- - refecare milvo volanti. 45.
unguibus sectam faciem. 111.
- - aliquem quicere. 74.
unguis ejus pluri est, quam tu totus
es. 57.
unicum fugitivi argumentum. 105.
universis plaudentibus & postulantibus.
25.
- - exhortantibus. 109.
in uno victa potestas, Romanumque
decus. 119.
unum omnes crimen vocat. 122.
- - praeter Trimalchionem omnes
jam discubuerant. 31.
unus ex vectoribus. 103.
- - ex pueris exclamavit. 30.
- - alterque infimulus vector.
108.
- - etiam dux atque magister saevi-
tiae. 136.
- - servus trepidantes interpellavit.
26.
- - ex novitiis iervulis. 139.
- - ex pauperibus ostendebat se. 141.

- - de nobis. 44.
vobiscum ut liceat loqui, petit. 16.
vocabat me sermone communi. 113.
vocabatur Psyche ancilla. 20.
vocante me ad se corporis pulcritudi-
ne. 132.
vocare aliquem nostrum tentasset. 117.
- - eorum in medio. 49.
vocarent ne poetam timui. 90.
vocaret alium pro alio. 117.
vocari Embalicoeram cinaedum non
intellexerat? 24.
- - me Circen non dixit tibi ancil-
la? 127.
vocat & imperat eodem verbo. 36.
- - omnes unum cecumen. 122.
- - cabellarios. 132.
vocatam ad se in osculum adplicuit.
24.
vocatur Carpus, qui obsonium carpit.
39.
- - ille pater, filius hic. 80.
voce ab hac equum mutavit. 24.
- - clara. 34.
- - terribila canticum extorquet. 35.
- - lentissima ingerebat Carpe, Carpe.
36.
- - clara clamitare. 92.
- - rabiosa barbaraque diu peroravit.
96.
- - notissima Triphenae aures replevit.
105.
- - non solum, sed & manibus interpel-
lar saevientium minas. 108.
- - clara liberaque clamavi. 108.
- - tali lacerat volucrum Fortunam.
120.
- - clara exhortabatur Coraca. 140.
cum voce ambas manus ad sidera in-
tentans dixit. 122.
- - canora. 59. 68.
- - tremula terribilique cantare. 70.
vocem totiens iteratam ad aliquam ur-
banitatem pertinere. 36.
- - diu neuter invenit. 91.
- - du collegi. 100.
- - digitis gubernantibus. 127.
- - loquentis gratia conciliabat. 127.
voces suas illi reddidi. 87.
- - fumendae à plebe fumotae.
118.
- - levi pectore defudit. 121.
- - insolitae flamma sonuere sequen-
ti. 122.
- - has erumpit furibundo pectore.
124.
vocibus tremulis coepit accusare aeta-
tis longae moram. 134.
vociferantem in mare ventus excussit.
114.
vociferatione magna clamavit latrones
tenere. 14.
voco Girona. 133.
volum concursu facto. 115.
volabant inter haec porciones mercae.
137.
volant quam milvi fundos habet. 37.
volat volucer fama. 123.
- - sudor per bifurcum. 62.
volebamus idem & nos. 15.
- - miseri exclamare. 21.
volitant ante oculos tota bella. 123.

volitantes plumas aura rollebat. 109.
volitantibus umbris somnia mentes lu-
dunt. 104.
quemadmodum volo ego te, eum sic a-
mas. 127.
volubilitate ingenti verborum quum
haec effudisset. 124.
- - verborum exaggerata. 124.
volucer motis contenta pennis fama
volat. 123.
volucrum Fortunam tali voce lacerat.
120.
volucres pelagiae confederant per an-
tennam. 109.
- - Afrae placent palato. 93.
volueris. 70.
voluntaria lege proscriptos vultus.
107.
voluntate tua cecidisse satis magnum
misero solatium. 91.
voluptas usu plebeo trita. 119.
- - Dryadum ades huc. 133.
- - tu mea. 139.
sine voluptate surrexit de toro Circes.
134.
- - vera fraudatus. 128.
voluptatem omnem mihi negavi. 33.
- - summam. 86.
- - non totam perdiderat. 106.
- - robustam quaerentes. 127.
- - tempore consumit. 130.
voluptatibus repleti. 30.
voluptatis auditio precio. 85.
- - causa huc atque illuc vectatur.
101.
- - in partem tentabat admitti. 113.
- - in umbra diutius lusi. 129.
volutationem foedissimam contempla-
tus. 95.
volutatus liberius cum fratre non suo.
79.
vomere intestina. 66.
vomunt apes mel. 56.
voratur Aetna ignibus insolitis. 122.
vortice levi circumactum corpus huma-
num ad litus deferri video. 115.
ad vota properant. 4.
- - sua quem premunt. 82.
- - omnia in unum conjunxi. 86.
- - tibi ejusmodi proponas. 94.
- - haec sunt magnarum cogitatio-
num. 115.
- - diis reddentem penatum suo-
rum ruina sepelit. 115.
- - mihi cedunt. 121.
- - sua bonitati ejus se credere. 140.
ad vota nuncupanda in templum ire.
140.
votis fruor usque ad invidiam felici-
bus. 11.
- - interficit hostem absentem. 123.
voto me exsolvi. 85.
votum utriusque partis casus adjuvit.
15.
- - timidissimo murmure feci. 85.
- - ad hoc epebus ultro se admo-
vit. 85.
- - fecit. 58.
- - ultimum naufragorum. 103.
- - mihi est lavari. 73.
vovisti crinem cui deo? 107.
vox congemuit. 100.

V.

vox nulla est, quae formam ejus possit comprehendere. 126.
 - in foro crecebat tanquam tuba. 44.
 - acutissima. 41.
 urbana anus centonem rejecit. 7.
 - Progne. 131.
 urbane. 48.
 urbanioris notae homines mentiri. 116.
 urbanitas jocantis. 52.
 urbanitate tam stulta delectata illa. 7.
 - frigidissima consumpta. 109.
 ad urbanitatem aliquam pertinere vocem toties iteratam. 36.
 urbanitatis vernulae fontem. 24.
 urbanos juvenes quis deus in regionem suam derulerit, miratur. 16.
 urbe in hac literarum studia non celebrantur. 116.
 - ab mea pulsus. 122.
 - deserta ducitur populus, quo mens ista jubet. 123.
 urbem antiquissimam & aliquando Italiam primam Crotona. 116.
 - totam oculis lustravi. 11.
 urbes in miserandas saevit flammis. 104.
 - in medias immittite lampadas. 124.
 urbis Graecae deversorio. 81.
 urceatim pluit. 44.
 urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
 urceolus frigidus. 74.
 urget membra quies. 104.
 uri, vinciri, verberari, ferroque necari. 117.
 urnales scyphos habeo. 52.
 ursinae frustum. 66.
 ursus homuncionem comest. 66.
 urticae trito semine fascinum circumdedit. 138.
 - viridis fascem comprehendit. 138.
 usque ad senectutem non potuerunt canescere. 2.
 - ad invidiam felicibus votis frustror. 6.
 - hoc libentissime servile officium tuentem. 26.
 in usu habemus. 1.
 usu formosorum. 85.
 - plebeja trita voluptas. 119.
 - venit. 61.
 ad usum reposita faba. 135.
 usum in praesentem nummos Deam Matrem pro fide sua reddituram. 117.
 - male dabat trepido ferrum. 132.
 usurum me viribus meis. 108.
 usus beneficio ejus. 87.
 - est miles consilio prudentissimae feminae. 113.
 - aeris excederat praedam. 119.
 - varios lapis invenit. 120.
 - modica unctione. 130.

V.

ut haec dixit. 19.
 - videbatur mihi. 32.
 - ita dicam. 118.
 - aiebant. 92.
 utcumque abjecta lassitudine. 21.
 . . . curati cibis naufragio corruptis. 115.
 . . . inter anhelitus sudoresque tritus. 87.
 uteretur solus tam magna fortuna. 92.
 uterque nostrum. 21.
 . . . fratri transfudit pias vices. 89.
 uterum notavit reducta cuspide. 89.
 uti solet. 89.
 utique aliquem patrem reliquit. 115.
 . . . homo negotians. 43.
 utitur poenitentiae occasione. 109.
 utor & cella & nocte. 95.
 utramque laciniae manum injecit. 14.
 utraque manu deorum beneficia tractat. 140.
 utres inflati. 42.
 utribus pusillis. 34.
 ex utriculis Marfyarum garum pipera-
 tum super pisces currebat. 36.
 utrisque quadragenae plagas imponi placuit. 105.
 uva passis racemis pendebat. 135.
 uvam passam accepit. 56.
 uvas cathalisco circumferre. 41.
 uventibus oculis maris fidem inspicere coepi. 115.
 uvis passis turdi farti. 69.
 vulgari more non contenta. 111.
 vulgato latior orbe nitor Phoebei crevit. 122.
 vulgaturum neque sacra quemquam. 18.
 vulgetis, quod vidistis in sacello Priapi. 17.
 vulgo nota gaudia non placebant. 119.
 vulgus omne clamore replet. 89.
 . . . odi profanum & arceo. 118.
 vulnera haec pro libertate publica ex-
 cepti. 1.
 . . . miserorum in noctis spatio du-
 rant. 104.
 . . . ferro praeparata literas biberint. 106.
 . . . laesae pacis. 119.
 . . . concisa mande. 121.
 vulnerabant me omnia oscula. 113.
 vulnere cogor. 122.
 vulneribus cruenti plures referunt ve-
 luti ex proelio pedem. 108.
 . . . reparantur detrita luxu commoda. 119.
 . . . mille confossa ora cruenta cas-
 side velat. 124.
 . . . tot confossis. 26.
 vulneris neque ulla suspitione laesus. 94.
 vulnus ingens in hoc pectore quum fuerit, cicatrix non est. 91.
 . . . araneis oleo madentibus coarta-
 vit. 98.
 . . . cruris haud altum aceto diluo. 136.

V.

vulpe suda. 52.
 vullae descendunt rupes. 122.
 non vult sibi male. 38.
 vultibus omnium in se conversis. 111.
 . . . ex hominum mores colligo. 126.
 vultu alto nec curet regiam. 5.
 . . . truci intuens Alcylton. 79.
 . . . aronito effrenatoque. 82.
 . . . & ipsa trepidatione mendacium prodidissimae. 82.
 . . . meo contero os lacrimis perfu-
 sum. 91.
 . . . vehementius turbato. 106.
 vultum superbus sustulit. 30.
 . . . convertit ad hanc scenam. 33.
 . . . servatis amici, quam fortuna manet. 80.
 . . . movit. 90.
 . . . solum gaudio convertit. 91.
 . . . pallio deterlit. 91.
 . . . frequentissime mutabam. 92.
 . . . qui permutat, fraudem parat. 107.
 . . . frequentius abscondebam. 110.
 . . . suum super cervicem Gitonis po-
 nente Triphena. 113.
 . . . crinibus spoliatum concinnabat. 113.
 . . . pacatum muta in proelio. 120.
 . . . a mei custodia removisse fortu-
 nam putabam. 125.
 vultum relaxare in hilaritatem. 49.
 . . . mutare. 92.
 vultus aec magis incepto sermone mo-
 vetur. 132.
 . . . confiderantium haeserant. 26.
 . . . pictorum amantium. 83.
 . . . exercitati senex. 83.
 . . . confusione umbrare simulatio-
 nem. 101.
 . . . umbra supplicii teget. 103.
 . . . ingenuos. 107.
 . . . caligine textit. 122.
 . . . plenos extinxit Cynthia. 122.
 . . . omnes tentavit. 128.
 . . . commendatior enituit. 110.
 . . . praecinxit aurato fulgure. 122.
 . . . erigere. 60.
 uxor Trimalchionis, Fortunata appel-
 latur. 37.
 . . . secura hunc in aliqua terrarum
 parte expectat. 115.
 uxorem vincit amica. 93.
 . . . ducat Danaen. 137.
 uxores duxerunt. 116.
 uxoris corruptae memor. 106.

Z.

Zaplutus est. 37.
 zelotypa. 69.
 zelotypus. 45.
 zephyri ponunt sua flabra tacentia ante
 meos pedes. 134.
 Zeuxodos manus vidi nondum vetu-
 statis injuria victas. 83.
 zona circumvenienti. 114.

INDEX II.

QUO NOTANTUR PHRASES

EX FRAGMENTIS

PETRONIANI SATYRICI.

Secundum paginarum numerum.

accipite dolum m-
lurn. pag. 886.
accusare & amare
tempore uno. 885.
adferat quod mor-
talibus utilis. 875.
adnumerare uvas
vitis coepit. 878.
adoret judaeus porcinum numen
880.
agricolas Cereri honores dare messis
iussit. 874.
alabastrum Cosmianum adfer. 870.
aliena litora quaere. 875.
alit cor grave vulnus. 863.
allatum est ferculum. 869. 870.
alta Gyaro deus ligavit Delon. 885.
alutiae vernaes me molestabant. 869.
amare & accusare tempore uno. 885.
centium meum. 875.
amari quasi census uxor deber. 875.
amat taurus gramen. 874.
ambire defunctum niveis lacertis di-
gneris. 863.
amor davidias mentis conficit. 886.
languescit. 884.
amore nullo junctus piscis parit. 878.
amoris telum jacularis. 863.
amplexam nostro in corpore animam.
867.
angulis attritis rotatur turris. 877.
animae morbum medicaminis hujus
cura fuget. 863.
animam in corpore nostro amplexam.
867.
annum totum grandine perdidit. 879.
annus quidquid promiserat. 878.
permutatis mensibus disiunctus. 873.
anus recocta vino. 865.
apis excita textis ceris fervet. 878.
aptent gemmas capiti. 863.
aqua omni Neptunus natat. 874.
ut araneoli tenerum formavimus or-
sum. 871.
ardentes umbrae. 878.
ardua coelo fulmina cum caderent.
872.
arenas in externas major descendat.
876.

argento stat facta manus. 863.
argumentum ingenui coloris. 883.
armata lex sedet. 880.
arte solverit notatum caput. 882.
artis quidquid consumitur. 871.
Athos ictus flagraret. 873.
attritis angulis rotatur turris. 877.
audaci milite castra replet apis. 879.
avido certamine sibi deos fingit. 874.
avidus minifter verens commissa refe-
rare. 876.
in aula quidquid dimittis effluit. 876.
in aumarium memet conieci. 868.
aures includere venis. 878.
aures latentes regis prodidit. 875.
aures fummas coeli advocet judaeus.
880.
aurum cedit crinibus. 862.
fulvum deponderat. 875.
autumnus umbras ardentes fregerat.
878.
axe volucris orbem pererrat. 866.

B.

Bacchum palmitibus vincire. 874.
balneatrix. 865.
barbara praelia pannus habet. 875.
bella vult videri. 871.
bene olere. 866.
bibisse poculum myrrhinum. 868.
bona regni servus habet. 872.
boreas gelidus. 875.

C.

Cadentem Phoebum cernunt. 875.
caderent ardua fulmina. 872.
caeci irruamus illuc. 884.
calami loquentes. 876.
a calando classica sunt dicta. 886.
calcare nescit modicos lapillos planta
decens. 863.
calidus rogos tepido igne consonat.
880.
candida sidereis ardescunt lumina
flammis. 862.
vela ferunt. 872.
candidioris naturae opus. 871.

N

candidus deus voluit in promptu esse.
879.
Canopi secura regna. 875.
cantus Sirenium & dulcia plestra Tha-
liae ad vocem tacuisse reor. 863.
capiti idem costum suffundere. 874.
capri cella Romuleam casam deridet.
872.
caput notatum arte solverit. 882.
caret fine. 880.
carpere gramen. 874.
casa Romulea. 872.
casam naris odit. 877.
castra audaci milite replet. 879.
catenis geminis Delon ligavit. 885.
catillata vadimonia geris. 885.
cavernas Pallas vindicat. 874.
caussae tuae pro crimine moriar. 863.
caussidicus forensis erat Cerberus. 884.
cedit crinibus aurum. 862.
cella capri deridet Romuleam ca-
sam. 872.
censum amare meum. 875.
census legitimus. 875.
Cerberus forensis caussidicus. 884.
Cereris dare primos messis honores.
874.
ceris textis excita apis. 878.
cernere si quisquam possit. 863.
cernunt Phoebum cadentem. 875.
certamine avido sibi deos fingit. 874.
chelys Phoebeja. 878.
choreas Aegyptias. 865.
cibus mutatis ora fustinet. 874.
classes nequitiae candida vela ferunt.
872.
classica a calando dicta. 886.
coelesti corpore Venerem vincit. 863.
coeli summas auriculas advocet Ju-
dæus. 880.
coelo ardua fulmina caderent. 872.
coeno medio virtus obruta. 872.
cognata fece famuli. 872.
in coitu voluptas brevis est. 884.
colla fundunt rosas. 862.
colligit hic spinas, ille rosas. 875.
colore noctis tinctus. 864.
coloris ingenui argumentum. 883.
comas jactat platanus. 878.

COMA

commissa referare verens. 876.
 composuere famem stomachi. 879.
 conum me ailucitae molestant. 869.
 concede saltem precanti. 863.
 concepit terra sonos. 876.
 conciliant funera miseros. 879.
 conciliare stomachum mero. 874.
 condit forma. 871.
 condunt scuta latentia. 885.
 conficit amor diuidias mentis. 886.
 confusus feriemus sidera verbis. 879.
 conieci me in aumarium. 868.
 conjungunt gemitus. 879.
 consonat igne rogos. 880.
 constar satis. 870.
 constet inter nos. 869.
 consumitur quidquid artis, formam condit. 871.
 contemptus praelia pannus habet. 875.
 contenta uno tenore naturae. 879.
 contentionis funem duco. 869.
 cor grave vulnus alii. 863.
 corde da meo saevum depellant tua labra dolore. 863.
 cordis mala, livor atque luxus. 868.
 corpore in nostro amplexam animam. 867.
 laxo sudor manavit. 878.
 coelesti Venerem vincis. 863.
 corpus nobile requievit. 871.
 corvus maturis frugibus ova refert. 878.
 Cosmianum alabastrum adfer. 870.
 costum idem suffundere capiti. 874.
 crimine causae tuae. 863.
 crinibus cedit aurum. 862.
 crypta Neapolitana. 870.
 cuncta in te probat, si quisquam cernere possit. 863.
 cura medicaminis hujus morbum animae fuget. 863.

D.

Dare primos messis honores Cereri. 874.
 dearum forma fulges. 863.
 debet vulgari mori placere sibi. 871.
 decens planta modicos nescit calcare lapillos. 863.
 dedit Mycono constanti tenendam Delon. 885.
 desset fara in simili sinu. 879.
 defossa exciso marmore petra. 870.
 demersa rate aurum deponderat. 875.
 demersus Neptunus natat. 874.
 deos primus in orbe fecit timor. 873.
 sibi quisque fingit. 874.
 depellant de corde saevum dolorem tua labra. 863.
 deponderat aurum. 875.
 depromunt ora mellea purpureum ruborem. 863.
 dender capri cella Romuleam casam. 872.
 defendat Ithacus in exteras arenas. 876.
 defecto palmite vitis uvae annumerare coeperat. 878.
 defuit erigidus horror. 878.
 destinata lite pugnarent sensus. 878.

deum sacris paratae puellae. 864.
 deus candidus in promptu esse voluit. 879.
 Delon geminis catenis ligavit. 885.
 dicta vincunt naturae opus. 871.
 dies nos grato perluit haustu. 874.
 digitis tenellis ferica fila trahens precioso stamine ludis. 863.
 digneris defunctum niveis ambire lacertis. 863.
 dimittis quidquid in aula, effluit. 876.
 discussa moenia flammis. 872.
 disjunctus permutatis mensibus annus. 873.
 dissecat putres tanta violentia nervos. 863.
 dives natura ministrat. 880.
 diuidias mentis conficit omnis amor. 886.
 divite jugulo stat ferrum. 875.
 docet quod infrenis gloria, sine caret. 880.
 dolet quod legi, dolus est. 886.
 dolorem saevum depellant de corde tua labra. 863.
 dolum malum nunc accipite. 886.
 dolus est, quod legi dolet. 886.
 domum quinque pedum fabricata. 871.
 dubio tenore sensus pugnarent. 878.
 duco contentionis funem. 869.
 dulcia mella propagas. 863.
 pleetra Thaliae. 863.
 dura terra laedi vestigi scelus est. 863.
 duris haerentia mora rubetis. 879.

E.

Effluit, quidquid in aula dimittis. 876.
 effusa per orbem signa. 873.
 ejecta rate nudus naufragus. 879.
 erigidus horror. 878.
 error inanis. 874.
 Euro riger. 879.
 exciso defossa marmore petra. 870.
 excita textis ceris apis fervet. 878.
 in exemplo est Magnus. 870.
 exercet totus mundus histrionem. 869.
 exigua requievit humo. 871.
 exit proditionis opus simulatus. 876.

F.

Fabricata domum quinque pedum. 871.
 facit hora pares parentes. 879.
 facta stat argento manus. 863.
 fallunt nos oculi. 877.
 fama est, junctas fortius ire preces. 879.
 sepulta transversa nos rapis. 871.
 famam onerare laborat. 876.
 famem stomachi composuere. 879.
 famuli cognata fece sepulti. 872.
 fata sua cui legat, quaerit naufragus. 879.
 tristia desset. 879.
 post fata vitam reducas. 863.
 fatum ineluctabile. 870.
 fece cognata sepulti famuli. 873.
 fecit in orbe deos primus timor. 872.
 fera sustinet ora cibis. 874.

fera lex circum limina nuptae. 880.
 ferculum adiatum est. 869.
 ferendum vix ipsi fuit Herculi. 885.
 feriat sine fine. 884.
 feriemus sidera confusus verbis. 879.
 ferre tuos per lilia gressus quam velis. 863.
 ferro nullo sanabile vulnus. 863.
 succiderit inguinis oram. 882.
 ferrum stat jugulo. 875.
 feruet apis textis ceris excita. 878.
 ferunt candida vela classes nequitiae. 872.
 festram cella captivi deridet. 872.
 fibras intimas trahit vultus. 867.
 fidem vulgasse. 876.
 fila ferica trahens. 863.
 sine fine feriat. 884.
 sine caret. 880.
 fingit quisque sibi deos. 874.
 finire possunt miseras querelas. 879.
 flagrarat ictus Athos. 873.
 flamma perit. 884.
 flammis candida sidereis ardescunt lumina. 862.
 discussa moenia. 872.
 flores nulli sternuntur leviori pondere. 863.
 fluctibus summis inquieti Delos. 885.
 flumine vicino stultus sitit. 879.
 fodit humum minister. 876.
 foeda est in coitu voluptas. 884.
 foetum format urfa. 878.
 forensis Cerberus caussidicus erat. 884.
 forma dearum fulges. 863.
 non est satis. 871.
 formam consumit, quidquid artis consumitur. 871.
 format urfa foetum lingua. 878.
 formavimus tenuem orsum. 871.
 fortius ire junctas preces. 879.
 fovet ora tepidis naribus. 878.
 fregerat autumnus umbras. 878.
 frugibus maturis corvus ova refert. 878.
 mille medicatis faporatam offam. 871.

fuget morbum animae cura hujus medicaminis. 863.
 penes fugitivum repertae regum manubiae. 870.
 fulges forma dearum. 863.
 fulmina ardua coelo caderent. 872.
 fulvum deponderat aurum. 875.
 fundunt colla rosas. 863.
 funem contentionis non duco. 869.
 funera conciliant miseros. 879.
 furiosa juvenus. 871.
 fusa licito toro puella. 880.

G.

Gaudet natura permutatas habere vires. 879.
 gelidus Boreas te noverit. 875.
 geminis catenis Delon ligavit deus. 885.
 gemitus conjungunt orbi parentes. 879.
 gemmas aptent capiti. 863.
 geris catillata vadinonia. 885.
 gloria infrenis quod docet. 880.
 Grajam migrabit ad urbem. 883.

gramen mutata carpere valle. 874.
grande si hoc putas. 863.
grandine segetes perdidit. 879.
gratia tota perit. 871.
grato nos perdidit haustu. 874.
grave vulnus cor alit. 863.
gressus per lilia ferre. 863.
guttura ornent monilibus aliae. 863.
Gyaro alta ligavit Delon deus. 885.

H.

Habenis tepidis Phoebus hiemem spectabat. 878.
habere permutatas vices gaudet natura. 875.
habet fervus regni bona. 872.
pannus praelia. 875.
habetis dolum, accipite nunc malum. 886.
habuisse non timidas manus. 883.
haerentia mora rubetis duris. 879.
hastula tremebunda supervolat. 870.
haustu grato nos perdidit. 874.
Herculi ipsi vix ferendum fuit. 885.
hinc & inde moto vento levis Delos. 885.
histrionem exerceat totus mundus. 869.
homini pietas tutissima virtus. 869.
honor totus tibi servit. 863.
lunae reparatus. 873.
honores primos messis Cereri dare. 874.
hora parentes pares facit. 879.
recurrat permutatis equis. 874.
horrifico infestant murmure tigres. 869.
horror erigidus in ossibus regnat. 878.
humo lustrata ad ortus dejectus Phoebus. 873.
exigua nobile corpus requievit. 871.
humum fodit minister. 876.
Hyblaeum refugit satur liquorem. 877.
hyemem Phoebus spectabat. 878.

I.

Jacet virtus medio coeno obruta. 872.
jaciamus tecum osculantes. 885.
jacitare comas platanus coeperat. 878.
quae jacuere juvant in rebus adversis. 875.
jacularis in miseros telum amoris. 863.
ibat fluctibus summis inquieta Delos. 885.
igne tepido rogos consonat. 880.
jecur intumum pererrat vultus. 867.
jejuna sabbata lege premet. 883.
ictus Athos flagraret. 873.
ignis Triviae triplici ortu roteretur. 866.
implere fere totus mundus mimum videtur. 869.
inanis error. 874.
incipit hoc semper. 885.
ad incitamentum libidinis bibisse se poculum myrthinum. 868.
inclinatos solere transire cryptam. 868.
includere auras venis. 878.
inde & hinc moto vento levis Delos. 885.

index narraverat. 877.
inclutabile fatum. 870.
infestant tigres horifico murmure. 869.
infrenis gloria docet. 880.
ingenui coloris argumentum. 883.
inguinis oram ferro succiderit. 882.
inquieta summus fluctibus ibat Delos. 885.
intimas fibras trahit vultus. 867.
intumum jecur vultus pererrat. 867.
invenere calami loquentes Midam. 876.
invenias quod quisque velit. 875.
ne junctas preces fortius. 879.
intuamus illuc caeci. 884.
Ister ultimus te noverit. 875.
iter rimantur aerae verberibus. 878.
Ithacus descendat major in arenas externas. 876.
jubente petrauro superior. 870.
Judaeus porcinum numen adoret. 880.
jugulo stat divite terrum. 875.
junctas preces fortius ire. 879.
junctus nullo amore piscis parit. 878.
justit error agricolas Cereri honores dare. 874.
juvant in adversis rebus quae jacuere. 875.
juverunt segetes meum laborem. 865.
juvenis furiosa quod nos mergis, non satis est. 871.
juvit, juvat & diu juvabit. 885.

L.

Labellis trementibus annus. 865.
labello valigiter oborto. 868.
labor hic nullus est ruborque nullus. 885.
laborant aerae rursus abire. 878.
laborat famam onerare. 876.
laborem meum segetes juverunt. 865.
labia tua saevum dolorem de corde depellant. 863.
lacertis niveis ambire defunctum digneris. 863.
lactea pectora sublimat permixtus sanguis. 863.
laedi dura terra scelus est vestigia. 863.
languescit amor. 884.
lapillos modicos calcare nescit planta decens. 863.
latentes regis aures prodidit. 876.
latentia scuta condunt. 885.
laudabile nulli totum. 863.
laxo corpore sudor manavit. 878.
legat cui sua fata, quaerit naufagus. 879.
lege jejuna sabbata premet. 882.
legi quod dolet, est dolus. 886.
legitimus quasi cenus, uxor debet amari. 875.
lepidi quem vocant poetae. 867.
leviori pondere nulli sternuntur flores. 863.
levis moto hinc & inde vento Delos. 885.
levitas remorum membra vehit. 875.
lex armata sedet. 880.
ad libidinis incitamentum bibisse se poculum myrthinum. 868.

libidinofae pecudes. 884.
licito fusa puella toro. 880.
ligavit deus Delon alta Gyaro. 885.
per lilia gressus ferre. 863.
circum limina nuptae fera lex sedet. 880.
lingua urfa foetum format. 878.
linque tuas sedes. 875.
liquorem Hyblaeum satur refugit. 877.
lite destinata pugnarent sensus. 877.
litora aliena quaere. 875.
livor atque luctus cordis mala. 868.
loquentes calami Midam invenere. 876.
Lucinae parentis vinclo soluta. 878.
luctus atque livor cordis mala. 868.
ludis pretioso flamine. 863.
lumina sideris ardescunt candida flammis. 862.
lunae senectus & reparatus honor. 873.
lustrata humo Phoebus ad ortus dejectus. 873.
lufus vincunt naturae opus. 871.
luxuriantur opes in testa messis. 872.

M.

Magis aut minus hoc illo placere. 877.
magnis monilibus ornent guttura. 863.
Magnus in exemplo est, cui non suffecerit orbis. 870.
major rerum tibi nascitur ordo. 875.
mala cordis livor atque luctus. 868.
malis succumbe. 875.
malum dolum nunc accipite. 886.
manavit corpore sudor. 878.
manu puer loquaci. 864.
manubiae regum penes fugitivum reptaetae. 880.
manus timidas non habuisse. 883.
maris purpureo Delos natabat. 885.
maimore excito defossa petra. 870.
maturis frugibus ova refert corvus. 878.
maxima rerum pietas. 869.
medicaminis huius cura morbum animae fuget. 863.
medicatis mille frugibus saporatam offam. 871.
medio coeno jacet obruta virtus. 872.
mella dulcia propagas. 863.
melles purpureum depromunt ora ruborem. 863.
membra solent auras includere venis. 878.
Memphitides puellae. 862.
mensibus permutatis disjunctus annus. 873.
mentiantur sensus oppressa ratione. 877.
quod mergis non non satis est. 871.
mero toto stomachum conciliare. 874.
messis in testa opes luxuriantur. 872.
messis primos honores Cereri dare. 874.
metuit nil puella licito toro fusa. 880.
Midam invenere calami loquaces. 876.
migrabit ad Graiam urbem. 883.
milite audaci epis castra replet. 879.
mille medicatis frugibus saporatam offam. 871.
mimum mundus totus videtur implere. 869.

minister avidus verens commissa referare. 876.

ministrat natura quod potest satiare. 880.

minus aut magis hoc illo placere. 877.

miseras possunt finire querelas. 879.

miseros funera conciliant. 879.

in miseris telum jacularis amoris. 863.

modicos calcare lapillos planta decens nescit. 863.

moenia flammis distenta. 872.

moestabant me allucitae vernaes. 869.

monilibus magnis guttura ornent. 863.

mora duns rubetis haerentia. 879.

mobum animae medicaminis hujus cura fuget. 863.

modar tuae pro crimine caussae. 863.

mortales ore flammis tenebunt. 876.

moro levis hinc & inde vento Delos. 885.

mundus totus exerceat hitioniam. 869.

minum implere videtur. 869.

munera nota rerum naturae. 878.

murmur horridico riges infestant. 869.

mutata valie gramen carpere. 874.

mutatis sustinet ora cibus. 874.

Mycono constanti deus dedit Delon tenendam. 885.

myrtilinum se bibisse poculum. 868.

N.

Naribus tepidis ora fovet. 878.

naris caliam odit. 877.

narraverat index. 877.

nascitur tibi major ordo rerum. 875.

natabat Delos purpureo mari. 885.

nabat Neptunus omni aqua. 874.

natura non uno tenore contenta valet. 879.

natura dives ministrat, quod potest satiare. 880.

naturae munera nota. 878.

candidioris opus vincunt. 871.

naufaga membra vehit. 875.

naufagus ejecta rate nudus. 879.

Neapolitana crypta. 870.

Neptunus omni natar aqua. 874.

nequitiae classes candida vela ferunt. 875.

nervos putres nec tanta violentia dissecet. 863.

nescit planta modicos lapillos calcare. 863.

niveis ambire lacertis. 863.

nobile corpus exigua requievit humo. 871.

nobilitas est, non habuisse timidas manus. 883.

noctis colore tinctus puer. 864.

nodatus solverit arte caput. 882.

nominativus est, hic Quirites. 886.

nota rerum naturae munera. 878.

noverit te ultimus Iliex. 875.

nudus ejecta rate naufragus. 879.

numen porcinae Judaeus adoret. 880.

circum nuptae limina fera lex sedet. 880.

O.

Obruta medio coeno jacet virtus. 872.

obrutus omni aqua Neptunus natar. 874.

oborto valgitur labello. 868.

oculi nos fallunt. 877.

ante oculos stabat. 878.

odit naris caliam. 877.

ostiam mille medicatis frugibus saporatam. 871.

olet non bene, qui bene semper olet. 866.

olus vile famem composuit. 879.

omni aqua Neptunus natar. 874.

onerare laborat sumam. 876.

opes in testa mersas luxuriantur. 872.

oppida pulsant rumoribus. 876.

oppressa ratioe sensus mentiuntur. 877.

opus proditionis simulatus exit. 876.

naturae vincunt. 871.

ora mellica purpureum depromunt ruborem. 863.

cibus sustinet. 874.

fovet tepidis naribus. 878.

oram inguinis terro succiderit. 882.

in orbe primus deos fecit timor. 872.

orbem rapidum pererret. 866.

vendit. 874.

per orbem signa effusa. 873.

orbi parentes conjungunt gemitus. 879.

orbis Magno non suffecerat. 870.

ordo rerum major tibi nascitur. 875.

ore tenebunt flammis. 876.

ornent aliae magnis monilibus guttura. 863.

orsum tenuem formavimus. 871.

ortu triplici Triviae ignis rotetur. 866.

ad ortus delectus Phoebus. 873.

olulantes tecum jaciamus. 885.

ova retent coivus matris frugibus. 878.

P.

Palem pastorum gaudere manu. 874.

Pallas cavernas vindicat. 874.

palmite defecto vitis umbras annu-merare coepit. 878.

palmittibus plenis Bacchum vincire. 874.

pannus habet praelia. 875.

paratae sacris deum puellae. 864.

parentes orbi conjungunt gemitus. 879.

parentis Lucinae vinclo soluta. 878.

pares parentes hora facit. 879.

parit plicis nullo junctus amore. 878.

pastorum manu Palem gaudere. 874.

pectora lactea admixtus sanguis sublimat. 863.

pectus trahit vultus. 867.

pecudes libidinosae. 884.

pedum quinque domum fabricata. 871.

peractae veneris statim taeder. 884.

pericallum eodem telo naufragus quae-rit. 879.

perdidit totum annum grandine. 879.

pererret vultus jecur intumescens. 867.

pererret Phoebus orbem axe volucris. 866.

periculum ad usque roso pollice. 865.

perit flamma. 885.

tota gratia. 885.

perlit nos grato haustu. 874.

permutatas gaudet habere vices. 879.

permutatis distinctis mensibus annus. 873.

hora recurrit equis. 874.

petauo jubente superior. 870.

petra marmore exciso desossa. 870.

Phoebeja chelys. 878.

Phoebus ad ortus lastrata dejectus humo. 873.

renascens & cadens. 875.

volucris axe rapidus orbem pererret. 866.

hyemem tepidis habenis spectabat. 878.

pietas homini iustissima virtus. 869.

plicis nullo junctus amore parit. 878.

placere tu sola vei spoliata potes. 863.

placere hoc illo magis aut minus. 877.

sibi vulgari more. 871.

quod placet non omnibus unum est. 875.

planta decens modicos nescit calcare lapillos. 863.

platanus comas jactare coeperat. 878.

pleetra Thaliae dulcia. 863.

plenis palmitibus Bacchum vincire. 864.

poetae lepidi quem vocant. 864. 867.

pollice usque ad periculum roso. 865.

pondere leviori nulli sternuntur flores. 863.

populo exemptus. 883.

praeesse qui cupit, prodesse recusat. 870.

precanti concede. 863.

preces junctas fortius ire. 879.

precioso flamine ludis. 863.

piemet sabbata jejuna lege. 882.

primos Cereri dare mellis honores. 874.

primus timor in orbe deos fecit. 872.

probat in te cuncta si quisquam cer- nere possit. 863.

probris nos transversos rapis. 871.

prodesse recusat, qui praeesse cupit. 870.

prodidit regis latentes aures. 876.

prodicionis opus simulatus exit. 876.

praelia barbara pannus habet. 875.

proiecit hoc vitium. 874.

promiserat quidquid anus. 878.

in promptu esse deus voluit. 879.

propagas dulcia mella. 863.

protulit foetum urfa. 878.

publicum prostibulum. 885.

puella licito toro fusa. 880.

puellae Memphisides. 864.

puer manu loquaci. 864.

pugnantis stomachi composuere fa- mem. 879.

pugnarent dubio tenore sensus. 871.

pulsat rumoribus oppida. 876.

purpureo mari natabat Delos. 885.

purpureum depromunt ora ruborem mellica. 863.

Q.

Quadrata surgit turris. 877.
quaerere litora aliena. 875.
quaerit naufragus eodem telo percussum. 870.
querelas miseris finire possunt. 879.

R.

Rapidum orbem Phoebus pererrat. 866.
rapis non transverfos probris. 871.
rate demerſa aurum deponerat. 875.
ejecta nudus naufragus. 879.
ratione oppreſſa ſentus mementur. 877.
rebus in adverſis quae jacuere juvant. 875.
recocta vino anus. 865.
recurrat hora permuratis equis. 874.
recusat prodeſſe, qui cupit praecelle. 870.
reducas mihi vitam poſt fata. 863.
reſert corvus maturis frugibus ora. 878.
reſugit ſatur Hyblaecum mel. 877.
regna Canopi ſecura te noverint. 875.
regnat in oſſibus horror. 878.
regni bona ſervus habet. 872.
regum manubiae penes fugitivam repertae. 870.
remorum levitas membra vehit. 875.
reſonantem Phoebum cernunt. 875.
reor Thaliae plectra ad voces tacuisse. 863.
reparat lunae honor. 873.
reperit regum manubiae. 870.
replet apis caſtra audaci milite. 879.
requievit nobile corpus. 870.
rerum naturae munera nota. 878.
maxima pietas. 869.
major ordo tibi naſcitur. 875.
reſerare commiſſa verens. 876.
revincta ſtabili terra Delos. 885.
reus vori deos fingit. 874.
rigit Euro. 877.
rimantur aurae iter verberibus. 878.
riſus vincunt naturae opus. 871.
roſas calidus igne conſonat. 880.
Romuleam caſam dender cella capiti. 872.
roſas colla fundunt. 863.
ille colligit, hic ſpinas. 875.
roſo uſque ad periculum pollice. 865.
rotatur turris angulis attritis. 877.
roretur Triviae ignis triplici ortu. 866.
rubetis duris haerentia mora. 879.
rubore nullus eſt. 885.
ruborem purpureum depromunt meliſſa ora. 863.
rumoribus ſubitis oppida pulſat. 876.

S.

Sabbata jejuna lege premet. 882.
ſacris deum paratae puellae. 864.
ſaeuunt dolorem de corde depellant. 863.
ſiles vincunt naturae opus. 871.
ſanabile nullo ferro vultus cor alit. 863.

Sanguis admixtus ſublimat lactea peſtora. 863.
ſaporatam mille medicatis frugibus oſſam. 871.
ſatur Hyblaecum liquorem reſugit. 877.
ſcelus eſt dura laedi veſtigia terra. 863.
ſcura latentia condunt. 885.
ſecura regnat. 876.
ſecura regna Canopi te noverint. 875.
ſedes tuas linguae. 885.
ſedet lex armata. 887.
ſegeres iuvenunt labore meum. 865.
gandine perdidit. 877.
ſenectus & ſeparatus honor lunae. 873.
ſenſu tenore dubio pugnarent. 878.
vagi nos fallunt. 877.
ſepulta fama transverſos rapis. 871.
ſepulchri cognata fece famuli. 872.
ſerica fila trahens pretioſo ſtamine ludis. 863.
ſermonis gratia vincit naturae opus. 871.
ſervit tibi totus honor. 863.
ſervus vilis regni bona habet. 872.
ſic, ſic ſine fine ſerati. 884.
ſidera verbis conſulis ſeriemus. 879.
ſidereis flammis ardeſcunt lamina candida. 863.
ſigna effuſa per orbem. 873.
ſimulacrum exit proditionis opus. 876.
ſinu in ſimili fata deſert. 879.
Sirenium cantus & dulcia plectra Thaliae. 863.
ſitit ſtultus vicino ſtamine. 879.
ſolere inclinatos cryptam tranſire. 870.
ſolverit arte nodatum caput. 882.
ſolum ſub torva fronte latebat. 885.
ſoluta vinculo Lucinae. 878.
ſonos terra concepit. 876.
ſonare tubae. 875.
ſpectabat Phoebus hyemem. 878.
ſpinas hic colligit, ille roſas. 875.
ſpoliata potes vel ſola placere. 863.
ſtabat ante oculos. 878.
ſtabili terra revincta Delos. 885.
ſtamine pretioſo ludis. 863.
ſtat facta manus argento. 863.
jugulo ferrum. 875.
ſternuntur nulli leviori pondere flores. 863.
ſtomachi pugnantis compoſuere ſacramentum. 879.
ſtomachum conciliare mero. 874.
ſtrictis in oſſibus regnat horror. 878.
ſtultus ſitit vicino ſtamine. 879.
niſi ſubeſt velle gratia tota perit. 871.
ſublimat lactea peſtora admixtus ſanguis. 863.
ſucciderit ſacro oram inguinis. 882.
ne ſuccumte malis. 875.
ſudor tepidus corpore manavit. 878.
non ſuffecerat Magno orbis. 870.
ſuffundere capiti idem coſtum. 874.
ſummas coeli auricularum advocat Judaeus. 880.
ſummis fluctibus ibat inquieta Delos. 880.
ſuperior jubente petrauro. 870.

Supervolat tremebunda haſta. 870.
ſuppes. 870.
ſurgit turris quadrata. 877.
ſuſcitet ora ciſas. 874.

T.

Tenuiſſe reor ad voces Thaliae plectra. 863.
tacet ſilium Veneris paraſceme. 884.
taurus amat gramen carpere. 874.
tegant ſecreta. 876.
telo eodem percuffus naufragus. 879.
telum jacularis amoris. 863.
tempore uno amare & occidere. 885.
tenebant flammis ora. 876.
tenellis digitis. 863.
tenendum dedit Deion conſtanti Myconio. 865.
tenore uno contenta natura. 879.
dubio ſenſus pugnarent. 878.
tenuem formavimus orſum. 871.
tepidis naribus ora fovet. 878.
habenſ hyemem ſpectabat Phoebus. 878.
tepidus igne roſus conſonat. 880.
tepidus ſudor corpore manavit. 878.
terra dura laedi veſtigia. 863.
ſonos concepit. 876.
ſtabili Delos revincta. 885.
teſta merſas opes. 872.
tentis apis exorta ceno ſervet. 879.
Thaliae dulcia plectra. 863.
tignes horreſco marmure inſeſtant. 869.
timidis non habuiſſe manus. 863.
timor fecit deos primus in orbe. 872.
tinctus colore noctis puer. 864.
toro licito fuſa puella. 880.
torva ſolum ſub fronte latebat. 885.
tota perit gratia. 871.
toto ſtomachum conciliare mero. 874.
rotam nulli laudabile.
torus tibi ſervit honor. 863.
trahens ſerica fila pretioſo ſtamine ludis. 863.
trahit vultus peſtus. 865.
tranſire ſolere inclinatos cryptam. 870.
transverſos probris rapis. 871.
tremebunda ſupervolat haſta. 870.
tremantibus labellis anus. 865.
triplici ortu Triviae roretur ignis. 866.
triftia fata deſert. 879.
Triviae ignis triplici orta roterus. 866.
tubae ſonare. 875.
TULLIA. 870.
turris quadrata ſurgit. 877.
tutiſſima homini virtus pietas. 869.

V.

Vadimonia catillata geris. 885.
vagi ſenſus nos fallunt. 877.
valer non uno tenore contenta natura. 879.
valgiter oborto labello. 868.
valle mutata gramen carpere. 874.
vehit levitas remorum. 875.
vera candida ſerunt clauſes nequitiae. 872.

velle nisi subest, tota gratia perit. 871.
 vendidit orbem. 874.
 Venerem coelesti corpore vincis. 863.
 venis auras includere. 878.
 vento hinc & inde moto levis Delos.
 885.
 verberibus rimantur iter. 878.
 verbis confusus sidera feriemus. 879.
 verens commissa referare. 876.
 vernaes alucitae me molestabant. 869.
 vestigia laedi dura terra. 863.
 vices permutatas gaudet habere natu-
 ra. 879.
 vicino flumine stultus fuit. 879.
 videri bella vult. 871.

vides ut triplici ortu Triviae rotetur
 ignis. 866.
 vile olus famem composuit. 879.
 vilis servus habet regni bona. 872.
 vincire Bacchum plenis palmitibus.
 874.
 vincis Venerem coelesti corpore. 863.
 vinclo soluta Lucinae parentis. 878.
 vincunt naturae opus. 871.
 vindicat Pallas cavernas. 874.
 vino recocta anus. 865.
 violentia tanta putres nervos nec dif-
 fecit. 863.
 virtus homini tutissima pietas. 869.
 medio jacet obruta coeno. 872.

vitam mihi post fata reducas. 863.
 vitium hoc annus projecit. 874.
 ultimus Ister te noverit. 875.
 umbras ardentes autumnus fregerat.
 878.
 vocant quem lepidi poetæ. 867.
 volucti Phoebo axe orbem pererret.
 866.
 voluptas in coitu foeda & brevis est.
 884.
 urbem ad Grajam migrabit. 883.
 usus quod mortalibus afferat. 875.
 vulgari more sibi placere. 871.
 vulgasse fidem. 876.

T A B E L L A

nominum propriorum in Petronii Satyr. occurrentium,

ab ipso P. BURMANNO confecta.

Aefius.
 Agamemnon.
 Agatho.
 Albucia.
 Ammea.
 Appelles, etis.
 Alcylos.
 Bargates.
 Calva.
 Carpus.
 Carion.
 Cassandra.
 Cerdo.
 Chrysanthus.
 Chrysis.
 Cicaro.
 Cinnamus.
 Circe.
 Corax.
 Corinthus.
 Croesus.
 Daedalus.
 Diogenes (C. Pompejus.)
 Dionysus.
 Doris.
 Encolpius.
 Endimion.
 Enothea. [*Vera lectio est* Genothea.]

Ephesus, tragoedus.
 Eumolpus.
 Felicio.
 Fortunata.
 Ganymedes.
 Gavilla.
 Geta.
 Giton.
 Glycon.
 Gorgias.
 Habinnas [*Vera lectio est* Hannibas.]
 Hermeros.
 Hermogenes.
 Julius Proculus.
 Laenas.
 Lamia.
 Lucro.
 Lycas.
 Lycurgus.
 Mammea.
 Mannicius.
 Massa.
 Melissa.
 Menecrates.
 Menophile.
 Mithridates.
 Nasta villicus.
 Niceros.

Norbanus.
 Pannychis.
 Panfa.
 Philargyrus.
 Phileron.
 Phileros.
 Philumene.
 Plocrimus.
 Polyaeus (Encolpius.)
 C. Pompejus Diogenes.
 Primigenius.
 Proculus (Julius)
 Profelenos.
 Psyche.
 Quartilla.
 Saffinius.
 Scaurus.
 Scintilla.
 Scissa.
 Scylax, canis.
 Seleucus.
 Serapa.
 Stichus.
 Terentius, caupo.
 Titus.
 Trimalcio.
 Tryphaena.

Edidi quidquid inveni: nec addidi, praeter uncinis inclusa illa duo, nec detraxi
 quidquam, nec mutavi.

I N D E X I I I.

verborum & rerum, quae a viris doctis explicantur in notis.

A.

cum ablativo pro
genitivo, aut no-
mine adjectivo,
ut *ovēs a Turen-
so*, pro *ovēs Tu-
rentinae*: *apēs ab
Athenis*, pro *apēs
Atticae*. p. 221.

capillis usque ad ungues. 619. 620.

ab acia & acu, id est, vel minutissima
exponere. 495.

asse crescere. 262.

extrema parte verbi, statim post
pronuntiatam ultimam vo-
cem. 513.

hac voce. 113.

oculo recitare, a primo adspectu,
libro non recognito. 484.

ab ante. 395.

abducere morti an possit notare sub-
trahere, eripere, *ῥύσασθαι*. 683.

absentivus. 175.

abstinere pro cohibere, *ἀπειργεῖν*,
alterum ab aliqua re, & ab-
stinere a cibo, potu, dicitur
gallus, bos, &c. interclusus.
672.

accedere, de re, quae magis auribus
quam oculis percipitur. 631.

accendere mentes. 767.

accipere injuriam. 461.

pro in dorem accipere. 480.

excipere, *δειπνίζειν*. 260. 427.

acer & **macer**, de spiritu. 790.

acervus, seu fontes, genus argumen-
tationis fallax a Chryippo in-
ventum. 551.

Achilles, obiscoene, *ἑυπαλός, δορυ-
φόρος*. 796.

acia filum in acu. 495.

ab acia. 495.

ad aciam. 149. 150.

acidum pro acido potu. 165.

acidus pro ingratus. 249. 575.

acina. 252.

acclamationum infania. 240.

acclamationes parasiticae. 56.

accubitoria vestimenta. 158.

accusativus pro nominativo. 827.

acromata. 346.

Aetaea terra, pro Attica. 819.

actuarii legionum. 340.

servi, differunt a notariis & ex-
ceptoribus. 340.

ahus sigalorum, quando torquent
rotam, *ῥύμν*. 834.

acupedius. 486.

acus comatoria. 96.

ad non reperitur in voce quam sequi-

tur verbum ab *ad* compositum.

33.

pro in. 407.

aciam. 149. 150.

arcum veterem. 276.

assem. 387.

bestias dare. 296.

causas agere. 75.

latus habere. 305.

lucernas, lumina, lunam. 625.

naturam. 340.

numerus, duplici significato. 246.

oscula, abrupte, ut: *ad arma*. 684.

pedes federe. 155.

quam rem? id est, cui bono? 360.

rem pertinet. 611.

se facere. 226.

vertere. 227.

summa. 161.

summam. 219.

villam. 406.

adagnoscere, **adagnoscere**, **adagno-**
scere, pro deprehendere, ob-
servare. 446.

addicere, in emtione. 72.

adducere, ostium. 587.

pro persuadere. 65.

adducta culpis. 561.

adesse, abesse. 385.

adjectivorum in *is* & *us* dicitur
exempla. 403.

osus. 438.

adjectus sonus. 443.

aditum habere dicitur res quae habet
ἰσορμῆν, ἁπορμῆν, λαβῆν,
πυροδοκῆν, ἐπιχρήσασθαι. 616.

sibi pracludere. 546.

aditus obiscoene, *θύρα*. 546.

pro vestibulo. 139.

adjuvare alicui. 412.

adjutum & adjuvatum. 88.

adjuvare de aliqua re. 88.

admonere flagello. 322.

se. 543.

admoneri in somniis. 636.

adolefcentes pro rerum imperitis &
inexpertis habentur. 508.

adorabant sidera, Castorem, Pollu-
cem, Apollinem, deos, flu-
ctus, navigaturi. 608.

adstricta voluptas, pro exigua, fruga-
lis. 713.

adstringere parsimonia, pro contine-
re, contentum paucis efficere.
713.

adstruere, pro addere. 725.

adventicia, cosna, aut in genere quod
Germani appellant, *der Will-*
kommen. 569.

adverbiorum in *am* & *e* exempla, ut
promiscuam, promiscue: prope-
ram, prope: perpetuam, per-
pere. 683.

advocare, patrocinio exposcere. 657.

advocati nocturni. 74.

advocatio pro favore, plausu. 594.

advocatus a patrono differt. 657.

aediculae reponendis Laribus. 146. 147.

aedificandi infania. 736.

aedificare in sepulchris. 664.

aediles forum & annonam curabant.
274.

aedilium edicta & munus in coloniis
circa quid versarentur. 342.

aëdon. 808.

aegri in Aesculapii templo. 84.

Aegyptii choraulae. 865.

pueri serviebant. 204.

foetela convivii adhibebant. 193.
195.

Aegyptiorum pictura. 19.

aequus Mars. 186.

aeraria ratio. 373.

aerarius assis. 373.

aerati, pro obaerati. 373.

aërium mel. 365.

aerumnae, furcillae ex humeris onus
sustinentes. 238.

aerumnosi. 238.

aes Corinthium. 214.

Aesculapii templo somniantes medici-
nam petebant. 84.

Aesus nomen virile. 629.

aeschrophagiae. 367. 368.

aestus. 38.

aetas pro juventute. 653.

aetatem bona ferre. 271.

Aethiopes cispi capillitio. 622.

& Aegyptii pandis cruribus. 622.

afferre, de cibis proprie. 166.

afflare, de sidere & fulmine. 17.

afflictare sese. 662.

Afrae aves, gallinae Numidicae. 589.

Africa mittebat Romam citreas men-
sas. 723.

Africanae pro feris Africanis, leoni-
bus, &c. 200.

agaga, agagula, leno, veterator, ne-
quam. 383. 446.

Agatho. 480.

agere ad causas. 75.

de advocatis. 657.

animam. 612.

judicium. 344.

aginare, properare. 407.

agitare, furiarum. 2.

agnoscere. 446.

agri partem legabant sepulchris, unde
culsa ornata & munta essent
contra hominum tempesta-
tumque injurias. 461.

agros continuare. 322.

in agrum, notat monumenti longi-
tudinem & profunditatem.
459.

alabastrer unguenti. 399.

alapa & alapatus, pro, qui colaphum tulit. 371.
alapam ducere. 370.
alapare. 371.
alarum foetor. 791.
alba veste amicti erant in festis. 424.
albarium opus. 111.
Alcibiadis & Socratis amores. 796.
alea belli. 753.
ludebant inter coenam. 175.
Alexandrini pueri, dicaces. 162.
aliae tenebrae, quando qui jamdum coecus est in obscuras latebras abditur. 647.
alicularia. 53.
allicula, vestis. 244.
alienum mortuum plorare. 247.
alipilus. 266.
aliptae stringebant & detergebant balneis lavantes. 569.
aliquando, pro tandem. 612.
aliquis. 364.
alius orbis. 8.
aloëtica vel aloëtina potio. 363.
alogiae. 387.
Alpes Penninae. 750.
alter alteri. 453.
pro secundus. 641.
altius cincti pro succincti, expediti. 775.
altum vulnus. 841.
altus & alius confunduntur. 647.
alucinari. 870.
aluciae. 869. 870.
alvus & alveus differunt. 343.
amantes & furibundi comparantur. 587.
ambitioni dare. 23. 24.
ambubata. 477.
ambulatores. 63.
amica, scortum, moecha. 582.
amicare pro placare, amicum sibi reddere, *δικεῖν*. 472.
amicarius, pro lenone, conciliatore. 472.
amici, pro parasitis. 174. 178.
amictu. 128.
amites calami aucupum viscatis. 649.
amittere sanguinem, colorem. 610.
amoliri. 59.
invidiam. 602.
amplexare. 417.
amplexu divellere, excipere occupare, petere, tenere, jungere, ligare, tangere. 546.
amplexus, *ἡναγκάλισμα*, res quae ulnis cingitur. 777.
passive, pro *ἀεληθηδής*, 866.
ampollae vitreae. 326.
ἀποκολληθίας exempla. 399. 412. 417.
analecta. 184.
analecta micarius. 184.
analectides. 170.
anathymiasis, vox medicorum Latinorum ultimae aetatis. 318.
anatina, scil. caro, quem usum praefert in medicina. 363. 364.
anatum sanguis alexipharicum. 363.
ancillae honestiores, fabiae, quas *con-*
filiorum & *lecticorum* conficias ha-

bebant dominae. 778.
andabatae. 302.
andruare obioletum, pro *ἀνδρῖζεαι*. 54.
angeronalia. 291.
anhelitus, obfoeene. 610.
anhelus, pro *ἔξωρος, ἀδενής*. 610.
anima & animus distinguuntur. 53.
in ano, de timido. 409.
natio, de expirante. 410.
animadversio, pro vindicta, poena. 639.
animae amantium. 507.
animam abicere, expellere, exuere, relinquere. 474.
igneam credebant aquis existigui. 622. 623.
animus pro ira, *θυμὸς*. 586.
interdum corpori *συμπαλέκεαι* & *ἐπιηρετεῖν* putabatur a Peripateticis, noctu vero liber a vinculis materiae vagari. 827.
annuli buxei, pro aurei, pallidi coloris. 350.
annuli plures in digitis. 461.
annulum transire, quid putarint valere. 473.
digito extremo gerebant. 172.
annos secum ferre. 271.
annus pro longo tempore. 273.
ansa ostii, *ρόπρον*. 593.
anomala. 345.
anser, obfoeeno sensu. 204. 840.
albus, argenteus, candidus. 581.
anser facili. 840.
ante & ad pedes alicui procumbere. 155.
anteceffus, pro qui anteceffit. 81. 82.
apere, pro neſtere, aptare. 704.
aperta toga. 416.
aperto capite ambulare. 373.
apertus conjux. 573.
apes a jove mel acceperunt. 365.
& apis in nominativo. 879.
apocalare. 435.
apocleperre, ſe ſubtrahere conſpectui. 435.
apoculare, *ἀφανίζεαι*. 408. 435.
apodixis defunctoria, peremptoria. 814. 815.
apologare, ſe ſubducere oculis. 435.
Apollinem adorabant navem intrantes. 641.
apophoreta. 243. 366.
apophoreti. 243.
aporiae, pro *ἀπορεῖν*, perplexus hærere in re ſua. 481.
aporiatus, *ἀπαρος*, inops conſilii; ultimae Latinitatis vox. 481.
applicare, pro aſſligere, *ἐρεῖδεν*. 570.
apponere & opponere, licet confundantur, ſunt diverſa. 421.
appoſite. 95.
aprimitus. 395.
approbare, pro oſtendere, demonſtrare. 475.
aprum ſolidum quis primus menſis

intulerit. 242.
aptare, connectere. 507.
aptatus, pro annexus. 686.
aptus, idem quod aptatus, connexus. 195.
homo id eſt ſocialis. 395.
apud, pro *in*. 407.
aput, vetuſta ſcribendi ratio.
aqua honeſta pro urina. 586.
in manus. 134. 162.
nivata. 162.
perire turpe & miſerum. 622.
purgabant omina, ſomnia, cædes. 628.
voraces efficit. 256.
aquae errantes, trepidantes. 807.
formosae. 609.
aquam effundebant ſub menſam ſi quando inceddi mentio convivis eſſet facta. 229.
liberam guſtare, dicuntur manu-miſſi. 457.
petere, ſumere, vel *ὀδρῶν*, vel, ut quidam volunt, *ἔρεῖν*. 586.
aquarioli meretricum. 134.
Arabes arboribus veſtes texunt. 716.
Libyes, Lydi, Aethiopes, alique aures perforabant. 621.
araneis oleo madidis vibices & vulnerra teguntur. 604.
arare pelagus, pontum. 582. 712.
Arati Phaenomena Hipparchus commentario illuſtravit. 241.
arbiter undae ventus. 681.
aibitri convivorum. 251.
arbor pro malo navis. 887.
arca pro ſandapila, *σφοδρῶ, κιβώτιον*, qua mortuus conditur. 675.
arcanus, duplici ſenſu. 156.
arces Minervae ſacrae. 31.
Romanae. 741.
pro verticibus montium. 696.
& artes confunduntur. 741.
arceſſere ſermones. 213.
arcifellium, arcuata ſella. 485.
arctare ludum &c. pro claudere. 541.
arcula, vaſculum condendo, aut liquoris exprimendi. 550. 551.
arcus diverſa notat. 276.
arere. 12.
aretalegi. 395.
argumenta pictorum, tabularum, id eſt fabulae, quas illi exhibent pictas in tabulis. 549.
argumentum, pro indicio, ſigno. 635.
argutare pro argutare. 303. 377.
argutari. 303.
argutus. 303.
arida oratio. 12.
aridus fragor, ſonus. 164.
pro paupere (ut *λεπτός, ἰχνὸς* contrarium *τῆ παχυρῆς*.) 223.
arietini. 235.
arietinum cicer. 199.
in arius terminata quid notent. 254.
arma eloquentiae. 33.
gerere non miſiti neſas. 426.
obfoeeno ſenſu. 574.

pro instrumenta. 33. 34.
 & quidem nautica. 761.
 armaria variis utilis. 146.
 armatus obicoeno sensu. 574.
 armillae & periscelides foeminarum
 aut eneoeminatorum. 174. 436.
 armillarum varius usus. 173.
 arripere. 513.
 ars severa. 27.
 articulus strictus acutusque, talitrum,
 condylus. 594.
 artifices servi. 446.
 artificio. 311.
 arva, obicoene. 671.
 arundinibus vicatus aucupium. 245.
 649.
 arx doctrinae, ut Epicuri, Socraticorum,
 pro gymnasio. 819.
 pro vertice, culmine, monte. 696.
 as meretricibus vel laenis datus. 49.
 asera pro meretrice. 481.
 asciam in erus librum pingere, pro suis
 sibi manibus damnata affare.
 481.
 Asciculae nomen gentis Romanae. 381.
 aethus Corinthius, vas coenatum,
 ex tali aere. 168.
 piscis. 115.
 Asiaticus tumor. 16.
 ainus, obicoene. 115.
 in tegulis, proverbium de prodigio
 horribilo & inaudito. 414.
 Aspendi citharistae, pro tunc expecta-
 titi. 786.
 aspergere aquae se purgabant. 629.
 asila vox, trita, ludata. 289.
 ascula, pro coenpeti. 165.
 assentari, pro assentari. 79.
 astimulare, pro referre, *τοίμεσαι*, ver-
 bum Comicum. 518.
 assurgere, loco cedere. 426.
 atra montibus niti credabantur. 737.
 inditum habent in hominis na-
 tivitatem. 827.
 astro malo natus. 827.
 asturco equus dicitur, etiam si natus
 in Asturia non sit. 544. 545.
 asturconum incessus modis & *στυφει*
 605. 545.
 at non. 602.
 Atellana. 346.
 ater metus, pro tristis, infaustus. 555.
 Athana, Campani & magna Graecia
 dicebant, pro Minerva. 386.
 athara. 386.
 athla. 378.
 Atlantes, in fontibus signa. 206. 207.
 atque vel ac, & quam, ut usu differ-
 rant. 546.
 attingere aliquid, pro aliquo perve-
 nire. 553.
 atra vestis. 823.
 atrae curae. 555.
 atramentum ad stigmata adhibebant.
 621.
 attrientes principes servi tricliniarios.
 688.
 attrio cibum sumebant, & censum fer-
 vabant. 150. 688.
 atrox stylus. 26.
 atra vox Sabina, quid notet. 300.

atteri, deteri, conteri, bello, libidi-
 nibus, popinis, luxu, com-
 militonibus, pro debilitari &
 consumi. 697.
 attonitus pro confectus. 611.
 au & o permutata. 268. 340. 429.
 auctionem rerum supervacuarum pro-
 scribere. 230.
 auctorati, qui serviliter operas suas
 addicebant scenae & arenae.
 701.
 aucupium per arundines viscata. 245.
 audaces proprie gladiatores, bestiarum,
 latrones. 518.
 audaciae nomina, id est facinora te-
 meraria, & scelerata. 518.
 audire pro obire. 670.
 avertere idem quod avellere, abduce-
 re, *ἀφελαι*. 658.
 avertitur omen, pro avertitur, *ἀν-*
στροφία. 763.
 aufugere anquid, non probum. 518.
 Augustus vocibus Apollinis filius cre-
 dit. 743.
 Augustus. 162.
 aviae fecare poculum. 575.
 aula pro casa qua terae deportantur
 ad spectacula, aut in genere
 amatoria allebantur. 719.
 pro suspensis antro. 715.
 auleum. 554.
 aumatum corruptum ex *armarium*.
 863.
 aura fivora, fortunae. 822.
 aurea barba. 385.
 penia auleum. 146.
 avocare & evocare differit. 400.
 aures & auras confusa. 742. 787.
 percutere, verberare, nutio, so-
 no. 442.
 perforare familiare Judaeis, Poe-
 nis, aliisque barbaeis. 620.
 auri ramentis impletis comam rutila-
 bant. 656.
 auricularii. 268.
 auro aedificare. 736.
 aurum coronatum. 148.
 auipicium sibi facere. 630.
 autem. 379.
 automata & automaton. 330. 347. 856.
 automatarum. 347.
 autopyrus panis, qui solo hordeo con-
 stat. 430.
 in ax definitia quaedam. 259.

B.

B. & V. permutantur. 330. 370. 438.
 babaculi pro miseris, stolidis,
 stupidis, imbellibus. 219. 438.
 babas, homo stolidissimus. 438.
 baeculi. 438.
 Babylonicum, genus vestis. 354.
 differt a polymita. 245.
 bacalusiae. 246.
 bacca, & bacca Indica, pro margari-
 ta. 358.
 Bacchi nomen qui sibi sumserint. 248.
 Bacchum pulcherrimum & semper spe-
 ciosum pingebant. 248.
 bacciballum. 405.

baecologiae. 246.
 baeculus. 246.
 Bajae amoenissimus Italiae locus. 3467.
 bajuli. 311.
 balatro. 418.
 balatum ducere vervecem, pro blen-
 num aliquem in maximam ma-
 lam rem dare. 371.
 balenaria virga. 98.
 balnea immodice calefebant. 465.
 inibant ante coenam. 569.
 barba pyxide condita. 148.
 barbae de animantibus, barba de ho-
 mine: licet non semper. 606.
 607.
 barbam vovebant diis, fluviusque. 641.
 barbarissimas in quo constitit. 443.
 barbas aureas habebant deorum simul-
 laca. 386.
 barbatorum facere, vel exercere mu-
 nus & artificium barbae raden-
 dae: vel exhibere convivium
 (b bar am primum positum.
 471. 472.
 basiare mortuum. 482.
 basibolum. 405.
 basta. 301.
 bastenna. 301.
 bastus & bastum, pro baculo, vox in-
 ferioris aevi. 301.
 batra, tubus. 301.
 battarifire. 440.
 Battides, Cullimachus. 838. 839.
 batuere & debatueri, gladiatorum &
 obicoenum. 447.
 beatus, pro opulentus. 370.
 beccationes, aqua geruli meretricum.
 134.
 bellaria. 442.
 belli aliquid dicere. 502.
 bellua in specie balaena. 688.
 bellum, proprie de bellariis & mensis
 secundis. 442.
 bellus homo. 257.
 bene emere, vendere, id est, villi.
 488.
 fuit, pro hilare viximus. 197. 427.
 moriar. 406.
 pro valde. ut, bene mane, pro
 summo mane. 543.
 benignus, pro blandus. 280.
 berbeculae, pro verveculae. 438.
 berbex, pro vervex. 438.
 beffalis coma, quae valet beffem. 385.
 beffarii. 299.
 beta. 385.
 betalis. 385.
 betizare, pro languescere, *βηλαι*
ver. 385.
 bibliothecae Latinae & Graecae habe-
 bant Romanorum lauri. 323.
 bibere dicitur vultus, aut lignum, in-
 scriptas literas cum liquore.
 65.
 bifurcum pro naribus, aut pedibus,
 aut latere colli. 411.
 bilis pro insignia. 569.
 bipennis pro mentula. 813.
 birrus. 380.
 bisaccium. 168.
 bisellii honor viris bene meritis datus
 471.

in coloniis, & talis bifellia-
rius dictus. 485.
bifellium. 485.
blanditiae. 677.
blandum ridere. 793.
bobator. 418.
boleti. 222.
bona fide. 59.
mens. 403.
pro peculio, obfoene. 827.
828.
sua concoquere, intelligere. 487.
valetudo. 403.
verba dicere. 290.
bonae artes. 605.
memoriae. 428.
res, pro cibo delicato. 181.
bonatus. 481.
bonum facere vinum. 322.
bonus homo. 257.
pro magno. 803.
bos Cyprius, de avaro. 263.
botuli. 429.
boves domiti. 341.
bovis, in nominat. boveris, pro *bos*,
bovis. 413.
bubula, pro carne bubula. 199.
bucca, bucca. 423.
pro parasito, γνάθων. 165. 422.
scribitur & bucea. 273.
buccam alicui inflare, pro colaphum
ingerere. 276.
bucella. 273.
buccinatores signabant tempus coena-
rum & vigiliarum. 128.
buccinus pro buccinator. 473.
bucco pro fulto. 423.
bucolia, pro deceptio, error, nu-
gae. 246.
bulba pro vulva. 450.
bulbi excitant Venerem. 802.
bullae comparatus homo. 258.
fastos dies distinguabant. 154.
in januis. 154.
bullati lares. 401.
burdubasta. 300.
burrichi. 295.
bustiarum. 299.
butubata. 300. 301.
buxei annuli, contemtim pro aurei.
390.

C.

C. & Q. permutantur. 262.
fit interdum ex Graeco γ. 256.
simplex interdum pro Graeco χ
adhibetur. 278.
caballus in clivo, proverbium. 825.
cacabundus. 409.
cacabus ex aere, olla ex argilla. 358.
cacare & meiere in sepulchris. 461.
cadaveris tactus maculat. 825.
cadere. 12.
de fortuna. 517.
incidere, decidere, de aucupio,
piscatu, fraude & fallacia. 637.
pro puniri, interire. 571.
caducae spes, preces, auspicia, quae
calum praenuntiant. 719.
caduceator. 643.

caduceus. 143.
cadureum. 599.
Caenis, nomen muliebre. 376.
Caesares a multis heredes scribebantur.
493.
calamistrum, ornandae comae. 622.
calathi & calathisci. 249.
calcare marmor, divitias. 834.
pro terere, familiariter uti, usu
suum reddere. πατέιν. 707.
calceamentorum vincula. 840.
calculatores. 306.
calculos ponere. 513. 693.
caldicerebrius. 292.
caldus. 383.
Calendis juliis domos elocabant. 125.
calicibus pugnant ebrii. 591.
calidum balneum. 465.
caligae militum gestamen. 479.
caligaria, vel militare scortum, vel
quae maritum habet caligi-
nium, vel συγτιμὴ τις. 479.
per caliginem videre. 50.
callere arte, artibus, usu &c. 831.
calliblephara. 654.
Callimachus scripsit Hecaleia seu He-
calen. 837. 838.
calvae, nuces. 431.
calvare, pro duxer, saepe tractare.
277.
calvities dedecus capitis. 651.
calvum sinciput comparatur ovo, aut
areae nudas, aut tuberis, aut
papaveri. 652.
camara scrib. non camera. 152. 240.
camella. 832. 847.
camini veterum. 836. 837.
in Campania plurimae figulinae. 486.
fertilissima & amoenissima
regio. 492.
Campaniae merces. 480.
canalis. 368.
candelabra lignea. 591.
candelabrum, non tantum, quod can-
delam sustinet, sed & lucerna
cum oleo & ellychnio arden-
te. 422.
candelabrus pro candelabrum. 488.
nec canem in domo relinquere. 272.
canes heroum comites. 422.
Laconici. 242.
ostus appositus, vel vivi, vel
sculpti aur picti. 142.
canina facundia, forensis. 884.
caninam linguam, vel de canina lin-
gua, comedere, dicitur ἀνθα-
δόσομ, ἔχων ἀχάλινον,
ἀκρογῆς, ἀπύλατον στόμα.
264.
caninum studium, forense. 884.
canis ad ostium. 142.
catenarius. 466.
convitium, pro impudens, sce-
lerate. 476.
canistra. 834.
cantores super coenam. 164.
canturire, pro gestire canere aut min-
nurire. 409.
capere, pro obtinere se offerare, fe-
rocire, (quod Germani pla-

nissime dicunt, wenn ich ein-
mahl ansehe.) 388.
capides frequenter mutatur, in lapides.
336.
capillamentum proprie virorum. 655.
capillati pueri plerumque pathici. 129.
143. 146. 162. 378.
capillitium gloria & luxus capitis.
651.
herbis veris comparatur. 652.
capillos suos praefectos iniecebant ca-
daveri, quod plorabant. 667.
668.
in navi non licebat deponere. 629.
tractare & componere inter blan-
dimenta amatoria. 87.
tondebant in tempestate, cum
nulla spes appareret salutis.
630.
formabant & fastigabant in gale-
rum vel turrim. 655.
deo cuidam aut fluvio volebant.
641.
capillus sordidus & passus reorum.
631.
proprie paullo longior. 655.
capis, vas. 336.
capite aperto ambulare. 373.
ferebant vernae fercula, onera.
183.
operto se praecipites dant, aut
alia violentia expellunt ani-
mam desperati. 622.
Capitolium pro Jove Capitolino. 554.
capo. 395.
Cappadoces, servi nequissimi. 446.
620.
capsarii in balneis vestes condebant.
578.
capsarius servus qui puero scholam
petenti libros portabat & ta-
bularum. 585.
capsella. 439.
captare de hereditatibus proprie. 698.
pro inhier. 528.
superbiam. 772.
captatores, hereditariae. 859.
capulum prehendentes finguntur mi-
nantes. 625.
Capua fuit colonia. 283.
Capuana unguenta celeberrima. 480.
caput obvolvare. 46.
radere. 623.
cara margarita, pro carae margaritae.
358.
carabi. 204.
carbunculi. 361.
carcerarius, qui in carcere, vel qui
eo dignus. 674.
Carchedonii lapides, carbunculi. 361.
carduelis & cardelis dicitur. 307.
Caricae dulces abiitis. 421.
pro naxis, rebus nauci. 346.
caryotae. 243.
carnarium, varii significatus. 293. 294.
locus ubi falsa caro suspenditur
in futuros usus. 593.
vox caro plerumque subintelligenda
relinquitur. 363.
carpere, aliud quam lacerare oscula.
850.

caſa Romulea. 872.
 Carpus nomen ſcilicet & alio. 209.
 caſura, caſalbadium, pro ſcorto.
 479.
 alciana pro diabolari. 479.
 caſeus recens maxime probatus. 432.
 caſſa vari, pro quilla. 453.
 Caſſandra duplex. 479.
 caſſella in aquaeductibus. 207.
 caſtellum. 207.
 caſtigare, pro coercere, reprimere.
 111. 118.
 caſtrum & clauſtrum caſſa. 565.
 caſula. 498.
 cataphage. 236.
 cataphro. 347.
 catella. 421.
 catillare. 885.
 catillae & catilli. 312.
 Cato pro omni rigido, ſevero, επι-
 τρεδότη ἀμφοτέρωθεν. 817.
 catomidiare. 811.
 catomo dare, vel catomis objurgare,
 caedere. 811.
 catulaſter. 138.
 catullare. 138. 548.
 Caueſus. 757.
 caucolani, cauſolatores, praefigiatore,
 (quod in lingua etiam
 noſtris.) 446.
 cave, cave, vel cave canem, plerum-
 que inſcriptum ταῖς κυνέδω-
 χαις. 142.
 cauna & caunea ſicus Carica. 228.
 cauneae pro rebus inanibus, flocci.
 281.
 caupones. 238. 412.
 cauſa pro praetextu, crimine, αἵμα,
 πεφύκε. 583.
 cauſſidici. 312.
 ceciderunt memoriae, pro ex memo-
 ria. 370.
 cedere res, vota, fortuna, pro ſucce-
 dere, ἀποχωρεῖν. 517. 740.
 cella hoſtiarii. 141.
 pro fornice. 48.
 pronuntiabatur olim *celia*, a *ce-
 linto*. 498.
 vinaria. 498.
 cellariolum. 499.
 cellatio, ſeries cellarum. 499.
 cellis inſcribebant nomina, formas, &
 pretia meretricum. 48.
 cena in antiquis lapidibus potius in-
 uenitur quam coena. 469.
 centus, pro poſſeſſione. 548.
 centenaria lanx. 397.
 centenarius. 289.
 cento. 43.
 centonarius. 280.
 cepa, imago capitis humani. 380.
 cera, prima, ſecunda. 703.
 ceratinus. 140. 436.
 Cerdo, nomen ſervi, idem notans,
 quod Lucro. 401.
 cerea ſcedula, pro mollis, pinguis.
 182.
 cereas imagines ſui ſtemmatis effere-
 bant in faneribus. 402.

cerebrum, pro θυμῷ. 292.
 Cereis ſacta antiquiſſima. 874.
 Ceres flava & larga, proprio epithe-
 to. 834.
 vacua, aritiae poſt excuſſa grana,
 ſtramen. 834.
 cerno, video, de rebus abſentibus &
 futuris, eſt poetarum ἐνέστω-
 ζωντων. 741. 742.
 cerritus, pro larvatus, νυμφόλη-
 πιδ. 445.
 certa lineamenta. 505.
 ſidera. 680.
 certare. 714.
 certe cum infinitivo. 14.
 certi fluctus, conſtantes, qui nec cre-
 ſcunt, nec ſubſident, neque
 ἀκλινδρομεῖσι, ſed in ean-
 dem ſemper plagam tendunt,
 & quibus confidentia debe-
 tur. 680.
 certus homo, pro fidus amicus. 277.
 414.
 cervicalibus nitebantur convivae. 170.
 171.
 ceſſare, latrina, ἀπ'πατος. 499.
 ceſſare, pro alium egerere, a Grae-
 co χέζειν. 499.
 Chia vita. 414.
 Chii primi ſervis uſi pecunia emtiſ.
 414.
 chitamaxium. 137. 138.
 Chirones ſtatunculae ſuper fontibus.
 207.
 chironomi. 210.
 chironomon. 210.
 choraules vel choreutes Aegyptius.
 865.
 Chryſippus potens dialecticus. 551.
 552.
 cibarium pro cibo. 254.
 cibi calentes illati maxime coenis Ro-
 manorum placebant. 205.
 cibus, metaphorice pro re, qua quis
 ſe paſcit, & delectat, atque
 capitar. 569. 595.
 cicada ſymbolum loquacis. 305.
 Cicuo. 305.
 cicatricem, ulceris os, vulnus, re-
 ſcindere, refricare, id eſt ma-
 lum male ſopitum reſuſcitare.
 678.
 ciccus. 439.
 cicer fervescit. 383.
 cicera, rae, pro cicer, ceris. 383.
 cicerae jus. 383.
 cicerbata. 429. 430.
 Cicerem, gens. 883.
 cicerejus, qui habet virtutem ciceris,
 & ſentit, θειοῦς ἀνδρ. 383.
 ciconiae, nidos ubi faciunt. 357.
 quando mentis illatae. 355.
 cicuta frigore tibus & genua occu-
 pat. 797.
 ciere, militare verbum pro inſtigare.
 739.
 cimix. 293.
 cimeterium, ſepulcrum. 660.
 cimex. 293.

c. micare, κοοῖν. 602.
 cinerem cinibus inſpergebant inſecti.
 611.
 cingillus, pro cingillum. 430.
 ciniflones, ſervi & ancillae a compo-
 nendis cinibus. 793.
 cinis muſcae ad medicamenta. 258.
 cinnamus & cinnamomum. 682.
 circatores, pro circulatores. 601.
 cinerotes, circulatores, ἀνισόδωται.
 601.
 circuire. 611.
 circuitu agere. 67.
 circuli, concurſus hominum, κύκλοι,
 ἀνισόδοται. 219.
 circulatores. 320. 443. 444.
 circulus pilae. 171.
 circum amene, circumamictus. 610.
 circumciſio, ſermo an lapide facta.
 882.
 circumferre. 204. 439.
 circumire, ἀνιπείρειν, furentis in-
 ſtar errare. 525.
 circumitores, cuſtodes urbis aut vil-
 lae. 343.
 circummingere, pro ſpernere & ſum-
 ma ignominia afficere. 371.
 circumſcriptus, deceptus, aut potius
 detentus. (mulieris ſc. amo-
 re & blanditiis.) 675.
 cirrati pueri. 146.
 cirratus. 379.
 ciſternae. 452.
 citare ad teſtimonium. 14.
 citrae menſae, pars inſani luxus Ro-
 manorum. 723.
 civis per manumiffionem. 373.
 civitas pro urbe, oppido. 47.
 clamare & clamator, pro declamator
 & declamare. 4.
 pro inelamare, invocare. 385.
 objurgare. 312.
 claudere terram dicitur hyems, pro
 adſtringere. 750.
 clavi annales, quibus in parietem im-
 pactis numerabant annos. 836.
 non tantum tunicis, ſed & ſupel-
 lectili, praefertim tricliniari,
 apponebantur. 172.
 clavus lotus. 172.
 tabularis, vel trabalis. 487.
 Claudii temporibus obtinebant liber-
 ti. 223.
 claudicat fides. 63.
 clauſus pavo. 353.
 clepo. 391.
 clibanaria lanx. 396. 397.
 clibanos cum cibus inſerebant trici-
 niis. 173. 205.
 clinare, pro invitare, aut reclinare,
 παρβίνειν καὶ ἀνὰ κλινῆν
 (Longus p. 84.) 790.
 clivo imo, vel medio, laetitiae, rei
 moleſtae, &c. laborare. 318.
 clivus pro Capitolio. 286.
 cloſtellum. 856.
 cluma, pro gluma. 397.
 Coae veſtes. 361.
 coaequalis, an Latinum. 839.

coccina, gausape, laena. 137.
 cocineum pallium. 171.
 cochleae, Veneri excitandae. 302.
 cochlearia, ad edenda ova. 179.
 coci iactantes. 450.
 Cocytia aqua, pro Cocytia. 733.
 codex pro stupido, hebetere. 478.
 coelicolae, secta Judaeorum, aut omnes Judaei, simul & Christiani. 881. 882.
 coelo positum ad interos trahere, id est ex summa felicitate infernum efficere. 814.
 coelum pro diis. 284.
 Jovis tenere. 335.
 in coelum abiit, *μείζονι ἢ τοῦ πάρος τας ἀνθρώπους τύχην κέκασθαι*. 214.
 coelus, pro coelum. 234.
 coena & cena confusa. 178.
 coenaculis habitabant pauperes. 225.
 coenae mimicae, ut fictiles, cereae, eburneae. 499.
 ordinem explicare solebat conviator, id est schedio, coci manu tradito, fercula quae quo ordine forent expectanda, praelegere. 579.
 coenatoria. 99. 158. 369.
 coenotariae vestes. 369.
 coepi perire. 508.
 coepit cum infinitivo, (ut coepit facere pro fecit.) 41. 43. 508.
 cognata sex, tam annoxa, quam qui illam (id est, vinum,) bibunt. 872.
 coheres an sit Latinum. 839.
 colaeptum. 450.
 colaphum ducere alicui. 370. 371.
 colare, pro destinare, destillare. 411.
 colere pro amare. 785.
 ornare. 174.
 coliphium, genus panis. 450.
 collaris ostia, focale. 367.
 collectio cultu, pro sumta & composita tunica, & omnibus discessu necessariis. (*ξύλλα-βών ἑαυτοῦ*.) 842.
 coilibertus. 223.
 collidere. 58.
 colligere rabiem. 644.
 vestem. 842.
 collocare, pro in foenus collocare. 341.
 color de oratione. 18.
 colubra. 297.
 columba pro palumbe. 542.
 columbae & palumbes Veneri sacrae. 542.
 comedere. 283.
 comessari male scribitur pro comissari. 425.
 comitatus pro societate. 617.
 commendare & commodare confusa. 663.
 pro commaculare. 663. 675.
 verbum testamentorum. 457.
 commendata bonitas. (rara phrasi, pro *εὐπορία*, *πείρασία* virilis apparatus cui puella com-

mendata erat.) 855.
 commendatus vultus, pro gratus, *χαρίεις*. 656.
 commissurae. 601.
 commixtus. 293.
 commodare & commendare confusa. 663.
 lacrymas, in gratiam alterius simul plorare. 603.
 scelera, *τὰ τῶν αὐτῶν ἔργων τινὶ κακουργεῖν*. 663.
 commodus dies pro felix. 154.
 commundare lacrymas. 662.
 mentas. 318.
 communis amica. 631.
 deus, Mars. 186.
 humanitas, commune jus humanitatis. 634. 685.
 sermo. 678.
 compedes, pro crassis armillis & periscelidibus. 438.
 compendiarie. 19.
 compendium pro lucro. 72.
 compilatus caupo, *λελησδυρῶν*. 412.
 complodere manus. 843.
 componere argentum, pro vasa argentea frueri. 435.
 minimum. 700.
 paucia. 92.
 pro constipare, convasare. 608.
 sepelire. 636.
 compositi, *συνεσιζώστες*, ἐπὶ γῆς *παλαιοὶ*. 790.
 computare bona sua. 529.
 discebant in ludis literariis. 306.
 Comus. 372.
 conceptis, & conceptissimis verbis jurare. 680.
 conceptum pro foetu. 179.
 concessio, pro re concessa. 572.
 conche, conchis, conchicla, & conchicula faba integra cocta in suis putaminibus. 433. 434.
 conchiclae. 433. 434.
 conchylia Lucrini praestantissima. 726.
 conchylia lana. 347.
 conchylatae & Tyriae vestes diversae. 160.
 conciliare pro *συνάγειν*, *προξενεῖν*, gratum & desideratum facere. 649.
 stomachum mero. 874.
 concoquere bonum suum, pro ferre. 486. 487.
 concordia, pro symphonia. 787.
 concreti. 316.
 condere certamina, coenas, diem. 726.
 condiscere, de histrionibus, qui partes suas memoriae mandant. 701. 702.
 conditi, pro mortuis. 660.
 conditiones luculentas corruptis faeculis quaerebant in balneis. 576. 578.
 conditivum, idem quod conditorium. 660.

conditorium pro sepulcro subterraneo. 660. 673. 677.
 conditura vitreorum *ἀκλάτων*. 333. 334.
 condocere. 386.
 conducere, pro suscipere faciendum certa mercede. 613.
 conductum pro hospitio. 52.
 conferre rogam, non colligere. 695.
 confesso pro confesso, confitente. 572.
 confessus amor. 572. 573.
 conficere, Venereum, *διαπείζειν*, *διωρύττειν*, *σφάττειν*. 93.
 confiteri, pro referre aliquem similitudine. 249.
 confusa lineamenta, modi, notae. 635.
 confusio, pro tristitia, vel potius stupor, *ἁπορία*. 579. 615.
 confusus pro tristis. 570.
 confutare, pro evertere, *παύειν*. 286.
 conjicere, culinae verbum. 327.
 conjungere agros. 497.
 conscientiae tormenta. 771.
 consentiant jubae luminibus, id est ejusdem, cujus oculi, sunt coloris. *ὁμοφρονῶσι*. 563.
 considerare, & contemplari, pro *ἀτενίζειν*. 65.
 confidere & confidere. 594.
 consiliare. 495.
 consiliator, pro consiliarius. 495.
 consilio, pro consulto. 612.
 consistere. 308.
 de gladiatoribus pugnantibus. 93.
 conspuere in sinum. 478.
 summae ignominiae genus. 811. 812.
 constans vox, pro intrepida, non varians, nec sibi contradicens. 526.
 ad constitutum venire. 76.
 habere, sc. diem. 573.
 consuescere, nuprum verbum. 671.
 consuetus & consultus confusa. 553.
 consularis locus. 226. 426.
 consumere, pro effundere, exhaurire, ut nil superstit. 177.
 contemplari & considerare, *ισοδυναμα*. 65.
 contemptus. 66.
 contentus, pro intentus, vehemens. 511.
 conterere basis, *συντερίβειν*, libidinofum. 571.
 pro exercere, subigere, *τερίβειν*. 12.
 continere, flatus ventris coercere. 317. 426.
 juvenes declamationibus. 12. sc. 426.
 contingere potest. 589.
 contra aurum, pro auro contra. 490.
 contraria vota, quando liberi parentes optant sibi superstitres. 854.
 contritis & constrictis variat. 81.
 controversiae, causae. 4. 324. con-

contubernalis, serva, servo data in
contubernium, quare illo man-
nullo tamen manebat maner-
prum. 125. 457. 596.
contubernium, obſcoene. 61.
contumelia, *ὀβριμία*, obſcoen. 120.
conturbare, pro decoquere. 222. 523.
convalescere, dicuntur ignis & mala.
839.
convenire. 57.
conviva pro coenipeta, parasito. 180.
gulfone, nepote. 181.
copo, pro capto. 412.
coptoplacentae. 243.
coqui obedi. 457.
vilulina pars familiae. 592.
coquinnariae artis studium. 11.
corbus, masculino genere. 177.
corcellum. 487.
corda, pro chorda, intestina. 432.
cordax, inferta ebriorum & comico-
rum saltatio. 339.
coriari. 11.
coricillum. 487.
Corinthium aes. 168. 331.
Corinthus, nomen viri. 331.
corneus, pro duro & rigido. 271.
cornices in sepulchris sculptae, ut si-
gnum amoris coniugalium. 345.
cornicines in funeribus. 503.
cornu, de rebus omnibus duris & ri-
gidis. 271.
potentiae symbolum. 235.
cornus, & cornum in accusativo. 235.
corona pro corona turdorum. 199.
coronae argenteae, aurcae, convivis
datae. 398.
poetarum. 535.
corporaliter. 406.
corpus, orationis. 12.
pars obſcoena, *σῶμα, δῖμα*.
672.
corrigere, malas, es, digitum, caus-
sam. 246. 267.
pedes. 441.
corrotundare. 240.
pro colligare, cogere, contrade-
re, completere *ῥοτῶναι*. 405.
corrupendorum cadaverum quot mo-
di. 691.
cortex mali. 315.
corvis & vulturibus comparantur he-
raepetae. 698.
corymbion, corymbium, muliebre
κρόσσον. 654.
Cosmianum alabastrum, unguentum.
870.
costas alium corrigere *ἀποκαθίσταναι*
τῆς πρὸς τὸν ἐν ὑπὸ πλάγι. 266.
costula. 174.
costum, nardi species. 874.
coturnices pugnae commissi. 345.
coxae sustinent corpus. 266.
coxas corrigere. 266.
cras erit. 290.
Craſſus cum filio apud Parthos periit.
732.
craticula argentea. 170.
craticulis inferebant convivii calentes
cibos. 170. 454.

credere se mari. 118.
cremare & amare confusa. 741.
Graeci non solebant. 661.
crepantiae. 100.
crepidae, idem quod soleae. 593.
crepidi. 51.
crepitu digitorum silentium faciebant
oratores. 846.
crepitus differt a strepitu. 746.
ventis permixtebant. 315.
in iactis erant inauspica-
tum. 315.
crescere, de juvene, qui eruditur. 305.
pro augeri. 263.
patrimonio. 450.
cretae usus in fuco. 111.
crimen pro poena. 76.
crinem affictum affuebat quibus curta
capillitii supellex erat. 655.
promittebant stigmatae, ad trans-
itus epigramma occultandum.
631.
item in luctu. 560.
vovebant deo. 641.
critica, in plurali pro criticae. 387.
crochylus. 654. 656.
croci usus. 441.
crotalia margaritae auribus suspensae.
439.
crotalifera, ciconia. 356.
Croton alta quare? 696.
Crotoniatae celebres antiquitate & vir-
tute. 696.
crucarius, qui in cruce, vel quia ea
dignus. 674.
crudus. 24.
cruentus an pro ebrio dicatur, ut sau-
cius. 505.
crustae pro marmore. 715.
crustum & crusta differunt. 715.
crux, poena latronum. 664.
pro servo. 777.
crypta. 78.
Neapolitana. 870.
crystallo fiebant tesserae. 175.
cubitum ponere, pro coenare. 132.
in cubitum engi. 813.
cucuma, ahenum aquae calefacien-
dae. 832.
culcita, non cucitra, scribendum. 600.
in culcita habitare. 11.
cultur venatorius. 245.
cultor, amator. 785.
cultum, pro culter. 368.
cultus pro ornato. 174.
cum maxime. 346.
primum. 117.
icalis consistere. 344.
Cumana Sibylla. 325.
cumino condebant edulia. 327.
cumulare & maculare confusa. 835.
cupa & cuppa differt. 398.
cupidicoenus. 469.
cupressus, arbor funebris. 734.
cura. 909.
curate capillos, pro tondere. 640.
corpus, *θεραπεύειν*. 802.
de medicis. 413.
in gregem, pro iubere & efficere
ut afferatur. 222.
pro summa ope nitii, praecipue
O 3

Curia, curiam est. 538.
curationem facere dicebantur *οἱ εἰδω-
λολογοί, & βοιωτοί*. 640.
curiose, pro diligenter. 416.
curiosus, *πολυπύγμων*. 609. 782.
oculus, *ὀφθαλμός, πῖνός*. 124.
cursum & cursu. 41.
curtores. 137.
curtus pro navigatione. 493.
cautos erant appositum. 665.
sepulchrorum. 662.
custodia pro exploratione. 771.
custos, pro exploratore. 59.
cymbala. 400.
cymbalis, pro cymbalistria. 406.
cymbalium. 406.
Cynice vivere, & Cynica coena. 68.
cyprian herba odorata. 790.
Cyclops, pro pirata, & saevo ac fe-
ro. 614.
Cyzicena purpurissa valebat ad pin-
gendum & vellum. 772.

D.

Daedalus. 337. 450.
Dama & Damas nomen servile.
252.
Damascena pruna. 170.
damna pro sumptibus, prodigialitate.
727.
damnare. 248.
damnari ad bestias, alii ab aliis, qui lo-
cabant operas suas arenae: hi
liberi, illi captivi. 701.
damnosus, prodigi. 727.
Daphne. 807.
Daphneum, lauretum. 778.
dare in manus. 186.
datatim ludere. 130.
dativus pro accusativo. 155.
de, abundat. 302.
lucerna. 300.
notat in compositione destrutio-
nem & finem rei. 401.
pro ex. 280. 302. 485.
tuo tibi. 403.
debatuere. 447.
debet esse, pro videtur, *κινδυνεύει*,
εἶναι, βάλειν. 181. 288.
habere. 439.
debilis, & paralyticus, iners miles in
Veneris proelio. 825.
decens puella. 792.
decepi, qui votorum loco contra-
rium, quod fugiebant, acci-
piunt. 692.
declamare. 4.
declamatores. 4.
decocta aqua, pro nivata. 162. 153.
decollari Romae non solebant rei an-
te Augusti tempora, sed se-
curi capite plecti. 335.
decuriae iudicum quinque Romae,
qui causas minores & plu-
nas dirimerent. 464.
servorum. 321.
deducere. 88.
defarta. 449.
defectus. 448.

deferre ad mercaturam. 64.
 imponitionem, pro offere. 388.
 deficere. 386.
 deficiens dies, ignis, odium, porticus.
 145.
 deficta. 440.
 defraudare. 446.
 defraudare. 446.
 defricta. 449.
 defunctoria apodixis. 814. 815.
 denicere & denicere, consula. 757.
 pro prosternere. 757.
 delabi & cadere junguntur. 78.
 delectari, sensu activo. 295. 420.
 Deliaci gallos castrabant. 355.
 delicati, vel pathici, (ut Dio Cassius)
*παθία τῶν ψυδρῶν, οἷα αἱ
 γυναικες ἀνδρῶν καὶ γυνεὲ τρέ-
 φονται.* 415.
 Delphicus ales, corvus aut accipiter.
 753.
 demandare pro committere. 407.
 dens, symbolum injuriarum, quibus
 efferati hostes premunt. 384.
 dentata manus. 87. 88.
 dentes pectinis. 88.
 dentiscalpiorum materia. 174.
 deorum multitudo Romae. 82. 83.
 origo ex metu. 873.
 deos inculabant veteres ut auctores
 scelerum suorum. 405.
 negabant. 285.
 depositum, pro μέλημα, vel po-
 tius, pro aegrotio de quo
 reddendo sanitati spes somnis
 decollavit. 823.
 depraesentiarum. 832.
 deprecatores. 155.
 deprehendi, de nautis tempestate oc-
 cupatis. 729. 730.
 depretiare. 328.
 depagnare. 92.
 deridere. 404.
 descendere montes dicuntur, quando
 sylvae eorum imbribus detra-
 huntur. 556.
 nave egredi. 640.
 desiderii poculum. 852.
 desiderium, πόθος, proprie mortuo-
 rum & absentium. 666.
 meum, pro re desiderata. 852.
 vehemens amor. 852.
 designatores. 503.
 desolatus, solus relictus. 768.
 desomnis, pro exsomnis. 317.
 desperatus. 444.
 despoliare, ἀεφρηγνύνειν, de cae-
 dendis. 155.
 domini & praetores jubeant.
 327.
 destinare. 421.
 destringere, verbum balneare. 35.
 569.
 destruere, pro dejicere, percellere.
 610.
 defurgere, pro ad lasanum scede-
 re. 251.
 detergere nates. 317.
 detonare. 80.
 detronuit & detronuit, consula. 80.

detrectare onus, recusare. ὑποφά-
γην. 704.
 detrectator oneris. 704.
 detrita, pro consumpta. 731.
 deverbia. 420.
 deversitor, advena, ὁ κατέλυνε πα.
 506.
 ὁ πανδοχεύς. 590.
 deversorium potius quam diverso-
 rium. 55.
 devertere. 55.
 devirginare. 115.
 devorare. 335.
 devotiones per lanas. 388.
 deus, utriusque generis. 741.
 dextralia. 174.
 dextracheria. 174.
 dextrum pedem ingredientibus ultra li-
 men promovebant. 155.
 diario, οἷος ἐφημερίος. 115. 167. 484.
 diaeta, ubi navicularius quiescit, vel
 habitatio in horto, vel coe-
 natio. 688.
 diaetarii. 688.
 Diana Praxitelis. 781.
 dibapha. 160.
 Dicaearchia, nomen antiquum Puteo-
 lorum. 733.
 dicere & facere, saepe junguntur. &
 continent omnes actiones ho-
 minum. 605. 642.
 dicta, falsa convicia. 650.
 dare. 405.
 dictata gladiatorum. 302.
 diducere, distrahere. 643.
 os, de oscitante, aut intente cla-
 mante. 468.
 pectus planctum. 667.
 differe, ex uno loco in alterum porta-
 re. 699.
 differrī rumoribus. 58.
 diffundere, aut defundere, pectoro
 verba. 37.
 vina. 471.
 diffundi pro laetari, διαχεῖσθαι. 456.
 diffusus, διαχυθεῖς, pro hilari. 57.
 456.
 digitorum gesticulatio, oratorum.
 784.
 digitos concrepabant, quum posce-
 rent matellam. 133.
 digitus medius infamis. 804.
 dignari. 378.
 dignatio. 378.
 dignitosus. 378.
 dii daeque, frequens exclamatio. 692.
 majores. 857.
 diis tribuebant, & exprobrabant in-
 terdum affectus humanos, ut
 iram, amorem, &c. 532.
 diligens, oeconomicus. 441.
 diligenter. 37. 41. 48.
 diligentia studium bene administran-
 dae rei familiaris. 441.
 diminutive res etiam grandes effere-
 bant. 374.
 diobolares. 53.
 Dionysi nomen adsumebant gulones.
 248.

diphthongos Graecorum Latini poe-
 tae corripunt. 51.
 directim. 278.
 diribitotes. 178.
 discere absolute. 393.
 citharoedus, choraules, gulo-
 sus, luxuriosus, pro discere
 artem citharoedi &c. 311.
 de histronibus. 702.
 praecone, librarium, pro prae-
 conis munus, artem librarii
 apprehendere. 311.
 discincti. 62.
 discoloria veste utebantur, qui publi-
 ca quid auctoritate facient.
 598. 599.
 discolorius. 598.
 discordiae imago. 766.
 discurrere pro removere. 320.
 disertī poetae, oratores facundi. 596.
 dispallare. 305.
 dispensatores differunt a procurato-
 ribus. 156.
 dissilire gaudimonia, λαλεῖν, ἀφρυ-
 αῖσεσθαι, pro extilire. 403.
 diffors, pro dispar, inaequalis. 777.
 Ditis pater, Pluto. 735.
 divalia. 291.
 dives cum genitivo & ablativo. 506.
 dividere fratrem, sensu nequam. 63.
 divinus, magus, vates. 43.
 divisio, terminus rhetoricus. (in di-
 visione perorare.) 323.
 divitare pro ditare dicebant veteres.
 699.
 divitatio, pro ditatio. 699.
 divitias suas exacte designabant in
 sepulchralibus titulis. 464.
 divus pro Caesare. 768.
 diu multumque. 109.
 docere de poetis dramaticis, qui fa-
 bulas suas dant ediscendas hi-
 strionibus, & publice spectan-
 das exhibent. διδάσκειν. 702.
 doctus de quocumque artis suae pe-
 rito. 474.
 domare boves. 478.
 terram. 478. 479. 605.
 domavi. 478.
 domi habere, domi nata. 220.
 domina mea, pro uxor mea. 432.
 proprium Veneris epitheton. 542.
 dominicum vinum, pro domini. 139.
 dominorum in seivos adstricta pote-
 stas. 501.
 dominus meus, pro maritus meus.
 432.
 navis, vel magister navis diver-
 sus a gubernatore, interdum
 & idem. 611. 613.
 domifeda. 499.
 domus aeterna, sepulchrum. 460. 667.
 donare alicui crimen, praeterire, non
 commemorare, non reputare.
 849.
 duae negativae Graeco more affir-
 mant. 261.
 dubie. 537.
 laud dubio. 537.
 dubitatio poetica, num quae vident,
 160.

D. E.

E.

E.

revocari videant & sentiant,
non decepti cupiditate sua.
852.
dubius timor, fides, &c. 556.
ducere ad magnam opem. 709.
ducere aliam coliquum. 370. 371.
cunus, & deducere. 87. 88.
lacrimis, pro, attrahere. 611.
lanam. 821.
rationes. 515.
tuncas. 821.
dulciana opera. 180. 228. 449.
dularum. 228.
duclianorum varia nomina. 180.
dum, in continuatione narrationis.
86. 569.
dum loquimur. 77. 606.
dura bucca, piebeyum, pro durum os.
264.
dure in, ad, ultra. 615.
durata virtus, de vris longo bello-
rum usque rebus. 558.
Dyrachium prius Epidamnus vocabat-
ur. 799.

E.

E in terminatione es interdu melidit-
ur, ut *stips*, pro *stipes*, *seps*,
pro *sepes*. 267.
ebrius curis, divitiis, fortuna, ae-
gritudine. 508.
ebullire animam pro mori. 257.
411.
ebur indicam. 834.
echini. 189.
ecce aliud. 716.
ecritas. 415.
edere, vorare, de flammis. 748.
effectus, pro *telus*, *noou*. 27.
efferre, verbum funeream 554. 559.
660.
effare. 326.
effluere, active, *exoffi*, ut *vinum ef-
fluere*, pro effundere. 462.
effangi. 483.
effringere se. 483.
effugere est. 468.
egraginare. 407.
egruminare. 407.
ejecta carina, cadavera, &c. *ἐκβοα-*
σθαι. 695.
ejurare hodie nam bilem: jurare se
hodie nolle incurrere. 559.
patriae nomen, forum iniquum,
bonum copiam. 590.
in *ejus*, *est*, terminatorum exempla.
488.
elaborare, magno nisu & molestia
conferre. 689.
elecebrae pro illecebrae. 53.
eleone res. 208.
elegare, pro legare extra familiam.
208.
elephant ob dentem expetitus. 717.
elupis *τῶ* caudo 328.
dicens. 180.
in. 797.
ti. 450.
pronomini. 274.

elogium, tabella, qua quid exponi-
tur, vel boni vel mali. 432.
exhaeredationis. 432.
Embascioetas, nomen virile. 112.
emaneetas, poculum. 112.
embolum navis. 151. 326.
emendare medicorum. 828.
ementi, constanter mentis. 426.
emendare verum, vocem. 91.
ea, ecce, ineluctis. 719.
engetheca. 177.
eum abundat. 450.
Ephigeanus aes, Corinthianum. 713.
Epicurus pater veni in ore doctus.
818.
Epidamnus a Latinis, ominis mali fu-
giendi causa, Dyrachium
dicta. 799.
Epidaurus. 769.
epidipnis, policoena. 448.
epitaphos. 471.
epulae, pro tragoediis, quod ibi fac-
pius dapes exhiberentur Thye-
stae. 35.
equestria, pro sede equitum in thea-
tro. 777.
equites gladiatores. 300.
equus Macti facit. 187.
obicoeno sensu. 777.
in *er* non tantum in theatra, sed e-
riam foeminina sunt, ut *vo-*
luer *parva*; *er* *hymis*; *sy-*
ngler *aeon*. 757.
pro esset, vel fuisset, ut tem-
pus, locus, ratio, occasio, &c.
pro oportuerat, &c. 134. 782.
783.
eriscere familiam, unde. 859.
erigere res inclinatis, prostratis.
266.
eripere favorem alicui, laudem. 299.
est, pro esse oportet. 292.
errare de aquis. 807.
erare & seruari responderet. 178.
erumpere se. 765.
ervum, ervilia, ervilla. 379.
esse bene, pro hilare vivere. 197. 427.
dolore, gloria, periculo, timo-
re. 797.
pro edere. 197.
ire. 256.
effedarii. 211. 295.
est te videre, pro inest, datur, co-
pia est. 437.
ubi. 783.
ut. 783.
et hoc erat. 611.
quis, & equis, confusa. 669.
eriam admanantis. 242.
hortomus. 245. 307.
minantur. 843.
oburgantis. 100.
Euchas. 244.
Eudoxus celebris astronomus. 551.
evenire. 847.
Eviur, Bacchi nomen. 248.
evolare deus oblectatum ubium sole
bant. 654.
evolare dicitur spes quando decol-
lavit. 681.
eupatria. 215. 216.
eupatrides. 215.

campus, deus equarum. 208.
per *epipolus*. 208. 209.
ex *epipolus*. 471.
ex *epipolus*, formula stipu-
lantium. 648.
mors. 641. 649.
nota. 645.
pro *epipolus*.
transverso. 349.
exarmis, armis spoliare, item,
exolare, mactare. 654.
exbattantur. 440.
excarrizare. 440.
excellente pro excellens. 291. 431.
excedere memoriam, pro aere ex *epi-*
monia. 347.
excipere. 135.
exine, evocare. 688.
excitare, *ἐκινεῖν*, venationis.
807.
excitatus pro perturbatus. 595.
excludere aures, caput, pallio,
ἐκκλῆναι. 171.
excussa lacerto sententia. 708.
excussilima palma. 551.
excussus antique pro excursus. 565.
excutere, pro exanimare. 549.
exedere, de foenore. 730.
exempli singularis, laudino mortuo-
rum. 662.
exemplum pudicitiae. 664.
exenterare, non exinterare, scrib.
327.
exercere animum, iram, manus, o-
cium, pugnos, regem. 586.
exercitus & exercitatus differunt. 534.
pro defatigatus, emaciat, *ἐκ-*
παισθῆναι. 534. 706.
exi, provocantis. 388.
exilis domus pro inferis, ubi sunt
exiles & inanes umbrae. 460.
exire a se *ἐκστῆναι*, *ἐξῆλθαι*, *ἐκ-*
εἶναι *ἐκστῆναι*, 568.
existimare. 423.
exitus pro morte. 623.
exodiaris, *ἐκδοιοποιός*, post *tra-*
goediam intrans. 518.
exortavit. 494.
exoffitus. 424.
expedire, de nugivendis seu *γρολο-*
παλαις, vel *ρυποπαλαις*. 237. 408.
expeditus dux, miles. 606.
expatiens omnium, quomodo
factae. 628.
explicare merces, non meretrices
72.
explicari, ex *ἀπορίᾳ* & errore in
rectam viam redire. 505.
expudorata fions. 235.
expugnare dicitur tempestas navem,
aut navis expugnari, cum spo-
liatur, mergitur, aut dissolvit-
ur. 687.
expulsum ludere. 112.
exerere, pro prodere. 586.
exfonare. 77.
expectare, pro timere. 771.
expuere ad raleum accendat. 805.
ter. 805.

ex

exiguare divitiis. 538.
 extimare. 299.
 exul hyemis. 357.
 extemporalitas, extemporalis declamatio. 39.
 extendere se, famam. ὑπεραίρην. 313.
 extorquere 98. 325.
 extrahere, jecur. 848.
 iniecta manu 688.
 extremus torus, pro extrema tori parte, vel lecto emortuali. 502.
 exulceratus animus. 667.

F.

Faba vitrea, contemtim pro unione. 440.
 Fabiae, ancillae honestiores & cariores. 778.
 fabula, rumor quem ferunt homines per urbem. 663.
 fibulae & facta opponantur. 451.
 ad quas alludunt scriptores. 415.
 facere ad se omnia, corrādere, corrūpere. 226.
 ad illas. 400.
 artem, pro excere. 472.
 affam, pro lucrari. 406.
 culinae verbum. 320. 321. 449.
 cum marito. 54.
 omnia. 19.
 fastum alicui, ἰς τὸ πονεράν. 596.
 fortiter. 54.
 injuriam, vel flagitium, deventre aut janua, quando crepant. 618.
 invidiam. 639.
 litani. 76.
 pro cacare. 316. 434.
 scribere, verum, fabulam. ποιεῖν. 583.
 Venero sensu. 549.
 versus. 583.
 viam, pro parare, sternerē. 6.
 vinum, suave, bonum. 231.
 faces nuptiales. 122.
 faciatur, pro fiat, vel potius fiant. 462.
 facibus olim utebantur in bello, ut nunc tubis. 748.
 facies medicamine attrita. 772.
 facile vivere. 270.
 facilis pro vilis, parabilis. 581.
 tornus, agilis, glaber, ὑσποφος, ὑποδινύς. 834.
 facere, pro facere. 239.
 facti nihil. 491.
 facundi oratores, diserti poëtae. 596.
 falcipedia, quae falcis instar curvos habet pedes. 486.
 falsum est. 460.
 fama volucris. 757.
 fames auri, pecuniae. 460.
 familia quid significet & comprehendat. 859.
 servi, distincte ab ancillis. 644.
 familiaris oculis, συνήθης. 65.

facere aves. 448.
 farinae nostrae. 303.
 fartum jecur. 848.
 fas & lex. 642.
 fascēs & secures magistratuum postibus adfixi. 151.
 fasciae nostrae, pro societatis. 303.
 fascinosus, mentulatus, mutoniatus. 577.
 fascinum a fascis, lacinia, aut a βάκκος. 577.
 fascis. 577.
 fastidiosus. 66.
 fastidiosis. 66.
 fastidiosus. 66.
 fastosus & fastose, pro fastuosus. 803.
 fateri, & prae se ferre, conjunguntur. 573. 574.
 fatus pro fatum. 259. 497.
 fatuus pro vaticinatore. 304.
 favor, studium partium. 728.
 tanquam fatus crescere, lente parva parvis addendo ditescere. 263.
 fax nuptialis. 122.
 fecit reponere fiam. 333.
 fecellit sum, pro falsus fui. 407.
 Felicio nomen hominis. 402.
 capellae. 439.
 feliciter, acclamatio. 330. 400.
 fenestra, pro omni foramine. 507.
 fercula jurulenta, vel assa. 197.
 per literas alphabeti disponebant. 198.
 ferculum. 233.
 feriati dies. 309.
 fericulum. 400.
 fenculus, pro ferculum. 233.
 ferre aetatem. 271.
 manus ad acies, in proelia. 751.
 prae se. 573.
 fecum. 271.
 sententiam, pro probare, amplecti, acquiescere. 453.
 ferri & fieri, confusa. 284.
 ferrum pro annulo ferreo. 391.
 ferrumen. 621.
 ferruminatio. 173.
 fervere sanquen dicitur iratis. 372.
 395.
 veteres pronuntiabant media correpta. 758.
 festra, pro casa Romuli, & dein pro omni hiatu. 506. 507. 872.
 ficedulae cum pipere edebantur. 182.
 fico saginabant fues. 228.
 ficti pro instructi. 701.
 ficus Africana. 200.
 fide tua. 820.
 fideles fundi fertiles, & respondentes voto atque expectationi. 703.
 fides maris. 691. 692.
 pro argumento, πίστις, τεκμήριον. 599.
 fieri & ferri confusa. 284.
 verbum culinae. 127. 320.
 filix herba noxia, metaphorice, pro sobole impia. 297.
 flum, pro lineamentis, indole. 306.

flus, pro amico, an vox Latina, 658.
 fimbriatae vestes. 172.
 fingere & frangere confusa. 794.
 oraecipue de figulis. 834.
 platis. 701.
 fingite, verbum in re desperata, 614.
 firmum ius. 475.
 fistularius. 211.
 flagitare, cum indignatione & stentore clamore poscere: item κολλάζειν ἀπερίητον ἰμάντι. 576.
 flagitium, a flagro seu flagello. 576.
 flagra servorum. 777.
 flammeum. 121.
 flava Ceres. 834.
 coma laudi. 656.
 flavo corymbio utebantur meretrices. 656.
 flavus pro ministro delicato. 244.
 flegere & necere permixta. 90.
 flexi crines. 722.
 flos pro pulchritudine aetatis. 83. 853.
 fluxus in corpore. 318.
 numerare, de otioso. 409.
 fluere vinum, pro fundere. 462.
 flumen ingeni. 36. 37.
 flumina & fulmina, confusa. 745.
 747.
 fluminibus comam movebant. 641.
 focalia, ταινίαι περιτραχήλοι. 526.
 foci, altaria. 831.
 foenerare liberos. 494.
 foenus, pestis reipublicae Romanae, tempore belli civilis. 730.
 folliculus, siliqua, valvula, quomodo differant. 833.
 forda, vacca gravida. 433.
 forentia, vestimenta. 369.
 foris, foris, pro fores, forium, aristique. 574.
 formam vendere. 774.
 formare de capillis. 655.
 formatura, vox Lucretii. 654.
 fornices. 45. 49.
 forte jecur pro sano. 848.
 fortis tanquam Orcus. 408.
 fortiter facere. 54.
 fortuna volucer, aut volucris. 735.
 forum rerum furtivarum in Saburra. 63.
 fracta pronuntiatio, vox, soni. 794.
 unda, vortices. 762.
 frangere & fingere, confusa. 74.
 falerna. 720.
 gradum. 721.
 in foeminam, sexum, Venerem. 720.
 frangit risus vultum, quando lascivum facit & emollit. 794.
 fraudare & fraudare. 446.
 fratres & sorores, obsoe. 51. 60. 61. 784.
 frequentanter eleganter adhibentur. 239.
 fri-

F.

G.

G.

fricare, obfoecare. 579.
 fructices, *τριβάδες*. 53.
 frigida. 135.
 frigidarium intrabant post caldarium
 & sudatorium. 135.
 frigidum calicem, cultrum, urceolum
 &c. lactis corporis parti ad-
 movent, qui tumorem voluit
 comprimere. 477.
 frigidus. 91. 94.
 pro *ἀλγίζων*. 776.
 frons affectuum index. 573.
 minima inter formae dotes. 780.
 monumenti, in fronte, vel in
 fronte notat latitudinem e-
 jus tectus viam publicam. 459.
 frontem fricare, padibundorum &
 poemitentium. 816.
 frontes terrorem inferebant. 623.
 624.
 frug., cultus, *σώφρων*. 854.
 propria laus terrorem. 484.
 frumet., pro frui. 269.
 frustans, pro eo, qui saltatur. 572.
 fucus. 110.
 fagi, pro fivo fugivo. 302.
 fui, pro ivi. 256.
 fuit, ommatum & infelix verbum.
 262.
 fulcipedia. 486.
 fulgere & splendere, de auro. 174.
 fulmina & flamma confusa. 145. 74.
 fulminatus, pro terribis, condemna-
 tus. *καὶ βεβαρημένος*. 113.
 funaria veterum quibus. 879. 537.
 fumosa fax, pro oblecta. 597.
 tumosum equum. 835.
 fundere fruges, opes, &c. de terra.
 829.
 fundi & fusi, humi, per herbam, in
 alga. 808.
 ignorantibus possessoribus. 342.
 mendaces, & fideles. 103.
 funeratus, pro sepultus, sepultus.
ἐθαλθῆ, ψυχῆς, ἀφ' ἧς. 790.
 furere, *μαίνεται*, bellicum verbum,
 pro *ἐπιτίγναι, ἀθῆναι, δῖον*
καὶ. 755.
 fures balneum. 156.
 furiae. 2. 3.
 furor, *οὐδενιασμός* potius. 709.
 furtum per lancem & licium. 597.

G.

Gajus. 341. 474. 483.
 galbinus, luteus, viridis. 436.
 galli cantus de vespera infans, ma-
 ne felix. 473.
 gallinæ utique ad mortem pu-
 gnaces committebantur. 301.
 543.
 Galli candore cutis celebres. 621.
 Gallia hyems, pro hieme. 91.
 Galliae, idem quod crepidae & fo-
 leae. 602.
 gallina Numidica seu Africana. 565.
 gallinaceum lac, ut *οὐδαν γάλα*,
 de rebus raris, exquisitis, pre-

tiosis, & quas *θεοπρίτω*
ἀνίστα. 221.

gallus spado, vel capus, vel sacerdos
 Cybeles. 555.
 gannitus, *καὶ γέλαος τῶν συνήσιαζον*.
των. 86.
 Ganymedes, pro quovis puero dei-
 cato & pathico. 574.
 gari paranda ratio. 208.
 gaster, idem quod gastrum. 594.
 gastrum, magnum & ventriculum vas.
 543. 505.
 gastrae. 454.
 gaudens. 466.
 gaudia pro Venere dulcedine. 547.
 548. 81.
 gaudimonium, pro gaudio. 403.
 Gavia, gens Romana. 405.
 Gavilla, nomen muliebre. 405.
 Gaukler Germanica vox, pro praefi-
 giatore, unde veniat. 446.
 gaulap. 137.
 gaulapum apti. 223.
 gausape. 95.
 genere dicuntur antra cava, excisa,
 in quibus ventus *συστά*. 738.
 geminus virgines. 729.
 genus ungulas capiebant lugentes.
 626.
 genere nullo, pro, modo. 73. 127.
 genetis, pro themate vel astro natali.
 260.
 genialis lectus, a quo stratus, & quo-
 modo ornatus. 123.
 genio maledicere. 341.
 genium propinare vel propitiare. 136.
 propitium. 136.
 per genium pamepis ab Augusti tem-
 pore jurabant. 341.
 suum jurabant viri. 118.
 136.
 genius loci. 306.
 pro viro. 136.
 Geta. 383.
 Genna. 383.
 gens humana. 665.
 & mens permittantur. 665.
 geometriae, pro geometria. 387.
 gerere gratiam & laudem, pro age-
 re. 415.
 vitam. 415.
 geruli. 313.
 Getae. 383.
 Getae. 383.
 Geta. 429.
 gingilifimus. 469.
 gladiatores, qui, liberi cum essent,
 se vendebant, quibus se legi-
 bus addixerint. 701.
 gladiis nudis putabant umbras terro-
 ris & fugari. 411.
 gladium gerere, praeter militem, ne
 mini licebat. 527.
 glebulae pro agellis. 374.
 glires deliciae veterum. 169.
 globuli melliti. 9. 10. 429.
 globulus. 429.
 gloria pro ambitione. 732.
 gradiri, superbiae. 719.
 Gradivus Mars unde. 526.

gradum colligere, componere. 521.
 526.
 gradus, vox gladiatorum. 211.
 gradu decedere. 512. 525.
 graduum in acidificando numerus im-
 par. 104.
 Graeca urbs, Neapolis. 520.
 Graeco linguae studium. 307.
 voces in Latium illustres. 658.
 Graeci condebant, non comburebant,
 mortuos. 661.
 Graecismus, infinitivus pro gerundio.
 182.
 Graeculi, pro Graeci, contemptim. 307.
 494. 475.
 Graiae alpes. 749.
 grand. 15.
 g. affato est nocturni, *λαποδύει*. 525.
 gratia in dicendo. 786.
 gratuita libertas. 485.
 g. arvens levis. 464.
 grave, quod magni consistat, vel po-
 tens quod multa in copia &
 facilitate taedium creat & nau-
 seam. 582.
 gravedo, pro luculenta conditione,
 longo deorum munere. 577.
 gravidæ carinae, pro onustae. 711.
 gravis pro fortente. 582.
 g. vido. 608.
 temulento & somniculoso,
 502.
 g. egales, histiones. 517.
 g. egres fervorum. 723.
 gremio sponni jacere, nuptiarum. 677.
 g. ex de ludionibus aut mancipiis. 517.
 517. 506.
 gubernacula navium duo aut plura.
 617.
 gubernatorium mos cursum ad astra
 dirigendi. 616.
 gula ingeniosa, erudita. 726.
 gurdus, pro stolido. 300.
 gustare de jure. 310.
 g. iustio. 100. 166.
 gustus, gusti. (gusti fuit) 491.
 gustare vel piccare solebant lagenas
 vini. 491.
 gypsaetae manus. 784.

H.

Habena missae. 33.
 Habinnas corruptum ex Avienus,
 426.
 habere convivium, pro objurgari,
 convitiis obrundi. 431.
 mulierem. 802.
 odium, pro moribus suis sibi con-
 flare. 538.
 orationem. 20.
 pro dives esse. 215. 500.
 frui, *ἀπολαύειν* & *ἀεας*,
 802.
 pudorem. 597.
 rixandum, tolerandum, statuen-
 dum, transduendum, eni-
 tendum, &c. 569.
 se bene. 226.
 seculum, pro secedere. 246.
 suspicionem. 75.

habe.

haberi, pro in honore esse. 580.
 habet mentem timor. 795.
 unde. 294.
 habitare in aliqua re, pro frequentem
 rei consuetudinem & peritiam
 habere. 11. 455.
 fecum. 496.
 haec & illa differunt. 283.
 haerediperae corvis & vulturibus com-
 pantur. 698.
 frequentes Senecae & Petronii
 temporibus. 698. 769.
 haerit acies, pro intermissa est. 647.
 hamare. 27.
 hamo imponere escam. 22.
 Hannibal pro fero, & inimico. 612.
 haerennium, pro theatro. 293.
 harpyae. 841.
 harundines quassae. 447.
 hasta, ὁ δὲ δὲ ἄς ἑ Ἀφροδίτης
 χοίρης ἀνατίθεται. 796.
 Hecale. 837. 838.
 Hecates coena, sacra. 838.
 helleborum purgandis infanorum ce-
 rebris adhibebatur. 552.
 Hellepontiacus, Priapus, quia Lam-
 placio oriundus. 851.
 heminatae potiones. 254.
 hepatica foecula, inter cibos delicatio-
 res. 433.
 Hercules Alpes transiit. 750.
 Herculi vulgus Athenienarium crinem
 volebat. 641.
 Herculis porticus. 636.
 here, pro heri. 480.
 Hermathena. 337.
 Hermeros. 337.
 Hermeros simulacra Mercurii & Cu-
 pid nis juncta. 337.
 hernia pro ὄγκῳ Priapi. 577.
 Heroicoorum temporum res gestae pa-
 teris & poculis inculpeban-
 tur. 337.
 Hesiodum pueris praelegebant. 32.
 Hesperia undi, mare Atlanticum. 714.
 hi dies, pro proximi. 222.
 hibernum mare vel Hiberum, pro
 saevo. 604.
 hic & illic διακρίτως debent interdum
 accipi & subintelligi id, quod
 gestu monstraret pronuntians.
 672.
 hilaria, festum. 404.
 hinc & illinc. 328.
 Hipparchus, Arati interpret. 241.
 hira latrantes. 730.
 hircosus, pro foetido. 792.
 hircus. 792.
 hirsutallus, hirsutillire. 548.
 Hispanum mel. 431.
 historia septem sapientum, qualis li-
 ber, ubi Latine exister. 659.
 hystionem exercere. 869.
 hoc erat, mirantis & expositantis,
 de alterius fide. 583.
 pro hac. 236.
 hodierna bilis. 569.
 Homerici versus, eloquentia. 13. 14.
 Homeristae. 395.
 Homerus pueris praelegebatur. 32.
 homo inter homines meos, tuos. 373.

homo negotians. 269.
 pro ὀφθαλμοῖς, ἀνδρείῳ. 291.
 sapiente & docto. 232.
 servo aut parafito. 416.
 honestus pro elegans, tersus, nitidus.
 351.
 honor pro pulchritudine. 863.
 sacrificio & quovis mune-
 re. 823.
 hora fortunae. 822.
 mors, fatale tempus. 879.
 hordeo veteres victitabant. 272.
 homa femina, τῆς διωπεπαρεθῆς
 μέρης. 184.
 vina, fruges, messis, agni, &c.
 823.
 horologium usus apud Romanos.
 128.
 horrere pro algere. 537.
 de pils & hirsuta barba. 607.
 & haecere, confuta. 537.
 horribile secretum. 93.
 horridus, aridus & sordidus, confu-
 sa. 740.
 horror pro frigore. 537.
 hortari, canes proprie, θῆγειν. 422.
 hortos ad sepulcra plantabant. 459.
 460.
 hospita Latine dicitur. 356.
 hostile, pro, in hostili terra natum,
 quaelitum, paratum. 724.
 hui, hui. 273.
 humane loqui, & poetice, opponun-
 tur. 567. 568.
 humanior vestis, opposita divinae,
 & faciae, vel potius paulo
 comptior & nitidior habitus.
 699.
 humanitas, praesertim, quae pulve-
 rem inspergendo mortuis prae-
 statur. 684. 685.
 pro liberalitate, benignitate. 584.
 humere & avere dixerant illud gra-
 vius, hoc levius. 691.
 humero dextro parinas ferebant co-
 qua. 183.
 humor verborum. 6.
 hydraulae in conviviis. 211.
 Hypocpi, Lydorum oppidum, ubi
 Priapi templum. 822.
 hypogeum cella condendis mortuis.
 661.
 scribendum, non hypogaeum. 661.
 hystriculi. 45.

I.

Jacens, pro mortuus. 666.
 jacent agni pro incuti sunt, aut
 mendaces. 288.
 jacere & latere confunduntur. 673.
 pro accumbere ad mensam. 266.
 spem, usui non esse. 875.
 scommata, verba. 650.
 verbum libidinis. 673.
 jacitare, de tamio. 296.
 & jaculari dicta, distertia in ali-
 quem. 650.
 jam efficax. 282.
 fago, minantium. 590.

jam nunc, frequens dictio. ὅδη νῦν. 458.
 scio. 282.
 janitores, seu canes, januis ex catena
 addebant. 466.
 janitricēs. 123.
 janua alia intrare, alia exire solebant.
 467.
 januam effringere. 503.
 jarralipae. 136.
 ista, mens pro infana, percussa, ter-
 rita. 758.
 jecur extrahere, in victimis. 848.
 jejunae sententiae. 40.
 jejunia graveolentiam creant. 791.
 num coluerint veteres. 285.
 jejunos spiritus pro foetidos. 791.
 ignarus ovis, pro non par terendo.
 761.
 ignitus, pro mordax, ἀξέπυρος
 de Satyra 2.
 ignoti, nulla amicitia juncti. 639.
 ula tu es. 776.
 inatum, pro onere navis. ἐμβλημα
 ἐμβληθῆς. 608.
 illud, obicecne. 812.
 imber pro lacrymis. 80. 844.
 imminencia signa, quae mala immi-
 nentia portendant. 719.
 immittere in. 476.
 impar numerus, in aedificiis. 155.
 impellere ostium. 77.
 impendere, filium, oculum, se, spi-
 ritum, &c. 617.
 imperator provinciae, pro praeside
 seu proconsole, non satis La-
 tinum, sed infimae videtur
 aetatis. 664.
 imperatoribus feliciter acclamabant.
 700.
 impingere calcem. 307.
 impetus de paroxysmo. 84.
 implanare, pro decpere. 858.
 implere carminibus aliquis laudes,
 pro aequare, vel potius, pro,
 carmina laudibus implere, in-
 versa structura. 585.
 foeminam vir dicitur, ὁ φράτων
 τὸ σῶμα τὸ ἐπὶ βολῆς, ὁ βῶσι
 τὴν χύτραν. 554.
 tiaram. 585.
 imponere plagas. 633.
 pro simplici ponere. 696.
 tummam manum. 709.
 impotens, pro valde potens. 29. 691.
 imprecari, bono sensu pro apprecari.
 501.
 imprimere stigmata. 635.
 improbitas, pro violentia quam puel-
 lae amant, μεγάλη καὶ πα-
 χύτα χάρις. 547.
 improbitas. 434.
 improbus, pro vehemens, audax, im-
 moderatus, διάπυρος. 532.
 ὁ κριοπαῖν καὶ κατὰ βλάβαν τὴν
 πνεύρον τὸ σωθροσύνη. 547.
 impropere, pro exprobrare. 226.
 imprudens pro ignorans, ignarus, in-
 fuetus. 83. 432.

impu-

I.

impurius. 53.
 inas lectus. 223.
 in, cum ablativo, pro adverbio: *in aliter*, pro *alacriter*. 410.
 pro accusativo: currere in vicinia, pro in vicinia. 840.
 amicos felix, pro in amicis. *εις φίλους*. 499.
 in ano est. 409.
 casem, ut fiat civis. 556. 607.
 coelo positus. 814.
 coenium. 220.
 comperta vel prospectus. 471.
 crucem excutere, nec. 670.
 deum, ut inde fiat deus, vel infat deus. 411. 550.
 diebus. 291.
 foeminam, foeminae instar. 411.
 fronte, vel frontem, & in eam. 459.
 ingenuum nasci. 379.
 lapidem, lapidis instar. 411.
 manu ponere. 492.
 moiem, ut inde fiat moles. 650.
 nato. 410.
 numis habere. 263.
 spiritum, pro in longam. 623.
 ventos fundere. 533.
 vicem. 65. 348.
 ultimus esse. 615.
 unam. 312.
 usu habere. 8.
 inania pro aere. 650.
 regna, sc. corporibus, inferi. 460.
 inanis strepitus. 7.
 incedere, minus quam ambulare. 18.
 incedere. 402.
 incensus, delicatus, modestus, molles. 773. 774.
 incidere de praeda. 637.
 inclinata res est. 227.
 incolare. 221.
 incommodi dies. 154.
 incubi, incubar, incubo. 611.
 incubare rei. 178.
 incubones thesaurorum. 224.
 incumbere & incubare permutantur. 178.
 indecens puella, turpis, foeda. 792.
 indelectatus, vox Petroniana. 547.
 indemnatus, ἀναζητιστής. 669.
 indicina, idem quod indicium, seu praemium quod indicanti datur. 598.
 indicium, ἐνδεικτικόν, κριντικόν, praetium destinatum inveniendi & indicanti & reddenti rem arduam. 598. 599.
 indomita matrona, ἀμαχία. 360.
 indomitus ager, pro incultus. 605.
 Cicero. 36.
 induere & inducere. 24. 25.
 literis. 24.
 indulgere, verbum Veneris. ἀγαθίζω. (Aristoph. *Eccl.*) χαρίζω. 543.
 infamare. 40.
 infamis proprie de stupris perditio. 578.
 inserre in rationes. 341.

1.

pro onerare navem. *ἐμβάλλειν*.
628.
infestus, de armis. 644.
infinitivi activi & passivi saepe per-
mutantur. 184.
pro gerundio, Graeco more. 782.
inflare. 478.
infra aliquid esse, habere, ponere. 538.
539.
inducam. 610.
infringere. 104.
ingenio flexi crines, pro sponte sua.
779.
ingeniosa gula, & erudita: item cru-
delitas, luxuria, quae sem-
per nova inventa genera pa-
bali, & exquirit. 726.
ingeniosa, pro stultitia. 675.
ingenui quid sanguinis habere. 679.
ingenium, *αὐτοψυχία, αὐτοψύχων*. 779.
780. 781.
ingenue innocentorum exempla. 693.
inglucius, voracitas. 719.
ingratam ut nonam, quod non refert
debitam mercedem. 345.
ingurgitare se, *ἐς τὸ βαρύνειν ἑαυτὸν*.
844.
inhomescere de matris *Φρίκη*, singu-
lari gratia & *εὐφροίη* dicitur.
620.
inhumanitas, neglectus juris naturae.
685.
inhumatum cadaver praeterire non in-
ferre humo, necesse, precau-
tum. 635.
injicere manum. 72. 689.
inimicare, pro ex acerbare, irritare,
ἐκτιμωρεῖν. 402.
injuria, pro incommodo, molestia,
noxa. 620.
injurio. 120. 533. 820.
821. 823.
violatione sepulcri. 461.
injusta sarcina. 704.
inops audacia. 731.
infans, pro ceruito. 576.
inscribere aedes, pro venum expone-
re. 225.
inscribi. 559.
infert, *ἐμβάλλειν*. 361.
ignifida domum qualia. 276.
insolitus falsus, sarcina injusta. 704.
inspergere ossa vino. 428.
inspicere, examinare, emtorum. 72.
de metoposcopis. 831.
judicum verbum. 75.
pro amplecti, eligere, sectari.
638.
infittae. 64.
fittae, quibus lecti tenduntur,
κερίαι. 95. 599. 600.
institere, obsoletum verbum, pro in-
volvere. 599.
instrumenta, sensu nequam. 800.
insufflare. 299.
insula, pro vico semitis undique in-
tercepto. 591.
insulari, custodes aedium. 342.
vel incolae aedicularum, vel fer-

1.

vi pensionum exactores, *ἐπιτοκοῦνται*, 592.
 intactum pecus sacris adhibeum. 628.
 intelligere, artificium in statuis, pi-
 acuris, signis, &c. agnoscere. 348.
 se. 796.
 intempestiva, convivio. 625.
 omnia molesta, importuna,
ἀπὸ πρὸς ἑαυτῶν. 625.
 intentare manus in oculos. 52.
 inter, pro *in*, vel *de*, vel *in* causis.
 344.
 interdictum praetoris. 67.
 interdiu. 423.
 internuculi. 44.
 interpellare, voce, manibus. 642.
 interrogare res inanimatas. 617.
 intervertere pecuniam alicujus, vel
 alicquem pecunia. 638.
 intestinae, pro intestina. 496.
 intexere versibus sensum, vestibus au-
 rum, literas. 706. 707.
 intonare cornu, tuba. 503.
 intortum pallium. 511.
 intrare *in*. 154.
 pro inferi, de rebus inanimatis.
 246.
 intus canere. 786. 787.
 invadere alicquem pro arripere. 475.
 543.
 pectus, aggredi, & quidem ὁ-
μιλῶν. 571.
 invenire se in aliqua re, *ἐπινοῶν*
ταῦτα, penetrare, ut contra se
 non invenire, *ἀπορρῶν*, ἀλῶ-
 ει, nihil videre & intellige-
 re. 315.
 invicem. 65.
 invidia. 73.
 invidiam facere. 639.
 hominum diis tribuebant. 712.
 invitare, pro provocare, allicere. 251.
 inandare, *κατακλύζειν*, ingenti fu-
 mine literarum, spiritu dei.
 706.
 involare. 267. 390.
 inutiles mares, impotentes, frigidi.
 809.
 Jo Saturnalia. 380.
 jocari, pro ludere. 129.
 jocus esse alteri. 372.
 Jovis furta. 782.
 in nominativo, pro Jupiter. 317.
 Iphis nomen utriusque sexus. 415.
 ipsi, pro ipse, archaice. 489.
 ira, furor brevis. 587.
 ne fluctibus, vel cum fluctibus. 687.
 unguis. 25.
 itrepere, *ταρτίζοντες*, serpenticum &
 similitum. 547.
 Ithici 221.
 Ithici quotannis navigium mense Ma-
 rtiio dicebatur. 677.
 Ithidis sacerdotibus linea veste induti.
 682.
 Ithys, mater domum. 677.
 iste tuus, in contemptum. 52.

ita crescam. 450.
 ire nunc, vel i nunc, exprobrantis.
 692.
 iter salutis. 619.
 jubere alicui provinciam, pro assigna-
 re. 459.
 aliquem, vel alicui non recte.
 458.
 bella. 752.
 judex, Paris. 849.
 iudices selecti. 464.
 iudiciorum Romae fortuna. 69. 70.
 ex Julius calendis domos locabant.
 225.
 jumentum, de equis oneratis pro-
 prie. 704.
 per Junonem mulieres jurabant. 118.
 iuno, pro muliere. 118.
 jungere capita. 102.
 proprium de Veneris complexu.
 546.
 Jupiter aqua. 287.
 iuris. 276.
 Plautius. 287.
 jura & leges. 642.
 jurabant per ea quae valde desidera-
 bant, ut *ita patrimonio cre-
 scam: ita consul fiam*, avari
 & ambitioni. &c. 450.
 jure suo, pro consuetudine, quae tra-
 cta temporis in legem quasi
 transit. 504.
 juris studium. 312.
 jus & lex. 642.
 firmum. 475.
 habere dicitur ventus in mare.
 681.
 humanum. 509.
 iustus & missus confusa. 755.
 iusta facere, pro humare. 686.
 juvare alicui. 412.
 de remediis. 88.
 juvavit, pro jovit. 86.
 juvenis an pro servo. 105.

L.

Labi & cadere junguntur. 78.
 labio demisso rogare. 388.
 laborare dicuntur, quae sunt in peri-
 culo, ne laedantur, pereant,
 mutila maneant. 689.
 laboriosus, *παλαιπώ*, magnis
 molestiis exantlandis par. 364.
 578.
 labrum & labium, idem. 338.
 lac gallinaceum, ut *ἐρνίθων γάλα*.
 221.
 Lacedaemoniorum juvenum *διαπαι-
 γωσις*. 633.
 lacens sit. 308.
 lacerare cibos, differt a carpere.
 210.
 lacere, pro decipere. 308.
 lacinia. 64.
 laciniae comparatur ponderosum pe-
 culium. 577.
 Laconica idem quod caldariae. 135.
 Laconici canes, sagaces. 242.
 lacrymae ex gaudio. 560.

lacrymosus fumus, qui lacrymas ex-
 primit. 719.
 lacte in nominativo. 221.
 lactem. 221. 457.
 laticulosus, infans modo *δ'π'γάλα-
 κί*, *λεπτογάλακί*. 377.
 lacunaria sic structa ut inter coenan-
 dum petauritanti descende-
 rent, & alii ludicra. 398.
 lacus, lacuna, cisterna. 835.
 grande vas vini. 451. 452.
 453.
 laecasin dicere alicui, pro *κακῶς
 μακρὰν ὁ κεφαλήν, οἰμώζε*
 256.
 Laenas, quis fuerit. 149.
 lacti agni, lactamine pingues facti.
 733.
 laetus & latus, confusa. 754.
 omnis boni vox. 754.
 laena. 103. 104.
 lama. 374.
 lamellulae, pro parum argenti & au-
 ri. 374.
 Lamia, cognomen familiae. 372.
 lamina. 374.
 lamna, *λαβὸς ὄψις*. 87.
 lanati dii, pedes, pro lanea pedica
 seu vinculo aditasti. 238.
 lance indicium praeferebant indican-
 ti. 599.
 lancem ante oculos tenebat, qui fur-
 tum querebat. 599.
 lances magnae & immensae. 397.
 lanio & lanius. 237.
 lanititia familia. 292.
 lanna. 372.
 lanx dunaria, vel ducenaria. 396. 397.
 languor, *νάρκη, ἐπιλειψίς & πῖσις*,
 797.
 lapidare, pro tumulare. 686.
 lapidariae literae. 387.
 lapides congebant in sepulcra. 686.
 & capides, confusa. 336.
 pro gemmis. 361.
 lapidibus impetebant frigidos & mo-
 lestos poetas recitantes, ora-
 tores declamantes, & furi-
 bundos. 556. 567.
 lapillos conicere in magicis. 806.
 lapis specularis. 441.
 lapsus & lassus, confusa. 745.
 laquearia verisaulia. 398.
 laravia. 147.
 lares argentei. 147.
 variae materiae. 147.
 laribus appendebant bullas. 401.
 lausuga, pauper, *ἀνείθω, κοίτας
 μαλ'εύων, ἢ φύγας πτωχῶ-
 ν*. 371.
 larva, pro homine nihili. 275.
 larvae quas poterant in omnes figuras
 flectere. 194. 275.
 super coenam. 194.
 in larvam, pro larvae instar. 411.
 larvis comicis colaphos infligebant, ut
 magnum sonaret. 275.
 lasanophori. 131.
 lasanum. 131. 250. 251.

laser. 205.
 laserpitii caule fiebant tibiae. 205.
 lassii montes. 745.
 lassus a Venere. 549.
 & lapsus, confusa. 745.
 late tenere. 528. 529.
 laterare, pro claudere latus alterius.
 775.
 latere & jacere, confusa. 673.
 laticlavia mappa. 172.
 laticlavium patrimonium, pro sena-
 torum. 489.
 litrantes curae, hiraee. 730. 731.
 latrare hominem dicitur canis, pro
 allatrare, aggredi latratu. 627.
 latrones, pro laterones, *σωματῶν
 λῆστες*. 775.
 latronum piena, crux. 664.
 latura, pro mercede translationis. 614.
 latus & angustus clavus. 172.
 vellere, convellere, nequitiae.
 803.
 lavabant ante coenas. 135.
 manas & pedes. 134. 135.
 laudicoeni, vel Laodicoeni, parasiti,
 469.
 lautus, lantia. 128.
 laxare claudra pro aperire. 511. 565.
 & lassare, propinqua. 527.
 laxat ver terram. 750.
 laxi crines Asiaticorum. 721. 722.
 impudicitiae & luxuriae ar-
 gumentum. 722.
 laei funibus tenti. 599. 600.
 sic parati, ut noctu incubarent,
 diu insiderent. 594.
 leficarii. 184. 595.
 lextus. 99.
 leges *συμπολῖται*, pocula moderan-
 tes. 843.
 legitimi gladiatores, pro ordinarij,
 99.
 legulae aurium & ligulae. 87.
 lescam dicere. 256.
 lemures & larvae. 419.
 lenis & levis, confusa. 12.
 lenta manus. 124.
 lentus. 580.
 leones domi, foris vulpes. 283.
 Leontius Mythographus ineditus pro-
 mittitur. 740.
 leporem alius excitare, agitare. 806.
 lepus, obfoeene. 801.
 levare, rapere. 858.
 levatores, latrones, *λωποδύ*. 858.
 leviora quid loquor? 830.
 levitas, mulierum virtus. 657.
 lex pro consuetudine longo usu sta-
 bilita. 843.
 & jus. 642.
 fevera. 28.
 libare limen, *γέλευσθ' ὁ θύρας*. 842.
 super mensam. 136.
 libellus pro tabula. 139.
 liber esto, formula manumissionis. 250.
 ponti, & a ponto, pro exstans e
 ponto. 563.
 potionibus urceolus, pro evacua-
 tus. 591.
 sum. 705.

Libera aqua. 457.
 coena. 129. 130. 457.
 virtus, pro libertas. 728.
liberalis interceptus pro elegans, vel
 potius non parca. 624.
liberare flumen, transire. 842.
 fores, relinquere. 842.
 gladium, vagina extrahere. 842.
 mundum. 842.
 oculos, pro revelare, reterege.
 842.
Libertatem suam humiles objiciebant
 quasi tentum ad evadendos
 potentium insultus. 705.
liberti se rego genere ortos jactabant.
 372.
libertini divites. 223.
 edebant munera & in urbe & in
 municipiis. 291. 292.
 locus. 226.
 pugnant in munere. 292.
libidinare. 849.
libitunari, erant liberi homines.
 583.
libra, pro libri. 300.
Lichas, paratus, & nuncius Hercu-
 lis extraordinarius. 611.
licio pudenda cuncti erant, qui rem
 futo subactam in alterius
 domo quacrent. 598.
liciorum ulus in magis. 803. 804.
licium vestis discoloria. 599.
 ligaturae, licia magica. 804.
 ligula dicitur a cochleari. 470.
limbus. 64.
linea vestis sacerdotum Iſidis. 682.
lingua canina. 264.
 tace. 447.
linguotus, parulus. 264. 414.
linteris tegebantur. 135. 136.
linteris fere. 310.
littera pocula. 169.
litterae pro elementis. 67.
lites habere. 482.
litora, loca litoraria. 619.
lividinare. 849.
locus consilii. praetorius, in tri-
 clinis. 167. 226. 426.
 libertini. 226.
 obitoe. 626.
 pro tempore. 402.
 trachin honoratissimus. 166. 167.
locusta marina. 203.
longe sit hoc vel illud tibi, id est,
 abui, denotat tibi, nunquam
 contingat, nunquam proficiat.
 585.
longe a nobis. 474.
longum est. 134.
longus pro largus, multus, tor.
 loquere, pro loqui. 303.
loqui aurum. 703.
 digis, manu. 864. 805.
 pro jactare. 703.
loquor magna, multa, parva. 847.
 loquuntur arbores, virgulta, quae si-
 bilant. 734.
loris collo suspendebant onera. 451.
loro comparatus penis. 828.
lorus pro lovum. 377.
lorus pro latus. 245.
Lucani Pharsalam perstringere suo

bello civili voluisse censetur
 Petronius. 708.
de lucerna. 300.
lucernae plures ardere videntur ebriis,
 quam adiu. 420.
lucernis unguenta & balsama infun-
 debant. 454.
Lucio. 401.
Lucitana improbitas. 26. 27.
Lucius laci. 726.
Lucro. 401.
lucunculus. 429.
ludere de aqua. 808.
 inter coenam. 175.
 obcoenum. 60. 819. 820.
ludi litorum diebus festis claudeban-
 tur, ut Quinquatribus Romae.
 541.
ludos facere. 469.
lues, soluta aqua. 755.
lugentes cibis abstinebant. 662.
lugere non licebat diebus festis. 827.
lumbi in Venere necessarii. 855.
 lascivi, fluctuantes, duri. 855.
lumina in sepulchris, vel hypogeis,
 accendebant. 663.
lunae plenae & formosae puellae com-
 paratio. 783. 784.
lunam deducere. 830.
lupa. 215. 216.
lupini. 70. 71. 431.
in lupos conversi homines. 410.
lura, pro facci orificio. 608.
luxuria Romana terrarum undecunque
 mensis suis parabat delicias.
 581. 582.
lychnis ligneis utebantur veteres. 591.
Lycurgi diversi. 481. 533. 700.
Lycurgo crudelior. 481. 533.
Lyliae φλυαία. 312.

M.

Ma Dia. 339. 340.
 macaristus. 378.
Macedonicus asturco. 544. 545.
 macer & acer de spiritui. 700.
 macri poetarum vultus pingebantur.
 54.
mastra symbolum vilissimi servitii.
 477.
mastrilla, idem quod mastra. 477.
 maculae in mentis. 724.
maculosa mensae citreae. 724.
 maenias. 15.
 madefacti caede campi. 742.
Maecenas carmina scripsit. 468.
 Maecenatianus, vel libertus Maecena-
 ris, vel ejus testator & imi-
 tator. 463.
 Maecenatis carmina. 468.
 magi vivicomburio puniebantur, ma-
 giae conficii bestiis aut cruce.
 695.
magister, & literarum, & convivii.
 351.
 navis, poetica licentia cum gu-
 bernatore confunditur. 613.
 688.
magna hasta, δολιχόσκιον ἔγχος.
 756.

magnum tempus, pro longo, μακρὸς
 χρόνος. 756. 770.
Magnus, pro Pompejo. 732.
Maesta, dea. 378.
majestus homo. 378.
major natus, pro natu. 377.
Majus deus. 378.
 mala manus pro venefica, magica.
 417.
malae linguae, convitatores. 217.
 fellatores. 53.
 memoriae. 328. 428.
 male pro simulanter. 544. 547.
 ambulans fides. 64.
 emere. 295.
 fida glacies. 756.
 impendere. 295.
 nobile lignum. 725.
 pubescentes anni. 720.
maledicere aliquem. 394. 476. 590.
 597.
malcorum adtingit alvum. 315.
maligne, pro pace. 260.
malignus flactus, φθονερός, qui aman-
 tes segregat. 684.
Malleoli nomen familiae. 334.
malo cavere. 527.
 emere, id est magno. 488.
 mihi, pro praefero. 332.
malum dare, pro efficere. 482.
malus, arbor navis. 687.
mamma. 298.
Mammea, quale nomen. 298.
manapium omnis Musae, Minervae.
 272.
manducare. 364.
manens Fortuna. 516.
maniae. 295.
manticta tempestis. 681.
manni. 295.
manticulatio. 65.
mantilia cocco clavita. 723.
manusculum. 417.
manum dare, proprie naufragi. 616.
 de tabula. 493.
 injicere. 49.
 victam dare. 669.
manumilli vindicta. 225.
manumissio mortuorum. 427.
manumittere mortuum. 428.
 testamento. 457.
manupolium. 417.
manus abluebant purgantes se a cae-
 de aut μόλυσμα. 628.
 artificis, pro effectu & producto
 ejus. 620.
 dentata. 87. 88.
 infringebant ad crepitum didu-
 ri. 81.
manum lavat. 303.
 plana aut plena, opponitur pu-
 gno. 422.
 Romana. 34.
 summa, extrema. 709.
 regere in capite alicujus. 134.
 sinu. 375.
 tollere ad coelum, admirantium.
 240.
 jurantium. 241.
 precantium. 751.
 uncta. 264.
 maza-

mapalia numerare, de otioso. 394. 409.
mappis condebant, apophoreta. 431.
mentae non sternebantur. 319.
Marcellorum nomen unde. 334.
marcere. 877.
marculus. 334.
Margarita catella. 422.
margaritum, in nominat. singulari,
& plur. margarita. 358.
marinor, pro mari. 562.
marmorare, marmore tegere, in-
crustare. 498.
marmoreus, pro candidus. 782.
Mars vigila. 498.
Marsus Domitius poeta. 350.
Marsyae, sigilla liquorem funden-
tia. 206. 207.
Marfyas, civitatum, ubi positus e-
rat, libertatis signum. 207.
martellum. 334.
Marta Roma. 352.
Martiale mente solvebant pensiones
praediorum rusticorum. 225.
Murtis moenia, Roma. 352.
martiolium & martiolus. 334.
mascapio. 826.
mataritata. 410.
matella, pro impudica mulier, in
quam torques quoque suas ex-
cit. 296.
matellae argenteae vel aureae. 131.
matellam supponebant henis spado-
nes. 131. 133.
mater, vox blandientis. 42.
mathematici. 494.
matres praeferebant taeidas in filiarum
nuptiis. 122.
matrylleum pro lupanari. 477.
matteae. 423.
matula & matella. 296.
matutitas. 548.
matus, inattus, languidus. 254.
mavorte, *μαρτυριον*. 121.
Maura iacula, sylvae, unda, item
Mauri angues, pro Maurorum. 716.
Mauritana feras praefertim Romam
mittebat. 716.
mea re causa. 316.
meatus, de volucibus. 35.
medica, vel medea, porticus. 148.
medicamentum, pro veneno. 641.
in medio. 148.
merere, non mingere, dicebant. 372.
mel Atticum. 222.
caldum. 430. 431.
Hispanum. 431.
positum in conviviis. 204.
melca, genus operis lactarii. 367.
melior pro sedato, moderato, *ἐπι-
εικής*. 395.
melitare, idem quod meditare. 420.
melius loquere. 290.
meliusculus. 222.
melle condebant glires. 169.
mellis genera. 431.
mellitus. 9.
memini. 153.
Menandrum praelegebant pueris. 32.
mendaces fundi, qui fallunt spem
possessionis. 703.
Menecrates. 468.

Menophili quidam. 455.
mens & gens confusa. 665.
humana. 665.
mentia in ara. 832.
pro *ἐγκατε*. 831.
menfae Delphicae. 104.
imponebant statuas. 401.
mentiam tangebant iurantes aut pre-
canres. 417.
menta, obtutu. 815.
mentui, pro humilare. 610.
mentula. 119.
mentum attollere alicui, pro erigere
ejus fortunas. 267.
mera hilaria. 404.
merae fugae. 302.
mercan. 71.
mercatura, pro mercede negotiatio-
nis. 614.
Mercedoniae Culendae. 704.
merces, pro praemio. 729.
Mercuriale, acervus laeapudum. 379.
Mercurius, animarum ductor. 857.
tingitur rapere divinos. 145.
vigilat. 497.
merus. 404.
mellis, pro anno. 555.
methodium, vel metodium. 209.
metoposcepus. 494. 495.
metus, causa religionis. 872.
& metus permittuntur. 66.
niger, ater. 555.
meum intelligere. 338.
meus, de eo, cujus modo facta est
mentio, ut homo meus. 247.
interpret. 247.
pro mei iuris. 773. 409.
mi, pro mei, & mea, ut *mi, hos-
pites*, & *mi uxori*. 697.
mica. 184.
micabant carnem vendentes. 237.
micare in tenebris. 277.
micarius. 184.
Midiae fabula. 876.
millesmae Mercurii, seu lucii. 439.
milvi qua volant. 218.
symbolum avari, rapacis, inju-
rii. 261. 486.
milvina aviditas. 261.
milvinum genus, mulieres. 261.
munum componere, exercere, im-
piere. 517. 700.
mimus laferpirarius. 205.
minax, epitheton equi. 557.
Minerva. 386.
pro ars. 272.
Minervae mancipium. 272.
sacrae erant arces. 31.
minio libri ornati. 309.
ministerium pro abaco vasis coena-
toris reponendis. 162.
navis, pro gubernatione. 644.
minitrator & miniter, pro pocilla-
tore. 161. 162.
minutalia. 317.
minutus populus. 274.
mirabar, si, nisi. 449.
mixici, *θαιμα* *επιτοιοι*. 344.
miscere poculum, pro implere. 423.
miscus. 293.
miscellus, pro mortuo. 427.

miser pro invalido. 798.
icelesto, ideoque infelice. 512.
miseri, pro mortuis. 427.
missionem dare. 98. 435.
Mitylius, nomen captoris & co-
qui. 212.
mittere pro missum facere. 327.
voce. 91.
mitigare. 25.
mix. 293.
mixis & mixtilis. 293.
mobiles oculi. 772.
sylvae. 807.
modo numos meriti. 213.
modo, modo. 257.
moerere, & ridere, opposita. 652.
moerere. 109.
molestare. 390.
molestus, pro aemulo. 50.
moliri fugam. 509.
molitio, pro nitus, *μηχανή*, *ἐπι-
χρηστική*. 590.
molles violae. 809.
mollior plumae. 789.
molliis pro recens. 372. 412.
culpae, effeminatus, pathi-
cus. 198.
momento temporis, horae. 135.
monochromon, vel monocremion. 531.
monstruosus, pro monstruosus. 448.
monstrum pro spectrum. 666.
montes, infaniae mores aedificio-
rum. 738.
Mopius. 350.
mora aetatis. 694.
morbosus in aliquam rem, *ἐκθυμος*,
ἐκμανής, valde ejus cupidus,
& studiosus. 307.
pro pathico. 307.
morbosus pro infania. 567.
infano rei studio. 307.
mordaces rubi. 277.
mordere, pro minuire, consume-
re. 273.
moriens pro lassus, deficiens. 47.
morientes occidere (ut perditos per-
dere, terebratum pertundere
&c. *ἐναιρειν νεκρον, ή καπνός
σκιάν, είδωλον άλλως*, vel
aliter, *τὸ τὸ Φερεκράτης*,
κὺνα δέρειν δεδαρμήβη. 603.
morientia flumina, pro exarescen-
tia. 746.
mors juncta. 684.
pretiosa, multo labore & sumtu
parata. 718.
pro caede, strage. 742.
Morfimus. 350.
mortes. 94.
mortis & mortuorum mentio. omino-
sa in conviviis. 262.
mortuos an & quare manumife-
rint. 428.
mortuus alienus. 347.
oculus, pro cocco, vel non vi-
dente. 445.
pro umbello, umbecille, *νεκρός*. 301.
mos. 28.

motus de incrementis omnium rerum. 800.
 ingens, οὐρανὸς ἰσχυροὶ ἔχοντες. 215.
 κινεῖται, κινεῖται, πῶς πῶς. 800.
 pioven, κινεῖται, ἰλαίνεσθαι, πῶς. 800.
 nec ma, nec ma. 377.
 maffus. 393.
 mager, magno. 393.
 magnani. 619.
 maas agere, παῖς, τύπην. 592.
 muneratus. 211.
 mulieres comparantur mulieris. 261.
 +7.
 lassivae. 618.
 leves. 657.
 pilifices. 477.
 rapaces. 261.
 millionas. 444.
 nullum in antecoenam. 182.
 multa, pro multum, dia. 149.
 multivola pro meretrice. 49.
 mandis pro meris. 253.
 manera edendi ms. 291. 292.
 fortunae. 741.
 murcer, muricidus. 393.
 murices. 434.
 murmur in precibus, votis, facris. 542.
 poetarum meditantium. 687.
 mus, blanditiae & convitium. 384.
 in murella, pro desperato, fruita. 389.
 Musi eadem, licetis, omnis. 445.
 muscarius cibus, cui utat. 258.
 muscoli omnis. 15.
 musci. 812.
 musci. 307.
 muscus, pro recente, imperito. 393.
 mutare pro emendare. 442.
 mutata licetia, pro deserta. 765.
 mutire. 403. 689.
 mutus ambicus, συμπλοκή, δια-
 πλέκεσθαι, διαμυρίσθαι, χορ-
 δῆται. 810.
 myrta in ul. vino. 860.
 myrtinum, perianth, aut myrtinum,
 ab ul. ul. angustis. 868.
 myrta gausapa. 97.
 myrtas, Venens arbor. 809.
 Myr. 317.
 nectae. 85.
 nexas, de superbo, feroce, & stu-
 pido. 293.

N.

Nanos pugnatum commitebant. 295.
 natus. 802.
 nares inflexae. 781.
 mucosae, opprobriosum. 279.
 naris in nominativo. 877.
 nara mhi. 820.
 nateatores, nateata, nastalia, pro
 medicis quasi ὁλιγοῖς. 470.
 natus, sedes irae. 409.

Nasta nomen proprium dispensatio. 188. 342.
 natus, pro dies natalis. 160.
 natus non putare, credere quendam
 rem existeret. 390.
 natura deorum, pro ipsius. 652.
 natus. 95.
 natus, pro major natu. 377.
 pro nomine vivo, vel inhi-
 te. 390.
 nave cum portis & sceleratis an-
 non natus eadem vehi, ve-
 recant. lupo. 610.
 natus, pro quoque exitio. 693.
 natus. 677.
 pro pod. 307.
 natus, o d. natus morbus navigan-
 tium. 625.
 natus testatino & importuna
 convitia. 607.
 naufragae, posterioris ætatis ver-
 bam. 490. 491.
 ne pro ne quidem. 53.
 nepolis, ubi Graeca κατ' ἐξοχήν.
 520.
 nebula pro veste pellucida. 362.
 nec minus. 346.
 nu nec ma. 377.
 nectar. 37.
 negare tibi. 175.
 negativae daae, Graeco more affi-
 mantes. 261. 384. 490.
 negotantes, qui merces in provinciis
 coemtas Romam comportabant
 & roenas exercébant. 613.
 negotantes laepe servi erant.
 613.
 de negotio deicere. 365.
 negotium pro ἐμπορία. 366.
 nequitia, obicoene. 547. 548.
 oppositum frugalitati. 357.
 Neronis tempore inventae delectae a-
 quae, ten nivorae. 163.
 poetae licti. 583.
 nerva, pro nervi. 301.
 nervus. 331.
 nervus. 115.
 nervus, ligilla. 195.
 nervus, nomen virile. 403.
 nudas. 367.
 nigra vestis in luctu. 823.
 nigro pulvere tingebant oculos & su-
 percedia. 654.
 nihil agere. 73.
 anad, quam. 546.
 eit. 253. 324.
 nui li. 390.
 e nihilo crescere, esse, fieri. 224.
 natus de coma λιπαρῶν. 653.
 terra culta. 605. 606.
 pro pinguis esse. 18.
 nitor cutis. 18.
 tellure quaelitus, gemmae aut
 purpura. 714.
 nivata aqua. 162.
 nobiles sylvae. 807.
 nobilis & mobilis, confusa. 807.
 noctis colore tinctus puer, id est Ae-
 thiops. 864.
 noctivigila Venus. 100.
 nocturnae, magae, sagae. 419.

nocturni, adiectivi. 74.
 nocturni. 40. 301.
 nocturni condere cervices. 599.
 nocturni. 514.
 omen pro homine, et audaciae nomen
 pro audace. 494.
 nocturni. 504.
 nocturni, unde aliquod provenit
 perianth, nomen autem perianth
 aliter perietur & provenit.
 544. 545.
 nomenclator in cena qui fercula in-
 dicebat. 319.
 nomina composita ex duobus, ut Se-
 rap-Aimmon. 494.
 pro debitis. (propter nomina debito-
 rum in tribus exportat.) 702. 343.
 virosum aucti virtute inagnum
 manet ms qui eos eadem re-
 ferant, ut Lysides pro quovis
 vatro. 479.
 nominati studii quorundam ab
 iis, quos testabantur. 463.
 nomine quemquam suo appellare,
 salutem, civilitatis argumen-
 tum. 280.
 non curo. 445.
 dabie, & non dubio. 537.
 inipicifolus. 475.
 nominanda, id est, obfcoe-
 na. 814.
 pote validius, quam. 334.
 li. 413.
 Norbani duo. 289.
 Noricum ferrum. 451.
 noxer, pro hero. 153. 415.
 nota. 545.
 notabilis. 506.
 noxer aliquid esse, sumtrum de vino.
 545.
 pro singulis. 623.
 noxer. 38. 307.
 noxer, fere, gladio, χαρὰς
 σφ. 501.
 notores, inde qui capiani, & o-
 nesh, qui vestes lavantium
 emendabant. 579.
 nova siam. 817.
 novendiale sacrum. 427.
 novimus vos. 447.
 nox pro concubitu. 592.
 nox & nati, comati. 197.
 pro iungo nate accipitur. 607.
 nubere caput pro meretricem piente-
 m. 43.
 solebant pudibundi. 46.
 facti operantes. 82.
 nudi virtus. 550.
 nude praestant meretrices. 45.
 vires. 550.
 nudi dicuntur etiam induti omni alia
 veste praeter togam. 576.
 omni ex parte lavabant Romani
 corrupti, sed severi majores
 sub veste, cincti linteis ingui-
 na. 575.
 nudis pedibus quare accubuerint. 426.
 nudis & nullis passim variat. 68.
 nugurum obivisti, de insulto & in-
 eptiente homine. 455. 841.
 Nu-

Numidicum marmor in pretio Romae.

715.

nummos modio metiri. 213.

nunc erat, est. 782.

jam. 458.

nuptiae, γάμος. obscœne. 120.

O.

O pro au. 260. 346. 429.

u. 287. 288.

in o definitia formantur quoque in

onus. ut *strabo*, *strabonus*. 445.

obducere, de avide ingurgitante.

256.

pro tegere. 93. 680.

obiter. 188.

objurgare colaphis. 183.

obligare, verbum nuptum. 524.

obmutescere. 17.

obnuere, caput tunica, pro obnube-

re, operire. 610.

diem, lucem, tenebris, obduce-

re. 680.

obryzum aurum, optimum. 437.

obscœnae viae, coeno & sordibus ac

stercore oppletae. 825.

obscurare caput, pro obvolvere. 826.

obsequium, vox nequam. 678.

obstigi us amentam calcet. 840.

obtinere, pro observari. 17.

ocns, alpe scopolus. 407.

occupo, pro Mercurio. 391.

oculeus, Argus, pavo, pro oculatus.

353.

oculi audientes, quasi qui audirent,

aut audire possent. 816.

bovini, id est magni. 281.

clari. 780.

duri, signum infaniae. 264.

mei hic erant. 427.

oculorum petulantia. 772.

oculos ferire minabantur infertis di-

gitis iati. 643.

tangentes jurabant. 821.

oculus mortuus, pro remisso, semi-

clauso. 445.

odaria. 344.

odarii. 344.

odientes. 816.

occurus, domesticus, domi custos.

386.

ofella pro tomaculo. 170.

ab officio, post lavationem. 578.

officiosi in balneis, vestium custodes.

578.

officium obscœne. 120. 679. 855.

pro lactu. 417.

offe carminis. 35.

offerus. 18.

ofsa crucis. 380.

olei signum pacis. 646.

oleae ramus protensus a supplicibus.

646.

oleum lucernarium medetur capilli

defluvio. 489.

olidi coqui & culinae. 455.

olivae albae, nigrae, diversicolores.

168.

olla fervens, symbolum divitiarum.

227.

qua differat a cacabo. 358.

Olympus, Jupiter. 385.

omnia esse. 214.

facere, fere de irrita conatu.

639. 695.

pro toto actu Venereo. 60. 524.

omnis in singulari, pro plurali. 637.

libido. 520.

onagri in deliciis. 222.

onerare, confusum cum honorare. 330.

ornare. 171. 359.

est luxuria. 359.

porione. 330.

vinum, lardum, pro vino, lar-

do naves onerare. 490.

onerarius. 313.

onerata baccis. 359.

Opalia incidebant in tertium Saturna-

lum diem. 291.

opera pistoria. 228.

opertis oculis. 520.

opes pro frugibus. 829.

Optimianum Falernum. 190. 191.

opinifcere, pro opinari. 413.

oportet de summa necessitate, quam

declinare non datur. 474.

opponere manus oculis. 811.

optio, pro eo qui, vel quod, opta-

tur. 572.

vel electio, vel actus oprandi,

εύχρη. 543.

opus obscœne. 523. 609. 610.

pro crimine. 555.

proditionis. 876.

rusticum. 523.

oramata (ἀράματα.) 346.

orbes pro levis. 565.

orbis Romanus. 709.

orbos senes magni faciebant, & one-

rabant ingestis liberis suis,

haeredipetae. 853.

orcae, vasa vinaria. 268.

orchestra, senatorum in theatro se-

des. 776.

Orci galea. 224.

Orcus peregrinus. 196.

Pluto. 408.

quis apoculianus. 408.

ordeo pasci. 272.

ordo studiorum apud veteres Roma-

nos. 31. 32.

organarius. 211.

ovae, oriolae, parva navigia. 687.

oticularii servi. 268.

in orium terminata notant locum aut

instrumentum recipiendo ap-

tum. 499.

ornata femina, meretrix. 784.

ornatrices κομώμεναι. 792. 793.

oro te, eodem usu, quo rogo te. 289.

os praebere. 276.

oscillatio. 856.

oscula quid sibi velint. 507.

reconciliationis. 648.

osculum parvum os. 781.

ossa bene quiescant, vorum pro mor-

tuis. 232.

ostendere fratrem, se gerere ut fra-

tre. 601.

ornamenta, mulieres solent con-

venientes. 437.

ostentatio scenae, vel ἐπίδειξις, vel

φασαρία δραματική. 776.

ostialis anfa, vox improba. 594.

ostiarum. 139.

cella ad januam. 500.

diversi ab attrientibus. 140.

ostrea in ipta mensa solebant aperire.

727.

pectinesve coenam finiebant. 454.

ostrum in mensis. 723.

in ojus & uofus terminata, ut: mon-

strosus, monstruosus: fastosus,

& fastuosus. 448.

otio pro otiole. 334.

oropetæ. 202. 203.

otus. 203.

ova ex farina. 180.

pileata. 433.

pullina, in pullum coeuntia. 179.

ovari gallina, pro ovis facta. 330.

ovarium pecus. 215.

ovorum praestantissima pavonina. 178.

oxicomina, oxicomina, oxycomina.

434.

P.

Pace tua, vestra. 11.

pacis rami oleae. 646.

Pacuvianus Orcus. 408.

paedagogia puerorum circulatorum. 146.

paedagogorum officium pueros in lu-

dos & gymnasia deducendi.

540. 541. 585.

paedidus. 187.

p gina. 35.

palea sternebantur cubilia gallinarum.

178.

palla, muliebri vestimentum. 764.

Pallas, Claudii libertus. 372.

pallere. 28.

palliabant caput delicatiores. 171.

palliati accumbentes. 171.

pallidi poetae. 534.

pallium unde dictum. 136.

palma excussissima. 591.

palmarum ramis textae sportae. 242.

palmulae. 243.

palumbes. 542.

panem habet. 310.

pansabant & coquebant plebejae

mulieres, aut ancillae. 477.

panis autopyrus, servis. 430.

candidus dominis. 430.

recens. 205.

semester. 421.

semifis. 421.

panni, laciniae de molliore materia

in longum, velut lora, scissae,

κρίπται. 619.

pro vili supellestile. 283.

pannis periplique simulacra & statuas

indebant. 619.

pannucia. 73.

pa panta alicui esse. 214.

pantomimi inter convivia. 165.

papavere & fefamo spargere. 10.

glires condebant. 169.

papillis implere manus, ex ineptiis

amanium. 545.

P.

par & pars, confusa. 574.
 genitivum an dativum regat. 574.
 paralytis ex venere. 801.
 parapsis, non paropsis, scribitur. 183.
 parate malo & supplicio. 93.
 medicorum verbum. 364.
 parata victoria. 76.
 paratae artes, jam inventae. 552.
 paratus miles, & armatus, configere
 gestiens. 800. 801.
 parentare. 447.
 parentes felices praedicare solebant
 ejus, quem laudare vellent.
 584.
 parere, verbum magicum. εἰκεν. 830.
 parer, non parer, formula juriscon-
 sultorum. 846.
 paria componere. 92.
 de gladiatoribus. 512.
 paries de omni re quae separatur, $\alpha\lambda\lambda\alpha$
 $\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\sigma\mu\epsilon\upsilon$. 809.
 parietes quomodo structi. 835.
 vestiebant picturis. 149.
 Parium marmor pro candidissimo. 782.
 parodiae Virgilianae. 875.
 parodiarum solida exempla. 671.
 paronychia. 163.
 parra, avis infelix. 266.
 pars, obfoene. 671. 796.
 partes dicere centum. 388.
 decem. 484.
 quatuor. 305.
 factiones. 643.
 ferculorum portiones. 180.
 vox diatrica. 518.
 Parthenope, Neapolis. 733.
 participia multa veterum praeterita a
 neutralibus verbis. 82.
 pascere pro sustentare, alere. 375.
 se ipsum. 235.
 pascitur pavo. 353.
 passer marinus non est struthiocame-
 lus. 844.
 passeres. 368.
 passii & sparii capilli differunt. 286.
 660.
 passis criminibus uxores sequebantur ma-
 ritorum sanus. 660.
 Patarica, Pataricana, Pataracina, cal-
 ceamenta a Pataris, urbe Ly-
 CIAE. 251.
 pater omnis auctor sectae suae. 818.
 patere dicuntur obvia, facilia, captivi
 exposita. 527.
 pati, obfoene. 117.
 patrimonium laticlavium. 489.
 patrone salve, formula, qua herum
 servi salutabant. 701.
 paulo minus quam, $\alpha\lambda\iota\gamma\alpha\sigma\epsilon\iota$. 639.
 pavones olim Romani aiebant, ut nos
 anseres. 353.
 pavonum ova in deliciis. 178.
 paupertas artium inventrix. 833.
 plerumque studiorum socia. 539.
 paupera. 304.
 pauperus pro pauper. 304.
 pax Palamedes, dicunt se compri-
 mentes. 433.
 peccare & delinquere. 800.
 pro scortari, moechari. 532.
 libi. 291.

P.

peccatrix, meretrix. 512.
 pectora & pecora, confusa. 658.
 pignora, confusa. 760.
 pectus percutere, lugentium. 517.
 peculium. 483.
 obfoene. 48.
 pecunia & familia, junguntur. 859.
 pedalis. 368. 385.
 pedem opponere. 378.
 pedere permittebant Stoici. 316.
 pedes satius adstringebant. 782.
 tollere, foeminarum, $\pi\epsilon\delta\epsilon\varsigma\tau\epsilon\iota$ $\sigma\phi\epsilon\sigma\sigma\alpha\iota$.
 $\phi\omicron\iota\alpha\upsilon\alpha\tau\epsilon\iota\sigma\iota\upsilon\epsilon\iota\tau\alpha\tau\epsilon\pi\epsilon\sigma\iota\tau\iota\alpha$.
 360.
 ungere. 454.
 pedibus aeger pro podagrico. 596.
 pedica. 596.
 pedicellus. 376.
 pegmata. 54.
 in pejus ruere. 281.
 pelagus pro transmarinus. 359. 649.
 pelamidis genus piscium. 433.
 pellere aequor carinis, pro remigare,
 $\alpha\lambda\alpha\mu\omicron\chi\lambda\epsilon\iota\upsilon$. $\tau\upsilon\pi\tau\epsilon\iota\upsilon$. 562.
 pendere ab ore, osculo, &c. alicu-
 jus. 786.
 de dubia spe metuque. 555. 556.
 penicillus & peniculus, asserculus.
 325.
 penna ad dentes scalpendos. 174.
 Penninae Alpes. 749.
 pentiones aedum. 225.
 penthiacus gallus. 320.
 per auger significationem in compo-
 sitione. 250.
 ego te. 781.
 & per, confusa. 250. 339.
 fidem. 611.
 perae Cynicorum. 699.
 peragere aequora, freta, remo, $\delta\iota\alpha$
 $\pi\epsilon\sigma\sigma\alpha\iota$, $\pi\epsilon\sigma\sigma\alpha\iota$, $\alpha\upsilon\alpha\tau\epsilon\iota\upsilon$.
 712.
 litora, mare, classibus. 712.
 peragere aequora. 712.
 perambulators. 601.
 perarare aequora, litora, classibus. 712.
 perbasiare. 250.
 perbonus. 500.
 percellere ollas, evertere. 39.
 percolophare. 275.
 percussus & percussus num differant.
 667.
 percurrere circa mensam, non recte
 dicitur. 339.
 percutere aures sonitu. 443.
 fores virga. 424.
 perdere mercedem, militiam, no-
 ctam, opus. 524. 610.
 perdita res, pro opes dilapidatae. 429.
 perdit. 30.
 perducere de lenonibus. 778.
 perductores, $\sigma\tau\alpha\gamma\omega\gamma\epsilon\iota\varsigma$, lenones.
 778.
 peregrina libido turpior quam dome-
 stica. 638.
 perficere, idem quod facere, obfo. 549.
 perfidum glacie flumen. 756.
 perfuntorie. 62.
 pergula paupertina domus, aut taber-
 na aeri exposita. 551.

P.

periculum pro re vel instrumento, in
 quo sit periculum. 400.
 periscelides. 436.
 aureae. 781.
 peristasis. 324.
 peristylia. 626.
 peritura fata. 719.
 perluere majus quam proluere. 739.
 perofculari. 250.
 perplexae. 828.
 Perurum mos castrandi. 719. 720.
 persequi, consequi, sonum. 688.
 perfonus, pro resonans. 733.
 persuadeam te, pro persuadebo tibi.
 304. 408.
 pertentare. 786.
 pertrectare, obfoen. 509.
 pervenero vivus. 497.
 perversa toga, vestis. 392.
 pervertere, ollis, $\epsilon\kappa\sigma\pi\epsilon\phi\epsilon\iota\upsilon$, $\kappa\alpha\lambda\alpha$
 $\sigma\tau\epsilon\phi\epsilon\iota\upsilon$. 393.
 pervigilium. 100.
 Perulina fames. 861.
 pesti, pestina, (unde forte *pestili*.)
 470.
 pessime erat. 347.
 pessimus. 269.
 pessum, pro in fundum. 268.
 pestilentis sideris afflatus. 16. 17.
 petauristarii. 344.
 petaurus. 319. 870.
 petere, insidiantis. 636.
 petulantes oculi. 849.
 petulantia oculorum. 772. 773.
 phaecacium & phaecaciae. 436. 526.
 phalerae pelagiae. 359.
 phalerati cursores. 137.
 phantasia. 229.
 pharmaci devovendi mos. 861.
 pharmacus, veneticus, sacrilegus,
 $\theta\epsilon\omicron\iota\varsigma\epsilon\chi\theta\omicron\delta\delta\varsigma$. 641.
 Phasiana, vel Phasidis, ales, aves.
 580.
 phellis (Felleisen Germanorum) ve-
 nit a *pellis*. 618.
 phengites lapis a speculati differt.
 441.
 Phileros, rotis, & Philerus, eri, di-
 citur. 262.
 item Philero, ronis. 312.
 phili, φίλοι, pro amici. 658.
 philologi partes apud veteres quae?
 232.
 philologia. 232.
 philologice inter mensas differebant.
 232.
 philosophiae, aut philosophis ope-
 ram non dedisse gloriabantur
 luxuriosi maliones. 464.
 phocae mugitus, abiit in proverbium,
 pro terribili & execrando.
 689.
 phreneticis iniiciuntur manus & su-
 nes. 689.
 pia avis, ciconia. 356.
 piare sacra, pro manes. 845.
 pica cirrata. 379. 380.
 garrula. 217. 379.
 varia. 140.
 picta sepulchra. 461.

piscatores addebant titulos. 144.
 pictura. 19.
 pietaticulix, ciconia. 356.
 pignora & pectora, confusa. 760.
 pila spartiva. 130.
 pilae lulus. 130.
 stramenticiae, vel laneae imagines. 277.
 turriculae, seu columnae in via. 505.
 pilare pro furtis expilare, exhaustire. 265.
 pilis nudare. 266. 277.
 pilasca, ampulla corticea. 189.
 pileata ova. 433.
 pileatus aper. 242.
 pileum rapere incuboni. 224.
 pileus libertatis signum. 224. 242.
 pili facere. 285.
 pinacotheca differt a tablino. 530. 584.
 pinna genus pifeis. 650.
 piper asperi & mordacis hominis symbolum. 276.
 piscatores aeneoli, icunculae aeneae quae piscatores referunt. 471.
 pistores. 228.
 pittacia, schedulae. 190.
 placere, obsoen. 788.
 sibi. 282.
 plagas numerabant, praesertim ad quadraginta. 632.
 plana manus. 422.
 planctus. 660.
 plane. 66. 67.
 pro sane, aut vel. 247.
 plangere, proprie collidere, pertundere. 660.
 planus, circulator, grassator, impostor, vagabundus. 525. 858.
 platiae, pro statuaris. 552.
 sub platani genio solebant indulgere. 807.
 platanon, locus platani confitus. 778.
 plausus balneorum poetis & mutoniatibus datus. 577.
 plebejus, pro vilis. 582.
 plena bafia. 544.
 manus. 422.
 mensa, dapibus aut convivis. 265. vota. 601.
 plenis velis. 299.
 plenum corpus. 544.
 plenus coitus. 544.
 literis, scientia, stultitia, blanda oratione, felicitate. 708.
 pleonasmus, lapsa ceciderunt. 78.
 rursus revocare. 57.
 plocamus. 420.
 plovere dicebant veteres, pro pluere. 287.
 plumae avium. 354.
 plumatae vestes. 354.
 plumea cutis, mollis. 789.
 plures medici. 259.
 pro mortuis. 259.
 plus argentum, pro plus argenti. 218. minus. 336.
 pro plus quam: ut plus libram. 432.
 Pluvius Jupiter, Ὀπίδης. 287.
 poculum desiderii. 852.

poculum & vas & ipse potus. 330.
 podagra, an vox Latina. 596.
 poedissimus pro foedissimus. 188.
 poenas dare, obsoen. 50.
 poenitentia pro facto poenitendo. 570.
 poenitentiam agere. 815.
 emendare, facere perfectam, mendis & defectibus carentem. 573.
 poetae coronati. 535.
 Neronis tempore spreti & exosi ob principem. 583.
 pueris praelecti. 31. 32.
 poetarum imagines macrae pingebantur. 534.
 mentio inter pocula. 350.
 poetas & doctos homines in provinciam secum fovebant magistratus. 539.
 poetice & humane loqui, opposita. 567.
 poledrae. 221.
 pollere, callere & pallere, confusa. 28.
 pollice lacrymas extergere. 51.
 Polyaenus, nomen Homericum. 788.
 polymita. 245.
 Pomona, pro autumnno. 460.
 Pompejani horti. 342.
 Pompejus occisus ad Pharum. 732.
 pomum bellum, pro nequam, trifurcifer, ironice. 371.
 pondus deorum. 765.
 & onus inguinis. 577.
 inscribebatur auri & argenti vasis. 169.
 ponere calculum. 614.
 caumen. 689.
 consilium. 689.
 culinarium seu coquinarium verbum. 169. 242. 321.
 genu. 469.
 pecuniam, κατὰ βούλην. 845.
 pro in foenus. 341.
 supponere, fingere. 614.
 quaestionem. 689.
 rationem. 689.
 popinae, diverforia. 604.
 poples, & poplites succidere. ἐκπύον. 581. 5.
 porci cocti ambulantes. 291.
 porcinum finciput. 832.
 porculus. 429.
 porcus Trojanus. 329.
 porcinus. 325.
 porro clamare. 52.
 portare bellum, bona, mala, somnia, visa. 764.
 Porthmeus, pro Charonte. 743.
 porticibus pingebant fabulas & historias. 148.
 recitabant poetae, & obambulant studio. 566.
 porticus ante scholam. 20.
 circuibant amatores. 525.
 Herculis. 636.
 prope templa. 567.
 portus brachia, cornua, curvatus. 615.
 poscere, pro pecuniam poscere, debiti quem admonere. 378.
 positus super officium. 155.

possessor maris dicitur ventus, qui frequenter illud infestat. 681.
 potens argumentum, aurum quod potest ἀναπείθειν, ἐφελκεῖν, ὑπάρχειν, ὑποχειρίδην. 638.
 de eloquente, δεινός. 559.
 mendacium, veritas, quae persuadent. 559.
 potentes, qui aliquid obtinent. 638.
 potentia, de eloquentia. 559.
 potestas pro magistratu. 728.
 potio, pro potu. 164.
 potionem dare, porrigere. 448.
 prae in compositis pro praeter, ut praehabere, pro praeterhabere. 606.
 praebere cervicem proprie. 601.
 praeceptores liberis utriusque sexus adhiberi. 853.
 praecincti. 92.
 praecingi auro. 536.
 praecipitem se dare solempne in comediis desperatorum consilium. 589.
 praeconis munus turpe. 312.
 praedam rapere. 687.
 praedator corporis, stuprator, ἀγῆς. 541.
 praedicare, in malam partem. 476.
 praemiatore, pro praedatore. 514.
 praemium furto violenter erepta praeda. 514. 609.
 praeenomine cupiebant citari delicatae Romanorum aures. 280. 330.
 praepositio ad omnia. 333.
 praepositiones, ut in, ad &c. etiam repetuntur ad verba inde composita. 477.
 praesidium, pro pecunia parata, aut aliis quibusque pretiosis, quibus ex angustia quis expedire se potest. 484.
 praeteriter, pro oblivisci. 328. 802.
 praeteritus pro antecedens vel neglectus. 802.
 praetexta mortui magistratus efferebantur. 501.
 praetores in urbe, in coloniis duumviri. 425.
 praetoria. 157.
 praetorium in municipiis. 424.
 pars navis. 157.
 praetorius locus. 167. 226. 426.
 praeverfa toga. 392.
 praelina pila. 130.
 prafinus, prafianus, prafinianus. 446. 455.
 prava puella, curva, tortuosa. 325.
 praxin habere. 233.
 precari, pro deprecari. 810.
 precarium, pro facello. 157.
 premere torum cervice. 809.
 pretiosus. 717.
 pretium facere. 484.
 pro pecunia, praesertim quam dat servus hero pro manumissione. 484.
 Priapi templum ingredienti epigramma parieti inscribebant. 821.
 priapiscoti. 471.
 priapismus. 50.

P.

primæ formæ, magnitudinis. 242.
 primægenus vel nomen proprium,
 vel appellativum. 312.
 primitus. 395.
 primum. 117.
 primus & secundus. 242.
 principem alicujus sectæ, collegii,
 solum nominare & reliquos
 omnes exprimere integro nu-
 mero, solent interdum aucto-
 res; ut *Pindarus* & *novem li-
 rici*. licet præter *Pindarum*
 tantum octo sint. 13.
 prior annus. 342.
 pro aliquo orare. 160. 328.
 luto habere. 335.
 probare pro experiri. 451.
 proclamare. 52.
 proclamatione aut tuba res perditas
 quærebant. 598.
 Proculi varii. 230.
 procurator differt a dispensatore. 150.
 598.
 prodire, pro procedere. 113.
 producere meretrices. 778.
 productores, lenones. 778.
 proelia, obli. 55.
 profari, vel præfari, oraculorum
 556.
 projicere libidinem, virium, &c. 873.
 proinde, æque bonam ac perinde.
 534.
 Promethei fabula. 867.
 promittere. 684.
 ad coenam. 58.
 profiteri. 57.
 votis addicere, destinare. 554.
 promulgidare. 167.
 promissis. 114.
 propellere & impellere. 24.
 propeare in veni. 509.
 propinare pro jubere dari vinum.
 137.
 propitiare. 136.
 propinata. 194.
 proponere & promovere confusa. 614.
 propodium, pro ludium, pro lubium.
 607.
 convivium meretricis. 607.
 profanare pro auctorem proficere.
 225.
 profeda. 48.
 Proterpina, Mors, Mercurius, puta-
 bantur verticem eorum rade-
 re, vel tondere, qui morti ef-
 sent proximi. 653.
 prostibulum, unde? 41.
 prospicere sibi aliquid. 59.
 provida virtus, prudentia. 728.
 providere omnia. 215.
 proximus de præterito tempore, ut
 primus de futuro. 692.
 prudens pro doctus, expertus, peri-
 tus. 449.
 prudentissimus homo, ironice. 634.
 pruinosi panni, pro squalidi, horri-
 di. 67.
 pruna Damascena, Syriaca. 170.
 Pleca nomen ornaticis. 793.
 publicani sermones, *κατολογία*. 231.
 publicus. 231.
 Pothus Mimis vel Syrus. 351.

P. Q.

pudor deorum hominumque, coeli
 ac terræ. 814.
 puellæ venustæ & lunæ frequens
 comparatio. 783. 784.
 puellarius, *παῖδερᾶτος*. 272.
 puellæ ceu deas colebant. 785.
 puer, pro servo. 105.
 puerilis pars corporis, puerile corol-
 larium, *ἐν ᾧ παῖς τὰ παι-
 διον*. 672.
 pullina ova, quæ in pullum coie-
 runt. 179.
 pullum, pro veste pulla. 154.
 pullæ Alpes, pro calcatae. 749.
 putarium. 256.
 purgamentum, pro abjecto, scelesto,
 & execrabili homine, *κρίθαρ-
 μα*. 476. 827.
 puris mentibus, id est castis. 286.
 purpurea mentamentorum *λυτῆρα*.
 806.
 purpureæ tria genera. 160.
 purpureæ ferece, lana, stragula,
 tibrata, &c. denantur peda-
 gæ antiquæ morbis mederi.
 348.
 putamina leguminum. 182. 838.
 putare, de eo qui simplici ignoran-
 tia, non mente, errat. 640.
 putares. 47.
 putidus. 347. 467.
 pygiciaca sacra. 854.
 pyrare inferiorem ætatis verbum, pro
 calefacere. 469.
 pyriasis. 469.
 pyritima. 229.
 pyritica. 229.
 pyxidibus aureis vel argenteis conde-
 bant barbam. 147.

Q.

Qua, pro ubi. 562.
 quadrare. 270.
 quadrata litera. 142.
 omnia currunt. 270.
 quadratum pallium. 832.
 quacere pro multis acrumnis sibi pa-
 rare. 713.
 se. 721.
 virum. 722.
 quacitaria, quacistoria, quacustaria,
 protibulum. 811.
 quam plures. 259.
 pro quantum. 218.
 quandoque, pro quodocunque. 832.
 quatillariæ. 811.
 quassæ arundines, faces, naves, ol-
 læ, pro rimosæ, hiantes. 447.
 quassare faciem. 597.
 quater, proprie de venatoribus, qui
 sylvas emoveant canibus. 627.
 rumoribus. 876.
 quatuor partes dicere. 305.
 queri injuriam, casum, crudelitatem,
 aliquid, nihil, pro de inju-
 ria &c. 673.
 verbum juridicum. 67.
 qui genus, unde domo, veteres ro-
 gabant advenas. 770.

Q.

Q. R.

quia enim. 335.
 quid? absolute, interrogantis aut ad-
 mirantis. 127.
 deis? objurgantis. 458. 572.
 ergo est? 23.
 si? 619.
 faciat? 68. 382.
 futurum. 283.
 juvat? 654.
 ni? vehementer asseverantis, si-
 mul & reprehendentis. 786.
 prohibet? 620.
 quid erat? est, extenuantis. 608.
 tibi vis? ad mente motum. 567.
 quinquagenarii. 289.
 quiritare. 53.
 quicque pro quicunque usu sequioris
 ævi. 673.
 quisquilia pro rebus inutilibus, nau-
 ci. 488.
 quo pro quo loco, ubi. 41.
 tibi, pro quam in rem. 358.
 quod in initio sententiæ. 626.
 pro quoad, quantum concernit.
 625. 626.
 quomodo ajunt, interjectio plebeja.
 224.
 dii volunt. 405.
 nostri. 435.
 pro ut. 228.
 quotidiana, commentarii. 4.

R.

Rabies collecta. 644.
 radebant servis, caput, genam,
 mentum. 171. 623.
 ranæ instar se inflare. 478.
 rapere amplexus, fructum, oscula.
 682.
 dicuntur & tenentur edicto, qui
 navem ejectam spoliant. 637.
 verbum festinantis & alterum
 præoccupantis. 513.
 raptim ludere pila. 132.
 raptus & ruptus crinis, confusa. 668.
 ratio, genus contumeliæ. 623.
 rufus pro calvo. 651.
 re in compotitis notat iterationem,
 339.
 recedere & recessus, pro in interius
 conclave abire, *ἀναχωρεῖν*.
 541.
 recessus, conclave. 541.
 recitare vel in balneis importuni pos-
 tæ non verebantur. 575.
 recocta vino, senio. 865.
 recta puella. 325.
 recte, minantis. 384.
 rectis oculis. 677.
 rectus, pro erectus. 467.
 qui simulare nequit. 277.
 recutitur pro convicio. 445.
 redde quod debes. 373.
 reddere pro dicere, respondere. 549.
 vicem. 382.
 reducta cuspis. 561.
 reduviæ. 163.
 reficcare, reficcare vulnus, cicatri-
 cem. 678.
 reges computationum, conviviorum.
 251.

R.

regina, amica. 792.
regula. 17.
rei capillis passis. 631.
suae causa facere, ἀποπαίειν.
430.
rejicere, pro reclinare, recumbere. 574.
relegatio servorum. 344.
relinquere, honeste pro deserere,
prodere. 572.
reliquiae. 435.
hesteriae. 248.
remittere poenam. 158.
renes delicatus cibus habitus. 199.
renuntiatae amicitiae formula. 510.
reorum capillis passis sordidulque,
& obsoleta vestis. 631.
reperitus, τυγχών. 762.
repetere aliquem toxico, iterum ten-
tare, quem prima vice non
laeseris. 682.
repetitio vocum eorundem. 298.
repetitus, dicitur a flutu, qui bis
terve circumactus, ερροβδ-
μεν, submergitur. 682.
reponere cubitum, aut se in cubitum.
426.
pro restituere. 655.
repositorium. 177.
formam zodiaci referens. 198.
res ad effectum spectat. 855.
de cibus delicatis. 209.
humanae. 345.
tuas tolle, ablegantium, ejicien-
tium formula. 510.
resalutare. 280.
resolvere verbum rhetorum. 639.
resolvi hilaritate, somno. 809.
respicere. 322.
respondere debito, expectationi, vo-
to. 314.
remedia. 314.
restit colubrae affimilatus. 297.
retegere & retecti pedes. 81.
reticulum & reticulus. 437.
retractare, repetere, quod omiseris.
565.
revocare ad coenam, vel iterum voca-
re, vel εἰς ἀναπόδωσιν. 339.
ricinus. 376.
ridere aliquem. 404.
& deridere. 404.
videre, confusa. 288.
iracundorum. 90.
pro placere. 31.
splendere. 652.
rideri, deponentialiter, pro ridere.
371.
rigere. 828.
rifus puellarum. 783.
rixa & noxi, confusa. 595.
litigium & praelium differt. 595.
robora, quercus. 557.
rodere, de muribus. 288.
rogare pro aliquo. 160. 328.
rogatus pro advocatus. 156.
rogo. 42.
admirantis, sciscitantis, exposu-
lantis. 231.
Roma toti terrarum orbi dicitur im-
perare. 710.

Romani ante coenam raro cibum su-
mebant. 285.
Romuli casa. 872.
rosae multae in Campania. 480.
rostra. 151.
rostrum pro ore vel labio. 489.
rotari pro rotundari. 877.
rotundare. 240.
rs pro s recentes dicebant, ut excur-
sus pro antiquo excusus. 565.
rubor, indicium probitatis. 815.
rubricati libri juris. 309.
rudis, thyrsus in Cupidinis hoiitulo
paetus. 114.
rudimentum, oppositum veritatis. 531.
ruina pro praecipitio, loco ruendi. 517.
rerum, morum, mentis. 729.
rumoribus pulsare, quare. 876.
lupti & rapti crines. 668.
rursus revocare. 106.
rus merum. 393.
russens color. 129.
in iutae folium conjicere. 219. 220.
quis usus in medicina. 220.

S.

S & x promiscue usurpantur. 499.
Sabbata duplicis generis. 883.
saccarii. 313.
sacellus, diminutivum a saccus. 858.
sacramentum gladiatorum. 700. 701.
saecula pro temporibus antea elapsis.
658.
ut Graecum Σύν, σύνεθλα, ani-
mantium, pro quavis eorun-
dem specie. 355.
Safinius, nomen virile. 276.
saginaturn corpus. 771.
Saguntina fames. 861.
salamandra depilat. 640.
salem aquae lustrali inaspergebant. 628.
saliva in magicis. 804.
pro gustu. 322.
saluarii custodes fundorum. 342.
salvo sermone tuo, dicit qui suscipit
alterum. 413.
salvum sit, quod tango. 416. 417.
salutari nomine suo amabant. 280.
330.
samellulae pro feminibus. 374.
sanguen pro sanguis. 394.
sanguis, e mediae frontis praefertim
vena missus furibundos ad sa-
nam mentem revocabat. 568.
vel pro morte, vel αἷμα ἐξ ἀπορ-
ρήτου τὸ τραύματι. 852.
sanna. 388. 576.
sanus. 18.
sapa. 432.
sapere aprum, hircum, mare, terram.
432.
sapor, pro approbatione. 20.
sarcinae a pueris latae. 704.
sargere. 389.
Satana notum etiam genilibus no-
men. 386.
sariare iram. 851.
satiatus luto paries, sanguine domus,
murice vestis, metallo robo-
ra, pro densata, imbuta lar-

giter, ἐλαχιστά, γογγυ-
μένα, ἀβροχά. 835.
satiatare humanam sequitur venus.
670.
satisfacere pro Veneris gaudio delecta-
re. 489. 547.
Saturnalia. 126.
agere, pro laute, opipare, hila-
riter coenare. 274.
Saturnalibus munera dividebant. 366.
sigilla fictilia faciebant & expo-
nebant. 450.
Saturnaliurn tertio die maxima hilari-
tas. 126.
Saturnia tellus, Italia. 751.
satyra quid sit. 1.
satyriales. 50.
satyrion. 50.
saucius pro ebrio. 440. 505.
saucunculus. 429.
scabredo & scabritudo. 605.
scabra rubigo, de dentibus. 766.
scopas secum trahebant majores na-
ves. 617. 683.
scaphium pro matella. 131.
scarus nobilissimus habitus piscis. 726.
scelerati servi. 216.
sceleratum argentum. 366.
scelerum super coenam. 139.
scelio, an vox Latina. 231. 332.
scema pro schema. 278.
scena & coena, confusa. 178.
scenae & fabulae comparatur vita hu-
mana. 518.
spectacula differunt. 698.
schedium. 27.
schema Larini ut foemininum effe-
runt. 278. 699.
schoenicales. 53.
schola. 20.
scholastici & sophistae iidem. 38.
pro literatis, praefertim qui in
schola declamant. 58. 404.
scilla mollis. 835.
scillinum vinum. 835.
scindere aprum. 243.
scinduntur ligna, cuneo fissa. 556.
scires pro putares. 570.
scirpi. 505.
scis, scitis. 227.
scisiores iidem, qui carpi & carpto-
res. 210.
scius, pro gnarus, peritus. 419.
sclopeta. 203.
scobem auro, croco, minio, variam
spargendi mos. 441.
scoparum usus. 185.
scopiones. 101.
scopulo laborantes piscatores. 22.
scopuli reorum, piratarum, publicae
securitatis, qui & quare dicti
762.
scordaliae. 394.
scordalus, homo βδελυρός, ἐχθρο-
πός. 592.
scorpio, piscis. 202.
scorpiones metaphorice pro iniquis &
saevis tyrannis. 237.
scorpius genus plegmatum comarum.
654.

scortum pro exoleto. 721.
 scerare saepius in oratore vitium.
 279.
 scribita. 201.
 scribitae calidae apponebantur. 430.
 scriptura malarum *ῥαμα τῶν ἰσλῶν*.
 780.
 seruta. 408.
 serutari & eruere respondent. 178.
 seulptoneae, soleae lignae. 593.
 seuta hastis quater. 395.
 seutari, *δορυφόρος*. 775.
 seutum de ocrea. 407.
 Seylix, nomen canis. 421. 422.
 symphes. 602.
 syphi capaces. 426.
 Syphus. 347.
 se exire, se non habere, de iracundis
 & infans, *ἐκ τῆς αὐτοῦ γνώσεως*,
 ut contra ad se redire. 568.
 secedere in se. 246.
 seculum pro genere hominum & ani-
 mantium. 355.
 secti pro caesi, aut occisi, aut vendi-
 ti. 502.
 secum ferre annos. 271.
 secundae formae, magnitudinis. 242.
 secundarius, monitor. 617.
 secundum pro *post* vel *ad*. 86.
 quietem, pro in quiete. 625.
 viam, pro iuxta viam. 409.
 secures & fasces affixi postibus magi-
 stratum. 151.
 secus, pro sexus. 92.
 secutuleia, foemina *ἀνδρομάνης*, *ἰσ-*
πίορος. 523.
 sed, eleganter positum. 793.
 sedere de iudiciis. 70.
 matronis, matribus fami-
 liae. 499.
 meretricibus. 42.
 obscene. 777.
 seducere. 480.
 selecti iudices, iudices de selectis.
 464.
 sella arcuata. 485.
 meretricum. 48.
 sellisternium. 485.
 semestris panis pro duro. 421.
 semicinctum. 587. 588.
 semiseri Centauri, dimidia parte e-
 qui. 559.
 semper & ubique. 605.
 sempiternus. 295.
 senectus lunae. 873.
 senonibus maledicere nefas esse mo-
 nebant paedagogi pueros. 584.
 sensum fallacia. 877.
 sententiae in controversiis. 6.
 sentire, pro experiri. 850. 851.
 Sepasia, locus Capuae vendendis un-
 guentis. 491. 492.
 Sepasiana, in Campania & praeser-
 tim Capuae celeberrima. 480.
 sepasiani. 480.
 sepulchrum. 480. 491.
 sepulchrum Nilus. 521.
 sepulera subterranea poterant habita-
 ri. 661.
 sepulchris circumducebant macerias,

addebantque hortos & vineas.
 460.
 credebantur umbrae circumvola-
 re. 419.
 curatores, praesertim liberos suos
 apponebant. 461.
 ingiebant aut insculpebant artis
 defunctorum instrumenta, ut
 nautis remum, mercatoribus
 navigia, &c. 696.
 sepulta fama. 871.
 sepultus vino, somno. 725.
 sequebatur. 75.
 sequi virum. 523.
 serae veterum exemptiles. 587.
 Serap-Aimmon. 494.
 Serapici. 494.
 Serapio, nomen virile, Serapias, foe-
 mininum. 495.
 Seres lanam pretiosam arboribus de-
 pectebant. 715. 716.
 seria. 367.
 serisapia. 367.
 serpentes in delitiis habiti. 496.
 serrati dentes. 841.
 serratus morsus. 841.
 servi, emti vel domi nati, vel haere-
 ditate accepti. 321.
 liberalibus artibus interdum in-
 stuebantur. 325.
 poterant sibi libertatem duplici
 modo acquirere. 485.
 relegabantur ex urbe in villam
 puniendi. 344. 447.
 sunt homines. 456.
 servire & servus esse, differt. 570.
 servis apophoreta tradita post tergum
 adduntibus. 466.
 quibus irascebantur, gravissimam
 poenam statuebant *θερμολυσ-*
σιαν. 694.
 servorum innumeri greges, species
 luxus Romani. 210.
 ministerium detergendi strigili-
 bus. 570.
 servos eisdem diversis nominibus vo-
 care, erat *πενήαλυσον*. 703.
 necare *ἀκρίτως* non licebat Athe-
 nis. 501.
 viliores semirafos habebant. 623.
 vocabant quoque ad coenas. 456.
 servus publicus, licitor. 597.
 seilorum, *διφρόν*, aut *δοματίον*. 499.
 sefertiarius. 296. 299.
 sefertiarius trecentis, equestri cen-
 sus. 554.
 severa lex. 23.
 seviri Augustales. 464.
 in municipiis fiebant liberti. 376.
 sexaginta triumphos num peregerit
 Caesar. 752.
 sexcenta de magno numero indefini-
 to. 369.
 si non raro negligitur. 450.
 qua fides, dicunt dubitantes de rei
 veritate. 413. 424. 509.
 quis reddere aut commonstrare vo-
 luerit, formula praeconis rem
 amissam proclamantis. 598.
 sibilum de sistrula. 421.

Sibylla Cumana. 325.
 sic pro leviter, negligenter, *φάυλως*,
ῥαυως. 884.
 videas me felicem. 403.
 vides. 227. 394.
 visum diis. 405.
 scilicet. 70.
 sicca abstinentia. 670.
 foemina. 216. 670.
 ficcare poculum. 575.
 ficcaria, canistra. 182. 834.
 ficcus, pro abstinentis. 216.
 ficilla, novacula. 590.
 Sicyonia, calceorum genus. 251.
 fideratio. 16.
 fidus καὶ ἐξ ὧν, fol. item luna. 711.
 utrumque, fol occidens & oriens,
 vel potius fol & luna. 711.
 signum dare. 473.
 symphonia. 183.
 Sileni & Silvani statunculae in fontibus
 aquam spargentes. 206. 207.
 silens nox, pro tranquilla. 562.
 silentium indicendi modus. 81.
 siliginei turdi. 448.
 sulphum. 205. 206.
 simplicitas nova. 817.
 simplicitatis opus. 817.
 simpliciter, sine dolq. 640.
 sinape. 433.
 sine more, extraordinarie. 644.
 singula mala, millia, &c. acceperunt, id
 est unus quisque accepit unum
 malum, mille. 424.
 singulae cochleae, gallinae. 424.
 singuli boves. 424.
 sinistram veste invollebant pugnatu-
 ri. 416.
 sinum saxi onerare. 568.
 sinus pro veste. 747.
 variis significatus. 712.
 sira. 360.
 sistrum. 360.
 Sirenum cantus, concordia. 786.
 sistrum in nave. 682.
 sacris Iudis, crepitaculum
 aeneum. 682.
 soboles omnes parvuli. 87.
 Socrates hominum sapientissimus. 857.
 Socraticus grex. 32. 33.
 soleae & calcei differunt. 593.
 lignae. 593.
 soleati ad coenam ibant e balneo. 130.
 solennes dies. 541.
 solers inscriptio, manus, pro docta,
 elegans. polita. 623.
 soler fieri. 327.
 solida centum, pro integra. 263.
 solide natus, *τὸ πρῶτον μὴ τετλη-*
μένον. 316.
 solis lux nefas si tangeret inferos. 739.
 solium balneare pro sudatorio, vel
 potius throno curibus lavan-
 dis. 470. 575.
 sollicitare obscene. 94.
 sollicitatores. 537.
 solve me. 389.
 solvere ostenta, demonstrare quid
 portendant. 748.
 pro eloqui. 389.

folvi a laetitia. 809.
inedia, senio, κατὰ λυέσθαι. 669.
solum pro arvo, interdum & obscuro. 529.
regione an sit vox humilis. 558.
solutior stomachus. 702.
solutus, pro mortuo. 669.
vino, pro ebrius. 508.
somnia & somniorum interpretamenta pro nugis. 56.
expiae. 628.
repraesentant diuturna negotia. 627.
vani iudicabat Epicurus. 626.
somnia, pro cogitare. 478.
somnia, deponentialiter pro somniat. 478.
somnia medicinam petebant. 84.
somnia pro nocte. 565.
sonare, pro sonare. 77.
sophos acclamabant dicentibus, recipientibus. 240. 469.
soporatus. 625.
sordidati. 631.
soricinus. 325.
soror alicujus rei, quae ei gemella & simillima. 539.
obscuro. 785.
spado Gallus. 355.
spadones. 131.
spargere theatro arenam & arena theatrum. 185.
sparsi capilli & passi differunt. 286.
spartina vel spartiva pila. 130.
Spartana nobilitas, patientia. 633.
speciosus & spaciosus confusa. 334.
pro formosus. 534.
spectaculum, pro actu, & aviditate videndi, spectandi. 124. 659.
specularis lapis. 442.
speculatores. 775.
speculum formae consilium. 793.
spes pro liberis. 24.
spina dentes purgare. 174.
spiritus pro anima & habitu. 53.
spissus & spissare, nequitiae. 87.
spoliare nemus. 716.
spondae, tabulae ex lateribus lecti. 589.
sponsiones Circenses. 456.
quomodo factae. 388.
sportae junco, vimine textae. 679.
palmarum ramis. 242.
in sportulis pecunia data. 298.
spuere in faciem alicujus, gravissima contumelia. 484.
sinus, est superborum & derisantium. 478.
oratorum vitium. 279.
spumare, de vino infuso. 823.
spurus pro obscuro. 679.
sputum in magicis. 804.
stabilum. 41.
staminatae vel stamniatae potiones. 254.
stare, de perterritio & stupente. 410.
pro mereri corpore. 41.
observari. 17.
stateras mensis inferebant, ad expendendum pondus aureorum & argenteorum vasorum. 439.

sterculus. 332.
statio, assignata rebus a natura sedes. 736.
statores servi parati ad iussa domini. 775.
statae pannis velatae. 619.
super mensam. 401.
statunculus, la, lum. 332.
statura, corporis, μέγεθος, & gladiatorem βάρη. 301.
status proelantium. 512.
stellae septem, planetae. 153.
stellas numerare, de oriofo. 409.
stercoraria. 488.
de stercore nummum mordicus tollere character avari. 263.
stercorosa. 488.
stercula. 200.
sterculis census, dos, pecunia, unde nullus reditus. 725.
sternutibus bene precandi mos antiquus. 603.
stertia. 488.
stigmofus an Latinum. 650.
stilla lacus pro stillicidio. 835.
stipatores. 775.
stira genus navigii tardi & grossi. 645.
statarium bellum, fictum, lentum, mortuum. 645.
stipos. 241.
Stoicorum triplex votum. 553.
stomachus solutus, cibi non tenax. 702.
strabonius. 445.
strabosus. 445.
strabus. 445.
strangulare. 75.
strata equorum. 297.
stratus lectus. 457.
streptus & crepitus confusa. 746.
obscuro, πορδή. 705.
stribila. 201.
strictus, paratus ad ictum, ut articulus, manus, unguis. 594.
stridere, de carne dum assatur. 592.
stridor ambrarum, ἰδὼλα τριζωνία. 748.
strigae & striges differunt. 418. 824.
strigiles cujus materiae. 570.
strictui in balneis. 569.
strophae pro fallaciis. 397.
structores. 198.
comae. 655.
structura. 34.
struere carmen. 34.
comam. 655.
divitias. 736.
struthiocamelus, obscurus. 844.
studiosi pro professoribus. 619.
studiosus in re. 336.
stusa, stufare, pro hypocaustum, & calefacere. 470.
stupere quid, pro ad vel ob aliquid. 141.
Stymphalides in Arcadia ab Hercule crotalorum clangore pulsae. 841.
suae rei causa facere. 316.
suadere aliquem. 304.
suave facere. 231.

suavium. 124.
suaviter esse. 394.
suaviter esse, pro suavis. 403.
sub pro ab. 350.
alapa, gladio, &c. esse. 224. 1.
dentem venies. 385.
mensa fundere vinum. 473.
subdica, monitor. 617.
subjector, monitor. 617.
subjicere, prioribus dictis addere. 79.
subinde. 185.
submittere, sursum mittere, attollere. 783.
subolfacere. 298.
subornare, pro instruere. 95. 128. 244.
subseffores. 241.
subsidere. 241.
substantiva duo isodynamia saepe componuntur. 232.
subtilitas. 84.
subvenire memoriae. 617.
succidere poplites. 5.
succidia. 833.
succiduus, pro lapsabundus. 5.
succosus, πικρὺς, pro opulento. 223.
succurrere memoriae, pro admonere. 617.
sudare. 20.
sudarium pro mappa manibus tergendis. 436.
sudoris provocandi causa in balneis alta voce proclamabant canebant. 468.
sudor in oratoribus improbatur. 279.
sufflare, pro minimum operae impendere. 299.
suffragia campi Martii corrupta & vendita. 727. 728.
sui coloris. 419.
sullam pauperes sale durobant. 833.
suis se tenere, sinibus sc. vel sedibus. 419.
sumere aquam. 586.
bellum. 565. 566. 753.
multum. 182.
obscuro. 609.
summa aprugna in deliciis. 206.
summa manus. 709.
pro perfectione. 17.
voluptas, pro pleno coitu. 544.
summam coenam vindicare. 247. 248.
ad summam. 219.
de suo sibi, panis, &c. 430.
super officium positus. 155. 366.
superbi, οἱ ἑρπύδωνες. 771.
superbum caput. 80.
est. 88.
supercilia apposititia. 654.
radi, ignominiosum. 623.
superbiae. 267. 573.
supercilium tollere, superborum. 158.
supervacuae res. 230.
supinas manus extollere ad coelum. 85.
suppliciorum, quae gravissima, meodocria, minima. 695.
supremum officium, sepultura. 674.
sursum deorsum facere. 419.
susceptus, pro cliente. 150.
suspendio vitam finire. 387.

suspicionem habere. 75.
sustinere. 5.

pro audere. 697.
sulum, pro sulum. 498.
sutura. 66.

suis, pro sui compos. 373.

sycamina. 341.

symphoniacus. 138.

ad symphoniam afferebantur & efferebantur convivatores. 170.

item cibi. 183. 206.

synoecium, conclavium series. 583.

synthesis, genus ventis. 159.

Synaca, pruna. 170.

T.

Ta panta. 214.

tabes, *ταβες*, de usura. 730.

tablinum differt a pinacotheca. 530.

tabula de nautagio. 692.

luforia, alveolus. 175.

quam brachio suspensam pueri gerebant numerandi artem in schola docendi. 306.

taeus, vox nupta. 524.

taeda quem usum placet in medicina. 515.

taenias revinctae imagines. 144.

talas. 404.

talatrum, *ταλάτρων*, 594.

tam sui. 487.

plane. 504.

scio, sum, pro tam bene scio, tam certe sum. 487.

valde. 503.

tamen. 428.

pro tandem. 166.

tangere, mentum manu. 416.

nec coelum, nec terram. 272.

pro *μεταπει* pro parcere. 417.

tanquam pro veluti, sicut, exempli gratia. 709.

Tantalus, avari symbolum. 527.

tanto melior, acclamatio laudantis. 448.

tantum quod. 406.

tante & cito differt. 47.

Tarentae oves magni hebant. 221.

taurea. 177.

taurus, obsoene. 119. 296.

teetona. 111.

teetorum epas. 111.

tela Gigantum, pro Gigantibus armatis. 757.

telos, ultimus scopus. 820.

templum abusive pro magno aedificio. 498.

temptare, idem quod tentare. 179.

tendere & extendere. 726.

tenebrae pro lupanari. 45.

tenebre, *τηναι* *ταλαι*, 852.

tener ambitus verborum. 705.

tener, de osculis & mutuo amplexu. 571.

lactimas, coercere. 483.

pelagus dicitur ventus, pro possidere & turbare. 681.

pro in memoria habere. 41.

40. 483.

tempestas, tranquillitas, imbecies, venti, dicuntur, pro conuolare. 629.

tenerum carmen. 705.

tenagomenas facere. 191. 473.

tentae. 66. 426. 501. 561.

manus in armis. 565.

tenuis, *ἰσνός*, pauper. 487.

repidus, pro frivolus. 868.

ter & per confuta. 339.

lappilos contere. 806.

potare. 843.

terebinthina tabula. 175.

Terentius quare conviva dicitur. 181.

terere & ejus compolita, obsoen. 524.

tergere manus in alicujus capite. 134.

puellae sinu. 376.

ternarius numerus magni usus & auctoritatis. 250.

terra mater. 239.

tertiarius. 301.

testerae cythallinae. 175.

symbolum perfectae & maturae aetatis. 521.

ad tesseram venire. 521.

tesqua, pro sylvae. 723.

testa. 842.

testamenta saepe faciebant, signabant, resignabant. 703.

solent ebrii nuncupare. 457.

testum neutro genere. 842.

thalamus nuptialis. 122. 123.

in theatris recitabant. 575.

Theophaea, genus dactylorum. 245.

thesaurum neutro genere pro thesauro. 313.

Theseus ab Hecale hospitio exceptus. 838.

Thespis inventor tragoediae. 456.

Thracum nobiles pueri flagellis caesi. 633.

Thraex, pro Thrax, scribendi mos. 301.

thyrsus, obsoene. 813.

tibi, dico. 420.

tibiae geminae. 139.

symphoniacae. 138.

tibicines in funere. 798.

tibus & panthera confuta. 718.

tibridis ungues aurati. 718.

timbae pro tenui victu. 837.

untinnabula porcis appensa. 319.

tituli amphorarum. 190.

cellarum. 44.

proscripti, seu rerum venalium. 225.

sepulchrorum. 462.

titulus, pro indice, symbolo. 357.

tituli fabula. 867.

toga aperta. 416.

efferebantur Romani. 601.

perversa, vel praeverfa. 392.

tollere fruges ex area in horreum. 341.

manus in coelum. 240.

pedes, *αἰχην τὰ σκελη*, solent foeminae. 360.

vultum. 158.

tomacula. 169. 170.

toimentum lectorum varii generis. 223.

tonare carmen. 13. 14.

tonare pro tonare. 13.

tonfores. 471.

tonforium, 421.

tonstinae conciliabula *τὰν λογισμῶν*, 421.

tonstium, sc. artificium. 421.

toralia. 241.

tori, nodi corporis. 15.

tortum fabularum, sententiarum. 708.

omnis funis & vinculum. 620.

torrens unda. 745.

tortae periscelides. 436.

totum bellum. 562. 758.

totus, obsoene, *ἐνὸς πλῆθους*, *σφραγίσ*, 810.

in re aliqua. 38.

trabalis clavus. 487.

tractare, impudice, *δραπέδων*, 543.

pro vana spe lactare. 277.

traducere, pro diffamare. 85.

attentare. 249. 814.

tralaticia humanitas, negligens, obiter praestita. 684.

tralaticium bellum, ludicrum. 645.

tralaticius, vulgaris, non insignis. 655. 678.

tranquillum, pro mari tranquillo. 562.

transversum, agere rapere. 871.

triemula vex. 454.

tri in compositione auget. 132.

tria pocula liccare, lex muliebris. 843.

tribacca. 358.

tribulus. 434.

triclina ad atrium tendebant, cubicula ad interiorum domum. 541.

versatilia. 398.

Trimalchio, quid nominis. 132.

triplex periodus lunae. 866.

tritimonium pro tristimonia, seu tristitia. 416.

tristis severitas, pro vultu paedagogico, monastico, hypocritico. 540.

Trivia cur triplex. 866.

triviis abiciebant domuum fordes. 824. 825.

trium cauneorum homo, qui plus quam tres ficus non valet. 282.

triumphus pro victoria. 751.

Trojae oblidio decennalis. 555.

Trojanus porcus. 329.

tropica instituere pro mutare. 550.

trudatur vita, pro continuatur, *αἰσθάνεται*, *διασφραγίζεται*, 290.

trullae. 485. 486.

Tryphaena, nomen muliebre. 611.

tuba in funeribus. 798.

tubae loco faces olium adhibitae in bello.

tubera, fungi, nascuntur in humidis. 653.

tuber terrae, fungus, in convitio. 384.

tubicines adhibiti funeribus. 798.

tuitio. 310.

Tulli, statuae lapideae in fontibus, aquam salientes. 207.
 tumet iratus, ut sopitus detumescit. 648.
 tumor verborum. 6.
 tumultus. 798.
 tunica eadem amantes cubabant. 684.
 tunicae ex lana. 365.
 tunicam altius colligere, festinantium. 778.
 turba pro multitudine hominum. 466.
 turbare, pro sacra interrumpere. 79.
 ruidus, gloria prima inter aves. 423.
 tussis frequentior, praecambulo mortis. 702.
 tutela & *ἐκτροφή* differt. 632. 646.
 loci. 370.
 navium, effigies deorum in pro-
 ris. 631. 632.
 tutelae dii, Apollo, Minerva, Castor
 & Pollux. 632.
 tutuli convoluti & fastigati crines.
 655.
 tympania. 439.
 tyranni conviviorum. 251.
 tyrannus undae ventus, fidus (ut Thu-
 cydides, *tyrannus Atticae fe-
 bris*.) 681.
 Tyriae vestes prohibita. 159.

V.

U & y promiscua. 499.
 vacante pro burfa. 418.
 vaccato. 418.
 vacillare, de homine dubiae fidei,
 perditis opibus. 226.
 vacua res nullius imperio subiecta,
 ideoque vilis & neglecta. 618.
 vacuae domus, pro inferis. 460.
 valde bene. 331.
 vale, ave, salve, in titulis sepulcra-
 libus. 464. 465. 474.
 vale & posse, confunduntur. 416.
 tu. 465.
 valga labia, obtorta, *παίσια*. 124.
 869.
 valgiter. 124. 869.
 varius pro diversicolor. 141. 738.
 porcus. 290.
 fermo. 349.
 vasa, obsoene. 115.
 vasculum, penis. 115.
 vasum. 334. 377.
 valus. 334. 377.
 ubertim manantes lacrymae. 826.
 ubi est, insultantis vel misferentis. 691.
 mel, ibi fel. 365.
 nunc. 691.
 pro *si*, vel *quum*. 68.
 vestari, merces dicuntur, & qui com-
 modo suo incendunt, aut vo-
 luptatis causa peregrinantur.
 614. 624.
 vestores, qui vehuntur. 624. 637.
 vestura, merces vesturae, *πορθημεν*.
 614.
 vehiculo excussorum exempla. 693.
 velare caput. 46. 622.
 velis plenis, *πάσαις*, vincere. 299.
 velitis obstantium vox. 85.

velle in precibus utimur. 85.
 non raro abundat. 455.
 saltare. 455.
 libi bene & male. 225.
 vellebant alas pice, ut odorem abi-
 gerent. 292.
 venales. 142.
 venalicii. 142.
 venalitium. 142.
 venalitius & venalitarius. 143.
 venatorius culter. 245.
 venatorum habitus. 244.
 vendere amplexus. 772.
 coenas. 726.
 tempora. 772.
 veneficarius magnifica promissa. 829.
 venerare, pro *προσκύνησι*. 406.
 venerari idem. 406.
 veneratio, proprie deorum. 401.
 venire, de amica. 785.
 veni t febris. 363.
 ventres, *σώματα*, *οίκεται*, vel *οί-
 κηται*. 375.
 ventilare, vanis istibus auras percutere.
 411.
 cum ventis litigare. 533.
 ventotius, pro iactatore. 534.
 in ventum effundere preces. 533.
 ventas pro tenui veste. 361.
 Venus paeta. 445.
 vera voluptas. 795.
 vereri. 340.
 verna avis, quae vere canit. 733. 734.
 vernaculae res. 222.
 vernaculus. 222.
 vernans coma. 652.
 vernula avis. 307. 733. 734.
 vernus cantus. 733.
 vero. 465.
 versipellis, magus, qui ex homine fit
 lupus. 413.
 verso & supino. 397.
 vertere ad se omnia. 227.
 verveces. 370.
 vervex pro stupido. 370. 438.
 vestes deponebant, cum fumerent
 balnearia. 576.
 tenues & pellucidas luxurantium
 & impudicarum mulierum.
 361.
 vestiarius. 253.
 vesticontubernium. 61.
 pro vestitu. 253.
 vestifluus Lydus. 821.
 vestigium, pro indicio. 550.
 vestimenta cubitoria. 369.
 domestica & forensia. 158.
 vestire & amicare differunt. 128.
 vestis mutata in calamitibus. 392.
 nomine omne velamen, praeter
 togam. 576.
 vestispici. 156.
 vestitum scortum, pro togatum. 576.
 veteres. 108.
 vetulum vinum. 191.
 vexare, verbam nuptum. 83.
 vexata solo vestis, *καταπύλιδο*.
 794.
 vexatus pro attractus, vulsus, *πορ-
 θημεν*. 399.

viae solis. 711.
 viatores, iidem, aut ferme, qui li-
 ctiores. 600.
 interdum liberi erant. 600.
 simul & lictores consulis, prae-
 toribus, tribunis plebis appa-
 rebant; sed minoribus ma-
 gistratibus viatores tantum.
 600.
 vibrabant fabulae. 314.
 vibrare verbum neutrum. 132.
 vicem reddere. 382.
 vicefimam manumissionis pro servo
 manumisso dabat herus. 380.
 381.
 vicefimarii, qui vicefimam exigebant.
 428.
 victae manus. 669.
 victor, voti compos. 672. 673.
 victus, quid stricte. 352.
 vide modo, minantis & monentis.
 335.
 videre decies H. S. 226.
 & ridere confusum. 288.
 videris mihi, est interrogantis. 303.
 videris, vident, viderint. 404. 413.
 548.
 vides me. 774.
 viduae noctes, *ἑρημοί, μονήρες, αὐ-
 χεστοί*, de puro toro. 821.
 obnoxiae injuriis. 590.
 victores, textores fisticellarum. 322.
 vigilare dii dicuntur qui praesunt &
 favent. 498.
 vigiles nocturni suspectas domus ef-
 fringebant. 503.
 vigiliae castrenses, nauticae, urbanae.
 617.
 vilissimus sanguis, id est servilis aut
 plebejus. 633.
 vilitas verborum de plebejo sermone.
 706.
 in villam relegabant servos ex urbe,
 quos punire vellent. 447.
 villum pro vinum. 448.
 vinarium. 502.
 vinci dicuntur, quae longae aetati
 succumbunt aut alii injunae.
 530.
 luxuria. 352.
 vinciri, de frigore. 755.
 vinciturus, archaismus, pro victurus.
 299.
 vincla pedum. 781.
 vincula calceorum. 840. 841.
 vini reliquias poculis effundebant in
 gratiam amatorum. 650.
 vino & aqua expiabant somnia. 628.
 vinum aliud conviviae, aliud convi-
 vatores bibebant. 161.
 dominicum. 161.
 effundere sub mensa. 473.
 impedit venerem. 802. 803.
 osibus mortuorum infundebant.
 428.
 terrae & lucernis infundebant.
 473.
 vetulum. 191.
 vinus pro vinum. 255.
 vipera, epitheron sceleratae foemi-
 nae. 496.

V.

viperam alere. 496.
 vir pro parte virili. 720.
 vivere autum & omnia dicuntur, quae
 splendore ardent. 360.
 virgi, qua dimittunt certamina athlo-
 thetae. 98.
 vitellina. 55.
 vitidis smaragdus. 360.
 vitulae. 174.
 virtus libera, pro libertate. 728.
 providi, pro prudentia. 728.
 pro viro, aut agmine bellicoso.
 557.
 efficacia. 258.
 vitium quaerere. 722.
 venari oculis. 723.
 vis de medicamento. 258.
 visco aucupabantur. 245.
 vivere aegrotos. 615.
 vitus, pro somnio. 790.
 vita, pro morte. 501.
 victu. 282.
 vitalia, sc. vestimenta, pro mortua-
 libus. 501.
 vitalis lectus. 200. 500.
 vitulit gae. 849.
 vitum, vel mos, humani ingenii, cu-
 riositas. 695.
 vitrea faba. 440.
 fracta. 56.
 pro vasa vitrea. 335.
 virulinam an mensae adhibuerint ve-
 teres. 396.
 viva glacies, ζῶσα, πηγυρέων.
 832.
 vivamus. 196. 197. 455.
 vivere dicuntur, ut & spirare, quae
 ad naturam artificiosae sculpra
 aut picta sunt. 336.
 confenscerc, jugulari, mori, de
 vino. 191. 192.
 pro laute hilaraque vivere. 197.
 465.
 vivere erat. 275.
 vivi carbones. 832.
 vivus liquor. 531.
 vix unquam. 446.
 Ulixis potius, quam Ulyxes, scriben-
 dum. 252.
 ultima fata, mors, nox, somnus.
 566.
 umbonatus. 481.
 umbra pro porticu. 713.
 umbrare. 836.
 umbraticus. 13.
 umbrae, exiles, tenues, nuda, va-
 cuae. 400.
 umbras caedere. 411.

V.

umere, venus, more senbendi, pro
 humere. 698.
 unctus, pro luto. 204.
 ungebant etiam pedes. 454.
 ungebatur luctuari. 95.
 unguenta Caprina cereberrima. 480.
 unguentum Athenis & Lacedaemone
 erat interdictum. 480.
 unguenti varius usus apud luxurio-
 sos. 314.
 unguentis lavare manus. 314.
 unguis alicui praecidere, ἀντὶ τοῦ
 pro decipere, exanimare. 267.
 deaniabant, pungebant, unge-
 bant. 502.
 in nave non licebat deponere.
 629.
 trigidis aurati. 718.
 unguibus eruiere, quaerere, pro rem
 amissam nec facile recuperan-
 dam. 482.
 fecare genas, ἀρῶναι, 666.
 unguis & venter componuntur, ut
 pars & totum, manus & ma-
 jus. 278.
 unus de nobis. 281.
 & alter. 643.
 pro quodam. 127.
 volere de sudore. 411.
 volaticae stugae, seu sagae. 411.
 volpis uda. 391.
 volubilitas verborum. 769.
 volucer, pro volucris. 735. 757.
 volucris fortuna. 735.
 somnus, pro volucer. 757.
 Volupta, dea. 291.
 voluptari & volutari, confusa. 508.
 voluptas pro plena venere. 614. 828.
 volutari & voluptari, confusa. 508.
 venerum. 508. 509.
 vomere mane solebant veteres. 363.
 mel. 565.
 vorare literas. 310.
 vota & iusjurandum per salutem pro-
 ximorum. 283. 284.
 obscene, quod turgens venus
 appetit. 545.
 ordinaria, & contraria, vel con-
 tra ordinem. 854.
 parentum, ut sepeliantur a libe-
 ris suis. 854.
 pro filius. 855.
 re, quae votis addita & pro-
 missa est. 558. 560.
 tacite facta. 542.
 urbana, non tantum ἀστὴν, sed &
 ἀστικῶν. 808.

V. X. Z.

urbani, pro scurris. 43.
 urbanta, parandi cum solle festivi-
 tas. 641.
 urere terram plantae dicuntur. 277.
 uri, vinciri, verberari, ferroque ne-
 cari, iurabant grad. 400.
 qui sua sponte se vendebant,
 magistro. 700.
 urtica lingua totius formant. 878.
 urtica pro pruritu, κνισμός. 843.
 veneri stimulandae. 849.
 usque ad exitium, furorem. 658.
 invadim. 60. 658.
 hoc, pro huc usque. 128. 129.
 usuraria mulier, qua quis fruitur.
 540.
 usus pro usu & v. su quotidiano.
 713.
 usura. 730.
 venerum. 539.
 ut, pro quam, quantum. 636.
 uti beneficio alicujus, conditione,
 incommodo, ingenio, id est,
 in usum suum convertere.
 606.
 pro edere. 832.
 utique. 269.
 utraque manu. 72.
 utres hominum symbolum. 258.
 utriculus pro inferiore ventre. 208.
 utramque fidas. 710.
 uvere levius, humere gravius. 691.
 vulgus omnem, non infimam tantum,
 plebem notat. 560.
 vulnerare, ὑπὸν, ἀμύσαν, dolore
 afficere. 678.
 vulnus, metaphorice pro dolore.
 572.
 vultus, pro cinaedo. 391.
 vultu oculisque mores hominum co-
 gnoscere. 774.
 vultus pro animi notis in vultu resi-
 dentibus. 638.
 vulva porcina in delitiis veterum.
 450.
 vulvulae botellorum species. 450.

X.

Xystra, idem quod strigil. 569.
 xyttus. 498.

Z.

Zaplutus. 216.
 zeta, idem quod diaeta. 688.

Κάθημαι. 476.
 κέθετα. 470.
 κολουθηταί, qui in scholas deducunt, paedagogi. 540.
 κωλακίαι acus crinalis, vel calamistrum. 96.
 κρηπιδ. 238.
 κροδονγκών. 848.
 κρυκή 420.
 κροσσολόδιον. 479.
 κροσσός. 479.
 κροσσώνυμοι. 721.
 κροσσαυαντισ. 247.
 κροσσόειν. 317.
 κροσσώγειν. 236.
 κροσσώγειν. 236.
 κρυαί; vel κρυαίς ὕδρ. 134.

κνεία. 600.

κνέειν, concumbere. 673.

κνέλαινοι 721.

κνέειν, de damnatis. 513.

κνέαιον forum. 63.

κνέαιον, κνέαιον, κνέαιον, κνέαιον, κνέαιον. 488.

κνέαιον. 391.

κνέαιον, ab ακνέαι differt. 670.

κνέαιον, pruritus. 848.

κνέαιον. 493.

κνέαιον, latus clavus. 172.

κνέαιον, & ἐπὶ κνέαιον. 422.

594.

κνέαιον. 243.

κνέαιον, cunicibus purgare. 602.

κνέαιον. 379.

κνέαιον, anfa hostii. 593.

κνέαιον. 229. 650.

κνέαιον pro anima. 410.

κνέαιον. 234. 235.

κνέαιον. 377.

κνέαιον. 379. 654.

κνέαιον. 760.

Κνέαιον. 722.

κνέαιον. 653.

κνέαιον. 509.

κνέαιον. 479.

κνέαιον. 377.

κνέαιον. 450.

κνέαιον. 727.

A.

Λαίμαξ. 256.

λαίμαξ, λαίμαξ, λαίμαξ.

377.

λαίμαξ. 256.

λαίμαξ. 653.

λαίμαξ. 653.

λαίμαξ. 524.

λαίμαξ. 256.

λαίμαξ, vincula. 173.

λαίμαξ. 856.

λαίμαξ. 856.

λαίμαξ, pro expiare. 845.

M.

Μαίμαξ. 339. 340.

μαίμαξ, de Marte. 753.

μαίμαξ. 378.

μαίμαξ. 477.

μαίμαξ, delicate vivere. 424.

μαίμαξ a fumo (δπ. & μαίμαξ, 837.

nisi potius a μέιν. 837.

μαίμαξ & μαίμαξ. 420.

μαίμαξ. 180.

μαίμαξ. 180.

μαίμαξ. 572.

N.

Ναίμαξ. 618.

ναίμαξ. 12.

ναίμαξ. 105.

ναίμαξ, de infania, & inter alia poetandi. 567.

E.

Ναίμαξ, defluviū capillorum. 652.

O.

Οαίμαξ, sensu obfoeno, pro οαίμαξ, τρώμαξ. 546.

οαίμαξ. 202.

οαίμαξ in specie vultures. 694.

οαίμαξ. 407.

οαίμαξ. 407.

οαίμαξ. 189.

οαίμαξ, dux & comes caeci & claudi. 5.

οαίμαξ. 678.

οαίμαξ. 434.

οαίμαξ. 434.

οαίμαξ. 297.

οαίμαξ. 831.

οαίμαξ. 548.

οαίμαξ. 675.

οαίμαξ. 221.

οαίμαξ. 468.

οαίμαξ, pro φαίμαξ, φαίμαξ. 885.

Π.

Παίμαξ, καί φαίμαξ in imaginibus. 531.

παίμαξ. 61.

παίμαξ, πρὸς εἶναξ. 214. 215.

παίμαξ, differt a tutela. 632.

παίμαξ. 199.

παίμαξ. 762.

παίμαξ & φαίμαξ symbolum meretricis, at φαίμαξ honestae matronae. 542.

παίμαξ, quare Salamis dicatur. 542.

παίμαξ. 601.

παίμαξ. 601.

παίμαξ. 476.

παίμαξ. 470.

παίμαξ. 220.

παίμαξ. 655.

παίμαξ. 792.

παίμαξ. 421.

παίμαξ, subint. φαίμαξ. 549.

παίμαξ, de Jove. 287.

παίμαξ. 857.

παίμαξ. 233. 234.

παίμαξ. 100.

παίμαξ, παίμαξ, παίμαξ, παίμαξ.

460.

P.

Ραίμαξ. 11.

Ραίμαξ, active pro Ραίμαξ. 462.

Σ.

Σαίμαξ, penis. 360.

σαίμαξ. 652.

σαίμαξ, σαίμαξ. 602.

σαίμαξ. 551.

σαίμαξ. 379.

σαίμαξ. 675.

σαίμαξ. 469.

σαίμαξ, unde. 574.

σαίμαξ. (βαίμαξ) 621.

σαίμαξ. 621.

σαίμαξ, σαίμαξ. 425.

σαίμαξ, Αρσενικός, Διυτικός, μέμαξ. 844.

σαίμαξ, σαίμαξ. 704.

σαίμαξ. 517.

σαίμαξ, concumbere. 673.

σαίμαξ. 583.

σαίμαξ. 456.

σαίμαξ, σαίμαξ, σαίμαξ, σαίμαξ. 493.

σαίμαξ. 493.

σαίμαξ. 27.

T.

Ταίμαξ, furiarum. 3.

ταίμαξ, se inebriare, invite. 192. 473.

ταίμαξ. 746.

ταίμαξ, goudalus mellitus. 10.

ταίμαξ. 485.

ταίμαξ. 548.

ταίμαξ, καίμαξ. 446.

ταίμαξ. 166.

ταίμαξ. 53.

ταίμαξ. 434.

ταίμαξ. 593.

Υ.

Υαίμαξ. 120. 856.

υαίμαξ. 403.

υαίμαξ. 170. 171.

υαίμαξ. 468.

υαίμαξ. 661.

Φ.

Φαίμαξ. 848.

φαίμαξ. 229.

φαίμαξ. 641.

φαίμαξ. 655.

Χ.

Χαίμαξ, pro effectu, artificio. 550.

χαίμαξ, χαίμαξ, χαίμαξ. 303.

χαίμαξ. 210.

χαίμαξ. 783.

χαίμαξ. 864.

R 0

757

κεκοιμημένον, usum praestare sui,
praef. venerum. 489.
αὐτῇ γῇ. 686.

Ψακίδες & Ψεγάδες. 279.
Ψαύειν, sensu nequam. 543.
Ψεγάζειν. 793.

Ψίμα. 173.
Ψιλόβαφθ. 245.
Ψυχαγωγός. 857.
Ψυχοπομπός. 857.

INDEX V.

Auctorum, qui in notis emendantur.

A.
Accius. 58.
Achilles Tati. 643.
Aeschines. 10.
Albinovanus. 573.
Ammianus Marcellinus. 38.
Apulejus. 92. 154. 278. 416. 569. 579.
Aristaenetus. 800.
Arnobius. 45. 240.
Athenaeus. 426.
Auctor Dialogi de Oratore. 15.
Avienus. 666.
Aufonius. 241.

C.
Catalecta Pithoei. 718.
Cassiodorus. 140.
Carullus. 101.
Celsus. 430.
Cicero. 143.
Claudianus. 737.
Codex. 142.
Columella. 134. 321. 801. 825.
Cornelius Flaccus. 771.
Nepos. 476. 586.
Severus. 34.

D.
Dictys Cretenfis. 842.
Diomedes, ter. 1.
Donatus in Terent. 62.

E.
Epigrammata anonyma. 329. 363.
Erymologicon. 772. 855.
Eustathius. 772.

F.
Festus. 45. 67. 419.
Florus. 283.

G.
Glossae. 156. 177. 208. 245. 246.
397. 469. 481. 525. 590.
596. 612. 617. 675.
Barthianae. 332.
Isidori. 167. 832.
Philoxeni. 170.
Gratiosus Epidaurita in Notis. 612.
H.
Hesychius. 3. 173. 199. 355. 593. bis.
596. 772. 848. 856.
Hippocrates. 610.
Horatius. 192.

I.
Inscriptiones. 260. 305.
Julianus imperator. 166. 779.
Julius Firmicus. 49. 392.
Justinus. 213.
Juvenalis. 192. 250. 279. 325. 579.

L.
Lactantius de phoenice. 260.
Livius. 77.
Lucretius. 355.
Lutatius. 831.

M.
Macrobios. 380.
Martialis. 49. 159. 247. 271. 450.
451. 455. 462. 672.
Melissa Pythagorea. 772.

N.
Nonius Marcellus. 156. 189. 269.
303. 628.

O.
Obsequens. 425.
Ovidius. 388. 534. 536.

P.
Pandectae. 336. 366.
Papias. 290.
Petrus Diaconus. 150.
Plato. 25.
Plautus. 127. 568. 778. 793.
Plinius epistolographus. 184. 431. 690.
physicus. 251.
Pomponius. 628.
Priapeia. 343. 578.
Propertius. 159.

Q.
Quinctilianus. 9. 35.
S.
Salustius. 611.
Scholastes Apollonii Rhodii. 62.
521.
Horatii. 189.
Juvenalis. 429. 569.

Seneca. 7. 19. 74. 242. 260. 274. 375.
421. 587. 722. 773.

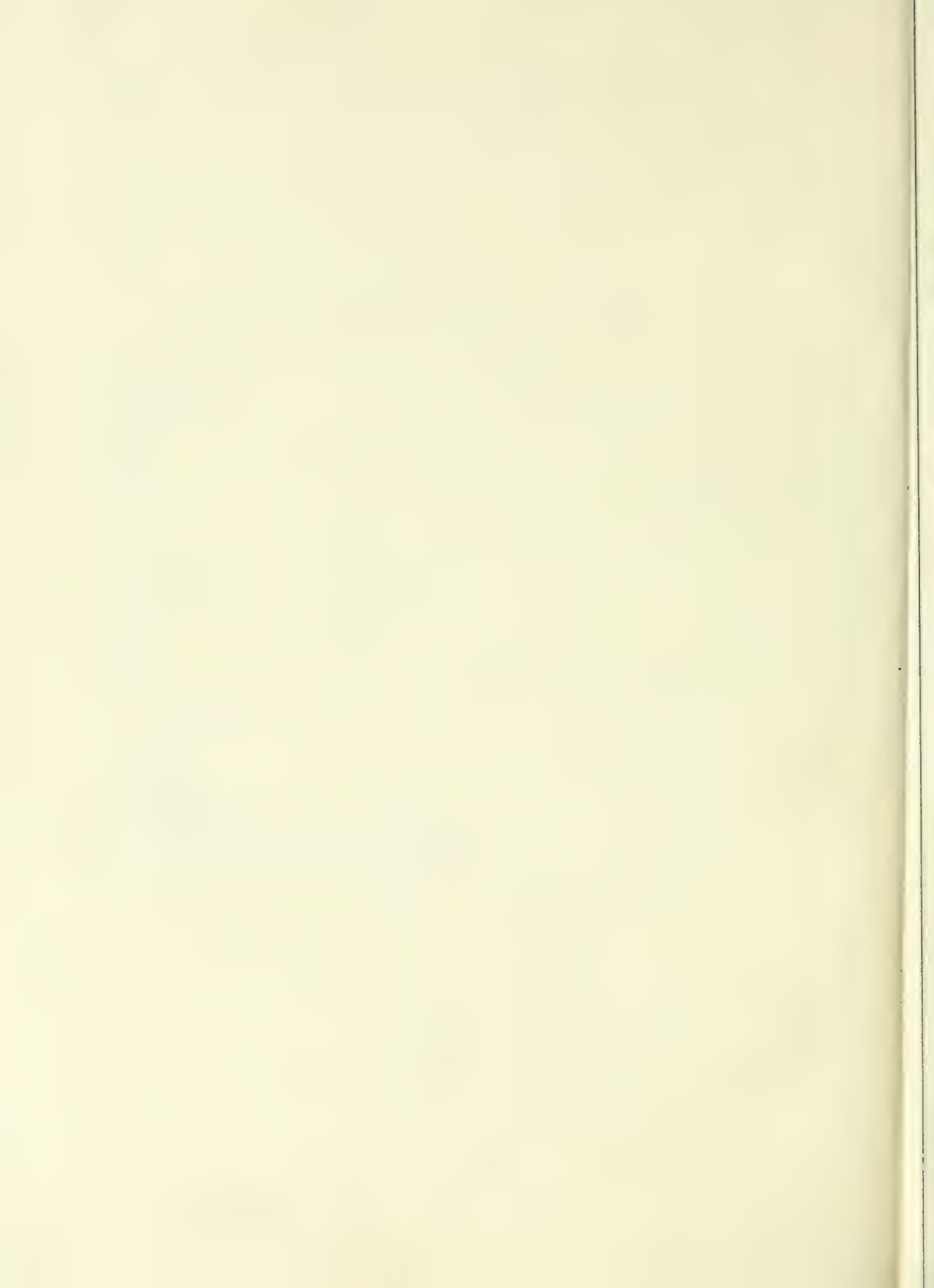
Q. Septimius de bello Trojano. 58.
Servius. 31. 868.
Sidonius Apollinaris. 153. 165.
Simmias Rhodius. 559.

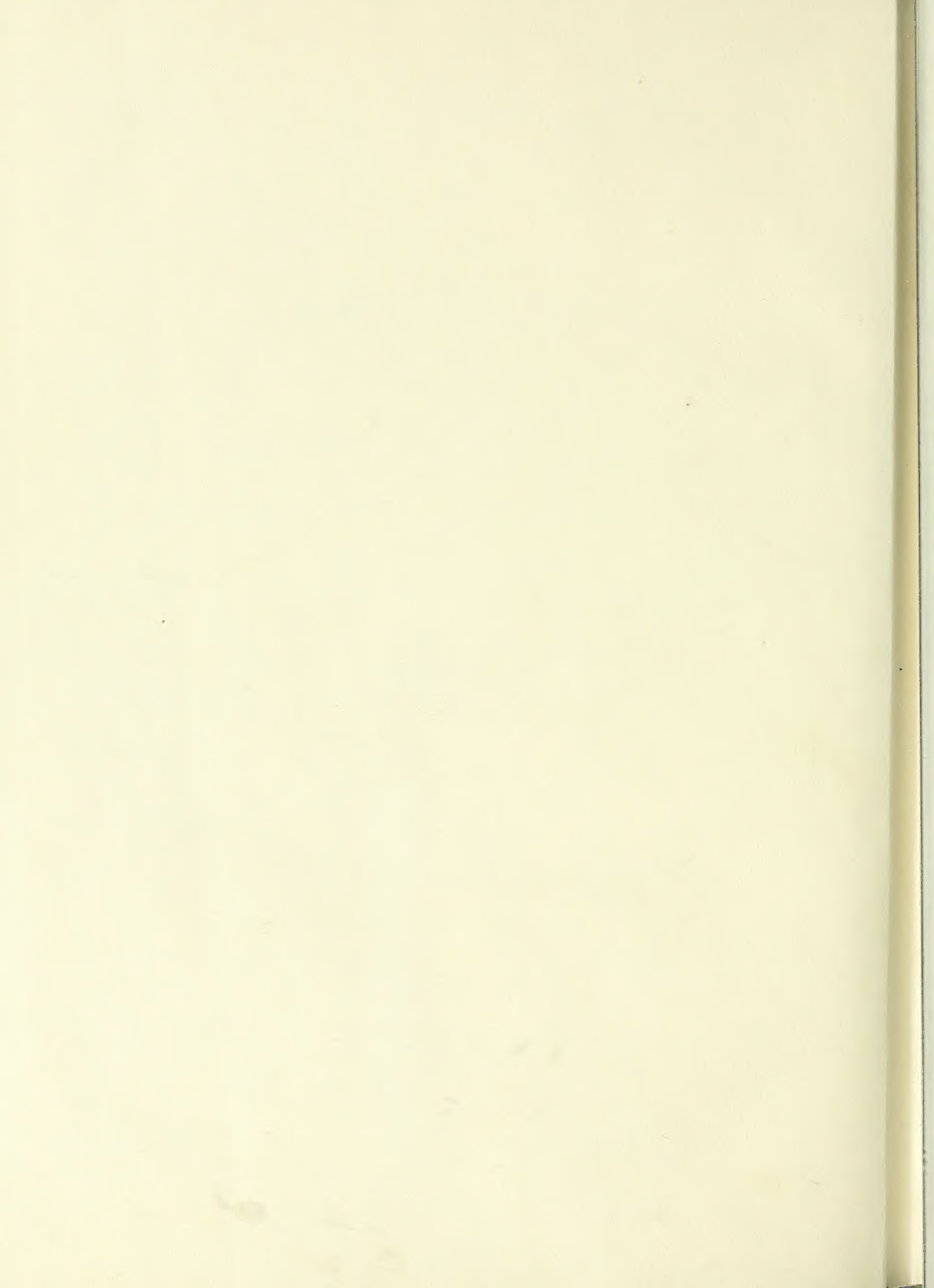
Statius. 716.
Suetonius. 168.
Symmachus. 20.
Symposius. 119. 190.

T.
Tacitus. 14. 58. 136. 147.
Tertullianus. 85. 267. 354. 654.

V.
Valerius Flaccus. 85. 530. 744.
Maximus. 320. 416.
Varrō. 182. 419. 628.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PA
6558
A2
1743
v. 2

Petronius Arbiter
Satyricon. Ed. 2

